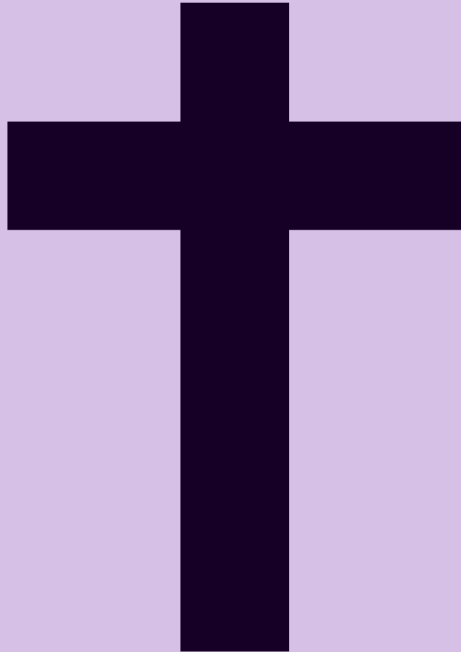

Gotiki olu kutifi
ledami ka kofawa

The New Testament in the Komongu dialect of the Siane
Language of Papua New Guinea

Gotiki olu kutifi ledami ka kofawa
The New Testament in the Komongu dialect of the Siane Language of Papua New Guinea
Nupela Testamen long tokples Siane long Niugini

copyright © 1991 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Siane

Dialect: Komongu

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents.

For other uses, please contact the respective copyright owners.

2012-11-24

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 22 Feb 2024 from source files dated 31 Aug 2023
16002536-bc8f-5779-8e88-c1fed5ba4079

Contents

FRT	1
Matiu	3
Maki	60
Luka	93
Yoni	153
Aposolo	194
Lomu	245
1 Kolinti	273
2 Kolinti	297
Galesia	315
Efesusi	325
Filipai	334
Kolosi	341
1 Tesalonaika	347
2 Tesalonaika	353
1 Timoti	356
2 Timoti	363
Taitusi	368
Filemoni	372
Hibulu	374
Yemusi	395
1 Pita	402
2 Pita	410
1 Yoni	415
2 Yoni	422
3 Yoni	424
Yuti	426
Oloto Piyami Ka	429
Bible reading	457
Ka ma monala	469

Gotiki olu kutifi ledami ka kofawa
The New Testament in the Komongu dialect of the Siane
language of Papua New Guinea
Nupela Testamen long tokples Siane long Niugini

Gotiki olu kutifi ledami ka kofawa

The New Testament in the Komongu dialect of the Siane language of Papua New
 Guinea
 [snpK]

Translation by Wycliffe Bible Translators

© 1991, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Print publication, 1991 by Bible League International

Web version

© 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.
<http://www.Wycliffe.org>

<http://pngscriptures.org>

<http://www.ScriptureEarth.org>

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons
 license (Attribution-Noncommercial-No Derivative Works).
<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0>

Your are free to share — to copy, distribute and transmit the text under the
 following conditions:

- **Attribution.** You must attribute the work to *Wycliffe Bible Translators* (but not in any way that suggests that they endorse you or your use of the work).
- **Noncommercial.** You may not use this work for commercial purposes.
- **No Derivative Works.** You may not alter, transform, or build upon this work.
- **In addition,** you have permission to port the text to different file formats, as long as you don't change any of the text or punctuation of the Bible.

Notice — For any reuse or distribution, you must make clear to others the license terms of this work.

Tok Orait

Dispela Buk Baibel i kam wantaim tok orait na lo bilong Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivative Works license. Em i tok olsem **yu ken givim kopi long narepela manmeri.** Yu ken wokim kopi na givim long husat i laikim. Tasol, yu mas tok klia dispela samting i kam long <http://tokplesbaibel.org>. Yu no ken kisim mani na salim dispela. **Yu mas givim nating.** Na tu, **yu no ken senisim Tok.**

Ol piksa i kam wantim ol Baibel na narapela buk i stap long dispela sait i gat tok orait long usim wantaim dispela samting tasol. Sapos yu laik narapela tok orait, yu mas askim husat i papa bilong copyright long dispela ol piksa.

Sapos yu laik stretim samting i no orait long dispela tok orait, stretim tok, salim Buk Baibel, o tainim Tok bilong God long nupela tok ples, yu ken **askim mipela**.

Olgeta tok orait na lo long tok ples English i stap long <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/legalcode>.

Sapos yu gat askim long dispela, **plis askim mipela**.

Gotiki olu kutifi Iedami ka kofawa

Buku kulini[tab]Kulini lina[tab]Aila

Matiu **Yesu kala kuwa lalo Matiukafo lufuwa wiyami ka** **Komu Ka**

Buku ama ya Yesu ege-ege moinamo we tuwelu (12) minagu yauti we ma kuliya Matiu, kuliya ma Lifai yakafo lufuwa wiyami ne. Matiu ya Yuda we minoto, Yesu ege moinámami kamenalo ya kifana takisi olu-olu imo lono olaito, Yesu lula fiyaito ya lonowa fulito ege wiye.

Yuda wenena yate Gotikafo ilifi melami we ya oto nelauti efili ledeto kiyabate we wekudi minenagoliye, loti kiyabala o minamo, Hibulu kalekati ya wewa Mesaiyale, loti, ido Giliki kalekati ya Kilistole, loti lo minae. Eti lo minato, Matiu ya Yuda we minoto, aimola Yuda wenenala Yesu ya Gotikafo ilifi melami we Mesaiya ona ya ne, loti kolinagilae, loto kawa ya lufuwa wiyami ne.

Lamo kawa lufuwa wiyami ya katoto, ailo we ma lufuwa wiyaiye, loto kolonimo nefa, ido Matiukafo aimola kuliya ya olu faka ádenae, loto kolami yamu, Ege-ege moinomo we ya lowe, loto lufuwa wiyámaiye. E'e, Ege-ege moinami we ya liye, loto lufuwa wiyami ne. Lufuwa etito wiyami monawa yamaidana oto aiga Yonikafo lufuwa wiyaiyu ya melaiye.

Yesu Kilisto aulafo kolofala-mota kulini *(Lu 3:23-38)*

¹ Yesu aulafo kolofala mino oluti wamo ya kulini etito ya ne. Yesu Kilisto ya Defiti kipa ufa fiyaigu yauti ya ne. Ido Defiti ya Abalahamu kipa ufa fiyaigu yauti ya ne.

² Abalahamukafo Aisaka kedami. Ido Aisakakafo Yekopu kedami. Ido Yekopukafo Yuda yaki ido kunalafo-mota yaki kedami. ³ Ido Yudakafo Pelesite Selate kedami ya kipawa lele onibo ya Tamali ya ne. Ido Pelesikafo Hesiloni kedami. Ido Hesilonikafo Lamu kedami. ⁴ Ido Lamukafo Aminadapu kedami. Ido Aminadapukafo Nasoni kedami. Ido Nasonikafo Salimoni kedami. ⁵ Ido Salimonikafo Bowasi kedami ya kipawa olafo ya Lahapu ya ne. Ido Bowasikafo Obeti kedami ya kipawa olafo ya Luti ya ne. Ido Obetikafo Yesi kedami. ⁶ Ido Yesikafo kiyabani we wenaba Defiti kedami.

Ido Defitikafo Solomoni kedami ya kipawa olafo ya komu ya Ulia olonafu ne. ⁷ Ido Solomonikafo Lehobowami kedami. Ido Lehobowamikafo Abiya kedami. Ido Abiyakafo Asa kedami. ⁸ Ido Asakafo Yehosafati kedami. Ido Yehosafatikafo Yolami kedami. Ido Yolamikafo Usia kedami. ⁹ Ido Usiakafo Yotamu kedami. Ido Yotamukafo Ehasi kedami. Ido Ehasikafo Hesehia kedami. ¹⁰ Ido Hesehiakafo Manase kedami. Ido Manasekafo Emoni kedami. Ido Emonikafo Yosaiya kedami.

¹¹ Ido Yosaiyakafo Yekonia yaki ido kunalafomota yaki kedami ya aya kamenalo ya Babiloni wenena kimiwenina yate Isilaeli wenena numunido meleti gilimiti uti ebanina Babilonika nela fi gedamo.

¹² Ido Babilonika nelalo utamo kamena yalo ya Yekoniakafo Sealitiyeli kedami. Ido Sealitiyelikafo Selubabeli kedami. ¹³ Ido Selubabelikafo Abiyuti kedami. Ido Abiyutikafo Eliyakimu kedami. Ido Eliyakimukafo Asoli kedami. ¹⁴ Ido Asolikafo Sadoku kedami. Ido Sadokukafo Ekimi kedami. Ido Ekimikafo Eliyuti kedami. ¹⁵ Ido Eliyutikafo Eleyasa kedami. Ido Eleyasakafo Matani kedami. Ido Matanikafo Yekopu kedami. ¹⁶ Ido Yekopukafo Yosefe kedami. Ido Yosefe ya Malia wanafu ne. Ido olonafu Maliakafo Yesu kedami ya kuliya Kilistole, loto ya ne.

¹⁷ Etiti minamo, ya Abalahamu kede melami kipa minado yaloti oloto piyamo wenenawa fotini (14) wenenawa etiti oloto piti fulu uti uti ato dito dito aiga yalo Defiti oloto piyami. Ido Defiti kede melami kipa minado yaloti oloto piyamo wenenawa fotini

(14) wenenawa ayaidana oti oloto piti fulumo idato, aiga yalo kuwonibo yate Isilaeli wenena Babilonika nelau olu fulo gedato minamo. Ido Babilonika minamo kamena yaloti oloto piyamo wenenawa ya fotini (14) wenenawa oloto piti folato, oloto piti folato ayaidana o minomo wato wato ena yalo ya aiga Kilisto oloto piyaiye.

Yesu oloto piyami ka

(Lu 2:1-7)

¹⁸ Ena Yesu Kilisto oloto piyami ka ya etito ne. Olafo Malia Yosefe ko mele edafa, u ekelámami kamenalo ya Goti Ouna Felegagakafo mona mele edaito ya Malia nomilipala mulunau nemo ya eyámæ. ¹⁹ Etiti eyámæfa, ido wanafo Yosefe ya monala efe limoma nenako, ya olu ukanalo koli edetenæ, loto yamu kala auma wito kito momona oto ilifi fulitenæ, loto kolaiye. ²⁰ Eti loto netawa yamu kala ki minaito ya moda Wekola enisolela makafo famoku oloto pi umuto eti loumami, Defiti nakulafo Yosefeyo, ologafo Malia olunæ, lotoma koli komámænyo. Nomilipala mulunau nemo ya Goti Ounalekati nemo ya felegaga ne. ²¹ Felegaga neto ya nalafo kedageto ya amokafo wenenala lifimanina olu mofuto olu omuni kenagoliye, loto kuliya Yesule, loto melo, loto loumaiye.

²² Ena netawa muki o fedami yamu Wekolakafo ka polofete welalo melaito eti limo, ²³ Kolalo. Nomili ma weki onámami nomili ma nomilipala mulunau minoto nalafo ma kedageto kuliya ya Emanuwelile, loti melenagilæ. Ido kuliya monawa ya Goti ya lalimoteki ne,

loto ka mono lufuwau (*Ais 7:14*) ya nemo kawa ya wiyaiye.

²⁴ Ena Yosefe onototo nedito Wekola enisolelakafo ka loumami ya welalo meyalo meleto olonafodo ya ekelámoto, ²⁵ minomo uti uti yalo ya nalafo kedaito, ya kuliya Yesule, loto melaiye.

2

Mika faigakati ka maninigu nemo we o fedamo ka

¹ Yuda wenena kiyabani we wenaba Heloti minami kamenalalo ya Yudia ebaleka Betelehemu numudo yalo ya Yesu ya oloto piyaiye. Oloto piyami kamenalo ya moda fo idaidokati ka maninigu nemo we Yelusalemu numudo o fedeti ya eti loti loga amo,

² Yuda wenena kiyabani we wenaba oloto piyami ya numuna ega ya ne? Ukulula fo idaidoka yalo moda eyetoto ya kuliya olu faka loto oudelute-kate umunune, loto one, loti lae.

³ Eti loti lato, ya wenaba Helotikafo kawa kolito ya siya-mulunau keina ito, ido Yelusalemu wenena muki yaki ayaidana oti keina kolæ. ⁴ Keina koli minato, ya Helotikafo Goti yokila ki umamo we wenabani yaki, ido wenena lo melami ka api gilibi-gilibi amo weki muki olu mau wi gedeto ya logimami, Gotikafo kiyabate we wekudi ilifi melami we Kilisto ya egalo oloto pinaiye? loto loga o gedaito, ⁵ itibiti loumamo, Yudia ebaleka Betelehemu numudo yalo oloto pinagoliye. Ido polofetekafo lufuwa wiyaiye ya eti limo,

⁶ Aiyo, Yudia mikau Yuda wenena numuna meya nabanina muki yauti ya Betelehemu numuna ya lumuto kefo efemako minámenanimo ne. Aya numuna meya naba yauti ya kiyaba we wekudi ma oto, ya wenenane Isilaeli wenena muki ya kiyaba o gedenagoliye,

loto ka mono lufuwau (*Mai 5:2*) ya nemo ne, loti loumæ.

⁷ Eti loti loumato, ya Helotikafo kolito ya wemomo ka maninigu nemo we ya momona oto luni fiyaiye. Luni fiyaito ato, ya ukuluwa apito oloto piyami kamena yamu loga-miga o gedaiye. Loga-miga o gedaito, amote loumato, kolito ya logimami, ⁸ Linate Betelehemuka ya uti kipawa yamu auma witi moni wiliti olu oloto pi edetima ya oti

lonomato, namo ya ayaidana oto uto kuliya olu faka loto oune-lune-kane umunae, loto unagolowe, loto logimito gilifi fulaiye.

⁹ Eti loto logimami ka ya koliti uti, ya moda ukuluwa komu fo idaidoka eyamo ya u komu uto kipawa nedo uto aufaleka minaiye. ¹⁰ Ukuluwama eyeti, ya seni-mulunigu alikani oti lalo naba-naba koli minae.

¹¹ Ena numuguma diti kipawa kefolate olafo Maliate geyeti, ya kuba wi edeti, kuliya olu faka loti, ouni-luni-kani umuti minae. Eti oti minoti ya koukamenina efliti neta lalo umamo, ya kifana mona kuliya goli yaki, ido yokila ladanuwa imo kiyamo kuliya falagenesenisi yaki, ido yá nowala ladanuwa imo kuliya mulu ya umae. ¹² Umato, Gotikafo famoku yau fuka ka ma eti logimami, Heloti nedo itibiti áumalo, lito koliti yamu ya kanu maleka uti inanimi ebanidoka itibiti wae.

Isipi ebaleka koli wamo ka

¹³ Utato, ya moda Wekola enisolela makafo famoku yau Yosefe fede umuto eti loumami, Kamo nedito kipa kefolaki, ido olafoki koli gilimito Isipi ebaleka uto aya ebau ya minoto, ka kofa logiminamo yamu kiyabane o minalo. Moda kolabe? Helotikafo kipawa ofo fulunae, loto moni wilinagoliye, loumaito ¹⁴ Yosefe nedito kipa kefolaki, ido olafoki luwaila siniku akaima gilimito Isipi ebau wiye. ¹⁵ Gilimito yau wito yalo minomo diti diti, ya aiga Heloti folami kamenalo ya itibiti Isilaeli mikau oti minae. Ido komu adeina Wekolakafo ka ma polofete welalo melaito eti limo, Isipi mikauti ya Nanefo lula fyoneto itibito aiye, loto ka mono lufuwau (*Hos 11:1*) nemo ka ya etito wiyaiye.

Helotikafo lito kipa kefola muki ya gini folamo ka

¹⁶ Ena ka maninigu nemo wemomo inanimi ebanidoka itibiti kanu ailo maleka wato, ya Helotikafo, Kone wiyae, loto kolami siya kala-kala loitaito kimiwe gilifi melaito, uti Betelehemu numuna nabau ido numuna-amuna adu negu muki yauti wenena nanibo melege lele olu fulámamo kipa kefola muki ya gini fulumo wae. Eti o gedami ya komu ka maninigu nemo we loga-miga o gedaito, weniguti ukulu fedami kamenawa loumato kolami yamamu koli minoto eti iye. ¹⁷⁻¹⁸ Ena aya kawa ya polofete Yelemaiyakafo limo, Lama numuna meya yau nola ma kolamo ya kufu naba oto, Ei-ai, loto siya-mulunau naba-naba kolami ya wena Leselikafo ufa fiyami wenenala nomilipanina yamu kufu naba-naba o minaito, ya wenenala egaidana oto siya-muluna olu you lo edenune, loti kolafa, nomilipanina minámamo yamu, ogoufámae, loto ka mono lufuwau (*Jer 31:15*) nemo ka ya komu adeina lufuwa wiyaido ya netawa muki o fedaiye.

Yosefe kipa yaki olafoki gilimami ka

¹⁹ Ena Heloti fulutaito ya moda Wekola enisolela makafo Isipi ebau Yosefe famoku fede umuto eti loumami, ²⁰ Kipawa ofenagolimo wema fulutaiye. Yamu folomokalo yati nedito, amoki ido olafoki gilimito itibito Isilaeli mikau wo, loto loumaiye. ²¹ Kawa loumami ya Yosefe kolito ya nedito kipawa yaki ido olafoki gilimaito, itibiti Isilaeli mikau wae.

²² Wafa, ido Akelausi yakafo melafo Heloti ebala oluto Yuda wenena kiyabani we wenaba ne, loti lamo ya Yosefe kawa ya kolito ya, yalo uto minenube? loto koli umaito, ya famoku yau fuka ka ma kolito ya Galili mikau yau uti moniti ²³ ya numuna naba ma kuliya Nasalete yau oti numuna ku onoti minae. Eti o minamo yamu ya komu adeina ya polofete yate lamo, Wenena muki yate amomu ya Nasalete we ne, loti lo edenawae, loti kawa lamo ya etito u ayalo wiyaiye.

3

*Yoni noku wi gede-gede imo we lo oloto melami ka
(Mk 1:2-8; Lu 3:1-18; Yo 1:19-28)*

¹ Ena kamena yalo ya noku wi gede-gede imo we Yoni Yudia eba kofo mikau ya o fedeto, wenena ka naba lo oloto gimito eti limo, ² Kosinau kiyaba we wenaba wenenala kiyaba o ledami we kamenala moda alitinako, loti seti-muludi olu eleyapa wiyalo, loto logimaiye. ³ Aya wewa Yoni yamu ya polofete Aisaiyakafo eti limo, Kofo mikau yalo we ya welauti ka auma wito eti loto lo oloto melenami, Wekola moninami kanula ya olufe loti wili edalo, loto lo minenaiye, loto limo ka ya ka mono lufuwau (*Ais 40:3*) ya nemo ne.

⁴ Ido Yoni ukanalo owo ya yafo-kameli yowalakafo olufe lamo ya ukanalo owo wito, ido kimela ya bulumakau atuwakafo olufe lamo ya kofalalo ya kime wito, ido wela-neta ya ebenuki ido kofuku sabu fimona nowala yaki no-no o minaiye.

⁵ Ena Yelusalemu wenena, ido Yudia mikaloti wenena muki yaki, ido wenena ebanina adu Yodani no nabalo nemo wenena yaki muki ya Yoni nedo oti ⁶ ya lifimanina lo oloto melato, Yodani no nabau ya noku wi gedemo wiye.

⁷ Noku wi gedaito, ya Falisi ido Sadusi we maleka ya noku wi gedaido ato, ya geyeto eti logimami, Linate koiyofa nomilipala minamo, Metefokafo lifima lolumunami kamena naba ya adu melainako, loti koliya enawae, loto fuka ka ya kemakafo logimaiye? ⁸ Linate seti-muludi olu eleyapa witi monatina efe limo ya melalo. ⁹ Ido linate kolamo, Abalahamu ya autefo-kolofatema nenako, yamu Gotikafo lifimate olu itibito lomámenami ne, loti luti-katigu ya koli minafe? Etiti kolámalo. Gotikafo kifana-afana yakafo Abalahamu nakulafo-mota olufe lenae, lenami faifa olufe lenagoliye. ¹⁰ Ido luna ya yá monalo moda mele minami ne. Eti inako, yá ma ilawa lalo liyámenami yá muki monalo fukoto yoku kinagoliye.

¹¹ Linate seti-muludi olu eleyapa wiyone, loti ato ya namo moda nokafo noku wi gedofa, ido we ma aiga enami ya namo olu fulo nedeto wenaba ona nemoma nenako, namo efe yamo kiyanaló netala olu fulo edenamo ya efe ádenagoliye. Aya wewa ya Ouna Felegaga yaki ido yo famulakikafo noku wi gedonagoliye. ¹² Wewa ya yuwa witi lilika winami neta ya anau oluto lono oluto yuwa witi atuwa ya kilito fulo yo eifámenami yoku ya ito, yuwa witi kula ya olu mau wito oluto numugu melenagoliye, loto Yonikafo logimaiye.

*Yonikafo Yesu noku wi edami ka
(Mk 1:9-11; Lu 3:21-22)*

¹³ Ena aya kamenalo ya Yesu Galili mikaloti Yodani no nabalo ya oto Yonikafo mono noku wi nedeniye, loto amo nedoka o fedaito, ¹⁴ Yonikafo loumami, E'e, namodoka ya nedito oto lane? Namo ya kamokafo noku wi nedenanimo ya lalo enagoliye, loto lo fuko edaifa, ¹⁵ ido Yesukafo limo, Moda laba, ido oiya ya namo wenelo meyalo melenanimo ya etito Goti mona lalo mele lomamidana oto melenalimo ya moda ogofunami ne, lito ya Yonikafo kolito ya welalo meyalo meletó, noku wi edaiye.

¹⁶ Noku wi edaito, Yesu ayalo nokuti dito, eyaima moda kosina godito Goti Ouna ya nema mulu yaidana oto lumuto, amodo fiyaito, ¹⁷ ido kosinaukati nola makafo limo, Moda youma we Nanefo sene-mulune umomo we ya lalo ona eyowe, loto liye.

4

*Satanikafo Yesu kepa mele edami ka
(Mk 1:12-13; Lu 4:1-13)*

¹ Ena ayaloti ya Ouna Felegagakafo Yesu ya ilimito Satanikafo kepa mele edenaiye, loto kofo mikau akaiya ilimito idaiye. ² Dito fo kamena foti (40), ido lumi ya foti (40) ya

wela-neta moi wito minototo aiga ya kadunamu folaito, ³ kepa mele-mele ledami we ya amo minaido oto loumami, Kamo Goti Nalafoma minotoma, kifana ama nemo ya loumageto weka-neta fedaneyo, loumaiye. ⁴ Loumaito Yesukafo itibito loumami, Wenena mino kolinawamo ya wenineta nenawamo yako minámaiye. E'e, Goti welaloti ka limo muki meyalo melenawamo ya moda mino kolinawamo ne, loto ka mono lufuwau (*Lo 8:3*) ya nemo ne, loto loumaiye.

⁵ Eti loto loumaito, ya Satanikafo felegaga numuna meya Yelusalemu yau ilimito uto Isilaeli wenena felegaga kuliyai numuna naba kolalo olu nedi edeto loumami, ⁶ Kamo Goti Nalafoma minotoma umaloti satomo mikalo youma wiyo. Mono lufuwau yau eti limo,

Kamomu ya enisolela ya logimageto, kiyaba o kedeti, kiyaga ya kifanakafo kofotenaiye, loti ya ani mulalo olu faka lo kedenagilae, loto ka mono lufuwau (*Sng 91:11, 12*) ya nemo ne, lito, ⁷ Yesukafo limo, Ido aya lufuwau yau ka ma eti limo,

Wekola Gotitina ya kepa mele umámalo, loto ka mono lufuwau (*Lo 6:16*) ya nemo ne, loto loumaiye.

⁸ Loumaito, yaloti ya Satanikafo ilimito mowa naba-naba akaiyati nemo yalo ilimito dito, minoto mikau-mikau eba muki kuliyai neta-mata ilibito eti loumami, ⁹ Kuba wi nedeto, kuline olu faka loto, ouga-luka-kaka nomagetoma ya netawa-matawa muki ya kumunagolowe, lito, ¹⁰ Yesukafo limo, Ka mono lufuwau eti limo,

Wekola Gotitina oudi-luti-kati umuti aimolako kiyani umola fiti kouba-naba o edalo, loto limo (*Lo 6:13*) nenako, yamu Sataniyo, namodokati faiga womo! loto loumaiye.

¹¹ Eti lito, Satani ya fulo edeito wito, ena Goti enisolela o fedeti Yesu ana olu faka lo edae.

*Yesu Galili mikalo apito lonola olami ka
(Mk 1:14-15; Lu 4:14-15)*

¹² Ena Yoni nela numugu fulo edamo ka ya kolitoto, Yesu kawa ya kolito minami eba ya fulito, Galili mikau ya wiye. ¹³ Uto Nasalete numunaloti fokito uto, Kapeneyamu numuna nofuna Galili onowalo ya Sebuluni ido Napitali mikau ya onoto nedito minaiye. ¹⁴ Eti o minami ya komu adeina polofete Aisaiyakafo eti limo,

¹⁵ Wenena ya Sebuluni mikau ido Napitali mikau, ido kuwo no kanu anawalo ido Yodani no naba wela ya kuwo no filigaleka aya Galili ebau ya ailo feka wenena mikanina minamo ¹⁶ ya wenenawa sinidigu minamo ya lamena naba-naba moda eyato, ido wenena fulunagili minadoka ya lamenawa yakafo lamena o gedaiye,

loto ka mono lufuwau (*Ais 9:1-2*) nemo ka yama u ayalo winaiye, loto aya mikau yau uto minaiye.

¹⁷ Ena kamena yaloti Yesukafo apito eti lo oloto gimami, Seti-muludi olu eleyapa wiyalo. Kosinau nemo we wekudi wenenala kiyaba o gedami kamena moda adu otainako, yamu seti-muludi ya olu eleyapa witi melalo, loto lo oloto melemo wiye.

*Yesukafo we fo (4) ya luni fiyaito ege wamo ka
(Mk 1:16-20; Lu 5:1-11)*

¹⁸ Yesu ya Galili nofuna anawalo monimo uto eyami ya kunalafo-yalafo lele Saimonite kuliya ma Pita, ido Adulute laefa olami owo noku fuloti laefa olu minaito ¹⁹ Yesukafo logimami, Nege melailo. Mona api gilibinamo ya wenena olu-olu enawami we bulu gedenagolowe, lito, ²⁰ alako ya laefa owoninama fuliti ya ege meleti waiye.

²¹ Ido yaloti monimo uti Sebedi nalafo lele Yemusite, Yonite ya geyaiye. Menibo Sebediki lakoina sipiku laefa owoni fukami kifiti minato, Yesukafo luni fiyaito, ²² ayalomati ya sipiki ido meniboki ya fulititi oti ege waiye.

*Yesukafo kala kuwa lalo lo oloto gimami ka
(Lu 6:17-19)*

²³ Ido Yesu Galili mikau muki monimo uto uto, mono numunina negu-negu dito, Gotikafo mikalo wenena kiyaba o gedami kala kuwa lalo ya lo oloto gimito, ido wenena neta kilamo ido ukani ogofu imo neta muki ya olu faka lo gedemo wiye. ²⁴ Eti imo ya kala kuwa Silia mikau upatito koliti wenena muki neta kilamo, ido ukani ogofu imo, ido Satani kimiwela ya wenena lunigu idamo wenenati, ido kulu ginami wenenati, ido anikiyani gali-magalidimo wenenati muki ya amo nedoka gilimiti ato, olu lalo o gedemo wiye. ²⁵ Eti o gedemo wito, ya Galili mikauti ido Dekapolisi ebalekati ido Yelusalemu numudoti, ido Yuda mikauti, ido Yodani no wela afulalekati wenena mau naba-naba olu mau witi ege monimo wae.

5

*Yesukafo mowalo ka mono api gilibami ka
(Lu 6:20-23)*

¹ Wenena o mau witi oti ege melemo wamo ya Yesu geyeto ya mowaloma dito amedoto minaito, ya ege-ege moinamo we o fedeti olu ogona o edeti minae.

² Yesukafo ka mono api gilibito eti logimami, ³ Wenena inanimu ukani-luni olu faka ádoti Goti yakafoko ade olu faka lenaiye, loti kolinawamo wenena ya kosinau nemo we wekuditekafo wenenala kiyaba o ledami monawa ya moda mino gedaima nenako, yamu lalo koli minomo wae.

⁴ Ido keina koli minamo wenena ya Gotikafo seni-mulunigu olu aila wi gedegolimoma nenako, yamu moda lalo koli minomo wae.

⁵ Ido wenena seni-muluni oto lumuti meleti sodoti moni minamo wenena ya Gotikafo mikaleka eba muki ya iya ku gedaito olunawamoma nenako, yamu moda lalo koli minomo wae.

⁶ Ido wenena kadunamu nosámami fuluti kenebanido apatito nomu auma witi kolamo yamaidana oti wenena seni-mulunigu Goti monala efe limo mona yamu auma witi koliti moni minenawamo wenena ya Gotikafo mona lalo ogofuto giminagolimoma nenako, yamu moda lalo koli minomo wae.

⁷ Ido wenena ma keina kolamo yamu wenena mate milumani koliti ani olu faka lo gedeti moni minenawamo wenenawa ya Gotikafo ayaidana oto keinanina yamu ya milumani kolito ani olu faka lo gedegolimoma nenako, yamu moda lalo koli minomo wae.

⁸ Ido wenena luni-kani mo lotoko moni minenawamo wenena ya omunikafo Goti eyenagilanako, yamu moda lalo koli minomo wae.

⁹ Ido wenena muliti meleti fina lowa lukafa ofo fuluti olu you lo gede-gede o minamo wenena ya Gotikafo namo nomilipane minae, loto lo gedegolimoma nenako, yamu moda lalo koli minomo wae.

¹⁰ Ido wenena mona lalo efe limoko melemo wamo yamu ya wenena mate geyamo nosámaito, olu kopa o gedatoma ya kosinau wekuditekafo kiyaba o ledami mona moda mino gedaima nenako, yamu moda lalo koli minomo wae.

¹¹ Ido linate ya namo nege melamo yamu ya wenena mate goduti giyadoti ido ka nosa naba ámami suki ka mona-mona fi gimatoma ya moda lalo koli minomo wae. ¹² Koli minafe? Aya kanuwalo ya polofete yate olu komu meleti wamo ya wenena nosámamo yate ayaidana oti ginama ne. Kosinau meinawa naba-naba ya kiyaba o lede minainako, loti seti-muludigu kuli-kuli ageto moda lalo ona kolalo, loto logimaiye.

*Goti kala koli kikitamo wenena kanina
(Mk 9:50; Lu 14:34-35)*

¹³ Linate ya mikalo ama koli kikito nomamo wenena ya kuwo mudini yamaidana oti minafa, ido aya kuwowa leyala ya fuli lagaiyama ya egaidana oto kofa leya enami ne? Aya kuwowa yamaidana ya lonolama kofa minámmainako, faifa fuliti kiyanikafo leya witi upato fuli lenagilae.

¹⁴ Ido linate ya mikaleka wenena feiya lamenanina yamaidana oti minae. Numuna eba mowalo ya ma ku onenawamo ya falukuto minámenagoliye. ¹⁵ Ido wenena mate lamu kiti oluti masa lulau yau melámoti, lamu mele-mele amo ebalo yalo melato, wenena muki numugu minamo ya lamena o gedenagoliye. ¹⁶ Yamu lamenatinawa ayaidana oti ya wenena muki minado ya lamena o gedaneyo. Etiti ya monatina lalo melamo ya eyeti, kosinau Metibo kuliya olu faka loti oluti dinawae, loti ya etiti lamena o gedaneyo.

Goti lo melami ka yamu limo ka

¹⁷ Ena namo omo yamu Goti lo melami kafe ido polofete kanina ya olu fulenae, loto aiye, loti ya kati ki minafe? E'e, eti loti kolámalo. Namu omo ya olu fulenae, loto ámowe. Aya kawa yama o namodoka kulawa ya olu oloto pinaiye, loto omo ne. ¹⁸ Yamu ka ona logimowe. Kolalo. Mika kosina fuli lenami kamenalo ya faifa fuli lenagolifa, ido Goti lo melami kala mono lufuwau wiyamo yauti ya lufuwa neta kefo efemafe, ido ka kefo efemafe u kopa ámunagoliye. Aya kawalo muki ya u ayalo uwasawai minageto kulawa o fedenagoliye. ¹⁹ Yamu wenena ma lo melami ka yauti kefolo lawoko ma meyalo melámoto, kawa kefo efema nemo nenako, olu fulitalo, loto wenena api gilibinami, wewa ya kosinau wekudite kiyaba o ledami wenena minagu yauti kuliya oluto lumuto minenagoliye. Ido we makafo lo melami ka muki golodoto minoto, lo melami ka ya golodalo, loto api gilibami ya kosinau wekudite kiyaba o ledami wenena minagu yauti wewa kuliya ya dito akaiyati minenagoliye. ²⁰ Etito nemo nenako, loto ka ona logimowe. Linate monatina efe lenami yamo lo melami ka api gilibi-gilibi amo we, ido Falisi we monanina efe limo ya olu fulu edámenami ya linate kosinau wekudite kiyaba o ledami kilalau yau idámenagilae, loto logimaiye.

*Seni-muluni koli nosámami giminawamo ka
(Lu 12:57-59)*

²¹ Adeina Gotikafo autibo-mota eti logimami,
Wenena gini folámalo,
loto (*Kis 20:13*), ido ka maki limo,
We makafo ofo fulunami ya ka olu efe lo-lo amo ebalo ilimiti wato, wewa ofami yamu lifima ka lo edenawae,
loto ka mono lufuwau (*Kis 21:12*) nemo ka ya linate moda kolitama ne. ²² Etito nemo nefa, ido nanimo ya aya kawa yamu ka ma logiminagolowe. Kolalo. We makafo aulafo siya-muluna koli nosámami umunami ya ka olu efe lo-lo amo ebalo ya ilimiti wato, lifima olu umunawae. Ido we makafo ka manegau minámamile, loto aulafo loumunami ya kanisole kiyabani wenaba minado ya ilimiti wato, ka olu efe lo-lo amo we yate lifimala umunawae. Ido we makafo kamo digani ka manegau minámami, loto aulafo ma loumunami ya aimola yo eifámenami yoku yau lifimawa meinala olunaiye.

²³⁻²⁴ Ena kamo ya Goti umunagolo waba, aukafo makafo siya-muluna koli nosámami numu minaiye, loto kolitoma ya komu Goti umunanimo neta mono folomolalo adu yalo meleito uto, aukafo yaki ka olu efe lo fuli loito, itibito oto netawa oluto ya Goti umo.

²⁵ Ido kamote kuwokafote ka olu efe lo-lo amo numudo unawaido ya kanudo yako alako ka lokoli-fakoli oti, seti-muludi olu lawoko melailo. Eti ámenawami ya ka olufe lamo we anido melageto, ido amote kimiwe anido melato, ido kimiwete nela numugu ya fulu nedetenawae, loto seti-muludi olu lawoko melailo. ²⁶ Yamu ka ona

logiminagolowe. Nelau etito dinanimo ya alako nelauti fuli ádenagolane. E'e, lifimaka ya kifana muki ya itibito giminanimo yako nelauti fuli loto lumunagolane.

Kume-ugele nenawamo ka

²⁷ Ido ka ma eti logimami, Linate kume-ugele ya ánaló, loto ka mono lufuwau (*Kis 20:14*) nemo ka ya linate moda kolitama ne. ²⁸ Etito nemo nefa, ido nanimo ya aya kawa yamu ka ma logiminagolowe. Kolalo. We makafo wena ma eyeto siya-mulunau ya olu onenamolae, loto kolinami wewa ya aimola lula-kalau yau moda kume-ugele naiye.

²⁹ Ido omuga yakafo lifima olu mofu kedenami ya ukaga muki yo eifámenami yoku fulo nedetenaiye, loto omuga ya ikilito fulo. ³⁰ Ido agakafo lifima olu mofu kedenami ya ukaga muki yo eifámenami yoku fulo nedetenaiye, loto aga fukoto fulo.

We makafo olonafo fuko fulo edenami ka

(*Mt 19:9; Mk 10:11-12; Lu 16:18*)

³¹ Ido ka ma eti logimami, We makafo olonafo fulo edenae, loto kolitoma ya wewa olonafo fulo edenami ka lufuwa wito umageto ya olonafo fulo edenami ne, loto ka mono lufuwau (*Lo 24:1*) ya nemo ne. ³² Etito nemo nefa, ido nanimo ya aya kawa yamu ka ma logiminagolowe. Kolalo. We ma olonafo kopa olu ono-ono moinámaifa, ido wanafokafo ya olonafo fuko fulitami wena ya we ailo ma unami, ya komu wanafo yakafo olonafo olu kume-ugele kanuwa wili edaiye. Ido we makafo fuko filiga-filiga amo wena ma olunami we ya kume-ugele nenagoliye.

Neta ma kuliya aumafofo loti olu onale, lenawamo ka

³³ Ena linate autibo-mota lo melami kanina ya moda kolitamo ya eti limo, Linate ka onale, loti ido neta ma eti enune, Wekola kuliya loti, lo gedoti melenawamo ya suki mona melámoti, kawa ya meyalo meleti, Wekola omunalo ya eti enune, loti lamo kawa efe lotiko eti alo, loto adeina ka monoku yauti moda kolitama ne. ³⁴ Etito nemo nefa, ido nanimo ya aya kawa yamu ka ma logiminagolowe. Kolalo. Neta ma kuliya loti, ka onale, loti ádalo. Koli minafe? Kosinau nemo we wekuditekafo wenenala kiyaba o ledainako, linate wenena ma ka logiminagilima ya kosina kuliya loti, kawa ya olu onae, loti ádalo. ³⁵ Ido mika amaló ya Goti kiyana leya wi minami mika ya kuliya loti, kawa ya olu onale, loti ádalo. Ido Yelusalemu ya wekudite wenabate numunalama nenako, Yelusalemu kuliya loti kawa ya olu onale, loti ádalo. ³⁶ Ido linate ya linanimo manidi yowala ya ma lawoko ma olu feke loti, ido olu lumu loti enawamo ya ogoufámanako, yamu maniditi kuliya olu onale, loti ádalo. ³⁷ Etito ya o, lenawamo ya faifa o, loti, ido e'e, lenawamo ya faifa e'e, loti lalo. Ka ma ya kawa mulalo ayalo enu witi olu aumafofo loti olu onale, loti lenawamo ya nosámami we nedokati enami ne, loto logimaiye.

Lifima itibito gimámenuka

(*Lu 6:29-30*)

³⁸ Ido ka ma eti logimami, We makafo omugalo kofenami ya ayaidana oto lifima itibito omunalo ofo. Ido makafo wekau kofenami ayaidana oto welau lifima itibito ofo, loto ka mono lufuwau (*Kis 21:24, Wkp 24:20, Lo 19:21*) nemo ka ya linate moda kolitama ne. ³⁹ Etito nemo nefa, ido ka ma lenagolowe. Kolalo. Wenena mate olu kopa o gedatoma itibiti olu kopa o gedámalo. E'e, we makafo wanega onaleka kofenami ya filiga adowaleka yaki nofo, loto wanega ilibo. ⁴⁰ Ido makafo olu kalo mele kedeto ukagalo owo lulau wiyanimo olunae, loto lenami we ya ukagalo owo mulalo wiyanimo yaki faifa umo. ⁴¹ Ido kimiwe makafo, Koukamene mofuto kanu kofala linama unane,

loto aumafoko lo kedenami, ya kofala maki faifa enu wito ilimito wo. ⁴² Ido makafo neta mamu wako lokumunami ya faifa umo. Ido makafo kamodokati ya neta ma leiga meleto olunae, loto enami, ya mesafa wi umámo, loto logimaiye.

Kuwotefo sete-mulude giminumo ka

(Lu 6:27-28, 32-36)

⁴³ Ido ka ma eti logimami,

Wenenatina adu ekeleti minamo wenena ya seti-muludi gimiti, ido kuwotibo ya seti-muludigu koli nosámami gimalo,

loto ka mono lufuwau (*Wkp 19:18*) nemo ka ya linate moda kolitama ne. ⁴⁴ Etito nemo nefa, ido nanimo ya aya kawa yamu ka ma logiminagolowe. Kolalo. Kuwotibo ya seti-muludi gimalo. Ido mona nosámami mele gedenawamo wenena yamu Goti loumalo.

⁴⁵ Eti enawamo yakafo Metibo kosinau nemo we ya nomilipala ona minenagilae. Moda kolafe? Amo yakafo fo ya olufe lito wenena nosámami yaki ido lalo yaki minado ya muki olu lawoko ito fo liye. Ido amokafo ko ya olufe lito wenena monanina efe loti melamo yaki ido efe loti melámamo yaki minado ya muki olu lawoko ito ko ya wiyaiye. ⁴⁶ Yamu linate yate seni-muluni gimamo wenena yako ya itibiti seti-muludi gimatoma ya meina olunawafe? E'e, aya monawa ya kifana takisi olu-olu amo we yaki mele minamo yae. Monawa ya ogoufámaiye. ⁴⁷ Ido linate ya wenenati yako aiyo-koiyo logiminawamo monate yakafo wenena maleka monani olu fulo edaiye, loti koli minafe? E'e, ailo feka wenena koli kikitámamo yaki aya monawa ya mele koli minamo yae. Moda kolafe? ⁴⁸ Etito ya Metibo kosinau nemo we monala ya efe lotoko nemo, yamu linate ayaidana oti mona efe lotiko melalo, loto logimaiye.

6

Neta ko ánamo wenena ani olu faka loto giminumo ka

¹ Linate ya mona efe loto melenune, loti, ya wenena lalo leyenawae, loti omunido melenawamo, ya Metibo kosinau minami we yakafo ekeina neta ma gimámenami, yamu koti moniti, wenena lalo geyenawamo yamu kolámalo.

² Yamu ya ko ánamo wenena ani olu faka loto neta ma giminune, lenawamo ya wenena monabi lele wiyamo ya kulite oluti dinawae, loti kona oluti mono numugu ido kanudo-kanudo u komu uti bumu wekilofa nola melamo mona yamaidana oti ya melámalo. Ya monawa melamo meinala ya moda olutamo ne, lomo ona logimowe.

³ Yamu linate yate neta ko ánamo wenena ani olu faka loto neta giminune, loti kolinawamo ya neta giminawamo monatina yamu ailo wenena logimámalo. ⁴ E'e, falukutiko ani olu faka loti gimalo. Eti enawamo ya Metibo neta falukuto nemo muki ya ko-ko imo we yakafo ekeina neta giminagoliye.

Goti loumunumo mona yamu limo ka

(Lu 11:2-4)

⁵ Linate Goti loumunawado ya monabi lele wiyamo wenena yamaidana oti loumámalo. Amo yate Goti loumunawado ya wenena leyenawae, loti mono numugu ido kanu anawalo omunido nedi minae. Monawa melamo yamaidana oti linate etiti melámalo. Ya monawa melamo meinala ya moda olutamo ne, lomo ona kula logimowe. ⁶ Yamu kamokafo Goti loumunae, loto kolinanimo ya kaimo numugau ya dito, kanu kuitito Mekafo eyámanimo we loumu-umu o minagetoma, ya Mekafo mona muki momona enanimo ya ko-ko imo we yakafo ekeina neta kumunagoliye.

⁷ Ido ailo feka wenena Goti monala yamu kolámamo wenena yate faifa ka ilulu kuti lo-lo amo ya koli lumunami ne, loti kani kiti lo-lo amo monani melamo yamaidana oti linate melámalo. ⁸ E'e, komu loga o edámamo kamenalo Metibo yakafo muki neta seti-muludigu kolamo ya moda kolitaima ne.

⁹ Ena Metefo loununagilima etiti lounalo, Metefo kosinau minanimo we ya wenena yate kulika olu faka lomo dito felegagale, loti minenawamo ne, loto kolone.

¹⁰ Ido kamo kiyabate we wekudi kiyaba o ledanimo kamena o fedenagoliye, loto kolone.

Ido kosinau weka lanido golodotiko minamo yamaidana oto wenena mikalo amau ya wekalo golodenune, loto kolone.

¹¹ Ido kamena-kamena wete-neta lomo.

¹² Ido wenena lifimani kilili o gedonimo yamaidana oto lamo lifimate ya kilili o ledó.

¹³ Ido mona nosámami kepa mele lumunami nedo ya lilimámaba, ido mona nosámamikafo nela wi ledenaiguti ya efili ledó.

[Kamo kiyaba we wekudi kiyaba o ledanimo ya minomo uto uto aumafofoka ya minomo uto uto kulika ya dimo uto uto minowaminowa oto minenami ne. Ya onale,]

loti Goti loununawamo ya eti loti lounalo.

¹⁴ Moda kolafe? Linate olu nosámami o gedenawamo wenena lifimani kilili o gedatoma, ya Metibo kosinau nemo wekafo linanimo lifimatina yaki ayaidana oto kilili o gedanagolimo ne. ¹⁵ Etito nefa, ido wenena lifimanina kilili o gedámenawamo ya Metibo yakafo linanimo lifimatina yaki ayaidana oto kilili o gedámenagoliye, loto logimaiye.

Goti koli umuto konuma moi winumo mona yamu limo ka

¹⁶ Goti koli umuto konuma-kobina moi wi umuto ka lounuto minenanido ya monabi lele wiyamo wenena yaidana oto mona melámo. Wenenawa yate laina witi koniweni olu kopaitamo, wenena leyenawamo ya konumakobina moi wi umamo ne, loti leyenagilae, loti lamo monanina yamaidana oto ya mona melámo. Monawa melamo meinala ya moda olutamo yae, lomo ka ona kula logimowe. ¹⁷ Ido kamo ya Goti koli umuto konuma-kobina moi winae, lotoma ya koka-weka noku wito, atekalo ya yá nowala ladanuwa imo neta filito moino. ¹⁸ Eti enanimo ya wenena muki ya Goti koli umuto, konuma-kobina moi wi umaiye, loti keyámenawafa, ido Mekafo mona muki momona enanimo ya ko-ko imo we yakafo ekeina neta ya kumunagoliye.

Koukame olu mau wi-wi enumo mona yamu limo ka

(Lu 12:33-34)

¹⁹ Linate mikaleka koukame olu mau naba wi minato, ya kanu sigefa filito, ido ufa lenami ne. Ido ugele we yate numunina ya fukoti diti neta ugele olunawamo ne. Yamu mikaleka uma koukame ya olu mau wi-wi ámaló. ²⁰ Ido kosinau koukame olu mau winawamo ya kanu sigefa yakafo ánenagoliye. Ido ufa ádenagoliye. Ido ugele we yate numunani ya fukoti diti ugele olámenagilae. Yamu kosinau koukame ya olu mau wi-wi alo. ²¹ Moda kolafe? Koukametina melenawamo eba ya seti-muludi kati-manidi aumafoko loti aya ebau yako koli umunawamo ne, loto logimaiye.

Ukade lamu ka

(Lu 11:34-36)

²² Omudi ya ukadi lamula ne. Yamu ya omudi lalo minagetoma lamena ya ukadi muki ya olu faito gedanagolimo ne. ²³ Ido omudi nosámagetoma ya ukadi muki ya sini yamu faito gedanagolimo ne. Yamu ya lamena lutigu nemo ya sinidenami ya moda naba-naba sinidenagoliye, loto logimaiye.

Wenaba lelelo kouba-naba o gedenumo ka

(Lu 16:13)

²⁴ We makafo wenaba lele ya kouba-naba o gedenumo ya ogoufámaiye. Eti enae, loto kolinami ya wenabala ma ya eleka fi umuto, ido ma ya siya-muluna umunami

nefemo, ido malo ya u ekeleto, ido ma ya fulo edenami ne. Ayaidana oti linate Goti yaki ido kifanakoukame mikalo neta-mata yaki olu lawokoiti kouba-naba o gedenuwe, loti kolinawamo ya ogoufámae.

*Kati mumudi kiyámalo, limo ka
(Lu 12:22-31)*

²⁵ Yamu ya ka ma logiminagolowe. Kolalo. Linate ya fulutenune, loti ya konuma-kobina nenawamo neta yaki, ido no yaki ya egaukati oluto nenumo ne? loti kati mumudi kiti, ido ukadi yamu koliti ya ukadelo owo ya nena neta winumo ne? loti kati mumudi ya kiyámalo. Omude kofawa minonimo mona yakafo wete-neta ya olu fulo edami ne, loti kolámafe? Ido ukadi yakafo ukanido owo ya olu fulo edami ne, loti yaki kolámafe? ²⁶ Nema ya kosinalo bu loti moinamo monanina yamu kati kife lalo. Amo ya ufa neta kifámamo ne. Ido kulawa liyami ya doilámamo ne. Ido numugu ya weni-neta olu mau wiyámamo ne. Eti ámafa, ido Metibo kosinau nemo we yakafo weni-neta moda gimi-gimi imo ne. Yamu kolalo. Linate ya moda nema ya olu fulo gedeti minae, loti ya kolámafe? ²⁷ Ido linate minagu yauti ya kemakafo aimola kala mumudi kiyaidoti ya mino oluto unami kamenala ya kefolá maki enu wito minomo unami ne?

²⁸ Ido ukanido winawamo owo yamu ya nediti kati mumudi ki minae? Kofuku ugawa imo yamu kati kife lalo. Ugawa yakafo lono olámoto ido ukanalo owo olufe ádami ne. ²⁹ Eti olufe ádaifa, ido ugawa yakafo Yuda wenena mikalo kiyaba we wekudinina Solomoni ukanalo owo lalo-talo wiyami ya olu fulo edami ne, loto logimowe. ³⁰ Ake, linate koli kikitina kefo nemo wenena, Goti yakafo yuwa-nela ya onema neto ido leda fukoti yoku kinawamo neta ya etito olu egelamima nenako, yamu ya moda ayaidana oto kiyaba lalo o ledenagoliye, loti ya kolámafe?

³¹ Yamu ya konuma-kobina yaki, ido no yaki egaidana oto oluto nenumo ne? loti, ido nena neta ukadelo winumo ne? loti kati mumudi ya kiyámalo. ³² E'e, aya netawa-matawa muki yamu ya ailo feka wenena yate moni wili-wili afa, ido Metibo kosinau nemo we yakafo netawa-matawa muki ya linate olunawamo ogofunami neta ya moda koli minaiye. ³³ Yamu linate ya kosinau nemo we wekudi ya kiyaba we wenabate minenagoliye, loti, ido amo monala efe limo mona laloko meyalo melenune, loti auma witi koliti olu seti-muludigu ya komu meleti minaneyo. Eti enawamo ya netawa-matawa liliga muki yaki moda enu wito oloto pi giminagoliye.

³⁴ Ido linate ya leda yamu ya kati mumudi ya kiyámalo. Fo kamena leda yakafo aimola netala yamu kala kinagoliye. Fo kamena lawokolo ya aimola keinala ya moda ogofuto ne, loto logimaiye.

7

*Olu kalo mele gedámalo, loto limo ka
(Lu 6:37-38, 41-42)*

¹ Yesukafo eti limo, Gotikafo linate olu kalo mele ledetenaiye, loti wenena olu kalo mele gedámalo. ² Yamu kamo olu kalo mele gedenanimo mona yaidana oto Gotikafo olu kalo mele kedenaiye. Ido gimi-gimi animo mona yaidana oto itibito kumunagoliye. ³ Yamu ya egaidana oto aukafo omunalo momupa kefo efema nemo ya eyaba, ido kaimoka omugau yá lana naba nemo ya eyefe ádane? ⁴ Ido yá lana ya kaimoka omugau nemo eyámanimo aukafo omunau momupa kefo efema nemo ya egaidana oto olu fulo kedenae, loto loumunanimo ne? ⁵ Monabi lele wiyanimi we, kamo kaimoka omugalo ya yá lana naba nemo ya komu olu fulito kofe loto minototo, aiga ya aukafo omunau momupa kefo efema nemo ya olu fulo.

⁶ Adala lofotenawae, loti felegaga neta lalo ya kula gimámalo. Ido yafu kiyankafo leya witi eleyapa witi adala lofotenawae, loti okani ekeina lalo netatina ya mikalo fa fulámalo.

*Goti loumu-umu onimo ka
(Lu 11:9-13)*

⁷ Linate neta ma lumunabe? loti loumuti minenawamo wenena netawamu kolinawamo ya giminami ne. Ido neta moni wili minenawamo wenena netawamu kolinawamo ya olu oloto pi gedenami ne. Ido kanudo kesoba winawamo wenena ya kanu wi gedenami ne. ⁸ Yamu neta lumunabe? loti loumuti minenawamo wenena ya moda olunawamo ne. Ido neta moni wili minenawamo wenena ya olu oloto pinawamo ne. Ido kanudo kesoba witi minenawamo wenena ya kanu wi gedenami ne.

⁹ Ena linate yauti we ma nalafokafo konumamu melafo loga o edenami ya kifana fowena umunami nefe? ¹⁰ Ido laefa yamu loga o edagetoma ya salopaina umunaife? ¹¹ Etiti linate ya wenena nosámamo minafa, ido nomilipatina neta lalo faifa gimi-gimi amo mona ya koli minae. Monawa koli minato, ido Metibo kosinau nemo we yakafo neta mamu loga o edenawamo wenena ya oto dito neta lalo-talo gimi-gimi enami ne.

¹² Yamu wenena mate etiti o mele nede-nede enawae, loto kolinanimo ya kamokafo yaki mona ayaidana oto mele gede-gede o. Lo melami ka ido polofete kanina monawa etito nemo ne.

*Kanu lele kala
(Lu 13:24)*

¹³ Ido linate ya kanu wela kefo efema ya moni wiliti idalo. U kopa enawamo kanu wela ya naba-naba neto ido kanu kofala ya naba-naba nenako, wenena mumudi kanuwalo yau di-di amo ne. ¹⁴ Etito nefa, ido mino ko-ko amo ebau unawamo kanu welawa ya kefolo neto, ido kanu ya kefolo nenako, wenena lawoko-lawoko yako kanuwa ya olu oloto pi-pi o minae.

*Ka su mono api gilibamo wenena kanina
(Lu 6:43-44, 13:25-27)*

¹⁵ Ka su mono api gilibamo wenena ya ekena o gedalo. Wenenawa ya oti koni winune, loti sipisipi you limo monani yaidana oti melafa, ido seni-mulunigu yau kula fadena yaidana oti minae. Yamu geyefe loti minalo. ¹⁶ Aya wenenawa mona melenawado yati kulawa ya eyeti geyefe lenagilae. Lunadi liyami ya kefani kailau yauti dolinawafe? Ido yá kemani ailau yati ade ilawa ya dolinawafe? E'e, eti ámenawamo ne. ¹⁷ Etito yá lalo yakafo kulawa lalo li-li ifa, ido yá nosámami yakafo kulawa nosámami li-li iye. ¹⁸ Yá lalo yakafo kula nosámami liyámaito, ido yá nosámami yakafo kula lalo linami ya ogoufámaiye. ¹⁹ Etito yá ma kula lalo liyámenami ya fukoti yoku ya kinagilae. ²⁰ Etito nemo yamu Goti kala logiminagolo one, loti lo-lo amo wenena ya kulawanina eyeti geyefe lenagilae.

²¹ Wenena mukite Wekolate, Wekolate, loti lonumu-numu o minamo wenena ya kosinau nemo we wenenala kiyaba o ledami kilalau idámenagilafa, ido Menefo kosinau nemo we welalo golodoti moni minamo wenena yako unagilae. ²² Yamu iya melenami kamena nabalo ya wenena mukite eti lonumunawamo, Wekolate, Wekolate, kulikalo ya wenena logimonimoma ne. Ido kulikalo ya Satani kimiwela wenena seni-muluniguti olu fulo gedeto gilifonimoma ne. Ido kulikalo ya Goti aumala gilibami neta so loto onimo ne, loti lonumunawae. ²³ Etiti lenawamo ya namokafo eti loto lo oloto giminamo, Linate ya geyámoma ne. Monani nosámami mele-mele amo ya namo minodoka faiga walo, loto logiminagolowe, loto logimaiye.

*We lele numuni kuwaima ka
(Lu 6:47-49)*

²⁴ Wenena mate kane ya koliti meyaló melenawamo ya ka manenau nemo we numuna kifana mulalo kuwami yamaidana oti minenagilae. ²⁵ Numuna kuwaito, aiga ko naba-naba wito, no naba ya lafa oto, epe naba-naba yakafo oto numunawaloma auma wito ofaifa, ido numuna ya kifana naba mulalo aumafofo loto kuwainako, lumu fou ádaiye. ²⁶ Etito nemo nefa, ido wenena mate kane koliti meyaló melámenawamo wenena ya ka manenau minámami we numuna akelo kuwami yamaidana oti minenagilae. ²⁷ Numuna kuwaito, aiga ko naba-naba wito, no naba ya lafa oto, epe naba-naba yakafo oto numunawaloma auma wito ofaito lumu fou loto upa-napatoto wiye, loto logimaiye.

²⁸⁻²⁹ Yesukafo kawa ya lo fuli lito wenena mau naba minoti ka logimami monala kolamo ya elegiyae. Amo ya lo melami ka api gilibi-gilibi amo we yaidana oto api gilibámoto, ka mono kula abogakafo api gilibainako, elegiyae.

8

*Yesukafo okola kilami we ma olu kolouto edami ka
(Mk 1:40-44; Lu 5:12-14)*

¹ Yesu mowaloti lomaito, wenena mau naba-naba ege wae. ² Ege wato, ido moda okola kilami we ma Yesu nedo oto, kiyanalo kuba wi umuto eti limo, Wenabao, kamokafo eti enae, loto kolitoma okola kilomó ya kolouto nedo, loto lagetó ukane ya moda koloutenaiye, loto loumaiye. ³ Eti loto loumaito, Yesukafo ana sino loto wewa ukanalo olu minoto loumami, Eti enae. Okola kilanimo kolouto, lito ayalo okola kilami moda koloutiye. ⁴ Ido Yesukafo limo, Neta o kedomo ka ya wenena logimámoto, uto yokila ki umami we ukaga ilibageto keyageto ena Mosesekafo ka lo melamidana oto neta umageto wenena muki yate okola kilanimoma moda koloutane, loti kolinagilae, loto loumaiye.

*Yesukafo kimiwe kouba-nabala we ma olu faka lo edami ka
(Lu 7:1-10)*

⁵ Ena Kapeneyamu numudo o fedaito, kimiwe kiyabani we ma Yesu nedo oto ⁶ eti loumami, Wenabao, kouba-nabane we ipedotoko minoto, ukana ogofu naba-naba ito, numugu folomolo ono minaiye, loto loumaiye. ⁷ Loumaito, Yesukafo itibito eti limo, Nanimokafo uto neta kilami ya olu faka lo edenagolowe, loto loumaifa, ⁸ ido kimiwe kiyabani we yakafo eti limo, Wenabao, namo Yuda we minámonako, numuneu dinanimo ya efe ádenagoliye. Yamu kamo ka yako lagetó kouba-nabane we neta kilami ya faka lenaiye. ⁹ Etito namo yaki kiyaba o nedamo we wenido meyaló melenamo we minowe. Ido namo ya kimiwe kiyabani we minowe. Etito kimiwe ma wo, loumoneto ya moda wiye. Ido we ma ano, loumoneto ya moda aiye. Ido kouba-nabane we eti o, loumoneto ya eti iye, loto loumaiye. ¹⁰ Loumaito, Yesukafo kawa limoma ya kolito elegito ege wamo wenena ya eti logimami, Ka ona logimowe. Kolalo. Isilaeli wenena muki yauti we ma koli kikila naba nemo wewa yaidana we ma eyámowe.

¹¹ Yamu logiminagolowe. Fo idaidokati ido fo lomaidokati ailo feka wenena muki ya oti kosinau nemo we wenenala kiyaba o gedami ebalau diti Abalahamu, Aisaka ido Yekopu lakoina amedoti weni-neta nenagilafa, ¹² ido Yuda wenena Goti kala koliti kolámamo wenena ya gilifi eba sini naba digu fulo gedenami ebawau ya itageto kufu naba-naba oti weni kofala uguti minenagilae, logimaiye.

¹³ Logimito kimiwe kiyabani wema eti loumami, Kamo wo. Koli kikitanimó yaidana oto kulawa oloto pi kedenaiye, loto loumaito, ido aya kamenalo ya kouba-nabala we neta kilami ya faka liye.

*Yesukafo Pita iyabala olu faka lo edami ka
(Mk 1:29-31; Lu 4:38-39)*

¹⁴ Ido Yesu ya Pita numunau dito eyaima, ya Pita iyabala wena ya neta kilito ukana kala-kala lito folomolo ya ono minaiye. ¹⁵ Ono minami ya eyeto analo olaito, ukana kala-kala limoma ya fulo edaito wenawama nedito weni-neta ofo ki gedaiye.

*Yesukafo wenena muki olu faka lo gedami ka
(Mk 1:32-34; Lu 4:40-41)*

¹⁶ Ena lunaga melaito Satani kimiwela seni-mulunigu mino gedamo wenena muki ya gilimiti Yesudoka ato, ka limokafo Satani kimiwela mino gedamo olu fulo gedeto gilifi melaito wato, ido neta kilamo wenena muki ya olu faka lo gedaiye. ¹⁷ Eti imo yamu Gotikafo polofete Aisaiya ka welalo melaito eti limo, Aimolakafo ukadeu ogoufami neta oluto, neta kilonimo mona-mona ya mofutaiye, loto ka mono lufuwau (Ais 53:4) nemo ka kulawa moda fedaiye.

*Yesukafo ege melenawamo we ya logimami ka
(Lu 9:57-60)*

¹⁸ Yesukafo wenena mau nabate ogona o edamo ya geyeto, ege-ege moinamo we ya nofunu anawa filiga afulaleka wokele, loto logimaiye. ¹⁹ Logimaito, ka mono api gilibami we makafo amo nedo oto limo, Api lilibanimo we, eba muki unanomodoka ya namote lakoina unaliye, loto loumaiye. ²⁰ Loumaito, Yesukafo eti limo, Kula fadena ya mika kofuti ku onato, ido nema kosinalo moinamo ya numunani neto minafa, ido namo We Kula ya oku ono-ono omo ebane ya minámaiye, loto loumaiye.

²¹ Yesu ege melamo we yauti we ma oto limo, Wekolao, komu uto menefo kale li edetoto kege moninafe? loto loga o edaifa, ²² Yesukafo limo, Nege ano. Fulunawamo wenena fulo gedageto amo yate ya folamo wenenanina kale li gedenagilae, loto loumaiye.

*Epe yaki ido no satimo yaki ya Yesu welalo golodami ka
(Mk 4:35-41; Lu 8:22-25)*

²³ Ena sipiku idaito ege-ege moinamo we ege uti ayau idae. ²⁴ Diti nofugu ya moda epe naba-naba apito no ofaito, no satimo yakafo sipi no lulau lumunae, loto ifa, Yesu ya moda oku ono minaiye. ²⁵ Oku ono minaido ege-ege moinamo we oti eku oti loumamo, Wekolao, no lulau lumuto fulunagolone. Ade olu faka lo, loti au loti loumae. ²⁶ Au loti loumato, amokafo limo, Linate koli kikitina kefolo nemo we, nediti koli kolae? loto logimito onaiguti nedito epe yaki ido no satimo yaki goudaito, ayalo ya epe fu-fu ádoto, no satimo yaki momoga ámaiye. ²⁷ Eti imo yamu wemomo ya elegiti eti lamo, Aiyo, we ya egaidana we minaito, epe yaki ido no yaki ka lido ya golodaiye? loti lae.

*We lele Satani kimiwela mino gedaito gilifami ka
(Mk 5:1-17; Lu 8:26-37)*

²⁸ Yesuki ege-ege moinamo weki nofunu filiga akailaleka Gadala wenena mikanido u fedato, we lele ma Satani kimiwela mino gedami we ya kono melamo ebaloti oti katula aiye. Wewa lele auma nosámami wiyainako, yamu wenena koli gimaito, aya kanudo yalo uti oti ámae. ²⁹ We lelewa yate eti loumami, Goti Nalafo, nedi-nedi o ledenagolo ane? Lifima olu iya mele ledenanimu kamena naba oiya fedámainako, ukade ogofu olu lumunagolo abe? loti loga o edaiye. ³⁰ Loga o edaito, yafo mau naba ma yowa minoti weni-neta no minato, ³¹ Satani kimiwela yate geyetiti loumamo, Lilifinae, lotoma ya yafo lunigu yowau lilifi fulo, loti aumafofo loti loumae.

³² Loumato, ayau walo, loto logimaito, we lele luniguti fulo gedeiti yafo lunigu idato, yafowa koli lumuti lowau konidokati luwa fiti nofugu yau no noti moda folae.

³³ Moda folato, yafo kiyaba amo we ya koli oluloti uti numuna meya yau diti, wenena muki aya kawa yaki we lelema Satani kimiwela mino gedami gilifami ka yaki logimae.

³⁴ Logimato, ayalo ya muki wenena numuna meya yauti oti Yesuki katula enune, loti oti eyeti ya auma witi eti loumamo, Lamo ebate ya fulito wo, loti wako lo edae.

9

*Yesukafo kiyana-ana ipedotoko nemo we olu faka lo edami ka
(Mk 2:1-12; Lu 5:17-26)*

¹ Yesu sipiku dito nofunu wela filiga uto aimola numunalo fedaiye. ² Fedaito, ya moda kiyana-ana ipedotoko nemo we ma agagalo meleti amo nedo ilimiti ato, Yesukafo koli kikito umamo monanina ya geyeto kiyana-ana ipedotoko nemo we ya loumami, Nanefo, koli komámaneyo. Lifimaka ya moda kilili otaiye, loto loumaiye.

³ Eti lito, moda wewa Goti kamana kiyaiye, loti ka mono api gilibamo we seni-mulunigu kolae.

⁴ Kolato, Yesukafo seni-mulunigu kolamo ka ya geyeto eti limo, Linate nediti seti-muludigu yau ka nosámami koli minae? ⁵ Etito ipedotoko nemo we, Lifimaka ya kilili otami ne, loto loumunamo linate kulawa ya eyámanako, suki lifemo, ido ona liye, loti kolámenagilae. Ido, Agagalo yati nedito kanu moino, loto loumoneto kulawa eyenawanako, suki lifemo, ido ona liye, loti kolinagilae. ⁶ Namo We Kula minomo mikalo ama ya lifima kilili enamo auma ya moda mino nedami ne, loti kenagilae, loto ya ipedotoko nemo wema eti loumami, Nedito, kunuka oluto itibito numugaleka wo, loto loumaiye. ⁷ Loumaito, wewama nedito kunula oluto numunaleka wiye. ⁸ Wito, ya wenena mau naba ya eyetiti elegiti Goti ya aumala naba wenena anido gimami kuliya olu faka loti ebola lae.

*Yesukafo Mati u ya lula fiyami ka
(Mk 2:13-17; Lu 5:27-32)*

⁹ Yesu yaloti monimo uto wenena kifana takisi olu-olu amo ebalo ya Mati u amedoto minami ya eyeto eti loumami, Nege ano, loto loumaito ya nedito ege wiye.

¹⁰ Ena numugu ya Yesu wela-neta no minaito wenena kifana takisi olu-olu amo we ido lifimanina nemo we mumudi ya oti Yesuki ege-ege moinamo weki lakoina weni-neta no minae.

¹¹ Weni-neta no minato, Falisi we yate oti geyeti ege-ege moinamo we ya eti logimamo, Egaidana oto api gilibami we ya auwa wenena kifanani takisi olu-olu amo weki, ido lifimanina nemo we yaki lakoina wela-neta naiye? loti loga o gedae.

¹² Yesukafo kawa lamo ya kolito eti limo, Neta kilámamo wenena ya lusa numugu ya ámu-ámu ae. E'e, neta ona kilamo wenena yako ya lusa numugu ya u-u ae. ¹³ Namo omo ya wenena mona efe limoko melamo wenena ya seti-muludi olu eleyapa witi melalo, loto logiminae, loto ámowe. E'e, lifimanina nemo wenena ya seti-muludi olu eleyapa witi melalo, loto logiminae, loto omo ne. Kolalo. Gotikafo eti limo,

Sene-muluneu kolomo ya neta ofo ki numunawae, loto kolámoto, wenena milumani koliti ani olu faka lo-lo enawae, loto kolowe, loto ka mono lufuwau (*Hos 6:6*) ya nemo ne. Yamu linate uti kawa monawa ya moni wiliti kolife loti kolalo, loto logimaiye.

*Falisi we yate weni-neta moi wiyamo yamu Yesu loga o edamo ka
(Mk 2:18-22; Lu 5:33-39)*

¹⁴ Ido Yoni ege melamo we ya Yesudoka oti eti loumamo, Lamoki ido Falisi weki wete-neta moi wiyogeto ya kamo kege-kege moinamo we ya egaidana oti weni-neta moi wiyámae? loti loga o edae.

¹⁵ Yesukafo itibito eti logimami, We ma wena olunami wenenalaki lakoina minami kamenalo ya wenenala seni-mulunigu keina koliti kufu nema ka lenawafe? E'e, eti

ámenawafa, ido amodokati wewa ipoti olunawamo kamena ya fedenami yalo ya weni-neta moi winawamo ne, loto logimaiye.

¹⁶ Ido we makafo ukanalo owo lila fukenaido ya owo kofawa kefo makafo mulalo meletu kifinami ya noku wiyoneto kofawakafo lilama ika ageto fukotenaiye, loto kifámenagoliye. ¹⁷ Ido we makafo no waini kofawa ya lipito yafo-meme atuwa lilau yau leukámenami ne. No waini kofawa yakafo yafo-meme atuwa lila ya foikageto no waini kofawa ya mikalo lekito u kopa wageto ido yafo-meme atuwa yaki fokito u kopa utenaiye, loto no waini kofawa ya yafo-meme atuwa kofawau yako lekinami ya lelewai faifa aumafofo loti minenagoliye.

Kiyaba we oluwafo folami ya olu nedi edami ka

(Mk 5:22-43; Lu 8:41-56)

¹⁸ Kawa ya logimi minaidoma ya kiyaba we ma oto kiyanalo kuba wi umuto ya limo, Olunefo oiya ya folami yamu kamo oto aga manenalo melageto ya moda nedinaiyé, loto loumaiye. ¹⁹ Eti loto lomaito ya Yesu nedito ege wito ege-ege moinamo weki ege wae.

²⁰⁻²¹ Ege wato, ya wena makafo wanula leki-leki imo melege tuwelu (12) yalo ya netawa kilitoko nemo ya oto Yesu nedo egeka oto ukanalo owo onowalo olunamo ya moda olu faka lo nedénagoliye, loto kala kito oto ukanalo owo onowalo ya olaiye.

²² Olaito, Yesu eleyapa wito wenawama eyeto ya loumami, Olunefo, koli komámaneyo. Koli kikitanimó yakafo olu faka lo kedaiye, loto loumaito, ayalo wenawama moda faka liye.

²³ Ido Yesu uto kiyaba we numunau dito ya kanugana nomu yaidana oti fu lo-lo amo wenena geyeto, ido wenena mau naba witi kufu ka naba-naba loti minamo ya kolito eti limo, ²⁴ Linate feka walo. Nomiliwa ya folámoto, faifa oku onaiye, loto logimaito wenenawa muki ya kiya o edae. ²⁵ Eti ato, ya muki gilifi feka fulitito, lulau dito nomiliwama analo oluto olu nedi edaiye. ²⁶ Eti imo kala kuwa aya mikau muki ya upatoto wiye.

Omuni likami we lele ya omuni olu falato gedami ka

²⁷ Ena Yesu ebawa fulito wito we lele omuni likami yate ege uti eti lami, Defiti ufa fiyami weyo, milumate kolo, loti au loti laito, ²⁸ Yesu ya uto numugu idaito omuni likami we lelema amo nedo aito eti logimami, Linate omudi ya olu falatenaiye, loti koli kikito nomaife? loto loga o gedaito amo yate O, Wenabao, koli kikito komoiye, loti loumaiye. ²⁹ Eti laito, anakafo omunido oluto eti limo, Linate koli kikitami yakafo kulawa fede giminaiye, loto logimaito ³⁰ we lele omuni falatito Yesukafo limo, Kolailo. Neta eti omo ka ya wenena logimámailo, loto auma wito lo fuko gimaifa, ³¹ lelemate uti kala kuwa laito ebawa negu-negu upatomo wito muki kolae.

³² Ena we lelewama waito moda we ma Satani kimiwela siya-mulunau mino edami nei kilami we ya amo nedo ilimiti ae. ³³ Ilimiti ato, Satani kimiwela siya-mulunau minamima olu fulu edeto ilifi melaito nei kilami we ya ka lito wenena mau minamo wenena ya elegiti eti lamo, Isilaeli mikau neta yaidana ma eyámonimoma ne, loti lafa, ³⁴ Falisi we yate eti lamo, Satani kimiwela kiyabani we wenaba aumala yakafo Satani kimiwela olu fulu gedeto gilifi melaiye, loti lae.

Yesu siya-mulunau ya wenena milumani kolami ka

³⁵ Yesu uto numuna kefo naba muki ya monimo uto mono numunina negu-negu dito api gilibito, ya wenenala kiyaba o ledami kala kuwa ya lo oloto pi gimito, ido wenena neta ukanigu kilamo muki yaki, ido ukani ogofu neta kilamo muki yaki olu faka lo gedemo wiye.

³⁶ Ido wenena mau naba-naba ya geyeto ya siya-mulunau milumani kolami, ya wenenawa yate egau unune? Kemakafo ade olu faka lo ledenaiye? loti aisa lamo ya

sipisipi kiyabani we minámamo yaidana oti minanako, milumanina kolaiye. ³⁷ Yamu ege-ege moinamo we eti logimami, Konuma-kobina migu ya naba-naba kula lifa, lono olunawamo wenena lawoko-lawoko yako minae. ³⁸ Yamu linate lono aboga ya loumato lono olunawamo wenena ya lonolau ya gilifi melenaiye, loto logimaiye.

10

*Yesu ege-ege moinamo we kulini
(Mk 3:13-19; Lu 6:12-16)*

¹ Yesukafo ege-ege moinamo we tuwelu (12) ya luni fiyaito ato ya Satani kimiwela olu fulo gedeto gilifi melamo auma, ido wenena neta mona-mona kilamo, ido ukani gelo imo olu faka lenawamo auma ya gimaiye.

² Lonolalo gilifi melami we ya kulini etito ne: Komu melami ya Saimoni kuliya ma Pita ne. Ido kunalafo Adulu ya ne. Ido Sebedi nalafo Yemusite kunalafo Yonite ya minaiye. ³ Ido Filipi ne. Ido Batolomiu ne. Ido Tomasi ne. Ido Matiu kifana takisi olu-olu ami we ya ne. Ido Alifusi nalafo Yemusi ne. Ido Tadiusi ya ne. ⁴ Ido Saimoni ya Seloti maunigu yati nemo we ya ne. Ido Yudasi Isikaliyoti ya Yesu kuwonibo anido gimami we ya ne.

*Yesukafo ege-ege moinamo we lonomu logimami ka
(Mk 6:7-13; Lu 9:1-5)*

⁵ Ena ege-ege moinamo we tuwelu (12) ya Yesukafo lonolalo gilifi melenami ya ka etito logimami, Uti ya ailo feka wenena minamo ebau yaki ido Samalia wenena numuni nabau yaki áumoti, ⁶ Isilaeli wenena sipisipi fuisamo mona yaidana oti minamo wenena ebanigu yau walo. ⁷ Monimo uti kosinau nemo we wekudite kiyaba o ledenami kamenala moda alitimoma ne, loti lo oloto meletu logimimo walo. ⁸ Logimimo uti neta kilamo ya olu faka lo gedeti, folamo ya olu nedi gedeti, okola kilamo ya olu kolouto gedeti, ido Satani kimiwela mino gedamo ya olu fulo gedemo walo. Linate aumawa olamo ya meina fiti olámoti faifa olanako, yamu wenena ma netawa ya eti o gedetima ya meina olámalo.

⁹ Ido kifana golife, kifana siluwafe ido kifana kapafe owonigu ya koliti áumalo. ¹⁰ Ido moninagilima ya kifanani kolinawamo owo ya oluti áumalo. Ido ukanido owo lele yafe, ido kiyanido winawamo neta yafe, ido kolobo yafe oluti moinámalo. Lono olunami we ya lono meinala olunaiye. Yamu muki neta oluti moinámalo.

¹¹ Ido numuna negu-negu ya utima, mona lalo melami we moni wiliti wewaki lakoina numunau minomo uti ebawa ya fuliti unagilima ya nediti walo. ¹² Ena numugu ya ditima, ya you amene mona linate minadoka mino gedenaiye, loti logimalo. ¹³ Aya numugu minamo wenena moda nasafili mona mele gedatoma, ya you amene katina yakafo amo minadoka mino gedenaiye. Ido wenenawa moda eti mele gedámatoma, ya you amene katina ya amo minadoka mino gedámoto, linate minadoka kofa itibinami ne. ¹⁴ Ido numuna ma yau wenena yate linateki koina wiyámoti, ido katina yaki koli fulitatoma, ya numunanife ido ebaninafe ya fulo gedeti unagilima ya kiyanido momupa ekelami ya itili o fulititi walo. ¹⁵ Ka ona logimowe. Wenena muki lifima ka giminami kamena nabalo ya Sodomu ido Gomola wenena ya lifima ka oluto lumuto giminagolifa, aya ebawau minamo wenena ya lifima ka oluto dito giminagoliye, loto logimitoto lonodo gilifi melaiye.

*Yesukafo olu nosámami gedenawamo yamu limo ka
(Mk 13:9-13; Lu 21:12-17)*

¹⁶ Yesukafo limo, Moda nanimokafo linate sipisipi yaidana oti kula fadena yaidana amo wenena minagu ya gilifowe. Yamu ya koiyofa ka manenau nemo yaidana oti kati kife lalo. Ido nema mulu efe loto monala melami yaidana oti mona ya melalo.

¹⁷ Koti moinalo. We mate ani-kiyanido oluti numuna meyalo kanisole wenena anido melato gilimiti uti mono numunigu ya nela kefakafo ipi gininawamo nenako, koti moinalo. ¹⁸ Ido yako minámáiyé. Nege-nege moinamo yamu kuliyaí we ido kiyaba we wenaba minado ya gilimiti wato, linate kane kune lo oloto melato amoki ido ailo feka wenenaki ya kolinagilae. ¹⁹ Ido kiyaba we wenaba minadoka gilimiti watoma, ka egaidana oto lenumo ne? Ido ka lolomatoma nediye loto itibito logiminumo ne? loti ya kati mumudi kiyámalo. Aya kamenalo ka logiminawamo ya wetido melenami ne. ²⁰ Linate linanimoni ya ka ádenawafa, Metibo Ouna Felegaga yakafo linate wenigu yauti ka lenagoliye.

²¹ Ido we makafo kunalafo ya kuwolafo-mota anido gimageto ofo fulunawamo ne. Ido we makafo nomilipala ya ayaidana o gedename ne. Ido nomilipani yate onibo menibo meni gimato gini fulunawamo ne. ²² Linate ya wenenane minanako, wenena muki koli nosámami-asámami giminawafa, ido we makafo koli kiki loto auma wito minomo keina naba-naba fuli lenami kamenalo dinami we ya olu omuna kenami ne. ²³ Ido numuna malo minamo wenena yate giniti giyadatoma fuliti numuna ailo ya koli walo. Ona logimowe. Linate Isilaeli numudo-namado yalo lono olumo wato namo We Kula enamo kamenalo ya lonotina fuli ádageto enamo ne.

²⁴ Ena ege melami we yakafo api ilibami we ya olu afima edámami ne. Ido kouba-naba we yamo wenabala ya olu afima o edámami ne. ²⁵ Etito nenako, ka kolinami we yamo api ilibami we mona melami yaidana oto minenami ya moda ne. Ido lonodo we ya lono aboga mona melami yaidana oto minenami ya moda ne. Ido numuna aboga namo minomo ya Belesebulile, lo nedetima moda oto diti wenenane muki yaki kamanina kinawamo ne.

*Yesukafo Goti koliya kolalo, loto limo ka
(Lu 12:2-7)*

²⁶ Yamu kamadi kiyamo wenenawa ya kolini kolámalo. Neta muki falukuto nemo ya aiga oloto pi gedeto, ido asa wiyami nemo neta muki ya oloto pito gilibinagolima ne. ²⁷ Ido ka siniku logimomo kawa ya fo lenaido ya lo oloto meleti, ido ka ma sodoto kanigu lamo ya numuna obito diti au loti lo oloto melalo. ²⁸ Eti ato, ukadi ya gini fulunawafa, ido oudi ya gini fuluti ogoufámamo wenena ya kolini kolámalo. Yo eifámenami yoku ya oudiki ukadi atuwa yaki lakoina gini fulunami we yako koliya kolalo.

²⁹ Ena nema somo lele ya meinala kefo efema ne. Etito nefa, Metibo kiyaba o gedami we ya nema somo lawoko mikalo lumu fou lenami ya kolami ne. ³⁰ Ido ateni yowala muki yaki moda katotami ne. ³¹ Yamu koli kolámalo. Amo omunalo ya lamo wenenala minonimo yakafo nema somo muki ya olu fulu gedonima ne.

*Yesukafo lo lalo umunamiki ido meya umunamiki limo ka
(Lu 12:8-9)*

³² Ena we makafo wenena onobanido kuline lo oloto melenami we ya namo ayaidana oto kosinau Menefo onobalalo kuliya ya lo oloto melenae. ³³ Ido we makafo wenena onobanido meya numuto eyámomo ne, lenami we ya namokafo ayaidana oto kosinau Menefo onobalalo mene umuto eyámomo ne, loto lenagolowe.

*Yesu ami monawa yamu limo ka
(Lu 12:51-53, 14:26-27)*

³⁴ Mikalo omo ya we wena ya olu you lo ledenae, loto aiye, loti kati kiyámalo. E'e, we wena ya olu you lo ledenae, loto ámoto, ile kimi oluto owe.

³⁵ Namu omo ya kuwolafo-kuwolafo minenawae, loto omoma nenako, Nalafokafo melafu ya kuwolafo bulageto, ido olulafokafo olafo ya kuwolafo bulu edenami ne. Ido onofula yakafo itufala ya kuwolafo bulu edenami ne. ³⁶ Ido we

ma aimola numunau onenawamo wenenala ya olu kuwolafo bulu edenawamo ne,
loto ka mono lufuwau (*Mai 7:6*) ya nemo ne.

³⁷ Ido we ma olafofe melafefe siya-muluna giminami monala yakafo siya-muluna numunami monala ya olu fulo edaito ya yowone we minámaiye. Ido we ma nalafefe olulafefe ya siya-muluna giminami monala yakafo siya-muluna numunami monala olu fulo edaito ya yowone we minámaiye.

³⁸ Ido we makafo yá yofola mofuto nege melámenami ya ayaidana oto namo yowone we minámaiye. ³⁹ Etito we ma aimola ukana atuwamuko kolito minoto fulunami we ya u kopa unagoliye. Ido we ma namomu kolito monimo uto ukana atuwa fulunami ya omuna kofawa minowa-minowa enagoliye.

*Yesukafo meina yamu limo ka
(Mk 9:41)*

⁴⁰ Ido we ma linate koina wi gedename ya namo ayaidana oto o nedengoliye. Ido we ma koina wi nedename ya nilifami we yaki o edengoliye. ⁴¹ Ido polofete ya numunalo aito ya we makafo eyeto amo ya polofete ma nenako, koina wi edenae, loto enami we ya polofete meinala ya itibito olunagoliye. Ido we makafo monala efe limo we eyeto ama ya monala efe limo we ma nenako, koina wi edenae, loto enami we ya aimola monala efe limo we meinala ya itibito olunagoliye. ⁴² Ka ona kula logimowe. We ma yakafo nege-nege moinamo we yauti ma siya-muluna oluto lumuto minami we ya eyeto, nege melami yamu epe no umoneto nenaiye, loto eti enami we ya meinala u kopa ámunagoliye, loto logimaiye.

11

*Yonikafo ege melamo we Yesu nedo gilifi melami ka
(Lu 7:18-35)*

¹ Yesukafo ege-ege moinamo we tuwelu (12) ya lono ka ya api gilibitoto ebawa fulito ka mono api gilibito lo oloto melenae, loto Galili mikau numuni meya nedo-nedo ya wiye.

² Ena Yoni noku wi gede-gede imo we yakafo nela numugu minoto Kilisto lono olami kala ya kolito ege melamo we ya Yesu nedo gilifi melaito ³ uti eti loumamo, Enaiye, loti lamo ya wema minabemo, ido we ailo ma kiyabala enune? loti loga o edae.

⁴ Ido Yesukafo logimami, Itibiti uti neta muki koliti ido omunikafo eyeti amo ya Yoni eti loumalo. ⁵ Omuni likami wenena ya omuni falato ae. Ido kiyani nosámami wenena ya kanu moni-moni ae. Ido okola kilamo ya gululudo gede-gede iye. Ido kani melami wenena ya ka koli-koli ae. Ido folamo wenena ya folaguti nedi-nedi ae. Ido neta ko ánamo wenena ya mate kala kuwa lalo lo oloto gimi-gimi ae. ⁶ Ido wenena mate namomu koliti koli fulitámenawamo wenena ya alikani enagilae. Eti ae, loti loumalo, loto logimaiye. ⁷ Eti logimaito, ya Yoni ege melamo we ya itibiti wae.

Itibiti wato, Yesukafo wenena mau witi minamo ya logimami, Yoni yamu kofu mikalo wamo ya nena neta kenune, loti wamo ne? Konofa epekafo oluto uto oto imo ya kenagili wafe? ⁸ Ido we ma ukanalo owo lalo-talo wiyami eyenagili wafe? E'e, moda ukanido owo lalo-talo wiyamo ya mikalo kiyaba we wekudi numunigu yako mino-mino enawamo ne. ⁹ Ido nena neta kenune, loti wamo ne? Polofete ma eyenagili wafe? O, eyenagili wamo wewa yamu ka ma logiminagolowe. Kolalo. Wewa eyamo ya polofete muki olu fulo gedeto nemo we ne. ¹⁰ Amomu Gotikafo limo, Moda kane lo oloto melenami we ilifoneto u komu mele kedeto kanuka wili kedengoliye,

loto ka mono lufuwau (*Mal 3:1*) ya nemo ne. ¹¹ Ka ona logimowe. Kolife loti kolalo. Wenaipate kedamo wenena muki yauti we makafo ya Yoni noku wi gede-gede imo

we ya olu afima edámenami ne. Nefa, kosinau nemo we wekudite wenenala kiyaba o ledami kilalau faifa we ma kuliya minámami yakafoko Yoni olu afima o edaiye.

¹² Ido Yoni noku wi gede-gede imo we kamenalalo yaloti oto oto oiya amalo ya kosinau nemo we wekudite wenenala kiyaba o ledami kala kuwa lalo ya wenena yate olunune, olunune, loti aumafofo loti olamo ne. ¹³ Polofete muki ido lo melami ka yate kala kuwa lo oloto melemo uti uti Yoni kamenalalo ya wae. ¹⁴ Ido koli kikitenawamo ya yama Elaiya ya enami ne, lo-lo amoma ya Yoni yamu lae. ¹⁵ Wenena kani nemo yate kawa ya kolife loti kolalo.

¹⁶⁻¹⁷ Ena oiya minamo wenena ya egaidana oto lo fi meleto lenae? Ya ya nomilipa kefolaidana oti minae. Nomilipa ya maketilo amedoti minoti koinanibo-mota luni fiti logimamo, Lamo owo ofoto nema loba, ido linate melege olámæ. Ido folamo nema lo fi mele gedeto loba, ido linate kufu ámae, loti au loti logimae. ¹⁸ Moda kolafe? Yoni oto kefa kobina, no waini ánoto moi wi umami ya eyeti, ya Satani kimiwela ya mulunau mino edaiye, loti lo edae. ¹⁹ Ido namo We Kula ya oto kefa kobina, no waini noto moi wiyámoneto neyeti, Ake, moda konuma naba-naba noto no waini naba-naba noto ido kifana takisi olu-olu amo we ido lifimanina nemo wenena yowoni we ya minaiye, loti lo nedae. Eti lafa, ido kala-manenau nemo ya mona lalo melami yakafa efe limo we ne, loti gilibinagoliye.

*Seni-muluni olu eleyapa wiyámamo ka
(Lu 10:13-15)*

²⁰ Ena numudo-numudo aumala gilibami neta olu oloto pi gimaifa, ido seni-muluni olu eleyapa wiyámamo yamu goduto eti logimami, ²¹ Aiyo, Kolasini numudo wenenao, Betesaida numudo wenenao, linate ya u kopa unagilamo ya kolámafe? Linatedoka netawa Goti aumala oloto pi gedami neta ya Taiya numudo ido Saidoni numudo oloto pi gedami neko, ya adeinati seni-muluni olu eleyapa witi yo laina maninigu filiti ukanido owo fekali-makali imo ya wiyagi ne. ²² Yamu ka logiminae. Kolalo. Lifima iya mele gedenami kamena nabalo ya Taiya ido Saidoni minamo wenena lifimani ya oto lumuto gimito, ido linate lifimati ya oto dito giminagoliye. ²³ Ido Kapeneyamu wenenao, kulite ya olu akaiya kosinalo dito minenaiye, loti kati kiyafe? E'e, eti ámenagoliye. Ya lowau fulaito yau lumuti minenagilae. Ido Goti aumala gilibami neta linate ebanigu olu oloto piyomo ya Sodomu wenena olu oloto pi gimomo neko, oiya ama ya Sodomu numuna eba fa minagi ne. ²⁴ Yamu ka logimowe. Wenena muki olu iya mele gedenami kamena nabalo ya lifimatina yakafa Sodomu minamo wenena lifimanina ya olu fulo edenami ne, loto logimaiye.

*Yesu minodo ato ani olu faka loto mino gedenae, limo ka
(Lu 10:21-22)*

²⁵ Kamena yalo Yesukafo eti limo, Menefo, mika kosina Wekolala minanimo ya ka maninigu nemo wenena netawa ya olu faluku gedeto, ido fa wenena nomilipa kefolaidana oti minamo ya olu oloto pi gimanimo yamu keboka lo minowe, loto lokomowe. ²⁶ Menefo, seka-mulugau eti enae, loto lalo kolanimo etito ya ne.

²⁷ Menefokafo neta muki moda anelo meleitami ne. Ido wenena mukite Nalafo minomo monane ya kolife ádae. Menefo yako kolami ne. Ido wenena muki yate Menefo monala ya ayaida oti kolife ádae. Nalafo minomoki ido amo ya olu oloto pi gedenae, loto kolomo wenenaki yako koli minogeto wenena ma ya kolife ádae.

²⁸ Linate lono naba-naba oluti, keina naba-naba koliti, aisa loti, wida loti minamo wenena ya namodoka ato, foli amene mona olu oloto pi gedenae. ²⁹ Yafane filiga akitilo mofuti minato api gilibinagolowe. Monane ya you loto nemo ido sene-mulune ya oluto lumuto we minoneto, oudi foli amene minenami mona ya giminagolowe. ³⁰ Etito

yafane filiga akitilo moufamo ya you limo ne. Ido mofunawamo neta gimomo ya keina ámainako, kotiye, loto logimaiye.

12

Sabati foliku lono olamo ka (Mk 2:23-28; Lu 6:1-5)

¹ Aya kamenalo ya Sabati foliku ya Yesu yuwa witi kifagu wito, ege-ege moinamo we ege uti kadunamu fuluti yuwa witi ya leketi kula feketi noti wae. ² Eti amo ya Falisi we yate geyeti loga o edeti eti lamo, Kolabe? Kege-kege moinamo we yate lo fukami neta ya oti Sabati foli monala ya olu kopaitae, loti loumae. ³ Loumato, amokafo itibito limo, Defitiki lawoko moinamo wenenaki kadunamu fuluti neta amo ka ya mono lufuwau yau linate katoti kolámafe? ⁴ Goti numunau diti beleti melamo neta felegagale, loti lamo ya yokila ki umami we oluto gimaito namoma ne. Nato lo melami kala yau Gotikafo yokila ki umamo we inanimoniko nenawae, loto limo netawa Defiti ido wenenala ánenawamola ya nae.

⁵ Ido lo melami ka mono lufuwa wiyagu yau Sabati foliku yokila ki umu-umu amo we ya mono numugu lono oluti, Sabati foli monala ya meyalo melámafa, lifimanina minámami ne. Kawa ya katoti kolife ádafé? ⁶ Etito nefa, namo moda logimowe. Oiya amaló makafo felegaga kuliyai numuna naba ya olu afima itami we ya minaiye. ⁷ Ido Gotikafo eti limo,

Sene-muluneu kolomo ya neta ofo ki numunawae, loto kolámoto, wenena milumani koliti ani olu faka lo-lo enawae, loto kolowe, loto ka mono lufuwau (*Hos 6:6*) ya nemo ne. Linate ya kawa monala yama kolife loti kolamo neko, lifimani minámami wenena olu kalo meleti ligiya logimámagi ne. ⁸ Yamu kolalo. Namó We Kula ya Sabati foli aboga minowe, loto Falisi we itibito logimaiye.

Sabati foliku we ma olu faka lo edami ka (Mk 3:1-6; Lu 6:6-11)

⁹ Yesu ya ebawa ya fulito uto mono numunigu idaito, ¹⁰ moda ana galidimo we ma neto, Falisi we yate Yesu ligiya loumunumo mona ma moni wilinune, loti eti loga o edamo, Yesuwo, Sabati foliku ya wenena neta kilamo ya olu faka lo gedenune, loti enawamo ya lo melami ka fukenawafe? loti loga o edae. ¹¹ Amokafo itibito limo, Linate minadokati we ma sipisipila lawoko ma ya Sabati foliku kaleku lumunami ya wewa anadunu oluto olu feka o edámenami nefe? ¹² Sipisipi ya fa neta nefa, ido wenena ya kula neta minae, loti kolámafe? Yamu Sabati foliku mona lalo melenumo ya lo melami ka ya fukámenune, loto logimaiye. ¹³ Logimito wewama, Aga folado, loumaito ana foladito ana filiga nemo yamaidana oto olu lalo ifa, ¹⁴ ido Falisi we yate feka lumuti, Yesu ofo fulunune, loti ka lo kifimo wae.

Yesukafo Goti ya kouba-naba o edami ka

¹⁵ Kawa lo kifamo ka ya Yesukafo kolutoto numuna ebawa ya fulito wito, wenena naba ege wato, neta kilamo wenena muki ya olu faka lo gedeto eti limo, ¹⁶ Namó ya olu oloto pi giminune, loti wenena logimámalo, loto lo fuko gedaiye. ¹⁷ Mona etito melami yamu komu adeina Gotikafo polofete Aisaiya ka welalo melaito eti limo,

¹⁸ Moda ama ya kouba-nabane we iyaina o edomo ya sene-mulune umuto lalo eyomo we ne. Oune ya mele edoneto amokafo ailo feka wenena mona olufe lo gedomo ka ya logiminagoliye. ¹⁹ Amo yama au-au loto moila fi gimámageto kanudokanudo ya nola kolámenagilae. ²⁰ Wenena koli kikinina aumala minámami ya konofa foikami yaidana oti minamo yamu leke fulito gedenae, loto ámenagoliye. Ido wenena ouni wida limo ya feiya kefo efema limo yaidana oti minamo yamu ofo efinae, loto ámenagoliye. Ido kala efe limo ya

koliti meyaló mele minenawado ya kamena lalo oloto pinami ne. ²¹ Ido kuliyaló ya ailo feka wenena mona-mona yate ade olu faka lo ledenaiye, loti kiyabala enawamo ne,
loto ka mono lufuwau (*Ais 42:1-4*) nemo kama ya ayalo wiyaiye, loto logimaiye.

*Yesukafo Belesebuli yamu limo ka
(Mk 3:20-30; Lu 11:14-23, 12:10)*

²² Ena we ma Satani kimiwela siya-mulunau mino edaito, omuna likoto ka ádami we ya Yesu nedo ilimiti ato, olu faka lo edaito, ya ka loto ido neta-mata eyaiye. ²³ Eti o edaito, ya wenena mau minamo muki yate eyeti elegiti eti loga amo, Wewa ya Defiti ufa fiyami we minaife? lato, ²⁴ Falisi wenena yate kawa lamo koliti eti lamo, Wewa ya Satani kimiwela wenabanina Belesebuli aumala yakafoko Satani kimiwela olu fulo gedeto gilifi melaiye, loti lae.

²⁵ Eti lato, Yesukafo kani kiyamo ya kolitoto eti logimami, Lawoko wenena inanimó foki filiga-filiga oti fina fi minenawamo ya ebanina olu kopa itenagilae. Ido numuna meya malo wenenafe ido ufa lawokoku wenenafe inanimó foki filiga-filiga oti fina fi minenawamo ya muki u kopa unagilae. ²⁶ Ido Satanikafo aimola Satani wenenala iyadotoma ya aimola foki filiga-filiga enagolagaiyama wenenala kiyaba o gedami lonola egaidana oto auma wito minenami ne?

²⁷ Ido namokafo Belesebuli aumala oluto Satani kimiwela wenena seni-mulunigu nemo gilifi melonetoma ya linate gege melamo wenige-mota ya kemakafo auma gimaito, wenena seni-muluniguti Satani kimiwela olu fulo gedeti gilifi mele-mele o minae? Yamu gege melamo wenena yate ya geyeti iya mele gedenagilae. ²⁸ Etito nefa, ido Goti Ouna mino nedami aumalakafo wenena seni-muluniguti Satani kimiwela olu fulo gedeto gilifi melonetoma ya moda kosináu nemo we wekudite wenenala kiyaba o ledami mona ya linedoka olu oloto pi gedaiye.

²⁹ Etito nefa, we makafo aumafofo limo we ma numunau ya fukoto dito koukamela olunae, lotoma ya komu uto aumafofo limo we ya nela wi edageto ya koukamela muki olunagoliye.

³⁰ We makafo namodo ekelámenami ya kuwonefo minenagoliye. Ido we ma namoki lakoina wenena olu mau wi gedámenami we yakafo wenena giyado fulenaiye.

³¹ Yamu logiminae. Kolalo. Wenena lifimani mona-mona muki ido wenena kamani kiyamo kani lifimani muki ya kilili o gedenagolifa, ido mate Ouna Felegaga kamana kinawamo ya lifimanina kilili o gedámenagoliye. ³² Ido mate namo We Kula ya kamane kinawamo wenena ya lifimanina kilili enagolifa, Ouna Felegaga kamana kinawamo wenena ya lifimanina kilili o gedámenagoliye. E'e, kamena oiyafe, ido kamena nabalo fedenamife, lifimanina ya minowa-minowa ageto kilili ámenagoliye.

*Yá ilawa liyami ka
(Lu 6:43-45)*

³³ Yá lalo minenami ya ilawa lalo linagoliye. Ido yá nosámami minenami ya ilawa nosámami linagoliye. Etito wenena ya yá ilawa eyefe loti eyenagilae. ³⁴ Linate koiyofa nomilipala minamo, wenena nosámamo egaidana oti ka lalo ma lenawae? Etito seti-muludigu kolamo nemo neta yauti weti yamo kawa ya lenami ne. ³⁵ We lalo yakafo neta lalo ouna-lula-kala neguti ya neta lalo olu oloto piyaito, ido we nosámami yakafo neta nosámami ouna-lula-kala neguti ya neta nosámami olu oloto piyaiye.

³⁶ Etito nefa, lifimani olu giminami kamena nabalo ya wenena fa ka lamo muki yamu lifima iya mele giminami ne, loto logimowe. ³⁷ Yamu ka lo-lo ado yaloma kolito ya lifimala minámami we nefe, ido lifimala nemo we ne, loto iya melenagoliye, loto logimaiye.

*Goti aumala lilibami neta eyenuwe, lamo ka
(Mk 8:11-12; Lu 11:29-32)*

³⁸ Ena Falisi we ido lo melami ka api gilibi-gilibi amo we yate loga o edamo, Api lilibanimo we, Goti aumala lilibami neta ma kamokafo olu oloto piyageto eyenune, loti lae.

³⁹ Lato, Yesukafo itibito logimami, Linate mona nosámami meleti Goti ekelámamo wenena yate Goti aumala lilibageto eyenune, loti lafe? Eti lafa, neta kofawa Goti aumala gilibami neta ma olu oloto pi gimámenami ne. Ido polofete Yona ukanalo Gotikafo aumala ilibami mebe-maba yako olu oloto pi gedenami ne. ⁴⁰ Etito Yona fo kamena tili (3) ido sini kamena tili (3) yalo ya laefa naba-naba mulunau nemo yamaidana oto namo We Kula ya fo kamena tili (3) ido sini kamena tili (3) yalo ya mika lulau yau minenagolowe.

⁴¹ Ena lifimani giminami kamena nabalo ya Ninife numudo minamo we yate nediti, sino loti, oiya ama minamo wenena ligiya lo gedenagilae. Ninife numudo minamo we yate Yona ka limo ya koliti seni-muluni eleyapa wiyafa, ido oiya moda Yona olu fulo edomo we ya amau minofa, seti-muludi eleyapa wiyámae. ⁴² Ido lifimani giminami kamena nabalo ya Seba mikau minamo wenena kiyabani wena yakafo nedito, sino loto, oiya ama minamo wenena ligiya lo gedenagoliye. Seba wenena kiyabani wena ya Solomoni ya ka manenau nemo we nenako, uto kala lalo kolinae, loto mika faiga-faigalekati ami nefa, ido oiya moda Solomoni olu fulo edomo we ya amau minofa, ka lomo ya kolámae.

*Satani kimiwela ma ebalalo itibito ami ka
(Lu 11:24-26)*

⁴³ Ido Satani kimiwela we ma siya-mulunau mino edami lulauti oto fulo edeito uto kofa mikau yaleka monimo uto foli minenae, loto yaidana eba ma moni wilimo wifa, eba ma oloto piyámaiye. ⁴⁴ Oloto piyámoto eti loto limo, Komu minomo numuna fulo edomo yalo kofa itibito unae, loto kolito itibito wiye. Itibito o fedeto eyaima numuna kilili oto, feke loto, neta-mata muki lulau efe lotoko ne. ⁴⁵ Ido kofa feka uto Satani kimiwela seweni (7) kaila nosámami fiyamo kailala olu fulo edeti minamo ya gilimito aito, numunawa yau diti onoti nediti minae. Etiti minato, wewa ya komu Satani kimiwela lawokoko siya-mulunau nemo ya nosámaifa, ido aiga Satani kimiwela muki siya-mulunau minamo yate olu nosámami naba-naba o edamo ne. Ido monawa yaidana ya oiya ama minamo mona nosámami mele-mele o minamo wenena minadoka etito oloto pinami ne, loto logimaiye.

*Yesu olafoki kunalafo-motaki amo ka
(Mk 3:31-35; Lu 8:19-21)*

⁴⁶ Ka logimi neto ya moda olafoki kunalafo-mota yaki feka kiyaba minoti, ka loununagolone, loti lato ⁴⁷ we makafo eti lounami, Moda okafoki kunakafo-motaki ka lokumunagili feka kiyaba minae, lounaito, ⁴⁸ itibito eti loto limo, Kema ya onefo ne? Kema ya kunanefo-mota minae? loto ⁴⁹ ege-ege moinamo we minado ya anakafo kisunu pito limo, Moda amau ya onefo ido kunanefo-mota minae. ⁵⁰ Ido mate kosinau Menefo kala lalo kiyami mona meyalo mele-mele amo ya kunanefo ido atenefo ido onefo ya minae, loto liye.

13

*Ufa neta itili imo ka
(Mk 4:1-9; Lu 8:4-8)*

¹ Aya kamenalo ya Yesukafo numunauti lumuto no anawa akelo uto amedoto minaito, ² wenena naba so loti oti minaidoka mau wiyamo yamu sipiku dito amedoto

minaito wenena mau wiyamo muki ya no akelo nediti minae. ³No akelo nedi minato, neta-mata muki kepa ka logimito ya eti limo, Moda we makafo ufa neta itili enae, loto migu wiye.

⁴Migu uto itili ito ufa neta ma kanudo olumo wiyami ya nema yate oti no fuli lae.

⁵Ido ufa neta ma kifana feumau neto mika kefo ma mulalo nedo olumo wiyami ya mika kefo nemoma nenako, kenemaneto fou lifa, ⁶fo lido megunito lufawa minámainako, apatito folaiye.

⁷Ido ufa neta ma kaila imo neta idaigu olumo wiyaito ya kaila imo neta yakafo dito olu itoto ofo folaiye.

⁸Ido ufa neta ma mika lalo negu olumo wiyami ya fokito dito ilawa liyaiye. Ma yakafo ilawa so loto wani hadeti (100) yaidana oto liyaiye. Ido ma yakafo ilawa kefolá naba sikisiti (60) yaidana oto liyaiye. Ido ma yakafo ilawa kefo efema teti (30) yaidana oto liyami yaidana-yaidana oto limo wae. ⁹Linate kati nemo wenena ya kawa ya kolife loti kolalo, loto logimaiye.

*Yesukafo kepa ka limo monala olu oloto piyami ka
(Mk 4:10-12; Lu 8:9-10)*

¹⁰Ena ege-ege moinamo we amo nedo oti ya eti lamo, Nedito kepa ka logimi-gimi o minane? loti loga o edato ¹¹amokafo logimami, Kosinau nemo we wekudite wenenala kiyaba o ledami monala ka falukuto nemo ya linate olu oloto pi gimitaima ne. Ido wenena maleka olu oloto pi gimámaiye. ¹²Ido we ma neta ko nami ya maki enu wito umageto ko nami netala so lenami ne. Etito nefa, ido we makafo neta ko ánenami ya neta ko nami netala kefo efema minenami ya amodokati itibito olunami ne.

¹³Koli minafe? Omuni yakafo ko-ko o minafa, ido neta kofe loti eyámæ. Kani yakafo ya ka koli-koli o minafa, ido kolife loti kolámæ. Etiti minanako, yamu ka asa wito nemo ka ya logimowe. ¹⁴Aya wenenawa yamu Gotikafo kala ya polofete Aisaiya welalo melaito eti loto limo,

Linate koli-koli o minafa, ka kolife loti kolámoti, ido ko-ko o minafa, neta kofe loti eyámenagilæ. ¹⁵Wenenawa ya seni-muluni moda gedimoko minanako, kani anawako koliti omuni olu likotoko minae. Eti ámamo neko, omunikafo ko-ko o minoti, kanikafo koli-koli o minoti, luni-kanikafo kolife loti koliti seni-muluni ya olu eleyapa witi namodo ato olu faka lo gedogi ne,

loto ka mono lufuwau (*Ais 6:9-10*) nemo ka yama moda oiya ama minamo wenena yalo wiyaiye. Yamu kepa ka logimimo wowe.

¹⁶Linate nege melamo we omudikafo kofe loti eyeti ido katikafo kolife loti minanako, lalo koli minomo wae. ¹⁷Ka ona kula logimowe. Polofete muki yaki ido Goti wenenala monanina efe lamo wenenaki yate neta omo linate eyamo ya eyenune, loti kolafa, ido eyámamo ne. Ido neta api gilibomo linate kolamo ya kolinune, loti kolafa, ido kolámamo ne. Yamu kepa ka logimi minowe, loto logimaiye.

*Ufa neta itili imo we kepa ka monala ka
(Mk 4:13-20; Lu 8:11-15)*

¹⁸Ufa neta itili imo we kepa ka monala ya linanimotina koliti fokiti kolife lalo. ¹⁹We makafo wekudite wenenala kiyaba o ledami kala kuwa ya kolito kolife ádaitoma ya nosámami abogakafo oto kama ya wewa siya-mulunau kifami yama kenemaneto olu fulitaiye. Ufa neta ya kanudo olumo wiyami yamaidana oto ne. ²⁰Ido we makafo Goti kala kolito ayalo siya-mulunau koli lalo kolami ya ufa neta kifana mulalo olumo wiyami yamaidana oto ne. ²¹Wewa ya lufawala ona olu kiki ádoto, faifa mulalo nemo yakafo ya Goti kala yamu keina umuti kaila fi edatoma, koli kikila ya alako u kopa wiye. ²²Ido we makafo Goti kala lalo kolaifa, mikalo neta-mata muki yamu keina kolaito, keinala ido kifana-koukame yakafo kola wito kala laloma olu ito edaito ilawa

liyámaiye. Wewa ya ufa neta kaila neta idaigu olumo wiyami mika yamaidana oto ne. ²³Ido we makafo Goti kala lalo kolito, mona kolife loto kolami we ya ufa neta mika lalo negu olumo wiyami mika yamaidana oto ne. Ido wewa kulawa wani hadetife (100), ido sikisitife (60) ido tetife (30) ya oloto piyami ne, loto logimaiye.

Yuwa witi kiliyalau omiya idami ka

²⁴ Ido kepa ka ma loto logimami, Kosinau nemo we wenenala kiyaba o ledami monala ya we ma minau ya yuwa witi ufa lalo kifami yaidana oto ne. ²⁵ Wewa ufa lalo kifaifa, ido oku onami kamenalo ya kuwolafo yakafo oto omiya ufa oluto oto kifaigu kiliyalauma kifito wiye. ²⁶ Etito ya yuwa witi ufa fou loto idami kamenalo omiya yaki lakoina moda oloto piyami ne. ²⁷ Yamu ya lonola olamo we yate mina aboga nedo uti loumamo, Wenabao, migau ufa neta laloko kifanima nefa, omiya ya egauti idaiye? loti loga o edae.

²⁸ Loga o edato, ya eti limo, Kuwonefo makafo kifaito idaiye, loto logimaiye. Eti logimaito ya lonodo we yate loumamo, Lamo uto omiya ya afuto olufe lenube? loti loga o edato ya eti loto logimami, ²⁹ E'e, omiya ya aufone, loti yuwa witi yaki afutenawae. ³⁰ Yamu yuwa witiki ido omiyaki lakoina minoto o melenaiye. Etito kula lagetoyuwa witi fuko-fuko amo we komu ya omiya fukoti olu mau witi nelakafo asa witi fulu yoku iti kinawae. Ido yuwa witi ya olu mau witi oluti numuneu ya melalo, loto logiminagolowe, loto lonodo we logimami ne, loto logimaiye.

Kolipa ilawa ka

(Mk 4:30-32; Lu 13:18-19)

³¹ Ido kepa ka ma logimami, Kosinau nemo we wekudite wenenala kiyaba o ledami monala ya kolipa ilawa ya we ma oluto minau kifami yaidana oto ne. ³² Kolipa ilawa kefolo sagena yaidana oto nemo yakafo fou loto dito-dito kolipa yá naba wiye. Ido neta-mata muki migu kifamo olu fulu gedeto nemo yamu nema kosinalo moinamo yate oti akawalo yalo numuna ku onae, loto logimaiye.

Yisi kepa ka

(Lu 13:20-21)

³³ Ido kepa ka ma logimami, Kosinau nemo we wekudite wenenala kiyaba o ledami monala ya etito yaidana oto ne. Wena ma beleti ofo kinagolowe, loto beleti olu fudodo imo neta kuliya yisi oluto, palawa naba yaki olu kofu-nafu oto meleto kiyaba ito, ena yisikafo upatoto wito beleti muki olu fudodo imo ne, loto logimaiye.

Kepa ka

(Mk 4:33-34)

³⁴ Kawa ya Yesukafo mau wiyamo wenena logimami, ya efe loto lo oloto pito logimámoto, kepa kako logimaiye. ³⁵ Etito komu adeina polofete makafo eti limo, Kepa ka logimomo ya mika kosina oloto piyami kamena yaloti neta falukuto nemo ya lenagolowe, loto ka mono lufuwau (*Sng 78:2*) nemo ka etito wiyami ne, loto logimaiye.

Omiya migu idami kepa ka monala ka

³⁶ Yesu ya mau minamo wenena fulu gedeito numugu idaito ege-ege moinamo we amo minaido oti ya eti lamo, Kamo omiya migu idami kepa ka lanimo ya mona lagetoyuwa kolinune, loumae.

³⁷ Ido amokafo itibito eti logimami, Wewa ufa neta lalo kifami we ya namo We Kula ya minowe. ³⁸ Ido mi kifamile, lomo ya mikau muki ya ne. Ido ufa neta lalo ya Goti kilalau minamo wenena ya minae. Ido omiya ufa ya nosámami aboga wenenala ya minae. ³⁹ Ido kuwolafo kifami wele, lomo ya nosámami aboga Satani ya ne. Ido yuwa

witi fukenawamo kamenale, lomo ya mika kosina fuli lenami kamena ya ne. Ido fuko-fuko amo wenenale, lomo ya kosinau enisole ya minae. ⁴⁰ Ido omiya fukoti asa witi yoku ki fuli lamo ya ayaidana oto mika kosina fuli lenami kamenalo yalo ⁴¹ namo We Kula ya enisolene gilifoneto, namo kilaneu yauti wenena muki wenenanina olu kopaitamo wenena, ido mona nosámami melamo wenena, muki ya olu mau wi gedeti ⁴² eifámenami yoku ya fulu gedenawae. Yau fulu gedato lumunawamo ebau ya kufu naba-naba oti weni kofala uguti minenagilae. ⁴³ Kamena yalo monanina efe limo wenena yate fo kiyala giga limo yaidana oti Menibo kilalau lamena enawamo ne. Kani nemo wenena yate kawa ya kolife loti kolalo, loto logimaiye.

Neta lalo-talo kaleku falukami nemo ka

⁴⁴ Kosinau nemo we wekudite wenenala kiyaba o ledami monala ya we makafo neta lalo-talo meinala kefo minámami yama ailo we migu kaleku falukami nemo ya olu oloto pito eyetoto uguinami yaidana oto ne. Netawa eyami yamu siya-muluna lalo kolito uto aimola koukamela muki kifanaló fulu fuli loito itibito uto neta lalo-talo kale liyami mikama ya meina fiyaiye, loto logimaiye.

Ekeina neta omona biyane kepa ka

⁴⁵ Kosinau nemo we wekudite wenenala kiyaba o ledami monala ya etito yaidana oto ne. We makafo kifanaló fulu fuli lenae, loto ekeina neta omona biyane nemoma ya moni wilimo wiye. ⁴⁶ Moni wili-wilito ekeina neta omona biyane nemo yama muki olu afima o gedamima ya olu oloto pito, koukame netala muki wenena gimaito kifana umato uto ekeina netawa omona biyane nemoma ya meina fiyaiye.

Laefa olu-olu amo owo kepa kala

⁴⁷ Ido kosinau nemo we wekudite wenenala kiyaba o ledami monala ya laefa olu-olu amo owo noku fulato lumuto laefa kola ailo-ailo nemo olami yaidana oto ne. ⁴⁸ Owoma faitito ika oti olumo akeloma iti, amedoti laefa ya iya meleti, nenawamo neta lalo ya owoku meleti, ido ánenawamo neta ya fulitamo ne.

⁴⁹ Ido mika kosina fuli lenami kamenalo yaidana neta fedageto ya enisole yate oti wenena monani efe limo melamo wenena minagu yauti ma monani nosámami melamo ya iya meleti, ⁵⁰ yo eifámenami yoku yau fulu gedato, lumuti yalo kufu naba-naba oti weni kofala uguti minenagilae.

⁵¹ Netawa muki yamu logimomo ya moda koliti kolife loti kolafe? loto loga o gedaito, eti loumamo, O, moda kolito kolife loto kolone, loumato, ⁵² amokafo limo, Goti lo melami kala kolife loti kolamo we yate kosinau Menefo wenenala kiyaba o ledami ka api gilibomo ya koli kikitoti meyalo melenawamo, ya we ma api lilibamo ka lila ido ka kofawa yauti neta lalo olami yaidana oto ne, loto logimaiye.

*Yesu aimola numuna meyau ya wenenala kala kolámamo ka
(Mk 6:1-6; Lu 4:16-30)*

⁵³ Yesukafo kepa ka mona-mona muki ya loto lo fulu loito ebawa ya fulito ⁵⁴ aimola numuna ebalalo oto mono numunigu dito ka mono api gilibaito, kolamo ya elegiti eti lamo, Aiyo, ka manenau nemo yaki ido Goti aumala lilibami netawa olu oloto pi lomami auma yaki egalekati olaiye? ⁵⁵ Wewa auwa ya numuna ku-ku imo we nalafoma yae. Ido olafo Malia ido kunalafo-mota Yemusikele Yosefekele Saimonikele ido Yudasikele yama yae. ⁵⁶ Ido emonala-mota muki ya lamoki lakoina minonima yae. Ena wewa ama netawa-matawa muki ya egalekati olaiye? loti ⁵⁷ amo yamu seni-mulunigu eleka fi umae. Eti ato Yesukafo eti limo, Polofete ma aimola numuna meyalo ido aimola numunalo yako wenenala kuliya olu faka ádenagilamo ne, loto logimaiye. ⁵⁸ Ido aya ebalo wenena muki koli kikinina minámmainako, neta kofawa Goti aumala gilibami neta muki ya gilibámaiye.

14

*Yoni noku wi-wi imo we ofato folami ka
(Mk 6:14-29; Lu 3:19-20, 9:7-9)*

¹ Ena aya kamenalo ya Galili wenena kiyabani we wenaba Heloti ya Yesu kala kuwa kolutoto, amoki lakoina minamo wenena ya eti logimami, ² Aya wewa ya Yoni noku wi-wi imo we minoto ya folaiguti olu nedi edainako, yamu Goti aumala lilibami auma ya mino edaito netawa iye, loto logimaiye.

³⁻⁴ Ido komu Helotikafo kunalafo Filipi olonafo Helotiyasi olami yamu Yonikafo eti loumami, Wenawa ya olanimo ya Mosese lo melami kala ya fukaninako, lifimaka ne, loto loumami yamu Helotikafo limo, Yoni ya oluti ana-kiyanalo nela wi edeti, nela numugu fulo edalo, logimito gilifi melaito wae. ⁵ Wato, ofo fulunae, loto kolaifa, wenena muki yate polofete ne, loti kolamo yamu kolini kolaiye.

⁶ Ena Heloti oloto piyami kamena o fedaito, Helotiyasi olulafo ya wenena muki omunido melege olaïto, Helotikafo eyami siya-mulunau koli lalo ito ya eti limo, ⁷ Namu Goti omunalo auma wito lo melomo, kamokafo neta yaidanaamaidana olunae, lenanimo ya moda kumunagolowe, loto loumaiye. ⁸ Loumaito, olafokafo komu olulafo kala oluto eti limo, Yoni noku wi-wi imo we kenobala fuko fuloto atela ya lapelo meleto oto nomo, loto loumo, loto loumaiye.

⁹ Loumaito, kala meyallo melenami kiyaba wenabama siya-muluna keina ifa, weni-neta lakoina namo wenena omunido auma wito lo mele edainako, eti limo, Netawa oluto oto umo, loto ¹⁰ we ma ilifi melaito, nela numugu ya uto Yoni kenobala fuko fuloto ¹¹ atela ya lapelo meleto oluto oto nomiliwa umaito, oluto uto olafo umaiye. ¹² Ena Yoni ege melamo we yate oti kono ukana oluti uti kale li edeiti uti Yesu kawa ya loumae.

*Yesukafo we faifu tauseni (5,000) ya weni-neta gimami ka
(Mk 6:31-44; Lu 9:10-17; Yo 6:1-13)*

¹³ Ena Yesu kawa kolutoto minami eba ya fulito sipiku dito fafato mikau wiye. Utaito wenena muki kawa ya koliti, numuni ebani fuliti mikalo moniti ege wae. ¹⁴ Ege wato, Yesu nofunu anawalo o fedeto sipikuti lumuto, wenena muki ya geyeto siya-mulunau milumani kolito neta kilamo wenenani ya olu faka lo gede minaiye.

¹⁵ Ena lunaga melaito ege-ege moinamo we amo nedo oti ya eti loumamo, Amalo ya mika fafato minogeto moda lunaga meletaiye. Wenena ya gilifageto numudo-numudo uti weni-neta meina finawae, loti lafa, ¹⁶ Yesukafo nedito unawamo ne? Linate yate weni-neta ma gimalo, loto logimaiye. ¹⁷ Logimaito, itibiti loumamo, Beleti faifu (5) ido laefa lele (2) yako olu minone, loumato ¹⁸ eti limo, Netawa ya ama namo minodoka otalo, loto logimaiye.

¹⁹ Logimito ido wenena mau wiyamo yuwalo amedalo, loto logimito beleti faifu (5) oluto laefa lele yaki oluto kosinau kogo koto, Siyane, lalole, loto loumuto ya beletiki laefaki leketo, ege-ege moinamo we gimaito, wenena mau naba minamo ya gimae. ²⁰ Gimato, muki wenena noti muni ito, luma nemo oluti koilamo ya owo kedikoko naba tuwelu (12) koilamo ya faitiye. ²¹ Ido weni-neta namo wemomo ya faifu tauseni (5,000) minato, ido wenaipaki nomilipaki ya katámae.

*Yesukafo no mulalo kiyanakafo moinami ka
(Mk 6:45-52; Yo 6:15-21)*

²² Ayalo Yesukafo ege-ege moinamo we ya eti logimami, Wenena mau wiyamo gilifi melodo ya linateki sipiku ya diti nofunu filiga akala komu meleto walo, loto logimaito, sipiku diti wae. ²³ Wato, wenena mau wiyamo ya gilifi meleto aimolako Goti loumunae, loto mowalo dito minaito, sinidito aimolako ayalo minaiye. ²⁴ Minaito,

sipima mika fulito u nofuna muliti utaito, epe ma konidokati aito no yamo satoto oto sipima ofaito, oluto dito lumuto iye.

²⁵ Kolomolo yaleka Yesu nofuna no mulalo kiyanakafo leya wito monimo oto minado o fedaito, ²⁶ eyeti ukani ololo oti ya, Aiyo, kolofa ne, lato koli gimaito, kai melato ²⁷ Yesu alako logimami, Seti-muludi you laneyo. Namoma minowe. Koli gimámaneyo, loto logimaiye.

²⁸ Logimaito, Pitakafo eti loumami, Wekolao, ona minagetoma no mulalo ano, lonomageto no mulalo monimo minanido enae, loto loumaiye. ²⁹ Eti lito, ya ano, loto loumaito, Pita sipikuti lumuto no mulalo monimo Yesu nedo aifa, ³⁰ epe naba imo eyamikafo koli umaito, no lulau lumuto, Wekolao, anelo olo, loto au loto loumaiye.

³¹ Ayalo Yesukafo ana sino loto ukanalo oluto eti limo, Koli kikika kefo efema nemo ya nedito kaka lele kiyane? loto loumaito, ³² lelewai sipiku idaito, epe fulitaiye. ³³ Ido sipiku minamo we ouni-luni-kani ya umuti eti loumamo, Kamo ona Goti Nalafole, loti lae.

*Genesalete mikau neta kilamo wenena muki olu faka lo gedami ka
(Mk 6:53-56)*

³⁴ Ido nofuna ya yofototo uto Genesalete mikau o fedato, ³⁵ wemomo ebawa yau minamo yate eyetiti, aya wema ne, loti eyefe loti kolato, eba adu nedo-nedo ya ka fulo filiga-filiga ato, wenena neta kiliti minamo muki ya gilimiti amo nedo oti eti loumamo, ³⁶ Neta kilamo yate owo wiyanimu onowalo yako olunawafao? Loti wako lo edato, neta kilamo wenena muki anikafo olamo ya olu faka lo gedaiye.

15

*Lo melami ka ido aunibo-mota kanina yamu logimami ka
(Mk 7:1-13)*

¹ Ka mono lufuwa api gilíbamo we ido Falisi we ya Yelusalemukati Yesu nedo oti loga o edeti eti lamo, ² Kege-kege moinamo we yate autefo-mota kidene kanina koliti olu fulitae. Nediti weni-neta nenagilima ya ani noku wiyámae? loti loga o edae.

³ Loga o edato, amokafo eti limo, Ido linate ya nediti autibo-mota kidene kani meyalo meleti ya Goti lo melami kala meyalo melámae? ⁴ Yamu Gotikafo limo,

Otibo metibo kulini olu faka lalo,

loto lo meleto lima ne. (*Kis 20:12, Lo 5:16*) Ido ka maki limo,

We makafo ka nosámami olafofe melafefe ya lo gedenami, aya we ya ofo folalo,

loto ka mono lufuwau (*Kis 21:17, Wkp 20:9*) ya nemo ne. ⁵ Etito nemo yama nefa, linatete eti lo-lo amo, We makafo olafofe melafefe eti logiminami, Koukamene ko nomo yakafo adi olu faka lenami netama ya Goti moda umutonako, yamu linate olámenawami ne, loto logiminami ⁶ ya netawa olafo melafefe gimámenagoliye, loti lo-lo ae. Etiti linanimoni ya autibo-mota kidene kanina ya meyalo mele minafa, Goti lo melami ka ya olu faifa neta yaidana oti fulitae.

⁷ Linate monabi lele wiyamo yamu Gotikafo Aisaiya welalo ka melaito eti limo,

⁸ Aya wenenawa ya wenido yako kuline olu faka lafa, ido senimulunigu koli nomámamo ne. ⁹ Ouni-luni-kani sukiko numuti, ido fa wenena kidene kani yako api gilíbi-gilíbi ae,

loto ka mono lufuwau (*Ais 29:13*) nemo ya linatemu ka ona lo gedaiye, loto logimaiye.

*Neta yakafo wenena ya sitoto olu ladi o gedami ka
(Mk 7:14-23)*

¹⁰ Yesukafo wenena mau wiyamo luni fiyaito, amo minaido ato, ya ani noku wi-wi amo mona yamu logimami, Koliti kolife loti kolalo. ¹¹ Neta-mata wetigu namo yakafo

Goti omunalo linate ya olu ladi o gedámaifa, wetiguti feka ami yakafoko Goti omunalo linate ya olu ladi o gede minaiye, loto logimaiye.

¹² Logimaito, ege-ege moinamo we ya amo minaido oti loumamo, Falisi wemomo ya ka lanimo kolutiti lukafa naba otae. Moda kolabe? loti loumato, ¹³ amokafo eti limo, Ufa neta Menefo kosinau nemo wekafo kifámami ya lufawaki afunami ne.

¹⁴ Koiti gedalo. Wenenawa kanu gilíbamo omuni likami wenena yaidana oti minae. Ido omuna likami we makafo ailo ma omuna likami we ya kanu ma ilibagetoma, lelewai ya kale nabau yau lumu fou lenagilaiye, loto logimaiye.

¹⁵ Logimaito, Pitakafo eti limo, Kepa kawa mona ya lolomageto kolinune, loto loumaito, ¹⁶ Yesukafo goduto eti limo, Ake, linate yaki kolife loti kolámafe? ¹⁷ Weti-neta ya wetigu nato, uto seti-kofumawau uto minoto, aiga ya sefe lo fulo-fulo amo yama kolámafe? ¹⁸ Eti ifa, wetiguti feka ami ya oudi-luti-kati yauti ami nemo yakafoko Goti omunalo linate ya olu ladi o gedenaiye. ¹⁹ Yamu oudi-luti-kati yauti ya kati-manidi nosámami kiyamo, wenena ya gini fulunumolae, ido kume-ugele nenumolae, ido kopa-napa olu onenumolae, ido neta ugele olunumolae, ido suki ka lenumolae, ido kamani kinumolae, loti kati kiyamo netawa muki ya oudi-luti-kati yauti ami ne. ²⁰ Aya netawa yakafo Goti omunalo linate olu ladi o gede minaifa, ido ani noku wiyámamo mona yakafo Goti omunalo olu ladi o gedámami ne, loto logimaiye.

*Ailo feka wena makafo Yesu lula fiyami ka
(Mk 7:24-30)*

²¹ Ena Yesu ya ebawa fulito monimo Taiyaki ido Saidoniki eba afulaleka wiye. ²² Wito, yalo wena ma Yuda wena minámami ailo Kenani mikauti ami yakafo amodo oto lula naba fito eti loumami, Wekolao, Defiti ufa fiyami we, namomu mulugau miluma koli nedo. Satani kimiwelakafo olunefo siya-mulunau minoto kaila fi ede-edede minaiye, loto loumaiye. ²³ Loumaito, amokafo itibito ka ma loumámaito, ege-ege moinamo we amo nedo oti ya eti lamo, Wenawa ilulu kuto kai naba-naba mele minoto lege-lege melainako, ilifi melo, loti loumae.

²⁴ Loumato, eti limo, Isilaeli wenena sipisipi fuisamo mona yaidana oti meleti minadoka yako nilifaiye, loto logimaiye. ²⁵ Logimaito, wenawa ya oto amodo kiyanaló kuba wi edeto ya eti limo, Wenabao, ane olu faka lo, loumaito ²⁶ eti limo, Nomilipa weni-neta oluto fiyaloto kula giminumo mona ya onámáiye, loto loumaiye. ²⁷ Loumaito, itibito limo, Wenabao, ona laba, kulama yate aboganina weni-neta no minato lana mikalo olumo wiyami ya no-no ae, loto loumaiye. ²⁸ Yesukafo limo, Wenaó, koli kikika naba ne. Fede numunaiye, loto kolanimo neta ya fede kumunami ne, loto loumaito, ayalo olulafo faka lo fulitaiye.

Yesukafo neta kilamo wenena muki olu faka lo gedami ka

²⁹ Ido Yesu aya eba fulito monimo Galili nofuna naba anawalo uto monimo mowalo dito amedoto minaiye. ³⁰ Ido wenena mau naba-naba wiyamo yate kiyani nosámami, ido kiyani-ani gali-magalidimo, ido omuni likami, ido nei kilamo, ido neta ailo-ailo kilamo wenena ya gilimiti amo nedo oti kiyanaló mau wi gedato, muki olu faka lo gedaiye. ³¹ Olu faka lo gedami, ya nei kilamoma ya ka lamo, ido kiyani-ani gali-magalidimoti yama ya u lalo wamo, ido kiyani nosámamiti yamaki kanu moinamo, ido omuni likamiti yamaki ya kamo ya geyeti yamu wenena muki yate elegiti Isilaeli wenena Gotinina ebola lae.

*Yesukafo we fo tauseni (4,000) ya weni-neta gimami ka
(Mk 8:1-10)*

³² Yesukafo ege-ege moinamo we luni fiyaito ato, eti logimami, Wenena naba mau minamo ya fo kamena tili (3) yalo ya namoki umalo minamo ya nenawamo neta minámami yamu sene-muluneu miluma koli gimoneto, kadunamu folanako, uti

kanudo lumu fou lotenawae, loto gilifi melámenagolowe, loto kolowe, loto logimaiye. ³³ Eti loto logimaito, ege-ege moinamo wema yate loumamo, Eba ama fafato ya nenako, beleti naba ma egalekati oluto wenena mau naba yaidana ya gimogeto noti ogofunawamo ne? loti loga o edae. ³⁴ Ido Yesukafo limo, Beleti nenaki olu minae? loto loga o gedaito, itibiti loumamo, Lamo beleti seweni (7) ido laefa kefola maki olu minone, loti loumae.

³⁵ Eti loti loumato, wenena muki amedoti minalo, logimito ³⁶ beleti seweni (7) ido laefa ya oluto, Siyane, lalole, loto leketo ege-ege moinamo we gimaito, wenena mau naba minamo ya gimae. ³⁷ Gimato, muki ya noti muni ito, ido luma nemo ya olu mau wiyamo owo kedikoko naba seweni (7) koilamo ya faitiye. ³⁸ Ido weni-neta namo wemomo ya fo tauseni (4,000) minato, ido wenaipaki nomilipaki ya katámae. ³⁹ Ena wenena muki gilifi meleito ya sipiku dito uto monimo Magadani mikau wiye.

16

Goti aumala lilibageto eyenune, lamo ka
(Mk 8:11-13; Lu 12:54-56)

¹ Ena Falisi we ido Sadusi we yate kepa mele umunune, loti Yesu minaido oti ya eti lamo, Kosinaukati Goti aumala lilibinami neta ya lilibageto kenune, loti lae. ² Lato, amokafo itibito logimami, Lunaga ya fo sapito kosina ufa lafa limo kotima, ya leda fo lenami ne, loti lo-lo ama ne. ³ Ido leda ya kosina sinidoto epe itoma, onema ya ko winagoliye, loti lo-lo ama ne. Ido linate ya kosina monawa ya eyeti kolife loti kolitafa, ido namomu ido oiya kamena yamu ya mebe-mabawa fedami eyeti ya monawa kolife loti kolinawamo ya ogoufámae. ⁴ Mona nosámami meleti Gotiki ekelámamo wenena yate Goti aumala gilibami neta moni wilafa, ido Goti aumala gilibami neta ma ya olu oloto pi gedámenami ne. E'e, polofete Yona ukanalo Gotikafo aumala ilibami mebe-maba yako olu oloto pi gedenami ne, loto logimito fulo gedeito wiye.

Falisi we ido Sadusi we yisinina ka
(Mk 8:14-21)

⁵ Ido ege-ege moinamo we nofunana anawa filigaleka ya u fedeti beleti kani melaito oluti áumae. ⁶ Ido Yesukafo limo, Falisi we ido Sadusi we yisinina ya ekena oti moinalo, loto logimaiye. ⁷ Kawa logimami ya inanimonigu lokoli-fakoli oti ya eti lamo, Beleti oto ámoninako, yamu, loti lae. ⁸ Ka lamo ya Yesu kolitoto eti limo, Koli kikitina kefo efema nemo we, nediti beleti otámamo yamu lokoli-fakoli o minae? ⁹ Linate ya kolife ádoti minafe? Beleti faifu (5) oluto wenena faifu tauseni (5,000) gimomo yama kati melaife? Ido luma nemo oluti owo nenaki ya koilae? Yamaki kati melaife? ¹⁰ Ido beleti seweni (7) ya wenena fo tauseni (4,000) gimomo yamaki kati melaife? Ido luma nemo oluti owo naba nenaki ya koilae? Yamaki kati melaife? ¹¹ Beleti yamu logimámowe. Egaidana oti kolife loti kolámae? Linate ya Falisi we ido Sadusi we yisinina ya ekena oti moinalo, loto logimaiye.

¹² Ayalo ka limo mona ya moda kolamo, Yisi ona yamu ekena oti moinalo, loto ádoto, Falisi we ido Sadusi we api gilibamo kanina yamu ekena oti moinalo, loto logimami kawa monawa ya kolife loti kolae.

Pitakafo Gotikafo ilifi melami we Kilisto yama minane, loumami ka
(Mk 8:27-30; Lu 9:18-21)

¹³ Yesukafo Sisalia Filipai ebau ototo ege-ege moinamo we loga o gedeto eti limo, Wenena muki yate namo We Kula yamu ya kema minaiye, loti lo-lo ae? loto ya loga o gedaiye. ¹⁴ Loga o gedaito, itibiti eti loti lamo, Wenena maleka yate Yoni noku wi gede-gede imo we ya minane, loti lo minae. Ido maleka yate Elaiya ya minane, loti lo minae. Ido ma yate Yelemaiyafe, ido we ma polofete minaguti we ya minane, loti

lo minae, loti loumae. ¹⁵ Ido linate yate namo ya kema ne, loti lo minae? loto loga o gedaiye.

¹⁶ Saimoni Pitakafo eti limo, Kamo ya kilifi melami we Kilisto, Goti minowa-minowa imo we Nalafo ona ya minane, loto loumaiye.

¹⁷ Loumaito, Yesukafo limo, Ba-Yona nalafo Saimoniyo, ka etito lanimo ya wenena yate lo oloto pi komámae. Aya kawa ya Menefo kosinau nemo wekafo efe loto olu oloto pi kedami yamu lalo koli minomo wane. ¹⁸ Kamo ya Pita minane, loto lokomowe. Ido kifana naba-naba ama mulalo ya mono wenenane olu mau wi gedemo idoneto fulumo wamo mona olu afima o gedenami ya ogoufámenaiye. ¹⁹ Ido kosinau nemo we wekudite wenenala kiyaba o ledami kilala kanu-wela wito kuto enanimo auma ya kumunae. Ido neta muki mikalo nela winanimo ya ayaidana oto kosinau yaki nela moda witami ne. Ido neta muki mikalo efilinanimomo ya ayaidana oto kosinau yaki moda eflitamami ne, loto loumaiye. ²⁰ Loumutoto ege-ege moinamo we liliga ya logimami, Namu yamu ilifi melami we Kilistole, loti wenena muki logimámalo, loto lo fuko gedaiye.

*Yesu ofo folato folaiiguti nedinami ka
(Mk 8:31-9:1; Lu 9:22-27)*

²¹ Kamena yaloti Yesu Kilistokafo apito ege-ege moinamo we ka lo oloto pi gimito eti limo, Ena Yelusalemu numudo woneto wenena kiyabani we ido Goti yokila ki umamo we ido lo melami ka api gilibamo we yate keina naba-naba olu mofu nedeti nofo folato, fo kamena tili (3) minoneto ya olu nedi nedenagoliye, loto logimaiye.

²² Ena Pitakafo ilimito anawaleka uto oduto ya limo, Ake, Wekolao, moda netawa ya ona fede komámenami ne, loto auma wito loumaiye. ²³ Loumaito, Yesu eleyapa wito limo, Sataniyo, negeka wa. Kamo ya kifanaló kiyane uteba winamo kifana yaidana oto minane. Goti kala kiyami yaidana oto kaka kiyámoto, faifa mikalo wenena kani kiyamo yaidana oto kaka kiyanimo ne, loto loumaiye.

²⁴ Yesukafo ege-ege moinamo we ya logimami, We makafo namo nege melenae, lotoma ya aimola siya-mulunau kolinami neta ya fulito, yá yofola ya mofuto nege melenaiye. ²⁵ Yamu we makafo aimola ukana atuwamuko koli minoto fulunami we ya u kopa unagoliye. Ido we makafo namomu kolito monimo uto ukana atywa fulunami ya omuna kofawa minowa-minowa enagoliye. ²⁶ We makafo mikalo neta-mata muki ya ko noto monimo wifa, ido ouna-lula-kala u kopa unami we ya ko nami netala-matala egaidana oto ana olu faka lenami ne? Ido nena-netakafo meina fito ouna-lula-kala kofa itibito olunaiye? ²⁷ Ena namo We Kula ya Menefo laménala nabau yau kosinau enisoleneki lakoina ya oloto pito oto wenena muki inanimomo monanina melado ya lifimanina iya mele giminagolowe. ²⁸ Namu ona logimowe. Oiya ama nedi minagu yauti maleka ya folámoti, komu ya namo We Kula ya wenenane kiyaba o gedenae, loto enamo kamena ya neyenagilae, loto logimaiye.

17

*Yesu ukana u ailoma builami ka
(Mk 9:2-13; Lu 9:28-36)*

¹ Fo kamena sikisi (6) ya utaito Yesukafo Pitale, ido Yemusile kunalafo Yonile gilimito mowa naba fanalo diti inanimoni yako minato, ² omunido Yesu ukana ya u ailo builaito, kola-wela ya fo lamena yaidana oto lamena ito, ido ukanalo owo ya feke ona limo yaidana oto lamena iye. ³ Ayalo Mosesete ido Elaiyate oloto piti amoki ka lo minato geyae. ⁴ Geyetiti Pitakafo eti limo, Wekolao, amalo minonimo ya lalo iye. Kaimoka kolinanimomo ya numuna kolo-kalo tili (3) kuwogeto, ma ya kamo numuga

minenaiye. Ido ma ya Mosese numuna minenaiye. Ido ma ya Elaiya numuna minenaiye, loto loumaiye.

⁵ Eti lito, moda kawa lo minaido ayalo ya limu ma lamena kuku limoma ya moda oto asa wi gedaito, ya moda limuku yauti nola ma kolamo eti limo, Ama ya sene-mulune umomo Nanefo ya ne. Amo ya lalo eyowe. Kala ya luti-katigu kolalo, loto liye.

⁶ Ena ege-ege moinamo we kawa nola koliti ya mikalo lumu fou loti koli naba-naba kolato, ⁷ Yesukafo ya minado oto ukanido oluto ya eti logimami, Mikalo yati nediti koli kolámalo, loto logimaito, ⁸ ko faka loti eyamo ya wenena ma minámato, Yesu aimola yako minaiye.

⁹ Ena mowaloti monimo lomado ya Yesukafo logimami, Neta oiya eyamo ya wenena ma logimámoti, minomo wato namo We Kula ya fulunaguti neidoneto ya logiminawae, loto lo fuko gedaiye.

¹⁰ Lo fuko gedaito, ege-ege moinamo we eti loti loga o edamo, Elaiya komu enami ne, loti lo melami ka api gilibi-gilibi amo we yate nediti eti lo minae? loti loga o edae.

¹¹ Loga o edato, eti limo, Ya ona ne. Elaiyakafo komu oto neta-mata muki ya olufe lenagoliye. ¹² Etito nemoma nefa, Elaiya ya moda otaifa, eyeti eyefe loti eyámoti, neta-mata muki seni-mulunigu kolamo ya o edetama ne, loto logimowe. Ido ayaidana oti namo We Kula ya keina naba-naba numunagilae, loto logimaiye. ¹³ Eti lito, ege-ege moinamo we ya Yoni noku wi gede-gede imo we yamu logimaiye, loti kolae.

*Yesukafo Satani kimiwela olu fulo edeto ilifami ka
(Mk 9:14-29; Lu 9:37-42)*

¹⁴ Amo ya wenena mau witi minado ya itibiti o fedato, we makafo oto kiyanalo kiyana umola fito ¹⁵ eti limo, Wenabao, nanefomu seka-mulugau milumala kolo. Kulu ofoto ukana ogofu naba-naba olu umaito, kamena-kamena yokufe, ido noku yau lumu fou lo-lo iye. ¹⁶ Etito kege-kege moinamo we minadoka ilimito ofa, ukana olu faka lo edenawamo ya ogoufámæ, loto loumaiye.

¹⁷ Loumaito, Yesukafo limo, Ake, linate koli kikitina minámaito monatina lekese wiyami melamo wenena, kamena nenaki ya linateki minenae? Ido kamena nenaki ya linate keinatina mofu gedena? Kipawama ilimiti namodo alo, logimaito, ¹⁸ ilimiti ato, Yesukafo Satani kimiwela oudaito, kipa lulauti fulo edeito wito, ayalo ya moda faka loitaiye.

¹⁹ Ena ege-ege moinamo we inanimoko minoti Yesu nedo oti eti loga o edamo, Olu fulo edeto ilifinumo ya nedito ogoufámone? loti loga o edato, ²⁰ eti limo, Koli kikitina kefolako nenako, yamu ilifinawamo ya ogoufámæ. Etito nemo nenako, namo ona logimowe. Koli kikitina ya yá kolipa ilawa yaidana oto minenami ya mowa aufa ya yaleka fulito amaleka ano, loumunawamo ya enagoliye. Ido neta ma yamu ogoufámone, loti ádenawamo ne. [²¹ Eti enawafa, ido aya Satani kimiwelawa yaidana imo yamu ilifinuwe, lotima komu weti-neta moi witi Goti loumutiko ilifinagilae. Ilifinawamo kanu ma minámaiye,] loto logimaiye.

*Yesu ya fuluto nedinami ka
(Mk 9:30-32; Lu 9:43-45)*

²² Ido Galili yalo lako wato, Yesukafo eti limo, Namu We Kula ya wenena anido gimato ²³ nofo folato, fo kamena tili (3) wageto fulunaguti ya olu nedi nedenaoliye, loto logimaito, koliti seni-muluni keina naba-naba iye.

Felegaga kuliyai numuna naba kifana takisi meina fiyami ka

²⁴ Ena Kapeneyamu numudo o fedato, ya felegaga kuliyai numuna naba kifana takisi olu-olu amo we yate Pita nedo oti loga o edeti lamo, Api gilibami we yakafo felegaga kuliyai numuna naba kifana takisi ya fulo-fulo ámaife? loti lae.

²⁵ Lato, itibito logimami, Moda fulo-fulo iye, loto logimito numunau di minaito, ayalo Yesu oto komu loga imo, Saimoniyo, kaka kiyo. Mikaleka wenena kiyabani we wenaba ya egalekati kifana takisi olu-olu ae? Wenenanina yalekatife, ido mika malekati amo wenena yalekatife? loto loga o edaiye. ²⁶ Loga o edaito, Pitakafo limo, Mika malekati amo wenena yalekati olu-olu o minae, lito ya Yesukafo limo, Etito nemo nenako, lamo nanibo minonimo ya kifana takisi fulámenumo ne. ²⁷ Nefa, seni-muluni koli lumunawamo nosámotenaiye, loto uto nofugu ya laefa olamo nela ya noku fuloto laefa kana olunanimo ya ika oto welau ya olu atoto kifana ma minenami ya oluto kamote namote kulitelo kifana takisi ya gimo, loumaiye.

18

*U komu meletu nemo ka
(Mk 9:33-37; Lu 9:46-48)*

¹ Aya kamenalo ya ege-ege moinamo we Yesu nedo oti loga o edamo, Kosinau nemo we wekudite wenenala kiyaba o ledami kilalau ya kema komu meletu kuliya nemo we minenagoliye? loti loga o edae.

² Loga o edato, nomilipa kefolo ma lula fiyaito, aito omunido minagu olu nedi edeto eti limo, ³ Namu ka ona logimowe. Linate monatina ya olu eleyapa witi u nomilipa kefolo yaidana oti ámenawamo ya kosinau nemo we wekudite wenenala kiyaba o ledami we kilalau yau ámunagilae. ⁴ Ido we ma siya-muluna oluto lumuto nomilipa kefolo ama yaidana enami we ya kosinau nemo we wekudite wenenala kiyaba o ledami we kilalau u komu meletu kuliya nemo we ona minenagoliye.

⁵ Ido ma yate namomu koliti nomilipawa kefolo amaidana oto minamo wenena olu koina wi gedenawamo ya namoki olu koina wi nedanagilae, loto logimaiye.

*Mona nosámami yakafo wenena ika o gedenami ka
(Mk 9:42-48; Lu 17:1-2)*

⁶ Ido Yesukafo ka ma eti limo, We makafo nomilipawa kefolo koli kikito nomamo wenena yauti ma ya kola wito koli kikila olu kopaitenami wewa ya ana-kiyanalo oluti kenebalalo kifana naba-naba nela witi kuwo no sumitigu no noto fulunaiye, loti fulu edamo neko, moda lalo agi ne.

⁷ Mika negu-negu ya neta nosámami yakafo koli kikito nomamo wenena ya kani fito kanu lalototi ika o gedenami ne. Netawa-matawa nosámami ya moda fedenagolifa, ido we makafo koli kikito nomamo wenena ya kani oluto kanu lalotoka yati ika o gedenami we ya keina naba-naba kolinami ne. ⁸ Yamu aga yakafefe ido kiyaga yakafefe lifima olu mofu kedagetoma aga yafe ido kiyaga yafe fukoto olu fulito. Moda kolafe? Etito aga filigakofe ido kiyaga filigakofe mako minageto ya mino ko-ko amo eballo dinanimo mona yakafo aga lelefe ido kiyaga lelefe nemokafo eifámenami yoku unanimo mona ya olu afima edaiye. ⁹ Ido omuga yakafo neta eyeto lifima olu mofu kedagetoma ya omuga ikilito fulu. Etito omuga lawokoko minageto mino ko-ko amo eballo ya unanimo mona yakafo omuga lele minageto yo eifámenami yoku yau unanimo mona ya olu afima edaiye.

¹⁰ Ido koti moinalo. Wenena nomilipawa kefomaidana yauti ma ya menumu o edámalo. Ka ama logimowe. Kolalo. Enisole kiyaba o gedamo kosinaleka minamo yate kamena-kamena Menefo kosinau nemo we ya kola-wela ko-ko o minae. [¹¹ Yamu namo We Kula ya moni fuisamo wenena ya moni wilito olu omuni kenae, loto omo ne.]

*Sipisipi fuisami kepa ka
(Lu 15:3-7)*

¹² Kati kiyalo. We ma sipisipila wani hadeti (100) neguti lawoko ma fuisagetoma, wewa yakafo sipisipila muki nainti-naini (99) faifa nemo ya fulo gedeito mowalo ya uto, sipisipila lawoko fuisamima ya moni wilámenaife? ¹³ Ka ona logimowe. Moda moni wilito olu oloto pinami ya siya-muluna lalo kolami mona yakafo sipisipila nainti-naini (99) ya fa nemo yamu siya-muluna lalo kolami mona yama olu afima edenagoliye. ¹⁴ Etito ayaidana oto Metibo kosinau nemo we yakafo nomilipawa kefolo minagu yauti lawoko ma fusinaife, loto kala kolámami ne, loto logimaiye.

Nosámami mona mele kedenami ka

¹⁵ Ena mono wenenaka minaguti koinakafo makafo mona nosámami mele kedenami ya uto linanimoniko minoti nosámami mona melami yamu oudo. Oudageto kaka ya kolife loto kolagetoma koinakafo kofa itibito olunanimo ne. ¹⁶ Etito nefa, ido kaka koli fulagetoma, kamoki we lawokofe ido lelefe lakoina ka kolinawamo ya gilimito minaido unawae. Aiga wenena lelefe ido lelei-lawokoife ya ka lanimo ya onae, loti logiminagilae. ¹⁷ Ido kanina ya kolámagetoma monolo mau wi-wi amo wenena logimageto, uti loumato kanina yaki kolámagetoma ya ailo feka wenena ido kifana takisi olu-olu amo we mona mele gedenawamo yamaidana oti mona mele edenawae.

¹⁸ Ka ona kula logimowe. Ama mikalo nela winanimo ya ayaidana oto kosinau yaki nela moda witami ne. Ido neta muki mikalo eflinanimimo ya ayaidana oto kosinau yaki moda eflitamami ne.

¹⁹ Kofa logimowe. Mikalo uma lele mate neta-mata mamu koliti, seni-muluni lawoko meleti lumunabe? loti loumunawami ya Menefo kosinau nemo wekafo kolito netawa muki eti o gedenagoliye. ²⁰ Yamu wenena lelekofe, ido tili (3) yako ya namo kulinelo lakoina minenawamo ya amo minagu yau minenagolowe, loto logimaiye.

Kouba-naba we ma auwafo lifimala kilili o edámami ka

²¹ Ena Pitakafo Yesu nedoka oto eti limo, Wekolao, kamena nenaki koinanefokafo mona nosámami mele nedagetoma, lifimala kilili o edenae? Kamena seweni (7) meloneto ya modafe? loto loga o edaiye.

²² Yesukafo limo, Kamena seweni (7) melageto ya moda ne, loto lokomámowe. E'e, kamena sewedi-seweni (77) ya kilili o edemo wo.

²³ Yamu kosinau nemo we wekudite wenenala kiyaba o ledami monala ya mikalo kiyaba wenaba makafo kouba-nabala we lifima gimami ya olufe lenagolowe, loto kolami we yaidana oto ne. ²⁴ Ena lifima apito olufe lo gedemo wito we ma lifimala teni tauseni (10,000) taleni ya nemo amo nedo ilimiti ae. ²⁵ Ilimiti afa, lifimala itibito umunami ya ogoufámainako, yamu kiyaba wenabala yakafo kouba-nabala wenena ma eti logimami, Wewa, olonafo, nomilipala yaki gilifi ailo wenena lononido itageto, uti lono olato, lononina meinala ya olunae. Ido koukamela muki ya kifanalo fuloti kifana oluti ya kifanane moda nami ya itibiti nomalo, loto logimaiye. ²⁶ Logimaito yamu koubanabala we yakafo kiyanaloto kiyana umola fito wako lo edeto eti limo, Wenabao, ka lanimo eti ádototo, kiyaba mino. Kifanaka muki ya itibito kumunagolowe, loto loumaiye. ²⁷ Ido kiyabala we wenaba ya kala kolito, siya-mulunau milumala kolito, eflito lifimala kilili o edaiye.

²⁸ Kilili o edaifa, kouba-naba wewa ya feka uto eyaima ya kouba-naba we ma wani hadeti (100) denaliyasi ya umaito lifimala faifa nemo we ya eyeto, kenebala oluto, ipili wito eti limo, Kifana komomo muki ya moda oiya itibito nomo, loto loumaiye.

²⁹ Eti lito, kouba-naba wewa ya auwafo kiyanaloto kiyana umola fito eti limo, Ka lanimo ya eti ádototo, kiyaba mino. Kifanaka muki ya itibito kumunagolowe, loto loumaiye. ³⁰ Eti lifa, kala kolámoto, ilimito uto nela numugu fulo edeto limo, Kifana lifima muki itibito nomagetoma eflito kedenae, loto loumaiye.

³¹ Eti loumaito lono lakoina olamo koinalafu-mota yate koinanibo eyamo ya seni-muluni nosámaito, kiyabani we wenaba nedo uti kawa muki loumae. ³² Loumato, kiyabani we wenaba yakafo wewa lula fiyaito aito eti limo, Kouba-naba we nosámami ona minane. Milumane kolo, loto lonomaninako, kifana lifimaka muki ya kilili o kedowe. ³³ Namu ka lanimo kolito, sene-muluneu milumaka kolomo yaidana oto kamo yaki koinakafo yamu seka-mulugau milumala nedito kolámane? loto loumuto, ³⁴ siya kala-kala naba lito, nela numugu ukana ogofu olu umunawamo we anido gimito eti limo, Kifana lifima muki itibito nomagetoma efli kedenae, loto loumaiye.

³⁵ Ena linate muki seti-muludigu yau koinatibo-mota lifimanina ya kilili o gedámatoma Menefo kosinau nemo wekafo ayaidana oto lifimatina ya kilili o gedámenagoliye, loto logimaiye.

19

We ma olonafo fuko fulitenami ka (Mk 10:1-12; Lu 16:18)

¹ Yesu aya kawa ya lo fuli loito Galili mika fulito, monimo Yudia mikau Yodani no naba filigaleka wito, ² wenena mau naba-naba ege melato, ido yalo wenena neta kilamo olu faka lo gedaiye.

³ Ido Falisi we yate, Kepa mele umunune, loti amo minaido oti eti loti lamo, We ma olonafo ya mona mona melami yamu fuko fulitenami we yakafo lo melami ka fukenaife? loti loga o edae.

⁴ Loga o edato, amokafo eti limo, Kana ya mika kosina olu oloto piyami wekafo we wena olu oloto piyaiye, loto ka mono lufuwau (*Stt 1:27*) nemo ka ya katoti kolife loti kolámafe? Ido ka ma eti limo,

⁵ Yamu wemomo yate onibo menibo fulu gedeiti olonibodo ekelamo, lele ya ukani u lawoko oti minenawaiye.

loto ka mono lufuwau (*Stt 2:24*) ya nemo ne. ⁶ Yamu lelewa ya lele minámaiye. E'e, moda u lawokoko oti minainako, yamu Gotikafo olu ekelami ya wenena fuko filiga-filiga o gedámalo, loto logimaiye.

⁷ Logimaito, itibiti lamo, Etito netoma ya Mosesekafo we ma olonafo fuko fulitenami we ya kiyaba we minadokati lufuwa wiyamo ya oluto olonafo umuto fuko fulitenamile, loto limo ya nedito liye? loti loga o edae.

⁸ Loga o edato, itibito logimami, Linate seti-muludi gedimo yamu Mosesekafo ya olodibo fuko filiga-filiga fulenawamo ya etiti enawae, loto kawa limo ne. Nefa, kana ya kanu yaidana oto minámaima ne. ⁹ E'e, we ma olonafo kopa olu ono-ono oto moinámami ya fuko fulito uto wena ailo olunami we ya moda kume-ugele nenaiye, loto logimowe, loto liye. ¹⁰ Eti lito ege-ege moinamo we ya eti loumamo, Etito netoma wena olámenagolimo mona yakafo we wena lakoina mofu meleti minenawami mona ya olu afima edaiye, loti loumae.

¹¹ Loumato, ido amokafo eti limo, Wenena muki kawa kolamo ya ogofuti meyalo melámenawae. E'e, Gotikafo aya auma gimami wenena yako kawa meyalo mele-nawae. ¹² Etito we maleka ya onibo mulunauti wenate ekeleti ogoufámenawamo we minamo yamu wena olámenawae. Ido wenena yate we maleka olu wenate ekeleti ogoufámenawamo we gedanako yamu wena olámenawae. Ido we maleka ya kosinau nemo we wekudite wenenala kiyaba o ledami we ya kouba-naba o edenune, loti kolanako, wena olámenawae. Kawa ya kolife loti koliti koli ogofunawamo ya kawa oluti meyalo melalo, loto logimaiye.

*Yesu ya anakafo nomilipa kefola atenido olami ka
(Mk 10:13-16; Lu 18:15-17)*

¹³ Ena nomilipa kefola ma Yesu nedo gilimiti amo ya anakafo atenido oluto amomu kolito Goti loumunaiye, loti afa, ido ege-ege moinamo we yate goudae. ¹⁴ Goudato, Yesukafo eti limo, Kosinau nemo we wekudite wenena nomilipawa yaidana oti minamo wenena ya kiyaba o gedainako, yamu nomilipa namodo enawamo ya kanu ku gedámalo, loto logimito, ¹⁵ ana ya atenido olutoto, ebawa ya fulito wiye.

*Neta ko nami we loumami ka
(Mk 10:17-31; Lu 18:18-30)*

¹⁶ Ena we ma moda Yesu nedo oto loga imo, Api lilibanimo we, namo kofawa minomo dinamo mona ya olunae, loto kolinamo ya nena mona lalo melenamo ne? loto loga o edaiye.

¹⁷ Loga o edaito, eti limo, Mona lalo yamu nedito loga o nedane? Lawoko yako lalo ne. Ido kamo omune kofawa minenae, lotoma lo melami ka ya meyalo melo, loto loumaiye.

¹⁸ Eti loumaito, amokafo limo, Lo melami ka ya egamae? loto loga o edaito, Yesu eti limo,

Wenena gini folámo. Kume-ugele áno. Neta ugele olámo. Ka suki logimámo. ¹⁹ Okafo mekafo kulini olu faka lo. (*Kis 20:12-16*) Kaimoka yamu kolanimo yamaidana oto wenena muki ya seka-muluga gimo, (*Lo 5:16-20*) loto ka mono lufuwau nemo ka ya loumaiye.

²⁰ Loumaito, we kofawe yakafo limo, Kawa muki ya moda meyalo melemo wowe. Yamu ma egaidana enae? loto loga o edaiye.

²¹ Loga o edaito, Yesukafo limo, Kamo ufe ona lenae, lotoma ya uto koukameka muki ya kifanaló fuloto, kifana oluto neta ko ánamo wenena ya iya mele gimo. Eti ageto ya kosinau koukame lalo oloto pi kumunagoliye. Ido oto nege melo, loumaiye.

²² Loumaito, we kofawe yakafo kawa kolito, neta naba ko nami nenako, yamu siya-muluna keina naba ito ya wiye.

²³ Wito, Yesukafo limo, Ona logimowe. Koukame naba-naba ko nami we yakafo kosinau nemo we wekudite wenenala kiyaba o ledami kilalau dinae, loto kolinami ya koiya naba finaiye. ²⁴ Ka kofa logimowe. Yafo-kameli yakafo naka kifiyau unami ya koiya finami nefa, ido neta ko nami we yakafo Goti wekudite kilalau dinae, loto kolinami ya oto dito koiya naba-naba finami ne, loto logimaiye.

²⁵ Logimaito, ege-ege moinamo we kawa limo ya koliti, elegiti eti loga amo, Etito nenako, yamu kema wenena olu omuni kenaiye? loti lato, ²⁶ Yesukafo kogo efe loto geyeto eti logimami, Wenena yate ya ogoufámafa, Goti yakafo neta-mata muki eti enami ya moda ogofuto minaiye, loto logimaiye.

²⁷ Logimaito, Pitakafo loga o edeto eti limo, Lamo moda neta-mata muki fulitoto kege meloninako, nena neta olunumo ne? loto lito ²⁸ Yesukafo limo, Ona logimowe. Neta-mata muki kofawa oloto pinami kamenalo ya namo We Kula yakafo wenena kiyaba o gedenae, loto lamenu ekeina folomolo ya amedoneto, linate nege-nege moinamo yaki ekeina folomo ya tuwelu (12) yalo amedoti minoti Isilaeli wenena afo monalo-monalo tuwelu (12) ya iya mele gedeti wenenawa kiyaba o gedenawae. ²⁹ Ido wenena mate ya namomu koliti numuni ebani, yanibo kunanibo gemonani, onibo menibo, nomilipani, mini fulitenawamo wenena ya ayalo naba-naba itibiti oluti, ido omuni kofawa minowa-minowa oti minomo dinagilae. ³⁰ Etito nefa, ido wenena mumudi kulinigi we minamo ya kulini ya lumunami ne. Ido kulini lomami wenena ya kulinigi we minenawamo ne, loto logimaiye.

20

Nela waini ilawa kifami minau lono olunawamo ka

¹ Kosinau nemo we wekudite wenenala kiyaba o ledami monala ya mika aboga yaidana oto ne. Leda luwaila fo idaito mika aboga uto nela waini ilawa kifami migu ya lono olunawamo we gilimito enae, loto wiye. ² Etito uto wewa lono olunawamo wemomo ya fo kamena lawoko lono oluti ya lono fo kamena lawoko meina kifana denaliyasi lawoko ya olunawae, logimaito, O, olunune, loti lato, ido nela waini ilawa minau ya lonodo gilifi melaiye. ³ Aiga fo lo gedito maketilo uto, wemomo ma faifa nedi minamo ya geyeto logimami, ⁴ Linate yaki nela waini ilawa mineu uti ya lono olato lono meina efe loto giminagolowe, loto logimaito lonodo wae.

⁵ Wato, ido folilo yaki kofa itibito uto, ido lunaga yaki kofa uto, wemomo ma ya lonolau gilifi melaiye.

⁶ Ido lunaga fo saipami yaidana uto, wenena maleka nedi minamo ya geyeto logimami, Nediti faifa foli nedi minae? loto logimaiye. ⁷ Logimaito, amote loumamo, We makafo lono olunumo lomámainako, faifa minone, loti lato, amokafo limo, Linate yaki nela waini ilawa mineu uti lono olu nedalo, loto logimaiye.

⁸ Ena lunaga meletaito mika abogakafo kiyaba imo we loumami, Lono olamo we muki ya olu mau wito, lono olutato aiga amo we lono meinanina ya komu gimo. Ido komu amo we meinanina ya aiga gimo, loto loumaiye. ⁹ Eti loumaito wenena fo saipaito lunaga oti lono olamo we muki ya lono fo kamena lawoko meinala kifana denaliyasi lawoko ya gimaiye. ¹⁰ Ido leda luwailati lono apiti olamo wenena yama meina naba olunumo ne, loti kani kiyafa, ayaidana oto wenena muki yaki lono fo kamena lawoko meinala kifana denaliyasi lawoko ya gimaiye.

¹¹ Etito gimaito, meina olado ya mika aboga ya oduti loumamo, ¹² Wenena aiga amo ya kamena linako lono olamo, ido lamo ya leda luwailati oto lono naba olu minogeto fo loitaigu lono olonimo olu lawokoito meina yaidana oto lomane, loti loumae.

¹³ Loumato, amokafo we ma itibito loumami, Wenenane, olu nosámami kedámowe. Kamokafo lono oluto ya fo kamena lawoko meina kifana denaliyasi lawoko ya olunae, loto labe? ¹⁴ Yamu meinaka oluto wo. Aiga ami we ya kamoki meina ayaidana oto giminae, loto kolowe. ¹⁵ Namo nanimo netanema nenako, yaida-amaida enae, loto kolinamo ya eti ámenamo nefe? Ido neta gimi kolonako, yamu seka-muluga naba ofo nomabe? loto loumaiye.

¹⁶ Etito wenena so loti kulinigi we minamo ya kulini ya lumunami ne. Ido kulini lomami wenena ya kulinigi we minenawamo ne, loto logimaiye.

Yesu ya fuluto nedinami ka (Mk 10:32-34; Lu 18:31-33)

¹⁷ Yesu ya Yelusalemu dinae, loto ege-ege moinamo we tuwelu (12) ya gilimito inanimoko kanudo wamo ya eti logimami, ¹⁸ Moda Yelusalemu numudo akaiya idogogeto, yalo namo We Kula ya yokila ki umamo we wenabaniki ido lo melami ka api gilibamo weki anido gimato, ka fi numuti nofo fulunune, loti ¹⁹ ailo feka wenena anido gimato, kamane kiti, nela kefakafo ipi nofoti, yá yofolo ya nofo folato, fo kamena tili (3) wagogeto fulunaguti ya kofa nedinagolowe, loto logimaiye.

Sebedi nalafo lele Yesu kafulalo minenaliye, loti kolami kani (Mk 10:35-45)

²⁰ Ena aiga Sebedi olonafo neta ma olunae, loto kolaito, ido nalafo lele yaki Yesu nedo ato, onibo ya kiyana umola fi umaito, ²¹ Yesukafo loga o edami, Nena neta olunae, loto kolane? loto lito, itibito eti loumami, Kamo wenenaka kiyaba o gedenanimo kamena yalo nanefo lele ya ma fulo aga onaleka ito, ido ma aga adowaleka ito gedagogeto, ya amedoti kafukalo we minenawaiye, loto kolowe, loto loumaiye.

²² Eti lito, Yesukafo limo, Loga o nedanimo neta ya monawa kolife ádane. Namu kaila fi nedanawamo kapu ya linate yaidana oti ogofuti olunawaife? loto loga o gedaito, eti lami, Faifa olunalimo ne, loti loumaiye. ²³ Yesukafo limo, Namu keina kolinamo yaidana oti kolinagilaifa, ido kafunelo filiga-filiga minenawami ne, loto lenamo ya ogoufámowe. E'e, Menefokafo ebawa olufe lo gedetami wenena ebanina ya ne, loto logimaiye.

²⁴ Logimaito, ege-ege moinamo we teni (10) ya kawa koliti aunibo lele kafuwalo we minenaliye, loti lainako, lelewa koli nosámami gimae. ²⁵ Yamu Yesukafo luni fiyaito ato logimami, Linate kolamo ya ailo feka wenena kiyabani we yate lono olamo ya inanimoni kulini olu faka loti auma witi, eti alo, eti alo, loti ka logimi-gimi ama ne. Ido kiyabani we wenaba yaki auma witi logimiti kiyaba o gede-gede amo monanina ya linate koli minama ne. ²⁶ Koli minafa, ido mona melamoidana linate minagu ya melámalo. E'e, we ma linategu yauti wenabatina minenae, loto kolinami we ya linate kouba-naba lonoti ya olaneyo. ²⁷ Ido makafo wenaba ona minenae, loto kolinami ya nelalo kouba-nabati we minoto kouba-naba lono olaneyo. ²⁸ Ayaidana oto namo We Kula ya wenena kouba-naba o nedanawae, loto ámowe. E'e, kouba-naba o gedeto, ido lifimanina yamu u kopa utenawae, loto inanimo ebanina oluto fulunae, loto owe, loto logimaiye.

*Yesukafo we lele omuni likami olu falato gedami ka
(Mk 10:46-52; Lu 18:35-43)*

²⁹ Ena Yesuki ege-ege moinamo weki Yeliko numuna fulito wado wenena mau naba-naba Yesu ege wae. ³⁰ Ege wato, moda we lele ma omuni likami ya kanu anawalo amedoti minami yate Yesu aiye, loti lamo ka koliti eti lami, Wenabao, Defiti ufa fiyami we, milumate kolo, loti auma witi lula fiyaiye. ³¹ Eti laito wenena muki yate ka kedámoti sodoti minaliyo, loti goudafa, wewa lele yate, Wenabao, Defiti ufa fiyami we, milumate kolo, loti oto diti au naba loti lula fiyaiye.

³² Laito, Yesu kanudo minoto luti fito loga o gedami, Namu ya linate nedi-nedi o ledenaiye, loti kolaiye? loto liye. ³³ Lito, itibiti eti lami, Wenabao, omude olu falato ledenane, loto koloiye, loti loumaito, ³⁴ Yesu siya-mulunau milumani kolito omunido olaito, ayalo omuni falatito ege waiye.

21

*Yesu ya Yelusalemu idami ka
(Mk 11:1-11; Lu 19:28-40; Yo 12:12-19)*

¹ Ena uto Yelusalemu alalili meletu, ya Betefage numuna Olifi mowa kiyana yalo fedeto, Yesukafo ege-ege moinamo we yauti we lele ma gilifito ² eti limo, Linate numuna meya ama adu negu yau uti, ayalo yafo-dogi olafote momolate nela witamo minenami ya geyeti, nelalo efliti oluti itibiti namo minodo ailo. ³ Eti aito we makafo loga o gedagetoma, Wekolakafo amo lonola ma neto yamu lito oiye, loti loumailo. Eti loumunawami ya ayalo yafo-dogi ya gilifinagoliye, loto logimito gilifaiye.

⁴ Eti imo yamu Gotikafo ka polofete welalo melaito eti limo,

⁵ Linate Saiyoni we wena eti loti logimalo. Eyalo. Kiyabatina we wekudi ya linate minadoka ami ya mona you limoko mele-mele imo we ya yafo-dogi meyalo amedoto minaiye. Yafo-dogi momola meyalo amedoto minoto ya aiye, loti ya logimalo,

loto ka mono lufuwau (*Sek 9:9*) nemo ka yama ayalo wiyaiye.

⁶ Ido ege-ege moinami we lelema Yesu welalo golodoti uti ⁷ yafo-dogi olafoki momolaki gilimiti oti, ukanido owo feka wiyami ya kololototi yafo-dogi meyalo melaito, Yesu dito amedoto minoto wiye. ⁸ Wito, wenena naba-naba mau minamo

yate, Wenabate ne, loti ukanido owo ya kololototi kanudo unaido kolaleka mikalo ya wilimo wato, ido wenena malekate ya yá akawa leketi kanudo ya melemo wae. ⁹ Ido wenena mau nabate olu komu-komu o edamo ya ido mate olu aiga-aiga o edamo yate eti loti lamo,

Aiyo, siyane, hosana! Defiti ufa fiyaiguti weyo, keboka lenune. Wekola kuliyaló ami we ya lalo kolimo wimo ne. Yoiyau kosinau minamo yaki ayaidana oti, Aiyo, siyane, hosana! loti lo-lo ae, loti aiyo-koiyo lo edemo wae.

¹⁰ Yesu ya monimo uto Yelusalemu numudo ya idaito wenena minamo muki ya elegiti eti lamo, We ama ya kema ne? loti loga-miga ato, ¹¹ wenena mau naba mate Galili mikau Nasaleta numudoti polofete Yesu ya ne, loti itibiti logimi minae.

*Yesu felegaga kuliyai numuna nabau idami ka
(Mk 11:15-19; Lu 19:45-48; Yo 2:13-22)*

¹² Ido Yesukafo felegaga kuliyai numuna naba kilalau ya dito neta meina fiti minamo wenena, ido neta meinalo fuloti minamo wenena geyeto ya muki giyado feka ito, ido kifana kola ailo-ailo nemo ya olu filiga-filiga amo wenena folomonina muki yaki, ido nema mulu meinalo fuloti minamo wenena folomonina yaki muki ya olu eleyapa wito fululu kiyaiye. ¹³ Fululu kito eti limo, Ka mono lufuwa wiyaigu eti loto limo, Numune ya ka lonumu-numu amo numunale, loti lenawamo ne, loto ka mono lufuwau (Ais 56:7) nemo nefa, linate yate olu ugele we numuni yaidana o minae, loto logimaiye.

¹⁴ Eti logimito aya felegaga kuliyai numuna nabau minaido ya omuni likami ido kiyani nosámami wenena ato olu faka lo gedaiye. ¹⁵ Olu faka lo gedaito, yokila ki umu-umu amo we kiyabani we ido lo melami ka apí gilibamo we Goti aumala gilibami neta olu oloto piyami ya koti, ido nomilipa felegaga kuliyai numuna naba ebalo minamo ya Aiyo, Defiti ufa fiyami weyo, keboka lo minone, loti lamo ka koliti ya seni kala-kala loitaiye. ¹⁶ Etiti ya loga o edamo, Amau minamo wenena ka lamo ya kolabe? loti lato, Yesukafo itibito logimami, O, moda kolowe. Ido ka ma, Nomilipa namunaki ido nomilipa yaki wenidoti keboka lenawae, loto ya oloto piyane, loto ka mono lufuwau (Sng 8:2) nemo kama linate ya katoti kolámafe? loto loga o gedaiye. ¹⁷ Loga o gedeto fulu gedeito numuna meya naba kilalauti feka uto, Betani numudo dito luwaila yalo onaiye.

*Yá ade aila Yesu welalo meguinami ka
(Mk 11:12-14, 20-24)*

¹⁸ Ido leda luwaila numuna meya nabalo ya unae, loto kanudo monimo aido ya kadunamu fuluto ¹⁹ ya yá ade ma kanu anawalo eyeto yá monalo wifa, ilawa liyámaito ailako nemo eyeto, kofa ilawa liyámenane, loto loumaito, ayalo yá aila ya meguinaiye.

²⁰ Yá aila meguinaito, ya ege-ege moinamo we eyeti elegiti eti lamo, Egaidana oto yá ade aila ya kenemane oto meguinaiye? loti loga o edato, ²¹ Yesukafo limo, Ona logimowe. Koli kikito numuti seti-muludi lele melámatoma, yá ade eti o edomo yaidana oti eti enagilae. Ido yako minámáiye. Linate mowa yaleka yowa nemo ya kuwo noku nedito wo, loti lenawamo ya kati meyalo melenagoliye. ²² Neta ma muki yamu olunune, loti koli kikitoti Goti loumunawamo ya moda olunawae, loto logimaiye.

*Yesu ya kema welaloti kolito o-o ane? loti loga o edamo ka
(Mk 11:27-33; Lu 20:1-8)*

²³ Ido Yesu ya felegaga kuliyai numuna naba kilalau dito, wenena ka mono api gilipi minaito yokila ki umamo kiyabani we yaki wenena kiyabani we wenaba yaki amodoka oti loga o edeti lamo, Kamo ya neta o-o animo ya kema welaloti kolito o-o ane? Ido kemakafo lokomaito o-o ane? loti lae. ²⁴ Lato, Yesukafo limo, Namo yaki linate ya neta

lawoko ma loga o gedoneto, logane ya itibiti efe loti lonomatoma, namo ayaidana oto kema welaloti kolito netawa o-omo kuliya ya logiminagolowe. ²⁵ Kolalo. Yoni noku wi gede-gede imo we ya kema welaloti eti o-o imo ne? Kosinau nemo we welaloti nefemo, ido faifa wenena wenidoti ne? loto loga o gedaiye.

Loga o gedami kawa ya koliti yamu lokoli-fakoli oti eti lamo, Kosinau nemo we welaloti ne, lenumo ya nediti koli kikito umámae? lolumutenaiye, loto eti ádenune. ²⁶ Ido faifa wenena wenidoti ne, lenumo ya wenena muki Yoni polofete ne, loti kolamo yamu wenena kolini kolone, loto ya eti ádenune, loti lae. ²⁷ Eti loti itibiti loumamo, Lamo kolife ádone, loti loumato, amokafo limo, Namu yaki ayaidana oto kema welaloti neta-mata o-omo yama logimámenagolowe, loto logimaiye.

We ma nalafu lele minami yamu limo ka

²⁸ Yesukafo eti limo, Kati kiyalo. We ma nalafu lele minami ya komu nalafu nedo uto loumami, Nanefo, onema ya uto nela waini ilawa mineu ya lono olo, loumageto, ²⁹ nalafokafo limo, E'e, eleka nofaito, lonoka olámenagolowe, lifa, aiga ya siya-muluna eleyapa witoto uto lono olaiye. ³⁰ Ido wewa nalafu ma nedo uto ayaidana ka loumaito, nalafokafo itibito eti limo, O, menefo, uto lonoka olunagolowe, lifa, áumaiye. ³¹ Etito nalafu lele yauti kemakafo melafo welalo golodiye? loto loga o gedaito, eti lamo, Komu nalafu, loti loumae.

Loumato, Yesukafo limo, Namu ona logimowe. Kifanani takisi olu-olu amo we ido kopa olu ono-ono amo wenaipa ya Goti wekudite wenenala kiyaba o gedami kilalau yau linate u komu mele gedeti dinawae. ³² Kolafe? Yonikafo linate minadoka mona efe limo kanuwa api gilibinae, loto aifa, linate yate koli kikito umámafa, kifana takisi olu-olu amo we ido kopa olu ono-ono amo wenaipa ya koli kikito uma. Eti amo ya linate geyetama nefa, seti-muludi olu eleyapa witi koli kiki ádae, loto logimaiye.

Nela waini migu kiyaba amo we nosámamo kani

(Mk 12:1-12; Lu 20:9-19)

³³ Yesukafo limo, Kepa ka ma ya kolalo. Mika aboga we makafo migu nela waini ilawa kifito, kila fito, kiyamidunu nela waini ilawa lipinawamo eba olufe loto, nela waini ilawa kiyaba enawamo numuna kuto, eti o fuli loito mina lonowa ya kiyaba amo we anido meleito monimo eba faiga ma wiye.

³⁴ Ena nela waini ilawa kula lenami kamena ya adu melageto kouba-nabala we eti logimami, Mine kiyaba amo we minado uti, nela waini ilawa kula olu nedeti alo, loto gilifi melaiye. ³⁵ Gilifi melaito, minado u fedato, mina kiyaba amo we yate kouba-nabala we ya ani-kiyanido oluti, we ma ya kefakafo ofoti, ma ya ofo fuluti, ma ya kifanadunu ofae. ³⁶ Eti ato, ena kofa kouba-nabala we ma so loti ya gilifi melaito wamo mina kiyaba amo we yate ayaidana o gedae.

³⁷ Eti ato, aiga ya aimola nalafu amo minado ilifito eti limo, Eyeti kala kolinawamo ne, loto ilifi minagu ya melaifa, ³⁸ mina kiyaba amo we yate nalafu ya eyeti, inanimoni lokoli-fakoli o minoti eti lamo, Amu yakafo melafo neta le fi mele edami netala muki olunagolinako, yamu ofo fuluto netala muki ya olunuwe, loti ³⁹ migu yauti olu feka fuloti, ofo folae. ⁴⁰ Yamu mina aboga yakafo enami ya mina kiyaba amo wewa ya nedi-nedi o gedenaiye? loto loga o gedaiye.

⁴¹ Loga o gedaito, itibiti lamo, Nosámamo wewa ya olu nosámami o gedeto, gini fuluto, wenena ailo ma ya nela waini ilawa mina kiyaba enawamo, kula lenami kamenalo ya numu-numu enawae, loto migu lono anido giminaiye, loti loumae.

⁴² Eti loumato, Yesukafo eti limo, Ka mono lufuwau yau eti limo, Kifana ya numuna kuwamo wenena eye fa netaidana itamo nefa, ido aya kifanawa yama moda numuna lagi kola fiyami ne. Wekola yakafo netawa eti imo ya eyeto elegiyone,

loto ka mono lufuwau (*Sng 118:22-23*) nemo kawama ya katoti kolámafe? ⁴³ Yamu logimowe. Goti kiyaba we wekudi wenenala kiyaba o ledami mona ya linatedokati oluto ailo feka wenena kulawa olu oloto pinawamo ya anido giminagoliye. [⁴⁴ Ido we makafo kifanawama yalo lumu fou lenami ya aumala leke-make oto olu kopa enami ne. Ido kifanawama yakafo we ma meyalo olumo winami ya wewa ukana ya moda upa-napatnaiye, loto logimaiye.]

⁴⁵ Ido yokila ki umamo we kiyabani we ido Falisi we yate asa wiyami ka limo ya lamo lo ledaiye, loti koliti, ⁴⁶ nela wi edenawamo kanu moni wilafa, wenena muki ya polofete ne, loti kolamo yamu kolini kolae.

22

We wena olunaido weni-neta nenawamo ka
(*Lu 14:16-24*)

¹ Yesukafo kepa ka kofa eti logimami, ² Kosinau nemo we wekudite yakafo wenenala kiyaba o ledenami monala ya kiyaba we wenaba ma nalafo wena olunagolimo yamu konuma-kobina naba olu mau wito ofo kiyami we yaidana oto ne. ³ Wewa lonodo we eti logimami, Wenena komu luni fiyomo minado uti gilimiti enawae, loto gilifi melaito wafa, luni fiyami wenena ya eleka ginaito ámae. ⁴ Yamu lonodo we ma kofa gilifi meleto eti logimami, Uti komu luni fiyomo wenena ya etiti logimalo, Konuma-kobina ya ofo kito, ido bulumakauti sipisipiti moda ofo kito, muki neta olufe lo fulitoninako, yamu oti we wena anido olu gimito weni-neta nenawae, loti logimalo, loto logimito gilifi melaiye.

⁵ Gilifi melaito, uti kawa logimafa, kolámoti faifa kanu ailo-ailo wato, ma ya aimola minau wito, ido ma ya aimola kifana lonolau wito, ⁶ ido maleka yate lonodo wewa anikiyanido oluti ukani olu nosámami o gedeti gini folae. ⁷ Kiyaba we wenabama kawa kolito siya kala-kala lito, kimiwe gilifi melaito, uti gini folamo wenenawa muki gini fuluti, numuni ebani yaki feiya ae.

⁸ Feiya ato, lonodo we logimami, Nanefo wena olaito konuma-kobina olufe lomo ya nenune, loto wenena lu fi gedofa, monani efe ádami yamu enawamo ya ogoufámae. ⁹ Yamu kanu kofala nedo-nedo uti, wenena muki geyenawamo ya luni fiti, neta nenuge alo, logimiti gilimiti enawae, loto lonodo we logimaiye. ¹⁰ Logimaito, uti kanu kofala nedo-nedo monimo uti, wenena muki oloto piyamo, mona lalo melamo ido nosámami melamo, muki ya gilimiti ato, numuna nabau ya wenena naba mau witi amedoti minae.

¹¹ Mau witi amedoti numugu ya minato, kiyaba wenabakafo geyenae, loto dito wenena geyemo wiye. Geyemo wimo ya we ma kipa wena oludo unagili wi-wi amo owo ukanalo wiyámami ya eyeto loumami, ¹² Wenenane, kipa wena olunagilado wi-wi amo owo ukagalo wiyámanimo ya egaidana oto numugu amau ya idane? loto loga o edaito, wema ka ádaiye. ¹³ Ka ádaito, kiyaba we wenaba ya lonodo we eti logimami, Wewa ana-kiyanalo nela witi sinidigu feka fulato, aya siniku yau kufu naba-naba oti weni kofala uguti minenagilae, loto logimaiye.

¹⁴ Ena ayaidana oto Gotikafo wenena muki ya luni fiyaifa, ido lawoko-lawoko iyaina o gedaiye, loto logimaiye.

Yesu kifana takisi yamu loga o edamo ka
(*Mk 12:13-17; Lu 20:20-26*)

¹⁵ Ena Falisi we yate feka uti, Yesu ka lenami ya ka oluto ligiya lo edenune, loti mau witi kudala ki minoti, ¹⁶ gege melamo we ido Heloti ege melamo we Yesu nedo gilifi melato uti eti loti lamo, Api lilibanimo we, ka ona kulako lo-lo ane, loto koli minone. Ido Goti kanula lalo yalo moninawamo monamu ona kula api lilibi-lilibi o minane. Ido faifa wenenafe, ido kulini nemo wenena ya kolini kolámoto, ka ona yako lo minane.

¹⁷ Etito loga o kedogeto itibito ka lenanimo kolinune. Ena kiyaba we wenaba Sisa kifana takisi umu-umu onimo mona ya efe loto nefe? loti loga o edae.

¹⁸ Yesukafo kani-manini nosámami kiyamo ya kolitoto eti logimami, Linate monabi lele wiyamo we, nediti kepa mele nomae? ¹⁹ Kifana takisi fulenawamo kifana ya nilibalo, lito kifana denaliyasi lawoko ya olu oloto piti ilibato, ²⁰ Yesukafo eyeto logimami, Ounaki lufuwalaki ama ya kema netala ne? loto loga o gedaiye. ²¹ Ya Sisa ounaki lufuwalaki ne, loti itibiti loumato eti limo, Etito Sisa netala oluti ya Sisa itibiti umalo. Ido Goti netala oluti ya Goti itibiti umalo, loto logimaiye.

²² Kawa limo ya koliti elegiti fulo edeiti wae.

*Folaguti neidamo yamu Yesu loga o edamo ka
(Mk 12:18-27; Lu 20:27-40)*

²³ Aya kamenalo Sadusi wenena ya wenena folagu yauti neidámenawamo ne, loti kolamo ya Yesu nedo oti loga o edamo, ²⁴ Api lilibanimo we, Mosesekafo eti limo, We ma nomilipa kedámoto folagetoma, kunalafo yakafo wena-kenawa ya oluto yalafodo nomilipa olu oloto pi edenaiye, loto limo ne. ²⁵ Ido lamo minonigu ya yalafo-kunalafo seweni (7) ya minato, ena komu yanibo ya wena oluto nomilipa kedámoto folaito, kunalafokafo wenawa olaiye. ²⁶ Oluto amo ayaidana oto folaito, kunalafo makafo wenawa oluto folaiye. Etiko oluti wato, yalafo-kunalafo seweni (7) ya wenawa lawoko oluti folae. ²⁷ Muki ya folato, aiga wenawa yamaki folaiye. ²⁸ Folaito, yalafokunalafo seweni (7) ya wenawa olamoma nenako, yamu wenena folamo ya kofa nedinawamo kamenalo ya kema olonafu minenami ne? loti loga o edae.

²⁹ Loga o edato, Yesukafo itibito limo, Linate ya ka mono lufuwau nemo ka ido Goti aumala yaki kolife loti kolámanako, yamu kopa ka lo minae. ³⁰ Wenena folaguti nedinawamo kamenalo ya we wena mofu melámato, we wena anido olu gimámenagilae. E'e, Goti enisolela kosinau minamo yaidana oti minenagilae.

³¹ Ena wenena folaguti kofa nedinawamo kamena yamu Gotikafo logimami ka ya katámafe? ³² Eti logimami, Namu ya Abalahamu Gotila minoto, ido Aisaka Gotila minoto, ido Yekopu Gotila minowe, loto ka mono lufuwau (*Kis 3:6*) ya nemo ne. Amo ya wenena folamo Gotinina ya minámaiye. E'e, wenena omuni kofawa minamoko Gotinina ne, loto logimaiye. ³³ Ido wenena mau minamo ya kawa limo koliti ya mono api gilibami kala yamu elegiyae.

*Ka auma wiyami yamu Yesu loga o edamo ka
(Mk 12:28-31; Lu 10:25-28)*

³⁴ Ena Falisi we yate Yesu ya Sadusi we olu you lo gedaiye, loti lamo kawa koliti ya mau witi minae. ³⁵ Ido mau minagu yauti we makafo lo melami ka ya katoto kolife limo we ya Yesu kepa mele edenae, loto amo nedo uto eti loumami, ³⁶ Api lilibanimo we, lo melami ka yauti ya nena ka ya u komu uto auma wiyami ka ne? loto loga o edaiye.

³⁷ Loga o edaito, Yesukafo limo, Seka-muluga muki ido ouga muki ido kaka-manega muki ya Wekola Gotika ya umo, ³⁸ loto lo melami kau (*Lo 6:5*) nemo kawa ya u komu uto auma wiyami ka ya ne. ³⁹ Ido aiga ka ma ayaidana oto nemo, Kaimokamu kolanimo yamaidana oto wenenaka muki ya seka-muluga gimigimi o mino, loto ka mono lufuwau (*Wkp 19:18*) ya nemo ya ne. ⁴⁰ Kawa lele ya Goti lo melami kala ido polofete kanina muki ya mona lufawa ona kula ya ne, loto loumaiye.

*Yesukafo Falisi we Goti ilifi melami we Kilisto yamu loga o gedami ka
(Mk 12:35-37; Lu 20:41-44)*

⁴¹ Falisi we muki mau witi minamo ya Yesukafo eti loto loga o gedami, ⁴² Linate ya Goti ilifi melami we Kilisto yamu nediye loti koli minae? Kema ufa fiyami we ne? loto loga o gedaito, amo yate Defiti ufa fiyami we ne, loti itibiti loumae.

⁴³ Loumato, amokafo eti limo, Etito ya Ouna Felegaga yakafo Defiti welau ka melaito, Wekolanele, loto limo ya egaidana oto lo edami ne? Yamu mono lufuwa wiyau yau eti limo,

⁴⁴ Wekola yakafo Wekolane ya loumami, Ane onaleka amedoto kiyaba oto minageto, ya kuwokafofomota fulo kiyaga feumau gedenagolowe, loto limo ne, loto ka mono lufuwau (*Sng 110:1*) ya nemo ne. ⁴⁵ Etito Defitikafo ya, Wekolanele, loto lito Goti ilifi melami we Kilisto ya egaidana oto Defiti ufa fiyami we minami ne? loto loga o gedaiye.

⁴⁶ Yamu wenena ma ka itibiti loumunawamo ya ogoufámato, aya kamena yalekati minomo wamo ya koliya koliti kofa loga-miga o edámae.

23

*Lo melami ka api gilibamo we ido Falisi we monani ka
(Mk 12:38-39; Lu 11:43-46, 20:45-46)*

¹ Yesukafo wenena mau wiyamo ido ege-ege moinamo we ya eti logimami, ² Kolalo. Lo melami ka api gilibamo we ido Falisi we yate Mosese yaidana oti lo melami ka api gilibi-gilibi o minae. ³ Yamu linate lo melami ka api gilibamo ka muki ya koliti meyalo melalo. Ido monanina mele-mele amo yaidana oti melámalo. E'e, wenikafo lo oloto melamo nefa, inanimi kanina ya meyalo melámæ. ⁴ Ido lo melami ka api gilibamo, wenena seni-muluni olu aila wi gedenami ka ádoti, auma wiyami ka logimiti keina olu mofu gedafa, ani olu faka lo gedámæ.

⁵ Ido wenena leyeti lebote lenawae, loti wenena omunido neta muki o-o ae. Ido wenena leyenawamo mono wenena minone, loti kolinagilae, loti lo melami ka ma aila nabalo lufuwa witi koukameu meleti onobanido asa witi wi-wi ae. Ido Goti loumunagili ukanido owo onowalo ekeina nela fana-fana wi-wi ae. ⁶ Ido weni-neta naba nenawamo kamenalo ya wenena omunido folomo komu nedo yako ya amedenune, loti koliti, ido mono numugu yaki ayaidana oti wenena omunido ya folomo komu nedo minenune, loti koli-koli o minae. ⁷ Ido maketilo ya wenena leyeti aiyo-koiyo ka lolumunawae, loti koliti, Api lilibamo wele, loti lebote lenawae, loti koli-koli o minae.

⁸ Eti afa, linate api gilibami we lawokoko ya ne. Ido linate muki ya yatibo-kunatibo ya minae. Yamu wenena mate, Api lilibamo wele, loti latoma, ya Eti ádalo, logimalo.

⁹ Ido mikalo uma we ma, Metefole, loti kuliya olu akaiya oti ebola ádalo. E'e, Metibo lawokoko minami we ya kosinau minaiye. ¹⁰ Ido linate yamu wenena mate, Kiyabate we wenabale, loti latoma, ya eti ádalo, logimalo. Kiyabati we wenaba ya lawokoko ilifi melami we Kilisto ya ne. ¹¹ Ido linate yauti we makafo u komu meleto kuliyai we wenaba ona nemo we ya linate lonodo wenenatina minenaiye. ¹² Yamu we ma aimola kuliya oluto dinami ya Gotikafo kuliya oluto lumunami ne. Ido we ma aimola kuliya oluto lumuto moni minenami ya Gotikafo kuliya olu akaiya edenami ne, loto logimaiye.

*Mona nosámami melamo ka
(Mk 12:40; Lu 11:39-42, 44, 52, 20:47)*

¹³ Yesukafo limo, Aiyo, linate lo melami ka api gilibamo weki Falisi weki monabi lele wiyamo wenena, lifima ka naba-naba itibiti olunawamo ne. Linate ya kosinau nemo we wekudite kilalau dinagilamo wenena konido ya kanu ku gede-gede o minae. Eti o minamo linanimote ya kilalau idámoti, ido dinagilamo wenena ya kanuma ku gede-gede o minae.

[¹⁴ Aiyo, linate lo melami ka api gilibamo weki Falisi weki monabi lele wiyamo wenenao, lifima ka naba-naba itibiti olunawamo ne. Linate wena-kena ya koni witi numuni netanina ya ugele noti, ido wenena leyenawae, loti ka fana-fana Goti loumu-umu amoma nenako, lifimatina ya olu mulalo-mulalo oto melenaiye.]

¹⁵ Aiyo, linate lo melami ka api gilibamo weki Falisi weki monabi lele wiyamo wenenao, lifima ka naba-naba itibiti olunawamo ne. Linate lege melenami we ma moni wilinune, loti ya kuwo no mulalo ido mikalo uti oti moinamo lono naba-naba oluti moni wili-wiliti, wewa oloto piyageto ya kopa api ilibato mona nosámami melenami yakafu linate mona nosámami melamo ya olu afima o gedainako, yo eifámenami yoku unami ne, loto logimaiye.

Falisi we felegaga neta-mata naba ya fuliti neta kefoko olu faka lamo ya goudami ka

¹⁶ Aiyo, linate omuni likami yate wenena kanu gilibamo ya lifima ka naba-naba itibiti olunagilae. Linate ka etiti lamo, We ma eti enae, loto lido ya kawa limo olu auma wito olu onale, loto felegaga kuliyai numuna naba kuliya lenami we ya kawa faifa liye, loti lo-lo ae. Eti lafa, ido we makafo eti enae, loto kawa limo olu auma wito olu onale, loto kifana goli ya felegaga kuliyai numuna naba lulau nemo kuliya lenami we ya kawa meyalo melo, loti loumae. ¹⁷ Linate ya ka maninigu minámami ido omuni likami wenenao, kifana goli ya kula nefemo, ido felegaga kuliyai numuna naba yakafu kifanawa olu felegaga imoma ya kula ne?

¹⁸ Ido yako minámaiye. We makafo eti enae, loto kawa limo olu auma wito olu onale, loto neta ki-ki amo folomo kuliya lenaido yamu linate yate, Faifa liye, loti lo-lo afa, ido makafo Metefo faifa umunami neta ya yokila ki-ki amo folomolo nemo kuliya lenami we yamu linate lamo, Ka eti lanimo ya meyalo melo, loti loumu-umu ae. ¹⁹ Linate omuni likami wenenao, nena neta kula ne? Goti umunagili oluti amo neta ya kula nefemo, ido neta ki-ki amo folomolo yakafu umunawamo netawa olu felegaga imoma ya kula ne? ²⁰ Yamu we makafo eti enae, loto lenami we ya kawa limo olu auma wito olu onale, loto neta ki-ki amo folomo kuliya loto lenaido ya folomowa yaki ido neta muki folomo mulalo nemo kulini muki yaki auma wito olu onale, loto lenami ne. ²¹ Ido we makafo eti enae, loto kawa limo olu auma wito olu onale, loto lenami we ya felegaga kuliyai numuna naba kuliya lenaido ya numunawa kuliya yaki ido ayau minami we yaki kulini muki ya olu auma wito lenami ne. ²² Ido we makafo eti enae, loto kawa limo olu auma wito onale, loto kosina kuliya loto lenami we ya Goti minami ebala yaki ido eba aboga yaki kulini olu onale, loto lenami ne.

²³ Aiyo, linate lo melami ka api gilibamo weki Falisi weki monabi lele wiyamo wenenao, lifima ka naba-naba itibiti olunawamo ne. Wete-neta olu leya enami neta-mata teni (10) ya olunawaguti ya neta lawoko ma iya meleti Goti umafa, lo melami ka kula yau mona naba nemo ya efe limoko melamo mona, ido wenena milumani seni-mulunigu kolamo mona, ido koli kikitamo monalo melema idamo mona ya moda fulitae. Linate lo melami ka yau neta ma meyalo melamoidana oti muki neta kefola naba lakoina ya meyalo melalo. ²⁴ Linate omuni likami yate wenena kanu gilibinawamo wenena minae. Etiti amo ya we makafo no nenami yau sekefa lumuto nemo yauti olu fulaifa, ido yafo-kameli yau nemo ya faifa no mitoto imo we yaidana oti minae.

²⁵ Aiyo, linate lo melami ka api gilibamo weki ido Falisi weki monabi lele wiyamo wenenao, lifima ka naba-naba itibiti olunawamo ne. Kapuki lapeki ya feka atuwalo noku wiyafa, lulau yau neta-mata maki maki olunumolae, loti ouni-luni-kanigu yau auma witi koli minamo monaki, ido omudi folami neta-mata olu mau witi no fuli lenumolae, loti lalo kolamo monaki ya faitiye. ²⁶ Falisi we linate omuni likami ya neta lulau ya komu noku winawamo feka yaki lakoina feke loto mo lenami ne.

²⁷ Aiyo, linate lo melami ka api gilibamo weki Falisi weki monabi lele wiyamo wenenao, lifima ka naba-naba itibiti olunawamo ne. Linate kono mele gedamo ebalo ufa kiyoba limo filamo yaidana oti minae. Aya ebalo fekaka ya wenena eyeti eba lalo ne, loti kolafa, ido lulau ya kono aumani ido neta-mata nosámami fitala kiyamikafo faitimo ne. ²⁸ Linate yaki ayaidana oti ukadi atuwakafo wenena omunido lalo moniti monatina efe limo mele minafa, ido lutigu yau monabi lele wiyamo mona ido nosámamiasámami mona ya faitimo ne, loto logimaiye.

*Api gilibamo we mona melamo yamu lifima giminami ka
(Lu 11:47-51)*

²⁹ Aiyo, linate lo melami ka api gilibamo weki Falisi weki monabi lele wiyamo wenenao, lifima ka naba-naba itibiti olunawamo ne. Polofete kononi mele gedamo ebalo numuni ku gedeti ido monani efe limoko melamo wenena kononi melado neta kifiti eba ekeina o-o ae. ³⁰ Eti oti lamo, Autefo-mota kamenanidokama minonimo neko, polofete gini folamo wenena ya ani olu faka ádogi ne, loti lo-lo ae. ³¹ Eti loti lamo kawa yakafafo linate ya polofete gini fulu-fulu amo we ufa fiyamo wenenanina ne, loto moda ligiya lo gedaiye. ³² Ido aunibo-mota adeina apiti o-o amo netama oiya linate ayaidana oti monatina melemo idae. ³³ Linate koiyofa nosámami nomilipala minamo, ya Gotikafo olu kalo mele gedeto yo eifámenami yoku yau fulu gedenami, ya egaidana oto koli unawamo ne?

³⁴ Yamu kolife loti kolalo. Polofete, ido ka maninigu nemo we, ido ka mono api gilibamo we ya linate minagu gilifi meloneto enawamo, maleka ya gini fuluti ido yá yofolo gininawamo ne. Ido maleka ya mono numudigu ya nela kefakafo ipi giniti ido giyadato numudo malo-malo u-unawamo ne. ³⁵ Yamu wenena yate monani efe limo wenena mikalo uma ya gini folamo lifima muki ya linatedoka minenagoliye. Etito monala efe limo we Abeli ofo folami kamenaloti wenena ya gini fulumo uti uti Sekalaiya, Belekia nalafo yaki ofato folami kamenalo wae. Wewa ya felegaga kuliyai numuna nabaki neta ki-ki amo folomoki muliti yalo minaido ya ofo folae. Yamu lifimawa muki ya linatedoka giminami ne. ³⁶ Namo ona logimowe. Lifimawa muki ya oiya wenena minado ama fede giminami ne.

*Yesukafo Yelusalemu wenena yamu kufu imo ka
(Lu 13:34-35)*

³⁷ Aiyo, Yelusalemu wenenao, Yelusalemu wenenao, linate yate polofete gini fuluti, ido kifanakafafo wenena minagu gilifi melami ya fuluti ginamo, ya okolofokafo nomilipala okanau olu mau wi gedami yaidana oto linate muki ya kmane olu mau wi gedenae, loto kolofa, ido eleka ginaito, E'e, lae. ³⁸ Kolalo. Numudi ebatina fulitoneto ya polofete linateki minámato, linateko minenawamo ne. ³⁹ Yamu logimowe. Namo ya kofa neyámoti monimo uti uti Wekola kuliyaló ami we ya ebola logeto mino kolimo wiye, loti ka mono lufuwau (*Sng 118:26*) nemo ka lenawamo kamena yalo ya kofa neyenagilae, loto logimaiye.

24

*Felegaga kuliyai numuna naba ya luko-mako enawamo ka
(Mk 13:1-2; Lu 21:5-6)*

¹ Yesu felegaga kuliyai numuna naba ya fulito wido ege-ege moinamo we ya felegaga kuliyai numuna naba kuwamo ya ilibinune, loti amo nedoka ato, ² Yesukafo limo, Numuna kuwamo neta muki ya eyafe? Namo ona logimowe. Kifana makafo kifana ma mulalo nemo amaidana oti koitámenagilae. E'e, muki ya itufu fulato, lumu fou lenagoliye, loto logimaiye.

*Keina nosámami fedenami ka
(Mk 13:3-13; Lu 21:7-19)*

³ Yesu Olifi mowalo ya amedoto minaito, ege-ege moínamo we amo lako ya minaido oti eti loumamo, Kawa lanimo yama nena kamenalo oloto pinami ne? Ido egaidana oto mebe-maba ya fedenami eyeto kamo kofa itibito enanimo kamena ido mika kosina fuli lenami kamena moda alitimo ne, loto kolinune? loti loga o edae.

⁴ Loga o edato, Yesukafo limo, Linate wenena mate oti kote witenawae, loti ko efe loti moínalo. ⁵ Wenena so loti oti kuline oluti, namo Goti nilifi melami we Kilisto minowe, lenawamo ya wenena muki koni winagilae. Etito nenako, ko efe loti kiyaba oti minalo.

⁶ Ido fina ka ido lowa ka ya kolinagilafa, koli gimámalo. Netawa yaidana fedenagolifa, mika kosina fuli lenami kamena ya ayalo fedámenami ne. ⁷ E'e, wenena mikau-mikau ya lowa fimo wato, ido mikalo kiyaba we ma wenenalaki ido kiyaba we ma wenenalaki lowa fina fimo unawamo ne. Ido mikau-mikau kadunamu naba oloto pitoko minageto, ido mika mima naba enami ne. ⁸ Ido netawa-matawa muki ya wenaipa nomilipa kedenagili ukani apito ogofu imo yaidana oto ne.

⁹ Ena aya kamenalo ya linate namo wenenane minanako, yamu oluti ukadi ogofu olu gimiti keina naba olu mofu gedeti gini fulunawamo ne. Ido mikau-mikau wenena mukite wenenane minamo yamu seni-mulunigu koli nosámamiasámami giminagilae.

¹⁰ Ido netawa ya oloto pinami kamenalo ya wenena so loti ya fulo nedeti kopa uti wenenani ya olu kuwonibo-mota anido gimiti inanimo-inanimo kuwolafo-kuwolafo bulunawamo ne.

¹¹ Ido ka suki polofete so loti enawamo ya wenena muki koni winawamo ne. ¹² Ido mona nosámami ya u naba-naba fedenagolinako, wenena muki ya seni-muluni gimigimi amo mona ya fulitenawamo ne. ¹³ Etiti minenagilafa, koli kiki loti auma witi minomo keinawa fuli lenami kamenalo dinawamo wenena ya Metefokafo olu omuni kenami ne. ¹⁴ Ido wenena muki mikau-mikau minamo ya kawa kolinagilae, loti wekudite kiyaba o ledami we kala kuwa lalo ya logimimo wato, kawa kolitato, ena aiga mika kosina fuli lenami ne, loto logimaiye.

*Neta nosámami aiga fedenami ka
(Mk 13:14-23; Lu 21:20-24)*

¹⁵ Wenena yate Daniyeli ka limo, ka mono lufuwau (*Dan 9:27, 11:31, 12:11*) nemo kawa katenawamo ya kolife loti kolinagilae. Neta nosámami-asámami muki neta olu kopaitenami neta yamu limo, aya netawama eba felegagalo yalo minenami ya eyenawado ¹⁶ Yudia mikau minenawamo wenena u mowaleka koli unagilae. ¹⁷ Ido ma numuna obito minenaidoti ya lumuto numunau yauti koukamela olunami kamenala minámenagoliye. ¹⁸ Ido ma ya minau lono olunaidoti ya kofa itibito uto ukanalo owo olámenagoliye. ¹⁹ Ido aya kamenalo ya wenaipa nomilipa mulunigu nemoki, ido wenaipa nomilipanina amina gimi minenawamoki ya keina naba kolinawamo ne. ²⁰ Ido netawa fedageto koli unawamo ya epe naba lenami kamenalofe, ido Sabati foli kamenalo ya oloto pitenaiye, loti Goti loumu-umu o minalo. ²¹ Aya kamenalo keinawa naba-naba fedenami ya mika kosina oloto piyaido akaimati oto oiya kamenalo minami keina yaidana oloto piyámami ne. Ido aiga yaki keina yaidana ma minámenagoliye.

²² Kamenawa ya fukoto olu lina itámami neko, wenena ma ya minámagi ne. Etito nefa, amokafo wenenala iyaina o gedami yamu kolito kamenawa olu lina itenagoliye.

²³ Ido aya kamenalo we makafo, Eyalo. Ilifi melami we Kilisto uma ya ne, loto lenaife, ido, Eyalo. Yowa ne, loto lenami ya koli kikito umámalo. ²⁴ Etito wenena mate oloto piti suki ka lenawamo, maleka namo ya Kilisto minowe, lato ido ma yate, Namu polofete minowe, loti enawamo, ya neta kofawa naba-naba ailo-ailo ido aumani gilibami neta olu oloto pinawamo, ya Goti iyaina o gedami wenenala yaki koni winune, loti ogofunawamo neko ya koni winagi ne.

²⁵ Kamenawa aiga enami yamu linate moda komu logimitowe. ²⁶ Yamu moda kofu mikau yola minaiye, latoma, ya áumalo. Ido moda numugu lulau amau minaiye, lenawamo yaki kolámalo. ²⁷ E'e, kopanakafo filiga fo idaidokati kopana kito uto fo lomaidoka ya wimo yaidana oto wenena yate namo We Kula kofa itibito enamo ya neyenawae.

²⁸ Kolife loti kolafe? Kono ukana nedo yalo nema ikime ya oti mau wi-wi ae, loto logimaiye.

*We Kula itibito enami ka
(Mk 13:24-27; Lu 21:25-28)*

²⁹ Ena kaila fiyami kamenawa fuli lageto ayalo, Fo ya sinidito, ikana lamenala ya fuli lito, ukulu ya kosinanti olumo wiyageto, kosinalo nemo neta muki ya momoga enagoliye, loto ka mono lufuwau (Ais 13:10, 34:4) ya nemo ne. ³⁰ Aya kamenalo namo We Kula enamo mebe-mabane kosinalo yalo oloto piyageto, mikau-mikau minamo wenena muki neyeti ya kufu nema naba lato, namo We Kula ya kosina limulo minoto aumane nabaki ido lamena nabaki oneto neyenawamo ne. ³¹ Ena namo enisolene ya gilifi meloneto bumu wekilofu nola aumafofo loti nola meleti mika filiga-filiga yaleka-waka uti iyaina o gedami wenenala olu mau wi gedenawae, loto logimaiye.

*Yá ade monala yamo lilibami ka
(Mk 13:28-31; Lu 21:29-33)*

³² Linate ya yá ade monala yamo neta lilibami ka kolife loti kolalo. Yá ade akawa ya lilisawa bu loto nowala minoto aila kofawa wiyaitoma, ayalo fo lenami kamena alili iye, loti kolae. ³³ Etito netawa muki yaki oloto piyaito linate eye minenawamo, ya kamenawa moda adu ona meletami ne, loti kolinagilae. ³⁴ Ka ona logimowe. Kamena oiya ama minamo wenena maleka folámato ya netawa muki logimomo ya oloto pinami ne. ³⁵ Mika kosina ya fuli lenagolifa, namo kane ya minowa-monowa omo dito fuli ádenami ne.

*Kamena yamu kolife ádae, loto limo ka
(Mk 13:32-37; Lu 17:26-30, 34-36)*

³⁶ Netawa muki oloto pinami kamena ya kolife limo we ma minámaiye. Ido kosinau enisole yaki kolife loti kolámæ. Ido namoki Nalafo minomo ya kolife loto kolámowe. E'e, Metefo yako fedenami kamenawa ya koli minaiye. ³⁷ Ido namo We Kula kofa itibito enamo kamenalo ya Nowa minami kamenalo wenena monani melamo yamaidana oti mona melenawamo ne. ³⁸ No lafawa naba ya fedámami kamenalo wenena weni-neta nonano noti, we wena mofu melato, we wena anido olu gimato, etiti yaida-amaida monalo moni minato, Nowa sipiku idami yalo ³⁹ no lafa naba-naba enami kamena ya kolife loti kolámato, no lafa naba-naba oto wenenawa muki ya kililifa oto gilimito wiye. Ido yamaidana oto namo We Kula itibito enamo kamenalo ya eti amo yaidana enawae.

⁴⁰ Ido kamena yalo we lele migu lono olu minenawaidokati ma ya oluti ido ma ya fulu edenawamo ne. ⁴¹ Ido wena lele lakoina lono olu minenawaidoti ma ya oluti ido ma ya fulu edenawamo ne. ⁴² Etito ya nenako, yamu Wekolatina itibito enami kamena ya kolámanako, yamu koti kiyaba otiko minalo. ⁴³ Ido numuna aboga yakafu onema luwaila numuneu ugele we fukoto dinami ne, loto kolami neko, siniku ya kiyaba ageto fukoto idámagi ne. ⁴⁴ Etiti linate yaki namo We Kula enamo kamenane ya kolámamo yamu kiyaba otiko minalo, loto logimaiye.

*Lonodo mona nosámami melami we ido ma mona lalo melami wete kanina
(Lu 12:42-46)*

⁴⁵ Yesukafo eti limo, Ena lonodo we yauti kema yamo lono koli umuto efe loto oluto ka manenau nemo we ne? Lono aboga yakafu, Wewa ya lonone olamo wenena muki

ya kiyaba o gedeto, weni-neta nenawamo kamenalo ya weni-neta iya meletto gimi-gimi enaiye, loto iyaina o edami ne. ⁴⁶ Aiga lono aboga itibito oto lonodo we loumaido meyalo meletto lono olu minami we eyageto ya lalo mino kolinagoliye. ⁴⁷ Namu ka ona logimowe. Lono aboga ya oto netane-matane muki kiyaba o nedenaie, loto koukamela muki ya lonodo we analo melenagoliye. ⁴⁸ Etito melenagolifa, ido lonodo we ya monala nosámenami meletto, lono aboga ya kenemane oto itibito ámenagoliye, loto siya-mulunau kolito ⁴⁹ ya auwafo-mota koubanaba we kefakafo ginito, ido no noti luni-kani olu kopa o-oti moinamo weki lakoina weni-neta ido nonano naba no-minenawae. ⁵⁰ Ena wewa lono aboga itibito enami kamenala yamu kolámoto, ido oiya onema ámenagoliye, loto koli minaido, aya kamenalo moda o fedenaie. ⁵¹ Fedeto we ya monabi lele wiyamo wenena ebanigu yau ilifi melageto, ayau moda kufu naba-naba oti weni kofala uguti minenagilae, loto logimaiye.

25

Nomili teni (10) ya kepa kanina

¹ Yesukafo ka ma eti limo, Aya kamenalo ya kosinawu nemo we wekudite wenenala kiyaba o ledami we monala ya nomili teni (10) yate lamunina ya oluti uti, kipa wena olunagolimo ya kanudo enaido katula oto ilimito enune, loti wamo yaidana oto ne.

² Nomili faifu (5) ya ka maninigu nemo nefa, ido maleka faifu (5) ya ka maninigu minámaiye. ³ Ka maninigu minámami nomiliwa yate lamunina oluti wafa, ido no lamuku lekinawamo ya ma olámae. ⁴ Ido ka maninigu nemo nomiliwa yate lamunina oluti ido no fiyamo netau yau lamu no ma liligaleka witi, oluti wae.

⁵ Ena kipawa wena olunagolimo ya enaidole, loti kiyaba afa, ámaito nomiliwa omuni fifi ito oku ono minae.

⁶ Oku ono minato, luwaila sini kamulu kiyami kamenalo ya wena olunagolimo we ya kanudo o fedageto ya uti, eyeti ilimiti itibiti alo, loto ka naba ma oloto wito, ⁷ nomilima muki nediti lamunina olufe lamo, ⁸ ka maninigu minámami nomili yate ka maninigu nemo nomili ya eti logimamo, Lamute ya efinagoliye. Linate no ma leki ledalo, loti lafa, ⁹ ido ka maninigu nemo nomili yate, E'e, note uma ya linateki ido lamoki lekinumo ya ogoufámaiye. Linate uti no ma meina fiyalo, loti logimae. ¹⁰ Ena lamu no meina finune, loti kanudo u minado ya wena olunagolimo kipawama aito, kiyabala o minamo nomili ya weni-neta ofo kiti melamo numugu ya lakoina idato kanu kuwae.

¹¹ Kanu moda kuwato, ido aigama nomili liligama yaki oti eti loumamo, Wenabao, wenabao, kanu wi ledomo, lafa, ¹² ido amokafo limo, Namu ka ona logimowe. Linate geyefe loto geyámowe, loto logimaiye.

¹³ Yamu kolalo. Itibito enamo kamena ya linate kolámamo yamu ya kamena-kamena moda koti kiyabane otiko minalo.

Lono olamo we tili (3) kepa kanina (Lu 19:11-27)

¹⁴ Ido kamenawa enami ya etito yaidana oto ne. Kolalo. Kamena ma we makafo kanu faiga unae, loto lonola olamo we koukamela anido meletto, netane kiyaba o nedato unae, loto luni fiyaito, ato ¹⁵ anido melami we ya lonodo we muki monani yaki ido neta-mata olufe lenawamo ogofuto mino gedami aumani yakimu kolito kifana ya iya meletto we ma kifana naba-naba kuliya taleni faifu (5) ya umami, ido we ma kifana naba taleni lele ya umami, ido we ma kifana taleni lawoko ya umami, etito gimitoto unagolimo kanu ya wiye.

¹⁶ Ena kifana taleni faifu (5) olami wema ya alako uto kifanamakafo lono oluto kifana taleni faifu (5) maki ika oto olaiye. ¹⁷ Eti ito ido kifana taleni lele olami wema ayaidana

oto kifana taleni lele maki olaiye. ¹⁸ Olaifa, ido kifana taleni lawoko olami wema kifanawa oluto uto mikau ya kale lito falukaiye.

¹⁹ Aiga kamena fana minototo lonola olamo kiyabani we wenaba ya kifana gimami yama olufe lenae, loto itibito aiye. ²⁰ Eti ito kifana taleni faifu (5) ya olami wemakafo kifana taleni faifu (5) maki olu lakoito oluto loumami, Wenabao, eyo, kifana taleni faifu (5) nomanima lonowa olumo uto kifana taleni faifu (5) ya maki ounawa olowe, loto loumaiye. ²¹ Loumaito, kiyaba we wenaba yakafo itibito loumami, Kamo ya kouba-naba we lalo minoto kanelo golodanimo lonoka lalo eyowe. Kamo kefolo netalo kiyaba we lalo minaninako, yaidana oto koukamene muki ya kiyaba o nedageto, namote ekeleto laloko minomo dinagolone, loto loumaiye.

²² Ido kifana taleni lele olami wemakafo oto loumami, Wenabao, eyo, kifana taleni lele nomanima lonowa olumo uto kifana taleni lele maki ounawa olowe, loto loumaiye.

²³ Loumaito, kiyaba we wenaba yakafo limo, Kouba-naba we lalo minoto ido kanelo golodanimo lonoka lalo eyowe. Kamo kefolo netalo kiyaba we lalo minaninako, yaidana oto koukamene muki ya kiyaba o nedageto, namote ekeleto laloko minomo dinagolone, loto loumaiye.

²⁴ Ena kifana taleni lawoko olami wemakafo oto loumami, Wenabao, seka-muluga itamima minanimo ne, loto kolomo, konuma-kobina minigu kifamo ya dolito wenena ailote mikanigu ufa neta itili agu yauti doli no-no animoma nenako, ²⁵ yamu kolika kolito, kifana taleni lawoko nomanimo ya mikau kale lito falukomo uma ya ne, loto umaiye.

²⁶ Umaito, kiyaba wemakafo loumami, Kamo ya kouba-naba we kefali nosámami minane. Kamo neyanimo ya ailo wenena minigu yauti konuma-kobina kifamo ya dolito wenena ailo mikanigu ya ufa neta itili agu yauti doli no-no omo neyanima nefe?

²⁷ Ido namomu eti loto kolaninako, kifana kiyaba we anido melete ido kiyabane we enami kamenalo ya kifanala melomo yaki kifana ouna yaki olunaiye, loto kifanane ya mele-mele amo numugu ya nedito mele nedámame? loto loga o edaiye. ²⁸ Loga o edeto, ya eti logimami, Kifanawa taleni lawoko ya anauti oluti kifana taleni teni (10) ya olu minami we ya umalo, loto logimaiye. ²⁹ Etito neta ma ko nami we ya maki enu wito umageto neta naba ko nenami we minenagoliye. Ido we ma neta kefoko ko nami ya aya neta kefo ko namima ya anauti ipenagoliye. ³⁰ Ido kouba-naba we nosámami ya sinidigu feka fulato, siniku ya kufu naba-naba oti weni kofala uguti minenagilae.

Kamena naba kala

³¹ Namu We Kula ya lamene nabau enamo, enisole muki yaki lakoina enumo kamenalo, ya ekeina folomonelo dito amedoto minoneto, ³² wenena mikau-mikau onobanelo olu mau wi gedato, ido sipisipi kiyaba wekafo sipisipi ido meme fokito iya mele gedami yaidana oto wenena fokito iya mele gedenagolowe. ³³ Sipisipi ya ane onaleka fulo gedeto, ido meme ya ane adowaleka fulo gedenagolowe. ³⁴ Ena kiyabani we wekudi namo ya wenena ane onaleka minenawamo ya eti logiminamo, Linate Menefo ubalela gimami wenena ya alo. Kana mika oloto piyaidoti Menefokafo kiyaba wenena naba minenawae, loto ebatina le fi mele gedami eba ya olunawae. ³⁵ Kolafe? Kadunamu fuluto minoneto linate ya wene-neta nomamo ne. Ido nomu koloneto no ya nomamo ne. Ido eba ailo maukati oto kanudo minoneto numudigu ya nilimiti wamo ne. ³⁶ Ido ukanelo owo minámaito ukanelo owo ya wi nedamo ne. Ido neta kiloneto kiyaba o nedamo ne. Ido nela numugu minoneto oti neyamo ne, loto logiminagolowe.

³⁷ Etito logiminado ya monani efe limo wenenawa yate itibiti eti lonumunawamo, Wekolao, nenafeko kadunamu folageto keyeto weka-neta komonimo ne? Ido nomu kolageto no komonimo ne? ³⁸ Ido nenafeko ya eba ailo maukati we keyonimo minane, loto kilimito numudeuka wonimo ne? Ido ukagalo owo minámaito minageto ukagalo

owo wi kedonimo ne? ³⁹ Ido nenafero neta kilito minageto uto keyeto, ido nelau minageto uto keyonimo ne? loti loga o nedanawamo ne.

⁴⁰ Ido namo kiyabani we wekudi ya itibito eti lenamo, Ka ona logimowe. Linate yate wenenane kulini minámami wenena ma eti o gedamo ya namoki eti o nedae, loto logiminagolowe.

⁴¹ Ido ane adowaleka minamo wenena yaki eti logiminamo, Linate u kopa unawamo wenena namo minodo ya fuliti, nosámami abogaki kimiwelaki yo eifámenami yo olufe lo gedaigu yau lumuti minalo. ⁴² Kolafe? Namu ya kadunamu fuluto minoneto linate wene-neta ya nomámamo ne. Ido nomu koloneto no ya nomámamo ne. ⁴³ Ido eba ailo maukati oto minoneto numudigu ya nilimiti áumamo ne. Ido ukanelo owo minámamito ya ukanelo owo ya wi nedámamo ne. Ido neta kilito, ido nelau minoneto ya oti kiyaba o nedámamo ne, loto logiminagolowe.

⁴⁴ Logimoneto, amo yate lonumunawamo, Wekolao, nenafero kadunamu folanimofe, ido nomu kolanimofe, ido eba ailo malekati animofe, ido ukagalo owo minámamife, ido neta kilanimofe, ido nelau minanimo ya aga olu faka ádone? loti loga o nedanawamo ne.

⁴⁵ Ido itibito lenamo, Namu ona logimowe. Linate yate wenenane kulini minámami ma ya eti o gedámamo ya namoki eti o nedámamo ne, loto logiminagolowe. ⁴⁶ Yamu uti minowaminowa enami lifima ya olumo dinagilae. Ido monani efe limo wenena ya omuni kofawa minowa-minowa oti minomo dinagilae, loto logimaiye.

26

*Yesu ofo fulunagili ka loti lo kifamo ka
(Mk 14:1-2; Lu 22:1-2; Yo 11:45-53)*

¹ Ena Yesukafo kawa muki lo fuli loito ya ege-ege moinamo we eti logimami, ² Kamena lele ma wageto ya Goti Elita O Ledami foliwa oloto pinagoliye, loti koli minae. Ido namo We Kula ya kuwonefo-mota anido gimato ya yá yofolo nofenagilae, loto logimami ne.

³ Ena kamena yalo yokila ki umamo we kiyabani we wenaba kuliya Kaiyafasi numuna nabau ya yokila ki umamo we kiyabani wemomo yaki ido Yuda wenena kiyabani wemomo yaki mau witi, ⁴ Yesu nedo momona oti ana-kiyanalo nela witi ofo fulunagili ka loti lo kifafa, ⁵ wenena muki fina lowa fitenawae, loti oiya amau foliwalo eti ámokele, loti lae.

*Wena makafo no ladanuwa imo Yesu atelalo leki edami ka
(Mk 14:3-9; Yo 12:1-8)*

⁶ Ena Yesu ya Betani numudoka komu okola kilami we Saimoni numunalo minoto ⁷ amedoto wela-neta no minaito, ya wena makafo nomu kifana falake limo nomuku no ladanuwa imo meinala naba nemo ya oluto oto Yesu atelalo leki edaiye. ⁸ Eti ito, ege-ege moinamo we eyeti ko eleka fi umuti eti lamo, Meinala naba nemo netawa ya nedito fa fulaiye? ⁹ Netawa ya kifanalalo fulami neko, meina naba oluto neta ko ánamo wenena gimagi ne, loti lae.

¹⁰ Eti lato, Yesukafo aya ka ya kilitoto logimami, Linate wena ama ya nediti odu minae? Neta lalo o nedaiye. ¹¹ Kolafe? Neta ko ánamo wenena ya moda linateki kamena-kamena lakoina ekeleti minenagilafa, ido namo ya linateki kamena fana ekeleto minámenagolowe. ¹² Fulunamo kamena adu melainako, yamu yá nowala ladanuwa imo ukanelo leikami ya foloneto mele nedanawamo yamu ya eti o nedaiye. ¹³ Yamu ka ona logimowe. Kane kune lalo mikau-mikau logimimo uti uti wenawa ama netawa o nedami monala yaki lakoina logimimo wato, ya amomu koliwa-koliwa minenagilae, loto logimaiye.

*Yudasikafo Yesu ya kuwolafo anido melenami ka
(Mk 14:10-11; Lu 22:3-6)*

¹⁴ Ena we tuwelu (12) minaguti ya we ma kuliya Yudasi Isikaliyoti yokila ki umu-umu amo we kiyabani wemomo minadoka uto ya logimami, ¹⁵ Namokafo amo ya anido gimonetoma, ya kifana meina nenaki numunawamo ne? loto loga o gedaito, yalo amote kifana siluwa teti (30) ya katoti umato olaiye. ¹⁶ Kifanawa olaido yaloti ya anido giminami kanu ya moni wilimo wiye.

*Goti Elita O Gedami konuma-kobina namo ka
(Mk 14:12-21; Lu 22:7-14, 21-23; Yo 13:21-30)*

¹⁷ Ena foliwa ya beleti olufe lagetoto fudenami neta yisi ya melámoti faifa kiti no-no amo foliwa komu kamenalo ya ege-ege moinamo we Yesu nedo oti loumato, Numuna egau ya Goti Elita O Gedami konuma-kobina ofo kito olufe lenune? loti loga o edae. ¹⁸ Amokafo limo, Numuna meya nabau ya we ma minenaido uti eti loumalo, Api lilibami wekafo eti lokomami, Kamenane alitimo yamu numugau namoki nege-nege moinamo weki Goti Elita O Gedami konuma-kobina nenune, loto liye, loti ya loumalo, loto logimaiye. ¹⁹ Eti loto logimaito, ya welalo meleti ege-ege moinamo we Goti Elita O Gedami weni-neta ofo kiyae.

²⁰ Ena lunaga fo saipaito ya Yesuki ido ege-ege moinamo we tuwelu (12) yaki numunawa yau amedoti minoti ²¹ weni-neta no minato, ya amokafo logimami, Ka ona logimowe. Linate yauti we makafo namo ya kuwonefo-mota anido giminagoliye, lito, ²² seni-mulunigu keina naba-naba iti loumamo, Wekolao, namofe? loti muki loga o edae. ²³ Loga o edato, amokafo limo, We ma lape yau ana fulagetoto namo yaki ane fulo ayau itenamo we yakafo kuwonefo anido giminagoliye. ²⁴ Namu We Kula ya moda fulunamo kanune yamu ka mono lufuwau wiyadoma ya ayalo unagolowe. Etito unafa, ido namo We Kulama ya kuwonefo anido giminami we ya aiyo, lifima ka naba-naba itibito olunami ne. Olafo mulunauti oloto piyámami neko, ya lalo minagi ne, liye. ²⁵ Eti lito, kuwolafo-mota anido giminami we Yudasi yakafo loumami, Api lilibanimo we, namomu labe? lito ya, Kaimoka moda lane, loto loumaiye.

*Yesukafo mono kobina gimami ka
(Mk 14:22-26; Lu 22:15-20; 1 Ko 11:23-25)*

²⁶ Ena weni-neta no minato Yesukafo beleti ma oluto, siyane, lalole, loto loumutoto ya leketo ege-ege moinamo we gimito logimami, Ama ya namo ukane ne. Oluti nalo, loto logimaiye. ²⁷ Eti loito ena nomu oluto, siyane, lalole, loumutoto ya gimito eti logimami, Linate muki ya nomuwa yauti nalo. ²⁸ Ama ya namo wanune ne. Gotiki olu kutifi gedami ka olu auma wi edami wanune yakafo lifimanina kilili o gedena, loto wenena mumudi yamu lekinamo ne. ²⁹ Ido ka ma logimowe. No waini ya kofa ma moda ánoto minomo uto uto Menefo kiyabate we wekudi kiyaba o ledami kilalau yau linateki ya kofa nenagolone, loto logimaiye.

³⁰ Ena eti loto logimaito, ya mono nema ma lotiti numudoti lumuti uti Olifi mowalo ya idae.

*Pitakafo Yesu kuliya olu falukunami ka
(Mk 14:27-31; Lu 22:31-34; Yo 13:36-38)*

³¹ Olifi mowalo idato, ya Yesukafo limo, Kolalo. Ka mono lufuwau eti limo, Namokafo sipisipi kiyabani we ya ofoneto, sipisipi mau minamo ya upatenagilae, loto ka mono lufuwau (*Sek 13:7*) ya nemo yamu onema oiya luwaila neta o nedanawamo yamu linate muki ya fulu nedeiti koli unagilae. ³² Eti enawafa, ido namo fologuti nedito ya Galili mikau u komu mele gedeto unagolowe, loto logimaiye. ³³ Pitakafo ka itibito limo, Maleka muki ya koli fulu kedaito watoma, ya namo nanimo ya moda fulu kedámenagolowe, loto loumaiye. ³⁴ Yesukafo limo, Namu ka ona

lokomowe. Onema luwaila okolofo nola ádageto ya kamena tili (3) ya kuline olu falukunagolane, loumaiye. ³⁵ Eti lito, Pitakafo limo, Kofu fulunawamo ya namoki lakoina nofo fulatoma, moda kulika olu falukámenagolowe, loto loumaito, ido ege-ege moinamo we muki yaki ayaidana oti loumae.

*Yesukafo Getesemani Melafo loumami ka
(Mk 14:32-42; Lu 22:39-46)*

³⁶ Ena Yesu ido ege-ege moinamo we ya eba ma kuliya Getesemani wato, amokafo limo, Amalo amedoti minato, yolalo uto Menefo loumunagolowe, loto ³⁷ Pita ido Sebedi nalafo lele gilimito uto ya siya-mulunau kolami keina naba-naba o minoto, ³⁸ eti limo, Sene-muluneu keina naba-naba omo yakafo fulunamoidana imo yamu amalo minoti namoki lakoina kiyaba o minalo, loto logimaiye. ³⁹ Eti loito, kefo ma monimo uto kola-wela mikalo olumo fito limo, Menefo, kanu ma minagaiyama miluma kolomo kapu ama olu fulu nedanane, loto kolomo nefa, ido namo kolodo mele nedámoto, kaimoka kolinanido ya mele nedo, loto loumaiye.

⁴⁰ Loumutoto ya itibito ege-ege moinamo we minado oto geyaima, oku ono minato ya Pita loumami, Namoki kamena lina efema lakoina kiyaba enawamo ya ogoufámafe? ⁴¹ Ido neta ma fedeto ya kepa mele lumutenaiye, loti koti kiyaba oti Goti loumutiko minalo. Lutigu eti enune, loti kolafa, ido ukadi aumala ya kefo ne, loto logimaiye.

⁴² Eti loito kofa uto limo, Menefo, keinawa ya olu fulu nedámagaiyama ya moda mofunagolowe. Kaimoka kolinanido ya mele nedo, loto loumutoto, ⁴³ ya kofa itibito aito, omuni fifi ito oku ono minamo ya geyeto ⁴⁴ fulu gedeito kofa uto Melafo loumami, ya komu loumami kama moda ayaida oto kofa loumaiye.

⁴⁵ Eti loumuito ya kofa itibito ege-ege moinamo we minado oto logimami, Faifa minoti oku ono minafe? Kamena ya moda alitimo ya namo We Kula ya lifimanina nemo wenena anido moda gimaiye. ⁴⁶ Neidato wokele. Afulaleka eyalo. Kuwonefo-mota anido gimami we ya moda o fedaiye, loto logimaiye.

*Yudasikafo Yesu kuwolafo anido gimami ka
(Mk 14:43-50; Lu 22:47-53; Yo 18:3-12)*

⁴⁷ Eti loto logimi minaito ya ege-ege moinamo we tuwelu (12) minagu yauti we ma Yudasi ya o fedami, wenena mau naba lakoina yaki amo wenena anigu emi nabati kefati olamo, ya yokila ki umu-umu amo we kiyabani we ido Yuda wenena kiyabani we yate, ilimiti enawae, loti gilifi melae. ⁴⁸ Ido anido gimami we yakafo komu eti loto logimami, Wewa ya mudo edenamo ya ne. Ana-kiyanalo olalo, loto logimito ⁴⁹ oto alako Yesu nedo o fedeto loumami, Api lilibanimo we, siyane, loto mudo edaiye. ⁵⁰ Mudo edaito, Yesukafo loumami, Yowone we, eti enae, loto animo ya eti o, loto loumaito, ya oti analo olu kiki loti anigu olae.

⁵¹ Eti olato, moda Yesuki minamo we yauti makafo emila kimelauti ika oto yokila ki umu-umu amo we kiyabani we wenaba kouba-nabala we kala ya fuko fulitaiye.

⁵² Fuko fulitaito, Yesukafo eyeto ya loumami, Wenena muki emikafo fina finawamo ya emikafo gini fuli lenagilanako, itibito kimekau wiyo. ⁵³ Ido Menefo loga o edonetoma ya oiya ama enisolela mau naba-naba sewedi tauseni (70,000) yaidana oto gilifageto ane olu faka lenawamo ne, loto kolámabe? ⁵⁴ Ido eti oneto ka mono lufuwau nemo yau ka ma namodo netawa o fedenami yamu limoma ya egaidana oto u ayalo kulawa fedenami ne? loto loga o edaiye.

⁵⁵ Ido aya kamenalo Yesukafo wenena mau minamo eti logimami, Namu ya ugele we wenabanina ne, loti koliti ya emiti kefati oluti oti nela fi nedanane, loti afe? Kamena-kamena felegaga kuliyai numuna naba kilalau ya wenena api gilibimo wodo yama ane-kiyanalo oluti nela fi nedámæ. ⁵⁶ Eti ámama nefa, ido oiya ama ya neta muki o

nedamo ya polofete ka mono lufuwa wiyamo ka yama u ayalo kulawa fedenagoliye, loto logimaito, ayalo ege-ege moinamo we muki fulo edeiti koli wae.

*Yokila ki umu-umu amo we kiyabani we wenaba numunau ilimiti idamo ka
(Mk 14:53-65; Lu 22:54-55, 63-71; Yo 18:13-14, 19-24)*

⁵⁷ Ena Yesu ana-kiyanalo olu kiki loti olamo we yate ilimiti yokila ki umamo we kiyabani we wenaba Kaiyafasi nedo wato, ayauka ya mono api gilibamo we ido Yuda wenena kiyabani we ya mau witi minae. ⁵⁸ Eti ato, Pita ya faigato meletu ege uto, yokila ki umamo we kiyabani we wenaba numuna nabalo o fedeto kilalau dito, ya nedi-nedi o edenawae? Eyenae, loto kimiwe minagu uto amedoto minaiye.

⁵⁹ Minaito, ena yokila ki umamo we kiyabani wemomo ido kanisolenina kuliya Sanihetilini mau muki minoti ofo fulunumo ka olu oloto pinune, loti suki ka fi umunawamo ya moni wilimo wamo, ⁶⁰ wenena muki suki ka fi umunawamo ya o fedafa, ofo fulunawamo ka ma olu oloto piyámæ. Eti o minato, ya aiga we lele o fedeti eti lami, ⁶¹ Wewa yakafo eti limo, Goti felegaga kuliyai numuna naba ya lukoto fo kamena tili (3) wageto kofa ku fuli lenamo ne, lito ya moda kolonimo ne, loti laiye.

⁶² Eti laito, ya yokila ki umamo we kiyabani we wenabakafo folomolokati nedito Yesu loumami, Kamo ka itibito ma ádenabe? Wewa ya ka lo kedami ya nediye loti laiye? loto loga o edaifa, ⁶³ ido Yesu ya ka áduto minaiye. Ka áduto minaito ya yokila ki umamo kiyabani we wenabakafo loumami, Goti mino ko-ko imo we onobalalo loga o kedowe. Lolomo. Kamo Goti Nalafo Kilistoma minabe? loto loga o edaiye.

⁶⁴ Loga o edaito, Yesukafo loumami, Kaimokakafo moda lotane. Ido ka ma logimowe. Aiga namo We Kula ya aumafofo limo we ana onaleka amedoto minoto, kosinalo limuku o fedoneto neyenagilae, loto loumaiye.

⁶⁵ Ena kawa lido ya yokila ki umamo we kiyabani we wenabanina aimola ukanalo owo fekalito ya limo, Ake, moda Metefo kamana kitaiye. Wenena ma ka fi umunawamo ya luni fiyámenuwe. Metefo kamana oiya kiyami ya moda kolitanako, ⁶⁶ yamu linate moda nediye loti kolae? lito ya amote loumamo, Moda fulunami ne, loti lae.

⁶⁷ Eti loti, ketufu o edeti, bemu-damu ofoti, ido malekate ani lukanadunu ofoti eti loumamo, ⁶⁸ Kamo Goti ilifi melami we Kilistoma minanimo ya kofami we kema ne? Polofete ka lolomo, loti lae.

*Pitakafo Yesu kuliya olu falukami ka
(Mk 14:66-72; Lu 22:56-62; Yo 18:15-18, 25-27)*

⁶⁹ Ena Pita ya feka numuna kilala lulau amedoto minaito, ya lonodo nomili ma amo nedo o fedeto loumami, Kamo yaki Galili we Yesuki minanima ne, lito, ⁷⁰ amokafo wenena muki onobanido olu falukuto eti loto limo, Ka lanimo yamu kolife loto kolámowe, loto ⁷¹ kanu welalo wito, lonodo nomili makafo eyeto ya wenena yalo minamo logimami, We ama ya Yesu Nasaleta weki lakoina minami ne, loto logimaito, ⁷² Metefo onobalalo lo fukoto, We ya eyámowe, loto kofa olu falukuto liye. ⁷³ Eti lito, aiga ya adu nedi minamo wenena mate amo nedo o fedeti loumamo, Kaka lanimo noka ya kolife logeto kamo ya ona amo minagu yauti minane, loti loumae. ⁷⁴ Eti loumato, kofa Metefo onobalalo lo fukoto, Wewa ya moda eyámowe. Ka ona ádoneto Gotikafo olu kopa o nedennaiye, lito ayalo ya okolofo kokololo liye. ⁷⁵ Kokololo lito, Pitakafo Yesu ka komu loumami ya okolofo nola ádageto kamokafo kamena tili (3) ya kuline olu falukunanimo ne, loto loumami ka yamu kolito, feka uto kufu naba-naba iye.

27

*Yesu ya Pailati nedo ilimiti wamo ka
(Mk 15:1; Lu 23:1-2; Yo 18:28-32)*

¹ Ena ko lito yokila ki umu-umu amo we kiyabani wemomo muki ido Isilaeli wenena kiyabani we mau witi Yesu ofo fulunuwe, loti ka lo kifiti, ² analo nela witi ilimiti uti gamani kiyaba we wenaba Pailati analo umae.

*Yudasi nela oto folami ka
(Ap 1:18-19)*

³⁻⁴ Ido kuwolafo-mota anido gimami we Yudasi ya Yesu ofo fulunuwe, loti lamo ka ya kolito siya-muluna keina naba-naba ito anido gimami meinala kifana siluwa teti (30) olami yama itibito yokila ki umamo kiyabani we ido Isilaeli wenena kiyabani wemomo ya gimito eti logimami, Namu lifimala minámami we ya kuwolafo anido gimoneto ofo fulunagilanako, lifimane ya naba ne, logimaiye. Logimaifa, amo yate lamo, Lamodoka nedito oto lane? Ya kaimo netaka ne, loti loumato, ⁵ Yudasi kifanawama oluto uto felegaga kuliyai numuna nabau yau fulito fulu gedeto uto nela oto folaiye.

⁶ Folaito, ido yokila ki umu-umu amo we kiyabani we yate kifanama oluti eti lamo, Kifanawa ya ofo fulunagili meina fiyama nenako, yamu felegaga kuliyai numuna naba kifana-koukameku melenumo ya ufe ádenagoliye. ⁷ Ayawa nedi enumo ne? loti ka lomo uti ya kaba masa olufe lo-lo imo we mikala ya wenena eba malekati oti fulunawamo ya mele gedenumo mikale, loti aya kifanawa yamakafo meina fiyae. ⁸ Yamu ya mikawa ya wanu mikale, loti kuliya melamo ya oiya ama yaki kuliya wa fa eti lo minae. ⁹ Ido aya yamu ya komu adeina polofete Yelemaiya eti limo, Amomu ya Isilaeli wenena yate meinala litipelako kifana siluwa teti (30) ya ne, loti kifanawa ya oluti ¹⁰ Wekolakafo kaba masa olufe lo-lo imo we mikala meina finawae, loto lonomaido ya meina fiyae, loto ka mono lufuwau (Sek 11:12-13, Jer 32:6-9) nemo kawa ya ayalo wiyaiye.

*Pailatikafo Yesu loga-miga o edami ka
(Mk 15:2-5; Lu 23:3-5; Yo 18:33-38)*

¹¹ Yesu ilimiti oti gamani kiyaba we wenaba omunalo olu nedi edato, ya kiyaba we wenabamakafo loumami, Kamu Yuda wenena kiyabani we wekudi minabe? loto loga o edaito, ya Yesukafo limo, Kamu kaimoka ya moda lane, loto loumaiye. ¹² Ido yokila ki umamo we kiyabani we ido Isilaeli wenena kiyabani we ya Yesu ka ligiya-fagiya ka lo fi umado ya ka ma ádaiye. ¹³ Ka ma ádaito, Pailatikafo limo, Kamu yamu ka muki ligiya-fagiya lo fi komamo ya ma kolámabe? loto loga o edaifa, ¹⁴ ligiya ka loumamo ya lawoko maki itibito logimámami, yamu ya kiyaba we wenabama kala ligi-ligi kito elegiyaiye.

*Pailatikafo Yesu yá yofolo ofalo, loto logimami ka
(Mk 15:6-15; Lu 23:13-25; Yo 18:39-19:16)*

¹⁵ Ena melegelo-melegelo aya foliwa fedaito ya gamani kiyabani wenaba yakafo mau wiyamo wenena ya nelau wenena yauti we ma efilito ilifi fulu, lato ya wewa efili fulu gede-gede iye. ¹⁶ Ido aya kamenalo ya kaila fi-fi imo kuliyai we ma kuliya Balabasi ya nela numugu minaito, ¹⁷⁻¹⁸ Pailatikafo Yesu ya komumu witi anelo nomae, loto kolainako, wenena mau minamo ya eti logimami, Linate kolamo ya Balabasi ya efili fulu edenafemo, ido Yesu ya Kilistole, loti lamo we ya efili fulu edenae? loto loga o gedaiye.

¹⁹ Ena Pailati ka olufe lo-lo amo folomolo yalo minaito, olonafokafo ka ma eti loto fulu edami, Monala efe limo we ya koito edo. Aya we yamu onema famo koto keina naba-naba folowe, loto loumaiye.

²⁰ Eti loto kawa fulu edaifa, ido yokila ki umu-umu amo we kiyabani wemomo ido Isilaeli wenena kiyabani wemomo yate mau minamo wenena kani olamo, Balabasi ya fulu edeito Yesu ya ofo folo, loti loumalo, loti logimae. ²¹ Eti lato, ya gamani kiyaba we wenaba yakafo limo, Wewa lele yauti kema ya linatedoka ya fulu edenae? loto

loga o gedaito ya amote Balabasi eflili fulo edo, lato ya ²² Pailatikafo logimami, Ido Yesu ya Kilistole, loti lamo we ya amomu nedi edenae? loto loga o gedaito, ya mukite loumamo, Yá yofolo ofo folo, lato, ²³ amokafo logimami, Nediye? Nena mona nosámami ya melamimule? loto loga o gedaito ya ilulu kuti lamo, Yá yofolo ofo folo, loti auma witi lomo wae.

²⁴ Eti lato, ya Pailatikafo kolami, Kane kolámenagilae, loto kolito moda fina finagilamo yamu no ma lekito mau minamo wenena omunido ana noku wito eti logimami, Wewa ya ofo fulunawamo lifima ya namodoka minámenagoliye. Moda linanimonidokako ne, loto logimaito, ²⁵ ya wenena mukite ka itibiti loumamo, Wewa ofo fulunumo lifimawa ya lamoki nomilipate nakutefo-motadoka moda mino ledenaiye, loti lae. ²⁶ Eti lato, ya Balabasi eflilito amodoka fulo edeito, ido Yesu ipi auma witi ofotiti, yá yofolo ofo fulunawae, loto kimiwe anido gimaiye.

Kimiwe yate Yesu kamana kiyamo ka
(Mk 15:16-20; Yo 19:2-3)

²⁷ Ena gamani kiyaba we wenaba kimiwela yate Yesu ilimiti uti Lomu gamani kiyabani we numuna kuliya Pilatoliumule, loti lamo kilalau diti kimiwe ma muki olu mau wi gedeti minoti ogona o edeti ²⁸ aimola ukanalo owo wakoti, owo fana kisi limo ma ukanalo wi edeti, ²⁹ ido kefani kailakafo kokamu olufe loti atelalo kolouto wi edeti, konofa ma ana onaleka ya meleiti omunalo kiyani umola fi umuti suki neta oti koli umuti eti loumamo, Aiyo, Yuda wenena kiyabani we wekudi, siyane! loumuti ³⁰ ketufu o edeti, konofama oluti atelalo ofomo wae. ³¹ Ofomo uti kamana kiti, ya owo fanama wakoti aimola ukanalo owo itibiti wi edeti, ya yá yofolo ofenagili ilimiti feka wae.

Yesu yá yofolo ofamo ka
(Mk 15:21-32; Lu 23:26-43; Yo 19:17-27)

³² Yesu ilimiti wato, ya we ma Sailinikati ami we kuliya Saimoni eyeti, ya yá yofola ana olu faka loto mofunaiye, loti auma witi lo edato moufaito ³³ ya monimo uti eba ma kuliya Gologota (kuliya monawa ya ateni auma ebale, loto nemo) yalo ya o fedae. ³⁴ Fedato no wainiki ido ekefa imo nowala yaki olu lakoti nenaiye, loti umato, kefo efema noto kolaifa, eleka ofaito ánaiye. ³⁵ Eti ánaito, moda yá yofolo ofoititi ya ukanalo owola yamu noka kedeti iya meleiti olae. ³⁶ Eti olato, amedoti yalo ya kiyaba o ede minae. ³⁷ Ido atela mulalo ya ofo folamo ka mona Pailatikafo eti loto lufuwa wiyami, Ama ya Yuda wenena kiyabani we wekudi Yesu ya ne, loto lufuwa wiyaito melae.

³⁸ Ido yá yofolo lele malo ya kaila fiyami we lele amoki lakoina ginamo ma ya filiga onaleka ido ma ya filiga adowaleka ya yá yofolo giniae. ³⁹ Ido yalo uti oti amo yate ka nosámami-asámami auma witi loumuti oni aga-aga wi umuti eti loumamo, ⁴⁰ Ake! Kamo felegaga kuliyai numuna naba ya luko fulito fo kamena tili (3) ya kofa ku fukenamo ne, loto lanimo we kamo moda Goti Nalafo minotoma, kaimoka olu omuga koto yá yofolo yati lomo, loti loumae. ⁴¹ Eti lato, ido yokila ki umamo we kiyabani wemomo ido lo melami ka api gilibamo wemomo ido Isilaeli wenena kiyabani wemomo yalekate ayaidana oti kamana ki edeti eti loumamo, ⁴² Wenena ailo ya olu omuni ko-ko imoma nefa, aimola olu omuna kenae, loto ogoufámaiye. Isilaeli wenena wekudinina minami ya yá yofolo yati oiya amaló lomagetoma, ya moda koli kikito umunagolone. ⁴³ Amo ya Goti Nalafo minowe, loto limoma ya koli kikito Goti umainako, yamu Gotikafo lalo eyagaiyama ya moda eflili edenami ne, loti lo minae. ⁴⁴ Ido kaila we amoki lakoina yá yofolo ginamo ya ayaidana oti ka nosámami lo edaiye.

Yesu folami ka
(Mk 15:33-41; Lu 23:44-49; Yo 19:28-30)

⁴⁵ Ena folilo tuwelu (12) kiloku yalomati u lunaga tili (3) kiloku ya mikau-mikau muki ya sinidomo wiye. ⁴⁶ Ido lunaga tili (3) kiloku yaloma ya Yesukafo limo, Eli, Eli, lema

sabaktani, loto auma wito limo ka monawa ya Gotine, Gotine, nedito fulo nedane? loto lito, ⁴⁷ ayalo nedi minamo wenena kawa koliti eti lamo, Wewa ya Elaiya lula fiyaiye, lato, ⁴⁸ ido makafo alako oluloto uto neta kuwo nokuti noi yaidana oto nemo ya oluto, no waini ekefa imo yau fito konofa oiyoto pito meletu, Yesu nenaiye, loto umaifa, ⁴⁹ ido liligate, Fulitokele. Elaiya oto olu omuna kenaife? Ko minokele, loti lae. ⁵⁰ Eti lato, ido Yesu kofa ka auma wito loito ya moda ouna ilifi meletu folaiye.

⁵¹ Folaito, ayalo ya felegaga kuliyai numuna naba lulau ya eyetenawae, loti lafo-lafo naba kailamo ya yaleka atelalokati fekalito waka lomami ne. Ido mika ya mima naba oto, kifana naba-naba foki-naki oto, ⁵² mele gedamo eba ya fokito, felegaga wenena moda folamo ya so loti kono ukani ya kofa nedi gedaito, ⁵³ mele gedamo ebaleka yati oti, Yesu folaiguti moda neditami kamenalo ya numuna meya felegaga Yelusalemuka diti yalo monimo uti wenena naba oloto pi gimae.

⁵⁴ Ido kimiwe kiyabani we ido kimiwela ya Yesu kiyaba o edeti minamo yate mima imo ido neta ma muki oloto piyami ya eyeti koli naba-naba gimaito eti lamo, Wewa ya moda ona Goti Nalafo ne, loti lae.

⁵⁵ Yalo ya wenaipa muki Yesu Galili mikaloti ege meleti kouba-naba o edamo wenaipa ya faiga nedi minoti, neta koti koliti ⁵⁶ ayau minamo wena ya Malia Madala numudoti wenakele, ido lilafo Yemusite Yosefete onibo Maliakele, ido Sebedi nalafo lele onibokele yama minae.

*Yesu kono ukana ya kifagu mele edamo ka
(Mk 15:42-47; Lu 23:50-55; Yo 19:38-42)*

⁵⁷ Ena lunaga fo saipaito Alimatea numudoti neta-mata ko nami we ma kuliya Yosefe yakafo Yesu ege melami we ya oto ⁵⁸ Pailati nedoka uto Yesu kono ukana ya numunabe? loto loga ito, Pailatikafo kimiwela ya, Umalo, loto logimaiye. ⁵⁹ Eti ato, Yosefekafo kono ukana oluto, lafo-lafo feke kofawa makafo asa wito, ⁶⁰ kifana lula ligu aimola fulunamo ya mele nedenawae, loto liyaigu yau meleito, kifana fowena naba-naba ma kululu meletu oluto oto oto kifana lula welalo ma itoito moda wiye. ⁶¹ Moda wito, ena Malia Madala numudoti wena, ido lilafo Malia yate mele edami ebawalo adu yalo amedoti minaiye.

Kimiwe kono kalelo kiyaba oti minamo ka

⁶² Ena leda Sabati foli neta-mata olufe-fe lamo kamena fuli lito ya yokila ki umu-umu amo we kiyabani wemomo ido Falisi we ya Pailati nedoka uti eti loumamo, ⁶³ Wenabao, kote wi-wi imo wewa yakafo kofawa minami kamenalo ya eti limo, Fuluto fo kamena tili (3) wageto kofa nedinagolowe, loto limo ka ya kate ki minonima ne. ⁶⁴ Yamu kimiwe ma gilifageto uti mele edamo kifana welalo itoti ya kamena tiliku (3) ya kiyaba oti minenawae. Eti ámenu mo ya ege-ege moinamo we yate kono ukana ya ugele oluti uti, Yesu folaiguti neditaiye, loti wenena muki logiminawamo kawa yakafo komu koni wiyamo ka yama olu afima edetenaiye, loumae. ⁶⁵ Eti loumato, Pailatikafo limo, Kiyaba enawamo kimiwe gilimiti uti kono kalelo ya kanu olu kiki lenawamo monawa koli minamo yamaidana eti alo, logimaito, ⁶⁶ uti kono kaleloma kanu olu kiki lenune, loti kifana fowenalo aina meleititi fulu gedato, kimiwe kiyaba oti minae.

28

*Yesu folaiguti neidami ka
(Mk 16:1-10; Lu 24:1-10; Yo 20:1-18)*

¹ Ena Sabati foli fuli lito salele komu kamenalo ko lenagolido ya Malia Madala numudoti ami wena ido lilafo Malia ya mele edamo eba kenaliye, loti aito ² ayalo moda mima naba-naba ito Wekola enisolela ma kosinaukati lumuto o fedeto mele edamo ebalo kifana fowenama kanudo itamoma kululu meletu ya mulalo amedoto minaiye.

³ Amedoto minami ya ko kopana yamaidana oto lamena ito ukanalo owo ya feke nafu-nafu liye. ⁴ Ido kimiwema kiyaba oti minamo ya eyeti koli gimaito, ukani ololo o kopaiti wenena ona folamo yamaidana oti lumu fou loti onomo wae.

⁵ Ena enisolemakafa wena lelema logimami, Linate koli kolámailo. Yesu yá yofolo ofo folamo ya eyenaliye, loti ami ya moda koli minowe. ⁶ Amo ya komu logimami yamaidana oto moda folaiguti olu nedi edainako, moda amalo minámaiye. E'e, mele edamo ebau yau diti onami ebala ya eyailo. ⁷ Eyetiti alako uti ege-ege moinamo we ya eti logimailo, Folaiguti olu nedi edaito, ya moda Galili mikau u komu mele gedageto yalo eyenagilae, loti logimailo. Moda logimitowe, loto logimaiye.

⁸ Eti logimaito, wena lelema kono melamo ebalekati alako uti ya luni-kanigu moda koli gimami yaki, ido alikani naba-naba ami yaki lakoina koliti ya ege-ege moinamo we logiminaliye, loti oluloti waido ⁹ ya moda kaita Yesukafo katulani oto ya, Setinane, loto logimaito, ya amodoka o fedeti kiyana abusa witi ya ouni-luni-kani umaiye. ¹⁰ Ouni-luni-kani umaito, ya Yesukafo logimami, Koli gimámaneyo. Uti kunanefo-mota logimailo, Galili mikau uti yalo ya namo neyenagilae, loti logimailo, loto logimaiye.

Kimiwe yate neta oloto piyami monawa logimamo ka

¹¹ Ena wena lelema waito, ya moda kale welalo kiyaba amo kimiwe ma Yelusalemu numudo uti netawa muki oloto piyaima ya yokila ki umu-umu amo we kiyabani wemomo logimae. ¹² Logimato, ya yokila ki umu-umu amo we kiyabani wemomo ido Isilaeli wenena kiyabani wemomo yate mau witi ka lo kifiti ya kifana naba-naba oluti kimiwe gimiti ya logimamo, ¹³ Linate eti loti lalo, Luwaila ya oku ono minogeto ege-ege moinamo we yate oti kono ukana ya ugele oluti wae, loti lo oloto melalo. ¹⁴ Ido kawa ya gamani kiyaba we wenaba kolitoma neta ma o ledetenaiye, loti koli gimámaneyo. Lalimote moda olu you lo edenumo ne, loti logimae. ¹⁵ Eti loti logimato, ya kimiwe yate kifanama oluti ka logimado ya meyalo melae. Ido kawa ya Yuda wenena minagu upatomo wimo ya oiya ama ayaidana oti lo-lo ae.

Yesukafo lonolalo fulo gedami ka

(Mk 16:14-18; Lu 24:36-49; Yo 20:19-23)

¹⁶ Ena ege-ege moinamo we leweni (11) ya Galili mikau uto Yesukafo mowalo yalo walo, loto logimaido yalo ya idae. ¹⁷ Diti yalo Yesu eyeti ya ouni-luni-kani umafa, ido maleka ya kani ligi-ligi ki minae. ¹⁸ Ido Yesu amodoka o fedeto eti logimami, Kosinaleka ido mikaleka aumala muki ya namo nomainako, ¹⁹ yamu linate uti wenena muki mikau-mikau minadoka ya nege enawamo mona api gilibiti, ya Menefo kuliyalo ido Nalafo namo kulinelo ido Ouna Felegaga kuliyalo noku wi gedeti, ²⁰ ka lo mele gedodoma muki yaloma etiti meyalo melalo, loti api gilibalo. Eti ato namo ya moda linateki kamena-kamena mino gedemo uto uto mika kosina fuli lenaido minenagolowe, loto logimaiye. Modae.

Maki **Yesu kala kuwa lalo Makikafo lufuwa wiyami ka** **Komu Ka**

Maki kuliya ma Yoni ya buku ama lufuwa wiyami we ya Yesu ege-ege moinamo we minagu yauti minámoto, Polo yowola we Banabasi wenenala ne. Eti minoto kamena lina amoki ya Polote Banabasite yaki lako moinato ani olu faka lifa, fulo gedami yamu Polo eleka naba ofaiye. (Ap 15:36-47) Eleka ofaifa, aiga ya lelewa kofa yowoni we minaiye. (2 Ti 4:11)

Maki ya kipa kefola minaidoti ya Yelusalemu numudo onoto nedito minami yamu ka maninigu nemo wenena ya eti lamo, Pitakafo Yesu kala kuwa lalo lo oloto mele-mele imo ka ya Makikafo kolito lufuwa wiyami ne, loti lo-lo ae.

Makikafo Lomu wenena ya Yesu kala kuwa kolinagilae, loto kolito, buku ama ya lufuwa wiyami ne. Lufuwa ama wiyaiyu ya Yesukafo aumala gilíbami neta so loto imo kala, Satani olu afima o edami kala, ido olu omude kenami kala ya auma wito lufuwa wiyaiya, ido api gilíbami kala ya olu lina oto lufuwa wiyami ne.

Ido wenena mate eti lamo, Ailo we makafo onowa ka ya lufuwa wiyami ne, loti lo-lo ae.

Yoni noku wi-wi imo we kala
(Mt 3:1-12; Lu 3:1-18; Yo 1:19-28)

¹ Ka ama ya Goti Nalafo Yesu Kilisto kala kuwa lalo ya ne. ² Ido polofete Aisaiyakafo ya Gotikafo Nalafo ka loumami ya eti limo, Moda kane lo oloto melenami we ilifoneto u komu mele kedeto kanuka wili kedena-goliye. (Mal 3:1) ³ Kofo mikau yalo we ya welauti ka auma wito eti loto lo oloto melenami, Wekola moninami kanula ya olufe loti wili edalo, loto lo minenaiye, (Ais 40:3) loto ka mono lufuwau ya nemo ne.

⁴ Etito Yoni ya kofo mikau ya oto noku wi gedeto eti lo oloto melami, Linate Gotikafo lifimate kilili o ledenaiye, loti seti-muludi olu eleyapa winawamo ya namo noku wi gedenagolowe, loto lo oloto melaiye. ⁵ Eti lo oloto melaito, Yudia ebau muki numudoti-numudoti wenena ato, ido Yelusalemu numudoti wenena muki amodoka oti, nosámami monanina lo oloto melato, Yodani no nabau ya noku wi gedemo wiye.

⁶ Ido Yoni ukanalo owo ya yafo-kameli yowalakafo olufe lamo ya wito, ido kimela ya bulumakau atuwakafo olufe lamo ya kofalalo ya kime wito, ido wela-neta ya ebenuki ido kofuku sabu fimona nowala yaki no-no imo ne. ⁷ Ido eti loto lo oloto melami, We ma aiga enami ya namo olu fulo nedeto wenaba ona nemoma nenako, namo efe ya kiyanaló netala olu fulo edenamo ya efe ádenagoliye. ⁸ Namó ya nokafo noku wi gedofa, ido wewa ya Ouna Felegagakafo ya noku wi gedenagoliye, loto lo oloto mele minaiye.

Yonikafo Yesu noku wi edami ka
(Mt 3:13-17; Lu 3:21-22)

⁹ Ena aya kamenalo ya Yesu Galili ebau Nasalete numudokati oto Yodani no nabau ya Yonikafo noku wi edaiye. ¹⁰ Noku wi edaito, ayalo nokuti dito eyaima kosina godito Ouna ya nema mulu yaidana oto lumuto amodo fiyaito, ¹¹ ido kosinaukati nola makafo limo, Kamo ya Nanefo sene-mulune komomo we minanimo ya lalo ona keyowe, loto liye.

Satanikafo Yesu kepa mele edami ka
(Mt 4:1-11; Lu 4:1-13)

¹² Ido ayalo ya Ounakafo Yesu ya kofo mikau ilifaito wiye. ¹³ Uto, yalo fo kamena foti (40) ya onoto nedito minaito, Satanikafo kepa mele edemo wito, kefa fadenati yaki minaito, ido enisole yate ana olu faka lo edae.

*Galili mikalo ya Yesu lonola apito olami ka
(Mt 4:12-17; Lu 4:14-15)*

¹⁴ Ena Yoni ya nela numugu fulo edetato, Yesu ya Galili mikalo oto Goti kala kuwa lalo lo oloto melemo uto ¹⁵ ya eti limo, Kamena melami ya moda o fedaito, Goti wekudite wenenala kiyaba o ledenami kamena ya moda adu otainako, yamu seti-muludi olu eleyapa witi kawa kuwa lalo ya koli kikito umalo, loto logimimo wiye.

*Yesukafo we fo (4) luni fiyaito ege wamo ka
(Mt 4:18-22; Lu 5:1-11)*

¹⁶ Ena Yesu ya Galili nofuna anawalo monimo uto eyami ya Saimonite kunalafo Adulute laefa olu-olu ami we minami yamu noku ya laefa olu-olu amo owo ya fulo minami ya geyeto ¹⁷ eti logimami, Linate nege melailo. Nege oti ya laefa olu-olu ami lonotina yaidana oti wenena olu-olu enawami we ya bulu gedenagolowe, loto logimaito ¹⁸ alako laefa owoninama fuliti ya ege meleti waiye.

¹⁹ Ido yaloti monimo uto Sebedi nalafo Yemusite Yonite ya sipiku laefa olu-olu amo owonina olufe lo minami ya geyeto, ²⁰ alako luni fiyaito, lelewa ya menibo ido kifana lono olamo we sipiku minamo ya fulo gedaito Yesu ege waiye.

*Yesukafo Satani kimiwela ma olu fulo edami ka
(Lu 4:31-37)*

²¹ Ena Kapeneyamu numudo wato Sabati folilo fedaito Yesu mono numugu dito api gilibaiye. ²² Api gilibami ya lo melami ka api gilibamo we yaidana oto api gilibamoto, ka mono kula abogakafo api gilibainako, ya koliti elegiyae.

²³ Ayalo mono numunigu we ma Satani kimiwela mino edami we yakafo au loto eti limo, ²⁴ Aiyo, Nasaletu numudoti we Yesuwo, nedi-nedi o ledenagolo ane? Olu kopa o ledenagolo abe? Kamo ya keyefe loneto Gotidokati Felegaga we ya minane, loto au loto liye. ²⁵ Eti lito, ya Yesukafo lo fuko edeto loumami, Kamo ka kedamoto wewa fulo edeto dito wo, loumaito ²⁶ Satani kimiwelakafo wewa olu imu-damu edeto siya-mulunauti feka oto au naba loto wiye. ²⁷ Wito, ido wenena muki weni lawa apaitaito ya lokoli-fakoli oti eti lamo, Aiyo, ya nena neta ne? Ka mono kofawa ya abogakafo api lilibaiye. Ido yako ya minamaiye. Satani kimiwela ya ka logimaito welalo golodae, loti lae. ²⁸ Eti lato, ido Galili mikau muki ya kawa kuwa ya upatoto wimo ne.

*Yesukafo Pita iyabala olu lalo o edami ka
(Mt 8:14-15; Lu 4:38-39)*

²⁹ Yesuki ege-ege moinamo weki mono numuguti u feka uti, ayalo Yemusile Yonileki lakoina uti, Saimonite, Adulute numunigu idato, ³⁰ Saimoni iyabala wena neta kilito ukana kala-kala lito, folomolo ya ono minami ka ya Yesu loumae. ³¹ Loumato, amo nedo uto analo oluto olu faka lito ukana kala-kala limoma ya fulo edaito nedito weni-neta apito ofo ki gedaiye.

*Yesukafo wenena neta kilamo ya olu faka lo gedami ka
(Mt 8:16-17; Lu 4:40-41)*

³² Ena lunagama fo sapi fuli lito ya neta kilamo wenena ido Satani kimiwela seni-mulunigu mino gedamo wenena ya gilimiti Yesudoka ae. ³³ Oti, numuna meya naba wenena muki minamo numuna kanu welalo mau minato, ³⁴ Yesukafo wenena neta ailo-ailo kilamo olu faka lo gedeto Satani kimiwela mumudi ya wenena seni-mulunigu yauti olu fulu gedaifa, eyefe lanako, Ka kedamalo, logimaiye.

*Yesukafo Galili mikalo kala kuwa lo oloto melami ka
(Lu 4:42-44)*

³⁵ Ena leda luwaila sinidigu ya Yesu nedito numudoti lumuto wenena minámamo eba yalo uto Goti loumu minaiye. ³⁶ Loumu minaito, Saimoniki lakoina minamo wenenaki uti monila wiliti, ³⁷ eyeti eti loumamo, Wenena muki ya monika wili minae, loti loumae. ³⁸ Loumato, Yesu itibito logimami, Eba maleka numuna meya adu-adu nedo uto yalo minamo wenena yaki lo oloto giminae, loto ya owe. Yamu wokele, loto logimaiye. ³⁹ Eti logimito, Galili mika negu-negu ya uto mono numunigu lo oloto gimito, Satani kimiwela olu fulo gedemo wiye.

*Yesukafo okola kilami we ma ya olu faka lo edami
(Mt 8:1-4; Lu 5:12-16)*

⁴⁰ Ena okola kilami we ma Yesu nedo oto kiyana umola fito wako lo edeto loumami, Wenabao, kamokafo eti enae, loto kolinanimo ya okola kilomo ya kolouto nedo, loto lagetoto ukane ya moda koloutenaiye, loto loumaiye. ⁴¹ Loumaito, Yesukafo milumala kolito ana sino loto wewa ukanalo olu minoto loumami, Eti enae. Okola kilanimo kolouto, lito, ⁴² ayalo okola kilami ya fulo edaito ukana moda koloutiye. ⁴³ Yesukafo ayalo ilifito auma wito lo fuko umami, ⁴⁴ Neta eti o kedomo ka ya wenena logimámo. Uto yokila ki umami we ya ukaga ilibageto, keyageto ena Mosesekafo ka lo melamidana oto neta umageto wenena muki yate okola kilanimoma yamu koloutane, loti kolinagilae, loto loumaiye. ⁴⁵ Eti loumaifa, ido uto netawa yamu apito wenena muki lo gimi-gimi iye. Yamu Yesu kofa numuna meya ya wenena omunido ámuto wenena minámamo eballo yako minaifa, ido wenena eba malekati-malekati amodoka o-o ae.

2

*Yesukafo kiyana ipedotoko nemo we ma olu faka lo edami ka
(Mt 9:1-8; Lu 5:17-26)*

¹ Kamena ma olu fulito Yesu kofa Kapeneyamu numudoka itibito aito wenena muki itibito ami kawa ya koliti, ² wenena so loti oti mau minato, eba kiki lotami ya kanudoti yaki faito fulitoto wenena ma minenawamo eba ma minámaito ya amokafo kala kuwa ya logimi minaiye. ³ Logimi minaito, we fo (4) yate ana kiyana ipedotoko nemo we ma ilimiti amo nedo afa, ⁴ wenena mau naba faitamo yamu Yesu nedo ya ilimiti unawamo ogoufámoti, numuna mulalo diti Yesu minaido manenalo ya menefa olu fuloti wewama kunuwalo ono minaido fulato numugu lomaiye. ⁵ Numugu lomaito, Yesukafo koli kikito umamo monani ya geyeto ana kiyana ipedotoko nemo we ya eti loumami, Nanefo, lifimaka moda kilili otaiye, loto loumaiye.

⁶ Eti loumaito, lo melami ka api gilibamo we maleka yalo amedoti minoti eti loti kani kiyamo, ⁷ Aiyo, kawa ya nediye liye? Goti kamana ya kiyaiye. Lifima kilili o-o imo we ya Goti aimolakoma ne, loti kani ligi-ligi ki minae. ⁸ Ayalo ya etiti senimulunigu ya kani ligi-ligi ki minamo ya Yesukafo kolito eti loto logimami, Linate ya netawa yamu nedito kani ligi-ligi kiyae? ⁹ Ido ipedotoko nemo we, Lifimaka ya kilili otami ne, loto loumunamo ya linate kulawa ya eyámanako, suki lifemo, ido ona liye, loti kolámenagilae. Ido, Agagalo yati nedito, kunuka oluto wo, loto loumoneto kulawa eyenawanako, ya suki lifemo, ido ona liye, loti kolinagilae. ¹⁰ Namo We Kula ya mikalo ama ya lifima kilili enamo auma ya moda mino nedami ne, loti kenagilae, loto ya ipedotoko nemo wema eti loumami, ¹¹ Nedito, kunuka oluto, itibito numugaleka wo, loto lokomowe, loto loumaiye. ¹² Eti loumaito, wewama nedito kunula oluto omunido feka wito wenena muki eyeti elegiti Goti ebola loti eti lamo, Neta yaidana oto komu eyámonima ne, loti lae.

Lifai nege melo, loto loumami
(Mt 9:9-13; Lu 5:27-32)

¹³ Ena Yesu kofa feka uto ya nofunanawaleka wito wenena muki mau minamo ya amodoka ato api gilibi minaiye. ¹⁴ Api gilibito, monito Alifiusi nalafo Lifai ya kifana takisi olu-olu amo eballo amedoto minami ya eyeto nege ano, lito nedito ege wiye.

¹⁵ Yesu Lifai numunau wela-neta no minaito wenena so loti ege melanako, kifana takisi olu-olu amo weti ido lifimanina nemo weti yaki amoki ege-ege moinamo weki lakoina weni-neta no minae. ¹⁶ Ido lo melami ka api gilibi-gilibi amo we yate wenena lifimanina nemo weki, ido kifana takisi olu-olu amo weki lakoina wela-neta no minami ya eyeti ege-ege moinamo we eti loti loga o gedamo, Egaidana oto ya auwa wenena kifanani takisi olu-olu amo weki, ido lifimanina nemo we yaki lakoina wela-neta no minaiye? loti loga o gedae. ¹⁷ Loga o gedato, Yesukafo kawa lamo ya kolito eti limo, Neta kilámamo wenena ya lusa numugu ya ámu-ámu ae. E'e, neta ona kilamo wenena yako ya lusa numugu ya u-u ae. Namomo omo ya wenena mona efe limoko melamo wenena ya luni finae, loto ámowe. E'e, lifimanina nemo wenena ya luni finae, loto omo ne, loto logimaiye.

Yesukafo weni-neta moi wiyamo mona api gilibami ka
(Mt 9:14-17; Lu 5:33-39)

¹⁸ Ena kamena malo Yoni ege melamo wenenalaki, ido Falisi weki ya weni-neta moi witi ánato, wenena maleka Yesudoka oti loga o edamo, Yoni ege melamo weki, ido Falisi weki weni-neta moi wiyato ido kamo kege moinamo we ya egaidana oti weni-neta moi wiyámae? loti loga o edae. ¹⁹ Loga o edato, Yesu ya itibito logimami, We ma wena olunami we ya yowola wenenaki minenami kamenalo ya egaidana oti weni-neta moi witi minenawae? Amoki ya lakoina minenami kamenalo ya alikani oti weni-neta moi witi ogoufámenawae. ²⁰ Moi witi ogoufámafa, aiga amodokati wewa ya ipoti olunawamo kamena yalo ya weni-neta moi winawamo ne, loto logimaiye.

²¹ Ido kepa ka ma eti logimami, We makafo ukanalo owo lila ma olu kifinae, loto kofawa fekalito lilalo meleto kifinami we ma minámaiye. E'e, eti enami ya netawa noku winami kamenalo ya lilaki kofawaki ya u lawoko áumoto kofawa yakafo auma wito lila ya olu kopaito fekalinami ne.

²² Ido we makafo no waini kofawa ya lipito yafo-meme atuwa lilau yau leukámenami ne. E'e, no waini kofawa yakafo yafo-meme atuwa lila ya bemudageto ya no waini kofawa ya mikalo lekito u kopa wageto ido yafo-meme atuwa yaki fokito u kopa utenaiye, loto no waini kofawa ya yafo-meme atuwa kofawau lekinami ne.

Sabati folilo lono olamo ka
(Mt 12:1-8; Lu 6:1-5)

²³ Ena Sabati foli malo ya Yesu yuwa witi kifagu wito ege moinamo we yaki uti ilawa ma apiti doilae. ²⁴ Eti ato, Falisi we mate geyeti ya eti loti loumamo, Geyo. Sabati foliku ya eti ámallo, loto lo fukami ya nediti eti ae? loti loga o edato, ²⁵ Yesu ka itibito logimami, Defitiki lawoko moinamo wenenaki netamu kolito kadunamu fuluti neta amo ka ya mono lufuwau yau linate katoti kolámafe? ²⁶ Goti yokila ki umamo we kiyabani we wenaba Abiyata minami kamenalo Defitikafo Goti numunau dito beleti oluto naima ne. Aya beletiwá Goti omunallo mele edamo ya wenena fa wenena ánenawae, loto lo fukamo neta ya Goti yokila ki umamo we inanimomo yako no-no amo beletiwá yama oluto noto ido wenenala lakoina minamo yaki gimaito namoma ne, loto logimaiye.

²⁷ Ena ka ma enu wito logimami, Gotikafo Sabati foli yamu kolito wenena ya olu oloto pi gedámaiye. E'e, wenena yamu kolito Sabati foli ya mele gedaiye. ²⁸ Etito namo We Kula ya Sabati foli yaki aboga minowe, loto logimaiye.

3

*Yesukafo we ma ana galidimo we ya olu faka lo edami ka
(Mt 12:9-14; Lu 6:6-11)*

¹ Ena kamena ma Yesu kofa mono numugu idaito ya we ma ana galidito ya ne. ² Ido wenena malekate Yesu ligiya loumunune, loti ka ma moni wilimo wamo ya Sabatiku yau wewa ya olu faka lo edenaifemo, ido olu faka lo edámenaiye? loti kogo eye minae. ³ Kogo eye minato, Yesukafo ana galidimo we ya eti loto loumami, Kamo omunido nedi mino, loto loumuto, ⁴ ido muki eti loto loga o gedami, Sabati foliku ya mona lalo melenubemo, ido mona nosámami melenune? Ido wenena olu omuni kenubemo, ido olu kopa o gedenune? Linate kolamo ya nena mona ya ufe liye? loto loga o gedaito ya ka kedámae. ⁵ Ka kedámato, Yesu ya siya kala-kala lito kogo ogona oto geyami ya seni-muluni gedinako, keina naba kolito wewa eti loumami, Aga folado, lito ana foladito kofa lalo ya iye. ⁶ Ana lalo ito, Falisi we feka uti Heloti ege melamo wenenaki Yesu ya ofo fulunune, loti ka lo kifimo uti apiti kudala kiyae.

*Yesukafo neta kilamo wenena olu faka lo gedami ka
(Lu 6:17-19)*

⁷ Ido Yesuki ege-ege moinamo weki yalo fuliti nofuna anawalo wato, wenena mau naba Galilikati oti ya ege wae. ⁸ Ege wamo wenenawa ya neta muki imo ka ya kolititi maleka ya Yudiakati ato, ido maleka ya Yelusalemukati ato, ido maleka ya Idumea ebalekati ato, ido maleka ya Yodani no naba wela filigalekati ato, ido maleka ya Taiya numudo, ido Saidoni numudo eba adu nedo-nedo yaloti ae. ⁹ Etiti oti mau naba-naba minanako, Yesukafo ege moinamo we ya logimami, Wenena muki yate miwi nedetenawae, loto sipi kefolá ya olufe lo nedalo, loto logimaiye. ¹⁰ Eti logimami komu wenena so loti ya olu faka lo gedainako, yamu oiya neta kilamo wenena muki ya ukanalo olunune, loti adu adu oti itufu-matufu ae. ¹¹ Eti ato, ido Satani kimiwela mino gedamo wenena yate eyeti ya kiyanalo kiyani umola fiti au loti eti lamo, Kamo ya Goti Nalafo minane, loti lafa, ¹² amokafo eyefe lamo yamu auma wito lo fuko gimami, Namu ya olu oloto pi giminune, loti logimámalo, loto logimaiye.

*Yesukafo aposolo we ya iyaina o gedami ka
(Mt 10:1-4; Lu 6:12-16)*

¹³ Ena Yesukafo mowalo dito aposolo lono olunawae, loto kolami we ya alo, logimaito amodoka ato, ¹⁴⁻¹⁵ we tuwelu (12) ya namoki lakoina minoti, kane kune lalo lo oloto melenawae, loto gilifito weneloti Satani kimiwela olu fulo gedeti gilifi melenawae, loto iyaina o gedaiye. ¹⁶ Wewa tuwelu (12) ya kulini etito ne: Saimoni, kuliya kofawa Pitale, loto melaiye. ¹⁷ Ido Sebedi nalafo Yemusite Yonite, kulini kofawa Bowanegesese, loto melami kuliya monawa ya ko kalake limo yaidana oti minaiye, loto melaiye. ¹⁸ Ido Adulu, Filipi, Batolomiu, Matiu, Tomasi, Alifusi nalafo Yemusi, Tadiusi, Saimoni ya kuliya ma Seloti, ¹⁹ ido Yudasi Isikaliyoti Yesu kuwolafo anido melami we ya ne.

*Yesu ya Belesebuliki lakoina lono olaiye, loti lamo ka
(Mt 12:24-32; Lu 11:14-23, 12:10)*

²⁰ Ena Yesu ya numugu idaito wenena kofa mau naba minanako, Yesuki ege moinamo weki weni-neta nenawamo kamena ya minámaiye. ²¹ Ido kawa wenenala yate koliti, Kala-manena ya u kopa wimo yamu ilimito unune, loti amo minaidoka ae.

²² Eti ato, ido lo melami ka api gilibi-gilibi amo we Yelusalemukati amo yate eti lamo, Satani kimiwela wenabanina Belesebuli ya Yesu mino edaiye. Mino edaito amo ya Satani kimiwela wenabanina aumala yakafo Satani kimiwela wenena seni-mulunigu nemo ya olu fulo gedeto gilifi melaiye, loti lae.

²³ Yamu Yesukafo, Alo, logimito kepa ka eti loto logimami, Egaidana oto Satanikafo Satani olu fulo edeto ilifi melenami ne? ²⁴ Lawoko wenena inanimoni foki filiga-filiga oti fina finawamo ya auma wi minámenagilae. ²⁵ Ido numuna meya lawoko yautife, ido ufa lawoko yauti, inanimoni foki filiga-filiga oti, fina finawamo ya auma wi minámenagilae. ²⁶ Ido Satani wenenala inanimoni foki filiga-filiga enawamo ya Satani auma wi minámaito kiyaba o gedami kamenala ya fuli lenagoliye.

²⁷ Etito we makafo auma wiyami we ma numunau ya fukoto dito koukamela olunae, lenami ya komu uto auma wiyami we ya nela wi edenami yako ya koukamela muki ugele olunagoliye.

²⁸ Ka ona logimowe. Wenena lifimani mona-mona muki ido wenena kamani kiyamo kani lifimani kilili o gedenagolifa, ²⁹ makafo Ouna Felegaga kamana kinami ya lifimala kilili o edámenagoliye. Aya lifimawa ya minomo dinagoliye, loto ya logimaiye. ³⁰ Lo melami ka api gilibi-gilibi amo we yate Satani kimiwela siya-mulunau ne, loti lamo yamu Yesukafo kawa ya logimaiye.

*Yesu olafo ido kunalafo-mota amo ka
(Mt 12:46-50; Lu 8:19-21)*

³¹ Ena Yesu olafo kunalafo-mota o fedeti feka nedi minoti amo minaido, Ano, loti ka fulato, ³² wenena mau naba ogona o edeti amedoti minamo wenena yate eti loumamo, Okafoki kunakafo-motaki ka lokumunagili feka minae, lato ³³ Yesukafo itibito logimami, Onefo kunanefo-mota ya kema ya minae? loto loga o gedaiye. ³⁴ Loga o gedeto, ogona oti amedoti minamo wenena geyeto eti limo, Amau ya onefo kunanefo-mota ya minae. ³⁵ Ido mate kosinau Menefo kala lalo kiyami mona meyaló mele-mele amo ya onefo kunanefo nemonane-mota ya minae, loto logimaiye.

4

*We makafo ufa neta itili imo ka
(Mt 13:1-9; Lu 8:4-8)*

¹ Ena kamena malo, Yesukafo kofa nofunu anawalo ka mono api gilibaito, wenena so loti o fedeti olu mau witi ogona o edamo, yamu sipi mau dito nofudo amedoto minaito, wenena muki nofunu anawa akelo ya minomo wae. ² Minomo wato, amokafo neta-mata muki kepa ka loto api gilibito eti limo, ³ Kolalo. We makafo ufa neta itili enae, loto migu uto ⁴ itili ito ufa neta ma kanudo olumo wiyami ya nema yate oti no fuli lae. ⁵ Ido ufa neta ma kifana mulalo nedo olumo wiyami ya mika kefo nemoma nenako, alako fou lifa, ⁶ fo lido ya megunito lufawa naba minámainako, apatito folaiye. ⁷ Ido ufa neta kaila imo neta idaigu olumo wiyaito, ya kaila imo neta yakafó dito olu itoto ofo folainako, kulawa liyámaiye. ⁸ Ido ufa neta ma mika lalo negu olumo wiyami ya fokito dito ilawa liyami ya tetife (30), ido sikisitife (60), ido wani hadeti (100) ya oloto pi gimaiye. ⁹ Linate kati nemo wenena ya kawa ya kolife loti kolalo, loto logimaiye.

*Yesukafo kepa ka limo monala olu oloto piyami ka
(Mt 13:10-17; Lu 8:9-10)*

¹⁰ Aiga ya Yesu aimolako minaito, ege moinamo we tuwelu (12) yaki ido lakoina mino-mino amo wenenaki yate kepa ka limo yamu loga o edato, ¹¹ amokafo eti logimami, Goti wekudite wenenala kiyaba o ledami monala ka falukuto nemo ya linate moda olu oloto pi gimitaiye. Eti ifa, ido feka minamo wenena ya neta-mata muki ka asa witoko logimowe. ¹² Yamu eti loto limo, Ko-ko o minafa, neta kofe loti eyámenagilae. Ido koli-koli o minafa, ka kolife loti kolámenagilae. Eti ámamo neko, seni-muluni olu eleyapa wiyato lifimani kilili o gedagi ne,

loto ka mono lufuwau (*Ais 6:9-10*) ya nemo ne. Yamu kepa ka logimi-gimi owe, loto logimaiye.

Kepa ka monala

(Mt 13:18-23; Lu 8:11-15)

¹³ Ena Yesukafo eti loto logimami, Kepa kawa lomo ya kolife loti kolámáfe? Ka muki asa wito lenamo, ya egaidana oti kolife loti kolinawamo ne? ¹⁴ Ufa neta itili imo we ya Goti kala ya itili imo ya ne.

¹⁵ Ido wenena ma ya ufa neta ma kanudo olumo wiyami yaidana oti minae. Wenenawa Goti kala ya kolafa, ayalo Satanikafo oto ya Goti kala seni-mulunigu kifami yama olu fulitaiye.

¹⁶ Ido maleka ya ufa neta ma kifana mulalo olumo wiyami yaidana oti minae. Wenenawa Goti kala koliti ayalo alikani naba afa, ¹⁷ ido lufawani minámáinako, yamu kamena linako koli kikito umu minato, ya Goti kala koli kikito umamo yamu wenena mate kaila fi gedamo yamu keina naba-naba amodoka o fedenami kamenalo ya Goti kala ya fuliti u kopa wae.

¹⁸ Ido maleka ya ufa neta ma kaila neta idaigu yau olumo wiyami yaidana oti minamo Goti kala kolafa, ¹⁹ ido ama mikaleka keina kolamo neta-mata yaki, ido neta ko namo neta-mata kote winami netaki, ido neta-mata mamu senimulunigu kolamo neta yamo o fedeto Goti kala ya olu itainako, kulawa ámami ne.

²⁰ Ido maleka ufa ma olumo mika lalo negu wiyami yaidana oti minamo ya Goti kala koliti koli kikito umato, amodoka kulawa tetife (30), ido sikisitife (60) ido wani hadetife (100) ya oloto pi gimi minami ne, loto ya logimaiye.

Mate lamu kiti oluti masa lulau melámenawamo ka

(Lu 8:16-18)

²¹ Ido ka ma eti loto logimami, Linate ya lamu kiti oluti masa lulau yau melenawamo nefemo, ido folomo feumau yau melenawamo nefe? E'e, etiti melámoti, lamu mele-mele amo ebalo yalo ya melenawamo ne. ²² Yamu kolalo. Komu neta ma kolife loti kolámamo neta ya aiga kolife loti kolinawamo ne. Etito neta-mata muki oiya falukuto nemo ya aiga olu oloto pi gedenami ne. ²³ Ido kani nemo wenena yate kawa ya kolife loti kolalo.

Ufa neta fou loto dito nemo kepa kala

²⁴ Linate ya ka kolinawamo ya koti kolalo. Ido gimi-gimi amo monatina yaidana oto itibito gimito, ido mulalo-mulalo oto giminami ne. ²⁵ Ido neta ko namo wenena ya aiga maki enu wito giminami ne. Ido neta ko ánamo wenena ya neta kefoko ko namoma ya amodokati ipenaiye, loto logimaiye.

²⁶ Ido ka ma enu wito eti logimami, Goti wekudi wenenala kiyaba o ledami monala ya etito ne: We ma ya ufa neta mikalo itili imo we ²⁷ ya fo limo, sinidimo, onoto nedito oto minami kamenalo, ya ufa neta fou loto dito nefa, mona ya kolife loto kolámamaiye. ²⁸ Mika aimolakafo ya ufa neta olu auma wi edaito, komu aila oloto pito, aiga ugawa oloto piyaito, ya kilito oto, aiga kulawa liyaiye. ²⁹ Kulawa liyaito, doliti olu mau winawamo kamenawalo ya kulawa ya doli-doli iye, loto logimaiye.

Kolipa ilawalo ya kepa ka

(Mt 13:31-32; Lu 13:18-19)

³⁰ Ena Yesukafo eti loto loga o gedami, Goti wekudite wenenala kiyaba o ledami monala ya nena neta yaidana oto ne, loto lenune? Ido nena netalo olumo meleto asa wito lenune? ³¹ Kolipa ilawa ya kefo efema yaidana oto ne. Kolipa ilawa kefo efe yakafo ufa neta muki mikau kifamo kefonina ya olu fulo edaiye. ³² Eti imo kolipa ufa ya kifato, fou loto yá kolipa naba dito migu neta muki olu fulo edaito, nema-afa kosinalo moinamo ya oti akawalo amene melaigu ya mino-mino amoma ne, loto logimaiye.

*Yesukafo kepa ka limo ka
(Mt 13:34-35)*

³³ Etito Yesukafo Goti kala api giliboneto kolinawae, loto kepa ka yaidana oto mona-mona ka api gilibaiye. ³⁴ Api gilibami ka ya efe loto lo oloto pito logimámoto, kepa kako logimaifa, ido ege-ege moinamo weki amoki lawoko minado yalo kepa ka monawa muki ya logimaiye.

*Epe yaki ido no satimo yaki ya Yesu welalo golodami ka
(Mt 8:23-27; Lu 8:22-25)*

³⁵ Kamena yalo ya lunaga fo saipaito Yesukafo ege-ege moinamo we eti logimami, Nofuna anawa filiga afulaleka wokele, loto logimaito, ³⁶ wenena muki mau witi minamo wenena ya fulo gedeti Yesu sipi kefolau minaito ya ilimiti sipi maki lakoina wae. ³⁷ Wato, epe naba-naba oto ya nokafo sipi olu akaima ito ya sipikuma no lulau lumunae, loto ito, ³⁸ Yesu sipi meyallo ya lagalo oku ono minaito, ege-ege moinamo we oti eku oti eti loumamo, Api lilibanimo we, lalimo oiya ya no lulau lumuto fulunagolo onimo ya kaka ki lomámabe? lato, ³⁹ amo ya nedito ya epe naba-naba limo ya oduto ido no satimo ya, You lo mino. Sodoto mino, loumaito epe fu-fu ádoto no satimo momoga ámoto you loto ne. ⁴⁰ You loto neto, amokafo ege-ege moinamo we eti loto loga o gedami, Linate nediti koli kolae? Koli kikito nomámafe? loto loga o gedaito, ⁴¹ koli naba-naba koliti inanimonigu eti loti lokoli-fakoli amo, Aiyo, we ya egaidana we minaito, epe yaki ido no yaki ka lido ya golodaiye? loti lae.

5

*Yesukafo Satani kimiwela we ma mino edamo ya gilifami ka
(Mt 8:28-34; Lu 8:26-39)*

¹ Yesuki ege-ege moinamo weki no nofuna wela filiga akailaleka Gelasa wenena mikanido ya u fedato, ² Yesu sipikuti mikalo lomaito we ma Satani kimiwela mino edami we ya kifana lulau kono auma melamo ebauti ami ya katula iye. ³ Wenena ya aya wewa kono ukani melamo ebalo onoto nedito minami we ya nela wi edenune, loti afa, ogoufámæ. Ido nela auma wiyami ainikafo olufe lamo yakafo nela wi edenune, loti amo yaki ogoufámæ. ⁴ Komu kamena so loto aini nelakafo ana-kiyanalo wi edafa, amokafo analo aini nela ika oto fulito ya ido kiyanalo aini nela fukoto fulitainako, ya auma wito olu afima edenami we ma ya minámaiye. ⁵ E'e, wewa yakafo foliloti luwailaloti kono ukani melamo ebaloki mowaloki ya au naba loto aimola ukana-akana ya kifanakafa fuko-nako o-o iye.

⁶ Wewa ya faigakati Yesu eyetoto amodoka oluloto o fedeto omunalo kiyana umola fiyaito, ⁷⁻⁸ Yesukafo eti limo, Satani kimiwela nosámamo linate we ya siya-mulunau ya fuliti walo, loto limo yamu wewama au naba-naba loto eti limo, Yesuwo, Goti akaiya nemo we wenaba Nalafo, nedi-nedi o nedenangolo namodoka ane? Ukane ogofu olu nomámenæ, loto Goti kuliya loto ka lanimo ya olu onae, loto lonomo, loto loumaiye. ⁹ Loumaito, Yesukafo, Kulika lo, loto loumaito siya-mulunau yau Satani kimiwela muki diti minainako, yamu kuline Lisiyonile, loto loumaiye. ¹⁰ Loumuto, Ya eba mauka olu fulo gedámo, loto wako lo edemo wiye.

¹¹ Ido mowalo adu yaleka yalo yafo mau naba noti minamo yamu ¹² ya Satani kimiwela yate loumamo, Lilifi melageto ya yafo seni-mulunigu dinagolobao? loti wako lo edato, ¹³ O, lito Satani kimiwela ya wewa siya-mulunau ya fulititi yafo seni-mulunigu idato, yafo mau naba tu tauseni (2,000) yaidana oti minamo ya koli lumuti lowau konidokati oluloti nofugu yau no noti moda folae.

¹⁴ Folato, ya yafo kiyaba amo we ya eyeti koli oluloti uti wenena numuna meya nabauki ido migu minamo wenena yaki kawa logimato, wenena mate netawa

eyenune, loti oti ¹⁵ Yesu minaido fedeti komu Satani kimiwela siya-mulunau mino edamo wewa ya oiya ukanalo owo wito kala-manena efe loto neto minoto ya Yesu kiyanaló amedoto minami we ya eyeti ya koli gimaiye. ¹⁶ Ido netawa koliti eyeti amo wenena yate Satani kimiwela mino edamo we kala yaki ido yafó kanina yaki logimae. ¹⁷ Logimato, wenena ya Yesu auma witi eti loumamo, Lamo ebate fulito wo, loti wako lo edae.

¹⁸ Wako lo edato, sipiku di minaito wema komu Satani kimiwela mino edamo we ya Namote unalifao? loto wako loto loumaifa, ¹⁹ amokafo, E'e, kamo numugaleka wo. Wageto, Wekolakafo milumaka kolito ya neta-mata muki olufe lo kedami ya wenenaka logimo, loto loumaiye. ²⁰ Eti loumaito, wewa Dekapolisi eba yalo uto Yesukafo neta-mata muki o edami ka ya lo gimi-gimi omo wito wenena muki kani mumudi kiyae.

Kiyaba we olulafo folaito olu nedi edami ka

(Mt 9:18-26; Lu 8:40-56)

²¹ Ena Yesu sipiku nofuná wela filiga itibito uto anawalo minaito, wenena mau naba ya ogona o ede minae. ²² Eti minato, mono numuna kiyaba we wenaba ma kuliya Yailusi yalo oto Yesu eyeto, kiyanaló kiyana umola fito eti loto wako loumami, ²³ Olunefo kefolá moda fulunagolinako, yamu olu faka lo edageto ya omuna kofawa minenaiye, loto amodoka oto aga ya ukanalo ya melo, loto wako liye. ²⁴ Wako lito, Yesute lakoina waiye.

Waito, wenena mau naba yate olu lulau edeti wato, ²⁵ yalo wena ma nemo ya wanula leki-leki imo melege tuwelulo (12) yalo netawa kilaiye. ²⁶ Netawa kilito, lusa we so loti minadoka wito olu faka lo edenune, lato kifana meina fimo wifa, ukana ogofu umuti netawa kilami ya faka lo edámato neta kilami ya u naba wito, kifanala muki ya moda fuli liye. ²⁷ Ido wenawa ya Yesu monala lamo ka ya kolito egeka oto ukanalo owo ya olaiye. ²⁸ Olami ya faifa ukanalo owo olunamo ya faka lenagolowe, loto kala kiyainako, ukanalo owo ya olaiye. ²⁹ Olaito, ayalo ya ukanau neta kilami fuli lito, ukanau-akanau kolami ya faka liye. ³⁰ Faka lito, ayalo Yesu aumala ma amodokati wimo ya kolito wenena mau naba minagu ya eleyapa wito eti loto loga o gedami, Ukanelo owo ya kema olaiye? lito ³¹ ege moinamo we yate itibiti loumamo, Wenena mau naba yate olu lulau o kedamo ya geyanimo ya nenako, egaidana oto namo ukanelo ya kemakafo olaiye? loto lane? loti loumae. ³² Loumafa, Yesu ya kemakafo etiye? loto kala kito kogo ogona oto geye minaiye. ³³ Geye minaito, wenawa ukanalo neta fede umami ya kolito amodoka oto kiyanaló kiyana umola fito koli kolito ukana ololo oto, kawa monawa ya lo oloto meletó loumaito, ³⁴ Yesukafo loumami, Olunefo, kamo koli kikitanimó yakafó olu faka lo kedaiye. Keina kolanidokati efili kedoneto seka-muluga you lageto wo, loto loumaiye.

³⁵ Yesukafo eti loumu minaito, ayalo ya mono numuna kiyaba we wenaba Yailusi numunau yati ma oti ya eti loti loumamo, Olukafo moda fulutaiye. Yamu api lilibami we ya koiya fi ámenune, loti loumae. ³⁶ Yesu kawa lamo ya koli fuli loto mono numuna kiyaba we wenaba eti loumami, Kaka lele kiyámoto namo koli kikito numutoko mino, loto loumaiye. ³⁷ Eti loumuto, wenena muki nege ámaló, loto logimito Pitale, ido Yemusile kunalafo Yonile yako gilimito uto ya ³⁸ mono numuna kiyaba wenaba numunaló fedato, wenena momoga-amoga oti au-au loti kufu-nema auma witi oti minamo ya geyaiye. ³⁹ Geyeto, numugu dito wenenawa eti logimami, Momoga naba oti kufu ámaló. Nomiliwa ya folámoto faifa oku onaiye, loto logimaifa, ⁴⁰ kiya o edae. Kiya o edato, muki gilifi feka fultito nomiliwa olafo melafo ege moinamo we lakoina amo we yaki gilimito, nomili ebalau ya dito ⁴¹ analó oluto eti loumami, Talita kumi, limo kawa monawa ya nomili kefolao, neido, loto lokomowe, lito ⁴² ayalo ya nomiliwama nedito moinaiye. (Aya nomiliwa ya olafo kedaidoti melegela tuwelu (12)

ya ne.) Moinaito, ya eyeti moda weni lawa apaitaito ⁴³ Yesukafo eti lo fukami, Netawa ya logimámalo, loto ido, Nomili wela-neta umalo. Nenaiye, loto logimaiye.

6

*Nasalete minamo wenena Yesu kala kolámamo ka
(Mt 13:53-58; Lu 4:16-30)*

¹ Ena Yesu ebawa ya fulito aimola numuna ebalalo ya ege moinamo weki lakoina wae. ² Lakoina uti, Sabati foliku mono numunigu dito apito logimami ka wenena so loti koliti weni nowala apaitaito ya eti lamo, We ama ya kala ya egalekati oluto liye? Amo ya ka manenau nemo we kemakafo api ilibaiye? Ido Goti aumala lilibami netawa olu oloto pi lomami auma ya egalekati olaiye? ³ Wewa auwa ya faifa numuna ku-ku imo wema yae. Ido amo ya Malia nalafo yae. Ido kunalafo-mota Yemusikele, Yosefekele, Yudasikele, ido Saimonikele yama minamo yae. Ido emonala-mota muki ya lamoki lakoina ya minonimo yae, loti ya seni-mulunigu koli nosámami umae. ⁴ Eti afa, Yesukafo eti loto logimami, Polofete ma ya muki ebau ya kuliya olu faka lafa, ido aimola numuna meyallo ido aimola numunau, ido wenenala minagu, ya kuliya olu faka ádenagilamo ne, loto logimaiye. ⁵ Eti logimito, ido aya ebalo Goti gilibami neta ya oloto pi giminami ogoufámoto, neta kilamo wenena lawoko lawoko yako ukanido anakafo oluto ya olu faka lo gedaiye. ⁶ Ido koli kikito umámamo yamu kala mumudi kiyaiye.

*Yesukafo ege moinamo we lono olunawamo ka logimami
(Mt 10:5-15; Lu 9:1-6)*

Ena Yesukafo numudo-numudo ya monito api gilibi-gilibi iye. ⁷ Ido ege-ege moinamo we tuwelu (12) ya amodoka olu mau wi gedeto, lele lele lonolalo apito gilifi melenagolo ya komu Satani kimiwela olu fulo gedeti gilifi melenawae, loto ya auma gimaiye. ⁸ Auma gimito eti loto logimami, Linate kanudo unawamo neta-mata olámoti, kolobo yako oluti, ido beletife, ido owotinafe, ido kifana owotife yaki olámoti faifa walo. ⁹ Ido kiyanido neta winawafa, ido ukanido owo lele ya wiyámalo. ¹⁰ Ido numugu dinawagu yau yako onoti nediti oti minomo uti numuna meya malo unagilima ya kamenalo ya numunawa fulitalo. ¹¹ Etiti eba maleka u fedato koina wi gedámoti, ido ka lenawamo ya kolámatoma, numunawa ya fuliti kiyanido momupa ekelami ya kululu witi fuliti monatina kolinawae, loti fulo gedalo, loto logimitoto ya gilifi melaiye. ¹² Gilifi melaito, ya uti seti-muludi olu eleyapa wiyalo, loti lo oloto meleti, ¹³ Satani kimiwela so loti olu fulititi ya neta kilamo wenena so loti ya yá ilawa nowala fili gedeti ya olu faka lo gedae.

*Yoni noku wi gede-gede imo we ofato folami ka
(Mt 14:1-12; Lu 3:19-20, 9:7-9)*

¹⁴ Ena Yesu eti imo ka ya wenena muki kolato, mikalo kiyaba we wekudi Heloti yaki kawa kolaiye. Kolaito, wenena malekate eti lamo, Wewa Yesu ya Yoni noku wi gede-gede imo we ya ne. Amo yama folaiguti olu nedi edainako, mebe-mabawa ya olu oloto pi-pi o minaiye, loti lo-lo ae. ¹⁵ Ido malekate ya eti lamo, Wewa ya Elaiya ya ne, lato ido malekate eti lamo, Amo ya polofete adeina minamo yamaidana oto polofete ma ya ne, loti etiti lo-lo ae. ¹⁶ Kawa lamo ya Helotikafo kolito eti limo, Yoni namo kenobala fuko fulomo ya folaiguti olu nedi edaiye, loto ya liye.

¹⁷⁻²⁰ Eti limo ya komu Helotikafo kunalafo Filipi olonafo kuliya Helotiyasi olaito, ya Yonikafo eti loumami, Helotiyo, kamo kunakafo olonafo olanimo ya lo melami ka ya fukane, loto loumu-umu iye. Eti loumami yamu wena Helotiyasi siya kala-kala lito, Yoni ya ofo fulunae, loto kolaifa, Heloti ya kolami, Yoni ya monala ya fe-fe loito felegaga we ne, loto kolito koliya kolito kiyaba lalo o edainako, Helotiyasikafo ofo fulunami ogoufámaiye. Ogoufámaito, Heloti ya Yoni ka limo kolito kala mumudi kiyami nefa, ka limo kolinae, loto lalo kolaiye.

²¹ Ena aiga ofo fulunami kamena ma etito oloto piyaiye. Heloti olafo kedami kamenala ya oloto piyaito, wenena kiyabani we wenaba yaki kimiwe kiyabani we wenaba yaki ido Galili minamo wenena kiyabani we wenaba yaki ato weni-neta ofo kiyaito nae. ²² Weni-neta nato, wena Helotiyasi olulafo oto omunido melege olaito Helotiki amoki lakoina namo wenenaki ya lalo eyato, mikalo wekudi yakafo nomiliwa eti loumami, Kamo ya, Neta ma olunae, lenanimo ya kumunae. ²³ Ido, Ebaka filiga olunae, lenanimo yaki moda kumunae, loto lo gedoto lo mele edaiye.

²⁴ Lo mele edaito, feka uto, Ya nena neta loumunae? loto olafo loga o edaito, itibito loumami, Yoni noku wi gede-gede imo we manena ya olunae, loumo, loto loumaiye. ²⁵ Eti loumaito, ayalo ya nomilima oluloto mikalo wekudima nedo oto eti loumami, Oiya Yoni noku wi gede-gede imo we atela ya lapelo nomo, liye. ²⁶ Kawa lito, mikalo wekudikafo kolito siya-mulunau keina naba-naba ifa, weni-neta amoki lakoina namo wenena omunido ya nomili ka lo mele edomo nenako, yamu ya nomiliwa kala ma olu fultámenae, loto kala kito ²⁷ ayalo kimiwe eti loumami, Yoni manena otano, loto ilifaito ya uto nela numugu Yoni kenobala fuko fuloto ²⁸ atela ya lapelo meleto oluto oto nomilima umaito ya oluto olafo umaiye.

²⁹ Ido Yoni ege-ege moinamo we ya kawa koliti oti kono ukana ya oluti uti kale li edae.

*Yesukafo we faifu tauseni (5,000) ya weni-neta gimami ka
(Mt 14:13-21; Lu 9:10-17; Yo 6:1-13)*

³⁰ Yesukafo aposolo komu gilifi melami we ya itibiti amodoka oti ya neta-mata eti amo ido api gilibamo ka muki ya loumae. ³¹ Loumato, ya wenena muki uti oti anako, neta nenawamo kamena minámaito, ya aposolo Yesukafo eti logimami, Lalimoko wenena minámenawamo ebalo uto foli minenune, logimaiye. ³² Logimaito, sipiku diti eba fafato inanimoko wae.

³³ Eba fafato wado ya wenena muki geyeti numuni meyau yati muki mikalo oluloti uti komu u fedae. ³⁴ Komu u fedato, Yesu sipikuti mikalo lumuto ya wenena mau naba minamo geyeto ya sipisipi kiyabani we minámamo yamaida oti minanako, yamu siya-mulunau miluma koli gimito neta-mata muki api gilibaiye.

³⁵ Api gilibi minaito, lunaga fo sapinagolito ege moinamo we amodoka oti eti loumamo, Eba fafato ama ya minogeto ya sinidenagoliye. ³⁶ Yamu wenena ya numudo-numudo ya gilifi fulageto weni-neta meina finawae, loto gilifi melo, loumae. ³⁷ Eti loumato, Linate yate weni-neta ma gimalo, loto logimaito itibiti loumamo, Aiyo, netawa meina finumo ya meinala kifana denaliyasi tu hadeti (200) yaidana oto minenagoliye. Lamote ya uti kifana naba fuloti beleti meina fi gedeti oti gimalo, loto labe? loti loga o edae. ³⁸ Loga o edato, eti logimami, Beleti nenaki olu minae? Uti kalo, logimaito uti olu oloto pititi itibiti oti eti loumamo, Beleti faifu (5) ido laefa lele olu minone, loti loumae.

³⁹ Loumato, eti logimami, Wenena muki mau minamo ya we fiti yuwa laloto ya amedalo, loti logimalo, loto logimaito, ⁴⁰ ido wenena fifti-fifti (50) ya mau minamo ido maleka wenena wani hadeti wani hadeti (100) ya mau minamo ya yuwalo amedoti minae. ⁴¹ Amedoti minato, Yesukafo beleti faifu (5) ya oluto kosinalo ko faka loto, siyane, lalole, lototo ya leketo ege-ege moinamo we yate iya meleti wenena mau naba ya giminawae, loto gimaiye. Ido laefa lele yaki iya mele gimaito ⁴² muki noti muni ito ⁴³ ido ege moinamo wewa ya luma nemo onowa-fanawa minomo wimo ya kiyaka oti, owo kedikoko naba tuwelu (12) ya koilato faitimo ne. ⁴⁴ Ido weni-neta namo wemomo ya faifu tauseni (5,000) ya minae.

*Yesukafo no mulalo kiyana leya wito moinami ka
(Mt 14:22-23; Yo 6:16-21)*

⁴⁵ Ayalo Yesukafo ege moinamo we ya eti logimami, Linate sipiku ya diti Betesaida numudo komu meleti walo, loto logimito wenena mau minamo ya gilifi melaiye. ⁴⁶ Gilifi meletoto fulu gedeito ya Goti loumuna, loto mowalo idaiye. ⁴⁷ Idaito, luwaila melenagolito sipima mika fulu faiga ito u nofuna muliti utaito, aimolako mikalo ya minaiye. ⁴⁸ Minoto geyami ya epe naba ma konidokati oto olu bubudito koiya fiti ika o minato, ya Yesu geyaiye. Geyeto, kolomolomo yaleka ya no mulalo kiyanakafo leya wito monimo oto minado oto ya fulu gedeito unae, loto kala kiyaiifa, ⁴⁹ amote Yesu no mulalo moinami ya eyeti eti kolamo, Kolofa ne, loti kani kiti ya muki eyeti koli naba-naba gimainako, ⁵⁰ au naba-naba lae. Au naba-naba lato, ayalo ya eti logimami, Seti-muludigu ya auma wiyalo. Namoma minowe. Koli gimámaneyo, loto logimito ⁵¹ sipiku lakoina idaito ya epe fuli lito elegiti, ⁵² seni-muluni gedimo nenako, komu beleti iya melami monala ya kolife loti kolámae.

Neta kilamo wenena olu faka lo gedami ka
(Mt 14:34-36)

⁵³ Ido nofuna ya yofototo uto Genesalete mikalo fedeti sipi no anawalo nela witi olu kiki loti ⁵⁴ sipikuti lomato, ayalo ya wenena ya Yesu eyefe loti, ⁵⁵ eba negu-negu yati muki oluloti oti minami ebaleka ya wenena neta kilamo ya kununido meleti gilimiti ae. ⁵⁶ Gilimiti amo yaidana oti Yesu eba muki amaufe yaufe, ido numuna meya nabalofe, ido kefolalofe wimo ya wenena mau minamo ebalo neta kilamo wenena ono gedeti ya eti loumamo, Ukagalo owo anawalo yako olunagolone, loti wako loumato ido wenena muki olamo ya olu faka lo gedaiye.

7

Yesukafo Goti lo melami kalaki ido Yuda wenena aunibo-mota kani yakimu logimami ka
(Mt 15:1-9)

¹ Falisi weki lo melami ka api gilibi-gilibi amo we malekaki ya Yelusalemukati Yesu nedo oti mau minato, ² ege moinamo we maleka ani noku wiyámoti weni-neta nato ya geyae. ³ Geyeti, Falisi weki ido Yuda wenenaki muki ya aunibo-mota kidene kanina meyalo meleti weni-neta nenagilima ya komu ani noku witiko no-no ae. ⁴ Ido maketilo yati neta ma oluti oti, komu noku witiko no-no ae. Ido kidene ka so loti kaputi masati lapeti noku wi-wi amo mona yamaidana oti meyalo melae. ⁵ Yamu Falisi we ido lo melami ka api gilibi-gilibi amo we yate eti loti loga o edamo, Egaidana oti kege-kege moinamo we yate autefo-mota kidene kanina ya meyalo meleti weni-neta nenagilima ani noku wiyámae? loti loga o edae. ⁶ Loga o edato, itibito logimami, Aisaiyakafo komu adeina linate monabi lele wiyamo yamu ka ona loto eti limo,

Wenenawa ya wenido yako kuline olu faka lafa, seni-mulunigu koli nomámoti, ⁷ eti lamo, Kawa ya Goti kala ne, loti lafa, ido wenena kidene kani yako api gilibiti ouni-luni-kani nomamo monawa ya fa neta ne,

loto ka mono lufuwa wiyaiigu (Ais 29:13) ya nemo ne. ⁸ Ido Goti lo melami kala ya linate olu fuliti wenena kidene kanina olu kiki loti olumo wae.

⁹ Linate eti lamo, Lalimo monate yako meyalo melenune, loti Goti lo melami kala fulitamo ya monate lalo ne, loti kani kiyafe? Olo. ¹⁰ Yamu Mosesekafo eti limo, Otibo metibo kulini olu faka lalo,

loto (Kis 20:12, Lo 5:16), ido ka maki eti limo,

We makafo ka nosámami olafofe melafefe ya lo gedenami, aya we ya ofo folalo, loto ka mono lufuwau (Kis 21:17) ya nemo ne. ¹¹ Eti lifa, we makafo olafo melafefe logiminami, Namoma neta muki ko mele gedomo neta yama felegaga neto Goti moda umutomo ne, logiminami we ya ¹² linate eti loumamo, Okafo mekafo netawa gimito kofa olu lalo gedámanimo ya lalo ne, loti loumuti, ¹³ linate monati etiti api gilibamokafo

Goti kala olu fa neta oti fulitae. Ido linate mona yamaidana oti so loti eti mele-mele ae, loto logimaiye.

*Neta yakafo wenena ya sitoto olu ladi o gedami ka
(Mt 15:10-20)*

¹⁴ Yesukafo wenena mau minamo luni fiyaito amo minaido ato eti logimami, Linate muki kane koliti ya kolife loti kolalo. ¹⁵ Neta-mata feka nemo neta yakafo luteu dinami ya olu ladi o ledámenagolifa, ido neta-mata oude-lute-kateu yati feka ami neta yakafo olu ladi o ledaiye. [¹⁶ Linate kati nemo wenena yate kolalo, loto logimaiye.]

¹⁷ Wenena mau minamo fulo gedeito numugu idaito, ya ege-ege moinamo we yate kepa kawa limo yamu loga o edato, ¹⁸ amokafo eti logimami, Ake, linate yaki kolife loti kolámafe? Neta-mata fekati luteu idami ya ¹⁹ oudelute-kateu idámoto, sete kofumawau yako dito, aiga sefe lo fulo-fulo oninako, oude-lute-kate ya olu ladi o ledámaiye, loto limo ya etito wete-neta muki nonimo ya lalo ne, loto liye. ²⁰ Eti loto ido ka ma eti limo, Oude-lute-kateuti feka ami yakafoko Goti omunalo ya olu ladi o ledaiye. ²¹ Yamu oudi-luti-kati yauti kati-manidi nosámami kiyamo mona, kopa olu onamo mona, neta ugele olamo mona, ofo folamo mona, kume-ugele namo mona, ²² ko lalo-talo melamo mona, wenena koli nosámami o gedamo mona, koni wiyamo mona, mona nosámami meleto wenena olu ukanido koli gedenami mona, netaninamu koliti seni-muluni nosámami mele gedamo mona, kamani kiyamo mona, ukani-luni oto diti kolamo mona, ka maninigu minámami mona, ²³ monawa nosámami-asámami muki ya oudi-luti-katigu yauti oto olu ladi o gede-gede iye, loto logimaiye.

*Ailo feka wena makafo koli kikitimo ka
(Mt 15:21-28)*

²⁴ Ena Yesu ya ebawa ya fulito uto eba ma Taiya numuna adu nedo ya u fedeto numugu dito, ya momona oto minenae, loto kolaifa, ido yalo u falukunami ya ogoufámami ne. ²⁵ Etito nenako, wena ma olulafo kefolo ya Satani kimiwela siya-mulunau mino edami ya wenawa Yesu kala kolito ayalo oto kiyanaló kiyana umola fiyaiye. ²⁶ Kiyana umola fiyami wenawa ya ailo feka wena minoto Fonisia ebalo Silia mikalo oloto piyami wena yakafo eti loumami, Olunefo Satani kimiwela siya-mulunau mino edami ya olu fulo edeto ilifi melo, loto wako loumaiye. ²⁷ Etito wako loumaito, ya eti loumami, Nomilipa weni-neta oluti kula minagu fulamo ya efe ádaiye. Nomilipa komu nenawamo ne, loumaiye.

²⁸ Eti loumaifa, ido itibito loumami, Wenabao, ona laba, ido nomilipa weni-neta no minato, lana mikalo olumo wiyami ya kula yate no-no ae, lito, ²⁹ eti loumami, Etito itibito lonomanimo yamu numugaleka itibito wageto olukafo Satani kimiwela ya fulo edeto utaiye, loumaiye. ³⁰ Loumaito, numunaleka itibito uto ya olulafo folomolo ono minami eyami Satani kimiwela moda fulo edeito utaiye.

Yesukafo we kala melami wela kuluma keina imo ya olu faka lo edami ka

³¹ Ena Yesu Taiya eba ya fuloto uto Saidoni numudo fedeto, yaloti u Galili nofudo uto Dekapolisi ebalo fedaiye. ³² Fedaito, ya we ma kala melami wela keina imoma ilimiti Yesu nedo oti, Agakafo ya ukanalo olo, loti wako loumato, ³³ amokafo wenena mau minadoti ilimito fele uto ya ana ilekiya kalau meleto ya ketufu oto we wela kuluma oluto, ³⁴ kosinaleka koto mulunauti aku loto eti limo, Efata, loto limo ya monawa, Kaka ya olu godo, loto loumaiye. ³⁵ Loumaito, ya ayalo ya wewa kala ya moda olu godito, wela kulumama kotito, ka efe loto liye. ³⁶ Ka efe loto lito, Yesukafo logimami, Linate netawa yamu wenena ma logimámalo, loto lo fuko gedaifa, amote auma witi logimimo wato, ³⁷ wenena koliti weni lawa apaitaito eti lamo, Amo ya neta-mata muki ya laloko

olufe liye. Kani melami wenena olu kani ki godoto, ido weni kuluma keina imo wenena olu efe lo gedaito, ka efe loti lae, loti lae.

8

Yesukafo we fo (4) tauseni weni-neta gimami ka (Mt 15:32-39)

¹ Kamena yalo wenena naba kofa mau wi minato, weni-neta minámaito, Yesukafo ege moinamo we luni fiyaito ato eti logimami, ² Wenena mau naba minamo ya fo kamena lelei-lawokoi (3) yalo ya namoki umalo minamo ya nenawamo neta minámainako, sene-muluneu miluma koli gimowe. ³ Ido maleka ya faigakati amo ya numunidoka kadunamu folado ya gilifi melenamo ya kanudo lumu fou lenagilae, loto logimaiye. ⁴ Logimaito, ege moinamo wewa itibiti loumamo, Eba ama fafato ya nenako, beleti naba ma egalekati oluto gimogeto ogofuti nenawamo ne? loti loga o edae. ⁵ Loga o edato, itibito logimami, Beleti nenaki oluti ae? logimaito eti lamo, Seweni (7) ya ne, loumae.

⁶ Loumato, amokafo wenena muki mikalo amedoti minalo, logimito ya beleti seweni (7) ya oluto, siyane, lalole, loumuto leketo ege moinamo we wenena muki ya gimalo, loto gimaito eti ae. ⁷ Ido laefa kefola maki nemo yamu siyane, lalole, loumuto ege moinamo we gimito, ya laefa yaki gimalo, logimaiye. ⁸ Logimaito, gimato, muki noti muni ito ya aiga ege moinamo we ya luma nemo ya olu mau wiyamo owo ma kedikoko naba seweni (7) ya owo koilamo ya faitiye. ⁹ Ido wemomo fo tauseni (4,000) ya yalo minae.

Ido wenenawa ya gilifi meleito ¹⁰ ya Yesuki ege-ege moinamo weki sipiku diti ya Dalimanuta eballo wae.

Goti aumala lilibageto eyenune, lamo ka (Mt 16:1-4)

¹¹ Ido Falisi we ya Yesudoka oti moila fiti kepa mele umunuwe, loti ya eti loumamo, Kosinalo mebe-maba ma lilibageto kenune, loti lae. ¹² Eti lato, amokafo siya-mulunau keina imo yauti aku loto eti logimami, Kamena oiya ama minamo wenena ya nediti Goti aumala lilibami mebe-maba ma oloto pi lomageto eyenune, loti lae? Ka ona logimowe. Goti aumala gilibami mebe-maba ma ya olu oloto pi gedámenamo ne, loto logimito, ¹³ fulo gedeito sipiku itibito dito nofuna wela filigaleka wiye.

Falisi we ido Heloti ka nosámami api gilibamo ka yamu fuka ka logimami ka (Mt 16:5-12)

¹⁴ Ege moinamo we ya beleti kani melaito otámato ya beleti lawoko mako sipiku amo minagu ne. ¹⁵ Ido Yesukafo fuka ka logimami, Koti moinalo. Falisi we yisininaki, ido Helotiki yisilaki olu kopa o ledetenaiye, loti kofe loti moinalo, loto logimaiye. ¹⁶ Eti logimami kawa yamu inanimonigu lokoli-fakoli oti eti lamo, Beleti oto ámoninako, yamu eti liye, loti lae. ¹⁷ Ka lamo ya Yesu kolitoto eti limo, Nediti beleti otámamo yamu lokoli-fakoli o minae? Onema yaki ya koti kolife loti kolámafe? Ido seti-muludi gedife? ¹⁸ Omudi nemo yamo ágafe? Ido kati nemo yamo kolámafe? Komu neta omo yama ya kati melaife? ¹⁹ Beleti faifu (5) ya oluto wenena faifu tauseni (5,000) ya gimoneto luma nemo oluti owo kedikoko nenaki ya koilamo ne? loto loga o gedaito, itibiti loumamo, Lamo tuwelu (12) ya koilonimo ne, lato, ²⁰ eti logimami, Ido beleti seweni (7) ya oluto wenena muki fo tauseni (4,000) gimoneto luma nemo oluti owo kedikoko nenaki ya koilamo ne? loto loga o gedaito, itibiti loumamo, Lamo seweni (7) ya koilonimo ne, lato, ²¹ eti logimami, Oiya yaki kolife loti kolámafe? loto logimaiye.

Yesukafo we ma omuna likami ya omuna olu falatimo ka

²² Ena u Betesaida numudo fedato wenena mate omuna likami we ma ilimiti Yesu nedo oti ya agakafo ukanalo olo, loti wako loumato, ²³ amokafo omuna likami we analo oluto numunidoti ilimito uto ya omunalo ketufu oto anakafo ukanalo oluto eti loumami, Neta ma kabe? loto loga o edaito, ²⁴ ko faka loto eti loumami, Namu wenena geyofa, ido yá kanu moinamo yaidana kelae, loto loumaito, ²⁵ Yesu anakafo kofa omunalo olaito, omuna falatito neta-mata muki eyefe loto kaiye. ²⁶ Efe loto kaito, aimola numunaleka ilifi meletto loumami, Numuna meya yau idámo, loto lo fuko edaiye.

Pitakafo Goti ilifi melami we Kilistoma minane, loumami ka
(Mt 16:13-20; Lu 9:18-21)

²⁷ Ena Yesuki ege moinamo weki eba naba kuliya Sisalia Filipaika uti numuna meya adu nemo ya wado kanudo ya eti limo, Wenena ya namomu ya kema minaiye, loti lo minae? loto loga o gedaito, ²⁸ itibiti loumamo, Wenena maleka yate, Yoni noku wi gede-gede imo wema ya minane, loti lo minae. Ido maleka yate, Elaiya ya minane, loti lo minae. Ido ma yate, Yelemaiya minabemo, ido polofete minagumati we ya minane, loti lo minae, loti loumae. ²⁹ Eti lato, amokafo limo, Ido linate ya namo ya kema ne, loti lo minae? loto loga o gedaito, Pitakafo itibito loumami, Kamo ya Goti ilifi melami we Kilisto ya minane, loto loumaiye. ³⁰ Ido kawa ya wenena logimámalo, loto ka auma wito lo fuko gedaiye.

Yesu fulutoto nedinae, loto logimami ka
(Mt 16:21-28; Lu 9:22-27)

³¹ Ido amokafo api gilibito eti limo, We Kula namo ya keina naba-naba kolinagolowe. Ido Yuda wenena kiyabani we yaki yokila ki umamo we kiyabani we yaki ido lo melami ka api gilibi-gilibi amo we yalekate meni numunagilae. Numuti nofo folato, ya fo kamena tili (3) wageto, kofa nedinagolowe, loto logimaiye. ³² Kawa ya oloto lito, Pitakafo ilimito anawaleka uto apito oudaifa, ³³ ido Yesu ya eleyapa wito ege moinamo we geyeto Pita oduto eti loumami, Sataniyo, negeka wo. Kamo Goti kala kiyami yaidana oto kaka kiyámanimo faifa mikaleka wenena kani kiyamo yaidana oto kaka kiyane, loto loumaiye.

³⁴ Ena Yesu mau minamo wenena ido ege moinamo we yaki, Namu minodo ya alo, loto luni fito eti logimami, Ma nege melenune, loti lenawamo ya linanimomuko kolamo ka ya fuliti kamena-kamena nege meletto fulunune, loti lenawamo ya yá yofonina mofuti ya nege-nege melenawae. ³⁵ Yamu makafo aimola ukana atuwa yamuko koli minoto fulunami we ya u kopa unagoliye. Ido makafo namomu ido kawa kuwa lalo yamu kolito monimo uto omuna kofawa minami monala ya fulito fulunami wewa ya omuna kofawa minomo dinagoliye. ³⁶ Kolafe? Makafo ya mikaleka neta-mata muki ya ko noto monimo wifa, ido aimola u kopa unami we ya egaidana oti ko nami netalamatala olu lalo o edenami ne? ³⁷ Ido moda fulutenami ya nena netakafo ouna meina fito itibito olunaiye? ³⁸ Ido kamena oiya ama minamo wenena ya mona nosámami meleti Gotidoka ekelámamo kamena negu mate namomu ido ka lomo yamu kolito ukanido kolinawamo wenena ya namo We Kula ya enisole felegaga yaki lakoina o Menefo lamenalala yau fedenamo kamenalo ya wenenawa yamu kolito ayaidana oto ukanelo kolinagolowe, loto logimaiye.

9

¹ Ena Yesukafo eti logimami, Ka ona logimowe. Linate onema amalo nedi minagu yauti maleka folámoti faifa kofawa minamo ya Goti wekudi wenenala aumalakafo kiyaba o gedami kamena ya eyenagilae, loto logimaiye.

*Yesu ukana ya u ailoma builami ka
(Mt 17:1-13; Lu 9:28-36)*

² Aiga fo kamena sikisi (6) utaito, ya Yesukafo Pitale, Yemusile, Yonile gilimito mowa fana-fanalo idaito, fele inanimoniko minato, yalo ya omunido ukana ya u ailo bulaito ³ ukanalo owo lamena oto u kiyoba ona builami ya wenena ukanido owo kiyoba bulu edamo ya mikalo wenena yate kiyoba yaidana oti bulu edámenagilae. ⁴ Ido omunido Elaiyate, Mosesete, oloto piyaito Yesuki lokoli-fakoli o minato geyae. ⁵⁻⁶ Geyeti, koli naba koliti Pitakafo nediye lenae? loto kala kife ádoto, Yesu eti loumami, Api lilibanimo we, amaló minonimo ya lalo iye. Numuna kolo-kalo lelei-lawokoi ya kuwogeto ma ya kamo numuga minenaiye. Ido ma ya Mosese numuna minenaiye. Ido ma ya Elaiya numuna minenaiye, loto loumaiye. ⁷ Eti loumaito, ya limu ma moda oloto pito asa wi gedaito, ya limuku yauti nola ma kolamo eti limo, Ama ya sene-mulune umomo Nanefo ya ne. Linate kala ya luti-katigu kolalo, loto liye. ⁸ Eti lito, kaita ko fulo yaleka waka afa, ya wenena ma geyámae. Yesukiko lakoina minae.

⁹ Mowalekati lomado ya Yesukafo auma wito lo fuko gedami, Neta kamo yama wenena logimámalo. Aiga namo We Kula fulunaguti kofa neditoneto kawa ya logiminawae, loto lo fuko gedaiye. ¹⁰ Lo fuko gedaito, folaiguti kofa nedinami kawa monawa ya inanimoniko minagu yau lokoli-fakoli oti moni wilae.

¹¹ Moni wiliti eti loti loga o edamo, Elaiya komu enami ne, loti ka mono api gilibamo we yate nediti eti lamo ne? loti loga o edato, ¹² Yesukafo itibito logimami, Ona lae. Elaiya ya komu oto neta-mata muki ya olufe lenagoliye. Eti ageto ido mono lufuwa wiyagu yau namo We Kula yamu eti loti lamo, Amo ukana ogofu naba-naba kolaito, ido meni umunawae, loti lamo kawa ya nediye loti lufuwa wiyamo ne? ¹³ Ka logimowe. Elaiya ya moda otaifa, ido amomu lo melami ka lufuwa wiyamo kamalo meyalo meleti eti edenune, loti netawa-matawa muki seni-mulunigu kolamo ya olu edetama ne, loto ya logimaiye.

*Yesukafo Satani kimiwela olu fulami ka
(Mt 17:14-21; Lu 9:37-43)*

¹⁴ Ena Yesule, Pitale, Yonile, Yemusile itibiti ege-ege moinamo we liliga minadoka oti kamo ya wenena mau naba ogona o gede minato, ido lo melami ka api gilibamo we yaki ege-ege moinamo weki moila fiyamo ya geyae. ¹⁵ Geyato, mau witi minamo wenena muki ya Yesu eyeti elegiti oluloti amo nedo uti aiyo-koiyo loumato, ¹⁶ amokafo, Moila fiyamo mona ya lonomalo, loto logimaiye. ¹⁷ Eti logimaito, mau minamo wenena yauti we makafo loumami, Api lilibanimo we, nanefo siya-mulunau Satani kimiwela mino edami yamu ka ádaito ya kamodoka ilimito owe. ¹⁸ Ido kamena-kamena Satani kimiwelakafo nanefo oluto fulo mikalo edaito, amo ketufu welauti dito, wela-auma ogofu kiki loto, ukana-akana bubudema mino-mino imo ne. Yamu namokafo kege-kege moinamo we siya-mulunauti ya olu fulo edeti ilifi melalo, loto logimofa, ido ogoufámae, loto loumaiye.

¹⁹ Loumaito, Yesukafo itibito logimami, Aiyo, kamena oiya ama minamo wenena, linate koli kiki ádamo wenena, namo ya linateki kamena nenaki minenae? Ido kamena nenaki keinatina kolinae? Kipawama ilimiti namodo alo, loto logimaiye. ²⁰ Ilimiti ato, Satani kimiwela yakafo Yesu eyeto ayalo ya kipawama olu kulu ofaito mikalo lumu fou loto kululu-kululu monito ya ketufu welauti kala-kala loto idaiye.

²¹ Yesukafo kipawa melafo loga o edami, Kamena nenaki eti iye? lito itibito loumami, Kipa kefolá minaidoti eti imo ne. ²² Ido kamena-kamena Satani kimiwela yakafo ofo fulunae, loto nanefo yoku noku olu fulu ede-edo imo ne. Nefa, kamo ogofutoma ya lamo milumate kolito ade olu faka lo, loto loumaiye. ²³ Eti loumaito, Yesukafo loumami, Ogofutomae, lanimo ya nedito lane? Wenena koli kikitamo wenena, Neta-mata eti

enune, loti kolinawamo ya netawa-matawa ya ogofuti enawamo ne, loto liye. ²⁴ Eti lito, ayalo ya kipa melafokafo loumami, Namu koli kikitomo nefa, koli kikine aumala minámaiye. Yamu kamokafo koli kikine ya olu auma wi nedeto ane olu faka lo, loto loumaiye.

²⁵ Ido wenena muki oluloti oti mau wiyamo ya Yesukafo geyeto Satani kimiwela oduto eti loumami, Kamo kipa kala meletu ka ádenaiye, loto eti o edanimu ya ka auma wito lokomowe. Kipa siya-mulunauti feka oto fulu edeito uto kofa itibito ámo, loto loumaiye. ²⁶ Eti loumaito, Satani kimiwelama kai naba meletu kipawa olu kulu naba-naba ofo edeto feka oto fulu edeito wito kipawama kono ukana kelaito ya wenena muki eti lamo, Aiyo, moda fulutaiye, loti lafa, ²⁷ Yesukafo analo oluto olu faka lito ya nedi minaiye, loto logimaiye.

²⁸ Yesu numugu idaito, wenena ma minámado ya ege-ege moinamo we yate eti loti loga o edamo, Olu fulu edeto ilifinumo ya nedito ogoufámone? loti loga o edato, ²⁹ itibito logimami, Netawa yaidana olu fulu edenawamo ya komu Goti loumunawamo yakafoko olu fulu edenawamo ne, loto logimaiye.

Yesu fuluto nedinami ka kofa logimami ka
(Mt 17:22-23; Lu 9:43-45)

³⁰⁻³¹ Ebawa fuliti Galili mikalo monimo uti Yesukafo ege-ege moinamo we api gilíbami yamu wenena minonimo eba ya kolámenawae, loto kolaiye. Kolito eti logimami, We Kula namo ya wenena anido gimato, nofo folato, fo kamena tili (3) wageto fulunaguti ya kofa nedinae, loto logimaiye. ³² Eti logimaifa, kawa monala ya kolife ádoti kolia kiliti ya netawa yamu loga o edámæ.

U komu meletu nemo ka
(Mt 18:1-5; Lu 9:46-48)

³³ Uti Kapeneyamu fedeti Yesukafo numugu dito eti loto loga o gedami, Kanu onido ya nena netamu moila fiyae? lito, ³⁴ kanudo ado ka lamo ya minagu yauti kemakafo u komu meletu kuliya nemo we minenagoliye, loti yamu moila fiyanako, ka kedámæ. ³⁵ Ka kedámato Yesu amedoto ege moinamo we tuwelu (12) ya alo, logimaito koliti ato, eti logimami, We makafo namo kuline nemo we minenae, loto lenami we ya komu kuliya lumuto nemo minoto wenena muki kouba-naba o gedenaiye, loto logimito ³⁶ nomilipa kefolo analo oluto, minagu olu nedi edeto, abusa wito eti logimami, ³⁷ We mate ya namo kuline yamu nomilipawa yaidana oto koina wi gedenagilamo we ya namoki koina wi nedanagilae. Ido namo koina wi nedanawamo we ya namoko koina wi nedámenagilae. E'e, nilifi melami we yaki koina wi edenagilae, loto ya logimaiye.

We ma kuwotefo builámenami ya wenenate ne, loto limo ka
(Lu 9:49-50)

³⁸ Ena Yonikafo eti loumami, Api lilibanimo we, we ma kamo kulikalo Satani kimiwela olu fulu gede-gede imo we ya eyonimo nefa, aya wewa ya lamodoka ekelámami yamu lo fuko edone, loto loumaiye. ³⁹ Loumaito, Yesukafo limo, Lo fuko edámalo. Makafo ya kulinelo Goti aumala gilíbami neta oloto pi giminami we ya alako ka nosámami ogofuto lo nedámenagoliye. ⁴⁰ Yamu we ma ya kuwotefo builámenami we ya yowote we ne. ⁴¹ Ka ona logimowe. Linate Goti nilifami we Kilisto nege melanako, we makafo namo kuline yamu nomu oluto no giminami we ya meinala u kopa ámunagoliye, loto logimaiye.

Mona nosámami yakafo koli kikitamo monani olu kopaitami ka
(Mt 18:6-9; Lu 17:1-2)

⁴² Ido we makafo faifa wenena koli kikito nomagu yauti lawoko ma koli kikila ya olu kopaitenami we ya Gotidokati lifima ka naba-naba itibito olunami ne. Ido wenena

kifana naba-naba kenebalau nela witi ya no sumitigu yau fulo edamo neko, moda lalo agi ne.

⁴³ Ido agakafo lifima olu komagetoma, aga fuko fulito. Kamo aga dumani nageto omuga kofawa minanimo ya lalo nefa, aga lelewai yaki minoto yo eifámenami yoku unanimo ya nosa naba ámenami ne. [⁴⁴ Yalo kinina ya folámato, ido yo yaki eifámenami ne.] ⁴⁵ Ido kiyagakafo lifima olu mofu kedagetoma, kiyaga ya fuko fulito. Kamo keni-keni oto omuga kofawa minanimo ya lalo nefa, kiyaga lelewai yaki minenanimo ya yoku olu fulo kedenawamo ya nosa naba ámenami ne. [⁴⁶ Yalo kinina ya folámato, ido yo yaki eifámenami ne.] ⁴⁷⁻⁴⁸ Ido omugakafo lifima olu mofu kedagetoma, omuga ya olu fulito. Kamo omuga filigako minoto Goti wekudi wenenala kiyaba o gedami kilalau idageto ya lalo nefa, omuga lelewai minenanimo ya yo eifámenami yoku kinina ya folámato, ido yo yaki eifámenami negu ya olu fulo kedenawamo ya nosa naba ámenagoliye.

⁴⁹ Ido wenena u lalokako unawae, loto nela kuwo kiyamo yaidana oto Goti yamo kaila fi ledami ne. ⁵⁰ Kuwo ya lalo nefa, kuwo leya folámagaiyama nena netadunu leya fulunami kofa olufe lenune? Ido linate seti-muludigu kuwo amo yaidana oti you amene mona meleti wenenatinaki sodoti lakoina minalo, loto liye.

10

*We wena mofu melamo ya fuko fulitenawamo ka
(Mt 19:1-12; Lu 16:18)*

¹ Ena Yesu ya aya ebawa fulito Yudia mikau uto no naba Yodani kilito filigaleka wiye. Wito wenena mau naba-naba minamo ya amodoka ato, api gilibi-gilibi imo monala melete ya api gilibaiye.

² Api gilibaito, Falisi we mate kepa mele umunune, loti oti eti loti loga o edamo, We makafo olonafo fuko fulitenami we ya lo melami ka fukenaife? loti loga o edato, ³ itibito logimami, Mosesekafo nena ka auma wito lo mele gedaiye? loto loga o gedaiye. ⁴ Loga o gedaito, ya eti loumamo, Mosese ya we makafo olonefo fulitena, loto lufuwa wito umuto fulito edenamile, loto limo ne, loti loumae. ⁵ Loumato, itibito logimami, Linate seti-muludigu gedinako, yamu kawa lufuwa wito logimaifa, ⁶ kana adeina akaimati neta-mata apito olu oloto piyami kamenalo ya Gotikafo

We wena olu oloto piyami ne,

loto ka mono lufuwau (*Stt 1:27*) ya nemo ne. ⁷ Etito nemoma nenako,

Wemomo yate onibo menibo fulo gedeiti olonibodo ekelamo, lele ya ukani ⁸ u lawoko oti minenawaiye,

loto ka mono lufuwau (*Stt 2:24*) ya nemo ne. Etito lele minámoti u lawoko uti minenawami ne. ⁹ Etito nemo nenako, Gotikafo moda ekele gedetami ya wenena yate fuko filiga-filiga o gedámalo, loto logimaiye.

¹⁰ Aiga numugu minoti ya ege-ege moinamo we ya netawa yamu kofa loga o edato,

¹¹ Yesukafo itibito logimami, We makafo olonafo fuko fulito uto wena ma olami we ya moda kume-ugele naiye. ¹² Ido wena makafo wanafo fuko fulito uto we ma mofu melami wena ya moda kume-ugele naiye, loto logimaiye.

*Yesukafo ana nomilipa kefola atenido melami ka
(Mt 19:13-15; Lu 18:15-17)*

¹³ Ena nomilipa kefola ya Yesu nedo gilimiti ato, ya anakafo atenido melenaiye, loti o minafa, ege-ege moinamo we yate geyeti goudae. ¹⁴ Goudato, Yesukafo koto siya kala-kala lito eti logimami, Nomilipa namodo alo, loti logimalo. Goti wekudi wenenala kiyaba o ledami kilalau ya yaidana wenena ebanina nenako, enawamo kanu ya ku gedámalo. ¹⁵ Ka ona logimowe. Wenena ya Goti wekudite kiyaba o ledenaiye, loti

kolinawamo wenena ya nomilipawa kefolá yaidana oti ya kilalau dinawamo ne, loto logimito, ¹⁶ nomilipa abusa wito, anakafo atenido oluto Melafo olu lalo o gedo, loto loumaiye.

Neta ko nami we kala
(Mt 19:16-30; Lu 18:18-30)

¹⁷ Ena Yesu kanudo unae, loto wido ya we ma oluloto oto kiyanaló kiyana umola fito eti loumami, Api lilibanimo we lalo netao, Namó kofawa minomo dinamo mona olunae, loto kolinamo ya nena mona melenamo ne? loto loga o edaiye. ¹⁸ Loga o edaito, Yesukafo eti loumami, Kamo nedito namo ya we lalo minane, loto lane? Wenena lalo ma minámamo ne. Goti yako lalo ne. ¹⁹ Lo melami ka yau eti limo, Wenena gini folámo. Kume-ugele áno. Neta ugele olámo. Ka suki loto wenena kamani kiyámo. Wenena koni wito netani olámo. Okafo mekafo kulini olu faka lo, loto ka mono lufuwau (*Kis 20:12-16, Lo 5:16-20*) nemo ka ya moda kolitanimo ne, loto loumaiye. ²⁰ Loumaito, itibito loumami, Api lilibanimo we, kipa kefolá minomo kamenaleka yati kawa muki ya meyalo melemo wowe, loto loumaito, ²¹ Yesukafo eyeto siya-muluna umuto loumami, Kamo ya neta lawoko mako eti ámane. Uto netakamataka muki ko nanimo ya kifanaló fuloto, kifana oluto, neta ko ánamo wenena iya mele gimo. Eti enanimo ya kosinauka neta-mata ko nenagolane. Ido oto nege melo, loto loumaiye. ²² Loumami kawa kolito koukame naba-naba ko nami nenako, kola-wela kifufu wito siya-muluna keina ito ya wiye.

²³ Wito, ya Yesukafo eleyapa wito ege moinamo we eti loto logimami, Koukame naba-naba ko namo we ya Goti wekudi wenenala kiyaba o ledami kilalau dinune, loti kolinawamo ya koiya naba-naba finawamo ne, loto logimaito, ²⁴ kawa limo koliti elegiyafa, Yesu kofa ya limo, Nomilipao, makafo ya Goti wekudi wenenala kiyaba o ledami kilalau dinae, loto kolinami ya koiya naba-naba finami ne. ²⁵ Ido yafo-kameli yakafo naka kifiyau dinae, loto koiya naba fiyami yaidana oto koukame naba-naba ko namo we ya Goti kilalau dinune, loti kolinawamo ya oto diti koiya naba-naba finawamo ne, loto logimaiye. ²⁶ Logimami ka koliti eleigiti inanimoni yau lokoli-fakoli amo, Etito nenako, yamu kema wenena olu omuni kenaiye? loti lato, ²⁷ Yesukafo geyeto eti limo, Wenena ya ogoufámenagilafa, ido Goti ya ogofunami ne. Neta-mata muki eti enae, loto kolami ya moda ogofu minaiye, loto logimaiye.

²⁸ Logimaito, Pitakafo eti loumami, Lamo moda neta-mata muki fulitoto kege melonimo ne, loto lito, ²⁹ Yesukafo itibito loumami, Ka ona logimowe. Wenena mate namoki kane kune laloki yamu koliti numuni ebani, ido yanibo kunanibo gemonani, ido onibo menibo, ido nomilipani, ido mini fulitenawamo wenena ³⁰ ya oiya minamo kamenalo netawa fulitamo mulalo-mulalo diti itibiti olunawamo ne. Numuni ebani, yanibo kunanibo gemonani, onibo menibo, nomilipani, mini olunawafa, ido yako minámaiye. Keina ma yaki kolinawamo ne. Ido kamena aiga o fedenami yalo Goti analoti kofawa minowa-minowa oti minomo dinawamo mona ya olunawae. ³¹ Etití olunawafa, ido wenena mumudi kulinigi we minamo ya kulini ya lumunami ne. Ido kulini lomami wenena ya kulinigi we minenawamo ne, loto logimaiye.

Yesu folaiguti kofa nedinami kala
(Mt 20:17-19; Lu 18:31-34)

³² Ena Yelusalemuka dinune, loti wado ya Yesu u komu mele gedeto wito ege-ege moinamo we eleigiti kani mumudi kiyato, ido gege melamo wenena ya koli kolae. Ido amokafo ege moinamo we tuwelu (12) ya anawaleka gilimito uto neta-mata o edenawamo yamu ya eti loto logimami, ³³ Moda Yelusalemuka idogeto yalo ya kuwonefo-mota yate namo We Kula ya yokila ki umu-umu amo we wenabani ido lo melami ka api gilibi-gilibi amo we anido ya gimato olu kalo mele nedeti nofo

fulunawamo ka lo winagilae. Etiti ailo feka wenena anido gimato, ³⁴ wenenawa yate kamane kiti ketufu o nedeti ipi nofoti nofo fulunawae. Nofo folato, fo kamena tili (3) ya wageto fulunaguti kofa nedinae, loto logimaiye.

*Yemusite Yonite kulinigi we minenaliye, loti kolami ka
(Mt 20:20-28)*

³⁵ Ena Sebedi nalafo Yemusite Yonite Yesu nedo oti eti loumami, Api lilibanimo we, lokumunalimo neta ya olufe lo ledenane, loto kolojiye, laito, ³⁶ itibito limo, Nena neta olufe lo ledenaiye, loti kolaiye? loto loga o gedaiye. ³⁷ Loga o gedaito, itibito loumami, Kamo lamenaka nabaki enanimo kamenalo ya lamo ma fulo aga onaleka ito ido ma aga adowaleka ito ledo, laiye.

³⁸ Eti laifa, ido Yesukafo eti logimami, Linate ya ka lami monawa ya kolife ádaiye. Namokaila fi nedamo kapu ya linate yaidana oti ogofuti olunawaife? Ido noku wi gedamo yaidana oti ya keina naba-naba yamo noku wi nedanawamo neta ayaidana oti olu ogofunawaife? lito, ³⁹ itibiti lami, Lamo ogoufoiye, loti loumaiye.

Loumaito, eti logimami, Namokaila fi nedamo neta ya linate ayaida olunawaiye. Ido nosámami neta o nedamo yaki linate o gedenawafa, ⁴⁰ ido namokafo ma fulo ane onaleka edeto ido ma fulo adowaleka edeto enamo ya ogoufámowe. E'e, ebawa ya wenena olufe lo gedetami ebanina ne, loto logimaiye.

⁴¹ Logimaito, ege moinamo we teni (10) ya kawa kolititi seni kala-kala lito, Yemusite, Yonite koli nosámami gimiti goudae. ⁴² Yamu Yesukafo alo, loto olu mau wi gedeto eti logimami, Ailo feka wenena kiyabani we yate lono olamo ya inanimoni kulini olu faka loti auma witi, eti alo, eti alo, loti ka logimi-gimi ama ne. Ido kiyabani wenaba yaki auma witi logimiti kiyaba o gede-gede amo monanina ya linate koli minama ne.

⁴³ Koli minafa, ido linategu monawa ya melámalo. We makafo linate yauti kulinei we minenae, loto kolinami we ya linate kouba-naba lonoti ya olaneyo, loto loumowe.

⁴⁴ Ido we makafo linate yauti wenabani ona minenae, loto kolinami we ya lonotina we minoto muki kouba-naba o gedaneyo, loto loumowe. ⁴⁵ Ido yako minámamiye. Namokaila We Kula omo ya kouba-naba o nedanawae, loto ámowe. E'e, namokaila kouba-naba o gedenae, loto omo ne. Ido lifimani yamu gini fulutenaiye, loto fuluto wenena muki meina fito olu itibito olunae, loto omo ne, loto logimaiye.

*Yesukafo we omuna likami olu falatimo kala
(Mt 20:29-34; Lu 18:35-43)*

⁴⁶ Ena o Yeliko fedato, Yesuki ege-ege moinamo weki wenena mau naba yaki numuna meya naba fuliti wato ya Timeusi nalafo Batimeusi omuna likami we ya kanu anawalo amedoto neta wako lo-lo o minoto, ⁴⁷ Yesu Nasaleté numudoti ami we aiye, loti lamo ka kolito apito au naba loto eti limo, Yesuwo, Defiti ufa fiyami we, milumane kolo, loto au loto liye. ⁴⁸ Eti lito, wenena mukite oduti eti lamo, Ka kedámo, loumafafa, oto dito au naba loto limo, Yesuwo, Defiti ufa fiyami we, milumane kolo, lito, ⁴⁹ Yesukafo ka limo kolito nedi minoto eti limo, Wewa ano, loti lula fiyalo, lito omuna likami we ya lula fiti eti loumamo, Alikani aneyo. Luka fiyaiye. Neido, loumato, ⁵⁰ amokafo ukanalo owo moufami ya fiyalo fulito satoto nedito Yesu nedo aiye. ⁵¹ Aito, ya Yesukafo loga o edami, Namokaila ya kamo nedi-nedi o nedanaiye, loto kolane? loumaito ya omuna likami wekafo eti loumami, Api lilibanimo we, omune kenae, loto loumaito, ⁵² Yesukafo eti loumami, Kanudo ya wo. Kamo koli kikitanimokaila yakafo olu faka lo kedetaiye, loto loumaito ayalo ya omuna falatito kanudo uto ege melaiye.

11

*Yesukafo kiyaba we wekudi yaidana oto Yelusalemu idami ka
(Mt 21:1-11; Lu 19:28-40; Yo 12:12-19)*

¹ Ena oti, Yelusalemu alili meleti Betefage numudo ido Betani numudo Olifi mowalo o fedeti Yesukafo ege-ege moinamo we lele ya gilifi meleta eti logimami, ² Numuna meya kami omunido yalo uti dinawaido ya yafo-dogi momola meyalo moinámamo ma nela witamo minenami eyenawami ya nelalo efliti oluti itibiti namo minodo ailo. ³ Ido we makafo, Linate ya nediti eti aiye? loto loga o gedagetoma, eti loumailo, Wekola lonola ma nenako, ya olutoto alako kofa itibito amalo ilifi melenaiye, loti loumailo, loto logimito gilifi melaiye. ⁴ Gilifi melaito, uti yafo-dogi momola ya kanudo nemo numuna kanu welalo nela wiyamo olu oloto piti nela efilaito, ⁵ wenena ma yalo amedoti minamote eti lamo, Linate yafo-dogi momola ya nediti efilaiye? loti loga o gedato, ⁶ Yesukafo ka logimami yamaidana oti logimaito koliti, O, ilimiti wailo, lato, ⁷ yafo-dogi Yesu nedo ilimiti uti ya ukanido owo moufami ya meyalo melaito Yesu dito amedoto minaiye. ⁸ Amedoto minaito, ya wenena muki ukanido owo kanudo melemo wato, ido wenena mate yá akawa miguti fukoti ya kanudo unaido kolaleka melemo wae. ⁹ Ido komu melamo wenenaki ido egeka melamo wenenaki yate au naba loti eti lamo,

Aiyo, siyane, hosana!

Wekola kuliyalo ami we ya lalo kolimo wimo ne.

¹⁰ Autefo-kolofate Defitikafo wenenala kiyaba lalo o gedami monala yaidana oto wewa yakafo kiyaba lalo o ledenami mona ya lalo kolimo unumo mona ya ne.

Yoiyau kosinawau minamo yaki ayaidana oti, Aiyo, siyane, hosana, loti lo-lo ae, loti ya au loti lomo wae.

¹¹ Ena Yesukafo Yelusalemu dito uto felegaga kuliyai numuna nabau dito neta-mata muki ya ko fuli lito ya moda sinidenagolito amoki ido ege moinamo we tuwelu (12) yaki itibiti Betanika u fedae.

*Yesukafo yá ade kofa liyámenaiye, loto limo ka
(Mt 21:18-19)*

¹² Leda Betanika fuloti wado kanudo Yesu kadunamu fuluto ¹³ ya yá ade ma aila wiyami faiga nemo ya eyeto uto ilawa liyami ya moni wilinae, loto yá nedo wifa, ilawa liyami kamena minámainako, ilawa liyami olu oloto piyámoto yá ailako eyaiye. ¹⁴ Yá ailako eyeto, yá eti loto loumami, ilawaka ya wenena ma kofa ánenawae, loto loumaiye. Kawa ya loumami ege-ege moinamo we ya kolae.

*Yesukafo felegaga kuliyai numunau wenena neta kifanalo fulamo giyadami ka
(Mt 21:12-17; Lu 19:45-48; Yo 2:13-22)*

¹⁵ Yesu ya Yelusalemu o fedeto felegaga kuliyai numuna naba kilalau ya dito neta meina fiyamo wenenaki neta kifanalo fulamo wenenaki ya apito giyado feka iye. Ido kifana kola ailo-ailo nemo ya olu filiga-filiga amo wenena folomoniki, ido wenena nema mulu meinalo fulamo wenena lono folomoni yaki olu eleyapa wito fululu kiyaiye. ¹⁶ Fululu kito, wenena neta-mata oluti felegaga kuliyai numuna naba kilalau diti lumuti amo wenena ya eti ámaló, loto lo fuko gedaiye. ¹⁷ Lo fuko gedeto api gilibito eti logimami, Gotikafo eti limo, Numune ya wenena mikau-mikau ya ka lonumu-numu amo numunale, loti lenawamo ne,

loto ka mono lufuwau (Ais 56:7) nemo ka ya ne. Etito nefa, linate olu ugele we numuni yaidana o minae, (Jer 7:11) loto logimaiye.

¹⁸ Kawa ya logimami yamu wenena muki elegiyato yokila ki umu-umu amo we kiyabani weki, ido lo melami ka api gilibi-gilibi amo weki koliya koliti ofo fulunawamo kanu moni wilae.

¹⁹ Ido lunaga sinidenagolito Yesuki ege-ege moinamo weki numuna meya naba ya fuliti wae.

*Yesukafo Goti koli kikito umalo, loto logimami ka
(Mt 21:20-22)*

²⁰ Leda kanudo monimo uti ya yá ade lufawati ailati muki moda meguinami ya eyae. ²¹ Eyato, Pitakafo kala kito Yesu ya eti loumami, Api lilibanimo we, eyo. Kamo ya yá ade olu kopaitenami ka loumanimo ya moda meguinaiye, loto loumaito, ²² Yesukafo itibito loumami, Goti ya koli kikito umalo. ²³ Ka ona logimowe. Goti koli kikito umunami wekafo mowa ama ya kuwo noku nedito wo, loto kala lele kiyámoto loumunami ya moda ka lomo ya oloto pi nedennaiye, loto kala ki kikitoto kinami ya etito oloto pi edenami ne. ²⁴ Yamu logimowe. Neta ma muki yamu olunune, loti koli kikitoti Goti loumunawamo ya moda olunawae.

²⁵ Ido nedito minoto Goti loumunanimoto kamenalo ya we ma mona nosámami ma mele kedami we lifimala ya kilili edo. Eti enanimoto ya Mekafo kosinau nemo we yakafo kamo lifimaka yaki ayaidana oto kilili o kedenami ne. [²⁶ Etito nefa, we ma lifimala kilili o edámenanimoto ya Mekafo kosinau nemo we yakafo lifimaka kilili o kedámenami ne, loto logimaiye.]

*Yesu kema welalo api lilibane? loti loga o edamo ka
(Mt 21:23-27; Lu 20:1-8)*

²⁷ Ido kofa o Yelusalemu fedato, Yesu felegaga kuliyai numuna naba kilalau moni minaito, yokila ki umu-umu amo we kiyabani we ido lo melami ka api gilibi-gilibi amo we ido Yuda wenena kiyabani we ya amo nedo oti ²⁸ eti loti loga o edamo, Netawa eti o-o minanimoto ya kema welaloti o-o ane? Ido kemakafo eti lokomaito o-o ane? loti loga o edae.

²⁹ Loga o edato, Yesukafo itibito logimami, Namoto ka ma loga o gedenagolowe. Itibiti lonomatoma kema welaloti netawa o-omo ya logiminagolowe. ³⁰ Yoni ya kema welaloti wenena noku wi gede-gede iye? Kosinau nemo we welaloti nefe, ido wenena wenidoti nefe? Lonomalo, logimaiye.

³¹ Logimaito, inanimonigu lokoli-fakoli oti eti lamo, Lamo ya kosinau nemo we welaloti ne, loto lenumo ya amokafo, Aiyo, linate nediti koli kikito umámae? loto lolumunagolifa, ³² ido wenena wenidoti ne, loto lenube? loti kani ligi-ligi kiyamo, ya wenena muki Yoni ya polofete ona ne, loti kolanako, wenena kolini kolae. ³³ Yamu itibiti eti loumamo, Ya kolámone, loti loumato, Yesukafo limo, Namoto yaki ayaidana oto kema welaloti netawa o-omo ya logimámenagolowe, loto liye.

12

*Kiyaba we nosámamo nela waini migu lono olamo kani
(Mt 21:33-46; Lu 20:9-19)*

¹ Ena Yesukafo kepa ka apito logimami, We makafo mina kila ogona oto fito migu nela waini ilawa kifito kiyanidunu nela ilawa lipinawamo kale ya lito migu kiyaba enawamo numuna kuwaiye. Eti o fuli loito mina lonowa ya kiyaba amo we anido meleito monimo eba faiga ma wiye. ² Uto, nela waini ilawa lalami kamenalo ya mineuti ilawa lalami ma ya komato oluto itibito ano, loto mina kiyaba amo we minadoka kouba-nabala we ma ilifi melaito wiye. ³ Wifa, ido ana-kiyanalo oluti ofoti neta ma umámoti iyadato itibito aiye. ⁴ Itibito aito mina aboga yakafo kouba-nabala we ma ya kofa ilifi melaito wifa, manena ofoti nosámami neta o edae. ⁵ Eti o edato, aiga we maki ya ilifi melaito wito wewa ya ofo folae. Ofo folato, we mumudi ya gilifi melaito wafa, maleka ya ginae. Maleka ya gini folae. ⁶ Gini folato, ilifi melenami we lawokoko ma nemo ya nalafowaya siya-muluna umami we ya ne. Nalafowaya ya aiga ilifi minado ya meleto eti loto kolami, Nanefo kuliya ya olu faka lenagilae, loto kolito ilifi melaiye. ⁷ Ilifi melami wewa wimo ya mina kiyaba amo we yate eyeti inanimoto yau eti lamo, Amo

ya Melafokafo netala-matala olu iya ku edami wema ne. Yamu ofo folokele. Melafu fulunami kamenalo ya iya ku edami neta muki olunagolone, loti ⁸ ana-kiyanalo oluti ofo fuluti kono ukana ya migu yauti fulu feka itae.

⁹ Ena waini ilawa mi abogakafo nedi-nedi enaiye? Kolafe? Amokafo mina kiyaba amo wenena minadoka oto gini fuluto migu lono ya ailo wenena anido melenagoliye.

¹⁰ Ido mono lufuwau ya eti limo,

Kifana ya numuna kuwamo wenena eye fa netaidana itamo nefa, ido aya kifanawa yama moda numuna lagi kola fiyami ne. ¹¹ Wekola yakafo netawa eti imo ya eyeto elegiyone,

loto ka mono lufuwau (*Sng 118:22-23*) nemo kawa ya katámafe? loto loga o gedaiye.

¹² Loga o gedaito, amote asa wiyami ka limo ya kolamo, Lamo ya lo ledami yamu nela wi edenune, loti kolafa, wenena mau minamo kolini koliti ya fulu edeti wae.

*Kifana takisi Sisa umunube? loti Yesu loga o edamo ka
(Mt 22:15-22; Lu 20:20-26)*

¹³ Ena aiga Falisi wenena maki ido Heloti ege melamo wenena maki Yesu ya ka nosámami lenaido ya ligiya loumune, loti amo minaido gilifi melato ¹⁴ amodoka oti eti loumamo, Api lilibanimo we, lamo kolonimo ya kamo ka onako lo-lo ane, loto kolone. Ido faifa wenenafe, ido kulini nemo wenena ya kolini kolámoto, kaka ligi-ligi kiyámoto Goti kanulalo moninawamo mona ya ona efe loto api lilibi-lilibi minane. Yamu lagetot kolinune. Kiyaba we wenaba Sisa kifana takisi umu-umu onimo mona ya Goti omunalalo ya efe loto nefe? Etito umu-umu enubemo, ido umámenune? loti lae.

¹⁵ Eti lafa, ido Yesukafo monabi lele wiyamo monanina kolitoto ya eti logimami, Nediti kepa mele nomae? Kifana denalियasi ya nilibato eyenae, loto logimaito, ¹⁶ kifana ma olu umato eyeto loga o gedami, Ouna kifanawalo ya kema ouna ne? Ido lufuwa yaki kema netala ne? loto loga o gedaito, itibiti loumamo, Ya Sisa netala ne, loti lae. ¹⁷ Eti lato, Yesukafo eti logimami, Etito Sisa netala oluti ya Sisa itibiti umalo. Ido Goti netala oluti ya Goti itibiti umalo, lito, eleigi minae.

*Folaguti neidamo yamu Yesu loga o edamo ka
(Mt 22:23-33; Lu 20:27-40)*

¹⁸ Ena Sadusi we yate wenena folaguti kofa neidámenagilae, loti lo-lo amo wenena ya Yesu nedoka oti eti loti loga o edamo, ¹⁹ Api lilibanimo we, Mosesekafo mono lufuwau eti loto wiyami, We ma folagetoma, olonafo kofawa minoto nomilipala ma olu oloto piyámainako, folami we kunalafo yakafo wena-kenawa ya oluto yalafodo nomilipa olu oloto pi edenaiye, loto lolomami ne. ²⁰ Ido we ma nalafo seweni (7) minagu yauti komu we yakafo wena olaifa, nomilipala kede melámoto folaiye. ²¹ Ido folami we kunalafo makafo wenawama olaifa, nomilipala olu oloto piyámoto ayaidana oto folaiye. Folaito, ya aiga kunalafo naba tili (3) yakafo wenawa ayamaidana iye. ²² Etiti kipawa seweni (7) yama ayaidako oti nomilipa ma kedámoti folato, aiga wenawa yamaki folami ne. ²³ Ena yalafo-kunalafo seweni (7) ya wenawa olamo yamu folaguti kofa nedinawamo kamenalo ya kema olonafo minenami ne? loti loga o edae.

²⁴ Loga o edato, Yesu itibito logimami, Linate ya mono lufuwau nemo ka yaki ido Goti aumala yaki kolife ádanako, yamu kopa ka lo minae. ²⁵ Wenena folaguti nedinawamo kamenalo ya we wena mofu melámato, we wena anido olu gimámenagilae. E'e, enisole kosinau minamo yaidana oti minenagilae.

²⁶ Ido wenena folaguti kofa nedinawamo yamu linate Moseseko mono lufuwa wiyagu ya yá kefolalo yo limo kala lufuwa wiyami ya katámafe? Yalo Gotikafo ka eti loumami, Namo ya Abalahamu Gotila minoto, ido Aisaka Gotila minoto, ido Yekopu Gotila minowe,

loto ka mono lufuwau (*Kis 3:6*) ya nemo ne. ²⁷ Amo ya wenena folamo Gotinina minámaiye. E'e, wenena kofawa minamo wenena Gotinina ne. Linate kopa-napa kani ki minae, loto ya logimaiye.

Lo melami ka yauti ka ma komu uto auma wiyami ka
(*Mt 22:34-40; Lu 10:25-28*)

²⁸ Ido lo melami ka api gilibi-gilibi amo we minaguti ma oto moila fiyamo ka kolito Yesu ya ka lalo itibito logimami kala kolito eti loto loga o edami, Lo melami ka muki yauti nena ka ya u komu uto auma wiyami ka ne? loto loga o edaito, ²⁹ Yesukafo itibito loumami, Ka ya u komu uto auma wiyami ka etito ne:

Isilaeli wenena, linate ya kolalo. Wekola Gotite ya Wekola lawokoko ne. ³⁰ Seti-muludi muki, ido oudi muki, ido kati-manidi muki, ya Wekola Gotitina ya umalo,

³¹ Ido auma wiyami ka naba tu (2) ya etito ne:

Kaimokamu kolanimo yamaidana oto wenenaka muki ya seka-muluga gimi-gimi o mino,

loto ka mono lufuwau (*Lo 6:4-5, Wkp 19:18*) nemo kawa lelewa ya ka makafo ya olu fulo edámenami ne, loto loumaiye.

³² Loumaito, ya eti loumami, Api lilibanimo we, ka efe loto lane. Goti ya lawokoko ne. Ido ailo ma minámaiye, loto lanimo ya ka ona lane. ³³ Ido kawa lanimo, Seti-muludi muki, ido oudi muki, ido kati-manidi muki ya Wekola Gotitina ya umalo. Ido kaimokamu kolanimo yaidana oto wenena muki seka-muluga gimi-gimi o mino, loto limo kawa yakafo yokila ki umamo neta muki, ido ofo ki umamo neta muki yaki ya olu fulo gedaiye, loto liye.

³⁴ Eti lito, Yesu ya wewa ka efe loto loumami kala kolito eti loumami, Goti wekudi wenenala kiyaba o ledami kilalau dinawamo kanu ya kamodoka adu melaiye, loto loumaiye.

Yaloti ya wenena koliya koliti kofa loga-miga o edámae.

Yesukafo Goti ilifi melami we Kilisto yamu loga o gedami ka
(*Mt 22:41-46; Lu 20:41-44*)

³⁵ Ena Yesukafo felegaga kuliyai numuna naba kilalau ka mono api gilibi minami kamenalo ya eti loto loga o gedami, Lo melami ka api gilibi-gilibi amo we yate Goti ilifi melami we Kilisto ya Defiti nakulafole, loti lo-lo amo ya egaidana oti lo minae? ³⁶ Ouna Felegaga yakafo Defiti mino edeto welau ka melaito, eti limo,

Wekola yakafo Wekolane ya loumami, Ane onaleka amedoto kiyaba oto minageto, ya kuwokafo-mota fulo kiyaga feumau gedenagolowe, loto limo ne,

loto ka mono lufuwau (*Sng 110:1*) ya nemo ne. ³⁷ Ido Defiti ya aimolakafo loumami, Wekolanele, loto lito ya Kilisto ya egaidana oto Defiti ufa fiyaigu yauti minoto ido Wekolala yaki minaiye? loto liye.

Lo melami ka api gilibi-gilibi amo monani
(*Mt 23:1-36; Lu 11:37-54, 20:45-47*)

Ido wenena mau naba minamo ya kawa ya koliti seni-mulunigu lalo kolae.

³⁸ Yesukafo api gilibito eti logimami, Linate ya lo melami ka api gilibi-gilibi amo we yamu koliti koti moinalo. Amo yate ukanido owo fana-fana witi moniti, ido maketilo ya wenena leyeti, aiyo-koiyo lolumunawae, loti koliti, ³⁹ ido Yuda wenena mono numunigu idamo ya wenena omunido folomo welalo yako minenune, loti koliti, ido weni-neta nenune, loti amo kamena ya folomo welalo komu yaloko minenune, loti koli minae. ⁴⁰ Ido wena-kena numuni netani-matani fa oluti, ido wenena leyenawae, loti ka fana-fana Goti loumu-umu o minae. Aya wenenawa ya lifima ka naba-naba itibiti olunawamo ne, loto logimaiye.

*Wena-kena makafo Goti neta ma umami ka
(Lu 21:1-4)*

⁴¹ Yesu ya felegaga kuliyai numuna nabau kifana-koukame yau fulo-fulo amo ebato adu nedi minoto wenena naba mau minamo yate kifananina fulamo ya geye minaiye. Geye minaito, wenena neta-mata ko namo muki ya kifana naba fulafa, ⁴² wena-kena ma netala minámami ya oto kifana lafa kefola leleko ma fulami ya wani (1) toya yaidana oto ne. ⁴³ Wenawa fulami ya eyeto ege-ege moinamo we ya alo, logimaito amodoka ato eti logimami, Ka ona logimowe. Wena-kenawa ya netala minámami yakafo kifanala koukameku fulami ya wenena muki kifanani fulamo ya olu afima o gedaiye. ⁴⁴ Aya wenena ya netani-matani ko nagu yauti fulafa, amo netala minámaigu yauti ya neta kefo efema mino edaido yama moda fulo fuli linako, ya ma minámaiye, loto logimaiye.

13

*Yesukafo felegaga kuliyai numuna naba u kopa unami ka limo
(Mt 24:1-2; Lu 21:5-6)*

¹ Yesu ya felegaga kuliyai numuna naba fulito lomaito ya ege-ege moinamo we yauti makafo eti loumami, Api lilibanimo we, kokae. Kifana naba-nabati ido numuna nabati ya dowa liye, loto loumaito, ² Yesukafo itibito limo, Kamo ya numunawa naba kabe? Kifana makafo kifana ma mulalo nemo amaidana oto koitámenagilae. E'e, muki ya itufu fulato, lumu fou lenagoliye, loto liye.

*Keina naba o fedenami kala
(Mt 24:3-14; Lu 21:7-19)*

³ Yesu Olifi mowalo amedoto minaito felegaga kuliyai numuna naba kolaleka neto Pitale, Yemusile, Yonile, Adulule ya inanimoko amo nedo oti eti loumamo, ⁴ Netawa ya nenafeko oloto pinami ne? Ido netawa muki ya moda alitagetoma, ya nena neta fedageto eyenune? Lolomo, loumae.

⁵ Eti loumato, Yesukafo itibito logimami, Linate ya kote witenawae, loti koti moinalo. ⁶ Wenena so loti ya oti kuline oluti eti lenawamo, Namu ya nilifi melami wewa ya minowe, loti wenena muki koni winagilae.

⁷ Ido fina ka, ido lowa ka kolitima, koli gimámaneyo. Netawa oloto pinagolifa, mika kosina fuli lenami kamena ya oiya fedámenagoliye. ⁸ Ido wenena mika malekaki mikalekati lowa fina fimo wato, ido mikalo wekudi ma wenenalaki, ido ma wenenalaki ya lowa fina fimo unagilae. Ido mikau-mikau mima naba oto, ido kadunamu fulunawamo kamena ya oloto pinami ne. Netawa kolinawamo, ya wenaipa ukani ogofu ito nomilipani kedamo yaidana oto ne.

⁹ Linate ya koti moinalo. Linate ya ani-kiyanido oluti gilimiti uti kanisole wenena anido gimato, ido mono numunigu ipi gininawamo ne. Ido linate nege melamo yamu wenena kiyabani we wenaba ido mikalo wekudi omunido ya olu nedi gedenagilae. Eti o gedato ya namo kane logiminawae. ¹⁰ Ido komu kane kune lalo ya wenena mikau-mikau lo oloto giminagilae.

¹¹ Ido ani-kiyanido oluti gilimiti uti olu kalo mele gedenawamo maunigu watoma, linate ya ka egaidana oto itibito logiminamo ne? loti kati ligi-ligi kiyámalo. Aya kamenalo ya linanimo katidoti ádenagilae. E'e, Ouna Felegaga yakafo wetido ka lenawamo melenami kawa ya faifa logimalo. ¹² Ido yalafokafo kunalafo ya kuwolafo-mota anido gimageto ofo fulunawamo ne. Ido melafokafo nomilipala ya kuwolafo-mota anido gimageto ofo fulunawamo ne. Ido nomilipani yate onibo meni gimiti kuwonibo-mota anido gimato gini fulunawamo ne. ¹³ Linate ya wenenane minanako, wenena muki koli nosámami-asámami giminawafa, koli kiki loti auma witi

minomo keinawa fuli lenami kamenalo dinawamo wenena ya olu omuni kenami ne, loto logimaiye.

Neta nosámami-asámami muki neta olu kopaitenami neta ka
(Mt 24:15-28; Lu 21:20-24)

¹⁴ Namu lufuwa ama wiyomo ka ya linate katenawamo ya kati kife loti monawa kolife loti kolalo, loto logimowe. Yesukafo ka ma enu wito logimami, Ido aiga neta nosámami-asámami muki neta olu kopaitenami neta ya oto Gotikafo, E'e, limo eballo minenami ya eyeti Yudia mikalo minenawamo wenena ya mowalo koli dinawae. ¹⁵ Ido ma numuna obito minenaidoti ya lumuto numunau yauti koukamela olámenagoliye. ¹⁶ Ido makafo minau lono olunaidoti ya kofa itibito uto ukanalo owo ya olámenagoliye. ¹⁷ Ido aya kamenalo ya aiyo, wenaipa nomilipani mulunigu nemoki, ido wenaipa nomilipanina amina gimi minenawamoki ya keina naba-naba kolinawamo ne. ¹⁸ Ido netawa fedenami ya epe naba lenami kamenalo oloto pitenaiye, loti Goti loumu-umu o minalo. ¹⁹ Netawa oloto piyagetoma, keina naba-naba kolinawamo netawa ya Gotikafo mika kosina olu oloto piyaido akaimati ya keinawa naba-naba yaidana oloto piyámami ne. Ido aiga yaki keinawa yaidana ma oloto piyámenami ne. ²⁰ Ido Wekolakafo kamenawa ya olu lina itámami neko, wenena ma ya minámagi ne. Etito nefa, amokafo wenenala iyaina o gedami yamu kolito kamenawa ya olu lina itami ne.

²¹ Ido aya kamenawalo ya we makafo lenami, Eyalo. Ilifi melami we Kilisto uma ya ne, loto lenaife, ido, Eyalo. Yowa ne, loto lenami ya koli kikito umámalo. ²² Wenena ma oloto piti suki ka lenawamo, maleka, Namu nilifi melami we Kilisto minowe, lato ido mate, Namu polofete minowe, loti enawamo, ya neta kofawa naba-naba ailo-ailo ido aumani gilibami neta olu oloto pinawamo, ya Goti iyaina o gedami wenenala yaki koni winune, loti ogofunawamo neko ya koni winagi ne. ²³ Eti enawamo ya linate koti kiyaba oti moinalo. Netawa-matawa muki aiga enami neta yamu komu oloto piyámami kamenalo ka muki ya moda logimowe.

We Kula itibito enami ka
(Mt 24:29-31; Lu 21:25-28)

²⁴ Ena keinawa naba fuli lagetó, aya kamenalo ya Fo ya sinidito, ikana lamenala ya fuli lito, ²⁵ ukulu ya kosinauti olumo wiyageto, kosinalo nemo neta muki ya momoga enagoliye, loto ka mono lufuwau (Ais 13:10, 34:4) ya nemo ne. ²⁶ Aya kamenalo ya namo We Kula ya aumane lamenane naba-naba mino nedageto kosinalo limuku oneto ya neyenagilae. ²⁷ Namu enisolene ya gilifi meloneto uti fo idaidoka fo lomaidoka mikau-mikau yauti iyaina o gedomo wenenane ya gilimiti olu mau wi gedenawamo ne.

Yá ade monala yamo lilibami ka
(Mt 24:32-35; Lu 21:29-33)

²⁸ Linate ya yá ade monala yamo neta lilibami ka ya kolife loti kolalo. Yá ade akawa ya lilisawa bu loto nowala minoto aila kofawa wiyaitoma, ayalo fo lenami kamena alili iye, loti kolae. ²⁹ Etito netawa muki logimomo ya oloto piyageto linate eye minenawamo, kamenawa moda ona adu meletami ne, loti kolinagilae. ³⁰ Ka ona logimowe. Kamena oiya ama minamo wenena maleka folámato ya netawa muki logimomo ya oloto pinami ne. ³¹ Kolalo. Mika kosina ya fuli lenagolifa, kane ya minowa-minowa omo dito fuli ádenami ne.

Netawa o fedenami ka
(Mt 24:36-44)

³² Netawa muki oloto pinagolimo kamenala, ya ma koli minamo wenena ma minámae. Ido kosinalo enisole ya kolámae. Ido Nalafo namo yaki ya kolámowe. E'e, Metefo yako ya koli minaiye.

³³ Ido linate yaki kamenawa oloto pinami ya kolámanako, omudi falatoti koti kiyaba oti minalo. ³⁴ Kamenawa oloto pinami ya we ma faiga wimo yaidana oto ne. Wewa numuna fulito uto kouba-nabala we netala-matala kiyaba o edenawamo wenena muki lono gimito ido kanu welalo kiyaba o minenami we ya koto kiyaba oto mino, loumuito wiye. ³⁵ Ido numuna aboga ya nenafeko itibito enaiye? Luwailafe? Luwaila akailafe? Okolofa lenaidofe? Ko lenaidofe? Itibito enamo kamena ya kolife ádanako, yamu koti kiyaba alo. ³⁶ Namu kaita itibito oto, linate oku ono minenawamo ya olu oloto pitenae, loto, koti kiyaba alo. ³⁷ Ido kawa linate logimomo ya wenena muki ayaidana oto eti loto logimomo, Koti kiyaba alo, loto logimowe, loto logimaiye.

14

*Yesu ofo fulunagili kudala kiyamo ka
(Mt 26:1-5; Lu 22:1-2; Yo 11:45-53)*

¹ Ena kamena lele uto, Goti Elita o Gedami foliwaki, ido beleti olufe lagu yisi melámoti faifa kiti no-no amo foliwaki ya o fedenami yokila ki umu-umu amo we kiyabani we ido lo melami ka api gilibi-gilibi amo we yate Yesu nedo momona oti ana-kiyanalo nela witi ofo fulunagili ka loti lo kifafa, ² wenena ya so lanako, fina fitenawae, loti foliwalo ya ofo folámenune, loti lae.

*Wena makafo no ladanuwa imo Yesu atelalo leki edami ka
(Mt 26:6-13; Yo 12:1-8)*

³ Ena Yesu ya Betanika numudoka ya komu okola kilami we Saimoni numunau amedoto minoto wela-neta no minaito, wena makafo nomu kifana falake limo nomuku no ladanuwa imo nalitikafo olufe lamo meinala naba nemo ya oluto oto nomuma wela leketo no ya Yesu atelalo leki edaiye. ⁴ Leki edaito, wenena minagu yauti mate seni kala-kala lito, inanimoni yau eti lamo, Nowa ladanuwa imo ya nedito fa fulaiye? ⁵ Netawa ya kifanaló fulami neko, we ma melege lawoko lono oluti meina olami yaidana oto oluto neta ko ánamo wenena ya gimagi ne, loti auma witi oudae. ⁶ Oudato, Yesukafo logimami, Koiti edalo. Nediti ya odu minae? Amo yakafo neta lalo o nedaiye. ⁷ Kolafe? Neta ko ánamo wenena ya moda linateki kamena-kamena lakoina ekeleti minato, ani olu faka lenune, loti kolinawamo ya faifa ani olu faka lenagilafa, namo ya linateki kamena-kamena lakoina minámenagolo ne. ⁸ Amokafo ya fulunamo kamena adu melainako, yamu komu no ladanuwa imo ukanelo leikami ya foloneto kale li nedengilamo yamu ya eti o nedaiye. Eti o nedenami neta ya o nedaiye. ⁹ Ka ona logimowe. Kane kune lalo mikau-mikau logimimo unawado ya wenawa ama netawa o nedami kala yaki logimimo wato ya amomu koliwa-koliwa minenagilae, loto logimaiye.

*Yudasikafo Yesu ya kuwolafo-mota anido giminae, loto limo ka
(Mt 26:14-16; Lu 22:3-6)*

¹⁰ Ena Yesu ege moinamo we tuwelu (12) ya minaguti Yudasi Isikaliyoti yakafo, Yesu ya kuwolafo-mota anido melenae, loto yokila ki umu-umu amo we kiyabani we minado wiye. ¹¹ Wito, kala koliti alikani naba-naba oti meina kumunune, lo mele umato, Yesu anido giminami kanu ya moni wilimo wiye.

*Yesuki ege-ege moinamo weki Goti Elita O Gedami weni-neta namo ka
(Mt 26:17-25; Lu 22:7-14, 21-23; Yo 13:21-30)*

¹² Ena foliwa beleti olufe lagu fudenami neta yisi melámoti faifa kiti no-no amo foliwa o fedaito, komu kamenalo ya Elita O Gedami kate meletenaiye, loti sipisipi momola ofo kiti no-no amo ne. Aya kamena ya fedaito ege moinamo we Yesu nedo oti eti loti loga o edamo, Numuna egau Goti Elita O Gedami wete-neta ofo kito olufe lenune? loti loga o edae. ¹³ Loga o edato, ege-ege moinamo we lele ya gilifi meletó

eti logimami, Numuna meya nabau dinawaido ya we ma no fi-fi amo masa mofuto enami we ya katula enawami ya ege meleti wailo. ¹⁴Ege uti, numunau idami numuna aboga eti logimailo, Api lilibami wekafo ya nege-nege moinamo weki Gotikafo Elita O Gedami wete-neta nenumo eba ya ega ya ne? loto loga o kedaiye, loti loumailo. ¹⁵Eti loumunawami ya eba naba ma kunu-anu wiliti olufe lotamo eba ya gilibageto, yau wete-neta ofo kiyailo, loto logimaiye. ¹⁶Logimaito, fulo edeiti uti numuna meya nabau diti Yesu limo netawa yaidana olu oloto piti Goti Elita O Gedami weni-neta ofo kiyaiye.

¹⁷Lunaga fo saipaito, ya Yesuki ege moinamo we tuwelu (12) yaki oti ¹⁸amedoti weni-neta noti minoti ya Yesukafo eti logimami, Ka ona logimowe. Linate yauti we makafo namo ya kuwonefo-mota anido giminagoliye. Wewa ya namote wete-neta nomi we ne, lito, ¹⁹seni-mulunigu keina naba-naba ito muki eti loumamo, Namofe? Namofe? lato, ²⁰itibito logimami, Nege moinamo we tuwelu (12) minagu yauti lawoko ma lapeku namote beleti fuloto neta oluto nomi we ya ne. ²¹Namo We Kula ya moda fulunamo kanune yamu ka mono lufuwau wiyado ayaloma ya unagolowe. Etito unafa, ido namo We Kulama ya kuwonefo anido giminami we ya aiyo, lifima ka naba-naba itibito olunami ne. Wewa ya olafokafo kedámami neko, lalo minagi ne, loto liye.

Yesukafo mono kobina gimami ka

(Mt 26:26-30; Lu 22:15-20; 1 Ko 11:23-25)

²²Weni-neta no minato, Yesukafo beleti ma oluto, siyane, lalole, loto loumutoto, leketo ege-ege moinamo we gimito ya logimami, Olalo. Ukane ya ne, loto, ²³ido nomu oluto, siyane, lalole, loumutoto ya gimaito, muki ya nomu yauti nae. ²⁴Nato, amokafo eti limo, Ama ya namo wanune ne. Gotiki olu kutifi gedami ka olu auma wi edami wanune ya wenena mumudi yamu lekinamo ne. ²⁵Ka ona logimowe. No waini ya kofa ma moda ánoto minomo uto uto Goti wekudi wenenala kiyaba o ledami kilalau linateki no waini kofawa ma kofa nenagolone, loto logimaiye.

²⁶Logimaito, mono nema loititi ya feka uti Olifi mowalo wae.

Pitakafo Yesu kuliya olu falukunami ka

(Mt 26:31-35; Lu 22:31-34; Yo 13:36-38)

²⁷Olifi mowalo idato, Yesukafo limo, Gotikafo eti limo, Namokafo sipisipi kiyaba we ya ofoneto sipisipi ya upatenagilae, loto ka mono lufuwau (*Sek 13:7*) nemo nenako, linate muki ya fulo nedeiti koli unagilae. ²⁸Eti enawafa, ido namo fulunaguti nedito ya Galili mikau komu mele gedeto unagolowe, loto logimaiye. ²⁹Logimaito, Pitakafo ka itibito limo, Maleka muki ya koli fulo kedeiti watoma, ya namo nanimone ya moda fulo kedámenagolowe, loto loumaiye. ³⁰Loumaito, Yesukafo limo, Namu ka ona lokomowe. Onema luwaila okolofo kamena lele nola ádageto, ya kaimoka yakafo kamena lelei-lawokoi ya kuline olu falukunagolane, loumaiye. ³¹Eti lifa, Pitakafo ilulu kuto auma wito loumami, Kofo fulunawamo ya namoki lakoina nofo fulatoma, moda kulika ya olu falukámenagolowe, loto loumaito, ido ege-ege moinamo we muki yaki ayaidanako oti loumae.

Yesukafo Getesemani Melafu loumami ka

(Mt 26:36-46; Lu 22:39-46)

³²Ena Yesu ido ege-ege moinamo we ya eba ma kuliya Getesemani oti amokafo eti limo, Amalo amedoti minalo. Namu yolalo uto Menefo loumunagolowe, logimito, ³³Pitale, Yemusile, Yonile gilimito uto yaloti apito siya-mulunau keina naba-naba oto nosámaito metolito kolito eti logimami, ³⁴Sene-muluneu keina naba-naba omo yakafo fulunamoidana imo yamu amalo minoti kiyaba o minalo, loto logimaiye.

³⁵ Eti loito, kefo ma monimo uto kola-wela mikalo olumo fito, Kanu ma minagaiyama, kamenawa ya olu fulo nedennaiye, loto Goti ya ³⁶ eti loumami, Weyano, Menefo, neta-mata muki eti enanimo ya moda ogofuto minane. Miluma kolomo kapu ama ya olu fulo nedanane, loto kolomo nefa, ido namo kolodo mele nedámoto, kaimoka kolinanido ya mele nedo, loto loumaiye.

³⁷ Loumutoto, ya itibito ege-ege moinamo we minado oto geyaima, oku ono minato ya Pita loumami, Saimoniyo, oku onabe? Namoki kamena lina efema lakoina kiyaba enanimo ya ogoufámabe? ³⁸ Ido neta ma kepa mele lumuto enami neta lamodoka fede lumutenaiye, loti koti kiyaba oti Goti loumutiko minalo. Lutigu eti enune, loti kolafa, ido ukadi aumala ya kefo ne, loto loumaiye.

³⁹ Eti loito, kofa uto Melafo komu loumami kama moda ayaidana oto kofa loumaiye. ⁴⁰ Loumutoto kofa itibito ami omuni fi-fi ito oku ono minamo ya geyaito itibiti loumunawamo ka ma minámaiye.

⁴¹ Ena kofa itibito minado oto eti logimami, Faifa minoti oku onoti foli minafe? Modae. Kamenane ya moda o fedainako, namo We Kula ya lifimanina nemo wenena anido moda gimaiye. ⁴² Neidato, wokele. Kuwonefo-mota anido gimami we ya moda o fedaiye, loto logimaiye.

*Yudasikafo Yesu kuwolafo anido melami ka
(Mt 26:47-56; Lu 22:47-53; Yo 18:3-12)*

⁴³ Eti logimi minaito ya ege-ege moinamo we tuwelu (12) minagu yauti ma Yudas ya o fedaito ido amoki lakoina amo wenena mau naba minamo anigu ya emi nabati kefati olamo ya o fedae. O fedamo wenenawa ya yokila ki umamo we kiyabani we, ido lo melami ka api gilibamo we, ido Yuda wenena kiyabani we yate, Ilimiti enawae, loti gilifi melae. ⁴⁴ Gilifi melato, kuwolafo-mota anido melami we yakafo komu logimito limo, Wewa ya mudo edenamo ya ne. Ana-kiyanalo oluti nela wi edeti kiyaba o edeti ilimiti walo, loto logimaiye.

⁴⁵ Eti logimito, ya alako Yesu nedo o fedeto loumami, Api lilibanimo we, loto mudo edaiye. ⁴⁶ Mudo edaito, Yesu analo olu kiki loti anigu olae.

⁴⁷ Anigu olato, wenena adu nedi minagu yauti we makafo emila fana kimelauti ika oto yokila ki umamo kiyabani we wenaba kouba-nabala we kala ya fuko fulitaiye. ⁴⁸ Fuko fulitaito, Yesukafo limo, Namomu ya ugele we wenaba ne, loti koliti ya emiti kefati oluti oti nela fi nedanune, loti afe? ⁴⁹ Kamena-kamena felegaga kuliyai numuna naba kilalau ya wenena api gilibimo wodo yama anelo-kiyanalo oluti nela fi nedámamo ne. Eti o nedámama nefa, ka mono lufuwa wiyamo ka yama u ayalo winaiye, loto logimaito, ⁵⁰ ege-ege moinamo we muki ya fulo edeiti koli wae.

⁵¹ Koli wato, we kofawe ukanalo lafo-lafoko wiyami ya Yesu ege wito amote analo olato, ⁵² lafo-lafola apaso fulito ya apako koli wiye.

*Yesu ya kanisole omunido loga-miga o edamo ka
(Mt 26:57-68; Lu 22:54-55, 63-71; Yo 18:13-14, 19-24)*

⁵³ Ena Yesu ana-kiyanalo olu kiki loti ilimiti yokila ki umu-umu amo we kiyabani we wenaba minaido wato, yalo yokila ki umamo we wenabani muki ido lo melami ka api gilibamo we, ido Yuda wenena kiyabani we ya o fedeti mau witi minae. ⁵⁴ Mau witi minato, Pita faigato meleto ege uto yokila ki umamo we kiyabani we wenaba numuna kilalau dito yalo kimiweki lakoina amedoti yo labiti minae.

⁵⁵ Ena yokila ki umamo we kiyabani wemomo, ido Yuda mono kanisole we muki yate Yesu ofo fulunawamo ka olu oloto pinune, lafa, ka ma olu oloto piyámae. ⁵⁶ Olu oloto piyámato, muki ya suki ka fi umunawamo ya o fedafa, ka lamo ya u lawoko áumaiye. ⁵⁷ U lawoko áumaito, wenena mate nedito suki ka lo edeti eti lamo, ⁵⁸ Wewa yakafo eti limo, Felegaga kuliyai numunawa naba anikafo kuwamo ya lukoto fo kamena tili

(3) wageto numuna ma wenena yate kuwámamo ya ku fuli lenamo ne, lito ya moda kolonimo ne, loti lae. ⁵⁹ Eti lafa, kanina yaki ya u lawoko áumaiye.

⁶⁰ U lawoko áumaito, yokila ki umamo we kiyabani we wenaba yakafo omunido nedi minoto Yesu eti loto loga o edami, Kamo ya ka ma itibito ádenabe? Wenenawa kalo mele kedamo ya nena ka lae? loto loga o edaifa, ⁶¹ Yesu ya ka itibito lounámoto minaiye.

Lounámoto minaito, yokila ki umamo kiyabani we wenaba yakafo kofa loga o edami, Kamo mino kolimo wimo we Nalafo ya kilifi melami we Kilisto minabe? loto loga o edaito, ⁶² Yesukafo itibito lounami, Namo ya minowe. Ido aiga namo We Kula ya aumafofo limo we ana onaleka amedoto minoto kosinalo limuku o fedoneto neyenagilae, loto lounmaiye. ⁶³ Kawa lido ya yokila ki umamo kiyabani we wenabanina aimola ukanalo owo fekalito ya limo, Ake, nedito ka ma moni wilinumo ne? ⁶⁴ Moda Metefo kamana oiya kiyami kala ya kolitama ya nenako, yamu linate moda nediye loti kolae? loto loga o gedaito, muki yate, Moda fulunami ne, lae. ⁶⁵ Eti lato, mate ketufu o edeti lafo-lafokafo omunalalo fitoti anidunu ofoti eti lounmamo, Polofete ka lolomo, lato, ido kimiwe yate ilimiti uti anidunu ofae.

Pita Yesu kuliya olu falukami ka

(Mt 26:69-75; Lu 22:56-62; Yo 18:15-18, 25-27)

⁶⁶ Netawa eti o edato, Pita ya feka numuna kilalau afumaleka minaito, nomili ma yokila ki umamo kiyabani we wenaba kouba-naba nomilila oto ⁶⁷ Pita yo labito minami ya kogo eyeto eti lounami, Kamo ya Nasaletekati ami we Yesuki minanima ne, lifa, ⁶⁸ amokafo eti limo, E'e, ka lanimo ya kolife loto kolámowe, lounmuto uto numuna kanu welalo minaiye. [Minaito okolofokafo liye.] ⁶⁹ Yalo minaito, kouba-naba nomiliwa eyeto wenena adu nedi minamo ilulu kuto logimami, Wewa ya auwafo-mota minagu yauti ne, loto logimaito, ⁷⁰ Pitakafo kofa, E'e, lounmaiye.

Lounaito, aiga kefolo adu nedi minamo wenena yate eti lounmamo, Kamo ya Galili we minaninako, auwafo-mota minagu yauti moda minane, loti lounmae. ⁷¹ Lato, amokafo auma wito itibito logimami, Wewa yamu ka lamo ya moda eyámowe. Ka ona ádoneto Gotikafo olu kopa o nedeniye, liye. ⁷² Kawa lido ayalo ya okolofo kofa kokololo lito ya Pitakafo Yesu ka komu lounami, Okolofo kamena lele nola ádageto kamokafo kamena lelei-lawokoi (3) ya kuline olu falukunagolane, loto lounami ka yamu kolito kufu naba-naba iye.

15

Yesu ya Pailati nedo ilimiti wamo ka

(Mt 27:1-2, 11-14; Lu 23:1-5; Yo 18:28-38)

¹ Ena ko lito, yokila ki umamo we kiyabani we muki, ido Isilaeli wenena kiyabani weti, lo melami ka api gilibamo weti, mono kanisole we muki yaki mau witi lokoli-fakoli oti kani olu lawoko meleti Yesu analo nela witi ilimiti uti Pailati analo umae.

² Umato, amokafo eti loto loga o edami, Kamo ya Yuda wenena kiyabani we wekudi minabe? lito itibito lounami, O, kamo kaimoka ya moda lane, loto lounmaiye. ³ Ido yokila ki umamo we kiyabani we yate muki ka ligiya lounmamo, ⁴ kofa Pailatikafo loga o edami, Ka ma itibito ádenanimo nefe? Ligiya ka muki lo kedamo ya kolo, lounmaifa, ⁵ kofa itibito logimámaito, Pailati ya ligi-ligi kala kiyaiye.

Pailatikafo Yesu loga-miga o edami ka

(Mt 27:15-26; Lu 23:13-25; Yo 18:39-19:16)

⁶ Ena melegelo-melegelo aya foliwalo ya gamani kiyabani wenabama yakafo mau minamo wenena yate nela we ma kuliya lato, ya efili fulo gede-gede imo mona ya melaiye. ⁷ Ido aya kamenalo ya nela numugu gamaniki fina fiti wenena gini folamo

wenena minagu yauti kaila fi-fi imo we ma kuliya Balabasi ya ne. ⁸ Ido mau minamo wenena yate Pailati nedo oti eti lamo, Komu mona mele lede-lede animo yamaidana oto kofa mele ledole, lae. ⁹ Eti lato, amokafo eti loto loga o gedami, Namu ya linate Yuda wenena kiyabati we wekudi ya efili fulo edenaiye, loti kolafe? loto loga o gedami, ¹⁰ yokila ki umamo we kiyabani we ya wenena muki koli umuti lamo koli fulitenagilae, loti kolamo yamu komumu witi anelo melae, loto kolaiye. ¹¹ Kolaifa, yokila ki umamo we kiyabani we yate mau minamo wenena ile fali senigu wiyato, ya amote eti lamo, E'e, Balabasi ya efili edo, lato ¹² eti logimami, Ena wewa ya Yuda wenena kiyabani we wekudile, loti kuliya melamo we ya nedi-nedi o edenae? loto loga o gedaito, ¹³ itibiti au naba loti eti lamo, Yá yofolo ofo folo, lae. ¹⁴ Eti lato, amokafo kofa eti loto logimami, Nediye? Nena mona nosámami ya melamimule? loto loga o gedaifa, lo gedoti ilulu kuti lamo, Yá yofolo ofo folo, loti au naba loti lae. ¹⁵ Eti lato, Pailatikafo wenena mau naba ya seni-mulunigu lalo kolinawae, loto Balabasi ya efili fulo gede gimito ido Yesu ya ipi auma witi ofotiti yá yofolo ofo fulunawae, loto kimiwe anido melaiye.

Kimiwe yate Yesu kamana kiyamo ka
(Mt 27:27-31; Yo 19:2-3)

¹⁶ Ena kimiwe yate Yesu ilimiti uti Lomu gamani kiyabani we numuna kuliya Pilatoliumu kilalau diti kimiwe muki ya olu mau wi gedeti, ¹⁷ ukanalo owo fana kisi limo ma wi edeti, ido kefani kailakafo kokamu olufe loti atelalo kolouto wi edeti, ¹⁸ eti loti apiti lula fiyamo, Aiyo, Yuda wenena kiyabani we wekudiyo, siyane, loti ¹⁹ konofakafo atelalo ofomo uti ketufu o edeti, kiyani umola fiti, suki neta oti koli umae. ²⁰ Etiti kamana kititi, owo fana kisi limoma wakoti aimola ukanalo owo itibiti wi edeti ya yá yofolo ofenagili ilimiti feka wae.

Yesu yá yofolo ofamo ka
(Mt 27:32-44; Lu 23:26-43; Yo 19:17-27)

²¹ Yesu ilimiti wado, ya we ma Alekisadate Lufusite menibo kuliya Saimoni ya Sailinikati we kanudo Yelusalemuka unae, loto aido ya eyeti analo oluti yá yofola ya akikalo moufo, loti auma witi loumato moufaiye.

²² Moufaito, uti eba ma kuliya Gologota yalo ya fedae. (Kuliya monawa ya ateni aumale, loti melae.) ²³ Fedato, no wainiki ido yá nowala kuliya muluki olu lakoiti nenaiye, loti umafa, ánaite, ²⁴ yá yofolo ofae. Ofoti, ukanalo owo yamu noka kedeti iya meleti olae.

²⁵ Ofamo kamena ya naini kiloku (9) ya yá yofolo ofamo ne. ²⁶ Ido kalo mele edamo ka lufuwa wiyami ya, Yuda wenena kiyabani we wekudi ne, loto lufuwa wiyaito melae. ²⁷ Ido kaila fiyami we lele amoki lakoina ginamo ma ya filiga onaleka ido ma ya filiga adowaleka ya yá yofolo giniae. [²⁸ Ido, Amo ya ka koliti kolámoti amo we yaidana oto minaiye, loti eyamo ne, loto ka mono lufuwau (Ais 53:12) nemo ka yama ayalo ya wiyaiye.]

²⁹ Ido wenena uti oti amo yate ka nosámami-asámami auma witi loumuti oni aga-aga wi umuti, eti loumamo, Ake! Kamo felegaga kuliyai numuna naba ya luko fulito fo kamena tili (3) kofa ku fukenamo ne, loto lanimo we ³⁰ yá yofoloti lumuto kaimoka olu omuga ko, loti loumae. ³¹ Eti loumato, ido ayaidana oti yokila ki umamo we kiyabani weki, lo melami ka api gilibamo weki inanimonigu kamana kiti eti lamo, Wenena ailo ya olu omuni ko-ko imoma nefa, ido aimola olu omuna kenae, loto ya ogoufámaiye. ³² Ido aya wewa Goti ilifi melami we Kilisto ya Isilaeli wenena kiyabate we wekudima yá yofolo yati lomageeto eyetoma, koli kikito umunune, loti lato, ido we amoki lakoina yá yofolo ginamo yaki ka nosámami loumaiye.

Yesu folami ka
(Mt 27:45-56; Lu 23:44-49; Yo 19:28-30)

³³ Ena folilo 12 kiloku (12) yalomati u lunaga tili kiloku (3) ya mikau-mikau muki ya sinidomo wiye. ³⁴ Ido lunaga tili (3) kiloku yaloma ya Yesukafo au loto limo, Eloi, Eloi, lama sabaktani? loto au loto limo ka monawa ya Gotine, Gotine, nedito fulo nedane? loto au loto liye. ³⁵ Ido adu nedi minamo wenena kawa koliti eti lamo, Kolalo. Elaiya lula fiyaiye, lato ³⁶ ido we makafo alako oluloto uto neta kuwo nokuti noi yaidana kelami ya oluto no waini ekefa imo yau fito konofa oiyoto pito Yesu nenaiye, loto umuto eti logimami, Oiya koita edalo. Elaiya oto efili edageto lumunaife? Ko minokele, loto logimaiye. ³⁷ Eti lito, ido Yesukafo au naba loto wela mula fuli lito folaiye.

³⁸ Folaito, ya ayalo ya felegaga kuliyai numuna naba lulau ya eyetenawae, loti lafo-lafo naba kailamo ya yaleka atelalokati filiga-filiga fekalito waka lomami ne. ³⁹ Ido kimiwe Yesu omunalo nedi minami we yakafo au loto folami monala eyeto eti limo, Wewa ya moda ona Goti Nalafo ne, loto liye.

⁴⁰ Yalo ya wenaipa maki ya faiga minoti neta koti koliti minae. Minagu yau Malia Madala numudoti wenati, ido Yosefete Yemusi lilafote onibo Maliati, ido Salometi ya minae. ⁴¹ Komu Yesu Galilika minami kamenalo ya wenaipawa ya ege meleti kouba-naba o edato, ido wenaipa ma so loti amoki lakoina oti Yelusalemuka fedamo yamaki yalo minae.

*Yesu kono ukana ya kifana kaleku mele edamo ka
(Mt 27:57-61; Lu 23:50-55; Yo 19:38-42)*

⁴² Ena lunaga sinidenagolito ya Sabati foli alili melaito Yuda wenena Sabati folimu weni-neta ofo ki melenawamo kamenalo nenako, ⁴³ Yosefe Alimatea numudoti we Yuda wenena kiyabani we kanisole minagu kuliya nemo we aimola ya Goti wekudi wenenala kiyaba o gedami kamenala ya kiyaba o minami wewa yakafo auma wito Pailati nedo uto Yesu kono ukana ya numunabe? loto loga o edaiye. ⁴⁴ Loga o edaito, Pailatikafo limo, Moda fulutaife? loto kala ligi-ligi kito kimiwe kiyabani we, ano, loto ka fulo edaito kolito aito eti loto loga o edami, Yesu ya moda fulutaife? lito, ⁴⁵ kimiwe kiyabani wekafo itibito loumami, Moda fulutaife, lito Pailati ya Yesu kono ukana ya olo, loto Yosefe loumaiye. ⁴⁶ Loumaito, Yosefe uto lafo-lafo kiyoba ma meina fito uto kono ukana ya yofoloti oluto lafo-lafokafo asa wito oluto uto kifana lulau melaiye. Meleito, kifana fowena naba-naba ma kululu meleto oluto oto oto, kifana lula welalo ma olu itaiye. ⁴⁷ Olu itaito, Malia Madalakati wenate, Yosefe lilafo olafo Maliate ya mele edami eba ya eye minaiye.

16

*Yesu folaiguti neidami ka
(Mt 28:1-8; Lu 24:1-12; Yo 20:1-10)*

¹ Ena Sabati foliwa fuli lito ya Madalakati wena Maliate, Yemusi olafo Malia lilafote, Salomele ya uto Yesu kono ukanalo ya ya nowala fili edenune, loti ladanuwa imo neta meina fiti ² leda Sadeku ko lido ya kifana lulau kono ukana melagu ya unune, loti wae. ³ Uti kanudo ya inanimoni lokoli-fakoli amo, Kemakafo ade olu faka loto kifana naba kale welalo itamo yama kululu mele ledenaiye? loti lokoli-fakoli oti ⁴ ko faka loti kamo ya kifanawa naba-nabama ya kululu utaito eyae. ⁵ Eyeti kifana lulau yau diti we kofawe ma ukanalo owo kiyoba wito ya anawaleka amedoto minami ya eyeti koli gimaiye.

⁶ Koli gimaito wewa yakafo eti logimami, Koli kolámalo. Linate ya Yesu Nasaletekati we ya yofolo ofo folamo ya monila wili minae. Amo ya folaiguti kofa neditami ne. Amau ya minámaito, mele edamo ebau ya kalo. ⁷ Ala uti ege-ege moinamo we logimiti ido Pita yaki ya eti loumalo, Amo ya komu logimami yaidana oto Galilika komu mele gedaito yalo ya eyenagilae, loti logimalo, loto logimaiye.

⁸ Eti logimaito, wenaipa ukani ololo oti eleigiti kifana lulauti feka uti oluloti wae. Uti koli gimainako, kawa ya wenena logimámae.

*Malia Madala wena yakafo Yesu eyami ka
(Mt 28:9-10; Yo 20:11-18)*

[⁹ Sadeku ko lido Yesu ya folaiguti kofa nedito komu Malia Madala wena Satani kimiwela seweni (7) ya siya-mulunauti olu fulo edeto gilifi melami wenama omunalo oloto pi umaiye.

¹⁰ Oloto pi umaito, amokafo uto komu lakoina mino-mino amo wenena seni-mulunigu keina naba-naba ito kufu nema o minado ya uto logimaiye. ¹¹ Logimaifa, Yesu kofawa minaito Malia ya eyami kala koliti ya koli kikito umámae.

*Yesukafo ege melami we lele ma oloto pi gimami ka
(Lu 24:13-35)*

¹² Aiga ege melamo we minaguti we lele migu unagili moinaido ya Yesu ailo keleto omunido oloto piyaito, ¹³ eyeti wewa lele ya itibiti muki minado uti logimaifa, kawa yaki logimamo koli kikito gimámae.

*Yesukafo lonolalo fulo gedami ka
(Mt 28:16-20; Lu 24:36-49; Yo 20:19-23; Ap 1:8)*

¹⁴ Aiga ya ege melamo we leweni (11) ya neta no minado, Yesu ya omunido oloto piyaito koli kikito umámoti ido folaiguti neidami eyamo wenena ya logimamo kani ya ilulu kuti koli kikito gimámanako, yamu goudaiye. ¹⁵ Godutoto, eti logimami, Wenena muki mikau-mikau minadoka uti kane kune lalo ya logimi-gimi alo. ¹⁶ Wenena ya koli kikito numuti mono noku winawamo wenena ya olu omuni kenami ne. Eti enaifa, wenena koli kikito nomámenawamo wenena ya lifima ka giminami ne. ¹⁷ Ido koli kikito numunawamo wenena ya Goti aumala gilibami mebe-maba ya gimageto aya wenenawa ya weneloti Satani kimiwela ya olu fulo gede-gede enawamo ne. Ido luwawala ka kofawa ya lenawamo ne. ¹⁸ Ido anikafo koiyofa fa olunawamo ne. Ido lota ya wenena gini fulunami netati ya nenawamo ya olu nosámami o gedámenami ne. Ido anikafo neta kilamo wenena ya ukanido olunawamo ya olu faka lo gedenami ne, loto logimaiye.

¹⁹ Ena Wekola Yesu ya kawa logimi fuli loitaito Gotikafo ilimito kosinau idaito yalo Goti ana onaleka amedoto minaiye. ²⁰ Minaito, ena ege-ege moinamo we ya uti mikau-mikau kawa kuwa lalo lo oloto melemo wato, Wekolakafo ani olu faka loto aumala gimito wenena muki ya kane kune ya ona ne, loti kolinagilae, loto aumala gilibami neta ya olu oloto pito gilibi-gilipi iye.] Modae.

Luka **Yesu kala kuwa lalo Lukakafo lufuwa wiyami** **Komu Ka**

Yesu folaiguti nedito kosinau itibito wito, aiga buku ama ya Giliki we ma kuliya Lukakafo lufuwa wiyami ne. Wewa ya lusa we minoto, Giliki wenenaki ailo feka wenena ma muki yaki Yesu kala kuwa koliti, koli kikito umunagilae, loto buku ama ya lufuwa wiyami ne. Ido buku ma kuliya Aposolo yaki lufuwa wiyami ne. Lufuwa wiyaiigu yau Yesu ya olu omude kenae, loto aiye, loto api gilibami ne.

Lukakafo Yesu kala kuwa ya Tiyofilusidoka ya lufuwa wi fulo edami ka

¹⁻² Wenabane Tiyofilusiyo, namo lufuwa ama lufuwa wi fulo kedowe. Kato. Lamo minonigu ya neta oloto pi lomami neta ya kana apito oloto piyaido akaimati ya wenena omunikafo eyeti ka monolo kouba-naba lono olamo wenena lo oloto lomamo ka ayawa ya wenena mukite kawa kuwa wife loto lufuwa winune, loti kolamo ya moda kolane. ³⁻⁴ Eti loto kolaninako, namo moda ayaida oto netawa muki kana apito oloto piyaidoti ya mama oto kolimo idomoma nenako, loto ya kamomu kolito olu efe-efe loto lufuwa wiyomo ya katoto kolito ka mono api kilibamo ya ona kula ne, loto kolife lenane, loto kane kito ya lufuwa ama ya wiyowe. Eyo.

Enisole makafo Sekalaiya loumami ka

⁵ Ena Yudia wenena kiyabani we wenaba Heloti kamenalalo yalo Goti yokila ki umamo wenena ma lono kulini naba ya Abiya wenena yauti we ma nemo kuliya Sekalaiya ya olonafo kuliya Elisabeti yaki ya Goti yokila ki umami we wenaba Aloni ufa fiyami yauti wena ne. ⁶ Etito minami ya olonafo wanafo lele ya Goti omunalo ya lunkani laloko oti minoti, Wekola lo melami ka muki ya olu meyalomele-mele o minaito, lifimani minamaiye. ⁷ Eti o minaifa, ido Elisabeti ya keni-wena nenako, nomilipanina minamaito, we kilofo wena kilofo melaiye.

⁸ Ena wewa Sekalaiya yokila ki umamo wenenalaki lono kamenani fedaito, Goti omunalo lono olu minaiye. Lono olu minaito, yokila kiyamo wenenawa yate ki-ki amo monanina olu meyalomeleti, ⁹ ido ladanuwa imo kinami we kuliya olu oloto pinune, loto olu mebe-maba oto noka kedogeto kuliya oloto pinami we yamo ya lonowa olunaiye, loti kedamo ya Sekalaiya kuliya oloto piyaiye. Oloto piyaito, ladanuwa imo neta kinae, loto Wekola felegaga kuliyai numuna nabau yau lulau idaiye. ¹⁰ Lulau dito ladanuwa imo neta kinami kamena yalo ya wenena muki mau minamo wenena ya feka minoti Goti loumuti minae.

¹¹ Eti o minato, ladanuwa imo neta ki-ki amo folomo onaleka yalo ya Wekola enisolela ma oloto pi umaiye. ¹² Oloto pi umaito Sekalayakafo eyeto ukana ololo oto koli naba-naba umaiye. ¹³ Koli naba-naba umaito, enisolekafo eti loumami, Sekalaiyao, koli komamaneyo. Goti ka loumanimo ka ya koli minainako, ologafo Elisabeti ya kipa ma kedenagoliye. Kedageto ya kuliya Yonile, loto melo. ¹⁴ Ido oloto pinami yamu sekamuluga moda idageto alikani ageto wenena muki alikani naba-naba enagilae. ¹⁵ Eti ato, Wekola omunalo wenaba minoto, no wainife ido olu omuni moninami no mafe ya áno, loto lo fuko edo. Amo ya olafo mulunau minenaigu ya Goti Ouna Felegaga mino edeto siya-mulunau faitoto mino edenagoliye. ¹⁶ Etito minageto yakafo aiga Isilaeli wenena so loti ya itibito olu Wekola Gotinidoka giliminagoliye. ¹⁷ Ido Ouna Felegagakafo Elaiya mino edeto olu auma wi edami yaidana oto amo ya mino edageto, Wekola u komu mele edenami we minenagoliye. Wewa ya wenena seni-muluni olu eleyapa wi gedageto nomilipaniki lunkani lawoko melenagilae. Ido ka koliti kolámoti

amo wenena yaki luni oluwe o gedageto ya wenena mona efe limoko melamo yaidana oti ka mono mona ya efe loti mele minenagilae. Etito ya wenena olufe lo gedageto ya moda efe loti minoti Wekola kiyabala o minenagilae, loto loumaiye.

¹⁸ Eti loumaito, Sekalaiyakafa ka itibito eti loumami, Egaidana oto ka ona lane, loto kolinae? Namu we kilofu meloneto olonefoki ayaidana oto moda kilofu melainao, loto liye.

¹⁹ Enisolekafo ka itibito loumami, Namu ya Gebiliyeli, Goti omunalo nedito minomino owe. Eti oneto, amu yakafa, Kawa kuwa lalo loumo, loto kamodoka nilifi melaito, lumuto lokomowe.

²⁰ Ya koli mino. Kawa lokomomo kamenala ageto ya moda kulawa enami ne. Nefa, kawa lokomomo ya koli kiki ádanimo yamu oiya amalekati ka ádoto minenagolane. Ka ádoto minageto ya kawa kulawa enami kamenalo ya kofa ka lenagolane, loto loumaiye.

²¹ Etiti lo minaito, feka mau minoti Sekalaiya kiyabala minamo wenena yate felegaga kuliyai numuna naba lulau yau kamena fana minaiye, loti kani ligi-ligi ki minae. ²² Eti o minato, aiga lumuto, ka lenami ogoufámáiye. Ka lenami ogoufámoto mebe-maba yako o gimainako, wenenawa ya eti loti kolamo, Felegaga kuliyai numuna nabau yau neta ma oloto pi umaiye, loti kolae.

²³ Ena yokila kiyami lono kamenala fuli lito ya aimola numunaleka itibito wiye. ²⁴ Uto minaito, aiga olonafu Elisabeti nomilipala mulunau nemo ne. Nomilipala mulunau neto ya ikana faifu (5) yalo falukuto minoto eti loto limo, ²⁵ Namu keni-wena minomo yamu wenena omunido ukanelo koli minofa, oiya ya Wekolakafa neyami kamenalo ya ukanelo kolomo ka ya olu fulu nedena, loto ya eti o nedami ne, loto liye.

Enisolekafo Malia oloto pi umami ka

²⁶ Ena ikanala sikisi (6) yalo ya Gotikafo enisolela Gebiliyeli ilifi melaito, Galili mikalo Nasaleta numudo wiye. ²⁷ Uto yalo ya nomili we olámamo nomili kuliya Malia ya adeina wekudi Defiti ufa fiyami we ma kuliya Yosefe ko mele edamo nomili nedo o fedaiye. ²⁸ Oto oloto pi umuto eti loumami, Siyane, Wekolakafa siya-mulunau lalo naba keyeto mino kedaiye, loto loumaiye. ²⁹ Eti loto loumaito, ka limo yamu ya siya-mulunau keina naba-naba ito, Nena kama ne? loto kala ligi-ligi kiyaiye.

³⁰ Kala ligi-ligi kiyaito, enisolekafo eti loto loumami, Maliao, koli komámaneyo. Goti siya-mulunau lalo naba keyaiye. ³¹ Ena ka ma lokumunae. Koli mino. Aiga ya nomilipaka mulugau minageto ya nakafa kedenanimo ya kuliya Yesule, loto melo. ³² Amu ya kuliyai we minenami ya akaiya nemo we Nalafule, loti lenawamo ne. Ido Wekola Gotikafo aulafo kolofala Defiti kiyaba we lonolama umunagoliye. ³³ Ido Yekopu ufa fiyami wenena kiyabani we wekudi minowa-minowa oto minoto kiyaba omo dinami ya ma fuli ádenami ne, loto loumaiye.

³⁴ Loumaito, Maliakafa ka itibito eti loto loumami, Namu we makafa olu ono nedámaito minomoma nenako, ka lanimo ya egaida oto gedenaie? loto loga o edaiye.

³⁵ Loga o edaito, enisolekafo ka itibito eti loto loumami, Ouna Felegagakafa kamodoka ageto ya akaiya nemo we aumala yakafa kamamuna yaidana oto olu fito kedenagolinako, nomilipaka kedenanimo ya Gotikafo felegagale, loto ido Nanefole, loto lenagoliye.

³⁶ Ido yako minámáiye. Wenenaka Elisabeti wena kilofu meletami ya keni-wena ne, loti lo edamoma nefa, oiya nalafu mulunau nemo ya ikanala sikisi (6) ya utaiye. ³⁷ Yamu Goti yakafa neta-mata muki eti enami ya moda ogofunami ne, loto loumaiye.

³⁸ Eti loto loumaito, Maliakafa ka itibito eti loto loumami, Namu Wekola koubanabala nomili minomo ya neyane. Yamu ka lanimo ya eti o nedenaie, loto lito ya enisolekafo fulu edeito wiye.

Malia ya Elisabeti nedo wimo ka

³⁹ Ena kamena yalo ya Malia nedito mowalo Yuda wenena numuni meya yalo alako uto ⁴⁰ fedeto Sekalaiya numunau dito ya, Siyane, loto Elisabeti loumaiye. ⁴¹ Eti loto loumaito, Elisabeti kolami kamenalo ayalo ya mulunau nomilipala nemo ya satito, Ouna Felegagakafo Elisabeti siya-mulunau faitoto mino edaito ⁴² Elisabetikafo lu aumawai eti loto fiyami, Aiyo, moiyo, wenaipa muki yauti kamo Gotikafo keyeto olu lalo o kedami ne. Ido nomilipaka mulugau nemo kedenanimo yaki olu lalo o edenami ne. ⁴³ Ido Wekolane olafokafo namo minodo animo ya namo faifa wena ma minonako, nedito oto eti o nedane? ⁴⁴ Yamu kolo. Kamo siyane, loto lonomanimo ya noka lebona kolodo ayalo ya muluneu nomilipane alikani oto satiye. ⁴⁵ Ido kamo Wekoladokati ka lokomami ka ya kulawa enaiye, loto koli kikito umanimo wena ya moda lalo alikani o-o animo ne, loto Elisabetikafo eti loumaiye.

Maliakafo limo ka

⁴⁶ Ena Maliakafo eti loto limo, Nanimo oune-lune-kane yakafa Wekola kuliya olu faka loto ebola lo minowe. ⁴⁷ Ido Goti ya olu omune kami we minainako, yamu ouneu ya alikani o-o minowe. ⁴⁸ Namu ya fa neta kouba-nabala nomili efema ya minofa, ido neye lalo melainako, yamu oiya amaloti wenena muki kofawa minamoki ido oloto pinawamoki yate namomu koliti ya wenawa lalo koli minomo unami mona ya Gotikafo umaiye, loti lo-lo o nedenawamo ne.

⁴⁹ Aumafofo aboga yakafa neta naba namodoka olu oloto piyaito, kuliya felegaga nemo ne.

⁵⁰ Wenena muki kofawa minamoki ido aiga oloto pinawamoki ya wewa kuliya kolinawado milumanina koli-koli enami ne. ⁵¹ Ido wewa anakafo auma wiyami lono oluto ya wenena ouni-luni-kanigu inanimu kulini olu faka lamo wenena ya olu upato gedaito wamo ne. ⁵² Kulinigi wenena minoti wenena kiyaba o gedamo we ya kulini olu waka o gedeto, ido kulini minámami wenena efe yako ya kulini olu faka lo gedami ne.

⁵³ Ido kadunamu folamo wenena ya neta lalo gimaito muni ifa, ido neta ko namo wenena ya amodokati gilifi melaito, anigu neta ma olámoti wamo ne. ⁵⁴ Isilaeli wenena kouba-nabala wenena minonimo ya ade olu faka loto milumate kolami ya minowa-minowa oto kala melámami ne. ⁵⁵ Etito milumate kolito Abalahamu yaki, ufa fiyami wenenala yaki ka lo mele ledami yamu u ayalo wiyami ya minowa-minowa oto nemo ne,

loto eti limo ne.

⁵⁶ Ena ikana lelei-lawokoi (3) yalo Malia ya Elisabetite lakoina minoti aimola numunaleka itibito wiye.

Yoni oloto piyami ka

⁵⁷ Ena Elisabeti kamenala fedaito ya nalafo kedaiye. ⁵⁸ Nalafo kedaito, adu ekeleti minamo wenena, ido wenenala maleka minamo koliti ya, Aiyo, Wekolakafo milumala naba-naba kolami mona amodoka olu oloto piyaiye, loti amoki alikani naba ae.

⁵⁹ Ena yaloti fo kamena eiti (8) wito yalo ya kipa ukanau Goti ainala fukenune, loti mau witi melafo Sekalaiya kuliyafo lilafole, loti melenune, loti lafa, ido ⁶⁰ olafokafo limo, E'e, kuliya Yonile, loti melalo, loto logimaiye. ⁶¹ Logimaito, amote ka itibiti eti loti loumamo, Aiyo, wenenatina yauti ma kulini yaidana ma minámaima ne, loti ⁶² melafo Sekalaiya ya mebe-maba oti nalafo kuliya melenami yamu loga o edae. ⁶³ Loga o edato, amokafo lufuwa winami neta numunawae, loto mebe-maba ito oluti umato, Kuliya ya Yonile, loto lufuwa wiyaito ya kani mumudi kiyae. ⁶⁴ Ido ayalo wela kuluma olu kotito ka loto Goti ebola liye. ⁶⁵ Ido adu ekeleti minamo wenena muki ya weni lawa apaitaiye.

Ido Yudia eba naba mowalo-mowalo yalo netawa yamu lokoli-fakoli omo wae. ⁶⁶ Eti o minamo ya kawa kolamo wenena muki yate lunigu kolamo ya Wekola aumala mino edamile, loti kolamo yamu eti loti lamo, Kipa yakafo naba dito egaida we minenaiye? loti eti lo minae.

Sekalaiyakafo Wekola ebola limo ka

⁶⁷ Ido melafo Sekalaiya ya Ouna Felegagakafo lulau mino faitito ya Goti welaloti ka eti loto ya limo,

⁶⁸ Wekola ya Isilaeli wenena Gotite ebola lokele. Amokafo ya wenenaladoka oto meina fi ledeto nelauti efili ledaiye. ⁶⁹ Eti o ledeto kouba-nabala we Defiti ufa fiyamila yauti olu omude kenami we auma wiyami we ya olu oloto pi ledami ne. ⁷⁰ Eti o ledenae, loto aimola kala ya adeinati polofetela felegaga we wenigu ya melaito eti loti lamo, ⁷¹ Goti yakafo olu omudi kenae, loto kuwotefo-mota anigu yauti, ido wenena seni-mulunigu nosámami koli lumunawamo anigu yauti olu omude kenami ne, loti lamo ne.

⁷² Etito Gotikafo autefo kolofate-mota ya milumanina kolito, amoki olu kutifi ledami kala felegaga nemo ya kala melámami ne. ⁷³ Gotikafo autefo Abalahamu ya auma wito lo gedimo kawa ya eti limo, ⁷⁴⁻⁷⁵ Kuwotibo-mota anidoti olu omudi koneto kolini kolámoti, kuline olu faka loti seti-muludi numuti, mikalo minamo kamenalo yalo mona efe lotiko melenawamo ya felegaga wenena mino-mino enawae, loto lo melami ne.

⁷⁶ Ido kaimo, nomilipane ya kamomu akaiya nemo we polofetelale, loti lenawamo ne. Kamokafo Wekola moninami kanu ya wili edenae, loto komu melenane.

⁷⁷ Komu melenanimo ya Wekola lifimate kilili o ledeto olu omude kenaiye, loto wenenala logimi-gimi enagolane. ⁷⁸ Etito Gotite ouna-lula-kalau yau milumate kolami ya fo yaidana oto lamena lumunami we ya kosinalo akaiyati lamodoka ya ilifi melenaiye. ⁷⁹ Wewa yakafo lamo wenena sinidigu minoto fulunumo kamena yamu koli kolonimo ya lamena o ledeto, you amene mona ya api lilibinaiye, loto ilifi melaiye,

loto Sekalaiya limo ne.

⁸⁰ Ido kipawa naba dito, ouna-lula-kala ya auma wimo idaito, uto kofo mikau yau minomo uto, aiga Isilaeli wenena omunido oloto pi gedami ne.

2

*Yesu kedami ka
(Mt 1:18-25)*

¹ Ena Yoni namuna minami kamena yalo ya Lomu mikalo kiyaba we wekudi Sisa Ogasitusi welaloti ka ma eti loto lo melami, Wenena mikau-mikau minamo Lomu gamanikafo kiyaba imo wenena ya kulini lufuwa wiyalo, loto lo melaiye. ² Eti loto lo melami ya Silia ebalo we naba Kuiliniusi yakafo wenena kiyaba o gedami kamenala yalo kulini wiyamo lonowa yaidana komu ma olámamo nefa, ido aya kamenalo yati apiti lonowa oluti kulini wiyamo ne. ³ Kulini wiyato, wenena muki kulite winawae, loti inanimu numuni meya yaloko wae. ⁴ Wato, Defiti ufa fiyami we ma Yosefe ya ayaida oto Galili ebalo numuna meya Nasalete yalo minami yaloti Yudia ebalo Defiti numunala meya Betelehemu yalo wiye. ⁵ Uto ya ko mele edamo nomili Malia nomilipala mulunau nemo yaki lakoina kulite winawae, loti waiye. ⁶ Uti yalo ya minaito, nomilipala kedenami kamenala fedaito kedaiye. ⁷ Kedaifa, ido wenena numuna meyalo ya liti linako, numugu eba ma minámaito, kana nalafo kedami ya lafo-lafokafo asa wito bulumakau wela-neta melamo ebau yau ono edaiye.

Enisole makafo sipisipi kiyaba amo we logimami ka

⁸ Ido eba ayalo ya wenena ma luwaila yalo yuwa fafato ma sipisipinina kiyaba oti minae. ⁹ Kiyaba oti minato, Wekola enisolela makafo kaita oloto pi gimaito, Wekola lamenalakafo lamena o gede fulitaito, koli naba-naba gimaiye. ¹⁰ Koli naba-naba gimaito, enisolemakafafo eti loto logimami, Linate koli gimámaneyo. Namu wenena muki lalo koliti alikani naba-naba enawamo neta oloto pi gimami ya kawa kuwa lalo logimowe. ¹¹ Onema ya Defiti numuna meyalo yalo ya olu omudi kenami we ya linatemu oto kedaiye. Amu ya Gotikafo ilifi melami we Kilisto minoto ya Wekola minaiye. ¹² Minami ya eyenawamo mebe-mabala ya etito ne. Kipa namunama lafo-lafokafo asa wiyamo ya bulumakau wela-neta melamo ebau yau ono minenami ya linate eyenawamo ya uti olu oloto pinagilae, loto logimaiye.

¹³ Eti loto logimaito, ayalo Goti kosinau kimiwela enisole mau naba-naba oloto piti ya komu ami wema olu ekeleti ya Goti ebola eti loti lamo,

¹⁴ Yoiyau kosinau minamo ya Goti lamena kuliya ya olu faka lomo idae. Ido wenena Goti lalo geyami wenena mikaleka minamo ya you amene mona ya oloto pi gedaiye, loti lae.

Sipisipi kiyaba amu we yate uti kipa namuna Yesu olu oloto piyamo ka

¹⁵ Ena enisole yate fulu gedeiti kosinauka idato, sipisipi kiyaba amu we yate eti loti lokoli-fakoli amu, Betelehemu numudo uto ya Wekola welaloti lo oloto lomami neta ya kulawa eyenune, loti lae. ¹⁶ Eti loti lokoli-fakoli oti alako uti Maliate Yosefete kipa namuna bulumakau wela-neta melamo ebau yau ono minami ya olu oloto pi gedeti ya eye minae. ¹⁷ Geyetiti uti ya kipa kefola kala kuwa yamu logimaito, kawa kolamoma ya lo oloto melema wae. ¹⁸ Lo oloto melato, weniguti kawa kolamo wenena muki koliti, elegiti muluni idaiye. ¹⁹ Ido Malia ya netawa muki yamu siya-mulunau ya metolito kolito minaiye. ²⁰ Ido sipisipi kiyaba amu we ya lononido itibiti uti, neta-mata muki kolamo neta yamaki, ido eyamo neta yamakimu Goti kuliya olu faka loti ebola lowa-lowá minae. Neta-mata muki logimaidoma ya moda wiyami ne.

Yesu kuliya melamo ka

²¹ Ena kipawa oloto pito minaito, fo kamena eiti (8) wito ya ukanau Goti ainala fukenawamo kamenalo ya kuliya Yesule, loti melamo ne. Ya kuliya ya komu Malia mulunau nomilipala minámaito enisolekafo loumami kuliya yama melae.

Maliate Yosefete felegaga kuliyai numuna nabau Yesu ilimiti wami ka

²² Ena Wekola lo melami ka Mosesekafo lufuwa wi melami ka yalo ya olu meyalo meleti olu mo lenawami kamena alitito ya kipawa ilimiti Wekola omunalu olu oloto piti ya yokila ki umunaliye, loti ya Yelusalemuka idaiye. ²³ Eti ami ya Wekola lo melami ka lufuwa wiyagu eti limo,

Kana nomilipani nanibo oloto piyatoma, Wekola felegaga we iyaina o edalo, loto ka mono lufuwau (Kis 13:2, 12, 15) nemo ka meyalo meleti eti o edaiye. ²⁴ Ido ka ma ya etito nemo,

Nema mulu lelefemo, ido nema mulu momola lelefe ya oluti uti ofoto kinaiye, loti yokila ki umunami we ya umunawae, loto ka mono lufuwau (*Wkp 12:8*) nemo ka koliti yaki oluti waiye.

²⁵ Ena Yelusalemuka we ma nemo kuliya Simeyoni ya mona efe limo meletu, mono olu kiki lo minoto, Isilaeli wenena luni-ouni olu you lo gedenami kamena oloto pinaiye, loto kiyaba o minaiye. Eti o minaito ya Ouna Felegaga lulau mino edaiye. ²⁶ Mino edeto ka eti loto lo oloto umami, Kamo folámageto Wekola ilifinami we Kilisto oloto piyageto eyenagolane, loto lo oloto umaiye. ²⁷ Ena Ounakafo ilimito felegaga kuliyai numuna naba kilala yau idaiye. Idaito, kipa namuna Yesu olafote melafote yate ilimiti

uti ya Goti lo melami kala yamalo olu meyalo mele edenaliye, loti ayau idaiye. ²⁸ Idaito Simeyonikafo kipawa namuna oluto abusa wito Goti ebola eti loto limo,

²⁹⁻³¹ Wekolao, oiya amaleka ya kamo olu omude kenami we ya wenena mikau-mikau minonimo wenena muki omudelo olu oloto piyanimu ya omune kulakafo eyowe. Eyonako, kouba-nabaka we namo ka lo mele nedeto ya moda meyalo meletaninako, yamu lalo kolito fulunagolowe. ³² Amokafo ya ailo feka wenena ka ona kula olu oloto pi gedena, loto luni lamena o gedageto ya amodokati Isilaeli wenenaka kulini ya faka lenaiye,

loto liye.

³³ Ido kipawa yamu kawa eti lito ya olafo melafo koliti elegi minaiye. ³⁴ Eti o minaito, Simeyonikafo Goti olu lalo o gedename ne, loto amomu kolito Goti loumaiye. Goti loumutoto ya kipawa olafo Malia eti loto loumami, Ena ka ma lokomowe. Gotikafo eti loto kolami, Kipawa yamo Isilaeli minamo wenena maleka ya olu lumu fou lo gedeto, ido maleka ya olu faka lo gedenaie. Ido amo ya Goti kolami neta gilbinami we minageto wenena mukite ka nosámami lo edenawamo ne, loto iyaina o edami ne. ³⁵ Etito iyaina o edami ya wenena muki ka luni-kanigu nemo ka ya olu oloto pinagoliye, loto ya eti o edenami ne. Ido kamo seka-mulugau ya emikafo fukaito ogofu imo yaidana oto miluma nosámami kolinanimu ogofu oloto pi kumunagoliye, loto loumaiye.

³⁶ Ena polofete wena ma nemo kuliya Ana ya Aseli ufa fiyaiguti we Fanuweli olulafo ya ne. Ena wenawa ya nomililoti we uto ekeleto minami ya melege seweni (7) yaidana wimo wena wanafo folaito, ³⁷ wena-kena minomo idami melegela eiti-fo (84) ya olu fulito wena kilofo melaiye. Ena wenawa kilofo yakafo ya felegaga kuliyai numuna nabau yau kamena-kamena yauko minoto, leda lunaga Goti loumutoko minoto, kamena ma wela-neta moi wito minoto Goti loumutoko minaiye. ³⁸ Aya kamenalo ya wenawa yakafo olafo melafo minado o fedeto, Goti ebola loumuto, uto Yelusalemu wenena efili gedename kamena kiyaba o minamo wenena muki ya kipawa yamu logimi-gimi iye.

Nasalete numudoka itibiti wamo ka

³⁹ Ena olafote melafote Wekola lo melami ka yama meyalo mele fuli loiti ya itibiti Galili mikalo uti, inanimoni numuni meya Nasalete yalo waiye. ⁴⁰ Uti yalo minaito kipawama auma wito ka manenau faitito ya Goti nasafilila mino edaiye.

Kipa Yesu ya felegaga kuliyai numuna nabau idami ka

⁴¹ Ena melegelo-melegelo Goti Elita O Gedami folilo yalo olafote melafote ya Yelusalemu numudo di-di ami ne. ⁴² Eti o-o minaito ya kipawama melegela tuwelu (12) ya olu fulaito, foli monawa meyalo meleti ya idae. ⁴³ Diti minato, foli kamena fuli lito ya kipa Yesu Yelusalemuka minami ya olafote melafote kolámoti, fulu edeiti itibiti uti uti, ⁴⁴ aiga ya kani kiyami, Lakoina onimo wenena maki moda komu wife? loti kani kiti, uti uti fo kamena lawoko ya olu fuliti kanudo wenenani loga-miga oti monila wilimo waiye. ⁴⁵ Monila wilimo waifa, ido olu oloto pi edámoti fuliti kofa Yelusalemuka itibiti monila wilimo idaiye. ⁴⁶ Monila wilimo idaito, fo kamena lelei-lawokoi utaito, felegaga kuliyai numuna nabau yau olu oloto piyaiye. Olu oloto piti eyami ya amokafo mono api gilbamo we minagu yau minoto, ka lamo ya kolito loga-miga o gede minaiye. ⁴⁷ Etito loga-miga o gedeto, kolife limo kala yaki ido ka itibito logimami kala yaki muki ya kolamo yamu elegiyamo ne. ⁴⁸ Eti o minato, olafote melafote ya eyeti ouni wito olafokafo eti loto loumami, Nanefo, kamo nedito eti o ledane? Mekafote sete-muludeu ogofu naba-naba kolito monika wili minomi ya ma ágabe? loto loumaiye. ⁴⁹ Loumaito, amokafo ka itibito eti loto logimami, Aiyo, moiyo, linete ya nedite namo monine wilaiye? Namu Menefo numunalo minomo ya efe loto

minowe. Yama kolámaife? loto logimaiye. ⁵⁰ Ido logimami kawa ya koliti kolife ádami ne.

⁵¹ Eti oti amoki lakoina Nasalete numudo itibiti lumuti, yalo ya olafo melafo ka lami ka ya kolito meyalo mele minaiye. Meyalo mele minaito, olafo ya netawa muki yamu siya-mulunau ya metolito kolito minaiye. ⁵² Ido Yesu ya naba dito, ka manenau mene oto naba nemo ya Gotiki ido wenenaki lakoina eye lalo melemo idamo ne.

3

Yoni noku wi gede-gede imo we kala (Mt 3:1-12; Mk 1:2-8; Yo 1:19-28)

¹ Ena Lomu wenena mikau-mikau muki kiyabani we wekudi Taibeliyasi Sisa kiyaba omo idami ya melege fifitini (15) utaito kamena yalo ya Pontiusi Pailatikafo ya Yudia mikalo minamo wenena kiyaba o gede minaiye. Ido Helotikafo ya Galili minamo wenena kiyaba o gede minaiye. Ido Heloti yalafo Filipikafo ya Itulia ido Tilakonitisi eba lele ya kiyaba o gede minaiye. Ido Abilene ebalo ya Lisaniyasikafo ya kiyaba o gede minaiye. ² Gamani kiyabani wewa etiti minomo wato, ido Goti yokila ki umamo we kiyabani we wenabani kulini ya Anasite ido Kaiyafasite ya mono lono olu minami ne. Ido aya kamena yalo ya Sekalaiya nalafo Yoni ya mika kofu mikalo minaito, amodoka Goti kala ya o fedeto mino edami ne. ³ Etito Yonikafo no naba Yodani amaleka, afulaleka monito ka eti logimami, Linate Gotikafo lifimate kilili o ledenaiye, loti seti-muludi olu eleyapa winawamo ya namo noku wi gedenagolowe, loto lo oloto melaiye.

⁴ Yamu polofete Aisaiyakafo ka mono lufuwau ya eti limo,

Kofo mikau yalo we ya welauti ka auma wito eti loto lo oloto melenami, Wekola moninami kanula ya olufe loti wili edalo. ⁵ Mowa ebalo kowo muki ya uguniti olu faitalo. Ido mowa naba-naba muki idami lomami ya eba muki lumuto dito imo ya olu litipeko alo. Ido kanu tekae limo ya olufe lalo. Ido kanu nosámami ya olu lalo oti olufe lalo.

⁶ Eti ato, wenena muki mikau-mikau ya Goti olu omuna kenami mona ya eyenagilae, loto lo minenaiye,

loto ka mono lufuwau (*Ais 40:3-5*) nemo ka yama Yonidoka gedimo ne.

⁷ Ido wenena mau naba ya mono noku wi ledenami ne, loti Yoni nedo ato, amokafo eti loto logimami, Linate koiyofa nomilipala minamo, ka naba oloto pi lumutenaiye, loti koli koliti walo, loto kemakafo fuka ka logimaito ya ae? ⁸ Yamu linate luni-kani olu eleyapa wiyamo wenena yaidako mona kula olu oloto piyalo. Ido Abalahamu ufa fiyami wenenama minoninako, Gotikafo lalo leyami ne, loti kolámalo. Yamu namo ka ma logimowe. Gotikafo kifana-afana yakafo Abalahamu nakulafo-mota olufe lenae, lenami faifa olufe lenagoliye. ⁹ Ido oiya ama ya luna ya yá monalo melami ne. Yamu yá ma ilawa lalo liyámenami yá muki monalo lufawalo fukoto yoku kinagoliye, loto logimaiye.

¹⁰ Logimaito, wenena mau minamo ya, Aiyo, eti enami nedi-nedi enune? loti loga o edae. ¹¹ Loga o edato, amokafo eti loto logimami, Wenena mate ukanido owo lele ko nenawamo ya iya meleti, we ma ukanalo owo ko ánenami ma ya umalo. Ido weti-neta ko nenawamo ya ayaida alo, loto logimaiye.

¹² Logimaito, kifana takisi olu-olu amo we yaki ayaidana oti mono noku wi ledenaiye, loti ya amodoka oti, loga o edeti lamo, Api lilibanimo we, lamo yaki nedi-nedi enune? lato ¹³ itibito eti loto logimami, Wenena kifana takisi etiti melenawae, loto lo melami kalo ya kifana takisi ma mene oti ugele olámalo, loto logimaiye. ¹⁴ Logimaito, kimiwe malekaki ayaidana oti ya, Ena lamo yaki nedi-nedi enune? loti loga o edato, eti loto logimami, Linate kifanani ipoti olunune, loti, ido suki-faki ka loti, ligiya-fagiya ka suki

neta oti logimámalo. Moda lono meinatina olamo ya moda lalo ne, loti kolalo, loto logimaiye.

¹⁵ Eti loto logimaito, wenena muki koliti neta ma kiyaba o minamo ya Yoni ya Gotidokati ilifi melami we Kilisto nefemo? loti luni-kani ligi-ligi ki minato, ¹⁶ Yonikafo ka itibito eti logimami, Nanimone ya no yakafoko noku wi gede-gede ofa, ido we ma aumalakafo olu fulo nedami we ya enami ne. Namo efe ya amo yaidana we ya minámonako, kiyanalo netala olu fulo edenamo ya efe ádenagoliye. Enami wewa ya Ouna Felegaga ido yo yakafo ya noku wi gedenagoliye. ¹⁷ Ido amo ya yuwa witi lilika winami ebala ya efe loto kililito kula ya olu mau wito numugu melenafa, ido moita neta ya yo eifámenami yoku kinagolowe, loto anau ya lilika winami netala olu minaiye, loto logimaiye.

¹⁸ Etito ya api gilíbami ka ma muki ya oluto Goti kala kuwa lalo ya wenena lo oloto gimaiye.

Helotikafo Yoni nelalo fulo edami ka

¹⁹ Ena Yonikafo wenena kiyaba o gedami wenabani Heloti monala nosa naba ámami yamu oudaiye. Wewa yakafo yalafo olonafu Helotiyasi ya ika oto wena oluto, ido nosámami mona liliga muki yaki o meletu, ²⁰ ido mulalo mene oto Yoni yaki nela numugu fulo edami ne.

*Yonikafo Yesu noku wi edami ka
(Mt 3:13-17; Mk 1:9-11)*

²¹ Ena (komu nela numugu ámami kamenalo ya) wenena muki Yonidoka wato, mono noku wi gedami kamenalo ya Yesu ayaida oto wito, noku wi edaito, Yesukafo Goti loumu minoto kosina eya lito ²² Ouna Felegagakafo nema mulu yaidana kelami amodoka lomaiye. Lomaito, ya kosinaiti nola ma kolamo eti limo, Nanefo sene-mulune komomo we minanimo ya lalo ona keyowe, loto liye.

*Yosefe aulafo kolofala kulini ka
(Mt 1:1-17)*

²³ Ena Yesu melegela teti (30) yaidana oto olu fuloto ya mono lonola aipaiye. Ido wenena yate melafo Yosefe ya ne, loti kani ki minae. Ido Yosefe melafo Heli ya ne.

²⁴ Ido Heli melafo Matati ya ne.

Ido Matati melafo Lifai ya ne.

Ido Lifai melafo Meliki ya ne.

Ido Meliki melafo Yanai ya ne.

Ido Yanai melafo Yosefe ya ne.

²⁵ Ido Yosefe melafo Matatiasi ya ne.

Ido Matatiasi melafo Amosi ya ne.

Ido Amosi melafo Nahamu ya ne.

Ido Nahamu melafo Esili ya ne.

Ido Esili melafo Nagai ya ne.

²⁶ Ido Nagai melafo Mati ya ne.

Ido Mati melafo Matatiasi ya ne.

Ido Matatiasi melafo Semeni ya ne.

Ido Semeni melafo Yoseke ya ne.

Ido Yoseke melafo Yoda ya ne.

²⁷ Ido Yoda melafo Yowanani ya ne.

Ido Yowanani melafo Lesa ya ne.

Ido Lesa melafo Selubabeli ya ne.

Ido Selubabeli melafo Sealitiyeli ya ne.

Ido Sealitiyeli melafo Neli ya ne.
28 Ido Neli melafo Meliki ya ne.
Ido Meliki melafo Adi ya ne.
Ido Adi melafo Kosamu ya ne.
Ido Kosamu melafo Elimadamu ya ne.
Ido Elimadamu melafo Eli ya ne.
29 Ido Eli melafo Yosuwu ya ne.
Ido Yosuwu melafo Eliyeseli ya ne.
Ido Eliyeseli melafo Yolimu ya ne.
Ido Yolimu melafo Matati ya ne.
Ido Matati melafo Lifai ne.
30 Ido Lifai melafo Simeyoni ya ne.
Ido Simeyoni melafo Yuda ya ne.
Ido Yuda melafo Yosefe ya ne.
Ido Yosefe melafo Yonamu ya ne.
Ido Yonamu melafo Eliyakimu ya ne.
31 Ido Eliyakimu melafo Melea ya ne.
Ido Melea melafo Mena ya ne.
Ido Mena melafo Matata ya ne.
Ido Matata melafo Natani ya ne.
Ido Natani melafo Defiti ya ne.
32 Ido Defiti melafo Yesi ya ne.
Ido Yesi melafo Obeti ya ne.
Ido Obeti melafo Bowasi ya ne.
Ido Bowasi melafo Salimoni ya ne.
Ido Salimoni melafo Nasoni ya ne.
33 Ido Nasoni melafo Aminadapu ya ne.
Ido Aminadapu melafo Atimini ya ne.
Ido Atimini melafo Alani ya ne.
Ido Alani melafo Hesiloni ya ne.
Ido Hesiloni melafo Pelesi ya ne.
Ido Pelesi melafo Yuda ya ne.
34 Ido Yuda melafo Yekopu ya ne.
Ido Yekopu melafo Aisaka ya ne.
Ido Aisaka melafo Abalahamu ya ne.
Ido Abalahamu melafo Tela ya ne.
Ido Tela melafo Naholi ya ne.
35 Ido Naholi melafo Seluku ya ne.
Ido Seluku melafo Leu ya ne.
Ido Leu melafo Peleki ya ne.
Ido Peleki melafo Ebeli ya ne.
Ido Ebeli melafo Sela ya ne.
36 Ido Sela melafo Kainani ya ne.
Ido Kainani melafo Alipakisati ya ne.
Ido Alipakisati melafo Semu ya ne.
Ido Semu melafo Nowa ya ne.
Ido Nowa melafo Lameki ya ne.
37 Ido Lameki melafo Metusela ya ne.
Ido Metusela melafo Enoku ya ne.
Ido Enoku melafo Yaleti ya ne.

Ido Yaleti melafo Mahalaleli ya ne.
 Ido Mahalaleli melafo Kenani ya ne.
³⁸ Ido Kenani melafo Enosi ya ne.
 Ido Enosi melafo Seti ya ne.
 Ido Seti melafo Adamu ya ne. Ido Adamu melafo Goti ya ne.

4

Satanikafo Yesu kepa mele edami ka (Mt 4:1-11; Mk 1:12-13)

¹ Ena Yesu ya Ouna Felegagakafo lulau mino faito edaito, Yodani no nabaloti itibito Ounakafo ilimito u mika fafato wiye. ² Uto yalo ya fo kamena foti (40) ya onoto nedito minaito, Satanikafo kepa mele ede-edo o minaiye.

Ido aya kamenawa yau ya Yesu wela-neta ánoto minomo idaito, kamenawa ya fuli lito kadunamu folaiye. ³ Kadunamu folaito, Satanikafo eti loto loumami, Ena, kamo Goti Nalafoma minotoma, kifana ama nemo ya loumageto weka-neta fedaneyo, loumaiye. ⁴ Loumaito, Yesukafo ka itibito eti loto loumami, Wenena mino kolinawamo ya weni-neta nenawamo yako minámaiye, loto ka mono lufuwau (*Lo 8:3*) ya nemo ne, loto loumaiye.

⁵ Eti loto loumaito ya Satanikafo ilimito dito wenena mikau-mikau kiyabani we wekudi kiyaba o gedamo ebanina muki ya kaita ilibi fuli liye. ⁶ Ilibi fuli loto ya eti loto loumami, Ena ebawa muki yaki, ido kulini kuni-kani mino gedami yaki ya kamo kumu fuli lenagolowe. Netawa muki numutaito, olutomo ya we ma umunae, loto kolinamo ya fa umunagolowe. ⁷ Yamu kuline olu faka loto ouga-luka-kaka nomagetoma, netawa muki ya kamo netaka enaiye, loto loumaiye. ⁸ Eti loto loumaito, Yesukafo ka itibito eti loto loumami, Ena ka ma eti limo, Wekola Gotitina kuliya olu faka loti oudi-luti-kati umuti, aimolako kouba-naba o edalo, loto ka mono lufuwau (*Lo 6:13*) ya nemo ne, loto loumaiye.

⁹ Eti loto loumaito, Satanikafo ilimito Yelusalemu uto felegaga kuliyai numuna naba kolalo fulo edeto ya eti loto loumami, Kamo Goti Nalafoma minotoma, umaloti satomo mikalo youma wiyo. ¹⁰ Ka mono lufuwau ya eti limo, Kamomu ya enisolela logimageto, kiyaba o kedeti ¹¹ kiyaga ya kifanakafo kofotenaiye, loti ya ani mulalo olu faka lo kedenagilae, loto ka mono lufuwau (*Sng 91:11-12*) ya nemo ne, loto loumaiye. ¹² Eti loto loumaito, Yesukafo ka itibito eti loto loumami, Ena ka ma limo, Wekola Gotitina ya kepa mele umámalo, loto ka mono lufuwau (*Lo 6:16*) ya nemo ne, loto loumaiye.

¹³ Eti loto loumaito, Satanikafo kepa mele umami ka muki lo fulito ya amodokati uto kamena malole, loto kiyaba o minaiye.

Yesukafo Galili minoto lonola apito olami ka (Mt 4:12-17; Mk 1:14-15)

¹⁴ Ena Yesu ya Ouna Felegaga aumala mino edaito, Galili mikalo itibito wiye. Itibito uto kala kuwa numudo-namado Galili adu nemo numudo ya u fuli liye. ¹⁵ Etito yalo ya mono numunigu negu-negu ka mono api gilibaito, koliti ebola lo minae.

Nasalete minamo wenena yate meni Yesu umamo ka (Mt 13:53-58; Mk 6:1-6)

¹⁶ Etito monimo uto Nasalete numudo aimola kipa kefolo minoto u naba idami numudo Sabati foliku mono numugu di-di imo yamaidana idaiye. Dito mono lufuwa kato giminae, loto neidaito, ¹⁷ polofete Aisaiya lufuwa wiyami lolokuto ya olu umae. Olu umato foladoto ka ma olu oloto piyami kawa ya eti loto nemo,

¹⁸ Wekola Ounakafo neta ko ánoti minamo wenena kala kuwa lalo lo oloto gimo, loto mino nedami ne. Mino nedeto ya eti loto lonomami, Uto ya nela wi gedamo wenena ya Nela yauti efili gedageto minenawae, loto etito lo oloto gimo. Ido omuni likami wenena ya Omuni kofa falatageto kenawae, loto lo oloto gimo. Ido kuwonibo-mota yate olu nosámami o gede minamo wenena ya efili gedo.

¹⁹ Ido Wekola olu lalo o gedenami kamena ya moda alitiye, loto lo oloto gimo, loto eti loto lonumuto nilifi melami ne, loto ka mono lufuwau (*Ais 61:1-2*) nemo ka ya kato gimaiye.

²⁰ Kawa ya katoto lufuwa ya iya fito, kiyaba we olu umuto, amedoto minaiye. Amedoto minaito ya wenena mono numugu minamo wenena muki amodoka kogo eyae.

²¹ Kogo eyato, ka apito logimami, Mono kawa katomo ama ya onema linate kani kolado ya moda kulawa oloto piyami ne, loto logimaiye. ²² Eti logimaito, amo yate ka lalo lo edato, welauti ya nasafili ka limo ya lalo koliti muluni idaito, eti loti lo minamo, Aiyo, amo Yosefe nalafo minaife? Olo, loti lae.

²³ Eti lo minato, amokafo eti loto logimami, Linate ya ka ma lo-lo amo ka ya eti loti lonumunawamo, Lusa we, kamo lusa ki gede-gede animo yamaidana oto kaimokamu kiyo. Aumaka Kapeneyamu numudo gilibanimo yamu kolonimo aya aumakawa yama amaló kaimo numugalo yaki lilibageto kenune, loti lonumunagilae. ²⁴ Yamu namo ka ona logimowe. Polofete ya aimola numuna meyalo yako wenenala yate kuliya olu faka ádenagilae. ²⁵ Ido ka ma ona logimowe. Elaiya kamenalalo ya melege tiliki hafuki (3 ½) yalo ko wiyámaito, kadunamu naba-naba mikau-mikau oloto pito fuli loto nemo kamenalo ya Isilaeli mikalo ya wena-kena muki minamo ne. ²⁶ Etiti minafa, aya wena-kena muki minado Gotikafo Elaiya ilifi melámáiye. E'e, ailo wenena Saidoni mikalo Salefata numudo wena-kena lawoko ma nedoka yako ilifaito wiye. ²⁷ Ena Polofete Elisa nemo kamenalalo ya Isilaeli mikalo ya okola kilamo wenena muki minagu yauti Gotikafo ma kolouto gedámaifa, ailo Silia mikaloti we Namani yako kolouto edaiye, loto logimaiye.

²⁸ Eti loto logimaito, mono numugu minamo wenena muki koliti ya seni kala-kala naba-naba lito, ²⁹ ya nediti uti numudo yati ilifi feka itufu-matufu oti, numuna meya mowalo kolalo ilimiti diti, fulo edogeto lumunaiye, loti lowa anawaleka ilimiti wae.

³⁰ Eti o edafa, amokafo minagu ya felala oto wiye.

*Yesukafo Kapeneyamu numudo lono olami ka
(Mk 1:21-28)*

³¹ Ena lumuto Galili mikalo numuna ma Kapeneyamu yalo fedeto, Sabati foliku ya ka mono api gilibi minaiye. ³² Api gilibami ya ka mono kula abogakafo api gilibainako, koliti elegiyae.

³³ Ido mono numugu yau we ma Satani kimiwela ma mino edami we ma nemo yakafo Yesu eyeto, kai naba meletó eti loto limo, ³⁴ Yae, Nasalete numudoti we Yesuwo, nedi-nedi o ledenagolo ane? Olu kopa o ledenagolo abe? Kamo Gotidokati Felegaga we ya minanimo ya namo keyefe lowe, loto liye.

³⁵ Eti lito, Yesukafo eti loto lo fuko edeto limo, Kamo ka kedámoto wewa ya fulo edeto dito wo, lito Satani kimiwela wenena omunido wewa mikalo olu lumu fou lo edeto, siya-mulunauti feka oto wiye. Eti o edeto wewa ukana olu kopa o edámáiye.

³⁶ Ido wenena muki weni lawa apaitaito, lokoli-fakoli oti eti loti lamo, Aiyo, ka ama ya nena kama ne? Amo auma aboga yaidana oto aumala naba nemo wekafo ya Satani kimiwela ya ka logimaito, diti u-u amo ne, loti lae. ³⁷ Eti lato, aya ebawa yau kala kuwa numudo-namado upatoto wimo ne.

*Pita iyabala olu faka lo edami ka
(Mt 8:14-15; Mk 1:29-31)*

³⁸ Ena Yesu mono numuguti lumuto Saimoni numunau idaito, ayau Saimoni iyabala wena neta kilito ukana kala-kala limo ka ya koliti Yesu loumae. ³⁹ Loumato, amodoka oto yalo nedi minoto, ya ukana kala-kala limoma lo fuko edaito, ya fulu edeito wito, ayalo ya wenawamakafa nedito weni-neta ofo ki gedaiye.

*Yesukafo wenena so loti olu faka lo gedami ka
(Mt 8:16-17; Mk 1:32-34)*

⁴⁰ Ena fo sapinagolito wenena muki wenenanina neta ailo-ailo kilamo ya Yesudoka gilimiti ato, ya muki ukanido anakafo oluto olu faka lo gedaiye. ⁴¹ Eti o gedami yako minámaiye. Wenena maleka seni-mulunigu yauti Satani kimiwela diti kai naba meleti ya, Kamo Goti Nalafo minane, loti lae. Eti lamo, ya amo Goti ilifi melami we Kilisto ne, loti kolamo yamu ya amokafo, Ka kedámalo, loto lo fuko gedaiye.

*Yesu numudo-namado moinami ka
(Mk 1:35-39)*

⁴² Ena ko lito Yesu numudokati lumuto, wenena minámamo eba yalo uto minaiye. Minaito, wenena monila wiliti ya eyeti amodoka oti eti loumamo, Lamo fulu ledeito áumo, loti ika o edae. ⁴³ Ika o edafa, amokafo eti loto logimami, Goti wekudi wenenala kiyaba o ledami kala kuwa lalo ya wenena numudo-namado minamo yaki ya logimo, loto nilifi melainako, uto lo oloto giminagolowe, loto logimaiye. ⁴⁴ Eti loto Yudia mikalo mono numuni minomo wigu yau monito mono logimimo wiye.

5

*Yesu welalo noku laefa so loti olamo ka
(Mt 4:18-22; Mk 1:16-20)*

¹ Ena kamena ma ya Yesu Genesalete nofunu anawalo nedi minaito, wenena mau naba ya Goti kala kolinune, loti olu lulau o ede minamo ne. ² Olu lulau o ede minato, amo ya sipi lele nofunu anawalo eyaito laefa olu-olu amo we ya sipiku minámoti laefa olu-olu amo owonina noku witi minae. ³ Minato, amo ya sipi ma, Saimoni sipilau ya dito eti loumami, Sipika ya no akelo nedo yaloti kefoma itufo, loto loumuito ya sipi ayau amedoto ka mono api gilibimo wiye.

⁴ Api gilibimo uto fuli loto Yesu ya Saimoni eti loto loumami, Laefa olunune, loti nofunu muliti uti owotina ya noku fulalo, loto loumaiye. ⁵ Eti loto loumaito, Saimonikafo itibito loumami, Api lilibanimo weyo, lamo ya moda luwaila lono naba oluto monimo uto melemo woba-woba, ido laefa ya olámonimo ne. Nefa, kamo wekalo kofa melenae, lito uti ⁶ ya owonina fuloti laefa ya so loti ika ato, owo fukenae, loto imo ne. ⁷ Eti o minoti, lono lawoko olamo we ma sipi mau minamo ya, Linate oti ade olu faka lalo, loti ani mebe-maba ato ya lakoina laefa olamo sipi lele faitoto olu afima itenae, loto iye.

⁸ Eti o minato, Saimoni Pitakafo netawa eyeto ya Yesu kiyanaló kiyana umola fito eti loumami, Aiyó, Wekolao, namo lifima nemo we ma minowe. Fulo nedeto wo, loto loumaiye. ⁹ Eti loto loumami ya aimolaki ido wenenala lakoina minamo muki yaki laefa muki olamo yamu koliti weni lawa apaitami ne. ¹⁰ Weni lawa apaitami ya Saimoniki lono lawoko olamo we Yemusite Yonite, Sebedi nalafo lele ya ayaida oti weni lawa gediye. Eti o minato, Yesukafo Saimoni eti loto loumami, Kamo koli komámaneyo. Oiya amalekati wenena olu-olu enane, loto loumaiye. ¹¹ Eti lito, amo ya sipi ika ato no akelo wito ya netani-matani muki fuliti Yesu ege wae.

*Yesukafo okola kilami we ma olu kolouto edami ka
(Mt 8:1-4; Mk 1:40-45)*

¹² Ena kamena ma Yesu ya numuna meya malo ya minaito, we ma okola ukanalo muki kilami we yakafu oto Yesu eyeto ya kola-wela mikau fito eti loto wako lo edami, Wekolao, kamo eti enae, loto kolinanimu ya okola kilomo ya kolouto nedo, loto lagetou ukane ya moda koloutenaiye, loto loumaiye. ¹³ Loumaito, Yesukafo ana sino loto wewa ukanalo olu minoto loumami, Eti enae. Okola kilanimu kolouto, lito ayalo okola ya fulito edaiye. ¹⁴ Eti o edeto ya eti loto lo fuko edami, Kamo kawa ya wenena logimámoto, faifa uto yokila ki umami we ya ukaga ilibageto kenaiye. Koto ya ukaga koloutami yamu Mosesekafo ka lo melamidana oto neta umageto wenena muki yate okola kilanimoma yamu koloutane, loti kolinagilae, loto loumaiye. ¹⁵ Eti loto loumaifa, ido kala kuwa ya numudo-namado ba loto wito, wenena mau naba-naba oti kala koliti neta kilonimo olu faka lo ledenaiye, loti mau witi minae. ¹⁶ Mau witi minafa, ido kamena-kamena Yesu ya u mika kofu mikalo uto Goti loumu-umu o minaiye.

*Yesukafo ipedimo we ma ya olu faka lo edami ka
(Mt 9:1-8; Mk 2:1-12)*

¹⁷ Ena kamena ma Yesukafo wenena mono logimi minaito Falisi we ido lo melami ka api gilíbamo we Galili numudo-namadoti, ido Yudia mikaloti, ido Yelusalemu numudoti muki oti ya wenena minagu amedoti minae. Amedoti minato, Wekola aumalakafo wenena neta kilamo olu faka lo gedami auma ya Yesuki mino edaiye. ¹⁸ Mino edaito, ena ipedimo we ma ya wenenalate kunulo meleti, oti ya numugu oluti diti, Yesu kiyano olumo fulenune, loti afa, ¹⁹ ido wenena mau minamo yamu oluti dinawamo eba minámaito, numuna mulalo oluti diti menefa ya olu fuloti wewa kunulo ono minami fulato, wenena minagu Yesu omunalo ya lomaiye.

²⁰ Eti amo ya Yesu koli kikito umamo monanina geyeto, wewa eti loto loumami, Wenene, lifimaka moda kilili otaiye, loto loumaiye. ²¹ Eti lito, Goti lo melami ka api gilíbamo we ido Falisi we kawa ya koliti eti loti kani kolamo, Aiyo, Goti kamana kiyami we ya kema? Lifima kilili o-o imo we ya Goti aimolakoma nenako, loti kolae. ²² Eti loti koli minato, Yesukafo kolito ya ka itibito eti logimami, Linate ya netawa yamu nediti ya seti-muludigu ya kani ligi-ligi ki minae? ²³ Ido ipedotoko nemo we, Lifimaka ya kilili otami ne, loto loumunamo linate kulawa ya eyámanako, suki lifemo, ido ona liye, loti kolámenagilae. Ido, Nedito moino, loto loumoneto kulawa eyenawamo, suki lifemo, ido ona liye, loti kolinagilae. ²⁴ Yamu namo We Kula mikaleka ama ya lifimani kilili o gedenamo auma mino nedami ya kolinagilae, loto ipedimo we eti loumami, Namu ka lokomowe. Nedito, kunuka oluto numugaleka wo, loto loumaiye. ²⁵ Eti loumaito, wewa ayalo omunido nedito netalo onami neta ya oluto, Goti ebola lomo-lomo numunaleka wiye. ²⁶ Eti ito, wenena muki eyeti kani mumudi kiti koli koliti eti lamo, Onema neta ailo ma oloto piyaito eyone, loti Goti ebola lae.

*Yesukafo Lifai lula fiyami ka
(Mt 9:9-13; Mk 2:13-17)*

²⁷ Ena yaloti ya kanu uto, kifana takisi olu-olu imo we ma kuliya Lifai ya kifana takisi olu-olu amo ebalu amedoto minami ya eyeto, Nege ano, loto loumaito, ²⁸ amo ya nedito netala-matala muki fulito ege wiye.

²⁹ Ege uto, numunauka wela-neta naba-naba ofo ki edeito ya kifana takisi olu-olu amo we muki ido wenena liliga maki olu mau wi gedaito oti lako nae. ³⁰ Lako no minato, Falisi wete ido lo melami ka api gilíbi amo we maunigu minamo we yate koli nosámamiti Yesu ege-ege moinamo we eti loti logimamo, Egaidana oti linate takisi olu-olu amo we yaki, ido lifimani nemo we yaki weni-neta no minae? loti loga o gedato, ³¹ Yesukafo kolito ka itibito eti loto limo, Neta kilámamo wenena ya lusa numugu ya ámu-ámu afa, ido neta ona kilamo wenena yako ya lusa numugu ya u-u ae. ³² Ido namo omo ya wenena mona efe limoko melamo wenena ya luni finae, loto ámowe.

E'e, lifimanina nemo wenena ya luni fito seti-muludi ya olu eleyapa witi melalo, loto logiminae, loto omo ne, loto logimaiye.

*Yesukafo weni-neta moi winawamo mona logimami ka
(Mt 9:14-17; Mk 2:18-22)*

³³ Ena amo yate eti loti loumamo, Yoni ege-ege melamo we ya kamena-kamena weni-neta moi witi minoti, Goti loumamo lono olu-olu o minama ne. Ido Falisi we gege melamo wenena yaki ayaida oti o-o ama ne. Eti o-o ama nefa, ido kamo kege moinamo we ya weni-neta ido nonano no-no o minae, lato, ³⁴ Yesu ya eti loto logimami, We ma wena olunami we ya yowola wenenaki minenami kamenalo ya linate yate wenenawa weni-neta moi witi minalo, loti logiminawafe? ³⁵ E'e, etito minámaiye. Aiga amodokati wena olunagolimo wewa ya ipoti olunawamo kamena yalo ya weni-neta moi witi minenawamo ne, loto logimaiye.

³⁶ Eti logimito, ido kepa ka ma yaki eti loto logimami, We makafo ukanalo owo kofawaloti ma fekalito lilalo kifinami we ma minámaiye. E'e, eti enami ya kofawa ya fekalito, ido lilaki kofawaki u lawoko ámunami ne. ³⁷ Ido makafo no waini kofawa ya meme atuwa lilau yau lekinami we ya minámaiye. E'e, eti enami ya no waini kofawakafo meme atuwa ya foikageto no wainiki, ido meme atuwa yaki lakoina u kopa enagoliye. ³⁸ Yamu ya no waini kofawa ya meme atuwa kofawa yauko lekinawamo ne. ³⁹ Ido makafo no waini lila nototo ya kofawa nena, loto kolinami we ya ma minámaiye. E'e, lila ya leya folaiye, loto kolami ne, loto logimaiye.

6

*Sabati foli ka
(Mt 12:1-8; Mk 2:23-28)*

¹ Ena Sabati foli malo ya yuwa witi kifagu yau uti, ege-ege moinamo we ilawa ma doliti anikafo kululu witi nae. ² Eti ato, Falisi we mate geyeti ya eti loti lamo, Sabati foliku ya eti ámaló, loto lo fukami neta ya nediti eti ae? lato ³ Yesu ka itibito logimami, Defitiki lawoko moinamo wenenaki kadunamu fuluti neta amo ka ya mono lufuwau yau linate katoti kolámafe? ⁴ Defiti ya Goti numunau dito, beleti Goti omunalo mele edamo ya oluto oto beletywa noto wenenala gimaito, lakoina namoma ne. Beletywa ya wenena fa wenena ánenawae, loto lo fukamo neta ya Goti yokila ki umamo we inanimó yako no-no amo beleti yama ya Defiti yokila kiyamo we yauti ma minámaifa, oluto nami ne, loto logimaiye. ⁵ Eti logimito ka ma enu wi meletó eti limo, We Kula namo ya Sabati foli aboga minowe, loto logimaiye.

*Yesukafo we ma ana galidimo we ya olu faka lo edami ka
(Mt 12:9-14; Mk 3:1-6)*

⁶ Ena Sabati foli malo mono numugu dito ka mono api gilipi minaido yalo we ma ana onaleka galidimo ya minaiye. ⁷ Eti o minaito, Falisi we yaki, ido lo melami ka api gilíbamo we yaki ligiya lo edenune, loti ka ma moni wiliti, Sabati foliku yau wewa olu faka lo edenaifemo, ido olu faka lo edámenaiye? loti kogo eye minae. ⁸ Kogo eye minafa, Yesukafo lunigu ya geye fuli loto ya wewa ana galidimo ya loumami, Kamo wenena omunido ya nedito mino, loto loumaito, amo nedito yalo minaiye. ⁹ Yalo minaito, Yesukafo eti logimami, Namó ka ma loga o gedena. Lo melami ka ya Sabati foliku yau olu lalo o gedalo, loto lifemo, ido olu nosámami o gedalo, loto liye? Ido wenena olu omuni kalo, loto lifemo, ido olu kopa o gedalo, loto liye? loto loga o gedaiye. ¹⁰ Eti loto loga o gedeto, olu ogona oto geyeto ya wewa eti loumami, Aga folado, loto lito ya ana foladito kofa lalo iye. ¹¹ Ana kofa lalo ifa, ido amo yate seni kala-kala lito, Yesu olu yaida-amaida o edenune, loti ka lokoli-fakoli ae.

*Yesukafo aposolo we ya iyaina o gedami ka
(Mt 10:1-4; Mk 3:13-19)*

¹² Ena kamena malo ya Yesukafo Goti loumunae, loto mowalo idaiye. Dito luwaila ya Goti loumu minaito, ko liye. ¹³ Ko lito ege melamo wenena luni fiyaito, ato minagu yati we tuwelu (12) ya kiyaka oto, kulini naba ya aposolole, loto melaiye. ¹⁴ Ido wewa kulini etito ne. Saimoni kuliya kofawa Pitale, loto melami, ido kunalafo Adulu, ido Yemusi ido Yoni, ido Filipi, ido Batolomiu, ¹⁵ ido Matiu, ido Tomasi, ido Alifusi nalafo Yemusi, ido Saimoni kuliya ma Selotile, loti melamo, ¹⁶ ido Yemusi nalafo Yudasi, ido lilafo Yudasi Isikaliyoti ya Yesu kuwolafo anido melami we ya ne.

*Yesukafo wenena olu faka lo gedami ka
(Mt 4:23-25; Mk 3:7-12)*

¹⁷ Yesuki amoki lakoina lumuti ya lumu ofunalo fedeti yalo ya ege melamo wenena muki ya minae. Minato, wenena mau naba Yudia mikalo numudo-namadoti, ido Yelusalemu numudoti, ido kuwo no anawalo Taiya numudo ido Saidoni numudo eba yaloti ya o-o amo, ¹⁸ mono lenami ya kolinune, loti, ido neta kilonimo ya olu faka lo ledenaiye, loti ya o-o minae. O-o minato, seni-mulunigu Satani kimiwelate mino gedamo wenena ya olu faka lo gede-gede iye. ¹⁹ Ido amodokati aumala ya uto muki olu faka lo gede-gede inako, wenena mau naba muki ya adekafo ukanalo olunune, loti koliti ya ae.

*Alikani enawamo ka ido kufu enawamo ka
(Mt 5:1-12)*

²⁰ Yesukafo ko faka loto ege-ege moinamo wenena geyeto eti logimami, Linate neta ko ánamo wenena ya kosinau nemo we wekudi wenenala kiyaba o ledami monala ya moda mino gedaima nenako, yamu moda lalo koli minomo wae.

²¹ Ido linate oiya kadunamu fuluti minamo wenena ya muni enagolinako, yamu moda lalo koli minomo wae.

Ido linate kamena amaleka kufu o minamo wenena kiya enawamoma nenako, yamu moda lalo koli minomo wae.

²² Ido linate ya We Kula namo nege melamo yamu wenena mate koli nosámami gimiti, fulu faiga o gedeti, kamani kiti kuliti olu kopaiti enawamo yamu linate moda lalo koli minomo wae.

²³ Wenenawa aunibo kolofanige-mota yate polofete ayaida o gedato, linate ya neta yaidana oloto pi gedagetoma, kosinalo lifimatina lalo olu le fito mele gedainako, seti-muludi lalo koliti satoti alikani alo.

²⁴ Etitu minenagilafa, ido neta ko namo wenenao, aiyo, linate ya olu alikani o gedami netatina ya moda olutanako, aiga keina ka naba-naba kolinagilae.

²⁵ Ido oiya ama neta naba noti muni imo wenenao, aiyo, aiga linate kadunamu fulunagilanako, keina ka naba-naba kolinagilae.

Ido oiya amaleka kiya o minamo wenenao, aiyo, aiga linate ya miluma koliti kufu nema enagilanako, keina ka naba-naba kolinagilae.

²⁶ Ido linate ya wenena muki yate gebotina loti kuliti oto diti lalo o gedenawamo yamu aiyo, keina ka naba-naba kolinagilae.

Aunibo kolofanige-mota yate ayaidana oti ka suki lamo polofete ya geboni loti, lo lalo gedamo ne, loto logimaiye.

*Kuwonibo-mota seni-muluni gimamo mona ka
(Mt 5:38-48)*

²⁷ Ena ka ma mene oto eti loto logimami, Ena linate kane kolamo wenena ka ma logimowe. Linate kuwotige-mota seti-muludi gimalo. Ido koli nosámami giminawamo wenena ya linate itibiti olu lalo o gedalo. ²⁸ Ido wenena mate olu kopa o gedenune, loti

kudawati ki minenawamo wenenamu koliti ya olu lalo o gedo, loti Goti loumalo. Ido olu kopa o gedenawamo wenena ya amomu koliti Goti loumalo.

²⁹ Ena makafo wanega filigaleka kofenami ya filiga yaki nofo, loto wanega ilibo. Ido makafo ukagalo owo mulalo wiyanimo olunami ya ukagalo owo lulau wiyanimo yaki olunae, lenami ya, E'e, loumámo. ³⁰ Ido makafo neta mamu wako lokumunami ya faifa umo. Ido makafo netaka ipoto olunami ya itibito olunae, loto auma wito loumámo. ³¹ Ido wenena mate etitiko o mele lede-lede enawae, loti kolinawamo ya linate yaki mona ayaidana oti mele gede-gede alo.

³² Linate ya wenena seni-muluni gimi minamo wenena yako itibiti seti-muludi gim-inawamo ya egaidana oti meina olunawae? Mono kolámamo wenenaki ya wenenani seni-muluni gimi minamo wenena ya itibiti seni-muluni gimi minamoma ne. ³³ Ido linate olu lalo o gedo minamo wenena yako itibiti olu lalo o gedenawamo ya egaidana oto Goti ya gebotina lenaiye? Mono kolámamo wenena yate ayaida oti eti o-o minamo ne. ³⁴ Ido olu itibiti giminawamo wenena yako neta lifima olu gimi minenawamo linate ya egaidana oto Goti ya gebotina lenaiye? Mono kolámamo wenena yate wenenanina mono kolámamo wenena ya ayaidana oti muki neta gimonimo olu itibiti lumunawae, loti ya lifima olu gimi-gimi amo ne. ³⁵ Eti o minamoma nefa, ido linate kuwotibo-mota seti-muludi gimiti, mona lalo meleti, ido olu itibiti lifima lomámenawae, loti koliti ya fa olu gimi minalo. Etiti minenawamo ya lifima lalo le fi gedami ya naba oluti akaiya dito nemo we nomilipala oti minenagilae. Amo ya wenena amomu kolámamo wenena ido luni gedimo wenena ya faifa olu lalo o gedo-gede imo we ne. ³⁶ Metibokafo wenena milumanina kolami ya linate ayaida oti milumani kolalo.

*Ligiya logimiti olu kalo mele gedamo ka
(Mt 7:1-5)*

³⁷ Linate wenena olu kalo mele gedámato, Gotikafo moda linate olu kalo mele gedámenaiye. Ido we ya lifimala ne, loti ádalo. Eti ámatoma, Gotikafo moda linate lifimatina ne, loto ádenaiye. Ido wenenatina lifimani kilili o gedenawamo, Gotikafo linate lifimatina kilili o gedenaiye. ³⁸ Ido neta giminawamo, Gotikafo linate giminami ya oto dito miwito, mau naba wi gedeto, fitoto fululu kito giminagoliye. Neta gimi-gimi enawamo mona yaidana oto giminagoliye, loto logimaiye.

³⁹ Etito ya kepa ka ma eti loto mene oto logimami, Omuna likami we makafo omuna likami we ma kanu ilibinae, loto enami nefe? E'e, kale nabau lelewai ya lumu fou lenagilaiye.

⁴⁰ Ena ege melami we yakafo api ilibami we olu afima o edámami ne. Etito nefa, api ilibageto ya monawa ko fuli lenami yamo api ilibami we yaidana oto minenagoliye.

⁴¹ Ido aukafo omunau momupa kefo efema nemo ya egaidana oto eyaba, ido kaimoka omugau yá lana ya eyefe ádane? ⁴² Ido yá lana ya kaimoka omugau nemo eyámanimo aukafo omunau momupa kefo efema nemo ya egaidana oto olu fulu kedenae, loto loumunanimo ne? Monabi lele wiyanimo we, kamo kaimoka omugau yau yá lana nemo ya komu olu fulito, kofe loto minototo aukafo momupa omunau nemo ya olu fulu edo.

*Yá nosámamikafo ilawa nosámami linami ka
(Mt 7:16-20, 12:33-35)*

⁴³ Kolalo. Yá lalo yamo egaidana oto ilawa nosámami linaiye? Ido yá nosámami yamo egaidana oto ilawa lalo ya linaiye? Eti ámenagoliye. ⁴⁴ Yamu wenena ya yá ilawa eyefe loti eyenagilae. Kolafe? Ade ilawa ya kefani kailau yauti doilámenagilamo ne. Ido lunadi ya yá kemani yauti doilámenagilamo ne. ⁴⁵ We lalo yakafo neta lalo ouna-kulakala neguti ya neta lalo olu oloto piyaiye. Ido we nosámami yakafo neta nosámami

ouna-luna-kala neguti ya neta nosámami ya olu oloto piyaiye. Etito ya lunigu faitoto nemo ka yauti weniguti ka lo feka o minae.

*Numuna kuwami we lele kanina
(Mt 7:24-27)*

⁴⁶ Linate weti atuwalo Wekolao, Wekolao, loti lonomafa, ka logimomo olu meyalo melámamo ya nediti eti ae? ⁴⁷ Makafo namodoka oto ya ka lomo kolito, olu meyalo mele minami we mona ya gilubinagolowe. ⁴⁸ Wewa ya we makafo numuna kunagolowe, loto kale lito, fulu afima uto, kifanalo numuna kuwami we yamaidana oto ne. Etito ku fuli loito ya aiga ko wiyami kamenalo no lafa oto numuna itufaifa, numuna ya yá gedimokafo kuwainako, yamu auma wito ne. ⁴⁹ Etito nefa, makafo ka lomo ya kolito koli fulitami we ya we makafo ya numuna kunagolowe, loto aka ma su neta oto mika mulaloko fito kuwami we yamaidana oto ne. No lafa oto numuna itufaito ayalo mofuluto lumuto upa-napa limo ne.

7

*Yesukafo kimiwe kouba-nabala we ma neta kilami olu lalo o edami ka
(Mt 8:5-13)*

¹ Ena Yesu ya mono ka wenena logimi fuli lototo ya Kapeneyamu numudo dito wiye. ² Wito yalo ya kimiwe wani hadeti (100) kiyaba o gedami we kouba-nabala we ma koli lalo umami we ya neta kilito fulunagolo imo minaiye. ³ Minaito, wenabala kimiwe kiyabani wekafo Yesu kala kuwa kolito, Yuda wenena kiyabani we ma eti logimami, Linate Yesu nedoka uti, Oto kouba-nabane we olu faka lo edenane, loti loumalo, loto logimito gilifi melaiye. ⁴ Gilifi melaito, Yesudoka uti, ka auma witi eti loti wako lo edamo, Wewa ya monala lalo nemo nenako, kamo eti o edenanimomo ya lalo enaiye. ⁵ Amokafo lamo Yuda wenena siya-muluna lumuto ya mono numude ku ledami ne, loti loumae.

⁶ Etiti wako lo edato ya Yesu ya kolito amoki lako wae. Uti numuna olu alili melato kimiwe kiyabani wekafo wenenala ma Yesu nedo gilifi meleto ya ka eti loto logimaito wamo, Wekolao, namo Yuda we minámonako, numuneu dinanimomo efe ádenagoliye. ⁷ Ido kamodoka enae, loto kolofa, ido namo yaki ya kamo yaidana we ya minámonako, keinalo kolowe. Yamu kamo faifa wekakafo ka lagetoto kouba-nabane we ya moda faka lenaiye. ⁸ Etito namo yaki kiyaba o nedamo we wenido meyalo meleto ya lono oluto ido namo ya kimiwe kiyabani we minomomo kiyaba o gedeto etito we ma wo, loumonetoma, moda wiye. Ido we ma ano, loumoneto ya moda aiye. Ido kouba-nabane we, lono ya olo, loumonetoma, lonowa ya olu-olu o minaiye, loto loumaiye.

⁹ Loumaito, Yesukafo kawa limoma ya kolito, elegito wenena mau ege wamo wenenadoka oluwe oto eti logimami, Namomo ya logimowe. Muki Isilaeli wenena yauti we ma koli kikila naba nemo wewa yaidana we ma eyámowe, loto logimaiye. ¹⁰ Eti lito, gilifami wema ya itibiti uti numugu idato, kouba-naba we moda faka lito eyae.

Yesukafo kipa ma folaignuti olu nedi edami ka

¹¹ Ena aiga kefolo Yesukafo numuna meya naba ma kuliya Naini yalo unae, loto wito ege-ege moinamo we ido wenena mau naba ya ege wae. ¹² Ege wato, numuna meya kanudo ya u fedaito, wenena ma kono ukana ya yafalo meleto oluti lomae. Lomato, ido wenena muki ya wena-kena ma nalafoto lawoko ya folaito mele edenune, loti wena-kenaki numudoto lakoina lomae. ¹³ Lomato, Wekolakafo wena-kena eyeto siya-mulunau milumala kolito, Kufu ámo, loto loumaiye. ¹⁴ Eti loumuto u adu anakafo ya yafalo olaito, kono yafa melamo we kanudo nedi minato, amokafo eti loto limo, We kofawe, kamo lokomowe. Neido, loto loumaiye. ¹⁵ Eti loumaito, folami we kofawe ya nedito ka liye. Eti o minaito, Yesukafo olafote minenawaiye, loto olu umaiye. ¹⁶ Eti

o gedaito, wenena muki ya weni lawa apaitaito, Goti ebola loti eti lamo, Ei, polofete naba ma minonigu oloto piyami ne, lato, ido liligate eti lamo, Gotikafo wenenala ani olu faka lenae, loto ami ne, loti lae. ¹⁷ Ido aya kala kuwa ya Yudia ebalo ido eba yaleka waka yau upatoto wimo ne.

*Yonikafo ege moinamo we Yesudoka gilifi melami ka
(Mt 11:2-6)*

¹⁸ Ena Yoni ege-ege moinamo we yate Yesu kala kuwa ya loumae. ¹⁹ Loumato, kolito, ege moinami we lele ya ailo, logimaito ya aito eti logimami, Wekoladoka uti ya eti loti loga o edailo, Enaiye, loti lufuwa wiyamoma ya wema minabemo, ido we ailo kiyabala enune? loti loga o edailo, loto logimito gilifaiye. ²⁰ Gilifaito, we lele ya Yesudoka uti eti lami, Yoni noku wi gede-gede imo wekafo eti loto kamodoka lilifaiye. Enaiye, loti lufuwa wiyamoma ya wema minabemo, ido we ailo kiyabala enune? loti loga o edaiye.

²¹ Eti loti loga o edaito, Yesukafo aya kamenalo ya wenena neta-mata naba kilamo olu faka loto, ido seni-mulunigu Satani kimiwela mino gedamo gilifi feka fulaiye. Ido omuni likami muki ya omuni olu falato gedaiye. ²² Eti o gedeto we lelema ya ka itibito eti logimami, Linate itibiti uti, neta muki koliti, ido omunikafo eyeti ami ya Yoni eti loti loumailo. Omuni likami wenena ya omuni falato ae. Ido kiyani nosámami wenena ya kanu moni-moni ae. Ido okola kilamo wenena ya gululudo gede-gede iye. Ido kani melami wenena ya ka koli-koli ae. Ido folamo wenena ya folaguti nedi-nedi ae. Ido neta ko ánamo wenena ya mate kala kuwa lalo lo oloto gimi-gimi ae. ²³ Ido wenena mate namomu koliti koli fulitámenawamo wenena ya lalo koli minomo wae. Etitu loumailo, loto logimaiye.

*Yesukafo Yoni yamu limo ka
(Mt 11:7-19)*

²⁴ Ido Yoni gilifami we lele itibito waito, Yesukafo wenena mau minamo ya Yoni yamu eti loto logimami, Linate mika kofo mikalo nena neta kenune, loti wamo ne? Konofa ma epekafo oluto uto oto imo kenune, loti kenagili wafe? ²⁵ E'e, latoma, we ma ukanalo owo lalo-talo wiyami ya eyenagili wafe? E'e, moda ukanido owo lalo-talo witi, neta-mata ko noti minamo wenena ya mikalo kiyaba we wekudi numunigu yau minae. ²⁶ Yamu nena neta kenune, loti wamo ne? Ido polofete ya eyenagili wafe? O, eyenagili wamo wewa yamu ka ma logimowe. Wewama eyamo ya polofete maleka olu fulo gedeto nemo we ne. ²⁷ Amomu ya mono lufuwau ya eti limo, Moda kane lo oloto melenami we ilifoneto u komu mele kedeto kanuka wili kede-nagoliye,

loto ka mono lufuwau (*Mal 3:1*) ya nemo ne. ²⁸ Yamu namo ka logimowe. We-naipate kedamo wenena muki yauti makafo Yoni olu fulo edami we ma minámaiye. Minámaifa, ido Goti wekudite wenenala kiyaba o ledami kilalau we ma kuliya minámami we efema nemo we yamakafo Yoni olu fulo ede minami ne, loto logimaiye.

²⁹ Logimaito, Yesu kala kolitamo wenena muki ido kifana takisi olu-olu amo we yaki Yoni mono noku wi gedainako, Goti monala moda efe liye, loti kolae. ³⁰ Eti kolato, ido Falisi we ido lo melami kala koli fuli lamo we Yonikafo mono noku wi gedámainako, Gotikafo, Olu yaidanaamaidana o gedenae, loto kala lalo kiyami ya fulitae.

³¹ Ena Yesukafo mau minamo wenena eti loto logimami, Kamena oiya ama minamo wenena ya kemaidana oto olu lawoko o gedenae? Ido egaidana wenena minae?

³² Wenenawa ya nomilipa kefolo yaidana oti minae. Nomilipawa kefolo ya maketilo amedoti minoti koinanibomota luni fiti au loti logimamo, Owo ofoto nema loba, ido linate melege olámae. Ido folamo nema lo fi mele gedeto loba, ido linate kufu ámae, loti logimamo ne. ³³ Etito Yoni noku wi gede-gede imo we ya oto, wela-neta ido no waini ánoto moi wiyaito linate eti lo edamo, Satani kimiwela mino edaiye, loti lo edae.

³⁴Ido namo We Kula ya oto wene-netaki noki ya no minoneto linate eti lo nedamo, Ake, we ya wela-netaki ido noki yamuko koli minoto kifana takisi olu-olu amo weki lifimani nemo wenenaki yowo melaiye, loti lo nedae. ³⁵Eti lo minato, Gotidokati ka maninigu nemo ya olamo wenena muki ya ka manenau nemo ya ona kula ne, loti gilibi-gilibi ae, loto logimaiye.

Wena nosámami makafo Yesu kiyanalo fili edami ka

³⁶Ena Falisi we ma kuliya Saimoni ya namoki wete-neta lakoina nenube? loto Yesu loga o edaito, numunau dito, amedoti weni-neta lakoina no minae. ³⁷Lakoina no minato, numuna meya yaloti wena nosámami makafo kolito ya no ladanuwa imo ma nomu kifana falake limo nomuku nemo ya oluto numunau dito ³⁸egeka minoto kufu oto, omuna nowalakafo kiyanalo fili edeto, manena yowalakafo kilili o edeto, kiyana mudoto, ladanuwa imo no yalo leki edaiye.

³⁹Eti o edaito, Falisi we Yesu olu numunau edami wewa yakafo eyeto ya lulau eti loto kolami, Wewa ya polofete nemo neko, wenawa neta eti o edami ido monala yakimu lifimala nemo wena minaiye, loto kolife lagi ne, loto kolaiye.

⁴⁰Eti loto kolaito, Yesukafo ka itibito eti loto loumami, Saimoniyo, namo ka ma lokumunae, loto loumaito, amokafo ka itibito limo, Api lilibanimo we, moda lonomo, loto loumaiye. ⁴¹Loumaito, Yesukafo eti limo, Kifana lonodo olami we makafo we lele ma lifima umunawami kifanawa Yuda kifana kuliya denaliyasi faifu hadeti (500) ya ma umuto, ido ma fifti (50) ya umaiye. ⁴²Etito gimaito aiga ya lifimawa uma finae, loto kifanala moni wilaifa, itibiti ogoufámaito damoto faifa kilili o gedaiye. Kilili o gedageto, lelewai ya seni-muluni umunagilaifa, ido makafo oto dito siya-muluna umunagoliye. Ya kemamu lowe? loto loga o edaiye.

⁴³Etito loga o edaito, Saimonikafo ka itibito eti loto loumami, Lifimala naba nemo kilili o edami we eti enami ne, lito ya Yesukafo eti loto loumami, Moda efe loto kaka kiyane, loto loumaiye.

⁴⁴Eti loto loumuto ya wena nedoka oluwe oto ya Saimoni eti loto loumami, Wenawa ya eyabe? Namu numugau idomo ya kiyane noku winamo no fi nomámaba, ido amo yakafo omuna nowalakafo kiyanelo lekito atela yowalakafo kilili o nedaiye. ⁴⁵Ido kamo numugau idodo yalomati oto oiya amalalo aito, kamoma mudo nedámanima nefa, amo yakafo kiyane mudomo wiye. ⁴⁶Ido kamokafo atenelo yá nowala fili nedámanima nefa, amokafo kiyanelo ladanuwa imo nokafo fili nede minaiye. ⁴⁷Yamu ka ma lokomowe. Amokafo siya-muluna naba-naba nomami yamu lifimala naba-naba nemo ya kilili otami ne. Etito nefa, ido we ma lifimala kefoko nemo we kilili o edami ya siya-muluna kefo efemako umami ne, loto loumaiye. ⁴⁸Eti loto loumuto ido wena ya eti loto loumami, Lifimaka moda kilili otaiye, loto loumaiye. ⁴⁹Eti loto loumaito, weni-neta lakoina noti minamo wenena yate lokoli-fukoli eti lamo, Ake, wewa ya lifima yaki kilili imo we ya kema ne? loti kolae. ⁵⁰Ido Yesukafo wenawama ya eti loto loumami, Koli kikika yakafo moda olu omuga ko kedetaiye. Kamo wageto you amene mona ya mino kedenaiye, loto loumaiye.

8

Yesu ege moinamo wenaipa ka

¹Ena Yesu ya numudo-namado monimo uto, Goti wekudite wenenala kiyaba o ledami kala kuwa lalo ya lo oloto melete logimimo wiye. Logimimo wimo ya ege-ege moinamo we tuwelu (12) yaki lakoina wae. ²Ido wenaipa maleka ya Satani kimiwela seni-mulunigu mino gedamo ya olu fulu gedeto gilifi melete ido neta kilamo olu faka lo gedami wenaipa yaki lakoina minae. Lakoina minamo wenawa ya etito ne: Ma ya Madala numudoti wena kuliya Malia ya siya-mulunauti Satani kimiwela seweni

(7) ya olu fulo gedeto gilifi melami ya ne. ³ Ido ma ya Yowana Heloti kouba-nabala we kiyabani we kuliya Kusa olonafu ya ne. Ido ma ya kuliya Susana ido wenaipa liligaleka muki ya lakoina minae. Ido wenaipawa netani-matani ko nagu yauti ani olu faka loti gimi-gimi ae.

Ufa itili imo ka

(Mt 13:1-17; Mk 4:1-12)

⁴ Ena numudoti-namadoti wenena muki uti u Yesudoka mau naba wi minato ya amokafo kepa ka ma eti loto logimami, ⁵ Neta kifi-kifi imo we makafo ufa neta ma itili enae, loto migu wiye. Uto itili ito, ya ufa neta ma kanudo olumo wiyami wenena yate leya witi kululu wiyato, nema yate oti no fuli lae. ⁶ Ido ufa neta ma ya kifana mulalo olumo wito, fokito idaifa, mika nowala minámainako, yamu ufa fou loto idami ya meguinami ne. ⁷ Ido ufa neta ma ya kaila imo neta idaigu yau olumo wito, fokito idaito, kaila neta yakafo ayaida oto dito, ufa ya olu itoto ofo folami ne. ⁸ Ido ufa neta ma ya mika lalo negu olumo wito fokito dito ilawa liyami ya u wani hadeti (100) liyami ne, loto logimaiye. Eti loto kepa ka ya lo fuli loto ya eti au loto limo, Linate katina nemo wenena yate kawa ya kolife loti kolalo, loto logimaiye.

⁹ Eti loto logimaito, ege-ege moinamo we yate kepa ka monawa yamu loga o edae. ¹⁰ Loga o edato, eti loto logimami, Goti wekudite wenenala kiyaba o ledami ka falukami ya linate oloto pi gimoneto moda kolae. Kolafa, mate Ko-ko o minafa, neta kofe loti eyámenagilae. Ido koli-koli o minafa, kolife loti kolámenagilae, loto ka mono lufuwau (*Ais 6:9*) ya nemo ne. Etito nenako, kepa ka yako logimowe, loto logimaiye.

Ufa neta kepa ka limo monala ka

(Mt 13:18-23; Mk 4:13-20)

¹¹ Eti loto logimami, Ena kepa ka lomo ya monawa etito ne. Ufa ya Goti kala ya ne. ¹² Ido ufa neta ma kanudo olumo wiyami yaidana oti wenena mate Goti kala kolafa, ayalo Satanikafo oto, Goti koli kikito umato, olu omuni kotenaiye, loto ya kawa ya seni-muluniguti ipoto olu fulo gedaiye. ¹³ Ido ufa neta ma kifana mulalo olumo wiyami yaidana oti wenena mate Goti kala koliti, ayalo alikani naba afa, ido lufawani minámaiye. Minámaito, kamena linako koli kiki umuti ya kepa mele gimami kamenalo ya Goti kala fuliti u kopa wae. ¹⁴ Ido ufa neta ma kaila idaigu yau olumo wiyami yaidana oti ya wenena mate Goti kala kolafa, ido uti ya mikaleka keina kolamo neta-mata yaki, ido neta ko namo neta-mata yaki, ido alikani enawamo neta-mata yaki netawa-matawa yakafo kawa kolamo yama olu itoto gedainako, wenenawadoka kulawa fede gimámaiye. ¹⁵ Ido ufa ma olumo mika lalo negu wiyami yaidana oti wenena ma luni-kani ona lalo nemo yate Goti kala koliti olu kiki loti auma witi minomo idato, amodoka kulawa oloto pi gimi minaiye.

Lamu kepa ka

(Mk 4:21-25)

¹⁶ Kolalo. Wenena yate lamu kiti oluti masa lulaufe, ido folomo feumau ya melámenawamo ne. E'e, wenena numugu dinawamo ya lamena eyenawae, loti lamu mele-mele amo ebalo yalo ya melenagilae. ¹⁷ Ido ayaidana oto neta-mata muki oiya faluku nemo ya aiga olu oloto pinagoliye. Ido neta-mata muki olu momona-amona oto olu miwi minamo neta ya muki oloto pi fuli lagetoto, wenena koli fuli lenawamo ne.

¹⁸ Yamu linate ka kolinawamo monatina yamu kati kife lalo. Neta ko namo wenena ya ma enu wito gimagetoto, ido wenena ya moda neta ko nonimo wenena minone, loti kani kiyamo wenenadokati netawa ya ipoto olunagoliye, loto logimaiye.

*Yesu olafoki kunalafu-motaki o fedamo ka
(Mt 12:46-50; Mk 3:31-35)*

¹⁹ Ena Yesu olafoki kunalafu-motaki amodoka unune, loti afa, wenena mau naba minoti olu lulau o edanako, ogoufámae. ²⁰ Ogoufámato, mate geyeti uti Yesu eti loti loumamo, Okafoki kunakafo-motaki keyenune, loti fetu youma minae, loti loumae. ²¹ Eti loti loumato, amokafo itibito eti loto logimami, Goti kala koliti olu meyalo melamo wenena ya onefo kunanefo-mota ya minae, loto logimaiye.

*Epe yaki ido no satimo yaki ya Yesu welalo golodami ka
(Mt 8:23-27; Mk 4:35-41)*

²² Kamena ma ya Yesu ege-ege moinamo we ya eti loto logimami, Nofuna anawa filiga afulaleka ya wokele, lito koliti sipiku diti wae. ²³ Etiti wado ya Yesu omuna fi-fi ito oku onaito, epe naba-naba oto, no ya olu nosámami itaito, no satoto sipi lulau idaito, noku lumunune, loti ae. ²⁴ Eti o minato, ege-ege moinamo we minaidoka oti eku oti eti loti loumamo, Wekolao, wekolao, lamo no lulau lumuto fulunagolone, lato, ya amo nedito epeki no satimoki ya goudaito, ya epeki no satimoki fulitito you loto neto ²⁵ ege-ege moinamo we eti loto loga o gedami, Linate nediti koli kikito nomámæ? loto limo ya koliya koliti, elegiti ya eti loti loga-loga amo, Aiyo, we ya egaidana we minaito, epe yaki ido no yaki ka lido ya golodaiye? loti lae.

*Yesukafo Satani kimiwela we ma mino edamo ya gilifami ka
(Mt 8:28-34; Mk 5:1-20)*

²⁶ Ena sipiku monimo uti no nofuna filiga akailaleka Gelasa ebalo u fedae. ²⁷ Yalo u fedato, Yesu mikalo idaito we ma Satani kimiwela mino edami wema ya numuna meya afulaleka yati aito ya katula aiye. Katula ami wewa ya adeinati ukanalo owo wiyámoto, numugu onámoto, kono melado yalo ku onoto moni-moni iye. ²⁸ Wewa yakafo Yesu eyeto kai meleto kiyanaló kiyana umola fito ka au loto limo, Yesuwo, Goti akaiya nemo we Nalafu, nedi-nedi o nedénagolo ane? Ukane ogofu olu nomámo, loto auma wito lokomowe, loto loumaiye.

²⁹ Eti loto loumami, ya Yesukafo Satani kimiwela ya wewa siya-mulunau yauti lumuto wo, loto loumami yamamu ya eti loto loumaiye. Ido adeina afimalekati wewa ya ana-kiyanaló oluti nela ainikafo nela wi edeti kiyaba o edafa, ido Satani kimiwelawa yakafo kamena-kamena ya wewa olaito nela-ala fuko-nako o fulitaito, iyadaito eba fafato koli u-u iye.

³⁰ Ido Yesukafo wewa, Kulika lo, loto loumaito, siya-mulunau yau Satani kimiwela mukite diti minamo yamu, Kuline Lisiyonile, loto loumaiye. ³¹ Loumaito, Satani kimiwela yate, Lowau lilifageto lumutenune, loti ya eti o ledámo, loti wako lo edae.

³² Ido mowalo adu yaleka yalo yafo mau naba noti minamo yamu ya Satani kimiwela yate, Yafo lunigu dinune, loti wako lo edato ya, O, liye. ³³ O, lito wewa siya-muluna yauti lumuti yafo lunigu idato, yafowa koli lumuti lowau konidokati luwa fiti nofugu yau no noti moda folae.

³⁴ Folato, yafo kiyaba amo we ya eyeti koli oluloti uti wenena numuna meya nabaloti kefolaloti minamo ya kawa logimae. ³⁵ Logimato, wenena mate netawa eyenune, loti Yesudoka o fedeti, wewa siya-mulunauti Satani kimiwela fulu edamo we ya ukanalo owo wito, kala-manena efe loto neto minoto, ya Yesu kiyanaló amedoto minami ya eyeti ya koli koli minae. ³⁶ Koli koli minato, netawa koliti eyeti amo wenena yate Satani kimiwela mino edami we olu lalo o edami monawa wetata o gimae. ³⁷ Kawa wetata o gimato, Gelasa mikalo minamo wenena muki ya koli naba gimainako, Yesu mikate fulito unaiye, loti loumae. Eti loti loumato ya itibito unae, loto sipiku dito fulu gedeito wiye. ³⁸ Ido fulu gedeto wido wewa Satani kimiwela fulu edamo we yakafo, Namote unalifao? loto wako lo edaifa, Yesukafo eti loto loumami, ³⁹ E'e, kamo numugaleka

itibito uto ya Gotikafo kamodoka lono naba olami kawa ya wenenaka lo oloto gimo, loto ilifaito, wewa ya uto Yesukafo olu lalo o edami neta naba ya wenenaka muki lo oloto gimaiye.

*Yesukafo nomili ma folaiguti olu nedi edami ka
(Mt 9:18-26; Mk 5:21-43)*

⁴⁰ Ena Yesu itibito aito, wenenaka mau naba kiyabala o minamo ya eyeti aiyo-koiyo lo edae.

⁴¹ Ena mono numuna kiyaba we ma kuliya Yailusi ya oto Yesu kiyanalolo kiyana umolafito, Namonumuneu ano, loto wako lo edaiye. ⁴² Wako lo edami wewa ya olulafolawokoko nemo melegela ya tuwelu (12) yaidana oto nemo nomili ya fulunae, loto ono minami yamu etito wako lo edaiye.

Yesu ya wewa wako lo edami kala ya kolito, lakoina wami ya wenenaka yate olu lulau o ede minae. ⁴³ Eti o edamo wenenaka minagu wena ma nemo ya wanula leki-leki imo melege tuwelu (12) yalo ya netawa kilaiye. Netawa kilami wewawa ya lusa we yate olu faka lo edenune, loti afa, ogoufámae.

⁴⁴ Ena wewawa ya Yesu egeka uto, ukanalolo owo onowalo olaito ya ayalo wanula gelediye. ⁴⁵ Wanula geledito, Yesukafo, Kemakafo ukanelo olaiye? lito ya wenenaka mukite, E'e, lamo eti ámone, lato ya Pitakafo eti loto loumami, Wekolao, wenenaka mau naba yate olu lulau o kedeti liti-liti lanako, ido kitufu-natufu o minae, loto loumaiye.

⁴⁶ Eti loto loumaito, Yesukafo eti loto limo, E'e, ailo makafo ukanelo olaito namodokati aumane ma wimo ya kolowe, loto liye. ⁴⁷ Eti lito, wewawamakafo monane apoilaiye, loto ukana ololo oto o fedeto, Yesu kiyanalolo kiyana umolafito ya wenenaka muki omunido ya neta kilami ka ya loto, ido ukanalolo olaito ayalo moda faka limo ka yaki lo oloto melaiye. ⁴⁸ Lo oloto melaito, Yesukafo eti loto loumami, Olunefone, kamo koli kikitanimoyakafo olu faka lo kedami ne. Seka-muluga you lagetowo, loto loumaiye.

⁴⁹ Ena eti loumu minaito, ayalo ya Yailusi mono kiyaba we numunauti makafo oto ya eti loto loumami, Olukafo moda fulutaiye. Yamu api lilibami we ya koiya fa fitenaiye, loto ya ámenaiye, loto loumaiye. ⁵⁰ Eti loto loumami ka ya Yesukafo kolito ya Yailusi ka itibito eti loumami, Koli komámaneyo. Koli kikito numuto minageto ya olukafo faka lenagoliye, loto loumaiye. ⁵¹ Eti loumuto u numudoka fedeto ya dinae, loto wenenaka liliga lo fuko gedeto, Pitale, Yonile, Yemusile, ido nomiliwa olafote melafote yako gilimito idae. ⁵² Idato, wenenaka mukite kufu-nema oti ei-ai, loti afa, Yesukafo eti loto logimami, Linate kufu ámalolo. Nomili ya folámoto faifa oku ono minaiye, loto logimaiye. ⁵³ Eti loto logimaito, wewawaka yate nomiliwa ya moda folaito, konimanako, loti ya kiya o edae. ⁵⁴ Eti o edafa, amokafo analo oluto ya eti loto lula fito limo, Nomiliyo, neido, loto loumaiye. ⁵⁵ Eti loto loumaito, ouna itibito aito ayalo ya neidaiye. Neidaito, Yesu eti logimami, Wela-neta umalolo. Nenaiye, loto logimaiye. ⁵⁶ Logimaito, olafote melafote elegi minaito, amokafo kawa wenenaka ma logimámailo, loto auma wito lo fuko gedaiye.

9

*Yesukafo ege-ege moinamo we lono ka logimami
(Mt 10:5-15; Mk 6:7-13)*

¹ Ena Yesukafo ege-ege moinamo we tuwelu (12) amodoka olu mau wi gedeto Satani kimiwela olu fulo gedeti gilifi melenawamo auma ido neta kilamo olu faka lo gedenawamo auma ya gimaiye. ² Auma gimito, eti logimami, Uti Goti wekudi wenenaka kiyaba o ledami ka ya lo oloto gimito ya ido neta kilamo ya olu faka lo gedalo, loto gilifi melaiye. ³ Gilifi melenagolo ya ka ma mene oto eti loto logimami, Linate unawamo ya kanudo neta-mata owotinafe, ido kolobofe, ido beletife, ido kifanafe ya olu minámoti

faifa walo. ⁴ Ido numugu dinawagu ayau yako onoti nediti oti minomo uti numuna meya malo unagilima aya kamenalo ya numunawa fuliti walo. ⁵ Ido u fedato koina wi gedámenawamo, numunawa ya fuliti kiyenido momupa ekelami ya kululu witi, fuliti monatina kolinawae, loti fulo gedalo, loto logimito gilifi melaiye. ⁶ Gilifi melaito, uti numudo-numudo eba nedo-nedo moniti Goti kala kuwa lalo lo oloto gimiti, neta kilamo olu faka lo gedemo wae.

*Helotikafo Yesu kala kuwa kolami ka
(Mt 14:1-2; Mk 6:14-16)*

⁷ Ena gamani wenabani Helotikafo Yesu neta-mata imo ka ya kolito, kala ligi-ligi kiyaiye. Wenena mate ya Yoni folaiguti olu nedi edaito minaiye, loti lo-lo ae. ⁸ Ido mate ya Elaiya kofa oloto pito minaiye, loti lo-lo ae. Ido liligate ya adeina polofete minagu ma folaiguti nedito minaiye, loti lo-lo ae. ⁹ Eti lo minamo yamu Helotikafo kala ligi-ligi kito ya eti limo, Namu weneloti ya Yoni kenebala fitamo ne. Wewa yamamu ka yaidana lo minamo kolomo yamu kema ne? loto ya eyenami kanu ma moni wili minaiye.

*Yesukafo wenena faifu tauseni weni-neta olu gimami ka
(Mt 14:13-21; Mk 6:30-44; Yo 6:1-13)*

¹⁰ Ena aposolo we yate moinadoti itibiti oti lono olamo ka ya Yesu loumae. Loumato, Yesukafo gilimito, lalimoko minenune, loto numuna meya kuliya Betesaida wiye. ¹¹ Gilimito wito, wenena mau naba-naba ya koliti gege uti ya Yesudoka o fedae. O fedato, koina wi gedeto Goti wekudi wenenala kiyaba o ledami ka ya logimito, neta kilamo wenena ya olu faka lo gedaiye.

¹² Ena fo sapinae, loto ito ya ege-ege moinamo we tuwelu (12) ya amo nedoka oti eti loti loumamo, Amalo ya fafato mikalo minionimo yamu kolito wenena mau naba ya uti numudo-numudo ido mini numuni adu nedo yalo ya weni-netaki ido onenawamo eba ya moni wilinawae, loto gilifi melo, loti loumae. ¹³ Eti loti loumafa, ido amokafo, Linanimo weni-neta ma gimalo, loto logimaito, itibiti loumamo, Lamo beleti faifu (5) ido laefa lele (2) yakiko olu minone. Yamu nedi enune? Uto wenenawa muki weni-neta meina finumomu labe? loti lae.

¹⁴ Eti loti lamo ya wemomo ya faifu tauseni (5,000) yaidana oti minamo yamu lae.

Eti lato, amokafo ege-ege moinamo we ya eti loto logimami, Linate wenena logimato we fiti mau fifti-fifti (50-50) witi amedoti minomo unawae, loto logimaiye. ¹⁵ Eti loto logimaito, amote uti eti o gedato, muki amedoti minomo wae. ¹⁶ Eti ato, Yesukafo beleti faifu (5) yaki ido laefa lele (2) yaki oluto kosinalo ko faka loto, siyane, lalole, loto ya leketo ege-ege moinamo we yate iya meleti, wenena mau naba ya giminawae, loto gimaiye. ¹⁷ Gimaito, muki wenena nato muni ito ya luma nemo onowa-fanawa minomo wimo ya kiyaka oti owo kedikoko naba ya tuwelu (12) koilato faitiye.

*Pitakafo Yesu ya Goti ilifi melami we Kilisto ya ne, loto limo ka
(Mt 16:13-19; Mk 8:27-29)*

¹⁸ Kamena ma Yesuki ege-ege moinamo weki inanimoko minoti, Yesu aimolako Goti loumu minaido yalo ya eti loto loga o gedeto limo, Wenena mau naba yate namomu lamo ya kema minaiye, loti lo minae? loto loga o gedaiye. ¹⁹ Loga o gedaito, ka itibiti eti loumamo, Mate kamo Yoni noku wi gede-gede imo we ya minane, loti lae. Ido mate Elaiya ya minane, loti lae. Ido mate ya adeina polofete minaguti ma ya folaiguti kofa neidami we ya minane, loti lo minae, loti loumae. ²⁰ Eti loumato, amokafo, Etiti lafa, ido linate ya namomu ya kema ne, loti lo minae? loto loga o gedaito, Pitakafo ka itibito eti loto loumami, Gotikafo kilifi melami we Kilistole, loto loumaiye. ²¹ Loumaito, ido kawa ya wenena logimámalo, loto auma wito lo fuko gedaiye.

Yesu fuluto nedinami ka
(Mt 16:20-28; Mk 8:30-9:1)

²² Ido ka ma mene oto logimami, We Kula namo ya keina naba-naba koloneto Yuda wenena kiyabani weki, yokila ki umamo we kiyabani weki, ido lo melami ka api gilibamo we yalekate meni numuti nofato fuluto ya fo kamena tili (3) wageto kofa nedinagolowe, loto logimaiye.

²³ Ena Yesukafo ya muki eti loto logimami, Ma nege melenune, lotima, inanimomuko kolamo ka ya fuliti, kamena-kamena yá yofonina mofuti nege melenawae. ²⁴ Ido we makafo aimola ukana atuwamuko koli minoto fulunami we ya u kopa unagoliye. Ido makafo namomu kolito monimo uto omuna kofawa minami monala ya fulito fulunami we ya omuna kofawa minowa-minowa enagoliye. ²⁵ Ido mate ya mikaleka neta-mata muki ya ko noti monimo wafa, ido inanimoni u kopa unawamo ya egaidana oti lalo enawamo ne?

²⁶ Ido makafo namomu ido ka lomo yamu kolito ukanalo kolinami we ya namo We Kula lamene yaki, ido Menefo ido felegaga enisole lamene yaki o fedenamo kamenalo ya wewa yamu kolito ayaidana oto ukanelo kolinagolowe.

²⁷ Ena ka ona logimowe. Linate onema amalo minagu yauti maleka folámoti faifa minato, Goti wekudi wenenala kiyaba o ledami kamena olu oloto pi gimageto eyenawamo ne, loto logimaiye.

Yesu ukana u ailoma builami ka
(Mt 17:1-13; Mk 9:2-13)

²⁸ Ena Yesukafo kawa logimi fuli loito neto ya fo kamena eiti (8) utaito yalo Goti loumuna, loto Pitale, Yonile, Yemusile gilimito mowalo idaiye. ²⁹ Dito, Goti loumu minaido ya kola-wela u ailo ito ido ukanalo owo u lamena oto kiyoba ko sili gae-gae fulami yaida iye. ³⁰ Eti o minaito, we lele Mosesete Elaiyate ³¹ kosina lameneki oloto piti, amoki ka lokoli-fakoli amo ya Yesu Yelusalemu ya fuli loto fulunami ka ya lo minae. ³² Lo minato, ya Pitaki lakoina minami we leleki omuni fi-fi ito oku onadoti nediti Yesu lamene yaki ido we lele lakoina minami we yaki geyae. ³³ Geyato, we lele Yesudokati waido ya Pitakafo Yesu eti loto loumami, Api lilibanimo we, lamo amalo minonimo ya lalo ne. Lalimo kolo-kalo numuna lelei-lawokoi kuto ma ya kamo numuga minenaiye. Ido ma ya Mosese numuna minenaiye. Ido ma ya Elaiya numuna minenaiye, loto loumaiye. (Eti loumuto ka limo monala ya kolife ádaiye.)

³⁴ Eti lo minaito, limu makafo oloto pito asa wi gedaito ege-ege moinamo we ya koli gimaiye. ³⁵ Koli gimaito, limuku yauti nola ma kolamo eti limo, Ama ya Nanefo iyaina o edomo wema ne. Kala ya luti-katigu kolalo, loto liye. ³⁶ Ka lo fuli lito ya Yesu aimolako minami ya eyae. Ena kamena yalo ya netawa eyamo ya wenena ma logimámoti faifa koliti minae.

Yesukafo kipa ma siya-mulunauti Satani kimiwela ilifami ka
(Mt 17:14-21; Mk 9:14-29)

³⁷ Ena leda mowaloti lomado ya wenena mau naba ato katula ae. ³⁸ Katula ato, ayalo wenena minagu yau we makafo eti loto lu fiyami, Api lilibanimo weyo, nanefo nomilipane lawokoko ma nenako, eyo, loto wako lo kedowe. ³⁹ Kolabe? Satani kimiwela makafo olu kiki lo edaito, kaita kai-kai nosámami melaito ido olu ipili-napili wi edaito ketufu kala-kala welau yati di-di imo ne. Eti imowa ya ala fulu edámoto kamena fana-fana etito ukana olu kopa o edemo idaiye. ⁴⁰ Eti o edaito, namo kege-kege moinamo we yate siya-mulunauti olu fulu edeti ilifinawae, loto wako lo gedofa, ido ogoufámae, loto loumaiye.

⁴¹ Eti loto loumaito, Yesukafo ka itibito eti loto limo, Ake, linate koli kikitina minámaito monatina lekesa wiyami melamo wenena, kamena nenaki ya linateki minenae? Ido kamena nenaki linate keinatina mofu gedena? Nakafo ilimito ano, loto

loumaiye. ⁴² Eti loto loumaito, kipawa ya Yesu nedo o minaito ya Satani kimiwelakafo olu mikalo fulo edaito, kululukululu monito, ketufu welauti kala-kala loto idaiye. Eti o edaito, ya Yesukafo Satani kimiwela, Eti ámo, lo fuko edeto, ya kipa olu faka lo edeto melafo itibito olu umaiye. ⁴³ Eti o gedaito, muki yate Goti aumala naba ya eyeti elegiyae.

*Yesukafo fulunae, loto lo oloto gimami ka
(Mt 17:22-23; Mk 9:30-32)*

Ido wenena muki ya Yesu neta-mata oto meletu o-o minami yamu elegi minato, amokafo ege-ege moinamo we ya eti loto logimami, ⁴⁴ Ka ama logiminamo ya koliti eti loti kolife lalo. We Kula namo ya nofo fulunawamo wenena anido giminagoliye, loto logimaiye. ⁴⁵ Eti loto logimaifa, kala ya kolife lotenawae, loto Gotikafo kala monawa olu faluku gedainako, yamu kani ligi-ligi kiti loga o edenune, loti kolafa, ido koli gimaito loga o edámæ.

*U komu meletu nemo ka
(Mt 18:1-5; Mk 9:33-37)*

⁴⁶ Ena ege-ege moinamo we yate moila fiti eti loti lamo, Lamodokati ya kema komu meletu kuliya nemo we minenagoliye? loti lae. ⁴⁷ Eti loti lafa, ido luni-kanigu kolamo ka ya Yesukafo kolito ya nomilipa kefolo ma ilimito adu nedi meletu ⁴⁸ eti loto logimami, Kolalo. Wenena mate namo kulinelo nomilipa kefolo yaidana ma koina wi gedenawamo wenena ya namoki koina wi nedengilae. Ido koina wi nedengilae. Ido koina wi nedengilae. Yamu linate yauti we ma kiyenido lumuto minenami we ya liliga muki ya olu fulo gedeto u komu melenaiye, loto logimaiye.

*Kuwotibo minámamo wenena ya wenenati ne, loto limo ka
(Mk 9:38-40)*

⁴⁹ Ena Yonikafo eti loumami, Api lilibanimo weyo, we makafo kamo kulikalo Satani kimiwela gilifaito eyonimo ya lamodoka mene oto kege melámmainako, yamu lo fuko edone, loto loumaiye. ⁵⁰ Loumaito, Yesukafo eti loto limo, Lo fuko edámalo. Linate kuwotibo bulu gedámami we ya linate yowoti we ne, loto logimaiye.

Samalia wenena yate Yesuki koina wi edámamo ka

⁵¹ Ena Yesu kosinau dinami kamenala alitito ya Yelusalemu numudo unæ, loto auma wito kolito ⁵² wenena gilifaito komu meleti uti Samalia wenena numuni malo u fedeti, Yesu onenami numuna ma olu oloto pi edenune, loti idafa, ⁵³ ido Yesu ya Yelusalemu numudo unagolimo yamu wenenawa amoki koina wi edámæ. ⁵⁴ Amoki koina wi edámamo monani ya ege-ege moinamo we Yemusite Yonite koti eti loti loumami, Wekolao, lamo ya kosinau lu fiyoito kosinauti yo lomageto lo ludo fuli lenawae, loto kolabe? loti laito ⁵⁵ amokafo oluwe oto goudaito ⁵⁶ u numuna maleka wæ.

*Yesukafo ege-ege moninawamo mona yamu ka logimami
(Mt 8:19-22)*

⁵⁷ Ena kanudo wato, we makafo eti loto loumami, Eba muki unanidoka ya namote lakoina unaliye, lito, ⁵⁸ Yesukafo eti loto loumami, Kula fadena yate mika kofuti ku onato ido nema kosinalo moinamo ya numunani neto minafa, namo We Kula ya oku ono-ono omo ebane ya minámamiye, loto loumaiye.

⁵⁹ Eti loto loumuito ena we ma eyeto, Oto nege melo, loto loumaifa, wewa yakafo itibito loumami, Wekolao, komu ya uto menefo kale li edetoto kege moninafe? loto loumaito, ⁶⁰ Yesukafo eti loto loumami, Fulunawamo wenena fulu gedageto amo yate ya folamo wenenani mele gedenagilae. Ido kamo ya uto Goti wekudi wenenala kiyaba o ledami ka ya lo oloto gimo, loto loumaiye.

⁶¹ Ena we makafo eti loto loumami, Wekolao, namo ya kege melenafa, komu ya uto numunelo minamo wenena ya aiyo-koiyo lo gedeto minalo, loto logimitoto ya kege melenafe? loto loumaito, ⁶² Yesukafo itibito loumami, Wenena ma ya lono kila olunune, loti olafa, neta mamu koliti fulitenube? loti luni-kani lele melenawamo ya Goti wekudi wenenala kiyaba o ledami kilalau dinawamo ya ogoufámæ, loto loumaiye.

10

Yesukafo ege melamo sewedi-tu (72) ya mono lonodo gilifi melami

¹ Ena aiga Wekolakafo ege melamo wenena sewedi-tu (72) ma iyaina o gedeto ya numuna meya muki ido eba muki aimola unæ, loto kolami ebalo ya we lele lele u komu mele nedeti unawæ, loto gilifi melaiye. ² Gilifi melenagolo ya lono ka eti loto logimami, Konuma-kobina migu ya naba-naba kula lifa, lono olunawamo wenena ya naba minámæ, loti linate lono aboga loumato ya lono olunawamo wenena ma ya lonolau ya gilifi melenaiye, loti loumalo.

³ Linate walo. Namu gilifi melomo linate ya sipisipi momola yaidana oti kula fadena minagu yau gilifi melowe. ⁴ Unawamo ya kifanafe, ido owofe, ido kiyenido winawamo neta mafe ya ma olámoti faifa walo. Ido kanu unawado ya wenena ma geyetima, faifa minoti ka-ka logimiti lokoli-fakoli ámallo.

⁵ Ena uti u fedeti numuna mau dinawamo komu ya, Numuna amau ya you amene mona ya mino gedenaiye, loti logimalo. ⁶ Eti loti logimato, we ma you amene mona amodoka mino edami numugu minenami, linate you amene mona yamu loumamo ya wewadoka ya mino edenagoliye. Ido ma minámenami, monawa yamu loumamo ya linatedoka kofa itibito enagoliye. ⁷ Ido lono olamo wenena yate meinanina olunawamo nenako, yamu dinawamo numugu ayau yako onoti nedeti oti, konuma-kobina muki giminawamo ya nalo. Numuna mauka-mauka idámalo.

⁸ Ena numuna meyalo maleka o fedato ya wenena yate koina wi gedeti ya weni-neta giminawamo ya nalo. ⁹ Noti ya ayau neta kilamo wenena ya olu faka lo gedeti eti loti logimalo, Goti wekudi wenenala kiyaba o ledami kamenala ya linatedoka alito gedaiye, loti logimalo.

¹⁰ Ido u numuna meyalo maleka o fedato, wenena ya linateki koina wi gedámenawamo, kanunido moniti ya eti loti logimalo, ¹¹ Linate numunidokati fulu gedeito unune, lotima, momupanina yaki kiyadelo ekelami ya pupa loto itili oto fulu ebatinauka fulito gedone. Eti o gedoba, ido linate ya fuka ka logimonimo ya kolalo. Goti wekudi wenenala kiyaba o ledami kamenala ya moda alitimo ne, loti logimalo. ¹² Ka ona lowe. Kamenala nabalo ya Sodomu minamo wenena lifima ka oluto lumuto giminagolifa, ido numunawau minamo wenena lifima ka ya oluto dito giminagoliye.

Keina naba kolinawamo ka (Mt 11:20-24)

¹³ Aiyo, Kolasini wenena, Betesaida wenena, linate u kopa unagilamo ya kolámafe? Linatedoka Goti aumala oloto pi gedami netawa-matawa ya Taiya wenenaki ido Saidoni wenenaki numunido oloto pi gedami neko, adeinati seni-muluni olu eleyapa witi ukanido owo migoli-agoli witi yo laina filiti minagi ne. Etito nefa, linate seti-muludi eleyapa wiyámoti faifa gedito minæ. ¹⁴ Eti o minafa, ido lifima ka giminami kamenala ya Taiya ido Saidoni minamo wenena lifima ka ya oto lumuto gimito, ido linate lifima ka ya oto dito giminagoliye. ¹⁵ Ena Kapeneyamu wenena, linanimo kuliti ya olu akaiya kosinalo dito minenaiye, loti kati kiyafe? E'e, eti ámenagoliye. Ya lowau fulu gedaito yau lumuti minenagilæ, loto liye.

¹⁶ Ena ka ma mene oto logimami, Linate ka lenawamo ka ya kolinawamo wenena ya namoki kolinagilae. Ido koli fulu gedenawamo wenena ya namoki koli fulu nedengilae. Ido namo koli fulu nedengilae wenena ya nilifi melami we yaki koli fulu edenagilae, loto logimito gilifi melaiye.

Sewedi-tu (72) wenena itibiti amo ka

¹⁷ Ido sewedi-tu (72) wenenawa monititi itibiti oti ya seni-mulunigu lalo ito eti loti loumamo, Wekolao, kamo kulikalo Satani kimiwele yate wetelo golodae, loti loumae.

¹⁸ Loumato, Yesukafo eti loto logimami, Satani ya kosinaiti kopana yaidana oto olumo wiyaito eyomo ne. ¹⁹ Namu linate auma gimonako, salopaina ido fuma makana mulalo leya witi, kuwotefo aumala muki ya olu afima o edato, neta makafo olu kopa o gedenami ya ma minámaiye. ²⁰ Etito nefa, linate Satani kimiwele wetido meyalo melamo yamu alikani ámaló. E'e, kulitina kosinau lufuwa witami nenako, yamu alikani alo, loto logimaiye.

*Yesukafo Melafo loumami ka
(Mt 11:25-27, 13:16-17)*

²¹ Ido aya kamenalo ya Ouna Felegaga Yesu siya-mulunau mino edami yakafo alikani naba-naba umaito ya eti limo, Menefo, kosinauka mikaleka Wekolala, ka maninigu nemo wenena ya netawa ya olu faluku gedeto, ido fa wenena nomilipa kefolaidana oti minamo ya olu oloto pi gimanimu yamu keboka lo minowe. Kamo seka-mulugau eti enae, loto lalo kolanimu ya moda eti o gedane, loto loumaiye.

²² Loumutoto, ido wenena eti loto logimami, Menefokafo neta-mata muki ya moda anelo meletami ne. Ido Nalafo namo ya we makafo neyefe loto neyami we ma minámaiye. E'e, Menefo yako neyefe loto neyaiye. Ido ayaidana oto we makafo Menefo eyefe loto eyami we ma minámaiye. E'e, namoki ido wenena olu oloto pi giminae, loto kolomo wenena yakiko Menefo eyefe lonimo ne, loto logimaiye.

²³ Eti logimito ege-ege moinamo weki inanimoko minoti ya eti loto logimami, Wenena omuninakafo linate neta eyamo yaidana oti eyeti ya alikani o-o enagilae. ²⁴ Ka logimowe. Polofete muki ido mikalo kiyaba we wekudi muki yate linate neta eyamo yaidana oto eyenune, loti kolafa, ido eyámamo ne. Ido linate ka kolamo yaidana oto kolinune, loti kolafa, ido kolámamo ne, loto logimaiye.

Samalia we yakafo kuwolafo olu lalo o edami kepa ka

²⁵ Kamena ma lo melami ka kolife lo fuli limo we makafo Yesu kepa mele edenae, loto nedito eti loto loga o edami, Api lilibanimo we, namo kofawa minomo dinamo mona olunae, loto kolinamo, ya nena mona melenamo ne? loto loga o edaiye. ²⁶ Loga o edaito, Yesukafo eti loto loga o edami, Lo melami ka lufuwa wiyaigu yau nediye liye? Kamo ya katoto nediye loto kolane? loto loumaiye. ²⁷ Loumaito, itibito loumami, Seka-muluga muki ido ouga muki ido kaka-manega muki ya Wekola Gotika ya umo.

Ido kaimokamu kolanimu yamaidana oto wenenaka muki ya seka-muluga gimigimi o mino, loto ka mono lufuwau (*Lo 6:5, Wkp 19:18*) ya nemo ne, loto loumaiye. ²⁸ Loumaito, Yesukafo eti loumami, Oiya ya ka efe loto itibito lonomane. Kawa ya meyalo melenanimu, minowa-minowa oto kofawa minomo dinane, loto loumaiye.

²⁹ Eti loumaifa, wewa yakafo monane efe limo ya oloto pinaiye, loto itibito loga o edami, Kemamu ya koloneto wenenane minenaiye? loto loumaiye. ³⁰ Yesukafo itibito loumami, Kolo. We ma Yelusalemu numudoti Yeliko numudo monimo lomaido ugele we yate kaita ofoti ukanalo owo wakoti netala muki oluti ofoti fulunaiye, loti fulu edeiti wae. ³¹ Wato, Goti yokila ki umami we ma aya kanudo monimo lumuto wewa ya eyeto kanuma fulito u filigaleka kanu anawaleka afula uto wimo ne. ³² Ido ayaidana oto we

ma Lifai ufa fiyaigu yauti we ya aya ebalo oto eyeto kanu anawa filigaleka afula uto fulo edeito wimo ne.

³³ Fulo edeito wifa, Samalia we ma kanudo monimo oto ya wewa ono minami ebalo o fedeto eyeto milumala kolaiye. ³⁴ Milumala kolito amo nedo uto ukana ofo fukado ya no wainiki yá ilawa nowalaki yakafo noku wito asa wi edaiye. Asa wi edeto aimola yafola-dogi meyaló ya olu meleto numuna naba ma kanudo moinamo siniditoma uti ono-ono amo numugu ya ilimito dito kiyaba o edaiye. ³⁵ Kiyaba o edeto, leda kifana lele koilami ya oluto numuna aboga umuto eti loto loumami, Wewa ya kiyaba o edo. Ido kifana komomo ogoufámagetoma, itibito enamo kamenalo ya kifana ma yalo kumunagolowe, loto loumaiye.

³⁶ Ena wema lelei-lawokoi yauti kema ya ugele wete ofamo we wenenala ne? loto loga o edaiye. ³⁷ Loga o edaito, lo melami ka katoto kolife limo wekafo ka itibito loumami, Milumala kolami wele, loto lito, Yesukafo, Kamo ya uto mona melami yaidanako oto melo, loto loumaiye.

Yesu ya Maliate Matate numunigu minami ka

³⁸ Yesuki ege-ege moinamo weki kanu monimo uti numuna malo fedato, wena ma kuliya Matakafo nasafili o gedaito, ³⁹ kunalafo kuliya Malia Wekola kiyanalo amedoto ka limo ya koli minaiye. ⁴⁰ Koli minaifa, atelafo Mata neta ofo kiyami lonokafo nela wi edaito, uto oto minoto Yesu nedo oto eti loto loumami, Wekolao, kunanefo ya fulo nedeito wito kouba-naba lono ya nanimoko olomo ya neyanimo lalo ife? Kamo loumageto ane olu faka lenaiye, loto lito, ⁴¹ Yesukafo eti loto loumami, Matao, Matao, kamo neta-mata mukimu kolito kaka mumudi kito seka-mulugau keina koli minane. ⁴² Eti o minaba, ido mona lalo lawokoko ma mino kedámaiye. Ido Malia mona lalo melenae, loto mona melami yamamo ya kamo monaka olu fulo edainako, mate amodokati monala ya ipoto olámenagilae, loto loumaiye.

11

Goti loumunumo mona ka (Mt 6:9-15, 7:7-11)

¹ Kamena ma ya eba malo Yesukafo Goti loumu minaiye. Loumu fuli lito ya ege-ege moinami we makafo amo nedo oto eti loto loumami, Wekolao, Yonikafo ege-ege moinamo we Goti loumunawamo mona api gilibami yaida oto kamo ya api lilibo, loto liye. ² Lito, Yesukafo eti logimami, Linate Goti loumunune, loti ya etiti loumalo, Metefo, wenena yate kulika olu faka lomo dito felegagale, loti minenawamo ne, loto kolone. Ido kamo kiyabate we wekudi kiyaba o ledanimo kamena o fedenagoliye, loto kolone. ³ Ido kamena-kamena weteneta ya lomo. ⁴ Ido lamo yaki wenena muki olu nosámami o ledamo lifimanina kilili o gedonimo yamu kamo lifimate kilili o ledó. Ido mona nosámami kepa mele lumunami nedo ya lilimito áumo, loti Goti loumunawamo ya eti loti loumalo.

⁵ Ena kati kiyalo. Linatedokati makafo luwaila yalo uto auwafo lula fito eti loumunami, Aunefo, kamo beleti lelei-lawokoi ma nomo. ⁶ Aunefo ma kanu moinaidoti namo minodo o fedaito wela-neta umunae, loto ofa, kobina ma numuneu minámaiye, loto loumunaiye. ⁷ Ido numunau minami we yamo itibito eti loumunami, Neku ámo. Numuna kanu kuto olu kiki loito, namoki nomilipaneki folomolo oku onoto minone. Yamu folomonelo yati nedito neta ma ogofuto komámenagolowe, loto loumunaiye. ⁸ Ka logimowe. Numuna aboga ya wewa yowone wema ne, loto kolito folomoloti nedito beleti umámaifa, wewa ya ilulu kuto loga o edainako, yamu folomoloka yati beleti moda ogofuto olu umunagoliye.

⁹ Yamu ka logimowe. Linate ya neta ma lumunabe? loti Goti loumu minenawamo ya netawamu kolinawamo ya giminami ne. Ido neta moni wili minenawamo ya olu oloto pi gedenami ne. Ido kanudo kesoba winawamo ya kanu wi gedenami ne. ¹⁰ Etito neta lumunabe? loti loumu minenawamo wenena ya moda olunawamo ne. Ido neta moni wili minenawamo wenena ya olu oloto pinawamo ne. Ido kanudo kesoba wi minenawamo wenena ya kanu wi gedenami ne.

¹¹ Ido linatedokati ya we ma nalafokafo laefa yamu loga o edenami, ya salopaina olu umunaife? ¹² Ido okolofo mulamu loga o edenami, fuma makana olu umunaife? ¹³ Etiti linate ya wenena nosámamo minafa, nomilipatina neta lalo faifa gimi-gimi amo mona ya koli minae. Monawa koli minato, ido Metibo kosinau nemo we yakafo oto dito wenena ya Ouga Felegaga lomo, loti loumunawamo ya moda giminami ne.

*Yesu ya Belesebuliki lakoina lono olaiye, loti lamo ka
(Mt 12:22-30; Mk 3:20-27)*

¹⁴ Yesukafo Satani kimiwela we ma mino edeto olu nei kili edami ya siya-mulunauti ilifi melaito fulo edaito wito wewa komu nei kilami yakafo ka lito wenena mau minamo ya elegi minae. ¹⁵ Elegi minafa, liliga yate eti lamo, Amo ya Satani kimiwela wenabanina Belesebuli aumala yakafo Satani kimiwela ya olu fulo gedeto gilifi melaiye, loti lae. ¹⁶ Ido ma yate, Kepa mele edenune, loti kolamo, Kosinalo mebe-maba olu oloto pi ledageto kenune, loti loumae. ¹⁷ Loumato, Yesukafo kani kiyamo ya koli fuli loto eti loto logimami, Lawoko wenena inanimi foki filiga-filiga oti fina fi minenawamo ya inanimi ebanina olu kopa itenagilae. Ido afo mona lawoko yau wenena minamo inanimi foki filiga-filiga oti fina finawamo ya afo monati ya olu kopa itenawamo ne. ¹⁸ Ido Sataniki ido wenenalaki inanimi foki filiga-filiga oti fina fi minenawamo, egaidana oto auma wi minenami ne? Linate ya namomu koliti, Satani kimiwela wenabanina Belesebuli aumala olamikafo Satani kimiwela olu fulo gedeto gilifi melaiye, loti lo-lo amo kawa yamu logimowe. ¹⁹ Ido namo ya Belesebuli aumala olomokafo Satani kimiwela ya olu fulo gedeto gilifi melonetoma, ya linate gege melamo wenenanina ya kemakafo auma gimaito olu fulo gedeti gilifi mele-mele ae? Yamu gege melamo wenena yate ya geyeti iya mele gedenagilae. ²⁰ Ido namo ya Goti aumala olomokafo Satani kimiwela ya olu fulo gedeto gilifi melomo yamu Goti wekudi wenenala kiyaba o ledami monala ya linatedoka mino gedami ne.

²¹ Kolalo. Auma wiyami wekafo lawelaki kiyalaki minami aimola numuna ebala kiyaba ageto ya netala-matala muki fa minenagoliye. ²² Fa minenagolifa, ido aumala olu fulo edami we makafo oto ofoto kiyala lawela olu auma wi edami netawa ipoto oluto koukamela ya iya melenagoliye.

²³ We ma namodo ekelámami ya kuwonefo ne. Ido we makafo namoki lakoina lono oluto olu mau wi gedámami we ya olu upato gede minaiye.

*Satani kimiwelakafa we ma fulo edeto wimo nefa, kofa itibito ami ka
(Mt 12:43-45)*

²⁴ Ido Satani kimiwela nosámami we ma siya-mulunau mino edami lulauti lumuto fulo edeito uto kofo mikau yaleka monimo uto foli minenae, loto yaidana eba ma moni wilimo wifa, eba ma oloto piyámáiye. Oloto piyámaito eti loto limo, Kofa itibito komu minomo numuneuka unae, loto kolito itibito wiye. ²⁵ Itibito o fedeto eyaima numuna kilili oto, feke loto, neta-mata muki lulau efe lotoko ne. ²⁶ Etito eyeto kofa feka uto, Satani kimiwela nosámami seweni (7) ya kaila nosámami fiyamo amo kailala olu fulo edeti minamo ya gilimito aito numunawa yauma diti onoti nediti minae. Etiti minato wewa komu ya Satani kimiwela lawokoko siya-mulunau nemoma nefa, ido aiga ya Satani kimiwela muki siya-mulunau minamo yate olu nosámami naba-naba o edenawamo ne, loto logimaiye.

²⁷ Yesu kawa logimi minaido ya wenena mau minagu yauti wena ma lula fito limo, Kamo mulunauti kedeto amina komami wena ya lalo koli minomo wiye, loto loumaito, ²⁸ aimola itibito loumami, Ona laba, ido Goti kala koliti golodamo wenena ya lalo koli minomo wae, lenumo ya moda efe lenami ne, loto liye.

*Yesukafo Yona mebe-mabala ka limo
(Mt 12:38-42; Mk 8:12)*

²⁹ Ido wenena mau naba wiyamo yate Yesu olu lulau o ede minato eti loto logimami, Oiya minamo wenena monanina nosámami-asámami mele minae. Mebe-maba ma olu oloto pi ledenanimi, eyenune, loti lafa, Goti aumala gilubami neta ma olu oloto pi gimámenami ne. E'e, polofete Yona ukanalo Gotikafo aumala ilubami mebe-maba yako olu oloto pi gedunami ne. ³⁰ Yona monala melami yakafo mebe-maba Ninife numudo wenena oloto pi gedami yaidana oto We kula namo monane melomo yakafo kamena oiya ama minamo wenena mebe-maba oloto pi gedunami ne. ³¹ Ido lifima ka giminami kamena nabalo ya Seba wenena kiyabani wena wenakudi yakafo nedito kamena oiya ama minamo wenena ya ligiya lo gedunaiye. Amo ya Solomoni ka manenau nemo we nenako, uto kala lalo kolinae, loto mika faigalekati ami nefa, ido oiya moda Solomoni olu fulu edomo we ya amau minowe. ³² Ido lifimani giminami kamena nabalo ya Ninife numudo minamo wenena yate nedito kamena oiya ama minamo wenena ya ligiya lo gedunagilae. Ninife numudo minamo wenena yate Yona kala koliti, seni-muluni eleyapa wiyafa, ido oiya ama moda Yona olu fulu edomo we amau ya minowe.

*Ukade lamula ka
(Mt 5:15, 6:22-23)*

³³ We makafo lamu kito olu falukunami ebau melenamife, ido masakafa olu fitenami we ya ma minámáye. E'e, wenena numugu dinawamo lamena eyenawae, loto lamu mele-mele amo ebalalo melenami ne. ³⁴ Ido omuga ya ukaga lamula ne. Yamu omuga lalo minagetoma, lamena ya ukaga muki ya olu faito kedenagolimo ne. Ido omuga nosámagetoma, sini ya ukaga muki olu faito kedenagolimo ne. ³⁵ Ido lamenawa lukau nemo ya sinidotenaiye, loto koto kiyaba oto mino. ³⁶ Etito ukaga muki lamenakafo faito kedageto, sinido kedenami eba ma minámageto, lamu ya lamena o kedenami yaidana oto ukaga muki lamena o kedenaiye, loto liye.

*Yesukafo Falisi we monani nosámamo melamo ka limo
(Mt 23:1-36; Mk 12:38-40; Lu 20:45-47)*

³⁷ Yesu ka lo fulu loto minaito, Falisi we makafo wela-neta nenaiye, loto numunau ilimito wiye. Ilimito wito numunau dito weni-neta namo folomolo amediye. ³⁸ Amedoto nenagolifa, ana komu noku wiyámami yamu Falisi wekafo eyeto kala mumudi kiyaiye. ³⁹ Kala mumudi kiyaito, Wekolakafo eti loto loumami, Aiyo, linate Falisi we yate kapuki lapeki atuwalo feka yako noku wiyafa, lutigu yau wenena netanina ipoti netamata maki maki olunumolae, loti kolamo monaki, ido nosámami kani kiyamo monaki ya faitiye. ⁴⁰ Linate kati-manidi minámami wenena, atuwala olu oloto piyami we ya lulau yaki olu oloto piyámáife? ⁴¹ Etito nefa, neta lape lulau nemo neta ya ko ánamo wenena giminawamo ya muki neta olu mo lo gedunami ne.

⁴² Aiyo, linate Falisi we ya lifima ka nabanaba itibiti olunawamo ne. Linate yate neta teni (10) ya olagu yauti fokiti lawoko Goti umamo ya geneti loboti miguti kobina olu leya enami neta-mata mona-mona ya umafa, ido neta kula nemo, efe limo mona ido seti-muludi Goti umunawamo mona ya fulitae. Efe limo mona ido seti-muludi Goti umamo monaki melamo neko, ido neta Goti umamo mona melamo yaki fulitámamo neko, ya fa u yalo efe lagi ne.

⁴³ Aiyo, linate Falisi we yate mono numugu dinawamo ya folomo komu nedo mine-nune, loti koli-koli o minoti, ido maketilo ya wenena leyeti aiyo-koiyo lolumunawae, loti kolanako, yamu lifima ka naba-naba itibiti olunawamo ne.

⁴⁴ Aiyo, linate ya kono auma mika lulau falukuto neto wenena kolámoti mulalo moinamo eba yaidana oti minanako, lifima ka naba-naba itibiti olunawamo ne, loto liye.

⁴⁵ Eti lito, lo melami ka katoti kolife lamo we minaguti we makafo itibito eti loto loumami, Api lilibanimo we, kamo ka etito lanimo yamo kulite yaki oluto lomane, loto loumaiye. ⁴⁶ Loumaito, Yesukafo itibito eti loumami, Ido linate lo melami ka katoti kolife lamo we yate wenena keina naba gimato, keina folamo ya neta ma mofu gedenune, loti ani olu faka lo gedámanako, lifima ka naba-naba itibiti olunawamo ne.

⁴⁷ Aiyo, linate ka keina naba-naba kolinagilae. Autige-mota kolofati yate polofete ya gini folato, ido linate gini folamo yamu koliti, kiniba ekeina oluti kale li gedamo ebani olu lalo o minamo ne. ⁴⁸ Etiti linate yate autige-mota kolofati gini folamo monanina ya lalole, loti lae. Eti lato, amo yate polofete gini folato, ido linate ya polofete kono aumanido numuna ku gedamo ne.

⁴⁹ Etito nenako, Goti ka manenau nemo we yakafo eti loto limo, Polofeteki ido aposoloki amodoka gilifi meloneto enawae. Gilifi meloneto enawamo maleka ya gini fulunawamo ne. Ido maleka ya olu keina koli gedenawae, loto liye. ⁵⁰ Ido mika kosina olu oloto piyami kamenaloti polofete muki gini folamo wanuni yamu lifima ka ya kamena oiya ama minamo wenenadoka ya fede giminami ne. ⁵¹ Etito Abeli ofo folami kamenaloti gini fulumo uti uti Sekalaiya ofato folami kamenalo wamo ne. Wewa ya felegaga kuliyai numuna nabaki ido Goti yokila ki umamo folomoloki muliti yalo minaido ofo folamo ne. Ka ona lowe. Lifimawa ka muki ya kamena oiya ama minamo wenenadoka ya fede giminami ne.

⁵² Aiyo, linate lo melami ka katoti kolife lamo we yate mono ka koli fuli lotone, loti mono ka kolife loti kolinawamo kanu-wela witi kuti enawamo neta ya oluti wae. Linanimo kanu-welau idámoti, ido we wena dito mono ka kolinune, loti lamo wenena ya kanu ku gede itanako, yamu linate lifima ka naba-naba itibiti olunawamo ne, loto logimaiye.

⁵³ Kawa eti loto logimito wimo Falisi weki, ido lo melami ka api gilibamo weki olu kuwolafo bulu edeti, moila fi umuti, ilulu kuti loga-miga o edeti, ⁵⁴ welaloti efe ádami ka ma lito olu kalo mele edenune, loti kiyaba o minae.

12

Yesukafo Falisi monabi lele wiyamo monamu limo ka (Mt 10:26-27)

¹ Ena wenena mau naba-naba tausenitausenini minamo ya amodoka o fedeti liti-liti loti kiyanido leya wi minae. Eti o minato, Yesukafo apito ege-ege moinamo we komu eti loto logimami, Linate ya Falisi monabi lele wiyamo monani ya yisi yaidana oto nemo ya koti kiyaba oti moinalo. ² Ido neta muki falukuto nemo ya aiga oloto pi gedeto ido neta asa wiyami nemo neta muki ya oloto pito gilibinami ne. ³ Ido siniku ka lamo ya fo lido yalo kawa lamo yama kolinagilae. Ido numugu lulau sodoto kanigu ka lamo ya numuna obito yalekati lo oloto melato kolinagilae.

Yesukafo auma winawamo ka logimamo (Mt 10:28-31)

⁴ Aunefo-motao, ka logimowe, Linate ya ukadi gini fulunawafa, ido kofa olu kopa o gedeti ogoufámamo wenena ya kolini kolámalo. ⁵ Kolini kolámafa, ido ma koliya

kolinawamo ya gilibinagolowe. Wewa yakafo ya ukadi gini fulutoto lowau gitufunami aumala ya mino edami wewa koliya ona kolalo. Ona lowe. Koliya kolalo.

⁶ Ena nema somo faifu (5) meinala ya kefo efema ne. Etito nefa, Goti ya nemawa lawokoti yaidana u kala melámenami ne. ⁷ Ido linate ateni yowala muki ya moda katotami ne. Koli kolámalo. Omunalo ya linate wenenala minamo nema somo muki ya olu fulo gedamo ne.

*Wenena onobanido Yesu kuliya lo oloto melenami ka
(Mt 10:32-33, 12:32, 10:19-20)*

⁸ Ido ka logimowe. We makafo wenena onobanido kuline lo oloto melenami we ya namo We Kula yakafo ayaidana oto Goti enisolela onobanido ya kuliya lo oloto melenae. ⁹ Ido we makafo wenena onobanido meya numuto eyámomo ne, lenami we ya Goti enisolela onobanido ya mene umuto eyámomo ne, loto lenamo ne.

¹⁰ Ido we makafo namo We Kula ya kamane kinami we ya lifimala kilili enagolifa, ido we makafo Ouna Felegaga kamana kinami we ya lifimala kilili o edámenami ne.

¹¹ Kolalo. We mate ani-kiyanido oluti olu kiki loti ika oti gilimiti mono numuna kanisole mau wiyagufe, ido kiyabani we wenaba ido kiyabani we mau wiyagu enawamo, ya ka lolomato nediye loto itibito logiminumo ne? Ido ka egaidana oto lenumo ne? loti kati ligi-ligi kiyámalo. ¹² E'e, aya kamenalo yalo Ouna Felegaga yakafo ka logiminawamo ka ya api gilibinami ne, loto logimaiye.

Neta ko nami ka manenau minámami we kepa ka

¹³ Ido wenena mau wiyagu yauti makafo eti loto limo, Api lilibanimo we, kamo loumageto yanefokafo neta iya ku ledami neta iya meleto filiga ya namo numunaiye, loto loumaiye. ¹⁴ Loumaito, Yesukafo itibito loumami, Aiyo, kemakafo ka olu efe-efe lo gedenamo wefe, ido muliti we bulu nedaiye? loto loga o edaiye. ¹⁵ Ido ka ma eti loto logimami, Koti moinalo. Neta-mata maki maki olunumolae, loti kolamo mona muki yauti ma meletenune, loti koti kiyaba oti moinalo. Wenena mikalo ama minoti neta-mata naba ko namo netanina yamo kofawa minamo mona gimámenagoliye, loto logimaiye.

¹⁶ Ena kepa ka ma eti loto logimami, Ena ko nami we ma mikala lalo nenako, kulawa nabanaba liyaiye. ¹⁷ Kulawa liyami ya eyeto eti loto kala kiyami, Nedi enae? Eba minámainako, egau kulawa olu mau winae? loto kala ki minaiye. ¹⁸ Kala kitoto eti limo, Eti enae. Numune ya lukoto kofawa olu naba ito kuto kulawane muki ido koukamene muki meloneto minenaiye. ¹⁹ Ido nanimone ya kane eti loto kolinae. Namu netane-matane naba ya melege so loto unaifa, faifa minenagolinako, namo ya sodoto use loto minoto, nonanone noto, wene-netati noto, alikani o-o enagolowe, loto kolowe, loto liye. ²⁰ Eti lifa, ido Gotikafo eti loto loumami, Ka manegau minámami we, onema luwaila folageto kamenaka ya fuli lenagoliye. Ena netaka-mataka moda olu mau wito melemo idanimo ya kema netala bulunaiye? loto loumaiye. ²¹ Ayaidana oto we makafo aimolamu kolito netala-matala moda olu mau wito melemo dinami we Goti omunalo ya u neta ko ánami we ona bulunami ne.

*Kati mumudi kiyámalo, loto limo ka
(Mt 6:25-34)*

²² Ena Yesukafo ege-ege moinamo we eti loto logimami, Kolalo. Linate ya fulutenune, loti ya konuma-kobina nenawamo netamu koliti ido ukadi yamu koliti ukadelo owo ya nena neta winumo ne? loti kati mumudi ya kiyámalo. ²³ Omude kofawa minonimo mona yakafo wete-neta ya olu fulo edami ne. Ido ukade yakafo ukadelo owo ya olu fulo edami ne. ²⁴ Nema yamu kati kife lalo. Amo ya ufa neta ya kifámamo ne. Ido kulawa liyami ya doilámamo ne. Ido numugu ya weni-neta mau witi melámamo ne. Eti ámafá, ido Gotikafo weni-neta moda gimigimi imo ne. Kolafe? Linate ya moda

nema ya olu fulo gedeti minae. ²⁵ Ido linate minagu yauti ya kemakafo aimola kala mumudi kiyaidoti ya omuna kofawa mino oluto unami kamenala ya kefolo maki enu wito minomo unami ne? ²⁶ Ido netawa kefolo neta efe yaidana olu efe lenawamo ogoufámoti, ya neta liliga yamu nediti kati mumudi ki minae?

²⁷ Ido kofuku neta ugawa imo yamu kati kife lalo. Ugawa yakafo lono olámoto ukanalo owo olufe ádami ne. Etito olufe ádaifa, ido ugawa yakafo Yuda wenena kiyabani we wekudi Solomoni ukanalo owo lalo-talo wiyami ya olu fulo edami ne, loto logimowe. ²⁸ Ido Goti yakafo yuwa-nela ya onema neto ido leda ya fukoti yoku kinawamo neta ya etito olu egelamima nenako, yamu ya moda ayaidana oto kiyaba lalo o ledenagoliye, loti ya kolámafe? Aiyo, linate koli kikitina ya kefoko nemo wenena minae. ²⁹ Linate konuma-kobina yaki, ido no yaki egaidana oto oluto nenumo ne, loti moni wiliti seti-muludigu nosámami koliti kati mumudi ya kiyámalo. ³⁰ E'e, aya netawa-matawa muki yamu ya ailo feka wenena yate moni wili-wili minafa, ido Metibo yakafo neta-mata muki ya linate olunawamo ogofunami neta ya moda koli minaiye. ³¹ Yamu linate ya Goti ya kiyabate we wekudi minenaiye, loti auma witi koliti seti-muludigu ya olu komu mele minaneyo. Eti enawamo ya netawa-matawa liliga muki yaki moda enu wito oloto pi giminagoliye.

Koukamete olu mau wi-wi enumo ka
(Mt 6:19-21)

³² Ido linate mau kefolo minamo ya koli kolámalo. Metibo yakafo namo wenenane kiyaba o gedomo yaidana oti wenena kiyaba o gedenawae, loto lalo kolito lonowa gimami ne. ³³ Koukametina ya kifanaló fuloti meina oluti neta ko ánamo wenena gimalo. Ido kifana kolinawamo owo fitala kiyámenami ya olalo. Ido kosinauka neta olu mau winawamo ya ugele we yate adu ámenagilae. Ido kanu sigefa yakafo ánenagoliye. ³⁴ Moda kolafe? Koukametina melenawamo ebau ya seti-muludi kati-manidi aumafofo loti aya ebau yako koli umunawamo ne.

Lonodo we ya wenabanina kiyabala minenawamo ka
(Mt 24:42-44)

³⁵ Ena linate lonola olunune, loti ukanido owo ya olu kiki loti lamematina kiti minalo. ³⁶ Ido lono we yate kiyabani we ya we wena anido olu gimiti konuma-kobina nadoka yati itibito oto kanudo kesoba wiyageto ayalo kanu wi edenune, loti kiyabala o minamo wenena yaidana oti minalo. ³⁷ Ido kiyabani we enami yakafo lonodo we ya auma witi kiyabala o-o minamo monanina geyeto lalo geyowe, loto lito alikani naba-naba enagilae. Ona logimowe. Kiyaba we yakafo ukanalo owo ya olu kiki loto neta nono amo ebalo oti amedoti minato weni-neta giminae, loto logimito kouba-naba o gedenami ne. ³⁸ Ido luwailafe, ido leda luwaila ya kiyabani we oto lonodo we auma witi kiyabala o-o minamo monanina geyeto lalo geyowe, lageto alikani naba-naba enagilae. ³⁹ Etito nefa, kolife loti kolalo. Numuna aboga yakafo onema luwaila numuneu ugele we fukoti dinagilae, loto kolami neko, siniku ya kiyaba ageto fukoti idámagi ne. ⁴⁰ Ido linateki ya namo We Kula enamo kamenane ya kolámanako, yamu kiyaba otiko minalo, loto logimaiye.

Lonodo we mona nosámami melamiki ido we mona lalo melamiki kepa ka
(Mt 24:45-51)

⁴¹ Eti loto logimaito, Pitakafo limo, Wekolao, kamo kepa kawa lanimu ya lalimomuko labemo, ido mukimu lane? loto loga o edaiye. ⁴² Loga o edaito, Wekola itibito loumami, Ena lonodo we yauti kema yamo lono efe loto oluto ka manenau nemo we ne? Lono aboga yakafo wewa ya lonone olamo wenena muki ya kiyaba o gedeto weni-neta nenawamo kamenalo ya weni-neta iya meleto gimi-gimi enaiye, loto iyaina o edami ne. ⁴³ Aiga lono aboga itibito oto lonodo we kawa loumaido meyaló meleto lono olu

minami we eyageto ya lalo mino kolinagoliye. ⁴⁴ Namo ka ona logimowe. Lono aboga ya oto netane-matane muki kiyaba o nedennaiye, loto koukamela muki ya lonodo we analo melenagoliye. ⁴⁵ Etito melenagolifa, ido lonodo we ya mona nosámenami meletu lono aboga we alako itibito ámenagoliye, loto siya-mulunau kolito auwafo-mota kouba-naba weki wenaki kefakafu ginito ido wela-neta noto no noto lula-kala olu kopa o-oto minenami, ⁴⁶ ya lono aboga itibito enami kamenala yamu kolámoto, ido onema oiya ámunagoliye, loto kolaido, aya kamenalo yalo o fedennaiye. Fedeto lono aboga yakafu fuko-nako o edeto, koli kikitámamo wenena ebanigu ya ilifi melenaiye.

⁴⁷ Ido lonodo we ya lono aboga kala kolaifa, neta olufe loto kala golo ádenami ya auma witi ofenagilae. ⁴⁸ Eti enagilafa, lonodo we ya lono aboga kala koli efe ádotu mona nosámami melenami ya kamena lina ofenagilae. Ido netamata muki gimami wenena ya amodokati netamata ma mulalo-mulalo ya itibiti numunawamo ne, loto kolito, ido neta-mata muki kiyaba o nedenantawamo wenena ya neta-mata kiyaba o nedenantawamo lono ma mulalo-mulalo ya giminae, loto kolami ne.

*Yesukafo ami mona yamu limo ka
(Mt 10:34-36)*

⁴⁹ Namo omo ya wenena mikalo minado yo fulenae, loto omo ne. Fuloneto alako lenaiye, loto auma wito kolowe. ⁵⁰ Etito kolofa, ido noku wi gedamo yaidana oti ya keina naba-naba yamo noku wi nedenantagilana, keina kolinagolowe. Netawa fuli ádenaido ya keina koli minowe. ⁵¹ Linate kolamo mikalo omo ya we wena ya olu you lo ledenae, loto aiye, loti kolafe? Etito minámaiye. Ona logimowe. Namo wenena ya olu kuwonibo-kuwonibo o gedena, loto omo ne. ⁵² Ido oiya ama kamenalekati wenena faifu (5) ya numuna lawokoku minamo yama ya fokiti u ailo-ailo wato, wenena filiga tili (3) ya minamo yate wenena liliga lele (2) minamo ya kuwonibo-kuwonibo u bulu gedentawae. Ido lele (2) yamate wenena liliga tili (3) yama kuwonibo-kuwonibo u bulunagilae. ⁵³ Etiti u ailo-ailo uti ya melafo yamo nalafo kuwolafo bulageto, ido nalafo yamo melafo kuwolafo bulu edenami ne. Ido olafo yamo olulafo kuwolafo bulu edenami ne. Ido olulafo yamo olafo kuwolafo bulu edenami ne. Ido aula-ilofo yamo onofula kuwolafo bulu edenami ne. Ido onofula yamo aula-ilofo ya kuwolafo bulu edenami ne, loto logimaiye.

*Mebe-maba ya neta fedenami logimami ka
(Mt 16:2-3)*

⁵⁴ Yesukafo wenena naba mau minamo eti loto logimami, Linate ya kosinalo limu kuwami ya eyetima, ko winagoliye, loti lo-lo ato ya moda eti iye. ⁵⁵ Ido epe ya maukati oto epe fu-fu litoma, fo lenagoliye, loti lo-lo ato ya moda o-o ima ne. ⁵⁶ Linate monabi lele wiyamo wenena, aya mikalo kosinalo mebe-maba oloto piyami ya etiti kolife loti kolama nefa, ido oiya ama kamenalo mebe-maba ma oloto piyaito ya eye minamo ya egaidana oti kolife loti kolámæ?

*Olu kalo mele kedenami ka olufe lo, loto limo ka
(Mt 5:25-26)*

⁵⁷ Linanimotina ya mona efe limo ya nediti iya meleti kofe ádæ? ⁵⁸ Ido kamote kuwokafote ka olu efe lo-lo amo numugu unawaido kanudo yalo ka lalo loumageto, seti-muludi lawoko meleti, ka olu efe lo-lo ami we analo melageto kimiwe yate nela wi kedeti nela numugu yau fulu nedentawae, loto seti-muludi lawoko melailo. ⁵⁹ Ka ona logimowe. Lifimaka kifana muki ya itibito giminanimo yako ya nelauti fuli loto lumunagolane, loto logimaiye.

13

Mona nosámamidokati eleyapa wiyámotima, u kopa unawamo ka

¹ Aya kamenalo ya wenena maleka yalo minamo yate Pailatikafo kimiwela gilifi melaito uti Galili wenena ma yokila kinawamo minadoka uti gini folamo ka ya Yesu loumae. ² Loumato, amokafo itibito logimami, Aya Galili wenena netawa keina imo kolamo yamu lifimanina yakafo Galili wenena liliga muki lifimani ya olu fulo edaiye, loti kolafe? ³ E'e, moda etito minámaiye, loto logimowe. Etito minámaifa, ido seti-muludi olu eleyapa wiyámenawamo ya linate yaki ayaidana oti u kopa unagilae. ⁴ Ido we eitini (18) ya Silowamu numudo minamo numuna fana-fana yakafo lumu fou loto gini folami we lifimani yamamo Yelusalemu minamo wenena muki lifimani ya olu fulo edaiye, loti kolafe? ⁵ E'e, moda etito minámaiye, loto logimowe. Etito minámaifa, ido seti-muludi olu eleyapa witi melámenawamo linate yaki ayaidana oti u kopa unagilae, loto logimaiye.

Ya ade kifaito, kula liyámami ka

⁶ Ena kepa ka eti logimami, Yá ade ma migu neto ya aboga yamo minau uto, ade liyami ya moni wilinae, loto moni wilaifa, olu oloto piyámaiye. ⁷ Olu oloto piyámaito, mina kiyaba imo we eti loto loumami, Melege tili (3) yalo yá adewa nedo oto kula moni wili-wili minofa, olu oloto piyámowe. Yamu fukoto fulito. Mine mika aumala faifa notenaiye, loto loumaiye. ⁸ Loumaito, mina kiyaba imo wekafo itibito loumami, Wenabao, melege lawoko ma yáwa koitageto faifa minageto, mika monau ya kofuto mika winagolowe. ⁹ Ido melege lawoko ma wageto, ilawa linaife, ya kenaliye. Ilawa liyagetoma, ya lalo minenagolifa, ido ilawa liyámagetoma, ofo fukenaliye, loto loumaiye, loto logimaiye.

Yesu Sabati foliku wena ma olu faka limo ka

¹⁰ Ena Sabati foliku Yesukafo mono numuna malo api gilipi minaito, ¹¹ yalo moda wena ma nemo Satani kimiwela melege eitini (18) ya mino edeto olu neta kili edaito, meya nosámami kuba witoko nemo, nedito efe loto moninami ya ogoufámáiye. ¹² Ena Yesukafo wenawa eyeto eti loto loumami, Namodo ano, lito kolito aito eti loumami, Wena, neta kilanimo yama moda apaso kedowe, loto loumaiye. ¹³ Loumuto anakafo manenalo olaito, ayalo meya ya efe lito, nedito, efe loto monito, Goti ebola lo minaiye.

¹⁴ Ena mono kiyaba wekafo Yesu Sabati foliku wenawa olu faka lo edami yamu siya kala-kala lito wenena minamo eti loto logimami, Kolalo. Lono kamena ya sikisi (6) ya ne. Etito nemoma nenako, neta kilamo ya olu faka lo ledenaiye, loti lenawamo ya lono kamenalo yako alo. Ido Sabati foliku yalo ámaló, loto logimaiye. ¹⁵ Eti loto logimaito, Wekolakafo itibito loumami, Monabi lele wiyamo ya minae. Linate muki Sabati foliku bulumakautife ido yafotina-dogi nelauti efliti no nenawae, loti gilimiti nolo u-u afe? Olo. ¹⁶ Yamu Abalahamu ufa fiyaigu yauti minami wenawa ya Satanikafo kamena fana melege eitini (18) yalo nela wi edemo wimo ya Sabati foliku ya nela wi edami neta yati olu eflitomo ya ufe ádaife? loto loga o gedaiye. ¹⁷ Kawa logimami ya koliti kuwolafo-mota ukanido koli minato, ido wenena muki ya neta-mata lalo imo yamu alikani naba-naba o minae.

*Kolipa ilawaki ido beleti olu fudenami netaki kepa ka
(Mt 13:31-33; Mk 4:30-32)*

¹⁸ Ena Yesukafo eti loto loga o gedami, Goti wekudite wenenala kiyaba o ledami monala ya nena neta yaidana oto ne? Nena netalo olu meleto lenae? ¹⁹ Kolipa ilawa ya we makafo oluto uto minau kifami yaidana oto ne. Kifaito, fou loto dito dito aiga yá kolipa naba oloto piyaito, nema-afa kosinalo u moni-moni amo ya oti akawalo mino-mino amoma ne, loto logimaiye.

²⁰ Ido kofa ya loga o gedami, Goti wekudite wenenala kiyaba o ledami mona ya nena netalo olu meleto lenae? ²¹ Netama ya beleti olu fudenami neta kuliya yisi yaidana oto

ne. Wena ma beleti ofo kinagolowe, loto yisi oluto palawa naba yaki olu kofu-nafu ito yau ya yisi yamo lono oluto neta muki ya olu fudodo imo ne, loto logimaiye.

Kanu wela kefolaka
(Mt 7:13-14, 21-23)

²² Ena Yesu Yelusalemu unae, loto monimo wimo ya numuna meya nabaloti ido kefolati yaki uto mono ka api gilibimo wiye. ²³ Etito makafo eti loto limo, Wekolao, wenena mau kefomako olu omuni kenaife? loto loga o edaiye. ²⁴ Loga o edaito, itibito limo, Linate kanu kefolau dinune, loti kolinawamo koiya naba ya fiyalo, loto logimowe. Yamu wenena mukite dinune, loti lenawafa, ido ogoufámenawae. ²⁵ Ido numuna aboga namo nedito kanu moda kunamo kamena fedenami yalo linate feka minoti kanu kesoba wi minoti, eti loti wako lo nedenawamo, We nabao, kanu wi ledó, loti lonumunawafa, ido namokafo itibito logiminamo, Linate ya geyefe loto geyámowe. Ido numuna ebati yaki ya ágowe, loto lenagolowe. ²⁶ Eti loto loneto linate yate eti loti lonumunawamo, Kamoki lakoina wetenetati ido nonanoti nonima ne. Ido numude kanutelo yalo mono ya api lilibi-lilibi anima ne, loti lonumunawamo ne. ²⁷ Eti loti lonumunawafa, ido itibito logiminamo, Linate ya geyefe ádowe. Egalekati wenena minae? Linate nosámami monako mele-mele amo wenena muki ya fulu nedeti faiga walo, loto logiminagolowe. ²⁸ Eti logimoneto, ena Abalahamu, Aisaka, Yekopu, ido polofete muki ya Goti wekudi wenenala kiyaba o ledami ebala yalo minato linate geyenawafa, ido linanimote ya fulito gedanako, yamu feka minoti, kufu au-au loti, weni kofala uguti minenagilae. ²⁹ Ena mika negu-negu filiga-filiga yaleka-waka yalekati wenena oti Goti wekudi wenenala kiyaba o ledami ebalau diti weni-neta nenagilae. ³⁰ Ido wenena oiya kulinigi we minamo ya aiga kulini ya lumunami ne. Ido oiya kulini lomami wenena ya aiga kulinigi we minenawamo ne, loto logimaiye.

Yesukafo Yelusalemu minamo wenena yamu kufu imo ka
(Mt 23:37-39)

³¹ Aya kamenalo Falisi we mate Yesu nedo oti loumamo, Helotikafo kofenae, loto kolami yamu mika ama fulito eba malo wo, loti loumae. ³² Loumato, amokafo itibito logimami, Linate itibiti uti wewa kula-fadena ya eti loti loumalo, Koli minabe? Moda onemaki ido ledaki Satani kimiwela mino gedamo gilifi melemo uto, wenena neta kilamo olu faka lo gedomo woneto ido fo kamena tili (3) wageto lonone ya fuli lenagoliye, loti loumalo. ³³ Ido namo ya onema ya monimo uto, leda yaki monimo uto, oko yaki monimo unagolowe. Ya neditole? Yelusalemu kilala feka yalo polofete ma ofo folámenawae. E'e, Yelusalemu numudoka yako nofo fulunawae.

³⁴ Aiyo, Yelusalemu wenenao, Yelusalemu wenenao, linate polofete gini fulu-fulu o minae. Ido linanidoka gilifi melami we ya kifanakafa gini fulu-fulu amo ne. Ido okolofokafo momola olu mau wi gedeto okanakafa olu fito gede-gede imo yaidana oto kamena mumudi namokafo linate kemanu olu mau gedenae, loto kolofa, ido eleka fimo wae. ³⁵ Eyalo. Numudi meya ya fulito edenaiye. Ido linate kofa neyámoti monimo uti uti,

Wekola kuliyalo ami we ya lalo kolimo wimo ne,
loto ka mono lufuwau (*Sng 118:26*) nemo ka lenawamo kamena yalo ya kofa neyenagilae, loto logimaiye.

14

Yesukafo we ma neta kilami olu faka lo edami ka

¹ Ena Sabati foliku malo Yesu wene-neta netae, loto Falisi kuliyana nemo we ma numunau idaito, auma witi eye minae. ² Eye minato, moda omunalo we ma anakiyana fudimo ya neto ³ Yesukafo eyeto ya Falisi weki ido ka lo melami ka kolamo

weki eti logimami, Sabati foliku olu faka lo edenuwe, loti lenawamo ya lo melami ka fukenawafemo, ido fukámenawae? loto loga o gedaiye. ⁴ Loga o gedaito, ka ádoti minamo yamu anakafu neta kilami we oluto olu faka lo edeto ilifaito wiye.

⁵ Wito, ena eti logimami, Kani kiyalo. Linate yauti we ma nalafofe ido bulumakaulafe ya Sabati foliku ya kale fana no negu yau lumu fou lenami ya wewa yamo alako olu faka lo edámenaiife? loto loga o gedaito, ⁶ itibiti loumunawamo ka ya minámaiye.

⁷ Ido Yesukafo wenena weni-neta nenune, loti amo wenena yate folomo konido oloto nemo folomolo yaloko minenune, loti kolamo ya geyeto kepa ka ma logimami, ⁸ We makafo nalafo wena olageto wete-neta ya nenagologe. Kamo ano, loto kamodoka ka fulu kedeto, ido we ma kuliya nemo kulika olu fulu edenami we yaki ka fulu edetoma, ⁹ kamodoka oto, Folomoka ya we ama ya umo, loto lokomageto ukagalo kolito uto faifa wenena ebanido yalo minotena, loto folomolo konido oloto nemo yalo amedámo. ¹⁰ E'e, ano, lokomagetoma, kamo uto faifa wenena ebanido yalo minenanimi ya weni-neta aboga kamodoka oto lokumunami, Wenenane, oto folomo laloto yalo minenane, loto lokumunami ne. Eti lokumunami aya kamenalo ya wenena muki omunido ya kulika dinami ne. ¹¹ Etito makafo aimola kuliya oluto dinami ya Gotikafo ya kuliya oluto lumunami ne. Ido makafo aimola kuliya oluto lumuto moni minenami ya Gotikafo kuliya olu akaiya o edenami ne, loto logimaiye.

Wete-neta nenuge alo, loti lamo ka

¹² Ido Yesukafo wela-neta aboga eti loumami, Ena folilofe, ido lunagafe, weni-neta naba ofo kitoma, yowoka-motafe, ido atekafo-motafe, ido wenenakafe, ido wenena adu minoti neta ko namo wenenafe, wete-neta nenuge alo, loto ka fulu gedámo. Alo, logiminanimi, ya itibiti lokumunawamo, Kamo ya lamoki lakoina nenane, lato, lifimane fulu lotenaiye, loto alo, logimámo. ¹³ E'e, weni-neta naba ofo kinanimi ya neta ko ánamo wenenati, kebili siyamoti, ido kiyani-ani nosámami wenenati, ido omuni likami wenenati, Alo, loto ka fulu gedo. ¹⁴ Etito ka fulu gedenanimi ya lalo koli minomo unagolane. Ido aya wenenawa itibiti lifima kumunawamo ya ogoufámanako, yamu efe limo mona melamo wenena folaguti olu nedi gedenami kamenalo ya lifima itibito kumunaiye, loto loumaiye.

*We makafo weni-neta nenawae. Alo, loto ka fulu gedami ka
(Mt 22:1-10)*

¹⁵ Ido Yesuki lakoina amedoti weni-neta no minamo wenena minagu yauti we makafo kawa kolito eti loumami, Goti wekudi wenenala kiyaba o ledami ebalau diti ya weni-neta nenawamo wenena ya kolomo lalo koli minomo unagilae, loto liye. ¹⁶ Eti loumaito, Yesukafo itibito limo, We makafo wenena muki weni-neta ofo ki gedoneto nenawae, loto enawamo kamena ya mele gedaiye. ¹⁷ Ena neta-mata muki ya olufe lo fulu loitami kamena yalo ya wenenadoka ya kouba-nabala we ilifaito uto eti loto logimami, Neta-mata muki ofo kitae. Alo, logimaiye. ¹⁸ Eti logimaifa, wenenawa muki ka ailo-ailo loti ámunawamo ka lae. Eti lato, we makafo eti limo, Namu oiyako mika ma meina fiyomo nenako, yakafo ika o nedaito kenae, loto wowe. Yamu kamo wenaba nedoka uto loumageto kawa ya kolinami nosámenaife? loto ya liye. ¹⁹ Ido makafo limo, Namu oiyako bulumakau teni (10) ya meina fiyomo nenako, uto lono olunawamo kepa meleto enagolowe. Yamu kamo wenaba nedoka uto loumageto kawa kolinami nosámenaife? loto ya liye. ²⁰ Ido mamakafo limo, Namu oiyako wena olomo yamu ámunae, loto liye.

²¹ Etito kouba-naba we yakafo itibito uto, we nabala kawa lamo ka ya loumaito, kolito numuna aboga siya kala-kala lito, kouba-nabala we eti loto loumami, Kamo alako numuna meya nabau uto kanu kofalalo ido kanu kefolalo ya monito neta ko ánamoti, kebili siyamoti, omuni likamiti, kiyani nosámamiti gilimito ano, loto loumaiye.

²² Eti loumaito, kawa kouba-nabala we kolito, ayalo meyalo meletto itibito oto wenabala ya eti loto loumami, Wenabane, kamo ka lanido ya meyalo meletto gilimito ofa, ido eba maleka ya faifa ne, loto loumaiye. ²³ Eti loumaito, we nabala ya eti limo, Yamu numuna meya fulito uto kanu kofalalo ido migu kanudo ya monito wenena minenawamo ya auma wito gilimito ageto oti numuneu faitenawae. ²⁴ Ena logiminagolowe. Wenena komu ka fulu gedeto weni-neta ofo ki gedomo ya ma ánenawamo ne, loto liye, loto loumaiye.

*Yesu ege melenumo ka
(Mt 10:37-38)*

²⁵ Ena wenena mau naba minamo ya Yesu ege wato, eleyapa wito eti logimami, ²⁶ We makafo namodoka oto olafo, melafo, olonafo, nomilipala, yalafo, kunalafo, ido aimola omuna kofawa minenami mona yaki meya gimámenami ya nege melenami ogoufámenagoliye. ²⁷ Ido yá yofola mofuto nege melámenami we ya nege melenami ya ogoufámaiye.

²⁸ Kati kife lalo. Linate minagu yauti we makafo numuna naba ma kuna, loto lenami ya komu amedoto meinala kolito kifanane ogofunaife? loto kifanala katenagoliye. ²⁹ Eti ámenami, numuna folomo wilinaido kifanala fuli lagetto numuna ku fuli lenami ogoufámaito, wenena muki netawa eyeti ya kamana kinawae. ³⁰ Kamana kiti ya eti lenawamo, Wewa ya numuna apito ku fuli lenami ya ogoufámaiye, loti lo edenawamo ne.

³¹ Ido mikalo kiyaba we wekudi makafo mikalo kiyaba we wekudi maki lowa finune, loto lenami ya komu amedoto mau wiyamo kimiwela teni tauseni (10,000) yate kuwolafo kimiwela tuwedi tauseni (20,000) enagilamo ya olu fulu gedenubemo, ido olu fulu gedámenune? loto kala kinaiye. ³² Ido olu fulu gedámenune, loto kolitoma, kuwolafo faiga minenami kamenalo inateki egaidana oto olu kutifinune? loto ka fulu edenae, loto wenenala kuwolafo nedoka gilifi melaito unawae.

³³ Ido ayaidana oto linate yauti makafo netala-matala muki ya meya umámenami ya nege melenami ya ogoufámenaiye.

*Kuwo ka
(Mt 5:13; Mk 9:50)*

³⁴ Kolalo. Kuwo ya neta leya imo nefa, leyala fuli lagaiyama ya egaidana oto kofa leya enami ne? ³⁵ Lonola fuli limo ne. Etito kuwowaki ido bulumakau sefeki mikau ya olu eleyapa wito neta kifámenagolone. Faifa fulitone.

Linate katina nemo wenena ya kawa kolife loti kolalo, loto logimaiye.

15

*Sipisipi fuisami kepa ka
(Mt 18:12-14)*

¹ Ena kifana takisi olu-olu amo weki ido mona nosámami mele-mele amo weki muki Yesu kala kolinune, loti amodoka oti ogona o ede minae. ² Eti o minafa, Falisi weki ido lo melamo ka api gilibamo weki yate Yesu koli nosámami umuti eti lamo, We ama ya mona nosámami mele-mele amo wenena yaki koina wi gedeto lakoina no-no o minae, loti lae.

³ Eti lato, ena Yesu ya kepa ka logimami, ⁴ Kolalo. Linate minagu yauti we makafo sipisipila wani hadeti (100) minaguti lawoko ma ya fuisagetto liliga nainti-naini (99) ya faifa nemo ya yuwa namo ebalu fulu gedetoto uto fuisamima ya moni wilimo uto uto olu oloto pinami nefe? ⁵ Olu oloto pito alikani naba-naba oto eyauto ⁶ numudoka itibito enami ne. O fedeto auwafo-motaki ido wenena adu minoti ekelamo wenenalaki olu mau wi gedeto eti loto logiminami, Sipisipine fuisamima ya olu oloto pitowe. Yamu namoki lakoina alikani naba-naba enune, loto lenagoliye. ⁷ Ido ka logimowe.

Kosinauka minamo yate ayaidana oti lifima mino edami we lawoko makafo siya-muluna olu eleyapa winami, alikani naba-naba o minae. Ido alikani naba-naba enawamo monaniwa yakafo wenena nainti-naini (99) mona efe limoko mele-mele onimo nenako, sete-mulude eleyapa wiyámenune, loti lenawamo yamu alikani amo mona ya olu fulo edaiye.

Kifana siluwa lawoko fuisami ka

⁸ Ido wena makafo kifanala siluwa teni (10) nemo yauti lawoko ma fuisaito feiya kito numugu ya moita kilito esama-masama oto moni wilimo uto uto oloto pinagolife? ⁹ Oloto pitoto wenawa ya auwafo-motaki ido wenenala adu minamo yaki olu mau wi gedeto logiminami, Kifanane siluwa lawoko ma fuisami yama olu oloto pitowe. Yamu namoki lakoina alikani naba-naba enune, loto lenagoliye. ¹⁰ Ido ka ma logimowe. Ayaidana oto Goti enisolela omunido lifimala nemo we makafo siya-muluna olu eleyapa winami, alikani naba-naba o minae, loto logimaiye.

We ma nalafo fuisami ka

¹¹ Yesukafo ka ma enu wito logimami, We ma nalafo lele minami ya ¹² aiga kedami kipa yakafo melafo loumami, Netaka iya ku nedanimo yama nomo, loto loumaito netala iya meletu nalafo lele gimaiye.

¹³ Netala nalafo gimaito kamena lina efe lako minoito aiga kedami kipamakafa netala-matala muki olu mau wito oluto eba ma faiga mauka uto yalo iya ku edami netala muki kifanalo fuloto mona nosámami meletu monito kifanala fulo fuli liye. ¹⁴ Kifanala koukamela muki ya fuli loito minaito mika yalo kadunamu naba oloto piyaito, Wene-neta ma minámainako, kadunamu fulutenae, loto ¹⁵ aya ebalu wenena ma nedo uto lonoka olunae, lito, Yafone weni-neta umuto kiyaba o, loto yalo fulo edaito yafola kiyaba iye. ¹⁶ Yafola kiyaba oto kadunamu folaifa, we ma wela-neta umámainako, yafu weni-neta ya noneto mune enaiye, loto kolaiye.

¹⁷ Eti lotu kolito oku onaiguti ega-maga oito nedito eti lotu kala kiyami, Menefo koubanabala we muki ya konuma-kobina noti minamo leiga neta so lotu nemo nefa, namo ya kadunamu fulu minowe. ¹⁸ Etito nemoma nenako, menefo nedoka itibito uto eti loumunae: Menefo, namo ya kosinau minami wete kamote mona nosámami mele gedomo yamu lifimane ne. ¹⁹ Yamu nanefo ne, lotu lenanimo ya efe ádenami ne. E'e, kamo lonokalo kouba-naba wele, lotu fulu nedene, lotu kala kito ²⁰ nedito melafodoka wiye.

Wimo ya melafokafo faigati eyeto mulunau milumala naba kolito nalafodoka oluloto uto abusa wito mudo edaiye. ²¹ Mudo edaito, nalafokafo loumami, Menefo, namo kosinau minami we ya mona nosámami mele edeto ido kamo omugalo mona nosámami mele kedomo yamu lifimane ne. Yamu nanefo ne, lotu lenanimo ya efe ádenami ne, lotu loumaifa, ²² melafokafo kouba-nabala we eti logimami, Kenemane oti ukanalo owo lalo-talo ukanido owo maleka olu afima o edami yama oluti oti ukanalo wi edeti, analo ekeina neta lalo wi edeti, kiyanaloto neta yaki wi edalo. ²³ Etiti ya uti bulumakau dunuma fiyami ya oluti oti ofo kuwato alikani oto nenune. ²⁴ Nanefowa ama yamu moda folaiye, lotu loma nefa, kofa neidaiye. Ido fuisaito kofa olu oloto piyowe, logimaito ena apiti alikani oti noti minae.

²⁵ Eti o minato, nalafo komu kipa ya lonogu minaiguti oto numuna lega adu ya o fedeto nema lotu melege olamo ya kolito ²⁶ kouba-naba we ma lula fito eti loumami, Nedi-nedi ae? lotu loga o edaiye. ²⁷ Loga o edaito, eti loumami, Kunakafo folámoto itibito aito metibomakafa bulumakau dunuma fiyami ma ofoto ku edaito noto minone, loumaiye. ²⁸ Eti lotu loumami ka ya kolito siya kala-kala lito lukafa oto numugu idámenagolowe, lito melafokafo kolito numunauti lumuto loumami, Numugu ido, lotu kala fi minaiye. ²⁹ Kala fi minaiifa, amokafo eti lotu melafo loumami, Kolabe? Melege

so loto kouba-naba o kedeto ido kakalo kamena lawoko ma olu fulámomoma ne. Nefa, ido kamo ya meme momolati ya yaidana oto nomageto wenenaneki minámo-minámo onima ne. Ona moda eti ámanima ne. ³⁰ Eti ámanima nefa, ido nakafo ama ya netaka-mataka oluto monito wenaipa nomilipa kopa olu ono-ono oto gimi fuli loto kofa itibito aito ya kamo kala kolito yafoka-bulumakau momola dunuma fiyami ya ofo ki edane, loto eti loumaiye.

³¹ Eti loumaito, melafokafo limo, Nanefone, kamena-kamena namote minomima nenako, namo netane muki ya kaimo netaka ne. ³² Etito nefa, onema ya sete-muludeu lalo kolokele. Aya kunakafowa ya fulutaima nefa, onema kofa neidaiye. Ido u kopa utaima nefa, onema kofa olu oloto piyone, loto loumaiye.

16

Koukame kiyaba imo we ka manenau nemo ka

¹ Yesukafo ege-ege moinamo we ya ka eti logimami, Neta ko nami we ma nedo oti koukamela kiyaba we yamu koukameka moda fulaiye, loti lodobe fiyae. ² Yamu namodoka ano, loumaito aito loumami, Kamomu lo kede minamo kawa ya kolowe. Koukamene kiyaba we minanimo lonone ma kofa olámenane. Yamu kifana oluto ido kifana fulitanimo mona ya olu oloto pi nomo, loumaiye.

³ Eti loumaito, kiyaba wekafo kala mumudi kito ya nedi-nedi enae? We nabanekafo lononelo yaloti olu fulo nedainako, migu lono olunafe? E'e, aumane minámainako. Wenena wako logiminafe? E'e, eti enamo ya ukanelo kolinagolowe. ⁴ Aiyu, wenabane nilifageto wenenate wene-neta nomato, numunigu onoto nedito enamo yamu neta enae, loto kolaiye. ⁵ Eti loto kolito, wenabala netala lifima olu umamo wenena muki alo, lito ya kala koliti ato, komu ami we ya kiyaba wewakafo loumami, Kamo wenabanedokati netala olanimo ya kamodoka lifima nenaki ne? loto loga o edaito, ⁶ namodoka ya yá olifi nowala dalamu wani hadeti (100) yaidana nemo moda notowe, lito ya eti loumami, Amodokati neta olanimo lufuwa ya oluto, kenemaneto amedoto dalamu fifiti (50) yako olu oloto meleto lufuwa wiyo, loumaiye. ⁷ Ena aiga ami we ya loumami, Wenabane netala olanimo ya neta nenaki uma fiyámanimo ne? loto loga o edaito, itibito loumami, Yuwa witi beki naba wani hadeti (100) ya moda notomo ne, lito eti loto loumami, Uma fiyámanimo neta lufuwa wiyami ya oluto, amedoto yuwa witi beki naba eitiko (80) ya ne, loto olu oloto meleto lufuwa wiyo, loto loumaiye.

⁸ Ido koukame kiyaba we kaila imo mona melami we ya ka manenau nemo yaidana oto kala kiyainako, wenabala yakafo ebola limo ne. Yamu ama mikaleka monamu kolife loti kolamo wenena ya inanimu ani olu faka lenawamo monaninakafo wenena lamedo minamo ya inanimu ani olu faka lenawamo monani ya olu fulo edaiye.

⁹ Kolalo. Linate ama nosámami mikalo kifana-koukame ko namo neta yakafo wenena koina wi gedalo. Eti ato kifana-koukameti fuli lenaido ya minowa-minowa oti minenawamo ebau ya koina wi gedenawae, loto logimowe.

¹⁰ Makafo kefo-afola neta kiyaba lalo oto olu minenami ya ayaidana oto neta-mata naba yaki kiyaba lalo enagoliye. Ido makafo kefo-afola neta ya koto kiyaba ámenami yakafo ayaidana oto neta naba ya kiyaba ámenami ne. ¹¹ Etito nemo nenako, kamo ya kifana-koukame ama mikalo ya kiyaba lalo o edámenanimo, kemakafo neta ko nami netala ona kula ya kiyaba o nedenanane, loto agalo melenami ne? ¹² Ido kamo ailo wenena koukamenina ya kiyaba lalo ámenanimo, kemakafo kaimoka netaka ne, loto koukame komageto olu minenanimo ne?

¹³ We makafo wenaba lele ya kouba-naba o gedenami ya ogoufámaiye. Eti enae, loto kolinami ya wenabala ma ya eleka fi umuto, ido ma ya siya-muluna umunami nefemo,

ido malo ya u ekeleto, ido ma ya fulu edenami ne. Ayaidana oti linate Goti ido kifana-koukame mikalo neta-mata ya olu lawokoiti kouba-naba o gedenune, loti kolinawamo ya ogoufámae, loto logimaiye.

Lo melami ka ido Goti wekudi wenenala kiyaba o ledami mona ka

¹⁴ Ido Falisi we kifana ya seni-muluni umamo we yate Yesu kawa limo ya koliti kamana ki minae. ¹⁵ Eti ato, amokafo eti loto logimami, Linate ya wenena omunido efe limo mona melonimo wenena minone, loti monabi lele wi minafa, Gotikafo seti-muludigu kani kiyamo monawa ya koli minaiye. Ido wenena yate neta ma kuliya oluti di minamo neta ya Goti omunalo ya fitala kiyami neta yaidana oto ne.

¹⁶ Kolafe? Lo melami ka, ido polofete kanina ya lo oloto melemo uti Yoni minami kamenalo ya wae. Yaloti Goti wekudi kiyaba o ledami kala kuwa lalo lo oloto melemo wato, Gotidoka unune, loti auma witi kolamo wenena muki ya koiya fiti lono olu minae.

¹⁷ Ido aiga ya mika kosina fuli lenami ya faifa fuli lenagolifa, ido lo melami ka yauti ka kefo efemako ya u kopa ámunami ne.

We wena mofu melamo ya fuko fulitenawamo ka

(Mt 5:31-32, 19:9; Mk 10:11-12)

¹⁸ Ena we makafo olonafo fuko fulito, uto wena ailo olami ya kume-ugele naiye. Ido we makafo wena wanafo fuko fulitami ya wena olami ya kume-ugele naiye.

Neta ko nami weki Lasalusiki kanina

¹⁹ Ido neta ko nami we ma nemokafo ukanalo owo kisiki kiyobaki meinala naba nemo wito, kamena-kamena wela-neta laloko no-no o minaiye. ²⁰ No minaito, ido we ma neta ko ánami wako o-o imo we kuliya Lasalusi ukana muki numuna limo we ²¹ neta ko nami we wela-neta leiga ya fulenawamo oluto nenaiye, loti kila kanu welalo wenenalate olumo fulu edato, ono minaiye. Ono minaito, kula yate oti numuna lido kenabu-kenabu o edae.

²² Ena aiga wako o-o imo wema folaito, enisoletite ilimiti diti Abalahamu kemanau fulu edae. Ido neta ko nami wemaki folaito, kale li edae. ²³ Kale li edato, yo eifámenami yoku minoto ogofu naba-naba kolito ko faka loto yaleka faiga aufaito kami ya Abalahamute Lasalusite lakoina minami ya geyaiye. ²⁴ Geyeto Abalahamu eti loto loumami, Menefone, namo milumane kolito ya yoku ogofu naba-naba kolonako, oto ana gala noku fito wene kulumalo fili nedenaie, loto Lasalusi namodoka ilifo, loto loumaiye. ²⁵ Loumaifa, ido Abalahamukafo itibito loumami, Nanefone, koli minane. Mikalo minanimo kamenalo ya netaka-mataka lalo ya moda olageto, ido Lasalusi ya netala-matala nosámami olaima nefa, oiya siya-muluna olu aila wi ede minoneto, ido kamo ogofu koli minane. ²⁶ Ido yako minámaiye. Filiga-filiga lamo minonido linate minado muliti yau kowo naba-naba failainako, wenena amalalo minamo ya filigaleka ogofuti kamo minanidoka ya ámunagilae. Ido kamo minanidoka yati ogofuti lamo minonido ya ámenagilae, loto loumaiye.

²⁷⁻²⁸ Ena itibito loumami, Menefone, ka ma lenae, koli nomo. Menefo numunau kunanefomota faifu (5) ya minamo ne. Amoki yo eifámenami eba amau ya lumuti ogofu naba-naba kolitenawae, loto Lasalusi ilifageto uto fuka ka logiminaiye, loto loumaiye. ²⁹ Etito loumaito, Abalahamu yakafo itibito loumami, Kunakafomota ya Moseseki polofeteki lufuwa wiyamo yama mino gedaima nenako, kolinagilae, loto loumaiye. ³⁰ Eti lito, loumami, E'e, Abalahamu, menefone, etito minámaiye. We ma folaguti nedito logiminami ya seni-muluni olu eleyapa winagilae, liye.

³¹ Eti lito, ya loumami, Mosesete polofetete kanina koli fuliti minatoma, ido we ma folaguti nedito uto logiminami ya ayaidana oti kala ya koli fulitenawamo ne, loto logimaiye.

17

*Mona nosámami yakafo wenena koli kikinina olu kopa o-o imo ka
(Mt 18:6-7, 21-22; Mk 9:42)*

¹ Yesukafo ege-ege moinamo we eti logimami, Neta-mata mona-mona yakafo oto wenena ya olu nosámami mona melenawae, loto enagoliye. Eti enagolifa, we makafo etito olu lifima fede giminami we ya aiyo, lifima ka naba-naba itibito olunami ne. ² Yaidana we yakafo wenenane yauti lawoko aumala minámami ma olu lifima fede umunae, loto lenami we ya ana-kiyanalo oluti, kenebalalo kifana naba-naba nela witi kuwo noku fulo edamo neko, moda lalo agi ne.

³ Yamu linanimo monatina ya koti kiyaba otiko moinalo. Ido koinakafo makafo nosámami mona melami ya oudageto, siya-muluna olu eleyapa winami, lifimala kilili o edo. ⁴ Ido fo kamena lawokolo ya kamena seweni (7) ya olu nosámami o kedenami ya kamena seweni (7) ya kamodoka itibito oto sene-mulune olu eleyapa wiyowe, lenami, lifimala kilili o edo, loto logimaiye.

Koli kikito umunumo ka

⁵ Ido aposolo yate Wekola loumamo, Kamo koli kikite ya olu naba-naba o ledó, loti lato, ⁶ amokafo itibito logimami, Linate koli kikitina ya kolipa ilawa yaidana oto kefolá minenami ya yá yola afuto lumuto kuwo noku minoto dinane, loti loumunawamo ya wenido meyalo meletó eti enagoliye.

Kouba-naba we lononi ka

⁷ Kati ki efe loti kiyalo. Linate yauti we ma kouba-nabala we ya migu mika fi minenaife, ido sipisipi kiyaba o minenaife, lunaga melageto migu yati itibito oto numugu dinami ya wenabala yakafo loumunami, Alako ano. Weka-neta no, loto loumunaife? ⁸ E'e, etito minámáiye. Amomakafo eti loumunami, Aiyo, kamo wene-neta ofo kito, ukagalo owo wito, wene-neta nomageto notoneto aiga kaimoka ofo ki nenane, loto loumunagoliye. ⁹ Ido kouba-nabala we ya ka loumaido meyalo melami ya ebola lenaife? E'e, eti o edámenáiye. ¹⁰ Yamu linateki ayaidana oti neta logimodo ya o fuli lageto, Lamo faifa kouba-naba we minoto lonote yako ologe. Lebote ya ádalo, loti lalo, loto ya logimaiye.

Yesukafo okola kilamo we teni (10) ya olu faka lo gedami ka

¹¹ Ena Yesu ya Yelusalemu unae, loto kanudo Galili mika onowalo, ido Samalia mika onowalo ya monimo uto, ¹² numuna meya malo u fedeto idaito, okola kilamo we teni (10) yate katula oti, ¹³ faiga minoti au loti lula fiti eti lamo, Yesuwo, wenabao, lamo milumate ya kolo, loti lae. ¹⁴ Eti loumamo we ya geyeto logimami, Linate uti ukani ya yokila ki umamo we ya gilibalo, lito koliti kanudo monimo wado yalo ukani olu mo lo gedaiye. ¹⁵ Ido wemomo wagu yauti we lawoko makafo ukana mo limo ya eyetoto itibito Yesu nedo oto, Goti ebola au-au loto lomo aiye. ¹⁶ Oto ya Yesu kiyanalo kiyana umola fito, Siyane, lalole, loto loumaiye. Eti loto loumami wewa ya Samalia we ne.

¹⁷ Yesu ya loga imo, We teni (10) okola kilamo ya muki olu mo lo gedofe? Olo. Ido liliga naini (9) egau ya minae? ¹⁸ Ailo feka we ama yako oto Goti ebola lenae, loto itibito ainako, liliga ya Goti ebola lenune, loti itibiti ámafe? loto loga o gedeto, ¹⁹ ido wewama eti loto loumami, Kamo nedito wo. Koli kikitanimó yakafo ukagalo ya olu faka lo kedaiye, loto loumaiye.

*Goti wekudi wenenala kiyaba o ledami kamenala ka
(Mt 24:23-28, 37-41)*

²⁰ Kamena ma Falisi we yate Yesu loga o edamo, Goti wekudi wenenala kiyaba o ledami kamena ya nenafeko o fedenami ne? loti loga o edato, Yesu ya itibito logimami, Goti wekudi wenenala kiyaba o ledami kamena ya mebe-mabaki wenena omunikafo

eyenawamo ya ámenami ne. ²¹ E'e, Goti wekudi wenenala kiyaba o ledami ya moda linate minagu mino gedami nenako, Uma ya ne. Eyalo, ido, Yola ya ne. Eyalo, loti ádenawamo ne, loto logimaiye.

²² Ena ege-ege moinamo we eti loto logimami, Aiga linate ya namo We Kula ya kofa oloto pi gedenamo kamena lawoko ya eyenune, loti auma witi kolinagilafa, eyámenawamo ne. ²³ Ido mate eti logiminawamo, Yolaleka ne. Eyalo, ido, Umaleka ne. Eyalo, loti logiminawamo ya eyenune, loti oluloti gege melámalo. ²⁴ E'e, kopana ito kosinalo ya filiga falake loto filiga lamena o fulitami yaidana oto namo We Kula kamenanelo ya itibito o fedenamo ne. ²⁵ Etito oloto pinafa, ido kamena oiya ama minamo wenena komu keina naba-naba mona-mona numuti, meni numuti neyefe loti neyámenawae.

²⁶ Ido namo We Kula itibito enamo kamenalo ya Nowa minami kamenalo wenena monani melamo yamaidana oti mona melenawamo ne. ²⁷ Aya kamenalo ya wenena weni-neta nonano noti, we wena mofu meleti, we wena anido olu gimiti, yaidana-amaidana mona melemo uti, u Nowa sipiku idaido yalo wafa, ido no lafa naba ya o fedeto muki olu kopa o gedami ne.

²⁸ Ido Loti kamenalalo yaki ayaidana oti weni-neta nonano noti, neta-mata meina fiti, neta-mata kifanaló fuloti, ufa neta kifiti, numunina kuti etiti mino-mino omo idae. ²⁹ Etiti minafa, Loti Sodomu fulito wimo kamena yalo yo yaki kifana salifa yo limo yaki ko wiyami yaidana oto kosinalo yati lumuto wenena muki olu kopa o gedami ne. ³⁰ Ido namo We Kula olu oloto pi gedenamo kamenalo ya adeina wenena monawa melamo yamaidana oti eti enawamo ne.

³¹ Aya kamenalo ya we ma numunala obito minenaidoti ya lumuto uto koukame-akamene lulau olunae, loto numunalau idámenaiye. Ido ayaidana oto we ma minau minenami ya itibito netane ma olunae, loto numudo ámunagoliye. ³² Loti olonafó kala yamu kati ki efe lalo. ³³ Makafo aimola oto meletó imo monala ya olu kiki lo minenae, loto kolami ya u kopa unagoliye. Ido makafo aimola oto meletó imo monala yamu kolámenami ya omuna kofawa minowa-minowa enami ne.

³⁴ Ka ma logimowe. Aya luwaila yalo lele folomolo lawokolo ono minenawami ya lawoko ma oluti ido lawoko ma fuló edenawamo ne. ³⁵ Ido wena lele lakoina lono olu minenawaidoti ma oluti ido ma fuló edenawamo ne. [³⁶ Ido we lele migu minenawami ma ya oluti ido ma ya fuló edenawamo ne,] loto logimaiye. ³⁷ Eti logimaito, amo ya loumamo, Wekolao, kawa lanimó ya egaleka oloto pinaiye? loti loga o edato, itibito logimami, Kono ukana nedo yalo nema ikime ya oti mau wi-wi ae, loto logimaiye.

18

Wena-kena ka

¹ Ena Yesu ya ege-ege moinamo we ya kamena-kamena Goti loumutiko minoti, aisa loti fulitámenawae, loto kepa ka logimaiye. ² Etito logimami, Numuna meya malo ka olu efe lo-lo imo we ma nemo ya Goti koliya kolámoto, ido wenenati yaki koli gimito geye lalo melámáiye. ³ Ido numuna meya ayau ya wena-kena ma nemo yakáfo kamena-kamena ya ka olu efe lo-lo imo we nedo ya uto ilulu kuto eti loto loumu-umu imo, Kuwonefokafo kane ya olu fuló nedainako, yamu kamo ya ane olu faka lo nedo, loto liye. ⁴ Eti lito, wewa ya wena-kena kala kamena fana koli fulito minami nefa, aiga siya-mulunau eti loto kolami, Namó ya Goti koliya kolámoto, ido wenenati yaki koli gimito geye lalo melámowe. ⁵ Etito nefa, wena-kenawa ya ilulu kuto kamena-kamena loga lonumutoko minageto, aisa lotenanako, yamu ana olu faka lenae, loto kolaiye, loto Yesu ya logimaiye.

⁶ Ena Wekolakafo eti limo, Linate ya ka olu efe lo-lo imo we monala efe ádami we kalawa ya kolalo. ⁷ Ido Goti iyaina o gedami wenenala ya fo lido sinidigu kamena-kamena au loti loumu-umu o minamo ya ani olu faka ádenaife? Ido kiyaba omo wato aiga ya ani olu faka lenae, loto ádenaife? ⁸ E'e, ka ona logimowe. Kenemane oto ani olu faka lenagoliye. Etito nefa, namo We Kula enamo kamenalo ya mikalo koli kikitina nomamo wenena ya olu oloto pinafe? loto logimaiye.

Falisi weki kifana takisi olu-olu amo weki kepa ka

⁹ Ido Yesukafo wenena maleka inanimomu kolamo, Mona efe lotoko mele minone, loti wenena liliga muki ya koli fulo gedamo wenena ya kepa ka maki eti loto logimami, ¹⁰ We lele ma Goti loumunaliye, loti felegaga kuliyai numuna nabau idami, ma ya Falisi we, ido ma ya kifana takisi olu-olu imo we ne. ¹¹ Ido Falisi wema ya nedi minoto, aimolamu ya kolito eti loumami, Aiyo, Gotiyo, wenena liliga ya ugele noti, mona nosámami-asámami meleti, kume-ugele namo mona melamo we, ido kifana takisi olu-olu imo we ama nemo yaidana oto minámonako, yamu siyane, lalole, loto lokomowe. ¹² Namu salele lawoko lulau fo kamena lele wene-neta moi wito ánoto minoto, koukame kofawa oluto ko nomo neta yauti mau naini (9) ya nanimone olumo uto ido mau lawoko (1) ya kumu-kumu omo ne, loto etito loumaiye. ¹³ Eti loumaifa, ido kifana takisi olu-olu imo we faiga afumaleka nedi minoto, kosinau kogo ko faka ádoto, ikiyalo kesoba wito, eti loumami, Aiyo, Gotiyo, namo lifimane nemo we ya minowe. Yamu milumane kolo, loto limo ne. ¹⁴ Etito loumami we ya Gotikafo monaka efe limo we minane, lo edaito numunaleka wimo ne. Ido ailo wema yamu etito ádaiye, loto logimowe. Yamu we ma aimola kuliya olu faka lo minenami we ya Gotikafo kuliya oluto lumunami ne. Ido we ma aimola kuliya oluto lumuto moni minenami we ya Gotikafo kuliya olu akaiya edenami ne, loto logimaiye.

*Yesu nedo nomilipa kefola gilimiti amo ka
(Mt 19:13-15; Mk 10:13-16)*

¹⁵ Ido nomilipa kefola Yesu nedo gilimiti ato, anakafafo atenido melenaiye, loti afa, ege-ege moinamo we yate goudae. ¹⁶ Goudafa, Yesu ya nomilipa kefola luni fito, amo nedo olu mau wi gedeto, eti limo, Nomilipawa yaidana oti minamo wenena ya Goti wekudi wenenala kiyaba o gedainako, yamu namodo enawamo ya kanu ku gedámalo. ¹⁷ Ka ona logimowe. We makafo nomilipa neta faifa umunawamo neta olunami yaidana oto Goti wekudi wenenala kiyaba o ledami monala ya olámenami ya Goti kilala yau idámenaiye.

*Kiyaba we neta ko nami we kala
(Mt 19:16-30; Mk 10:17-31)*

¹⁸ Ido kiyaba we makafo eti loumami, Api lilibanimo we lalo, namo kofawa minomo dinamo mona ya olunae, loto kolinamo ya nena mona melenamo ne? loto loga o edaiye. ¹⁹ Loga o edaito, Yesukafo itibito loumami, Nedito ya we lalole, loto lo nedane? We lalo ma ya minámaiye. Goti yako lalo ne. ²⁰ Ena kamo lo melami ka moda kolife loto kolitanima ne. Etito limo, Kume-ugele áno. Wenena gini folámo. Neta ugele olámo. Ka suki logimámo. Okafo mekafo kulini olu faka lo, loto ka mono lufuwau (*Kis 20:12-16, Lo 5:16-20*) nemo ka ya koli minane, loto loumaiye. ²¹ Loumaito, itibito limo, Kipa kefola minomo kamenaleka yati kawa muki ya meyalo melewo wowe, loto loumaiye. ²² Loumaito, Yesukafo kawa kolitoto eti loumami, Kamo ya neta lawoko mako eti enanimomo neta ya faifa ne. Neta-mata muki ko nanimo ya kifanaló fuloto, kifana oluto neta ko ánamo wenena iya mele gimageto ya kosinau koukame ko nenagolane. Ido oto nege melo, loto loumaiye. ²³ Kawa loumami ya kolitoto koukame naba-naba ko nami nenako siya-muluna keina iye.

²⁴ Eti imo Yesu eyeto loumami, Koukame naba-naba ko namo wenena ya Goti wekudi wenenala kiyaba o ledami kilalau dinawamo ya koiya naba finawamo ne. ²⁵ Yafo-kameli yakafo naka kifiyau dinami ya koiya naba finami nefa, ido koukame ko namo wenena yate Goti kilalau dinawamo ya oto diti koiya naba-naba finawamo ne, loto logimaiye. ²⁶ Wenena ya kawa limo ya kolititi eti lamo, Etito nenako, yamu kema wenena olu omuni kenaiye? loti loga o edato, ²⁷ Yesu ya limo, Wenena yate ya ogoufámafa, ido Goti yakafo neta-mata muki eti enami ya moda ogofuto minaiye, loto logimaiye.

²⁸ Pitakafo eti loto loumami, Lamo ko nonimo netate-matate muki ya moda fulitoto kege melone, loumaito, ²⁹ Yesu ya logimami, Ka ona logimowe. We makafo Goti wekudi wenenala kiyaba o ledami yamu numunala ebalafe, ido olonafefe, ido yalafo-kunalafofe, ido olafo melafefe, ido nomilipalafe fulitenami ³⁰ ya oiya minami kamenalo neta fulitami mulalo-mulalo dito itibito umunami ya oluto, ido aiga kamena o fedenami yalo ya minowa-minowa oto minomo dinami ne, loto logimaiye.

Yesu fulunami ka

(Mt 20:17-19; Mk 10:32-34)

³¹ Yesu ya ege-ege moinamo we tuwelu (12) yako gilimito anawaleka uto, eti loto logimami, Lamo ya Yelusalemu idogeto polofetete namo We Kula yamu lufuwa wi melamo ka yama muki u ayalo winaiye. ³² Namu We Kula ya anekiyanelo oluti ailo feka wenena anido gimato, amote kiya o nedeti, kamane kiti, ketufu o nedeti, ³³ ipi nofoti, nofo fulunagilae. Ido fo kamena lelei-lawokoi (3) wageto fulunaguti ya kofa nedinagolowe, loto logimaiye. ³⁴ Eti logimami kawa muki ya kolife loti kolámae. Ka limo monawa ya olu faluku gedami yamu nena netamu liye? loti ya kolife ádae.

Yesukafo omuna likami we ma olu faka lo edami ka

(Mt 20:29-34; Mk 10:46-52)

³⁵ Yesu monimo uto Yeliko olu alili melaito, omuna likami we ma ya kanu anawalo amedoto minoto, neta wako lo-lo imo wema ne. ³⁶ Ido wenena mau naba kanu ayalo uti ka lamo ya kolitoto eti loto loga imo, Yae, nedi-nedi ae? loto loga ito, ³⁷ eti loti loumamo, Yesu Nasalete numudoti ami we ya monimo wiye, loumato, ³⁸ wewa ya au loto lula fito eti limo, Yesuwo, Defiti nakulafo, namo milumane kolo, loto loumaiye. ³⁹ Eti lito, wenena komu meleti wamo yate wewa oduti eti loumamo, Ka kedámoto mino, loti lafa, kofa au naba-naba loto eti limo, Defiti nakulafo, milumane kolo, loto loumaiye. ⁴⁰ Yesu ka limo kolito, nedi minoto, wewa ya ilimiti minodo alo, lito ilimiti ato adu minaito wewa ya Yesukafo loga o edami, ⁴¹ Namu ya kamo nedi-nedi o nedenaiye, loto kolane? loumaito, itibito eti loto loumami, Wekolao, omune kenae, loto kolowe, loto lomaito, ⁴² Yesu itibito loumami, Omuga ko. Koli kikitanimu yakafo olu faka lo kedaiye, loto loumaiye. ⁴³ Loumaito, moda ayalo omuna likami ya falatito, Yesu ege meletu Goti ebola lomo wiye. Ido wenena muki ya eyeti amo yaki Goti ebola lomo wae.

19

Sakiusi kala

¹ Yesu ya Yeliko numudo uto, monimo wiye. ² Ido yalo we ma kuliya Sakiusi ya kifana takisi olu-olu amo we kiyabani we naba minoto, neta ko nami we minaiye. ³ Ido wewa yakafo Yesu ya egaidana we ne? loto eyenae, loto kolaifa, we lina nenako, wenena mau naba minagu minoto eyefe ádaiye. ⁴ Yamu Yesu unaidoka kanu afumaleka ya oluloto komu uto, eyenae, loto ya yá adeku dito ya minaiye. ⁵ Minaito, Yesu aya ebalu o fedeto ko faka loto eyeto, eti limo, Sakiusiyo, alako itibito mikalo lomo. Namu onema ya kamo numugau minenae, loto kolowe, loto loumaito ⁶ ayalo kenemaneto itibito lumuto, siya-muluna alikani ito, aiyo-koiyo lo edeto, ilimito numunauka wiye. ⁷ Wito wenena muki

ya eyeti, koli nosámami umuti eti lamo, Aiyo, lifimala nemo we numunau dito yalo onenagoliye, loti lae.

⁸ Eti lafa, Sakiusi nedito, Wekola ya eti loumami, Wekolao, moda kolo. Oiya ama namo koukamene muki iya meletó filiga ya neta ko ánamo wenena giminae. Ido we ma ka suki loumuto netala lawoko ma ugele olomo ya mulalo-mulalo meletó itibito neta fo (4) yaidana umunagolowe, loto loumaiye. ⁹ Ido Yesukafo eti limo, Wewa yaki Abalahamu ufa fiyaigu yauti nenako, onema Gotikafo numunawau minamo wenena olu omuni kaiye. ¹⁰ Etito namo We Kula wenena moni fuisamo wenena ya moni wilito olu omuni kenae, loto omo ne, loto loumaiye.

*Kifana lono olamo we teni (10) ya lononi meina olamo ka
(Mt 25:14-30)*

¹¹ Kawa ya koli minato, Yesu Yelusalemu olu alitami yamu wenena Goti wekudi wenenala kiyaba o ledami mona ya oiya eti-mati oloto pinaiye, loti kolato Yesukafo kepa ka ma enu wito eti logimami, ¹² Kuliya nemo we ma eba faigalo uto minoto, mikalo kiyabani we wekudi bulu nedato, itibito enagolowe, loto ¹³ kouba-nabala we minaguti ya teni (10) luni fiyaito, ato Giliki kifana kuliya mina lawoko ya muki gimito eti logimami, Kifanawa gimomo ya oluti kifanafo lono olumo wato itibito enae, lototo wiye.

¹⁴ Wifa, ido kiyaba o gedami wenena amomu koli nosámami umuti, wewa wido ya kiyabate we wekudi minenaiye, loto kolámone, loto kawa fulenune, loti wenena ma egeka gilifi melato wae. ¹⁵ Wafa, ido kiyabani we wekudi buluto, aiga ya itibito aiye. Itibito oto kifanane gimomo ounawa nenaki olu mene amo ya kolinae, loto kouba-nabala we luni fiyaito ae.

¹⁶ Komu ami we eti loto loumami, Wenabao, kamo kifana mina nomanimo yakafo lono oluto kifanaka ounawa teni (10) maki olu mele kedomo ya ne, loto loumaiye. ¹⁷ Eti lito, kiyaba we ya eti loumami, Kouba-nabane weyo, lonoka lalo eyowe. Kamo neta kefo efema ya kiyaba lalo aninako, numuna meya teni (10) ya kiyaba enane, loto loumaiye.

¹⁸ Loumaito, ido kouba-nabala we naba tu ya oto eti limo, We nabao, kamo kifana mina nomanimo yakafo lono oluto kifanaka ounawa faifu (5) maki olu mele kedomo ya ne, loto loumaiye. ¹⁹ Loumaito, kiyaba we ya eti loumami, Numuna meya faifu (5) ya kiyaba enane, loto loumaiye. ²⁰ Eti loumaito, kouba-nabala we ma oto eti loumami, We nabao, kamo kifana mina nomanimo lafo-lafoku yau asa wito falukuto melomo uma ya ne. ²¹ Kamo seka-muluga itanimo nenako, kolika kolowe. Ido neta ma netaka minámami ya faifa olu-olu animo ne. Ido neta migu kifamo neta kifámanimo ya faifa kofu-kofu anima ne, loto loumaiye.

²² Eti loto loumaito, kiyabala we yakafo itibito loumami, Kouba-naba we kefali nosámanimo, kaimoka ka lanimo yakafo olu kalo kedenagolowe. Namó sene-mulune itoto, neta ma netane minámami ya faifa olu-olu oto, ido neta migu kifamo neta kifámomo ya faifa kofu-kofu omo ya moda kolitabe? Olo. ²³ Eti loto kolanimo ya itibito enami kamenalo ya kifanalaki ounaki olunaiye, loto kifanane komomo ya kifana mele-mele amo numugu ya nedito mele nedámame? loto loga o edaiye. ²⁴ Loga o edeto wenena adu nedi minamo ya eti loto logimami, Kifana anau olu nemo ya ipoti oluti kifana mina teni (10) ko nami we ya umalo, loto logimaito ²⁵ amo yate itibiti loumamo, We nabao, amo ya kifana mina teni (10) ya moda olu minaima ne, loti loumato, ²⁶ itibito eti loto logimami, Neta ma ko namo wenena muki ya maki enu wito giminami ne. Ido neta ma ko ánamo wenena neta kefo ko namoma ya amodokati ipenami ne, loto logimowe. ²⁷ Ena kuwonefo-mota namomu ya mikalo wekudite minenaiye, loti

kolámamo ya gilimiti oti namo omunelo ya gini folalo, loto limo ne, loto logimaiye.
²⁸ Ena Yesu ya kawa ya logimi fuli lototo Yelusalemu unae, loto komu meletoto idaiye.

Yesu Yelusalemu yalo mikalo wekudi yaidana oto idami ka
 (Mt 21:1-11; Mk 11:1-11; Yo 12:12-19)

²⁹ Monimo dito mowa kuliya Olifi mowa yalo Betefage ido Betani numuna olu adu meletoto ege-ege moinamo we lele komu gilifi meletoto eti logimami, ³⁰ Linate numuna meya youmalo uti dinawaido ya yafo-dogi momola meyalo moinámamo nela witamo minenami ya eyeti nelalo efliti oluti amaloto itibiti ailo. ³¹ Ido we makafo, Linate ya nediti nela ya eflaiye? loto loga o gedaitoma, eti loumailo, Wekola lonola ma neto yamu lito oiye, loti loumailo, loto logimito gilifi melaiye.

³² Gilifi melaito, wewa lele ya monimo uti netawa muki Yesu logimamidana oto oloto pi gimaito eyeti ³³ uti yafo-dogi momola ya nela efliti minaito aboga yate oti logimamo, Linate ya nediti yafote-dogi momola ya nela efliti minaiye? loti loga o gedato, ³⁴ itibiti logimami, Wekola lonola ma neto yamu lito oiye, loti laiye.

³⁵ Eti loti yafo-dogi momola ya ilimiti Yesu nedo ya oti ukanido owo mulalo wiyamo ya kololototi yafo-dogi momola meyalo ya meletoto Yesu ana olu faka lato meyalo idaiye.

³⁶ Dito minoto monimo wito wenena yate ukanido owo feka wiyamo ya kololototi kanudo unaido kolaleka wilimo wae. ³⁷ Eti ato, Yelusalemu adu Olifi mowa fulito waka afumaleka wimo kanudo ya aito, ege melamo wenena muki mau naba yate alikani naba oti, Goti aumala gilibami neta muki oloto pi gedami ya eyamo yamu au naba-naba loti Goti ebola loti, kuliya olu faka loti eti lamo,

³⁸ Aiyo, kiyabate we wekudi Wekola kuliya ami we ya lalo kolimo wimo ne. Ido kosinau you amene mona ya oloto piyaito, yoiyau kosinau minamo yaki ayaidana oti kuliya olu faka lo-lo ae, loti ya lomo wae.

³⁹ Wenena mau naba minagu yauti Falisi we mate Yesu eti loti loumamo, Api lilibanimo we, kege melamo we ya lo fuko gedageto weni itoti minenawae, loti loumato, ⁴⁰ itibito logimami, Namoto ka logimowe. Ka ádatoma, kifana yate kai melenagilae, loto logimaiye.

Yesukafo Yelusalemu yamu kufu imo ka

⁴¹ Ena Yesu monimo uto, Yelusalemu olu alili meletoto, numuna meya naba ya eyeto wenena yau minamo kufuni o gedeto ⁴² eti limo, Aiyo, onema oiya amaloto namokafo olu you amene mona mele gedenamo mona ya linanimotina kolife loti koli minamo neko, lalo agi ne. Nefa, oiya netawa olu faluku gedami yamu omudikafo ogofuti ágae. ⁴³ Ogofuti ágato, kamena ma enami yalo ya linate kuwotibo-mota numuna meya naba kilalo kifana okoli meleto diti yalo diti ogona o gedeto kanu muki unawagu-unawagu ito gedenawamo ne. ⁴⁴ Ido numuni meya muki ya luko-mako oti olu kopa o edeti we wena nomilipani muki minamo ya gini fulunawamo ne. Gotikafo olu omuni kenae, loto ami kamenala ya kolife loti eyámamo nenako, yamu kifana ya kifana ma mulalo nemo ma minámenami ne, loto limo ne.

Felegaga kuliya numuna nabau Yesukafo wenena neta kifanalo fulamo ya giyadami ka
 (Mt 21:12-17; Mk 11:15-19; Yo 2:13-22)

⁴⁵ Ena Yesu felegaga kuliya numuna naba kilalau dito wenena neta kifanalo fuloti minamo ya apito giyado feka ito eti logimami,

⁴⁶ Numune ya ka lonumu-numu amo numunale, loti lenawamo ne, loto ka mono lufuwau (Ais 56:7) ya nemo nefa, linate yate olu ugele we numuni yaidana o minae, loto logimaiye.

⁴⁷ Ido kamena-kamena ya felegaga kuliyai numuna nabau api gilibimo wifa, yokila ki umamo we kiyabani we, ido lo melami ka api gilibamo we, ido wenena kiyabani we yate Yesu ofo fulunawamo kanu ya moni wilafa, ⁴⁸ wenena mau minamo ya auma witi ka limo ya kolanako, yamu ofo fulunawamo kanu ya olu oloto piyámamo ne.

20

*Yesu kema welalo api lilibane? loti loga o edamo ka
(Mt 21:23-27; Mk 11:27-33)*

¹ Kamena ma Yesu ya felegaga kuliyai numuna naba kilalau ya wenena api gilibito kawa kuwa lalo lo oloto melaito, yokila ki umamo kiyabani we, ido lo melami ka api gilibamo we, ido wenena kiyabani we yaki amodoka oti ² eti loumamo, Kamo netawa o-o minanimo ya kema welaloti kolito o-o ane? Kemakafo lokomaito o-o ane? loti loga o edato, ³ itibito logimami, Namu yaki ka ma loga o gedenagolowe. Lonomalo. ⁴ Yoni ya kema welaloti wenena noku wi gedaiye? Kosinau nemo we welaloti nefemo, ido wenena wenidoti nefe? loto loga o gedaiye. ⁵ Loga o gedaito, inanimoni lokolifakoli oti eti lamo, Lamo ya kosinau nemo welokati ne, loto lenumo ya amokafo ya, Aiyu, linate ya nediti koli kikito umámæ? loto lolumunagoliye. ⁶ Ido wenenadokati ne, loto lenumo ya wenena muki yate kolamo Yoni ya polofete ne, loti kolama nenako, kifanakafo lofo fulunagilae, loti kolamo yamu ⁷ itibiti loumamo, Egalekati ne? Lamo kolife ádone, loti loumato, ⁸ Yesukafo limo, Namu yaki kema welaloti amaleka neta o-omo ya logimámenagolowe, loto logimaiye.

*Kiyaba we nosámamo nela waini migu lono olamo ka
(Mt 21:33-46; Mk 12:1-12)*

⁹ Ido Yesu ya wenena muki kepa ka apito eti logimami, We makafo nela waini kifomo mine ya kiyaba o minenune, lenawamo meina numunawae, loto lonowa anido meleito mika faiga uto yalo kamena fana minaiye. ¹⁰ Minaito, ilawa linami kamenalo ya kouba-nabala we ma mineuti ilawa liliga umato oluto enaiye, loto mina kiyaba o minamo we minado ilifi melaito, u fedaifa, ofoti, neta ma umámoti, iyadato, faifa itibito aiye. ¹¹ Itibito aito, kouba-naba we ma ilifi melaito, minadoka wifa, amoki ofoti olu nosámami o edeti neta ma umámoti iyadato faifa itibito aiye. ¹² Itibito aito, kouba-nabala we mama ilifi melaito, minadoka wifa, ayaidana oti ofoti ukana olu nosámami o edeti itufae. ¹³ Itufato, nela waini mi aboga yakafo eti loto limo, Nedi nedi enae? Nanefo sene-mulune umomo we ya minado ilifi melenae. Ilifi meloneto unami ya kala kolinagilae, loto kolito ilifi melaiye. ¹⁴ Ilifi melaito, minadoka wifa, eyeti lokoli-fakoli oti eti lamo, Wewa ami yakafo melafo fulunami kamenalo netala-matala iya ku edami ya olunagolinako, yamu ofo folokele. Lalimote melafo fulunami kamenalo ya iya ku edami netala muki ya olunagolone, loti ¹⁵ ya anakiyano oluti nela waini migu yauti olu fulu feka iti ofo folae. Yamu linate kati kiyalo. Nela waini mi aboga yakafo nedi-nedi o gedenami ne? ¹⁶ Amokafo minado uto ya nela waini mi kiyaba o edamo wewa muki ya gini fuluto, migu lonowa ya ailo wenena anido melenagoliye, loto logimaiye. Logimaito, kawa kolado eti lamo, Ei, eti ámenami ya lalo ne, loti lae.

¹⁷ Eti lato, Yesukafo kogo geyeto, eti loto logimami, Kifana ya numuna kuwamo wenena eye fa netaidana itamo nefa, ido aya kifanawa yama moda numuna lagi kola fiyami ne, loto ka mono lufuwau (*Sng 118:22*) nemo kawa monala ya linate egaidana oti lenawamo ne? ¹⁸ Kolalo. We makafo kifanawama yalo lumu fou lenami ya aumala leke-make oto olu kopa enami ne. Ido kifanawa yakafo we ma meyalu olumo winami ya wewa ukana ya upa-napatenamami ne, loto logimaiye.

¹⁹ Eti logimaito, lo melami ka api gilibamo weki, ido yokila ki umamo we kiyabani weki ya Yesukafo kepa kawa limo ya inanimoni lo gedami ka kolititi, ayalo ana-kiyanalo olunune, loti kanu ya moni wilafa, wenena kolini kolae.

*Kifana takisi Sisa umunube? loti Yesu loga o edamo ka
(Mt 22:15-22; Mk 12:13-17)*

²⁰ Ena kiyaba amo ya wenena maleka ya momona oti neta ma enaido eyenawae, loti gilifi melae. Gilifi melamo wenenawa ya monate efe limo wenena minone, loti suki neta ae. Amo ya Yesu ka lenami ya kolito ligiya lo edenumo mona ma moni wilito, olu oloto pito ilimito uto gamani kiyaba we wenaba analo melenune, loti kolamo yamu ²¹ eti loti loga o edamo, Api lilibanimo we, kolonimo ya kamo ka onako loto mona efe limoko api gilibi-gilibi animo ne. Ido wenena mele dilumu o gimámáne. Ido Goti kanulalo moninumo mona ya ona efe loto api lilibi-lilibi o minane, loto koli minone. ²² Yamu lagetoto kolinune. Kiyaba we wenaba Sisa kifana takisi umu-umu onimo mona ya efe loto nefe? loti loga o edae. ²³ Eti loti loga o edato, kepa mele edamo kolito eti logimami, ²⁴ Kifana denaliyasi ya nilibalo. Ounaki lufuwalaki kifanawalo nemo ya kema netala ne? loto loga o gedaito, itibiti eti loti lamo, Ya Sisa onunaki lufuwalaki ne, loti loumato, ²⁵ eti logimami, Etito Sisa netala oluti ya Sisa itibiti umalo. Ido Goti netala oluti ya Goti itibiti umalo, loto logimaiye. ²⁶ Ido amo yate Yesu ya wenena omunido ka lenami ma oluti ligiya lo edenawamo ka ma ogofuti oloto piyámae. Ido itibito ka logimami koliti elegiti, ka ádoti minae.

*Folaguti kofa neidamo yamu Yesu loga o edamo ka
(Mt 22:23-33; Mk 12:18-27)*

²⁷ Ena Sadusi we maleka wenena folaguti kofa neidámenawamo ne, loti kolamo wenena ya Yesu nedo oti eti loti loga o edamo, ²⁸ Api lilibanimo we, Mosesekafo mono ka lufuwau eti loto limo, We ma nomilipala kedámoto folagetoma, olonafo kofawa minaito kunalafo wena-kenawa ya oluto yalafodo nomilipa olu oloto pi edenaiye, loto limo ne. ²⁹ Yamu we ma nalafu seweni (7) minagu yauti komu we yakafo wena olaifa, nomilipala kedámoto ya folaiye. ³⁰ Ido folami we kunalafo makafo wenawa olaifa, ayaidana oto folaiye. ³¹ Folaito, aiga kunalafo naba tili (3) yakafo olaifa, folaiye. Etiti kipawa seweni (7) yama ayaidana oti oluti nomilipala ma kedámoti folae. ³² Folato, ido aiga wenawa yamaki folaiye.

³³ Ena folaguti kofa nedinawamo kamenalo we seweni (7) ya wenawa olamoma nenako, yamu aya kamenalo ya kema olonafo minenami ne? loti loga o edato, ³⁴ Yesukafo itibito eti loto logimami, Onema kamena amalo minamo wenena ya we wena mofu meleti, we wena anido olu gimí minae.

³⁵ Eti afa, ido aiga kamena naba fedenaido yalo Gotikafo wenena maleka yamu eti limo, Monani efe limo wenena folaguti kofa olu nedi gedoneto namoki mine-nawae, loto lo gedami wenena ya we wena mofu melámoti, we wena anido olu gimámenagilae. ³⁶ Aya wenenawa ya enisole yaidana oti kofawa minomo diti ya kofa ogofuti folámenagilae. E'e, ido folaguti olu kofa nedi gedami nenako, Goti nomilipala minae. ³⁷ Ido Mosese yaki yá kefolalo yo limo kala ya lufuwa wiyáigu yau Wekola kala yamu eti limo,

Namo ya Abalahamu Gotila minoto, ido Aisaka Gotila minoto, ido Yekopu Gotila minaiye,

loto ka mono lufuwau (*Kis 3:6*) nemo ka yakafo wenena folamo ya folaguti kofa nedinawae, loto api lilibaiye. ³⁸ Yamu amo omunallo wenenala muki ya kofawa minomo idamo nenako, Goti ya folamo wenena Gotinina minámaifa, kofawa minamo wenena Gotinina ne, loto logimaiye.

³⁹ Eti loto logimaito, lo melami ka api gilibamo we malekate itibiti eti loumamo, Wekolao, kamo ka lagetalo lalo iye, loti, ⁴⁰ koli gimaito kofa loga-miga o edámae.

*Yesukafo Kilisto yamu loga o gedami ka
(Mt 22:41-46; Mk 12:35-37)*

⁴¹ Ena Yesukafo ya eti loto logimami, Goti ilifi melami we Kilisto ya Defiti nakulafole, loti lo minamo ya nediti lae? ⁴² Defiti aimola yakafo Mono Nema lufuwa wiyagu yau eti loto limo, Wekola yakafo Wekolane ya loumami, Ane onaleka amedoto kiyaba oto minageto, ⁴³ ya kuwokafo-mota fulo kiyaga feumau gedenagolowe, loto limo ne, loto ka mono lufuwau (*Sng 110:1*) ya limo ne. ⁴⁴ Etito Defitikafo ya Wekolanele, loto linako, egaidana oto amo ufa fiyaiguti minami ne? loto loga o gedaiye.

*Api gilibamo we monanina yamu logimami ka
(Mt 23:1-36; Mk 12:38-40; Lu 11:37-54)*

⁴⁵ Wenena muki ka limo koli minado Yesu ya ege-ege moinamo we eti loto logimami, ⁴⁶ Linate ya lo melami ka api gilibamo we yamu koti kiyaba oti moinalo. Amo yate ukanido owo fana-fana witi moniti, ido maketilo ya wenena leyeti aiyo-koiyo lolumunawae, loti koliti, ido mono numugu idamo ya wenena omunido folomo welalo yako minenune, loti koliti, ido weni-neta nenune, loti amo kamena ya folomo welalo komu yaloko minenune, loti koli minae. ⁴⁷ Ido wena-kena numuni netani-matani fa oluti, ido wenena leyenawae, loti ka fana-fana Goti loumu-umu o minae. Aya wenenawa ya lifima ka naba-naba itibito giminagoliye, loto logimaiye.

21

*Wena-kena makafo Goti neta ma umami ka
(Mk 12:41-44)*

¹ Yesu ya ko faka loto neta-mata ko namo wenena yate kifana ya felegaga kuliyai numuna nabau kifana-koukame yau fulo minamo ya geyaiye. ² Geyeto ido wena-kena ma netala minámami ya oto kifana lafa kefolaleleko ya wani (1) toya yaidana oto fulami yaki eyaiye. ³ Eyeto eti loto limo, Ka ona logimowe. Wena-kenawa netala minámami kifanala fulami yakafo wenena liliga kifanani fulamoma ya olu fulo gedaiye. ⁴ Aya wenena ya neta-mata ko namo yauti fulato, netanina muki faifa nefa, ido amo netala minámaigu yauti ya neta kefo efema mino edaido muki moda fulo fuli lito ya ma minámaiye, loto logimaiye.

*Yesukafo felegaga kuliyai numuna naba u kopa unami ka limo
(Mt 24:1-2; Mk 13:1-2)*

⁵ Ena ege-ege moinamo we malekate wenenate kifana lalo-talo melamoki, ido Goti seni-muluni umuti umamo netaki yakafo felegaga kuliyai numuna naba ekeina olu edamo ya koti lomo wafa, ido Yesukafo logimami, ⁶ Netawa ama eyamo ya kamena aiga fedenami kamenalo kifana makafo kifana ma mulalo nemo ya koitámoti, muki ya luko-mako enagilae, loto logimaiye.

*Keina naba fedenami ka
(Mt 24:3-14; Mk 13:3-13)*

⁷ Ido amo yate eti loti loumamo, Api lilibanimo we, netawa ya nenafeko fedenaiye? Ido nena mebe-maba oloto piyageto netawa ya moda alili melaiye? loto kolinune, loti loga o edato, ⁸ itibito eti logimami, Linate kote witenawae, loti koti kiyaba oti moinalo. Wenena so loti ya oti kuline oluti eti lenawamo, Namoma ya wewa ya minowe, loti ido, Kamena naba ya moda alitiye, loti lenagilae. Linate ya wenenawa ya gege melámalo.

⁹ Ido fina ka ido lowa ka kolitima, koli gimámaneyo. Netawa ya komu oloto pinagolifa, mika kosina fuli lenami kamena ya ayalo fedámenami ne, loto logimaiye.

¹⁰ Ido ka ma enu wito logimami, Ido wenena mikau-mikau fina lowa fimo wato, ido mikalo kiyaba we ma wenenalaki ido kiyaba we ma wenenalaki lowa fina fimo unawamo ne. ¹¹ Ido mika mima naba-naba enaiye. Ido kadunamu naba fedenaiye. Ido eba maleka neta kilinawamo neta nosámami-asámami oloto pinaiye. Ido neta mona-mona koli naba-naba giminamiki, ido kosinaloti mebe-maba naba-naba yaki ya oloto pinagoliye.

¹² Netawa muki ya oloto piyámageto linate ani-kiyanido oluti olu nosámami o gedeti, gilimiti mono numuna kiyaba weki ido nela numuna kiyaba weki anido melenawamo ne. Ido mikalo wekudiki wenena kiyabani we wenabaki omunido ya nedi gedenagilae. Linate namo kuline olu minamo yamu eti o gedenagilae. ¹³ Eti o gedenawamo kamenalo ya linate kala kuwa lalo ya lo oloto melenagilae. ¹⁴ Linate lo oloto melato, ligiya lo gedenawado nena ka itibito logiminumo ne, loto kate ligi-ligi kiyámenune, loti auma witi kolalo. ¹⁵ Nanimone yakafo wetido ka meletto ido manidigu melenamo ka ya kuwotibo-mota yate katina oluti lumuti olu fulo gedenune, loti lenawamo ya ogoufámenagilae.

¹⁶ Linate ya otige, metige, yatige kunatigemota ido minamo ufa wenenati, ido yowotibomota yate kuwotibo-mota anido melato, minagu yauti maleka ya gini fulunagilae. ¹⁷ Ido linate ya wenenane minanako, wenena muki senimulunigu koli nosámami-asámami giminagilae. ¹⁸ Eti enagilafa, manidi yowala lawoko ma ya u kopa ámenagoliye. ¹⁹ E'e, linate mino auma witi minenawamo ya kofawa minomo dinawamo mona oloto pi gedenagoliye, loto logimaiye.

*Yelusalemu u kopa unami ka
(Mt 24:15-21; Mk 13:14-19)*

²⁰ Ido ka ma enu wito logimami, Ena kimiwe mau naba yate oti Yelusalemu olu ogona enawamo geyenawado ya moda u kopa unami kamenala alitiye, loti ya kolinagilae. ²¹ Aya kamenalo Yudia mikalo minenawamo wenena ya mowaleka koli walo. Ido numuna meya nabau minenawamo wenena ya ebawa fuloti walo. Ido migu minenawamo wenena ya numuna meya nabau idámalo. ²² Aya kamenawalo ya lifima ka itibito giminami kala lufuwa wiyamo muki yama u ayalo winaiye. ²³ Ido aya kamenalo aiyo, wenaipa nomilipa mulunigu nemoki, ido wenaipa nomilipanina amina no minenawamoki ya keina naba-naba kolinagilae. Ido wenena muki mikawa amaló minenawamo ya keina naba kolato, Gotikafo wenenawa lifima ka itibito giminaiye. ²⁴ Ido kuwonibo-mota yate gini-gini amo emi yakafo giniti, ido nela wi gedeti, gilimiti mikau-mikau unagilae. Ido ailo feka wenena yate Yelusalemu mikalo kiyani leya wimo moinato, kamenani fuli lagetto kofa leya wiyámenagilae, loto logimaiye.

*We Kula itibito enami ka
(Mt 24:29-31; Mk 13:24-27)*

²⁵ Ido ka ma enu wito logimami, Ena fo, ikana, ukulu yalo mebe-maba oloto pinagoliye. Ido mikalo wenena mikau-mikau minamo yate kuwo nokafo satoto naba-naba imo nola naba lenami ya koliti kani ligi-ligi kiti koli naba giminagoliye. ²⁶ Ido kosinalo neta nemo ya momoga enami nenako, wemomo mikalo neta ma fedenami kenune, loti kiyaba o minenawamo ya koli naba-naba gimageto, folamo yaidana oti minenagilae. ²⁷ Aya kamenalo We Kula namo ya kosinalo limuku o fedeto aumane nabaki, ido lamena nabaki oneto neyenagilae. ²⁸ Aya netawa apito oloto pinami, meina fito efili gedomo kamena moda adu mele minainako, yamu nediti ko faka lalo, loto logimaiye.

Yá ade kepa ka

(Mt 24:32-35; Mk 13:28-31)

²⁹ Yesukafo kepa ka eti loto logimami, Linate ya yá adeki ido yá liliga muki koti monanina kolalo. ³⁰ Yá aila kofawa winami, linanimote ya koti, ayalo fo lenami kamena adu melaiye, loti ya koli-koli ae. ³¹ Etito netawa logimomo yaki oloto piyaito, linate eye minenawamo, Goti wekudite wenenala kiyaba o ledami kamenala adu melaiye, loti kolinagilae.

³² Ka ona logimowe. Kamena oiya ama minamo wenena maleka folámato ya netawa muki logimomo ya oloto pinami ne. ³³ Kolalo. Mika kosina ya fuli lenagolifa, namo kane ya minowa-minowa omo dito fuli ádenami ne, loto logimaiye.

Yesukafo ege melamo wenenala koti kiyaba oti moinalo, loto limo ka

³⁴ Linate ya koti kiyaba oti moinalo. Nonano weti-neta naba nato, omudi monito kati-manidi u kopa unami mona, ido ukadi atuwa neta yamu kati mumudi kiti, seti-muludigu keina naba-naba kolitenawae, loti kamena naba yakafo kilifu ku olamomaidana oto kaita oloto pi ledetenaiye, loti koti kiyaba oti moinalo. ³⁵ Etito aya kamenawa ya wenena muki mikau-mikau minenawado yalo ya oloto pinagoliye. ³⁶ Yamu netawa oloto pinami olu afima o ledetenaiye, loto ido We Kula omunalo ogofuto nedi minenagolone, loto ade olu faka lo, loti kamena-kamena koti kiyaba oti moniti Goti loumumo idalo, loto logimaiye.

³⁷ Ido kamena-kamena Yesu ya felegaga kuliyai numuna nabau ya api gilibi-gilibi o minaito, lunaga melaito, numuna meya fulito Olifi mowalo dito yalo ya luwaila mino-mino iye. ³⁸ Eti o minaito ko lito wenena muki ka lenami ya kolinune, loti felegaga kuliyai numuna nabau oti mau wiyae.

22

Yudasikafo Yesu kuwolafo-mota anido giminae, loto logimami ka

(Mt 26:1-5, 14-16; Mk 14:1-2, 10-11; Yo 11:45-53)

¹ Ena folima ya beleti olufe loti fudodo imo neta yisi melámoti faifa kiti no-no amo foliwa kuliya Elita o Gedami kamena ya alili melaito, ² Goti yokila ki umamo we kiyabani weki, ido lo melami ka api gilibamo we yaki ya wenena kolinina kolanako, yamu Yesu ya egaidana oto ofo fulunuwe? loti kanu ma moni wilimo wae.

³ Etiti minato, Yesu ege-ege moinamo we tuwelu (12) minagu yauti we ma kuliya Yudasikafo kuliya ma Isikaliyoti nemo ya Satanikafo lulau idaiye. ⁴ Lulau idaito, Yudasikafo Goti yokila ki umamo we kiyabani we ido felegaga kuliyai numuna naba kimiwe kiyabani we minado uto Yesu ya anido melenami ka ya logimaito, lakoina lokoli-fakoli o minae. ⁵ Lokoli-fakoli o minoti, seni-muluni alikani naba-naba oti ya kifana kumunune, loti loumato, ⁶ O, loto wenena naba minámamo kamenalo Yesu kuwolafo-mota anido giminae, loto kiyaba o minaiye.

Yesuki ege-ege moinamo weki weni-neta namo ka

(Mt 26:17-25; Mk 14:12-21; Yo 13:21-30)

⁷ Ena folima ya beleti olufe loti fudimo neta yisi melámoti faifa kiti no-no amo kamena ya oloto piyaiye. Aya kamenalo ya Elita O Gedami kate meletenaiye, loti sipisipi momola ya ofoti no-no ae. ⁸ Yamu Yesukafo Pitate Yonite eti loto gilifi melami, Linate ya uti Elita O Gedami kobina nenumo ofo kinawaiye, loto logimaito, ⁹ itibiti eti loumami, Numuna egau ofo kinaliye? loti loga o edaito, ¹⁰ eti loto logimami, Kolailo. Linate numuna meya nabau dinawaido ya we ma no fi-fi amo masa mofu enami we ya katula oti, ege meleti wailo. Ido numunau dinami ya ayau idailo. ¹¹ Diti numuna aboga eti loumailo, Api lilibami wekafo nege-nege moinamo weki Elita O Gedami kobina nenumo eba ega ya ne? loto loga o kedaiye, loti loumailo. ¹² Eti loumunawami ya

eba naba ma folomo kunu-anu wilamo eba ya gilibageto yau wete-neta ofo kiyailo, loto logimaiye. ¹³ Logimaito, fulo edeiti uti, Yesu limo netawa yaidana olu oloto piti, Goti Elita O Gedami weni-neta ofo kiyaiye.

Yesukafo mono kobina gimami ka

(Mt 26:26-30; Mk 14:22-26; 1 Ko 11:23-25)

¹⁴ Ena kamenawama o fedaito, Yesuki ido aposolola yaki neta nenawamo folomolo amedoti minae. ¹⁵ Amedoti minato, eti loto logimami, Miluma kolinamo kamenane alitimo yamu komu ya Elita O Gedami wete-neta ama linateki nenune, loto auma wito kolowe. ¹⁶ Ido aya yamu ka ma logimowe. Namo ya Elita O Gedami wete-neta kofa ánoto Goti wekudi wenenala kiyaba o ledami eballo Elita O Gedami mona ona ya enaido yalo kofa nena, loto logimaiye.

¹⁷ Logimito ya nomu olutoto, siyane, lalole, loto loumuto ya eti logimami, Linate oluti minagu ya iya melalo. ¹⁸ Ka ma logimowe. Namo ya no waini kofa ánoto Goti wekudi wenenala kiyaba o ledenami kamena oloto pinami yalo kofa nena, loto logimaiye. ¹⁹ Eti logimito beleti oluto, siyane, lalole, loumuto ya leketo gimito eti loto logimami, Ama ya namo ukane nemo ya linatemu umu minowe. Monawa etiti melenawamo kamenalo ya kati ki numuti etiti melemo idalo, loto logimaiye. ²⁰ Ido aiga no fuli lotiti ya nomuma yaki ayaidana oto oluto eti logimami, Nomu amau ya namo wanune ya Gotiki olu kutifi gedami ka kofawa olu auma wi edami wanune ya linatemu lekinamo ne. ²¹ Etito nefa, namo kuwonefo-mota anido melenami we ya namote folomolo amalo ya lakoina wete-neta no minoiye. ²² We Kula namo ya Gotikafo, Eti enane, loto limo welalo ya melenagolofa, ido kuwonefo anido melenami we ya aiyo, lifima ka naba-naba itibito olunami ne, loto logimaiye. ²³ Eti loto logimaito, inanimoni minagu yau, Kemakafo ya eti enaiye? loti loga-loga ae.

Kemakafo u komu uto naba minaiye, loti moila fiyamo ka

²⁴ Ena ege-ege moinamo we yate moila fi filiga-filiga oti ya lamo, Lalimo yauti kema kuliya u komu uto ne? lato, ²⁵ Yesukafo ya eti loto logimami, Ailo feka wenena mikalo kiyabani we wekudi yate wenena auma witi kiyaba o gedato, ido kiyabani we ma kulini ya wenena koinanibo-motale, loti melae. ²⁶ Etiti melamo mona yaidana oti linate melámalo. E'e, linate minagu yauti kuliya nemo we ya linate kunanibo aiga we yaidana oto minenaiye. Ido kiyabatina we ya kouba-naba we yaidana oto minenaiye. ²⁷ Kolalo. We lele yauti kema ya kuliya nemo we ne? We ma amedoto minoto wela-neta no minami wefemo, ido kouba-nabala we wela-neta ofo ki umunami we ne? Wela-neta no minami we ya kuliya nemo we ne, loti koli minae. Etito nefa, ido namo ya linate minagu minomo ya kouba-nabatina we yaidana oto minowe.

²⁸ Ido neta-mata muki kepa mele numunae, loto fedami kamenalo ya linate yate fulo nedeiti ámuti namoki lakoina mino-mino amoma wenena ya minae. ²⁹ Ido Menefokafo kiyaba we wekudi lono nomami yaidana oto namo ya kiyaba we wekudi lono ya linate gimowe. ³⁰ Namo kiyaba we wekudi lono olunado yalo linate namoki lakoina neta noti, ekeina folomolo amedoti minoti, Isilaeli wenena afo monalo-monalo tuwelu (12) ya iya mele gedeti wenenawa kiyaba o gedenawae, loto lonowa gimowe, loto logimowe, loto liye.

Yesukafo Pita ya kuline olu falukunane, loto limo ka

(Mt 26:31-35; Mk 14:27-31; Yo 13:36-38)

³¹ Yesukafo limo, Saimoniyo, Saimoniyo, Satanikafo yuwa witi ilawa lilika wiyamo yaidana oto linate ya lilika winafao, loto Goti loumaifa, ³² ido namo yakafa koli kikitanimi ya fuli lotenaiye, loto kamomu kolito Goti loumowe. Ido kamo eleyapa wito itibito enaido ya aukafomota olu aumafoko lo gedo, loto loumaiye.

³³ Eti loto loumaito, itibito loumami, Wekolao, kamo nela fi kedenawafe, ido kofu fulunawafe, unanido ya lakoina unagolowe, lito ³⁴ Yesukafo limo, Pitao, lokomowe. Okolofokafo onema luwaila nola ádageto kamo kamena lelei-lawokoi ya wewa eyámowe, loto kuline olu faluku nedengolane, loto loumaiye.

³⁵ Ena Yesu ya loga o gedami, Komu gilifi meloneto kifana owotina, ido owo, ido kiyenido wiyamo neta ya olámoti moinamo yama neta ma mino gedámami nefe? loto loga o edaito, itibiti loumamo, Lamo ya neta ma moni wilámone, loti loumae. ³⁶ Loumato, amo eti logimami, Etito ya nefa, oiya ya kifana owo ko nenawamo ya oluti, ido owo yaki oluti, ido fina finawamo emi ko ánotima, ukanido owo ya kifanaló fuloti meina olunawamo yakafo fina finawamo emi ya meina fiyalo. ³⁷ Lufuwa wiyaigu eti limo,

Amo ya koliti kolámoti amo wenena yaidana oto minaiye, loti eyamo ne, loto ka mono lufuwau (*Ais 53:12*) nemo ka yama namodoka kulawa enagoliye. Ona, namomu lufuwa wiyamo muki ya moda kulawa o fuli lenagoliye, loto logimaiye. ³⁸ Eti logimaito, ege-ege moinamo we eti loti loumamo, Wekolao, lamo ya fina finumo emi lele ya olu minone. Eyo, loumato, itibito logimami, Moda ya ogoufaiye, loto logimaiye.

*Yesukafo Getesemani kinibau uto Goti loumami ka
(Mt 26:36-46; Mk 14:32-42)*

³⁹ Ena Yesu ya kamena-kamena o-o imo ya oto Olifi mowalo ya idaito, ege-ege moinamo we ege wae. ⁴⁰ Ege wato, ido ebawalo yama o fedeto ege-ege moinamo we eti logimami, Linate ya mona nosámami yakafo kepa mele ledageto ya lumu fou lotenune, loti Goti ya loumutiko minalo, loto logimaiye. ⁴¹ Logimito fulu gedeito amodokati monimo kefo ma uto, kiyana umola fito ya Goti eti loto loumami, ⁴² Menefo, miluma kolomo kapu ama ya olu fulu nedo, loto kolomo nefa, kaimoka kolinanido ya mele nedo, loto loumaiye.

[⁴³ Eti lito, kosinau yati enisole makafo oloto pi edeto auma umaiye. ⁴⁴ Ido Yesu ya siya-mulunau keina naba-naba kolito, Goti ya auma wito loumumo idami kola-welalo ya koiya fiyamilá ya wanu yaidana oto mikalo ya lomaiye.]

⁴⁵ Etito loumuito ya nedito, itibito ege-ege moinamo we minado uto geyami ya seni-mulunigu keina naba imo yamu aisa loti oku ono minae. ⁴⁶ Oku ono minamo ya eti loto logimami, Linate nediti oku ono minae? Mona nosámami kepa mele ledenaido ya lumu fou lotenune, loti Goti loumu-umu o minalo, loto logimaiye.

*Yudasikafo Yesu kuwolafo-mota anido melami ka
(Mt 26:47-56; Mk 14:43-50; Yo 18:3-11)*

⁴⁷ Yesu kawa ya eti lo minaito, wenena naba mau minamo amodoka o fedato, ege-ege moinamo we tuwelu (12) yauti wema kuliya Yudasi yakafo olu komu meleto gilimito Yesu nedo oto, mudo edenae, loto adu aifa, ⁴⁸ Yesu ya loga o edami, Yudasayo, We Kula namo ya mudo nedenganimokafo olu kuwonefo-mota anido melabe? loto loumaiye.

⁴⁹ Ido Yesu ege melamo we ya neta fedengolimo ya koliti eti loti loumamo, Wekolao, lamo ya fina fi-fi onimo emite yakafo gininube? loti loga o edeti, ⁵⁰ amodokati makafo yokila ki umu-umu amo we wenabani kouba-nabala we emikafo kala onaleka ya fuko fulitaifa, ⁵¹ Yesu ya netawa eyeto eti limo, Mona ya fulitalo, loto wewa kala ya oluto olu faka lo edaiye.

⁵² Ena Yesukafo Goti yokila ki umamo we kiyabani we, ido felegaga kuliyai numuna naba kiyaba amo kimiwe kiyabani we, ido we kilofo kulinigi we ya, ana-kiyanalo olunune, loti o fedamo ya eti loto logimami, Linate kolamo namo ya ugele wenaba ne, loti koliti emiki, ido kefaki oluti minodo afe? ⁵³ Kamena-kamena ya felegaga kuliyai numuna naba ebalo linateki minomo yama ane-kiyanelo olámamoma ne. Ane-kiyanelo

olámamo nefa, oiya ama kamenatina neto ido sinidimo kiyaba we kamenala ya ne, loto logimaiye.

Pitakafo Yesu kuliya olu falukami ka

(Mt 26:57-58, 69-75; Mk 14:53-54, 66-72; Yo 18:12-18, 25-27)

⁵⁴Ena amote Yesu ana-kiyanalo oluti, ilimiti uti yokila ki umu-umu amo we kiyabani we wenaba numunau idae. Idato, Pita ya faigato meletto gege monimo wiye. ⁵⁵Gege uto numunawa kilalau ya diti, yo kiti labiti minado ya Pita ya u ayau ekeleto minagu ne. ⁵⁶Minaito, kouba-naba nomili makafo oto yo lamena ido yalo amedoto minami ya eyeto, kogo eyefe loto eti limo, Wewa ama amoki lakoina minanima ne, loto lifa, ⁵⁷ido Pita limo, Nomiliyo, namo amo eyámomoma ne, loto olu falukuto loumaiye. ⁵⁸Loumaito, ido aiga kefoma ya we makafo eyeto eti loto loumami, Kamo yaki auwafo-mota minagu yauti ya minane, loto lito, itibito loumami, We amala, namo ya etito minámowe, loto loumaiye. ⁵⁹Eti loumaito, ido aiga wani (1) awa yaidana oto minoto, we ma oto lo gedoto limo, Ya ona lowe. Wewa ama ya Galili we nenako, Yesuki minami ya ne, loto lifa, ⁶⁰Pita itibito loumami, We amala, ka lanimo ya kolife loto kolámowe, loto lo minaido ayalo okolofo kokololo liye. ⁶¹Kokololo lito, Wekolakafo oluwe oto Pita kogo eyefe loto eyaito, ka komu eti loto loumami, Okolofokafo onema luwaila nola ádageto kamo kamena lelei-lawokoi kuline olu faluku nedenagolane, loto loumami ka ya kolito, ⁶²feka uto kufu naba-naba iye.

Yesu kiya o edeti ofamo ka

(Mt 26:67-68; Mk 14:65)

⁶³Ena Yesu kiyaba o edeti minamo we yate kamana kiti ya ofo minoti, ⁶⁴lafo-lafokafo omunalo itoti loumamo, Polofete ka lolomo. Kofami we ya kema ne? loti loga o edeti, ⁶⁵ido ka nosámami-asámami ka muki ya loumae.

Kanisole omunido Yesu olu kalo nedi edamo ka

(Mt 26:59-66; Mk 14:55-64; Yo 18:19-24)

⁶⁶Ena ko lito leda Yuda wenena we kilofo kulinigi weki, ido Goti yokila ki umamo we kiyabani weki, ido lo melami ka api gilibamo weki ya kanisole mau witi minado Yesu ya ilimiti uti omunido olu nedi edae. ⁶⁷Olu nedi edato, eti loti loga o edamo, Kamo ya ilifi melami we Kilisto minagetoma, lolomo, loti loumato, itibito eti logimami, Namu ya linate logimonetoma, koli kikito nomámenagilae. ⁶⁸Ido loga o gedenamo ya itibiti lonomámenagilae. ⁶⁹Etito nefa, oiya kamena amalekati We Kula namo ya Goti aumafofo limo we ana onaleka amedoto minenagolowe, loto logimaiye.

⁷⁰Eti loto logimaito, amote loga o edamo, Yamu ya kamo Goti Nalafo minabe? loti lato, itibito logimami, Linanimote, Etito minane, loti lamo ya ka ona lae, loto logimaiye. ⁷¹Eti logimami kawa ya koliti eti lamo, Lalimote ya nedito ka maki ya kolinumo ne? Aimola welaloti ya moda kolone, loti ya lae.

23

Pailati omunalo Yesu olu kalo nedi edamo ka

(Mt 27:1-2, 11-14; Mk 15:1-5; Yo 18:28-38)

¹Ena mau minamo wenena muki ya nediti, Pailati nedo ilimiti ²uti, ligiya eti loti lamo, Aya we yamo lamo Yuda wenena muki olu kopa o lede minami we ya olu oloto piyone. Amokafo eti limo, Linate kifana takisi Lomu kiyaba we wenaba Sisa umámenawae, loto logimaiye. Ido, Namu nilifi melami we Kilisto ya kiyaba we wekudi ya minowe, loto eti lo minaiye, loti loumae. ³Eti lato, Pailatikafo kolito eti loumami, Kamo ya Yuda wenena kiyabani we wekudi minabe? loto loga o edaito, Yesukafo itibito limo, Ona lane, lito, ⁴Pailatikafo Goti yokila ki umamo we kiyabani we ido wenena muki mau minamo ya logimami, Namu ya wewa lifimala moni wilito olu oloto

piyámowe, loto logimaiye. ⁵ Logimaifa, ilulu kuti lo gedoti loumamo, Wewa yakafo api gilibami kala yamo Yudia mikalo minamo wenena muki seni-muluni olu kopa o gedemo wiye. Olu kopa o gedami ya Galili mikalo yaloti apito gilibimo ami oto oiya amaló ya fedaiye, loti loumae.

⁶ Pailati ya kawa kolito eti limo, Wewa ya Galili we nefemo? loto loga o gedeto, ⁷ ido Heloti kiyaba imo ebalaleka yati aiye, loti lamo ya kolito, Heloti ya oiya Yelusalemu minaima nenako, amo nedo ilimiti unawae, loto gilifi melaiye.

Yesu Heloti nedoka ilimiti uti ligiya lo edamo ka

⁸ Gilifi melaito, Heloti nedoka ilimiti o fedato, Heloti ya kamena fana Yesu kala kólí kólí o minami nenako, eyenae, loto kolito eyeito alikani naba-naba ito, Goti aumala nilibinami neta ya olu oloto pi nedageto eyenae, loto kólí minaiye. ⁹ Etito kólí minoto Yesu loga-miga o edemo wifa, itibito ka ádotó minaiye. ¹⁰ Ka ádotó minaito, Goti yokila ki umamo we kiyabani weki, ido lo melami ka api gilibamo we yateki yalo nedi minoti auma witi ligiya lo ede minae. ¹¹ Eti ato, Helotiki ido kimiwelaki yate noka kede umuti, kamana kiti, kiyaba we ukanalo owo ma wi edeti, Pailati minaidoka kofa ilimiti unawae, loti gilifi melae. ¹² Ido Pailatite Helotite komu ya kuwolafo-kuwolafo minami nefa, ido fo kamena yalo ya yowo melaiye.

Pailatikafo Yesu yá yofolo ofalo, loto limo ka

(Mt 27:15-26; Mk 15:6-15; Yo 18:39-19:16)

¹³ Ena Pailatikafo yokila ki umamo we kiyabani weti, ido wenena kiyabani we nabati, ido faifa wenena muki yaki olu mau wi gedeto, ¹⁴ eti loto logimami, Linate wewa Lomu gamaniki fina lowa finune, loto wenena ile fali seni-mulunigu wiyami wele, loti lo edamo ya namodoka ilimiti ato, namokafo omunido ya ligiya lo edamo katina kolito, lifimala ya moni wilofa, ma olu oloto piyámowe. ¹⁵ Ido Heloti yaki ayaidana oto lifimala ma olu oloto piyámoinako, yamu ya lamodoka ilifi melami ya moda kólí minae. Wewa ya neta ma ofo fulunumo neta ma o melámáiye. ¹⁶ Yamu ya ipi ofoto, nelauti efili edeto fulo edenagolowe, loto logimaiye. [¹⁷ Eti logimami ya aya foliwa ya nelalo we ma nelauti efili edeto fulo edo, loti loumamo wewa ya nelauti efili edenaiye.]

¹⁸ Eti logimami kawa ya kolititi ka noni olu lako meleti au loti loumamo, Wewa ya ofo folo. Balabasi nelauti eflito adelo melo, loti loumae. ¹⁹ Eti loti lamo Balabasiwa ya numuna meya naba fina-lowá kito, gamani wenena fi ginito, we ma ofo folaito, yamu nela numugu fulo edamo ne. ²⁰ Ido Pailatikafo Yesu efili edenae, loto kolami ya kofa logimaifa, ²¹ ido ilulu kuti au loti eti lamo, Yá yofolo ofo folo. Yá yofolo ofo folo, loti lo minae. ²² Eti lato, amokafo kofa eti loto logimami, Nediye? Nena mona nosámami ya melamimule? Namo ya wewa ofo fulunawamo lifimala ya moni wilofa, olu oloto piyámonako, yamu ipi ofoto ilifi fuloneto unaiye, loto logimaiye. ²³ Eti logimaifa, lo gedoti ilulu kuti lamo, Yá yofolo ofo folo, loti au loti lo minato, kanina yakafo amo kala olu fulo edainako, ²⁴ Pailati ya kolami, Kanina meyalo melenae, loto ²⁵ kaila fi-fi imo we fina-lowá kito we ofo folaito, nela numugu minami we ya adelo melo, loti lamo wewa ya nelauti efili edeto, ido Yesu ya ofo fulunawae, loti kólí minamo yamu kimiwela anido melaiye.

Yesu yá yofolo ofato folami ka

(Mt 27:32-44; Mk 15:21-32; Yo 19:17-27)

²⁶ Ena Yesu ilimiti wado we ma kuliya Saimoni ya Sailinikati we kanudo Yelusalemu u fedenae, loto aido ya eyeti, analo oluti yá yofó akíyalo mofu edeti, Yesu meyalo ege melenaiye, loti auma witi loumae.

²⁷ Ena we wena muki gege monimo wagu yauti wenaipa ma kufu nema o edemo uti miluma-aluma kolae. ²⁸ Eti ato, Yesu oluwe oto eti logimami, Aiyo, Yelusalemu wenaipao, namomu kufu ámaló. Linanimoti ido nomilipati yamu kufu alo. ²⁹ Kolafe? Kamena ma fedenami kamena yalo eti loti lenawamo, Wenaipa keni minamo, ido wenaipa nomilipa kedámamo wenaipa, ido wenaipa aminido nomilipa ánamo wenaipa ya alikani enagilae, loti etiti lenagilae. ³⁰ Ido

Aya kamenalo eti loti lenawamo, Linate mowa naba ya lamodoka lumuti miwi ledalo.

Linate mowa kefolá ya lamo minonido lumuti ukade ya ogofu olu lulau o ledalo, loti ka mono lufuwau (*Hos 10:8*) nemo ka ya lenagilae. ³¹ Ido yá kofawa nemo ya nosámami netawa eti amo ya yá gedimo kamenalo ya nena neta nosámami mulalo-mulalo enawamo ne? Kolafe? loto logimaiye.

³² Ena we lele ma kaila fiyami we ya amoki gini fulunune, loti gilimiti wae. ³³ Gilimiti uti eba ma kuliya Ateni Aumale, loti nedo ya o fedeti, yalo amoki ido kaila fiyami weki ginamo ma filiga onaleka, ido ma ya filiga adowaleka ya yá yofolo ginae. ³⁴ Ginato, Yesukafo eti limo, Menefo, neta amo ya monawa kolámoti amo yamu ka lifimanina ya kilili o gedo, loto loumaiye. Ido kimiwe yate ukanalo owo yamu noka kedeti iya meleti olae.

³⁵ Ido wenena nediti ko minato, kiyabani we yaki ka nosámami-asámami eti loti lo edamo, Wenena ailo ya olu omuni ko-ko imoma we ya Gotikafo ilifi melami we Kilisto, iyaina o edami we yama minagetoma, aimola olu omuna kenaiye, loti lae.

³⁶ Ido kimiwe ya ayaidana oti amodoka oti kamana ki minoti, nenaiye, loti ekefa imo no waini umuti, ³⁷ eti loumamo, Kamo Yuda wenena kiyabani we wekudi minotoma, kaimoka ya olu omuga ko, loti loumae. ³⁸ Ido atelalo neta lufuwa wiyaito melamo ya eti loto wiyami, Wewa ama ya Yuda wenena kiyabani we wekudi minaiye, loto wiyami ne.

³⁹ Ido kaila fiyami we ma yá yofolo minami yakafo ka nosámami eti loto loumami, Kamo Goti ilifi melami we Kilisto minabe? Olo. Kaimokaki ido lamo yaki olu omude ko, loto loumaifa, ⁴⁰ ido kaila fiyami we mamakafo oduto eti loumami, Kamo ya keina olami yaidana oto olanimo yamu Goti koliya kolámabe? ⁴¹ Lamo mona nosámami melonimo yamu lifimate efe loto nemo ya itibito oloba, ido wewa ama mona nosámami ma melámami ne, loto ⁴² eti loto loumami, Yesuwo, kiyaba we wekudi enanimo kamenalo ya namomu kolinabe? loto lito, ⁴³ Yesu ya itibito loumami, Namó ka ona lokomowe. Onema ya namote Paladaisika minenaliye, loto loumaiye.

Yesu folami ka

(Mt 27:45-56; Mk 15:33-41; Yo 19:28-30)

⁴⁴ Ena folilo, tuwelu (12) kiloku yalomati u lunaga tili (3) kiloku ya fo ádaíto, mikau-mikau muki ya sinidomo wiye. ⁴⁵ Sinidomo wito, ido felegaga kuliyai numuna naba lulau ya eyetenawae, loti lafo-lafo naba kailamo ya filiga-filiga fekailami ne.

⁴⁶ Ido Yesukafo au naba loto eti limo, Menefo, agalo oune ya melowe, loto wela-mula fuli lito folaiye.

⁴⁷ Folaíto, kimiwe kiyabani wekafo neta ya eyeto, Goti ebola loto eti limo, Wewa ya moda monala efe loto melami we ya minaiye, loto liye.

⁴⁸ Ido wenena muki neta kenune, loti o fedeti mau minamo yate netawa koti koliti, seni-mulunigu keina koliti, ikinido ofoti itibiti monimo wae.

⁴⁹ Eti afa, aulafo-motati ido Galili mikaloti ege melamo wenaipati ya faiga nedi minoti netawa koti koliti minae.

Yesu mele edamo ka

(Mt 27:57-61; Mk 15:42-47; Yo 19:38-42)

⁵⁰ Ena we ma nemo kuliya Yosefe ya Yuda kanisole we minami, we lalo monala efe limo ne. ⁵¹ Ido auwafo-mota Yesu ofo fulunune, loti lamo kamenalo ya amo eti enune,

loto ádaiye. E'e, aya wewa ya oloto piyami numuna meya ya Yuda wenena numuni kuliya Alimatea wewa ya Goti wekudi wenenala kiyaba o ledami kamena ya kiyaba omo idaiye. ⁵² Aya wewa yakafo Pailati nedo uto, Yesu kono ukana ya numunabe? loto loga o edaito, ⁵³ O, lito uto kono ukana ya yá yofoloti oluto, lafo-lafokafo asa wito, oluto uto kifana lulau kono melenune, loti olufe loti kono yau melámagu yau Yesu kono ukana ya mele edaiye. ⁵⁴ Mele edaito, aya kamena kuliya Olufe Lenawamo Kamenale, loto neto Sabati foliwa alitimo oloto pinagoliye.

⁵⁵ Ido wenaipa Yesuki Galili mikaloti lakoina amo ya Yosefe ege uti, kifana lula eyeti, ido kono ukana kifana lulau melami monala ya ko fuli loti, ⁵⁶ numudoka itibiti uti, yá nowala ladanuwa imo fili edenawamo neta olu mau wiyafa, lo melami ka meyalo meleti Sabati foliwalo lono olámae.

24

Yesu folaiguti neidami ka

(Mt 28:1-10; Mk 16:1-8; Yo 20:1-10)

¹ Ena Sabati foliwa fuli lito salele komu kamenalo ko lenagolido wenaipawa neta ladanuwa imo neta olu mau wiyamo neta yama kifana lula limo ebalo oluti wae. ² U fedeti eyamo kifana naba kale wela itamo yama ya kululu wito kale wela godo minaiye. ³ Godo minaito, lulau diti Wekola Yesu kono ukana moni wilafa, olu oloto piyámae. ⁴ Olu oloto piyámoti yamu kani ligi-ligi ki minato, kaita we lele ma ukanido owo ko sili gae-gae fulamidana lamena imo wiyami ya oloto piti nedi minaiye. ⁵ Nedi minami ya geyeti koli gimaito, kuba wi umuti mikalo ko minato, wewa yate eti loti logimami, Linate nediti omuna kofawa nemo we ya folamo wenena minagu yau moni wilaiye? ⁶ Amo ya folaiguti kofa neditami ne. Amau ya minámaiye. E'e, amo yakafo linateki Galili mikalo minami kamenalo logimami ka kolalo. ⁷ Eti loto logimami, We Kula namo ya lifimanina nemo we anido melato, yá yofolo nofo folato, fo kamena lelei-lawokoi (3) wageto ya kofa nedinagolowe, loto logimaima ne, loti laiye.

⁸ Eti laito, wenaipa Yesu logimami kala ya kani ki minae. ⁹ Ena kifana lula yaloti itibiti numudoka uti, ege-ege moinamo we leweni (11) yaki, ido liliga wenenaki netawa muki yamu logimae. ¹⁰ Etiti aposolo logimamo wenaipa ya kulini etito nemo, Malia Madala numudoti ami, ido ma Yowana, ido ma Yemusi olafo Malia, ido liliga maleka yaki lakoina minae. ¹¹ Eti loti kawa logimafa, ido kanina kolamo ya fa ka lae, loti koliti koli kiki ádáe. ¹² Koli kiki ádato, Pita ya nedito, kifana lula limo ebalo oluloto o fedeto, kuba wito eyami lafo-lafo yako neto koto, nedi-nedi iye? loto numudoka itibito kala kimo wiye.

Ege melami we Emeusi numudo wami ka

(Mk 16:12-13)

¹³ Ena aya fo kamenalo ege melamo we minagu yati lele ma Emeusi numudo unaliye, loti waiye. Numunawa yaloti Yelusalemu ya leweni (11) kilomita yaidana oto ne. ¹⁴ Ena wewa lelema ya kanudo monimo uti, neta muki oloto piyami yamu lokoli-fakoli omo waiye. ¹⁵ Etiti lokoli-fakoli omo waito, Yesu aimola ya oto amodo ekelaito, lakoina wafa, ¹⁶ makafo olu omuni likami yaidana oti edaito eyefe loti eyámaiye.

¹⁷ Eyefe loti eyámaito, amokafo eti logimami, Linate kanudo monimo aido ya nena netamu lokoli-fakoli omo aiye? loto loga o gedaito, lelewama momoga oti ámuti, faifa nedi minoti, koni-weni keina iye. ¹⁸ Ena ma ya kuliya Kiliyopasi yakafo loga o edami, Wenena muki Yelusalemu oti minamo ya koli fuli linako, kamoko netawa oloto piyami neta ya kolámabe? lito ¹⁹ loga o gedami, Nena neta yae? lito itibiti loumami, Yesu Nasaletekati ami we kala yae. Amo ya polofete minoto ido Goti omunaloti ido wenena muki omunidoti ya neta o-o imoki ido ka lo-lo imoki ya auma wiyami ne. ²⁰ Etito auma

wiyami nefa, yokila ki umamo we wenabaninaki ido lamo kiyabate weki yate ana-kiyanalo oluti ofo fulunawae, loti kuwolafo-mota anido melato yá yofolo ofo folae. ²¹ Eti afa, lalimote aimola ya lamo Isilaeli wenena ya meina fito efilil ledenaiye, loto komu kolone.

Ido netawa oloto piyami fo kamena lelei-lawokoi (3) yaidana moda utami ne. ²² Ido minonigu yauti wenaipa mate olu elegi ledae. Amo ya leda luwaila kifana lulau uti ²³ kamo ya kono ukana ya moda olu oloto piyámoti, itibiti lamodoka oti eti lamo, Lamo yate famo yaidana oto eyonimo enisole lele oloto pi lumuti, Yesu ya kofawa minaiye, loti laiye, loti lolomae. ²⁴ Ena kawa kolito, lamodokati autefo-mota liligaleka ya kifana lula yau uti, wenaipate lolomamo yamaidana oti ya ayalo eyafa, ido aimola ya eyámæ, loti loumaiye.

²⁵ Loumaito, amokafo eti loto logimami, Linate ya ka manidigu minámami wenena, seti-muludi gedimo yamu polofete ka lamo muki ya koli kiki ádo minae. ²⁶ Kolife loti kolámaife? Goti ilifi melami we Kilisto ya komu netawa keina naba-naba kolitoto lamenalau ya dinami ne, loti kolámaife? Olo, loto logimaiye. ²⁷ Eti logimami ya Mosesekafo ka lufuwa wiyami ka yaki, ido polofete muki lufuwa wiyamo ka yaki yaloti apito mono lufuwau yau muki neta aimola yamu lamo ya olu oloto pi gedemo wiye.

²⁸ Ena uti Emeusi numuna meya olu alitato, Yesu ya eba malo monimo unae, loto ifa, ²⁹ E'e, loti auma witi eti lami, Fo lomami ya sinidenami nenako, kamo lamoki minenune, loti laito, amoki minenae, loto koli gimaito, numugu lakoina idae. ³⁰ Numugu diti, weni-neta nenawamo folomolo amedoti minato ya beleti oluto leketo, siyane, lalole, loumuto apito gimaiye. ³¹ Apito gimaito, omuni olu falato gedaito eyefe lami kamenalo ayalo eyámaiye. ³² Eyámoti inanimoto eti loti lami, Kanudo lolomami ya ka mono lufuwauti monawa ya olu oloto pito lolomaito, sete-mulude idami ne, loti laiye.

³³ Eti loti ayalo nediti Yelusalemuka itibiti waiye. U fedeti geyami ya ege-ege moinamo we leweni (11) yaki, ido aunige-motaki mau witi minamo eti loti lamo, ³⁴ Ya onae. Wekola ya folaiguti moda nedito, Saimoni oloto pi umaiye, loti lato, ³⁵ lelewa ya ayaidana oti kanudo neta oloto pi gimami monaki, ido Yesu ya beleti lekaito eyefe loti eyami monawa yaki logimaiye.

*Yesukafo ege melamo we oloto pi gimami ka
(Mt 28:16-20; Mk 16:14-18; Yo 20:19-23)*

³⁶ Kawa logimi minado ya Yesu aimolakafo minagu yau oloto pito nedi minoto eti loto logimami, You amene mona ya linatedoka mino gedaiye, loto logimaiye. ³⁷ Logimaito, kolofa oloto piyaiye, loti kani ki minoti ya ukani ololo oto koli naba-naba gimaiye. ³⁸ Koli gimaito, amokafo eti loto logimami, Nediti seti-muludigu keina koliti kati ligi-ligi ki minae? ³⁹ Ama ya nanimo yama minowe. Linate ane-kiyane eyalo. Ena oti ukane oluti neyefe lalo. Kolofa ya aumalaki ukana emilalaki minámaifa, namo aumaneki ukane emilaneki minomo ya neyalo, loto logimaiye. ⁴⁰ Eti logimito ana kiyana gilibaito, ⁴¹ kawa koliti elegiti alikani amo yamu auma witi koli kikito umámato, eti loto loga o gedami, Konuma ma nefe? Nenagolowe, lito, ⁴² laefa kiyamo ma ya olu umato, ⁴³ oluto omunido naiye.

⁴⁴ Ido nototo eti loto logimami, Kolalo. Mosesekafo lo melami ka ya lufuwa wiyagu, ido polofete yate lufuwa wiyagu, ido Mono Nema lufuwa wiyagu yau namomu lufuwa wiyamo ka muki yama u ayalo winaiye, loto namo linateki minodoma eti loto logimomo ne, loto logimaiye. ⁴⁵ Eti logimito ka mono lufuwa wiyamo kolife loti kolinagilae, loto api gilibi minoto ⁴⁶ eti limo, Kolalo. Etiti lufuwa wiyamoma ne: Goti ilifi melami we Kilisto ya keina naba kolito, folageto fo kamena tili (3) wageto fulunaiguti kofa nedinaiyé. ⁴⁷ Neidageto, kuliyalo ya wenena seni-muluni olu eleyapa

winawamo ya lifimanina kilili o gedenaiye, loti lo oloto gimimo unawae. Ido kala kuwa lo oloto gimimo unawamo yate Yelusalemu yaloti lonowa apiti wenena mikau-mikau minagu ya uti kala kuwa lo oloto piti logimimo unawae. ⁴⁸ Ido linate netawa kamo ya wenena logimimo walo. ⁴⁹ Ido namo ya neta ma Menefokafo giminae, loto lo mele gedami netawa ya linatedoka ya ilifi melenae, loto logimowe. Ido numuna meya naba yau kiyaba oti minomo wato, akaiyati auma ya lumuto mino gedageto yaloti ya apiti logimimo unagilae, loto logimaiye.

*Metefokafo Yesu kosinau ilimito wimo ka
(Mk 16:19-20; Ap 1:9-12)*

⁵⁰ Ena numudoti gilimito uto Betani numudo adu fedeto ana faka loto Gotikafo olu lalo o gedo, loto ⁵¹ lo minaido ya fulu gedeito kosinalo idaiye. ⁵² Idaito, kuliya olu faka loti, oui-lunikani umuti, alikani naba-naba oti, Yelusalemuka ya itibiti wae. ⁵³ Itibiti uti kamena-kamena felegaga kuliyai numuna nabau minoti, Goti ebola lo-lo o minamo ne. Modae.

Yoni **Yesu kala kuwa lalo Yonikafo lufuwa wiyami ka** **Komu Ka**

Yoni ya Yesu ege-ege moinamo we tuwelu (12) minagu minoto, Yesukafo ege-ege moinami wema siya-muluna umami we ya ne. Kamena so loto Yesuki lakoina monito omunakafo Yesu lono olami ya eyeto, kalakafo api gilibami ya koli-koli imo netawa ya lufuwa wito eti limo, Linate katoti koliti ya Yesu ya Goti Nalafo ilifi melami we Kilisto ne, loti koli kikitenawae. Koli kikito umato, ya amo kuliyalo kofawa mino gedemo dinagilae, loto wiyami ne. (Yoni 20:31)

Lamo kawa lufuwa wiyami ya katoto, ailo we ma lufuwa wiyaiye, loto kolonimo nefa, ido Yonikafo aimola kuliya ya olu faka ádenae, loto kolami yamu, Ege-ege moinomo we ya lowe, loto lufuwa wiyámaiye. E'e, Ege-ege moinami we ya liye, loto lufuwa wiyami ne. Lufuwa etito wiyami monawa ya Matiukafo ayaidana oto lufuwa wiyaiyu ya melaiye.

Goti Kala ya omuna kofawa nemo ka

¹ Ka ya kana monau akaimati minomo dito minoto ya Gotiki lawoko mino edemo idami ne. Ido Kawa ya Goti aimola ya ne. ² Ido Kawa ya kana monau akaimati Gotiki lawoko minoto mino edemo idami, ³ ya neta-mata muki oloto piyami ya amo yakafoko olu oloto piyami ne. Etito amo ya minámami neko, mika, kosina, neta-mata muki ya oloto piyámagi ne. ⁴ Ido amodoka ya kofawa minomo idami mona kula ya ne. Ido aya kofawa minomo idami mona kulawa yakafo wenena olu lamena o ledami ne. ⁵ Lamnawa yakafo lumiku ya lamena ito, lumikafo lamena eifámaiye.

⁶⁻⁷ Ena we ma kuliya Yoni ya lamnawa yamu lo oloto melageto, wenena muki yate lamena aboga koli kikito umunawae, loto Gotikafo ilifi melami ne. ⁸ Ilifami wewa Yoni ya lamena aboga minámaiye. E'e, faifa lamena aboga kala kuwa lo oloto melami we ya ne.

⁹ Ena lamena aboga wenena mikau-mikau olu lamena o ledami ya Yoni kamenalalo ya mikalo oloto pito ami ne.

¹⁰ Mikalo ami wewa ya aimola aumalakafo mika ya olu oloto piyaifa, mikaleka wenena yate kofe loti eyámae. ¹¹ Ido aimola ebalaleka oloto pito aifa, wenenala ya amoki koina wiyámamo ne. ¹² Koina wiyámafa, ido wenena ma amoki koina witi kuliya koli kikitoti moni minamo wenena ya Goti nomilipala minenawamo kanu ya olu oloto pi gede minaiye. ¹³ Wenena ukanigutiko oloto piyamo wenena ya Goti nomilipala minámae. Ido we wena ekelenaliye, loti ekelaigu yauti oloto piyamo wenena ya Goti nomilipala minámae. Ido wenena linanimoni kani kiyado yati Goti nomilipala ya oloto piyámae. E'e, Goti nomilipala ya Gotidokati oloto piyamo minae.

¹⁴ Ena Kala ya ukana atuwaki oloto pito, lamo minonigu ya minoto, nasafili ido mona ona kula aboga minami we ya lalimote lamena monala eyonimo, ya Metefo Nalafo lawoko lamena monala yaidana oto ne.

¹⁵ Ena amomu ya Yonikafo lo oloto meletu, lo faka loto eti limo, Aiga ami we ya namo oloto piyámoneto minomo idami we nenako, namo olu fulu nedeto wenaba ona nemo ne, loto logimitomo we yama ama ya ne, loto liye.

¹⁶ Ena nasafili aboga yakafo lamo wenena muki ya amodokati nasafili o ledemo wiye. ¹⁷ Goti lo melami ka ya Mosese anau meletu lomaima nefa, Yesu Kilistodokati nasafili o ledeto mona ona kula ya lilibaiye. ¹⁸ Ena Goti ya we makafo eyami we ma

minámaiye. E'e, Nalafo Goti lawoko Melafo kemanau minami wekafo ya monala olu oloto pi lomami ne.

*Noku wi gede-gede imo we Yoni yakafo lo oloto melami ka
(Mt 3:1-12; Mk 1:2-8; Lu 3:1-17)*

¹⁹⁻²⁰ Ena Yelusalemu numudoti Goti yokila ki umu-umu amo we ido felegaga kuliyai numuna naba kouba-naba we ya Yuda wenena yate gilifi melato Yoni nedo uti ya loumamo, Kamo ya kema we ma minane? loti loga o edato ya monala olu falukámoto, lo oloto meleta eti loto logimami, Namu ya Goti ilifi melami we Kilisto yama minámowe, logimaiye. ²¹ Logimaito, ya amo yate kofa loga o edamo, Ena kamo ya kema minane? Elaiya minabe? lato itibito logimami, E'e, namo Elaiya minámowe, lito amo yate lamo, Kamo polofete kiyabala onimo we yama minabe? lato ya amo, E'e, loti liye. ²² Eti limo yamu amo yate eti loti loumamo, Ena kamo ya kema ma minane? Kamo animo yamu lilifi melato one. Kamo kaimoka ya yaidana we minowe, loto lolomageto uto logiminune, loumae. ²³ Loumato, eti logimami, Polofete Aisaiya eti limo, Kofa mikau yalo we ya welauti ka auma wito eti loto lo oloto melenami, Wekola kanula ya olufe lalo, loto lo minenaiye,

loto ka mono lufuwau (Ais 40:3) nemo ka yama oiya namo ya o fedowe, loto ya liye.

²⁴ Ido Falisi we minaguti Yonidoka gilifi melato wamo wenena yate ²⁵ loga o edeti lamo, Ena ka lanimo ya namo Goti ilifi melami we Kilisto ya minámowe. Ido Elaiya ya minámowe. Ido polofete kiyabala onimo we yama minámowe, loto lanimo ya kamo nedito noku wi gede-gede ane? lato, ²⁶ Yonikafo eti loto logimami, Namu ya wenena no yakafoko noku wi gede minofa, ido linate minagu yau we ma oloto pito minami we ya linate eyefe ádae. ²⁷ Amo ya nege aifa, namo efe ya amo yaidana we ya minámonako, kiyanaló wiyami neta efilinamo ya efe ádenagoliye, loto ya liye. ²⁸ Kawa ya Betani numudo Yodani no filiga afulaleka yalo ya Yonikafo wenena noku wi gedaido, yalo ya kawa ya oloto piyaiye.

Yesu ya Goti Sipisipila Momola ya ne, loto limo ka

²⁹ Ena leda ya Yesu Yoni nedo ya wito, faigati eyeto ya wenena eti loto logimami, Eyalo. Goti Sipisipila Momola yolakafo wenena mikau-mikau lifimate olu moufami we ya ne. ³⁰ Olu moufami we yamu eti logimoma, Aiga ami we ya namo oloto piyámoneto minomo idami we nenako, namo olu fulo nedeto wenaba ona nemo ne. ³¹ Ido nanimo komu ya eyefe ádomo nefa, monala ya linate Isilaeli wenenane logimoneto kolinawae, loto ya o fedeto nokafo noku wi gedoma ne, loto ya liye.

³² Ido ka ma aimola omuna eyami neta yamu Yonikafo eti loto lo oloto pi gimami, Ouna ya nema mulu yaidana oto kosinauti lumuto amodoka ya neto eyomo ne. ³³ Nanimo komu ya eyefe ádofa, nokafo noku wi gedomo lonowa nomami wekafo eti loto lonomami, Ouna ya lumuto amodoka ya minageto eyenagolane. Eyenanimó we ya Ouna Felegagakafo noku wi gedenagoliye, loto lonomami ³⁴ yamu namo neta ya komo nenako, loto monala eti loto logimoma, Amo ya Goti Nalafo ya ne, loto logimaiye.

Yesukafo ege melenawamo we fo (4) luni fito olu ekelami ka

³⁵ Ena leda ya Yoniki ido ege melamo we yauti we lele yaki ebawau ya minato, ³⁶ Yesu leketo ayalo ya wito, Yonikafo eyeto we lele ya logimito limo, Eyailo. Goti Sipisipila Momola yola ya ne, lito, ³⁷ lele ya kawa koliti Yesu ege waiye. ³⁸ Ege waito, Yesukafo oluwe oto geyeto ya, Linate ya nediti aiye? lito ma yakafo limo, Api lilibanimo we, numuga egau ya minane? loto loga o edaito ³⁹ ya logimami, Oti eyailo, loto logimaito, lele ya ege-ege uti numuna eyeti ya fo lunaga melenae, loto ito yalo ya Yesu minaido ya minaiye.

⁴⁰ Ena Yoni kala koliti Yesu ege wami we ma Saimoni Pita kunalafo Adulu yakafo
⁴¹ alako uto yalafo Saimoni olu oloto pi edeto, eti loto loumami, Lamo Mesaiya olu
 oloto piyoie, loto limo, ya kawa monawa ya Gotikafo ilifi melami we Kilistole, loto
 ne. ⁴² Kawa loumuto ya Yesu nedoka ilimito wito, Yesukafo eyeto ya limo, Kamo Yoni
 nalafo Saimoniyo, kulika kofawa Sifasile, loto ya melowe, loto limo, ya Yuda wenena
 kanidokati kuliya Sifasi, ya Giliki wenena kanidokati ya kuliya Pita ya ne.

Yesukafo Filipite Nataniyelite luni fiyami ka

⁴³ Ena leda ya Yesukafo Galili mikalo unae, loto ya Filipi eyeto eti loumami, Kamo
 nege-nege ano, loto loumaiye. ⁴⁴ Loumami wewa Filipi ya Adulute Pitate numunani
 Betesaidakati ami we ne. ⁴⁵ Wewa Filipikafo uto Nataniyeli eyeto eti loumami,
 Mosekafo lo melami ka lufuwa wiyagu ido polofete yaki lufuwa wiyagu yau we
 yamu wiyamo wewa yama oiya olu oloto piyone. Ya we ya Nasaleté numudoti
 ami we Yosefe nalafo Yesu ya ne, loumaiye. ⁴⁶ Loumaito, Nataniyelikafo ka eti loto
 itibito loumami, Nasaleté numudo yati neta lalo ma oloto pinami nefe? lito Filipikafo
 loumami, Kamo oto eyo, loto loumaiye.

⁴⁷ Eti loumaito, Nataniyeli ya uto Yesu nedo u fedaito, Yesukafo eyeto ya limo, Eyalo.
 We ama ya Isilaeli we kula nemo ya siya-mulunau ka suki ya ma minámaiye, lito
⁴⁸ Nataniyelikafo loga o edeto limo, Kamo egaidana oto ya namo neyeto lane? lito
 Yesukafo limo, Filipikafo luka fiyámaito ya yá ade monau ya minageto keyoma ne,
 loumaiye. ⁴⁹ Loumaito, Nataniyelikafo eti loto loumami, Api lilibanimo we, kamo Goti
 Nalafo Isilaeli wenena kiyabate we wekudi ona ya minane, lito ⁵⁰ Yesukafo limo, Yá
 ade monau ya minanima lo oloto pi komomo yamu koli kikito nomabe? Aiga ya neta
 naba kulawa ya oto dito eyenagolane, loto, ⁵¹ ido ka ma enu wito limo, Namó ka ona
 kula logimowe. Linate kosina godageto Goti enisolela yate We Kula namo minodo ya
 diti lumuti ato geyenagilae, loto ya logimaiye.

2

Kana numudoti we ma wena olami ka

¹ Ena lono kamena lele fuli lito Galili mikalo Kana numudo ya we wena anido
 olu giminune, loti weni-neta ofo ki minado, Yesu olafo ayalo minaito, ² Yesu yaki
 ege-ege moinamo we yaki lo mele gedato ya ae. ³ Ato, wenena mau witi neta no
 minato, no waini fuli lito ya Yesu olafokafo loumami, No waini ma minámaiye, lito
⁴ Yesukafo loumami, Moiyo, lono yamu ka lonómámo. Kamenane oiya nefe? loumaiye.
⁵ Loumaito, olafokafo numuna aboga kouba-nabala we eti loto logimami, Lono ma
 logiminami ya olalo, loto logimaiye.

⁶ Ena numuna yalo ya kifana malu naba begako sikisi (6) neto, ya Yuda wenena
 ka mono monanina ya neta-mata kamena-kamena noku wi-wi amo yamu numugu-
 numugu no maluku ya minomo wiye. Maluwa ma yau dalamu kefolau kamena faifu
 (5), ido ma yau kamena seweni (7) ya no fiti olumo leki-leki amo ya nabanina etito
 ne. ⁷ Etito neto ya Yesukafo numuna aboga kouba-nabala we eti loto logimami, Linate
 no fiti maluku yau leikalo, lito amo yate eti oti no ya fiti leikato lumuto faito fulitaito
⁸ Yesukafo eti loto logimami, Linate ma fiti konuma-kobina kiyaba imo weloka ya oluti
 walo, loto logimaiye.

⁹ Eti logimaito, no fiti oluti wato, no yakafo no wainika wito weni-neta kiyaba imo we
 ya no kolaifa, monala kolámami, kouba-naba we no fiti maluku leikamo we yateko no
 waini monala kolife lae. Ido weni-neta kiyaba imo we yakafo wena olami we ilimito
 oto ¹⁰ eti loto loumami, Komu no waini leya imo gimogeto, noti kani-manini u kopa ito
 aiga no waini leya ámami ya gimi-gimi onima ne. Monate etito nema nefa, kamo ya
 olu eleyapa wito leya imoma ya miwitaniguti oiya oloto piyaiye, loto loumaiye.

¹¹ Etito Yesu yakafo Galili mikau ya Kana numudo yalo ya neta kofawa aumala gilibami lonola apito oluto, lamena aumala olu oloto piyaito ya ege-ege moinamo we eyeti koli kikito umae.

¹² Ena Yesule, olafole, kunalafo-motaki, ido ege-ege moinamo we yaki muki ya Kana numudoti lumuti Kapeneyamu numudo o fedeti ya kamena malekako yalo ya minae.

Felegaga kuliyai numuna nabau neta kifanalo fulamo wenena ya Yesukafo giyadami ka

(Mt 21:12-13; Mk 11:15-17; Lu 19:45-46)

¹³ Ena Yuda wenena Gotikafo Elita O Gedami foli kamenani alitito, Yesu ya Yelusalemu numudo ya dito ¹⁴ felegaga kuliyai numuna naba kilalau dito eyami, ya Goti yokila ki umunawamo yamu sipisipi, bulumakau ido nema mulu ya kifanalo fulamo wenena, ido folomolo ya kifana kola ailo-ailo nemo ya olu filiga-filiga amo wenena ya Yesukafo geyeto, ¹⁵ nela ya miyaito u kefaka wito, wenena yaki sipisipi bulumakau yaki ginifo-ganifo o gimaito koli wato, kifana-afana yaki oluto fululu kito, folomoti yaki itufu-matufu oto, ¹⁶ nema mulu olu minamo we ya eti loto logimami, Linate netawa olu fekaitalo. Ama Menefo numunau ya neta kopa eti ato ya maketi yaidana ámaneyo, loto ya liye. ¹⁷ Eti imo yamu ya ege-ege moinamo we ya ka mono lufuwau nemo ka yamu eti loti kani kiyamo, Kamo numuga olufe-fe lenae, loto auma wito kolito sene-mulune yo loto kutifi-natifi iye,

loto ka mono lufuwau (*Sng 69:9*) ya nemo ne.

¹⁸ Ena Yuda wenena yate loga o edeti lamo, Kamo eti animo ya aumaka monaka yakafo nena neta olu oloto pi lumunanimo ne? lato, ¹⁹ amokafo ka itibito eti loto logimami, Linate felegaga kuliyai numuna naba ama ya lukoitto namo fo kamena tili (3) wageto kofa ku fukenagolowe, logimaiye. ²⁰ Logimaito, amote eti loti loumamo, Lamo yate-mete minamo yate felegaga kuliyai numuna naba ama ya melege foti-sikisi (46) ya wito ku fukama nenako, ya kamo ya fo kamena tili (3) yako ku fukenae, loto labe? loti loumafa, ²¹ ido Yesukafo ukana yamu olumo felegaga kuliyai numuna nabalo ya meleto kepa ka logimaiye.

²² Eti loto logimito minoto folaigniti neidaito ya ege-ege moinamo we kawa ya kolife lamo ne. Ido Yesu kala limo yaki ido ka mono lufuwau ya Goti kala wiyamo yaki ya koliti ya koli kikitamo ne.

Yesukafo wenena muki luni-kanigu ya ko fuli loto geye minami ka

²³ Ena Yesukafo Goti Elita O Gedami foliku ya Yelusalemu numudo ya aumala gilibami neta mona-mona imo ya wenena mukite eyeti kuliya koli kikito umafa, ²⁴ ido Yesukafo wenena monani geye fuli linako, ya amodoka metolito minámaiye. ²⁵ Amo ya we ma monala kolinae, loto wenena maleka loga o gedámami ne. E'e, aimolakafo wenena seni-mulunigu ya ko fuli loto geyaiye.

3

Yesu ya Nikodemusite ka lokoli-fakoli ami ka

¹ Ena Falisi we minagu yauti we ma nemo kuliya Nikodemusi ya Yuda mono kanisole we ya ² luwaila Yesu nedo oto ya eti loumami, Api lilibanimo we, lamo monaka ya koli minone. Kamo api lilibanimo we ya Gotidokati anima ne. Kamo neta kofawa olu oloto pi lumu-lumu animo, ya Goti kamoki minámami neko, etito olu oloto piyámagi ne, loto loumaiye.

³ Eti loumaito, Yesukafo ka itibito eti loto loumami, Namu ka ona kula lokomowe. Ma ya auma wito kofawa oloto piyámenami yakafo Goti wekudite wenenala kiyaba o ledami kilala ya eyámenagoliye, loumaiye. ⁴ Eti loumaito, Nikodemusikafo eti loto

loga o edami, Aiyo, we ma naba ditami yakafo ya egaidana oto kofa nomilipa namuna buluto oloto pinami ne? Egaidana oto kofa olafo mulunau ya idageto kofa ya kedenami ne? loto ya liye.

⁵ Lito, ya Yesukafo eti loto loumami, Namu ka ona kula lokomowe. Ma ya nokuti ido Ounauti kofawa oloto piyámenawamo ya Goti wekudite wenenala kiyaba o ledami kilalau ya ma ámunagilae. ⁶ Wenena ukaniguti oloto piyamo ya faifa wenena yaidana oti minae. Ido Ounau yati kofawa oloto piyamo ya ouni ya Goti Ouna yaidana oti minae. ⁷ Kofawa oloto piyaneyo, loto lomo ya kolito kaka ligi-ligi kiyámo. ⁸ Epe ya kopa-napa o-o minoto ya kokoweke limo yako koli minane. Monawa ya egalekati apito aife? Ido u egaleka fuli life? Ya ma kolámone. Ounau yati oloto piyamo wenena ya ayaidana oti minae, loto ya liye.

⁹ Eti lito, ya Nikodemusikafo ka itibito eti loto loga o edami, Ya egaidana oto eti enumo ne? lito, ¹⁰ Yesukafo ka itibito loumami, Kamo Isilaeli wenena api gilibanimo wema minaba, kolife ádabe? ¹¹ Namu ka ona kula lokomowe. Lamo neta kolonido ido eyonido, ayalo ya loto lo oloto gilibi minoba, linate ya kate ya koli fulo minae. ¹² Ido mikaleka neta yamu logimomo ya koli kiki ádanako, kosinauka neta yamu logiminamo ya egaidana oti koli kikitenawamo ne? ¹³ Wenena ma kosinauka idámae. We Kula nanimo lawoko yako kosinauka minodoti lomomo ne. ¹⁴ Ido Mosesekafo komu afimaleka ya kofa mikalo ya koiyofa lebonala olufe loto olu faka limo yamaidana oti We Kula namo ya olu faka lenagilae. ¹⁵ Olu faka lenagilanako, koli kikito numunawamo wenena muki ya kofawa minowa-minowa oti minomo dinagilae, loto loumaiye.

¹⁶ Ena Goti yakafo mikalo wenena muki ya siya-muluna oto dito gimami yamu Nalafo lawokoko ilifi melaima, ya koli kikito umunawamo wenena ya u kopa ámuti, moda kofawa minowa-minowa oti minomo dinagilae, loto ilifi melaiye. ¹⁷ Ilifi melami, ya mikalo wenena lifima ka olu itibito giminae, loto ilifi melámaiye. E'e, Nalafokafo wenena olu omuni kenaiye, loto ilifi melaito lomaiye. ¹⁸ Koli kikito umunawamo wenena ya lifima ka olu itibito gimámenami ne. Ido koli kikito umámenawamo wenena ya Goti Nalafo lawokoko kuliya koli kikito umámanako, yamu lifima ka olu itibito gimami mona oiya ama moda mino gedami ne. ¹⁹ Ido lifima ka olu itibito gimami monawa etito ya ne: Lamena yakafo mikalo wenena olu alalili mele gede minaifa, monani nosámaido minanako, lamena ya seni-muluni umámoti, sinidimo ya seni-muluni umae. ²⁰ Nosámami mona mele minamo wenena yate lamena eleka fi umuti, ya monate olu oloto pitenaiye, loti lamedo ya ámoti minae. ²¹ Ido mona ona kula mele minamo wenena yate Goti lulau mino edeto monate mele-mele onimo monawa ya olu oloto pinagoliye, loti lamedo ya oti minae.

Yonikafo Yesu monala lo oloto melami ka

²² Ena aiga Yesuki ege-ege moinamo we yaki Yelusalemu fuliti Yudia mika anawalo ya uti, yalo ya minoti wenena noku wi gedae. ²³⁻²⁴ Ido Yoni ya nela numugu fulo edámamo kamenalo nenako, amokafo ayaidana oto mika ma kuliya Ainoni adu Salimi numudo ya no so loto nemo yamu neto wenena oti-oti ato, ya noku wi gede-gede iye.

²⁵ Noku wi gede-gede ito, Yoni ege moinamo we malekaki Yuda we maki noku wiyamo mona yamu moila fiyae. ²⁶ Moila fiyato, Yoni ege moinamo we yate Yoni nedo ya uti eti loti loumamo, Api lilibanimo we, kamo Yodani no filigaleka afula minageto we ma u keyeto katula ito monala lo oloto pi lomanimo we yamakafo oiya kamena amaleka wenena noku wi gede minaito, ya amodoka u fuli lae, loumae. ²⁷ Loumato, Yonikafo ka itibito logimami, We ma kosina abogakafo neta umámagaiyama aimo-lakafo egaidana oto olunami ne? Moda olámenagoliye. ²⁸ Namu komu eti logimomo, Namu Gotikafo ilifi melami we Kilisto ya minámowe. Minámofa, Gotikafo u komu meleto kanula olufe lo, loto nilifi melaito owe, loto logimomo kawa ya linate moda

kolitama ne. ²⁹ Kipa ma ko mele edamo ya wena olunami ya ne. Ido koinalafu adu nedi minoto nola lebona kolito siya-mulunau ya lalo kolinami ne. Yamu namo oiya lalo kolomo mona ya sene-muluneu faitimo ne. ³⁰ Amo kuliya ya dimo unami, ido namo kuline ya lumumo unami ne.

³¹ Ena yaleka yowauti lomami we yakafo wenena muki olu fulu ledaiye. Wenena mikaleka oloto piyonimo ya mikalo wenena minoto, mikaleka netamu lo minoba, kosinaukati lomami we yakafo muki olu fulu lede fuli limo we ya ne. ³² Amo ya koto kolito imo neta yamu lo oloto melaifa, wenena yate kala koli fulu minae. ³³⁻³⁴ Gotikafo ilifi melami we siya-mulunau ya Ouna faitoto melainako, Goti kala ya lo minami yamu ka limo koli kikitamo wenena yate Goti monala ya mona ona kula ya ne, loti olu faka lo minamo ne. ³⁵ Melafokafo Nalafu siya-muluna umuto, neta-mata muki ya analo mele fuli limo ne. ³⁶ Goti Nalafu koli kikito umamo wenena oiya amalekati ya omuni kofawa minowa-minowa oti minomo idamo ne. Ido Goti Nalafu kala golo ádamo wenena ya mino kolimo dinawamo mona ya ágenawamo ne. Gotikafo eleka fi gimami mona moda mino gedami ne.

4

Yesu ya Samalia wena mate ka lokoli-fakoli ami ka

¹ Ena Falisi we yate Yesumu eti loti kolamo, Yonikafo ege melamo wenena naba olu mau wito noku wi gedaito, ido Yesukafo Yoni olu fulu edeto wenena naba-naba olu mau wi gedeto noku wi gedami yamu kolafa, ² Yesukafo aimola ya wenena ma noku wi gedámaiye. Ege-ege moinamo we yako noku wi gede-gede ae. ³ Ido Wekolakafo kawa eti lamo ya kolito, Yudia mika fulito Galili mikalo itibito unae, loto ⁴ unami kanu ya Samalia mikalo ya leketo wiye.

⁵ Etito Samalia mikalo ya leketo uto uto numuna ma kuliya Sikali yalo ya u fedaiye. Numunawa ya Yekopukafo nalafu Yosefe mika olu umami ya olu alalili meletu, ⁶ ayalo ya Yekopu no kale li melaido ya folilo Yesu u ayalo fedeto, aisa loto kale wela anawalo ya amedoto mino kolaiye.

⁷⁻⁸ Minaito, ege-ege moinamo we weni-neta meina finune, loti numudoka ya idato, Yesu aimolako minaito, Samalia wena ma no finae, loto o fedaito Yesukafo eti loto loumami, Kamo no ma nomageto nena, loto loumaiye. ⁹ Eti loumaifa, Yuda wenena ido Samalia wenena yaki weni-neta moi mamakeke loti moi wiyamoma nenako, loto wenawa yakafo eti loto loumami, Kamo Yuda we makafo Samalia wena namodoka nedito nomu ya lane? liye. ¹⁰ Lito, Yesukafo ka itibito loumami, Kamo Goti nasafili monala yaki, ido namo no ma nomageto nena, loto lokomomo we monane yaki ya kolife lanimo neko, ena ma nomo, loto laniko ya no fiyawa yaidana oto komogi ne, loumaiye.

¹¹ Loumaito, wenawa yakafo eti loto loumami, We kofawe, no kale fana nenako, kamo no finanimo netaka yaki minámainako, no ma finanimo fiyawa egalekati oloto pinamimu lane? ¹² Autefo-kolofate Yekopukafo no kale ya liyami ama ya ne. Ido amo nalafu-mota yaki, sipisipila, bulumakaula yaki muki no ayau yatiko noti minama ne. Kamo ya Yekopu olu fulu edeto noma olu oloto pinagolo labe? lito ¹³ ya Yesukafo ka itibito eti loumami, No amauti nenawamo wenena yate kofa nomu fulunagilae. ¹⁴ Ido namo none gimoneto nenawamo wenena ya nomu kofa folámoti fa minomo diti minenagilae. Nowa ya gimito mulunigu ya no fiyawa yaidana oto olu oloto pi gedoneto, omuni kofawa minowa-minowa oti minomo dinagilae, loto liye. ¹⁵ Eti lito, wenawa yakafo eti loto loumami, We kofawe, kamo nowa ya nomageto noto nomu aiga folámoto, amaló ya oto no fi-fi o minomo ya fulitena, loto ya liye.

¹⁶ Eti lito ya Yesukafo loumami, Uto wagafo lula fito ilimito ano, lito, ¹⁷ wenawa yakafo ka itibito limo, Namu wanefo ma minámaiye, lito, Yesukafo loumami, Kamo

wanefo minámaiye, lanimo ya ona efe loto lane. ¹⁸ Ido wagafo faifu (5) mofu meletu fulito anima ne. Ido oiya yaki welo ekele minanimo auwae kamo wanefo ya minámaiye, loto lanimo ya ka ona oloto lane, loumaiye.

¹⁹ Loumaito, wenawa yakafo eti loto loumami, We kofawe, kamo polofete minanimo ya oiya ya kolowe. ²⁰ Yamu ya lagetó kolinae. Lamo Samalia wenena autefo-mota yate mowa amalo ya Goti ouni-luni-kani umumo idamo ne. Ido linate Yuda wenena yate wenena muki Yelusalemuka ya Goti oudi-luti-kati umalo, loti logimi-gimi ama ne, loumaiye.

²¹ Loumaito, Yesukafo eti loto loumami, Wenao, namo ka lokomowe. Koli kiki-ito mino. Kamena ma alili enagolimo, ya ageto ya linate Menefo ouni-luni-kani umunawamo ya mowa amalo ma ámenagilae. Ido Yelusalemuka yaki ámunagilae. ²² Linate ya kolife ádoti oudiluti-kati umu-umu ae. Olu omuni kami mona ya Yuda wenenadokati nenako, lamo ya kolife loto oude-lute-kate umu-umu o minone. ²³ Ido kamena ma enami ya moda fedetaiye. Yalo ya ouni-luni-kani umamo wenena kula ya Ouna lulau mino edeti, aimola monala ona kulalo meyalo meleti ya Menefo ouni-luni-kani umunagilae. Etiti numunawae, loto Menefokafo wenena yaidana o minamo ya moni wilami ne. ²⁴ Goti ya Ouna nemoma nenako, yamu ouniluni-kani umunawamo wenena ya Ouna lulau mino edeti, aimola monala ona kulalo meyalo meleti ouni-luni-kani ya umunawae, loto loumaiye.

²⁵ Loumaito, wenawa yakafo eti loumami, Mesaiya, kuliya ma Kilisto ya Gotikafo ilifi melami we oloto pinaiye, loti lamo ya namo koli minowe. Amokafo oloto pito neta-mata muki ya lo oloto pi ledenagoliye, lito ²⁶ Yesukafo loumami, Kamo lanimo ya namo ya minowe, loto loumaiye.

²⁷ Eti lo minaito, ege-ege moinamo we ya itibiti o fedeti wenate ka lokoli-fakoli ami yamu kani mumudi kiti, Nena ka loumane? Nedito lokoli-fakoli o minaiye? loto loumunune, loti kolafa, keina ito fulitae.

²⁸ Ena wenawa yakafo no nomula fulito numudoka ya itibito uto wenena eti loto logimami, ²⁹ Linate oti we ma yakafo neta oto meletu omo muki lo oloto pito lonomami ya eyalo. Ya we ya Gotikafo ilifi melami we Kilisto ya nefemo? lito, ³⁰ koliti numuna meyaloti lumuti ya Yesu nedo wokele, loti wae.

³¹ Wato, Yesu ege-ege moinamo we ya amo nedo minoti, ka auma witi loumamo, Api lilibanimo we, weka-neta no, loti loumato, ³² amokafo logimami, Kobina ailoma olu minofa, ya linate ma kolámae, lito, ³³ ege-ege moinamo we ya lokoli-fakoli oti lamo, Wenena makafo konuma-kobina oluto oto olumo umaifemo? loti lae. ³⁴ Eti lato, ya Yesukafo logimami, Nilifi melami we kala lalo kiyami mona ya meyalo meletu lonola olu fuli lenamo ya namo wene-neta ya ne.

³⁵ Linanimotina eti loti lo-lo amo, Ikana fo (4) ya fuli lagetó ya kobina kula lotainako, pili nenune, loti lafa, nanimo logimowe. Linate ko faka loti koti lono kila eyalo. Kobina kula limo kamena oiya eti-mati ya moda fedetaito, ³⁶ oluti olu mau-mau wiyamo wenena yate meinawa olu minae. Ya meinawa kula yakafo wenena muki omuni kofawa minomo dinawae. Yamu neta olu kifamo wenena yate kulawa olu mau wiyamo wenena yate lakoina alikani enagilae. ³⁷ Yamu ka ama ya eti lamo, Ma yate neta olu kifi-kifi ato, ido ma yate kulawa olu mau wi-wi ae, loti lo-lo amo ka ya ona ne. ³⁸ Linate neta olu kifámaguti kula olu mau winawae, loto ya namokafo gilifi melowe. Lonodo we mate lono olato, kula moda lotami ne. Linate ya kulawa lakoina olu mau wimo wae, loto logimaiye.

³⁹ Ena Samalia wenawa yakafo numunaloti wenenala eti loto logimami, Neta oto meletu omoma muki ya lo oloto nomaiye, loto logimami ka yamu ya wenenala mukite Yesu koli kiki-ito umamo, ⁴⁰ yamu Yesu nedo u fedeti lamoki minenune, loti Yesu wako lo edamo ya Yesukafo koli gimito, oto fo kamena lele amo numunido ya minaiye.

⁴¹ Minoto ka mono logimaito, wenena muki koliti koli kikito umamo, ⁴² yamu wenawa ya eti loti loumamo, Komu ya kamo kakalo oto koli kikitonimo nefa, oiya ya lalimote ka limo welaloti ka kolito ya koli kikitone. Wewa ya ona mikau-mikau wenena olu omude kenami we ne, loti lae.

Yesukafo kiyaba we wenaba ma nalafo neta kilami olu faka lo edami ka

⁴³⁻⁴⁴ Ena Yesu ya komu lo oloto meleto eti limo, Polofete ma aimola numuna ebalalo minenami ya kuliya olu faka ádenagilae, loto linako, Samalia wenenaki fo kamena leleko minoto Galili mikalo wiye. ⁴⁵ Uto Galili mikalo ya u fedaito, komu ya Galili wenena muki ya Yelusalemu uti Gotikafo Elita O Gedami foliku ya minagu ya Yesu lono olaito eyamo yamu amoki koina wiyae.

⁴⁶ Ido Galili mikalo Kana numudo ya komu ka lito no yakafo no wainika wido yalo ya kofa itibito oto minaiye. Ido Kapeneyamu numudo kiyaba we wenaba ma nemo ya nalafo neta naba kilami, ⁴⁷ yamu Yesu ya Yudia mikaloti itibito Galili mikalo kofa o fedaiye, lato ya kiyaba we wenabawa ya kolito, Kana numudo Yesu nedo dito, nalafo fulunami kamenala adu melainako, yamu Yesu ya lumuto, nanefo olu faka lo edenane, loto wako lo edaiye. ⁴⁸ Eti lo edaito, Yesukafo eti loto loumami, Linate ya neta kofawa aumane gilibomo neta ya omudi ágenawamo ya koli kikito nomámenagilae, loto liye. ⁴⁹ Eti lito, kiyaba wekafo eti loto loumami, Wenabao, nanefo moda fulutenaiye, loto kenemane oto enabe? lito ⁵⁰ Yesukafo eti loto loumami, Nakafo moda omuna kofawa minaiye. Faifa wo, lito ya kiyaba wekafo Yesu ka loumami ya koli kikitoto itibito wiye.

⁵¹ Ena itibito uto kanudo monimo lomaido ya lonola olamo we oti katula oti ya, Nakafo moda omuna kofawa minaiye, loumae. ⁵² Eti loumato, ya faka limo kamena yamu loga o gedaito, amote eti loti loumamo, Ena amo ya melo fo muliti neto ya ukana yopayo wiyami ya fulu edaiye, loti lae. ⁵³ Ido kiyaba we yakafo monawa eti loto kolami, Kamena yalo ya Yesukafo, Nakafo moda omuna kofawa minaiye, loto lonomami ne, loto kolito, uto amo yaki ido numunalo lakoina minamo wenenala muki yaki koli kikitae. ⁵⁴ Yesukafo etito netawa kofawa ya ototo Yudia mikaloti Galili mikalo itibito uto minaido ya neta kofawa aumala gilibami ya kamena lele olu oloto pi gimaiye.

5

Yesukafo Beteseda nofudo ya we ma olu faka lo edami ka

¹ Minoto aiga ya Yuda wenena foli kamenani naba ma alitito Yesu ya Yelusalemuka idaiye.

² Ena Yelusalemu kanu wela ma kuliya Sipisipi Kanuwae, loto nemo kanu anawalo ya nofunu ma nemo kuliya Beteseda anawalo ya kolokalo numuna faifu (5) ya minomo wimo, ³ ayau ya wenena neta kilamo, omuni likami, kiyani bemu imo, ukani ipedimo, muki wenena yau ono minae. ⁴ [Ena Wekoladokati enisole makafo kamena ma nofugu ya lumuto no ya olu momoga iye. Olu momoga ito neta kilamo wenena yauti ma komu lumuto noku wito neta kilamila ya olu faka lo edaiye. Yamu wenena muki no ya momoga enaidole, loti kiyaba ae.]

⁵ Ena we ma neta kilito onomo idami ya melege teti-eiti (38) ya wiye. ⁶ Wito, Yesukafo wewa ya eyeto kolami, Kamena fana ono minaiye, loto kolito, loga o edeto limo, Kamo faka lenae, loto koli minabe? loumaiye.

⁷ Loumaito, neta kilami we yakafo eti loto loumami, We kofawe, we makafo no ya momoga agetoma ya noku ya fulu nedenamei we ma minámainako, nanimone lumunae, loto o-ofa, ailo-ailote fulu aiga nedeiti lumu-lumu ae, lito ⁸ Yesukafo eti loto loumami, Kamo nedito kunuka oluto moino, loumaiye. ⁹ Loumaito, ayalo ya ukana lalo ito, nedito kunula oluto wiye.

Ido fo kamena yalo ya Sabati foli kamena ya nemo ¹⁰ yamu Yuda wenena yate wewa neta faka limo we ya eti loti loumamo, Oiya Sabati foliku ama ya nedito kunuka oluto mofu minane? Ya neta lo fukamo neta ane, loumae. ¹¹ Loumato, amokafo eti loto logimami, Olu faka lo nedami we yakafo, Kunuka oluto moino, loto lonomami ne, logimaiye. ¹² Logimaito, amote loga o edeti lamo, Kunuka oluto moino, loto lokomami we ya kema ne? lafa, ¹³ ido Yesu ya wenena mau naba minagu yau sodoto wito, faka limo we ya kuliya kolámaiye.

¹⁴ Eti ito, aiga Yesukafo wewama ya felegaga kuliyai numuna nabau olu oloto pito ya eti loto loumami, Ukaga moda lalo otaiye. Yamu kolito ya neta ma keina naba-naba imo neta ya oto dito oloto pi numutenaiye, loto ya mona nosámami kofa melámo, loto loumaiye. ¹⁵ Eti loto loumaito, we yakafo uto Yuda wenena eti loto logimami, Olufe lo nedami wema ya Yesu ya ne, loto logimaiye.

¹⁶ Ena Yesukafo ya Sabati foliku ya lonowa olami yamu ya Yuda wenena yate olu keina mofu edae. ¹⁷ Eti o minato, Yesukafo eti loto logimami, Menefo yakafo lono kamena-kamena olu minami yamu nanimo yaki olu minowe, loto logimami ¹⁸ yamu amote eti loti kolamo, Yesukafo ya Sabati foli ya olu kopaitami yako minámaiye. E'e, oto dito Goti yamu nanimo Menefo ne, loto aimola ya olu Goti nabamaidana itaiye, loti ya neta lele yamu ofo fulunune, loti koli umumo idae.

Yesu ya Melafo lonola olu-olu imo ka

¹⁹ Ena Yesukafo ka eti loto logimami, Ka ona kula logimowe. Goti Nalafo nanimo senemuluneuti kane kito lono olámenamo ne. E'e, Menefokafo lono olaido ya eyeto, ayalo yako ya olu-olu o minowe. Neta-mata muki Menefokafo olaido ya Nalafo namokafo ayalo olu-olu o minowe. ²⁰ Menefokafo Nalafo namo siyamuluna numuto, lono olu minami lono nilibi fuli lo minaiye. Ido lono ama ko minamo yako minámaiye. E'e, lono naba nilibageto linete eyenawamo ya eleiginagilae. ²¹ Menefo yakafo wenena folamo ya olu nedi gedeto, omuni kofawa olu gimami ayaidana oto Nalafo namokafo we ma wena ma omuni kofawa olu giminiae, lenamo ya faifa olu giminagolowe. ²² Ido Menefo ya wenena lifima ka itibito gimámenami ne. Lonowa ya Nalafo namo anelo melami ne. ²³ Etito ya Menefo kuliya olu faka lamo wenena muki ya ayaidana oti Nalafo namo kuline olu faka lo minenagilae. Ma yate Nalafo namo kuline olu faka ádenawamo yate nilifi melami we Menefo ayaidana oti ya kuliya olu faka ádenagilae.

²⁴ Namu ka ona kula logimowe. Namu kane koli lunigu meleti ido nilifi melami we koli kikito umamo wenena ya omuni kofawa minowaminowa enawamo mona ya moda olutamo ne. Ido lifima ka itibiti olámenagilae. E'e, fulunawamo mona ya fulititi, oiya amaloti ya kofawa minomo dinagilae.

²⁵ Namu ka ona kula logimowe. Kamena ma enami ya moda fedetaiye. Yalo ya folamo wenena yate Goti Nalafo namo none lebona koliti, omuni kofawa minenagilae. ²⁶ Menefo omuna kofawa minomo idami mona ya moda mino edami ne. Ido Nalafo namo yaki ayaidana oto omune kofawa minomo idomo mona ya mino kedenaiye, loto monawa nomami ne. ²⁷ Ido We Kulama minonako, wenena lifima ka itibito olu giminane, loto lonomami ne. ²⁸ Ka ya koliti kati ligi-ligi kiyámalo. Kamena melami ya alitageto ya kono melagu ono minamo wenena ya namo none lebona ya koliti ²⁹ nedinagilae. Neidato, ya wenena mona lalo melamo ya nedinawado ya omuni kofawa minomo dinagilae. Ido wenena mona nosámami melamo ya nedinawado ya lifima ka itibito giminagolowe. ³⁰ Namu nanimone oune-lune-kaneloti kolito lono olunamo ma minámaiye. E'e, Menefo welalotiko lifimani itibito gimi-gimi o minowe. Nanimo weneloti lono olunae, loto kolámoto nilifi melami we welalotiko olunae, loto kolonako, lifimani itibito gimi-gimi omo ya efe lenagoliye, loto ya liye.

Gotikafo Yesu monala lo oloto mele minami ka

³¹ Ido Yesukafo ka ma mene oto limo, Nanimone monane lenamo yakafo kula ámenagoliye. ³² Makafo monane lo oloto mele minaiye. Lo oloto melageto ya kulawa enagoliye, loto koli minowe.

³³ Linate ya wenena Yoni nedo gilifi melato uti loga o edato, ka ona kula lo oloto melaima ne. ³⁴ Nefa, wenena yate monane lo oloto melenawae, loto ádowe. Kawa lomo ya linate kolato Gotikafo olu omudi kenaiye, loto linanimo yamu ya lo minowe. ³⁵ Yoni ya feiya lamu yaidana oto olu lamena o gedaima ne. Eti ito kamena yalo linate ya lamenala eye lalo meleti minama ne.

³⁶ Nefa, Yonikafo namo monane lo oloto melami ya mulaloko lo oloto piyaiye. Menefokafo lono ka lonomami lono kula olu oloto pi fuli lenane, loto nilifi melaito lomomo ne. Nilifi melami monawa ya lonone yakafo ya olu oloto piyaiye. ³⁷ Ido Menefo nilifi melami yakafo amo yaki monane lo oloto piyami ne. Linate ya aimola welaloti ka kolámamo ne. Ido kola-wela yaki ya ágamo ne. ³⁸ Ido nilifi melaito minomo ya linate koli kikito nomámanako, kala ya seti-muludigu mino gedámaiye.

³⁹ Linate ka mono lufuwau ya katoti ya omudi kofawa minenawamo monawa ya olu oloto pinune, loti koliti ya katae. Eti loti katagu ya lufuwa yakafo ya namo monane lo oloto melaifa, linate koli nomámae. ⁴⁰ Ido linate namodoka ya ato omudi kofawa olu giminae, loto lofa, linate ya eleka ginaito namodoka ámae.

⁴¹ Wenena yate namo kuline oto dinawae, loto ádowe. ⁴² Linate monatina ya koli minowe. Oudi-luti-kati Gotidoka ya minámaiye. ⁴³ E'e, namo Menefo welaloti linate minado lomomo nefa, linate namoki koina wiyámae. Ena minoto we ma aimola kala kiyaido o fedenami ya amoki koina winawae. ⁴⁴ Linate ya wenena yate gebotina lenawamo ya lalo kolafa, ido Goti lawoko minami wekafo gebotina lenami mona ya melenune, loti kolámamo wenena ya linate egaidana oti koli kikito umunawamo ne?

⁴⁵ Ido linate ya amo yakafo Melafo loumageto ligiya lolumunagoliye, loti ya namomu ádalo. Etito minámaiye. Linate Mosesedoka ekeleti minamo nefa, Mosese aimola kala yakafo ligiya logiminami ne. ⁴⁶ Mosesekafo ka lufuwa wiyaigu ya namomu wiyami nenako, linate kala koli kikitamo neko, namoki koli kikito nomagi ne. ⁴⁷ Nefa, linate Mosese kala lufuwa koli fulitanako, namo kane egaidana oti koli kiki lenawamo ne? loto ya liye.

6

*Yesukafo wemomo 5,000 ya konuma-kobina olu gimami ka
(Mt 14:13-21; Mk 6:30-44; Lu 9:10-17)*

¹ Yesukafo ka ya lo fuli loto Galili nofuna kuliya ma Taibeliyasi nofudo yalo ya leketo filiga afulaleka wiye. ² Wito, wenena mau naba ya neta-mata kilamo wenena olu faka lo gedeto monala gilibaito eyamo yamu ege meleti wae. ³ Ege meleti wato, Yesu ya ege-ege moinamo we gilimito mowalo ya diti amedoti minae. ⁴ Ido Yuda wenena Gotikafo Elita O Gedami foliwa alitito ⁵ Yesu ya ko faka loto wenenawa mau naba-nabama o fedato geyeto Filipi loga o edeto limo, Beleti ya egaloti meina fito wenena naba lako ya gimogeto ogofunami ne? loto ⁶ neta enae, loto koli minoto ya kepa meletu loga o edaiye.

⁷ Loga o edaito, ya Filipikafo ka itibito loumami, We makafo ikana eiti (8) ya lono oluto meinala oluto melemo dinami yakafo beleti meina fito gimogeto muni ámenagoliye, loumaiye. ⁸ Loumaito, ege-ege moinamo we yauti ma Saimoni Pita kunalafo Adulu yakafo eti loto loumami, ⁹ Amalo ya kipa ma nemo yakafo beleti yuwa balikafo olufe lamo faifu (5) ido laefa lele yaki olu minaifa, wenena mau naba minanako, efe yakafo nedi enune? liye. ¹⁰ Eti lito, Yesukafo limo, linate wenena

logimato ya olu mau witi mikalo minalo, lito minato mika yalo ya yuwa eba naba-naba nedo ya wemomo faifu tauseni (5,000) ya amedoti minomo wae.

¹¹ Etiti amedoti minomo wato Yesukafo beleti ya oluto, siyane, lalole, loumuto, wenenawa mau naba amedoti minamo ya iya mele gimaiye. Ido laefa yaki ayaidana oto ya etito nenune, loti kolado ya gimaiye. ¹² Gimaito, kobina noti-noti muni ito Yesukafo ege-ege moinamo we eti loto logimami, Luma nemo ya u kopa otenaiye. Kiyaka alo, lito ¹³ beleti yuwa balikafo olufe lamo faifu (5) yamakafo luma nemoma ya kiyaka oti owo kedikoko naba tuwelu (12) ya koilato lumuto faito fulitaiye.

¹⁴ Ido wenena aumala gilibami neta eti imo monala eyeti ya eti loti lamo, Polofete lakoma mikaleka oloto pinaiye, loti lamoma moda ama ya ne, loti ¹⁵ ido Yesu olu ogona o edeti anikafo oluti kiyabate we wekudi bulu edenune, loti ato, ya geyefe loto fulo gedeito, aimolako mowalo ya idaiye.

*Yesu ya no mulalo leya-leya wito wimo ka
(Mt 14:22-33; Mk 6:45-52)*

¹⁶ Ena lunaga fo saipaito ya ege-ege moinamo we ya nofunu anawalo lumuti ¹⁷ Kapeneyamu numudo itibito unune, loti sipiku idae. Sipiku idato, sini naba dito ya Yesu o fedámaito wewa yako wafa, ¹⁸ epe auma wito, no sato naba itaito, ¹⁹ uti ala faiga faifufe (5), ido sikisife (6), kilomita yaidalo uti no muliti ya u fedato, Yesu ya no mulalo ya leya-leya wito gege uto sipi ya olu alalili melaito eyeti ya ukani ololo iye. ²⁰ Eti o minato, ya luni fito limo, Namoma minowe. Linate ya koli gimámaneyo, loto logimaiye. ²¹ Logimaito, sipiku ya ido, loti ilimi meleiti ya unune, loto kolamo ebalekama sipi ya alako u ayalo fedaiye.

Wenena yate Yesu monila wilamo ka

²² Ena wenena mau naba-naba ya nofunu filiga afulaleka ono minato, ko lito ya eti loti lamo, Melo luwaila ya sipi lawoko yako neto ya eye minogeto ayau ege-ege moinamo we ya Yesu fulo edeiti inanimoko diti wamoma ne, loti kolae. ²³ Eti loti koliti minato ya Taibeliyasi numudoti sipi ma ya Wekolakafo siyane, lalole, loumuto kobina gimaito, nado yaloma ya o fedato, ²⁴ wenena yate Yesuki ido ege moinamo we yaki amalo minámae, loti koliti ya sipiku ya diti Kapeneyamu numudoka itibiti uti yalo monila wilae.

Yesu ya kosinaukati kobina minami ka

²⁵ Nofuna wela amaleka ya wenenawa Yesu monila wiliti olu oloto piti ya eti loti loumamo, Api lilibanimo we, kamo nenafeko animo ne? loti loga o edato ²⁶ Yesukafo eti loto logimami, Namu ka ona kula logimowe. Linate neta mona kofawa aumane giliboneto eye minamo yamu ya kolámae. Weni-neta gimoneto noti muti imo yamamu ya namo moni wili minae. ²⁷ Linate ya lono oluti kobina fa neta u kopa unami neta yamu ya kolámalo. Omuni kofawa minowaminowa enawamo kobina yamu ya lonowa olalo. Namu We Kula ya Goti Menefokafo lufuwala mele nomami yamu ya namo kofawa minomo dinawamo kobinawa ya giminagolowe, logimaiye.

²⁸ Logimaito, eti loti itibiti loga o edamo, Lamo nedi-nedi oto Goti lonola olu minenune? lato, ²⁹ Yesukafo itibito logimami, Gotikafo nilifainako, koli kikito numu-numu o minamo wenena ya Goti lonola olu minamo wenena minae, loto ya liye.

³⁰ Eti lito, amote itibiti loumamo, Ena nena neta ma kofawa ailoma aumaka lilibanimo neta ya olu oloto piyageto eyeto koli kikito kumunune? Kamo nena lono olunane? ³¹ Autefo kolofate-mota yate mika kofo mikalo ya wenineta kuliya mana no-no amo yamu eti limo, Nenawae, loto kosinauti kobina gimami ne, loto ka mono lufuwau (*Kis 16:4, Sng 78:24*) ya nemo ne, loti lae. ³² Eti lato, Yesukafo eti loto logimami, Ka ona kula logimowe. Mosekafo ya kosinaukati kobina gimámaima

ne. E'e, Menefokafo ya kosinaukati kobina kula gimi minaiye. ³³ Kobina kosinaukati lumuto mikaleka wenena omuni kofawa olu oloto pi gimami ya Goti kobinala kula ya ne, lito ³⁴ amote eti loti loumamo, Wekola, kamo kobina lanimo ya kamena-kamena lumutoko mino, loumae. ³⁵ Loumato, Yesukafo eti loto logimami, Omuni kofawa mino-mino amo kobina ya namo ya minowe. Namodoka amo wenena ya moda kadunamu folámenagilae. Ido koli kikito numu minamo wenena ya moda no yamuki kolámenagilae.

³⁶ Etito nefa, linate ya namo neyafa, koti koli kikito nomámae, loto ya logimitoma ne.

³⁷ Menefokafo numu minami wenena ya namodoka o fuli lenawamo ne. Ido wenena namodo enawamo ya ma olu kopa fulo gedámenagolowe. ³⁸ Kosinaiti lomomo ya nanimone weneloti ka lonowa olunae, loto lomámowe. E'e, nilifi melami we welaloti ka lonowa olunae, loto lomomo ne. ³⁹ Menefokafo nomami wenena muki yauti ma u kopa ámunawae, loto geyeto kiyaba o gedeto kamena nabalo ya muki olu nedi gedenagolowe, loto lomo ka ya nilifi melami we kala lalo kiyami ka ya ne. ⁴⁰ Nalafu namo neyefe loti neyeti, koli kikito numunawamo wenena muki ya omuni kofawa minomo diti minenagilae, loto lomo ka ya Menefo kala lalo kiyami ka ya ne. Ena nanimone kamena nabalo ya olu nedi gedenagolowe, loto ya liye.

⁴¹ Eti loto ya kosinaiti kobina ya namo ya minowe, limomu ya Yuda wenena yate koli nosámamiti ka eti loti ⁴² lo minamo, Ena, ama we ya Yosefe nalafu Yesu olafote melafote lele ya lamo geyonima ne. Ido kosinaiti lomoma ne, loto limo ya nedito eti loto ya lo minaiye? lae.

⁴³ Eti lato, Yesukafo itibito eti logimami, Linanimonigu ya kolamo nosámamiti etiti ya ádalo. ⁴⁴ We ma aimola siya-mulunaiti kolito namodoka enami ya ma minámaiye. E'e, Menefo nilifami yakafo ika o gedagetoko enawamo ne. Wenenawa ya nanimo kamena nabalo ya olu nedi gedenagolowe. ⁴⁵ Polofete yate eti lamo, Goti aimolakafa wenena muki ka mono api gilibinagoliye, loti ka mono lufuwau (*Ais 54:13*) ya nemo ne. Yamu wenena ya Menefokafo ka logimito api gilibami ya kawa kolamo wenena ya namodoka enagilae.

⁴⁶ Menefo eyamo wenena ya ma minámae. E'e, Gotidokati lomomo we namo lawokokafa Menefo eyomo we ya minowe. ⁴⁷ Namu ka ona kula logimowe. Ma yate namo koli kikito nomamo wenena ya omuni kofawa minomo ditiko minenagilae. ⁴⁸ Omuni kofawa minenawamo kobinawa ya namo ya minowe. ⁴⁹ Linate autibokolofatina ya mika kofo mikalo ya weni-neta kuliya mana oloto piyaito ya noti minoti folamo ne. ⁵⁰ Nefa, wenena mate kosinaiti lomami kobina nenawamo wenena ya folámenagilae. Ya kobinawa namodoka ama ne. ⁵¹ Omuni kofawa minenawamo kobinawa ya kosinaiti lomomo namo nanimo ya minowe. Yamu ma yate namodokati kobina noti ya minomo diti minowa-minowa oti minenagilae. Namu emilane ya kobinaidana ne. Mikau-mikau wenena omuni kofawa minomo dinawae, loto ya emilane giminagolowe, loto liye.

⁵² Yamu Yuda wenena linanimonina ka lodilumu oti eti loti lamo, We ya egaidana oto emilala lomageto nenumomu liye? lae.

⁵³ Eti lato, Yesukafo eti loto logimami, Namu ka ona kula logimowe. Linate ya We Kula namo emilane ido wanune ánenawamo ya omudi kofawa minenawamo mona ya lunigu mino gedámenagoliye. ⁵⁴ Ma yate namo emilane wanune notiko minenawamo wenena ya minowaminowa oti minato nanimo kamena nabalo ya olu nedi gedenagolowe. ⁵⁵ Namu emilane ya kobina kula ne. Ido wanune ya no kula ne. ⁵⁶ Namu emilane ido wanune notiko minenawamo wenena ya namo luneu mino nedanagilae. Ido namo yaki amo lunigu mino gedenagolowe. ⁵⁷ Menefo ya minowaminowa oto nemo we yakafo nilifi melaito lomomo yamu Menefodo metolito minomino o minowe. Etito minioneto namo noti minenawamo wenena yaki ayaidana oti

namodo metoliti minenawamo ya minomo diti minenagilae. ⁵⁸ Kosinauti kobina ya monawa etito ne: Ya autibo-kolofatina yate mana noti ya minoti folama nefa, namo kobinane ama nenawamo wenena ya minomo diti minowaminowa oti minenagilae, loto ya logimaiye. ⁵⁹ Kawa ya Kapeneyamu numudo mono numugu ya minoto ya logimito api-napi gilibaiye.

Yesu ya omude kofawa minenumo kala olu minami ka

⁶⁰ Eti loto api gilibaito, ya ege melamo wenena yauti wenena so loti koliti eti lamo, Ka ya kolonimo keinaidana oto liye. Ya kema kolinami ne? loti ⁶¹ ya eleka ginaito Yesukafo ya siya-mulunau kolito eti loto logimami, Linate ka ya kolamo nosámáife? ⁶² Etiti kolamo ya We Kula namo komu minomo ebato olu itibito idoneto ya omunikafo kotima ya nedi enawamo ne? ⁶³ Ukade atuwa ido emila yakafa omude kofawa minomo dinumo kanuwa ma minámáiyé. E'e, omude kofawa minomo dinumo kanuwa ya Goti Ouna lonola ne. Namó ka logimomo ya oudi ido omudi kofawa minomo dinawamo kanuwa ya ne. ⁶⁴ Nefa, linatedokati wenena liligaleka koli kiki ádo minae, loto logimaiye. Yesu ya koli kikito umámamo ya adeina afimalekati geye fuli loto geyemo idaiye. Ido ayaidana oto kuwolafo anido melenami we yaki eyefe loto eye minaiye. ⁶⁵ Ido ka ma eti loto enu wito limo, Yamu ya eti loto logimoma ne. Wenena ya Menefokafo olu aila wi gedámágeto namodoka oti minenawamo ma minámáiyé, loto ya liye.

⁶⁶ Ena kamena yaloti ya ege melamo wenena yauti wenena so loti amo minaido ya minámenune, loti eleka ginaito fulo edae. ⁶⁷ Yamu Yesukafo ege-ege moinamo we tuwelu (12) ya loga o gedeto limo, Linate ayaidana oti fulo nedénune, loti lo minafe? liye.

⁶⁸ Ido Saimoni Pitakafo eti loto loumami, Wekolao, kamo fulo kedeitoma kemado unumo ne? Kamo lawokokafa omude kofawa minenumo kala olu minane. ⁶⁹ Lamo ya kamo koli kikito kumuto eti loto koli kumu minonimo ya kamo ya Gotidokati felegaga we minane, loumaiye.

⁷⁰ Loumaito, Yesukafo eti loto logimami, Namokafo linate tuwelu (12) ya luti fiyofa, ido linate yauti ma ya Satanidoka ekeleto minaiye, loto ya logimaiye. ⁷¹ Kawa logimami ya ege-ege moinamo we tuwelu (12) yauti ya we ma kuwolafo anido melenami we Saimoni Isikaliyoti nalafo Yudasi yamu liye.

7

Yesu kunalafo-mota koli kikito umámamo ka

¹ Ena Yudia ebalo Yuda wenena yate, Yesu ofenune, loti kudala kiyamo yamu mikanina fulito Galili mikalo yako u yaleka waka oto moinaiye. ² Etito moni minaito, Yuda wenena numuna kolokalo kuwamo foliwa kamenani alitiye. ³ Alitito, Yesu kunalafo-mota yate eti loti loumamo, Kamo ya aumaka gilibinanimó neta ma olu oloto piyágeto kege melamo wenena yate eyenawae, loto ya eba ama fulito ya Yudia mikalo ya uto gilibo. ⁴ Ma yakafa oloto pinae, lenami ya falukuto minoto lono olunami ya ma minámáiyé. Yamu kamo ya lono yaidana olunae, loto kolinanimó ya uto wenena muki ya olu oloto pi gimágeto eyenawae, loti ⁵ kunalafomota yate koli kikito umámoti eti lae.

⁶ Lato, ya Yesukafo eti loto logimami, Linate kamena-kamenau ya neta enune, lotima fa enagilae. Namó kamenane ya oiya o fedámáiyé. ⁷ Wenena yate ya linate koli nosámami gimámenagilae. Namó ya monani nosámami ya lo oloto pi gedomo yamu koli nosámami numu minae. ⁸ Linanimoko foliku ya walo. Namó ya kamenane o fedámami, yamu ya oiya eti-mati ya ámunagolowe, loto logimaiye. ⁹ Eti loto Galili mikalo ya minaiye.

¹⁰ Ena kunalafo-mota komu wato, aiga aimolako umalo pito wiye. ¹¹ Ena foliku ya Yuda wenena kiyaba we yate moni wiliti eti loti loga-loga amo, Egaleka minaiye? loti lae. ¹² Ido fa wenena yate amomu momona oti kumomo fimo idae. Yauti liligate, Amo ya we lalo ne, lato ido liligate, E'e, etito minámaiye. Amo ya wenena koni wi minaiye, loti lafa, ¹³ Yuda we kiyaba we kolini ya koliti ka oloto ádae.

Yesu numuna kolokalo kuwamo foliku ya api gilibami ka

¹⁴ Ena foli kofalau ya Yesukafo ya felegaga kuliyai numuna naba kilalau ya dito ka mono loto api-napi gilibaito, ¹⁵ Yuda we kiyaba we yate, Aiyo, lo kolaiye, loti ya eti loti lamo, Lamo lufuwa numudeu ya idámaima nenako, egalekati oto ka mono monawa ya kolito liye? lato ¹⁶ Yesukafo eti loto logimami, Namo mono api gilibomo ya namodokati minámaiye. E'e, nilifi melami we yalekati ne. ¹⁷ Yamu wenena mate ka mono monawa ama ya Gotidokati nefemo, ido nanimo Yesudokati ne? loti moni wilinawamo wenena yauti Goti kala lalo kiyaido golodenune, loti kolinawamo wenena yate monawa kolinagilae. ¹⁸ Makafo aimola kalaukati kolito lenami we ya aimola kuliya dito minenaiye, loto lenagolifa, namokafo nilifi melami we kuliya dito minenaiye, loto lomo ya mona ona kulako meloneto, nosámami mona ma ya ukaneu minámaiye.

¹⁹ Mosesekafo ya lo melami ka lo oloto pi gimaima nefa, linatedokati ya ma lo melami ka golodamo we ma minámae. Ena linate nena netamu ya nofenune, loti ya lo minae? logimaiye. ²⁰ Logimaito, ya wenena fa wenena yate eti loti lamo, Kamo ya Satani kimiwelakafo seka-mulugau mino kedaiye. Kamo kema kofenae, loto liye? lae. ²¹ Lato, ena Yesukafo eti loto logimami, Namo Sabati foliku neta kofawa lawoko aumane gilibomo yamu oti aiyo, loti lo yaleka waka kofamo minae. ²² Mosesekafo natige-mota ukanido Goti ainala fukenune, loto logimaima nefa, ya monawa ya Mosesekafo api gilibámaito, aulafo-kolofala yate aipama ne. Eti logimainako, linate Sabati foliku ya Goti ainala fuko-fuko o minae. ²³ Yamu ya Mosesekafo ka lo melami ya koli fulitotenune, loti ya Sabati foliku ya natige-mota ukanido ya Goti ainala fuko gedeti lonowa ya olu-olu o minae. Eti o minamo namo ya Sabati foliku ya we ma ukana-ana muki ya olufe lo edomo yamu ya nediti ya koli nosámami nomae? ²⁴ Wenena monani kofe ádotima faifa kopa lifima kawa ya ádalo. Kofe lenawado yaloko lalo, loto logimaiye.

Yesu ya Goti ilifi melami we Kilisto nefe? loti loga amo ka

²⁵ Ena Yelusalemu wenena yauti mate eti loti lamo, We ya ofenune, loti lo-lo amoma ya moda ama ya nemo yae. ²⁶ Nedito ka olotoko limo ya mono kiyaba we yate ka lo fuko edámamo minae? Ya monala kolamo ya Gotikafo ilifi melami we Kilisto ne, loti kolafe? ²⁷ E'e, Yesu oloto piyami eba ya koli minoba, Goti ilifi melami we Kilisto fedenami ya ebala ya kolife ádenagolone, loti ya lae.

²⁸ Etiti lamo yamu Yesukafo ya felegaga kuliyai numuna nabau ya ka mono api gilibi minoto lo faka loto limo, E'e, linate kofe loti neyeti namo oloto piyomo eba ya koli minone, lafa, lomomo ya nanimo sene-muluneuti kolito lomámomo ne. Mona ona kula aboga nemo yakafo nilifi melaito lomomo ne. Ido amomu ya linate kati kife loti kolámae. ²⁹ Namo ya aimola muluna kemanauti nilifi melaito lomomo nenako, namo eyefe lo minowe, loto liye.

³⁰ Kawa eti limomu nela wi edenune, loti lafa, kamenala oiya o fedámami yamu ani keina ito fulitae.

³¹ Ena wenena fa wenena muki yate Yesu koli kikito umuti eti loti lo minamo, We ama yakafo neta kofawa aumala lilibi minami ya Goti ilifi melami we Kilisto o fedenami yakafo we ama olu afima o edeto ya olu oloto pinagolife? loti ya lae.

Yesu nela fi edalo, loti kimiwe gilifi melamo ka

³² Ena wenena mau minamo yate kawa amomu momona oti kumomo fiti lato ya Falisi we yate koliti, Goti yokila ki umu-umu amo we kiyabani we yaki ya lokoli-fakoli oti, Yesu ya nela fi edalo, loti felegaga kuliyai numuna naba kimiwe gilifi melato wamo, ³³ yamu Yesukafo eti loto limo, Namu kamena lina efema linateki minoto nilifi melami we minaidoka itibinagolowe. ³⁴ Itiboneto, linate namomu moni wiliti olu oloto piti neyámenagilae. Ido uto minenado ya linate ma ámunagilae, logimaiye. ³⁵ Logimaito, Yuda wenena yate eti loti lokoli-fakoli amo, Wewa ya egaleka wageto monila wilito olu oloto piyámenumo ka liye? Yuda wenenate Giliki mikalo minomo wadoka ya uto Giliki wenena ka mono logiminae, loto kolito life? ³⁶ Monine wiliti olu oloto piti neyámenagilae, loto, ido unado yalo ya ma ámunagilae, loto limo ya egaidanamu liye? loti ya lokoli-fakoli ae.

Yesu koli kikito umunawamo ya no fiyawa yaidana enawamo ka

³⁷ Ena Yuda wenena yate foli minomo diti mino fuli lenune, loti wenena mau naba-naba witi minato, Yesukafo nedito minoto ka auma wito limo, Ma yate nomu kolinawamo ya namodoka oti nenawae. ³⁸ Ido ma yate koli kikito numu minenawamo yamu ka mono lufuwanina yau eti loti wiyamo, Yaidana amo wenena ya no fiya yaidana oto seni-mulunigu olu oloto pi gedageto no yaidana oto lumutoko minenagoliye, loti ya wiyamo ne, loto ³⁹ kawa limo ya Ouna yamu liye. Ido monawa etito ne. Yesu koli kikito umamo wenena ya Ouna Felegaga giminae, loto ya Yesu kamena yalo ya kosinawu lamenala lulau ya itibito idámmainako, ya Ouna lomámami ne.

Yesumu koliti fokiti u filiga-aliga amo ka

⁴⁰ Ido wenena ya ka ya kolagu yauti mate Yesumu eti lamo, Amo ya polofete yama ona ne, lato ⁴¹ ido mate, Amo ya Gotikafo ilifi melami we Kilisto ne, lato, ido liligaleka yauti mate, Fulitalo. Kilisto ya Galili mikalo oloto pinami nefe? E'e, ⁴² Kilisto ya Defiti numuna atela Betelehemu yalo Defiti ufa fiyami wenena yauti oloto pinagoliye, loti ka mono lufuwau ya eti loti wiyamoma ne, loti lanako, ⁴³ wenena muki ya amomu ka ailo-ailo loti foki filiga-aliga oti, ⁴⁴ liligate nela ofenune, loti lafa, ani keina ito fulu edae.

Yuda kiyabani we yate Yesu koli kikito umámamo ka

⁴⁵ Ena felegaga kuliyai numuna naba kimiwe ya Goti yokila ki umamo we kiyabani we ido Falisi we minado ya itibiti wato, loga o gedeti lamo, Linate nediti olámoti faifa ae? loti loga ato, ⁴⁶ kimiwe yate ka itibiti lamo, Ena, wewa ka limo yaidana oti komuma ádamo nenako, loto olámoto faifa one, lato, ⁴⁷ Falisi we yate ka itibiti logimamo, Linate yaki ya koti wiyaiife? ⁴⁸ Kiyaba we wenaba yauti ido Falisi we lamodokati ya ma koli kikito umobe? ⁴⁹ E'e, ya ma eti ámonimo nefa, wenena fa wenena mau minamo yama lo melami ka ya kolámoti, Goti omunalo u kopa unawamo wenena yamako koli kikito umae, loti ya lae.

⁵⁰ Eti lato, ena koinanibo we ma Nikodemusi ya komu Yesu nedo wimo we ya eti loto logimami, ⁵¹ Linate we ma monala ya loga o edeti kolámoti, ido monala nosámami eyámoti lifima ka logiminawamo yamaidana iye. Eti alo, loto lo melami ka lufuwa wiyagu yau eti loto nemo nefe? Etito minámaiye, lito, ⁵² koinalafomota yate ka eti loti itibiti lamo, Ena, kamo yaki Galili mikaloti abe? Ka mono lufuwau ya katoto kolo. Polofete ya Galili mikaloti oloto piyámenawamo ne, loto nemo ya kolo, loti lae. [⁵³ Eti loti upatoti numunigu-numunigu wae.

8

Kume-ugele wena ma Yesu nedo ilimiti amo ka

¹ Ena Yesu ya Olifi mowalo ya dito minaito, ² ko lito yaloti itibito felegaga kuliyai numuna naba kilalau idaito, wenena mate amodoka oti mau wiyato, yalo amedoto minoto ka mono logimito api gilibaito, ³ lo melami ka api gilibi-gilibi amo we ido Falisi we yate wena ma kume-ugele no minaido eyeti olu oloto piti Yesu nedo ilimiti uti olu omunido nedi edeti ⁴ Yesu eti loti loumamo, Api lilibanimo we, wena ama yakafo kume-ugele no minaido eyeto olu oloto piyone. ⁵ Yamu Mosekafo wena yaidana enawamo ya kifanakafo gini folalo, loto lo melami ka yamo lolomaiye. Ido kamodokati ya nediye loto ne? loti ⁶ ya faifa eti loti loga o edeti, ka olu yaida-amaida kama lagetoma ya ligiya lo edenune, loti kepa meleti lae. Eti lato, Yesukafo kuba wito anakafo mikalo ya lufuwa wiyaiye.

⁷ Lufuwa wi minaito, loga-miga o edato, amo ya nedito eti loto logimami, Linate yauti ma lifimala minámageto minenami we yakafo apito kifanakafo ofageto ya ofalo. ⁸ Eti loito kofa kuba wito mikalo ya lufuwa wiyaiye.

⁹ Ena amote kala koliti kiyabani we we kilofu ya komu wito eyeti lawoko lawoko ege uti u fuli lato, wena ya Yesu omunalo aimolako ya minaiye.

¹⁰ Ena Yesu ya nedito loga o edeto limo, Wenao, egaleka wae? Lifima ka ma lokomámamo nefe? lito ¹¹ wenawa yakafo limo, Wenaba, ma minámaiye, lito ya Yesukafo limo, Ena namo yaki lifima ka ma lokomámenagolowe. Kamo ya itibito uto mona nosámami ya kofa melámo, loumaiye.]

Yesu ya wenena mikau-mikau lamenate nemo ka

¹² Ena Yesukafo wenena ka ma mene oto logimami, Namu wenena mikau-mikau ya lamenanani minonako, ma namo nege-nege moninawamo ya sinidigu ya moinámenagilae. E'e, omuni kofawa minenawamo lamenawa ya mino gedenagoliye, liye. ¹³ Lito, Falisi we yate eti loti loumamo, Ama ya kamo kaimo monaka lo oloto melanimo yama kolonimo kula minámaiye, lato, ¹⁴ Yesukafo eti loto logimami, Namu ya omo ebalekati ido unamo ebaleka ya monawa koli minonako, namo nanimo monane lo oloto meloneto kulawa o minaiye. Linate ya omo ebalekati ido unamo ebaleka ya monawa kolámoti koli kopaitae. ¹⁵ Linate lifima ka lo-lo o minamo yakafo atuwa o minaiye. Namu ya lifima ka ya oiya ádenamo ne. ¹⁶ Nefa, ido ma lenae, loto lenamo ya moda ona kula lenamo ne. Namu lifima ka ya nanimoko lenamo minámaiye. E'e, Menefo nilifi melami yakafo ane olu faka lagetoma lenamo yamu kula enagoliye. ¹⁷ Ido linanimo lo melami ka lufuwatigu yau eti limo, We lele yate we ma monala lo oloto piyaitoma kula ne, loto ya lufuwau yau nemo ne. ¹⁸ Yamu ya namo monane lo oloto piyoneto ido Menefo nilifi melami yakafo ayaidana oto monane lo oloto pi minaiye, loto ya liye.

¹⁹ Ka ya eti loto logimaito, amote loga o edeti lamo, Mekafo ega ya ne? lato ya amokafo logimami, Linate namo neyefe ádanako, Menefo ayaidana oti kolife ádae. Namu ya neyefe lamo neko Menefo yamuki kolife lagi ne.

²⁰ Eti loto Yesukafo felegaga kuliyai numuna nabau ya kifana melamo koukame negu eba mau ya ka mono logimito ka ya liye. Ena kamenala oiya alitámami yamu ya ani keina ito nela numugu ya fulu edámæ.

Uto minenado ya linate ámunagilae, loto Yesukafo limo ka

²¹ Ena Yesukafo mene oto eti loto logimami, Namu fulu gedeto woneto linate namomu moni wiliti ya lifimaniki minoti fulunawamo ne. Namu uto minenado ya linate ámunagilae, lito ²² Yuda wenena yate lamo, Namu unadoka ya ámunagilae, loto limo ya nedito ya liye? Aimola nedala oluto fulunagolo lifemo? lato, ²³ Yesukafo eti loto logimami, Linate ya wakati minae. Namu ya yalekati minowe. Linate ya mika amaloti minafa, namu ya mika amaloti minámowe. ²⁴ Yamu ya lifimaniki ya minoti

fulunawamo ne, loto ya logimomo ne. Namo minomo ama ya monane logimi-gimi omo ya koli kiki ádenawamo ya lifimani faifa mino gedageto fulunagilae, loto ya liye.

²⁵ Eti lito, ya amote loga o edeti lamo, Ena, kamo kema minane? lato, Yesukafo logimami, Lono aipodoti logimi-gimi omo aya efe ya ne. ²⁶ Namo ya linate lifimani ido keinani yamu ka mumudi olu minofa, nilifi melami we yakafo aimola ka ona kula lo-lo o minaito, nanimo ya amo welauti kolodo ya mikalo amalo lo oloto melowe, loto liye.

²⁷ Kawa ya Melafomu eti loto logimaifa, amo yate kolife ádae. ²⁸ Yamu Yesukafo enu wito eti loto logimami, Linate We Kula namo yá yofolo nofoti olu akaiya faka lo nedenawado ya monane kolife lenagilae. Ido nanimone senemuluneuti kolito neta ma ámoto, Menefokafo api nilibami kawa ya lo minomo yaki ya kolife lenagilae. ²⁹ Nilifi melami we ya namodoka mino nedaito, namo kamena-kamena neta oneto kolami lalo imo yamu namo ma fulo nedámaiye, loto ³⁰ ka eti lo minaito wenena mumudi koli kikito umae.

Ka ona kula yakafo efili ledami ka

³¹ Ena Yesukafo koli kikito umamo Yuda wenena eti loto logimami, Linate ya namo kanelo moni minenawamo ya namo nege moinamo wenena kula minenagilae. ³² Etitu minoti ka ona kula ya kolife lato, aya kawa ona kula yakafo efili gedenagoliye, loto liye. ³³ Eti lito, amote ka itibiti eti loti loumamo, Lamo Abalahamu ufa fiyami wenenala minonimo ya ma nela wi ledato minámoninako, kamo efili gedenami ne, loto lanimo ya nedito lane? loumae.

³⁴ Loumato, Yesukafo ka itibito eti loto logimami, Namo ka ona lema logimowe. Ma yate nosámami mona melamo ya monawa yakafo nela wi gedaito, nelalo kouba-naba o minamo yamu lowe. ³⁵ Nela wi gedami wenena wenabani numuna ebalalo ya kamena-kamena kiyaba oti minomo idámenagilae. E'e, Nalafo ya Melafo numuna ebalalo ya kamena-kamena minowaminowa oto minomo dinagoliye. ³⁶ Yamu ya Nalafo namo efili gedonetoma linate ona nela wi gedámageto minenagilae.

³⁷ Linate Abalahamu ufa fiyami wenenala minamo ya moda koli minowe. Etitu minafa, namo kane ya linatedoka kopopo o-o minainako, nofo fulunune, loti lo-lo o minae. ³⁸ Namo Menefodoka neta eyomo ya lo-lo o minowe. Ido linate linanimotina metibodokati neta koliti ya o-o minae, loto logimaito, ³⁹ lamo metefo Abalahamu ne, loti ka itibiti loumato, ya Yesukafo eti loto logimami, Linate Abalahamu ufa fiyami wenenala kula minamo neko amo monala yaidana oti mele minagi ne. ⁴⁰ Nefa, Gotidokati ka ona kula kolomo logimi minomo ya linate nofenune, loti lo minae. Neta yaidana Abalahamukafo ámami ne. ⁴¹ Linate ya linanimo metibo kanulalo ya egeto meleti leya wi-wi o minae, lito ya amote eti loumamo, Kopa kanudoti oloto piyonimo minámaiye. Metefo lawoko Goti ne, lato, ⁴² Yesukafo eti loto logimami, Namo ya Gotite minoidoti lomomo ne. Nanimo sene-muluneuti kolito lomámomo ne. E'e, amokafo nilifi melaito lomomoma nenako, linate metibo ya Goti nemo neko, seti-muludi ya namo nomagi ne.

⁴³ Nediti ya ka lomo ya kolife ádo minae? Namo ka lomo ya linate ogofuti kolámamo yamu ya kolife ádo minae.

⁴⁴ Linate metibo Satani wenenala minoti, metibo kolami mona ya meyalo melenune, loti koliti minae. Amo ya kana afimaukati gini fulumo idami we ya minaiye. Ido siya-mulunau ka ona ma minámainako, ka ona kula koli fultami we ya ne. Amo ya ka suki we ido suki aboga minami yakafo aimola monala ya meletu ka suki lo-lo o minaiye. ⁴⁵ Ido namo ya ka ona kula logimi-gimi o minofa, linate kane ya koli fulo minae. ⁴⁶ Linatedokati mate namo lifimane lenawamo ya fowe loti ádenagilae. Namo ka ona kula logimomo ya nediti koli kikito nomámae? ⁴⁷ Wenena ma Goti wenenala

minamo yate ka limo moda koli minae. Linate Goti wenenala minámanako, kala koli fulu minae, loto ya liye.

Namo Abalahamu oloto piyámaito minomo wema minowe, loto Yesukafo limo ka

⁴⁸ Eti lito, Yuda wenena yate ka itibiti eti loti ya loumamo, Kamo Samalia we ma Satani kimiwela seka-mulugau dito minaiye, loto ya ka ona lo minobe? lato, ⁴⁹ Yesukafo ka itibito eti loto logimami, Satani kimiwela sene-muluneu minámaiye. E'e, namo Menefo kuliya olu faka lo minofa, linate ya namo kuline ya oto lumuti fulu minae. ⁵⁰ Namu nanimo kuline dinaiye, loto ádowe. Makafo kuline olu faka lo nedename ya iya meleta olufe lenami we ne. ⁵¹ Namu ka ona kula logimowe. Ma yate namo kane olu minenawamo wenena ya folámenagilae. E'e, moda minowa-minowa oti minomo dinawamo ne, loto ya liye.

⁵² Eti lito, Yuda wenena yate eti loti loumamo, Kamo Satani kimiwela seka-mulugau mino kedami ya oiya ona koli minone. Abalahamu moda folami ne. Ido polofete ya ayaidana oti folamo ne. Ido kamo eti loto lanimo, Namu kane olu minenawamo wenena ya folámoti, minowa-minowa oti minenagilae, loto lanimo, ⁵³ ya autefo-kolofate Abalahamu wenaba lakoma folamima nenako, kamo ya olu afima edenae, loto labe? Ido polofete ya ayaidana oti folamo ne. Kamo nedito kaimo kulika oluto di minane? loti ya lae.

⁵⁴ Eti lato, Yesukafo ka itibito eti loto logimaiye. Namu nanimo kuline olu faka lonetoma ya kuline u fa neta enagoliye. Menefo yamu Gotite ne, loti lamoma ya amokafo kuline olu faka lo minaiye. ⁵⁵ Linate amu ya kolife ádae. Namu ya kolife lo minowe. Yamu namu ya kolife ádowe, loto lomo neko, ya linate yaidana minoto ka suki logi ne. Ido namu ya kolife loto kala olu meyalo meleta moni minowe.

⁵⁶ Autibo-kolofati Abalahamukafo ya namu kamenane alitageto kenae, loto lalo koli minami ne. Ido minoto kamena alitito koto alikani ima ne. ⁵⁷ Eti lito, Yuda wenena yate loumamo, Kamo melegeka fifiti (50) ya olu fulámaninako, kamo Abalahamu eyanimo nefe? Olo, lato, ⁵⁸ Yesukafo logimami, Namu ona lema logimowe. Namu Abalahamu oloto piyámaito minomo wema minowe, loto liye.

⁵⁹ Eti limomu kifana oluti ofenune, loti lafa, felegaga kuliyai numuna nabau yati ya falukuto u yau amau oto feka lumuto wiye.

9

Omuna likami we ma kala

¹ Ena Yesukafo ya kanudo uto we ma olafo mulunauti omuna likami olu oloto pito eyaito, ² ege-ege moimamo we yate loga o edeti lamo, Api lilibanimo we, kema lifimalakafo omuna likami ne? Ama ya aimoladokati nefemo, ido olafo melafodokati ne?

³ Eti lato, Yesukafo eti loto logimami, E'e, aimola lifimala ido olafo melafo lifimanina yalekati ya minámaiye. Goti aumala monala amodoka oloto pinaiye, loto neta etito oloto pito ne. ⁴ Fo lito minionido ya nilifi melami we lonola oluto minokele. Sinidenami ya lonola olunumo kamenawa fuli lenagoliye. ⁵ Namu mikaleka minomo kamenalo ya namu wenena mikau-mikau ya lamenani minowe, loto liye.

⁶ Eti loto ya mikalo ketufu oto kululu wito we omuna likami ya omunalo fili edaiye.

⁷ Fili edeto ya eti loto ilifi melami, Kamo ya Silowamu nofugu ya uto noku wiyo, loto loumaiye. No Silowamu ya Yuda kanidokati Ilifi Melamile, loti ya kuliya monawa ya nemo ne.

Ena wewa ya uto noku wito omuna kaiye. Omuna koto wenenala minado ya itibito aiye.

⁸ Itibito ami wewa komu wako lo gede-gede imo we ya koliti wenenawa yate muki oiya eyeti loga-loga oti lamo, Mikalo amedoto minoto wako lo lede-lede imo wema ya

nefe? lato, ⁹ liligate lamo, Moda ya nemo yae, lato, ido liligate, E'e, yamaidana ailo ma ne, lato, ya aimola auma wito limo, Namu yama ya minomo yae, liye.

¹⁰ Eti lito, loga o edeti eti lamo, Kamo egaidana oto omuga falatane? lato, ¹¹ amokafo itibito logimami, Wema kuliya Yesu yakafo mikalo ketufu oto kululu wito omunelo fili nedeto ya eti loto lonomami, Kamo Silowamu nofugu ya uto noku wiyo, lito uto noku wiyoneto omune falatiye. ¹² Eti lito, loga o edeti lamo, We ya egaleka minaiye? lato, Ya namo kolámowe, loto ya liye.

¹³⁻¹⁴ Ena Yesukafo kaba kululu wito omunalo fili edaito, omuna falatimo ya Sabati foliku ya neta eti iye. Yamu ya omuna falatimo we ya Falisi we minado ya ilimiti wato, ¹⁵ Falisi we yate ayaidana oti loga o edeti lamo, Kamo egaidana oto omuga falatane? lato, ya amo eti loto logimami, Amo ya omunelo kaba ya fili nedaito, namo ya uto noku wito omune komo ne, liye. ¹⁶ Eti lito, Falisi we yauti mate eti lamo, We ya Sabati foli olu kopaitami ya Gotidokati minámaiye, lato ya mate lamo, Amo ya nosámami neko, neta yaidanama etito olufe ádaqi ne. Eti loti ka lodilumu oti lae.

¹⁷ Yamu ya omuna falatimo we ya kofa loga o edeti lamo, Omuga olu falato kedami yamu kaimoka ya amo yamu nediye loto koli minane? lato, amokafo limo, Polofete ne, loto liye.

¹⁸ Ena Yuda wenena yate eti loti lamo, We ama ya omuna likaito minaimakafo omuna falatiye, loti ya ona lafemo, ido suki lae? loti kani ligi-ligi kiti olafote melafote luni fiyato aito, ¹⁹ loga o gedeti lamo, Linate natiboma kedami kamenaloti omuna likaiye, loti lo minamoma ama ya nefe? Etito minaima egaidana oto omuna falatiye? loti loga o gedae. ²⁰ Loga o gedato, olafote melafote yate ka itibiti eti loti lami, Natefo ya amalo nemo ya koli minoiye. Ido kedami kamenaloti omuna likami yaki koli minoiye. ²¹ Ido egaidana oto omuna kaife? Ido kemakafo omuna olu falato edaife? Ya we ya kolámoiye. Kipawa ya naba ditaima ne. Aimola loga o edato monawa logimaneyo, loti lami ²² ya Yuda wenena yamu koli gimaito eti laiye. Ya koli gimami monawa etito ne: Yuda wenena yate komu ka eti loti lokoli-fakoli lamo, Mate Yesu yamu Gotikafo ilifi melami we Kilisto ne, loti lenawamo ya ka mono kolagu yauti fulo feka o gedenune, loti lama ne. ²³ Yamu ya olafote melafote ya koli gimaito, eti lami, Amo ya naba ditami ne. Aimola loga o edalo, loti ya laiye.

²⁴ Yamu omuna komu likami we ya kofa lula fiti eti loti loumamo, Kamo Goti kuliya olu faka loto ka ona lolomo. Wewa ya monala koli minone. Amo we nosámami ne, lato, ²⁵ eti loto logimami, Amo ya we nosámami nefe? Ido lalo nefe? Ya ma kolámowe. Omune likoto minomakafo omune falatomo netawa lawoko ya kolife lo minowe, loto logimaiye.

²⁶ Eti logimaito, ilulu kuti loga o edamo, Nedi-nedi o kedaiye? Egaidana oto omuga olu falatiye? lato, ²⁷ amokafo eti loto logimami, Namu logimoma ya linate kolámæ. Nedito kofa logimoneto kolinune, loti lo minae? Linate yaki ege melenune, loti lo minafe? Olala! logimaiye.

²⁸ Eti lito, olu leke-make o edeti eti loti lamo, Kamo ya ege melanimo we minane. Lamo ya Mosese ege moinonimo we ya minone. ²⁹ Mosese ya Gotikafo ka loumami ya koli minoba, we ama ya yaukati amaukati oloto pito aife? Ya ma kolámone, loumae. ³⁰ Eti lato, we yakafo ka itibito eti loto logimami, Omune olu falatimo we ya yaukati aife? Amaukati aife? Oloto pito ami ya kolife ádone, loti lamo ya ka manidigu minámaito lafe? ³¹ Lamo Goti yakafo nosámamo wenena ka lenawamo ya kolámami ne, loto ya koli minone. Ido ma yate Goti koli umuti welalo golodoti moni minenawamo wenena ya ka lenawamo moda koli minami ne, loto yaki koli minone. ³² Yamu we kemakafo we ma omuna likami oloto pito nemo ya omuna olu falatiye? Ka yaidana ka mika oloto piyaigu akaimati kolámoto minomo idonimo ne. ³³ Wewa ya Gotidokati lomámami neko, lono yaidana olámagi ne, loto logimaiye.

³⁴ Eti logimaito, amote eti loti loumamo, Okafo mekafo kopa moniti kedamo kamoki u ayaida animo yakafo ka mono api libibinae, loto labe? Olo, loti ya itufu fulae.

Yesu koli kikito umámenawamo ya omuni likami minenawamo ka

³⁵ Ilifato, ya Yesukafo kolito olu oloto pito loga o edeto limo, Kamo We Kula koli kikito umu minabe? lito, ³⁶ wewa yakafo limo, Wenabao, kamo kemamu lane? Nilibageto eyefe loto ya koli kikito umunae, lito, ³⁷ Yesukafo eti loto loumami, Kamo moda kotanimo yae. Ka lokomomo ama ya minomo yae, loto loumaiye. ³⁸ Eti loumaito, wewama yakafo eti limo, Wekolao, namo koli kikito komowe, loto ounalula-kala ya umaiye.

³⁹ Ena Yesukafo eti loto limo, Namu wenena lifima itibito giminae, loto mikalo lomomo ne. Yamu ya wenena mate omude likaiye, loti kolamo wenena ya omuni olu falato gedena. Ido omude moda falatotaiye, loti kolamo wenena ya omuni faifa likoto minenaiye, loto ya liye. ⁴⁰ Eti loto lito, Falisi we liliga adu minamo yate koliti ya eti lamo, Aiyo, lamo omude likami minogeto labe? lato, ⁴¹ Yesukafo eti loto logimami, Linate omuni likami minamo neko, lifimatina minámagi ne. Nefa, linanimotina ya lamo omude moda falatito minone, loti lo-lo amoma nenako, lifimatina mino gedenaagoliye, loto ya logimaiye.

10

Yesu ya sipisipi kiyabani we lalo nemo ka

¹ Ena Yesukafo ka ma eti loto logimami, Namu ona lema logimowe. Makafo sipisipi kilanigu dinae, lotoma, kanudo idámoto maleka kila kofalalo dinami ya ugele we ido neta kopa olami we ne. ² Ido kanudo efe loto dinami we ya sipisipi kiyabani we ne. ³ Amo o fedenami ya kanu kiyaba we yakafo eyeto kanu wi edenagoliye. Kanu wi edageto sipisipi yate nola lebona kolato aimola sipisipila ya kulini loto lu fito kilauti gilimito lumunagoliye. ⁴ Gilimito lumuto olu komu mele gedeto wageto nola lebona ya kolanako, ege unagilae. ⁵ Etitu ege unagilafa, ido we kofawa makafo lu finami ya ege ámunagilae. Amo nola lebona ailo nenako, amodokati koli unagilae, loto ⁶ ka asa wito eti loto logimami ya nena netamu liye? loti kani ligi-ligi kiyae.

⁷ Kani ligi-ligi kiyamo yamu Yesukafo ka enu wito eti loto logimami, Ka ona kula logimowe. Sipisipi dinawamo kanunina namo ya minowe. ⁸ Namu oloto piyámomo kamenalo komu oloto piyamo we ya ugele we, neta-mata olu kopaitamo we minafa, sipisipi yate kanina kolámamo ne. ⁹ Kanu ya namo ya minowe. Namodo dinawamo wenena ya olu omuni koneto ya uti oti weni-neta olu oloto piti ya noti minenawamo ne.

¹⁰ Ugele namo we yate giniti olu kopa o gedeti ugele oluti koli unune, lotiko o fede minae. Ido namo ya ouni-luni-kani kofawa olu gimoneto laloko minenawae, loto oloto piyowe. ¹¹ Namu ya sipisipi kiyabani we lalo minowe. Kiyaba we lalokafo sipisipi kiyaba o gede minoneto nofo fulunawae, loto ya fa kiyaba o gede minowe. ¹² Sipisipi aboga minámami we ya kifana meinawa yamuko kolito kiyaba o gedainako, yamu kofukuti kula fadena o fedenami ya wewa eyeto sipisipi ya fulu gedeto koli unagoliye. Koli wageto, kula fadenakafo ya oto sipisipi ya ginito olu upatenagoliye. ¹³ Eti enami we ya meinala yamuko lonola olainako, sipisipi yamu kala ki gimámoto koli unagoliye.

¹⁴⁻¹⁵ Namu ya sipisipi kiyabani we lalo minowe. Menefokafo namo neyaito ido amo eyoneto koli filiga-filiga o-o minoiye. Ido ayaidana oto namoki ido sipisipineki koli filiga-filiga o-o minone. Yamu ya namo sipisipi kiyaba o gede minoneto nofo fulunawae, loto ya fa kiyaba o gede minowe.

¹⁶ Ena namo sipisipine ma so loti minamo ya kila amauko ma minámæ. Maki lakoina gilimito oneto none lebona ya kolinagilæ. Etito sipisipi ya mau lawoko wi gedoneto ya kila lawoko ido kiyaba we lawoko etito oloto pito minenagoliye.

¹⁷ Namu oto meletu omo ya fulito fulunagolowe. Yamu Menefokafo siya-muluna numu minaiye. Namu oto meletu omo ya fulito fuluto kofa nedito minenagolowe. ¹⁸ We mate faifa nofo folámenagilæ. E'e, nanimo kane lalo kiyodo ya fulito fulunagolowe. Namu fuluto ido nedito enamo aumane moda mino nedaiye. Eti lotu Menefokafo lonomami ne, lotu ya liye.

¹⁹ Eti lito, Yuda we yate koliti kofa lodilumu oti ²⁰ minaguti mumudite eti loti lamo, Amo ya Satani kimiwelakafo siya-mulunau idaito ouna u kopa wimo we ya ka limo ya nediti koli minæ? lato, ²¹ ido mate eti lamo, Satani kimiwela mino edenami yakafo ka yaidana ádenagoliye. Ido Satani kimiwela makafo we ma omuna likami ya olu falatenami nefe? lae.

Yuda wenena muki ya Yesu kuwolafo builamo ka

²² Ena Yuda we yate felegaga kuliyai numuna naba lusa kiyamo foli kamenawalo ya epe limo kamenawa fedaito ²³ ya felegaga kuliyai numuna naba ogona-agona oti kolokalo numuna yaidana oti kuwamo anawaleka ya kuliya Solomoni Kilalau ya Yesu utu oto monito minaiye.

²⁴ Moni minaito, Yuda wenena yate olu ogona o edeti eti loti loumamo, Kamo nedito kamena fana ya monaka olu falukageto kate lele ki minone? Kamo Gotikafo ilifi melami we Kilisto minotoma, lo oloto meletu lolomomo, lato, ²⁵ Yesukafo ka itibito eti lotu logimami, Namu moda logimitomoma nefa, ya linate koli kiki ádáæ. Namu Menefo kuliyafo lono olu-olu o minomo yakafo monane lo oloto gimi minaiya, ²⁶ linate ya namo sipisipine oti minámanako, koli kikito nomámæ. ²⁷ Namu sipisipine yaidana oti moni minamo wenena ya namo none lebona kolato ya geyefe lo minoneto nege moni minæ. ²⁸ Nege moni minato, omuni kofawa minowaminowa enawamo mona olu gimoneto u kopa ámuti moda minomo diti minenagilæ. Ya wenena ya namo aneloti makafo apasoto olunami ya ma minámaiye. ²⁹ Menefokafo namodo minenawæ, lotu olumo nomami we yakafo wenena ido neta-mata muki ya olu afima o gede fuli lo minainako, ma yate Menefo anauti apasoti olunune, loti enawamo ya ogoufámenagilæ. ³⁰ Namu ido Menefo ya lawoko minoiye, lotu liye.

³¹ Eti lito, Yuda wenena yate kofa kifana nuba oti ofo fulunune, loti ato ³² Yesukafo eti lotu logimami, Lono lalo neta mona-mona Menefo aumalalo oloneto ya eye minamo lonone lalo ologu yauti ma nena neta yamu kifanakafo nofenune, loti lo-lo o minæ? lotu loga o gedaiye.

³³ Loga o gedaito, Yuda we yate ka itibiti eti loti loumamo, Lono lalo olu-olu animo yamu minámaiye. Kamo faifa wenena makafo namo Goti minowe, lo-lo o minanimo ya Goti kamana kiyane. Yamu ya kifanakafo kofenune, lotu lo minone, loti ya lae.

³⁴ Eti lato, Yesukafo ka itibito eti lotu logimami, Gotikafo lo melami kala linate gimaigu yau eti limo,

Linate Goti yaidana oti minæ, lotu ya nanimo loma ne, lotu ka mono lufuwau (*Sng 82:6*) nemo ka ya kolámæfe? ³⁵ Yamu ka mono lufuwau ka nemo ya u kopa ámenagolinako, Gotikafo linate Goti yaidana oti minæ, lotu kala kolamo we ya logimainako, ³⁶ namo ya Menefokafo oluto fele fulu nedaito, lumuto mikalo minomo ya Goti Nalafa minowe, lotu logimomo yamu linate Goti kamana kiyane, loti ya nediti lae?

³⁷ Neta o-omo ya linate eyamo ya Menefokafo o-o imomaidana ámonetoma ya namo koli kikito nomámalo. ³⁸ Ido netawa o-oneto ya neyama nefa, koli kikito nomámotima ya neta kofawa aumala gilibomo yalekama koliti ya neyefe lalo. Neyefe lenawamo ya

Menefokafo luneu mino nedaito, ido namo ayaidana oto amo lulau mino edomo mona ya kolife lalo, loto liye. ³⁹ Eti lito, nela numugu fulo edenune, loti afa, amo fulo gedeito wiye.

⁴⁰ Uto kofa Yodani no wela filigaleka afula Yonikafo komu apito wenena noku wi gedaido yalo uto minaiye. ⁴¹ Yalo minaito, wenena mukite minaido ya u fedeti ka eti loti lamo, Yoni ya Goti aumala lilibami neta mona olu oloto piyámaifa, wewa amamu kala limoma muki ya ka ona kula ne, lato, ⁴² mika yalo ya wenena mukite Yesu koli kikito umae.

11

Lasalusi folami ka

¹ Ena Betani numudo ya we ma kuliya Lasalusi ya neta kilito onaido ya Maliate atelafo Matate numuni meya yalo ya ne. ² Komu Malia yakafo ladanuwa imo nowala ya Wekola fili edeto manena yowalakafo kiyanalo kilili edami wena emonala Lasalusi ya neta kilamima nenako, ³ yamu kunalafo atelafo lele yate Wekolao, seka-muluga umanimo wema moda neta kili minaiye, loti ka ya Yesudoka fulaito ya wiye.

⁴ Eti loti fulaito, Yesukafo kawa kolito ya eti loto limo, Netawa kilami ya fulunami neta kilámaiye. E'e, netawa fede umami ya Goti aumala gilibageto eyeti Goti kuliya olu akaiya enawae, loto fede umaiye. Ido yako minámaiye. Netawa kilami yakafo Goti Nalafo namo ya aumala ya giliboneto kuline olu faka lenawae, loto ya liye.

⁵ Ena Yesu ya Matale, kunalafole, Lasalusile ya siya-muluna gimito, ⁶ ido neta kilami kawa ya kolito, minaido ayalo ya fo kamena lele fa minoto, ⁷ aiga ya eti limo, Yudia mikalo itibito wokele, loto ege-ege moinamo we logimaito, ⁸ eti loti loga o edamo, Api lilibanimo we, Yuda we yate komu yaloma kifanakafo kofenune, loti lamo yama nenako, kamo nedito kofa itibinune, loto lane? loti loga o edae.

⁹ Etiti loga o edato, Yesukafo ka itibito logimami, Mate ledafe, folilofe ido lunagafe ya moninawamo wenena ya mikaleka ama lamedo moinanako, moda uteba-ateba ginámenagolifa, ¹⁰ ido ma ya luwaila moninawamo ya lamena minámainako, uteba-ateba gininagoliye, loto logimaiye.

¹¹ Ena ka ma enu wito eti logimami, Yowote we Lasalusi oku onami ya uto eku enagolowe, loto logimaiye. ¹² Eti logimami yamu ege-ege moinamo we yate eti loti loumamo, Wekolao, oku onenami ya neta kilami moda faka lenami ne, loti lamo, ¹³ ya Yesu ya Lasalusi folami yamu logimaifa, ido oku ona onamimu liye, loti kolife ádanako, ¹⁴ yamu Yesukafo ka lo oloto ito logimami, Lasalusi ya moda fulutaiye. ¹⁵ Ido linate koli kiki lenawae, loto namo uto yalo minámoneto folaito, ya linatemu kolito senemulune lalo iye. Moda amodoka wokele, loto logimaito, ¹⁶ ido Tomasi kuliya ma Didimusi yakafo Yesu ege-ege moinamo we liliga ya eti loto logimami, Amoki fulunuge, lako wokele, loto ya logimaiye. [Wewa kuliya ya Giliki wenena kanidokati ya Didimusile, loto nemo kuliya monawa ya lobe kipale, loto ne.]

Yesu ya nedinummo ido kofawa minenummo aboga ya nemo ka

¹⁷ Ena Lasalusi kono ukana kaleku mele edamo ya fo kamena fo (4) ya wito Yesu u fedeto ya kawa kolaiye. ¹⁸ Ena Betani numuna ya Yelusalemu minomo lomaido adu kilomita tili (3) ya kofala ma yalo ya nenako, ¹⁹ Yuda wenena mukite Matate Maliate gemonani folami yamu afele uto geyenune, loti wae.

²⁰ Wato, ena Yesu o fedaiye, loti lamo ka ya Mata kolito, Malia ya numugu fa minaifa, ido amo ya uto kanudo katula enae, loto wiye. ²¹ Uto katula oto ya eti loto loumami, Wekolao, kamo amalo minanimo neko, nemonane folámagi ne. ²² Ido oiya ama kamo ya neta yaidana neta yamu Goti loumageto moda kumunamima ne, loto ya koli minowe, loto loumaiye.

²³ Loumaito, Yesukafo eti loto loumami, Kemonaka ya moda kofa nedinagoliye, loumaito, ²⁴ Matakafo eti loto loumami, Aiga kamena nabalo ya wenena folaguti nedinawamo kamenalo ya kofa nedinami ya koli minowe, lito ²⁵ Yesukafo loumami, Itibiti neidamo ido omuni kofawa minamo aboga ya nanimo ya minonako, ma namo koli kikito numunawamo yate fulunawafa, ayawa ya moda kofawa minomo dinagilae. ²⁶ Ido ma yate omuni kofawa minoti koli kikito numunawamo ya folámotiko minomo uti minenagilae. Kamo kawa ya koli kikitabe? lito, ²⁷ ya Matakafo loumami, O, Wekolao, Gotikafo Nalafo Kilisto ilifi melami we ya mikaleka lumunagoliye, loti lamoma ya kamo minanimo ya koli kikito komowe, loto ya loumaiye.

Yesu ya kufu imo ka

²⁸ Eti loto kunalafo Malia nedo uto nimu-nimu loto eti limo, Api lilibami wema oto kamo kaka-kaka liye, loto loumaito, ²⁹ ya Maliakafo kolito ayalo nedito Yesu nedo unae, loto kolito wiye. ³⁰⁻³¹ Wito, ya Yuda wenena kenanumukubanumu oti numunau minamo wenena yate ya eyeto ya kono kalelo ya kufu enae, loto wiye, loti ege uti eyamo ya Yesu ya numuna onowalo Mata ka loumaido ayalo minaiye.

³² Yamu Malia ya numuna onowalo ya lumuto Yesu eyeto kiyana abusa wito eti loto loumami, Wekolao, kamo amalo minanimo neko, nemonane ya folámagi ne, loto ³³ kufu ito ya Yuda wenena ege wamo yaki lakoina kufu amo ya Yesukafo geyeto siya-mulunau yukeke ito keina naba fuluto ³⁴ ya egau mele edae? lito ya Wenabao, oto eyo, loti loumae.

³⁵ Ena Yesu ya omunau kufu di faitoto omunauti omuna nowala lomaito, ³⁶ Yuda wenena eyeti eti loti lamo, Eyalo. Siya-muluna naba-naba umaiye, lato, ³⁷ ido liligate lamo, We ama ya omuna likami we olu falato edami yamaidana oto amalo minami neko, ya fa olu faka lo edagi ne, loti ya lae.

Yesukafo Lasalusi olu nedi edami ka

³⁸ Eti lato, ya Yesukafo kofa siya-mulunau yukeke ito kono kalelo ya u fedeto ya kono aumala kifana lula kanu ya kifana nabakafo itamo ya eyeto ³⁹ ya kifana olu fulalo, lito ya folami we emona-ilofo Matakafo eti loto loumami, Wenabao, kamena fo (4) ya onami yakafo uwanu otaiye, lito, ⁴⁰ Yesukafo eti loto loumami, Kamo koli kikito numunanimo Goti aumala oloto piyageto eyenanimomo ne, loto lokomomo ya kolámabe? loto loumaito, ⁴¹ kifana olu fulato, ya Yesukafo ko akawa ito eti loto limo, Weyano, kamo lokomomo kolanimo yamu ya keboka lokomowe. ⁴² Kamo kamena-kamena lokomomo koli-koli o minanimo ya koli minofa, wenena amau minomo wamo ya kamo nilifi melageto lomomo yama koli kikitawae, loto ya lokomowe.

⁴³ Eti loto lo faka loto loumami, Lasalusiyo, kamo lomo, loto lu fiyaito, ⁴⁴ ya folami wema lomaiye. Lomaito, kiyana-analo ya owo lafolafokafo nela luku edamo ido kola-wela lafolafokafo asa wiyamo yama Yesukafo efili fulo edalo, loto ya logimaiye.

Yuda wenabani yate Yesu ya fulunaiye, loti lo wiyamo ka

(Mt 26:1-5; Mk 14:1-2; Lu 22:1-2)

⁴⁵ Ena Yuda wenena Malia minaidoka o fedamo wenena yauti mumudite Yesu neta imo ya eyeti koli kikito umafa, ⁴⁶ liligate ya Falisi we minado ya uti Yesukafo neta imo ka yama wetata gimato, ⁴⁷ amote kawa ya koliti Goti yokila ki umamo we kiyabani we yate mono kanisole olu mau wi gedeti eti loti lokoli-fakoli amo, Ama we yakafo neta kofawa mumudi oto aumala gilibami we ya nedi-nedi o edenune? ⁴⁸ Lalimo koito edenumo ya wenena muki yate koli kikito umunagilanako, Lomu kimiwe yate olu kuwotefo buluti oti felegaga ebate ido wenenate yaki muki olu kopaiti ledenagilae, loti ya lae.

⁴⁹ Eti loti ya ena amo minagu yauti we ma kuliya Kaiyafasi ya melege lawoko ayau ya Goti yokila ki umamo we kiyabani we wenaba yakafo eti loto limo, Linate ka manidigu

minámami minafe? ⁵⁰ Lamo Yuda wenena muki ya u kopa otenune, loto we lawoko ma lamomu oto fulunami ya lalo minenagolone, loti ya kolámafe? loto logimaiye.

⁵¹ Eti loto limo ka ya aimola kala kiyaido ádaiye. Melege onema ama ya ayau ya Goti yokila ki umamo we kiyabani we wenaba minaima nenako, Yesu ya ona Yuda wenenamu oto fulunaiye, loto limo ka ya ayalo kulawa fedaiye. ⁵² Kawa limo ka ya Yuda wenena yamuko ádaiye. Goti nomilipala mikau-mikau mino oluti wamo wenena muki ya olu mau wi ledaito mau lawoko wito minenune, loto yamu kawa ya logimami ne.

⁵³ Ena kamena yaloti mele piti ya egaidana oto Yesu ya ofenune? loti kudala kiyae.

⁵⁴ Yamu ya Yesukafo Yuda wenena minado ya kofa oloto pito moinámoto, mika ma kofa mika adu nemo filigaleka ya numuna ma nemo kuliya Efelaimi yalo ya ege-ege moinamo we gilimito wito yalo ya minae.

⁵⁵ Ena Yuda wenena Gotikafo Elita O Gedami foli kamenani alitito numuna kefoku-kefoku yati wenena so loti ukade-oude-lute-kate noku wito Goti omunalo mo loto minenune, loti Yelusalemu ya idae. ⁵⁶ Diti felegaga kuliyai numuna nabau ya Yesu moni wiliti eti loti ya lokoli-fakoli amo, Linate nediye loti kolae? Amo ya oto foli ya ágenaiye? lato, ⁵⁷ Goti yokila ki umamo we kiyabani we ido Falisi we yate ka auma witi eti loti lamo, Linate ma yate minenami eba kolitima ya oti lolomato nela wi edenune, loti lae.

12

Maliakafo no ladanuwa imo no ya Yesu kiyanelo fili edami ka (Mt 26:6-13; Mk 14:3-9)

¹ Ena Gotikafo Elita O Gedami foliwa alitoto kamena sikisi (6) yako wageto neto, Yesu ya Betani numudo ya u fedaito numuna yalo ya Lasalusi Yesukafo folaiguti olu nedi edami we ya minaiye. ² Minami eba yalo ya Yesu konuma-kobina ofo ki edato, Matakafo olufe loto mele gedaito, Lasalusiki lako noti minato, ³ Maliakafo yá nowala ladanuwa imo kuliya naliti meinala naba nemo ya oluto Yesu kiyanelo lekito fili edeto atela yowalakafo kilili edaito, numugu ya moifawa faito fulitaiye.

⁴ Etito nefa, Yesu ege-ege moinamo we yauti ma Yudasi Isikaliyoti kuwolafo anido melami we yakafo eti loto limo, ⁵ Ladanuwa imo no ya fuloto kifana meina olunumo ya we makafo melege lawoko lono oluto meinala olami yaidana oluto wenena neta ko ánamo wenena ya gimonimo neko, lalo agi ne, loto ya liye. ⁶ Eti loto limo ka ya neta ko ánamo wenena yamu kolito ádaiye. Aimola ya ugele we minoto Yesu ege-ege moinamo we kifana-koukameni kiyaba oto kifana melagu yati ugele olu-olu imo ne.

⁷ Yamu Yesukafo eti loto ya limo, Linate wena ya ka loumámalo. Ladanuwa imo no ya kiyanelo fili nedami ya foloneto mele nedenawamo yamu kolito mele minami nefa, oiya fili nedaiye. ⁸ Wenena neta ko ánamo wenena ya moda linateki ekeleti minomo unawafa, namo ya linateki kamena fana ekeleto minámenagolowe, loto ya liye.

Lasalusi fulunaiye, loti ya Yuda wenaba yate lo gedamo ka

⁹ Ena Yuda wenena so loti yate numuna yalo minaiye, loti lamo ya koliti ayalo ya u fedamo ya Yesu yamuko áumae. Lasalusi folaiguti olu nedi edaito minami we yaki eyenune, loti wae. ¹⁰⁻¹¹ Ido Lasalusi yamu Yuda wenena mumudi yate kiyabani we kiyanelo yati Yesudoka u ekeleti koli kikito umamo yamu Goti yokila ki umamo we kiyabani we ama ya Lasalusi yaki lakoina gininune, loti ka lono olae.

Yesu Yelusalemu idaito, aiyo-koiyo lo edamo ka (Mt 21:1-11; Mk 11:1-11; Lu 19:28-40)

¹² Ena leda ko lito wenena mau naba yate foliku ya Yelusalemu ya o fedamo wenena yate Yesu kanudo o minaiye, loti kala kuwa koliti ¹³ ya yá aila leketi olu ani-ani oti kanudo katula enune, loti uti ya aiyo-koiyo ka lo edeti eti loti lamo, Aiyo, siyane, hosana!

Wekola kuliyalo ami we ya lalo kolimo wimo ne.

Isilaeli wenena kiyabate we wekudi ya lalo kolimo wimo ne, loti aiyo-koiyo ka lo edemo wae.

¹⁴ Ena Yesukafo yafo-dogi agele olu oloto pito meyallo ya minoto wimo yamu ka mono lufuwau ya eti limo,

¹⁵ Linate Saiyoni wenena, koli gimámameyo. Eyalo. Kiyabatina we wekudi ya yafo-dogi agele meyallo amedoto minoto ya aiye, loto ka mono lufuwau (*Sek 9:9*) nemo ka yama oiya ayalo kulawa fedaiye. ¹⁶ Ya ka ya ege-ege moinamo we ya komu ya kolife ádoti minafa, ido Yesu kosinau lamenalauka itibito idaito, aya kawa ya koliti ama ya amomu lufuwa wiyana, neta eti o edae, loti koliti ya kolife lamo ne.

¹⁷ Ena komu Yesukafo Lasalusi lula fito olu nedi edaito kono kalekuti lomaito, eyamo wenena mau naba yate liligaleka wetata o gimato, ¹⁸ aumala gililami netawa ya kawa kolamo yamuki wenena so loti kanudo katula ato, ¹⁹ Falisi we yate inanimoko eti loti lokolifakoli amo, Linate ka lamoma eleka ginami ya koli minafe? Muki wenena amodoka u ekeletamo ama yae, loti lokoli-fakoli ae.

Giliki wenena ma Yesu eyenune, loti lamo ka

²⁰ Ena Yuda wenena foliku ya Goti oudelute-kate umunune, loti Yelusalemu o fedamo wenena minagu ya Giliki wenena ma minoti ²¹ Galili mikalo Betesaida numudoti we Filipi minaido ya oti eti loti loumamo, We kofawe, lamo Yesu ya eyenune, loto kolone, loumae. ²² Loumato, Filipi uto Adulu ya loumaito lako Yesu nedo ya uti ka ya loumaito, ²³ Yesukafo eti loto ya logimami, We Kula namo kuline oloto pi lalo enami kamenawa ama ya fedaiye. ²⁴ Ka ona lema logimowe. Yuwa witi ufa ya mikau lumuto foikámotoma ya idámenami ne. Nefa, lumuto mula fudoto fokinami ya dito ilawa mumudi oloto pinami ne. ²⁵ Wenena makafo aimolamuko kolinami we ya u kopa unagolifa, makafo ama mikalo aimolamu kolámenami ya omuna kofawa minowa-minowa enagoliye. ²⁶ Ido makafo namo kouba-nabane we minenae, lenami ya nege-nege moni minameyo. Ido namo minodo ya kouba-nabane we yaki minenagolone. Ido ma ya namo kouba-naba o nenenawamo wenena ya Menefokafo kulini olu faka lenagoliye, loto ya liye.

We Kula ya olu akaiya nenenagilae, loto Yesukafo limo ka

²⁷ Ido ka ma mene oto eti loto logimami, Ama ya sene-muluneu yukeke ito kolomo keina iye. Ena nediye lenamo ne? Weyano, kamenane alitimo ya kamo olu fulito nedo, lenafe? E'e, kamenawa yamu Menefo nilifi melaito, lomomoma nenako, yaidana ádenamo ne. ²⁸ Weyano, kamo aumaka olu oloto piyageto kulika oloto pi lalo enaiye, lito ya kosinauti ka eti loto limo, Kuline moda oloto pi lalo ito ido kofa ma oloto pi lalo enagoliye, loto ya liye.

²⁹ Eti lito, wenena mau minamo yate koliti ya mate kopana ko kalake liye, lato, ido ma yate enisole makafo ka loumaiye, lato, ³⁰ Yesukafo wenido yati oluto eti loto logimami, Ka ya nanimomu minámameyo. E'e, linatemu oto oloto piyaiye. ³¹ Oiya ama ya mikaleka wenena lifima ka giminami kamena alitinako, mika amalo wenena wenabani Satani ya itufu fulitenagolowe. ³² Ido mikalekati olu faka lo nedato, mikau-mikau wenena muki ika oneto namodoka enagilae, loto ³³ ya eti limo ka ya fulunami monawa yamu ya logimaiye.

³⁴ Logimaito, wenena mau minamo yate ka itibiti eti loti loumamo, Lamo lo melami ka yau eti loto neto kolonimo, Gotikafo ilifi melami we Kilisto ya folámoto ya minomo uto minenagoliye, loto limo ka ya kolitonimo ne. Etito nefa, ido kaimoka ya We Kula ama ya olu akaiya edenagilae, loto ya nedito lane? We Kula ya kema ne? loumae.

³⁵ Loumato, Yesukafo ka eti loto logimami, Yo lamena ya linete minagu ya kamena lina efema lamena enagoliye. Yamu ya sinikafo asa wi ledetenaiye, loti ya yo lamena mino gedami kamenalo ya oti meleti moniti minalo. Ma yate sinidenaigu uti kanu kofe ádenagilae. ³⁶ Yamu ya yo lamena mino gedami kamenalo ya lamena wenenala kula enune, loti lamenawa ya koli kikito umalo, loto ya Yesukafo ka eti loto uto falukuto minaiye.

Yuda wenena muki yate Yesu koli kikito umámamo ka

³⁷ Ena Yesukafo ya neta mona-mona oto aumala omuni kulalo ya gilibaifa, koli kikito umámame. ³⁸ Koli kikito umámamo ka ya polofete Aisaiyakafo eti limo, Wekolao, ka wetata o gimonimo ya kemakafo koli kikito minaiye? Ido Wekola aumala oloto pi gimami ya kemakafo eyefe lenaiye? loto ka mono lufuwau (*Ais 53:1*) nemo ka yama u Yesudo ya kulawa fedaiye.

³⁹⁻⁴⁰ Ido Aisaiya ka ma eti limo, Omunikafo ko-ko o minoti, lunikafo kolife loti koliti, seni-muluni ya olu eleyapa witi namodo ato olu faka lo gedetene, loto ya omuni ofo likoto luni olu gedo gedaiye, loto ka mono lufuwau (*Ais 6:10*) nemo ka ya koli kiki ádamo monawa yamu ya liye. ⁴¹ Eti loto Aisaiyakafo kawa lufuwa wiyami ya Yesu aumala lamenala naba eyainako, yamu amomu loto ya lufuwa wiyami ne.

⁴² Ena Yuda wenena kiyabani we liligete Yesu koli kikito umafa, lo oloto pinunako, Falisi we yate ya mono numuguti olu fulito ledetenawae, loti koli gimaito, Yesu koli kikito umamo ya lo oloto piyámame. ⁴³ Aya wenenawa ya mikaleka wenena yate kulini olu faka lenawamo yamuko kolamo, ido Gotikafo kulini olu faka lenami yamu kolámame.

Yesu kala yamo wenena muki iya melenami ka

⁴⁴ Ena Yesu ya ka lo faka loto eti limo, Namu koli kikito nomamo wenena ya namoko o nomámame. Nilifi melami we yaki lakoina koli kikito lomame. ⁴⁵ Ido namo neyefe lamo wenena ya nilifi melami we yaki lakoina leyefe lae. ⁴⁶ Ido koli kikito numunawamo wenena ya siniku minámenawae, loto namo mikaleka minamo wenena olu lamena o gedene, loto lomomo ne. ⁴⁷ Ido kane koli fulitenawamo ya lifima ka gimámenagolowe. E'e, namo ya wenena lifimani olu giminae, loto ámowe. Olu omuni kenae, loto lomomo ne. ⁴⁸ Ido namo fulo nedeiti kane yaki koli fulitenawamo wenena ya lifima ka itibito giminami we ya ne. Ka lomo ka yamo kamena nabalo ya olu kalo mele gedeto, lifima ka itibito giminami ne. ⁴⁹ Namu ka lomo ya nanimo luneuti kolito ma ádowe. E'e, Menefo nilifi melami we aimolakafo ka eti loto lo oloto melenane, loto lo meleto kane olami ya ne. ⁵⁰ Ido amo welaloti ka yakafo omudi kofawa minenawamo kanuwa nemo ya koli minowe. Yamu ka lo minomo ya Menefokafo kane oluto lonomaido ayalo ya lo-lo o minowe, loto ya liye.

13

Yesukafo ege-ege moinamo we kiyani noku wi gedami ka

¹ Ena Gotikafo Elita O Gedami foliwa alitito Yesukafo aimolamu eti loto kolami, Namu mika fulito Menefodoka itibito dinamo kamenane ya alitiye, loto kolito ya mikaleka wenenala siya-muluna gimami ya sene-mulune gimami fuli loto fulunae, loto ya kolaiye.

² Ena Satanikafo Saimoni Isikalivyoti nalafu Yudasia ya Yesu kuwolafo anido mele-naiye, loto ile fali siya-mulunau wiyaito, ya luwaila kobina nenune, loti mau wi minato,

³ Yesu ya eti loto kolami, Menefo yakafo neta-mata muki ya namo anelo mele fuli limo ne. Ido namo ya Gotidokati lomoma nenako, kofa ya Gotidoka itibito dinamo ne, loto kolito, ⁴ weni-neta noti minaguti nedito, ukanalo owo fana ya kololototo tauli ya kofalalo lukaiye. ⁵ Lukuto no ya lapeku ya lekito apito ege-ege moinamo we kiyani noku wi gedeto tauli kofalalo lukami yakafo kilili o gedaiye.

⁶ Eti o gedemo oto Saimoni Pita nedo ya aito, eti loto loumami, Kamo Wekolamakafa kiyane noku winae, loto abe? lito ⁷ Yesukafo ka itibito eti loto loumami, Neta o minomo ya monawa oiya amaleka ya kolámáne. Minoto aiga afimaleka kolinagolane, lito ⁸ Pitakafo eti loto loumami, E'e, namo kiyane ya noku wiyámenane. Fulito, loumaiye. Loumaito, Yesukafo eti loto loumami, Namu noku wi kedámenamo ya namote lute lawoko minámenagoliye, lito, ⁹ Saimoni Pitakafo eti loto loumami, Aiyo, Wekolao, eti lotoma ya kiyane yako noku wi nedámoto, ane, manene yaki muki noku wi nedo, loumaiye. ¹⁰ Loumaito, Yesukafo eti loumami, Ma ya noku onoti aiga kiyani noku wiyatoma, ukani mo loto minenagilae. Yamu linate ya yaidana oto olu mo lo gedofa, linate muki yamu ádowe, loto limo, ¹¹ ya kuwolao anido melami we ya eyefe linako, linate muki ya mo loti minae, loto ádowe, loto ya liye.

¹² Ena kiyani noku wi fuli loto ukanalo owo fana ya kofa olu wito weni-neta noti minagu kofa amedoto eti loto logimami, Namu neta ama o gedomo ya monawa linate koli minafe? ¹³ Linate ya api lilibanimo we ido Wekolate, loti ya lonumu-numu o minamo we yama moda ya minonako, lema lonumu minae. ¹⁴ Etito namo Wekolatina ido api gilibomo wemakafo kiyadi noku wi gedomo ya linate ayaidana oti wenenatina kiyani noku wimo walo. ¹⁵ Namu eti enawae, loto neta o gedomo mona ya linate yaki ayaidanako omo unawae, loto gilibowe. ¹⁶ Namu ona lema logimowe. Kouba-naba we yakafo wenabala olu afima o edámenami ne. Ido ilifi melaito wimo we yakafo ilifi melami we ya olu afima o edeto minenami we yaki ma minámaiye. ¹⁷ Yamu linate ka logimomo kolife loti ayalo efe ya meyalo meleti minenawamo ya moda lalo kolimo unawae.

¹⁸ Lalo kolimo unawafa, linate muki yamu ádowe. E'e, namo iyaina o gedomo wenena ya koli minowe. Ka lufuwa ma ya eti limo, Wela-neta beleti umomo we ya nofenami kuwonefo builami we ya ne, loto ka mono lufuwau (*Sng 41:9*) nemo ka yama u ayalo kulawa fedenagoliye. ¹⁹ Neta ya aiga oloto pinagolito ya namo minomo ama ya monane logimi-gimi omo ya linate koli kikitawae, loto ya oiya oloto piyámaito komu logimi minowe. ²⁰ Namu ka ona lema logimowe. Ma yate lono ka logimomo ya koliti uti olamo wenena ya we mate olu koina wi gedenawamo ya namo lono aboga yaki olu koina wi nedanagilae. Ido namo o nedanawamo ya nilifi melami we yaki olu koina wi edenagilae, loto ya liye.

Yesukafo Yudasi lo oloto pi umami ka

(Mt 26:20-25; Mk 14:17-21; Lu 22:21-23)

²¹ Ena Yesukafo kawa eti loto siya-mulunau yukeke ito keina fuluto eti loto lo oloto meletu logimami, Namu ka ona lema logimowe. Linatedokati makafo namo ya kuwonefo-mota anido giminagoliye, lito, ²² ege-ege moinamo we ya kogo inanimu geyeti, Kemamu liye? loti ligiligi kani kiyae.

²³ Ena ege-ege moinamo we yauti ma ya Yesu siya-muluna umami we ya Yesute lako ekeleti amedoti minaiye. ²⁴ Yalo amedoti minaito, ya Saimoni Pitakafo omuna kifiya fatana kito loumami, Loga o edageto lokomaneyo. Ya kemamu liye? lito ²⁵ amo ya atela ya Yesu ikiyalo ya fuloto loga o edami, Wekolao, kamo kemamu lane? lito ²⁶ Yesukafo ka itibito limo, Beleti obokito supuku ya fito olu umoneto nenami we yamu lowe, loto ya beleti obokito supuku ya fito Saimoni Isikalivyoti nalafo Yudasi ya olu umaito naiye.

²⁷ Naito, Satanikafo siya-mulunau idaito ya Yesukafo Yudasi eti loto loumami, Neta enae, loto lanima ya uto alako omo, loto ²⁸ ya ka eti loto loumami ya liliga muki

yau minamo ya monawa kolife ádae. ²⁹ Kolife ádamo yauti malekate eti loti kolamo, Yudasikafo ya kifana mele-mele onimo koukame kiyaba imo we nenako, wenena neta ko ánamo wenena ya kifana giminaiye, loto ilifi melaifemo, ido foli neta ma meina finaiye, loto ilifi melaiye? loti kolae. ³⁰ Ena Yudasi ya beleti obokito umami ya noto ayalo yati lumuto uto sinidigu ya wiye.

Yesukafo lo melami ka kofawa lomami ka

³¹ Ena Yudasi wito, Yesukafo eti loto limo, Oiya ama ya We Kula namo ya kuline oloto wiye. Ido namodoti ya Goti kuliya oloto wiye. ³² Ido namodoti Goti kuliya oloto winako, Goti aimoladokati ya namo kuline olu oloto pinagoliye. Oiya eti-mati ya kuline olu oloto pinagolimo ne. ³³ Nomilipane-motao, namo ya kamena lina efema ya linateki minenagolowe. Ena namo monine wilinagilae. Yamu Yuda wenena logimomaidana oto oiya linate yaki logimowe. Namu unado ya ámunagilae.

³⁴ Ena lo melomo ka kofawa logimowe. Linanimotina seti-muludi ya gimi-gimi o minalo. Namokafo ya sene-mulune linate gimi-gimo omo yamaidana oti linanimotina seti-muludi gimi-gimi otiko minalo. ³⁵ Etiti seti-muludi gimi-gimi enawamo ya wenena muki yate ya namo nege-nege moniti minamo wenena kula minae, loti ya geyenagilae, loto logimaiye.

Pitako Yesu kuliya olu falukunami ka

(Mt 26:31-35; Mk 14:27-31; Lu 22:31-34)

³⁶ Ena Saimoni Pitakafo loga o edeto limo, Wenabane, kamo ya egaleka unane? lito ya Yesukafo ka itibito loumami, Namu unado ya oiya eti-mati ya nege ámunagolane. Minoto aiga nege enagolane, lito, ³⁷ Pitakafo eti loto loumami, Wenabane, nedito oiya kege ámunamo ne? Nofu fulunune, lotima fa nofo fulunawae. Namu kege melenae, lito, ³⁸ Yesukafo ka itibito loumami, Ona, kamo fa nofo fulunawae. Kege melenae, loto labe? Namu ona lema lokomowe. Okolofu nola ádageto kamo kamena tili (3) ya kuline olu falukunagolane, loto loumaiye.

14

Yesu ya Metefo nedo dinumo kanu nemo ka

¹ Ena Yesukafo ka ma enu wito eti loto logimami, Linate seti-muludigu yukeke ageto keina folámalo. Goti koli kikito umuti namoki lakoina koli kikito nomalo. ² Menefo numuna meyalo ya numuna so loto minomo wiye. Ayalo ya eba olufe lo gedena, loto unagolowe. Ya etito minámami neko, kawa ya logimámogi ne. ³ Ido uto eba olufe lo gedetoto, ya namo minenado ya linateki namoki lakoina minenagolone, loto kofa itibito oto gilimito unagolowe. ⁴ Ido uto minenamo kanuwa ya eye minae, loto logimaiye.

⁵ Logimaito, Tomasikafo eti loto loumami, Wenabate, kamo uto minenanimomo eba ya lamo kolife ádone. Yamu egaidana oto kanu ya kenumo ne? lito, ⁶ Yesukafo eti loto loumami, Kanu ido mona ona kula ido kofawa minenawamo mona ya nanimo ya minowe. Etito minomo ya namo fulu nedeiti Menefo nedo unawamo ya ma minámaiye. ⁷ Linate namo neyefe lamo neko, Menefo yaki eyefe lo minagi ne. Oiya amaloti ya Menefo kolife loti ya eyefe lo minae, liye.

⁸ Lito, Filipikafo eti loto loumami, Wenabate, kamo Metefo lilibageto eyenumo yamo ya ogofunaiye, lito, ⁹ Yesukafo loumami, Filipiyo, namo kamena fana linateki minomo yama neyefe ádanimo nefe? Namu neyamo wenena yate Menefo ya eye minae. Kamo ya Metefo lilibageto kenune, lanimo ya nedito lane?

¹⁰ Namu ya Menefo lulau mino edomo, ido Menefo ya namo luneu mino nedami ya koli kiki ádabe? Ka logimi-gimi omo ya nanimodokati logimámowe. E'e, Menefo luneu mino nedami yakafo lonola ya olu-olu o minaiye. ¹¹ Namu ya Menefo lulau mino

edoneto, ido Menefo ya namo luneu mino nedaiye. Ya kawa ya koliti koli kikito nomalo. Ido koli kiki ádotima ya neta o-omo monane yamu koliti koli kikito nomalo.

¹² Namu ona lema logimowe. Namu koli kikito numunawamo wenena yate lono olu minomo yaidana oti ya olunagilae. Ido yako minámaiye. Namu Menefodoka dinagolomo yamu ya namo olu fulu nedeti olunagilae. ¹³ Nalafo namodokati Menefo kuliya dinagoliye, loto namo kulinelo ya linate neta-mata mamu lonumunawamo ya moda enagolowe. ¹⁴ Linate namo kuline olu minoti neta-mata mamu lonumunawamo ya moda enagolowe, loto ya liye.

Goti Ouna Felegaga aiga enagoliye, loto Yesukafo limo ka

¹⁵ Ena ka ma enu wito eti loto ya limo, Linate seti-muludi numu minenawamo ya wenelo golodenagilae. ¹⁶ Etiti minenawamo ya namo Menefo loumoneto linate adi olu faka lenami we ma ilifi melageto lumuto linateki minowaminowa oto minenagoliye. ¹⁷ Amo ya ka ona kula aboga Ouna ya ne. Amo ya mika ama wenenala yate eyefe ádoti ya ido kolife ádanako, yamu olámenawamo ne. Amo ya lumuto lutigu mino gedenagolimo we ya oiya linateki minomino inako, linate koli-ágoli ámoti, kutifi o ede minae.

¹⁸ Namu fulu gedoneto, lifa nomilipa keleti minámenagilae. E'e, namo linatedoka itibito enagolowe. ¹⁹ Kamena kofala lina ma nenako, ya fulu lageto linate ya neyenagilafa, ido mika ama wenenala ya neyámenagilae. Namu ya omune kofawa minomo idonako, linate yaki omudi kofawa minomo dinagilae. ²⁰ Kamenawa yalo ya eti loti kolinawamo, Namu ya Menefo lulau mino edowe. Ido linate ya namo luneu mino nedae. Ido namo ya linate lutigu mino gedowe. Ya kamenawa yalo ya kolife lenagilae. ²¹ Weneloti kane olu minoti meyalo melamo wenena ya seni-muluni nomamo wenena minae. Ido seni-muluni nomamo wenena ya Menefokafo siya-muluna gimageto nanimo yaki sene-mulune gimito monane olu oloto pi giminagolowe, loto ya liye.

²² Eti lito, Yudasi Isikaliyoti lilafokafo loga o edeto limo, Wenaba, kamo ya nedito monaka ya lamo yako olu oloto pi lumuto, ido mikalo wenena liligaleka olu oloto pi gimámenanimo ne? lito, ²³ Yesukafo ka itibito loumami, Seni-muluni numunawamo wenena ya kane koliti golodenagilae. Ido seni-muluni numuti kanelo golodenawamo wenena ya Menefokafo siyamuluna giminagoliye. Siya-muluna gimageto namoki lakoina wenenawaleka ya uto lako mino gedemo dinagoloiye. ²⁴ Ido seni-muluni nomámenawamo wenena ya kane ya koliti golo ádenagilae. Ido kawa koli-koli o minamo ya nanimo kane ma minámaiye. E'e, ya Menefo nilifi melami we kala ya ne.

²⁵ Ena namo nanimo ya linateki minoto ya kawa muki logimofa, ²⁶ adi olu faka lenami we Ouna Felegaga ya Menefokafo namo kulinelo ilifi melageto lumuto neta muki neta ya api-napi o gimito ya ido nanimo logimi minomo ka ya kofa kati-manidigu mele gedenagoliye.

²⁷ Ena namo you amene mona gimomo ya mino gedageto unae. Mika ama wenenala you lo gedamo yaidana oto olu you lo gedámowe. E'e, namo nanimo you amene monane ya gimowe. Yamu ya seti-muludigu yukeke ageto keina folámalo. Ido koli gimámaneyo. ²⁸ Namu uto minoto linatedoka kofa itibito enagolowe, loto logimitoneto kolitamoma ne. Menefo ya we naba-naba minoto olu fulu nedaima nenako, linate luti-kati nomamo neko, ya Menefodoka dinagolomo yamu seti-muludigu lalo kolagi ne. ²⁹ Ama ya kulawa oloto piyámaito, aiga oloto piyageto eyeti koli kiki loti kolinawae, loto ya komu ya logimowe.

³⁰ Ena namo ama ya ka ma mumudi enu wito logimámenagolowe. E'e, mika amalo wenena wenabanina Satani oto namo ya olu fulu nedámenagolifa, ³¹ namo Menefo

sene-mulune umutoko minomo ya mika ama wenenala kolife lenawae, loto Menefo ka lonomami ya olu meyalo melenagolowe. Nedito wokele, loto ya logimaiye.

15

Yesu ya nela waini mona ya ne. Lalimo uma akawa ya minonimo ka

¹ Ena ka ma enu wito eti loto logimami, ilawa liyami nela waini kofala mona ona ya namo minoneto, ido Menefo ya nela waini kilau kiyaba imo we aboga ne. ² Neto ya yá akawa ma ya namodoka mino oluti uti ilawa liyámamo ya alito olu fulitenagolifa, akawa mate ilawa linawamo ya lalo diti ilawa so loti linawae, loto kiyana ya ali fulitenagoliye. ³ Linate ya ka mono logimomo kawa yakafo ouni-luni-kanigu nosámami neta nemo ya oiya olu fulito gedetaiye. ⁴ Yamu linate ya namodoka mino nedalo. Mino nedato ya namoki ya mino gedenagolowe. Nela waini akawa yakafo kofalalo minámenami ya aimolako minenami ya ilawa liyámenagoliye. Ido linate ya ayaidana oti namodoka mino nedámenawamo ya ilawa liyámenagilae.

⁵ Nela waini kofala mona ya namo minoneto, ido uma akawa ya linate ya minae. Ma yate namodoka mino nedamo wenena ya namo ya amodoka mino gedoneto, amo yate ilawa nabanaba liyae. Linate namoki minámenawamo ya neta ma enawamo ya ogoufámenami ne. ⁶ Makafo namodoka mino nedámenawamo ya yá akawa yaidana oto alito olu fulitato fulunagoliye. Folageto ya olu mau witi fulu yoku iti kinagilae.

⁷ Linate namodoka mino nedato ido kane ya linatedoka mino gedenami ya neta yaidaamaidanamu Menefo loumunawamo ya oloto pi giminagoliye. ⁸ Linate ilawa naba-naba linawamo ya geyeti namo nege melamo wenena minae, loti geyefe loti Menefo kuliya ya olu faka lenagilae.

⁹ Menefokafo siya-muluna numu-numu o minami yaidana oto namokafo sene-mulune linate gimi-gimi o minowe. Yamu linate namo sene-mulune gimodo ayaloko ya minalo. ¹⁰ Namu ya Menefo ka limo ya kolito golodoto ya siya-muluna nomaido ayalo yako moni-moni o minowe. Linate ayaidana oti namo wenelo ya golodotima ya sene-mulune gimodo yaloko ya minenagilae. ¹¹ Namu lune-kaneu lalo kolomo yakafo linate seti-muludigu uto faitoto minenaiye, loto ka ama ya logimi fuli lowe.

¹² Namu lo melomo kane ya eti loto logimowe. Namokafo sene-mulune gimomo yamaidana oti linanimotina ya seti-muludi gimi-gimi o minalo. ¹³ We ma yowola wenenamu oto fulunami mona ya wenena seni-muluni gimiti olu lalo o gedamo mona muki ya ofo fuloto ne. ¹⁴ Ka muki logimomo ya meyalo meleti minotima ya namo yowone wenena minenagilae. ¹⁵ Namu kamena amaloti ya kouba-nabane wele, loto kofa logimámenagolowe. E'e, namo yowone wenenanele, loto logimowe. Kouba-naba we yakafo wenabala neta-mata oto meletu imo monala ma kofe ádaifa, nanimo ya Menefodokati ka kolodo ya lo oloto pito logimi fuli lomo yamu namo kouba-nabane wele, loto ádoto yowone wenena minae, loto logimowe.

¹⁶ Linate namo iyaina o nedámamoma ne. E'e, namokafo linate ya uti ilawa olu oloto pinawae, loto iyaina o gedeto luti fiyomoma ne. Ido ilawa olu oloto pinawamo ya minowa-minowa oto minomo dinagoliye. Etiti minoti ya namo kulinelu ya Menefo neta yaidana-amaidanamu loumunawamo ya giminagoliye. ¹⁷ Namu mona etiti melenawamo ka ya logimowe. Linate ya seti-muludi gimi-gimi o minalo, loto ka auma wito lo mele gedowe.

Yesu koli nosámami umamo yaidana oti wenenala koli nosámami giminawamo ka

¹⁸ Ena mika ama wenenala yate seni-muluni koli nosámami giminawamo ya linate eti loti ya kolalo. Wekolate ya komu apiti ya koli nosámami umama ne, loti namodo ya kolalo. ¹⁹ Linate ya mika ama wenenala yaki ekelamo neko, ya wenenatele, loti seni-muluni gimagi ne. Nefa, namo ya mika ama wenenala minagu yati linate luti

fiyomo yamu amo monanina linate fulo gegeka itanako, ya koli nosámami gimi minae. ²⁰ Kouba-naba we yakafo wenabala olu afima o edámenami ne, loto komu logimomo ka ya kati kife lalo. Olu nosámami o nomamo yamaidana oti linate o giminawamo ne. Ido namo kane koli lunigu melamo yamaidana oti linate katina kolinawamo ne. ²¹ Nilifi melami we ya eyefe ádama nenako, namo wenenane ya minae, loti koliti olu ya ama o gedenawamo ne.

²² Ena namo amo minado ya lumuto logimámomo neko, lifimaninaki minámagi ne. Nefa, ama lifimanina ya egaidana oti olu falukunawamo ne? ²³ Ma yate namo seni-muluni koli nosámami nomamo wenena Menefoki ya ayaidana oti koli nosámami umae. ²⁴ Amo minagu ya mona kofawa melomo, ya wenena komu melámamo mona ya namo olu oloto pito melámomo neko, lifimaninaki minámagi ne. Nefa, ama ya olu oloto pito meloneto eyamo yate ya eye fuliti, namo koli nosámami numuti ya Menefo ayaidana oti koli nosámami umu minae. ²⁵ Eti amo yamu ya lo melami kanigu ya eti limo,

Amo yate faifa koli nosámami nomae,

loto ka mono lufuwau (*Sng 35:19, 69:4*) nemo ka ya ayalo kulawa fedaiye.

²⁶ Ena adi olu faka lenami we ya Menefodokati ilifi melenamo we ka ona kula aboga Ouna ya Menefodokati lumunami kamenalo ya monane lo oloto pinagoliye. ²⁷ Ido linate ya lonone aipodomati namoki minomo idama nenako, linate yaki monane lo oloto melalo.

16

¹ Linate ya namo fulo nedeiti uteba witenawae, loto ka ya komu logimitoma ne. ² Amo yate mono numuguti ya gilifi feka fuliti kanu ku gedenawamo ne. Ido kamena ma alitenagoliye. Yalo ya Goti lonola olu minonimo ne, loti ya linate gini fulunawamo ne. ³ Amo ya Menefote namote leyefe ádanako, ya eti enawamo ne. ⁴ Eti enawafa, namo kawa komu ya logimitomoma ne. Ya ka ya kulawa fedageto ya amokafo komu lolomaima ne, loti ya kati ki gedoti kinawae, loto ya logimowe.

Goti Ouna Felegaga lonola ka

Komu ya kamena fanaidana linateki minenagolonako, loto logimámoma ne. ⁵ Ena ama ya nilifi melami we nedoka dinae, loto odoma ya linatedoka yati makafo kamo egaleka unane? loto loga o nedami we ma minámaiye. ⁶ Minámaifa, logimomo kawa yamu milumawa seti-muludigu auwa ya faito minaiye. ⁷ Etiti minafa, namo ka ona logimowe. Linate ufe lenawae, loto ya itibito dinagolowe. Namu itibito idámenamo ya linatedoka adi olu faka lenami we ya lomámenagoliye. Yamu dito ilifi meloneto ya linatedoka lumunami ne. ⁸ Lumuto wenena monanina apoli gimageto ya nosámami monawa, ido efe limo monawa, ido lifimani itibito giminami monawa ya kolinawamo ne. ⁹ Namu koli kikito nomámanako, ya amokafo nosámami monawa ya lagetato kolinawamo ne. ¹⁰ Ido Menefodoka itibito idoneto kofa neyámenagilanako, ya amokafo efe limo monawa ya lagetato kolinawamo ne. ¹¹ Ido mika amalo wenaba Satani lifimala itibito umaima nenako, Gotikafo wenena lifimani itibito giminami monawa ya lagetato kolinawamo ne.

¹² Ena ka logiminamo ka so loto fa nefa, kamena oiya ama ya lo fuli loto logiminamo ya keina fulutenawae, loto logimámowe. ¹³ Yamu ka ona kula aboga Ouna ya lumuto kawa ona kula ya api gilibi fuli lenagoliye. Ya aimola siyamulunauti logimámenami, Gotikafo loumami aya yako logiminagoliye. Ido neta-mata aiga oloto pinami yaki lo oloto giminagoliye. ¹⁴ Ka ya nanimodokati oluto lo oloto giminami yakafo namo kuline olu faka lenagoliye. ¹⁵ Menefodoka neta-mata muki nemo ya aboga namo minowe. Yamu ya namodokati oluto lo oloto giminagoliye, loto logimoma ne.

Yesu ya utoto kofa itibito enami ka

¹⁶ Kamena lina efema minoti neyámenagilae. Ido kofa kamena lina efema minoti ya kofa neyenagilae, lito, ¹⁷ ege-ege moinamo we yauti maleka ya lokoli-fakoli oti eti lamo, Nena netamu ya ka eti loto liye? Kamena lina efema minoti neyámenagilae, loto, ido kamena lina efema minoti ya kofa neyenagilae, loto ya ido Menefodoka dinagolonako, loto limo yamu ¹⁸ eti loti lamo, Kamena lina ne, limo ya nediye liye? Ya monawa lamo kolife ádone, lae.

¹⁹ Ena loga o edenune, loti kolamo, Yesukafo seni-mulunigu geyeto ya eti loto logimami, Linate kamena lina efema minoti neyámenagilae, loto, ido kamena lina efema minoti ya kofa neyenagilae, loto logimomo yamamu ya lokolifakoli o minafe?

²⁰ Namu ka ona lema logimowe. Linate kufu oti kufu nema o minato, ido mika ama wenenala yate alikani enagilae. Linate miluma-aluma koliti minenagilafa, milumatina yakafa olu eleyapa wito seti-muludi lalo kolinagilae. ²¹ Wena makafo nomilipala kedenae, loto kamenala alitageto ya miluma kolinami ne. Nefa, nomilipala kede oloto pitoma ya miluma kolami yama fultito ya nomilipala kedami yamu siya-muluna lalo kolinami ne. ²² Ido linate ayaidana oti ya kamena amaleka miluma naba koli minafa, kofa itibito oto geyoneto seti-muludi lalo kolinagilae. Setimuludi lalo kolinawamo monawa ya olu kopa o gedenami we ma minámaiye.

²³ Ena kamena yalo ya neta yaidanaamaidanamu ma loga o nedámenagilae. Namu ka ona kula logimowe. Linate Menefo neta yaida-amaidanamu loumunawamo ya namu kuline olu minanako, giminagoliye. ²⁴ Komu minomo idado yaloma ya namu kuline olu ya neta mamu loumámamo ne. Oiya amalekati ya loumu-umu o minalo. Eti loumu-umu o minenawamo ya setimuludi laloko koli-koli o minenawae, loto ya giminagoliye.

²⁵ Ka logimi minomo yama asa wito logimoma nefa, kamena ma alitenami yalo ka asa wito ádoto, Menefo yamu lo oloto pito logiminagolowe. ²⁶ Kamena yalo ya kuline olu minoti ka loumunagilae. Namokafo linate yamu Menefo loumu gedenae, loto logimámowe. ²⁷ E'e, namu Menefodokati lomomo ka ya koli kiki loti seti-muludi numu-numu o minanako, Menefo aimola siya-muluna ya gimi-gimi o minainako, namokafo Menefo loumu gedenae, loto ádowe. Linate kuline olu minoti ka loumunagilae.

²⁸ Namu Menefodokati mikalo lomomo ne. Ido ama mika ya fulito Menefodoka kofa itibito dinagolowe, lito, ²⁹ ege-ege moinamo we ya eti loti loumamo, Aiyo, kamo oiya ama ya ka asa wito ádoto, lo oloto lomanimo ya ³⁰ neta-mata muki ya kaimokafo koli fuli lane, loto koli minone. Yamu ya kamo Gotidokati lomanimo ne, loto koli kikito minoninako, kofa loga-miga o kedámenagolone, loti loumae.

³¹ Eti loti loumato, Yesukafo ka itibito eti loto logimami, Linate oiya ya koli kikito minafe? ³² Kolalo. Kamena ma alitageto yalo ya linate namu fulu nedeiti upa-napatoti numunidoka u fuli lenawamo ne. Kamenawa oiya ne. Linate fulu nedanagilafa, nanimoko minámenagolowe. E'e, Menefo namodoka mino nedainako, nanimoko minámenamo ne. ³³ Namu luneu mino nedeti ya you amene mona olunawae, loto ya ka ya logimowe. Linate mikalo amalo minoti keina nabau mino-mino afa, namu ya mikaleka keina imo monala muki olu afima o edonako, yamu linate ya aumaniki minalo, loto logimaiye.

17

Yesukafo Goti loumami ka

¹ Ena Yesukafo ka ya lo fuli loto, kosinauka ko faka loto, eti loto Goti loumami, Menefone, kamenawama alitiye. Kamo ya Nakafa namu kuline olu oloto piyageto namu Nakafokafo ayaidana oto kamo kulika olu oloto pinagolowe. ² Kamo mikau-mikau wenena muki kiyabani we fulu nedanimo ya wenena olu mau wi gedeto

nomageto, namodo amo wenena ya kofawa minowa-minowa enawamo mona olu oloto pi giminane, loto lonomanima ne.

³ Ido kofawa minowa-minowa enawamo monawa ya etito ne, Kamo Goti ona kula lawoko ido namo Yesu Kilisto nilifi melageto omo we ya lamoki kutifi ledenawamo ya omuni kofawa minowa-minowa oti minenagilae.

⁴ Ena lono ka lonomanima oluto olu fuli loto ya mikalo ya kulika olu oloto piyowe. ⁵ Yamu Menefone, mika ama oloto piyámami kamenalo ya kamote kosinau kulite akaiya dito nemo yamaidana oto oiya ama ya kamoki minioneto ya kofa olu itibi nomageto olu minenae.

Yesukafo ege-ege moinamo we yamu kolito Goti loumami ka

⁶ Ena mikalo wenena yauti olu mau wi gedeto nomageto namodo amo wenena ya kulika lo oloto pi gimomo ne. Ya wenena kamo wenenaka minamo ya namo nomanimo ne. Ido kamo kaka ya koli kiki loti meyalo meleti ⁷ ya neta-mata muki nomanimo ya kamodoka yatiko mino nedami yama oiya ya kolife lo minae. ⁸ Kamo ka lonomanima ya logimoneto koliti olu minae. Etiti ya kamodokati lomomo yama kolife loti ido kamo nilifi melanimo yama koli kiki lae.

⁹ Namu wenenawa yamu kolito lokomowe. Mika ama wenenala yamu oto lokomámowe. Nomanimo yama kaimo wenenaka kula minamo yamamu amomu kolito lokomowe. ¹⁰ Namu wenenane muki ya kamo wenenaka kula minae. Ido kamo wenenaka yaki ya namo wenenane kula minae. Ido amo lunigu yau namo kuline olu oloto piyaiye.

¹¹ Namu mikaleka minomo fuli lotainako, amo yako mikaleka minato, namo ya kamodoka enagolo ya owe. Felegaga Menefo, lalimo lute lawoko meletito mino-mino o minomi ya amote ayaidana oti luni lawoko meleti minenawae, loto kamo kulika nomanimo yamakafo kiyaba o gedo. ¹² Amodoka mino gedomo ya kulika nomanimo yakafo kiyaba o gedoneto ma u kopa áumamo ne. Lowa eba nomilipala lawoko yako u kopa wido ya ka mono lufuwau nemo ka ya ayalo kulawa fedaiye. ¹³ Ido ama ya kamodoka dinae, loto namo sene-mulune lalo kolomo yamakafo amo seni-mulunigu dito faitenaiye, loto mikalo ama minoto kawa ya lowe.

¹⁴ Ena namokafo kaka ya logimoneto olu minato, namo monane ya mika ama wenenala monani yaidana oto minámainako, amo yaki ayaidana oti monani ailo melanako, mika ama wenenala yate koli nosámami gimi-gimi o minae. ¹⁵ Kamo mikalekati gilimo, loto ádowe. Nosámami aboga ya olu kopa o gedetenaiye, loto kiyaba o gedo, loto lokomowe. ¹⁶ Mika ama wenenala mikaleka mona melamo yaidana oto namo melámonako, amo yaki ayaidana oti mikaleka mona melámæ.

¹⁷ Kamo ka ona kula yakafo ukani-ouni-lunikani olu felegaga o gedo. Kamo ka lanimo ya ka ona kula ya ne. ¹⁸ Kamokafo lono ka lonumuto mikaleka nilifi melanimo yaidana oto lono ka logimito mikau-mikau gilifi melomo ne. ¹⁹ Amo ya ka ona kula olamo yakafo ya ukaniouni-luni-kani olu felegaga itenaiye, loto nanimo ya amomu kolito ukane-oune-lune-kane olu felegaga itowe.

Yesukafo koli kikito umamo wenena muki yamu kolito Goti loumami ka

²⁰ Ena namo ya wenenawa yamuko kolito lokomámowe. E'e, ka mono logimato koliti koli kikito numumo dinawamo wenena muki yamuki kolito lokomowe. ²¹ Amo ya luni lawoko mele gedo, loto lokomowe. Menefone, kamo ya namo luneu minanimu ido namo ya lukau minomo yaidana oti amo ya lalimo luteu minenawae, loto kolito lokomowe. Eti ato, mika ama wenenala yate kaimoka nilifi melageto lomomo yama koli kikitawae, loto kolito lokomowe. ²² Lalimo lute lawoko meletito mino-mino o minomi yaidana oti amo ya luni lawoko meleti minenawae, loto ya kulite dinami mona nomanimo yama gimomo ne. ²³ Namu lunigu minioneto, ido kamo luneu minageto,

amo luni kutifiti u lawoko wato, mika ama wenenala yate kaimoka nilifi melageto lomomo yama kolife lenawae. Ido kamo ya sekamuluga nomanimo yamaidana oto gimi-gimi o minane, loti yaki kolife lenawae.

²⁴ Ena Menefone, nomanimo wenena yama namo minenado minenawae, loto kolowe. Mika kosina apito oloto piyámami kamenalo ya sekamuluga numuto kosina lamena nomanimo yama lalimoki minoti eye lalo melenawae, loto kolowe. ²⁵ Menefo efe limo mona aboga, mika ama wenenala yate kamo keyefe ádafa, nanimo ya moda keyefe lo minoneto, ido wenenawa yate kaimoka nilifi melageto lomomo yama kolife lo minae. ²⁶ Namu kaka kuka lo oloto pi gimitomo, ya moda logimitoko minenagolowe. Kamo sekamuluga nomanimo mona yama mino gedenami, ido nanimo yaki lunigu mino gedenae, loto kaka kuka logimitoko minenagolowe, loto ya Goti loumaiye.

18

*Yudasikafo Yesu kuwolafo anido melami ka
(Mt 26:47-56; Mk 14:43-50; Lu 22:47-53)*

¹ Ena Yesukafo ya Goti loumu fuli loto ege-ege moinamo weki lokoina numudoti lumuti no kefolo ma kuliya Kidiloni ya kiliti yá kiniba ma nedo yalo ya wae. ² Wado yalo ya Yesu ya ege-ege moinamo we yaki kamenakamena mau wi-wi ato, kuwolafo anido melenami we Yudasi yaki komu ebawa ya eyami ne.

³ Ena yalo minato, ya Yudasikafo gamani kimiwe yaki ido Goti yokila ki umamo we kiyabani we ido Falisi we kimiweni yaki gilimito amo minadoka wito lumuti lamu-feiyati kiti kefaafaki oluti wae.

⁴ Wato, ena Yesukafo neta-mata o edenawamo neta ya koli fuli loto ya yá kiniba kanu welalo ya uto geyeto eti limo, Linate kema moni wili minae? loto loga o gedaito, ⁵ amote itibiti loumamo, Nasaleta numudoti we Yesu moni wilone, loti loumato, Yesukafo limo, Namu ama ya minomo yae, loto logimaito, ido kuwolafo anido melami we Yudasi yaki minagu ya minaiye.

⁶ Ena Yesukafo, Namu ama ya minomo yae, loto logimami, ya eleigiti gegekati uti lumu fou lae.

⁷ Eti ato, kofa loga o gedeto limo, Linate kema moni wili minae? lito, amote Nasaleta numudoti we Yesu moni wilone, lato, ⁸ Yesukafo ka itibito logimami, Namu ama ya minowe, loto logimomo ya namomu moni wilitima ya ama minamo we ya koito gedalo, lito, ⁹ eti amo yamu komu ya eti loto limo, Nomanimo wenena yama kiyaba o gedoneto ma u kopa áumamo ne, loto komu limo ka yama ayalo kulawa fedaiye.

¹⁰ Ena Saimoni Pitakafo ya emi fana olu minami ya ika oto yokila ki umamo we kiyabani we naba kouba-nabala we kuliya Malukusi ya kala onaleka ya fuko fulitaiye. ¹¹ Eti ito, Yesukafo Pita eti loto loumami, Emika ya owolau ya koilo. Keinawa ya Menefokafo nomami yama olámenamo nefe? loto ya liye.

Yesu ya Anasi nedo ilimiti wamo ka

¹² Ena gamani kimiweki, kiyabani we wenabani yaki, ido Yuda wenena yauti felegaga kuliyai numuna naba kimiwe yaki ya Yesu oluti nela wi edeti ¹³ Anasi nedo ya ilimiti wae. Ena Anasi olulafo olami we Kaiyafasi ya melege lawoko ayau ya Goti yokila ki umamo we kiyabani we wenaba minainako, yamu Anasi nedo ya ilimiti wae. ¹⁴ Kaiyafasi yakafo komu Yuda we eti loto logimami, We lawoko ma lamomu oto fulunami ya lalo minenagolone, loto logimitami ne.

*Pitakafo Yesu kuliya olu falukami ka
(Mt 26:69-70; Mk 14:66-68; Lu 22:55-57)*

¹⁵ Ena Saimoni Pitate Yesu ege-ege moinami we mate ya Yesu ilimiti wado ege ya waiye. Wami ege-ege moinami wewa ya yokila ki umuamu amo we kiyabani we

wenaba yakafo eye minami nenako, Yesu ege uto numuna kilalau ya lako idaifa, ¹⁶ Pita ya kila welalo feka ya nedi minaiye. Nedi minaito, yokila kiyamo we kiyabani we wenaba eyami wewa yakafo lumuto kila welalo kiyaba imo nomili ya loumaito Pita kanu wi edaito, kila lulauka ya idaiye. ¹⁷ Idaito, kanu kiyaba imo nomiliwa yakafo Pita eti loto loumami, Kamo ya we youma ege-ege moinamo we yauti ma minabemo? lito, ya E'e, namo minámowe, loto ya liye.

¹⁸ Eti lito, ya kouba-naba we ido felegaga kuliyai numuna naba kimiwe yate epe fuluti yo kiti labi minato, Pita yaki lakoina nedi minoti yo labi minae.

*Yokila ki umamo we kiyabani we wenaba yakafo Yesu loga-miga o edami ka
(Mt 26:59-66; Mk 14:55-64; Lu 22:66-71)*

¹⁹ Ena yokila ki umamo we kiyabani we wenaba yakafo Yesu ege-ege moinamo we yaki ido ka mono lo-lo imo ka yakimu loga-miga o edaito, ²⁰ Yesukafo ka itibito loumami, Namu ya mono numunigu ido felegaga kuliyai numuna nabau ya Yuda wenena mau witi minado ya wenena muki ka oloto logimito, api gilibi-gilibi omoma ne. Ka falukuto ya ma ádowe. ²¹ Yamu nedito namo loga o nedane? Kane logimoneto kolamo wenena ya loga o gede kae. Amo ya ka logimi-gimi omo ka ya moda koli minamo ne, loto loumaiye.

²² Eti lito, felegaga kuliyai numuna naba kimiwe minagu yauti makafo Yesu ofoto ya eti limo, Kamo yokila ki umamo we kiyabani we wenaba ya ka yaidana ya nedito loumane? lito ²³ Yesukafo ka itibito eti loto loumami, Ka nosámami loneyama ya monawa lo oloto melo. Ido ka lalo lenamo ya nedito nofane? loumaiye.

²⁴ Loumaito, Anasikafo logimaito, Yesu ana nela witi yokila ki umamo we kiyabani we wenaba Kaiyafasi nedo ilimiti wae.

*Pitakafo kofa Yesu kuliya olu falukami ka
(Mt 26:71-75; Mk 14:69-72; Lu 22:58-62)*

²⁵ Ena Saimoni Pita ya yo labito nedi minaito, loga o edeti lamo, Ege-ege moinamo we minagumati kamo ya ma minabemo? lato, ya amokafo, E'e, namo minámowe, logimaiye.

²⁶ Logimaito, yokila ki umamo we kiyabani we wenaba kouba-nabala we yauti ma Pitakafo ofoto kala fuko fulitami we yama wenenalakafo eti loto loumami, Aiyo, kamo yá kinibauma amoki lako minageto keyoma nena, lito ²⁷ Pitakafo kofa, E'e, lito ayalo ya okolofokafo nola liye.

*Yesu ya Pailati nedo ilimiti wamo ka
(Mt 27:1-2, 11-14; Mk 15:1-5; Lu 23:1-5)*

²⁸ Ena ko lo falatito Yesu ya Kaiyafasi negu yauti ilimiti lumuti gamani numudo ya wae. Uti Yuda wenena yate Goti omunalo ya sete-mulude olu fuma wito Goti Elita O Gedami foliwau ya wete-neta ánotenune, loti gamani numunau ya idámoti feka ya minae. ²⁹ Feka minato, Pailatikafo ayalo lumuto loga o gedeto limo, We ama ya nena lifimala nemomu ya ilimiti ae? lito, ³⁰ wenena yate ka itibiti eti loti loumamo, Amo ya nosámami mona melámami neko, kamo minanido ya ilimito ámogi ne, lae.

³¹ Eti lato, Pailatikafo eti loto logimami, Linanimotina oluti lo melamo katinau yati lifimala olu umalo, lito, Yuda wenena yate eti loti loumamo, Lamo wenena lifimani olu gimito gini folámenawamole, loti lo fuko ledetama ne, lae. ³² Eti loti lamo ya Yesu fulunami kanu aimolakafo ka komu lo oloto gimitaidoma ayalo kulawa fedaiye.

³³ Ena Pailatikafo gamani numugu ya itibito dito Yesu ilimiti alo, lito ya koliti ilimiti ato, ya loga o edami, Kamo ona Yuda wenena kiyabani we wekudi minabe? Olo, lito, ³⁴ Yesukafo itibito limo, Ka ya kaimoka kakaloti labemo, ido wenena mate namomu eti lokomato kolito lane? loumaiye. ³⁵ Loumaito, Pailatikafo itibito limo, Namu ya

Yuda we minámowe. Kaimoka wenenaka ido yokila kiyamo we kiyabani we yate namo minodo ya kilimiti amo ya kamo nedi ageto kilimiti ae? loto loga o edaiye.

³⁶ Loga o edaito, Yesukafo ka itibito eti loto limo, Namu ama mikaleka wenena wekudinina ya minámowe. Mikalo wenena wekudinina minomo neko, kouba-nabane we yate namo ane olu faka loti Yuda wenena yate nela fi nedetenawae, loti lowa fi gimagi ne. Nefa, namo wenena kiyaba o gedomo monane ya mikaleka wenena wekudinina kiyaba o gedamo mona yaidana oto minámaiye, loto loumaiye. ³⁷ Ido Pailatikafo eti loto loumami, Kamo wekudi ma minabe? Olo, lito ya Yesukafo ka itibito limo, Moda ya lanimo yae. Namu wekudi minoto ya ka ona kula lo oloto pi giminae, loto mikaleka lumuto oloto piyomo ne. Yamu ka ona kula kolife lamo wenena ya namo kane yaki kolife lae, loto loumaiye. ³⁸ Loumaito, Pailatikafo eti loto loumami, Ka ona kula ya nena neta ne? loto ya liye.

*Pailatikafo Yesu ya yá yofolo ofalo, loto limo ka
(Mt 27:15-31; Mk 15:6-20; Lu 23:13-25)*

Pailatikafo eti lototo kofa feka ya uto Yuda wenena minado lumuto eti loto logimami, Namu we ama ya lifimala moni wilofa, olu oloto piyámowe. ³⁹ Monatina ma etito nemo, Goti Elita O Gedami folilo linate lonomado ya namo nelalo minamo we yauti ma ya efili edowe. Monani etiti melamo yamu onema ama ya linate Yuda wenena kiyabani we wekudi efili edoneto fa mino ledenaiye, loti kolafemo? loto loga o gedaiye. ⁴⁰ Loga o gedaito amo yate kofa eti loti auma witi lamo, E'e, ama we ya minámaiye. Balabasi ya efili edo, loti lae. Eti lamo we Balabasi ya wenena ginito netani-matani ipoto olu-olu imo we ne.

19

¹ Ena Pailatikafo logimaito, kimiwe yate Yesu yafu atuwa kaila lelelimo ipi yakafo ofoti, ² kefani kailakafo kokamu olufe loti manenalo ya aumawai kolouto wi edeti, ukanalo owo fana kisi limo yaki wi edae. ³ Etiti ya amo nedo oti, Aiyo, siyane, Yuda wenena kiyabani we wekudi, siyane, loti anikafo aumawai ofae.

⁴ Ena Pailatikafo Yuda wenena minado ya kofa lumuto eti loto logimami, Eyalo. Namu linatedoka ilimito lomomo ya lifimala moni wilofa, olu oloto piyámowe, loto logimomo ya kolalo, liye. ⁵ Lito, ya Yesu kokamuwa kaila imo wi edamo ido owo kisi limo yaki wiyami lomaito, Pailatikafo gilibito ya, We ama ya eyalo, loto logimaiye.

⁶ Logimaito, yokila ki umamo we kiyabani we ido felegaga kuliyai numuna naba kimiwe yaki eyeti ya, Yá yofolo ofo! Yá yofolo ofo! loti ka auma witi lato, Pailatikafo eti loto logimami, Namu lifimala moni wilofa, olu oloto piyámonako, linate linanimotina oluti uti ya yá yofolo ofalo, loto logimaiye. ⁷ Logimaito, Yuda wenena yate ka itibiti eti loti loumamo, Amokafo namo Goti Nalafo minowe, loto aimola yamu lo-lo o minami ya wenena yaida lenawamo ya fulunawae, loto lo melami kateu ya nemo ne, lato, ⁸ Pailati ya kolito koli naba kolaiye.

⁹ Koli naba kolito ya Yesu ilimito gamani numugu kofa dito loga o edeto limo, Kamo egalekati animo ne? lito ya Yesukafo ka itibito loumámaiye. ¹⁰ Ka itibito loumámaito, Pailatikafo eti loumami, Ka lonomámamimo nefe? Namokafo efili kedenawae, lenamo ya efili kedenagilae. Ido yá yofolo kofenawae, lenamo ya kofenagilae. Yaida mona muki ya namoko kiyaba oma ne. Ya ma kolámabe? loumaiye.

¹¹ Loumaito, Yesukafo ka itibito eti loto loumami, Akaiya nemo we yakafo auma komámami neko, kamo auma wito namo olu afima o nedámagi ne. Yamu ya wenena kamodoka nilimiti amo wenena lifimanikafo kamo lifimaka olu fulo edeto ne, loto ya liye.

¹² Eti lito, Pailatikafo kawa ya kolito Yesu efili edenae, loto kolaifa, Yuda wenena yate eti loti auma witi lamo, Kamo we ya efili edenanimomo ya Sisa kafuwalo we

minámenagolane. We makafo kiyaba we wenaba minowe, lenami ya Sisa olu afima o edenae, loto ya liye, loti lae.

¹³ Eti loti lamo ka ya Pailati ya kolito logimaito, Yesu ilimiti lomato, ka lo onowa mele-mele imo folomolo ya amedoto minaiye. Ebawa ya Kifanakafo Olufe Lamo Ebale, loti kuliya melamo ya Yuda wenena kanidokati ya Gabatale, loti kuliya melae.

¹⁴ Ena Yuda wenena Gotikafo Elita O Gedami foliwa neta-mata olufe lenawamo kamena ya neto, ya belo alitito ya Pailati folomolo ya minoto Yuda wenena eti loto logimami, Linate wekuditinama ama ya eyalo, lito, ¹⁵ amo yate eti loti auma witi lamo, Ilifi fulo! Ilifi fulo! Yá yofolo ofo! lato, Pailatikafo eti loto logimami, Aiyoye, wekuditina yá yofolo ofoneto fulunaiye, loti lo minafe? Olalo, lito yokila ki umamo we kiyabani we yate ka eti loti itibiti loumamo, Lamo wekudite Sisa lawokomako nema ne. Ma minámamo ne, loti lae. ¹⁶ Eti lato, Pailati kolito Yesu yá yofolo fulunaiye, loto fulo anigu itaiye.

Yesu yá yofolo ofamo ka

(Mt 27:32-44; Mk 15:21-32; Lu 23:26-43)

¹⁷ Ena kimiwe yate Yesu oluti yá yofolo olu umato moufaito, mika ma kuliya Ateni Aumale, loti melamo, ya Yuda kalekati kuliya Gologotale, loti melamo, yalo ya ilimiti uti ¹⁸ yá yofolo ofamo, ya we lele ma lakoina ginamo ya ma ya ofo filigaleka iti, ma ya ofo filigaleka iti, ido Yesu ya ofo muliti ya itae.

¹⁹ Ena Pailatikafo lito ya yá yofolo Yesu atela mulalo ya eti loti lufuwa wiyamo, Nasalete we Yesu ya Yuda wenena kiyabani we wekudi ne, loti wiyamo, ²⁰ ya Yuda ka ido Lomu ka ido Giliki ka tili (3) yalekati wiyato, Yesu ofamo eba ya adu numudo nenako, Yuda wenena so loti ayalo uti oti amo yate lufuwawa ya katae. ²¹ Etiti katato, Yuda wenena yokila ki umamo we kiyabani we yate uti Pailati eti loti loumamo, Kamo Yuda wenena kiyabani we wekudi ne, loto lufuwa wiyamo ya fulito. Aimolakafo namo Yuda wenena kiyabani we wekudi minowe, loto limo we ne, loto wiyo, lato, ²² Pailatikafo ka itibito logimami, Lufuwa wiyamo ya moda witowe, loto ya liye.

²³ Ena kimiwe yate Yesu yá yofolo ofoti ukanalo owo olamo ya u fo (4) wito iya meleti olafa, ukanalo owo lulau ya yalekati owo omo waka lomamo kifamo yaidana oti kifámamo ²⁴ yamu ya eti loti lokoli-fakoli amo, Ya fekailámoto mele muliti ito noka kedeto melafo makafo olu fulu ledenami ya olunaiye, loti ya eti amo yamu ka ma mono lufuwau ya eti loto limo,

Amo yate ukanelo owo iya mele oluti ma luma nemo ya noka kedeti olae, loto ka mono lufuwau (*Sng 22:18*) nemo ka ya ayalo kulawa fedaiye.

²⁵ Ena Yesu olafole kunalafole, Kolopasi olonafo Maliale, lilafo Madala numudoti wena Maliale Yesu yá yofola monau ya nedi minae. ²⁶ Ido Yesukafo olafoki ege-ege moinami we siyamuluna umami weki adu nedi minami ya geyeto olafo eti loto loumami, Wena, nakafo auwa ya ne, loto, ²⁷ ido ege-ege moinami wewa eti loto loumami, Okafo ya ne, lito ya kamena yaloti ya aimola numunau ilimito uto kiyaba o edemo wiye.

Yesu folami ka

(Mt 27:45-56; Mk 15:33-41; Lu 23:44-49)

²⁸ Ena Yesukafo lonola fuli limo ya kolito mono lufuwau ka ma nemoma ya kulawa fedenaiye, loto ya Kenebane apaitaiye, lito ²⁹ no waini ekefa imo ma nomuku negu yau ya kuwo nokuti noi aila yaidanakafo ekefa imo noku yau fiti oiyo umalo ya welau wiyato naiye. ³⁰ Noto ya Moda fuli lotaiye, loto manena olu kuba wito ouna ilifi meleto folaiye.

Kimiwekafo kiya Yesu yofalau ya magala ofami ka

³¹ Ido aya kamenalo Yuda wenena Goti Elita O Gedami foliwa neta-mata olufe lenawamo kamena neto, ido leda ya Sabati foliwa naba nenako, wenena yá yofolo ginamo ya kono ukani ya yá yofolo fa minenami eleka lofaiye, loti Pailati eti loti loumamo, Kimiwe yate kiyani auma leketi kono ukani ya ikiliti oluti unawae, loti loumato, ³² O, lito kimiwe yate we lele Yesuki ginamo ya ma kiyana auma leketi, uti ma kiyana auma lekae. ³³ Leketi uti Yesu ofado ya uti moda fulutami ya eyeti kiyana auma lekámae. ³⁴ Lekámafa, kimiwe makafo yofalau ya kiyakafo magala ofaito, wanuki noki ayauti lomaiye.

³⁵⁻³⁷ Eti o edamo yamu eti limo, Aumala ya lekámenagilae, loto ka mono lufuwau (*Sng 34:20*) ya nemo ne. Ido ka ma eti limo, Amo yate magala ofamo we ya eye minenagilae, loto ka mono lufuwau (*Sek 12:10*) nemo ka ya kulawa fedenaiye, loto netawa ya oloto piyaiye. Ena netawa lufuwa wiyami wewa netawa ya aimola omuna kulakafo eyami nenako, lo oloto melomo ya ona lowe, loto koli minaiye. Kawa ya ona kula ne. Yamu ya linate yaki koli kikitenaawae, loto lo oloto melaiye.

Yesu mele edamo ka
(*Mt 27:57-61; Mk 15:42-47; Lu 23:50-56*)

³⁸ Ena Alimatea numudoti we Yosefe ya Yesu ege melami we minaifa, Yuda wenena kolini kolito lo oloto piyámoto monala mele falukuto meletoto moni minami yakafo Pailati nedo ya uto Yesu kono ukana ikilito oluto unagolowe, loto loumaito, Pailatikafo, O, lito uto ikilito oluto wiye. ³⁹ Eti ito, Nikodemusi yaki komu Yesu nedo luwaila wimo we yakafo yá nowala ladanuwa imo neta lele ma kuliya mulu yaki ma kuliya alo yaki olu lawoko ito keinala teti (30) kilogilamu yaidana oto ya futuwai oluto uto Yosefe ana olu faka lito ⁴⁰ Yesu kono ukanalo ya yá nowala fili edeti owo lafo-lafo kiyobakafo asa wi edami ya Yuda wenena yate wenena folamo ya eti o gede-gede ae.

⁴¹ Ena Yesu yá ofolo ofado filigaleka ya yá kiniba ma negu yau kifana lula ma kono ukana melenune, loti uwaitagu ya wenena ma mele gedámamo kofawa negu ⁴² ya Yuda wenena Sabati foliwa neta-mata olufe lenawamo kamenawa nemo yamu koliti eba adu yau ya Yesu kono ukana ya mele edaiye.

20

Yesu folaigniti neidami ka
(*Mt 28:1-8; Mk 16:1-8; Lu 24:1-12*)

¹ Ena Sabati foli fuli lito salele komu kamenalo leda luwaila ko ádaito Madala numudoti wena Malia ya kono ukana melamo eballo ya u fedeto eyami ya kono melamo kifana lula welaloti kifana naba ya u ailo uto, kanu godo minaito, ² eyeto oluloto uto Saimoni Pitate Yesu ege-ege moinami we siya-muluna umami wete eti loto logimami, Wekola kono ukana oluti utanako, egauka melafe? Lamo ma kolámone, liye.

³ Eti lito, Pitate ege-ege moinami wewa yate kono melado ya unaliye, loti ⁴ oluloti wami ya ege-ege moinami we mamamo Pita olu aiga edeito u komu u fedeto ⁵ lulau ya idámoto ya kuba wito kami ya owo lafo-lafo kiyobakafo asa wi edamo yako neto kaiye.

⁶ Etito ko minaito, Saimoni Pitakafo aiga u fedeto lulau dito ya owo kiyoba ya neto koto ⁷ ido manenalo asa wiyamo neta ma owo kiyobaki ekeleto minámoto ailo fele iya fi minaito ya eyaiye. ⁸ Eyaito ya kono melado komu u fedami we yamaki ayaida oto dito eyeto ya koli kikiyiye. ⁹ Aya kamenalo ya Yesu folaigniti nedinagoliye, loto mono lufuwau nemo ka yama kolife ádamo ne. ¹⁰ Ena kofa itibiti numunidoka waiye.

Yesukafo Madala numudoti wena Malia oloto pi umami ka
(*Mt 28:9-10; Mk 16:9-11*)

¹¹ Ena Malia ya kono melamo lega ya nedi minoto kufu oto, kanu welalo ya kuba wito kono melamo ebau ya kami, ¹² enisole lele ukanido owo kiyobaki Yesu mele edado ya amedoti minami ya ma ya manena nedoma neto ido ma ya kiyana nedoma neto ya geyaito, ¹³ amo yate eti loti loumami, Wenao, nedito kufu o minane? laito, amokafo logimami, Wekolanema olumo egauka melafe? Kolámowe, loto ¹⁴ olu eleyapa wito kami ya Yesu aimola nedi minami eyaifa, Yesu ne, loto eyefe ádaiye.

¹⁵ Eyefe ádaito, Yesukafo loga o edeto limo, Wenao, nedito kufu ane? Kema moni wili minane? lito ya amokafo ya yá kiniba kiyaba we ya ne, loto kala kito eti loto loumami, Wenabao, kamokafo olumo maleka meletoma ya lonomageto kolito uto oluto unafao, lito, ¹⁶ Yesukafo, Maliao, lito, amokafo olu eleyapa wito Yuda kalekati Labonai, loto loumami ka monawa ya api lilibanimo we, loto ya liye. ¹⁷ Eti lito, Yesukafo eti loto loumami, Oiya Menefodoka idámomo yamu neyabusa wiyámo. Kunanefo-mota minado ya uto eti loto logimo, Namoki linateki Metefo ido Gotite nedo ya dinagolowe, liye, loto logimo, lito, ¹⁸ Madala wena Malia itibito oto ege-ege moinamo we eti loto lo oloto gimami, Namu Wekola eyetowe, loto, ido kawa loumami yama logimaiye.

*Yesukafo ege-ege melamo we oloto pi gimami ka
(Mt 28:16-20; Mk 16:14-18; Lu 24:36-49)*

¹⁹ Ena aya kamenawa ya Sade lunaga sinidito ege-ege moinamo we ya Yuda wenena kolini koliti numugu mau witi kanu ku kiki loito minato, Yesu ya kiliyanigu o fedeto nedi minoto eti loto logimami, You amene mona ya linatedoka mino gedenaiye, loto ²⁰ ana leleki yofalaki ya gilibaito, ege-ege moinamo we ya Wekola eyeti seni-muluni lalo kolae.

²¹ Ena Yesukafo kofa eti loto logimami, You amene mona ya linatedoka mino gedenaiye. Menefokafo namo nilifi melami yaidana oto namokafo linate gilifi melowe, loto ²² wela-mula fulo gedeto ya eti loto logimami, Ouna Felegaga ya mino gedenaiye. ²³ Linate wenena lifimani kilili o gedenawamo ya moda ona kilili iye. Ido lifimani koito gedenawamo ya moda ona fa mino gedaiye, loto ya logimaiye.

Yesukafo Tomasi oloto pi umami ka

²⁴ Ena ege-ege moinamo we tuwelu (12) yauti ma kuliya Tomasi kuliya ma Didimusi ya ege moinamo we minagu ya minámaito, Yesu oloto pi gimaiye. ²⁵ Eti inako, ege-ege moinamo we liliga yate loumamo, Wekola eyone, loti loumafa, eti loto logimami, Namu nanimo omunekafo koto anau nilikafo ofamo ya eyeto ane umakafo godigu loloi oto ido yofalau yaki anekafo loloi otomako ya koli kikitanae, loto ya liye.

²⁶ Ena fo kamena eiti (8) ya wito ege-ege moinamo we numugu ya kofa minamo ya Tomasiki lakoina minoti kanu ku kiki loito minato, Yesu ya kiliyanigu kofa o fedeto nedi minoto eti loto logimami, You amene mona linatedoka mino gedaiye, loto ²⁷ Tomasi eti loto loumami, Kamo aga umakafo aneu ya loloi oto eyo. Ido aga sino loto yofaneu ya olu kolo. Olu kolitoma ya kaka lele kiyámoto koli kikilo, loto loumaito, ²⁸ Tomasikafo ka itibito eti loto loumami, Kamo Wekolane ido Gotine minane, loto loumaiye.

²⁹ Loumaito, Yesukafo loumami, Kamo neyaninako, koli kikitane. Namu neyámoti koli kikitamo wenena ya lalo kolitiko minenagilae, loto loumaiye.

Lufuwa ama ya monawa Yonikafo lo oloto melami ka

³⁰ Ena neta kofawa aumala gilibami neta ma so loto Yesukafo ege-ege moinamo we omunido yalo ya olu oloto piyami neta ya lufuwau amau ya muki wiyámami ne. ³¹ Wiyami efe uma ya eti loto wiyami, Linate katoti koliti ya Yesu ya Goti Nalafo ilifi melami we Kilisto ne, loti koli kikitanae. Koli kikito umuti ya amo kuliyalo omudi kofawa mino gedemo dinagilae, loto wiyami ne.

21

Ege-ege moinamo we noku ya minato Yesu oloto pi gimami ka

¹ Ena kofa aiga ege-ege moinamo we Taibeliyasi nofudo ya minato, Yesu oloto pi gimami ya etito oloto pi gimami ne. ² Saimoni Pitale, Tomasi kuliya ma Didimusile, Galili mikalo Kana numudoti we Nataniyelile, Sebedi nalafo lele yaki ido ege-ege moinamo we yauti ma lele yaki etiti wenena yaleka minato, ³ Saimoni Pitakafo eti loto logimami, Namu laefalo moninae, loto unagolowe, lito, ya eti loumamo, Kamoki lakoina unune, loti sipiku ya diti uti moinamo ya luwaila yalo ya laefa ma olámæ.

⁴ Eti ato, ko lenae, loto ido ya Yesu no akelo ya nedi minaifa, lebona eyámato, ⁵ Yesukafo eti loto loga o gedami, Nanefo-motao, laefa ma olafe? lito amote, Ma minámaiye, loti ka itibiti loumato, ⁶ amokafo eti loto logimami, Owo ya fulu filiga sipi onaleka ya itenawamo ya olunagilae, lito owo ya fulu onaleka ya itato, laefa ya faitito ika o moinafa, ogoufámæ.

⁷ Yamu ya Yesu ege-ege moinami we siya-muluna umami wekafo ya Pita eti loto loumami, Moda Wekola ya nemo yae, loumaito, Saimoni Pita kawa kolito ukanalo owo ya kololoto meleito lono olaido yati kofa olu wito sipikuti nofugu ya satomo wito wimo ya ⁸ no ake faiga minámami wani hadeti (100) mita yaidana oto neto wito, ido ege-ege moinamo we liliga ya noku fiyamo owoku ya laefa faitito sipiku minoti ika-ika oti oluti wae.

⁹ Uti olumo noku meleiti akelo ya lumuti kamo ya yo ligu ya laefati beletiti neto ya kae. ¹⁰ Kato, Yesukafo eti loto logimami, Laefa olamo maleka oluti alo, lito, ¹¹ Saimoni Pitakafo sipiku ya dito owo ya noku yati ika oto oluto ekela ami ya laefa naba-naba faitimo ya wani hadeti fifiti-tili (153) yaleka ya nemo nefa, owo ya fukámaiye.

¹² Ena Yesukafo eti loto logimami, Oti ledakonuma nalo, lito ya ege-ege moinamo we ya, Wekola ya ne, loti koli fuli lotanako, ya kamo kema minane? loti loga o edámæ.

¹³ Ena Yesu oto beletiti laefati oluto iya meleto gimaiye.

¹⁴ Yawe ya Yesu folaiguti nedito ege-ege moinamo we oloto pi gimami ya kamena tili (3) oloto pi gimaiye.

Yesukafo sipisipine weni-neta gimo, loto Pita loumami ka

¹⁵ Ena leda-konuma notiti minado ya Yesukafo Saimoni Pita eti loto loga o edami, Yoni nalafo Saimoniyo, koinakafo-mota seni-muluni numu minamo we ya olu fulu gedeto seka-muluga nomabe? lito Pitakafo loumami, O, Wekolao, namo sene-muluneu ya kamomu kolomo ya neye minane, lito ya Yesukafo loumami, Sipisipine momola weni-neta gimo.

¹⁶ Eti loto kofa loga o edami, Yoni nalafo Saimoniyo, kamo ona seka-muluga nomabe? lito Pitakafo loumami, O, Wekolao, namo senemuluneu kamomu kolomo ya neye minane, lito ya Yesukafo loumami, Sipisipine ya kiyaba o gedo.

¹⁷ Eti loto kofa ma eti loto loga o edami, Yoni nalafo Saimoniyo, kamo ona seka-mulugau ya namomu kolabe? loto kamena tili (3) loga o edami yamu Pita siya-muluna keina ito ka itibito loumami, Aiyo, Wekolao, kamo neta-mata muki ya koli fuli lo minanimo wema minaninako, namo sene-muluneu ya kamomu kolomo yaki koli minane, lito ya Yesukafo loumami, Sipisipine weni-neta gimo.

¹⁸ Namu ona lema lokomowe. Kamo we kofawe minanimo kamenalo ya kimekati olufe loto wito kanu ma moninae, loto kolanidoka ya moni-moni anima nefa, ido aiga we kilofo meleto minenanimo kamenalo ya aga sino lagetato, we makafo kime wi kedeto ma ámunæ, loto kolinanimo ebaleka yaleka kilimito unami ne. ¹⁹ Eti loto limo ya Pita fulunami monawa yakafa Goti kuliya olu faka lenaiye, loto kolito liye. Eti loto ya Pita loumuto limo, Kamo oto nege-nege melo, loto loumaiye.

Yoni kala

²⁰ Eti loto loumaito, Pita ya oluwe oto Yesu ege-ege moinami we siya-muluna umami we gege wito eyami wewa ya komu Goti Elita O Gedami kobinawa nagu ya atela ya Yesu ikiyalo ya fuloto eti loto loga o edami, Wekolane, kemakafo kamo kuwokafo anido giminamimu lane? loto loumami we ²¹ ya Pitakafo eyeto Yesu loga o edeto limo, Wekolao, ama we ya nedi enami ne? loto loga o edaito, ²² Yesukafo eti loto loumami, Amo ya namo itibito enamo kamenalo ya faifa minenaiye, loto kolinamo ya kamo netaka nefe? Kamo ya faifa nege yako melo, loto liye.

²³ Eti limo yamu mono koinanibo liliga yate aiga ya eti loti lo oloto melamo, Yesu ege-ege moinami wewa ya folámenagoliye, loti lafa, Yesukafo ya folámenami ne, loto ádami ne. Faifa eti loto loumami, Namó itibito enamo kamenalo ya faifa minenaiye, loto kolinamo ya kamo netaka nefe? loto ya limo ne.

²⁴ Ena ege-ege moinami wewa yamakafo netawa-matawa eye fuli limo netaleka lo oloto meleto lufuwau amau ya wiyami we ya ne. Kawa ya lo oloto melami ya ka ona kula ne, loto koli minone.

²⁵ Ena Yesukafo neta-mata ma muki oto meleto imo yama ya egaidana oto lufuwau ya wi fuli lenumo ne? Muki lufuwau ya olu melonimo neko, lufuwa neta yamo uto mikaumikau faito fulitageto eba ma minámoto buku ma fa minagi ne, loto kolowe. Modae.

Aposolo Ouna Felegaga mino gedaito aposolo yate mono lono olamo ka Komu Ka

Komu lufuwa wiyaiyu ya lusa wema kuliya Lukakafo Yesu mikalo moinami kame-nalo neta-mata imo ka, ido api gilibami ka ya lufuwa wiyami ne. Ka komu lufuwa wiyami ya kuliya Yesu kala kuwa Lukakafo lufuwa wiyami ne, loti melamo ne. Ido ka ama ya aiga lufuwa wiyami ne. Ido lufuwa amau ya Yesu folaiguti kofa olu nedi edaito itibito kosinau idami ka, ido Ouna Felegagakafo oto Yesu mono wenenala mino gedeto auma gimaito, kala kuwa lalo ya lo oloto meleti, Goti aumala gilibami neta-mata eti o-o amo ka, ido kawa kuwa lalo mikau-mikau upatoto wito Yuda wenenaki ailo feka wenenaki koli kikito umamo ka ya lufuwa wiyami ne.

Komu Yuda wenena mau kefolo ya Yelusalemu numudoka Yesu monolo mau wi-wi ato, aiga Goti Ouna Felegagakafo mino gedaito Pitakafo kawa kuwa lo oloto melemo wito, ido aiga ya Polokafo lo oloto melemo wito, kawa kuwa ya eba nedo-nedo upatoto wito, ailo feka wenena yaki so loti koliti koli kikitamo ne, loti kolinagilae, loto lufuwa ama ya wiyami ne.

Kawa maleka ya wenena mate Luka loumato, kolito lufuwa wito, ido maleka ya Poloki lakoina monito ana olu faka limo yamu omunakafo kami ka yaki lufuwa wiyami ne. Etito Aposolo 16:10-17, 20:5-21, 18, 27:1-28:16 yau lakoina moinami ka ya lufuwa wiyami ne. Pitakafo lono olami kala ya Aposolo 1-12 yau neto, ido Polokafo lono olami kala ya Aposolo 13-28 yau nemo ne.

Yesukafo Ouna Felegaga ilifi fulenae, loto lo melami ka

¹ Tiyofilusiyo, namo Luka moda komu lufuwa wi fulo kedogu ya Yesu oto meletoto imo ka muki ya lono apito olumo uto uto, ka mono apito logimimo uto uto, ² olu kosinau dinagolo ya iya ku gedami we aposolo ya Ouna Felegaga welaloti ya ka lo mele gedetaito, ya Gotikafo ilimito kosinau idami kawa muki yamu ya moda lufuwa wi kumutomo ne. ³ Yesukafo ukana ogofu naba-naba kolitoto aposolo wenenalawa minado ya fedeto, wenena yate omune kofawa ne, loti koliti kani ligi-ligi kiyámenawae, loto mebe-maba mumudi ya olu oloto pi gimaiye. Olu oloto pi gimito kamena foti (40) ya mikalo minoto Goti kiyaba we wekudite kiyaba o ledami ka logimimo wiye. ⁴ Kawa logimimo uto kamena ma lakoina weni-neta no minado yalo lo melami etito gimami, Linate Yelusalemu ya fulámoti, Menefo neta giminae, loto lo mele gimami ya logimomo ya kiyaba o minalo. ⁵ Yamu Yoni ya nokafo noku wi gedaifa, ido fo kamena maleka wageto yalo linate Ouna Felegaga yakafo noku wi gedenagolowe, loto logimaiye.

⁶ Logimaito, ido mau witi minado loga o edeti lamo, Wekolao, Isilaeli wenena kofa olu auma wi lumuto kiyabate we wekudi lono olunabe? loti loga o edae.

⁷ Etiti loga o edato, Yesukafo itibito logimami, Linate Metefo aimola aumalalo netawa fedenami kamena melami ya kolinuwe, loti lafa, ido fedenami kamenawa ya netatina minámaiye. ⁸ E'e, netatina minámaifa, ido Ouna Felegaga ya mino gedaifo yalo auma ya gimaito oluti uti Yelusalemu numudo, ido Yudia mika negu-negu, ido Samalia mika negu-negu, ido luwa-lawu mika faiga negu yaki kane kune ya lo oloto gimimo unagilae, loto logimaiye.

*Gotikafo Yesu itibito ilimito kosinau idami ka
(Mk 16:19-20; Lu 24:50-53)*

⁹ Eti loto logimaito, Gotikafo omunido olu faka loto ilimito kosinau idaito, limukafo faluku o edaito ya ogofuti eyámae. ¹⁰ Ogofuti eyámoti kosinau akawa auma witi kogo ko minato, we lele ukanido owo feke wiyami ya kaita minadoka oti nedi minaiye. ¹¹ Nedi minoti eti loto logimami, Galili wenena, nediti amalo ya nedi minoti kosinau kogo ko minae? Wewa Yesu ya linatedokati ilimito kosinau idami ya itibito mikalo enami kamena ya kosinau wito eyamo yaidana oto itibito enagoliye, loti laiye.

Matiyasi ya Yudasi lonola olunami ka

¹² Eti laito, ya minamo mowa Olifi ya fuliti lumuti kilomita lawoko yaidana uti Yelusalemu numudo ya itibiti wae. ¹³ Itibiti u fedeti numuna ma mulalo aifa nedo diti minomo wae. Minamo wenena ya kulini etito ne: Pita, Yoni, Yemusi, Adulu, Filipi ido Tomasi, Batolomiu ido Matiu, Alifiusi nalafo Yemusi, Saimoni kuliya ma Seloti, ido Yemusi nalafo Yudasi yaleka we ya minae. ¹⁴ Etiti wenena muki mau wi-wi amo yaki, Yesu kunalafo-motaki, olafo Maliaki, ido wenaipamaki muki seni-muluni lawoko meleti minoti Goti loumumo wae.

¹⁵ Ena kamena yalo koli kikitamo wenena wani hadeti tuwedi (120) ya mau minagu ya Pitakafo omunido nedito ¹⁶ eti loto logimami, Mono wenenane-motao, kolalo. Yudasikafo Yesu ya kuwolafo-mota gilimito oto anido gimami we kala ya adeina afimaleka Ouna Felegagakafo Defiti welalo ka ya melami kama oiya u ayaloma wiyaiye. ¹⁷ Ido Yudasi komu lamoki lakoina ekeleto minoto mono lono olumo wone.

¹⁸ Etito nefa, wewa mona nosámami melami, meinala umamo yakafo mika ma meina fito aya mikalo ya lumu fou loto, muluna poloka kito siya-mulunau neta muki feka aito folaiye. ¹⁹ Folaito, Yelusalemu numudo minamo wenena muki ya kawa koli fuli lamo yamu folami mikawa ya kuliya Akeldamale, loti melamo katelokati monawa ya Wanu Leikami Mikale, loto ne. ²⁰ Yamu mono lufuwa bukuku Mono Nema yau eti limo, Numuna ya lupa minageto wenena ma yau minámenagilae, loto ka mono lufuwau (*Sng 69:25*) ya nemo ne. Ido maki ya eti limo, We ma yakafo kiyaba we lonola ya olunami ne, loto ka mono lufuwau (*Sng 109:8*) ya nemo ne.

²¹ Etito yamu Wekolate Yesu ya folaiguti kofa nedami kala ya lo oloto melenami we ma lamo minonigu yauti Yesu lamoki minami kamena muki yalo lakoina moni-moni ami we ma iya ku melokele. ²² Wewa olu oloto pinumo ya Yonikafo noku wi gede minaido yaloti uto Yesu lamodoka ilimito kamenalo kosinau idami ya eye fuli lonimo wemomo yaumati we ma iya ku melokele, loto logimaiye.

²³ Eti logimaito, we lele ma ya ma kuliya Yosefe kuliya lele ma Basabasi ido ma Yasitusi, ido we ma kuliya Matiyasi ya olu oloto piyamo ne. ²⁴⁻²⁵ Ido mukite Goti eti loumamo, Wekolao, wenena muki sete-muludeu ko-ko animo we kaimokafo Yudasi lonola fulitito aimola kanulalo uto u kopa wimoma nenako, yamu we lele yauti lawoko ma iya ku edanimomo we ya ebalala olunami wewa lilibo, loti loumu minae. ²⁶ Eti loumutiti mau minamo ya noka kedeti Matiyasi kuliya ya oloto piti, aposolo minenaiye, loti lato aposolo leweni (11) minagu ya ekeleti minae.

2

Ouna Felegaga ami ka

¹ Ena foli felegaga kamena ya kuliya Pentikosi fedaito, eba lawoko nedo yalo koli kikitamo wenena muki mau minae. ² Mau minato, kaita nola ma kosinauti epe naba-naba fu-fu limo nola yaidana oto limo ya numugu yau amedoti minamo muki ya kolae. ³ Kolato, neta ma yo kuluma yaidana oto oloto pito netawa ya poni-poni loto wenena numugu minamo muki ya ukanido lomaiye. ⁴ Ukanido lomaito, ido muki ya

Ouna Felegaga yakafo mino gedeto seni-mulunigu faitoto, luwa-lawa ka mona-mona lenawae, loto auma gimaito ya ka mona-mona lomo wae.

⁵ Ido aya kamenalo Yuda wenena Goti koliya kolamo ya mikau-mikau Yelusalemu yati numudoka oti yalo minae. ⁶ Aya wenenawa yate ka lamowa ya koliti yamu mau minamo muki yate wenenawa inanimoni kani yama loti lato kolanako, yamu moda elegi minae. ⁷ Elegi minoti kani ligi-ligi kiti loga o gedamo, Ka lo minamo we muki ya Galili wenena minafe? Olo. ⁸ Ya egaidana oti lalimote kate ona ya weniguti lamo ya otefo metefote lolomamo yaidana oto kolone? ⁹ Ido lalimo muki minonimo ya Patia wenena, ido Midia wenena, ido Elamu wenena, ido wenena ma Mesopotemiakati, ido Yudiakati, ido Kapadosiakati, ido Pontusikati, ido Esiakati, ¹⁰ ido Filigiakati, ido Pamufiliakati, ido Isipikati, ido Libia ebaukati Sailini adu nemo wenena, ido Lomu wenena oto amau minonimo yaki ¹¹ maleka Yuda wenena ona minone. Ido maleka wenena ailo-ailo oto Yuda wenena monani olonimo yaki, ido lalimo ya Kiliti wenena, ido Alebia wenena etito ya minoba, ido Gotikafo auma wiyami neta lalo olufe lito amo yamu lalimote katelokati lato moda kolife loto koli minone, loti minae. ¹² Eti loti eleigiti kani ligi-ligi kiti inanimoni loga o gedamo, Netawa kolonimo ya monawa ya nena ne? loti loga-miga ae. ¹³ Etiti loga-miga ato, wenena malekate eti lamo, No waini muki ya noti kani-manini u kopa wito minae, loti kiya o gedae.

Pitakafo logimami ka

¹⁴ Ena Pitakafo Yesu lonodo we leweni (11) yaki minadoti nedito, wenena mau naba minamo au naba loto eti logimami, Wenenane-motao, Yuda wenena minamo ido linate Yelusalemu ku onamo wenena muki kawa kolamo monawa fokito logiminagolowe. Ka logiminamo ya kani kiti kolife loti kolalo. ¹⁵ Linate ya wemomowa ya no waini noti kani-manini u kopa wae, loti kolafa, ido etito minámáye. E'e, oiya uma ya leda naini (9) kiloku yaidana otoko nenako. ¹⁶ Netawa yamu polofete Yowelikafo eti limo,

¹⁷ Gotikafo eti limo, Kamena naba alitenami kamenalo Oune ya wenena muki mona-mona ya gimoneto, natibo-mota ido olutibo-mota kane lo oloto melenagilae. Ido linate we kofaweti ya famo yaidana oti ya eyenagilae. Ido we kilofa-akilofa yaki famo kula eyenagilae. ¹⁸ Ido aya kamenalo kouba-nabane we wena Oune ya gimoneto kane ya lo oloto melenagilae. ¹⁹ Ido kosina akawa yaki mebe-maba ma gilibito ido mikalo umalo yaki namo aumane gilibomo neta ya wanuti, ido yoti, yokila nabati ya gilibinagolowe. ²⁰ Gilibinamo ya fo ádotó ido ikana ya olu wanu yaidana lafa lenagoliye. Etito lenaido yalo ya Wekola kamenala naba ido lamenala ya oloto pinami ne. ²¹ Ido Wekola kuliya lula finawamo wenena muki ya olu omuni kenami ne,

loto ka mono lufuwau (*Jol 2:28-32*) ya nemo ne.

²² Ido linate Isilaeli wenena kawa koli minalo. Nasalete numudoti ami we Yesu ya Goti aumala lilibami neta mona-mona yaki, ido mebe-maba yaki, aumala nabaki olu oloto pi gimami ya Gotikafo ilifi melomo we ne, loti kolinagilae, loto etito amokafo mino edaito, netawa ya omunido olu oloto pi gimaito, linanimote netawa ya moda koli minae. ²³ Adeina afimalekati Gotikafo wewa yama ya linate anido melenae, loto kolito kala lalo kiyaito, linateki ido ka koliti kolámoti amo we yaki ana-kiyanalo oluti yá yofolo ofoti folae. ²⁴ Ofoti folafa, ido folami mona yakafo nela wi edenami ya ogoufámáinako, Gotikafo fuluto ogofu naba-naba kolaigu yauti efili edeto folaiguti olu nedí edaiye. ²⁵ Ido Defitikafo amomu eti limo,

Wekola ya kamena-kamena omunelo minaito ya eye-eye o minowe. Ido ane onaleka minami nenako, neta-mata makafo olu afima o nedámenagoliye. ²⁶⁻²⁷ Ido oune ya folamo ebau yau fulo edeto koito edámoto, namo Felegaga We minomo ukane aumane ya fitala kiyámenaiye, loto lanimoma nenako, yamu sene-muluneu lalo

kolowe. Yamu namo ya wenekafo alikani ka loto, mikaleka ukaneki minomo kamentalo ya kamo o nedenanimo kolito kiyabaka oto minomo dinae. ²⁸ Ido kofawa minomo idamo kanu nilibito namo mino nedageto, alikani naba-naba enagolowe,

loto ka mono lufuwau (*Sng 16:8-11*) ya nemo ne.

²⁹ Mono wenenane-motao, auma wito logimowe. Autefo-kolofate Defiti ya fulutaito, kale li edato, ido kale li edamo ebala ya amau adu ya ne. ³⁰ Ido amo ya polofete minoto eti loto kolami, Gotikafo onale, loto kamo ufa fiyanimo yauti we ma olu nedi edageto, kamo ekeina folomoka yalo minoto ya wenena kiyaba o gedenagoliye, loto auma wito lo mele umami ne, loto koli minaiye. ³¹ Etito netawa fedenami ya kolainako, yamu Metefokafo ilifi melami we Kilisto ya fulunaiguti olu nedi edeto ya folamo ebau fulo edámaito, kono ukana ya kaleku yau fitala kiyámenami ne, loto monawa ya lo oloto gimami ne. ³² Ido Gotikafo Yesu folaiguti kofa olu nedi edaito, ido lalimo muki ya omude yakafo moda eyefe lonimo ne. ³³ Ido Goti ya Yesu kuliya olu faka loto, ane onaleka kuliyai we minenaiye, loto ido Ouna Felegaga kumunae, loto lo mele umamima ya Melafodoka yati oluto ido netawa onema linate eyeti kolamo ya oloto pi ledaiye. ³⁴ Oloto pi ledaito, Defiti aimola ukana ya kosinau idámami nefa, eti limo, Wekola yakafo Wekolane ya loumami, Ane onaleka amedoto kiyaba oto minageto, ³⁵ ya kuwokafo-mota fulo kiyaga feumau gedenagolowe, loto limo ne,

loto ka mono lufuwau (*Sng 110:1*) ya nemo ne.

³⁶ Yamu linate Isilaeli wenena muki ya kolife loti kolalo. Linate yate we yá yofolo ofo folamo wewa Yesu ya Goti yakafo Wekola, ido ilifi melomo we Kilisto ya ne, loto bulu edaiye, loto logimaiye.

Wenena muki seni-muluni olu eleyapa witi noku wiyamo ka

³⁷ Ena kawa logimami ya koliti seni-mulunigu keina naba-naba koliti, Pitaki aposolo liligaki eti loti loga o gedamo, Mono wenenate-motao, nedi-nedi enune? loti loga ae. ³⁸ Loga o gedato, Pitakafo itibito logimami, Linanimoni muki ya seti-muludi olu eleyapa witi Yesu Kilisto kuliya noku winawamo ya Gotikafo lifimatina kilili o gedeto, Ouna Felegaga gimageto olunagilae. ³⁹ Yamu linate ido nomilipatina ido faiga minamo wenena muki Wekola Gotitekafo luni finami wenena muki ya Ouna Felegaga giminae, loto lo mele gedaiye, loto logimaiye.

⁴⁰ Eti logimito, ka maleka muki fuka ka auma wito eti logimami, Linate kamena oiya amo minamo wenena nosámamo minagu lifimanina olunawamo yaidana oti olutenuwe, loti fulo gedalo, loto logimaiye. ⁴¹ Eti logimaito, ido kamena yalo wenena so loti tili tauseni (3,000) yate Pita ka limo ya koli kikito umato noku wi gedamo ya koli kikitamo wenena enu wiyae.

Koli kikitamo wenena seni-muluni lakoina melamo ka

⁴² Ena kolife lenune, loti aposolo api gilibamo ka auma witi koli-koli o minamo mono wenena maleka ani olu faka lo gede minoti, weni-netati ya lakoina noti Goti loumu-umu o minae. ⁴³ Eti o minato, aposolo yate Goti aumala gilibami neta mona-mona ido mebe-maba gilibi-gilibi amo netawa ya wenena muki eyeti elegi minae. ⁴⁴ Ido koli kikitamo wenena seni-muluni lawoko meleti, netani-matani olu lawoko oti olu minae. ⁴⁵ Yamu mikani ido koukameni maki kifanalo fuloti kifana oluti wenena netamu moni wilamo wenena iya meleti gimae. ⁴⁶ Iya meleti gimiti, seni-muluni lawoko melamo ya kamena-kamena felegaga kuliyai numuna naba kilalau yau lakoina uti mau wi-wi o minae. Mau witi minoti, numunigu-numunigu weni-neta ido mono kobina ya iya meleti no-no minoti, seni-mulunigu alikani oti, luni-kani lawoko meleti, ⁴⁷ Goti ebola loumato, wenena muki ya geye lalo meleti geye minae. Etiti minato, kamena-kamena ya Wekolakafo maunigu yau olu omuni kami wenena ya olu mene o gedaiye.

3

Pitakafo we ma kiyana nosámami olu lalo o edami ka

¹ Kamena malo ya lunaga tili kiloku (3) yaidana oto Goti loumunawamo kamena adu melaito ya Pitate Yonite felegaga kuliyai numuna nabau idaiye. ² Diti yalo felegaga numuna kanu kuliya Omona Biyanele, lamo kanu welalo yalo we ma olafo mulunauti kiyana nosámami ma nemo ya eyaiye. Eyami wewa ya kamena-kamena auwafo-mota yate mofuti oti yalo fulo edato ya wenena felegaga kuliyai numuna nabau diti lumuti amo ya kifanamu wako lo gede-gede iye. ³ Wewa yakafo Pitate Yonite felegaga kuliyai numuna nabau dinagili ami ya geyetoto, Neta ma nomailo, loto wako lo gedaiye. ⁴ Wako lo gedaito, Pitate Yonite wewa eyefe loti eyeti ya Pitakafo, Lamo ya leyo, loto loumaito, ⁵ ena wewa, Neta ma numunagilaiye, loto kogo geyaito ⁶ Pitakafo loumami, Kifana ma ko ánofa, ido neta ma ko nomo ya moda kumunagolowe. Yesu Kilisto Nasaleta numudoti ami we kuliyalo ya kamo mikaloti nedito kanu moino, loto loumuto, ⁷ ana onaleka oluto olu faka lo edaiye. Eti o edaito ya ayalomati kiyana moda aumafofo lito, ⁸ satoto kiyanakafo nedito kanu monito monimo uto, felegaga kuliyai numuna nabau ya we lele yaki lakoina diti uti wewa yakafo satomo akaiya-akaiya wito Goti ebola liye. ⁹ Etito kanu monito Goti ebola limo ya wenena muki eyeti ¹⁰ eyefe lotiti, Aiyo, wewa ya felegaga kuliyai numuna nabalo kanu kuliya Omona Biyanele, lamo kanu welalo ama ya kifana-koukamemu wako lo lede-lede ima ya nefe? loti u lalo wimo eyeti ya elegiyae.

Pitakafo wenena felegaga kuliyai numuna nabau minamo ya logimami ka

¹¹ Ido wewa yakafo Pitate ido Yonite ukanido oluto minaido ya wenena muki oluloti amo minado felegaga kuliyai numuna naba ogonaagona oti kolokalo numuna yaidana oti kuwamo anawaleka ya kuliya Solomoni Kilalau, yaleka o fedeti elegiti olu mau witi minae. ¹² Eti ato, Pitakafo geyetoto eti loto logimami, Isilaeli wenena, linate nediti elegiti minae? Kogo leyamo ya lalimo aumate yakafofe, ido lalimo Goti monalalo meyalo melenumo lonote yakafofe wewa ya olu kanu moni edaiye, loti kati kiyafe? Olo? ¹³ Abalahamu, Aisaka, Yekopu Gotinina, lalimote aute-mota kolofate Gotinina yakafo moda we naba ne, loti kolinagilae, loto koubanabala we Yesu olu naba o edeto kuliya lamenala umaiye. Eti ifa, linate ya ofato fulunaiye, loti Yesu ya kuwolafo-mota anido melamo ne. Eti melafa, ido komu ya Pailatikafo nelauti efili fulo edenae, loto lima ya linate, E'e, loti mesafa wi umamo ne. ¹⁴ Mesafa wi umuti, felegaga nemo we monala efe limo we ya meti umuti, wenena gini folami we efili fulo edenane, loti loumamo ne. ¹⁵ Linate kofawa minomo dinawamo mona aboga ya oluti ofo folafa, ido Gotikafo folaiguti olu nedi edaito, omudekafo eyomi ne. ¹⁶ Ido wewa ama eyeti koliti o-o minamo ya Yesu kuliyalo koli kikito umonimo mona yakafo olu aumafofo lo edami ne. Etito Yesu kuliya yakafo ido Yesu koli kikito umonimo mona amodokati ami yakafo wewa kiyana nosámami moda olu faka lo edaito ya linate muki eye minamo ne.

¹⁷ Ena mono wenenane-motao, linate ido kiyabani we Yesu eti o edamo monawa ya kolife ádamo ya moda kolowe. ¹⁸ Eti o edafa, adeina Gotikafo ilifi melami we Kilisto ya keina kolinagoliye, loto limo ka polofete muki wenido melaito kalawama ya oiya linate mona melado ya kalawama etito wiyaiye.

¹⁹ Yamu lifimate kilili o ledeto, Wekolakafo oudeu olu aila wi ledenami kamena ya lamodoka lilifinaiye, loti seti-muludi eleyapa witi Gotidoka itibiti alo. ²⁰ Itibiti ato, Yesu ya ilifi melami we Kilisto minami ya adeina akaimati lamomu moda olu iyaina o edeitami ya minionido ilifi melenagoliye, loti seti-muludi eleyapa wiyalo. ²¹ Aiga ilifi melenagolifa, oiya kosinau kiyaba minageto, polofete felegaga we wenido lo mele lomami ka ya melaito, ka lamo ya neta-mata muki kofawa olufe lenami kamena fedageto yalo Yesu itibito enagoliye.

²² Yamu Mosese yakafo eti limo, Wekola Gotitina yakafo linate wenenatina minaguti polofete ma namo yaidana oto olu oloto pi gimito gilifi melenaiye. Olu oloto pi giminami wewa yakafo logimami kala muki ya koliti meyalo melalo. ²³ Ido makafo kala koli kolámenami ya Goti wenenala yauti moda u kopa unagoliye, loto ka mono lufuwau (Lo 18:15, 18-19) ya nemo ne. ²⁴ Etiti polofete muki Samuweli kamenalalo akaimati ka lomo idamo yama ya oiya ama netawa-matawa o fedami yamu ka lo-lo amo ne.

²⁵ Ido Gotikafo polofete neta iya ku gedami ido autibo kolofati-mota amoki olu kutifi gedami ka ya linate iya ku gedami ya moda olunagilae. Ido Gotikafo Abalahamu eti loumami,

Namo ya ufa fiyanimu we yakafo mikau-mikau wenena muki olu lalo o gedena, loto ka mono lufuwau (*Stt 22:18*) ya nemo ne. ²⁶ Eti loto loumami ya linate nosámami monatina ya olu fuliti seti-muludi olu eleyapa wiyato olu lalo o gedena, loto kouba-nabala we ya olu oloto pito komu linanimodoka gilifaiye, loto logimaiye.

4

Pitate Yonite nela wi gedamo ka

¹ Pitate Yonite wenena ka logimi minaito, Goti yokila ki umamo weki, ido felegaga kuliyai numuna naba kimiwe wenabaniki, ido Sadusi wenenaki ya we lele minaido o fedae. ² Minaido o fedeti aposolo ya wenena api gilibiti eti logimamo, Yesu folaiguti neidainako, wenena ya ayaidana oto fulunuguti nedinune, loti lamo ka ya kolamo yamu seni kala-kala naba lito, oti ³ Pitate Yonite anido olafa, lunaga melainako, yamu leda ligiya lo gedenuwe, loti nela numugu yau olumo fulo gedae. ⁴ Olumo fulo gedafa, ido ka mono lami kolamo wenena ya muki koli kikito umuti, ido Yesu wenenalaki ekeleti koli kikitamo wenena so loti faifu tauseni (5,000) yaidana minae.

Pitate Yonite ligiya o gedamo ka

⁵ Ido leda ya Yuda wenena wenabaniti, ido wenena kiyabani weti, ido lo melami ka api gilibamo weti ya Yelusalemu numudo mau wiyae. ⁶ Mau minagu ya Goti yokila ki umamo we wenabani Anasile, ido wenenala Kaiyafasile, Yonile, Alekisadale, ido wenenala maki lakoina mau minae. ⁷ Mau minoti we lele ya olu mau minagu gilimiti idato, omunido ya minaito, eti loti loga o gedamo, Kema aumalalofe, ido kuliyalofe lonowa ama ya olaiye? loti loga o gedae.

⁸ Loga o gedato, Ouna Felegagakafo Pita siyamulunau faitoto mino edaito eti loto logimami, Wenabate ido kiyabate wenenao, ⁹ lamo we kiyana nosámami olu lalo edomi yamu egaidana oti wewa ya olu faka lo edaiye? loti loga o ledamo yamu lo oloto melenae. ¹⁰ Ena lo oloto melenamo ya linateki ido Isilaeli wenena muki yaki kolife loti kolalo. Gotikafo ilifi melami we Yesu Kilisto, Nasaleté numudoti we ya linate yá yofolo ofato folami ya Gotikafo folaiguti olu nedi edami we kuliyalo ya wewa omunido nedi minami ya olu faka lo edaiye. ¹¹ Ido wewa yamu eti limo, Kifana ya numuna kuwamo wenena eye fa netaidana itamo nefa, ido aya kifanawa yama moda numuna lagi kola fiyami ne, loto ka mono lufuwau (*Sng 118:22*) ya nemo ne. ¹² Yesu yakafoko olu omude kenami ne. Etito nenako, mikau-mikau wenena minagu yauti makafo kuliyalo olu omude kenamo we ma minámaiye, loto logimaiye.

¹³ Ena Pitate Yonite koli gimámaito mau minamo wenena yate geyamo ya we lele ya fa wenena minoti, lufuwa api gilibamo numugu kamena lina efemako wamima ne, loti koliti yamu elegiti, ena amo ya Yesuki lakoina minomino ama ne, loti ya koli minae. ¹⁴ Eti koli minato, we olu faka lo edami we ya lakoina nedi minamoma ya

eyamo yamu ka lenawamo ya ma minámaiye. ¹⁵ Ka minámaito, kanisole mauniguti feka uti minailo, lato, lumuti minaito, inanimoni ka lo kifiti ya eti lamo, ¹⁶ Lalimote we lele ya nedi-nedi o gedunune? Wewa lele yate Metefo aumala lilibami neta naba ya olu oloto piyaito, ya Yelusalemu numudo minamo wenena muki ya koli fuli lotae. Ido netawa oloto piyámaiye, loto lenumo ya ogoufámone. ¹⁷ Ido kawa ya numudo-namado upatoto wenena koli fuli lotenawae, loto lalimote ya wewa kuliyaló ya wenena ma kofa logimámailo, loto aumafofo loto lo fuko gedunune, loti lae. ¹⁸ Eti lotiti we lelema kofa luni fiyato aito, eti logimamo, Yesu kuliyaló wenena kofa logimiti api gilibámailo, loti aumafofo loti lo fuko gedae.

¹⁹ Lo fuka gedafa, Pitate Yonite yate ka itibiti eti logimami, Lamo katina yalo golodoto Goti kala fulitenumo ya Goti kolinami lalo enaife? Kawa ya linanimotina iya meleti kolalo. ²⁰ Yamu lamo netama eyeto kolito o minomi neta ya lo oloto melámenalimo ya ogoufámoiye. E'e, lo oloto melema dinagoloiye, loti laiye.

²¹ Eti loti laito, wenena muki netawa eti amo ya koliti Goti ebola loumuti minanako, kiyaba we yate we leledoka neta ma o gedámamo faifa koli giminami ka makafo igamu oti nelauti efiliti gilifi fulato waiye. ²² Ido Goti aumala gilibami netakafo we kiyana nosámami olu lalo o edami wewa ya melegela foti (40) ya ne.

Koli kikitamo wenena Goti loumamo ka

²³ Ena Pitate Yonite nelauti efili gedato, mono wenenani minado uti Goti yokila ki umamo wenabani ido wenena kiyabani we ka logimamo ya logimaiye. ²⁴ Ka logimami ya kolititi luni olu lawoko meleti, Goti eti loti loumamo, Wekola nabao, mika kosina kuwo no ido netamata mona-mona neta nemo ya olu oloto piyane. ²⁵ Ido kamo Ouga Felegaga yakafo kouba-nabaka we autefo Defiti welalo ka melaito eti limo, Ailo feka wenena ya nediti seni kalakala naba lo minae? Ido wenenawa yate nediti Wekola ya kudala ki minae? Eti afa, ogoufámae. ²⁶ Ido mikalo kiyaba we wekudi yaki ya minoti, wenena kiyabani we Wekola Goti yaki ido ilifi melami weki lowa fi giminune, loti wenena naba ya mau witi ki minae, loto ka mono lufuwau (*Sng 2:1-2*) ya nemo ne.

²⁷ Ona lito, ido aya numuna meyaló ya Heloti ido Pontiusi Pailati yaki ailo feka wenena ido Isilaeli wenena yaki ya mau witi oti felegaga kouba-nabaka we Nakafo Yesu ya ilifi melanimo we lowa fi umunune, loti ka lo kifae. ²⁸ Etiti ka lo kifamo ya eti-mati enawae, loto kamo kaimoka aumakakafo ido kolitoto komu lotanimo yaloma wiyaiye. ²⁹ Eti afa, kamo Wekolate oiya kuwotefo-mota ka makafo igamu oti lamo yamu lamo kouba-naba o kedonimo ya aumakama lomageto, wenenawa kolini kolámoto, kaka ya wenena muki logimimo dinune. ³⁰ Etito aumaka ya lilibito, felegaga kouba-nabaka we Nakafo Yesu kuliyaló ya wenena neta kilamo ya olu faka lo gedeto aumaka lilibanimo neta olu oloto pimo wo, loti loumae.

³¹ Eti loti loumuitato, numuna mau minamo numuna ya mima naba-naba ito, Ouna Felegagakafo oto seni-mulunigu mino faitito, kolini kolámoti Goti kala ya aumafofo loti logimiti minae.

Koli kikitamo wenena luni lawoko meleti minamo ka

³² Ido koli kikitamo wenena muki luni-kani lawoko meleti, ido we ma netala ko nami yama ya nanimoko netane ne, loto ádami ne. E'e, muki wenena yate netanina ko namo neta muki ya iya melamo ne. ³³ Ido aposolo yate Wekola Yesu folaiguti kofa neidami kala ya auma naba-naba witi logimimo wae. Ido nasafili mona naba ya mino gedami ne. ³⁴ Ido aya wenena minagu yau ya netamu moni wilamo wenena ma minámamo ne. Ido kamena maleka neta ko namo wenena ya numuni-ebani netani-matani nemo yama kifanalo fuloti meina oluti ³⁵ aposolodoka ya gimato, amo yate neta ko ánamo wenena netamu moni wilamo wenena ya iya meleti gimae.

³⁶ Eti ato, ya we ma nemo kuliya Yosefe ya aposolo yate kuliya Banabasile, loti melamo kuliya mona ya olu aila wi gedami wele, loti melamo wewa ya Lifai ufa fyaigu yauti kuwo nokafo ogona imo eba kuliya Saipulusi yauti oloto piyami ne. ³⁷ Wewa yakafo mikala ma kifanalo fulo fuli loito meina ya oluto aposolo gimami ne.

5

Ananaiyasite Safailate kanina

¹ Ena we ma nemo kuliya Ananaiyasi olonafo Safailate lakoina mikani ma yaki kifanalo fuloti meina olaiye. ² Meina oluti eti enune, lito olonafokafo, O, lito meinawama oluti iya meleti, filiga nanimo netanele, loto meleito filigako oluto uto ya aposolo suki ka loto gimaiye. ³ Gimaito, Pitakafo eti loto loga o edami, Ananaiyasi, kamo nedito Satanikafo lukau ya mino kedaito, Ouna Felegaga ka suki loumuto mikaka meinala liliga olu falukane? ⁴ Komu mikawa kifanalo fulámanimo kamenalo ya kaimo mikaka nemo nefe? Ido aiga ya meina fiyamo kifanawa ya oluto kaimoka aboga minoto yaida-amaida enae, loto eti abe? Ya egaidana oto luka-kakau kolito olu kopaito eti ane? Eti animo ya wenena ma ka suki logimámame. E'e, Goti ka suki loumane, loto loumaiye. ⁵ Eti loumaito, Ananaiyasi kawa kolito lumu fou loto moda folaiye. Folaito, wenena muki kawa koliti koli naba-naba gimaiye. ⁶ Ido we kofawe yate kono ukana lafo-lafokafo asa witi oluti uti kale li edae.

⁷ Ena aiga tili (3) awa yaidana oto olu fulito olonafo kawa ya kolámoto o fedeto numugu idaiye. ⁸ Numugu idaito, Pitakafo loga o edeto loumami, Mikati meinala olami ya etito nefe? lito, amokafo, Ona lane, meinala etito ne, loto liye. ⁹ Ido Pitakafo eti loumami, Linate setimuludi lawoko meleti Wekola Ouna ya kepa mele edenune, loti ya egaidana oti kolaiye? Koli mino. Wagafa kale li edamo wenena numuna kanu welalo minamo ya kamoki kilimiti uti kale li kedenagilae, lito ¹⁰ ayalo kiyano lumu fou loto moda folaito, we kofawe yate numugu diti kono ukana oluti uti wanafo kale li edagu ayau ya mele edae. ¹¹ Ido monolo mau wi-wi amo wenena muki ido muki kawa kolamo ya koli naba gimaiye.

Aposolo yate neta mona-mona amo ka

¹² Aposolo yate mebe-maba yaki, ido Goti aumala gilibi-gilibi imo neta mona-mona ya wenena minagu ya olu oloto piyae. Eti ato, ido koli kikitamo wenena muki ya seni-muluni lako meleti felegaga kuliya numuna naba ogona-agona oti kolokalo numuna yaidana oti kuwamo anawaleka ya kuliya Solomoni Kilalale, loti lamo yau mau wi-wi o minae. ¹³ Mau wiyato, wenena yate lalo geyafa, koli kolanako, yamu ya amoki mau wiyámamo ne. ¹⁴ Etito nefa, we wena so loti mulalo-mulalo oti Wekola koli kikito umamo ya amodoka mene otiko minae. ¹⁵ Etito wenenani neta kilamo ya yafalo meleti, ido ma ya agagalo meleti gilimiti oti kunu wiliti yalo meleti eti kolamo, Pita uto oto enami kamamunakafo neta kilamo wenena maleka ya ukanido oluto olu faka lo gedenaiye, loti kanudo mele-mele ae. ¹⁶ Eti o-o ato, ido Yelusalemu numuna eba adu numudo-namadoti wenena muki mau wiyamo ya neta kilamo wenenaniki, ido Satani kimiwela seni-mulunigu mino gedeti olu nosámami gedami wenenaniki gilimiti amo wenena muki ya moda olu faka lo fuli lae.

Enisolekafo nela numuguti aposolo gilimito wimo ka

¹⁷ Ena yokila ki umamo we kiyabani we wenaba yaki ekeleti minamo we muki Sadusi wenena maunigu minamo ya netawa yamu koliti komumu witi ¹⁸ aposolo anikiyanido oluti nela numunau yau olumo fulo gedae. ¹⁹ Fulo gedato, luwaila Wekola enisolela yakafo nela numuna kanu wi gedeto feka gilimito uto ²⁰ eti logimami, Linate uti felegaga kuliya numuna nabau diti wenena muki minamo ya omuni kofawa minenawamo mona ka muki ya logimalo, loto logimaiye. ²¹ Logimami ka koliti meyalo

meleti leda ko lido ya felegaga kuliyai numuna naba kilalau diti ka mono api gilibi minae.

Ido yokila ki umamo we kiyabani we wenaba yaki ege melamo wenena yaki o fedeti Sanihetilini Kanisole ya Isilaeli wenena kiyabani wenaba minamo muki olu mau wi gedeti, ya kimiwe nela numuguti aposolo ya gilimiti alo, loti gilifi melae. ²² Gilifi melato, kimiwe yate uti nela numugu ya moni wilafa, minámato, ²³ itibiti oti eti logimamo, Lamo u fedeto eyonimo ya nela numuna kanu moda aumafoto loti ku kiki loitato, ido kiyaba we yaki kanudo kiyaba oti minato, kanu wito dito moni wiloba, minámae, loti logimae.

²⁴ Logimato, ya yokila ki umamo we wenabanina yate ido felegaga kuliyai numuna naba kimiwe kiyabani wete kawa ya koliti netawa fedami yamu kani ligi-ligi kiyae. ²⁵ Eti o minato, we ma minado fedeto eti logimami, Eyaló. Nela numugu fulo gedamo wenenama ya felegaga kuliyai numuna nabau ya wenena ka mono api gilibi minae, loto logimaiye. ²⁶ Logimaito, koliti kimiwe kiyabani weki ido kimiweki uti aposolo gilimiti afa, wenena yate kifana fuloti lofotenawae, loti koli gimaito, sodoti gilimiti ae.

Aposolo ya koli kolámamo ka

²⁷ Gilimiti oti yokila ki umamo kiyabani we wenaba yakafo loga o gedenaiye, loti kanisole wenena omunido ya olu nedi gedato, eti loto loga o gedami, ²⁸ Lamo ya, Wewa welalo ya api gilibámalo, loto lo fuko gimonima nefa, kolámoti linaté ka ya Yelusalemu numudo kofa lato, wenena muki katina koli fuli lato, ido linaté yaki wewa ya lamote ofo folae, lenune, loti lifima lamodoka melenune, loti auma witi koli minae, loto logimaiye.

²⁹ Eti logimato, Pitaki ido aposolo yaki ka itibiti logimamo, Wenena kanina ya koli fulito Goti kala yako meyalo melone. ³⁰ Ido autefomota Gotinina yakafo Yesu, linaté yá yofolo ofo folamo we, ya folauguti olu nedi edeto ³¹ aimola ana onaleka meletó ya oluto dito kiyabani we wenaba ido olu omuni kenami wele, loto mele minaiye. Mele minami ya Isilaeli wenena seni-muluni olu eleyapa wiyato lifimate kilili o gedenaiye, loto melaiye. ³² Eti lo melaito, ido lamo netawa eyeto lo oloto melemo wogeto ido Ouna Felegaga ya Gotikafo kalalo golodamo wenena gimami we yaki ayaidana oto lo oloto pimo wiye, loti logimae.

Falisi we makafo Kanisole seni-muluni olu you limo ka

³³ Ena kawa lamo ya Kanisole wenena kolititi ya seni kala-kala naba-naba lito, Gini fulunuwe, loti kolae. ³⁴ Eti loti kolafa, Falisi we ma kuliya Gamaliyeli, lo melami ka api gilibami we, wenena muki kuliya olu faka lamo wewakafo Kanisole kulumanigu nedito kimiwe eti logimami, Aposolo feka gilimiti wato, kamena lina feka minenawae, loto logimaiye. ³⁵ Eti logimaito, feka gilimiti wato, amokafo eti limo, Linaté Isilaeli wenena neta ma wemomowa ya o gedenuwe, loti kolinawamo ya kolife loti kati kiyalo. ³⁶ Komu we ma nemo kuliya Teudasi yakafo, Namó kuline nemo we minowe, loto lito wenena so loti fo hadeti (400) yaidana oti ege melama nefa, kuwolafo-mota yate ofo folato, ege melamo wenena muki ya upatoti wato, lonola ya u fa neta bulaiye. ³⁷ Ena aiga gamanikafo wenena kulini lufuwa wiyamo kamenalo ya Galili we ma kuliya Yudasí oloto piyami yakafo wenena ma ile-fali senigu wito, Gamani wenenaki fina finune, lito ege wato ofo folato ege melamo wenenala muki ya upatae. ³⁸ Eti upatato, ido oiya netawa-matawa fedami yamu ka logimowe. Linaté wemomowa ya olu kopa gedámoti koito gedalo. Nelauti efilito fulo gedalo. Ido lonowa mona ya faifa wenenadokati minagetoma, lonowa ya u kopa unagolimo ne. ³⁹ Nefa, lonowa mona ya Goti aimoladoka minagetoma ya Gotiki fina fi minanako, Wemomowa lononina ya itenune, loti enawafa, ogoufámenawamo ne, loto logimaiye.

Yesu yamu ginato ya alikani amo ka

⁴⁰ Gamaliyeli eti logimaito, ka limo lalo koliti aposolo luni fiyato, itibiti ato, olu kimiwe gimato, kefadunu ginae. Ginato, auma witi lo fuko gimamo, Yesu welaloti ya kofa wenena api gilíbámalo, loti logimiti nelauti efili fulo gedato, ⁴¹ Kanisole mau wiyaguti lumuti eti loto kolami, Gotikafo lalo leyeto Yesu yamu keina naba ogofuto kolojiye, loto kolaiye, loti kolami nenako, yamu lelewa seni-mulunigu alikani naba-naba aiye. ⁴² Ena kamena-kamena felegaga kuliyai numuna nabau, ido wenena numunigu Yesu ya Gotikafo ilifi melami we Kilisto ya ne, loti kala kuwa lalo ya api gilibiti lo oloto melema utiko minae.

6

Ani olu faka lo gedenawamo we olu oloto piyamo ka

¹ Kamena yalo koli kikitamo wenena so loti Yesu ege melamo wenena mene-mene omo wato, ido minagu yauti Giliki ka lamo wenena yate moila ka eti loti lamo, Yuda ka lamo yate wenena kamena-kamena neta-mata ko ánamo wenena neta iya meleti gimi-gimi o minado ya lamo wenaipa-kenate ya ani olu faka ádo-ádo ae, loti moila ka logimae. ² Eti logimato, Yesu lonola we tuwelu (12) yate ege melamo wenena muki olu mau wi gedeti eti loti logimamo, Lalimo ya Goti kala api gilibonimo lonowa fulitoma weni-neta iya melamo lono oluto meleto moni minenumo ya efe ádenagoliye. ³ Yamu mono wenenate-motao, linanimo minagu yauti wemomo seweni (7) Ounakafo lunigu mino faitimo we, ka maninigu nemo we, lalo geyenawamo ya moni wiliti olu oloto pi gedato lonowa ya anido meleto ⁴ ido lamo ya Goti loumu-umu onimo lono ido kala kuwa lo oloto melenumo lono auma wito olu-olu minenagolone, loti logimae.

⁵ Eti logimato, mau minamo wenena muki ya lalo koliti Sitifeni koli kikila naba neto Ouna Felegaga siya-mulunau faitito mino edami we ya kiyaka oti, ido Filipi, Polokolusi, Nikanoli, Timoni, Pamenasi, Nikolasi Antiyoku numudoti ami we Yuda mono wenenadoka enu wiyami we yaki kiyaka o gedae. ⁶ Wemomowa kiyaka o gedamo ya aposolo minado gilimiti ato, Goti loumutiti anikafo wemomo maninido melae.

⁷ Etito Goti kala kuwa ya upatoto monimo wito Yelusalemu numudo koli kikitamo wenena muki mene-mene omo wato, ido yokila ki umamo we minaguti yauti ma so loti kala kuwa lalo koli kikito umae.

Sitifeni ana-kiyanalo olamo ka

⁸ Ena Gotikafo Sitifeni ya nasafili mino o edeto auma umaito, wenena minagu ya mebemabaki Goti aumala gilibami netaki monamona olu oloto piyaifa, ⁹ wenena malekate Sitifeni moila fi umae. Wenenawa ya Yuda wenena mono numunani ma kuliya ya efili ledamo we mono numunile, loti lamo mauniguti mate Yuda wenena minamo Sailini mikalekati amo, ido ma Alekisadilia mikaloti amo, ido ma Silisia mikalekati amo, ido ma Esia mikalekati amo wenena yate Sitifeni moila fi umu minafa, ¹⁰ Ouna yakafo Sitifeni welau ka melaito, ka lido fulo edenawamo ya ogoufámæ. ¹¹ Ogoufámamo nenako, momona oti wenena ma olu oloto pi gedeti kani oluti eti loti logimamo, Sitifeni yakafo Mosesete ido Gotite kamani kiyaito kolonimo ne, loti logimalo, loti logimae. ¹² Etiti ka lamo yakafo wenena fa wenena ido Yuda mono kiyabani we ido ka mono api gilibamo we ile-fali senigu wiyato Sitifeni minaido oti anakiyanaló oluti kanisole mau minagu ilimiti wae. ¹³ Ilimiti uti ka su lo edenawamo wenena ya gilimiti ato, amo yate eti logimamo, Wewa ya kamena-kamena felegaga eba ama ido lo melami ka ya kamani kimo wimo ne. ¹⁴ Yamu kolonimo ya Yesu Nasaleta numudoti ami we yakafo felegaga kuliyai numuna naba ya luko fulito ido monate Mosesekafo lomami ya olu eleyapa wi melenagoliye, loto limo kawa kolonima ne, loti lae. ¹⁵ Eti loti lato, Sanihetilini kanisole mau minagu amedoti minamo wenena muki yate Sitifenidoka kogo eyamo kola-wela ya enisole kola-wela yaidana ito eyamo ne.

7

Sitifenikafo Sanihetilini kanisole logimami ka

¹ Ena yokila ki umu-umu amo we kiyabani we wenabakafo Sitifeni loga o edeto loumami, Kawa lo kedamo ya ona nefe? loto lito, ² Sitifenikafo itibito loto loumami, Wenenane, ido menefo-motao, ka lenagolomo ya kolalo. Adeina autefo kolofate Abalahamu Halani numudoka ku onámáido Mesopotemia mikalo minami kamenalo ya lamena aboga Goti yakafo oloto pi edeto ³ eti loto loumami, Mikaka ido wenenaka fulo gedeito mika ma kilibinamo ebaleka wo, loto loumaiye.

⁴ Eti loumaito, ka kolito Kalidia mika fulito, Halani numudo uto yalo minaiye. Minaito, melafu fulutaito Gotikafo ilifi melaito oto linate oiya minamo mikalo ya o fedaiye. ⁵ Etito u ilifi melami ya mika ma aimola aboga ona minenaiye, loto umámami ne. E'e, mika kefolá efe maki umámami ne. Umámaifa, ido aiga kamo ido ufa fiyaniguti wenena mika gimoneto aboga ona minenawae, loto lo mele umaiye. Eti loto melaima nefa, aya kamenalo ya Abalahamu nomilipala minámae. ⁶ Ena Gotikafo eti loumami, Ufa fiyanigu yauti wenenaka ya wau wenena yaidana oti minoti, ailo wenena mikanigu ya melege fo hadeti (400) yalo ya minoti kouba-naba o gedeti, keina naba-naba kolimo unawae. (Stt 15:13-14) ⁷ Eti enawamo nefa, ido kouba-naba o gedamo wenena ya namokafo lifimanina itibito gimoneto aiga ufa fiyaniguti wenenaka ebawa ya fuliti oti mika amalo ya ouni-luni-kani numuti minenagilae, loto ka mono lufuwau (Kis 3:12) ya nemo ne. ⁸ Eti loumuto ainala ukanigu fukenawamo ya namoki olu kutifi gedena, loto lo mele umaiye. Ena aiga Abalahamu nalafo Aisaka oloto pito, fo kamena eiti (8) wageto Goti ainala ukanau fuko edaiye. Ido Aisaka nalafo Yekopu oloto piyami, ido Yekopu nalafo autefo-mota tuwelu (12) ya oloto piyamo ne.

⁹ Ido autefo-mota kunanibo Yosefe komumu witi kifanamu koliti wenena anigu gimiti meina olato Isipika mikalo ilimiti wae. Ilimiti wafa, Gotikafo amodoka mino edeto ¹⁰ keina kolaiguti oluto ka manenau mele edaito minami Isipi wenena kiyabani we wekudi Felo yakafo Yosefe mona lalo melami ya eyeto Isipika wenena muki ido aimola numuna ebala kiyaba o gedeto minenaiye, loto kuliyai we naba olu nedi edaiye.

¹¹ Ena aiga Kenani mikalo ido Isipi mikalo muki ya kadunamu kamena naba oloto pito numuna eba gedo fulitagetu keina naba-naba koliti autefo-mota kadunamu fuluti minae. ¹² Minoti Yekopu ya Isipika yuwa witi ya ne, loti lamo ka ya kolito autefo-mota kana gilifaito yalo wae. ¹³ Uti itibiti oti kofa wato, Yosefekafo yalafo-mota monala lo oloto mele gimaito, ido mikalo kiyabani we wekudi Felokafo Yosefe wenenala geyefe liye. ¹⁴ Etito ya Yosefekafo alo, lotaito, melafu Yekopukele wenenala muki we wena sewedi-faifu (75) ya gilimito wae. ¹⁵ Ena Yekopu Isipika uto minoto folaito, ido autefomota ayaidana uti minoti aiga folae. ¹⁶ Folato, kono ukani oluti Sekemuka oti eba ma Abalahamukafo komu adeina Sekemu numudo Hamoli nalafo-mota kono melenumole, loti lamo eba meina fiyaigu yama kale li gedae.

¹⁷ Ena adeina Gotikafo Abalahamu lo mele edami kaloma u ayalo winami kamena ya alili melaido yalo wenenate Isipika minamo ya kefo minámae. ¹⁸ Etiti minomo wato, Isipi kiyaba we wekudi kofawa ma oloto piyami yakafo Yosefe eyefe ádaiye. ¹⁹ Eyefe ádami wewa yakafo wenenate ya koni wito olu nosámami o gedeto, autefo-mota nomilipani ya fulo feka gedeto fulunawae, loto aumafufo liye.

²⁰ Kamena yalo ya Mosese oloto piyaito, kipawa Goti omunalo ya omuna biyane minoto ikana tili (3) ya melafu numunau yau olu kiyaba o edemo wato, ²¹ aiga numuna kila feka fulo edamo kamenalo Isipi kiyabani we wekudi Felo olulafokafo olu leboilami ya aimola kedami yaidana oto kiyaba o edaiye. ²² Kiyaba o edaito, Isipi wenena ka maninigu nemo ka muki ya api ilibato, ya kalo ido lonodo ya u wenaba ya bulu edae.

²³ Ena melegela foti (40) ya olu fuloto Isilaeli wenenane uto geyenae, loto ²⁴ uto eyami ya Isipi we makafo Isilaeli we ma ofo minaito eyetoto uto ana olu faka loto

Isipi we ya ofo folaiye. ²⁵ Ofo fulutoto eti loto kolami, Wenenane yate namomu kolife loti Gotikafo wenenane Isipi wenena kiyabani we wekudi analoti efilu gedenae, loto aumala nomaiye, kolinagilae, loto kala kiyaiya, etiti kani kiyámae. ²⁶ Ido leda Isilaeli we lele ma fina fi minami ya geyeto olu filiga-filiga o gedeto, olu kutifi gedenae, loto kolito eti loto logimami, Aiyo, linate ufa lawoko ma minainako, nediti fina fiyae? loto loga o gedaifa, ²⁷ koinalao olu nosámami edami we yakafo Mosese itufu fulito loumami, Kamo ya kiyabate we ido lifima lumunanimu we kemakafo bulu kedami ne? ²⁸ Meloma Isipi we ofo folanima yamaidana oto namo nofenagolabe? Olo. lito, ²⁹ ya Mosesekafo ka ya kolito Midiyani wenena mikanigu koli uto, yalo numuna ku onoto, wau we yaidana minoto, wena olami nalao lele ya oloto piyaiye.

³⁰ Ena melege foti (40) ya aya ebalu minototo ya uto kofu mikau Sinai mowa adu minaido yalo kaila imo yá ailau ma yo lito yo famula yau ya enisole ma oloto pi edaiye. ³¹ Netawa eyami yamu elegito eyefe lenae, loto adu wito Wekolakafo eti loto loumami nola ya kolaito eti limo, ³² Namu aukafo-mota Gotitina minoto ido Abalahamule, Aisakale, Yekopule Gotinina minowe, loto lito Mosese nola kolito ya koli naba kolito ukana ololo oto ko faka ádaiye. ³³ Ko faka ádaito, Wekolakafo eti loto loumami, Mika leya wiyanimu yalo ya felegaga mika nenako, kiyagalo wiyanimu neta kololoto. ³⁴ Namu ya wenenane Isipi mikalo minamo ya olu nosámami o gedato, moda koto, kufu amo ya kolitoto efilu gedenae, loto omo ne. Amalo ano. Isipika itibito kilifi melenagolowe, loto loumaiye.

³⁵ Aya wewa Mosese ya wenenalate mesafa wi umuti, kamo ya kiyabate we ido lifima lomanimu we kemakafo bulu kedami ne? loti lo edamo wewa yama Goti aimolakafo we yamo kiyabani we wenaba ido nelauti efilu gedenami we minenaiye, loto enisolela ilifaito, yá kefolau oloto pi umuto Goti kala loumami ne. ³⁶ Aya wewa yakafo Isipikati gilimito wiye. Ido Isipi mikaloki ido Kuwo No Kisi Limo yaloki ido kofu mikau melege foti (40) yalo minado ya Goti aumala gilubami neta mona-mona olu oloto pi gedemu wimu ne.

³⁷ Aya wewa Mosese yakafo Isilael wenena eti loto logimami, Gotikafo linate ufa fiyagu yauti polofete ma namo yaidana oto ya linatedoka gilifi melenagoliye, loto logimami ne. ³⁸ Ido kofu mikau mau minagu yau minoto, ido enisole ya Sinai mowa yalo loumami yaki lakoina minoto, autefo-kolofate-motaki lakoina minoto, olu kofawa minomu dinawamo ka ya kolitoto lo oloto mele gedami ne.

³⁹ Etito nemo nefa, ido autefo-kolofate-mota yate Mosese kala golodámae. E'e, kala golodámoti meni umuti, Isipi mikalo itibiti unune, loti lunigu ya etiti koli minoti ⁴⁰ Aloni eti loumamo, Kamo goti lebonani olufe lagetó u komu meleti lilimiti unune. Wewa Mosese Isipikati lilimito ami we ya nedi-nedi o minaiye? Ya kolámone, loti loumamo ne. ⁴¹ Eti loumamo kamena yalo bulumakau momola lebonala olufe loti gotiwa ya neta umunune, loti neta ofo kiti yokila ki umuti inanimoni anikafo olufe lamo netawa kuliya ya olu faka lo edenune, loti konuma-kobina naba ofo ki nae. ⁴² Etiti afa, Gotikafo mesafa kito kosinaleka neta-mata ya ouni-luni-kani umunawae, loto liye. Eti loto limo yaidana oto polofete lufuwa wiyagu ya eti limo,

Isilaeli wenena, linate kofu mikau melege foti (40) yalo minadoma ya bulumakauti sipisipiti ofoti yokila ki numunune, loti ki numu-numu o minamo nefe? ⁴³ E'e, etiti minámoma ne. Linate gotitina ma kuliya Moloki ya seli numuna ku edagu yau meleti mofuti moni-moni amoma ne. Ido gotitina ma kuliya Lefani ya ukulu yaidana oto lebona imo ya oluti moni-moni amoma ne. Eti amo ya gotiwa ya ouni-luni-kani giminuwe, loti ya olufe lamo nenako, yamu kuwotibo-mota anido gimoneto anikiyanido oluti gilimiti Babiloni mikau faiga yalo unagilae, loto ka mono lufuwau (*Amo 5:25-27*) ya nemo ne.

⁴⁴ Autefo-kolofate-mota kofu mikau minamo kamenalo ya Gotikafo linateki lakoina minomo wowe, loto logimami mebe-mabala felegaga seli mono numuna ya amoki lakoina ne. Aya numuna kunawamo kamamuna Gotikafo Mosese etiti kunawae, loto ilibaito, eyaido yalo kuwamo ne. ⁴⁵ Etiti kuwamo, aiga ya autefo-kolofate-motaki, ido kiyabani we Yosuwaki Gotikafo komu meletu ailo feka wenena gitufu fulitami mikanina ya olado felegaga seli numunawa olamo ya mofuti oluti oti mikawalo o fedato yalo ya minomo Defiti minami kamenalo wiye. ⁴⁶ Minomo wito, Defiti Goti lalo eyami we yakafo eti loto loumami, Yekopu Gotila minanimu ya numuna ku kedenafe? loto loga o edaifa, ⁴⁷ Solomonikafo moda numuna ya ku edami ne.

⁴⁸ Etito nefa, Goti akaiya nemo we ya wenena anikafo numuna kuwamo yau minámenami ne. Yamu polofetekafo eti loto limo,

⁴⁹ Wekolakafo eti loto limo, Kosina ya ekeina folomone ya neto, ido mika ya kiyane leya wi-wi o minomoma ebane nenako, ido egaidana oti numuna ku nedanawae? Ido onenamo ebane ya egau ne? ⁵⁰ Namu anekafo netawa-matawa muki olu oloto piyomo ne, loti kolámafe? loto limo ne, loto ka mono lufuwau (*Ais 66:1-2*) ya nemo ne.

⁵¹ Linate ka koliti kolámoti amu wenena minamo ya seti-muludigu ido kati-manidigu ka mono kolámamu wenena minae. Ido linanimu ya autibo-kolofati-mota yamaidana oti minamo kamena-kamena Ouna Felegaga ya golo-golo ádamo ne. ⁵² Ido polofete yauti we ma ya autibo-mota yate olu kopa edámamu nefe? Mona efe limo we ya oloto pinaiye, loti ka lo melamo we yaki gini folamo ne. Ido wewa ya linatete ya kuwolafo-mota anido meleti ofo folamo ne. ⁵³ Linate eti amu ya lo melami ka ya enisole Goti welauti gimato oluti nefa, ido meyalo melámamu ne, loto logimaiye.

Sitifeni kifanakafo ofo folamo ka.

⁵⁴ Sitifeni kawa logimami ya koliti seni kalakala naba lifa, ⁵⁵ Ouna Felegaga siya-mulunau ya faitito kosinau kogo ko minoto eyami Goti lamenala naba yaki ido Yesu ya Goti ana onaleka nedito minami ya eyaiye. ⁵⁶ Eyeto eti loto logimami, Moda kosina godo neto We kula ya Goti ana onaleka minami ya eyowe, loto logimaiye.

⁵⁷ Logimami ka ya koliti anikafo kanigu itoti au naba-naba loti ya muki oluloti oti olu lulau edeti, ⁵⁸ ana-kiyanalo oluti yaloti numudo kila feka ika oti, oluti uti kifanakafo ofomo uti, ukanido owo fana ya kololototi, we kofawe ma kuliya Solo ya kiyanalo melae. ⁵⁹ Meleti ya Sitifeni kifanakafo ofo minato, ya eti limo, Wekola Yesuwo, oune ya olo, loto loumuto, ⁶⁰ ido kiyana umola fito au naba eti loumami, Wekolao, lifimanina amodoka melámo, loto eti loito ya folaiye.

8

¹ Solo ya yalo minoto Sitifeni ofo folamo ya siya-muluna lalo iye.

Solokafo monolo mau wiyamo wenena olu nosámami gedami ka

Ido aya kamena yaloti Yelusalemuka monolo mau wi-wi amu wenena ya keina naba-naba apito kolato, muki ya giyadato, Yudia ido Samalia mikau-mikau upatoti wato, aposolo yako Yelusalemu minae. ² Minato, Goti monala melamo we mate ya Sitifeni kono ukana oluti uti kale li edeti amomu kufu nema naba ae. ³ Eti afa, Solokafo monolo mau wi-wi amu wenena ya apito olu kopa o gedeto numuni negu-negu muki dito we wena ani-kiyanido ika oto nela numugu olumo fulo gedaito minae.

Samalia ebau yalo Gotikafo ilifi melami we Kilisto kala kuwa ya lo oloto melamo ka

⁴ Ido upatoti wamu wenenate ya numudonamado uti kala kuwa ya logimimo wae. ⁵ Logimimo wato, ido Filipi yakafo Samalia ebalo wenena numuni nabalo uto Gotikafo ilifi melami we Kilisto kala ya lo oloto melaito, ⁶ wenena muki mau naba minamo yate kala ya koliti Goti aumala gilíbami neta olu oloto piyami ya eyeti, ka logimami

ya auma witi koli minae. ⁷ Ido Satani kimiwela yate wenena muki mino gedamo ya lunigu yau diti kai naba-naba melato, ido ma ya ukani ipedotoko nemo, ido ma ya kiyani galidimo yaleka ya olu faka lo gedaiye. ⁸ Yamu aya numudo minamo wenena muki alikani nabanaba ae.

⁹ Ido numuna meya ayalo ya we ma nemo kuliya Saimoni yakafo kamena fana kube lusa ki-ki ito, Samalia minamo wenena muki netawa koliti elegiyae. Wewa aimola kuliya olu faka loto, Namu kuline nemo we minowe, lito ¹⁰ wenena muki kulini nemo ido fa wenena yaki ka logimami ya auma witi koli minoti eti loti lamo, Wewa ya goti kuliya Aumala Naba Nemo ya minaiye, loti lo-lo minae. ¹¹ Ido kamena fana kube lusa ki-ki imo monala eyeti moda elegiyanako, amodoka ege melae. ¹² Eti afa, Filipikafo Goti wekudite wenenala kiyaba o ledami ka ido Yesu Kilisto kuliya yamu kala kuwa logimaito, koliti koli kikitamo we wena muki mono noku wiyae. ¹³ Mono noku wiyato, Saimoni aimolakafo ayaidana oto koli kikito umutoto noku wiyaiye. Noku wito Filipi nedo-nedo moinami ege meleto Goti aumala gilibami neta mona-mona olu oloto pi gedami ya eyeto elegi minaiye.

¹⁴ Ido Yelusalemu numudoka aposolo yate Samalia wenena Goti kala kuwa koliti koli kikito umamo ya kolado Pitate Yonite amodo gilifi melae. ¹⁵⁻¹⁶ Gilifi melato, amodoka u fedaito, Ouna Felegagakafo koli kikitamo wenena lunigu mino gedamaito, faifa Yesu kuliya yako noku wiyanao, Ouna Felegaga lunigu lumuto mino gedenaiye, loti Wekola loumaiye. ¹⁷ Eti loumuiti we lelete anikafo ya koli kikitamo wenena maninido melaito, Ouna Felegaga mino gedaiye.

¹⁸ Ido aposolo anikafo ya wenena maninido melaito, Ouna Felegaga mino gedami Saimonikafo eyeto uto kifana oluto ¹⁹ lele minaido uto eti loto logimami, Linate kifana gimoneto aumawa nomaito, namo ayaidana oto wenena maninido ane meloneto Ouna Felegaga mino gedenaiye, loto nomo, liye.

²⁰ Pitakafo eti loto loumami, Gotikafo faifa lomami neta ya kamo kifanakafo meina finae, loto laninako, ya kifanaka yate kamote moda lakoina yo eifamenami yoku yau unagilaiye. ²¹ Kamo ya Goti omunalo ya ouga-luka-kaka efe adainako, lonowa lamoki lakoina lono olamenagolane. ²²⁻²³ Nosamami neta yakafo lukau olu faitoto netawa nela wi kedami ne, loto kolowe. Yamu seka-muluga eleyapa wito nosamami monaka fulito, seka-mulugau netawa nosamami kolanimo neta ya Wekola lifimaka kilili o nedo, loto loumo, loto loumaiye. ²⁴ Saimonikafo itibito loumami, Netawa linate lami ya ma oloto pi numutenaiye, linate namomu Goti loumailo, loto logimaiye.

²⁵ Ena Yesu monala eyami logimiti Wekola kala kuwa lo oloto meleiti ya Yelusalemu itibiti unagili uti moinado wenena Samalia numuna meya muki minamo ya kala kuwa logimimo waiye.

Filipikafo kala kuwa lalo ya Itiyopia ami we loumami ka

²⁶ Ena Wekola enisolela makafo Filipi minaido oto eti loto loumami, Kamo ya kanu ya waka afulaleka fafato mikau yau Yelusalemu numudokati lumuto u Gasa numudoka wimo yalo kanudo wo, loto loumaiye. ²⁷ Loumaito, apito monimo uto aya kanudo yalo moda kiyaba we ma Itiyopiakati ami we ma katula iye. Wewa Itiyopia mikau kiyabani wena wenakudi Kadasi kifana-koukamela kiyaba imo we yakafo Yelusalemuka Goti oune-lune-kane umunae, loto uto, ²⁸ aiga numunaleka itibito enami kamenalo ya yafo-hosite ika o-o ami netalo amedoto minoto polofete Aisaiya mono lufuwa wiyami ka ya katomo wiye. ²⁹ Katomo wito, Ounakafo Filipi eti loto loumami, Kamo ya uto mulalo moinami neta adu ege-ege wo, loto loumaito, ³⁰ Filipi kolito oluloto uto wewa ya polofete Aisaiya lufuwa wiyami ka ya kato minami ya kolito loga o edami, Kamo lufuwa katanimo ya monawa kolife loto kolabe? loto loga o edaiye. ³¹ Loga o edaito, itibito loumami, We makafo ka monawa ya api nilibamenami ya egaidana oto

kolife lenamo ne? loto loumuto kamo dito namote lakoina amedoto minenaliye, loto loumaiye. ³² Loumami ya ka mono lufuwalo etito katami, Sipisipi ma ofenuwe, loti ilimiti wado, ido sipisipi momola yowala fukenawado ya sipisipi kai melámami yaidana oto amokafo ka ádaiye. ³³ Ka ádaito, ukana kolinami ona umuti ligiya lo edado efe loti olu kalo mele edámae. Ido mikalo minami kamenala ya fukoti, ofo folanako, kemakafo ufa fiyaiguti wenenala kani ogofu lenagoliye?

loto ka mono lufuwau (*Ais 53:7-8*) ya nemo ka kato minaiye.

³⁴ Kato minami kiyaba wekafo Filipi loga o edami, Lonomageto kolinagolowe. Polofete ya kemamu eti liye? Aimolamufe, ido we mamu liye? loto loga o edaiye.

³⁵ Loga o edaito, Filipikafo yaloti mele pito aya mono kawaloti Yesu kala kuwa lalo ya api ilibimo wiye.

³⁶ Etito ilibimo wito monimo lumuti nolo ya fedaito kiyaba wekafo limo, Moda noma ama ya ne. Namu mono noku winamo ya kemakafo kanu ku nedeniye? loto loga o edaiye. [³⁷ Filipikafo loumami, Kamo ouga-luka-kaka muki koli kikito umutoma ya moda noku winane, loto loumaito, itibito loumami, Namokafo Yesu Kilisto ya Goti Nalafa ne, loto koli kikito umowe, loto loumaiye.]

³⁸ Ido yafu-hosite ika o-o ami neta ya olu you loto melaito, Filipite kiyaba wete yaloti lumuti noku lomato, Filipi noku wi edaiye. ³⁹ Noku wi edeito nokuti feka aito, Wekola Ouna yakafo Filipi ilimito wito kiyaba wekafo kofa eyámaito alikani naba oto kanulalo wiye. ⁴⁰ Kanulalo wito, ido Filipi ya Asidoti numudo yalo oloto pito numudo-namado monimo uto kala kuwa lalo ya logimimo uto Sisalia numudo fedaiye.

9

Solokafo siya-muluna eleyapa wiyami ka (Ap 22:4-16, 26:9-18)

¹ Solokafo Wekola ege melamo wenena gini fulunae, loto igamu imo uto Goti yokila ki umamo we kiyabani we wenaba nedo uto ² eti loumami, Namu Damasikusi numudoka uto Yesu kanulalo moinamo wenena ma minenawamo wefe, ido wenafe olu oloto pi gedetoma anikiyanido nela wito ya Yelusalemu numudoka gilimito enae, loto kolomo yamu kamokafo Damasikusi numudo Yuda wenena mono numunigu mau wi-wi amo wenena ya lufuwa wi gedeto nomagetoma ya oluto unae, loto loumaito, ya lufuwa wi umaito oluto wiye.

³ Yalo uto uto Damasikusi numuna olu alalili melaito, ya kosinanti lamena kaita ogona o edeto lamena iye. ⁴ Eti ito, mikalo lumu fou loto nola ma kolami eti loto loumami, Solo, Solo, kamo nedito olu kopa o nede minane? loto loumami ya kolito ⁵ eti limo, Wekolao, kamo kema minane? loto loga o edaito, amokafo itibito loumami, Namu Yesu ya olu kopa o nede minanimo we ya minowe. ⁶ Ena kamo nedito, numuna meya nabaleka wageto yalo neta enanimo ka ya lokumunagoliye, loto loumaiye.

⁷ Loumaito, wemomo amoki moinamo we ya ka nola kolafa, ido we ma eyámamo yamu ka kedámoti minae.

⁸ Ido Solo mikalekati nedito ya kogo kenae, loto omuna falatifa, neta ma ágaito analo oluti Damasikusi numudoka ilimiti wato, ⁹ yalo fo kamena tili (3) omuna likaito minoto wela-netati nonanoti ya ánaiye.

¹⁰ Ena Damasikusi numudo Yesu ege melami we ma kuliya Ananaiyasi nemo ido famoidana olumo omunalo melaigu ya Wekolakafo loumami, Ananaiyasiyo, loto loumaito, ya itibito limo, Ye, Wekolao, namo ama minowe, lito, ¹¹ ya Wekolakafo eti loto loumami, Kamo uto kanu ma kuliya Efe Limole, lamo yalo uto Yudasi numunalo we ma Tasusi numudoti ami we kuliya Solo ya moni wilo. Wewa ya lonumu minaiye.

¹² Lonumu minoto famoidana kami ya we ma kuliya Ananaiyasi yakafo amodoka o fedeto omuna kofa kenaiye, loto anakafo ukanalo melami we ya kaiye, loto loumaiye.

¹³ Loumaito, Ananaiyasikafo limo, Wekolao, wewa yamu wenena muki ka lamo ya moda kolitomo ne. Amo yamo wenenaka Yelusalemuka minamo ya olu kopa o gedegede imo ne. ¹⁴ Ido amalo ya ayaidana oto yokila ki komamo we wenabani kulinido oto wenenaka muki kulikalo olu faka lo ledó, loto lokumunumo ya adekiyadelo nela wito lilimito unae, loto aiye, loto loumaifa, ¹⁵ Wekolakafo eti loto loumami, Kamo faifa wo. Wewa namo kouba-nabane we minoto, ailo feka wenenati ido kiyabani we wekudi minagu ido Isilaeli wenenati minagu ya uto kuline olu oloto pi giminaiye, loto iyaina o edetowe. ¹⁶ Ido kuline yamu keina naba-naba kolinami ya ilibinagolowe, loto loumaiye.

¹⁷ Eti loumaito, ya Ananaiyasi uto numugu yau dito Solo ukanalo anakafo meleto eti loto loumami, Wenenane, Solo, Wekola ya Yesu aimola kanudo oloto pi komami we yakafo kamo omuga kofa kageto Ouna Felegaga mino kedami faitenagoliye, loto ya nilifaito owe, loto loumaito, ¹⁸ ayalo Solo omunauti neta ma laefa kidinuma yaidana olumo wiyaito, omuna kofa koto, nedito mono noku wiyaiye. ¹⁹ Eti ito welaneta nototo kofa auma olaiye.

Solokafo Damasikusi numudo Yesu kala kuwa lo oloto melami ka

Ena Solo ya Yesu ege melamo we Damasikusi numudoka minamo yaki kamena mumudi lakoina minoto, ²⁰ ayalo Yuda wenena mono numunigu dito Yesu ya Goti Nalafo ne, loto apito lo oloto melaiye. ²¹ Lo oloto melaito, wenena muki kala ya kolamo elegiti eti loti lamo, Yelusalemu numudo wenena ya Yesuwo, ade olu faka lo ledó, loti lamo wenena ya ginimo wimo wema nefe? Ido amalo ayaida oto nela wi gedeto yokila kiyamo we kiyabani we minadoka gilimito unae, loto imo we aima yama nefe? loti loga-miga ae.

²² Eti lafa, Solo auma wito lo oloto meleto uto Yesu ya ona Gotikafo ilifi melami we Kilisto ya minami nenako, yamu logimaito, Yuda wenena Damasikusi numudo minamo kani ligi-ligi kiyae.

Yuda wenenate Solo kuwonibo bulu edato, koli wimo ka

²³ Ena fo kamena so loti wageto ya Yuda wenenate Solo ofo fulunuwe, loti mau witi ka lo kifafa, ²⁴ ido Solokafo ka lo kifamo ka kolaiye. Kolaito fo lido ido siniku ya numuna meya naba kila kanu-anu welalo ya ofo fulunuwe, loti kiyaba afa, ²⁵ ege melamo we yate luwaila siniku ya Solo ilimiti uti kifana numuna meya kila mulalo yama minoti kedikoko owoku koli edeti nela onowa filiga-filiga olu minoti fulato yalo lumuto u feka wiye.

Solo Yelusalemu numudo minami ka

²⁶ Ena Yelusalemu numudoka u fedeto Yesu ege melamo weki ekelenae, lifa, amo ya Yesu ege melami we ne, loti koli kikitámoti ya koliya kolae. ²⁷ Koliya kolato, Banabasikafo oto ana olu faka loto, ilimito aposolo minadoka waiye. Uti Solo kanudo Wekola eyaito, ka loumami kolito Damasikusi numudo uto wenena kolini kolámoto Yesu kuliyalo lo oloto melami kala ya logimaiye. ²⁸ Logimaito, etito Solo ya amoki lakoina minoto Yelusalemu numudo faifa monito wenena kolini kolámoto Wekola kuliyalo lo oloto mele-mele iye. ²⁹ Lo oloto melami ya Yuda wenena Giliki ka lamo wenena yaki moila-moila fiyaifa, ofo fulunawamo kanu moni wilato, ³⁰ mono wenenala yate kawa koliti, ya ilimiti Sisalia numudo uti ilifi fulato u Tasusi numudo u fedaiye.

³¹ Etito Yesu wenenala Yudia, Galili, Samalia minado ya you amene kamena lalo oloto piyaito, Ouna Felegagakafo seni-mulunigu olu aila wito auma wi gedaito, wenena muki amodoka menemene ato Wekola koliya koliti moinae.

Pitakafo Ainiyasi olu faka lo edami ka

³² Ido Pita ya numudo-namado ya monimo uto felegaga wenena liliga maki geyenae, loto Lidaka numudo minadoka u fedaiye. ³³ Yalo minoto we ma eyami kuliya Ainiyasi ukana ipedimo folomoloko onoito minami melege eiti (8) ya wimo we ³⁴ ya Pitakafo eti loto loumami, Ainiyasiyo, Yesu Kilistokafo olu faka lo kedaiye. Nedito, kunuka olufe lo, lito ayalo neidaiye. ³⁵ Neidaito, wenena muki Lida numudoti ido Saloni ofuna mikaloti minamo ya eyeti seni-muluni eleyapa witi Wekola koli kikito umae.

³⁶ Ido Yopa numudo Yesu ege melami wena ma kuliya Tabita (Giliki wenena kanidokati kuliya Dokasi) ya nemo kamena-kamena mona laloko meletoto neta ko ánamo wenena ani olu faka lo-lo iye. ³⁷ Aya kamena yalo ya neta naba kilito folaito, ya kono ukana noku witi olu numuna ofugu mauka diti melae. ³⁸ Melato, ya Lida numuna ya Yopa numuna adu nemo yamu Yesu ege melamo wenena yate Pita Yopa numudo minami ya koliti we lele ma amodoka gilifi melato, alako lamo minonido ano, loti gilifi melae. ³⁹ Gilifi melato, uti loumaito, Pitaki lakoina oti o fedato, ilimiti ofugu ayau idato wenaipa-kena muki ya amo nedo oti ogona o edeti kufu nema oti minoti Dokasikafo omuna kofawa minoto ukanido owo mona-mona kifito gimami neta ya ilibi minae. ⁴⁰ Ilibato, Pitakafo wenena muki gilifi fulo fekaito, kiyana umola fito Goti loumuito eleyapa wito wena folami ya eyeto, Tabitao, neido, lito omuna falatoto Pita eyeto amediye. ⁴¹ Amedoto minaito, Pitakafo analo oluto olu nedi edaito nedito minaito, koli kikitamo wenena ido wenaipa-kena amodoka luni fiyaito, idato ya Dokasi omuna kofawa minami ya gilibaiye. ⁴² Ido kawa ya Yopa numudo upatoto wito wenena koli fuli loti, mumudi Wekola koli kikito umae. ⁴³ Ido Pita Yopa numudo we ma kuliya Saimoni bulumakau atuwa olufe lo-lo imo we numunau amoki lakoina kamena fana minaiye.

10

Enisole makafo oto Koniliusi loumami ka

¹ Ena Sisalia numudo we ma nemo kuliya Koniliusi ya ne. Amo ya kimiwe mau naba minamo kulini Itali Mikalo Kimiwele, loti lamo yauti kimiwe wani hadeti (100) ya kiyabani we ne. ² Wewa ido wenenala muki ya mono koliti Goti koliya koliti moinae. Etito ya Yuda wenena neta ko ánamo wenena ya kifana-afana neta-mata muki gimito, ido Goti loumu-umu imo we ne. ³ Ido fo kamena malo ya lunaga tili (3) kiloku yaidanalo neta ma famo yaidana oto efe loto eyami ya Goti enisolela makafo famoku oloto pi umuto amo nedo oto, Koniliusiyo, loumaiye.

⁴ Lomaito, kogo ko faka loto eyeto koli naba-naba umaito eti loto loumami, Wekolao, nediye? loto loga o edaito, enisolemakafo itibito loto loumami, Goti loumu-umu animo kaka ido neta ko ánamo wenena nasafili o gedanimo monaka ya Goti kolito kamomu kala ki minaiye. ⁵ Yamu kamo Yopa numudo wemomo ma gilifi melageto uti we ma kuliya Saimoni, kuliya ma Pita ya monila wiliti ilimiti itibiti enawae. ⁶ Wewa ya lilafo Saimoni bulumakau atuwa olufe lo-lo imo we numunau kuwo no anawaleka akaila yalo minaiye, loto loumaiye.

⁷ Loumuto utaito, ena Koniliusi kouba-nabala we lele maki ido kimiwela amoteko mino-mino amo we minagu yauti we ma mono kolami yaki luni fiyaito, ⁸ amodoka ato ya netawa muki fede umami yama logimito Yopa numudoka gilifi melaiye.

Wekolakafo Pita famoidanau oloto pito neta ilibami ka
(Ap 11:4-10)

⁹ Gilifi melaito, monimo uti uti kanudo onoti, ko lito kofa uti numuna meya olu alili melado ya folilo Pitakafo Goti loumunae, loto numuna obito eba ketalo dito minaiye. ¹⁰ Minoto ya Goti loumu minaidoti kadunamu fuluto neta ma netae, loto kolaifa, ido

weni-neta ofo ki minamo kamenalo neta ma famoidana kami ne. ¹¹ Famoku eyami ya kosina godito yauti neta naba ma lafo-lafo yaidana oto onowa filiga-filiga ya olu minoto fulaito, mikalo lomami eyaiye. ¹² Eyami ya lafo-lafowa lulau yafo mona-mona ani-kiyani fo (4) nemo ido yá kefa-afa, ido koiyofa-aiyofa, nema-afa, mona-mona yau minamo eyaito, ¹³ ido ka nola makafo eti loto loumami, Pita, kamo nedito ya ofoto no, loto loumaifa, ¹⁴ Pitakafo limo, Wekolao, yaidana ámenae. Namo neta fuma wiyami ido neta mo ádami ya moda ánodo ne, loto liye. ¹⁵ Eti lito, ka nolamakafo kofa loumami, Neta ma Gotikafo mo loto nemo neta olufe limo, ya neta fuma wiyami ne, loto ádo, loto loumaiye. ¹⁶ Eti loumuto ido netawa ya ayamaidana oto kamena tili (3) oloto pitoto ya ayalo itibito kosinauka idaiye.

¹⁷ Idaito, Pitakafo neta kofawa kami ya monawa yamu kala mumudi ki minaido Koniliusikafo gilifi melami wenenala Saimoni numuna olu oloto piti numuna kila kanudo minoti ¹⁸ wenena luni fiti eti lamo, Saimoni kuliya ma Pita ya numuna amau nefe? loti loga o gedae. ¹⁹ Loga o gedato, Pitakafo neta kami yamu kala ki minaito, Ounakafo eti loto loumami, Saimoniyo, we tili (3) moni wili kede minae. ²⁰ Aya wenenawa ya namokafo gilifi meloneto ya amoki unae, loto kaka lele kiyámoto, nedito lomageito lakoina walo, loto loumaiye.

²¹ Ka loumutaito, Pita minadoka lumuto eti loto logimami, We ma monila wilimo amo we yama minowe. Linate ya nediye loti ae? loto loga o gedaito, ²² wewa yate eti loti loumamo, Kimiwe wani hadeti (100) mau wiyamo kiyabani we Koniliusikafo lilifi melaito one. Amo ya efe limo mona meletoto Goti koliya kolami we nemo ya Yuda wenena muki amomu kolamo lalo kolae. Lalo kolato, enisole felegaga nemo makafo oloto pi umuto eti loto loumami, Pita ka lenami kolinune, loto amodoka gilifi melaito uti ilimiti ato ya Pita numugau enaiye, loto loumaito, kolito lilifi melaiye, loti loumae. ²³ Loumato, Pitakafo numugu idalo, loto nasafili o gedaito, yalo onato ko lito Pitaki ido wemomowaki Yopa numudoti Yesu mono wenenala malekaki lakoina wae.

Pitakafo Koniliusi numunau idami ka

²⁴ Ena uti ya kanudo onoti uto Sisalia numudo u fedato Koniliusikafo wenenala ido auwa-mota olu mau wi gedaito, kiyabani minato ²⁵ o fedato, Pitakafo numugu dinae, loto kanugu idaido Koniliusi oto oune-lune-kane umunae, loto kiyanalo kiyana umola fiyaifa, ²⁶ Pitakafo olu nedi edeto eti loumami, Neido. Namo yaki fa we yako minowe, loto loumaito, ²⁷ lokoli-fakoli oti, numugu diti wenena mau minamo ya geyaiye.

²⁸ Geyeto eti loto logimami, Linate lamo Yuda wenena monate ya koli minama ne. Lo fukamo monate ya ailo feka wenenaki ekelámoti, ido numunigu yaki idámalo, loto lo fuko ledetami ne. Etito nemo nefa, Gotikafo we ma ya fuma wiyami ido mo ádami ne, loto ádo, loto nilibaiye. ²⁹ Yamu ano, lagetoto ya kane lele kiyámoto owe. Ido lune fiyanimo monawa ya lagetoto kolinae, loto logimaiye.

³⁰ Logimaito, Koniliusikafo itibito eti loto loumami, Neta oloto pi nedami ya eyeto sini kamena fo (4) onotowe. Netawa yamu ka lokumunagolowe. Aya kamenalo lunaga tili (3) kilokulo ya numuneu Goti loumu minoneto moda ayalo ya we makafo ukanalo owo lamena imo wiyami we ya namodoka omunelo oloto pito eti loto lonomami, ³¹ Koniliusiyo, Goti ka loumanimo ya kolito, ido neta ko ánamo wenenala neta-mata gimanimo monaka ya kolaiye. ³² Yamu Yopa numudo wemomo gilifageto Saimoni kuliya ma Pita ya ilimiti enawae. Amo lilafo Saimoni bulumakau atuwa olufe lolo imo we numunau kuwo no anawaleka akaila minaiye, loto lonomaiye. ³³ Eti lonomaito, ayalo wenenala gilifoneto kamodoka wato ya kamo kane kolito animo yamu sene-muluneu lalo iye. Ido lamo ya oto ama Goti omunalo olu mau wito minonimo Wekolakafo kamo ka logimo, loto aumafofo loto lokomami yama lagetoto kolinune, loto loumaiye.

Pitakafo Koniliusi ido wenenala ka mono logimami ka

³⁴ Ena Pitakafo apito eti logimami, Goti ya wenena iya meleta eika wiyámaifa, ³⁵ ido wenena muki nedo-nedo ufa monalo-monalo koliya kolinawamo ya ido monani efe loti mele minamo wenena ya koina wi gedaiye. Kawa onale, loto oiya kolife loto kolowe.

³⁶ Ido kawa Gotikafo Isilaeli wenena fulo ledami ka ya Yesu Kilstokafo olu you lo ledami ka ya lo oloto melaiye. Wewa ya mikau-mikau wenena muki Wekolate ya ne.

³⁷ Ido kana Galilika Yonikafo noku wi-wi imo ka ya lo oloto melaito, aiga Yudia eba nedo-nedo neta muki o fedami ya moda koli minama ne. ³⁸ Koli minama ya Gotikafo Yesu ya Nasaletakati ami we lonone olunaiye, loto Felegaga Ounaki ido aumala nabaki umuto, ido Goti ya mino edainako, mika nedo-nedo uto oto wenena lalo o gedeto, ido Satanikafo olu kopaitami wenena muki ya olu faka lo gedami kawa linate muki moda koli minama ne.

³⁹ Ido lamo omudekafo Yelusalemu numudo ido Yuda wenena mikaninalo neta muki oto melami ya moda eyonimo ne. Ido yá yofolo ofo folafa, ⁴⁰ fo kamena tili (3) yalo ya Gotikafo folaigniti kofa olu nedi edeto oloto pi lomaifa, ⁴¹ ido wenena muki ya eyámae. E'e, wenena iyaina o ledami wenena yako ya folaigniti neditaito, wete-neta amoki lakoina nonimo ya oloto pi ledami ne. ⁴² Amokafo ka gedimo eti lolomami, Wenena muki ya lo oloto meleti gimalo. Ido Gotikafo wenena folamoki ido omuni kofawa minamo wenenaki lifimani itibito giminane, loto iya melami wewa namo ya minowe, loto logimalo, loto lolomaiye. ⁴³ Ido polofete muki yate amomu eti loti lamo, Wenena muki koli kikito umamo ya kuliyalo lifimanina kilili o gedenami ne, loti lamo ne.

Felegaga Ounakafo ailo feka wenena ya mino gedami ka

⁴⁴ Pitakafo kawa lo minaito, ya muki koliti minamo wenenadoka Ouna Felegaga oto mino gedaiye. ⁴⁵ Mino gedaito, ido Yuda wenena koli kikitamo ya Pitaki lakoina amo yate Gotikafo ailo feka wenena ya Felegaga Ouna moda gimami ya koliti elegiti naba ae. ⁴⁶ Eleigi ato, ido wenenawa ya luwa-lawawa ka mona-mona loti Goti ebola lomo wamo ne. Ena Pitakafo eti loto limo, ⁴⁷ Wenenawa Felegaga Ouna mino ledami yaidana oto moda mino gedainako, yamu nokafo noku wi gedenune, loti ya kemakafo mono noku wi gedenawamo kanu ya ku gedenagoliye? ⁴⁸ Yamu Yesu kuliyalo noku wi gedalo, loto auma wito logimaiye. Logimaito, ena kamena maleka lamoki mino ledo, loti loumae.

11

Yelusalemuka mono kolamo wenena Pitakafo logimami ka

(Ap 10:9-23)

¹ Ido aposoloki ido Yesu mono wenenala Yudia mikau-mikau minamo yate ailo feka wenena yaki Goti kala ya koliti kolife loti kolae, loti lamo kawa kolae. ² Yamu Pita Yelusalemu numudo itibito wito Yuda wenena koli kikitamo yate eti loti loumamo, ³ Kamo ya Goti ainala ukanigu fukámamo wenena numunigu dito wetineta lakoina namo ne, loti oudae.

⁴ Oudato, Pitakafo neta muki oloto pi umami neta ya efe loto eti loto logimami, ⁵ Etito namo Yopa numudo minoto Goti loumu minodo ya famoidana komo ya neta ma lafo-lafo naba yaidana kosinanti onawalo filiga-filiga olato, namodoka lomaiye.

⁶ Netawa lomami lulau yau komo ya numudo yafo ani-kiyani fo (4) nemo, kefa fadena ido koiyofa-aiyofa, nema-afa kosinalo moinamo, muki ya eyowe. ⁷ Ido kolomo ka nola makafo eti loto lonomami, Pitao, nedito neta auwa ofoto no, lonomaifa, ⁸ itibito ya loumomo, Wekolao, e'e, namo neta fuma wiyami mo ádami neta ya ánenamo omo ne, loto loumowe. ⁹ Loumoneto, ya ka nolamakafa kofa eti loto lonomami, Neta ma Gotikafo olu mo lotami neta yamu mo ádami ne, loto ádo, loto lonomaiye. ¹⁰ Eti

lonumuto ido netawa ya ayamaidana oto kamena tili (3) oloto pitoto ya ayalo ika oto itibito kosinauka idaiye.

¹¹ Ayalo ya we tili (3) makafo Sisaliakati gilifi namo minodo melami we ya numunalo minodo ya o fedae. ¹² O fedato, Ouna yakafo amoki unune, lotoma kaka lele kiyamoto lakoina walo, loto lonomaito, mono wenenane sikisi (6) yaki lakoina uto Koniliusi numunau yau muki idone. ¹³ Idogeto, amokafo neta fede umami mona ya lolomami etito ne. Enisole yakafo numunau oloto pi umuto eti loumami, Kamo Yopa numudo gilifageto Saimoni, kuliya ma Pita ilimiti ato ¹⁴ ka lagetto kamo ido wenenaka yaki kolato, kawa yamo olu omudi kenagoliye, loto loumaiye, loto lolomaiye.

¹⁵ Eti lolomaito, namo ka apito logimodo ya Ouna Felegaga kana lamodoka lomami yamaidana oto amodoka lomaiye. ¹⁶ Lomaito, Wekola ka limomamu kofa kane kiyoneto amokafo eti limo, Yoni ya nokafo noku wi gedaifa, Goti yamo Ouna Felegagakafo linate noku wi gedenaiye, loto limo ne. ¹⁷ Etito nenako, lalimo Wekola Yesu Kilisto koli kikito umonimo Gotikafo Ouna Felegaga lomami yamaidana oto gimagetoma ya namo ya egaidana oto Goti, E'e, loumuto kanu ku gedenamo ne? loto loga o gedaiye.

¹⁸ Ka limo kolititi odunawamo ka ma minamaito, Goti ebola loti eti lamo, Gotikafo ailo feka wenena yaki omuni kenawae, loto seni-muluni olu eleyapa winawamo mona gimami ne, loti lae.

Antiyoku numudo Yesu wenenala mau wiyamo ka

¹⁹ Ena Sitifeni ofo fulamo kamenalo koli kikitamo wenena keina naba-naba kolato, giyadato faiga upatoto uti Fonisia ebau, Saipulusi mikau ido Antiyoku numudo wamo ya kala kuwa Yuda wenenako logimimo wae. ²⁰ Eti afa, ido maleka Saipulusi ido Sailini ebalekati amo we yate Antiyoku numudo uti Giliki wenena yaki Wekola Yesu kala kuwa logimomo wae. ²¹ Logimimo wamo Wekola aumala ya mino gedami yamu wenena naba-naba seni-muluni eleyapa witi Wekola koli kikito umae.

²² Koli kikito umato Yelusalemuka monolo mau wi-wi amo wenena ya kawa koliti Banabasi ya ilifi melato, Antiyoku numudo wiye. ²³ U fedeto Goti nasafili o gedami mona ya eyeto siya-mulunau lalo kolito, ya kamena-kamena Wekola auma witi koli kikito umutiko minalo, loto logimaiye. ²⁴ Logimami we ya we lalo neto siya-mulunau Felegaga Ounakafo mino ede faitito, ido koli kikila naba ne. Ido wenena naba-naba gilimaito, Wekoladoka ekela.

²⁵ Ena Banabasikafo Solo ya moni wilinae, loto Tasusi numudo uto ²⁶ olu oloto pito, ilimito Antiyoku numudo itibito oto, melege lawokolo wewa lelema ya monolo mau wi-wi amo wenenaki lakoina olu mau witi wenena naba-naba ya api gilibi-gilibi minaiye. Ido kana Antiyoku numudo yalo Yesu ege melamo we ya Kilisto wenenalale, loti kulini melae.

²⁷ Aya kamenalo polofete maleka Yelusalemu numudoti oti Antiyoku numudo o fedae. ²⁸ O fedamo minaguti we ma kuliya Agabusi ya Ouna yakafo welalo melaito eti loto logimami, Lomu mika negu-negu kadunamu naba-naba oloto pinagoliye, loto logimaiye. (Ido kadunamuwa naba-naba ya aiga kiyaba we wenaba Kolodiusi kamenala yalo ya oloto piyaiye.) ²⁹ Ido Yesu ege melamo wenena yate mono wenenate Yudia minamo ani olu faka lenune, loti linanimo muki netani yauti ma iya meleti giminawamo neta ya olu mau wiyae. ³⁰ Etiti giminawamo netawa ya Banabasi Solote anido meleti, mono kiyabani we ya gimailo, loti gimiti gilifi melae.

12

Pita nela numuguti efili edami ka

¹ Ena aya kamenalo ya gamani kiyaba we wenaba Helotikafo monolo mau wi-wi amo wenena ya keina naba giminae, loto maleka ani-kiyanido oluto nelalo fulo gedaiye.

² Eti o gedeto ya Yoni yalafu Yemusi ya emi fanakafo ofo folalo, loto kimiwe logimaito ofo folae. ³ Ofo folato, ya Yuda wenena eyeti lalo kolamo ya geyeto kimiwele Pita yaki ana-kiyanalo olaiye. Olami Yuda wenena foli kamenanina ya beleti olufe loti fudenami neta yisi melámoti faifa kiti no-no amo foliwa yalo olami ne. ⁴ Olaito, ya kimiwe mau fo (4) minamo anido melaito ya kiyaba o ede minae. Ido mau muki yau kimiwe fo (4) minae. Etiti minato, Helotikafo Goti Elita O Gedami foliwa fuli lagetoto ya wenena muki omunido olu kalo mele edenae, loto kala kiyaiye. ⁵ Kala kiyaito, Pita ya nela numugu minaito ido monolo mau minamo wenena Pita yamu koliti Goti auma witi loumu-umu o minae.

⁶ Eti o minato, Helotikafo, Leda wenena omunido Pita olu kalo mele edenae, loto kolami kamenalo yalo luwaila sinidigu yau kimiwe lele filiga-filiga minoti kiyaba o edaigu muliti ya Pita oku ono minaito, ya auma wiyami nela lele ainikafo olufe lamo yakafo nela wi edeti, ido nela numugu kanu welalo ya kimiwe maleka kiyaba oti minae. ⁷ Ena Wekola enisolela ma kaita o oloto piyaito, nela numugu lamena nabababa ito, ido enisolekafo Pita ukanalo ofoto eku oto, Alako neido, loto loumaito, ayalo ya Pita analo ya auma wiyami nela kulalu oto mikalo olumo wiyaiye. ⁸ Ido enisolekafo loumami, Ukagalo owo wito kiyagalo winanimo neta wiyo, loumaito, kala meyalo melaiye. Ido ukagalo owo mulalo wi-wi animo ya wito nege ano, loumaiye. ⁹ Loumaito, nela numuguti Pita ege wito, Netawa ya ona fede nomámaiye. Faifa famoidana kowe, loto kala kiyaiye. ¹⁰ Kala kiyaito, lelema ya kimiwe kiyaba o edeti minamo we ya fulu gedeti uti uti, kimiwe liliga kiyaba o edeti minamo yaki fulu gedeti uti kanu gedimo ainikafo olufe lamo ya wenena numuna meya nabaleka unuwe, loti wiyamo kanu yalo o fedaito kanuwa aimolakafo kanu wiyaito, ya lumuti feka uti kanudo lakoina waido yaloti kaita enisolema fulu edeto wiye.

¹¹ Utaito, ya Pitakafo kolami, Namu oiya ya netawa ya moda ona fede nomaiye, loto kolife loto kolowe. Ido Gotikafo enisolela ilifi namodo meleto Heloti anauti ido Yuda wenena neta nosámami eti o nedanagili kani kiyagu yauti moda efili nedaiye, loto kolaiye. ¹² Eti loto kolami ya Yoni, kuliya ma Maki, olafo Malia numuna yalo ya wenena naba mau witi Goti loumu minado ya uto ¹³ numuna kila kanudo kesoba wiyaiye. Kesoba wiyaito, kouba-naba nomili ma kuliya Loda yakafo kanu winae, loto aifa, ¹⁴ Pita nola ya kolitoto siya-mulunau lalo naba kolami yamu kanu wiyámoto faifa itibito oluloto uto, Pita ya kanudo minaiye, loto logimaifa, ¹⁵ ido, Kudu-kudu kilane, loti lae. Eti loti lafa, ido, E'e, ona logimowe. Amo ya ne, loto ilulu kuto logimaito, amo yate, Enisolela ne, loti lae.

¹⁶ Eti lato, Pitakafo kanu kesoba ilulu kuto wi minaito, ya kanu witi eyeti elegiyae. ¹⁷ Elegiti minato, ya amokafo, Ka ádalo, loto anakafa mebe-maba o gimito ya Wekolakafo nela numugu yauti ilimi feka itami mona logimaiye. Logimami ya Yemusiki ido koinatefo-mota yaki netawa yamu logimalo, loto logimito fulu gedeito eba mauka wiye.

¹⁸ Ena ko lito nela numugu kimiwe yate, Pita egau wiye? loti lo yaleka waka oti ya koli naba-naba koli minae. ¹⁹ Koli kolato, Helotikafo lito ya auma witi moni wili edafa, olu oloto piyámato, ya kimiwe kiyaba o edamo ya loga-miga o gedeto ya gini folalo, lito eti o gedae. Eti o gedato, Heloti Yudia mikalo fulito Sisalia numudo uto yalo minaiye.

Heloti folami ka

²⁰ Heloti ya Taiya numudo wenenate Saidoni numudo wenenate moila fiyaito, wenenawa yate luni-kani olu lawoko meleto amoki lokoli-fakoli minenune, loti kolae. Eti loti koliti, komu ya Heloti numuna kiyaba we Bilastusi ade olu faka lenaiye, loti uti kala olae. Kala olamo ya ayau eba Heloti kiyaba o gedami wenena konuma kobina lumu-lumu anako amoki fina fiyámenune, loti you amene mona mele ledoto, loti Heloti nedo unune, loti lae.

²¹ Eti lato, kamena melami aya kamenalo Helotikafo kiyaba we wekudi ekeinalla ya wito folomolalo amedoto minoto wenena ka logimaiye. ²² Ka logimaito, wenena yate, Aiyo, amo ka limo ya wenena kani minámaiye. E'e, ya goti kala ne, loti au naba lomo wae. ²³ Etiti au lato, Heloti ya Goti ebola ádainako, ayalo Wekola enisolelakafo ofaito koiyofa-lenipate ukana lulau nato folaiye. ²⁴ Folaito, Goti kala ya u naba uto upatomo wiye.

²⁵ Ido Banabasite ido Solote lononi olami fuli lito Yelusalemukati oti Yoni kuliya ma Maki ya ilimiti itibiti aiye.

13

Banabasite ido Solote mono lonodo gilifi melamo ka

¹ Ido Antiyoku numudo yalo monolo mau wiyamo wenena minagu ya kala kuwa lalo lo oloto melamo we ido ka mono api gilibamo we minae. Aya wewa kulini etito ne: Banabasile, ido Simeyoni ya kuliya ma Nigele, ido Sailinikati ami we Lusiusi yale, ido Manaini ya amo kipa minami kamenalo kiyaba we wenaba Helotiki lakoina minoto naba idami we yale, ido Solo ya ne. ² Etito Wekola ouni-luni-kani umuti konuma ánoti moi witi minamo kamenalo Ouna Felegagakafo, Banabasite ido Solote lonone olunawaiye, loto logimomo yama ya linate lelewa ya fokiti iya melalo, loto logimaiye. ³ Yamu konuma ánoti moi witi Goti loumuiti anikafo atenido meleti gilifi melae.

Banabasite ido Solote ya Saipulusi mikau kala kuwa lalo logimami

⁴ Ouna Felegagakafo etito lelewa gilifi melaito, ya uti Selusia numudo akaimaleka fedeti sipiku diti uti Saipulusi mikau ya kuwo no muliti nedo ya uti, ⁵ Salamisi numudo fedeti, Yuda wenena mono numunigu Goti kala ya lo oloto melaito, ido Yoni yaki lakoina minoto ya ani olu faka limo ne.

⁶ Etiti nokafo olu ogona imo mikau ya moni fuli loti u Pafosi numudo fedeti yalo ya Yuda we ma kibe lusa ki-ki imo suki polofete ma kuliya Ba-Yesu, ido kuliya ma Elimasile, loto nemo wewa ya katula aiye. ⁷ Wewa ya aya ebau kiyaba we wenaba Segiusi Paulusiki lakoina minaito kiyaba we wenaba ka manenau nemo we yakafo Goti kala ya kolinae, loto Banabasite ido Solote ka fulu gedaiye. ⁸ Ka fulu gedaifa, Elimasi ya kuliya mona ya kibe lusa ki-ki imo we yakafo wewa lele ya kuwonibo buluto kiyaba we wenaba ya koli kikitimo monaleka yati olu eleyapa wi edenae, loto lono olaiye, ⁹ Lono olaifa, ido Solo, kuliya ma Polo, ya siya-mulunau Ouna Felegaga mino ede faitimo yakafo Elimasi efe loto kogo eyeto eti loumami, ¹⁰ Kamo ya Satani nomilipala minane. Ido mona-ana efe limo mona muki ya kuwolafo minane. Ido kote wiyanimonaki, nosámami netaki yakafo ukagau faitimo ne. Wekola monala lalo ya olu kopa omo wanimo monaka ya fulitámenabe? ¹¹ Kamo eti o-o minaninako, oiya Wekolakafo kofageto omuga likoto minoto ya kamena ma yaloti fo limo ya ágenagolane, loto loumaito, ayalo amodoka ya limuki ido sinidimoki ya aito omuna likaito anakafo kanu moni wilito analo oluti kanu ilibinawamo wenena moni wili-wili o minaiye. ¹² Netawa oloto piyami ya kiyaba we wenaba yakafo eyeto ido Wekola kala api ilibamo ka ya kolito elegito koli kikitaye.

Pisidia mikau Antiyoku numudo ya mono lono olami ka

¹³ Ena Poloki lakoina moinamo wenenala yaki Pafosi numudo fuliti sipiku kofa diti uti Pamufilia mikalo Pega numudo fedato, yaloti ya Yoni fulu gedeto itibito Yelusalemu wiye. ¹⁴ Wito, Pega numudokati uti Pisidia mikalo Antiyoku numudo fedae. U fedeti Sabati yalo Yuda wenena mono numunigu diti amedoti minato, ¹⁵ ido wemakafo lo melami ka ido polofete lufuwa wiyamo ka yauti ya kato fuli lito mono numuna kiyaba we yate ka fulu gedeti eti logimamo, Mono wenenate-motao, olu auma wi ledenami ka ya logiminune, loti kolitima kawa ya lolomalo, loti logimae.

¹⁶ Eti logimato, Polokafo nedito anakafa mebe-maba oto eti logimami, Linate Isilaeli wenenaki ido ailo feka wenena Goti koliya kolamo yaki ka lenagolomo ya kolalo. ¹⁷ Lamo Isilaeli wenena Gotite yakafo lamo aute-mota kolofate ya iyaina o gedeto, ido Isipika wau uti minamo kamenalo ya kipa ufa fito ya olu mau naba-naba wi gedeto, aumala aumafoto limo yakafo ebawa yaloti gilimito wimo ne. ¹⁸ Etito gilimito fafato mikalo wito melege foti (40) yalo ya minomo wamo wenenawa mona nosámami melafa, kiyaba lalo o gedemo wimo ne. ¹⁹ Etito ya ido Kenani mikalo wenena afo monalomonalo seweni (7) ya minamo ya ginito mikani ya oluto wenenala gimami ne. ²⁰ Gimaito, ya minomo wamo melege fo hadeti fifti (450) yaidana olu fuloti minamo ne.

Etiti minotiti wenenane ya kiyaba o gedenawae, loto kiyabani we ya olu oloto pi gimi-gimi omo polofete Samuweli kamenalalo wiye. ²¹ Ido aya kamenalo ya Isilaeli wenena yate Goti eti loti loga o edamo, Kiyabate we wekudi kiyaba o ledenami we ma lumunabe? loti loga o edato, Benisamini ufa fiyaigu yauti ya Kisi nalafo Solo ya olu oloto pi gimaito wewa kiyaba o gedemo melege foti (40) ya wiye. ²² Etito kiyaba o gedaito, aiga Gotikafo Solo olu fulu edeito ya Defiti kiyabani we wekudi mino gedenaiye, loto olu oloto pi gimaiye. Gimami we yamu eti limo,

Yesi nalafo Defiti kala kiyami ya namo kane kiyomo yamaidana oto nenako, eti enaiye, loto namo senemulune kolomo neta muki ya meyalo melenagoliye, loto ka mono lufuwau (*Sng 89:20*) ya nemo ne. ²³ Eti loto ido lo mele ledami kala ya kulawa linaiye, loto wewa ufa fiyaigu yauti lamo Isilaeli wenena olu omude kami we Yesu ya lomami ne.

²⁴ Ido komu Yesu ámami kamenalo Yonikafo Isilaeli wenena muki seni-muluni eleyapa witi mono noku wi fuli lenawae, loto lo oloto melemo wimo ne. ²⁵ Ido mono lonola ya fuli lenagolito ya amokafo eti loto loga o gedami, Linate kolamo ya namo kema ne, loti kolae? Namu wewa ya minámowe. E'e, aiga enami we ya namo efe yamo kiyanaló wiyami netala olu fulu edenamo ya efe ádenagoliye, loto logimaiye.

²⁶ Mono wenenane-motao, linate Abalahamu nakulafo-mota minamo yaki linate ailo feka wenena Goti koliya kolamo yaki lamodo kawa olu omude kenami ka ya fulu ledami ne. ²⁷ Yelusalemuka minamo wenenaki, ido kiyabani weki ya Yesu efe loti eyámamo ne. E'e, ido aya wenenawa ya Yuda mono numunigu SabatikuSabatiku ya polofete lufuwa wiyagu yauti katoti koliti o-o minamo wenena ya Yesu ligiya loumado ayalo ya polofete ka lamo ya olu wiyami ne. ²⁸ Wenenawa Yesu ofo fulunawamo ka ya moni wilamo olu oloto piyámafa, ofo folo, loti Pailati ilulu kuti loumamo ne. ²⁹ Ido amomu polofete yate ka mono lufuwau wiyamo neta muki yama o ede fuli loitato, ege melamo we yate kono ukana ya yá yofoloti oluti uti kifana lulau mele edamo ne. ³⁰ Mele edafa, Gotikafo folaiguti olu nedi edaiye. ³¹ Olu nedi edaito, ido komu Yesu ofo folámamo kamenalo Galili mikalo fulito Yelusalemu wimo kamenalo amoki lakoina wamo wenena ya Yesu fulutoto kofa nedami we ya kamena so loto oloto pi gimaito eyae. Oiya aya wenenawa yate lamo Isilaeli wenenate Yesu kala kuwa lo oloto mele-mele logimae.

³² Yesu kala kuwa lalo ya logimoge. Gotikafo Yuda wenenate autefo kolofate-mota ya giminae, loto adeina auma wito lo mele gimami yama ³³ Yesu folaiguti olu nedi edaido yalo nanibo-mota minonimo yaki ailo feka wenenaki auma wito lo mele gimami kala oiya moda olu kulawa o ledetaiye. Yamu Gotikafo eti loto limo,

Namo ya onema kamo kedoneto, ya nanimo Nanefo ya minane, loto ka mono lufuwau (*Sng 2:7*) ya nemo ne. ³⁴ Ido Gotikafo Yesu folaiguti olu nedi edainako, ukana aumala fitala kiyámenami ne, loto kawa ya onale, loto lilibami ka ma Goti ya eti loto limo,

Namokafo komu Defiti felegaga neta lalo ona nemo neta yama kumunae, loto lo melomo netawa yama linate giminae, loto ka mono lufuwau (*Ais 55:3*) ya nemo ne. ³⁵ Yamu eba maleka eti limo, Kamokafo felegaga we ya ukana aumala fitala kiyámenaiye, loto auma wito lane, loto ka mono lufuwau (*Sng 16:10*) ya nemo ne. ³⁶ Ido Defiti kofawa minami kamenalo ya Goti kalalo meyalo meletu wenenala minagu ya lono olumo uto folageto aulafo-mota mele gedagu ya mele edato kono ukana fitala kiyami ne. ³⁷ Nefa, ido wewa ama ya Gotikafo olu nedi edami we ya kono ukana fitala kiyámami ne. ³⁸ Yamu wenenane-motao, Yesu neta imo yakafo lifimate ya kilili o ledami ka ya lo oloto mele gimonimo ya kolinagilae, loto kolone. ³⁹ Ido Mosese lo melami ka yakafo nosámami mona-ana muki kilili o ledeto monanina efe limo wenena minae, loto lo ledami ogoufámami yama wewa yakafo koli kikitamo wenena muki ya lifimani kilili o gede fuli loto monatina efe limo wenena minae, loto lo gedami ne. ⁴⁰ Ido polofete lo melamo ka ya linatedoka gimitenaiye, loto koti moinalo. Kawa ya eti lamo,

⁴¹ Linate Goti kamana kiyamo wenena ya kolalo. Namokafo linate minamo kamenalo neta enamo yama makafo netawa logimami neko, koli kikito umámagi ne. Netawa enamo ya linate eyeti kati ligi-ligi kiti u kopa walo.

loti ka mono lufuwau (*Hab 1:5*) ya nemo ne, loto Polokafo logimaiye.

⁴² Ena Polote Banabasite Yuda wenena mono numunani fuliti unagilaido wenena yate eti logimamo, Kofa Sabatiku ya itibiti oti ka maki enu witi lolumunawaiye, loti logimae. ⁴³ Logimiti wenena mau naba mono numuniguti lumuti Yuda wenena so loti ido ailo feka wenena Yuda mono auma witi kolamo yaki Polote Banabasite gege wato, lelewa yate kani oluti Goti nasafilila mona ya fulitámoti olu kikito minalo, loti logimi minaiye.

⁴⁴ Ena Sabati ma o fedaito, wenena so loti numuna meya nabau minamo ya Wekola kala ya kolinuwe, loti oti mau naba wiyae. ⁴⁵ Mau naba wiyamo ya Yuda wenena yate geyeti komumu witi, Polo ka limo ya wi fuko edeti kamana kiyae.

⁴⁶ Eti ato, Polote ido Banabasite kolini kolámoti eti logimami, Yuda wenena Goti kala komu logiminune, loto moda logimitoto nefa, kawa koli kikito umámoti meti umamo linanimo ya omude kofawa minowa-minowa oto minomo dinumo ya ogoufámone, loti lanako, lamo ya fulu gedeto ailo feka wenena minado yalo unagoloiye. ⁴⁷ Yamu Wekolakafa eti limo

Namokafo linate mikau-mikau uti olu omuni kenawamo ka logiminawae, loto ailo feka wenena seni-muluni lamena o gedenawamo wenenane ya gilifi melowe, loto ka mono lufuwau (*Ais 49:6*) ya nemo ka auma wito lolomaiye, loto logimaiye.

⁴⁸ Ido ailo feka wenena kawa ya koliti senimulunigu lalo koliti Wekola kala ya lalo ne, loti lamo wenenawa ya omuni kofawa minowaminowa oto minomo dinagilae, loto iyaina o gedeitami wenena ya koli kikitae.

⁴⁹ Ido mikau-mikau ya Wekola kala upatoto wifa, ⁵⁰ ido Yuda wenena yate Goti koliya kolamo wenaipa kulini nemoki ido numudo wenabanina yaki ile fali senigu wiyato, Polote Banabasite kamani kiti olu keina naba o gedeti ebanidoti giyadato wami ne. ⁵¹ Giyadanako, ya wewa lele kiyenido momupa itili fuliti Aikoniyamu numudoka waiye. ⁵² Uti Yesu ege melamo wenena ya alikani naba-naba ato, ido Ouna Felegagakafa seni-mulunigu faito mino gedaiye.

14

Polote Banabasite Aikoniyamu numudoka mono logimami ka

¹ Ena Aikoniyamu numudo Polote Banabasite ayaida oti Yuda wenena mono numunigu diti lo oloto mele gimaito, wenena so loti Yuda wenenaki ailo feka wenenaki ya ka lami koliti koli kikitae. ² Eti afa, Yuda wenena koli kikitamo yate ailo feka

wenena ile fali senigu witi Yesu wenenala yamu seni kala-kala lagetoto koli nosámami giminawae, loti kani fiyae. ³ Etito Polote Banabasite ya aya ebawalo ya kamena fana minoti kolini kolámoti Wekola yamu auma witi logimimo waiye. Eti o minaito, ya Wekolakafa nasafili o gedami kala kolinawamo wenena kawa ona kulako ne, loto kolinagilae, loto aumala gilibami neta monamona olu oloto pi giminami auma ya we lelewa gimaiye. ⁴ Gimaito, numuna meya nabau minamo wenena fokiti maleka ya Yuda wenena amodoka ekelato, ido maleka ya aposolodoka ekela.

⁵ Eti ekelato, aiga ailo feka wenenate, Yuda wenenate ido kiyabani weki yate lelewai olu keina gimito kifanakafa gini fulunune, loti kudawani ki minae.

⁶ Etiti kudawani ki minato, Polote Banabasite kawa ya kolititi koli uti Likonia mikalo u fedeti Listila numudo ido Debe numudo ido numuna eba ma mino adu ekeleto nemo ebau yaki moniti ⁷ kawa kuwa lalo ya logimimo waiye.

Listila numudo Polote Banabasite lo oloto melami kani

⁸ Ido Listila numudo yalo we ma olafo mulunauti kiyana galidimo ya kanu ogofuto moinámami we ma ne. ⁹ Aya wewa ya Polo ka logimami ya koli minaito, Polokafo efe loto eyeto kolami ya wewa Yesu koli kikito umaito, olu faka lo edenaiye, loto kolito ¹⁰ ya lula fito eti loumami, Kiyaga leya wito neido, loto auma wito loumaito, ayalo satomo akaiya wito apito kanu moinaiye.

¹¹ Kanu moinaito, ido wenena mau naba yate Polo neta imo ya eyeti au loti eti lamo, Aiyo, goti ya wenena ukade yaidana oti bulamo ya lamodoka lomae, loti Likonia kanidokati au loti lae. ¹² Ena Banabasi ya suki goti kuliya Susile, loti melae. Ido Polo ka lo fukoto lo-lo imo yamu suki goti kuliya Hemesile, loti melae. ¹³ Ido suki gotinina Susi mono numunala ya numuna meya naba kilala feka ya ne. Ido suki goti Susi yokila ki umami weki, ido wenena mauki aposolowa lele yokila ki giminuwe, loti kolanako, yamu yokila ki giminami wekafo bulumakau weki ido ekeina neta-mataki oluto numuna meya naba kanu welalo ya aiye.

¹⁴ Etito aifa, aposolo Banabasite Polote kawa ya koliti ukanido owo ya fekaliti wenena naba mau minamo ya maunigu oluloti oti au loti lami, ¹⁵ Aiyo, linate nediti neta ya o minae? Lamo ya faifa we linate yaidana oto minoiye. Lamo ya kawa kuwa lalo ya lo oloto pi gimito linate suki goti kopa neta koli umamo ya fuliti eleyapa witi, Goti omuna kofawa nemo we mika kosina, kuwo no ido neta-mata mona-mona yau nemo ya olu oloto piyami wema ya ekelenawae, loto logimoie. ¹⁶ Komu adeina amokafo wenena ya linanimoni monani ya melenawae, loto koitami nefa, ¹⁷ aimola monala ya moda olu oloto pi lomaiye. Amo ya kosinaiti ko fulo gedeto ido neta kifamo ilawa kula lenami kamenalo wenineta ya gimainako, yamu netawa eti imo yakafo kiyaba lalo o gedami monala ya gilibaiye. Gilibaito, linate koti seni-mulunigu alikani nabanaba ae, loto logimaiye. ¹⁸ Etito logimaifa, ido wenenawa yate we lele yokila ki giminagolone, loti ilulu kuwato, ido Polote Banabasite, koiya naba fiti, E'e, loti lo fuko gedaiye.

Polo kifanakafa ofamo ka

¹⁹ Ena Antiyoku ido Aikoniyamu numudokati Yuda wenena ma oti wenena kani fiyato, kifana fuloti Polo ofae. Ofamo ya fulutaiye, loti koliti ukana ya ika oti numuna meya naba kilalauti oluti feka wae. ²⁰ Oluti feka wafa, ido ege melamo wenena oti olu ogona o edato, kofa nedito numuna meya nabau itibito uto leda ya Banabasite Debe numudo waiye.

Lelewa itibiti Antiyoku numudo Silia ebau wami ka

²¹ Ido Polote Banabasite kawa kuwa lalo ya Debe numudo lo oloto meleti, wenena so loti olu Yesu ege mele gedaiye. Ena itibiti Listila numudo, ido Aikoniyamu numudo, ido Antiyoku numudo o fedaiye. ²² O fedeti ya Yesu ege melamo wenena auma witi

koli kikito umutiko minenawae, loti apito logimimo waiye. Apiti logimami ya eti lamo, Lalimo ya Goti wekudi wenenala kiyaba o ledami kilalau dinune, loto kolinumo ya mikalo amau komu ya keina so loto ya kolinumo ne, loti logimaiye. ²³ Eti logimiti Polote Banabasite, Monolo mau wi-wi amo wenena maunigu-maunigu yauti mono kiyaba we minenawae, loti we maleka iyaina o gedeti ido weni-neta moi witi minoti, Goti loumu-umu minotiti kiyabani wewa Wekola ya koli kikito umamo we ya analo ya melae.

²⁴ Analo meleti Pisidia mikalo monimo uti Pamufilia mikalo fedeti, ²⁵ Pega numudo minamo wenena ya kala kuwa logimititi Atalia numudo lumuti, ²⁶ yaloti sipiku diti uti Antiyoku numudo fedaiye. Antiyoku fedami ya komu mono wenena ya wewa lele mono lono olunawami Goti nasafili o gedageto lonola olunawaiye, loti Goti analo melato, uti lonowa olumo utiti fuli lagetito itibiti aya ebau kofa aiye. ²⁷ O fedeti yalo Polote Banabasite yate mono wenena ya olu mau wi gedeti Gotikafo lelewa ani olu faka loto auma wi gedaito mono lono olami ka logimiti, ido ailo feka wenena koli kikitamo kanu wi gedami ka ya logimaiye. ²⁸ Etito logimiti Yesu ege melamo wenenaki kamena fana lakoina minae.

15

Kanisole Yelusalemuka mau wiyamo ka

¹ Ido wemomo maleka Yudia mikaloti oti Antiyoku numudo fedeti Yesu mono wenenala eti loti api gilibamo, Linate Mosese lo melami kala yauti api lilibami mona ya meyalo meleti Goti ainala ukadigu fukámenawamo ya olu omudi ágenawamo ne, loti api gilibi-gilibi o minae. ² Etiti gilibanako Polote Banabasite wenenawaki auma witi moila naba fiyae. Kawa yamu Yesu wenenala yate Polote Banabasite lakoina koli kikitamo wenena maki ya iya meleti aposolo ido mono kiyaba we minadoka ya uti kama neta api gilibamo ka yamu lokoli-fakoli minenagilae, loti Yelusalemuka gilifi melato wae.

³ Etiti mono wenena ya gilifi melato uti Fonisia ebalo ido Samalia ebalo monimo uti ailo feka wenena seni-muluni eleyapa wiyamo mona yamu logimi-gimi omo wae. Kawa ya Yesu mono wenenala koliti seni-mulunigu lalo naba kolae.

⁴ Seni-muluni lalo ito, ido Polote Banabasite ya Yelusalemuka u fedaito, Yesu mono wenenalati, ido aposoloti, mono kiyaba weti yate aiyo-koiyo naba logimato, Gotikafo lonone olunaiye, loto mino gedaito lonola olamo ka ya logimaiye. ⁵ Eti logimaito, koli kikitamo wenena ma Falisi we minaguti amo yate nediti eti lamo, Ailo feka wenena Goti ainala ukanigu fukoti Mosese lo melami ka olu meyalo melalo, loto auma wito logiminune, loti lae.

⁶ Eti lato, ya aposoloki mono kiyaba weki kawa ya fokito kolinuwe, loti olu mau witi ⁷ kamena fana ka lo yaleka waka o minato, Pita nedito eti logimami, Wenenane-motao, komu Gotikafo ailo feka wenena ya kala kuwa lo oloto melageto ya koliti koli kikito numunawae, loto linate minagu yauti namo ya iyaina o nedetami mona yama moda koli minamo ne. ⁸ Goti setemuludeu koli-koli imo wekafo kolami ya ailo feka wenena koli kikito numunawamo wenenane minae, loti ya kolinawae, loto Ouna Felegaga lomami yamaidana oto gimaiye. ⁹ Etito gimami ya mona ailo mele gedeto, ido mona ailo mele ledámaiye. E'e, moda koli kikito umanako, lifimanina ya kilili o gedaiye. ¹⁰ Eti nemo nenako, linate nediti Goti siya olu kala-kala lo edae? Lamoki ido autefo-motaki keina ya mofunumo ya ogoufámonimo keinawa ya nediti olu mofu gedae? ¹¹ E'e, etito minámaiye. Wekola Yesu Kilisto ya nasafilila yakafo olu omude kami yaidana oto wenenawa yaki olu omuni kaiye, loto koli minone, loto logimaiye.

¹² Etito logimaito, mau minamo muki ya ka meto fulitaito minoti Gotikafo Polote Banabasite gimaito ya aumala gilibami neta ya ailo feka wenena minagu olu oloto pi gedami ka Polote Banabasite logimaito koli minae.

¹³ Ka logimi fuli lito Yemusikafo eti loto logimami, Mono wenenane-motao, ka lomo ya kolife loti kolalo. ¹⁴ Gotikafo ya namo wenenane minenawae, loto komu ya ailo feka wenena minaguti aimola wenenala iyaina oto kiyaba o gedami mona ya Saimonikafo lolomaito kolone. ¹⁵ Ido polofete yaki ka ayamaidana eti lamo,

¹⁶ Wekolakafo ka asa wito eti loto limo, Aiga namo itibito oto Defiti numuna lumu fou limo ya kofa kuto numuna u kopa wimo ya olufe lenae. ¹⁷ Yamu wenena liliga yaki ido ailo feka wenena nanimo wenenane minenawae, loto lo melomo wenena yaki ya Wekola moni wilinawamo ne. Ido ailo feka wenena nanimo wenenane minenawae, loto Wekolakafo netawa eti imo ne, loto ¹⁸ Wekola komu adeinalekati netawa kolami we yakafo eti limo ne, loti ka mono lufuwau (*Amo 9:11-12*) ya nemo ne.

¹⁹ Yamu kane-manene kolomo ya ailo feka wenena yate eleyapa witi Gotidoka wamo wenena ya keina gimámenune, loto kolowe. ²⁰ Keina gimámoto ka fulu gedeto etito logiminuwe, Konuma-kobina suki gotinina gimamo ya ánaló. Ido kopa olu onámalo. Ido neta kenobalalo ipili witi ofo folamo ya ánaló. Ido wanu yaki ánaló, loto lufuwa wi fulu gedenune. ²¹ Yamu adeinawakati numudo-numudo Mosese kala ya lo oloto mele-mele minato, ido oiya ya ayaidana oto Sabatiku-Sabatiku Yuda wenena mono numuni negu-negu ya katoto koli-koli o minone, loto logimaiye.

Ailo feka wenena koli kikitamo ya kanisole wenena yate lufuwa wi fulu gedamo ka

²² Ena aposolo ido mono kiyaba weki lakoina mono wenena mau naba muki yaki ka lo kifititi minagu yauti we lele ma olu oloto piti, Polote Banabasiteki lakoina Antiyoku numudo unawae, loti mono wenena kiyabani we ya kuliya Yudasite kuliya ma ya Basabasi, ido we ma kuliya Sailasi ya olu oloto piti lufuwa witi gimato oluti wae. ²³ Wato, lufuwawa wi fulu gedeti eti lamo,

Aiyo, lamo aposolo ido mono kiyaba we ya mono wenenatina minonimo yate linete ailo feka wenena ya Antiyoku numudo minamo, ido Silia ebau minamo, ido Silisia ebau minamo, ya setinane, loto aiyokoiyo ka fulu gedone.

²⁴ Ena wenena ma lamodokati uti linatedoka u fedeti ka lamo yakafo seti-muludigu fiti kati-manidi ya olu kopaitae, loti lamo ka ya kolone. ²⁵ Aya kawa ya kolito olu mau wito ka lo kifito sete-mulude olu lawoko meleto we maleka iyaina oto wewaki Polote Banabasite sete-mulude gimonimo weki lakoina linatedoka gilifi melone. ²⁶ Wewa lele ya Wekola Yesu Kilisto lonola olainako, yamu wenena gini fulunune, loti igamu ae. ²⁷ Yamu Yudasite ido Sailasite yate wenikafo ka lufuwa wi fulu gedonimo yaidana oto logimato kolinagilae, loto gilifi melogeto wae.

²⁸ Ido lamoki Ouna Felegagaki ya keina maki olu mofu gedámenune, loto efe loto kolonimo yamu mona etiti logiminumo ya meyaló melalo. ²⁹ Ido suki goti ya konuma kobina ofo ki gimamo ya linete moi witi ánaló. Ido wanu yaki moi witi ánaló. Ido neta ma kenobalalo ipili witi ofo folamo yaki moi witi ánaló. Ido kopa-napa olu onamo mona yaki melámalo. Linete netawa-matawa ya ekena oti moninawamo ya lalo ne. Modae, loti ka lufuwa wi fulu gedae.

³⁰ Wemomoma ya gilifi melato, uti Antiyoku numudo ya lumuti mono wenena muki olu mau wi gedeti, lufuwama ya gimato, ³¹ katoti koliti olu auma wi gedeti fulamo lufuwa yamamu seni-muluni lalo iye. ³² Etito Yudasite Sailasite ya polofete minoti ya wenena ya olu aila wi gedeti olu auma wi gedenune, loti ka naba logimi minaiye. ³³ Wewa lele ya kamena fana Antiyoku numudo minaito ya Yesu mono wenenala yate you amene mona ya mino gedenaiye, loti wenena gilifi melamo wenenadoka ya itibito unawaiye, loti gilifi melae. [³⁴ Gilifi melafa, Sailasi ya amaleka fa minenae, loto fa ne.]

³⁵ Ido Polote Banabasite Antiyoku numudo minoti yalo amoki wenena liligaki Wekola kala api gilibiti lo oloto mele-mele o minae.

Polote Banabasite koina wiyami fuko filiga-filiga ami ka

³⁶ Ena aiga Polokafo Banabasi eti loumami, Numudo-numudo uto Wekola kala lo oloto gimonimo ya mono wenenate koli kikito umamo monanina geyenaliye, loto itibito unune, loto loumaito, ³⁷ Banabasikafo Yoni kuliya ma Maki yaki ilimito lakoina unuwe, loto kolaifa, ³⁸ ido Polokafo amomu kolami ya Pamufiliaka fulo ledeito wito lamoki lakoina lonodo áumonimoma nenako, iliminalimo ya efe ádenagoliye, loto kolaiye. ³⁹ Etito kolami yamu moila naba fiti, lelewai fokiti ailo-ailo waito, Banabasikafo Maki ilimito sipiku idaito Saipulusi ebau ya waiye. ⁴⁰ Ido Polokafo Sailasi ya ilimaito lakoina waito, ya mono wenena yate Wekola nasafilila ya linete unawaido lakoina mino gedenaiye, loti logimato, ⁴¹ Silia ebau ido Silisia ebau yau moniti monolo mau wi-wi amo wenena ya olu auma wi gedemo waiye.

16

Timotite ido Polote lakoina wami ka

¹ Ena Polo ya Debe numudo fedeto, uto ya u Listila numudo fedaito, yalo Yesu ege melami we ma kuliya Timoti ya minaiye. Kipawa olafo ya Yuda wena koli kikito umami wena ya ne. Ido melafo ya Giliki we ne. ² Ido mono wenena Listila numudo minamo ido Aikoniyamu numudo minamo yate kipawa monala lalo eye-eye amo ne. ³ Ido kipawa Timoti ya Polokafo ilimito unae, loto kolami ya Yuda wenena muki mika yalo minamo yate melafo ya Giliki we ne, loti kolamo yamu Polokafo Goti ainala ukanalo fuko edaiye. ⁴ Fuko edetoto ya numudo-numudo monimo uti aposolote mono kiyaba wete Yelusalemuka minamo yate, Eti enawae, loti lamo ka ya logimiti, linete kawa ya olu meyalo melalo, loti koli kikitamo wenena ya logimimo waiye. ⁵ Eti logimato, ya monolo mau wi-wi amo wenena koli kikinina ya aumafofo lomo idaito, ya ido kamena-kamena wenena ma oti enu witiko minae.

Polokafo Masedonia we ya famoku eyami ka

⁶ Ido Poloki lakoina moinamo wenenaki Esia ebau uti, kala logiminuwe, loti afa, Ouna Felegagakafo kanu ya ku gedaito, Filigia ebau ido Galesia ebau ya numuna meya nedo-nedo monimo wae. ⁷ Monimo uti Misia eba onowalo ya fedetiti Bitinia ebau ya unuwe, loti kolafa, Yesu Ouna yakafo kanu ku gedaito, ⁸ ya Misia elita oti Tolowasi numudo lomae. ⁹ Lumuti yalo luwaila Polokafo neta famoidana kami ya we makafo eti loumami, Kamo ya Masedonia ebateu ya oto ade olu faka lenage ano, loto auma wito loumaiye. ¹⁰ Eti loumaito, Polo ya famoidana kaito, lamo ya Gotikafo kawa kuwa lalo ya logiminawae, loto Masedonia ebau lilifi melaiye, loto koloninako, yamu unune, loto ayalo ya koukamete olu kenumu one.

Lidia siya-muluna olu eleyapa wiyami ka

¹¹ Lamo sipiku dito Tolowasi eba ya fulito efe loto u akaila Samotelesi ebau kuwo no ogona ido ya fedeto, ido uto leda ya Neyapolisi numudo ya u fedone. ¹² Fedeto sipikuti lumuto u Filipai numudo u fedone. Komu aya ebalo ya Lomu wenena ya o fedeti numuna meya naba ku onamo ebawa Masedonia mikau Filipai ya kuliya nemo numudo yalo kamena maleka minone.

¹³ Ido Sabatiku ya numuna meya naba ya fulito no nabalo uto Yuda wenena ya Goti loumu-umu amo eba nefe? loto kolito ebawalo u fedeto amedoto yalo wenaipa mau witi minamo ya ka logimone. ¹⁴ Ka logimogeto, wenaipa kolagu yauti ailo feka wena ma Goti ouna-lula-kala umami wena kuliya Lidia ya Taiyataila numudo yalo lafo-lafo lalo-talo kisi limo netalo kifana lono olami wena yakafo ka lonimo ya kolaiye. Kolaito,

Wekolakafa wenawa siya-mulunau lono olaito, Polo ka logimami ya kolito kolife loto kolito koli kikitaye. ¹⁵ Koli kikitimo wena yaki ido wenenalaki noku wiyado ya amokafa lolomami, Linate ya namo Wekola koli kikito umaiye, loti kolitima ya numuneu diti minenawae, loto auma wito lolomaito, O, loto idonimo ne.

Polote ido Sailasite nela fiyami ka

¹⁶ Kamena ma Yuda wenena Goti loumu-umu amo ebalo ya unune, loto uto kouba-naba nomili ma Satani kimiwela mino edami ya katula one. Satani kimiwela yakafo nomili welalo ka melaito, falukami ka ya lo oloto mele-mele ito wenena yate ka limo ya kolinune, loti meina fi-fi ato, nomili aboga ya kifana ko namo we builamo ne.

¹⁷ Nomiliwa yakafo lamo Polokeleki lege-lege oto au loto eti limo, Wemomo yaleka yate olu omude kenawamo mona yamu logimi-gimi minamo ya akaiya dito nemo we kouba-nabala we minae, loto au loto logimi-gimi o minaiye. ¹⁸ Etito kamena-kamena ya ilulu kuto lo-lo o minaito Polokafo eleka fito eleyapa wito Satani kimiwela eti loumami, Namu Yesu kuliyalo lokomowe. Kamo ya nomili lulauti yauti dito wo, loto loumaito, ayalo ya fulu edeito wiye.

¹⁹ Ena nomili aboga wemate kifana naba oluti mau wiyamo mona ya fuli limo yamu koliti Polote Sailasite ani-kiyanido oluti ika-ika oti, maketilo yalo kiyaba we mau witi minado gilimiti uti, ²⁰ ka olu efe lo-lo amo we omunido ya olu nedi gedeti eti logimamo, Yuda we lele ya numudelo oti lute olu kopa o ledeti ²¹ mona ma api lilibami ya lamo Lomu wenena ya oluto meyalo melogetoma ya lo melami kate ya fukenumo ne, loti lae.

²² Eti lato, wenena mau naba minamo yaki we lele ya apiti gini minato, ka olu efe lo-lo amo we yate ukanido owo wakoti kefa yakafo ginalo, loti logimae. ²³ Eti logimato, kefakafo ginititi gilimiti uti nela numugu yau fulu gedeti, nela numugu kiyaba we ya feka utenawaiye, loto kiyaba o, loti aumafofo loti loumae. ²⁴ Loumato kiyaba we yakafo ka lamo ya kolito wewa lelema gilimito uto ofugu nela numuna lulau muliti yau fulu gedeito ya ya naba fukamo yakafo kiyanido olu kiki lo gedaiye.

²⁵ Ena luwaila akaila ya Polote ido Sailasite Goti loumuti mono nema loti ebola laito nela fiyamo we liliga ya noni koli minato, ²⁶ ena mima naba kaitato oto, nela numuna lagi ya momoga oto, ido nela numugu kanu muki ya kaita faifa wi godito, nela fiyamo we muki ani-kiyanido auma wiyami nela ainikafo olufe lamo yakafo nela wiyamo ya muki kulalu oto mikalo olumo wiyaiye. ²⁷ Olumo wiyaito, nela numugu kiyaba wekafo oku onaiguti nedito, kanu muki wito godimo ya eyeto, Aiyo, nelalo we ya koli utae, loto kolami yamu emila naba ya kimelauti ika oto aimola ukana ya ofo fulunae, loto ito ²⁸ Polokafo lula fito loumami, Ukaga olu kopaitamo. Lamo muki ama ya minone, loto au loto loumaiye. ²⁹ Loumaito, kiyaba we ya feiya otano, loumuto Polote ido Sailasite minaido oluloto kiyanido kiyana umola wito ukana ololo iye. ³⁰ Ena numuguti gilimito feka uto logimami, We kofawe, namo egaidana oneto olu omune kenami ne, loto loga o gedaiye. ³¹ Loga o gedaito, itibito lami, Wekola Yesu koli kikito umunanimu ya olu omuga kenami ne. Kamoki wenenakaki ya eti alo, loto logimito ³² amoki wenenalaki Wekola kala ya logimaiye.

³³ Ido aya kamenalo luwaila ya gilimito uto ukanido kefa fiyami ya noku wi gedaito, ido amoki ido wenenalaki ya mono noku wi gedaiye. ³⁴ Mono noku wi gedaito, we lelema gilimito numunau dito weni-neta ofo ki gedaito, wenenalaki Goti koli kikito umamo yamu alikani naba-naba ae.

³⁵ Ena ko limo ya ka olu efe lo-lo amo we yate kimiwe kiyaba we ya nela numuna kiyaba we nedo yalo uti we lele nelauti efili gedo, loti loumalo, loti gilifi melae. ³⁶ Gilifi melato, uti loumato, nela numuna kiyaba wekafo kolito Polo eti loumami, Ka olu efe lo-lo amo we yate kamote ido Sailasite nelauti efili gedo, loti ka fulu nedanako, yamu oiya ya nela numuguti lumuti sodoti wailo, logimaiye. ³⁷ Eti logimaifa, Polokafo kimiwe

kiyaba we eti logimami, Lamo ya Lomu wenena ona minoifa, kate kolámoti wenena omunido kefakafo lofoti nela numugu fulo ledeti amoma nenako, oiya ya lamo falukuti lilifi melenagili lafe? E'e, etito ámunaliye. Inanimoni oti lilimi feka ledalo, loti logimalo, loto logimaiye.

³⁸ Ka logimami koliti uti ka olu efe lo-lo amo we logimato, Polote ido Sailasite Lomu we ona minaiye, loti kolamo yakafo koli gimaito, ³⁹ we lele minaidoka oti eti logimamo, Lamo eti onimo yamu miluma kolone, loti nela numugu yauti gilimi fekaiti numuna meya naba amalo ya fuliti wailo, logimae. ⁴⁰ Eti logimato, Polote ido Sailasite nela numugu fuliti Lidia numunalau ya uti monolo mau wi-wi amo wenena ya olu mau wi gedeti auma wi gedenami ka ya logimiti fulo gedeti waiye.

17

Tesalonaika wenena yate Polote Sailasite gininagilamo ka

¹ Polote ido Sailasite ya uti Amifipolisi numudo u fedeti yaloti ya u Apolonia numudo ya u fedami ido yaloti u Tesalonaika numudo u fedaito, yalo ya Yuda wenena mono numunani ma ne. ² Ido Polokafo Yuda mono numugu di-di imo monala ya meleto Sabati foliwa kamena tili (3) yalo mono numugu dito wenenaki mau wiyamo ya mono lufuwa yauti katoto api gilibami ³ Gotikafo ilifi melami we Kilisto ya ukana ogofu naba kolito fulutoto nedaiye, loto ya Goti kala lufuwa wiyagu ya eti limo ne, loto api gilibito eti logimami, Yesu kala kuwa logimi-gimi omo wewa ya Gotikafo ilifi melami we Kilisto ya ona ne, loto logimaiye. ⁴ Eti lo oloto gimaito, Yuda wenena maleka ya kawa koli kikito umuti Polote ido Sailasitedo ekelato, ido Giliki wenena Goti koliya kolamo wenena so lamo yaki ido wenaipa ma kulinigi wena so lamo yaki ayaidana oti u lele yaleka ekelae.

⁵ Eti afa, Yuda we yate eti amo yamu ya komumu witi seni-mulunigu nosámami koliti ya maketilo uti wenena mona nosámami mele-mele oti moinamo ya olu mau wi gedeti, amoki numuna meya nabau uti fina finune, loti ile fali seni-mulunigu witi, oluloti uti Polote Sailasite ani-kiyanido oluti ya wenena mau naba minamo omunido gilimito enune, loti Yesoni numunalo u fedeti moni wilafa, ⁶ olu oloto piyámae. Olu oloto piyámoti ya Yesoniki ido Yesu mono wenenala malekaki ya ani-kiyanido oluti ika oti numuna meya naba kiyaba we minadoka gilimiti uti au loti lamo, We lele ya mikau-mikau moniti luni olu kopa o gede-gede amo we yaumati oiya lamodoka ato, ⁷ Yesonikafo olu koina wi gedeto numunau nasafili o gedaiye. Nasafili o gedaito, we lele yate kiyabate we wenaba Sisa kala ya meyalo melámoti, kiyabate we wekudi ma nemo kuliya Yesule, loti laiye, loti logimae. ⁸ Eti logimato, wenena mau minamo ido numuna meya naba kiyaba we yaki kawa ya koliti seni kala-kala lito, ⁹ Yesoniki Yesu mono wenenala liligaki ya kifanani ya ka lo-lo amo numugu ya melenawae, lato olu melato, efiliti gilifi melato wae.

Polote Sailasite Belia numudo lono olami ka

¹⁰ Ena luwaila Yesu mono wenenala yate Polote Sailasite gilifi Belia numudoka melato, yalo u fedeti Yuda wenena mono numunigu idaiye. ¹¹ Idaito, ya Belia wenena monani yakafo Tesalonaika wenena monani olu fulo edaito kala kuwa lalo ya olu seni-mulunigu meleti lalo naba-naba koliti kamena-kamena mono lufuwa ya katoti Polo kawa limo ya ona nefemo? Kolife lenune, loti eti o-o minae. ¹² Ido Yuda wenena ya so loti koli kikitato, ido Giliki wenaipa kulini nemo wenaipa so loti minamo yaki ido Giliki wemomo so loti minamo yaki Wekola Yesu koli kikito umae.

¹³ Koli kikito umato, Yuda wenena Tesalonaika numudo minamo wenena yate Polokafo Goti kala Belia numudoka lo oloto melaiye, loti lamo ka koliti Beliaka uti wenena mau naba minamo fina fi giminawae, loti ile fali senigu wiyae. ¹⁴ Yamu Yesu

mono wenenala yate Polo ya kuwo no anawaleka afumaleka ilifi melato wifa, Sailasite ido Timotite ya Belia numudo minaiye. ¹⁵ Minaito, wemomo Poloki moinamo we yate ilimiti Atenisi numudo o fedeti yalo fulo edato, Polokafo Sailasite Timotite alako namodoka ailo, loto logimalo, loto logimami ka ya oluti itibiti Belia numudo wae.

Polokafo Atenisi numudo minamo wenena logimami ka

¹⁶ Ena Polokafo we lele kiyabani o minoto ya numuna meya nabau ya suki goti ya so limo koto siya-mulunau keina kolaiye. ¹⁷ Keina kolami yamu Yuda mono numugu uto Yuda wenena yaki, ido Giliki wenena Goti koliya kolamo yaki ka lo yaleka waka oti, ido kamenakamena maketilo minamo wenena yaki ka lokolifakoli o minae. ¹⁸ Eti o minoti, api gilibamo wenena kulini Epikuliyanile, loti lamo, ido maleka ya kulini Sitowikile, loti lamo yate Poloki moila-moila fiyae. Moila fiyamo wenena malekate eti lamo, Ka manenau minámami we yakafo nediye loto liye? loti lae. Eti lato, Polokafo Yesu kala kuwa laloki ido folaiguti neidami kala yaki lo oloto mele gimaito, malekate eti lamo, Wenena ailo ebamaukati suki gotinina mamu lo oloto melaiye, loti lae. ¹⁹ Eti loti ya ilimiti Aleyopagusi mowalo kanisole mau minagu u fedeti yalo eti loumamo, Kamo ka kofawa api gilibanimo yama lolomageto kolinune. ²⁰ Ka lanimo ya u ailo uto kawa yaidana oto komu kolámonimo nenako, yamu ka monala ya kolife loto kolinune, loti loumae. ²¹ Eti lato, kamena-kamena Atenisi wenena muki yaki, ido wenena ailo ebauti oti yalo minamo wenena yaki ka kofawa mona yamu moila-moila fitiko minae.

²² Etito Polokafo Aleyopagusi mowalo kanisole mau minagu omunido nedito ya eti logimami, Atenisi numudo minamo wenena, namo geyomo ya gotinina ya aumafofo loti koli kikito gimi-gimi o minae. ²³ Yamu numunani meya nabau ya monito gotitina ya efe loto geyeto, ido mono folomo ma komo ya lufuwa etito neto katomo, Ama goti ma lamo eyámonimo we netala ne, loti lufuwa wiyamo ne. Etiti lufuwa wiyamo neta eyámamo neta oudi-luti-kati umuti moni minamo netawa kala ya namo logimowe. Kolalo.

²⁴ Gotikafo mika kosina ido neta-mata muki yau nemo ya olu oloto piyami we ya mika kosina Wekolani yamo ya mono numuna naba wenena anikafo kuwagu yau minámenami ne. ²⁵ E'e, muki neta olu oloto piyami we yakafo omude kofawa minami monaki, ido wete-mulaki, ido neta-mata muki malekaki ya wenena muki lumulumu o minami nenako, wenena mate neta o nedenaawae, loto neta mamu moni wilinami we ya minámaiye. ²⁶ E'e, ido netawa olu oloto piyámami kamenalo ya mikalo minenumo kamenate ya meletto, ido yalo minenawae, loto minenumo ebate ya moda iya mele ledaiye. Iya mele ledeto kana we lawoko olu oloto piyaido welokati yalotiko mikau-mikau wenena minenawae, loto wenena afo mona-mona muki ya olu oloto pimo wiye. ²⁷ Eti imo ya monine wilinawae, loto kolito iye. Eti imo ya wenena ya monila wilimo unawamo uti olu oloto pi edenagilafa, ido amo ya lamo muki minonidokati ya faiga minámaiye. ²⁸ E'e, amodokati omude kofawa mino-mino onimo mona ya oluto, auma oluto ya moni-moni minone. Ido linate minaguti nema lufuwa wiyamo we mate eti lamo, Lamoki ya nomilipala minone, loto lufuwa wiyamo ne.

²⁹ Ena nomilipala minoninako, Goti ya suki goti kifana golife ido siluwafe yaidana oto nemo, wenena ka maninikafo anidunu olufe lamo neta yaidana oto ne, loto eti kate kiyámokele. ³⁰ Etito minámaiye. Komu Gotikafo ya netawa kolife ádamo wenena goudámaifa, ido oiya muki wenena mikau-mikau minamo ya eti logimami, Linate setimuludi olu eleyapa wiyalo, loto auma wito logimaiye. ³¹ Logimami ya lifima ka itibito lumunami kamena ya meletto, aya kamenalo ya ilifi melami wekafo efe loto lifimate lumunaiye. Etito wenena muki, Ya onae, loti kolinawae, loto wewa folaiguti olu nedi edaiye, loto logimaiye.

³² Eti logimaifa, folaiguti nedami ka yamu logimami koliti maleka kamana kiyafa, maleka yate eti loumamo, Kamena ma netawa yamu kofa lagetto ya kolinune, loti

loumae. ³³ Eti loumato, Polo ya kanisole mau wiyagu yauti fulo gedeto wito ³⁴ we mate ege meleti koli kikitae. Koli kikitamo wenenawa minagu yau Aleyopagusi kanisole we kuliya Diyonisiusi yaki wena ma kuliya Damalisi yaki ido mumudi malekaki ya minae.

18

Polo Kolinti numudo lono olami ka

¹ Aiga ya Polo Atenisi numudo ya fulito, Kolinti numudo ya uto ² yalo Yuda we ma kuliya Akuila katula iye. Wewa ya Pontusi ebau kedamo ya olonafu Pilisila yate komu Itali ebau minaifa, eba kiyaba we wenaba Kolodiusi yakafo Yuda wenena muki Lomu numudo minamo ya ebate fulitalo, loto gilifi melainako, yamu lelewa ya oiyako Itali ebaukati aiye. Aito, Polokafo geyenae, loto lele minaido uto ³ lele ya seli numuna olufe lo-lo amo ya Polo yaki yaidana kifana lono olami we ma nenako, yamu numunigu lakoina minoto lono lakoina olae. ⁴ Lono lakoina olato Sabatiku-Sabatiku ya Polo uto Yuda wenena mono numunigu dito Yuda wenena ido Giliki wenena kani oloneto koli kikitenaewae, loto auma wito logimi-gimi iye.

⁵ Ido Sailasite Timotite Masedonia ebauti aito Polo ya kamena-kamena lo oloto mele-mele o minami lono yako oluto ido Yesu ya Gotikafo ilifi melami we Kilisto ona ya ne, loto Yuda wenena ya olu oloto pi gimaifa, ⁶ kala kolámoti kamana kiyato, Polokafo ukanalo owo oluto momupa ekelami ya itili oto eti logimami, Lifimatina ya namodoka minámenagoliye. E'e, Linanimonidoka minenaiye. Yamu oiya fulo gedeto ailo feka wenena minagu lo oloto melenagolowe, loto logimaiye.

⁷ Eti logimito fulo gedeto uto numuna ma mono numuna adu negu yau idaiye. Numunawa ya we ma kuliya Titiusi Yasitusi Goti ya ounalula-kala umami we numunala ne. ⁸ Ena Yuda wenena mono numuni kiyaba we Kilisipusi yaki wenenala muki yaki Wekola koli kikito umato, ido Kolinti numudo minamo wenena kala kuwa lalo kolaguti wenena so loti ya koli kikito umuti mono noku wiyae.

⁹ Luwaila ma Polo famo kaigu yau Wekolakafo eti loto loumami, Wenena kolini kolámoto, ka logimi-gimi animo mona ya fulitámo. ¹⁰ Yamu namo ya kiyaba o kedoneto aya numuna meya nabau yau wenenane so lanako, yamu we makafo olu nosámami kedenami we ma minámaiye, loto loumaiye. ¹¹ Eti loumami yamu Polokafo aya ebawau ya melege wanite hafute (1 ½) ya Goti kala api gilibi minaiye.

¹² Ido Galio ya Akaiya ebau kiyaba imo kamenalalo ya Yuda wenena yate seni-muluni olu lawoko meleti Polo ya olu kalo mele edenune, loti ka olufe lo-lo imo we minaidoka ilimiti uti ¹³ eti lamo, Wewa yakafo Goti ouniluni-kani ya umunawae, loto kani fiyami ya mona api gilibaito monawa meyalo melatoma lo melami ka ya fukenagilae, loti olu kalo mele edae. ¹⁴ Etiti olu kalo mele edato, Polokafo kawa ya itibito logiminae, loto ifa, Galiokafo Yuda wenena eti logimami, Aiyo, linate Yuda wenena, aya we yakafo wenena koni wiyafemo, ido ailo mona nosámami melami ka ya lonomamo neko, efe loto kologi ne. ¹⁵ Etito nefa, linate ya kaki, ido kuliniki, ido linanimo lo melami katinaki yamu moila fiyamo ya linanimo yate kawa ya olufe lalo. Ka yaidana oto ka ya kolinamo ya olufe ádenamo ne, loto logimito ¹⁶ ka olufe lo-lo amo numuguti gilifi fulalo, lito kimiwe yate gilifi fulato feka wae. ¹⁷ Feka uti muki yate Yuda wenena mono numuna kiyaba we kuliya Sostenesi ya eyeti ana-kiyanalo oluti ka olufe lo-lo amo numuna kolaleka oloto yalo ofo minafa, Galio yakafo geyeto netawa yamu kala mumudi kiyámaiye.

Polo itibito Antiyoku wimo ka

¹⁸ Ena Polo ya Kolinti numudo kamena fana minomo ditoto Yesu mono wenenala fulo gedeto Silia ebau unae, loto sipiku idaito, Pilisilate ido wanafo Akuilateki sipiku diti Silia ebau amoki lakoina wae. Lakoina wato, ido komu Senkilia numudo fulito

unagolimo kamena ya ka ma auma wito lo mele umami yamu atela yowala fukaiye. ¹⁹ Atela yowala fukaito, uti Efesusi numudo fedeti yalo Pilisilate ido Akuilate ya fulo gedeito aimola ya Yuda wenena mono numunigu dito Yuda wenena yaki ka lokoli-fakoli o minae. ²⁰ Eti o minato, mate loumamo, Kamo ya kamena fana lamoki minenane, loumafa, itibito logimami, E'e, loto logimaiye. ²¹ Eti logimito fulo gedeito unagolimo kamena eti logimami, Gotikafo namo ya kofa itibito enane, loto kolinami ya itibito linate minado ya enagolowe, loto lo mele gedoto, sipiku dito Efesusi numudo fulito wiye. ²² Fulito uto Sisalia ebau fedeto mikalo lumuto uto mono wenena mau minadoka dito aiyo-koiyo logimitoto aiga yaloti lumuto Antiyoku numudo itibito wiye.

²³ Antiyoku numudo itibito uto yalo kamena ma minototo ebawa fulito Yesu ege melamo wenena muki ani olu faka loneto auma witiko koli kikitenawae, loto Galesia ido Filigia ebau yau numudo-numudo monimo wiye.

Apolosikafo Efesusi numudo lo oloto melami ka

²⁴ Ido Yuda we ma kuliya Apolosi ya Alekisadilia numudo kedamo ya fulito Efesusi numudo oto minaiye. Aya wewa ya ka manenau nemo we mono lufuwa ya katoto koli fuli limo ne. ²⁵ Ido ka mono api ilibamo wenenala ya Wekola kanulalo moninawamo mona ya moda api ilibato, kolife loto kolami ne. Ido neta naba ne, loto Yesu kala ya auma wito lo oloto mele gimi-gimi o minaifa, Yoni noku wi gedami mona yamuko kolaiye. ²⁶ Wewa wenena kolini kolámami ya Yuda wenena mono numunigu auma wito api gilibaito, Pilisilate ido Akuilate ka limo koliti numunigu ilimiti uti nasafili o edeti, Goti kanula moninami ya ma enu witi efe loti api ilibaiye.

²⁷ Ena Apolosi ya Akaiya ebau unae, loto kolaito, Yesu mono wenenala yate aiyo-koiyo lo edenawae, loti Yesu ege melamo wenena yalo minado ya lufuwa wi fulo gedae. Wi fulo gedato, uto numudo fedeto Goti nasafili o gedaito Yesu koli kikito umamo wenena ya auma wito ani olu faka liye. ²⁸ Yamu uto wenena omunido ka auma wito Yuda wenena ka lamoma olu afima o edeto, mono lufuwa katoto etito Yesu ya Gotikafo ilifi melami we Kilisto ya ne, loto api gilibi-gilibi iye.

19

Polokafo Efesusi numudo lo oloto melami ka

¹ Apolosi ya Kolinti numudo minaito, Polo ya luwa fi kanu dito uto lumuto Efesusi numudo fedeto yalo Yesu ege melamo wenena maleka olu oloto pito ² eti loto loga o gedami, Linate Goti koli kikito umado ya Ouna Felegagakafo seti-muludigu mino gedaife? loto loga o gedaito, amo yate itibiti loumamo, E'e, Ouna Felegaga ne, loto ma kolámomimo ne, loti itibiti loumae. ³ Loumato, Polokafo eti logimami, Yamu ya linate nena ka koliti mono noku wiyae? loto loga o gedaito, Yoni kala api lilibamo ya kolito mono noku wiyone, loumae.

⁴ Eti loumato, Polokafo eti logimami, Yoni ya wenena monani nosámami meni umuti, senimuluni olu eleyapa wiyamo wenena ya noku wi gede-gede o minoto, ido Yuda wenena eti logimami, Linate ya nege enami we ya koli kikito umalo, loto logimaiye. Wewa lo edami ya Yesu ya ne. ⁵ Kawa limo ya kolititi Yesu kuliyalo ya noku wiyae. ⁶ Noku wiyato, Polo anakafo maninido melaito, Ouna Felegagakafo seni-mulunigu mino gedaito luwa-lawa ka loti Goti kala lo oloto melae. ⁷ Etiti lo oloto melamo wemomo ya tuwelu (12) wemomo minae.

⁸ Ena ikana tili (3) Polo yalo minoto, Yuda wenena mono numunigu dito wenena minamo ya kani fina, loto Goti wekudi wenenala kiyaba o ledami kala ya fokito auma wito logimi-gimi iye. ⁹ Auma wito lokoli-fakoli minaifa, wenena maleka seni-muluni gedimo koli kikitámamo yate wenena omunido Wekola kanula gilibami mona ya kamana kiyae. Yamu Polo fulo gedeto Yesu ege melamo wenena gilimito uto

kamena-kamena ya Tilanusikafo ka lo oloto melami numunau yau dito wenena yau minamo yaki auma wito lokolifakoli o-o iye. ¹⁰ Ido melege lele yalo Polo eti omo wito yamu Yuda ido Giliki wenena muki Esia ebau minamo yate Wekola kala ya moda koliti, maleka koli kikitato, maleka koli kikitámae.

Sifa nalafu-mota Satani kimiwela olu fulamo ogoufámamo ka

¹¹ Gotikafo aimola aumala gilibami neta aumafofo limo mona gilibinaiye, loto auma ya Polo analo melaito, netawa naba ya gilibi-gilibi iye. ¹² Yamu wenena yate Polo lafo-lafola ido ukanalo owo ya ukanalo olami netawa ya oluti neta kilamo wenena minado uti ukanido melato, neta kilamo ya olu faka lito, ido Satani kimiwela seni-mulunigu mino gedamo yaki fulo gedeiti u-u ae.

¹³ Ena Yuda wenena maleka eba nedo-nedo moniti Satani kimiwela wenena seni-mulunigu mino gedamo olu fulamo lono olu minamo we yate Wekola Yesu kuliya olu fulo gedenuwe, loti eti lamo, ka auma wito logimone. Kolalo. Yesu ya Polo lo oloto melami kuliya wenena fulu gedeti walo, loti logimi-gimi ae. ¹⁴ Ido Yuda we ma yokila ki umamo we kiyabani we Sikefa ya nalafu-mota seweni (7) yate Satani kimiwela wenena seni-mulunigu mino gedamo olu fulamo lonowa ya olamo ne. ¹⁵ Lonowa olamo ya fo kamena ma Satani kimiwela yakafo itibito eti logimami, Yesu ya eyeto, Polo yaki eyomoma nefa, linate ya kema ma minae? loto itibito logimaiye. ¹⁶ Logimaito, Satani kimiwela siya-mulunau mino edami we yakafo ayalo wemomowa muki ya auma wito ginito, olu afima o gedeto ukanido owo ya fekali-makali ito ukanido wanuni bubu lito, numunauti lumuti koli wae.

¹⁷ Kawa ya Yuda wenena ido Giliki wenena Efesusi numudo minamo ya koliti koli naba-naba gimaito, Wekola Yesu kuliya ya olu faka lae. ¹⁸ Ido koli kikitamo wenena minagu yauti wenena so loti yate seni-muluni olu eleyapa witi wenena omunido monani nosámami mele-mele amo yama ya olu oloto pito lomo wae. ¹⁹ Ido wenena so loti ya kibe-lusa ki-ki amo yate oti kibe-lusa ka lufuwa wiyamo bukunina ya oluti oti wenena omunido yoku kiyamo ne. Ido kibe-lusa bukuninawa yoku kitamo ya meinala ya katamo kifanala siluwa fifti tauseni (50,000) yaidana ne. ²⁰ Etito Wekola kala kuwa ya auma wito mikau-mikau upatomo wimo ne.

²¹ Etito netawa fuli lido ya Ounakafo Polo loumaito kolami ya Masedonia ebau ido Akaiya ebau uto Yelusalemu ya unae. Uto yalo minototo ya Lomuka yaki unae, loto kolaiye. ²² Eti loto kolami ana olu faka limo we lele Timotite ido Elastusite ya Masedonia ebau yau gilifi meletto aimola ya Esia mikalo kamena maleka yalo minaiye.

Efesusi numudo fina fiyamo kani

²³ Ena aya kamena yalo Wekola kanula gilibami mona yamu wenena fina-kona ka naba-naba lomo wae. ²⁴ Ido yalo siluwakafo ekeina neta olufe lo-lo imo we ma nemo kuliya Demitiliusi yakafo suki goti kuliya Atemisi mono numunala lebona imo kefo-efema ya siluwakafo olufe limo ya kifana lonodo olamo wenenala lono olato, wenena netawa eyeti meina fi-fi anako, yamu kifana naba olu-olu ae. ²⁵ Ido wewa yakafo lonodo we ido lono yaidana oti olamo we olu mau wi gedeto eti logimami, Wenenate, kolalo. Lalimo lonowa olonimo ya meina naba-naba olu-olu minone, ya koli minae. ²⁶ Koli minoti ido wewa Polo yakafo oto mona melami ya moda eyeti koli fuli lae. Amokafo eti limo, Wenena anikafo goti lebonani olufe lamo ya goti neta kula minámamiye, loto auma wito logimaito, wenena so loti ya kawa koliti ona liye, loti koli kikitae. Ido Efesusi numudo amaleka yaki eti oto ido Esia ebalu-ebalu yaki mona yaidana oto melaiye. ²⁷ Etito mona meletto ka limo yamu wenena yate lalimote meina lonote ya nosámamiye, loti lenagilae. Ido yako minámamiye. Gotite Atemisi mono numunala ya lalo eyámenagilae. Ido aya gotiwama Esia mikau-mikau minamo

wenena ido mikau-mikau minamo wenena ya ebola lo-lo minamo gotiwa ya fa wena ne, lenagilae, loto logimaiye.

²⁸ Eti logimaito, wenena mau naba minamo ya kawa koliti seni kala-kala naba-naba lito, ya apito au naba loti eti lamo, Atemisi ya lamo Efesusi minonimo wena nabate ne, loti ka naba au-au loti lo minae. ²⁹ Etiti au lo minoti wenena muki numuna meya nabau minamo ya au lo filiga-filiga oti we lele Masedoniakati Polo ege wami kulini Gaiyusi ido Alistakusi ya ani-kiyanido oluti ika oti gilimiti numuna nabau wenena mau wi-wi amo eballo oluloti wae. ³⁰ Oluloti wato, ido Polo yakafo wenena mau minamo omunido uto logiminae, loto kolaifa, Yesu ege melamo wenena yate eti ámenaiye, loti olu kiki lae. ³¹ Eti ato, eba kiyaba we maleka Polo wenenala minamo yate mau wi-wi amo eballo ya áumo, loti amodoka ka fulo edae.

³² Ido wenena mau minamo ya kani-manini u kopa wito, wenena maleka ya ka ma au lo minato, ido maleka yate ailo ka ma au lo minato, ido wenena so lamo ya nena monamu oti mau wi minafe? Mona ya kolámoti kani ligi-ligi ki minato. ³³ Ido Yuda wenena yate Alekisada ya itufu fulo mau minamo wenena omunido itato mau minagu yauti malekate au loti, Eti logimo, loti logiminami ka ya loumae. Eti loumato, amokafo logiminagolowe, loto kolito wenena mau minamo, Ka ádalo, loto ana fulaifa, ³⁴ Yuda we ma nemo yamu ya eyetiti weni lako meleti kamena fana tu (2) awa ya au loti eti lamo, Atemisi ya lamo Efesusi numudo minonimo wena nabate ne, loti au loti lomo idae.

³⁵ Au loti lomo idato, numuna meya naba kanisole lufuwa wi-wi imo we yakafo sodoti minalo, loto ya eti logimami, Efesusi wenena, wenena muki eba negu-negu yaki kolamo ya lamo Efesusi wenena minonimo ya Atemisi mono numunalaki, ido mono kifanama ya kosinanti lomami yaki kiyaba o-o minone, loti koli minae. ³⁶ Yamu ya kawa onale, loti kolonimo nenako, we makafo etito minámaiye, loto lenami we ma minámaiye. Yamu linate sodoto minoti neta olu kopa ámalo. ³⁷ Wewama lele Gaiyusite ido Alistakusite ya ani-kiyanido oluti gilimiti amalo afa, mono numude yauti neta ma ugele olámoti, ido Atemisi kamana kiyámaiye. ³⁸ Demitiliusi ido lonodo we auwafo-mota yate olu kalo mele gedenune, loti kolitima ka olufe lo-lo amo kamena melenawado yalo oti olu kalo mele gedenawae. ³⁹ Ido linate ka ma minagetoma numuna meya minamo wenena kiyabani we wenena olu mau wi gedenawamo kamenalo ya aya kawa eti logimalo. Inate yate kawa koliti olufe lenawae. ⁴⁰ Ido etito onema fina fito au naba lonimo yamu Lomu kimiwe yate olu kalo mele ledeti lifima itibito o ledato lamo mona melonimo yamu ka ma itibito logiminamo ogoufámenagolone, loto logimaiye. ⁴¹ Eti logimitoto wenena mau minamo ya gilifi fulaito wae.

20

Polo Masedonia ebau ido Giliki mikau wimo ka

¹ Ena wenena ka au naba-naba lamo ya fuitato, Polokafo Yesu ege melamo wenena olu mau wi gedeto seni-muluni olu auma wi gedenami ka logimitoto, Minalo, loto fulo gedeto Masedonia ebau ya wiye. ² Uto aya ebau ya monimo uto mono wenena ya seni-muluni olu auma wi gedenami ka naba-naba logimi-gimi omo uto uto aiga Giliki mikau namo Luka minodoka ya fedaiye. ³ Fedeto yalo ikana tili (3) minototo sipiku dito Silia mikalo unagolifa, aya kamenalo Yuda wenena yate ofo fulunuwe, loti ka lo kifamo ya kolitoto mikalo Masedonia ebau ya uto Siliaka itibito unae, loto wiye. ⁴ Wito, ido Belia numudoti we Pilusi nalafo Sopatale, ido Tesalonaika numudoti wemomo lele Alistakusile ido Sekudusile, ido Debe numudoti we Gaiyusile, ido Timotile yaki, ido Esia ebaloti we Tikikusile ido Tolofimusile yaki lakoina wae. ⁵ Wewa yate komu uti Tolowasi numudo kiyabate minato, ⁶ ena foliwa ya beleti olu efe loti fudenami neta yisi

melámoti faifa kito no-no amo foliwa ya fuli lito lamo sipiku dito Filipai numudo fulito uto fo kamena faifu (5) ya uto uto Tolowasi numudo fedeto yalo fo kamena seweni (7) ya minone.

Polokafo Tolowasi numudo Yutikasi folaiguti olu nedi edami ka

⁷ Ido salele komu kamenalo wete-neta ido mono kobina ya nenune, loto mau wiyogeto Polo ya leda unae, loto kolainako, yamu wenena logimimo wito luwaila duwa-duwanaka wiye. ⁸ Etito logimaito, mau minonimo eba ya numuna mulalo mulalo oti kuwamo numuna feiya lamu so loto nemo numugu Polokafo logimami ne. ⁹ Ido ebawau ya we kofawe ma kuliya Yutikasi numuna widuwa fuko melamo ebalo amedoto minoto Polo ka lo minaito, wewa omuna fifi omo uto uto moda oku onototo numuna mulalo akawamati mofuluto lumuto lumuto waka afuma mikalo fou lito, analo olu faka lafa, moda folaiye. ¹⁰ Folaito, Polokafo lumuto kuba wito wewa kofawe ya abusa wito eti limo, Koli kolámalo. Omuna kofawa ne, loto logimaiye. ¹¹ Eti logimito itibito numuna mulalo ya dito, konuma beleti ya leketo noto, kamena fana logimimo uto uto, ko lido yalo fulo gedeito wiye. ¹² Wito, wenena yate we kofawe ya omuna kofawa nemo yamu seni-muluni olu you lo gedaito, ilimiti numunalau wae.

Polo Tolowasi numudo fulito Miletusi numudo wimo ka

¹³ Polo mikalo Asosi numudo unae, loto limoma nenako, lamo sipiku dito Asosi numudoka komu uto yalo katula oto sipiku ilimito unune, loto etito wone. ¹⁴ Etito uto Asosi numudo katula oto, sipiku ilimito Mitilini numudo ya u fedone. ¹⁵ U fedeto leda ya ebawa fulito kuwo no mulalo uto Kiyosi ebalo ya u adu fedeto, oku onototo leda ya no mulalo monimo uto Samosi ebau ya fedeto, oku onototo yaloti Miletusi numudo u fedone. ¹⁶ Ido Polokafo kolami ya Yuda wenena foliwa kuliya Pentikosi fedainako, alako uto foliwa fedenaido Yelusalemu minenae, loto kolainako, Esia ebau yalo kamena fana minotenune, loto Efesusi numuna ya elita oto fulito unune, loto kolaiye.

Polokafo Efesusi numudo kiyaba we logimami ka

¹⁷ Ido Polokafo Miletusi numudo yalo minoto yalekati Efesusi numudo mono kiyaba we ya namodoka alo, loto ka fulu gedaito, ¹⁸ koliti amo minaido o fedato, eti loto logimami, Namu Esia ebau komu kamena o fedomo yalomati kamena fana linateki lakoina minomo yama monane koli minae. ¹⁹ Etiti koli minamo ya Yuda wenena yate namo ya olu afima nedunune, loti lo kifamo yamu sene-muluneu keina nabanaba koli minofa, Wekola kouba-naba o ede-ede o minomo ya kuline olu faka ádoto kufu omo ya koli minae. ²⁰ Ido linate kolamo ya namo adi olu faka lenami ka ma ya olu falukámowe. Wenena mau wiyado omunidoti numuniguti ya uto api gilimi-gilimi omo ya moda ko minae. ²¹ Ido Yuda wenena ido Giliki wenena monani nosámaidokati yati olu eleyapa witi Gotidoka ekeleti Wekolate Yesu koli kikito umalo, loto aumafoto loto logimi-gimi minomo ne. ²² Ido oiya ya Ouna welalo meyalo meletto, Yelusalemu numudo unagolowe. Yalo neta ma fede numunami ya kolife ádowe. ²³ Kolife ádofa, Ouna Felegagakafo lonomami, Numudo-numudo unanimo ya nela wi kedato, seka-mulugau keina naba-naba kolinanimi ne, loto fuka ka lonomaifa, ²⁴ kolini kolámowe. Nofu fulunawamo yamu kane mumudi kiyámowe, E'e, kanuwa moinomo kanu ya meyalo meletto, monimo woneto fuli lenaiye, lotoko koli minowe. Ido lonowa ya Wekola Yesukafo anelo melami lonowa ya olumo idoneto fuli lenaiye, lotoko koli minowe. Gotikafo nasafili o ledami kala kuwa lalo ya lo oloto melomo idowe.

²⁵ Ena oiya kolomo linate muki minagu ya monito Goti wekudi wenenala kiyaba o ledami ka ya lo oloto mele gimi-gimi omo wenena muki yate namo kone-wene kofa neyámenagilae. ²⁶ Yamu onema ka aumafoto loto logimowe. Linate minagu yauti we ma u kopa unami lifimala ya namodoka minámenagoliye. Lifimala moda linatedoka

minenagoliye. ²⁷ Yamu Gotikafo eti enae, loto kala lalo kiyami neta muki ya moda lo oloto mele gimitoma ne. ²⁸ Ido linate ya linanimo oudi-luti-kati koti kiyaba lalo o minoti ido Ouna Felegagakako linate ya mono wenena kiyabani we minenawae, loto logimami mono wenenatinawa yaki koti kiyaba laloko o gedalo. Linate sipisipi kiyaba we yaidana oti minoti Goti monolalo mau wi-wi amo wenenala ya aimola wanula yakafo meina fitami wenenala ya kiyaba laloko o gedalo. ²⁹ Ido kolomo ya fulu gedoneto wenena kula fadena yaidana amo yate linatedoka o fedeti mono wenena olu kopa o gedenawamo ne. ³⁰ Ido yako minámaiye. Linanimo minagu yauti ma oloto piti mono wenena koni wiyogeto oti lege melenawae, loti lenagilae. ³¹ Yamu koti kiyaba oti minalo. Namu logimi-gimi o-o omo ka yama ya kati ki minalo. Kawa ya melege tili (3) yalo siniku ido fo lido ya linate muki kolito kufu oto koti kiyaba oti minenawae, loto etito fuka ka logimomo womo ne.

³² Ido oiya ya linate Goti analo meloneto, nasafili o ledami kalakafo kiyaba o gedenaiye. Aya kawa yakafo olu auma wi gedeto, ido felegaga o gedami wenena minagu yau linate eba ma giminaiye.

³³ Ido we ma kifanala siluwafe, ido kifanala golife, ido ukana owofe, ko lalo meleto olunae, loto kolito aku ádowe. ³⁴ E'e, namo ane yakafo lono oluto neta ma ko ánomo neta ya meina fito, wenenane yaki netamu moni wilamo ya ani olu faka lo-lo omo monane ya moda eyeti kolife lo minae. ³⁵ Ido neta-mata muki oto meleto omo ya lonowa yaidana oto olonimo yakafo wenena aumani minámami ya ani olu faka lokele, loto gilibowe. Yamu Wekolate Yesu aimolakafo eti limo, We makafo we ma ya neta faifa umunami ya siya-mulunau lalo kolinamila yakafo we ma neta umaito, faifa olunami we siya-mulunau lalo kolinamila ya olu afima o edenaiye, loto limo kati meletenaiye, loto kati ki-ki o minalo, loto logimaiye.

³⁶ Polo ka lo fulu loito mono kiyaba we lakoina minamoki muki kiyani umola fiti Goti loumae. ³⁷ Goti loumato, wenena yate kufu nema oti abusa witi mudo edato, ³⁸ Polokafo eti logimami, Namu kone-wene ya kofa neyámenagilae, loto logimami yamu senimulunigu keina naba-naba koliti ilimiti uti sipiku fulu edae.

21

Polo Yelusalemu wimo ka

¹ Ena yalo lamo wenenawa yama fulu gedeito sipiku dito no mulalo efe loto uto Kosi ebau fedeto, ledawa ya Lodesi ebalo ya u fedeto, ido yaloti uto Patala numudo fedone. ² Fedeto yalo sipi ma Fonisia mikalo unae, loto o minaito eyeto yau dito wone. ³ Uto Saipulusi mika kuwo no muliti nemo ya eyetoto ebawa ya ade adowaleka neto ya fa fulito, uto uto Silia mika ya eyeto, uto uto Taiya numudo fedone. Yalo sipikuti koukame oluti mikalo melenawae, loti lae. ⁴ Eti lato, ya sipikuti lumuto uto numudo dito, Yesu ege melamo wenena moni wilinune, loto uto geyeto, fo kamena seweni (7) yalo amoki lakoina minone. Minogeto, Ounakafo Yesu ege melamo wenena logimaito, amo yate Polo ya Yelusalemu numudo ya áumo, loti auma witi loumae.

⁵ Eti loumafa, amoki minenumo kamenate ya fulu lotaito, aya ebau ya fulito ya kofa unagolone, loto wone. Wogeto, Yesu ege melamo we muki yaki ido olonibo nomilipaniki lilimiti numuna meya nabauti no anawalo uto akelo kiyade umola fito Goti loumone. ⁶ Goti moda loumutogeto, Walo, lolomato, ido, Minalo, logimitoto sipiku idogeto numunidoka itibiti wae.

Sisalia ebau polofete Agabusikafo Polo loumami ka

⁷ Ena lamo Taiya numudo fulito sipiku ya minoto uto uto, Tolemesi numudo fedeto, sipikuti lumuto yalo mono wenenate geyeto aiyo-koiyo logimito fo kamena lawoko amoki minone. ⁸ Minoto ledawa ya numunawa ya fulito uto uto Sisalia numudo

fedogeto yalo we ma Goti kala kuwa lalo lo oloto mele-mele imo we kuliya Filipi amoki minone. Wewa ya kiyaba we seweni (7) ya minagu yamati ne. ⁹ Ido olulafo fo (4) we ámuti ya Goti kala lo oloto mele-mele o minae.

¹⁰ Ido lamo ya yalo kamena maleka minototo polofete ma kuliya Agabusi Yudia eba fulito lamodoka ya lumuto aiye. ¹¹ Amokafo lamodoka oto Polo kimela ya oluto aimola ana-kiyana ya nela wito eti lolomami, Ouna Felegaga yakafo eti limo, Yuda wenena Yelusalemu minamo yate kime aboga ya etiti nela wi edeti ailo feka wenena anido melenagilae, loto limo ne, loto lolomaiye.

¹² Kawa eti lolomami ya kolitoto lamoki ido wenena yalo minamo yaki Polo ya Yelusalemuka ámunaiye, loto ilulu kuto loumogeto, ¹³ Polokafo itibito lolomami, Nediti kufu oti keina nomae? Yelusalemu unamo ya nela wi nedenawae, loto koli kolámowe. Ido Wekola Yesu kuliya yamu fulunamo yaki yamu sene-muluneu keina kolámowe, loto lolomaiye. ¹⁴ Eti lolumuto ka loumonimo kolámaito, fulito eti lonimo, Wekolakafo kala lalo kiyaido eti enaiye, loto kolone, loto lone.

¹⁵ Eti loto koukamete olufe loto Yelusalemu ya unune, loto idone. ¹⁶ Yesu ege melamo we maleka Sisalia numudoti ato, lamoki lakoina wonimo wenena ya lilimiti uti we ma amoki minenune, loto kolonimo numunalau ya fulu ledae. Wewa ya kuliya Nasoni ya Saipulusi ebau yauti ami we adeinati Yesu ege melami we ne.

¹⁷ Ena Yelusalemu o fedogeto Yesu mono wenenala yate leyeti seni-mulunigu lalo koliti aiyo-koiyo lo ledae. ¹⁸ Aiyo-koiyo lo ledato, leda ya Poloki lamo liliga maki Yemusi eyeto lokoli-fakoli enune, loto amo nedo wogeto yalo mono wenena kiyabani we muki minae. ¹⁹ Minato, Polokafo aiyo-koiyo ka logimito ailo feka wenena minagu yau mono lono olami yamu Gotikafo neta mona-mona imo ka ya muki logimaiye.

Polokafo kiyaba we kani meyalo melami ka

²⁰ Kawa logimami ya koliti Goti kuliya olu faka loti ebola lo minae. Ena amote Polo eti loumamo, Kolabe? Yuda wenena so loti tauseni-tauseni yate oti koli kikitamo muki ya lo melami ka aumafofo loti meyalo mele-mele o minae. ²¹ Etiti minafa, wenena malekate kamokafo Yuda wenena ailo feka wenena ebanido minamo wenena ya Mosese lo melami kala ya fuliti nomilipati ukanigu Goti ainala fukámoti, Yuda wenena monanina meyalo melámalo, loto api gilibane, loti lae. ²² Yamu nedi-nedi enune? Wenenawa eti lamo ya Yelusalemuka moda o fedetane, loti koli fuli lenawamo ne. ²³ Yamu ka ma lokomogeto kolito ya eti enane. Kolo. Lamo minioniguti we fo (4) Goti omunalo ka lo meleti edamo ya ne. ²⁴ Wewa ya gilimito lakoina uto amoki ukaniluni-kani noku witi olu felegaga mo loto minenune, loti mona melenawamo yaidana oto meletoto, ido ofo ki Goti umunawamo neta ya meina fi gedeto gimageto fuli liye, loti ateni yowala fuko gedenawae. Etito wenena muki yate mona melenanimo eyeti kamomu ka lamo ya ka ona minámáiye, loti koliti kaimoka lo melami ka ya meyalo meletoto minane, loti kolinawae. ²⁵ Ido ailo feka wenena koli kikitamo wenena ya mona etiti melenawae, loto etito ka lufuwa wito fulu gedonimo ne. Ido suki goti konuma-kobina ofo ki gimamo ya linate moi witi ánaló. Ido wanu yaki moi witi ánaló. Ido neta ma kenobalalo ipili witi ofo folamo yaki moi witi ánaló. Ido kopa-napa olu onamo mona yaki melámalo, loto ka lufuwa wito fulu gedone, loti loumae.

²⁶ Ido ledawama ya Polokafo we kusema gilimito uto, ukani-luni-kani noku wito, olu felegaga mo loto minenune, loti mona melamo ya amoki lakoina melaiye. Monawa ya meletoto felegaga kuliyai numuna nabau dito yokila ki umamo we ya ukani-seni-muluni olu felegaga mo lenawamo kamena ya fuli lenami ka logimito, ido wewa Goti yokila ki umunawamo kamena ya mele gimaiye.

Polo felegaga kuliyai numuna nabau minaito, nela wi edamo ka

²⁷ Ena fo kamena seweni (7) yama mino fuli lenagolito Esia mikaloti Yuda wenena malekate Polo felegaga kuliyai numuna nabau minami ya eyeti wenena mau minamo muki ile fali senigu wiyato uti ana-kijanalo oluti ²⁸ au loti eti lamo, Isilaeli wenenate, ade olu faka lalo! Aya ama wekafo mikau-mikau monito wenena muki mikau-mikau api gilibami ya lamo Yuda wenena minonimoki, ido lo melami kate yaki, ido numude ama yamuki kamade kito ka nosámami api gilibaiye. Ido yako minámáiye. Aya felegaga numude naba kilalau Giliki wenena gilimito dito felegaga ebate amau yaki olu ladi o edaiye, loti au loti lae. ²⁹ Eti lamo ka ya komu Efesusi numudoti we ma kuliya Tolofimusi numuna meya nabau ya Polote lakoina minaito, ya geyanako, ya Polokafo wewa ilimito felegaga kuliyai numuna nabau ya idaiye, loti kolae.

³⁰ Eti loti koliti numuna meya nabau minamo wenena muki ya ile fali senigu witi eba nedonedoti oluloti oti mau witi uti Polo ana-kijanalo oluti felegaga kuliyai numuna nabauti ika oti feka lomato ayalo kenemane oti kanu muki ya moda kuwae.

³¹ Ido wenena yate Polo oluti ofo fulunune, loti o minato, Lomu kimiwe kiyabani we wenaba yakafo Yelusalemu minamo wenena muki seni kala-kala lito, ka naba-naba loti, fina fi minae, loti lamo ka ya kolito ³² ayalo ya kimiwe kiyabani we malekaki ido kimiweki gilimito oluloti wenena mau minado ya wato, kimiwe kiyabani weki kimiwe geyetiti Polo ofo minamo ya fulitae. ³³ Ofo fulitato, kimiwe kiyabani we wenaba yakafo Polo nedo uto ana-kijanalo oluto aini nela gedimo lele yakafo nela wi edalo, logimito wenena mau minamo loga o gedami, Aya we ama ya kema ne? Ido nedi-nedi iye? loto loga o gedaifa, ³⁴ wenena mau minamo maleka ya ka ma au-au loti lato, ido maleka ya ka ailo lomo wato, ido wenena ka naba-naba lanako, kimiwe kiyabani we wenaba ya ka ona ya olu oloto piyámoto, kimiwela eti loto auma wito logimami, Polo ilimiti kimi numunau ya walo, logimaiye. ³⁵ Eti logimami ka koliti Polo ilimiti uti kimi numuna naba kanu-wela latalo yako u fedafa, wenena mau minamo ya ofo fulunagilamo yamu kimiwe yate Polo olu faka loti oluti numugu idato, ³⁶ gege wamo yate, Ofo folalo. Ofo folalo, loti au loti lomo wae.

Polokafo wenena mau wiyamo logimami ka

³⁷ Ido kimiwe ya Polo kimi numuna naba lulau oluto dinune, loti ato, amokafo kimiwe kiyabani we wenaba, Ka ma lokumunafao? loto loga o edaito, kiyaba wekafo itibito eti loumami, Giliki ka kolanimo nefe? ³⁸ Kamo ya Isipi we ma gamani yaki fina finune, loto we nosámamo fo tauseni (4,000) ya gilimito eba fafato yau wimo wema ya minabe? loto loga o edaito ³⁹ Polokafo itibito loumami, Namu Yuda we minowe. Numune meya ya Silisia ebau kuliya Tasusile, loto ya kuliya dito nemo numuna ne. Ido wenena ka logiminafao? loto loga o edaiye. ⁴⁰ Loga o edaito, ya kimiwe kiyabani wemakafo, Faifa logimo, loto loumaito, Polokafo latalo nedi minoto wenena mau naba minamo ya ka ádenawae, loto ana olu faka lito ka ádoti minato, Yuda wenena inanimoni kanidokati ka eti logimami,

22

¹ Koinanefo-mota ido menefo-mota, ligiya lo nedamo ka yamu itibito logimi-nagolowe. Kolalo, loto logimaiye. ² Eti logimami kawa ya inanimoni kanidokati logimaito, wenena koliti ka kedámæe.

Ka kedámato, Polokafo eti limo, ³ Namu Yuda we minofa, onefokafo Tasusi numudo Silisia ebau ya kedeto nilimito amau aito, ya naba idomo ne. Ido Gamaliyeli yakafo api nilibito Mosese lo melami kalalo meyalo melenaiye, loto lo melami ka autefo-mota meyalo mele-mele amo ya api nilibaito, inate onema amau minamo yaidana oto Goti lonola auma wito olunae, loto olu-olu minomo ne. ⁴ Etito Yesu kanulalo moinamo wenena ya kaila fi gedeto gini fulunae, loto kimiwe ya we wena anikijanido oluti gilimiti uti nela numugu fulo gedalo, loto logimi-gimi omo ne. ⁵ Ido

Goti yokila ki umamo we wenabaniki ido kanisole we muki yaki namo monane koli minanako, ya ona liye, loti lenagilae. Ido yako minámaiye. Amodoka lufuwa witi Yuda wenena Damasikusi numudo minamo fulo gedamo lufuwa ya oluto uto Yesu kanulalo moinamo wenena ya nela wi gedeto gilimito itibito oneto Yelusalemu kiyabate we yate lifima giminawae, loto moni-moni omo ne.

*Polokafo Yesu koli kikito umami monawa ya logimami ka
(Ap 9:3-19, 26:12-18)*

⁶ Etito kanudo ya monimo uto folilo Damasikusi numuna olu alili meletu woneto kaita kosinanti lamena naba yakafo ogona o nedeto lamena naba iye. ⁷ Lamena naba ito, mikalo lumu fou loneto, ka nola yakafo eti loto lonomami, Solo, Solo, nedito kaila fi nede minane? loto lonomaito, kolito ⁸ Wekolao, kamo kema minane? loto loga o edoneto, amokafo itibito lonomami, Namu Yesu Nasaletu numudoti kamo yakafo kaila fi nede-nede minanimu we ya minowe, loto itibito lonomaiye. ⁹ Eti lonomaito, wenena namoki moinonimo wenena ya lamena eyafa, ka nola limo ya kolife ádae.

¹⁰ Kolife ádato, Wekolao, nedi enae? loto loga o edoneto eti loto lonomami, Mikaloti nedito Damasikusi numudo wageto yalo lono muki komoneto olunanimo ka we makafo lokumunaiye, loto lonomaiye. ¹¹ Lonomaito, lamena yakafo lamena naba oitainako, omune likaito, namoki moinamo wenena yate anelo oluti Damasikusi numudo nilimiti wae.

¹² Nilimiti wato, yalo we ma kuliya Ananaiyasi minodo aiye. Wewa yakafo Mosese lo melami kala auma wito meyalo mele-mele imo, ya Yuda wenena yalo minamo muki omunido we lalo nemo we yakafo minodo oto, ¹³ adu nedi minoto eti limo, Wenene Solo, omuga kofa eyo, lito ayalo ya moda eyomo ne. ¹⁴ Ena Ananaiyasi yamo eti lonomami, Autefo-mota Gotinina yakafo mona etito melenane, loto kala lalo kiyami monala ya kolife loto kolinane. Ido we monala efe limo nemo we ya eyeto welauti ka limoma ya kolinane, loto iyaina o kedaiye. ¹⁵ Ido muki neta moda koto kolito animo ya kuliya wenena muki lo oloto mele giminane. ¹⁶ Ido oiya ya nedito kiyaba kofala fana ane? Neido. Neidageto mono noku wi kedoneto ane olu faka lo, loumageto lifimaka kilili o kedenagoliye, loto lonomaiye.

Wekolakafo Polo ailo feka wenenadoka ilifi melami ka

¹⁷ Ido aiga namo Yelusalemu itibito uto felegaga kuliya numuna nabau dito Goti loumu minodo ya famo yaidana oto koto Wekola ya eyomo ne. ¹⁸ Eyoneto, amokafo eti lonomami, Numuna meya naba amaló minamo wenena kane logiminanimu ya koli kikitámenagilanako, yamu alako Yelusalemu ya fulito wo, lito ¹⁹ itibito loumomo, Wekolao, aya wenenawa ya namo Yuda mono numuna negu-negu koli kikitamo wenena ya nela numugu fulo gedeto kefa gininae, loto u-u omo yama kolife loti koli minae. ²⁰ Ido Sitifeni ya kaka kuwa lo oloto mele-mele imo we ofo folamo kamenalo nanimone yalo minoneto eti ato sene-muluneu lalo ito ofo folamo we ukanido owo ya kiyaba minomo ne, loto loumowe. ²¹ Loumoneto, Wekolakafo eti limo, Kamo ya numuna eba faiga mauka ailo feka wenenadoka kilifoneto ya wo, loto lonomaiye, loto logimaiye.

Lomu kimiwe kiyabani we wenaba yakafo Polo kiyaba edami ka

²² Ido wenena mau minamo yate Polo ka limo ya kolimo wafa, Wekolakafo ailo feka wenenadoka kilifoneto wo, loto lonomaiye, loto limo ka yamu aumafofo loti au-au loti eti lamo, Aya wewa ya mikalo ama omuna kofawa minomo dinami ya fe ádaiye. Ofo folalo, loti au-au lae. ²³ Ido auma witi au-au loti ukanido owo mulalo wiyamo ya kololototi momupa ya kiliti fulo akaiya akaiya o minato, ²⁴ kimiwe kiyabani we wenaba yakafo eti limo, Ilimiti kimi numunau ya uti wenena nena-netamu auma witi

au-au lo edafe? Ka monawa ya lo oloto melageto kolinune, loto ipi ofoti, loga o edalo, loto logimaiye.

²⁵ Logimaito, koliti ipi ofenune, loti nela wi edato, Polokafo kimiwe kiyaba we ma adu nedi minami ya loga o edami, Linate namo Lomu we ona minomo ya lifimane olu oloto piyámanako, ya eti o nedenawamo ya efe life? loto loga o edaiye.

²⁶ Loga o edaito, kimiwe kiyaba we ya kawa limo ya kolito uto kimiwe kiyabani we wenaba nedo uto kawa ya eti loumami, Nedi-nedi enane? Wewa ya Lomu we ona ya ne, loto loumaiye. ²⁷ Lomaito, kimiwe kiyabani we wenaba ya Polo nedo woneto, ka lonomageto kolinae, loto uto loga o edami, Kamo Lomu we ona minabe? lito ya itibito loumami, O, ona minowe, lito itibito limo, ²⁸ Namu Lomu we ona minenae, loto kifana naba-naba yakafo meina fitowe, lito Polokafo loumami, Eti aba, ido nanimone ya etito minámaiye. E'e, kedaidokati ya moda Lomu we ona yaidana oto minowe, loumaiye. ²⁹ Eti loumaito, ayalo ya wenena loga o edenuwe, loti lamo wenena ya fulu edeti wato, kimiwe kiyabani wenaba ya Polo Lomu we ona minami ya aini nela gedimo yakafo nela wi edami yamu koli naba-naba umami ne.

Polokafo kanisole wenena mau wiyamo ya logimami ka

³⁰ Ledawa kimiwe kiyabani we wenaba yakafo Yuda wenena Polo nena-netamu ligiya lo edafe? ya kolinae, loto kolainako, nelauti efilito yokila ki umamo wenabanina ido Yuda mono kanisole wenena muki yaki ka fulu gedaito koliti oti mau wiyato, Polo ya ilimito oto omunido olu nedi edaiye.

23

¹ Ena Polokafo Yuda mono kanisole mau minamo kuliya Sanihetilini efe loto geyeto eti logimami, Wenenane-motao, namo ya adeinati Goti omunalo oune-lune-kane moda laloko minoto, efe lotoko monimo uto monane efe limo neto, ido onema yaidana oto moni minowe, loto logimaiye. ² Eti logimaito, ayalo ya yokila ki umamo kiyabani we wenaba Ananaiyasikafo Polo adu nedo minamo wenena ya logimami, Welau ya ofalo, logimaito, ³ Polokafo eti loumami, Gotikafo kofenami ne. Kamo ya numuna kilawa ufa feke filiti olu lalo itamo yaidana oto minane. Kamo yakafo amedoto minoto Mosese lo melami kalo ya lifimane ya moni wilinae, loto minanimo nefa, kaimoka namo ya ofalo, loto lanimo yakafo Mosese lo melami ka ya olu fukane, loumaiye.

⁴ Eti loumaito, Polo adu nedo minamo wenena yate eti lamo, Egaidana oto Goti yokila ki umamo we kiyabani we wenabanina ka nosámami loumane? lato, ⁵ itibito logimami, Wenenane, namo wewa ya Goti yokila ki umamo we kiyabani wenabanina ne, loto kolámowe. Yamu mono lufuwa wiyaigu ya eti loto limo, Wenenatina kiyaba o gedamo we ya ka nosámami lo edámalo, loto ka mono lufuwau (*Kis 22:28*) ya nemo ne, loto logimaiye.

⁶ Ena Polokafo kanisole wenena ya maleka Sadusi wenena minato, ido liliga ya Falisi wenena minae, loto kolito ya kanisole mau minagu ya au loto eti limo, Wenenane, namo ya Falisi we ya minowe. Ido Falisi we ma nalafo ya minowe. Ido namo ya folamo wenena folaguti olu nedi gedenaiye, loto koli kikitomo eti enami kamenawa ya auma wito kiyaba edemo idonako, yamu oiya olu kalo mele nedae, loto au loto logimaiye.

⁷ Eti logimaito, ayalo Falisi wenenaki ido Sadusi wenenaki inanimoni moila fiti maunina ya fokiti u ailo-ailo wae. ⁸ Eti amo ya Sadusi we yate eti lamo, Wenena folaguti kofa neidámenagilae. Ido enisole yaki minámæ. Ido ouni-ani yaki minámaiye, loti lo-lo ato, Falisi we yate eti lamo, Netawa muki ya ne, loti koli kikitae. ⁹ Yamu ka naba-naba lato, Falisi wenena minaguti lo melami ka api gilibi-gilibi amo we malekate nediti auma witi eti lamo, We auwa ya lifimala ya olu oloto piyámone. Ido enisolefe ido ounafe yamakafo ka loumaife? Eti loumaitoma ya nediye lenune? loti ka auma witi logimae.

¹⁰ Eti lato, ka moila ya u naba-naba wito, kimiwe kiyabani we wenaba kolami ya wenena yate Polo ya filiga-filiga ika ato, fekalito fulutenaiye, loto koli umaito, kimiwelama auma wito eti logimami, Lumuti Polo ya wenena minaguti ika oti ilimiti kimi numuna nabau oluti idalo, loto gilifi melaito, koliti eti ae.

¹¹ Ena luwaila yalo Wekolakafa Polo nedo oto nedi minoto eti loumami, Kamo kolini kolámo. Amalo Yelusalemu ya kane lo oloto melanimo yaidana oto Lomu numudo uto kane lo oloto melenane, loto loumaiye.

Polo ofo fulunune, loti ka lo kifamo ka

¹² Ledawa Yuda wenena maleka oti mau witi kudala kiti eti lamo, Konuma kobinaki ido nonanoki ánoto moi wito minomo uto uto Polo ofo fulutoto konuma kobina kofa nenune, loti auma witi lo melae. ¹³ Etiti auma witi lo melamo we ya foti (40) wemomo yaidana oti minae. ¹⁴ Ido wewa ya yokila ki umamo we kiyabani we ido wenena kiyabani we minado uti eti logimamo, Lamo ya ka lo melonimo aumafofo loto onale, loto lonimo ya konuma kobinati ido nonanoti yaki ánoto moi wito monimo uto Polo ofo fulutoto yaloko kofa neta nenune, loto lo melone. ¹⁵ Yamu oiya linateki ido Yuda kanisole wenenaki ya Lomu kimiwe kiyabani we wenaba nedo uti eti loumalo, Polo ya minionido ilimito ano. Polo olu kalo mele edamo ka mona ya kolife loto kolinune, loumalo. Eti loumato, Polo linatedoka ilimito enawado ya Polo kanu kofalalo ofo fulunune, loti logimae.

¹⁶ Eti logimafa, Polo komolafokafa ka lo kifamo ya kolito kimi numuna nabau ya dito Polo loumaiye. ¹⁷ Loumaito, Polokafa kimiwe kiyaba we ma lula fito eti loumami, Kipa ama ya kimiwe kiyabani we wenabaleka ilimito wageto ka lenami ya kolinaiye, loto loumaiye.

¹⁸ Loumaito, we yakafo kipa ya kimiwe kiyabani we wenabaleka ilimito uto eti loumami, Nela fiyami we Polo yakafo lune fito kipawa ya ka lokumunaiye. Ilimito kamodoka wo, loto lonomaiye, loto loumaiye.

¹⁹ Eti loumaito, analo oluto ilimito anawaleka uto eti loumami, Nena ka lonumunae, loto ane? loto loga o edaito, ²⁰ amokafo eti loumami, Yuda wenena mate kamokafo Polo ya minionido ilifageto ageto monala melami kolife loto kolinune, loti lenawamo ya suki lokumunagilae. ²¹ Kawa ya lokomatoma kolámo. Wenenawa ya foti (40) yate ofo fulunune, loti kanudo kiyabala minenagilanako, yamu, O, logimámo. Wenenawa yate kudala kiyamo ya aumafofo loti onale, loti ya konuma-kobinati ido nonanoti ánoti moi witi monimo uti Polo ya ofo fulutoto kofa nenune, loti lamoma ya oiya kanudo ya ki minae. Ido kamo ya kani kolito, O, lenanidole, loti kiyabaka minae, loto loumaiye. ²² Eti loumaito, kimiwe kiyabani we wenaba yakafo eti loumami, Ka lo oloto pito nomanimo ya wenena ma logimámo, loto ilifi melaiye.

Polo ya Felikisi nedo ya ilifi melami ka

²³ Kimiwe kiyabani we wenaba yakafo kimiwela kiyabani we lele ya luni fiyaito, aito eti logimami, Linate uti kimiwe mikalo unawamo ya tu hadeti (200), ido kimiwe ma yafo-hosi meyalo minoti unawamo ya we sewedi (70), ido kimiwe ile oluti unawamo ya tu hadeti (200) ya Sisalia numudo onema naini (9) kiloku luwaila unawae, loti olu mau wi gedailo. ²⁴ Ido kimiwe yate Polo ya kiyaba lalo o edeti, ilimiti gamani kiyaba we wenaba Felikisi nedo ya unawae, loto yafo-hosi ya mele edailo, logimito ²⁵ ka lufuwa wi fulu edami ya etito ya wiyami,

²⁶ Aiyo, namo ya Kolodiusi Lisiyasikafo lufuwa uma ya kiyabate we wenaba Felikisi ya wi fulu kedowe. Siyane.

²⁷ Yuda wenena yate we uma ya ana-kiyanalo oluti ofo fulunune, loti lafa, namo kolomo amo ya Lomu we ona ya ne, loto kolitoto kimiwene yaki oto aniguti oluto olu omuna ko edone. ²⁸ Ido namo ya wewa ligiya lo edamo mona ya kolinae, loto

kolito Yuda kanisole minagu ilimito woneto ²⁹ lo melami ka yamu ligiya lo edafa, netawa ma o melageto ofo fulunawamo netafe, ido nela wi edenawamo netafe, ya olu oloto piyámowe. ³⁰ E'e, olu oloto piyámofa, wenena yate falukuti kudala kiti ofo fulunune, loti lamo kawa ya kolitoto ayalo minanido ilifi melowe. Ilifi meloneto ido ligiya lo edamo wenena yaki kamodoka oti ligiya lo edenawamo ka ya lokumunawae, loto auma wito logimowe. Modae.

Eti loto lufuwa wito fulo edaiye.

³¹ Ena kimiwela ya kiyabani we welalo meyalo meleti, luwaila siniku Polo ilimiti uti Antipatilisi numudo fedae. ³² Fedato, leda kimiwe mikalo wamo we ya itibiti kimi numudoka ato, yafo-hosi meyalo amedoti wamo we ya ilimiti uti uti ³³ Sisalia numudo fedeti, gamani kiyaba we wenaba minaidoka ya uti lufuwa wi fulo edami ya umuti Polo yaki analo melae. ³⁴ Analo melato, amokafo lufuwa katoto loga o edami, Kamo ya egaukati we minane? loto loga o edaito, Polokafo itibito loumami, Silisia ebauti minowe, loumaito, ³⁵ eti limo, Ligiya lo kedenawamo wenena atoma kaka ya olufe lenamo ne, loumuto Heloti numuna kuwaigu yau Polo kiyaba o edalo, loto logimaiye.

24

Yuda wenena yate Polo ligiya lo edamo ka

¹ Ido fo kamena faifu (5) wageto yokila ki umamo we kiyabani we wenaba Ananaiyasiki, ido Yuda wenena kiyabani we malekaki, ido Lomu kuifa ka meyalo mele-mele amo kolami we ma kuliya Tetulusi yaki Sisalia numudo lumuti Polo ligiya lo edenawamo ka ya eba kiyaba we wenaba loumae. ² Loumato, Polo lula fiyaito aito, Tetulusikafo Polo olu kalo mele edenawamo ka mona ya Felikisi eti loto loumami, Kiyabate we wenaba Felikisiyo, kamena fana kiyaba o ledanimo you amene mona mino lede-lede iye. Ido kiyaba lalo o ledanimo yakafo wenena ama mikau minamo ya eti enawae, loto ka kofawa logimageto meyalo meleti minomo idamo monani oiya lalo iye. ³ Etito lamodoka numudo-namado neta-mata mona-mona muki lalo o-o animo yamu kolonimo ya kulika ya olu faka loto siyane, lalole, loto lokumu-kumu one.

⁴ Ena ka fana lokomogeto lonoka olu kopaitotenaiye, loto ka lina lokumunagologe. You loto koli ledó. ⁵ Ido we auwa ya kaila-maila fi-fi imo we ne. Yuda wenena mikau-mikau minamo ya filiga-filiga fina finawae, loto ile fali senigu wi-wi imo we ne. Amo ya mono wenena Nasaleté we ege melamo wenena ya kiyabani we ne. ⁶ Ido yako minámaiye. Felegaga kuliyai numuna naba ya olu ladi enae, loto idaito, ya ana-kiyanalo olonimo ne. [⁷ Olonimo ya Mosese lo melami kalo ya lifima umunune, loto loba, kimiwe kiyabani we wenaba Lisiyasikafo oto adeu yauti auma wito oluto, ligiya lo edenawamo wenena ya uti kamo omugalo ligiya lo edenawae, loto auma wito lolomaiye.] ⁸ Ido oiya kaimoka loga-miga o edageto ka lenami kolito kawa yamu ligiya lo edonimo ka ya ona lae, loto kolife loto kolinane, loto loumaiye.

⁹ Loumaito, Yuda wenena yaki lakoina ligiya lo edeti eti lamo, Netawa ya ona ne, loti auma witi lae.

Polokafo Felikisi loumami ka

¹⁰ Ena gamani kiyaba we wenabakafo Polo eyeto ka lenanimo ya kolinune, loto ana olu faka lito, Polokafo eti loumami, Namó kolomo ya kamo eba umau minamo wenena ya kamena fanalo ka olufe lo gede-gede o minanimo ya kane ligi-ligi kiyámoto olu kalo mele nedamo ka ya itibito lokumunagolowe. ¹¹ Namó ya komu fo kamena tuwelu (12) áumami kamena yalo Yelusalemu numudo Wekola ouné-lune-kane umunae, loto idomo ne. Eti omo yamu kaimoka loga o gedanimo ya kawa ya onale, loto kolife loto kolinagolane. ¹² Ido wenena ligiya lo nedamo wenena ya namó felegaga kuliyai numuna nabau ya wenenamaki auma wito ka moila fiyogeto ya ma neyámæ. Ido Yuda

mono numugufe, ido numuna meya nabau ya eba malekafe ya wenena ile fali senigu wiyomo yama neyámæ. ¹³ Neyámæfa, ido olu kalo mele nedamo ka ona monawa ya ogofuti olu oloto pi kedámenagolane.

¹⁴ Olu oloto pi kedámenagilafa, ido neta lawoko eti omo ya lokumunagolowe. Namokafo autefo-mota Gotinina ounelune-kane umu-umu o minomo ya Yesu kanulalo moinamo wenena minaguti ya minowe. Aya monowa ya ailo mono ne, loti lolofa, Mosese lo melami kaki ido polofete lufuwa wiyamo kaki ya muki onale, loto koli kikitomo ne. ¹⁵ Ido namo yaki aya wenenawa ama mau minamo inanimoni ya koli kikitamo yamaidana oto Gotikafo wenena mona efe limo melamo wenenaki, ido mona nosámami melamo wenenaki ya fologuti ya olu nedi ledenaiye, loto koli kikito umuto kiyabala omo idowe. ¹⁶ Yamu Gotikafofe, ido wenena yatefe, ya mona nosámami melaiye, loti lo nedetenawae, loto kamena-kamena mona efe limo ya auma wito mele-mele owe.

¹⁷ Ido namo melege so loto eba faiga minomo ya Yuda wenenane neta ko ánamo wenena ani olu faka lo gedenawae, loto giminamo neta ido Goti yokila ki umunae, loto netawa-matawa oluto Yelusalemuka ya itibito omo ne. ¹⁸ Netawa oluto o fedeto ya felegaga kuliyai numuna naba kilalau idoneto olu oloto pi nedamo kamenalo ya ukane-lune-kane noku witoto olu felegaga mo loto moda minowe. Etito minomo wenena mau naba yama namoki lakoina minámamo ne. E'e, ido namo ya ka naba-naba ma loto wenena ile fali seni wiyámomo ne. ¹⁹ Eti ámofo, Yuda wenena maleka Esia ebaloti amo wenena yate olu kalo mele nedenu, lotima amaloti omugalo olu kalo mele nedenuwamo ya kaimokafo wenenawa suki lae, loto kolinagolane. ²⁰ Ido olu kalo mele nedámagayama wenena amau minamo wenenawa inanimoni yate Yuda kanisoletite maunigu olu kalo mele nedamo ka ya itibito logiminagolowe, loto nedi minomo kamenalo ya nena mona nosámami melofe? Ya moda olu oloto piti ya lokumunawae. ²¹ Ido omunido ya minoto ka lawoko ma eti loto logimomo, Namu ya folamo wenena folaguti nedenuwamo ne, loto yalo koli kikitowe, loto auma wito au loto logimomo yamamu olu kalo mele nede minafe? loto loumaiye.

²² Ena Felikisi Yesu kanulalo moninawamo mona komu moda kolami yakafo eti limo, Oiya kawa melenae. Ido aiga kimiwe kiyaba wenabanina Lisiyasi ageto ya olu kalo mele kedamo ya olufe lo kedenae, loto loumuto ²³ ido kimiwe kiyabani we ma eti loumami, Polo kiyaba edeto nela wi edámoto, wenenala ya neta-mata mamu kolinami ya umunune, loti enawamo ya, E'e, logimámalo, loto loumaiye.

Felikisikafo Polo melege lele nela numugu fulo edami ka

²⁴ Fo kamena maleka wageto Felikisite olonafo Yuda wena Dulusilate ya aiye. Oto ya Polo ilimiti alo, loto ka fulaito, ilimiti ato, amo ya Gotikafo ilifi melami we Kilisto Yesu koli kikito umunawami mona ya logimaito koli minaiye. ²⁵ Etito logimami ya Goti monala efe limo mona, ido ukade-lute-kate koti kiyaba laloko onimo mona, ido Wekola lifimate olu kalo mele ledenami kamena kala loumaito, ya Felikisi koliya umaito, ya eti loumami, Ya moda ne. Fa uto minageto kamena ma ka fuloneto enane, loto loumaiye. ²⁶ Loumuto, Polokafo ya nelauti efili o nedo, loto kifana ma falukuto numunaiye, loto kala kiyainako, yamu ya kamena so loto ka fulaito, ilimiti ato ya lokoli-fakoli o-o aiye.

²⁷ Ena Felikisi yakafo Yuda wenena lalo koli numunawae, loto Polo ya faifa nela numugu ya koito edaiye. Koito edaito aiga ya melege lele utaito Posiusi Fesitusi yakafo Felikisi ebala ya olaiye.

25

Polokafo Sisa ya kane olufe lo nedenuaiye, loto limo ka

¹ Fesitusikafo aya ebalo fo kamena tili (3) minototo, Sisalia numudo fulito Yelusalemu idaito, ² yalo yokila ki umamo we kiyabani we ido Yuda wenena kiyabani we yate oti omunalo Polo ya olu kalo mele edamo ka ya loumae. ³ Eti loti loumamo, Kamo ya ade olu faka loto kimiwe gilifageto Polo ilimiti Yelusalemu enawae, loti wako o edamo ya kanudo enaido ofo fulunune, loti kudala kiyae. ⁴ Kudala kiyafa, Fesitusikafo itibito logimami, Polo ya Sisalia numudo nela numugu minami ne. Ido kofa itibito lumunamo kamena alitinako, ⁵ yamu kiyabati we maleka namoki lako lumuto yalo wewa ya mona nosámami ma melagetoma ya olu kalo mele edenawae, loto logimaiye.

⁶ Eti logimito fo kamena eiti (8) yafe, ido teni (10) yafe Yelusalemu minototo Sisalia numudo itibito lumuto ka olufe lo-lo amo wenena olu mau wi gedeto eti limo, Polo namodo ilimiti alo, lito ⁷ eti ato, Polo aido Yuda wenena Yelusalemu numudokati lomamo yate ogona o edeti olu kalo mele edenawamo ka naba lo minafa, kawa logimonimo ya olu onae, loti ogofuti kolinawamo ka ya minámaiye. ⁸ Etito Polo yakafa olu kalo mele edamo wenena ya itibito logimami, Namo ya Mosese lo melami ka Yuda wenena meyalo mele-mele onimo ka yafe, ido Yuda wenena felegaga kuliya numuna naba yafe, ido Lomu kiyaba we wenaba ona Sisa yafe, ya ka nosámami ma lo gedámomo ne, loto logimaiye.

⁹ Eti logimaito, ya Fesitusikafo Yuda wenena namomu lalo kolinawae, loto kolito ya loga o edami, Kamo ya Yelusalemu wageto yalo nanimone omunelo olu kalo mele kedamo kawa ya koli nedeneane, labe? loto loga o edaiye. ¹⁰ Etito loga o edaito, Polokafo itibito loumami, Oiya Lomu kiyaba we wenaba Sisa ka olufe lo-lo amo wenenala maunigu omunido nedi minomo amau yako ya kane koli nedeneawae, loto auma wito lowe. Kamo kaimoka koli minane. Yuda wenena neta ma olu nosámami o gedámoma ya moda kolitanima ne. ¹¹ Etito nemoma nefa, nosámami mona ma meloneyama yamu ofo fulunune, loti lenawamo ya namo ya nofo folámalo, loto ádenae. E'e, Yuda wenena yate olu kalo mele nedamo kanina ya ona minámenami ya we makafo anelo oluto wenenawa ya anido giminami monawa ya efe ádenaiye. Yamu Lomu kiyaba we wenaba ona Sisakafo olu kalo mele nedamo ka ya koli nedeneaiye, loto auma wito liye. ¹² Eti lito, Fesitusikafo kanisole weki lokoli-fakoli otiti ya eti loumami, Kamo Sisa olu kalo mele nedamo ka koli nedeneaiye, loto lanimo yamu Sisa minaido unane, loto loumaiye.

Fesitusikafo Polo yamu Agilipa loumami ka

¹³ Ena minomo uto kamena ma kiyaba we wekudi Agilipate ido olonafu Benaisite ya Fesitisi aiyo-koiyo ka lo edenaliye, loti Sisalia numudo oti ¹⁴ kamena fana yalo minanako, ya Fesitusikafo Agilipate ya Polo olu kalo mele edamo mona ya lokoli-fakoli oti etito loumami, We ma ama nemo ya Felikisikafo nela numugu koito fulu edeito wiye. ¹⁵ Etito wito, Yelusalemu womo kamenalo ya yokila ki umamo we kiyabani we, ido Yuda wenena kiyabani we yate wewa ya olu kalo mele edamo ya lifima ka umo, lo, loti lonomamo ne. ¹⁶ Lonomafa, namokafo eti logimomo, Lomu wenena yate kaila we ma ofo fulunawamo anido ya faifa melámame. E'e komu ya wewa yakafa ligiya lo edamo wenena omunido ya olu kalo mele edamo ka itibito logiminami ne. Lomu wenena monanina etito ne, loto logimowe.

¹⁷ Logimoneto, amau namoki lakoina itibiti oto, kamena fana kiyaba ámoto ledawa ya ka olufe lo-lo amo wenena ya olu mau wi gedeto kimiwe ya logimomo, Wewa ya ilimito alo, loneto ilimiti ae. ¹⁸ Ilimiti ato, wenena ligiya lo edamo yate nediti Polo mona nosámami-asámami yaidana oto melaiye, loti ligiya lo edenawafe? loto kane kiyofa, ya eti o edámame. ¹⁹ Eti o edámame, inanimomo monanina yaki, ido folami we ma kuliya Yesu ya Polokafo omuna kofawa ne, loto limo we yakimu ya ka fi umae. ²⁰ Egaidana oto kala mona olu oloto pito kolife loto kolinae? loto kane kito eti loto

loga o edomo, Kamo ya Yelusalemu wageto yalo olu kalo mele kedamo kawa ya koli nedenaewae, labe? loto loga o edowe. ²¹ Loga o edoneto, Polokafo Lomu kiyaba we wenaba Sisa yakafo olu kalo mele nedamo ka ya koli nedenaie, loto aumafoto lito kimiwe ya logimomo, Wewa ya kiyaba o edalo. Aiga Sisa nedo ya ilifi melenae, loto logimomo ne, loumaito, ²² Agilipakafo eti loumami, Nanimone wewa ka lenami ya kolinae, loto kolowe, loumaito, itibito loumami, Leda kolinane, loumaiye.

²³ Leda Agilipate ido Benaisite lakoina kimiwe kiyabani we wenabaki, ido numuna meya naba wenena kiyabani weki, ya wenena mau wi-wi amo numugu idato, wenena muki aiyo-koiyo lo gedato, Fesitusikafo, Ilimiti alo, lito Polo ilimiti ae. ²⁴ Ilimiti ato, Fesitusikafo eti limo, Kiyaba we wekudi Agilipa ido linate muki lamoki minamo ya aya wewa ya eyalo. Amo ya Yuda wenena muki Yelusalemu minamo ido Sisalia numudo amalo minamo yate omunelo ilulu kuti eti lonomamo, Ofo fulunawae, loti au-au lafa, ²⁵ eyomo ya wewa ofo fulunumo neta ma o melámaiye. Ido aimolakafo eti limo, Sisakafo kane olufe lo nedenaie, loto limo yamu Lomuka ilifi melenagolowe, loto ka lo meleto ²⁶ amo mona melami yamu ofo fulunawamo kala ya kiyabate we wenaba lufuwa wi fulu edenae, loto kolofa, ka ma minámainako, wewa ya kiyaba we wekudi Agilipa kamo omugalo ido linate muki amalo minamo omunido ya ilimito oneto kala ya koliti ka mona olu oloto piyato, kawa lufuwa wi fulu edenae. ²⁷ Ido nela fiyami we ma ilifi melenamo we ya olu kalo mele edamo ka yaki fulámenamo ya fe ádenami ne, loto kolowe, loto logimaiye.

26

Polokafo Agilipa ka loumami

¹ Ena Agilipakafo Polo eti loumami, Kaimoka kaka lageto kolinune, loumaito Polokafo ana olu faka loto olu kalo mele edamo ka ya apito itibito eti limo, ² Kiyaba we wekudi Agilipao, onema Yuda wenena ligiya lo nedamo ka muki ya itibito lenagolo omugalo neidomo ya sene-muluneu lalo kolowe. ³ Ena Yuda wenena monate ailo-ailo muki ya moda koli minanimo nenako, yamu sene-muluneu lalo kolowe. Yamu you loto koli minageto ka lenae.

⁴ Komu adeina kipa kefolo minodoti oto oiya kamenalo ya Yuda wenena muki yate mona melomo ya ko minae. Ido nanimo ebaneuka ya olu oloto piyamo kamenaloti monane neyeti, ido Yelusalemuka minoto mona melomo yaki moda ko fuli lae. ⁵ Ido kamena fana neye minanako, lenune, loti kolinawamo ya Yuda monolo wenena minagu yauti mau ma kuliya Falisile, loti lo melami ka ya auma witi meyalo mele-mele amo minagu ya namo minaiye, logiminagilae. ⁶ Etito nefa, oiya ya Gotikafo autefomota lo mele gimami ka ya koli kikito umuto kulawa ya kiyabala o-o omo yamu olu kalo mele nede minae. ⁷ Ido lo mele gimami kawa ya lamo wenenate afo monalomonalo tuwelu (12) yate kamena-kamena ya Goti auma witi kouba-naba o ede-edo minamo ya kulawa olunune, loti kiyabala o-o minamo ne. Wenabao, kulawa olunae, loto ya kiyabala o-o minomo yamu Yuda wenena ya ligiya lo nede-nede o minae. ⁸ Ena linate Yuda wenena ya Gotikafo folamo wenena folaguti olu nedi gede minaiye, loti nediti koli kikitámamoma minae?

⁹ Namu nanimone yaki Yesu Nasaleta numudoti we kuliya ya olu waka itenae, loto auma wito lono naba-naba olumo idomo ne. ¹⁰ Ido aya monawa ya Yelusalemu yalo melomo ne. Ido yokila ki umamo kiyabani we wenido ya Yesu wenenala so loti ya nela numugu olu fulu gedoneto gini fulunuwe, loti lamo ya lalole, loto lo-lo omo ne. ¹¹ Eti omo kamena-kamena muki ya Yesu mono wenenala olu kopa o gedenaie, loto Yuda wenena mono numuni negu-negu dito, eleyapa witi koli kikitámenawae, loto kanu auma wito moni wili-wili omo ne. Ido sene kala-kala lito olu kopa o gedenaie, loto numudo-namado eba faiga negu-negu yaki moni-moni omo ne.

*Polokafo Yesu koli kikito umami monala yamu limo ka
(Ap 9:3-19, 22:6-16)*

¹² Ena yokila ki umamo we kiyabani we wetelo eti enaiye, loti lufuwa witi nomato, oluto Damasikusi numudo uto Yesu mono wenenala olu kopa o gedena, loto womo ne. ¹³ Woneto, wenabane, folilo kanudo u minodo lamena ma fo olu fulu edami ya lamena kosinaiti oto namoki ido wenenala lakoina wonimo yaki ogona o ledeto lamena naba-naba iye. ¹⁴ Lamena nabanaba ito, lamo muki mikalo lumu fou logeto, Yuda wenenala katedokati ka nola yakafo eti lonomami, Solo, Solo, nedito olu kopa o nedenede minane? Kamo ya bulumakaukafo aboga kefa kowalo kiyanafo ofami yaidana oto kaimoka ya olu ogofu minane, loto lonomaiye. ¹⁵ Eti lonomaito, itibito lomo, Wekolao, kema minane? loto loga o edoneto eti lonomami, Namo Yesu ya olu kaila o nedenanimo we ya minowe. ¹⁶ Kamo oiya mikaloti neido. Namo kouba-nabane we minoto, neyetano yaki, ido aiga neta maki kilibinamo ya uto wenenala lo oloto pi giminane, loto iyaina o kedowe. ¹⁷ Ido kaimoka wenenakati ailo feka wenenati yate olu kopa kedenune, loti enawamo anigu yauti olu omuga kenae. ¹⁸ Eti o kedeto aya wenenawa minadoka kilifi melenae. Kilifi meloneto ya lifimani kilili o gedageto koli kikitamo wenenala Gotikafo olu felegaga o gedami wenenala minagu ya minenawae, loto wenenawa omuni likami ya olu omuni falatoto sinikuti gilimito lamedo enane. Ido Satani kiyaba o gedami kilalau yauti gilimito Goti kilalau ya gilimito enane, loto lonomaiye.

Polokafo Yesu lonola olami ka

¹⁹ Kiyaba we wekudi Agilipao, ena namo ya kosinaiti famoidana oto eyoneto, Eti o, loto lonomami kalo ya moda golodoto, ²⁰ komu ya Damasikusi numudo uto logimito, ido yaloti Yelusalemu minamo wenenaleka ya uto logimito, yaloti Yudia ebau muki minamo wenenaleka uto logimito ido ailo feka wenenaleka yaki yalo uto logimito, muki ya eti loto logimomo, Seti-muludi olu eleyapa witi Gotidoka oti ido monatina melenawamo ya wenenala yate eyeti seti-muludi moda olu eleyapa wita, loti kolinawae, loti mona lalo ya melalo, loto lo oloto mele-mele o minowe. ²¹ Eti omo yamu Yuda wenenala yate namo felegaga kuliyai numuna naba kilalau minodo ane-kiyanelo oluti nofo fulunune, loti lafa, ²² Gotikafo ane olu faka lomo idainako, ido oiya onema ama ya ane olu faka lo minainako, linate kulinigi we minamo ido fa we minamo omunido ya minoto kawa logimi minowe. Ido ka ailo ya logimamoto polofeteki ido Moseseki yate, Netawa etito o fedenaiye, loti lamo ka ya ayaidana oto logimowe. ²³ Amo ya eti lamo, Gotikafo ilifi melami we Kilisto ya ogofu naba kolito, kana folaguti nedinami we yakafo aimola wenenalaki, ido ailo feka wenenaki ya Goti kala kuwa lo oloto mele giminagoliye, loti lamo ne, loto loumaiye.

²⁴ Ido Polo olu kalo mele edamo ka itibito lo minaido Fesitusikafo au loto eti limo, Polo, kamo ya moda kudu-kudu kilane. Kamo ya lufuwa muki kataninako, kaka-manega ya umu kopa idane, loumaito, ²⁵ Polokafo eleyapa wito itibito loumami, Wenaba Fesitisi, namo kudukudu kilámowe. E'e, namo kane-manene ya efe loto neto kama lomo ya ona ne. Kiyaba we wekudima ya neta-mata lomo ya koli minaito, koliya kolámoto faifa oloto loumowe. ²⁶ Ido kolomo ya aya netawa muki ya falukuto ma o minámainako, netawa ya moda koli minaiye. ²⁷ Kiyaba we wekudi Agilipao, kamo ya polofete kanina koli kikito minabe? Namo kolomo, Koli kikito minane, loto ya loumaiye.

²⁸ Eti lito, Agilipakafo Polo eti loumami, Oiya eti-mati kamena lina efe yako namo ya Yesu we olu bulu edenae, loto kaka kiyabe? loto loga o edaiye. ²⁹ Loga o edaito, itibito loumami, Kamena linafe, ido kamena fanafe, ya lalo ne. Ido kamoki ido onema wenenala muki kane koli minamo wenenala yaki ya namo koli kikitomo yaidana oti koli

kikitenawae, loto kolowe, loto Goti lounmofa, aini nela ya linatedoka minámenaiye, loto kolowe, loto lounmaiye.

³⁰ Eti lounmaito, kiyaba we wekudima ya nedaito, ido gamani kiyaba we wenaba ido Benaisi ido wenena muki lakoina minamo yaki nediti ³¹ numuna fuliti feka uti, ka lo filiga-filiga oti minoti eti lamo, We ama mona melami ya ofo fulunumo monafe, ido nela numugu fulo edenumo monafe, yama melámaiye, loti lae. ³² Eti lato, Agilipakafo Fesitusi eti lounmami, Wewa ya Sisakafo ka koli nedenaie, loto ádami neko, moda namokafo efili fulo edagi ne, loto lounmaiye.

27

Polo Lomu ebau unaiye, loti sipiku fulo edamo ka

¹ Ena Itali mikalo gilifi melogeto unawae, loti lo kifititi Poloki ido nela wiyamo we malekaki ya kimiwe wenaba ma kuliya Yuliusi amo Sisa kimiwela maunigu nemo we ya analo melae. ² Analo melato, sipi ma Adilamitiumu numudoti oto Esia numuni kuwo no anawalo nedo-nedo minomo unagolowe, loto limo sipiku ya idato, namo Lukate idoito ido Masedonia mikaloti we ma Tesalonaika numudoti ami kuliya Alistakusi yaki lakoina wone.

³ Ledawa Saidoni numudo o fedeto mikalo lomogeto, Yuliusi ya Polo milumala kolito olu lalo edeto eti lounmami, Kamo neta mamu kolinanimo ya wenenaka minado wageto kumunawae, loto lounmaito wone. ⁴ Uto eba yaloti fulito kuwo nolo wogeto, ido epe naba yakafo unagolonimo ebalekati oto sipi ya ofaito kanu ailo uto Saipulusi eba adu no anawalo epe naba ádami ebalo ya monimo wone. ⁵ Monimo uto Silisia eba no anawalo ido Pamufilia eba no anawalo kuwo no nabalo ya yofototo Maila numudo Lisia ebau ya fedeto yalo sipikuti lomone.

⁶ Lomogeto, yalo kimiwe wenaba yakafo Alekisadilia numudoti sipi ma nemo Itali mikalo unae, loto imo ya eyeto lilimito uto yau fulo ledaiye. ⁷ Fulito ledaito, ebawa fulito kamena fana ya epe naba yakafo unagolonimo ebalekati ainako, kuwo nolo moinamo we ya koiya naba-naba fiyato, you you lotoko uto Nidusi numudo adu ya wogeto epe yakafo aumafofo loto fu-fu lito, kofa unumo ogoufámoninako, ya Kiliti eba no anawalo epe naba ádami ebalo Salimone numudo adu yalo wone. ⁸ Yalo wogeto, kuwo nolo moinamo we ya koiya naba-naba fimo wato, Kiliti eba no anawalo monimo uto, numuna meya ma kuliya Sipi Mele-mele Amo Eba Lalole, loti lamo eba Lasea numudo adu ya fedone.

⁹ Fedogeto, ya kamena fana kuwo nolo u minogeto ya Yuda wenena konuma-kobina moi witi ánamo foliwa ya moda fuli loitaito, epe yakafo naba loto kuwo no ofo-ofotoko minenami kamenalo o fedainako, Polokafo eti loto fuka ka lolomami, ¹⁰ Wemomo, lalimote oiya kofa unune, lenumo ya kolomo sipite koukamete yako u kopa ámunagoliye. E'e, lalimote yaki u kopa unagolone, loto kolowe, loto logimaifa, ¹¹ ido kimiwe wenaba yakafo kala koli fulito, sipiku lono olamo we kiyabani we ido sipi aboga ka lamo yako meyalo melaiye. ¹² Yako meyalo melaito, aya ebawa minonimo umalo ya epe naba imo kamenalo sipi melenawamo ya lalo ámenagolinako, sipiku minonimo wenena so loti yate eti lamo, Eba uma ya nosámainako, fulito kuwo nolo uto Finikisi numudo kanu moni wilito u fedetoma kamena nosámami kamena yalo minenune, loti ka lo kifiti kolae. Yalo minenune, loti lamo ebawa ya Kiliti ebalo Finikisi numudo sipi mele-mele amo eba kola ya fo lomami ebalo ne.

Kuwo no ya epe nabakafo ofami ka

¹³ Aiga epe you limo ma apito fu-fu lito sipi lono olamo we yate ebawa lonigu ya oiya unumo ne, loti koliti sipi momoga oto utenaiye, loti olu kiki lo edamo neta ya nokuti ika ato, Kiliti ebau no anawalo ya woba, ¹⁴ kamena kefo efemako wogeto epe

aumafofo limo kuliya Fo Idaidokati Amile, loti lamo yakafa Kiliti ebaloti kenemane oto lumuto ¹⁵ sipima ya itufaito, kenoba oto sipi ya unami ya ogoufámaito, ya epe aidokati faifa moninune, lofa, eti ogoufámogeto epekafo sipi kuwo nolo itufaiye. ¹⁶ Etito uto eba kefolo ma kuliya Kauda no anawalo ya epe naba ámami eballo ya uto, yalo kenu kefolo ma ya sipi naba afowalo ika o-o imo kenu ya fokitenaiye, loto koiya naba fiti olu kiki lone. ¹⁷ Olu kiki logeto, ika oti olu sipi nabau meletiti nela aumafofo limo ya oluti sipi nabama fokitenaiye, loti nelakafo sipi feumau meleti kutifi kiki lae. Olu kiki lotiti kuwo noku Afilika adu nemo Silitisi eballo ya ake ma mowa yaidana oto no feuma nemo yamu koiya koliti sipilo lafo-lafo naba kailamo ya efiliti olu melato, faifa mulalo ya no ogofuto wone. ¹⁸ Etito ogofuto moni minogeto, epeki ido kuwo noki yakafa aumafofo loti lofo-lofo o minami yamu sipi keina otenaiye, loti ledawa koukame ma oluti kuwo noku fulae. ¹⁹ Fulato, ido fo kamena tili (3) wito, sipi netala ma lono minámami neta-mata ya ayaidana oti inanimi anikafo oluti kuwo noku fulae. ²⁰ Fulato, ido kamena fana fo ya limukafo asa wito ukuluti ya ágone. Epe yakafa no ya aumafofo loto fu-fu loto olu akaiya-akaima o ledainako, yamu, Lalimo u eba maleka uto ko ágenagolone, loto kate kiyone.

²¹ Ido kamena fana wenena ya weni-neta ánoti minato, Polokafo uto minagu ya nedí minoto eti logimami, Wemomo, linate Kiliti eba fulito umaleka ámenune, loto logimoma kane kolamo neko, ya neta keinawa fede lomami ya oloto pi lomámagi ne. ²² Eti ifa, ido lamo minionigu yati ma folámenagolone. Folámogeto sipi yako moda u kopa unagoliye. Yamu seti-muludi ya you laneyo. ²³ Luwaila siniku abogane Wekola kouba-naba o edomo we yakafa namodoka enisolela ilifaito oto ²⁴ amokafo eti lonomami, Polo, koli kolámo. Sisa nedo uto omunalo minageto olu kalo mele kedamo ka ya kolinaiye. Goti yakafa nasafili mona o kedenami ya wenena muki kamoki lakoina sipiku moinamo ya olu omuni kenae, loto liye, loto eti lonomaiye. ²⁵ Yamu seti-muludi lalo aneyo. Wekolamu kane lele kiyámoto eti enae, ka lonomami ya eti enaiye, loto aumafofo loto koli kikitomo ya kiyabala edowe. ²⁶ Etito epekafo sipi ya itufageto mika ma kuwo nokafo ogona imo eballo dinagoliye, loto logimaiye.

²⁷ Ido epe naba ya omo idami salele lele ya wito epekafo fu loto oluto uto Mediteleniyani kuwo nolo ya itufu-matufu o lede minaito, luwaila siniku akaima sipi lono olamo we, Ya mika nedo adu one, loti koliti, ²⁸ Mika adu nefe, ido faiga ne? Kolinune, loti neta iya mele-mele imo neta ya noku fulato lumuto wimo no fanala ya foti (40) mita yaidana oto ne, loti koliti minato, kamena kefo ma wito, kofa iya mele-mele imo netama ya noku fulato lumuto wimo ya no fanala teti (30) mita neto ya kolae. ²⁹ Etiti kolamo kifagu ditunune, loti koli gimaito, neta ma mikau lumuto sipi olu kiki lenaiye, loti sipi egeka yalekati olu kiki lenami neta fo (4) ya noku fulato lomae. Lomato, ido, Alako olu omude kalo, loti suki gotinina logimi minae. ³⁰ Logimiti lono olamo we yate sipi fuliti koli unune, loti kolanako, sipi kolaleka yalekati olu kiki lo edenami neta ma fulogeto lumunaiye, loti suki loti uti sipikuti kenu ya oluti nela onowa filiga-filiga olu minoti fulato, kuwo nolo lumuto lumuto minaiye. ³¹ Eti ato, Polokafo kimiwe kiyabani weki kimiwelaki eti logimami, Sipiku lono olamo wewa ya sipiti fuliti unawamo ya omudi ko ágenawamo ne, loto logimaito, ³² yamu kimiwe yate nela kenulo olamo ya fuko fulitato, kuwo noku olumo wiyaiye.

³³ Ido ko lenagolito Polokafo wenena muki weni-neta nenawae, loto kolito eti logimami, Kamena fana salele lele linate koti kiyaba otiko minanako, weti-neta ánotiko minae. ³⁴ Etiti minamo yamu ya oiya weti-neta nalo, loto auma wito logimowe. Weti-neta yakafa auma wi gedenaiye. Kolalo. Lamo minionigu yati we ma u kopa ámunami ne, loto logimaiye. ³⁵ Eti logimitoto omunido beleti ma oluto, siyane, lalole, loumuto leketo naito, ³⁶ wenena muki ya seni-muluni lalo ito ayaidana oti weni-neta nae. ³⁷ Ido lamo sipiku minionimo wenena ya tu hadeti sewedi sikisi (276) ya minone. ³⁸ Etito

minamo weni-neta nato muni ito ya sipi keina otenaiye, loti yuwa witi sipi lulau nemo ya kuwo noku fulato lomaiye.

Sipi mikalo dito lekami ka

³⁹ Ko lido ya sipiku lono olamo we yate mika eba ko minafa, mika ya eyefe ádoti, no anawalo eba ma kifana minámami eyeti sipi ya oluto yalo dito no akelo unune, loti koliti kanu moni wilae. ⁴⁰ Kanu moni wiliti sipi olu kiki lenami neta nelala ya fukoti noku fuliti sipi moninami kanu ya ilibinawamo neta nelani ya efliti, sipi itufuto oluto unami lafo-lafo seli naba ya aufa ika oti olu faka lato wifa, ⁴¹ ido sipi ya ake naba kuwo noku nemo ya mulalo dito kolaleka ya olu kiki lito unami ogoufámaito, kuwo no yakafo aumafofo loto sipi egeka ofomo wito foki-naki iye. ⁴² Foki-naki ito, nela fiyamo we ya kula nowa kiliti koli utenawae, loti kimiwe yate gini fulunune, loti kolafa, ⁴³ kimiwe kiyabani we yakafo Polo ya ofotenawae, loto kolito, Eti ámaló, logimaiye. Eti logimito eti lolomami, Linate kula nowa kilamo we ya komu kuwo noku satoti kula nowa kiliti u no akelo ya walo. ⁴⁴ Ido linate wenena liliga ya yá ketati, ido sipi foki-naki imo netati ya no mulalo meleti yalo minoti no ekela akelo walo, loto lolomaiye. Etito lamo wenena muki ya u kopa ámuto mikalo wone.

28

Polo Malitaka eba nemo ka

¹ Ena lamoma u ekela ya uto ebawa kuliya Malitale, loti lamo ya eyone. ² Ido ebawa yalo minamo wenena yate oiyo-koiyo loti nasafili o ledeti, ko naba wito epe limo ya ko fologeto yo ki ledato yo laibonimo ne. ³ Ido Polokafo yo umala olu mau wito yo ki minaito, koiyofa ma ayau nemo ya yo kala-kala limo kolito feka oto analo ya adala oto yodo lo ne. ⁴ Yodo lo neto mika aboga yate koiyofa analo nemo ya eyeti inanimoni lokoli-fakoli oti eti lamo, We auwa ya wenena gini folami we ona ne. Eti imo ya kuwo noku folámmainako, gotite Wenena Lifima Itibito Giminiami we yakafo eti imo wewa omuna kofawa minámenaiye, loto limo ne, loti lafa, ⁵ Polokafo koiyofawama olu fulu yoku ito moda faifa lalo minaito, ⁶ wenena yate ukana fudenaife, ido alako lumu fou loto fulunaife? loti kamena fana kiyaba oti eye minafa, neta ma ukanalo fedeto olu kopa edámaito eyeti kani-manini olu eleyapa witi, Wewa ya goti ma ne, loti kolamo ne.

⁷ Ido mikawa adu yaleka minamo wenena kiyabani wenaba kuliya Pubiliusi ya mika aboga yakafo numunau lilimito uto olu lalo ledeto fo kamena tili (3) ya nasafili o ledaiye. ⁸ Eti o ledaito, melafo neta kilami ya ukana kala-kala lito, sefe adumu oto, folomolo ya ono minaito Polokafo ono negu ya dito Goti loumuito anakafafo ukanalo ya olaito neta kilami ya faka lo edaiye. ⁹ Faka lo edaito, ya eyetiti aya ebawau minamo wenena liliga neta kilamo ya ato olu faka lo gedaiye. ¹⁰ Yamu muki mona lalo mele ledeti, ido unune, loto onimo kamenalo ya netate minámami ya wenena neta-mata oluti oti sipiku ya mele ledae.

Polo uto Lomu numudo fedami ka

¹¹ Ena ikana tili (3) yalo minototo ya sipi ma epe limo kamenalo aya ebau minomo wimo sipiku yau idone. Sipiwa ya Alekisadilia numudoti ami sipi ya kolaleka suki goti Susi lobe nalafa lele lebonina imo sipiwa yau dito ebawama fulito uto ¹² uto Silakiyusi numuna meya nabalo ya fedeto fo kamena tili (3) ya minototo ¹³ kofa sipiku dito yaloti monimo uto Legiumu numuna meya nabalo fedeto, ledawa ya epekafo fu loto sipi oluto wito leda ya Puteyoli numudo ya fedone. ¹⁴ Ya numudo yalo Yesu mono wenenala maleka geyogeto amo yate fo kamena seweni (7) ya lamoki minenune, lato minone. Minototo yaloti Lomu numudo one. ¹⁵ Ogeto, yalo Yesu mono wenenala minamo yate Lomu enagolonimo kawa lamo ya kolititi liliga oti Apiyusi maketi ebaló fedeti leya. Ido liliga ya oti Numuna Tili (3) kanudo moinamo wenena ono-ono amo numudo ya

fedeti leyato, Polokafo geyeto Goti eti loumami, Siyane, lalole, lito siya-muluna olu auma wi edami ne.

Polokafo Lomu numudo Goti kala kuwa lo oloto melami ka

¹⁶ Ido Lomu numudo fedogeto ya kiyabani we yate Polo ya aimolako numunau yau minageto ya kimiwe makafo kiyaba o edenaiye, loti lae.

¹⁷ Eti lato ya fo kamena tili (3) utaito, Polokafo Yuda wenena kiyabani we alo, loto ka fulo gedaito oti mau witi minato ya eti logimami, Wenenane-motao, namo nanimo ya neta ma wenenane yafe, ido autefo-mota monani lolomamo yafe, olu nosámami gedámofa, Yelusalemu numudo nela fi nedeti Lomu wenena anido melae. ¹⁸ Anido melato, loga o nedeti nofo fulunawamo neta ma ámonako ya nelauti efilí nedunune, loti kolafa, ¹⁹ Yuda wenena yate auma witi, E'e, loti lamo yamu Sisa yakafo kane olufe lo nedennaiye, loto auma wito lomoma ne. Eti lofa, ya nanimo wenenane olu kalo mele gedenamó ka ya ma minámaiye, loto kolowe. ²⁰ Aya monawa yamu linate ya luni fioneto ato, geyeto linateki lakoina lokoli-fakoli enagolone. We ya Isilaeli wenena auma witi kiyabala o-o minamo we yamu nela wi nedato, minowe, loto logimaiye.

²¹ Logimaito, itibiti loumamo, Kiyabate we Yudia ebau minamo yate kamomu lufuwa ma wi fulo ledato ya ma olámonimo ne. Ido Yudia yaloti amo wenena yate wenena lo kedamo kafe, ido ka nosámami lo kedamo kafe, yama lolomámamo ne. ²² Etito nefa, wenena mikaumikau ya ailo mono kolamo wenena ka nosámamo lo gedanako, yamu kamo kaka kiyanimó ka ya lolomageto kolinune, loto kolone, loti loumae.

²³ Eti loumuti Polo nedo oti amoki lokolifakoli o minenune, loti kamena melato aya kamenawalo wenena so loti amodoka ato leda yaloti u luwaila yalo Goti wekudikafo kiyaba o ledami mona ya kolife loti kolinawae, loto logimito ka mona fokito api gilibaíye. Ido Yesu ya kolife loti koliti koli kikito umunawae, loto Mosese lo melami ka yauti ido polofete lufuwa wiyamo kanina yauti ya Yesu kala lamo ya logimi minaiye.

²⁴ Logimi minaito, liliga ya koli kikitafa, ido liliga ya koli kikitámae. ²⁵ Yamu seni-muluni olu lawoko melámoti unagilato Polokafo eti loto logimami, Ouna Felegagakafo kala ya polofete Aisaiya welalo meleto autibomota yamu kolito ka ona kula eti logimami,

²⁶ Kamo aya wenenawa minadoka ya uto eti logimo, Linate koli-koli o minafa, ka kolife loti kolámoti ido ko-ko o minafa, neta kofe loti eyámae. ²⁷ Eti amo wenenawa ya seni-muluni moda gedimoko minanako, kani anawako koliti omuni olu likotiko minae. Eti ámamo neko, seni-muluni ya olu eleyapa witi namodo ato olu faka lo gedagi ne,

loto ka mono lufuwau (Ais 6:9-10) ya nemo ne.

²⁸ Yamu linate ka logimomo ya kolife loti kolalo. Gotikafo wenena olu omude kami kala kuwa ya ailo feka wenena ya fulo gedetami ne. Fulo gedetami nenako, kala kuwa ya koli kikito umunawae, loto logimaiye. [²⁹ Kawa logimami yamu Yuda wenena inanimonigu yau moila ka naba loti fulo edeti wae.]

³⁰ Ena melege lele lulau ya Polo numuna aimola meina fiyaigu ya minaito, ido wenena muki eyenune, loti amodoka amo ya aiyo-koiyo ka logimito, ³¹ koli kolámoto, Goti wekudi wenenala kiyaba o ledami kala ya lo oloto mele-mele o minoto, Wekola Yesu Kilisto kala api gilibi-gilibi o minaito ido mate lonola itámamo ne. Modae.

Lomu Polokafo mono wenena Lomu numudo minamo ya lufuwa wi fulo gedami ka Komu ka

Polo ya Kolinti numudofe, ido Senkilia numudo minami kamenalo ya lufuwa ama wito, Yesu koli kikito umuti Lomu numudo minamo wenena ya fulo gedanae, loto wena ma kuliya Fibi umaito, oluto uto uto Lomu numudo u fedeto ya gimami ne.

Mono wenenawa Lomu numudoka minamo wenena maleka ya Yuda wenena ido maleka ya ailo feka wenena ya minae. Ido Lomu numuna ya Itali mikalo gamani wenena numuni meya nabalo ya kiyabani we wekudini kuliya Sisa ya minaiye. Aya we yakafo mika negu-negu wenena muki olu afima o gedeto, wekudini kuliyai we wenaba ya nanimoko minenae, loto kimiwe so loto gilifi melaito, ba lomo wamo ne.

Ena Polokafo eti loto kolami, mikalo wenena muki ya Goti omunalo lifima mino ledami wenena ya minone. Ido lonote yakafofe, ido mona lalo melenumo yakafo ya olu lalo o ledámenami ne. Etito ya nefa, ido Yesu koli kikito umunumo, ya Gotikafo lifimate kilili oto, monatina efe limo wenena minae, loto lo ledenami ne, loto Lomu numudo uto kawa kuwa lalo api gilibinae, loto kolito, lufuwa ama ya wi fulo gedami ne.

Lo oloto melami ka

¹ Namu Polo, Kilisto Yesu kouba-nabala we ya aposolo we minenane, loto lune fito, Goti kala kuwa lalo lo oloto melenane, loto olu eika wi nedami ne.

² Kawa kuwa lalo ya komu adeina lo mele ledaito, polofetela yate felegaga lufuwau wiyamo, ³ ya Nalafo yamu lo mele ledami ne. Amo ya mikaleka ukanaki oloto piyami, ya Defiti ufa fiyami wenena yauti oloto piyaiye. ⁴ Ido Ouna ya felegaga minami yakafo moda Goti Nalafo aumafofo limo we ne, loto lilibami, ya folaiguti olu nedi edami yakafo ya lilibami ne. Wewa ya Yesu Kilisto Wekolate ya ne. ⁵ Amodokati ya mika negu-negu wenena muki minagu yauti mate ka limo ya koliti, koli kikito umuti, golodenawamo yamu kuliya ditoko minenaiye, loto nasafili o ledeto, aposolo lonowa lomaito ya olu minone. ⁶ Ido aya wenena minagu yauti linate yaki Yesu Kilisto wenenala minae, loto luti fiyami ne.

⁷ Linate Gotikafo siya-muluna gimami wenena Lomu numudo minamo, ya felegaga wenenane minae, loto luti fiyami wenena, linate muki ya lufuwa ama wi fulo gedowe. Eyalo.

Metefo Gotidokati ido Wekola Yesu Kilistodokati ya nasafili mona ido you amene mona ya linatedoka mino gedenaie.

Polokafo wenenawa geyenae, loto auma wito kolami ka

⁸ Ena komu ka ama ya logiminagolowe. Kolalo. Linate koli kikitamo monatina yamu wenena mikau-mikau lo-lo o minanako, linate muki yamu kolito ya siyane, lalole, loto Yesu Kilisto kuliya ya Gotine loumu minowe. ⁹ Koli minafe? Goti lonola olu minomo, ya ounelune-kane lawoko meleto Nalafo kala kuwa lalo lo oloto mele minowe. Aya Goti yakafo monane muki kolami we onobalalo ya ka ama lenagolowe. Kolalo. Namu ya kamena-kamena linate muki kolito kulitina loumutoko minoto, ¹⁰ ya linatedoka enae, loto kolito kiyaba omo idomo, ya oiya ama ya Gotikafo lalo kolito kanune olu oloto pi nedagetoma ya enae, loto loumutoko minowe. ¹¹ Eti loto loumomo, ya linate geyenae, loto kolomo, ya Ouna netala faifa lomami neta ya olu gedeto oneto yakafo auma wi gedenaie, loto auma wito koli minomo yamu etito loumutoko minowe. ¹² Ido eti

loto koli minomo, ya linatemuko kolámowe. Namoki linateki lakoina minoto ya linate koli kikitamo monatina yakafo namo sene-mulune olu aila wi nedageto, ido namo koli kikitamo monane yaki linate setimuludi olu aila wi gedenaiye, loto kolito ya oto geyenae, loto loumutoko minowe.

¹³ Ido mono wenenane-motao, linate kolife ádotenawae, loto ka ama logimowe. Kolalo. Ailo feka wenena maleka minagu yau mono lono oluto kulawa olu oloto piyomo, ya linate minagu yau ayaidana oto mono lononelo kulawa ma olu oloto pinae, loto kamena-kamena ya linatedoka enae, loto kanu ma moni wilofa, ido ka ma-ma oloto piyami yamu kanune minámaito minowe. ¹⁴⁻¹⁵ Wenena muki, Giliki kafi lufuwa kamo ido ágamo wenena, ka maninigu nemo ido minámami wenena, muki ya kawa kuwa lalo lo oloto giminamo lonowa nomaima nenako, yamu linate Lomu numudo minamo yaki ayaidana oto lo oloto giminae, loto auma wito kolowe.

Kawa kuwa lalo ya Goti aumala nemo ka

¹⁶ Kawa kuwa lalo lo oloto melomo yamu ukanelo kolámomo ne. Ya neditole? Kawa kuwa lalo ya Goti aumala nemo ka yakafo koli kikitenawamo wenena muki olu omuni kenami, ya Yuda wenena olu komu meletu, ido yaloti Giliki wenenaki wenena maleka muki yaki koli kikitenawamo ya olu omuni kenami ne. ¹⁷ Aya kawa kuwa lalo yakafo koli kikitamo wenena ya Goti monala efe limoma olu oloto pi gimami yamu ya koli kikito umu-umu o minae. Aya yamu ya eti limo, Monanina efe limo wenena ya koli kikito minamo yamu ya kofawa mino kolinagilae, loto ka mono lufuwau (*Hab 2:4*) ya nemo ne.

Wenena muki Goti meni umuti u sinidigu minamo ka

¹⁸ Etito wenena yate Goti monala meni umuti nosámami mona ailo-ailo muki mele minamo yamu ya amokafo kosinaukati lifima ka naba-naba olu oloto pi gede-gede o minaiye. Wenenawa mona nosámami melamo yamo ka ona kula ya miwi minae. ¹⁹ Koli minafe? Goti monala maleka, mikaleka wenena kolinawamo monala, ya amokafo olu oloto pi gedainako, moda lunigu oloto nemo, ²⁰ ya adeina akaima mika kosina olu oloto piyami kamenaloti ya amo aumala, minowa-minowa oto nemo aumala, ido monala ailo, wenena monanina yaidana oto minámami, akaiya dito nemo omudekafo eyámonimo monala, ya neta-mata olufe limo netawa yakafo olu oloto pi gedaito, moda eyefe loti monala kolamo ne. Monala etiti kolamoma nenako, yamu wenena mate monala kolámone, loti lenawamo ka ma minámaiye.

²¹ Goti minaiye, loti moda kolafa, ido Gotite ona kula minaiye, loti kuliya olu faka ádoti, siyane, lalole, loti loumámoti, kani kiyamo mona ya u fa neta uto, ido lunikani kolife ádami ya sinikafo asa wi gedaito minae. ²² Eti o minamo ya ka manedeu ne, lo minafa, ido u koliti kolámoti amo wenena buluti, ²³ Goti fulu fitala kiyámenami we lamenala ya fulititi, fulu fitala kinami wenena, nema-afa, aniki-kiyaniki leya witi moinamo neta, kudi-koiyofa yaidana oti olufe loti, ya gotite ne, loti koli kikito gimí minae.

Wenena muki nosámami monako melemo wamo ka

²⁴ Goti lamenala etiti fulitanako, inanimu lunikani kume-ugele kopa-napa nenawamo monamu kolamo yamu fuma wiyami mona meleti inanimu lulawanigu ya ukani olu kopaiti, ukanido kolinawamo mona ya fa melenawamo ne, loto Gotikafo koito gedaiye. ²⁵ Wenenawa yate Goti kala monala ona kula ya koli fulititi, suki we kala monala koli kiki loti, ido neta-mata olu oloto piyami we ya meni umuti, olufe limo neta yako koli gimiti kouba-naba o gede minae. Wewa meni umamo we kuliya ya olu faka lo edemo dito minowa-minowa oto nemo ne. Ona.

²⁶ Ido meni umamo yamu Gotikafo koito gedaito, ya ukanido kolinawamo monamu aku loti koli minoti, ya wenaipani yate wenomoki efe loti onenawamo mona ya fuliti,

inanimonigu ya kopa mona mele-mele o minato, ²⁷ ido wemomo yate ayaidana oti wenaipaki efe loti onenawamo mona ya fuliti, wemomo ailo mamu koliti ukani yo lito we ma kopa olu onamo, ya etiti suki kanu moينamo yamu inanimonimo ukani-luni-kanigu ya lifima ka itibiti olu minae.

²⁸ Wenewawa yate Goti kate ki umámenagolone, loti kolamo yamu ya Gotikafo kani-manini ya u fa netalo wageto kopa-napa mona melenawae, loto koito gedaito, ²⁹ ya lunikanigu mona nosámami-asamami faitoto mino gedaito, fina lowamuko kolimo diti, neta-mata maki maki olunumolae, loti koliti, wenena koli nosámamiko gimiti, komumu-kamama witi, gini fuluti, moila fiti, koni witi, kani nosámamiko kimo idamo mona yamo luni-kanigu faitoto neto, ya wenena kamani kiti, ³⁰ ka nosámami lo gedeti, Goti koli nosámami umuti, ka koliti kolámoti, inanimomuko lalo minone, loti koliti, inanimonimo ukani-kulini olu faka loti, nosámami-asamami mona kofawa olu oloto piti, onibo menibo ka lamo ya kolámoti, ³¹ lunikanigu kolife ádoti, mona ona melámoti, inanimonimo wenenanina ya koli gimámoti, mulunigu kolámamo wenena, ³² ya yaidana mona mele minamo wenena moda fuluti u kopa unawae, loto Gotikafo lo melami ka ma ne, loti kolafa, aya mona faifa ilulu kuti melamo yako minámáiyé. E'e, enu witi melamo, ya wenena mate mona yaidana melamo ya lalo geye minae.

2

Lifima meina lalo ido nosámami olunawamo ka

¹ Etito linate ya wenena maleka monani nosámáiyé, lo gede minamo, ya linanimonimo monatina yamu nediye lenawamo ne? Wenena mamu ya mona etiti-etiti melamo ya nosámáiyé, loti lo-lo amo wenena ya linate aya mona melanako, yamu lo-lo amo kawa ya linanimonimo yamuki ya lo minae. ² Ido yaidana mona mele minamo wenena ya Gotikafo lifima ka itibito gimami, ya moda ona efe lotoko gimami ne, loto koli minone.

³ Ido linate ya wenena maleka nosámami mona melamo yamu lifimani ne, loti lo gedegede afa, linate ya aya mona melamo yama Gotikafo lifimate itibito olu lomámenagoliye, loti kati kiyafe? ⁴ Ido Goti siya kala-kala alako ádato, olu you loto lalo o lede minami mona aboga ya monalawa fa neta ne, loti kati kiyafe? Ake, linate eti loti kati kopa-napa kiyamo wenena ya Goti olu lalo o ledami monawa ya eyeti seti-muludi olu eleyapa wiyalo, loto monawa mele ledaiye, loti kolámafe?

⁵ Ido linate seti-muludi gedimo olu eleyapa wiyámanako, yamu kamena nabalo, Gotikafo lifima ka kula, efe lenami ka naba-naba olu oloto pi lumunami kamenalo ya ka naba-naba olunawamo ka ya linanimote olu mau wi-wi o minae. ⁶ Yamu ka ma eti limo,

Amokafo ya wenena muki inanimonimo monanido ya itibito olu giminagoliye, loto ka mono lufuwau (*Sng 62:12, Snd 24:12*) ya nemo ne. ⁷ Mona lalo melemono dinumo yakafo kulite oluto dito lamena o ledageto, kofawa minowa-minowa oto mino kolinagolone, loti koliti ya auma witi mona lalo mele minenawamo wenena ya kofawa minowa-minowa oto mino kolinawamo mona ya giminagoliye. ⁸ Ido wenena mate inanimomuko koliti, ka ona kula meni umuti nosámami monalo meyalo mele minenawamo wenena ya siya kala-kala lageto, lifima ka naba-naba giminagoliye.

⁹ Koli minafe? Nosámami mona mele minamo wenena muki ya inanimonimo monanido ya miluma ka, keina naba-naba imo ka ya olunagilae. Etiti olunawamo, ya Yuda wenena u komu uti olato, ido yalo Giliki wenenaki wenena maleka muki yaki olunagilae. ¹⁰ Etiti olunagilafa, ido mona lalo mele minamo wenena muki ya inanimonimo monanido ya you amene mona, lamena mona, kulini idami mona ya olunagilae. Etiti olunawamo, ya Yuda wenena u komu uti olato, ido yalo Giliki wenenaki wenena maleka muki yaki olunagilae. ¹¹ Moda kolafe? Goti ya wenena iya meleto eika wiyámami wema ne.

¹² Goti lo melami kala olámamo wenena yate nosámami mona mele minamo yamamuko moda fuluti u kopa unagilae. Lo melami kawa yakafo ligiya lo gedámenagoliye. Ido lo melami kala olato, aya ka yakafo kiyaba o gedami wenena yate nosámami mona mele minamo yamamu lo melami kawa yakafo ligiya lo gedeto lifima ka itibito olu giminagoliye. ¹³ Moda kolafe? Lo melami ka ya faifa kani atuwaloko kolinawamo ya Goti onobalalo ya monatina efe limo wenena minae, loto lo gedámenagoliye. E'e, lo melami ka ya koliti meyalo melenawamo yamuko monatina efe limo wenena minae, loto lo gedenagoliye.

¹⁴ Yamu kolalo. Ailo feka wenena ya lo melami ka olámafa, ido inanimio lunikafo koliti kawalo golodenawamo, ya kawa olámamo wenenawa ya moda inanimio kani kiyadoti ya moda lo melami kawa kolamoidana oti minae. ¹⁵⁻¹⁶ Eti o minamo wenenawa lunigu ya lo melami kawa mino gedeto ya lonowa olami mona olu oloto pi minae. Etito kamena nabalo, ya falukuto melonimo mona ido lute-kateu falukuto kolonimo ka muki ya Gotikafo iya meletu, lifima ka itibito lumunami kamenalo, ya wenena yate mona ma melonimo ya moda lalo nefa, ido ma ya nosámamainako, lifimate ne, loti kani kiti ouniluni-kanigu kolamo mona yakafo olu oloto pi gedenagoliye. Yamu ya kawa kuwa lalo lo oloto melomo, ya Gotikafo lifima kawa itibito lumunami, ya Yesu Kilisto anau melageto, amokafo iya meletu lumunami ne, loto lo oloto melowe.

Yuda wenena yate lo melami ka meyalo melamo aumanina ma mino gedámami ka

¹⁷ Ido linate ma ya Yuda wenena minone, loti, ido lo melami ka ya litumate ne, loti, ido Goti ya lalimo Gotite ne, loti linanimio kulitina olu faka lo minoti, ¹⁸ ido lalo kolami mona ya kolife loti koliti, ido lo melami kakafo api gilibitaima nenako, mona-ana lalo lema ya eye lalo meleti, ¹⁹⁻²⁰ ido lo melami ka yau kolife lonimo ka monala ona kula moda olu minone, loti kolamo yamu ya ouni omuna likami wenena ya kanu lalo gilibinumo wenena minone, loti, ido sinidigu moinamo wenena ya olu lamena o gedenumo wenena minone, loti, ido kolife ádamo wenena ya kolife lenawamo mona gilibinumo wenena minone, loti, ido ge ádamo wenena ya api gilibinumo wenena minone, loti auma witi koliti, ²¹ linate api gilibi-gilibi amo yamaidana oti linanimio luti-kati ya api ilibámafe? Ugele ámalu, loti lo-lo amoma nefa linanimotina ya ugele mona mele minafe? ²² Ido kume-ugele ánalu, loti lo-lo amoma nefa linanimotina ya kumeugele no minafe? Ido suki goti yaidana-amaidana ya eleka naba ginaima nefa, linanimotina ya wenena mate netawalo ya kifana-konuma-kobina melagu yati ma ugele olu minafe? ²³ Ido lo melami ka ya lamo olonimo ne, loti linanimio kulitina olu faka lo-lo amoma nefa linate ya aya kawa koliti kolámoti amo monatina yakafo Goti kuliya oluti lomafe? ²⁴ Aya mona melamo wenena yamu eti limo, Ailo feka wenena yate linanimio monatina yamu Goti kuliya kamana ki minae, loto ka mono lufuwau (Ais 52:5, Ese 36:22, 23) ya nemo ne.

Goti ainala ukanigu fukamo ka

²⁵ Goti ainala ukanigu fukamo, ya lo melami kawa meyalo melenawamo yako moda kulawa minenami nefa, ido lo melami ka koliti kolámoti enawamo, ya aya monatina yakafo Goti ainala ukanigu nemo ya u minámamidana enami ne. ²⁶ Ido Goti ainala ukanigu fukámamo wenena yate lo melami kawa meyalo melenawamo, ya aya mona yakafo ainala ukanigu minámami ya u mino gedamidana enami ne, loto geyenagoliye.

²⁷ Etito ya ukanigu ainala fukámamo wenena lo melami kawa meyalo melenawamo mona yakafo linate mono lufuwa oluti ainawa ukanigu mino gedaifa, lo melami kawa koliti kolámoti o minamo wenena, linate lifimatina olu oloto pi giminagoliye.

²⁸ Koli minafe? Yuda wenena monanina atuwaloko melamo ya Yuda wenena ona kula minámame. Ido ukani atuwaloko Goti ainala fukamo ya ainala ona kula mino gedámame. ²⁹ E'e, Yuda wenena ona kula ya ouni-luni-kanigu ya Goti wenenala minae.

Ido ainala ona kula ya ouni-luni-kanigu ya ne. Lo melami ka lufuwa wiyamo ya meyalo meleti fukamo neta ya minámaiye. E'e, Ounakafo lunigu mele gedami neta ya ne. Etiti minenawamo yamu wenena yate gebonina ádenawamo nefa, Goti yakafo gebonina lenami ne.

3

Mona nosámami yakafo mona lalo olu oloto piyámenami ka

¹ Etito Yuda wenena ya egaidana oti ailo feka wenena olu fulo gedeti lalo minae? Ido Goti ainala ukanigu nemo yakafo egaidana oto olu lalo o gedaiye? ² Aiyo, olu lalo o gedami neta kefo minámaiye. E'e, u komu melami neta ya Goti aimola kala ya Yuda wenena anigu melami ne.

³ Yamu nediye loto lenune? Maleka yate kalawa ya koli fulititi, koli kiki ádamo monawa yakafo Goti ka lido efe lotoko meyalo melemo idami monala ya olu fulo edenaife? ⁴ E'e, etito minámaiye. Wenena muki ya suki monako mele minae, loto geyenagoloba, ido Goti monala ya u ona kulako minowa-minowa oto minenami ne, loto eyenagolone. Etito yamu ya ka ma eti loto nemo, Kamo ka lanimo ya moda efe lotoko lo-lo o minane, loti kolinagilae. Ido mate olu kalo mele kedenawamo ya moda olu fulo gedenagolane, loto ka mono lufuwau (*Sng 51:4*) ya nemo ne.

⁵ Eti loto nemo nefa, ido nosámami monate yakafo Goti efe limo monala olu oloto piyagetoma, ya nediye loto lenune? Gotikafo lifima ka naba itibito lomami ya mona nosámami melaiye, loto lenube? Eti lomo ya mikaleka monaidana meletu lowe. ⁶ Yama minámaiye. Etito nemo neko, ya Gotikafo egaidana oto mikaleka wenena monate ya iya melenami ne? ⁷ Ido namo suki monane yamo ya Goti monala ona kula olu oloto pi edemo uto kuliya olu faka lagetoma, ya lifima ka itibito olu nomami, ya nedito olu nomami ne? loto we makafo lenaife? ⁸ Ido nosámami mona meletu ya olu itibito kulawa lalo oloto piyokele, loto lenube? E'e, eti ádenagoloba, ido wenena mate kamade kiti, eti lo-lo ae, loti lamomu lo minae. Eti lo minamo wenena ya lifima ka naba itibito giminami ya moda efe loto giminagoliye.

Wenena muki u kopa unumo mona yako melonimo ka

⁹ Etito ya nediye loto lenune? Yuda wenena ya wenena ailoma olu fulo gedeti lalo lema mino kolamo nefe? E'e, etito moda minámaiye. Yuda wenena, Giliki wenena, maleka wenena muki ya nosámami monate yakafo nela wi ledaito minone, loto ya moda lotonima ne. ¹⁰ Aya yamu ya ka mono lufuwau ya ka ma etito nemo, Mona efe limoko melamo wenena ya ma minámae. Moda ona lowe.

Lawokoti maki minámae.

¹¹ Kolife lamo wenena yaki ya ma minámae.

Ido Goti monila wilamo wenena yaki ya ma minámae.

¹² Muki ya kanu lalotokati ya u kopa uti, olu lawoko iti u fa neta buluti minae.

Mona lalo mele minamo wenena ya ma minámae.

Moda ona lowe.

Lawokoti maki minámae.

(*Sng 14:1-3, 53:1-3*)

¹³ Kenebani ya folamo wenena kalenina wela itámamo kale yaidana oto ne.

Weni kuluma yakafo wenenani koni wi-wi ae. (*Sng 5:9*)

Weni atuwau ya koiyofa lotala yaidana oto ne. (*Sng 140:3*)

¹⁴ Wenigu ya ka nosámami-asámami ekefa imo ka ya faitiye. (*Sng 10:7*)

15 Kiyani yakafo alako uti
wenena ma gini fulu-fulu ae.

16 Wenena olu kopa o gedeti, keina fulunawamo mona mele gede-gede amo kanudo ya monimo wae.

17 You amene melamo kanu ya ma kolámae. (*Ais 59:7-8*)

18 Ido omunido ya Goti ya koliya kolamo omuni melámae. (*Sng 36:1*)
loto ka mono lufuwau ya nemo ne.

19 Ena lo melami ka limo muki ya kawa kouba-naba o edamo wenena logimami ne, loto kolone. Eti loto logimami, ya mikalo wenena muki monate opolito lifimate Gotidoka oloto pi fuli liye, loti kolamo yamu kenebanido winagoliye, loto lo melami kawakafo logimami ne. 20 Moda kolafe? Lo melami kalekati ya monate nosámami minone, loto kolife loto koli minoninako, yamu lo melami kawa golodenawamo lonowa olagu yauti wenena ma Gotikafo monatina efe limo wenena minae, loto lo gedenami wenena ya ma minámae.

Kilisto koli kikito umamo yamuko monatina efe limo wenena minae, lo gedami ka

21 Ido oiya ama ya Gotikafo monatina efe limo wenena minae, lo ledami mona olu oloto pi lomami, ya lo melami ka ido polofete kanina lufuwa wiyagu ya olu nuba oto lo oloto mele ledami, ya lo melami ka meyalo melonimo yamu ma minámaiye. 22 E'e, Yesu Kilisto koli kikito umamo wenena muki ya koli kikitonimo yamu ya Gotikafo monatina efe limo wenena minae, lo ledami ne. Eti lo ledami, ya wenena iya meleto eika wito lo ledámaiye. 23 E'e, muki wenena ya nosámami mona meleto, Goti lamenala olu keleuto minone. 24 Eti o minonimo, ya monatina efe limo wenena minae, loto lo ledami ya lalimo mona melonidokati ma minámaiye. E'e, Kilisto Yesu meina fito efili ledami yamu monatina efe limo wenena minae, loto lo ledami, ya aimola nasafilila yakafo faifa eti o ledami ne.

25 Aya we Kilisto Yesu folageto, wanula yakafo wenena koli kikito umunawamo yamu nosámami mona lifimanina kilili o gedenae, loto Gotikafo adeina akaimati lo melami ne. Eti loto lo melami, ya monatina efe limo wenena minae, lo ledami monala ya olu oloto pi lomaiye. Komu wenena nosámami-asámami mona meleto wamo, ya Gotikafo lifima ka naba alako olu oloto pi gimámoto, olu you loto koito gedemo wifa, 26 ido oiya kamena amaleka ya aimola monala efe limoko nemo olu oloto pi lomami, ya Yesu koli kikito umamo wenena ya monatina efe limo wenena minae, lo gedami monala ya moda efe limo mona ne, loto olu oloto pi lomami ne.

27 Etito nemoma nenako, yamu ukade-kulite olu faka lenumo kanu ya ega ya ne? Kanuwa moda ku ledami ne. Ido nena monakafo ku ledaiye? Lo melami ka lono olonimo mona yakafofe? E'e, koli kikitonimo mona yakafo ukade olu faka lenumo kanuwa moda ku ledami ne. 28 Etito ya wenena mate lo melami ka lonowa olunawamo yamu ya monatina efe limo wenena minae, loto lo gedámenagoliye. E'e, koli kikitenumo yamamuko monatina efe limo wenena minae, loto lo ledenagoliye, loto kolone.

29 Ido amo ya Yuda wenena yako Gotinina nefemo? Ido ailo feka wenena yaki Gotinina minámáife? E'e, moda ailo feka wenena yaki Gotinina ne. 30 Goti ya moda lawoko ya nenako, amokafo ainala ukanigu fukamo wenena koli kikitamo yamu kolito, ido ainala ukanigu fukámamo wenena yaki koli kikitamo yamu moda ayaidana oto kolito, ya monatina efe limo wenena minae, loto lo gedenami ne.

31 Etito nemoma nenako, yamu koli kikitonimo monawa yakafo lo melami ka olu fa neta itobe? E'e, etito minámaiye. Koli kikitonido yamo lo melami ka ya olu auma wi edone.

4

Abalahamu koli kikitimo yamu monala efe limo we ne, loto Gotikafo lo edami ka

¹ Etito ya mikaleka autefo-kolofate Abalahamu yamamu nediye loto lenune? Netawa yamu kolami ya nediye loto kolami ne? ² Abalahamu monala efe lotoko melami yamu Gotikafo monala efe limo we ne, loto lo edami neko, ya aimola ukana-kuliya olu faka lenami kanu ma mino edagi ne. Ido Goti omunalo etito minámáiyē. ³ Aya yamu ya ka mono lufuwau ya nediye liye?

Abalahamukafo Goti koli kikito umami yamu monala efe limo we ne, loto lo edami ne, loto ka mono lufuwau (*Stt 15:6*) ya nemo ne.

⁴ Ido lono olamo wenena meinanina ya lono aboga yakafo nasafili o gedeto meinawa faifa gimaiye, loto lobe? E'e, lono olado ya moda lifima meinawa ya gimaiye, loto kolone. ⁵ Etito nefa, ido Goti omunalo ya monate efe limo wenena minenune, loto nedi-nedi enune? Monate u efe lenami lono ya auma wito olunuba, ido ogoufámonimo yamu Goti monalalo meyalo melámonimo mona lifimate kilili oto monatina efe limo wenena minae, lo ledami we koli kikito umunumo, ya koli kikito umonimo yamu ya monatina efe limo wenena minae, loto lo ledenami ne.

⁶ Etito Defiti yaki ayaidana oto wenena mate monanina olufe lamo lono olámafa, ido Gotikafo monanina efe limo wenena minae, loto lo gedami wenena ya lalo koli minae, loto kolito, ⁷ yaidana wenena yamu eti limo,

Wenena ma lo melami ka meni umamo mona lifimanina ya kilili oto, nosámami monanina olu fulo gedami wenena ya moda lalo koli minae.

⁸ We ma nosámami monala yamu Wekolakafo lifima itibito olu umámenami we ya moda lalo koli minenaiye,

loto ka mono lufuwau (*Sng 32:1-2*) ya nemo ne.

⁹ Ido lalo koli minamo wenenawa ya Goti ainala ukanigu fukamo wenena yamuko lifemo, ido ainala ukanigu fukámamo wenena yakimu liye? Aya yamu ya Abalahamu monala ya oluto logiminagolowe. Kolalo. Abalahamu koli kikitimo yamu monala efe limo we ne, loto lo edami ka ya lo-lo one. ¹⁰ Ido nena kamenalo eti lo edami ne? Ainala mino edami kamenalo nefemo, ido ainalaki minámami kamenalo ne? Komu ainalaki minámami kamenaloma ya eti lo edami ne. ¹¹ Ido ainalaki minámáido ya koli kikito umami yamu monala efe limo we ne, lo edeto, ya ainalawa ukanigu fukomo unawamo monawa ya aiga olamima nenako, yamu ainalaki minámamo wenena koli kikitamo yamu monanina efe limo wenena minae, lo gedami wenena muki ya aunibo-kolofanina Abalahamu ya ne. ¹² Ido ainalaki minoti koli kikitamo wenena yaki ya aunibo-kolofanina ya ne. Aya wenenawa ya ainalawa ukanigu fukamo yamuko kolámoti, autefo-kolofate Abalahamu ainalaki minámami kamenaloma koli kikitimo monalalo yaki meyalo meleti monimo wamo yamu ya aunibo-kolofanina ya ne.

Koli kikitamo wenena muki ya Gotikafo monatina efe limo wenena minae, lo gedami ka

¹³ Moda kolafe? Komu adeina Gotikafo Abalahamu lo mele umuto limo, kamo ido ufa finanimo wenena ya mikaleka eba muki ya iya ku gedowe, loto loumáima, ya lo melami kalo meyalo melami yamu loumámáiyē. Koli kikito umami yamu ya monaka efe limo we minane, loto lo edeto, lo mele umami kawa ya loumáima ne. ¹⁴ Ido lo melami kalo meyalo melamo yamu iya ku gedowe, loto logimami neko, ya koli kikitamo monanina u fa neta wagi ne. Ido lo mele gimami ka yaki u kopa wagi ne. ¹⁵ Yamu kolalo. Lo melami ka yakafo lifima ka naba olu itibito lomaiye. Ido lo melami ka ma minámami neko, ya kawa kolito kolámoto onimo mona ya ma minámagi ne.

¹⁶ Etito Gotikafo Abalahamu ufa fiyami wenena muki yamu kolito, ya lo mele gimami ka ya kulawa amodoka fedenaiye, loto nasafili monala yakafo iya ku gedowe, loto, ya koli kikito umamo yamuko lo mele gimami ne. Ido Abalahamu ufa fiyami wenena

muki yamu limo, ya lo melami kawakafo kiyaba o gedami wenena yamuko ádaiye. E'e, Abalahamu koli kikitimo monalo meyalo melamo wenena muki yaki Abalahamu ya autefo-kolofate lawokoma nenako, yamu lo mele gimami kawa ya kulawa moda lamodoka lakoina fedenaiye. ¹⁷ Aya yamu ya eti limo, Mikau-mikau wenena muki ya aunibo-kolofanina minenane, loto fulo kedowe, loto ka mono lufuwau (*Stt 17:5*) nemo ka ya Goti onobalalo moda ona kula gedimo ka ne. Aya Goti koli kikito umami, ya folamo wenena olu kofawa o gedeto, ido neta ma minámami ya faifa oloto piyo, loto olu oloto piyami we ya ne.

¹⁸ Abalahamukafo Goti lo mele umami kawa ya kulawa egaidana oto fedenaiye? loto kolámaifa, ido auma wito koli kikitoto kawa kulawa moda fedenagoliye, loto kolito kiyabala o minaiye. Aya kawa eti loto lo mele umami, Ufa finanimo wenena etiti minomo unawamo ne, loto ka mono lufuwau (*Stt 15:5*) ya nemo ne. Ido yaloti ka ma yaki eti loto lo mele umami,

Mikau-mikau wenena muki ya aunibokolofanina minenane, loto ka mono lufuwau (*Stt 17:5*) yaki nemo ne. ¹⁹ Eti loto lo mele umami kamenalo ya Abalahamu melegela wani hadeti (100) yaidana oto minaima nenako, amo ukanau ya kipa ufa finamo aumane moda fuli limo ne, loto kolito, ido olonafo Sala ukanau yaki nomilipala mulunau minenami aumala moda fuli lotami ne, loto kolife loto kolaifa, ido aya yamu kala lele kiyámoto, koli kikitimo mona u kopa áumaito, ²⁰ Goti lo mele edami ka yamu kolito koli fa neta itámami, koli kikito umumo idami mona yakafa olu auma wi edaito, Goti kuliya olu faka loto, ²¹ ya lo mele edami kawa ya kulawa olu oloto pinami aumala ne, loto auma wito kolami, ²² yamu ya Monala efe limo we ne, loto lo edami ne, loto ka mono lufuwau (*Stt 15:6*) ya nemo ne.

²³ Ena eti loto lo edami kawa ya Abalahamu yamuko lufuwa wiyámaiye. ²⁴ E'e, lalimo Wekolate Yesu folaiguti olu nedi edami we koli kikito umonimo wenena yamuki ayaidana oto monatina efe limo wenena minae, loto lo ledenagoliye. ²⁵ Nosámami mona melonimo yamu Goti Nalafo fulunaiye, loto fulo edaiye. Ido monatina efe limo wenena minae, loto lo gedenae, loto lamomu kolito ya folaiguti olu nedi edami ne.

5

Goti nasafilila yamu koli lalo otoko minenumo ka

¹ Etito koli kikito umonimo yamu Gotikafo monatina efe limo wenena minae, loto lo ledaito, ya Wekolate Yesu Kilistokafo olu itibito Gotiki koina wi ledaiye. ² Ido amo koli kikito umonido ya nasafilila lulau idonimo kanu wi ledaito, ayau minonimo ya Goti lamenalau unune, loto kolito kiyaba o minoto, ya setemuludeu lalo kolitoko minone.

³ Ido yako minámaiye. Keina naba fede lomaigu yau moda ayaidana oto sete-muludeu lalo kolitoko minone. Ya neditole? Keina monamona o lumuto fedenami yakafa lute-kate olu auma wi ledenagoliye. ⁴ Ido lute-kate auma winami yakafa monate olu efe lo ledageto, Goti lalo leyenagoliye. Ido monate efe lagetto, Goti lalo leyenami mona yakafa sete-mulude olu aila wi ledageto, amomu kolito kiyabala o minenune. ⁵ Ido kiyabala onimo mona ya kutuwa ámenagoliye. Moda kolafe? Ouna Felegaga lomami yakafa Goti siya-muluna lomami mona ya sete-muludeu leki faitimo yamu ya kiyabala omo dito kulawa olunune, loto lalo kolitoko minone.

⁶ Yamu kolalo. Lamo aumate minámaido ya Gotikafo Yesu kamena mele umaito, ya aya kamenawalo Goti monala melámamo wenena yamu kolito ya folaiye. ⁷ Koli minafe? Monala efe limo we yamu kolito ana olu faka loto fulunami we lawoko ma nefemo, ido minámaiye? Ya ma kolámoba, ido monala laloko melami we yamu koliti auma witi ana olu faka loti fulunawamo wenena lawoko-lawoko ma minenawamo ne,

loto kate kiyone. ⁸ Eti loto kate kiyoba, ido lamo monate nosámami melemo idonimo kamenalo, ya Kilistokafo lamomu kolito ade olu faka loto folami mona yakafo Goti siya-muluna oto dito koli lomami mona ya lilibaiye.

⁹ Etito oiya ama ya wanulakafo lifimate kilili oto, monatina efe limo wenena minae, loto lo ledainako, aiga ya lifima ka naba giminami kamena ya amokafo oto dito olu omude kenaiye. ¹⁰ Koli minafe? Komu ya lamoki Gotiki kuwolafo-kuwolafo minonido, ya Nalafo folami mona yakafo olu itibito Gotiki kutifi ledainako, oiya amoki kutifonimo yamu ya folaiguti nedito minowa-minowa oto minami mona yakafo oto dito olu omude kenaiye. ¹¹ Ido yako minámaiye. Wekolate Yesu Kilistokafo olu itibito Gotiki kutifi ledami mona oiya olonimo yamu Goti lulau mino edonimo yamu sete-muludeu lalo kolitoko minone.

Adamukafo folami monala ya lomaifa, ido Yesukafo kofawa minowa-minowa imo monala ya lomami ka

¹² Etito we lawoko yakafo nosámami mona melami yama mikaleka o fedaito, ido nosámami mona yamakafo folamo mona ya fede gimami, ya ayaidana oto wenena muki yaki nosámami mona melanako, yamu muki ya fulumo wamo ne. ¹³ Koli minafe? Lo melami ka gimámami kamenalo ya nosámami mona ya mikaleka nemo ne. Ido lo melami ka ma minámenami, ya wenena lifimani etito ne, etito ne, loti kolinawamo kanu ma minámaima nefa, ¹⁴ ido Adamu kamenalalo yati ya fulumo wamo mona yakafo wenena muki olu afima o gedemo uto uto, Mosese kamenalalo yaki ayaidana oto wenena muki ya nosámami mona melamo, ya Adamu ka kolito kolámoto imo mona melami yaidana oti melámafa, moda fulumo wamo monawa yakafo olu afima o gedeto kiyabani we wenaba yaidana oto mino gedami ne.

Wewa Adamu ya aiga enami we Kilisto mebemabala oto lilibami nefa, ¹⁵ ido lelewa ya kanu ailo-ailo olu oloto piyaima, ya Adamukafo ka kolito kolámoto imo kanu olu oloto piyaito, ido Gotikafo neta lalo faifa lomami kanu olu oloto piyaiye. Koli minafe? We ma lawoko ka kolito kolámoto imo kanu olu oloto piyami yamamu wenena muki fulumo wamoma nefa, ido Goti nasafilila yakafo, ido we lawoko Yesu Kilisto nasafilila yakafo moda olu fulo edeto, neta lalo faifa lomami ya wenena muki olu oloto pi ledemo wiye.

¹⁶ Ido netawa faifa lomami yaki ido wewa lawoko nosámami mona melami yakafo neta olu oloto pi ledami yaki moda ailo-ailo ne. Wewa Adamu nosámami monala lawoko yaloti ya lifima ka naba olu oloto pi ledaito, ya Gotikafo wenena muki olu kalo mele ledeto u kopa unawae, loto lo ledami nefa, ido ka kolito kolámoto onimo mona lifimate muki ya wewa Kilistokafo olu mofuto, ya monatina efe limo wenena minae, loto lo ledami mona ya faifa lomami ne. ¹⁷ Yamu ya wewa lawoko ka kolito kolámoto imo mona yaloti ya fulumo wonimo mona yakafo wenena muki olu afima o ledeto kiyabate we wenaba yaidana oto mino ledami nefa, ido wewa lawoko Yesu Kilistodokati ya Gotikafo oto dito nasafilila ido efe limo monala naba-naba ya faifa lomageeto, ya oluto omude kofawa minowa-minowa oto kiyaba wenena naba minomo dinune.

¹⁸ Etito ya wewa Adamu ka kolito kolámoto imo monala lawoko yamu ya wenena muki u kopa unawae, loto lo ledami yamaidana oto wewa Kilisto efe limo monala lawoko yamuki wenena muki monatina efe limo wenena minae, loto lo ledainako, omude kofawa minowa-minowa enumo kanu olu oloto pi ledami ne. ¹⁹ Koli minafe? Wewa Adamu lawoko ya ka kolámami mona yakafo wenena mumudi monanina olu nosámami o gedami yamaidana oto wewa Kilisto lawoko yaki ka meyalo melami mona yakafo wenena mumudi monanina olu efe limo o gedenagoliye.

²⁰ Etito nefa, ido ka kolito kolámoto onimo mona ya moda oloto pimo unaiye, loto lo melami ka ya mene oto lomaiye. Ido nosámami mona melemo wonido, ya nasafilila

monala ya oto dito mele ledemo idami ne. ²¹ Eti o ledami, ya komu fulumo wonimo mona yamu nosámami monakafo olu afima o ledeto kiyabate we wenaba mino ledami yamaidana oto oiya Wekolate Yesu Kilisto yamu monatina efe limo wenena minae, lo ledeto ya nasafili mona yakafo kiyabate we wenaba yaidana oto mino ledami, ya kofawa minowa-minowa oti mino kolinawae, loto eti o ledaiye.

6

Yesu Kilisto folaiguti olu nedi edami monalo ya olu mene o ledami ka

¹ Yamu nediye loto lenune? Nasafilila oto dito oloto pi lumunaiye, loto nosámami mona mele minokele, loto lenube? ² E'e, etito minámáiye! Nosámami mona moda fulu umonima nenako, yamu egaidana oto aya monalo enu wito melemo unumo ne? ³ Ido Kilisto Yesuki ekeleto noku wiyonimo wenena muki ya folaigu yaki lakoina ekeleto folonimoma ne, loti ya ma kolámafe? ⁴ Yamu kolalo. Melafo lamena aumala yakafo Kilisto folaiguti olu nedi edami yamaidana oto lalimote yaki omude kofawa minonimo kanu kofawalo ya moni-moni o minenune, loto amo folaito, mele edagu yau lamo noku wiyonido ya amoki lakoina ekeleto fologeto mele ledamo ne.

⁵ Etito ya amo folaigu yaki lakoina ekelonima nenako, yamu folaiguti neidaido yaki ayaidana oto ekelenagolone. ⁶ Etito ekeleto, ya nosámami mona kofa kouba-naba o edámenune, loto ukade nosámami mona mele-mele o minami aumala ya wakenami ne, loto lute lila ya amoki lakoina yá yofolo moda folami ne, loto koli minone. ⁷ Moda kolafe? Folamo wenena ya nosámami monakafo nela wi gedámami ne.

⁸ Ena Kilistoki lakoina fulutonima nenako, yamu amoki lakoina omude kofawa minenune, loto koli kikitone. ⁹ Eti loto koli kikitonimo, ya Kilisto folaiguti olu nedi edami yamu ya fulunami mona ya kofa kiyaba we wenabala minámamima nenako, moda kofa folámenagoliye, loto moda koli minone.

¹⁰ Etito folami, ya nosámami mona kamena lawoko moda fulu umutaifa, ido oiya kofawa minami, ya Goti yamuko kolito ya oto melete o-o minaiye. ¹¹ Yamu ya linete yaki moda ayaidana oti nosámami mona moda fulu umutoba, ido Kilisto Yesu lulau mino edeto Goti yamuko kolito ya oto melete o-o minone, loti kilitiko minalo.

¹² Etiti minoti, ya ukadi atuwa fulu fitala kinami lalo kolami monalalo meyalo meletenune, loti, ya nosámami monakafo aya ukadigu ya kiyabatina we wenaba mino gedena, loto enami, ya koli umámalo. ¹³ Ido ukadi kofala-ana-kiyana yakafo efe ádami mona meletenune, loti ya nosámami mona kouba-naba o edámalo. E'e, folaguti nediti kofawa minamo wenena yaidana oti minanako, yamu ukadi-luti-kati ya Goti umuti, ido ukadi kofala-ana-kiyana muki ya efe limo mona meleti, Goti ya kouba-naba o edalo. ¹⁴ Koli minafe? Linate ya lo melami ka kilalau minámoti, nasafilila kilalau minama nenako, yamu nosámami mona ya kiyabatina we wenaba minámenagoliye.

Nosámami mona meyalo melenumo ya aya monakafo nela wi ledami ka

¹⁵ Yamu ya nedi-nedi enune? Lo melami ka kilalau minámoto, nasafilila kilalau minonima nenako, loto nosámami mona faifa melenumo nefemo? E'e, etito minámáiye! ¹⁶ Linate ukadiluti-kati ya we ma umuti golodenune, loti koubanaba o edenawamo, ya aya we welalo mele-mele amo yakafo nela wi ledaiye, loti ya ma kolámafe? Etito ya nosámami monalo melenune, loti golodenawamo, ya aya monakafo nela wi gedageto, ya fuluti u kopa unagilae. Ido Goti welalo melenune, loti golodenawamo, ya monatina efe lenagoliye.

¹⁷⁻¹⁸ Etito komu ya nosámami monakafo nela wi gedaito, kouba-naba o edemo wamo nefa, ido ka mono kula api gilíbamo ya koliti, luti-kati lawoko meleti kawa meyalo melato, ya nosámami monawa nelalauti ya eflito, efe limo mona nelalau ya mele gedaito kouba-naba o ede minone, loto kolito, ya siyane, lalole, loto Goti loumokele.

¹⁹ Kawa eti loto logimomo, ya linate luti-kati amika melainako, faifa mikaleka wenena lonimo ka ya lofi meletto logimowe. Yamu kolalo. Linate komu ya fuma wiyami mona ido ka koliti kolámoti amo mona ya kouba-naba o edenune, loti ukadi kofala-ana-kiyana muki ya aya monawa melado ya oto diti koliti kolámoti amo monawa melemo idamo yamaidana oti oiya ama ya efe limo mona ya kouba-naba o edenune, loti ukadi kofala-ana-kiyana muki ya aya monawa melalo. Eti enawamo ya felegaga wenenala minenawamo ne.

²⁰ Koli minafe? Komu ya nosámami monakafo nela wi gedaito, kouba-naba o edamo kamenalo, ya efe limo monakafo kiyabatina we wenaba minámami ne. ²¹ Ido aya kamenalo ya nena neta lalo kula ma olu oloto piyamo ne? E'e, neta lalo ma minámaito, monawa nosámami yama oiya kati ki umunawamo ya ukanido kolinawamola imo ne. Aya monawa yakafo moda fuluto u kopa unumo kanuwa olu oloto pi ne. ²² Etito nefa, ido oiya ama ya nosámami mona nelalauti ya moda efilito, Goti kouba-naba o edamo nelau ya mele gedeto, ya neta lalo kula olu oloto pi gedami, ya felegaga mona meleti, kofawa minowa-minowa oti mino kolinawae.

²³ Moda kolafe? Nosámami monadokati meina olunumowa ya moda fuluto u kopa unumo ya nefa, ido Gotikafo faifa lomami neta ya Wekolate Kilisto Yesu lulau mino edeto kofawa minowa-minowa oto mino kolinumo ya ne.

7

Felegaga kanu kofawalo moinonimo ka

¹ Ido mono wenenane-motao, linate lo melami ka koli minamo wenena ya logimowe. Kolalo. Wenena omuni kofawa minamo kamenalo yako lo melami ka ya kiyaba we wenabanina ne, loti ya ma kolámafe? ² Etito ya wena ma wanafo omuna kofawa minenami kamenalo ya lo melami kawakafo amoki olu kutifi o edaifa, ido wanafo folagetoma, ya wanafoki kutifami kawa nelalauti moda efilaiye. ³ Yamu ya wanafo omuna kofawa minenami kamenalo ya wenawakafo wanafo fulitito we malo wagetoma, ya kume-ugelelo moni minaiye, loto lo edenagoloba, ido wanafo folagetoma ya kawa nelalauti efilito minainako, we malo unami ya kume-ugele ka ma ádenagilae.

⁴ Etito ya mono wenenane-motao, linate yaki Kilisto ukana ofo folado ya Gotikafo olu enu wi gedaito, ya lo melami kawa moda fulu umutama nenako, yamu we ma ailo, folaigniti olu nedi edami welo uti ya Goti omunalo moda monatina kula oloto pinawae, loto eti o gedaima ne.

⁵ Koli minafe? Komu, lute lilalo mona melemo idonimo kamenalo, ya fuluto u kopa unumo mona kulawa olu oloto pi lumunae, loto nosámami mona yo limo monala ukadeu ya lonola olu minaima, ya lo melami kalekati oluto ya aya lonowa nosámami ilulu kuto olaiye. ⁶ Etito olaifa, ido oiya ama ya nela wi ledami monawa yauti moda fulutonima nenako, yamu lo melami kalekati moda efilite ledetaima ne. Eti o ledami, ya oiya lo melami ka lufuwa lila monalalo melenuwe, loto lono olámoto, Ouna monala kofawalo melenune, loti lono olunawae, loto efilite ledetaima ne.

Nosámami monakafo olu kopa o ledami ka

⁷ Yamu nediye loto lenune? Lo melami ka mona ya nosámami mona nefe? E'e, etito minámaito! Lo melami ka kolámomo neko, namo nosámami mona ya kolámogi ne. Koli minafe? Lo melami ka yakafo eti limo,

Wenena netanina yamu kolámalo,

loto ka mono lufuwau (*Kis 20:17, Lo 5:21*) nemo ka yakafo lo fuko ledámami neko, ya netaninamu kolinumo mona ya nosámami mona ne, loto kolámogi ne. ⁸ Ido nosámami mona yakafo lo melami kawa yaloti oluto ya lunekaneu ya netanina-matanina muki

yamu kolimo idomo mona olu oloto pi nedaiye. Yamu kolalo. Lo melami ka minámami neko, ya nosámami mona moda folamidana agi ne.

⁹ Etito namo komu lo melami ka yamu kolámomo kamenaloma ya mino kolomo ne, loto kolofa, ido aiga, Goti lo melami kala kolodo, ya nosámami mona neidaito, ¹⁰ ya namo fuluto u kopa unamo we minowe, loto kolomo ne. Eti loto kolomo, ya Gotikafo kawa olu lalo o ledageto, mino kolinawae, loto lo mele ledaifa, ido namo kolito ya moda fuluto u kopa unamo ne, loto kolomo ne. ¹¹ Koli minafe? Nosámami mona yakafo lo melami ka oluto ya meyalo melenane, loto kone wiyami kanu olu oloto pito, kone wito nofo folami ne.

¹² Etito ya lo melami ka ya felegaga nemo, ido kawa muki lo melami ya moda ka lalo, efe limo ka, felegaga ka ya ne. ¹³ Etito nemoma nenako, yamu netawa lalo ya nofo folami neta ma nefe? E'e, etito minámaiye! Nosámami mona ya nofo folami neta ya ne. Koli minafe? Nosámami mona ya aimola monala nosámami ona oloto pinaiye, loto netawa laloto oluto ya nofo folami kanuwa olu oloto piyami, ya lo melami kawa yakafo nosámami monawa oto dito nosámami ona ne, loto olu oloto pi ledami ne.

Lute lilaki ido lute kofawaki ya lowa fina fi minami ka

¹⁴ Koli minafe? Lo melami ka ya Ounadokati ne, loto koli minoba, ido namo ya mikaleka we minomo ya nosámami monakafo nela wi nedaito, kouba-naba o ede-ede o minowe. ¹⁵ Eti o minoto, ya nanimo oto meletoto omo monane ya kolife ádowe. Mona ma melenae, loto lalo eyomo mona ya melámofa, ido mona ailo, eleka naba nofami mona ya mele-mele o minowe. ¹⁶ Etito eleka nofami mona meletoma, ya lo melami ka lalo ne, loto kane lawoko mele lo melami kalo itowe. ¹⁷ Etito nefa, ido nanimo kaneloti ya monawa melámowe. E'e, nosámami mona luneu nemo yamakafo melaiye.

¹⁸ Koli minafe? Namu mikaleka we minomo nenako, ukane-lune-kane lilau yau mona lalo ma minámaiye, loto koli minowe. Namu mona lalo melenamolae, loto kolofa, ido monawa lalo melenamo aumane ma minámaiye. ¹⁹ E'e, ya mona lalo melenae, loto kolomo mona ya melámowe. Ido nosámami eleka nofami mona ya mele minowe. ²⁰ Etito minofa, ido eleka nofami monawa mele minomo, ya nanimo melámowe. E'e, nosámami mona luneu nemo yamakafo ilulu kuto mele minaiye.

²¹ Yamu kolalo. Nanimo mona lalo melenae, loto kolomo we lune-kaneu ya mona nosámami mino nedaiye, loto kolowe. ²² Moda kolafe? Namu oune-lune-kaneu ya Goti lo melami kala ya koli lalo umu minofa, ²³ ido ukaneu ya ka ailo ma oune-lune-kane kuwolafo ka yakafo lowa fina fi nedeto, olu nosámami monawa ukaneu nemo yamakafo nela wi nede ne, loto koli minowe.

²⁴⁻²⁵ Aiyo, namo keina naba-naba kolomo we, ya Goti lo melami ka meyalo meletoto kouba-naba o edemo unae, loto kane ki minofa, ido ukane yakafo nosámami mona lo melami ka meyalo meletoto kouba-naba lonola kopa olumo idowe. Aiyo, eti o minomo we, ya ukane fulunami netawa yakafo nela wi nedaiguti ya kemakafo efili nedenaie? Wekolate Yesu Kilisto yamu ya siyane, lalole, loto Goti loumu-umu o minowe.

8

Kilisto Yesu ya lifimate kilili oto, Ouna Felegaga fulu luteu ledami ka

¹ Etito oiya Kilisto Yesu lulau mino edonimo wenena ya lifima ka olu itibito lomámenagoliye. ² Moda kolafe? Linate Kilisto Yesu lulau mino edamo yamu Ounakafo olu kofawa o gedami ka lo melami yakafo nosámami mona ido fulunawamo mona lo melami ka nela wi gedemo wiguti moda efili gedetaima ne.

³ Yamu kolalo. Mikaleka ukade-lute-kate ya auma wiyámainako, lo melami ka ogofuto meyalo melámomimo yamu Gotikafo aimola Nalafo ilifi melaito lomami ne. Ilifi melami, ya nosámami mona yamu ilifi melaiye. Ido lomami, ya nosámami mona

melonimo wenena ukade-lute-kate yamaidana oto mikaleka ukanalula-kala oluto lomaito, ya aya mikaleka ukanalula-kala ya Gotikafo nosámami mona lifima ka olu umami ne. ⁴ Lifima ka olu umami, ya lamo mikaleka ukade-lute-kate monalalo moínámoto, Ouna monalalo monimo unumo wenena ya lo melami ka efe limo monala ya lamodoka u onenaiye, loto lifima ka olu umami ne.

⁵ Koli minafe? Mikaleka ukani-luni-kani monala melamo wenena yate mikaleka ukaniluni-kani lalo kolami neta ya kani ki umafa, ido Ouna monala melamo wenena yate Ouna lalo kolami neta ya kani ki umu minae. ⁶ Moda kolafe? Mikaleka ukade-lute-kate kolami mona ya moda fuluto u kopa unumo mona ya nefa, ido Ouna kolami mona ya kofawa mino kolimo idami mona, you amene mona ya ne. ⁷ Etito ya mikaleka ukade-lute-kate kolami mona yakafo Goti lo melami kala meyalo melenami ogoufámainako, ya aya kala meyalo melámoto, Goti kuwolafo nemo ⁸ yamu ya mikaleka ukaniluni-kani meyalo melamo wenena yate Goti lalo geyenami mona melenawamo ya ogoufámæ.

⁹ Eti o minafa, ido linate lutigu ya Goti Ouna mino gedaima nenako, yamu mikaleka ukadiluti-kati meyalo melámoti, Ouna lulau mino edeti amo monala ya mele minae. Ido Kilisto Ouna lunigu mino gedámami wenena ya amo wenenala minámæ. ¹⁰ Nosámami mona yakafo ukadi ya ofo folami nefa, ido lutigu ya Kilisto mino gedetoma ya efe limo wenena minae, loto lo gedami yamu oudi ya moda kofawa ne. ¹¹ Ido Yesu folaiguti olu nedi edami we Ouna ya lutigu mino gedaitoma, ya aya we, Kilisto folaiguti olu nedi edami we yakafo aimola Ouna lutigu mino gedami yamu ya ukadi fulunami netawa ya olu kofawa o gedenagoliye.

Ouna Felegaga yakafo Goti nomilipala olu leboilami ka

¹² Etito ya mono wenenane-motao, mikaleka ukade-lute-kate yakafo nena neta lomaido ya lalimo lifima itibito umuto monala melenumo ne? Ma minámaiye! ¹³ E'e, mikaleka ukadi-lutikati monala melenawamo ya fuluti u kopa unagilafa, ido Ouna mino gedami yakafo mikaleka ukadi monala ya ofo fulunawamo ya kofawa mino kolimo dinagilæ. ¹⁴ Goti Ounakafo gilimaito moni minamo wenena muki ya Goti nomilipala minae. ¹⁵ Kolafe? Amokafo Ouna gimami, ya koli kolinawamo mona yakafo kofa nela wi gedenami ouna ma gimámaiye. E'e, Ouna gimami, ya nanimo nomilipanele, loto olu leboilami Ouna ya gimaito, amoki koina wi minae. Aya Ouna lulau mino edeto ya Weyano, Menefo, loto lula fi-fi one.

¹⁶ Ouna aimolakafo ya lamo oudeki mino ledeto ya Goti nomilipala minone, loto kolonimo ka ya amoki lakoina lo oloto pi lomami ne. ¹⁷ Ido nomilipala minoninako, amo netala-matala nomilipala iya ku gedami neta olunagolone. Ido olunumo, ya Kilistoki lakoina lamenalau minenagolone, loto oiya ama amoki lakoina keina mofunumo ya Kilisto olu minami netawa yaki lakoina olunagolone.

Lamenala aiga olu oloto pi lumunami kamena yamu kolonimo ka

¹⁸ Yamu kolalo. Lamenala olu oloto pi ledenami ya neta lalo dito nemo ma nenako, keina oiya ama kolonimo ya fa netaidana ne, loto kolowe. ¹⁹ Koli minafe? Mika kosina olu oloto piyami neta-mata muki ya Goti nomilipala olu oloto pi gedenami kamena ya eyenumolæ, loti auma witi koliti, ya kiyaba o-o minae. ²⁰⁻²¹ Netawa-matawa u fa neta wimo, ya inanimu lalo kolamo minámaiye. E'e, Gotikafo u fa neta unaiye, loto lido, ya aya netawa fulu fitala kimo idami monakafo nela wi gedami, ya aimola nomilipala nelauti eflito olu lamenalau mele ledenaido, ya olu oloto piyami netawa-matawa muki yaki efilageto, ya fulu fitala kiyámoto, faifa laloko minowa-minowa oto minenagolone, loti koliti kiyaba o-o minae.

²² Yamu kolalo. Wenaipa nomilipani kedenagili ogofu kolamo yaidana oti mika kosina olu oloto piyami netawa-matawa muki olu lawoko oti ya adeinati ogofu koliti,

au-au, lomo uti uti, oiya ama yaki ayaidana otiko minae, loto kolone. ²³ Ido yako minámaiye. Lalimo yaki, neta-mata lumunami yauti kana olonimo we Ouna ya luteu mino ledami wenena, ya amokafo nanimo nomilipane minenawae, loto olu leboilami kula, ya ukade efilito olu aimoladoka olunami kamena yamu auma wito kolito kiyaba oto, ya sete-muludeu au-au, loto kolito minone. ²⁴ Etito kiyabala onimo yakafo olu omude kami nefa, ido kulawa ya omudekafo moda eyonimo neko, ya netawa yamu kolito kiyaba ámogi ne. Koli minafe? Wenena omunikafo koti olu minamo neta ya egaidana oti netawamu koliti kiyaba enawae? Moda eti ámenagilafa, ²⁵ ido omudekafo ágonimo neta yamu kolito kiyabala o minenumo, ya kate lawoko kito ya olunune, loto auma wito kiyabala o minenune.

²⁶ Ido Ouna yaki ayaidana oto lamo oude-lutekate aumala minámami yamu kolito, ya ade olu faka lo minaiye. Goti loumunumo, ya egaidana oto efe loto loumunuwe? loto kolife ádoba, ido Ouna aimolakafo lamomu kolito, luteu ya ka ma wetekafo ogofuto ádenumo ka ya au-au, loto ade olu faka loto Goti loumu-umu o minaiye. ²⁷ Eti o ledami we yakafo Goti kala lalo kiyami kalo meyalo meletto felegaga wenenala yamu kolito loumainako, yamu oude-lute-kateu nemo ka muki opoilami we Goti yakafo Ouna kalau nemo ka ya moda kolife lo minaiye.

²⁸ Ido Goti seni-muluni umamo wenena, aimola kala lalo kito luni fiyami wenena, ya neta-mata muki o gimito fedenami yakafo olu lalo o gedena, loto amokafo olu lawoko ito olufe lo gedami ne, loto koli minone. ²⁹ Eti o gedami wenena ya adeina akaimati geye fuli limo, ya Nanefo lebonala enawae, loto komu adeinati auma wito lo gedami ne. Eti o gedami, ya Nalafo kunalafo-mota mumudi minenawagu yauti amo ya kana Nanefo minenaiye, loto eti o gedami ne. ³⁰ Ido eti loto auma wito lo gedaido, yalo ya luni fiyaiye. Ido luni fiyaido, yalo ya monatina efe limo wenena minae, loto lo gedaiye. Ido monatina efe limo wenena minae, loto lo gedaido, yalo ya olu lamenalau o gedami ne.

Goti siya-muluna lomami monau yati olu ailo o ledenami neta ma minámami ka

³¹ Netawa muki eti o ledami yamu nediye loto lenune? Goti ya lamoki koina wiyainako, kema ya kuwotefo minenami ne? ³² Amo ya lalimo muki yamu kolito, aimola Nalafo koito edámoto, fulunaiye, loto fulo edami we yakafo amoki lakoina neta-mata muki ya egaidana oto faifa lomámenami ne? E'e, moda lumunagoliye.

³³ Ido Gotikafo iyaina o ledami wenena ya kemakafo olu kalo mele ledena, loto enami ne? Gotikafo monatina efe limo wenena minae, loto lo ledami, ³⁴ ya kemakafo lifimatina ne, loto lo ledenami ne? Kilisto Yesu folami, ya oto dito olu nedi edaito, ya Goti ana onaleka minoto lamomu kolito loumu-umu o minami we ya ne.

³⁵ Amo siya-muluna lomami mona yauti nena netakafo olu ailo o ledenami ne? Ka keina naba o lumuto fedenamife, ido miluma kolito kate mumudi kinumofe, ido olu nosámami o ledenawamofe, ido kadunamu fulunumofe, ido apako minenumofe ido fulunagolone, loto koli lumunamife, ido lofo fulunawamofe, ya netawa yaidana-amaidana yakafo Kilisto siya-muluna lomami mona yauti olu ailo o ledenami nefe? E'e, etito minámaiye! ³⁶ Netawa ya Goti wenenala o gimito fedemo idami yamu ya eti limo,

Kamo wenenaka minonimo yamu ya kamena-kamena lofo fulu-fulu o minoti, ya sipisipi ofamo yamaidana oto lofenune, loti leyamo ne, loto ka mono lufuwau (*Sng 44:22*) ya nemo ne. ³⁷ Etito nefa, ido Kilisto siya-muluna lomami we mino ledainako, yamu netawa-matawa monamona o lumuto fedageto ya auma wito olu fulo gedemo idone.

³⁸ Koli minafe? Namo kane auma wito kiyomo, ya fulunumowafe, ido faifa minenumowafe, ido enisolefe, ido wenabaninafe, ido neta-mata oiya fedenamife, ido aiga fedenamife, ido neta auma wiyami netati mafe, ³⁹ ido dito nemo netafe, ido

lumuto nemo netafe, ido neta-mata olu oloto piyami neta yaidanaamaidana muki yauti makafo Goti siya-muluna lomami monau yati olu ailo o ledenami neta ma minámaiye, loto auma wito koli minowe. Aya siya-muluna lumumo idami mona ya Wekolate Kilisto Yesu lulau mino edonimo yamu lomami ne.

9

Polo ya Isilaeli wenenala yamu kolito siya-muluna keina imo ka

¹ Ena namo Kilisto lulau mino edomo we yakafo ka suki áduto, ka ona lomo, ya Ouna Felegaga luneu mino nedeto lito, ido nanimo yaki oune-lune-kane yauti eti loto logimowe. Kolalo. ²⁻³ Mikaleka wenenane, Isilaeli wenena yamu kolito sene-mulune keina naba-naba ito ogofu kolimo idomo, ya aiyo, kanu ma nemo neko, nanimo ya Kilistodokati u kopa uto, ebane ya wenenanewa gimogi ne, loto kolito Goti loumu minowe.

⁴ Aya Isilaeli wenenane, ya Gotikafo nanimo nomilipane minenawae, loto olu lebolito, aimola lamenala ya mino gedeto, amoki kutifi gedami ka ido lo melami ka ya gimito, felegaga kuliyai numuna nabau ya mono lonola gimito, ido ka lalo lo mele gimami, ya etito-etito olu lalo o gedena, loto lo mele gimami ne. ⁵ Ido aunibokolofanina ya ka mono kiyaba we wenaba kulinigi we ya minae. Ido aya wenena yautiko Kilisto ya mikaleka ukanaki oloto pito aiye. Aya we Kilisto ya wenena, neta-mata, muki ya kiyabani we wenaba Goti ya nemo yamu kuliya olu faka lo edemo dito minowa-minowa oto nemo ne. Ona.

⁶ Ido Goti kala logimami ya u fa wiye, loti ádalo. E'e, Isilaelikati oloto piyamo wenena yauti ma ya Isilaeli wenena kula minámamo ne. ⁷ Ido Abalahamu ufa fiyami wenena yauti ma ufa fiyami wenena kula yaki minámamo ne. E'e, aya yamu ka ma eti limo, Aisaka ufa finami wenena yako kamo ufa finanimo wenena kula ya minenawamo ne, loto ka mono lufuwau (*Stt 21:12*) ya nemo ne. ⁸ Aya ka monawa etito ne: Abalahamu nomilipala faifa mikaleka monalekati oloto piyamo ya Gotikafo nanimo nomilipane minenawae, loto olu leboilámaiye. E'e, Goti ka lo mele umaído yati oloto piyami nomilipala yautiko ufa finanimo wenena kula ya minenagilae, loto limo ne. ⁹ Yamu ka ma ya eti limo,

Kamenawa melodo ya itibito oneto, ologafo Salakafo nakafo ma kedenagoliye, loto lo mele umami kawa ya ka mono lufuwau (*Stt 18:10, 14*) ya nemo ne.

¹⁰ Ido yako minámaiye. Ka ma yamuki kati kife lalo. Autefo-kolofate Aisaka lawoko yakafo olonafu Lebeke lobe kipa mulunau melami, ¹¹⁻¹² ya kipawa lele kedámami kamenalo ya monanina lalo ido nosámami ma melámaifa, Gotikafo lele yamu onibo Lebeke eti loumami,

Komu we yakafo ege melami we ya kouba-naba o edeto kafuwalo minenagoliye, loto ka mono lufuwau (*Stt 25:23*) ya nemo ne. Eti loto loumami ka monawa etito ne: Gotikafo wenena iyaina o gedena, loto, ya wenenawa monanina yamu kolito iyaina o gedámaiye. E'e, aimola kala lalo kito, luni fito iyaina o gedenamo ka ya auma wito minenagoliye, loto kawa loumami ne. ¹³ Aya yamu ya eti limo,

Yekopu ya sene-mulune umofa, ido Iso yamu eleka nofaiye, loto ka mono lufuwau (*Mal 1:2-3*) ya nemo ne.

¹⁴ Yamu nediye loto lenune? Goti monala ya efe ádaiye, lenube? E'e, etito minámaiye.

¹⁵ Aya yamu ya Mosese eti loumami,

Wenena ma milumani kolito ani olu faka lenamo, ya moda nanimo kane lalo kito ya milumani kolito ani olu faka lenamo ne. Ido wenena mamu sene-muluneu kolinamo, ya moda nanimo kane lalo kito ya senemuluneu kolinamo ne,

loto ka mono lufuwau (*Kis 33:19*) ya nemo ne. ¹⁶ Etito ya wenena luni-kani kolinawamofe, ido auma wito lono olunawamo yamu iyaina o gedámaiye. E'e, Goti aimola yakafoko milumani kolito ani olu faka lenami yamu iyaina o gedami ne.

¹⁷ Aya yamu ya Felo ya eti loto loumami,

Kamo ya kiyabani we wekudi minenane, loto olu faka lo kedomo, ya namo aumane kamodoka olu oloto piyoneto, ya kuline mikau-mikau ba loto lo oloto melemo unawae, loto olu faka lo kedowe,

loto ka mono lufuwau (*Kis 9:16*) ya nemo ne. ¹⁸ Etito ya aimola kala lalo kito ya wenena ma milumani kolito ani olu faka liye. Ido aimola kala lalo kito ya wenena ma luni-kani gedageto minenawae, loto olu gedo gedaiye.

¹⁹ Aya yamu ya linete yauti makafo eti lonumunami, Aiyo, aimola kala lalo kito mona mele lomami, ya kemakafo ogofuto monala olu eleyapa wito ailo melenami ne? E'e, ogoufámonimo yamu amokafo nedito olu kalo mele ledaiye? loto loga o nedenanimo nefe? ²⁰ E'e, kamo eti loto loga o nedenanimo we ya faifa mikaleka we ma minoto, egaidana oto olu itibito Goti ka loumunane? Aya yamu ya eti limo,

We makafo kaba oluto neta ma olufe lenami, ya netawa yakafo kamo etito olufe lo nedanimo ya neditole? loto wewa ya loumunami nefe?

loto ka mono lufuwau (*Ais 29:16, 45:9*) ya nemo ne. ²¹ Kaba masa olufe lenawamo wenena yate kaba oluti, filigaleka yauti masa ma lalo neta wenena omuni fulunamidanana imo neta olufe lenune, loti koliti, ido filigaleka yauti masa ma fa neta yako olufe lenune, loti inanimi luni-kani kolinawado ya masawa olufe lenawamo ya nosámenami nefe? E'e, inanimi netanina ma nenako, inanimi luni-kani kolinawado ya moda olufe lenawamo ne.

²² Ido Gotikafo ayaidana oto aumala lilibito lifima ka naba-naba olu oloto pinae, loto kolito, ya wenena ma lifima ka naba giminami wenena ya masa nosámami yamaidana oti u kopa unawamo ne, loto olufe lo gedetami nefa, kamena fana-fana olu you loto koito gedami, ²³ ido wenena ma milumani kolito ani olu faka lo gedenami wenena ya masa lalo yamaidana oti lamenaneu minenawamo ne, loto komu adeina akaima olufe lo gedetami, ya aimola lamena aboga nemo mona olu oloto pi gimoneto wenena muki kolife lenawae, loto eti o gedami ne. ²⁴ Ido lalimo ya milumate kolito lamenaneu minenawae, loto olufe lo ledami wenena lute fiyami, ya Yuda wenena yautiko lute fiyámaiye. E'e, ailo feka wenena yauti yaki lute fiyaiye.

²⁵ Yamu ya Hosea lufuwa wiyaigu ya eti limo,

Wenena ailo, namo wenenane minámamo wenena, ya nanimo wenenane minae, loto lo gedenagolowe. Ido sene-mulune gimámomo wenena, ya sene-mulune gimomo wenenale, loto lo gedenagolowe. (*Hos 2:23*) ²⁶ Ido linete ya namo wenenane minámæ, loto logimomo eballo, ayalo ya kofawa minomo idami we Goti nomilipala ya minae, loti lo gedenagilae, (*Hos 1:10*)

loto ka mona lufuwau ya nemo ne.

²⁷⁻²⁸ Ido Isilaeli wenena yamu ya Aisaiya yaki eti loto lo oloto melami,

Isilaelikati ufa fiyamo wenena ya kuwo noku ake nemo yaidana oti oloto piti minenagilafa, ido Wekolakafo kala ya mikaleka ama ya alako auma wito olufe lenagolinako, aya wenena mumudi yauti faifa kefolo efe yako olu omuni kenagoliye,

loto ka mono lufuwau (*Ais 10:22-23*) ya nemo ne.

²⁹ Ido aya yamu Aisaiyakafo komu eti limo,

Wekola auma aboga yakafo Isilaeli wenena kefo efemako fa minonigu yauti ufa melenawamo ne, loto koito o ledámami neko, ya numuna meya Sodomu ido Gomola yaidana oto lofo fulu fulu lagi ne,

loto ka mono lufuwau (*Ais 1:9*) ya nemo ne.

³⁰ Yamu nediye loto lenune? Kolalo. Ailo feka wenena ya monanina olufe lenawamo lono ya auma witi olámafa, ido koli kikito umamo yamu ya Gotikafo monatina efe limo wenena minae, loto lo gedami mona ya olamo ne. ³¹ Ido Isilaeli wenena ya lo melami kalo monito ya monate efe limo wenena minenune, loti lonowa auma witi olafa, ido aya kalo ya efe loti moinámamo ne. ³² Ya neditole? Koli kikito umuto ya moninune, loti kolámoti, inanimono lono ya oluto moninune, loti o minanako, efe loti moinámoti, uteba gininami kifanalo ya uteba witi lumu fou lamo ne. ³³ Aya yamu ya eti limo, Kolalo. Saiyoni numudo ya uteba ginito olu kopa o gedenami kifana ya fiyowe. Amo koli kikito umamo wenena ya moda ukanido kolámenagilae, loto ka mono lufuwau (*Ais 8:14, 28:16*) ya nemo ne.

10

Isilaeli wenena yate Goti monala ya kolife ádamo ka

¹ Ena mono wenenane-motao, Isilaeli wenenane yamu kolito Goti loumomo, ya olu omuni ko gedageto ya sene-muluneu lalo kolinae, loto loumumo idowe. ² Wenenawa yate Goti yamu auma witi kolafa, ido kolife ádo minae. Aya monanina ya geyefe loto ya lowe. ³ Gotikafo monatina efe limo wenena minae, loto lo ledenami mona yamu kolife ádoti, lo melami ka meyalo melenumo ya Goti omunalo ya monate efe lenagoliye, loti inanimono monanina yamuko kolimo idamo yamu ya Gotikafo monatina efe limo wenena minae, lo gedenami kanu ya meni umu minae.

⁴ Yamu kolalo. Kilstokafo Goti lo melami ka ya moda efe loto meyalo mele fuli lo fulitami, yamu koli kikitamo wenena muki ya ebate oluto aimola efe limo monalawa ya lamodoka meletto, ya monatina efe limo wenena minae, loto lo ledami ne.

⁵ Kolafe? Lo melami ka meyalo melado ya monatina efe limo wenena minae, loto lo gedenami mona yamu Mosesekafo eti loto lufuwa wiyami, Lo melami ka lonowa olunawamo wenena ya kawa muki meyalo melenawamo yako omuni kofawa minenawae,

loto ka mono lufuwau (*Wkp 18:5*) ya nemo ne. ⁶ Eti loto nemo nefa, ido koli kikitamo yamu ya monatina efe limo wenena minae, loto lo gedami mona yamu eti limo, Linate kema ya kosinauka dinami ne? loti seti-muludigu kolámalo, loto ka mono lufuwau (*Lo 30:12*) nemo ka, ya dito Kilisto ilimito lumunuwe, loti seti-muludigu kolámalo, loto limo ne. ⁷ Ido,

Kema ya no-lowa feumau ya lumunami ne? loti yaki seti-muludigu kolámalo, loto ka mono lufuwau (*Lo 30:13*) nemo ka, ya lumuto Kilisto folaiguti olu nedi edeto ilimito dinune, loti yaki seti-muludigu kolámalo, loto limo ne. ⁸ Aya ka ya nediye liye? Kawa kuwa ya moda linatedoka adu meletto minoto, ya lutigu wetigu moda mino gedaima ne,

loto ka mono lufuwau (*Lo 30:14*) nemo ka, ya kawa kuwa koli kikitenawae, loto lo oloto melemele onimo ka ya ne.

⁹ Moda kolafe? Kamo ya Yesu ya Wekola ne, loto wekakafo lo oloto melenanimo, ido Gotikafo folaiguti olu nedi edami ne, loto seka-mulugau koli kikitenanimo, ya olu omuga kenami ne. ¹⁰ Koli minafe? Lutekafo koli kikitenumo ya Gotikafo monatina efe limo wenena minae, loto lo ledenagoliye. Ido wetekafo lo oloto melenumo ya olu omude kenami ne.

¹¹ Aya yamu ya eti limo, Amo koli kikito umamo wenena muki ya ukanido kolámenagilae, loto ka mono lufuwau (*Ais 28:16*) ya nemo ne. ¹² Etito ya Yuda wenena, Giliki wenena, ailo feka wenena olu ailo-ailo itenami ma minámaiye. E'e, Wekola lawoko ya muki Wekolate nenako, amokafo wenena muki lula finawamo ya olu lalo o gedemo dinagoliye. ¹³ Aya yamu ya eti limo,

Wekola kuliyalu lula finawamo wenena muki ya olu omuni kenami ne, loto ka mono lufuwau (*Jol 2:32*) ya nemo ne.

¹⁴ Etito nemoma nenako, yamu mate koli kikito umámamo wenena ya egaidana oti lula finawamo ne? Ido kala kuwa kolámamo wenena ya egaidana oti koli kikito umunawamo ne? Ido kawa kuwa lo oloto melenami we ma minámenami ya egaidana oti kolinawamo ne? ¹⁵ Ido gilifi melámenawamo ya egaidana oti lo oloto melenawamo ne? Aya yamu ya eti limo, Ka lalo oluti oti lo oloto melamo wenena ya kiyani omona biyane ne, loti muluni idaito lalo geyamo ne, loto ka mono lufuwau (*Ais 52:7*) ya nemo ne.

Isilaeli wenena koli kiki ádamo ka

¹⁶ Etito nefa, ido kawa kuwa lalo ya ma koliti kolámoti o minae. Yamu ya Aisaiyakafo eti limo,

Wekolao, ka wetata o gimonimo ya kemakafo koli kikito minaiye? loto ka mono lufuwau (*Ais 53:1*) ya nemo ne. ¹⁷ Etito kawa kolinawamo yako koli kikitenawamo ne. Ido Kilisto kala lo oloto melenawamo yako kolinawamo ne.

¹⁸ Etito nemo nefa, ido ka ma lenagolowe. Kolalo. Amo ya kawa kuwa ya ma kolámafe? E'e, moda kolitamo ne. Aya yamu ya eti limo, Noni lebona mikau-mikau u fulitami,

ido ka lamo ya eba negu-negu ba lomo u fuli limo ne, loto ka mono lufuwau (*Sng 19:4*) ya nemo ne. ¹⁹ Ido ka ma lenagolowe. Kolalo. Isilaeli wenena yate kolife ádafé? E'e, moda kolife lotamo ne. Aya yamu Mosesekafo komu Goti welaloti ya eti limo,

Namo ya wenena ma kulini minámami ya olu faka lo gedenamo, ya linate komumu winagilae. Wenenawa ka maninigu minámami ya ani olu faka lo gedenamo, ya linate seti kala-kala lenagoliye,

loto ka mono lufuwau (*Lo 32:21*) ya nemo ne.

²⁰ Ido aiga Aisaiyakafo Goti welaloti ka ma auma wito eti limo, Namu monine wilámamo wenena yate olu oloto pi nedamo ne. Namomu koliti loga-miga ámamo wenena ya monane olu oloto pi gimomo ne, loto ka mono lufuwau (*Ais 65:1*) ya nemo nefa, ²¹ ido Isilaeli wenena yamu eti limo, Luni-kani gedito, ka koliti kolámoti amo wenena ya kamena fana ane folado gimomo ne,

loto ka mono lufuwau (*Ais 65:2*) ya nemo ne.

11

Isilaeli wenena maleka ya koli kikitoti Goti nasafilila olamo ka

¹ Yamu ka ma lenagolowe. Kolalo. Gotikafo Isilaeli wenenala ya meya gimaife? E'e, etito minámaiye! Nanimo yaki Isilaeli we, Abalahamu ufa fiyami we, Benisamini wenena yauti oloto pito minomoma ne. ² Gotikafo adeina akaimati geyefe limo wenenala ya meya gimámami ne.

Ido Elaiya kala ka mono lufuwau nemo ya ma kolámafe? Amokafo Isilaeli wenena ligiya lo gedeto ya Goti eti loto loumami,

³ Wekolao, yokila ki-ki amo folomoka muki ya foki-naki oti kofu o fulititi, ido polofeteka gini fulutato, ya nanimo yako faifa minoneto ya nofo fulunune, loti o minae, loto ka mono lufuwau (1 *Kin 19:10, 14*) ya nemo ne. ⁴ Eti loto loumaifa, ido Gotikafo ka itibito nediye loto loumami ne?

Wenena naba-naba seweni tauseni (7,000) yaidanate suki goti Bali ya kiyani umola fi umámamo wenena ya namodoka minenawae, loto kiyaba o gedowe, loto ya ka mono lufuwau (1 *Kin 19:18*) ya nemo ne.

⁵ Etito oiya ama yaki wenenawa yauti liligaleka ya nasafilila yakafo iya ku gedaito, amo wenenala minae. ⁶ Ido nasafilila yakafo eti o gedaima, ya lononidokati ma minámaiye. E'e, lono olamo yamu iya ku gedami neko, ya nasafili monawa ya nasafili ona kula minámagi ne.

⁷ Yamu nediye loto lenune? Isilaeli wenena moni wilamo netawa ya olu oloto piyámato, ido iya ku gedami wenena ya moda olu oloto piyato, ido liligaleka ya luni-kani gedimo minenawae, loto olu gedo gedaima ne. ⁸ Aya yamu ya eti limo, Omuni fi-fi ageto ya kofe ádoti, kani melageto ya kolife ádoti minenawae, loto Gotikafo eti o gedaima nenako, adeinati eti omo uti uti oiya ama yaki ayaidana o minae, loto ka mono lufuwau (*Lo 29:4, Ais 29:10*) ya nemo ne. ⁹ Ido Defitikafo ka ma ya eti limo,

Neta-mata ofo kiti no kolamo mona yakafo ika o gedeto, olu kilifuku nela wi gedeto, olu uteba wi gedeto, lifimanina itibito giminaíye, loto kolowe. ¹⁰ Omuni olu likageto ya kofa ágoti, meni ya kuba witi minowaminowa oti minenawae, loto ka mono lufuwau (*Sng 69:22-23*) ya nemo ne.

Gotikafo ailo feka wenena olu omuni kami ka

¹¹ Etito ya ka ma lenagolowe. Kolalo. Isilaeli wenenawa uteba wiyamo, ya lumu fou loti u kopa unawamo nefe? E'e, etito minámaiye! Gotikafo komumu winawae, loto, ya koliti kolámoti amo mona yamu ya ailo feka wenena olu omuni kami kanu olu oloto pi gedami ne. ¹² Etito Isilaeli wenenawa koliti kolámoti amo mona yamu ya mikaleka wenena muki ya koli kikitoti mino kolinawamo kanu olu oloto pi gedemo idami ne. Ido Isilaeli wenenawa Goti meni umamo yamu ailo feka wenena yate amomu koliti ya koli kikito umumo idamo ne. Etito nemoma nenako, yamu Isilaeli wenenawa itibiti amodoka o fuli lenawamo, ya ailo feka wenena mikau-mikau minamo muki yaki moda lakoina oto diti koli kikitoti mino kolimo dinawamo ne.

¹³ Ido linate ailo feka wenena ya ka ama logiminagolowe. Kolalo. Gotikafo ailo feka wenena minagu ya aposolo lonowa olunane, loto nilifi melaito omo yamu sene-mulune lalo kolito lonowa ya olu minomo, ¹⁴ ya mikaleka wenenane, Isilaeli wenena yate koliti ya komumu winawamo mona olu oloto pi gedoneto, ya amo yauti liliga olu omuni kenaiye, loto eti o minowe. ¹⁵ Yamu kolalo. Gotikafo Isilaeli wenena gilifi fulitaido ya wenena muki mika negu-negu yauti itibito olu amodoka ito koina wi gedaima nenako, yamu Isilaeli wenenawa itibito aimoladoka gilimito enami ya nedi-nedi enawae? Moda folaguti olu nedi gedami yaidana enagilae.

¹⁶ Mide kofawa yauti konuma-kobina kana apito nenumola, ya ayauti maleka felegagale, loto Goti umunumo, ya netawa muki ya Goti netala, felegaga neta ne. Ido yá ma lufawa ya felegagale, loto Goti umunumo, ya yáwa kofala ana muki ya Goti netala, felegaga neta ne. ¹⁷ Ido Isilaeli wenena ya yá olifi lalo neta numudoka kifamo yaidana oti minafa, ido yáwa akawa maleka lekami ne. Ido linate ailo feka wenena ya yá olifi kofuku faifa idami yaidana oti minagu yauti akawa maleka kiyaka oto yá olifi lalo netalo meletu olu mene oto kiyaba o gedami, ya yá lufawa yakafo olu mene enawamo akawa ya yá nowala olu umageto dinami yaidana oto aimola wenenala ouni wela-neta gimito olu auma wi gedaigu yau linate yaki oiya lakoina no koliti minae. ¹⁸ Eti o minanako, linate ya Isilaeli wenena ya yá akawa yaidana oto olu fulitito, lalimo oto dito olu mene o ledami ne, loti linanimo ukadi-luti-kati ya oluti idámalo. Ido, e'e, olu fulu gede minone, loti linanimo kulitina olu faka lenawamo, ya ka ama kolife loti kolalo. Linate ya faifa yá akawa yaidana oti minae. Yá lufawa ya olu auma wi edámamo ne. E'e, yá lufawa yakafo linate olu auma wi gede minaiye.

¹⁹ Etito linate ya Gotikafo lalimo olu mene o ledenae, loto aya wenena ya yá akawa yaidana oto leketo olu fulitami ne, loti ka itibiti lenawamo, ²⁰ ya moda ka ona lenagilafa, ido kati kife loti kolalo. Amo ya koli kiki ádamo yamu leketo olu

fulo gedaima ne. Ido linate koli kikito umamo yamu ya ayau ya minae. Etito ya linanimo ukadi-luti-kati oluti idámoti, koliya koliti koti moinalo. ²¹ Gotikafo aimola Isilaeli wenenala koito gedámoto, yá akawa yaidana oto leketo olu fulitainako, yamu linate ayaidana oto koito gedámoto, leketo olu fulo ledetenaiye, loti ya koti moinalo.

²² Etito ayalo ya Goti olu lalo o ledami monala, ido lifima ka naba olu lomami monala ya eti loti kati kife loti kolalo. Isilaeli wenena maleka, lumu fou lamo wenenaleka ya lifima ka naba olu gimami nefa, ido linatedoka ya olu lalo o gedaiye. Etito nefa, ido linate ya lalolau mino edenawamo ya moda olu lalo o gedenami kulawa ya eye minenagilafa, ido eti ámenawamo ya linate ayaidana oto leketo olu fulo gedenagoliye. ²³⁻²⁴ Ido Isilaeli wenenawa koli kikitámamo monanina olu eleyapa witi koli kikito umunawamo, ya amokafo itibito olu mene o gedenagoliye. Koli minafe? Kofuku faifa idami olifi yauti yá akawa ma numudoka kifamo olifilo olu mene enawamo ya ogoufámafa, ido amokafo linate ya kiyaka o gedeto olu mene o gedaima nenako, yamu numudoka olifilo aimola yá akawa yaki itibito olu mene enae, lenami ya moda itibito olu mene o gedenami ne. Goti aimola olu mene o gedenami aumala moda mino edainako, koli kikito umunawamo ya moda eti o gedenagoliye.

Gotikafo milumate kolami mona ya wenena muki gilibinae, loto kolami ka

²⁵ Yamu mono wenenane-motao, linate ya ka manedeu ne, loti linanimo ukadi-luti-kati olu faka lotenawae, loto, ya ka ma komu falukuto nemo ya kolife lenawae, loto kolito ya logiminagolowe. Kolalo. Isilaeli wenena yauti liliga ya adeinati luni-kani gedito minomo wamo nefa, ido ailo feka wenena amodoka moda o fuli lenawamo kamenalo, ²⁶ ya Isilaeli wenena muki olu omuni kenagoliye. Aya yamu eti limo, Saiyoni mowaloti ya nelauti efili gedenami we ya oto, Yekopu ufa fiyami wenena Goti monala meni umamo ya seni-muluni olu eleyapa wi gedenagoliye. ²⁷ Etito lifimanina kilili o gedenamo kamenalo ya namoki olu kutifi gedenae, loto lo mele gimomo kalo yama winaiye, loto ka mono lufuwau (*Ais 59:20-21, Jer 31:33-34*) ya nemo ne.

²⁸ Ena Isilaeli wenenawa yate Kilisto kala kuwa lalo meni umuti Goti kuwolafo minamo, ya linate ailo feka wenena kawa kuwa koli kikitawamo kanu olu oloto pi gedenae, loto kolito eti o gedami ne. Etito nefa, ido Isilaeli wenenawa iya ku gedeto siya-muluna gimi minami, ya aunibo-kolofanina yamu kolito eti o gedami ne. ²⁹ Koli minafe? Gotikafo wenena luni fito, aumala monala faifa gimitami yama siyamuluna olu eleyapa winami ma minámaiye.

³⁰ Yamu kolalo. Komu ya linate ailo feka wenena ya Goti kala ya meyalo melámamo nefa, ido oiya ya Isilaeli wenenawa meyalo melámanako, linate milumatina kolami ne. ³¹ Ido oiya ayaidana oti Isilaeli wenenawa yaki kalalo ya meyalo melámamo, ya linate milumatina kolami mona yamu ya amoki milumanina kolami mona ya oiya olunagilae, loto monawa gimami ne. ³² Etito ya Gotikafo wenena muki olu lawoko o ledeto, kalalo meyalo melámonimo monakafo nela wi ledami wenena ya minae, loto lilibami, ya muki milumate kolami mona ya mele ledenae, loto monatewa lilibami ne.

Goti ebola lenumo ka

³³ Aiyo, Goti ka manenau nemo mona ido neta-mata muki kolife limo mona ya moda akaimati dimo uto uto koli akaiya itainako, amokafo eti o gedenae, loto kolami ka ya egaidana oto kolife lenumo ne? Ido monala ya moni wilito egaidana oto eyefe lenumo ne? ³⁴ Aya yamu ya eti limo,

Wekola kalau nemo ka ya kemakafo kolami ne?

Ido kala kife lenami ka ya kemakafo loumami ne? (*Ais 40:13*)

³⁵ Ido Gotikafo lifima neta itibito numunaiye, loto neta ma kemakafo umami ne? (*Jop 41:11*)

loto ka mono lufuwau ya nemo ne. ³⁶ Yamu kolalo. Mika kosina neta-mata muki ya amodokatiko oloto pito, ido amokafoko mona aboga kiyabani we wenaba minoto, ido amodokako ya u fuli lo fulitaima nenako, kuliya naba-naba mino edamima ya moda minomo dito minowa-minowa oto nemo ne. Ona.

12

Ukade-lute-kate muki ya Goti umu kiki lenumo ka

¹ Etito ya mono wenenane-motao, Goti siya-mulunau kolami mona yamu kolito, ya sene-muluneuti ka ama auma wito logiminagolowe. Kolalo. Yokila ki umamo neta yamaidana oti linate omudi kofawa minamo ya ukadi Goti umalo. Ya aimola felegaga netala, lalo eyenami neta umuti kouba-naba o edenawamo ya atuwako ámoti, oudi-luti-kati kulawa yakafo kouba-naba o edalo. ² Ido Gotikafo lalo kolami mona, mo loto onobalalo efe limo mona lalo ona kula yama kolife lenune, loti ya mikaleka wenena oiya ama mona melado ya meyallo melámoti, luti-kati kofawa gimami yakafo monatina eleyapa witi melalo.

Mono auma wi ledeto lonolalo fulo ledami ka

³ Nasafilila nomami yamu ya linate muki eti loto logimowe. Kolife lalo. Linanimomu ya oto diti kolámalo. E'e, Gotikafo koli kikitenawamo auma iya mele gimaido, ayalo ya sodoti kati kife lotiko minalo.

⁴ Etito ya ukade lawoko yau kofate-ade-kiyade muki nemo, ido lononina yaki lawoko minámami, ailo-ailo nemo ⁵ yamaidana oto mono wenena muki Kilisto lulau mino edonimo ya olu lawoko o ledaito ukana lawoko yaidana oto minoto, ido mono wenena ailo-ailo ya ukana kofalaana-kiyana yaidana oto minonimo, ya Kilisto wenenala ailo muki ya lamo kofate-ade-kiyade yaidana oti minae. Ido lamo yaki ya kofani-anikiyani yaidana oto minone.

⁶ Ido amo nasafilila yakafo lonola olunumo auma ailo-ailo iya meletto faifa lomaido, ayalo ya olokele. Etito polofete lono olunawamo auma gimami, ya koli kikitenawamo auma iya mele gimaido, yalo ya ka welaloti lo oloto melalo. ⁷ Ido mono kouba-naba lonola olunawamo auma gimami, ya kouba-naba lonola olalo. Ido wenena api gilibinawamo auma gimami, ya api gilibalo. ⁸ Ido wenena luni-kani olu auma wi gedenami auma gimami, ya luni-kani olu auma wi gedalo. Ido ko namo netanigu yati ko ánamo wenena giminawamo auma gimami, ya luti-kati lawoko meleti efe loti gimalo. Ido kiyaba we minenawamo auma gimami, ya auma witi kiyaba laloko o gede minalo. Ido wenena milumani koliti ani olu faka lo gedenawamo auma gimami, ya seti-muludigu lalo koliti ani olu faka lo gedalo.

Wenenate sete-mulude kulawa giminumo ka

⁹ Wenenatina seti-muludi giminawamo, ya atuwako gimámoti, kulawaki gimi-gimi o minalo. Ido mona nosámami ya meti umuti, mona lalo yako olu kikitoti meletiko minalo. ¹⁰ Ido Goti wenenala muki ya lalimo wenenate ona minae, loti seti-muludi kulawa gimalo. Etiti ya linanimo kulitina oluti idámoti, wenena ailo muki kulini olu faka lo-lo enawamo mona ya gilibalo.

¹¹ Ido Wekola lonola olunawamo ya kenoba ámoti, Ounakafo oudi-luti-katigu ya yo lamena o ledó, loti lonola auma witi olu koliti, koubanaba o edalo. ¹² Keina kolinawagu ya auma witi minoti, amomu lalo koliti kiyabala oti, loumutiko minalo.

¹³ Felegaga wenenala neta mamu kolinawamo ya ani olu faka lalo. Ido eba malekati enawamo, ya auma witi kiyaba lalo o gedemo idalo.

¹⁴ Wenena mate olu nosámami o gedenawamo ya itibiti olu lalo o gedalo. Goti loumuti ya olu kopa o gedo, loti ádoti, olu lalo o gedo, loti loumalo. ¹⁵ Lalo kolamo wenenaki lakoina lalo koliti minalo. Ido keina fuluti kufu o minamo wenenaki lakoina

kufu oti mino gedalo. ¹⁶ Luti-kati lawoko meleti, ya linanimomu kolamo yamaidana oti mono wenenatina yakimu kolalo. Kulite nemo wenena minenune, loti kolámoti, kiyenido wenena yaki koina wi gedalo. Ka manedeu ne, loti linanimomu kolámalo.

¹⁷ Ido mate olu nosámami o gedenawamo, ya itibiti olu nosámami o gedámalo. E'e, wenena muki omunido ya mona laloko melalo.

¹⁸ Linanimo oudi-luti-katigu you ameneko meleti, ya wenena muki yaki lakoina you ameneko minenune, loti kanuwa auma witi moni wilalo. ¹⁹ Sene-mulune gimomo wenenane-motao, linanimotina ya wenena lifima ka itibiti gimámalo. Ka muki ya Goti anau meleti, eba umalo. Aya yamu ya Wekolakafo eti limo,

Wenena lifima ka giminamo ya nanimo lonone ma nenako, namo nanimonekafo itibito giminamo ne,

loto ka mono lufuwau (*Lo 32:35*) ya nemo ne. ²⁰ Ido ka ma ya eti limo,

Kamo kuwokafo kadunamu folagetoma, ya wela-neta umo. Ido nomu kolagetoma, ya no umo. Eti ageto, ya mona mele kedami yamu ukanalo naba-naba kolinami ne,

loto ka mono lufuwau (*Snd 25:21-22*) ya nemo ne. ²¹ Moda kolafe? Nosámami monawa yakafo olu afima o ledámenaiye, loti monawa lalo melenawamo yakafo nosámami monawa olu afima o edalo.

13

Gamani kiyaba wenena mona mele giminumo ka

¹ Ena wenena muki ya gamani kiyabatina wenena kanido meyalo melalo. Kiyabate wenena muki ya Goti welalotiko kiyaba o ledamoma ne. Ido amokafo kiyaba o ledamo auma gimámami neko, ya kiyabate wenena minámagi ne. ² Yamu kiyaba wenena kanina koli fulitamo wenena ya Goti aimola welaloti ka koliti kolámoti amo mona melae. Ido ka koliti kolámoti amo wenena ya inanimomo lifima ka itibiti olunawamo mona ya melamo ne.

³ Yamu kolalo. Mona lalo melenumo ya kiyabate wenena kolini kolámenagoloba, ido mona nosámami melenumo ya moda kolini kolinagolone. Yamu ya kiyaba wenena kolini kolámenae, loto kolinanimo, ya mona laloko mele minageto ya keboka lenawae.

⁴ Koli minabe? Kiyaba we, Goti lonola olami we yakafo olu lalo o kedenami lono olaiye. Etito nefa, ido mona nosámami melenanimo ya moda koliya kolo. Amo ya kimi olu minami ya faifa olámaiye. E'e, Goti lonola olami we yakafo nosámami mona melamo wenena ya lifima ka moda itibito giminami lonola olu minaiye. ⁵ Yamu kiyabate wenena kanido meyalo melonimo, ya lifima ka naba olutenune, loto kolito yamuko meyalo melenumo ya ogoufámaiye. E'e, meyalo melonimo mona ya moda efe limo mona ne, loto lute-kateu kolito yakimu kanido meyalo mele minenumo ya moda lalo enagoliye.

⁶ Etiti Goti lonola olamo wenena ya minoti, kamena-kamena aya lonowa olutoko minama nenako, yamu kifana takisi yaki ya meina melemele o minae. ⁷ Yamu wenena muki efe loti giminawamo neta ya gimalo. Kifana takisi ailoiye muki ya olu-olu enawamo wenena ya efe lotiko gimalo. Ido kiyabani wenena ya efe loti luti lalo meleti kanido meyalo melalo. Ido kulinigi wenena ya efe loti kulini olu faka lalo.

Sete-mulude gimi-gimi enumo ka

⁸ Wenena mate lifima o gedenawado ya alako itibiti gimi fuli lalo. Lifima lawoko yako itibi gimi fuli ádenumo, ya sete-mulude giminumo mona ya ne. Koli minafe? Sete-mulude gimi-gimi enumo ya lo melami ka yama lamodoka ya winaiye. ⁹ Yamu kolalo. Lo melami ka ma eti limo,

Kume-ugele ánaló. Wenena gini folámalo. Neta ugele olámalo. Wenena netanina yamu kolámalo,

loto ka mono lufuwau (*Kis 20:13-17, Lo 5:17-21*) nemo ka, ido lo melami ka ma ailo-ailo muki yama olu lawoko ito ya eti limo,

Kaimokamu kolanimo yamaidana oto wenenaka muki ya seka-muluga gimigimi o mino,

loto ka mono lufuwau (*Wkp 19:18*) ya nemo ne. ¹⁰ Etito sete-mulude gimi-gimi enumo, ya wenena olu nosámami o gedenumo ma minámaiye. E'e, seni-muluni gimi-gimi enawamo ya lo melami ka meyalo melamo wenena ya minenawae.

Efe limo monako melenumo ka

¹¹ Ido eti enawae, loto ka ma logiminagolowe. Kolalo. Lamo kana apito koli kikito umonido ya olu omude kaifa, ido oiya ama ya kulawa moda alitimoma nenako, yamu oku onaguti nedinawamo kamena oiya ama ya ne, loti koliti ya eti alo. ¹² Sinidimo ya moda fuli loto, ko lenagolo moda alitimo yamu sinidimo monala olu wado fulito, lamena kiya-lawe kefa-afala muki ya olu minoto, ¹³ efe loto fo lido yaidana oto moinokele. No noto lute u kopa ito alikani oto u wanoba dinumo mona, kumeugele noto kopa olu onenumo mona, moila fito komumu winumo mona muki yalo ya moinámokele. ¹⁴ E'e, ukanido owo wiyamo yaidana oti ya Wekolate Yesu Kilisto oluti amodoka ekeleti minalo. Ido ukadi-luti-kati lalo kolami monakafo ika o ledetenaiye, loti ya aya monalo kati fulámalo.

14

Koli kikitamo wenena ailo ya koli nosámami gimámenumo ka

¹ Ena koli kikitamo monanina auma wiyámami wenenaki ya koina wiyalo. Eti oti ya kani ligi-ligi kiyamo mona yamu moila fi gimito olufe lo gedenuwe, loti ádoti, faifa amoki koina witi minalo. ² Wenena mate neta-mata muki faifa nenune, loti koli kikitoti no kolamo nefa, ido koli kikitamo monanina auma wiyámami wenena yate kefa moi witi, konumakobina yako no kolamo ne. ³ Linate neta-mata muki no kolamo wenena yate neta ma moi wiyamo wenena seti-muludigu koli nosámami gimámalo. Ido linate neta ma moi wiyamo wenena yate neta-mata no kolamo wenena ya mona nosámami mele minae, loti lo gedámalo. Gotikafo linate lelewai ya koina wi gedainako, yamu koli nosámami itibi-natibi ámalo. ⁴ Kamokafo we ma kouba-nabala we monala nosámaiye, loto lo edanimo, ya kema minoto eti lane? Aimola wekolala onobalalo ya lumu fou lenaife, ido auma wito minenaiye. Ido Wekolakafo olu auma wi edenami aumala mino edainako, moda auma wito minenami ne.

⁵ Ido wenena mate kamena yamu kolamo, ya kamena ma ya foli kamena naba nefa, ido ma ya fa kamena ne, loti kolafa, ido maleka yate kamena muki moda ayaidako ne, loti kolamo ne. Wenenawa muki ya inanimu luni-kanigu kolinawado ya moda koli kikitato. ⁶ Foli kamena naba ma ne, loti kolamo wenena ya Wekola kuliya olu faka loti eti loti kolamo ne. Ido neta-mata muki no kolamo wenena ya siyane, lalole, loti Goti loumuti ya no kolamo yamu moda Wekola kuliya olu faka loti no kolamo ne. Ido neta ma moi wiyamo wenena ya ayaidana oti siyane, lalole, loti Goti loumuti, ya Wekola kuliya olu faka loti moi wiyamo ne.

⁷ Koli minafe? Lamo mono wenena muki yauti ma aimolamuko minenami ya ma minámaiye. Ido ma aimolamuko fulunami yaki ya ma minámaiye. ⁸ Kofawa minenumowa ya Wekola kuliya olu faka lotoko minone. Ido fulunumowa ya Wekola kuliya olu faka lotoko folone. Yamu ya kofawa minenumofe, ido fulunumofe? Moda Wekola wenenala ya minone. ⁹ Aya yamu ya Kilisto fulutoto folaiguti neidami, ya folamo wenena ido kofawa minionimo wenena lakoina Wekolate minenae, loto fulutoto folaiguti neidami ne.

¹⁰ Yamu linate mate mono wenenatina ma monanina nosámáiye, loti lo gedamo ya nediti eti lo gedae? Ido linate ailo ma mono wenenatina seti-muludigu koli nosámami gimamo ya nediti koli nosámami gimi minae? Lamo muki ya Gotikafo olu kalo mele ledenami ebalalo ya nedinagolone, loto kolone. ¹¹ Aya yamu ya eti limo, Mikalo-mikalo wenena muki ya kiyani umola fi numuti wenikafo Goti ne, loti lo oloto melenagilae, loto namo kofawa minowa-minowa oto minomo yamaidana oto ya kawa gedimo ya logimowe, loto Wekolakafo limo ne, loto ka mono lufuwau (*Ais 49:18, 45:23*) ya nemo ne. ¹² Etito ya lalimo muki ya Gotidoka lawoko lawoko uto, lalimo monate yamu lo oloto melogeto ya efe loto kolito loga-miga o ledenagoliye.

Wenenate ya monate eyeti lumu fou lotenawae, loto koto moninumo ka

¹³ Etito ya wenenate monanina etito-etito nosámáiye, loto kofa lo gedámokele. E'e, mono wenenate maleka ya monate eyeti uteba witi lumu fou lotenawae, loti linanimo monatina yamu kati kife loti moni minalo.

¹⁴ Ena namo ya Wekola Yesu lulau mino edomo we yakafo auma wito eti loto kolife lo minowe: Neta-mata mona-mona nenumo olu fuma wi ledenami neta ma minámáiye. E'e, ma minámáiifa, ido we makafo ya neta ama olu fuma wi nedenaíye, loto kolito, ido kopa nenami, ya aimola kala etito kolami yamo olu fuma wi edenami ne. ¹⁵ Yamu kolalo. Kamo ya wekaneta nenanimo, ya mono wenenaka ma keyeto kala ligi-ligi kito siya-muluna keina kolagetoma, ya seka-muluga umanimo kanuma keleutane. Koli minabe? Kilisto ya mono wenenaka yakimu kolito folaima nenako, egaidana oto faifa nenaí, loto, noto wenenaka ya olu kopa o gedane? Eti o gedámalo. ¹⁶ Linate ya mona faifa lalo melone, loti kolafa, ido wenena ma geyeti koli nosámotenawae, loti ya koti kiyaba oti moinalo.

¹⁷ Yamu kolalo. Goti ya kiyabate we wekudi kilalau minonimo mona ya wete-netaki noki no kolinumo mona ma minámáiye. E'e, Goti ya kiyabate we wekudi kilalau minonimo mona ya efe limo mona, you amene mona, Ouna Felegaga lulau mino edeto lalo kolinumo mona ya ne. ¹⁸ Yamu linate ya etiti moniti Kilisto kouba-naba o edenawamo, ya Gotikafo lalo geyageto, ido wenena yaki monatina lalo eyenagilae.

¹⁹ Etito ya you amene mona melenumo kanu, ido wenenate ouni-luni-kani olu auma wi gedenumo kanu ya auma wito moni wilokele. ²⁰ Weti-neta mamu koliti ya Goti lonola olu kopaitámalo. Neta-mata muki ya moda mo limo, faifa nenumo neta nefa, ido we makafo kala ligi-ligi kito kopa nenami, ya netawa yaloti uteba wiyageto olu nosámami o edenami ne. ²¹ Yamu ya kefa ma nenawamofe, ido no waini ma nenawamofe, ido mona ailo-ailo melenawamo yamu mono wenenatina ya uteba witenawae, loti wenenatina yamu koliti moi winawamo, ya mona lalo melenagilae. ²² Neta mamu koli kikitamo ya moda Goti onobalalo ya linanimo luti-katigu yako koli kikito minalo. We makafo neta ya lalo ma nenako, yamu lifima ka mino nedámami ne, loto kolife lenami we ya moda lalo kolito minomo unami nefa, ²³ ido kala ligi-ligi kiyami we yakafo kopa nenami, ya koli kiki ádainako, yamu lifima ka moda mino edami ne. Koli minafe? Mona mamu koli kiki ádoto kopa melenumo, ya aya mona ya nosámami mona, lifima olu lumunami mona ya ne.

15

Yesu monala yamu kolito ege melenumo ka

¹ Lamo koli kikitonimo monate gedimo wenena ya lalimomuko kolámoto, mono wenenate ge ádamo wenena ya auma wiyámamo yamu kolito ani olu faka lenumo, ya lalo enaiye. ² Lalimo muki ya wenenate lalo enawae, loto, ido monolo gedenawae,

loto kate ki gimito ani olu faka lo gedokele. ³ Etito Kilisto yaki aimolamuko kolámoto, Melafo eti loto loumami, Wenena yoka kamaga kiyamo ka ya namodoka ekelami ne, loto ka mono lufuwau (*Sng 69:9*) nemo ka ya monala lilibami ne.

⁴Yamu kolalo. Komu adeina afimalekati ka mono lufuwa wimo idamo, ya aya lufuwa yakafo sete-mulude olu aila wi ledageto, ya amomu kolito kiyabala enumo mona ya auma wito melemo dinawae, loto Gotikafo ka muki aya lufuwau wiyamo yakafo api gilibinaiye, loto kawa gimaito, lufuwa wiyamo ne.

⁵Ido Goti ya olu auma wi ledami aboga ido sete-mulude olu aila wi ledami aboga yakafo linate muki oudi-luti-katigu lono olageto, ya Kilisto Yesu monala meleti luti-kati u lawoko uto, ⁶weti lawoko wageto ya Wekolate Yesu Kilisto Melafo Goti kuliya olu faka lenawae.

Kilistokafo wenena muki ani olu faka lo gedami ka

⁷Etito ya Kilistokafo lamoki koina wiyami yamaidana oti linate ya Goti wenenala muki yaki koina wiyalo. Aya mona yakafo Goti kuliya olu faka lenagoliye. ⁸Aya yamu logimowe. Kolalo. Kilistokafo Goti kala ona kula yamu kolito, ya Goti ainala ukanigu fukamo Yuda wenena aunibo-kolofani ka lo mele gimami kalo winaiye, loto ani olu faka limo lono olu gedami ne. ⁹Eti o gedami, ya ailo feka wenena yaki milumani kolami monawa ya eyeti Goti kuliya olu faka lenawae, loto eti o gedami ne. Aya yamu ka mono lufuwau ya ka ma eti limo,

Etito ya ailo feka wenena minagu yau keboka loto, kulika olu faka lenami nema lo minenagolowe,

loto (*Sng 18:49*), ¹⁰ido ka ma eti limo,

Linate ailo feka wenena yaki aimola wenenalaki lakoina seti-muludigu lalo kolalo,

loto (*Lo 32:43*), ¹¹ido ka ma eti limo,

Linate ailo feka wenena muki ya Wekola ebola-abola lalo. Mikaumikau minamo wenena muki ya kuliya olu faka lenawae,

loto (*Sng 117:1*), ¹²ido ka ma Aisaiyakafo eti limo,

Yesi ufa fiyami wenena yauti we ma oloto pito enami, ya dito minoto u mikau-mikau minamo wenena kiyabani we wenaba minenami, ya ailo feka wenena amomu koliti kiyabala enawae,

loto (*Ais 11:10*) ka mono lufuwau ya nemo ne.

¹³Ena amomu kolito kiyabala o-o minonimo mona aboga Goti yakafo koli kikito umunawagu yau you amene mona ido lalo kolinawamo mona ya seti-muludigu mele faito gedenami, ya Ouna Felegaga aumala yakafo amomu koliti kiyabala enawamo mona kulawa ya olu oloto pi gedemo dinaiye.

Polokafo mono lono olami yamu siya-mulunau lalo kolami ka

¹⁴Ena mono wenenane-motao, linanimotina ya mona lalo mino faito gedami, ya kolinawamo ka muki kani-manidigu mele faito gedainako, mono wenenatina api gilibife lenawamo aumala ya mino gedami ne, loto nanimo linatemu kolito ya kane lele kiyámoto, moda kolife lo minowe. ¹⁵⁻¹⁶Ido Gotikafo namo ailo feka wenena minado ya uto Kilisto Yesu kouba-nabala we minenane, loto nasafilila nomami yamu lufuwa amau ya ka ma kati meletenaiye, loto auma wito kati oluto, etiti-etiti mona melalo, loto kawa wi fulo gedowe. Ido lonola olomo, ya Ouna Felegagakafa ailo feka wenena olu Goti felegaga wenenala o gedageto, ya Goti onobalalo lalo enawamo wenena umunae, loto yokila ki umamo yaidana oto ya Goti kala kuwa lalo lo oloto melowe.

¹⁷Yamu Goti lonola olomo, ya Kilisto Yesu lulau mino edeto sene-muluneu lalo kolitoko olu minowe. ¹⁸Neta mamu ya ka ma ádenagolowe. Neta lawoko, Kilistokafo namodoka mino nedaito lonola olomo yamuko lenagolowe. Ailo feka wenena koliti

golodenawae, loto amokafo mino nedaito, ya kawa kuwa lo oloto meletu, lonowa oluto,
¹⁹ Ouna aumala mino nedami yakafo Goti aumala gilibinae, loto neta ma olu oloto pi
gedoneto muluni idami mona melomo, ya Yelusalemu numudoti utoto oto eba nedo-
nedo monimo uto uto faiga Ililikumu ebalo o fedomo, yalo yaki Kilisto kala kuwa lalo
ya kolinawae, loto lo oloto melomo lonowa ya olu fuli lowe. ²⁰ Etito olomo, ya we
makafo numuna lagi fitaido ya namo mene oto kuwámenagolowe, loto Kilisto kuliya
yamu kolámamo ebalo ya kawa kuwa lalo lo oloto melenae, loto auma wito kolito, ya
lonowa olowe. ²¹ Aya yamu ya eti limo,
Amomu ka ma lo oloto mele gimámamo wenena ya kolinagilae. Ido kala kuwa
kolámamo wenena ya kolife lenagilae,
loto ka mono lufuwau (*Ais 52:15*) ya nemo ne.

Polokafo Lomu wenena minadoka enae, loto logimami ka

²² Aya yamu ya linatedoka yaki enae, loto kolomo, ya kamena-kamena kanu ku
nedaito minofa, ²³ ido oiya ama ya eba amalo lonowa olunamo ma minámmainako,
adeinati linatedoka enae, loto kolomo yamu ya ²⁴ aiga kefolo Sipeni ebalo unae, loto
kanu kofalalo linateki koina wito omunekafo geyeto, sene-muluneu lalo kolito mino
kolimo dito, linate ane olu faka lenawado ya Sipenidoka unamo ne.

²⁵ Yalo unamo nefa, ido oiya eti-mati ya Yelusalemuka uto ya Goti felegaga wenenala
yalo minamo ya ani olu faka lenae, loto wowe. ²⁶ Aya felegaga wenenawadoka ya
kadunamu folamo kamena naba ya o fedami, yamu mono wenena Masedonia ebalo
ido Akaiya ebalo minamo yate kifana-koukameni yauti ma giminune, loti lalo koliti
mau wi gede kolamo, ²⁷ ya aya Yuda wenena mono netanina yauti Gotikafo ailo feka
wenena gimamima nenako, yamu aya wenenawa mikaleka netanina yauti lifima itibiti
Yuda wenena ani olu faka loti giminune, loti lalo koliti, etiti lifima gimamoma ya itibiti
giminawamo ne.

²⁸ Etiti netanina yauti olu mau wi gedemo uti, mono mona kulawa anelo moda
melato, ya oiya namo wenenawa giminae, loto oluto uto gimitoto, ²⁹ yaloti Sipenika
unae, loto kanu kofalalo ya linate geyenagolowe. Etito linatedoka enamo ya faifa
ámenagolowe. Kilstokafo olu lalo o ledemo idami mona oude-lute-kateu mele
faitenaiye, loto enagolowe.

³⁰ Ena mono wenenane-motao, kati oluto ka auma wito logimomo ya kolalo. Linate
Wekolate Yesu Kilisto yamu koliti, ido Ounakafo setemulude gimi-gimi onimo mona
olu oloto pi lomami yakimu koliti, ya ane olu faka loti namoki Goti loumu-umu omo
lonowa ya lakoina auma wito olunune, loti namomu koliti loumalo. ³¹ Eti enawamo,
ya Yudia ebalo ka koliti kolámoti amo wenena aniguti ya olu omune ko nedo, loto
loumomo, ido felegaga wenenala Yelusalemudoka minamo ya ani olu faka lenamo
lonowa ya lalo eyenawae, loto loumomo, ya linate lakoina ayaida oti loumalo. ³² Etito
ya Goti lalo kolageto ya linatedoka oto, sene-muluneu lalo kolito linateki mino kolinae.

³³ Ena Goti you amene mona aboga ya linateki muki mino gedenaiye. Ona.

16

Aiyo-koiyo ka ma fulu gedami ka

¹⁻² Ena mono atetefo Fibi ya Senkilia numudoka monolo mau wi-wi amo wenena
kouba-naba o gede-gede imo wena minami yakafo namoki ido mono wenenala muki
ade olu faka limo wenama nenako, yamu linatedoka enaido ya Wekola lulau mino
edeti felegaga wenena mona melefe lo gedenawamo mona ya mele edeti amoki koina
witi, ya neta mamu kolinami ya ana olu faka lalo, loto kuliya ido monala etito oloto pi
gimowe.

³ Ena Kilisto Yesu lulau mino edeto lono lakoina olonimo wena Pilisilate wanafo Akuilate ya aiyo-koiyo ka fulu gedomo ya logimalo. ⁴ Lele ya komu namomu koliti fa fulunaliye, loti ane olu faka lami yamu siyane, lalole, loto kolomo ya namoko minámaiye. Ailo feka wenena eba nedo-nedo monolo mau wi-wi amo wenena muki ya lele yamu koliti, siyane, lalole, loti Goti loumu minae. ⁵ Ido lele ya numunigu monolo mau wi-wi amo wenena muki yaki aiyo-koiyo ka fulu gedomo ya logimalo.

Ena sene-mulune umomo we Epainetusi yaki aiyo-koiyo ka fulu edomo ya loumalo. Amo ya Esia eballo Kilisto koli kikito umamo wenena yauti kana apito koli kikito umami we ya minaiye.

⁶ Ido Malia ya linatemu kolito mono lono auma wito olu gedami wena yaki aiyo-koiyo ka fulu edomo ya loumalo.

⁷ Ido nanimo wenenane Adolonikusite, Yuniyasite u komu mele nedeti Kilisto lulau mino edami we lele ya aposolo lono olami we kuliyai we minoti, ya komu ya namoki lakoina nela wi ledamo ne. Aya we lele yaki aiyo-koiyo ka fulu gedomo ya logimalo.

⁸ Ido Wekola lulau mino edeto sene-mulune umomo we Ampiliyatusi yaki aiyo-koiyo ka fulu edomo ya loumalo.

⁹ Ido Kilisto lulau mino edeto lono lakoina olonimo we Ubanusi, ido sene-mulune umomo we Sitakisi yaki aiyo-koiyo ka fulu gedomo ya logimalo.

¹⁰ Ido Kilisto lulau mino edeto mono mona ona kula melema idami we Apelesi yaki aiyokoiyo ka fulu edomo ya loumalo.

Ido Alistobulusi numunau minamo wenena yaki aiyo-koiyo ka fulu gedomo ya logimalo.

¹¹ Ido nanimo wenenane Helotiyoni yaki aiyo-koiyo ka fulu edomo ya loumalo.

Ido Nasisusi numugu minamo yauti Wekola lulau mino edamo wenena yaki aiyo-koiyo ka fulu gedomo ya logimalo.

¹² Ido Wekola lulau mino edeto mono lono auma witi olami wena lele Tilifinate, Tilifosate ya aiyo-koiyo ka fulu gedomo ya logimalo.

Ido sete-mulude umonimo wena, Wekola lulau mino edeto auma wito mono lono olami wena Pesisu yaki aiyo-koiyo ka fulu edomo ya loumalo.

¹³ Ido Wekola lulau mino edami we lalo lema Lufusi, ido olafo ya namo onefo yaidana oto minami wena yaki aiyo-koiyo ka fulu gedomo ya logimalo.

¹⁴ Ido wemomo ma Asinkilitusile, Filegonile, Hemesile, Patolobasile, Hemasile, ido mono weni ma mino gedamo wemomo maki, ya aiyo-koiyo ka fulu gedomo ya logimalo.

¹⁵ Ido we wena Filologusile Yuliale, ido we ma Neleusi emonalale, ido Olimpasile, ido felegaga wenena mino gedamo muki yaki aiyokoiyo ka fulu gedomo ya logimalo.

¹⁶ Ena linate mono wenenatina geyeti aiyokoiyo ka logimiti ya felegaga mona meleti abusa wi gedalo.

Eba negu-negu ya monolo mau wi-wi amo wenena muki yate aiyo-koiyo ka ya linate fulu gede minae.

Mono olu kopaitamo wenena yamu logimami ka

¹⁷ Ena mono wenenane-motao, namo kati oluto ka ama auma wito logimowe. Kolalo. Linate api gilbonimo ka kolife loti kolamo, ya wenena mate ádoti, ailo, ika oti iya mele foki gedenawamo ka lenawamo wenena ya geyefe loti, meti gimalo. ¹⁸ Yaidana wenena yate Wekolate Kilisto kouba-naba o edámae. E'e, inanimu ukani-luni-kani kouba-nabala lono oluti, ya leya folami ka, ka magu suki loti ya monanina kolife ádamo wenena luni-kani kola wi gede minae. ¹⁹ Ido linate golodamo monatina yamamu wenena muki kolanako, yamu linatemu kolito senemuluneu lalo kolowe. Etito mona lalo melenawamo ka manidigu minageto, ido nosámami mona yamu kolámenawae, loto senemuluneu ya linatemu kolowe.

²⁰ Ena you amene mona aboga Gotikafo kamena fana áumágeto ya Satani fulo kiyadi feumau itageto leya wi edenagilae.

Wekolate Yesu nasafilila ya linatedoka mino gedenaiye.

Aiyo-koiyo ka ma logimami ka

²¹ Ena mono lono lakoina olomi we Timoti, ido nanimo wenenane Lusiusile, Yesonile, Sosipatale yate aiyo-koiyo ka ya linate fulo gede minae.

²² Ido namo Tetiusi ya Polo welaloti oluto nanimo anekafo lufuwa ama wiyomo we yaki Wekola lulau mino edeto aiyo-koiyo ka ya linate fulo gede minowe.

²³⁻²⁴ Ido Gaiyusi yaki aiyo-koiyo ka ya linate fulo gede minaiye. Amo numunau ya namoki ido monolo mau wi-wi amo wenena muki yaki nasafili o lede-lede imo ne.

Ido numuna meya naba ama kifana kiyaba imo we Elastusi ido mono wete ma Kuatusi yaki aiyo-koiyo ka ya linate fulo gede minaiye.

[Wekolate Yesu Kilisto nasafilila ya linate muki mino gedenaiye. Ona.]

Goti kuliya olu faka lenumo ka

²⁵ Ena Goti olu auma wi kiki lo gedenami aumala moda mino edami ne, loto Yesu Kilisto kala kuwa, lo oloto mele-mele omo kawa kuwa lalo yakafo eti limo ne. Aya kawa kuwa, falukami ka ya adeina monau akaimati lo oloto melámaifa, ²⁶ ido oiya ama ya polofete we lufuwa wiyagu ya minowa-minowa omo idami we Goti lo melami kalo ya mikalo-mikalo wenena muki ya kolife loti, koli kikitoti golodenawae, loto olu oloto pi gedami ne. ²⁷ Aya ka manenau nemo we Goti lawoko yako Yesu Kilisto yamu ya kuliya naba-naba mino edamima ya moda minomo dito minowa-minowa oto nemo ne. Ona.

1 Kolinti

Polokafo mono wenena Kolinti numudo minamo ya lufuwa kana apito wi fulu gedami ka Komu Ka

Polokafo Efesusi numudo minami kamenalo ya Yesu koli kikito umamo wenena Kolinti numudo minamo ya lufuwa ama wi fulu gedami ne. Kolinti ya numuna meya naba, Akaiya ebalo Giliki mikau ya ne. Kolinti numudo minamo wenena maleka ya Giliki wenena, ido maleka ya Yuda wenena yauti wenena so loti ya neta-mata naba ko namo wenena minoti, ido muki ya mikaleka ka maninigu nemo wenena minafa, ido suki goti ya ouni-luni-kani umuti, ukani-luni lalo kolami mona nosámamiasámami melemo idamo ne.

Polo eba nedo-nedo moinami kamena lele (2) yalo ya Kolinti wenena Yesu kala kuwa lalo kana apito logimaito, ya wenena maleka seni-muluni olu eleyapa wiyato, ikana eitini (18) ya amoki lakoina minoto ka mono api gilibimo wiye. (Aposolo 18:1-17) Ido fulu gedeito, yaloti eba nedo-nedo monimo uto Yesu kala kuwa ya wenena ma muki api gilibaito, ya Apolosi ya Kolinti numudoka uto, wenenawa mono ka api gilibami ne. Ido aiga ya Kolinti mono wenenawa yate neta ma-mamu ya Polo loga o edenune, loti koliti, lufuwa wi fulu edato, ya Polokafo oluto, ido aya mono wenenawa yauti maleka yate mona nosámami melamo kanina ya kolainako, yamu godunagolowe, loto kolito, ido loga o nedamo kanina yamu ka itibito logiminagolowe, loto lufuwa ama ya wi fulu gedami ne.

Lo oloto melami ka

¹⁻² Aiyo, linate Goti wenenala Kolinti numudo monolo mau wi-wi amo, ya namo Polo, Kilisto Yesu aposolola, Gotikafo kala lalo kito lonowalo ya fulu nedaito olu minomo we, ya mono wenenate Sostenesite minoto, lufuwa ama ya wi fulu gedowe. Eyalo.

Linate Kilisto Yesu lulau mino edeti felegaga wenenala minenawae, loto olu eikawa wi gedami, ya mika negu-negu Wekolate Yesu Kilisto kuliya loumu-umu o minamo wenena muki yaki lakoina felegaga wenena minenawae, loto olu eikawa wi ledami ne. Amo ya Wekolate ido Wekolanina ya minaiye.

³ Metefo Gotidokati ido Wekola Yesu Kilistodokati ya nasafili mona ido you amene mona ya linatedoka mino gedenaiye.

Goti ebola loumami ka

⁴ Linate Kilisto Yesu lulau mino edamo wenena ya Gotikafo nasafili o gedami yamu namo ya linatemu kolito siyane, lalole, loto loumu-umu o minowe. ⁵ Moda kolafe? Kilisto lulau mino edamo yamu amokafo mono lenawamo ka ido kolinawamo ka mona-mona kati-manidigu faitoto mele gimami, ⁶ ya Kilisto yamu lo oloto melonimo ka ya linatedoka mino kikito gedaiye. ⁷ Yamu Gotikafo Ouna netalamatala muki faifa gimami ya olu fuli loti, ya Wekolate Yesu Kilisto oloto pinamile, loti kiyabala o minae. ⁸ Amokafo ya Wekolate Yesu Kilisto kamenalalo ya lifimatina minámageto minenawae, loto linatedoka lituma fi kiki lo gedami, ya mino gedemo idageto kamena fuli lenami ne. ⁹ Goti ka onako limo we yakafo Nalafo Wekolate Yesu Kilistoki koina winawae, loto luti fiyami ne.

Mono wenena fokiti u filiga-aliga amo ka

¹⁰ Ena mono wenenane-motao, Wekolate Yesu Kilisto kuliya yamu ya kati oluto ka ama lenagolowe. Kolalo. Linate muki ka ailo-ailo loti foki filiga-aliga ámalo. Luti-kati mele lawoko oti, kati lawoko kiti, u lawoko ageto minalo.

¹¹ Aiyo, mono wenenane-motao, linate moila fiyamo ka ya ilulu kuti lo-lo o minae, loti wena Kloe wenenala yate lonomato kolomo ne. ¹² Moda kolafe? Linate yauti mate ya Polo wenenala minone, lato, ido mate ya Apolosi wenenala minone, lato, ido mate ya Sifasi Pita wenenala minone, lato, ido mate ya Kilisto wenenala minone, loti lo-lo amo, ¹³ ya nediti ya eti loti lo-lo o minae? Kilisto ya fokito minaiife? Ido namo Polo ya linatemu kolito yá yofolo folomo nefe? Ido namo Polo kuline loti mono noku wi gedamo nefe? ¹⁴⁻¹⁵ E'e, wენena ma ya namo Polo kuline loti mono noku wi ledamo ne, loti lotenawae, loto, nanimo ya linate yauti ma mono noku wi gedámomo, yamu ya siyane, lalole, loto Goti loumowe. Kilisipusite, Gaiyusite, lele yako noku wi gedowe. ¹⁶ Ido ma Sitefanasi wenenala yaki noku wi gedowe. Ido liliga ma ya noku wi gedofemo, ido noku wi gedámowe? Ya ma kane melaiye. ¹⁷ Kilistokafo wენena mono noku wi gedemo unane, loto nilifi melámaiye. E'e, kane kune lalo lo oloto melemo unane, loto nilifi melaiye. Etito kala kuwa lo oloto melemo, ya Kilisto yá yofola u fa neta otenaiye, loto mikaleka ka manedeu nemo ka ma mene oto ádoto, amo kala kuwa yako lo oloto melemele o minowe.

Goti aumala ya Yesudokako nemo ka

¹⁸ Yá yofo yamu logimonimo ka ya u kopa unawamo kanudo moinamo wენena koliti ya nei ka ne, loti kolafa, ido olu omude ko minami kanudo moinonimo wენena ya kawa kolito ya Goti aumala ne, loto koli minone. ¹⁹ Yamu ya eti limo, Namu ka maninigu nemo wენena kanina ya olu kopaitenagolowe. Ido kolife lamo wენena kolamo ka ya koli fulitenagolowe, loto ka mono lufuwau (*Ais 29:14*) ya nemo ne. ²⁰ Ka maninigu nemo wენena ya ega ya minae? Ido ka mono monawa api gilibamo wენena yaki ega ya minae? Ido oiya ama minamo wენena monanina yamu lodilumu oti, ka kona wi-wi amo wენena yaki ega ya minae? Gotikafo mikaleka ka manedeu nemo ka muki ya olu nei fi edaiye.

²¹ Koli minafe? Goti ka manenau nemo ka aboga yakafo mikaleka wენena ka maninigu nemo yauti monane kolife ádenawae, loto kolaima nenako, yamu lo oloto melonimo ka, ya nei ka ne, loti kolamo ka yakafo koli kikitamo wენena olu omuni kenae, loto lalo kolaiye. ²² Yuda wენena yate Goti aumala lilibinami neta ya lilibo, loti lo-lo ae. Ido Giliki wენena yate ka manedeu nemo ka maki kolinune, loti moni wili-wili ae. ²³ Eti o-o afa, ido lamo ya Kilisto yá yofolo folami ka lo oloto mele-mele onimo, ya Yuda wენena yate koliti lukafa-mesafa ato, ido ailo feka wენena yaki koliti ya nei ka ne, loti koli minae. ²⁴ Eti loti kolafa, ido Gotikafo lute fiyami wენena, Yuda wენena, Giliki wენena, wენena maleka muki ya Goti aumala ido ka manenau nemo ka muki ya Kilistodoka ne, loto koli minone. ²⁵ Yamu kolalo. Goti kala kiyami ka ya nei ka ne, loti kolafa, ido aya nei kawa yakafo mikaleka ka manedeu nemo ka ya olu fulu ede minaiye. Ido Goti ya amika melaiye, loti kolafa, ido aya amika melamima yakafo mikaleka aumate ya olu fulu ede minaiye.

²⁶ Yamu mono wenenane-motao, Gotikafo linate luti fiyami wენena ya egaidana wენena minae? Ya koti kolife lalo. Mikaleka wენena yate geyamo, ya linatedoka ya ka maninigu nemo wენena lawoko-lawoko ya minato, ido auma wiyamo wენena yaki lawoko-lawoko ya minato, ido onibo-menibo kulini nemo wენena yaki lawoko-lawoko yako minae, loti linatemu kolamo ne. ²⁷ Eti loti kolamo, ya Gotikafo ka maninigu nemo wენena ukanido kolinawae, loto ka maninigu minámami wენena ya luni fiyaiye. Ido auma wiyamo wენena ukanido kolinawae, loto aumani minámami wენena ya luni fiyaiye. ²⁸ Ido wენena lunikafo ukani oluti idamo wენena ya olu afima o gedena, loto fa wენena, geye nosámami amo wენena, lumuti minamo wენena ya luni fiyaiye.

²⁹ Etito lute fiyami, ya mikalo wენena ma Goti onobalalo ukani olu faka ádenagilae, loto lute fiyaiye. ³⁰ Linate Kilisto Yesu lulau mino edamo mona ya moda Gotidokati ne.

Etito Gotidokati ya ka manedeu nemo mona, ido monate efe limo mona, ido felegaga minonimo mona, ido lifimate meina fi ledami mona, muki ya Yesudokako ne, loto amodoka ekele ledami ne. ³¹ Aya yamu ya eti limo, We makafo kuliya olu faka lenae, loto kilitoma ya Wekola kuliya yako olu faka lo, loto ka mono lufuwau (*Jer 9:24*) ya nemo ne.

2

Polokafo Yesu yá yofola yamuko lo oloto melami ka

¹ Etito ya mono wenenane-motao, namo linatedoka omo, ya Goti yamu kolomo ka lo oloto giminae, loto ka maneneu naba nemo ya kolinawae, loto muludi dinami ka ma ádomo ne. ² E'e, linate minagu ya Yesu Kilisto kala kuwa ido yá yofolo folami ka yamuko kolito logiminae, loto, ido ka maleka yamu kolámenagolowe, loto auma wito kolito linatedoka womo ne. ³ Ido linatedoka minomo, ya aumane minámaito, koli nomaito ukane ololo oto minomo, ⁴⁻⁵ ya koli kikitenawamo ya mikaleka wenena ka manedeu nemo ka ya lituma fi kikito gedámenaiye. E'e, Goti aumala yakafoko lituma fi kikito gedenagoliye, loto ka mono lo oloto gimomo ya ka maneneu nemo ka yauti kati oluto ádomo ne. E'e, Ounaki aumalaki linatedoka oloto piyaidoti ya lomo ne.

Goti Ouna mino gedami wenena yako Goti monala kolife lenawamo ka

⁶ Ido ka mono koli gedamo wenena kiliyanigu minoto, ya ka manedeu nemo ka yauti logimigimi oba, ido kawa logimonimo, ya mika amalo wenena ka maninigu nemo ka, ido we nabanina, u kopa unawamo we ka maninigu nemo ka yaidana oto logimámone. ⁷ E'e, Goti ka manenau nemo ka, momona ka, olu falukuto nemo ka ya lo oloto mele-mele o minone. Kawa ya lalimo lamenalaki oloto pito minenawae, loto Gotikafo adeina mika kosina neta-mata olu oloto piyámoto minami kamenalo, ya ka manenau nemo kawa ya ne. ⁸ Kawa ya mikalo wenena we nabanina kolife ádamo ne. Kolamo neko, ya lamena aboga Wekola ya yá yofolo ofámagi ne. ⁹ Yamu ya eti limo, Neta-mata wenena omunikafo ágoti, kanikafo kolámoti, lunikafo ma kolámamo neta-mata ya Gotikafo wenena seni-muluni umamo wenena olufe lo gedami neta ya ne, loto ka mono lufuwau (*Ais 64:4*) ya nemo ne.

¹⁰ Netawa-matawa ya Gotikafo Ouna mino ledami wenena ya olu oloto pi ledami ne. Moda kolafe? Ouna yakafo neta-mata muki monanina, ido Goti aimola falukami monala, muki ya koto koli fuli lo minainako, olu oloto pi ledami ne. ¹¹ Yamu kolalo. Kemakafo wenena ma kani kiyamo ka ya kolinami ne? Kala kiyami we ouna lulau nemo yakafoko kolinagoliye. Ido ayaidana oto Goti kala kiyami mona ya wenena mate kolámenagilae. Goti Ouna yakafoko kolinagoliye. ¹² Yamu lamo ya mikaleka wenena monanina yauti oude olámone. E'e, Gotikafo netala-matala faifa lomami neta ya koti kolife lenawae, loto amodokati ya Ouna ya olu minone. ¹³ Ido netawa-matawa ya lo oloto gimonimo ka ya wenena ka maninigu nemo ka yakafo api lomámami ne. Ounakafo api lomamima nenako, wenena Ouna mino gedami wenena ya Ouna kala ka ona kula ya logimi-gimi o minone.

¹⁴ Wenena Goti Ouna mino gedámami wenena ya Ouna monola kula ya nei ka ne, loti koliti kolámenagilae. Ido kolinune, loti lenawamo ya egaidana oti kolife lenawamo ne? Ouna mino gedami yakafoko kolife lenawamoma nenako, mino gedámami yamu ya wenenawa ogofuti kolife ádenagilae. ¹⁵ Ouna mino gedami wenena neta-mata muki koti kolife lenagilanako, yamu wenena mate ogofuti monanina iya melámenagilae. ¹⁶ Yamu ya eti limo, Wekola kalau nemo ka ya kemakafo kolito, ya ogofuto api ilibinami ne?

loto ka mona lufuwau (*Ais 40:13*) ya nemo ne. Etito nemo nefa, ido Kilisto kalau nemo ka ya mino ledami ne.

3

Mono lono olamo wenena ya Goti lonola olamo ka

¹ Yamu mono wenenane-motao, namo komu ya Ouna wenenala ka logimi-gimi omo ka ya linate logiminae, loto kolofa, ido linate ya ogoufámæ. Linate ya faifa mikaleka wenena, Kilisto lulau oiyako mino edamo nomilipa kefolá yaidana oti minanako, ² yamu oudi wela-neta auma wiyami neta ya ma gimámoto, aminako gimomo ne. Oudi kobinala gedimo ya giminae, loto kolofa, ido linate ogoufámamo ne. Ido oiya amaleka yaki ayaidana oti ogoufámæ. ³ Faifa mikaleka wenena yaidana oti minae. Moda kolafe? Linate komumu witi moila fi-fi amo wenena ya faifa mikaleka wenena keleti, mikaleka wenena yamaidana oti mona meleti moinae. ⁴ Linate yauti ma yate Polo wenenala minone, lato, ido ma yate Apolosi wenenala minone, loti lo-lo amo, ya faifa mikaleka wenena yaidana oti minae.

⁵ Kati kife lalo. Apolosi ya egaidana we ne? Ido namo Polo ya egaidana we minowe? Faifa Wekola kouba-nabala we lono ka lolomaito ya oluto mono logimoido, ya linate koli kikito umamo ne. ⁶ Etito namo olu kifoneto, Apolosikafo nonami olaifa, ido Gotikafoko kulawa olu oloto piyaiye. ⁷ Yamu olu kifonimo wenena ido nonami olu minamo wenena ya faifa wenena minoninako, Goti kulawa olu oloto piyami we yamuko lokele. ⁸ Olu kifonimo we ido nonami olamo we ya litipe lako nenako, muki ya meinate ya lalimo lonotelo iya meletó lomágeto ya olunagolone. ⁹ Lonowa muki ya Goti lonola ne. Ido Goti lonolawa ya lakoina olomí we ya lamo ya minoiye. Ido Goti lono kilala ya linate ya minae.

Mono lono olamo wenena ya Goti numunala kuwamo ka

Ido Goti numunala yaki linate ya minae. ¹⁰ Etito Gotikafo lono nomaido, ayalo ya namo numuna ku kolomo we kulakafo lagi fiyowe. Ido lagi fiyodo, yaloti ya wenena mate numuna ya mene oti ku-ku ae. Linate wenena yaida we yate kofe loti ku minalo. ¹¹ Lagi fiyomo ya Yesu Kilisto ya ne. Ailo ma finawamo ya moda olámenagoliye. ¹² Ido lagi fiyodo, yaloti ya wenena mate numuna mene oto kunawamo, ya ma golikafofe, ido ma siluwakafofe, ido ma ani galalo wiyamo yaidana kifana meinala naba idami kifanakafofe, ido ma ya yákafofe, ido ma menefakafofe, ido ma kile yawakafofe, neta yaidana-amaidana oti kunawamo, ¹³ ya aiga, kamena nabalo ya lono olu-olu onimo monate ya oloto pinagoliye. Ya kamenalo ya yo naba famulakafo lono olu-olu onimo mona ya mebemaba oto, ya monate apolinagoliye. ¹⁴ Wenena mate numuna kunawamo ya yokafo ádagetoma, ya meina olunagilae. ¹⁵ Ido wenena ma lononina yokafo lo fuli lagetoma, ya lononi, meinani muki ya u kopa unagoliye. Wenenawa ya olu omuni kenagolifa, ido yoku wadoti itibiti olamo wenena yaidana kelenagilae.

Mono wenena ya Goti felegaga numunala minamo ka

¹⁶ Linate ya Goti felegaga numunala minato, Goti Ounakafo lutigu mino gedami ya kolámafe? ¹⁷ Ido Goti felegaga numunala ya fele nemo yamaidana oti linate ya minanako, wenena mate numunala olu kopaitatoma, ya amokafo ayaidana oto wenenawa olu kopa o gedenagoliye.

Mikaleka wenena kulini ya oluto idámenumo ka

¹⁸ Linate luti ya kola wiyámalo. Linatedokati mate mikaleka oiya ama wenena kani koli lunigu meleti, ka manedeu nemo wenena minone, loti kani kinawamo wenena ya kawa koli fuliti, wenena onobanido neidana oti moninawamo, ya ka maninigu nemo

wenena kula enagilae. ¹⁹ Mikaleka ka maninigu nemo ka ya Goti onobalalo ya nei ka ne. Yamu ya eti limo,
 Ka maninigu nemo wenena ya wenenani koni wi-wi amo kanu wado ya Gotikafo kilifu ku gedeto, nela wi gede minaiye,
 loto ka mono lufuwau (*Jop 5:13*) ya nemo ne. ²⁰ Ido ka ma ya eti limo,
 Ka maninigu nemo wenena kani ki minamo ka ya fa neta o-o minaiye, loto Wekolakafo koli minaiye,
 loto ka mono lufuwau (*Sng 94:11*) ya nemo ne.

²¹ Yamu mikaleka wenena kulini olu faka ádalo. Neta-mata muki ya linatemu kolito mele gedaiye. ²² Namu Polole, Apolosile, Sifasi Pitale, ya linatemu kolito, kiyaba o gedalo, loto fulo ledaito, ya mikalo neta-mata muki yaki, kofawa minonimo ido folonimo yaki, neta-mata oiya nemo neta ido aiga oloto pi-pi enami neta-mata ya linate netaniko muki ne. ²³ Ido linate ya Kilisto wenenala minato, ido Kilisto ya Goti wenenala ya ne.

4

Wekola lonola olamo wenena ya monanina olu oloto pinami ka

¹ Etito ya linate lamomu kolinawamo, ya Kilisto kouba-nabala we, ido Goti kala falukami ka kiyabala we ya minae, loti lamomu kolalo. ² Ena kiyaba lono olamo wenena ya koti efe lotiko lonowa olunawamo yako wenabanina lalo geyenawamo ne. ³ Etito nanimo monane yamu ya linatefe, ido mikaleka wenena ma yate ka ma lenawamo, ya fa neta ne, loto kolowe. Ido nanimo yaki monane yamu ka ma ádenagolowe. ⁴ Namu lifimane minámaiye, loto kolofa, ido eti loto kolomo yamu ya lifimane minámaiye, loto ádenagolowe. E'e, monane opoilami we lawoko ya Wekola ya ne. ⁵ Yamu oiya amaleka ya linate wenena monanina ya iya mele gedámalo. Faifa kiyaba ato, Wekola itibito enami kamenalo ya neta siniku falukuto nemo ya olu lamedoka oto meletto, ido luteu kolonimo ka monawa yaki olu lakoina oloto piyageto, ya ayalo Goti aimolakafo monate opolito wenena muki inanimu gebonina lenagoliye.

Kolinti wenena yate inanimu ukani-luni oluti idamo ka

⁶ Ena mono wenenane-motao, kawa eti lomo, ya linatemu kolito Apolosi ido namodoka ya metolito loneto, ya linate ya mikalo we ma oluti diti, ma oluti lumuti o ledeti, ya luti-kati oluti ditenawae, loto, ya linate ya lamodoka metoliti mono lufuwa ya olu fulámoti, kolife loti kolinawae, loto yamu lowe. ⁷ Kemakafo olu faka lo gedaito ya ukadi-luti oluti idamo ne? Ido neta-mata muki mino gedami neta yauti ya nena neta Gotikafo gimámaiye? E'e, muki ya moda gimitaima nenako, gimámamidana oti ya nediti ukadi-luti oluti idae?

⁸ Linate ya oiya eti-mati moda ogofuti minafe? Ido neta-mata ko namo wenena moda minafe? Ido lamo fulo ledeiti, wenena ma kiyabani wenena nabanina builafe? Etiti builamo neko, ya lalimo ya linateki lakoina wenabanina minoto kiyaba o gedoniko ya lalo kologi ne. ⁹ Koli minafe? Gotikafo lamo aposolo we ya wenena muki gegeka afima fulo ledami, ya lofo fulunawamo wenena yaidana oto minoninako, mika kosina enisole ido wenena, muki yate eleigiti leye minae, loto kolowe.

¹⁰ Lamo Kilisto yamu kolito, ka manedeu minámamidana oto minonimo nefa, ido linate ya Kilistodoka ka maninigu nemo wenenaidana minone, loti kolae. Lamo amika mele minoba, ido linate ya auma wiyone, loti kolae. Linate kuliyai we ya diti minafa, ido lamo ya lumutoko minonimo ne. ¹¹ Adeinati ya kadunamu fuluto, nomu kolito, ukadelo owo migoliko wiyonimo, ya liyadoti lofenagiliko lomato, numude minámaito minomo uto uto, oiya ama yaki moda ayaidana otoko minone. ¹² Etito minoto, ya lalimo adekafo lono auma wito olu minone. Ka nosámami lolomamo ya itibito olu lalo

o gede minone. Olu nosámami o ledamo, keinawa ya fa mofu minone. ¹³ Kamade kiyamo ya olu you lo gedenumo ka itibito logimi-gimi one. Lamo mikalo wenena muki omunido ya moita neta, fuma nosámami wiyami neta fulitenawamo yaidana oto minonimo, ya adeinati etito minomo dito dito, oiya ama yaki moda ayaidana otoko minone.

Polo ya monanelo meyalo melalo, loto logimami ka

¹⁴ Ena kawa lufuwa wiyomo yakafo olu ukadido koli gedena, loto wiyámowe. E'e, linate ya sene-mulune gimomo nomilipane yaidana oti minamo, ya kati oluto fuka ka ama lufuwa wiyowe. ¹⁵ Kilisto lulau mino edeti kiyaba o gedamo we mumudi teni tauseni (10,000) yaidana oti minomo wama nefa, ido mono metibo ya muki minámae. E'e, namo ya Yesu Kilisto lulau mino edeto kala kuwa lalo moda kana oto apito logimodo ya koliti, koli kikitamo yamu linate ya namokafo kedomo, mono nomilipane ya minae. ¹⁶ Yamu kati oluto, ya namo monanelo meyalo melalo, loto auma wito logimowe. ¹⁷ Aya yamu ya mono nanefo sene-mulune umomo we Timoti, Wekola lulau mino edeto monalalo melefe lo moinami we ya ilifoneto, linatedoka wiye. Amokafo ya namo Kilisto Yesu lulau mino edeto mona melomo kanu ya mono wenena numudonamado logimito, gilibito, o-omo yama logimageto ya kofa kolinawae.

¹⁸ Ena linate liligate lamodoka ámenagoliye, loti namomu koliti, linanimo ukadi-luti oluti di minafa, ¹⁹ ido namo Wekola lalo kolinaido ya kamena fana áumageto linatedoka oto, ya ukaniluni oluti idamo wenenawa ka lenawamo yako kolámoto, aumanina yaki apolito kolinae. ²⁰ Goti kiyabate we wekudi kilalau minonimo mona ya ka lenumo ma minámaiye. E'e, aumala olunumo ya ne. ²¹ Ena linate namomu nediye loti senimulunigu ya koli minae? Linatedoka enamo, ya kefaki enafemo, ido sene-mulune gimito, ounelune-kane you lenamiki enae? Kati kife loti kolalo.

5

Kolinti mono wenena minagu ya kopa mona naba oloto piyami ka

¹ Ena ka ma kolomo ya logiminagolowe. Kolalo. Kopa olu onamo mona, nosa naba ámami mona, ya ailo feka wenena yaki lalo ágamo mona, ya we makafo melafo olonafu kopa olu onami mona, ya linatedoka oloto piyaiye, loti lo minamo ya kolowe. ² Ido linate ya nediti ukadi-luti-kati oluti idae? Linate keina fuluti, monawa melami we ya kiliyatigu yati fulu feka edamo neko, ya lalo agi ne.

³ Namu ukane ya faiga nefa, ido ounelune-kane ya linateki minoto, kiliyatigu minomo yaidana oto ya monawa melami we ya olu kalo mele edetoma ne. ⁴ Yamu linate ya Wekola Yesu kuliyalu mau wiyagu, ya namo ounelune-kane linateki minoneto, Wekola Yesu aumala mino gedageto, ⁵ yaidana we ya mikaleka ukana olu kopa o edenaiye, loti Satani anau melalo, loto logimowe. Eti o edenawamo, ya Wekola kamenalalo ya ouna olu omuna kenaiye, loti eti o edalo.

Mona nosámami melamo wenenaki koina wiyámalo, loto logimami ka

⁶ Linanimo ukadi-kuliti olu faka lo-lo amo ya nosámaiye. Beletiku ya yisi kefo efema fulato, muki fudomo idami ya kolámafe? ⁷ Linate ya beleti kofawa minenune, loti ya yisi lila fa mino gedami ya olu fuli lo fulitalo. Moda kolafe? Kilisto ya Goti Elita O Ledami sipisipi momola ya ofato, lamomu kolito folamima nenako, yamu linate minagu ya yisi ma minámaito ya minae. ⁸ Etito ya foli kamenawa naba yamu koliti, yisi lila ya numuniguti olu fuli lo fulitamo yamaidana oto lamo ya yisi lila, ya kopa mona ido koli nosámami gimonimo mona ya olu fuli lo fulitoto, yisi minámami beleti yaidana oto oude-lute-kate mo loto minoto, mona ona kulako meleto moni minokele.

⁹ Ena lufuwa wi fulu gedomo, ya linate ya kopa olu onamo wenenaki koina wiyámalo, loto lufuwa wiyomo, ¹⁰ ya mikaleka ouniko mino gedami wenena kopa olu onamofe,

ido ko lalo-talo meleti suki ka loti neta ugele olamofe, ido neta koli umuti kouba-naba o edamo wenena yamu ádowe. Yaidana wenena fulu gedenuwe, lenawamo, ya oiya ama mikalekati u fulu lamo neko, wenenawa fulu gedagi ne. ¹¹ Ido lufuwa wi fulu gedomo, ya mono wenenate ma ya kopa olu onenawamofe, ido ko lalo-talo melenawamofe, ido neta ma koli umuti kouba-naba o edenawamofe, ido wenena kamani kinawamofe, ido no noti luni-kani olu kopaitenawamofe, ido suki ka loti neta ugele olunawamo wenena ya monolo minagu yati fulu feka o gedeti, amoki koina wiyámoti, neta ma lakoina ánaló, loto lufuwa wi fulu gedomo ne.

¹² Yamu kolalo. Wenena ma mono kolámoti, feka fa minamo wenena ya namokafo egaidana oto monanina opolito olu kalo mele gedenamo ne? E'e, eti ámenagolofa, ido linate ya linanimo mono kiliyatigu ya wenena monanina opoliti olu kalo mele gedenawamo ya moda lalo enaiye. ¹³ Ido feka minamo wenena ya Gotikafo monanina opolito olu kalo mele gedenagoliye. Yamu ya eti limo, Kopa moinamo wenena ya kiliyatiguti fulu feka o gedalo, loto ka mono lufuwau (*Lo 13:5, 17:7, 19:19, 21:21, 22:21, 24, 24:7*) nemo kalo ya moda meyalo melalo.

6

Mono wenenatina olu kalo mele gedámalo, loto logimami ka

¹ Ena linatedokati makafo mono wenenala olu kalo mele edenae, loto kolami we yakafo kawa ya egaidana oto felegaga wenena minadoka lo oloto melámoto, ido monanina efe ádami wenena minadoka lo oloto melenami ne? ² Aiga ya felegaga wenena yate mikalo wenena muki ka ukanido nemo ya olufe lenawamo ne, loti kolámafe? Etito linate ya mikaleka wenena muki ka ukanido nemo ya olufe lenawamoma nenako, yamu oiya ama ya fa ka, mikaleka ka ma oloto piyagetoma, ya linate ogofuti olufe ádenawafe? ³ Ido enisole kanina yaki olufe lenumo ne, loti kolámafe? Etito oiya ama ya mikaleka ka ma olufe lenumo ya egaidana oto keina enami ne? ⁴ Ido mikaleka ama ka oloto piyagetoma, ya linate kawa oluti, fa wenena, monoku kulini minámami wenena minadoka ya uti, ka ya olufe lo ledalo, loti anigu melamo, ya neditole? ⁵ Eti loto logimomo, ya linate koliti ukanido kolinawae, loto logimowe. Linate mono wenenatina ka ukanido ma oloto piyagetoma, ya linate minagu ya ka manenau nemo we, olufe lo gedenami we lawokoti ma minámaife? ⁶ Aiyo, linate mono wenena yate mono wenenatina olu kalo mele gedeti, ya mono kolámamo wenenadoka ya kawa oluti wamo, ya nedi-nedi ae?

⁷ Linanimotina ya ligiya ka lo yaleka-waka o minamo mona yakafo moda lumu fou lotamo monatina ya olu oloto pi gedaiye. Wenenatina yate olu nosámami o gedenawamofe? Ido netatina ipoti olunawamofe? Ya linate fa koito gedámanako, ya nedito eti ae? ⁸ Ido fa koito gedámenune, loti kolamo yako minámaiye. E'e, uti linanimo mono wenenatina olu nosámami o gedeti, netanina kopa ipoti olu-olu amo ne.

⁹ Ido monanina efe ádami wenena ya Goti kiyabate we wenaba monala, nomilipala iya ku gedami monala ya olámenawamo ne, loti kolámafe? Linanimo luti ya kola wiyámalo. Kopa olu onamo wenena, neta koli umuti kouba-naba o edamo wenena, we-wena ugele moinamo wenena, wemomo wenaidana ono gedamo wenena, ¹⁰ ugele olamo wenena, ko lalo-talo melamo wenena, no noti luni-kani olu kopaitamo wenena, kamani kiyamo wenena, suki ka loti neta ugele olamo wenena, yaidana wenena ya Goti kiyabate we wenaba monala, nomilipala iya ku gedami monala ya ma olámenagilae. ¹¹ Ido linate yauti maleka komu moda ayaidana oti minamo nefa, ido Wekolate Yesu Kilisto kuliyalo ido Gotite Ouna yakafo oudi-luti-kati noku wito, olu felegaga o gedeto, monanina efe limo wenena minae, loto lo gedami ne.

Ukade ya Ouna Felegaga numuna nemo ka

¹² Ena linate neta muki enumo neta fa enumo ne, loti lo-lo afa, ido neta ma enumo ya ade olu faka ádenami neta ne. Ido namo neta muki enamo neta fa enafa, ido neta makafo ika oto nela wi kedenae, loto o nedenamei netalo ya ekelámenamo ne.

¹³ Kefa kobina ya sete-kofumawa netala nemo, ido sete-kofumawa ya kefa kobina netala ne, loti lo-lo afa, ido Gotikafo lelewai lakoina olu fulageto minámenagoliye. Ena ukade ya kopa olu onenumo neta minámaiye. E'e, Wekola netala ne. Ido Wekola ya ukade kiyabala we ne. ¹⁴ Ido Gotikafo Wekola olu nedi edami yaidana oto lamo yaki amo aumalakafo olu nedi ledenagoliye.

¹⁵ Linate ukadi ya Kilisto ukana kofala-anakiyana ne, loti kolámafe? Etito Kilisto ukana kofala-ana-kiyana ya egaidana oto oluto kopa olu onami wenalo ya ekelenamo ne? E'e, etito minámaiye! ¹⁶ We makafo kopa olu onami wena ma olu onenami, lele ya ukani u lawoko enami ne, loti kolámafe? Aya yamu ya eti limo, Lele ya ukani u lawoko oti minenawaiye, loto ka mono lufuwau (*Stt 2:24*) ya nemo ne. ¹⁷ Ido Wekoladoka ekelenami we ya Wekolaki ouni-luni-kani u lawoko enagoliye.

¹⁸ Yamu linate kopa olu onamo mona ya meti umuti koli walo. Kopa mona liliga muki melenumo ya ukadeu áumaifa, ido kopa olu onamo wenena ya inanimoni ukani olu kopaitae. ¹⁹ Ido ukade ya Goti Ouna Felegaga numunala ne, loti kolámafe? Lunigu minenaiye, loto Gotikafo Ouna mele ledaima nenako, yamu linate ya ukadi-luti-kati aboga minámamo ne. ²⁰ Meinatina naba fiyaima nenako, yamu ukadiluti-kati yakafo Goti kuliya olu faka lalo.

7

Olonafu wanafo kanina

¹ Ena, linate lufuwa wi fulo nedeti, ka loga o nedamo yamu lo oloto melenagolowe. Kolalo. We makafo wena olámoto minenae, loto minenami ya moda lalo enami nefa, ² ido kopa olu onamo mona upatotenaiye, loti we yate ailo-ailo aimola olonafu oluto, amote ekeleti minenawami, ido wena yate ailo-ailo aimola wanafo mofu meletu, amote ekeleti minenawami ya moda lalo enami ne. ³ Ido wekafo ukaga ya ologafo e'e, loumunanimo, ya lifima olutenae, loto, e'e loumámo. Ido ayaidana oto wenakafo ukaga ya wagafa e'e, loumunanimo, ya lifima olutenae, loto e'e loumámo. ⁴ Olonafu ukana ya aimola ya aboga minámaiye. E'e, wanafo ya aboga ne. Ido ayaidana oto wanafo ukana ya aimola ya aboga minámaiye. E'e, olonafu ya aboga ne. ⁵ Etito ya olonafu wanafo linate ukadi olu e'e, loti ádalo. Ido kamena ma ya Gotidokako kate ki umunaliye, lotima, ya kamena amaló ya koli umunaliye, loti, ido kamena malo ya kofa ekelenaliye, loti kamena meleti moninawami ya lalo enami ne. Ido kamenawa fuli lageto ya ukadi yo lotagetoma ya Satanikafo kepa mele ledetenaiye, loti kofa itibiti ekeleti minailo. ⁶ Kawa eti logimomo, ya lo melami ka ádowe. Faifa linatemu kolito ya eti loto logimomo ne.

⁷ Ido wenena muki nanimo minomo yaidana oti minomo wamo neko, moda lalo agi ne, loto kolofa, ido wenena muki ya Gotikafo aumate ailo-ailo lomami, ya ma gimi ailo ito, ido ma gimi ailo ito, etito lumu-lumu o minaiye.

⁸ Etito ya we áumamo nomilipa, ido wena olámamo kipapa, ido wena-kena, ya namo wena olámomo yaidana oti linate faifa minomo dinawamo ya moda lalo enawae, loto logimomo nefa, ⁹ ido kopa olu onámenawamo aumanina minámagetoma, ya olonafu wanafo oti minalo, loto logimowe. Fa minenawamo ya ukade yo lotenaiye, loti ya olonafu wanafo oti minalo.

¹⁰ Ido olonafu wanafo linate ya ka ma logiminae. Ena kawa ya namo weneloti minámaiye. E'e, Wekola welaloti eti loto logimowe. Kolalo. Wena makafo wanafo

fulo edámaneyo. ¹¹ Ido fulo edagetoma, ya wanafo minámageto minaneyo. Ido e'e, lagaiyama, ya wanafote kofa sodoti ekeleti minenawaiye. Ena we makafo ayaidana oto olonafo ilifi fulámaneyo.

¹² Ido liliga ma ya ka logiminamo ya Wekola aimola welakafo ka lidoti minámaiye. E'e, Ouna mino nedaito, kane kito kolomo ka ya logiminae. Kolalo. Mono wenenate yauti we ma olonafo koli kiki ádami wena yakafo amote minenaliye, loto koli umuto lenami, ya ilifi fulámaneyo. ¹³ Ido mono wena ma wanafo koli kiki ádami we yakafo amote minenaliye, loto koli umuto lenami, ya fulo edámaneyo.

¹⁴ Koli minafe? Koli kiki ádami we ya olonafo koli kikila yakafo olu felegaga o edaiye. Ido koli kiki ádami wena ya wanafo mono wete koli kikila yakafo olu felegaga o edaiye. Etito minámami neko, ya nomilipatige ya Goti omunalo mo ádami nomilipa ya minagi ne. Etiti minenagilafa, ido oiya ya felegaga nomilipa ya minae.

¹⁵ Ido koli kiki ádami we makafo olonafo mono wena ilifi fulitenae, loto lenamife, ido koli kiki ádami wena makafo wanafo mono we fulo edenae, loto lenami, ya faifa unaiye, loti koito edalo. Etito unami, ya mono kolami olonafofe, ido wanafofe, yama nelalo minámaiye. E'e, Gotikafo you amene mona ya meleti minenawae, loto lute fiyaiye.

¹⁶ Wena, kamokafo wagafo ana olu faka lagetoye ya koli kiki lenaife, ido ádenaife? loto kolámane. Ido we, kamokafo ologafo ana olu faka lagetoye ya koli kiki lenaife, ido ádenaife? loto kolámane.

Gotikafo monate lomami kanudo ya monolo moninumo ka

¹⁷ Etito wenena muki ya Wekolakafo inanimomo monanina ido lononina iya mele gimami, aya kanudo ya monimo wato Gotikafo luni fiyami, ya aya kanudo ya monimo idalo. Kawa ya wenena numudo-namado monolo mau wi-wi amo ya lo mele gedowe.

¹⁸ Linate Goti ainala ukadigu fukamo wenena luti fiyami, ya ainala kilili fulitámalo. Ido ainala ukadigu fukámamo wenena luti fiyami, ya ainala ukadigu ya fukámalo.

¹⁹ Ainalaki minenubemo, ido minámenune? Ya kulawa minámaiye. E'e, Goti welalo golodo minonimo yakafoko kulawa iye.

²⁰ Yamu ya linate muki ya oti meleti o minamo monatina ido lonotina ya gimito luti fiyaido, ayalo ya minalo. ²¹ Linate ya wenena mate nela wi gedato kouba-naba lononina olu gedamo wenena luti fiyami, ya keina kolámalo. Ido efili gedato unawamo kanu ma oloto piyagetoma ya uti, ayalo lono kula olalo. ²² Kouba-naba oti nelalo minamo wenena ya Wekolakafo luni fiyami, ya aimola efili gedami wenenala oti minae. Ido wenena faifa nelalo minámamo ya Wekolakafo luni fiyami, ya Kilisto kouba-naba oti nelalo minamo wenenala oti minae. ²³ Linate meinatina naba fiyaima ne. Mikaleka wenena nelanigu áumalo.

²⁴ Mono wenenane-motao, linate muki ya oti meleti amo monatina ido lonotina gimito luti fiyaido, ayalo ya Gotiki minalo.

Nomili kipa kanina

²⁵ Ena kipa wena olámamo, ido nomili we áumamo yamu Wekola aimola welaloti olomo ka ádofa, ido Wekolakafo milumane kolaidoti mono ka maneneu melaima nenako, loto ka ma logimoneto ya metoliti minenawae, loto ya logiminae. Kolalo.

²⁶ Kamena amaleka ka keina imo oloto pi-pi imo yamu oti meleti amo monatina melado ya ayalo minatoma ya lalo enagoliye, loto kolowe. ²⁷ Eti loto kolomo, ya linate olodiboki ekeleti minamo we ya gilifi fulitenawamo kanu moni wilámalo, loto logimowe. Ido linate olodibo minámami we ya wena ma moni wilámalo, loto logimowe. ²⁸ Eti loto kolofa, ido wena olunae, lotoma, ya olunanimomo yaki moda efe lenagoliye. Ido we áumami nomili yakafo we unae, lotoma, ya unami yaki moda efe lenagoliye. Moda efe lenagolifa, ido yaidana enawamo wenena ya ukani atuwaleka keina mona-mona oloto pi giminami yamu eti ámenawamo ya oto dito lalo enagoliye, loto kolito lowe.

²⁹ Ena mono wenenane-motao, ka ama lenamo ya kolalo. Kamena lina nemo yamu oiya amaloti ya wemomo oloniboki minamo we ya olonibo minámamo yaidana oti minalo. ³⁰ Ido kufu-nema o minamo wenena ya kufu ámamo yaidana oti minalo. Ido seni-mulunigu lalo kolamo wenena ya lalo kolámamo yaidana oti minalo. Ido neta meina fiyamo wenena ya netawa olámenawamo yaidana oti minalo. ³¹ Ido mikaleka neta-mata oluti lononina olamo wenena ya olu kiki ádamo yaidana oti minalo. Kawa eti lomo, ya mikaleka ama monawa koto kolito o-o minonimo ya moda u fuli lenagolimo yamu lowe.

³² Ido linete ya mikaleka fa neta ya oudiluti-kati ika yaleka-waka o gedetenaiye, loto kolomo yamu lowe. Wena olámami wekafo Wekola netalamu kolito ya Wekolakafo lalo neyenami mona melenae, loto kolinagoliye. ³³ Etito nefa, ido olonafoki minami wekafo mikaleka netamu kolito ya olonefokafo lalo neyenami mona melenae, loto kolito, ³⁴ ya lulakala lele melenagoliye. Ido we áumami wenafe, ido nomili, ya ayaidana oto Wekola netalamu kolito, ya ukana-ouna-lula-kala muki ya umuto, felegaga wenenala minenae, loto kolinagoliye. Etito nefa, ido wanafoki minami wena yakafo mikaleka netamu kolito, ya wanefokafo lalo neyenami mona melenae, loto kolinagoliye. ³⁵ Kawa eti lomo ya nela wi gedena, loto ádowe. E'e, olu lalo o gedena, loto kolito, ya linete mona lalo meleti, Wekoladoka luti-kati lawoko meleti lonola olunawae, loto logimowe.

³⁶ Ido kipa makafo ko mele edamo nomili ya we unami kamenala moda otainako, fa minenane, loto loumunamo ya efe ádaito, wena olunamo ya mona lalo melenae, loto kolinami, ya we-wena moda ekelenagilaiye. Ya lifima mona minámaiye. Moda efe loto nefa, ³⁷ ido kipa makafo lula-kalau ka auma wito kolami, ya mona ma ika o edámenami, ka kolinami aumala mino edami kipa ya nomiliwa wena olámoto, nomili kipa fa minenaliye, loto lula-kala auma wito kolinami, ya moda lalo enagoliye. ³⁸ Etito makafo ko mele edamo nomililawa wena olunami ya moda efe lenagoliye. Ido makafo wena olámenami ya oto dito lalo ona kula enagoliye.

Wena-kena kanina

³⁹ Ena wena ya wanafo faifa minenami kamenalo ya moda kafuwalo ekeleto minenaiye, loto lo mele ledami ne. Ido wanafo folagetoma, ya lo melami kawa nelalauti moda eflito, we malo unae, loto kolinami, ya moda unaifa, ido faifa welo ámunaiye. Wekola lulau mino edami welo yako unaiye. ⁴⁰ Ido faifa minenami ya moda oto dito lalo kolimo dinagoliye, loto kolowe. Eti lomo, ya Goti Ouna mino nedaito lowe, loto kolowe.

8

Neta mamu koliti yokila ki umamo kobina ka

¹ Ena ama ya neta mamu koliti yokila ki umamo kobina yamu ka ma lenae. Kolalo. Ka mona muki ya moda koli minonimo ne, loto kolone. Ido kawa monawa faifa kolonimo mona yakafo ukade-lute-kate oluto idaifa, ido setemulude gimonimo mona yakafo olu auma wi ledaiye. ² We makafo ka mona ma moda koli fuli lowe, loto kala kiyami, ya kawa monawa faifa kolaifa, ido kulawa mino edámaiye. ³ Ido makafo siya-muluna Goti umami, ya Gotikafo moda eyefe liye.

⁴ Etito ya neta mamu koliti yokila ki umamo kobinawa no-no enawamo mona yamu kolalo. Neta yaidana-amaidana yamu koli umunawamo ya neta kula ma minámaiye. E'e, Goti lawoko yako kula minaiye, loto kolone. ⁵ Etito ya kosinauka netafe, ido mikaleka neta yaidana-amaidana yamu gotite ne, loti, ido wekolate ne, loti koli umunawamo neta mona-mona nemo nefa, ⁶ ido lamodoka ya Metefo Goti lawoko nemoma, ya amodokati neta-mata muki oloto piyaito, ido lamo yaki amo lulau mino

edone. Ido Wekola lawoko Yesu Kilisto nemoma yakafo neta-mata muki olu oloto piyaito, ido lamo yaki amodokatiko omude kofawa minone, loto kolone.

⁷ Eti loto koloba, ido wenena liliga yate eti loti kolife ádoti minae. Aya wenena yauti mate, komu suki goti koli umamo wenena, ya kobinawa nonimo ya netawamu koliti yokila ki umamo kobina kula ne, loti koliti namo, ya aya mona yamo luni-kani aumala kefoko nemo ya olu kopa o gedaiye.

⁸ Eti loti kolafa, ido kobina yakafo Goti onobalalo mele ledámenagoliye. Ma ánenumo ya oluto lumuto koli lomámenami ne. Ido ma nenumo ya oluto dito koli lomámenami ne. ⁹ Etito nefa, ido linate monawa kolife loti faifa no-no amo wenena yate mono wenenatina liliga mono aumanina kefoko nemo ya uteba witenawae, loti koti moinalo.

¹⁰ Koli minafe? Kamo monawa kolife lanimo we ya suki goti numunau ya kobina noto minenanimu, ya mono aumala kefoko nemo we yakafo keyeto, ya namoki ma nena, loto lula-kala olu auma wito, netawamu koliti yokila ki umamo kobina ma notenaiye, loto kolámabe? ¹¹ Etito ya mono aumala kefoko nemo we, mono wenenaka Kilistokafo amomu kolito folami we, ya kaka kolanimo mona yakafo olu kopa o edane. ¹² Yamu kolalo. Mono wenenatina olu nosámami o gedeti, luni-kani aumala kefoko nemo olu kopa o gedamo, ya Kilisto yaki olu nosámami o edae. ¹³ Etito ya kobina makafo mono wenenane ma olu uteba wi gedenami, ya namokafo mono wenenane olu uteba wi gedetena, loto kefa-kobinawa muki moda moi wito fa minoto fulunae.

9

Polokafo aposolo lonolalokati meina ma olámami yamu lalo kolami ka

¹ Ena namomu kolalo. Namu nelalo minofe? E'e, mona ma melenae, loto kolito ya fa melenamo ne. Ido aposolo we minámomo nefe? Moda minomo yae. Ido Wekolate Yesu ya namo eyámomo nefe? Moda eyomoma ne. Ido Wekola lulau mino edomo ya lonone kula oloto piyami ya linate ya minámafe? ² Aiyo, wenena liliga omunido ya aposolo ne, loti neyefe ádamo nefa, ido linate ya moda efe loti neyamoma ne. Wekola lulau mino edomo ya aposolo lonone ilawa liyami kula ya linate ya minae.

³ Monane yamu ka lo yaleka-waka o nedamo wenena ya olu itibito eti logimi-gimi omo, ⁴ Lamo mono lonotelokati ya wete-netaki noki faifa nenumo ya ka ma minenami nefe? ⁵ Ido Sifasi Pitale, aposolo liligatekaki, Wekola kunalaemotaki, muki ya olonigemota, mono wenaipani gilimiti mono lonodo u-u o minamo, ya lamo ayaidana enumo ya ka ma minenami nefe? ⁶ Ido muki ya kifana lono olámoti, mono lonoko oladoti ya weni-neta no-no amo yaidana oto namote Banabasite yaki eti enalimo, ya lamodokako ka ma minenami nefe? ⁷ We ma kimi lono olunami ya aimola kifanalakafo wela-neta meina fito nenami nefe? Ido ma ya lono kila olaito, ya kulawa oloto piyageto olu ánenami nefe? Ido ma ya meme kiyaba oto, ya amina nowala ma olu ánenami nefe? Fa nenawamoma ne.

⁸ Ido ama ya mikaleka wenena ka lenawamo yaidana oto lofe? Ido lo melami ka ya ayaidana oto ádaife? ⁹ E'e, Mosese lufuwa wiyaiyu ya lo melami ka ma eti limo, Bulumakau yakafo yuwa witi leya wito lilika wi kedageto, ya welalo nela melámalo, loto ka mono lufuwau (*Lo 25:4*) ya nemo ne. Ena Gotikafo ka ya bulumakau yamuko kolito limo nefe? ¹⁰ Ido lalimomu ádami nefe? Ya lalimomu limo ne. Lono kila oluti, ya emina amo yate ido kobina doilamo yate nenune, loti kilitiko lonowa olu-olu o minae. ¹¹ Ido lamo ya linate ouni-luni-kanigu ya Ouna netala kulawa olu kifonimo, ya linatedokati ukade atuwa neta olu nenumo ya keina ife? ¹² Mono kiyabatina we liliga ya linatedokati ukani atuwa neta olu no-no amo yamaidana oto lamoki olu nonimo neko, ya efe ádagi nefe? Moda oto dito efe lenagolifa, ido linatedokati ma olámone. E'e, Kilisto kala kuwa lalo kanula olu itotenune, loto keina mona-mona mofuto monimo unune, loto auma wito kolone.

¹³ Felegaga kuliyai numuna nabau ya lono olamo wenena yate mono numuguti weni-neta no-no amo, ido yokila kiyamo folomolo lono olamo wenena yate neta kiyagu yauti ma olu no-no amo, ya linate kolámafe? ¹⁴ Ido ayaidana oti kawa kuwa lalo lo oloto melenawamo wenena ya kawa kuwa lonowa oladokati ya ukani atuwa netanina olu oloto pi giminawae, loto Wekolakafu lo melami ne.

¹⁵ Eti loto lo melami nefa, ido yaidana netawa ya namokafo ma olámomo ne. Ido oiya ya linatedokati ma olunae, loto lufuwa ama wiyámowe. E'e, eti omo neko, ya alikani kane ya oluto lumuto fulu nedageto ya kolinamo keina naba-naba agi ne. Ido folomo neko, ya keina kolámogi ne. ¹⁶ Kawa kuwa lalo lo oloto melomo mona ya ukane oluto idomo mona ma minámaiye. E'e, lonowa ya namodoka auma wito melami ne. Eti imoma nenako, kawa kuwa lo oloto melámomo neko, keina naba-naba fologi ne. ¹⁷ Nanimo lunekafu lonowa yamu kolito olomo neko, ya meina moda ologi ne. Ido lonowa yamu kolámenamo, ya amokafo moda olunane, loto anelo melami ne. ¹⁸ Etito nemoma nenako, yamu nena meina olunamo ne? Kawa kuwa lalo lo oloto melenado, ya ukane atuwa neta meina olunamo aumane ya fulitoto, kawa kuwa faifa giminae, loto lo oloto gimi-gimi omo mona ya moda meinane yaidana oto ne.

Polokafu wenena muki kouba-naba o gede minami ka

¹⁹ Eti o minomo yamu wenena mate nela wi nedamo ma minámami nefa, ido wenena muki ya olu Kilistodoka ekele gedena, loto nanimo lalo kolodo ya kouba-naba o gede minowe. ²⁰ Etito ya Yuda wenena olu Kilistodoka ekele gedena, loto Yuda wenena omunido ya Yuda wenena mona melamo yaidana oto melomo ne. Ido nanimo ya lo melami ka kilalau ya minámofa, ido lo melami ka kilalau minamo wenena olu Kilistodoka ekele gedena, loto wenenawa omunido ya lo melami ka kilalau minamo wenena mona melamo yaidana oto melomo ne.

²¹ Ido lo melami ka olámamo wenena olu Kilistodoka ekele gedena, loto wenenawa omunido ya lo melami ka olámomo yaidana oto minowe. Ido Goti lo melami ka olámomo ne, loto ádowe. E'e, Yesu lo melami ka kilalau ya minowe. ²² Ido mono aumanina minámami wenena olu Kilistodoka ekele gedena, loto wenenawa omunido ya mono aumane minámami yaidana oto minowe. Mona yaidana-amaidana meleto, ya wenena muki yauti maleka olu omuni kenae, loto wenena ailo-ailo omunido ya monane ailo-ailo melomo ne. ²³ Ido neta-mata muki oto meleto omo, ya kawa kuwa lalo yamu kolito, ya lakoina olunune, loto oto meleto o-o minowe.

Auma wito oluloto ya ekeina neta olunumo ka

²⁴ Ena kafa-nafa lo-lo amo ebalu ya kafa-nafa lenawamo wenena muki oluloti wafa, ido ekeina neta olunawamo, ya u komu fedami we lawoko yako olunagoliye, loti kolámafe? Etito linate yaki ayaidana oti ekeina neta olunune, loti olulalo. ²⁵ Etito kafa-nafa lo-lo enawamo wenena muki yate ukade olu auma winune, loti bubu-baba loti moniti, neta maleka moi witi mino-mino ae. Eti o-o amo, ya fa neta, u kopa enami ekeina yamu koliti ya olunune, loti eti o minafa, ido lalimo ya minowa-minowa enami neta yamu kolito olunagolone, loto eti o minone. ²⁶ Etito ya nanimo olulomo, ya kofe lotoko oluloto minowe. Ido fina fiyomo, ya faifa mebe-maba oto fiyámowe. ²⁷ E'e, namo kawa kuwa lo oloto gimomo we ya lumu fou loto, ekeina netawa olámotenae, loto ukane yakafu efe limo mona yako meyalo meleto, kouba-naba lonola ya olunami ne, loto nanimo ukane aumafu loto fina fi umu minowe.

10

Kepa mele lomaigu ya lumu fou lotenune, loto lolomami ka

¹ Yamu mono wenenane-motao, Mosese kamenalalo ya autefo-kolofate monanina yamu kolife ádotenawae, loto ka ama logiminagolowe. Kolalo. Amo muki ya limukafo

fo-sema mele gedaito, uti Kuwo No Kisi Limo fuko yaleka-waka ito wamo ne. ² Ido limuki kuwo noki yakafo wenenawa muki noku wito olu Mosesedoka gedami ne. ³ Ido Goti Ounakafo weni-neta olu oloto pi gimaito, ya muki nomo idamo ne. ⁴ Ido no yaki olu oloto pi gimaito, ya muki nomo wamo ne. Etito Goti Ounakafo kifaguti ya no gimaito nomo wamo, ya Kilisto ya wenenawaki lakoina uto gimaito, muki nomo wamo ne. ⁵ Eti o minafa, ido wenenawa yauti maleka mumudi ya Gotikafo lalo geyámaito, kofo mikalo kanudo-kanudo ya fulumo wamo ne.

⁶ Ido netawa o fede gimami, ya mona kamamuna yaidana oto api lilibami, ya amote nosámami netamu kolamo yaidana oti kolitenawae, loto monawa lilibami ne. ⁷ Etito ya wenenawa yauti maleka yate suki goti yamu kolamo yaidana ámaló. Eti amo yamu ya eti limo,

Wenena yate wete-neta nenune, loti amedoti minadoti ya melege olunune, loti neidamo ne,

loto ka mono lufuwau (*Kis 32:6*) ya nemo ne. ⁸ Ido kopa olu onámokele. Amodokati maleka yate kopa olu onamo, ya fo kamena lawoko, ayalo wenena mau naba-naba, tuwedi-tili tauseni (23,000) ya folamo ne. ⁹ Ido Wekola kepa mele umámokele. Wenenawa yauti maleka yate kepa mele umato, ya koiyofa mumudi adala ginaito fulumo wamo ne. ¹⁰ Ido eleka ka ádaló. Amodokati maleka yate eleka ka lato, ya gini fulu-fulu imo enisole yakafo gini folami ne.

¹¹ Ena wenenawadoka ya netawa o fede gimami, ya mona kamamuna, fuka ka yaidana imo, ya lalimo mika kamenala alitido minonimo wenena api lilibinaiye, loti kanina ya lufuwa wiyamo ne. ¹² Yamu makafo aumane ne, loto kolinami we ya moda koto moino. Lumu fou lotenane. ¹³ Kepa mele gimami mona yaidanaamaidana ya linatedoka o fede gimimo idami, ya ailo ma minámaiye. E'e, mikalo minamo wenena muki ya ayaidana otoko kepa mele gimimo idami nefa, ido Gotikafo lituma fi ledemo idami we yakafo adi olu faka lagetó, kepa mele giminami mona yakafo aumatina olu fulo edenami ya ma minámaiye. E'e, kepa mele giminami mona ma o fede giminaido, ya Gotikafo koli unawamo kanu ma olu oloto pi gedageto, ya auma witi leya wi kiki loti minenagilae.

Goti ona kula yamuko kolito, neta ma muki yamu koladokati ya koli unumo ka

¹⁴ Etito sene-mulune gimomo wenenanemotao, linate suki goti yamu kolinawadokati ya koli walo. ¹⁵ Linate kati-manidi nemo wenena ya kawa logimomo moda kolife loti kolalo. ¹⁶ Nomu ubale fuko ledami, ya siyane, lalole, loto, noto ya Kilisto wanulaki lakoina ekelonimo ne. Ido beleti leketo noto ya Kilisto ukanaki lakoina ekelonimo ne. ¹⁷ Beleti lawoko nemoma nenako, ya aya beleti lawokodokatiko ya lamo muki nonimo yamu wenena mumudi ya ukana lawoko ya minone. ¹⁸ Ido Isilaeli wenena mono monanina yamu kolalo. Yokila ki umamo neta no-no amo wenena ya yokila kiyamo folomoki lakoina ekelamo ne.

¹⁹ Eti lomo ka ya egaidamu lowe? Neta mamu koliti yokila ki umamo kobina ya neta kula ne, loto lofe? Ido netawamu kolamo yaki ya neta kula nefe? ²⁰ Etito minámaifa, ido yokila ki-ki amo, ya Goti yokila ki umamo ma minámaiye. E'e, Satani kimiwela yokila ki gimamo ne. Ido linate ya noti Satani kimiwelaki lakoina ekelenawamo ya kolomo nosámaiye. ²¹ Linate Wekola nomulauti noti, ido Satani kimiwela nomuniguti nenawamo ya ma minámaiye. Ido Wekola folomolaloti noti, ido Satani kimiwela folomonidoti nenawamo yaki ya ma minámaiye. ²² Kolafe? Wekola olu nunube koli lumunami mona mele edenube? Ido lamo aumate yakafo amo aumala olu fulo edaife?

²³ Mona muki melenumo ya ka ma minámenagoliye, loti lo-lo afa, ido mona muki melenumo ya ade olu faka ádenami ne. Mona muki melenumo ya ka ma minámenami

nefa, ido mona muki melenumo ya olu lalo o ledámenami ne. ²⁴ Linate ya linanimo yamu kolámoti, wenena ma muki yamu kolalo.

²⁵ Kefa melado ya ma meina fito nenune, lotima, ya lute nosámotenaiye, loti kati ligi-ligi kiti loga-miga ámoti, faifa meina fiti nalo. ²⁶ Aya yamu ya eti limo, Mika ido neta-mata muki mikalo nemo ya Wekola netala ne, loto ka mono lufuwau (*Sng 24:1*) ya nemo ne.

²⁷ Ido ka mono kolámamo wenena yauti makafo olu lalo o gedena, lagetoma, ya numunau dinune, loti kolitima ya fa idalo. Diti minato, ya weni-neta giminawamo yamu lute nosámotenaiye, loti kati ligi-ligi kiti loga-miga ámoti, faifa nalo. ²⁸ Ena we makafo ya kefa ama ya neta mamu koliti yokila ki umaguti kefa ne, lenami, ya ánalo. Lo oloto gimami we yamu koliti, ya lula olu nosámamitenune, loti fulitalo. ²⁹ Linanimo luti nosámotenaiye, loto ádowe. Wewa lula nosámotenaiye, loto lowe.

Yamu kolalo. Mona makafo nela wi nedámami nefa, ido neta ma nenamo yamu we ma lula olu nosámagetoma, ya nedito koli nosámami numunami ne? ³⁰ Goti nasafilila yamu kolito, siyane, lalole, loumuto netawa nenamo yamu makafo nedito kamane kinami ne?

³¹ Etito linate ya kefa-kobina nenawamofe, ido nonano nenawamofe, ido mona yaidanaamaidana melenawamo, ya Goti kuliya olu faka lotiko eti alo. ³² Wenena muki, Yuda wenena, Giliki wenena, Goti wenenala mau minamo, muki yamu koliti, ya mona ma melenumo ya leyeti uteba witenawae, loti koliti ya aya mona melámalo. ³³ Ido ayaidana oto nanimo yaki oto meletoto o-omo mona melomo, ya wenena muki neyeti lalo kolinawae, loto mele-mele owe. Eti omo, ya nanimone olu lalo o nedena, loto kolámowe. Wenena muki olu omuni ko gedageto lalo enawae, loto kolito eti o-ominowe.

11

¹ Etito Kilisto monalalo meyalo mele-mele omo yamaidana oti linate ya namo monanelo meyalo meleti moinalo.

Monoku ya maninido owo mofunawamo ka

² Ena namo oto meletoto o-omo mona melomo ya linate koli fuli loti kati ki minoti, ka mono mona gimitodo, yalo yako mino-mino amo yamu gebotina logimowe. ³ Ena ka ama lenamo ya kolife lenawae, loto linatemu kolowe. Wemomo manini ya Kilisto ya ne. Ido wenaipa manini ya wemomo ya minae. Ido Kilisto manena ya Goti ya ne. ⁴ We mate maninido owo mofuti Goti loumunawamofe, ido Goti welaloti ka lo oloto melenawamo, ya inanimomo manini olu ukanalo koli umunawamo ne. ⁵ Ido wena mate maninido owo moufámoti Goti loumunawamofe, ido Goti welaloti ka lo oloto melenawamo ya inanimomo manini olu ukanalo koli umunawamo ne. Eti enawamo, ya kopa olu onamo wenaipa manini yowala muki fuko fulito gedamo wenaipa yaki u lawoko enagilae. ⁶ Yamu ya wena ma manenalo owo moufámenami ya manena yowala muki fuko fulitalo. Ido wenaipa ukanido koliti manini yowala koitenawamo, ya maninido owo moufaneyo. ⁷ Ido wemomo ya Goti lebonala oti, kuliya olu faka lenawamo wenena minamo yamu ya wemomo maninido owo mofuti mono lenawamo ya efe ádenagoliye. Ido wenaipa ya wemomo kulini olu faka lenawamo wenena ya minae.

⁸ Yamu kolalo. Wena Ifi ukanauti oluto we olufe ádaiye. E'e, we Adamu ukanauti oluto wena olufe limo ne. ⁹ Ido wena yamu kolito ya we olu oloto piyámaiye. E'e, we yamu kolito ya wena olu oloto piyami ne. ¹⁰ Yamu ya wenaipa yate mono aumate ya lalimodokati minámáiye, loti ainawa maninido mofuti, ya efe lenami mona melenawamo ya enisole yaki eyenawamo ne.

¹¹ Etito nefa, ido Wekola lulau mino edeti ya wemomo yate wenaipa fulo gedeti inanimoko minenawamo ya ma minámaiye. Ido wenaipa yate wemomo fulo gedeti inanimoko minenawamo yaki ya ma minámaiye. ¹² E'e, wena ya we Adamu ukanauti oluto olufe limo yamaidana oti wemomo yaki wena ukaniguti kedamo ya minae. Ido netawa muki ya Gotidokatiko ne.

¹³ Linate ya linanimoni koliti iya melalo. Wena ma manenalo owo moufámoto Goti loumunami ya efe limo mona nefe? E'e, etito minámaiye. ¹⁴ Ido we ma manena yowala fana onenami ya ukanalo kolinami neta ne. Aya monawa ya adeina mona, mono kolámoti minoti ya kolamoma ne. ¹⁵ Ido wenaipa manini yowala fana ya maninido owo yaidana oto gimamima nenako, yamu manini yowala fana onenami ya ekeinani lalo ona ne. ¹⁶ Etito nefa, ido mate kawa ya eleka lofaiye, loti kolinawamo, ya lamo mona ailo ma melámone. Ido Goti wenenala numudo-namado monolo mau wi-wi amo muki yaki ayaidana oti ya mona ma ailo melámae, loti kolalo.

Monolo mau witi weni-neta olu kopa oti no-no amo ka

¹⁷ Ena neta mamu geboti ádenamo ka ya kati oluto logiminagolowe. Kolalo. Linate monolo mau wiyamo ya luti olu lalo ámoti, olu nosámami oti mau wi-wi amo ne. ¹⁸ Eti amo yamu komu ka lenagolowe. Kolalo. Linate monolo mau wiyamo ya wenena iya meleti fokiti minae, loti lonomato kolomo ya ka ona kelaiye, loto kolowe. ¹⁹ Ena iya meleti foikamo monawa ya faifa oloto piyámaiye. Eti amo mona ya linatedokati mono wenena kula ya olu oloto pi gedenami mona ya ne. ²⁰ Ena Wekola wela-neta nenune, loti mau wiyafa, eti o melamo yamu u Wekola netala ámami neta ya nae. ²¹ Linanimo weti-neta oluti oti iya melámoti, faifa linanimoniko nato, ya mate kadunamu fuluti fa minato, ido mate nonano noti kani-manini u kopa iye. ²² Aiyo, linanimo numuni ya ayau weti-neta nenawamo ma minámaife? Ido Goti wenenala mau minamo ya oluti lumuti koli gimato, netani minámami wenena olu ukanido koli gede minafe? Nena ka logiminae? Gebotina lenafe? E'e, netawa yamu gebotina ma ádenagolowe.

*Wekola mono kobinala yamu limo ka
(Mt 26:26-29; Mk 14:22-25; Lu 22:14-20)*

²³ Etito namo Wekoladokati olomo ka ya linate moda logimitomo, ya oiya ama kofa logiminamo ya kolalo. Wekola Yesu ya kuwolafo-mota anido melami kamenalo luwaila yalo beleti oluto, ²⁴ siyane, lalole, loto Melafo loumuto, ya leketo eti limo, ama ya namo ukane ya linatemu oto ne. Monawa etiti melenawamo kamenalo ya kati ki numuti etiti melemo idalo, loto limo ne. ²⁵ Ido aiga no fuli lotiti ya nomuma yaki ayaidana oto oluto ya eti limo, nomu amau ya namo wanune ya Gotiki olu kutifi gedami ka kofawa olu auma wi edami wanune ya ne. Linate etiti nenawado-nenawado ya kati ki numuti etiti nomo idalo, loto limo ne. ²⁶ Etito ya beletiki nomuki yauti kamena-kamena nomo idonido ya Wekola folami kala kuwa lo oloto melemo dito minogeto, itibito enaiye.

²⁷ Yamu mate Wekola beletila ido nomula ya kopa nenawamo yate Wekola ukana ido wanula olu kopa oti nato, lifima mino gedenagoliye. ²⁸ Etito makafo beletiki ido nomuki yauti ma nena, lenami, ya komu lula-kalau monala koto kolife loto, etito nenaiye. ²⁹ Eti ámoto, faifa nenami, ya Wekola ukana kolife ádoto nainako, ka amodoka minenami neta oto aimolakafo no minaiye. ³⁰ Linate eti o-o amo yamu maleka mumudi aumani minámaito, neta kiliti minae. Ido maleka ya moda fulutamo ne. ³¹ Etito nefa, ido lalimo monate iya melefe lonimo neko, olu kalo mele ledámagi ne. ³² Ido Wekolakafo monate iya mele ledeto, koli kolinumo neta olu lomami, ya mono kolámamo wenena yaki u kopa otenawae, loto, etito olufe lo lede minaiye.

³³ Yamu mono wenenane-motao, linate wetineta lakoina nenune, loti mau witi, ya kiyaba o minato, muki o fedenawamo ya moda lafa loti nalo. ³⁴ Ido kuluma olu kopa

ato lifima olu lumutenaiye, loti ya mate kadunamu fulutima, ya inanimoni numunigu komu nalo.

Ena ka liliga ya nanimo enamo kamenalo ya olufe lenagolowe.

12

Goti Ouna Felegaga netala-matala iya mele lomami ka

¹ Ena mono wenenane-motao, Ouna netalamatala yamu kolife ádotenawae, loto logiminagolowe. Kolalo. ² Linate komu ailo feka wenena minamo kamenaloma ya ka ádamo netalo ika o gedato, kopa yauka-amauka wamo yama moda koli minae. ³ Yamu kolife lenawamo ka ama logiminagolowe. Kolalo. Wenena mate Goti Ouna welalo yati Yesu ya u kopa enaiye, lenawamo ya ma minámaiye. Ido Ouna Felegaga welaloti yako Yesu ya Wekola ne, loti lenawamo ne.

⁴ Ena mono neta-mata iya mele lomami ya ailo-ailo nefa, Ouna ya lawoko ne. ⁵ Ido mono lono iya mele lomami ya ailo-ailo nefa, lono aboga Wekola ya lawoko ne. ⁶ Ido mono aumala iya mele lomami ya ailo-ailo nefa, auma aboga Goti ya lawoko ne. Amo yakafoko wenenala muki ya aumala olu oloto pi lomami ne. ⁷ Eti imo, ya Ouna aumala olu oloto pito ya wenenala mau naba olu lalo o gedenae, loto aumalawa ailo-ailo iya mele gimimo uto, muki ya inanimoni aumanina iya ku gedeto gimami ne.

⁸ Etito wenena ma ya Gotikafo ka maninigu minenami ka lo oloto melenawamo ya Ounakafo gimimo wiye. Ido ailo ma ya Gotidokati ka kolinawamo ka lo oloto melenawamo ya aya Ouna yakafoko aimola monalalo oluto gimimo wiye. ⁹ Ido ailo ma ya aya Ouna yakafoko mino gedeto ya koli kikitawamo auma ya gimimo wiye. Ido ailo ma ya aya Ouna lawoko yakafoko mino gedeto ya neta kilamo wenena olu faka lo gedenawamo auma ya gimimo wiye. ¹⁰ Ido ailo ma ya Goti aumala gilibinawamo mona olu auma wi gedemo wiye. Ido ailo ma ya polofete ka lo oloto melenawamo ya gimimo wiye. Ido ailo ma ya ouna-ana mona-mona koti kolife loti iya melenawamo auma ya gimimo wiye. Ido ailo ma ya luwa-lawawa ka lenawamo ya gimimo wiye. Ido ailo ma ya luwa-lawawa kawa olu eleyapa winawamo auma ya gimimo wiye. ¹¹ Eti o lomami aumawa muki ya aya Ouna lawoko yakafoko olu auma wi lede minami, ya aimola lula-kalau lalo kolito ya wenena ailo-ailo iya mele ledemo wiye.

Kilisto ukana lawoko yau wenenala ya kofala-ana-kiyana muki minonimo ka

¹² Ena ukade ya lawoko nefa, kofate-adekiyade muki ya ne. Ido kofate-ade-kiyade muki ya olu lawoko ito, ukade u lawoko wiye. Ena Kilistodoka ya ayaidana oto ne. ¹³ Gotikafo lalimo muki, Yuda wenena, Giliki wenena, ailo feka wenena, nelalo minoti kouba-naba lono olamo wenena, nelalo minámamo wenena, muki ya Ouna lawoko yakafoko noku wito olu lawoko o ledaito, u Kilisto ukana lawoko wone. Eti o minonimo muki ya Ouna lawoko lomami, ya no yaidana oti nenawae, loto Ouna lomami ne.

¹⁴ Etito ukadeu ya kofate-ade-kiyade ya neta lawoko yako minámaiye. E'e, mumudi ne. ¹⁵ Yamu kiyade yakafoko namo ya ana minámomako, ukanau ya minámowe, lenami, ya egaidana oto ukadeu ya minámenagoliye? Moda ukadeu fa minenami ne. ¹⁶ Ido kate yakafoko namo ya omuna minámomako, ukanau ya minámowe, lenami, ya egaidana oto ukadeu ya minámenagoliye? Moda ukadeu fa minenami ne. ¹⁷ Ido ukadeu muki ya omude yako nemo neko, egaidana oto kate kologi ne? Ido muki ya kate yako nemo neko, egaidana oto ladanuwa kologi ne? ¹⁸ E'e, ukade kofala-ana-kiyana muki ya Gotikafo aimola kala lalo kito ukadeu ya melefe lo ledami ne. ¹⁹ Etito nefa, ido ukadeu muki ya neta lawoko yako nemo neko, ukade egaleka minagi ne? ²⁰ E'e, ama ya kofala-ana-kiyana muki ya nefa, ukade moda lawoko ne.

²¹ Etito ya omude yakafoko ade ya minámami neko, fa lalo minogi ne, loto egaidana oto loununami ne? Ido manede yakafoko kiyade ya minámami neko, fa lalo minogi ne,

loto egaidana oto loumunami ne? ²² Etito minámaiye. Ukadeu ya neta maleka auma wiyámaiye, loto koloba, aya netawa minámami neko, ya nosa naba ámogi ne. ²³ Ido ukadeu ya neta maleka lalo eyámonimo neta ya ekeina lalo olu egelonimo ne. Ido ma yamu ukadelo kolonimo ya asa wito kiyaba lalo o ede minone. ²⁴ Ido ma yamu ukadelo kolámonimo ya koito edogeto, fa oloto minami ne. Etito Gotikafo ukade olu lawoko oto olufe loto, ya lumuti minami netala ya lono naba umami ne. ²⁵ Eti imo, ya ukade kofala-ana-kiyana ya fokiti u ailo-ailo ámoti, ukade muki yamu koliti kiyaba lalo o edenawamo ne, loto eti imo ne. ²⁶ Etito ya kofala-ana-kiyana yauti ma ya ogofu kolagetoma, ya ukade liliga muki yaki lakoina ogofu kolinagoliye. Ido kofala-ana-kiyana yauti ma ya kuliya olu faka lagetoma, ya ukade liliga muki yaki lakoina lalo kolinagoliye.

²⁷ Ena linete ya Kilisto ukana ya minae. Ido ailo-ailo ya kofala-ana-kiyana ya minomo wamo ne. ²⁸ Etito ya Gotikafo wenena ailo-ailo olufe loto ya wenenala monolo mau minagu mele ledami, ya komu aposolo wenena ya mele ledami ne. Ido yaloti polofete wenena ya meleto, ido yaloti api lilibamo wenena ya meleto, ido yaloti ya Goti aumala lilibamo wenena, ido yaloti ya neta kilamo wenena olu faka lo gedenawamo auma olamo wenena, ani olu faka lo gedamo wenena, kiyabate wenena, luwa-lawa ka lenawamo wenena ya mele ledami ne. ²⁹ Eti o ledami, ya wenenala muki ya aposolo lono olamo nefe? Ido muki ya polofete ka lo oloto melamo nefe? Ido muki ya api lilibamo nefe? Ido muki ya aumala lilibamo nefe? ³⁰ Ido muki ya neta kilamo wenena olu faka lo gedenawamo auma olamo nefe? Ido muki ya luwa-lawa ka lo-lo amo nefe? Ido muki ya kawa olu eleyapa wiyamo nefe? ³¹ Etito minámaifa, ido linete mono netala-matala iya meleto faifa lomami yauti neta dito nemoma ya olu oloto pinune, loti auma witi kolalo.

Sete-mulude ona kula giminumo ka

Ena kanu oto dito lalo lema gilibinagolowe. Katoti kolalo.

13

¹ Wenena luwa-lawa kanina yaki ido enisole kanina yaki lenafa, ido sene-mulune gimigimi ámenamo yakafo ka lenamo ya fa belo fu lamo yaidanafe, ido ofato kai-kai melami neta yaidana otoko minenagolowe. ² Ido Goti welaloti ka lo oloto melenamo auma mino nedaito, ido ka falukami muki ido ka ma muki yaki koli fuli loto, ido koli kikine naba-naba yakafo mowa ya loumoneto moda nedito eba maleka unami auma yaidana mino nedenaifa, ido sene-mulune gimigimi ámenamo ya fa digani minenagolowe. ³ Ido netane-matane iya mele gimi fuli loto, ido ukane yaki fulu yoku itenawae, loto giminafa, ido senemulune gimámenamo, ya monawa yakafo olu lalo o nedámenami ne.

⁴ Sete-mulude giminumo mona ya etito ne: Wenena mate olu nosámami o ledatoma, ya itibito you lo gedetoko minenumo ne. Ido wenena olu lalo o gedeto ani olu faka lo minenumo ne. Ido komumu ya wiyámenumo ne. Ido lalimo ukade-lute oluto idámoto, kulite olu faka ádenumo ne. ⁵ Ido kolonimo di kolámonimo di oto felala oto moinámenumo ne. Ido lalimo netate yamu oto dito kolámenumo ne. Ido sete alako kala-kala ádenami ne. Ido wenena neta o mele ledenawamo ya olu minámenumo ne. ⁶ Ido mona nosámami yamu lalo kolámoto, mona ona kula yamuko lalo kolinumo ne. ⁷ Ido ka keina muki agetoma, ya moda olu mofu minenumo ne. Ido koli kikite fuli ádenami ne. Ido Gotikafo ade olu faka lo minaiye, loto lalo kolito kiyabala otoko minenumo ne. Ido neta keina mona-mona oloto piyagetoma, ya moda aumafofo loto mino kolinumo ne. Etito ya sete-mulude giminumo mona ya ne.

⁸ Ena sete-mulude gimi-gimi onimo mona ya fuli ádenagoliye. Goti welaloti ka lo oloto melamo mona ya olu fuli lenami ne. Ido luwalawa ka lo-lo onimo mona yaki

moda fuli lenami ne. Ido ka kolonimo ka yaki olu fuli lenami ne. ⁹ Kolafe? Ka muki kolonimo ya faifa mulalo yako kolonimo ne. Ido Goti welaloti ka lo oloto melonimo ya faifa mulalo yako lo oloto melonimo ne. ¹⁰ Etito nefa, ido aiga ya kula moda oloto piyageto, ya mulalo o-onimo neta ya moda olu fuli lenami ne.

¹¹ Namu kefolo minomo kamenalo ya faifa nomilipa kefolo ka loto, nomilipa kefolo yaidana oto kane kito, nomilipa kefolo yaidana oto lunekaneu kolimo dito minofa, aiga ya wenena buluto, nomilipa kefolo monawa ya moda olu fuli lomo ne. ¹² Yamu kolalo. Noku kamamuna nemo neta kofe ádonimo yamaidana oto oiya amaleka ya kofe ádoba, aiga ya kote fito eyefe lenumo ne. Ido oiya amaleka ya faifa mulalo yako koli minoba, aiga ya kulawa koli fuli lenumo ne. Amokafo leye fuli lo minami yaidana oto. ¹³ Etito ya koli kikito unumo idonimo mona, ido amomu kolito kiyaba o edemo idonimo mona, ido sete-mulude gimi-gimi onimo mona, yaleka monawa lelei-lawokoi ya minowa-minowa oto minenagolifa, ido ayauti ya sete-mulude gimi-gimi onimo mona lawoko yakafoko moda u komu melami mona ya ne.

14

Goti welaloti ka lo oloto melenumo ya mono lonogu dito nemo ka

¹ Seti-muludi gimi-gimi enawamo kanudo ya auma witi moni minalo. Ido Ouna netala-matala yamu auma witi kolalo. Ido aya netala yauti ya Goti welaloti ka lo oloto melenawamo yamu kolimo idalo. ² Makafo luwa-lawa ka yauti lenami, ya ounakafo asa wiyami ka lo oloto melaifa, ido kawa monawa kolife ádo minanako, luwa-lawa kawa ya wenena logimámaiye. E'e, Goti yako loumami ne. ³ Etito nefa, ido Goti welaloti ka lo oloto melenami we yakafo wenena luni olu auma wi gedeto, kani oluto ka mono kanu gilibito, seni-mulunigu olu aila wi gedami ne. ⁴ Luwa-lawa ka yauti lenami we ya aimola lula olu auma wi minaifa, ido Goti welaloti ka lo oloto melenami we yakafo monolo mau minamo wenena luni olu auma wi gedami ne. ⁵ Linate muki ya luwa-lawa ka lenawamo yamu kolofa, ido Goti welaloti ka lo oloto melenawamo yamu auma wito kolimo idowe. Luwa-lawa ka yauti lotiti, ya monolo mau minamo wenena luni olu auma wi gedenami ka ya kolinawae, loti kawa monawa olu eleyapa witi logimalo. Ido ka oluwe oto logiminami we ma minámagetoma, ya Goti welaloti ka lo oloto melenawamo wenena lononina yakafo luwa-lawa ka yauti lenawamo wenena lononina olu fulu gedami ne.

⁶ Ena mono wenenane-motao, namo linatedoka oto ya luwa-lawa ka yautiko logiminamo, ya egaidana oto olu lalo o gedenamo ne? Etito minámaiya, ido Gotikafo olu oloto pi nomami ka logiminamofe, ido kolife lenawamo ka logiminamofe, ido Goti welaloti ka logiminamofe, ido api gilibinamo ka logiminamo, ya olu lalo o gedenami neta ya ne.

⁷ Ido kani-manini minámami neta, nema nomufe, ido koi ya wiyato, nola lebona oloto ádagetoma, egaidana oto nolawa kolife lenawae? ⁸ Ido kanugana meleti luni finawamo ya ufe ádenami, ya egaidana oti koliti ile-kimi oluti unawamo ne? ⁹ Etito linate ayaidana oti luwalawa ka yauti asa witi lenawamo, ya egaidana oti kolife lenawamo ne? Fa ka lenawamo ya epekafo oluto u kopa enagoliye. ¹⁰ Mikau-mikau ya wenena mona-mona kanina muki-muki ne, loto kolone. Ido kawa monawa muki ya aboga yate moda kolife lenagilae. ¹¹ Etito ya ka ma monawa kolámonetoma, ya kawa limo we yakafo namomu kolinami ya ailo we ne, loto kolinagoliye. Ido namokafo amomu kolinamo ya ailo we ne, loto kolinagolowe. ¹² Yamu linate yaki Ouna netala-matala yamu aumafofo loti kolanako, monolo mau minamo wenena luni olu auma wi gedenami netala yamu auma witi kolimo idalo.

Luwa-lawa ka yauti lo oloto melenawamo mona yamu logimami ka

¹³ Etito ya luwa-lawa ka yauti lo oloto melenawamo wenena linate kawa monawa olu eleyapa wi giminumo auma lomo, loti Goti loumalo. ¹⁴ Kolafe? Luwa-lawa ka yauti Goti loumunamo, ya lune-oune yakafa loumomo nefa, ido kane-manene ya kulawa oloto piyámenagoliye. ¹⁵ Yamu nedi-nedi enae? Luneounekafo loumuto, ido kane-manene yakikafo loumunamo ne. Ido mono nema lenamo, ya lune-ounekafo nema loto, ido kane-manene yakikafo nema lenamo ne. ¹⁶ Ido kamo ya eti ámoto, luka-ouga yakafoko Goti ebola lo oloto melenanimo, ya lo fuli lageto ya monawa kolámamo wenena yate kawa lanimo ya kolife ádanako, egaidana oti aga olu faka loti onale, lenawamo ne? ¹⁷ Kamo moda Goti ebola efe loto lo kolaba, ido kawa lanimo yakafa wenenawa luni olu auma wi gedámaiye.

¹⁸ Ena linate luwa-lawa ka yauti lo-lo amo wenena muki ya namo olu fulo gedeto lo-lo omo yamu siyane, lalole, loto Goti loumowe. ¹⁹ Eti o minofa, ido monolo mau minonigu yau luwa-lawa ka yauti ka fana-fana teni tauseni (10,000) lo oloto melenamo yamu oluto lumuto kolofa, ido kane-manene yakafa ka lina efema ade filiga faifu (5) yako lo oloto meleto wenena api gilibinamo yamu oluto dito koli minowe.

²⁰ Ena mono wenenane-motao, linate kati kinawamo ya nomilipa kefolá yaidana oti kati kiyámalo. E'e, nosámami mona yamu koliti ya nomilipa namuna yaidana oti minalo. Ido kati kinawamo ya wenena auma wiyamo yaidana oti kati kiyalo. ²¹ Lo melami ka lufuwa wiyagu ya eti limo,

Wenenawa ka logimomo, ya ailo wenena weniguti luwa-lawa ka lenawamo yakafa logiminafa, ido aya ka yaki ya koliti kolámoti o minenagilae, loto Wekolakafo liye,

loto ka mono lufuwau (*Ais 28:11-12*) ya nemo ne. ²² Etito ya luwa-lawa ka lenawamo ya Goti aumala gilibinami mona gimami, ya koli kikitamo wenena yamu gimámaiye. E'e, koli kiki ádamo wenena yamu gimami ne. Etito nefa, ido Goti welaloti ka lo oloto melenawamo ya aumala gilibinami mona gimami, ya koli kiki ádamo wenena yamu gimámaiye. E'e, koli kikitamo wenena yamu gimami ne.

²³ Etito ya mono wenena muki mau minoti, muki yate luwa-lawa ka lato, monawa kolife ádamo wenenafe, ido koli kiki ádamo wenena ya oti kolinawamo, ya aiyo, kudu-kudu kilamo ka lae, loti lenagilae. ²⁴ Ido muki ya Goti welaloti ka lo oloto melato, koli kiki ádami we mafe, ido monawa kolife ádami we ma oto kolinami, ya lula-kalau monala-anala yamu ka lamo yakafa u amodoka meyau fito, olu kalo mele edamo yamaidana oto metolito kolito, ²⁵ ya siya-mulunau neta falukuto nemo yama oloto piyageto, etito kiyana umola fito kola-wela kuba wito Goti koli umuto, ya Goti linateki ona minaiye, loto lo oloto melenagoliye.

Monolo mau winawagu yau monatina efe loti melenawamo ka

²⁶ Etito ya mono wenenane-motao, nedi-nedi enune? Mau winawagu yau linate muki yauti mate mono nema olato, mate api gilibinawamo ka olato, mate Gotikafo olu oloto pi gimami ka olato, mate luwa-lawa ka yauti ka ma olato, mate luwa-lawa kawa olu eleyapa winawamo ka olato, ya mono monawa muki melenawamo ya wenena luni olu auma wi gedenuwe, loti melaneyo. ²⁷ Luwa-lawa ka lenune, lenawamo, ya wenena lelefe, ido lelei-lawokoi yako loti, ya lawoko-lawoko lenawado, makafo kawa monawa olu eleyapa wi gimaneyo. ²⁸ Ido oluwe enami we minámagetoma, monolo mau minagu yau luwa-lawa ka yauti ádalo. Makafo lenae, loto kolinami, ya aimola lulau yaki ido Gotidoka yakiko loumaneyo.

²⁹ Ena Goti welaloti ka lo oloto melenawamo wenena ya lelefe, ido lelei-lawokoi yate lenawado, liligate koliti ya kawa kolife loti iya melalo. ³⁰ Ido liligate amedoti minamo yauti ma Gotikafo ka ma olu oloto pi umunami, ya komu limo we ya fulitaneyo. ³¹ Etití ya wenena muki kolife lenagilae, loti, ido muki ya luni olu lalo enami ne, loti muki ya

lawoko-lawoko Goti welaloti ka lo oloto melalo. ³² Goti welaloti ka lo oloto melenae, loto luni-ounikafo kolagetoma, ya sodoti kiyaba enawamo auma moda mino gedami ne. ³³ Moda kolafe? Kopa namo ka ma lenae, namo ka ma lenae, loti olu kopaiti, muki olu lawoko oti lenawamo mona ya Gotidokati ma minámaiye. E'e, you loti sodoti minenawamo mona ya Gotidokatima ne.

Ena felegaga wenena monolo mau witi mona mele-mele amo yamaidana oti linate yaki meyalo melenawamo yamu logiminagolowe. Kolalo. ³⁴ Wenaipa ya monolo mau wiyagu yau sodoti ka ádoti minalo, loto lo fuko gedogeto ya lumuti minenawae, loto lo melami ka ya limo ne. ³⁵ Monolo mau wiyagu yau wenaipa ka kopa lenawamo ya ukanido kolinawamo mona melamoma nenako, yamu ka ma kolife lenune, lotima ya numunigu uti, inanimu wanibo loga o gedaneyo. ³⁶ Ido e'e, lenawamo, ya Goti kala ya linatedokati apito oloto piyami nefe? Ido linatedoka yako o fedami nefe? Etito minámaiye.

³⁷ Linatedokati ma yate polofete wenena ya minone, loti kati kiyamofe, ido Goti Ouna mino ledami wenena ya minone, loti kati kiyamo, ya lufuwa wi fulo gedomo ka ya Wekola lo melami ka ya ne, loti kolife loti kolalo. ³⁸ Ido ma ya etito kolámone, lenawamo, ya aya wenena ya mono kolife ádamo wenena ya minae, loti kolinagilae. ³⁹ Yamu mono wenenane-motao, linate Goti welaloti ka lo oloto melenune, loti oto diti kolalo. Ido luwa-lawa ka lenawamo kanu ya ku gedámalo. ⁴⁰ Ido mono mona muki melenawamo ya lalo efe lotiko melalo.

15

Yesu folaiguti neidami ka

¹ Ena mono wenenane-motao, kala kuwa lalo lo oloto gimitomo ya kofa logimi-nagolowe. Kawa ya moda koliti, ya ayau minomo idamo ka ya ne. ² Aya kawa lo oloto gimitomo ya koli fa itámoti, koli kikitoti moni minenawamo, ya olu omuni kami ka ya ne.

³ Aya kawa ya dito nemo ka ne, loto linate gimomo, ya namo yaki komu olomo ka ya kolalo. Ka mono lufuwau limo yamaidana oto Kilstokafo lifimate yamu kolito ya folaiye. ⁴ Folaito mele edato, ya ka mono lufuwau limo yamaidana oto kamena lelei-lawokoi (3) yalo ya olu nedi edaiye. ⁵ Olu nedi edaito, komu Sifasi Pita omunalo oloto piyami, yaloti ege-ege moinamo we tuwelu (12) ya omunido oloto piyaiye. ⁶ Ido yaloti mono wenena mau naba faifu hadeti (500) ya muki omunido oloto pi gimaito, eye fuli lamo ne. Eyamo wenena yauti mumudi ya oiya lufuwa ama wiyomo kamenalo ya faifa minae. Ido liligaleka moda fulutamo ne. ⁷ Ena yaloti Yemusi omunalo oloto piyami, yaloti aposolo muki omunido oloto piyami ne.

⁸ Ena aiga ona ya namo, nomilipa nosámami owola efili fulami yamaidana oto minomo we efe yaki omunelo oloto piyami ne. ⁹ Namu ya Goti mono wenenala ginito olu kopa o gedomo we ya aposolo muki yauti namo ya kiyanido we minomo, ya aposolole, loti namomu lo-lo amo ya efe ádaifa, ¹⁰ ido namo ya Goti nasafilila yamu ya aposolola minomo ne. Ido nasafili o nedami ya faifa o nedámaiye. E'e, lono olomo yakafo aposolo liliga muki olu fulu gedeto auma wito olofa, ido nanimokafo ma ámowe. Goti nasafilila mino nedami yakafo lonowa olumo idaiye. ¹¹ Etito ya namofe, ido liligafe, lalimo muki ya aya kawa lo oloto mele-mele onimo, ido aya kawa koli kikitamo ne.

Yesu folaiguti neidainako, koli kikitamo wenena muki olu nedi gedenami ka

¹² Ena Kilisto ya folaiguti olu nedi edami ka lo oloto mele-mele onimo nenako, linatedokati liliga yate wenena folaguti nedinawamo ma minámaiye, loti egaidana oti lo-lo amo ne? ¹³ Folaguti nedinawamo ma minámami neko, Kilisto olu nedi edámagi ne. ¹⁴ Ido Kilisto olu nedi edámami neko, ya lo oloto mele-mele onimo ka ya u fa ka

agi ne. Ido linate koli kikitamo mona yaki u fa neta agi ne. ¹⁵ Ena yako minámaiye. Gotikafo Kilisto olu nedi edami ka lo ede-edo onima nefa, folaguti olu nedi gedámenami neko, Kilisto olu nedi edámagi ne. Ido olu nedi edámami neko, lamo olu nedi edami ka lonimo ya Goti ka su lo edogi ne. ¹⁶ Etito wenena folaguti olu nedi gedámenami neko, Kilisto yaki olu nedi edámagi ne. ¹⁷ Ido Kilisto olu nedi edámami neko, lifimatina fa mino gedagi nemoma nenako, koli kikitamo mona u fa neta agi ne. ¹⁸ Ido Kilisto lulau mino edeti folamo wenena yaki u kopa wagi ne. ¹⁹ Oiya ama mikaleka minonimo kamenalo ya Kilisto yamu kolito kiyaba o edogeto, aiga olu nedi ledámenami neko, ya milumani kolamo wenena muki yauti lamo milumate oto diti kolinawamo ya moda lema kolinawagi ne.

²⁰ Ido etito minámaiye. E'e, Kilisto moda folaiguti olu nedi edami, ya fulumo wamo wenena muki u komu mele gedeto neditami ne. ²¹ Yamu kolalo. We ma Adamukafo wenena fulumo idonimo kanu olu oloto pi ledaima nenako, yamu we ma Kilistokafo foloniguti nedinumo kanu yaki olu oloto pi ledami ne. ²² Etito ya Adamuki ekeleto fulumo idonimo yamaidana oto Kilistoki ekelonimo yaki olu omude kofawa o ledemo dinami ne. ²³ Etito nefa, ido muki ya inanimu kamenanina moda gimami ne. Kilisto u komu melami we moda neditami, yaloti amo o fedenaido ya aimola wenenala ege meleto nedinumo ne.

²⁴ Ido yaloti amo yakafo wenaba muki, ido kulinigi we muki, ido auma wiyamo neta-mata olu fuli lo fulitoto, ya kiyaba we wekudi lonola ya Melafo Goti anau melageto, ya mikaleka kamenala moda fuli lenagoliye. ²⁵ Etito oiya ama ya kiyaba we wekudi lonola olumo idami, ya Gotikafo kuwolafo-mota muki fulu kiyana feumau gedageto, ayalo ya lonowa ya Melafo anau melenami ne. ²⁶ Kuwolafo-mota maleka muki olu fuli lo fulitoto, aiga ona olu fuli lo fulitenami kuwolafo ya fulumo idonimo mona ya ne. ²⁷ Yamu ya eti limo,

Wenena, neta-mata, muki ya fulu kiyana feumau gedami ne, loto ka mono lufuwau (*Sng 8:6*) ya nemo ne.

Etito Goti yakafo wenena, neta-mata, muki ya Kilisto kiyana feumau nemo ne, loto limo, ya wenenawa, netawa-matawa muki fulu kiyana feumau gedami wewa aimola yaki kiyanaló minenami yamu ádaiye, loto kolone. ²⁸ E'e, Gotikafo wenena, neta-mata, muki fulu kiyana feumau gedaido, yaloti ya Nalafo aimola yaki ya Melafo fulu kiyana feumau gedami we Goti yako moda akaiya dito nemo we minenagoliye, loto kafuwalo ya uto minenagoliye.

²⁹ Ena etito minámaiye, loti kolinawamo, ya wenena mate folamo wenena yamu mono noku wiyamo ya nedi-nedi enawae? Folamo wenena olu nedi gedámenami negeyama, ya folamo wenenawa yamu nediti noku wiyamo ne? ³⁰ Ido lamo yaki lofo fulunawamo kanudo ya nedito moni-moni o minone? ³¹ Aiyo, mono wenenanemotao, Kilisto Yesu Wekolate lulau mino edonigu ya linate ya mono ekeinane olomo wenena ona kula minamo yamaidana oto ka ona kula ama ya logimowe. Kolalo. Namo fulunamo kanudo ya kamena-kamena moni-moni o minowe. ³² Efesusi numudo ya kefa fadena, kaila fiyamo kefaki fiyomo, ya mikaleka wenena monanido meyalo meleto fiyomo neko, monawa yakafo egaidana oto olu lalo o nedagi ne? Ka ama eti limo,

Leda ya fulunagoloninako, oiya ama ya kefa kobina nonano ya no kolimo idokele, loto ka mono lufuwau (*Ais 22:13*) nemo ka, ya folaguti olu nedi gedámenami neko, fa meyalo mele-mele ogi ne.

³³ Wenena ma yate linate koti witi kopa kanudo ya ika o gedetenawae, loto ka ama logiminagolowe. Kolalo.

Kopa moni-moni amo wenenaki koina winawamo mona yakafo monanina lalo melenawamo ya olu kopa o gedenagoliye,

loti wenena lo-lo amo ka ya kolife lalo. ³⁴ Linate luti-kati kopa-napa nemo ya olu eleyapa witi kati kife loti koliti, ya kopa kanu fulitalo. Moda kolafe? Linate minagu yauti maleka ya Goti yamu kolámamo minae. Eti loneto ya koliti ukanido kolinawae, loto lowe.

Foloniguti nedinumo ukade ya ailo ona nemo ka

³⁵ Ena liligate eti lenawamo, Folamo wenena ya egaidana oto olu nedi gedenagoliye? Ido ukani lebona ya nena netaidana oti olu oloto pinawamo ne? loti lenagilae. ³⁶ Eti loti kani kopa-napa kiyamo wenena ya nediye loti lae? Linate neta kifinawamo, ya faifa idámenami ne. E'e, mula fudoto fokito, atuwa folaito ya moda dinami ne. ³⁷ Ido neta kifinawamo, ya neta naba, ditami neta yakafo kifámenagilae. E'e, ufa neta, kilefe, ido yuwa witife, ido ailo neta ya ufa yako kifinawamo ne. ³⁸ Eti enawamo, ya Gotikafo kala lalo kito ya ufa neta ailo-ailo ya aimola aila, atuwa, kula lebona ailo-ailo ya ukana yaidana oto umaido, ayalo ya oloto pito dinami ne. ³⁹ Ido omuna kofawa nemo neta ya ayaida oto ukade lawoko minámaiye. E'e, lalimo wenena ukade ya ma ne. Ido numudo kefa, kofuku kefa ukani ya ailo ne. Ido nema ukani yaki ailo ne. Ido nokukefa ukani yaki ailo ne. ⁴⁰ Ido kosinau neta ukani minomo wito, ido mikaleka neta ukani minomo wifa, kosinau nemo ya lamenala ailo ne. Ido mikaleka nemo ya ailo ne. ⁴¹ Fo lamenala ma neto, ikana lamenala ma neto, ido ukulu lamenala ya ma ne. Ido ukulu ailo-ailo ya lamenani lawoko minámaiye. Ailo-ailo ne.

⁴² Ido folaguti nedinawamo ya ayaida oto ne. Mele edamo neta ya fitala kinami nefa, olu nedi edenami neta fitala kiyámenagoliye. ⁴³ Mele edamo neta ya fa neta nefa, olu nedi edenami ya lamenalaki minenagoliye. Mele edamo neta aumala minámaifa, olu nedi edenami ya aumalaki minenagoliye. ⁴⁴ Mele edamo neta ya mikaleka ukana nefa, olu nedi edenami ya kosinaleka ukana minenagoliye.

Mikaleka ukade minainako, kosinaleka ukade yaki minenagoliye. ⁴⁵ Etito ka ma yaki eti limo, Komu we Adamu ya ounaki omuna kofawa oloto piyami ne, loto ka mono lufuwau (*Stt 2:7*) ya nemo ne. Ido aiga we Adamu kuliya Yesu ya Ounakafo omude kofawa olu oloto pi ledami aboga oloto piyami ne. ⁴⁶ Ido kosinaleka ukade komu melámaiye. E'e, mikaleka ukade komu meletto, kosinaleka ukade ya aiga oloto pinami ne. ⁴⁷ Komu we ya mikakafo olufe limo, ya mikalekati we ne. Ido aiga we ya kosinalekati we ne. ⁴⁸ Mikaleka we nemo yamaidana oto mikaleka wenenala minamo ne. Ido kosinaleka we nemo yamaidana oto kosinaleka wenenala minamo ne. ⁴⁹ Ido mikaleka we lebonala onimo yamaidana oto kosinaleka we lebonala yaki enagolone.

⁵⁰ Ena mono wenenane-motao, ka ama logimowe. Kolalo. Mikaleka ukade ya Goti kiyaba we wekudi kilalau ya dito nomilipala iya ku gedami eba olunami ya minámaiye. Ido fitala kinami netawa yakafo fitala kiyámenami mona, nomilipala iya ku gedami mona olunami yaki minámaiye. ⁵¹ Yamu kolalo. Falukami ka lo oloto gimowe. Wenena muki yauti liliga folámenumo nefa, muki ya bulu ledenagoliye. ⁵² Eti o ledenami, ya fuli lenami bumu wekilofo nomu fu lagetto, ya omude kabi wiyonimo yaidana oto kaita bulu ledenagoliye. Moda kolafe? Bumu wekilofo nomu yakafo nola lagetto, folamo wenena ya olu nedi gedageto, fitala kiyámoti minenagilae. Ido lamo ya bulu ledenagoliye. ⁵³ Etito ukade fitala kinami neta ya buluto fitala kiyámenami neta minenagoliye. Ido ukade fulunami neta ya buluto folámenami neta minenagoliye. ⁵⁴ Ido fitala kinami ukade ya buluto fitala kiyámenami neta minoto, ido fulunami ukade ya buluto folámenami neta minageto, aya kamena yamu eti limo, Fulunumo mona ya fina fi edeto olu fuli lo fulitaiye. (*Ais 25:8*). ⁵⁵ Aiyo, fulunumo mona olu fulo ledenanimi aumaka ega ya ne? Ido lofenanimi weka-kauwa ega ya ne? (*Hos 13:14*).

loto ka mono lufuwau nemo ka, ya kamena yalo ya gedenagoliye.

⁵⁶ Fulunumo mona wela-kauwa ya lifimate ya ne. Ido lifimate aumala ya lo melami ka yakafo olu oloto pi ledami ne. ⁵⁷ Etito nefa, ido Gotikafo Wekolate Yesu Kilistodokati olu fulo edenumo auma olu oloto pi lumu minami we ya siyane, lalole, loto ebola loumokele.

⁵⁸ Yamu sene-mulune gimomo mono wenenane-motao, linate Wekola lulau mino edeti lonola auma witi olamo ya u fa neta ámunagoliye, loti koliti, ya auma wi kiki loti minoti, keina ma o fedenami ya momoga ámoti, Wekola lonola auma witi olumo idalo.

16

Yelusalemu mono wenena kifana mele gedalo, loto logimami ka

¹ Ena linate yate felegaga wenena ma yamu koliti kifana olu mau wi gedenawamo ka ama lenagolowe. Kolalo. Galesia ebalo ya numudo-namado monolo mau wi-wi amo wenena ya monawa etiti melalo, loto logimomo yama linate ayaidana oti melalo.

² Namu enamo kamenalo ya kfanawa aefa fito moni wilito olu mau witenuwe, loti linate ailo-ailo muki ya kifana ma olu oloto piyado, ayalo ya katoti iya meleti Sadeku-Sadeku ya ayauti maleka olu ailo oti inanimu numunigu olu mau wi melalo. ³ Eti oti ya kfanawa faifa giminawamo ya Yelusalemu numudoka oluti unawamo wenena iya ku gedato, ya namo enamo kamenalo ya wenenawa lufuwa wi gimito gilifoneto ya oluti unawae. ⁴ Ido namoki unune, loto kolinumu ogoufagetoma, ya lakoina unune.

Polokafo Kolinti numudoka unae, loto logimami ka

⁵ Ena namo Masedonia ebalo uto, ayalo moni minoto, fuli loto ya linatedoka enagolowe. ⁶ Oto ya linateki kefoma minenafemo, ido minomo idoneto epe limo kamena fuli lenaife? Kamenawa kolife ádofa, mino fuli loto eba maleka unae, lenado ya linate ane olu faka lato, etito unamo ne. ⁷ Ido oiya ama faifa kanu uto geyomo unamo ya eleka nofaiye. E'e, Wekolakafo lalo kolagetoma, ya linatedoka oto kamena ma linateki minenae, loto kolowe. ⁸ Eti loto kolofa, ido oiya ama ya Efesusi numudo minoneto, foli kamena Pentikosi o fedenaiye. ⁹ Amaleka ya mono kanu naba wito, lono naba olu oloto pi nede minaito, ya olomo kula iye. Ido mono kuwolafo yaki naba minae.

¹⁰ Ena Timoti linatedoka enami, ya Wekola lonola olu minomo yamaidana oto olu minami we nemoma nenako, yamu linatedoka koli kolámageto minenaiye, loti olu lalo o edalo. ¹¹ Kiyanido we ne, loti oluti lumuti eyámalo. E'e, olu you lo edeti, unaido ya ana olu faka lato, namodoka enaiye. Amoki mono wenenate liliga yaki kiyabani minowe.

¹² Ena mono kunatefo Apolosi yamu ka ama lenagolowe. Kolalo. Mono wenenate liliga ya linatedoka unawamo, ya amoki lakoina unane, loto auma wito ilulu kuto loumofa, amokafo oiya amaleka unami ya kolami nosa naba ámaifa, ido kamena maleka kanu ma wi edageto ya linatedoka unagoliye.

Onowaleka ka

¹³ Ena linate koti moniti, koli kikitamo monau ya auma wi kiki loti nedi minoti, auma wiyamo wenena yaidana oti auma wi minalo. ¹⁴ Oti meleti enawamo, ya seti-muludi gimiti eti alo.

¹⁵ Ena mono wenenane-motao, ka ma logiminagolowe. Kolalo. Sitefanasiki wenenala muki yakimu moda koli minae. Amote Akaiya ebaloti ya wenena muki u komu mele gedeti koli kikitoti, ya inanimu luni-kani koladoti ya linate felegaga wenena kouba-naba o gedenuwe, loti eti o minae. ¹⁶ Eti o-o minamo mona yaidana oti melamo wenena yaki ido wenena muki mono lonodo ade olu faka loti auma witi olu-olu amo wenena yaki ya linate kiyabatina wenena minanako, ka lenawamo ya kolalo, loto kati oluto auma wito logimowe.

¹⁷ Ena linatemu kolito sene-muluneu kolomo, ya Sitefanasile, Fotunatusile, Akaikusile linatedokati ya namodoka oti nasafili o nede minato ya sene-mulune eleyapa wiyaito lalo kolowe. ¹⁸ Eti o nedamo ya namoki ido linateki lute-oudeu olu aila wi ledamo ne. Eti o minamo mona yaidana oti melamo wenena kulini ya olu faka lalo.

¹⁹ Ena Esia mikalo numudo-namado monolo mau wi-wi amo wenena yate linate aiyo-koiyo ka fulu gede minae.

Ido Akuilate olonafu Pilisilate Wekola lulau mino edeti aiyo-koiyo ka auma witi fulu gede minaiye. Ido lele ya numunigu monolo mau wi-wi amo wenena muki yate aiyo-koiyo ka ya linate fulu gede minae.

²⁰ Ido mono wenenate muki yate aiyo-koiyo ka ya linate fulu gede minae.

Ena linate mono wenenatina geyeti aiyo-koiyo ka logimiti ya felegaga mona meleti abusa wi gedalo.

²¹ Ena namo Polo aiyo-koiyo ka fulu gedomo ya lufuwa onowaleka ama ya nanimo anekafo wiyowe.

²² Ma yate seni-muluni Wekola gimámatoma ya u kopa unawae.

Wekolate enagoliye.

²³ Wekola Yesu nasafilila ya mino gedenaiye. ²⁴ Kilisto Yesu lulau mino edonimo yamu senemulune gimomo mona ya linate muki mino gedenaiye. Modae.

2 Kolinti

Polokafo mono wenena Kolinti numudo minamo ya lufuwa kofa aiga wi fulu gedami ka Komu Ka

Polokafo Masedonia ebalo minami kamenalo ya Yesu koli kikito umamo wenena Kolinti numudo ido Akaiya ebau minamo wenena ya lufuwa ama kofa aiga wi fulu gedami ne. Komu lufuwa wi fulu gedaigu yau mona melamo yamu goduto, ido logamiga o edamo ka yamu itibito logimami ka ya koliti meyalo melafemo, ido koliti kolámoti o minafe? loto, lono lakoina olami we Taitusi ya Kolinti numudoka uto kani ya kolitoto, itibito oto lonumuto ya kolinagolowe, loto ilifi melaito wiye. Uto kani kolitoto, itibito oto ya eti limo, Kolinti wenena Polo kala koliti maleka ya seni-muluni olu eleyapa wiyafa, ido liliga yate Polo ya aposolo ona ya minámaiye, loti lanako, seni-muluni eleyapa wiyámae, loto loumaito, kolito ya lufuwa ama ya kofa wi fulu gedami ne. (2 Kolinti 7:5-9)

Polokafo lufuwa ama wiyaiyu ya wenena maleka seni-muluni eleyapa wiyamo yamu alikani oto, Yesu Kilisto kala yaki api gilibito, ido neta ko ánamo wenena yamu koliti neta ma gimalo, loto logimami ne. Ido aposolo ona minámaiye, loti namomu lo-lo amo wenena ya namo moda aposolo ona kula minowe, loti kolinagilae, loto aimola monala melami kala ido keina naba kolami kala ya lufuwa ama wito Taitusi umaito, oluto uto gimami ne.

Lo oloto melami ka

¹ Aiyo, linate Goti wenenala Kolinti numudo monolo mau wi-wi amo, ido felegaga wenenala muki Giliki eba kuliya Akaiya mika negu-negu minamo, linate muki ya namo Polo, Kilisto Yesu aposolola, Gotikafo kala lalo kito lonolalo ya fulu nedaito olu minomo we ya mono wenenate Timotite minoto, lufuwa ama ya wi fulu gedowe. Eyalo.

² Metefo Gotidokati ido Wekola Yesu Kilistodokati ya nasafili mona ido you amene mona ya linatedoka mino gedenaiye.

Metefo Goti ebola ka

³ Wekolate Yesu Kilisto Gotila minoto Melafo minoto imo we kuliya ya olu faka lokele. Amo ya Metefo siya-mulunau kolami mona aboga ya ne. Ido sete-muludeu keina kolonimo kamenalo ya ade olu faka lo lede-lede imo we Goti ya ne. ⁴ Keina mona-mona lamodoka fede lomami kamenalo ya amokafo ade olu faka lo lede-lede o minaiye. Eti o ledami, ya wenena ma keina mona-mona fede giminami, ya amokafo lalimo ade olu faka lo ledami yamaidana oto wenenawa ani olu faka lo gedenawae, loto eti o ledami ne. ⁵ Moda kolafe? Kilisto keina naba-naba kolami mona yamo lamoguka naba-naba faitoto nemo yamaidana oto ya Kilisto lulau mino edonimo yamu Gotikafo ade olu faka lo lede-lede imo mona yaki lamoguka naba-naba faitoto ne.

⁶ Keina lamodoka fede lumunami yakafo linate adi olu faka loto olu omudi kenaiye, loto linatemu kolito keinawa ya olu lomami ne. Ido lamo ade olu faka lo ledenami ya moda linatedoka yaki lonowa oluto adi olu faka lagetoyamo lamo keina kolonimo yamaidana oti linate yaki keina kolinawagu yau auma witi nedi minenawamole, loto linatemu kolito ade olu faka lo ledami ne. ⁷ Ido linateki lamoki lakoina keina kolonimo yamaidana oto ade olu faka lo ledami mona yaki lakoina olu minone, loto koloninako, yamu linate moda auma witi nedi minenagilae, loto auma wito koli minone.

⁸ Ena mono wenenane-motao, lamo Esia ebalo minonido keina ma fede lomami ya linate kolife lenawae, loto ka ama ya logiminagolowe. Kolalo. Lamo aya ebalo

minonimo ya keina naba-naba yakafo olu afima o ledaito ya aumate fuli lito moda fulunube? loto koloba,⁹ ido Gotikafo wenena folaguti olu nedi gede-gede omo we ya koli kikito numuti, linanimo aumatina yamu kolámenawae, loto oude-lute-kateu yau fulunumo kawa olu oloto pi lomaiye, loto kolone.¹⁰ Eti loto koloba, ido aya fulunumo monawa nosa naba ámaigu yauti olu omude kami we yakafo oiya ama yaki olu omude kenami ne. Ido neta-mata yaidana-amaidana kofa-kofa oloto pi lumuto lofo fulunae, loto enami, ya amokafo kofa-kofa olu omude kenami ne, loto koli kikito umuto kiyaba o ede minone.

¹¹ Yamu ya linate yaki ade olu faka loti lamomu koliti loumu-umu o minalo. Etitu wenena mukite loumunawamo kawa ya Gotikafo kolito nasafili o ledageto, ya wenena mukite lamomu koliti siyane, lalole, loti ebola loumunawae, loti loumu-umu o minalo.

Polokafo mona ona kula yako Kolinti wenena mele gedami ka

¹² Etito ya sete-mulude lalo koli-koli onimo ka ya logiminagolowe. Kolalo. Lamo moda felegaga mo limo monalo moinonimo ya Gotidokati ne. Mikaleka ama ka manedeu negu yauti monawa ya melámone. E'e, Goti nasafilila yakafoko adelo olu faka lito mikaleka wenena muki omunido ya monawa melone. Ido linate kiliyanigu ya moda oto dito aya monawa meloninako, yamu ka ma ukadelo minámaito moda oude-lute-kateu lalo koli-koli onimo ka ya lo oloto melone.

¹³⁻¹⁴ Yamu kolalo. Lufuwa wi fulo gedonigu ya ka ailo-ailo ma wiyámone. E'e, linate moda katoti monawa kolife lenawado, yamako wi-wi one. Etito komu ya lamomu koliti kefoma kolife loti kolafa, ido aiga ya moda kolife lo fuli lenawamo ne, loto sene-muluneu kolito kiyaba o minowe. Moda kolafe? Wekolate Yesu kamenalalo ya lamo linatemu kolito alikani enumo yamaidana oti linate yaki lamomu koliti alikani enawamo ne, loti kawa mona ya koli fuli lenawamo ne, loto kolito ya kiyaba o minowe.

¹⁵ Aya yamu kolito linate ya kamena lele ya lalo kolinawamo ne, loto komu linatedoka oto geyetoto,¹⁶ ya linatedokati uto Masedonia ebalo minoto, ya itibito Masedonia ebalekati ya kofa linatedoka enae, loto kolowe. Ido yaloti ya linate ane olu faka loti Yudia ebaleka nilifi melenawamo ne, loto kolowe.

¹⁷ Namu ya eti loto kolito lomo ya moda itibi-natibi oto fa ka lofe? Ido eti enae, loto kolomo, ya mikaleka mona meleto kamena lawoko ya faifa O, loto, ido E'e, loto, lelewai ya olu lawoko ito lofe? E'e, etito minámaiye!¹⁸ Goti ya ka ona aboga nenako, yamu lamo ka logimonimo ya faifa O, loto ido E'e, loto lakoina ekeleto ádone.

¹⁹ Moda kolafe? Linate kiliyanigu yau Goti nalafo Kilisto Yesu ya namole Sailasile Timotile kala kuwa lo oloto melonimo we yakafo O, loto ido E'e, loto lelewai olu lawoko meleto ádaiye. E'e, amo ya kamena-kamena moda O, lotoko ya liye.²⁰ Aya yamu kolalo. Gotikafo eti enae, loto lo mele lomami ka muki ya Kilistodoka moda O, lotoko ne. Etito nemoma nenako, yamu amodokati ya lalimo moda Onale, loto Goti kuliya olu faka lo minone.

²¹ Ena linateki lamoki Kilisto lulau mino edonimo mona olu auma wi ledami we, ido yá nowala fili ledami we ya Goti aimola ne.²² Amokafo aimola lebonala o ledami ne. Ido aiga lumunami neta yauti komu apito lomami neta ya aimola Ouna luteu mele ledami, ya etito netawa muki lumunagoliye, loti kolinagilae, loto luteu mele ledami ne.

²³ Ena Goti ounelune-kane neyefe limo we omunalalo ya ka ona ama logiminagolowe. Kolalo. Linate keina naba-naba kolitenawae, loto linatedoka Kolinti numudo ya kofa itibito ámowe.²⁴ Eti lomo ya linate koli kikitina ya kiyabala we naba ya minone, loto ádowe. E'e, koli kikitina yakafo olu auma wi gedageto auma witi nedi minae, loto kolomoma nenako, yamu lalo kolinawae, loto linateki lakoina amo lonola olonimo wenena minone, loto lowe.

2

¹ Etito ya kofa keina kolitenune, loto itibito linatedoka ámenagolowe, loto lune-kaneu auma wito kolowe. ² Moda kolafe? Namu keina ka giminamo ya kemakafo sene-mulune olu lalo o nedename ne? Linate keina olu gimonetoma ya egaidana oti itibiti sene-mulune olu lalo o nedename? ³ Etito ya linate alikani numunawamo wenena minafa, ido linatedoka oto keina kolitena, loto komu lufuwa wi fulu gedomo ya namu neta mamu lalo kolinamo ya linateki lakoina lalo kolinawamo ne, loto linatemu auma wito kolomo nenako, yamu lufuwawa ya wi fulu gedomo ne. ⁴ Moda kolafe? Komu lufuwa wi fulu gedomo ya sene-mulune keina oto ogofu naba-naba kolito, kufu omo omune nowala naba-naba lomaito lufuwawa ya wiyomo ne. Etito wiyomo ya linate katoti keina kolinawae, loto wiyámowe. E'e, linate senemulune naba-naba gimomo mona ya kolife loti kolinawae, loto lufuwawa ya wi fulu gedomo ne.

Lifima mino edami we lifimala ya kilili o edalo, loto logimami ka

⁵ Etito nefa, ido wewa mona olu kopaitami ya namoko keina nomámaiye. E'e, linate muki yaki keinawa maleka gimaima ne. Ido malekale, lomo ya ka auma wito lotena, loto faifa keinawa maleka gimami ne, loto lowe. ⁶ Ido linate maleka muki ya lifima ka loumonimo ya moda ne, loti ⁷ oiya ya wewa siya-mulunau keina naba-naba fuluto u kopa otenaiye, loti lifima kawa kilili o edeti, ido olu auma wi edenawamo, ya moda lalo minenagoliye. ⁸ Yamu ya linate seti-muludi umamo mona ya ilibalo, loto kati oluto logimowe. ⁹ Etito komu lufuwa wi fulu gedomo yama linate kawa muki ya koliti meyalo melenawafemo, ido melámenawae, loto linatemu kolife loto kolinae, loto komu lufuwa ya wi fulu gedomo ne.

¹⁰⁻¹¹ Ena linate ya we ma lifimala kilili o edenawamo ya namoki ya kilili o edenamo ne. Moda kolafe? Satani kala kiyami mona ya moda koli minoninako, yamu olu afima o ledetenaiye, loto wenena lifimani kilili o gedomo ya linatemu kolito ya Kilisto omunalo ya lifimani kilili o gedomo ne.

Polokafo Taitusi monila wilami ka

¹² Ena Tolowasi numudo o fedeto ya Kilisto kala kuwa lalo lo oloto melenae, loto kolomo ya Wekolakafo kanu wi nedaifa, ¹³ ido mono koinanefo Taitusi ya monila wilofa, linatedokati itibito ámami yamu ouneu ya you amene minámaito, moda unagolowe, minalo, loto logimito fulu gedeito monimo uto Masedonia ebalu ya owe.

Kilisto kala kuwa ya ladanuwa imo ka

¹⁴ Ido Kilisto lulau mino edonimo yamu Gotikafo aimola aumala mino ledaito, neta-mata muki olu afima edenumo kanulalo ya lilimito u-u ito, wenena eba negu-negu ya lamodokati kala kuwa koliti aimola ladanuwala kolinawamo mona olu oloto piyami we ya siyane naba-naba loumowe. ¹⁵ Aya yamu kolalo. Wenena maleka olu omuni kami wenena, ido maleka u kopa unawamo wenena, muki kiliyanigu yau kala kuwa lo oloto melonimo, ya Kilisto ladanuwala imo neta, Gotikafo lalo kolami neta ya minone. ¹⁶ Moda kolafe? Wenena maleka fulunawamo kanudo minamo yamu kawa kuwa ladanuwa kolamo ya fulunawamo monawa ya olu oloto pi gede minaiye. Ido maleka kofawa minowa-minowa enawamo kanudo minamo yamu kawa kuwa ladanuwa kolamo ya kofawa minenawamo monawa ya olu oloto pi gede minaiye. Yamu kemakafo lonowa ya ogofuto olunaiye? ¹⁷ Linate ya moda leyefe loti leye minae. Wenena muki Goti kalalo yati ya kifanakoukame olunune, loti lonowa olamo yaidana oto olámone. E'e, lamo ya Goti omunalo Kilisto lulau mino edeto oude-lute-kate mo loto minonigu yauti Gotidokati ka lo oloto ya melone.

3

Gotiki kutifi ledami ka kofawa lo oloto melamo ka

¹ Ena lamo kulite kofa apito olu faka lenune, loto lobe? Ido lamo ya wenena maleka yamaidana oto mono lonote ido monate yamu ya mate ka lufuwa witi lomamo ya oluto oto linate giminube? Ido linate yate lufuwa yaidana witi lamo adelo olu faka lenawamo nefe? ² E'e, lamo mono lonote monawa olu oloto piyami lufuwate oude-lute-kateu nemo lufuwa ya linate ya minae. Eti o minamo yamu wenena muki yate linate monatina ya lufuwa yamaidana ito koti kofe loti kolamo ne. ³ Eti amo ya lamo lonote yamu lufuwa neta ma Kilistodokati ami yaidana oto linate ya eikawa witi minae. Aya lufuwawa ya yá nowalakafa wiyámaiye. E'e, kofawa minowa-minowa oto nemo we Goti Ounakafa wiyaiye. Ido kifana ketalo ya lufuwa wiyámaiye. E'e, wenena ouni-lunigu yau ya wiyaiye.

⁴ Eti lonimo ya moda Kilistodokati Goti onobalalo koli kikito umuto ya lone. ⁵ Eti loto loba, ido lonowa ya lalimokafa ogofuto olone, loto kolinumo ya ma minámaiye. E'e, lono ma ogofuto olunumo ya moda Gotikafo olu auma wi ledenami yako ogofuto olunumo ne.

⁶ Ido amokafa moda amoki kutifi ledami mona kofawa lonola ya ogofuti olunawamo ne, loto olu auma wi ledami ya lo melami ka lufuwa wiyagu yauti ma minámaiye. E'e, moda Ounadokati ya ne. Moda kolafe? Lo melami ka lufuwa wiyamo yakafo wenena gini fulu-fulu ifa, ido Ounakafa ya olu omude ko minaiye.

⁷ Ena lo melami ka, kifana ketalo lufuwa wiyami ka, wenena gini fulu-fulu imo ka lonola ya moda lamenaki aito, ya Mosese kola-wela lamena naba ito, Isilaeli wenena yate kolau ya ogofuti kogo eyámamo ne. Ido aya lamenawa ya kamena lina efemako minoto eifaiye. ⁸ Ido Ouna lonola lamenala yamo olu fulo edeto lamena naba-naba ona imo ne, loti kolámafe?

⁹ Aya yamu kolalo. Lifima olu lomami ka lonola ya lamenaki amima nenako, yamu monatina efe limo ne, loto lo ledami ka lonola yakafo olu fulo edeto lamenala naba-naba ona kula ne. ¹⁰ Etito aya lamenawa naba-naba yakafo komu neta lamenala ya olu afima o edeto lamena ona feke loto linako, yamu komu neta lamenala ya ma eyámenagolone. ¹¹ Moda kolafe? Kamena lina efemako minoto eifami monawa ya lamenaki aima nefa, ido minowa-minowa oto minenami monawa yakafo olu afima o edeto lamenala naba-naba ona kula ne.

¹² Aya yamu kolito kiyaba oto minoninako, yamu aumafoto loto kawa lo oloto mele-mele one. ¹³ Mosese mona melami yaidana oto melámone. Amodoka ya lamena kamena lina efemako minoto efinami mona ya Isilaeli wenena kogo eyetenawae, loto lafo-lafokafa kola-wela olu falukami ne. ¹⁴ Eti imo nefa, ido aya wenenawa luni-kani omuna likainako, yamu adeinati Gotiki kutifi gedami ka lilau yauti kato-kato amo, ya falukuto nemo monawa, kolife ádamo mona ya mino gedemo uto uto, oiya ama yaki moda ayaidanako oto mino gedami ne. Moda kolafe? Kilisto lulau mino edenawamo yako olu oloto pi giminami ne. ¹⁵ Etito nefa, ido adeinati Mosese kala lufuwa kato-kato amo kamenalo ya ouni-luni-kani olu faluku gedami minomo wamo, ya onema yaki moda ayaidana oti minae. ¹⁶ Eti o minafa, ido maleka ya ouni olu eleyapa witi Wekoladoka amo, olu falukami monawa ya olu fulu gedeto, olu oloto pi gimi-gimi iye.

¹⁷ Ena Wekolawa ya Ouna ya ne. Ido Wekola Ouna minaido, yalo ya efilito, olotoko minenumo mona ya ne. ¹⁸ Etito lalimo muki ya kote-wete olu falukámageto minonimo, ya wenena noku kamamuni nemo yamaidana oto Wekola lamenala yakafo lamena o lede-lede imo, ya aya Ouna nemo we Wekoladokati ya aimola lebonala bulu lede-lede imo, aya lamenalawa yakafo mino ledami ya u naba-naba uto minomo unami ne.

4

Lamena o ledami mona ya luteu melami ka

¹ Etito ya Gotikafo milumate kolito aya lonowa lomainako, yamu keina kolito lumu fou ádonimo ne. ² E'e, wenena ukanido kolinawamo mona falukuto nemo mona muki ya moda mete umutone. Wenena koni wi-wi amo monalo ya moinámone. Ido Goti kala ya olu kopaitámone. E'e, ka ona kula ya wenena muki omunido lo oloto melonimo, ya moda Goti onobalalo lono oluto ido mona melonimo ya eyefe loti lunigu moda kolife loti kolinawae, loto eti o-o minone.

³ Etito minoba, ido lo oloto melonimo kawa kuwa lalo ya falukuto nefe? U kopa unawamo wenena kolato ya moda falukuto nemo ne. ⁴ Eti amo wenenawa ya kawa kuwa lalo lamena o gedageto ya Goti lebonala ona nemo we Kilisto lamenala eyetenawae, loto oiya ama mikaleka wenena gotinina Satani yakafo koli kiki ádamo wenena luni-kani omuna ya olu liko gedami ne.

⁵ Moda kolafe? Lalimo kate kute ya lo oloto melámone. E'e, Kilisto Yesu ya Wekola ne, loto, ido lamo ya Yesu yamu kolito linate koubanabatina wenena ya minone, loto lo oloto mele-mele o minone. ⁶ Aya yamu kolalo. Gotikafo adeina monau akaima ya sinidigu ya lamena enaiye, loto olu oloto piyami we amo aimola yakafo Kilisto kola-welalo ya Goti lamenala eyefe loti kolinawae, loto oude-luteu lamena o ledami ne.

⁷ Etito nefa, ido aya auma naba-naba ona kula ya lalimo aumate minámaiye. E'e, moda Goti aumala ne, loti kolife lenawae, loto netawa lalo ona lomami ya wenena netanina lalo kaba masa lulau melamo yaidana oto luteu ya olonimo ne.

⁸ Muki ebau moinonimo ya keina naba mona-mona yakafo miwi ledenae, loto o fede lumu-lumu ifa, olu kopa o ledámami ne. Ido kate kife lenumo kanute ya ku ledenae, loto o fede lomaito kate mumudi ki-ki oba, ido kate ya u kopa áumami ne. ⁹ Ido wenena muki yate olu kopa o ledenuwe, loti liyado-liyado afa, ido Metefo ya fulu ledámami ne. Ido lofo fulunuwe, loti lofato lumu fou lo-lo oba, moda folámonimo ne. ¹⁰ Yesu kofawa minowa-minowa imo monala ya lamo ukadelo oloto pinaiye, loto kamena-kamena ya Yesu ofo folamo yamaidana oti lamo yaki lofo fulunuwe, loti o-o amo monawa ya ukadelo olu mofuto moni-moni o minone.

¹¹ Moda kolafe? Yesu kofawa minowa-minowa imo monala ya lamo ukade ama fulunami ukadelo ya oloto pinaiye, loto lamo kofawa minonimo wenena ya kamena-kamena Yesu yamu oto fulunumo monawa fede lumu-lumu iye. ¹² Etito ya fulunumo monawa yakafo lamodoka lonola olu-olu o minaifa, ido linatedoka ya kofawa minowaminowa enawamo monawa yakafo lonola olu-olu o minaiye.

¹³ Ena ka ama kolalo.

Koli kikito umomo yamu lo oloto melowe, loto ka mono lufuwau (*Sng 116:10*) nemo yamaidana oto lalimo koli kikitonimo wenena yaki moda koli kikito umonimo yamu lo oloto mele-mele o minone. ¹⁴ Eti loto lo oloto melonimo, ya Wekola Yesu olu nedi edami we yakafo lalimo yaki ayaidana oto Yesuki lakoina olu nedi ledeto, ya linateki lakoina lilimito aimola minaido ya dinagoliye, loto kolito ya lo oloto mele-mele o minone. ¹⁵ Etito ya amo nasafilila ya wenena naba-naba so loto mino gedageto ya u naba-naba unamima nenako, yamu siyane naba-naba loti ebola loumumo uti uti Goti kuliya olu faka lo-lo enawae, loto linatemu kolito ya netawa-matawa muki olu oloto pi lomami ne.

Koli kikitonimo mona yakafo auma wi ledami ka

¹⁶ Aya yamu ya lumu fou ádonimo ne. Ido ukade ya moda u kopa unae, loto o-o ifa, damoto oude-lute-kate moda kamena-kamena olu kofawa o lede-lede imo ne. ¹⁷ Moda kolafe? Oiya amaleka ya keina kolonimo mona ya fa neta kamena lina efemako minoto fuli lenami keina ya lonola olumo uto, moda ekeina lamena lalo neta ona kula

olufe-fe lo lede minami yakafo keinawa oiya ama kolonimo ya olu fulo edeto u naba-naba dimo uto minowa-minowa oto minenagoliye. ¹⁸ Etito ya netawa-matawa oiya amaleka eyonimo neta yamu metolito kolámoto minone. E'e, eyámonimo neta yamuko metolito kolito ya minone. Moda kolafe? Oiya amaleka eyonimo neta ya kamena lina efemako minoto fuli lenagolifa, ido eyámonimo neta ya moda minowa-minowa oto minenagoliye.

5

¹ Etito lamo mikaleka ukade ya seli numuna yaidana oto fulu fitala kiyagetoma, ya Gotikafo kosinauka minowa-minowa oto minenami numuna, wenena anikafo olufe ádamo numuna olu oloto pi ledami ne, loto kolife lo minone. ² Aya yamu ya oiya ama minonimo ya kosinaiti numude ya kolouto winune, loto auma wito kolito ya au-au loto minone. ³ Etito kolouto wiyogeto oude ya apako minámenaiye.

⁴ Moda kolafe? Lamo oiya ama seli numugu fa minoto ya keina kolito au-au lo minone. Eti onimo ya aya ukade olu fulitenuwe, loto kolámone. E'e, moda kofawa minowa-minowa oto minenumo mona yakafo fulu fitala kinami netawa ya mikilitageto kosinau ukade winune, loto kolone. ⁵ Ena Goti aimola yakafo aya netawa ya olunawae, loto olu oloto pi ledami ne. Ido moda ona giminae, loto lilibito Ouna ya olu komu meleto lomami ne.

⁶ Yamu ya kamena-kamena lalo kolito auma wito mino-mino one. Eti onimo ya moda ukade ama mikaleka numude yaidana oto neto yau minonimo kamenalo ya numude ona Wekoladoka nemo yau minámone, loto kolife lone. ⁷ Etito ya koli kikito umonimo monalo yaloko moda monimoni o minone. Omudekafo eyonimo monalo ya moinámone. ⁸ Aya yamu ya moda lalo kolito auma wito minone. Ido oiya eti-mati ya ukade mikaleka numudeu yati uto numude ona yau dito Wekolaki lakoina minonimo neko moda lalo agi ne, loto kolone.

⁹ Etito ya ukade amaleka fa minenubemo, ido fulitito unube? Moda aimola ona lalo kolinami mona yako melenuwe, loto auma wito kolito ayalo yako moni-moni o minone. ¹⁰ Moda kolafe? Lalimo muki ya Kilisto olu kalo mele ledenami folomolalo ya olu nedi ledenami ne. Ayalo ya mikaleka ukadeu minonimo kamenalo ya mona lalo melobe? Ido fa mona, nosámami mona melobe? Mona yaidana-amaidana melonido, ayalo ya lifima efe lotoko itibito olunagilae, loto olu nedi ledenami ne.

Kilisto koli kikito umuti Gotidoka itibalo, loto logimami ka

¹¹ Etito ya Wekola koliya kolonimo mona ya kolife lo minoninako, yamu wenena kani oluto ka logimi-gimi one. Eti o minonimo ya moda Goti onobalalo oloto minone. Ido linate omunido yaki monate moda oloto ne, loti lutigu koli minae, loto kolowe. ¹² Eti lonimo ya kofa lalimo kulite olu faka loto logiminuwe, loto ádone. E'e, wenena mate atuwako eyamo neta yamuko koliti inanimoni kulini olu faka lo minafa, ido kula lulau nemo yamu kolámamo wenena ya linate yate ka itibiti lebote logiminawamo ka ma logiminuwe, loto eti loto lo minone. ¹³ Moda kolafe? Lamo ya kudu-kudu kilonimo neko, ya moda Goti yamuko kolito ya fa kilogi ne. Ido kate-manede efe loto nemo, ya moda linate yamu kolito ya eti o minone.

¹⁴ Aya yamu kolalo. Kilisto siya-muluna lomami mona yakafo ika o ledeto luteu yau lonowa auma wito olaito ya eti loto kolone: We lawoko yakafo wenena muki yamu kolito folainako, yamu wenenawa muki ya moda folamoidana iye, loto kolone. ¹⁵ Etito wenena muki yamu kolito folami, ya kofawa minamo wenena ya kofa inanimonimu koliti moinámenawae, loto folaiye. Moda wewa lalimotemu kolito fulutoto kofa itibito neidami wewa yamu koliti moninawamo ne, loto wenena muki yamu kolito folaiye.

¹⁶ Etito lalimo ya oiya amalekati ya wenena ma geyenumo ya mikaleka mona meleto geyámenumo ne. E'e, komu ya Kilisto yaki eyonimo ya mikaleka mona meleto eyoba,

ido oiya amalekati ya etito eyámone. ¹⁷ Yamu kati kife loti kolalo. Kilisto lulau mino edamo wenena ya kofawa ailo olu oloto pi gedaiye. Komu neta lila ya moda fuli lito, ido neta-mata muki ya kofawa ne.

¹⁸ Ido aya neta-mata muki-muki ya moda Gotidokati ne. Amoki lamoki kuwolafo-kuwolafo minonimo mona yama Kilistokafo kilili o ledeto, itibito olu aimoladoka o ledami ne. Eti o ledeto ya aya ka, itibito olu aimoladoka o ledami kawa ya wenena muki logimalo, loto lonowa ya lamo adeu melami ne. ¹⁹ Aya kawa ya etito ne: Goti ya Kilisto lulau mino edami ya mikaleka wenena kuwolafo minamo monanina kilili o gedeto itibito olu aimoladoka o gedami ne. Eti o gedeto ya nosámami monanina lifimawa gimámoto, ido aya kawa, itibito olu aimoladoka o gedami kawa ya logimalo, loto lonowa ya lamo adeu melami ne.

²⁰ Aya yamu ya Kilisto welaloti ya kala kuwa oluto moinonimo wenena ya minone. Eti o minonimo, ya Gotikafo kati oluto auma wito ika o gedenae, loto lamo weteu yau minoto logimami yamaidana oto Kilisto welaloti kati oluto ya Gotidoka itibalo, loto auma wito logimone. ²¹ Amo ya nosámami mona ma melámaifa, ido Gotikafo lamomu kolito ya amo lulau mino edonimo yamu Goti monala efe limo ya olu lamodoka mofu ledenae, loto nosámami monate lifimawa muki olu amodoka mofu edaiye.

6

Aposolo lono olamo we ya ka keina naba olu moufamo ka

¹ Lamo ya Gotiki lono lakoina oluto linate ya kati oluto eti loto logimone: Goti nasafilila olutamo ya u fa netaidana oto olu kopaitotenuwe, loti koti olalo, loto auma wito logimone. ² Moda kolafe? Amokafo eti limo, Sene-mulune lalo imo kamenalo ya ka lanimo moda kolowe. Ido omuga komo kamenalo ya moda agalo olu faka lowe, loto ka mono lufuwau (*Ais 49:8*) ya nemo ne. Yamu kolalo. Oiya ama ya moda siya-muluna lalo imo kamena ona ya ne. Moda kolafe? Oiya ama ya moda olu omuga kami kamena ya ne.

³ Lamo ya wenena mate mono lonote yamu ka nosámami lotenawae, loto ya uteba winawamo mona lawoko ma melámonimo ne. ⁴ E'e, Goti kouba-naba o edonimo monalo ya monimo uto aya monawa yako gilibi-gilibi o minone.

Etito ya ka keina ailo-ailo o fedaigu yau aumafofo loto minoto ya kouba-naba o edonimo monawa ya gilibi minone. Ido keina mona-mona fede lomaigu, ido ka mammo ika yaleka-waka o ledaigu, ido ka mammo nela wi kiki lo ledaigu yau kouba-naba o edonimo monawa ya gilibi minone. ⁵ Ido kamena-kamena lofoti, nela wi ledeti, ika yaleka-waka o ledagu yau kouba-naba o edonimo monawa ya gilibi minone. Ido lono ya koiya fito olu minoto, oku yaki onámoto Metefo loumutoko minoto, kadunamu yaki fuluto mino-mino onimo ya kouba-naba o edonimo monawa ya gilibi minone. ⁶ Ido oude-lute-kate mo lotoko minoto, kate-manede kolife loto minoto, sete-mulude you loto minoto, wenena olu lalo o gede-gede onimo yaki ya kouba-naba o edonimo monawa ya gilibi minone. Ido Ouna Felegaga lulau mino edeto, sete-mulude ona kula gimito, ⁷ ka ona kula lo oloto melonimo, ido Goti aumala mino ledami yaki ya kouba-naba o edonimo monawa ya gilibi minone. Ido ile-kimi yaidana oto ya efe limo mona ya ade onalekaki adowalekaki olu kikito minonimo mona yaki ya kouba-naba o edonimo monawa ya gilibi minone.

⁸ Ido wenena maleka yate kulite olu faka lo-lo afa, maleka yate kulite olu afima o lede-lede ae. Ido wenena maleka yate ka nosámami lo lede-lede afa, maleka yate ka lalo lo lede-lede ae. Aya mona muki mele ledagu yau Goti kouba-naba o edonimo monawa ya gilibi minone. Ido wenena mate leyeti ya koni wiyamo wenena minae, loti leyafa, lamo ya mona ona kulako melonimo wenena ya minone. ⁹ Ido lamo ya

fa wenena, leyámenawamo wenena yaidana oto ya minoba, wenena naba-naba moda leyefe lo minae. Ido fulunagilamo wenena yaidana oto ya minoba, kofawa mino-mino one. Ido Gotikafo monate olufe lo ledenae, loto lofo minaifa, ido lofo folámami ne. ¹⁰ Ido keina ka naba fede lumu-lumu ifa, sete-muludeu ya moda kamenakamena alikani o-o minone. Ido neta ko ánamo wenena yaidana oto ya minoba, wenena nabanaba mona lalo ko nenawamo mona ya api gilibi-gilibi o minone. Ido neta ma kefoki ko ánoba, neta-mata muki faifa olu minone. Aya mona-ana muki melonimo ya Goti kouba-naba o edonimo monawa ya gilibi minone.

¹¹ Aiyo, linate Kolinti wenena, lamo linate ya sete-mulude naba-naba gimito, ya weteuti ka ma miwito ádoto muki ya lo oloto gimone. ¹² Lamo ya sete-muludeu ya kanu ku gedámoba, linate linanimoni seti-muludigu ya kanu ku minae. ¹³ Yamu ya linate nomilipane-mota yaidana oto ka ama logimowe. Kolalo. Lamo oude-lute-kate naba-naba gimonimo yaidana oti linate ya oudi-luti-kati naba-naba itibiti mele lamodoka italo.

Lalimo ya Goti felegaga numuna ya minone, loto limo ka

¹⁴ Linate ya Goti koli kikito umámamo wenena yaki kopa koina witi lakoina ekeleti moinámalo. Moda kolafe? Efe limo mona yakafo egaidana oto lo melami ka meni umamo mona yaki koina winami ne? Ido ko sinidimo yaki ido ko lamena imo yaki egaidana oti kutifinawami ne? ¹⁵ Ido Kilstote ido nosámami we naba Beliyalite ya egaidana oti luni lawoko melenawami ne? Ido Goti koli kikito umamo wenena yaki ido koli kikito umámamo wenena yaki monanina ya egaidana oti lawoko melenawamo ne? ¹⁶ Ido Goti felegaga numuna yaki ido kolofa kibe-lusa neta-mata yaki egaidana oto olu lakoitenumo ne? Moda kolafe? Lalimo ya Goti kofawa mino-mino imo we felegaga numuna ya minone. Etito ya Goti aimolakafo eti limo, Namu ya kiliyanigu ya minoto, amoki lakoina moninagolowe. Amu Gotinina ya minoneto, ido namu wenenane ya minenagilae, loto ka mono lufuwau (*Wkp 26:11-12, Ese 37:27, Jer 32:38*) ya nemo ne. ¹⁷ Aya yamu ya Wekolakafo ka ma eti limo, Amu kiliyanigu yauti uti fele ailo ya minalo. Fuma wiyami neta ya ma olámalo. (*Ais 52:11*) Ido namu ya linateki koina winagolowe. (*Ese 20:41*) ¹⁸ Namu ya Metibo minoneto, ido linate ya nanimo nanefo olunefo minenagilae, loto Wekola auma aboga yakafo eti limo ne, (*2 Sml 7:14, 7:8*) loto ka mono lufuwau ya nemo ne.

7

¹ Aiyo, sene-mulune gimomo wenenanemotao, kawa lo mele ledaima nenako, loto yamu ukade-oude olu fuma winami mona muki ya kilili oto Goti koliya kolito felegaga mo limo monalo yako efe loto meyalo melokele.

Polokafo Kolinti wenena yamu lalo kolami ka

² Seti-muludigu yau eba ma lomalo. Lamo ya wenena lawokoti maki olu nosámami o gedámonima ne. Ido lawokoti maki olu kopa o gedámonima ne. Ido lawokoti maki netala-matala ma ipoto olunune, loto koni wiyámonima ne. ³ Eti lomo ya ka nosámami fi giminae, loto ádowe. E'e, lamo moda linateki lakoina fulunuwe, loto ido kofawa minenuwe, loto luteoude naba-naba gimone, loto komu logimitomo moda kolitamoma ne. ⁴ Linate yamu kolomo ya moda auma wito lalo kolito gebotina naba-naba lo minowe. Keina naba fede lomaigu yau linatemu kolomo mona yakafo sene-mulune olu you loto mino faito nedaito alikani naba-naba omo ya fuli ádenagoliye.

⁵ Moda kolafe? Lamo ya Masedonia ebalo o fedonimo kamenalo ya ukade amene meleto ma minámone. E'e, ka keina mona-mona ya fede lomami ya wenena maleka

yate moila fi lomato, ido luteu ya kate mumudi ki minone. ⁶ Etito minoba, ido keina kolamo wenena olu you lo gede-gede imo we Goti yakafo Taitusi ilifaito lamodoka oto minoto ya olu you lo ledaiye. ⁷ Ido amo ya oto mino ledami yamu lalo kolonimo yako minámaiye. E'e, linate yamu amo siyamuluna olu you lo edami kawa yaki oluto oto lolomaido ya Gotikafo sete-mulude olu you lo ledaiye. Kawa ya eti loto lolomami, Linanimoni yate namomu auma witi kolamo ka, ido seti-muludigu naba-naba koliti kufu nema o minamo ka, ido linateki namoki sete-mulude lawokoko meletu minenuwe, loti auma witi kolamo ka ya lonomaito, kolomo ya sene-mulune alikani naba-naba oto dito kolomo ne.

⁸ Yamu kolalo. Komu ya lufuwa wi fulu gedomo yakafo linate olu miluma koli gimami, ya aya yamu namo sene-mulune moda lalo iye. Komu ya sene-muluneu miluma kolomo nefa, ido oiya ama ya eti loto kolowe: Aya lufuwa yakafo kamena lina efemako olu miluma koli gimaifa, ⁹ ido oiya ama ya moda lalo kolomo ya linate miluma kolamo yamu minámaiye. E'e, milumawa kolamo mona yakafo olu seti-muludi eleyapa wi gedami yamu lalo kolomo ne. Moda kolafe? Gotikafo lalo kolami monalo ya meleti milumawa kolamoma nenako, yamu lamo olu kopa o gedenumola ma minámaiye. ¹⁰ Yamu kolalo. Gotikafo lalo kolami monalo meletu miluma kolinumo mona yakafo sete-mulude olu eleyapa winumo mona ya olu oloto pi lede-lede o minaiye. Ido aya yamu olu omude kaima nenako, sete-muludeu keina kolámenumo ne. Etito nefa, ido mikalekatiko miluma kolonimo mona yakafo u kopa unumo mona olu oloto pi lede-lede o minaiye.

¹¹ Moda kolafe? Aya monawa Gotikafo lalo kolami monalo meletu miluma kolamo monawa yakafo linatedoka ilawa kulawa olu oloto pi gedami ya eti loti kolalo: Ayalo ya moda auma witi kolimo uti ya nosámami mona yamu lonimo ka ya olufe lenuwe, loti lono auma witi oluti, ido mona nosámami kiliyatigu nemo yamu auma witi goduti, ido lifima mino ledetenaiye, loti koli naba-naba koliti, ido lamo kofa leyenune, loti seti-muludigu naba-naba koliti, ido mona nosámami melami we ya lifima auma witi itibiti olu umuti, ya etiti aya kawa ya olufe lamo yamu linatedoka keinawa ma minámaiye, loto olu oloto pi gedami ne.

¹² Etito komu ya lufuwa wi fulu gedomo ya wewa mona nosámami melami yamuko lufuwa ya wi fulu gedámowe. Ido wewa olu nosámami o gedami wenena yamukiko lufuwa ya wi fulu gedámowe. E'e, moda linate yate inanimoni monatina lamomu auma witi kolamo monawa ya moda oloto piyageto Goti onobalalo moda kolife lenagilae, loto aya yamu lufuwa ya wi fulu gedomo ne. ¹³ Yamu ya sete-mulude olu you lo ledetaima ne.

Ido lamo sete-mulude olu you lo ledami yako minámaiye. E'e, linate muki yate Taitusi ounalula-kala amene melami mona mele umamo yamamu siya-muluna alikani imo mona ya eyeto lamo sete-mulude yaki alikani naba-naba iye. ¹⁴ Moda kolafe? Namu komu ya linate gebotina ya Taitusi loumomo kalo ya moda ukanelo kolámomo ne. E'e, linate logimonimo ka muki ya moda ona kula nemoma ya moda ayaidana oto Taitusi onobalalo gebotina lonimo kawa ona kula nemo monawa moda oloto pito ne. ¹⁵ Ido amokafo linate kala ki gimami ya linate kiliyatigu minami kamenalo ya linate muki koli koliti ukadi ololo ito amoki koina witi welalo golodamo mona yamamu kala kito ya moda siya-muluna naba-naba gimami ne. ¹⁶ Ena netamata muki moda olufe-fe lenagilae, loto linatemu auma wito laloko kolomo yamu senemuluneu ya alikani o minowe.

8

Yelusalemu mono wenena ani olu faka lo gedamo ka

¹ Ena mono wenenane-motao, Masedonia ebalo numudo-namado monolo mau wi-wi amo wenena ya Goti nasafilila gimami yamu logiminagologe. Kolalo. ² Aya wenenawa

ya keina naba-naba fede gimito kepa mele gimaiifa, ido ayalo ya seni-mulunigu lalo naba koli-koli o minae. Ido aya kamenalo yaki neta ma ko ánoti futuwako ona minafa, ido ayalo ya mono wenena malekamu ya koliti ani olu faka lenune, loti neta-mata kifana-afana naba-naba olu mau wi-wi ae. ³ Eti amo ya moda ogofuti giminawado nemo yako gimámae. E'e, ogofuti giminawamo nedo ya kofa maki mulalo-mulalo meleti olu mau wi-wi amo ne. Namu moda kototo ya lo oloto melowe. Eti amo ya inanimoni seni-mulunigu lalo koladoti ya eti ae. ⁴ Etito ya mono wenena maleka yate felegaga wenenawa ya ani olu faka lamo wenena yaki koina wito lakoina nasafili o gedenuwe, loti aumafofo loti kate fiti wako lo ledamo ne. ⁵ Lamo ya neta ma fa giminawae, loto kate kiyonimo nefa, ido amo yate aya kate kiyonimo mona ya olu fuloti, komu inanimoni ukani-ouni-luni-kani muki ya Wekola umuti, ido yaloti ya Goti kala lalo kiyami monalo meyalo meleti ya lamoki lakoina lomae.

⁶ Yamu lamo Taitusi kala olonimo ya amokafo aya nasafili lonowa ya linatedoka komu apito olu oloto piyami yamaidana oto oiya ama yaki lonowa ya moda olu fuli lenane, loto auma wito loumone. ⁷ Etito ya linate koli kikitamo, ido lo oloto melamo, ido ka kolife lamo, ido auma witi kolamo, ido seti-muludi lamoki kutifi ledamo, yaleka mona muki ya linate auma witi mele minamo ya moda ayaidana oti mono wenena ani olu faka loti nasafili o gedenawamo monawa yaki auma witi melalo.

⁸ Eti logimomo ya moda lo mele gedowe, loto ádowe. E'e, linate seti-muludi gimamo monatina ona kula moda lilibinawae, loto mono wenena maleka auma witi kolamo monanina yakafo linate monatina kepa mele edenaiye, loto lowe. ⁹ Yamu kolalo. Wekola Yesu Kilisto nasafilila ya linate moda koli minae. Amo ya neta-mata muki ko naifa, ido linatemu kolito netawa-matawa muki fulitito fa we bulami, ya linate ya neta ko namo wenena bulu gedenae, loto u fa we bulaiye.

¹⁰ Ido oiya ama ya mono wenena liligaleka ani olu faka lo gedenawamo monawa yamu ka ma logiminae. Ya koliti meyalo melenawamo ya moda u efe lenaiye. Linate komu melege malomati ya monawa apiti melamo yamako minámaiye. Moda u komu meleti monawa melenuwe, loti seti-muludigu lalo kolamo wenena ya linate ya minae. ¹¹ Aya yamu oiya ama yaki moda eti enuwe, loti auma witi kolamo monawa melamo yamaidana oti moda kulawa oloto pi fuli lenaiye, loti netatina adigu olu minagu yauti moda giminawamo monawa ya mele fuli lalo. ¹² Moda kolafe? We makafo neta giminae, loto kolinami, ya Gotikafo netala mino edami ya eye fuli linako, yamu ogofuto giminami ya moda lalo eyenagoliye. Ido mino edámenami neta yamu ka ma minámenami ne.

¹³ Eti loto logimomo ya moda wenena liligaleka olu you lo gedogeto, ido linate ya keina kolinawae, loto ádowe. E'e, moda lakoina ayaidako oti mino kolinawamo ne, loto lowe. ¹⁴ Etito oiya ama ya linate neta-mata ko nado ya iya meleti wenena netanina minámami wenena giminawamo, ido kamena malo ya amo neta-mata ko nenawado ya iya meleti linate moni wilinawamo neta ma olu oloto pi gedato, ya moda lakoina ayaidako oti mino kolinawamo ne. ¹⁵ Aya yamu ya ka ma eti limo, Weni-neta kuliya mana ya naba olu mau-mau witi moinamo wenena yate leiga neta koilámamo ne. Ido kefolo olu mau wiyamo wenena yate mamu moni wilámae. Moda ogofuto ne, loto ka mono lufuwau (*Kis 16:18*) ya nemo ne.

Mono lono olu-olu amo we ma Kolinti numudoka enawamo ka

¹⁶ Ena Gotikafo Taitusi siya-mulunau lono olaito amo ya namo yaidana oto linatemu auma wito kolami yamu siyane, lalole, loto Goti loumokele. ¹⁷ Moda kolafe? Taitusi kala olonimo ka ya moda kolito meyalo melenae, loto kolami yako minámaiye. E'e, aimola lula-kalau yau auma wito linatedoka unae, loto lalo kolami ne.

¹⁸ Ido mono koinatefo we ma ya amoki lakoina olu ekeleto gilifi melonimo we ya numudo-numudo mono wenena mau minamo ya kawa kuwa lalo lo oloto melamo lonodo ya kuliya nemo we ya ne. ¹⁹ Ena yako minámaiye. Wenena ani olu faka lenumo nasafili lonowa olonimo yakafa Wekola aimola kuliya olu faka lenaiye, loto, ido lamo auma wito kolonimo mona yaki gilibinaiye, loto lonowa olonido ya aya wewa ya lamoki lakoina monito ade olu faka lenaiye, loti numudo-numudo mono wenena mau minamo yate ko melamo we ya ne. ²⁰ Etito ya mono wenena ani olu faka lenumo netawa naba-naba ya lamo olu mau wito oluto uto giminumo lonowa ya olu kopaitae, loti wenena mate lo ledetenawae, loto wewa Taitusiki lakoina ilifi melone. ²¹ Eti onimo ya moda mona efe limo melonimo mona ya Wekola yako eyefe lenaiye, loto minámaiye. E'e, wenena yaki monate eyefe loti kolinawae, loto kate kito wewa yaki ilifi melone.

²² Ido mono koinatefo we ma ya wewa lele yaki lakoina ilifi melone. Wewa ya kamenakamena mono lono ailo-ailo kepa mele umonido ya muki ogofuto aumafofo loto olu kolami we ya ne, loto eyone. Ido oiya amaleka ya linatemu lalo kolito komu lono olami yama olu fulo edeto auma naba-naba wito olu kolami ne.

²³ Ena Taitusi ya mono lono lakoina olomi koinanefo ya linate kiliyatigu yau olu-olu imo we ya minaiye, loti kolalo. Ido mono koinatefo we lele ya mono wenena numudo-numudo mau minamo wenena wenidoti ya mono lonodo moinami we, Kilisto kuliya olu faka lo-lo ami we ya minaiye, loti kolalo. ²⁴ Yamu linate setimuludi gimamo monatina, ido lamo gebotina lonimo ka ya kulawa gilibalo. Eti enawamo ya numudo-numudo mono wenena mau minamo ya moda kolinawae, loti eti o gedalo.

9

Mono wenena ani olu faka lenawamo ka

¹ Ena felegaga wenena ani olu faka lenumo lonowa yamu linate moda koli minanako, yamu egaidana oto ka fana ma lufuwa wi giminamo ne? ² Linate auma witi kolamo monatina ya moda koli minowe. Etito ya komu melegeloma yalo ya linate Giliki wenena Akaiya ebalo minamo yate mono wenenawa ani olu faka lenumo neta ya olu mau winune, loti ya eti o minamo ne, loto linatemu kolowe. Eti loto kolito, ya gebotina Masedonia wenena logimodo, ya moda linate auma witi lonowa olamo monatina yamu aya wenenawa yauti muki ya seni-mulunigu lono auma wito olaiye.

³ Etito ya linate moda netawa olu mau wi minamo ne, loto gebotina lonimo kawa ya fa neta otenaiye, loto, ido namo ka logimitomo ya kulawa enaiye, loto mono koinatefo ama ya moda gilifi melowe. ⁴ Netawa moda olu mau wi minamo ne, loto linatemu kane auma wito kiyomo ya nefa, ido aiga nanimo ya oto Masedonia wenenaki lakoina enumo, ya linate netawa olu mau wi fuli ádenawamo yamu ukanido kolitenawae, loto ádone. E'e, lalimo ya linate gebotina lonimo kawa yamu lalimo ukadelo kolitenuwe, loto ⁵ aya yamu ya mono koinatefo ama ya linatedoka gilifi meloneto, unawamo ya moda lalo enami ne, loto kane kiyowe. Eti loto kane kiyomo, ya linate yate mono wenenawa ani olu faka lo gedenumo neta naba-naba olu mau wito faifa giminuwe, loti komu lo melamo kawa ya kulawa olufe-fe lalo, loto wewa kani oluto, u komu mele ledenawae, loto gilifi melowe. Etito ya linate netawa giminawamo ya eleka lofaiye, loti kolinawamo ma minámaiye. E'e, netawa naba-naba faifa giminumo moda olufe-fe loitonimo ya lalo ona kolone, loti kolamo mona ya moda eyefe lenumo ne.

⁶ Aya yamu kolalo. Wenena mate neta kefo efemako olu kifinawamo ya faifa kefo efemako olu nenagilae. Ido mate neta naba-naba olu kifinawamo ya moda naba-naba olu nenagilae. ⁷ Yamu linate muki ya linanimotina seti-muludigu koliti kati kife loitado, ayalo yako netawa gimalo. Wenena mate kate olado ya gimoninako, keina kolone, loti giminawamo ya nosámenaiye. Moda kolafe? Seni-muluni alikani oti giminawamo wenena ya Gotikafo siya-muluna gimami ne.

⁸ Ena linate ya kamena-kamena oti meleti enawamo monatina muki ya moda ogofuti aumafofo loti mona lalo ya mele gimimo utiko minenawae, loto Gotikafo nasafili naba-naba linatedoka olu oloto pi gede-gede o minenami aumala ya moda mino edami ne.

⁹ Aya yamu ya eti limo,

Amokafo neta-mata ko ánamo wenena ya moda itili oto gimami ne. Amo efe limo monala ya moda minowa-minowa oto minenagoliye, loto ka mono lufuwau (*Sng 112:9*) ya nemo ne.

¹⁰ Ena amo ya neta olu kifinawamo ufa neta yaki ido weni-neta konuma kobina yaki olu oloto pi gimi-gimi imo we yakafo linate ufa netatina olu oloto pi gimimo uto efe limo monatina kulawa naba-naba olu oloto pi gedenami ne. ¹¹ Eti o gedenami ya wenena mate neta mamu moni wilinawamo ya linate yate faifa giminawamo neta-mata muki ko nenawae, loto olu oloto pi gimageto ya aya netawa gimi-gimi enawado ya lamo oluto uto gimogeto ya moda siyane, lalole, loti Goti ebola loumunagilae.

¹² Moda kolafe? Aya mono lonowa yakafo felegaga wenena liliga ko ánamo neta ma olu oloto pi gede minami yako minámaiye. E'e, aya mona olu fulo edeto ya siyane, lalole, loti Goti ebola naba-naba loumu-umu o minamo mona olu oloto piyami ne.

¹³ Ido aya mono lonowa yakafo linate mono monatina olu oloto piyami ne. Moda kolafe? Linate Kilisto kala kuwa koli kikitone, loti lo-lo ado ya meyalo melamo monatina, ido aya wenenawaki ido wenena muki yaki koina witi neta naba faifa gimamo monatina, aya yamu ya Goti kuliya olu faka lenawamo ne. ¹⁴ Ido Goti nasafilila naba-naba linatedoka mino gedami yamu wenenawa seni-mulunigu linatemu koliti ya Goti loumu-umu o gedenawamo ne.

¹⁵ Gotikafo faifa lomami neta ya neta kula lalo naba nenako, yamu monawa ogofuto lo oloto melámenagolone. Aya netawa yamu siyane, lalole, loto ebola oto dito loumokele.

10

Wenena mate Polo kamana kiyamo yamu lo oloto melami ka

¹ Ena nanimo Polokafo kati oluto logiminae. Kolalo. Wenena liligate namo yamu eti loti lo minae: Amo ya kiliyateu minami kamenalo ya ukana oluto lomaifa, ido eba maleka uto minoto ya ka aumafofo loto lufuwa wi fulo ledaiye, loti namomu lo-lo amo ne. Eti lo minafa, ido namo ya Kilisto you limo monala ido olu lalo o ledami monala yamu ² oiya ya ka ama logiminagolowe. Kolalo. Linatedoka uto minoto ka aumafofo loto logiminamo ya eleka naba nofaife. Eleka naba nofaifa, ido linate minagu liligate lamomu kolamo ya mikaleka monalo meyalo meleti moni-moni o minae, loti kolamo wenena ya aumane mino nedami mona ya gilibinae, loto kane ki minowe.

³ Moda kolafe? Lamo mikaleka ukadeki moni minoba, ido lowa fina fi-fi onimo ya mikaleka mona meleto fiyámone. ⁴ E'e, lamo kiya-lawe kefa-afa oluto lowa-fina fi-fi onimo ya mikalekati minámaiye. Goti aumala yakafo kuwolafo auma wiyami kilala ya luko fulitone. Wenena kani ki-ki amo mona ya moda olu fulone. ⁵ Ido ka ma mona-mona dito wenena Gotiki kutifinawamo kanunina ku gedenae, loto di-di imo ka muki yaki olu fulo-fulo o minone. Ido kate ki-ki onimo mona muki ya Kilisto meyalo melenaiye, loto kate nela wi ede-ede o minone.

⁶ Ido linate ka lonimo ya meyalo melenawamo lonowa olu fuli lenawamo kamenalo ya liliga eleka finawamo mona muki yamu moda lifima itibito giminune, loto kiyaba o minone.

⁷ Linate omunido oloto nemo neta yako eye minae. Linate moda Kilisto wenenala kula minone, loti auma witi kolamo wenena ya moda eti loti kati kife loti kolalo. Linate Kilisto wenenala kula minamo yamaidana oto lamo yaki moda wenenala kula minae, loti lamomu kolife lalo. ⁸ Moda kolafe? Wekolakafo linatemu kolito ya olu afima o

gedalo, loto aumala lomami minámaiye. E'e, linatemu kolito ya olu auma wi gedalo, loto aumala lomami ne. Aya aumala lomami ka ya oto dito logiminamo yamu ukanelo kolinamo ma minámaiye.

⁹ Yamu kolalo. Linate lufuwa wi fulo gedomo ya koline kolinawae, loto olu koline fito wiyomo ma minámaiye. ¹⁰ Moda kolafe? Wenena liligate namomu eti loti lamo, Lufuwalo ya ka aumala nemo ka keinala nemo ka ya lufuwa wi-wi o minaifa, ido aimola ya o lamodoka ami ya wida limo netaidana eyone. Ido ka limo ya fa netaidana kolone, loti namomu lo-lo o minae. ¹¹ Linate yaidana wenena yate eti loti kolalo: Linatedoka ámoto lufuwa wi fulo gedonimo ka ya moda kulawa kiliyatigu minoto olu oloto pi gedenagolonimo ya kolife lalo.

¹² Yamu kolalo. Lamo kate kife loto kolonimo ya wenena mate inanimoni kulini olu faka lo-lo amo wenena yaidana oto minone, ido yaidana oto minámone, loto egaidana oto lenumo ne? Ya ma minámaiye! Etito minámaifa, ido wenenawa inanimonimuko koliti yaidana we minone, loti inanimoni wenenani monanina katoti, inanimoni kulini oto idamo ka ya kopa kato minae. ¹³ Eti o minafa, ido lamo oto dito kulite olu faka ádenagolone. E'e, Gotikafo lonola me fi lomaido, ayalo ya moda olumo uto uto linatedoka yaki lonowa olonimo ne, loto, aya yamuko lenune. ¹⁴ Moda kolafe? Linatedoka ámoto, faifa lonowa yamuko lonimo neko, ya kulite oto idogi nifa, ido etito minámaiye. E'e, lamo u komu meleto linatedoka kana apito Kilisto kala kuwa lalo lo oloto gimonima ne.

¹⁵ Ido me fi lomami lonodoti ya uto wenena maki olamo lono yamuki logimito kulite oluto dinumo ya ma minámaiye. E'e, linate koli kikitina dimo wageto ya lamo lonote kiliyatigu me fi lomami yaki lakoina u naba-naba dimo unaiye, loto kolito ya kiyaba o minone. ¹⁶ Etito ya linatedokati uto eba maleka yaki kawa kuwa lalo lo oloto melenune, loto kolito, ya wenena liliga lononina me fi gimaido ya u ekeleto oluto lamo kulite olu faka lenumo ya ma minámaiye.

¹⁷ Aya yamu ya eti limo, We makafo kuliya olu faka lenae, loto kolutoma ya Wekola kuliya yako olu faka lo, loto ka mono lufuwau (*Jer 9:24*) ya nemo ne. ¹⁸ Moda kolafe? We makafo aimola kuliya olu faka lenami we ya Goti omunalo kuliya minámaiye. E'e, Wekolakafo we ma kuliya olu faka lenami we yako kuliya ona minenami ne.

11

Aposolo suki lono olamo we monanina lo oloto melami ka

¹ Ena oiya ama ya ka maninigu minámami wete lamo yaidana oto ka kefo efema logiminamo ya linate moda kolinuwe, loti kolinawamo ya namo moda lalo kolinagolofa, ido moda koli minae, loto kolowe. ² Yamu kolalo. Namu linatemu auma wito kolomo ya moda Gotidokati kolomo ne. Moda kolafe? Linate ya mo loto felegaga nomili yaidana oti Wadibo lawokolo unawae, loto linate ya Kilisto umunae, loto ko mele gedofa, ³ ido koiyofa suki ka manenau nemo we yakafo wena Ifi kola wiyami yamaidana oto linate koti wiyageto ya felegaga mo loto Kilisto lulau mino edenuwe, loti kati lawoko ki minamo kanudoka yati ika o gedetenaiye, loto koli nomaiye.

⁴ Moda kolafe? We mate linatedoka oti ya Kilisto monala logimonimo ka ya lo oloto melámoti ailo ma logiminawamofe, ido Ouna mino gedami we yamu ádoti, ailo ma olunawae, loti logiminawamofe, ido kawa kuwa lalo kolamo ka ya ádoti ailo ma logiminawamofe, ya linate faifa lalole, loti koito gedamo yamu linatemu kolito koli nomaiye.

⁵ Yamu kolalo. Linate yate eti amo we ya aposolo we wenaba ona minae, loti kolafa, ido namo olu afima o nedamo mona ma minámaiye, loto kolowe. ⁶ Namu ka lo

oloto melenae, loto omo ya wenelo kefoma keina ifa, ido ka maneneu nemo ya kefo minámaiye. E'e, aya monawa muki ya moda gilibi fuli lotoma ne.

⁷ Ido namo ya linate diti minenawae, loto nanimo lumuto minoto Goti kala kuwa lalo lo oloto gimomo, ya linatedokati meina ma olámoto, faifa lo oloto gimomo ya nosámami mona melofe? ⁸ Linatedoka uto mono lono olunae, loto wodo, ya Yesu mono wenenala ailo malekate ane olu faka loti neta numu-numu amo meina ya ugele olomoidana iye.

⁹ Ido linate kiliyatigu minomo kamenalo ya neta ma mino nedámami, ya linate yauti maleka keina kolitenawae, loto, neta mamu wako lo gedámoma ne. E'e, Masedonia ebalekati mono wenenate ma oti, moni wilomo neta ya moda nomama ne. Etito linate keina kolitenawae, loto, linatedokati ya ane olu faka lenami neta ma olámoma ne. Ido kofa enamo, ya moda ayaidako oto monane melenagolowe.

¹⁰ Aya monawa melomo ka olu faka lo-lo omo, ya Akaiya mikau minamo wenena yate kanu ku nedámenagilae, loto Kilisto kala ona kula luneu mino nedaito ya lowe. ¹¹ Eti omo ya neditole? Linate sene-mulune gimámomo yamu nefe? E'e, etito minámaiye. Gotikafo senemulune gimomo mona moda eye fuli liye.

¹² Etito nefa, ido we liligate inanimu ukanikulini olu faka loti ya wenena omunido Polo mono lono olamidana oto olone, loto lo-lo enuwe, loti kolamo kanunina moda ku gedenae, loto monane etito melomo mona yako melemo unagolowe. ¹³ Moda kolafe? Yaidana amo we ya aposolo ona minámæ. Suki we minoti lono olamo ya wenena koni witi u Kilisto aposolola yaidana bulunune, loti eti o-o minae. ¹⁴ Eti o-o minamo yamu kati ligi-ligi kiyámalo. Moda kolafe? Goti kuwolafu Satani yaki u lamenalaki we enisole yaidana bulunae, loto eti o-o imoma ne. ¹⁵ Eti o-o minami yamu ya amo lonola oluolu amo we yate ayaidana oti efe limo mona lonola olu-olu amo we lebonanidana o-o enawamo ya neta kofawa ya ne, loti kolámalo. E'e, kamena nabalo ya monaninawa melamo yamu moda lifima itibiti olunawamo ne.

Polokafo aposolo lono olami yamu keina naba olu moufami ka

¹⁶ Ena ka ama ya kofa lenae. Kolalo. Linate namomu kolinawamo ya ka manenau minámaiye, loti ya kolámalo. Etito minámaifa, ido ka manenau minámaiye, loti namomu kolinawamo ya moda ka maninigu minámami we yate lo-lo amo ka ya linate moda kolamo yamaidana oti namo yaki oiya ama kuline kefo efema olu faka lenamo ka ya moda kolalo. ¹⁷ Ama ya namo auma wito kolito kuline olu faka lenamo ka logiminamo, ya Wekola monalalo ya meyalo meletu ádenagolowe. E'e, kuline olu faka lenamo, ya ka maninigu minámami wete lamo yaidana oto lenagolowe. ¹⁸ Wenena muki yate mikaleka monalo meyalo meleti kulini olu faka lo-lo amoma nenako, yamu namo yaki kuline olu faka lenagolowe.

¹⁹ Moda kolafe? Ka maninigu minámami wenena yate ka manidigu nemo wenena linate ya ka logiminawamo, ya linate moda lalo koliti, koito gede-gede o minae. ²⁰ Ido makafo linate ya nela wi gedeto, ido netatina ipoto oluto, ido linateki koina wi gedenae, loto koti wito, ido aimola ukana olu faka loto, ido koti-wetido gininami, ya linate faifa koito ede-ede o minamo, ya neditole? ²¹ Lamo ya mona yaidana mele gedámoto, fa you loto minonimo mona yamu lomo ya ukanelo kolomo mona kelami ne.

Ido wenena mate auma witi inanimoni kulini olu faka lenawamo, ya namo yaki ka maneneu minámami keletu ya ayaida oto auma wito nanimo kuline olu faka lenagolowe. Kolalo. ²² Aya we ya Hibulu we minafe? Namoki moda Hibulu we ya minowe. Ido Isilaeli we minafe? Namoki moda Isilaeli we ya minowe. Ido Abalahamu ufa fiyami we yauti minafe? Namoki moda Abalahamu ufa fiyami we yauti minowe. ²³ Ido Kilisto kouba-nabala we minafe? Namu ya moda olu fulu gedeto, Kilisto kouba-nabala we ona kula ya minowe.

Moda kolafe? Namu oiya ama ya kudu-kudu kilamo wete lamo yamaidana oto kuline olu faka lo minowe. Kilisto lonola ya olu fulo gedeto auma wito olu-olu o minomo we ya minowe. Ido nela numugu ya olu fulo gedeto ono-ono omo we ya minowe. Ido auma witi nofo-nofo amo ya olu fulo gedeto mino-mino omo we ya minowe. Ido fulunagolowe, loto kolomo mona yamo wenenawa ya muki olu fulo gedami ne. ²⁴Yuda wenena kiyabani we yate kaila nelakafo kamena foti (40) ipi nofagu yauti lawoko mako nofámoti fulito nedamo monawa ya ayaidako oti kofa-kofa kamena faifulo (5) ya nofamo ne. ²⁵Ido Lomu kimiwe yate kefakafo nofamo ya ayaidako oti kofa-kofa kamena tililo (3) ya nofamo ne. Ido kamena lawoko ma wenena mate kifanakafo nofo fulunuwe, loti nofamo ne. Ido sipiku no mulalo wodo ya sipi leke-make ito u kopa noku ya fulunae, loto kolito minomo ya ayaidako oto kofa-kofa kamena tililo (3) ya kolomo ne. Ido kamena lawoko ma ya kuwo noku lulau minoneto sinidoto ko loto imo ne.

²⁶Ido kamena-kamena kanu faigako monimoni omo ya moda nokafo olu kopa o nedaito, ido ugele we yate olu kopa o nedato, ido nanimone wenenane yaki olu kopa o nedato, ido ailo wenena yaki olu kopa o nedanawamo kanudo ya amo lonolalo monimoni o minomo ne. Ido numuna meya nabau yaki u kopa uto, ido eba fafato yaki u kopa uto, ido kuwo noku yaki u kopa uto, ido suki mono kolamo wenena yate lonowa olu kopaitenawamo kanuwalo ya fulitámoto, aya lonolalo ya moni-moni o minomo ne. ²⁷Aya lonowa olomo ya auma wito keina kolito olu-olu o minomo, ya kamena-kamena oku onámoto kiyaba otoko minoto, ido kadunamu fuluto nomu fuluto minoto, ido kamena-kamena wene-neta moi wito minoto, ido epe fuluto ukanelo owo kefo efemako wito minoto, ya lonowalo moni-moni o minomo ne.

²⁸Ena aya yako minámaiye. Maki enu wito kolomo, ya kamena-kamena mono wenena mau minomo wamo muki ya kiyaba o gedenae, loto auma wito kolomo ya keina naba-naba koli-koli o minowe. ²⁹Liliga u kefo idamo ya moda namoki lakoina u kefo idowe. Ido liliga lumu fou lamo ya namo sene-muluneu keina nabanaba kolowe.

³⁰Ena namo kuline yamu lenamo, ya moda amika melomo mona yamuko lo naba enamo ne. ³¹Wekola Yesu Melafo Gotila ya moda minowaminowa oto kuliya olu faka lo-lo amo we yakafo neye minaiye. Namu moda suki ádowe.

³²Ena Damasikusi numudo minoneto ya wekudini kuliya Aletasi kafuwalo we wenaba yakafo nela fi nedena, loto Damasikusi kila kanudo ya kiyaba alo, loto kimiwela gilifami ne. ³³Eti o minafa, ido mono wenenate yate namo ya kedikoko owoku koliti ya kila lawe godigu yauti fulo feka o nedato, kila feka lumuto ya wenaba anauti koli womo ne.

12

Gotikafo Polo famoidana oto ilibami ka

¹Ena nanimo kuline olu faka lenamo mona yamo olu lalo o ledámenagolifa, ido linatemu kolito ya ka ma lenagolowe. Neta ma Wekolakafo famoidana olu oloto pi nomami neta ya logiminae. Kolalo. ²⁻⁴Namu we lawoko ma Kilisto lulau mino edami we yamu kolomo wewa ya komu kaita ilimito kosinaw eba ma mulalo akaiya lelelawokoi (3) yalo ya idami wewa ya ukanaki ilimito idaife, ido ukana olu fulito ilimito idaife? Ya namu kolámowe. Gotikafo koli minaiye. Aya we ya ilimito Paladaisika idaito, yalo ya ka ma wenena ogofuti ádenawamo ka ya kolaiye. Aya ka ya wenena lo oloto giminae, loto kolaifa, ya lo fuko edami ne. Aya we yamu kolomo, ya moda ukanaki ilimito idaife, ido ukana olu fulito ilimito idaife? Ya namu kolámowe. Gotikafo koli minaiye. Netawa ya komu olu oloto pi umaito melege fotini (14) utami neta ya oiya ama ya lo oloto melowe. ⁵We yaidana we kuliya olu faka lenagolofa, ido nanimo kuline ya olu faka ádenagolowe. E'e, amika melomo mona yamuko olu faka loto lenamo ne.

⁶ Moda kolafe? Nanimo kuline olu faka lenae, loto kolinamo ya ka maneneu minámami ka ma ádenamo ne. E'e, ka ona kula yako lenamoma ne. Etito nefa, ido wenena mate namomu oluti diti kolitenawae, loto nanimo kuline olu faka ádenagolowe. Moda oto meletu o-omo monane ya inanimoni koti ido koliti o-o ado yaloma ya moda kolinawamo ya ne.

Polo amika melami ka

⁷ Ena netawa naba-naba olu oloto pi nomami neta yamu ukaga oto ditene, loto ukaneu yau kaila imo neta Satani lonola oluto nofo-nofo enami neta ma nomami ne. Netawa nomami ya kaimoka ukaga oto ditene, loto nomami ne. ⁸ Aya netawa nomami ya olu fulu nedenaie, loto kamena lelei-lawokoi ya Wekola wako lo edofa, ⁹ ido amokafo lonomami, Kamo amika melanigu yau namo aumane moda oloto pife lo-lo inako, yamu namo nasafiline mino kedami ya moda ne, loto lonomami ne. Yamu Kilisto aumala moda namodoka mino nedenaie, loto amika melomo mona yamu keina kolámenagolowe. E'e, aya yamu lo naba itenae, loto lalo kolowe.

¹⁰ Etito amika melomo kamenalo ya moda auma wito minomoma nenako, loto Kilisto yamu ya olu nosámami o nedagu, ido keina naba fede nomaigu, ido kaila fi nedagu, ido keina kologu, ido amika melogu yau moda laloko koli-koli o minowe.

Linatemu kolito mono monatina olu auma wi gedena, loto logimami ka

¹¹ Kawa eti lomo ya ka maneneu minámamidana oto lofa, ido linate yate mona mele nedamo yamu ya eti lowe. Moda kolafe? Linate kiliyatigu minamo we ya aposolo we wenaba ona minae, loti kolato, ido namo ya fa neta minofa, ido namo olu afima o nedamo mona ma minámainako, yamu linate kuline olu faka lamo neko moda lalo agi ne. ¹² Neta kofawa Goti aumala lilibami neta, ya eyeto mulude idami neta, aumafofo loto olu oloto piyami neta, yakafo aposolo ona ne, loto lilibami neta, ya kiliyatigu moda auma wito olu oloto pi-pi o minomo ne. ¹³ Ido muki ebau mono wenena mau minadoka aposolo lonowa olomo ya linatedoka ayaidana otoko olomoma nenako, yamu egaidana oti mono wenenawa liligaleka yate linate ya olu afima o gedamo ne? Mona lawoko yako linate keina kolitenawae, loto ane olu faka lenami neta ma linatedokati olámomo mona yakafo olu afima o gedami mona ma nefe? Aiyo, olu nosámami o gedomo monawa ya kilili o nedalo!

¹⁴ Ena oiya ama ya linatedoka kofa enae, loto kolomo ya u kamena lelei-lawokoi (3) enagoliye. Etito enamo ya mikaleka netatina yamu kolámowe. E'e, linanimo yamuko kolomoma nenako, yamu linate keina kolitenawae, loto linatedokati neta ma olámenagolowe. Moda kolafe? Nomilipani yate neta-mata olu mau witi onibo-menibo ani olu faka lo-lo amo mona ma minámaima ne. E'e, onibo-menibo yateko nomilipanina kiyaba o gedenawamo neta olu mau wi-wi enawamoma ne. ¹⁵ Yamu namo ya moda oudi olu auma wi gedena, loto linatemu kolito netane-matane muki fulitito, oto meletu o-omo monane muki yaki linatemu oto fulito fulunamo ya moda lalo ona kula kolinagolowe. Namu etito sene-mulune oto dito gimi minodo ya linate itibiti seti-muludi oto lumuti numu minafe?

¹⁶ Etito nefa, ido keina kolitenawae, loto namo ya linatedokati neta ma olámomo mona ya linate moda koli minae. Aya mona moda koli minafa, ido liligate eti lamo, Polo ya suki ka manenau nemo we ma nenako, kote wito ika o ledaiye, loti namomu lo minae. ¹⁷ Ya egaidana oto eti omo ne? Wemomo linatedoka gilifi meloneto agu yauti makafo koti wito netatina ipoto olami yakafo eti o ledaiye, loti lafe? ¹⁸ Taitusi ya kala oluto amoki lakoina mono wete maki gilifi melomo kamena yama Taitusikafo koti wito netatina ma ipoto olami nefe? Lamo oude lawoko meletu kanu lawoko moinámonimo nefe? Olalo!

¹⁹ Eti loto wiyomo ka ya lamo ukadelo nemo ka olufe lenumo lufuwa ya wi fulu ledae, loti lamomu koli minafe? Etito minámaiye. Goti onobalalo Kilisto lulau mino

edonido ya lo-lo o minone. Aiyo, sene-mulune gimomo wenenanemotao, lamo oto melete onimo mona muki ya moda linate olu auma wi gedenuwe, loto eti o-o minone. ²⁰Moda kolafe? Namu ya linatedoka enamo ya lalo geyenamo mona ma melámato, ido linate yaki ayaida oti lalo neyenawamo mona ma melámotenae, loto koli nomaiye. Ido kiliyatigu yau moila fiyamo mona, wenena ma netaninamu kolamo mona, seti kala-kala limo mona, inanimonimuko kolamo mona, wenena kamani kiyamo mona, lodobe fiyamo mona, ukadi oto diti kolamo mona, kopa moinamo mona ya eyetenae, loto keina kolowe. ²¹Etito kofa enamo ya linate liliga muki komu nosámami mona melamo ya fuma wiyami monani, ido kopa olu onamo monani, ido ka kolámamo monani meleti seni-muluni olu eleyapa wiyámamo, yamu kiliyatigu yau Gotine yakafo kuline oluto lomagego ya kufu ka nabanaba lotenae, loto keina kolowe.

13

Koli kikitina koti kiyaba alo, loto logimami ka

¹Oiya ama linatedoka kofa enamo yakafo u kamena lelei-lawokoi (3) enagoliye. Ka mona-mona ma oloto piyagetoma, ya netawa eyefe loti eyamo wenena lelefe, ido lelei-lawokoi yate inanimoni omunikafo eyamo neta lo oloto melato, weni lawoko wagetoma yako kolife lone, loti kolalo, loto ka mono lufuwau (*Lo 19:15*) ya nemo ne.

²Namu komu linatedoka kofa uto minoto ka logimitomo yama oiya faiga minoto kofa logiminagolowe. Linate komu adeinati nosámami mona mele-mele amo wenena, ido liliga muki yaki kolife lalo. Kofa itibito enamo ya olu you lo gedámenagolowe. ³E'e, namu ka lo-lo omo mona ya Kilisto welaloti kula nefe? loti linate kepa mele numuti kolife lenuwe, loti kolamo yamu moda aumala gilibinagolowe. Amokafo oto melete o gedami ya wida lo gedami ma minámaiye. E'e, kiliyatigu yau aumala olu oloto pi gede-gede iye. ⁴Moda kolafe? Amu komu ya wida loto minaito, ya yá yofolo ofo folafa, ido oiya ama ya Goti aumalalo ya moda omuna kofawa minami ne. Ido lamo yaki amo lulau mino edeto wida loto minoba, ido Goti aumalalo ya moda amoki lakoina kofawa minonimo mona ya linatedoka olu oloto pi gedenumo ne.

⁵Linanimo koli kikitina ona kula nefe, ido minámaiye? loti linanimo oudi-luti-kati kepa mele umuti kolife lalo. Yesu Kilisto ya linanimo lutigu mino gedami ya kolife ádafé? Ido E'e, kepa mele giminami ya suki neta fa neta ne, loto geyenami nefe? Ya kolife lalo. ⁶Ido lamo kepa mele lumunami ya suki neta fa neta minámaiye, loto leyenami ne, loti linate kolife lenawae, loto kolito minowe.

⁷Ena Goti loumu-umu o minonimo ya linate nosámami mona ma melámenawae, loto loumone. Eti loto loumonimo, ya moda kepa mele lumuti lalo leyenawae, loto loumámone. E'e, kepa mele lumuti ya fa we, suki we yaidana oti leyenawamo, ya ka ma ádenagolone. Linate yate efe limo mona yako melenawae, loto aya yamu kolito ya loumu-umu o minone. ⁸Moda kolafe? Ka ona kula ya olu afima o edenumo ma minámaiye. E'e, aya ka ona kula ya olu faka lenumo lono yako olu-olu o minone.

⁹Etito lamo ya amika mele minogeto ido linate ya auma wi minamo kamenalo ya moda alikani o-o minone. Ido linate moda olufe-fe lo gedenaiye, loto loumu-umu o minone. ¹⁰Aya yamu ya kolalo. Wekolakafo aumala nomami ya wenena olu afima o gedo, loto nomámaiye. E'e, wenena olu auma wi gedo, loto aumala nomami ne. Yamu namu moda aiga oto linateki lako minenamo ya aya aumalawa mino nedami yamu ka naba-naba olu oloto pi gimitenae, loto oiya faiga minoto ya kawa lufuwa ya wi fulo gedowe.

Onowaleka ka

¹¹ Aiyo, mono wenenane-motao, ka ama onowaleka melomo ya kolalo. Seti-muludigu lalo aneyo. Monatina olufe-fe lalo. Kati oluto ka logimomo ya kolife lalo. Luti lawoko melalo. Wenenaninaki you amene meleti minalo. Eti enawamo ya Goti siya-muluna gimami aboga ido you amene aboga ya linateki mino gedenami ne.

¹² Ena linate mono wenenatina geyeti aiyokoiyo ka logimiti ya felegaga mona meleti abusa wi gedalo.

Felegaga wenena muki yate aiyo-koiyo ka ya linate fulo gede minae.

¹³ Wekola Yesu Kilisto nasafilila, ido Goti siya-muluna lomami monala, ido Ouna Felegaga koina wi ledami monala ya linate muki mino gedenaiye. Modae.

Galesia **Polokafo mono wenena Galesia ebau minamo ya lufuwa wi** **fulo gedami ka** **Komu Ka**

Galesia ebau ya numuna meya negu-negu Kilisto wenenala monolo mau wi-wi amo ne. Komu Polo ya ailo feka wenena numuni meya Antiyoku, Aikoniyamu, Listila ido Debe ya uto Yesu kala kuwa lalo lo oloto meletu, eti limo, Lo melami ka meyalo melonimo lono olunumo yamu Gotikafo monatina efe limo wenena minae, lo ledámenami ne. E'e, Kilisto Yesu koli kikito umunumo yamuko lifimate kilili oto, monatina efe limo wenena minae, lo ledenami ne, loto api gilibaito, ya wenena maleka seni-muluni olu eleyapa wiyamo ne. (Aposolo 13, 14). Ido aiga ya Yuda mono mona api gilibamo wenena, Polo koli nosámami umamo wenena ya oti eti logimamo, Linate seti-muludi olu eleyapa wiyamo, ya Mosese lo melami kala yaki meyalo meleti, Goti ainala ukadigu fukenawamo yako Goti wenenala ona kula enawae, loti lo-lo amo ka ya Galesia mono wenena yate koliti ya aiyo, ainawa ukadeu fukenawae, loti kolamo ne. Eti loti kolamo ka ya Polokafo kolito siya kala-kala lito, aya kawadokati ya itibiti uti Yesudokako kofa ekeleti, amo kanulalo efe loti moninawae, loto lufuwa ama ya wi fulo gedami ne.

Lo oloto melami ka

¹⁻² Aiyo, linate Galesia ebau numuna negu-negu monolo mau wi-wi amo, ya namo Polo, aposolo minomo we, ya mono wenenate muki yaki lakoina minoto lufuwa ama ya wi fulo gedowe. Eyalo.

Aposolo lonowa olomo, ya wenena wenidoti olámomo ne. Ido wenena mate nilifi melámamo ne. E'e, Yesu Kilistote Melafo Goti folaiguti olu nedi edami we yate nilifi melaito olomo ne.

³ Metefo Gotidokati ido Wekola Yesu Kilistodokati ya nasafili mona ido you amene mona ya linatedoka mino gedenaiye.

⁴ Oiya amaleka kamena nosámami monau minionigu yauti aya Wekola Yesu Kilistokafo efili ledenae, loto nosámami monate yamu ya oto meletu imo mona ya fulito folami, ya Metefo Goti kala lalo kiyami monalo meyalo meletu eti o ledami ⁵ yamu Goti kuliya naba-naba mino edamima ya moda minomo dito minowa-minowa oto nemo ne. Ona.

Kawa kuwa lalo ya lawoko yako nemo ka

⁶ Ake, linate ya Kilisto nasafilila yamu Gotikafo amodoka luti fiyaido yati alako meti umuti u kala kuwa olu ailo itamo kalo ekelamo, ya kolomo ei-ai, loto wene lawa apaitami ne! ⁷ Ido kala kuwa ailo ma minámaifa, wenena mate olu kopa o gedeti, Kilisto kala kuwa lalo olu ailo bulunune, loti koli minae. ⁸ Eti o minafa, ido lalimofe, ido kosinauti enisole matefe, oti ya kala kuwa lalo komu lo oloto gimonimo ya olu kopaiti, ailo ma logimiti ya u kopa unawamo wenena aneyo. ⁹ Ka ya komu moda lotonimo yama oiya kofa logimowe. Kolalo. Wenena mate oti ya kala kuwa lalo olu minamo ya olu kopaiti, ailo ma logimiti ya u kopa unawamo wenena aneyo.

¹⁰ Kawa eti lomo, ya wenena koli numunawae, loto kolito lofemo, ido Gotikafo koli numunaiye, loto kolito lowe? Ido wenena lalo neyenawae, loto kanu moni wili minofe? E'e, wenena lalo neyenawamo kanu ma moni wili minomo neko, ya Kilisto kouba-nabala we ma minámogi ne.

Polokafo aposolo lono olami monala yamu logimami ka

¹¹ Etito mono wenenane-motao, ka ama kolife lenawae, loto logimowe. Kolalo. Kawa kuwa lalo lo oloto gimomo ya wenena luni-kaniguti ma minámaiye. ¹² Ido wenenadokati olámoneto, wenena mate api nomámamo ne. E'e, Yesu Kilistokafo olu oloto pi nomami ne.

¹³ Komu ya Yuda wenena mono monate ya namo melemo idomo ka ya linate moda kolitama ne. Ya kamenalo ya Goti wenenala monolo mau wi-wi amo wenena ya auma wito gini giyadoto olu kopa o gedemo woma ne. ¹⁴ Eti omo, ya aunefo-kolofane monanina yauti ma olumo witenaiye, loto aumafofo loto monawa melemo idomo yamo namo wenenane minagu ya koinanefo-mota mumudi ya olu fulu gedeto Yuda mono monate ya kolife lomo idoma ne.

¹⁵ Eti o-o minofa, Gotikafo komu onefo mulunau minomo kamenalo ya iyaina oto neyeto, nasafililakafo lune fiyami we lalo kolami kamenalo, ¹⁶ ya ailo feka wenena minagu ya kala kuwa lo oloto giminane, loto namodoka Nalafo olu oloto pi nomami kamenalo, ayalo ya mona mamu wenena ma loga-miga o gedámomo ne. ¹⁷ Ido Yelusalemu numudo ya aposolo lonodo u komu meleti olamo we minadoka ya idámomo ne. E'e, Alebia mikalo ya uto minoto, aiga ya Damasikusi numudo itibomo ne.

¹⁸ Eti o minoneto, aiga ya melege leleilawokoi (3) utaito, yalo ya Sifasi Pita eyenae, loto Yelusalemu numudoka idowe. Dito ya fo kamena fifitini (15) yalo ya amote minomi ne. ¹⁹ Amote minomi kamenalo ya aposolo liligaleka ya ma geyámoto, Wekola kunalafo Yemusi yako eyomo ne. ²⁰ Eti omo yamu kala kuwa lalo olomo ka ya wenena mate api nilibámamo, Kilistokafo olu oloto pi nomami ne, loti linate kolife lenawae, loto ka lufuwa wi fulu gedomo ama yau suki ka ma wiyámowe. E'e, Goti onobalalo ya ka onakole, loto lufuwa wiyowe.

²¹ Ena yaloti uto Silia mikalo ido Silisia mikalo moinomo, ²² ya Yudia mikalo wenena Kilisto lulau mino edeti monolo mau wi-wi amo wenena yate kone neyámafa, ²³ namomu ya ka ama yako kolamo, Komu ya koli kikitonimo ka olu kopaitenae, loto mono wenenate giyado gini-gini o minami we yamakafo oiya ama ya aya kawa lo oloto mele minaiye, loti ²⁴ namomu koliti ya Goti kuliya olu faka lamo ne.

2

Polo ya Yelusalemuka dito aposolo liligaki luni lawoko melamo ka

¹ Ena aiga ya melege fotini (14) utaito, yalo ya Yelusalemu numudo kofa dinae, loto namote Banabasite lakoina dito, Taitusi yaki ilimito lako idonimo ne. ² Etito idonimo ya faifa idámoto, Wekolakafo olu oloto pi nomaido idonimo ne. Eti omo ya lonowa auma wito olutoto, ido oiyaki olu minomo lono ya u fa neta keletenaiye, loto kiyaba we kulinigi we inanimi minagu ya kawa kuwa lalo ailo feka wenena minagu lo oloto gimi-gimi omo ka ya gilibomo ne.

³ Eti loto gilibomo, ya lako onimo we Taitusi ya Giliki we ma nenako, Yuda wenena Goti ainala ukanigu fukamo aina ya amo ukanau minámami nefa, ido ainawa ya ukanau fukalo, loti lo melámamo ne.

⁴ Eti loti lo melámafa, mono wenena suki-faki we mate momona oti kiliyateu idamo ya Kilisto Yesu lulau mino edeto efili ledami minonimo monate ya omunikafo eyenune, loti, Yuda wenena lo melamo kakafo kofa nela wi ledenune, loti diti ya Goti ainala Taitusi ukanau fukenawae, loti auma witi kolamo ne. ⁵ Eti loti kolafa, lamo ya auma wito, e'e, lonimo, ya kawa kuwa lalo, ka ona kula nemo ka ya linatedoka mino gedenami ne, loto, kawa lamo ya mete umuto golo áduto, auma wito minone.

⁶ Ena wenena mate ya kiyaba we kulinigi wele, loti kolafa, ido namo ya kulini naba yaidanaamaidana nemo wenena yamu kolámenagolowe. E'e, Goti ya wenena ma naba ne, ido ma kiyanido we ne, loto iya mele ledámami ne. Etito ya kulinigi we kelamo

wewa yate namo kawa kuwa lo oloto mele-mele omo kalo ya ka ma yaki mene oto logimo, loti lonomámamo ne. ⁷ E'e, aya wewa yate eti loti kolamo, Gotikafo Yuda wenena ainala ukanigu fukamo wenena ya kala kuwa lalo logiminami lono ya Pita analo meleto, ido ayaidana oto namo ailo feka wenena ainala ukanigu fukámamo wenena logiminamo lonowa ya namo anelo melami ne. ⁸ Etito Pita olu auma wi edeto, ainala ukanigu fukamo wenena minadoka ya aposolo lonodo ilifi melami wewa yamakafo ayaidana oto namoki olu auma wi nedeto, ailo feka wenena minadoka nilifi melami ne, loti kulinigi we kelamo wewa yate eti loti kolamo ne.

⁹ Eti loti koliti, ido nasafilila nomami yaki eyefe loti, ya Yemusile, Sifasi Pitale, Yonile, mono wenena lawenina kelamo we yate namote Banabasite adelo oluti lamoki koina witi, lamo ya ailo feka wenena minadoka unawae, loti lolumuti, ido amo ya Yuda wenena minadoka unune, loti eti o ledamo ne. ¹⁰ Eti o ledeti, ya ka ma lawoko, ya wenena ma ka keina ukanido minageto neta mamu koliti aefa fiti moni wilamo wenena yamu koliti ani olu faka lo gedalo, loti lolomamo, ya aya monawa auma wito melenae, loto adeinati koli minomo ne.

Polokafo Pita ka auma wito loumami ka

¹¹ Ido Sifasi Pita ya Antiyoku numudo oto minami kamenalo, ya efe ádami mona melami ya eyeto, kote fito ka auma wito loumomo ne.

¹² Wenena ma Yemusi nedoti ámamo kamenalo ya Pitakafo ailo feka wenenaki lakoina no minafa, ido Yuda wenenawa oti minamo kamenalo, ya Goti ainala ukanigu fukamo wenenawa ya ka lotenawae, loto koli kolito, ailo feka wenena minadoti ya itibito u Yuda wenenalo yako ekeleto, feleko minoti no-no amo ne. ¹³ Eti o minamo ya Yuda wenena liligaleka ya ayaidana oti amoki lakoina suki monawa ya mele minanako, Banabasi yaki suki monaninawa yakafo ika o edami ne.

¹⁴ Eti o minafa, namokafo kawa kuwa lalo, ka ona kula kanudo ya efe loti moinámamo monanina eyeto, ya muki onobanido ya Sifasi Pita eti loto loumomo, Kamo ya Yuda wema minaba, Yuda wenena monanina melámoto, ailo feka wenena monanina melanima nenako, nedito ailo feka wenena ya lamo Yuda wenena monate melalo, loto ika o gede minane? loto loumomo ne.

Yesu koli kikito umamo yako monatina efe limo wenena minae, lo gedenami ka

¹⁵ Lamo ya ailo feka wenena, kopa minamo wenena yauti oloto piyámonimo ne. E'e, Yuda wenena yauti oloto piyonimo nefa, ¹⁶ ido lo melami ka meyalo melenumo lono olonimo yamu Gotikafo monatina efe limo wenena minae, loto lo ledámami ne. E'e, Yesu Kilisto koli kikito umunumo yamuko eti lo ledenami ne, loto koli minoninako, lalimo Yuda wenena yaki Kilisto Yesu koli kikito umone. Wenena ma lo melami ka lonowa olunawamo yamu monatina efe limo wenena minae, loto lo gedenami wenena ma minámanako, yamu lo melami ka lonowa ya litumate minámaiye. E'e, Kilisto koli kikito umunumo yako monatina efe limo wenena minae, loto lo ledenami ne, loto koli kikito umone.

¹⁷ Etito minoba, ido Kilisto lulau mino edonimo yamu monatina efe limo wenena minae, loto lo ledami kanudo moinonimo kamenalo, ya lalimo Yuda wenena ya ailo feka wenena yamaidana oto nosámonimo wenena minone, loto monate olu oloto piyagetoma, ya nediye loto lenune? Kilisto ya nosámami monau lilimami we ne, lenube? E'e, etito minámaiye. ¹⁸ Lo melami ka lonowa ya litumate minámaiye, loto fulitonimo, ya kofa itibito olu minogetoma ya lalimo golo ádonimo monate olu oloto pinumo ne.

¹⁹ Lo melami ka yakafo fulunamo kanu wi nedami yamu Gotidokako omune kofawa mino edenae, loto aya kawa nelala ya moda fulu umowe. ²⁰ Kilistoki lakoina yá yofolo moda fulutoto, ido omune kofawa fa minomo ya nanimo ya minámowe. E'e, luneu

ya Kilisto mino nedami ne. Etito namo oiya ukaneki omune kofawa minomo, ya Goti Nalafo, siya-muluna nomami we, namomu kolito folami we ya koli kikito umu-umu o minomo yamuko kofawa mino kolito oto meletu o-o minowe. ²¹ Goti nasafilila ya olu fa neta builámowe. E'e, lo melami ka meyalo melonimo yamu monatina efe limo wenena minae, lo ledami neko, Kilisto folami mona ya fa neta agi ne.

3

Lo melami ka ya ogofuto meyalo melámenumo ka

¹ Aiyo, linate Galesia wenena nei kilamo, linate omudi kulalo ya Yesu Kilisto yá yofolo ofo folamo ka lo oloto gimito gilibito oneto ya moda kolife lamoma nenako, kemakafo luti-kati olu kopaitaiye?

² Neta lawoko mamu loga o gedenagolowe. Lonomalo. Ouna lutigu olamo, ya lo melami ka meyalo melamo yamu olamo nefemo, ido kala kuwa koliti koli kikito umamo yamu olamo ne? Moda koli kikito umamo yamu olamoma nena. ³ Kudu-kudu kilafe? Ounakafo olu ogofu gedaito mono kanudo apiti moinamo wenena ya oiya linanimo ukadi-luti-kati yakafo olu ogofu gedaito ufe loto monimo dinune, loti kolafe?

⁴ Neta naba linatedoka oloto piyami ya u fa neta wife? E'e, fa neta minámaiye, lotu kolowe. ⁵ Ido Ouna lutigu mele gedeto, aumala gilibami mona olu oloto pi gedemo idami we yakafo lo melami ka meyalo melamo yamu eti o gedaifemo, ido kala kuwa koliti koli kikito umamo yamu eti o gedami ne?

⁶ Aya yamu ya eti limo, Abalahamukafo Goti koli kikito umami yamu monala efe limo we ne, lotu lo edami ne, lotu ka mono lufuwau (*Stt 15:6*) ya nemo ne. ⁷ Yamu eti lotu kolalo. Koli kikitamo wenena ya Abalahamu ufa fiyami wenena ona minae.

⁸ Ido ailo feka wenena mate koli kikito umunawamo yamu Gotikafo monatina efe limo wenena minae, lotu lo gedenae, lotu komu adeina kolito ya Abalahamu kawa kuwa eti lotu lo oloto umami, Kamomu ya wenena mikau-mikau olu lalo o gedenae, lotu ka mono lufuwau (*Stt 12:3, 18:18, 22:18*) ya nemo ne. ⁹ Etito Gotikafo koli kikitamo wenena muki ya Abalahamu koli kikitimo weki lakoina olu lalo o gede minaiye.

¹⁰ Ido lo melami ka meyalo melamo lonowa yakafo lituma wi gedageto moninawamo wenena ya u kopa enawamo wenena minenagilae. Aya yamu ya eti limo, Ka mono lufuwau ya lo melami ka muki-muki lufuwa wiyamo ya meyalo melema idámenawamo wenena ya u kopa enagilae,

lotu ka mono lufuwau (*Lo 27:26*) ya nemo ne. ¹¹ Ido ka ma ya eti limo, Monanina efe limo wenena ya koli kikito minamo yamu ya kofawa mino kolinagilae, lotu ka mono lufuwau (*Hab 2:4*) ya nemo ne. Yamu lo melami ka meyalo melenawamo wenena ya Goti onobalalo monatina efe limo wenena minae, lotu lo gedenami wenena ma minámae, lotu kolife lo minone. ¹² Ido lo melami ka lonowa ya litumate enami mona ya koli kikito umonidoti minámaiye. Aya yamu ka ma ya eti limo, Lo melami ka lonowa olunawamo wenena ya kawa muki meyalo melenawamo yako omuni kofawa minenawae, lotu ka mono lufuwau (*Wkp 18:5*) ya nemo ne.

¹³ Ena lo melami ka muki-muki meyalo melámonimo yamu u kopa enumo monawa yauti ya Kilistokafo meina fito efili ledami, ya lamomu kolito u kopa imo monawa ya mofu ledami ne. Yamu ka ma ya eti limo, Yálo kali gedamo wenena muki ya u kopa enawamo wenena minae, lotu ka mono lufuwau (*Lo 21:23*) ya nemo ne. ¹⁴ Ido Kilistokafo eti o ledami, ya ailo feka wenena Kilisto Yesu lulau mino edamo ya Abalahamu neta lalo o edami mona

ya mino gedenaiye, loto eti o ledami ne. Ido Ouna luteu mino ledenaiye, loto komu lo mele ledami ka ya koli kikito umonimo yamu kulawa olunawae, loto u kopa enumo monawa ya mofu ledeto, meina fito efili ledami ne.

Goti aiga lo melami kala yakafo komu lo mele gimami ka ya olu afima o edámenami ka

¹⁵ Ena mono wenenane-motao, neta fa mikaleka netalo ka ma lenagolowe. Kolalo. Mikaleka ka, wenena maki kutifi gedeto lo auma wito melenumo ka ya wenena mate koli fulitámenawamo ne. Ido ayalo ya ka ma kofa mene oti lo melámenawamo ne. ¹⁶ Ido Gotikafo olu lalo o gedenae, loto lo mele gimami ka ya Abalahamuki ido ufa fiyami weki yamu logimami ne. Eti loto ufa fiyami we yamu limo, ya wenena muki yamu ádaiye. Ufa finanimo weki yamu lowe, loto lounami, ya we lawoko Kilisto yamuko liye.

¹⁷ Aya ka monawa ya logiminagolowe. Kolalo. Gotikafo Abalahamuki kutifi edami ka ya komu adeina meletoto, ido aiga melege fo hadeti teti (430) utaito, yalo ya lo melami ka lo oloto piyami ne. Etito ya lo melami kawa yakafo kutifi edami ka Gotikafo komu lo mele umami ya olu kopaito kilili ámenami ne. ¹⁸ Mono neta iya ku ledami ya lo melami kalekati olunumola nemo neko, ya lo mele lomami kalekati olunumo ma minámagi ne. Ido Gotikafo Abalahamu lo mele umami kalekati ya umutami ne.

¹⁹ Etito nemoma nenako, lo melami ka ya nedito lo oloto piyaiye? Kolito kolámoto onimo monate lilibinae, loto mene oto lo melami, ya aya kawa minomo uto uto, ufa fiyami we yamu komu Abalahamu lo mele umami wewa ya oloto piyageto, lo melami kawa u ayalo winaiye, loto lo melami ne. Ido enisole ya gilifi melaito lumuti ya lo melami kawa ya muliti we Mosese analo melato, amokafo wenena logimami ne. ²⁰ Ena muliti we ya we lawoko yamuko ámaifa, ido Goti lawoko aimolako Abalahamu lo mele umami ne.

Lo melami ka yakafo Kilistodoka enawae, loto lilimami ka

²¹ Etito nemoma nenako, kawa aiga lo melami yakafo Goti komu lo mele gimami kala olu afima o edami nefe? Etito minámaiye. Lo melami ka makafo olu omude kami ka ma nemo neko, kawa meyalo melonimo yamu monatina efe limo wenena minae, lo ledagi ne. ²² Ido etito minámaiye. E'e, wenena muki lifimanina yakafo nela wi gedami ne, loto ka mono lufuwau ya lo oloto piyami ne. Etito Yesu Kilisto koli kikito umonimo yamu ya lo mele lomami kawa kulawa giminamo ne, loto koli kikitamo wenena ya eti o gedami ne.

²³ Etito nefa, ido komu, koli kikitonimo monawa oloto piyámami kamenalo, ya lo melami ka yakafo nela wi ledami ne. Gotikafo koli kikitenumo mona aiga olu oloto pinae, loto eti o ledami ne. ²⁴ Yamu lo melami ka ya api lilibito kiyaba o ledami neta yakafo Kilistodoka lilimo fulageto, ya koli kikito umunumo yamu monatina efe limo wenena minae, loto lo ledenae, loto kawa lo melami ne. ²⁵ Ido koli kikito umonimo monawa moda oloto pitainako, kiyaba o ledami kawakafo oiya amaloti nela wi ledámami ne.

Koli kikitonimo yamu Goti nomilipala minonimo ka

²⁶ Linate muki ya Kilisto Yesu lulau mino edeti koli kikito umamo yamu Goti nomilipala ona minae. ²⁷ Kolafe? Linate Kilistoki ekeleti noku wiyamo wenena muki ya Kilisto lebonala wi minae. ²⁸ Eti o minamo, ya linate ya ma Yuda wenena minae, loti, ido ma ailo feka wenena minae, loti, ido ma nelalo minoti kouba-naba lono olamo wenena minae, loti, ido ma nelalo minámamo wenena minae, loti, ido ma wemomo minae, loti, ido ma wenaipa minae, loti lo-lo amo, ya etiti minámæ. E'e, linate muki ya Kilisto Yesu lulau mino edeti ya u lawoko o minae. ²⁹ Etiti linate ya Kilisto wenenala

minanako, Abalahamu ufa fiyami wenena yaki minamo yamu Gotikafo Abalahamuki ufa fiyami wenenalaki lo mele gimami kalalo neta iya ku gedami ya moda olunagilae.

4

Yesukafo nelauti efili ledeto Goti nomilipala olu leboilami ka

¹ Ka lomo ya monawa etito ne. Wenena ma fulunawamo ya netanina-matanina muki ya iya ku gedamo nomilipani ya netawa aboga minafa, nomilipani kefolo minamo kamenalo ya netawa-matawa olámoti, faifa kouba-naba lono olamo wenena yamaidana oti minato, ² ya wenena mate kiyaba o gedeti, netani-matani yaki kiyaba o gedeti minato, aiga ya gedatoma, menibo kamena melaido ayalo ya moda olunawamo ne.

³ Ido lalimo ayaidana oto komu namuna minonimo kamenalo ya mikaleka mona kiyaba o ledami mona-ana yakafo nela wi ledami ne. ⁴ Etito minoba, Gotikafo kamenawa melami yama moda o fedetaito, yalo ya aimola Nalafo ilifi melaito, wena mulunauti oloto pito, lo melami ka meyalo meleto nelalau minami, ⁵ ya lalimo lo melami ka nelalau minonimo wenena ya meina fito efili gedoneto Gotikafo nanimo nomilipane minenawae, loto olu leboli ledenae, loto oloto pito ami ne.

⁶ Etito linate ya Goti nomilipala minamo yamu amokafo Nalafo Ouna ya luteu ilifi fulo ledami ya Menefo, Weyano, loto auma wito limo ne. ⁷ Yamu linate oiya ama ya nelalo kouba-naba lono olamo wenena ya minámae. E'e, Goti nomilipala ya minae. Ido nomilipala minanako, Gotikafo iya ku gedami neta ya moda olunawamo ne.

Polokafo Galesia wenena yamu kala ligi-ligi kiyami ka

⁸ Ena komu linate Gotiki koina wiyámamo yamu ya neta-mata Goti ona kula minámami neta-mata ya koli umuti kouba-naba o-o amo yamu nelau minamo ne. ⁹ Eti o minamo nefa, oiya ama ya Gotiki koina wiyamo ne, lenafe? E'e, oiya ama Gotikafo linateki koina wiyami kamenalo ya linate mono mona-ana auma minámami mona, kula minámami mona-anadoka kofa itibiti u kouba-naba oti nelalau ya unune, loti ya nediti eti o minae? ¹⁰ Linate ya lo melami ka meyalo melogeto ya Gotikafo lalo leyenaiye, loti mono kamena ailo-ailo yamu koliti, ido melegeti ikanati yaki mele ailo-ailo oti melamo ya kula iye, loti koli minae. ¹¹ Etiti koli minamo yamu namokafo auma wito mono lono olu gedomo yakafo linatedoka kulawa ámoto, u fa netaidana otenaiye, loto linatemu kolomo ya koli nomaiye.

¹² Aiyo, mono wenenane-motao, kati oluto logimowe. Kolalo. Namu ya linate yaidana oto minoma nenako, linate ya namo yaidana oti minalo. Linate ya olu nosámami o nedámame. ¹³ Goti kala kuwa lalo komu apito lo oloto gimomo ya ukane nosámami kamenalo ya lolomaima ne, loti namomu ya koli minae. ¹⁴ Eti omo ya ukane nosámami ya kepa mele gimaifa, seti-muludi nosámami koli numuti eleka fi nedámoti, moda Goti enisolelaki koina wiyamo yamaidana oti, ido Kilisto Yesuki koina wiyamo yamaidana oti ya namoki koina wiyamoma ne. ¹⁵ Eti o nedeti lalo koli minamo mona ya oiya egaleka ne? Ya kamenalo ya linate omudi kula ya ogofuti ikilamo neko, moda ikiliti nomagi ne, loto linatemu kolife loto lowe. ¹⁶ Eti o minafa, ido oiya ama ka ona kula logimomo yamu kuwotefo ne, loti namomu koli minafe?

¹⁷ Wenenawa yate auma witi linateki koina winune, loti afa, olu lalo o gedenawamo ma minámame. E'e, inanimomuko koliti ade olu faka lenawae, loti linateki koina witi mono efe limo kanudoka yati olu ailo ata wi fulo gedenune, loti koli minae. ¹⁸ Ena linate mona lalo melenune, loti auma witi kolinawamo ya moda lalo enagoliye. Eti enawamo, ya namo linateki minenamo kamenalo yako eti ámalo. E'e, kamena-kamena eti o-o enawamo ya moda lalo enagoliye.

¹⁹ Aiyo, nomilipane kefolao, Kilisto lebonala lutigu oloto pinaiye, loto wenaipa nomilipani kedenagili ogofu kolamo yaidana oto namo ya linatemu kolito miluma naba-naba kofa koli-koli o minowe. ²⁰ Aiyo, namo linatemu kolito kane ligi-ligi kiyomoma nenako, oiya linateki lakoina minoto ani olu faka lo gedename ka logimife lenamolae, loto auma wito kolowe.

Hagali ido Sala kepa kanina

²¹ Ena loga o gedengolowe. Lonomalo. Linate lo melami ka kouba-nabala o minenune, loti kolamo, ya lo melami kawa ya koliti monawa kolife ádo minafe? ²² Lo melami kawa lufuwa wiyagu ya eti limo, Abalahamu nalafo lele oloto piyami, ya ma nelalo kouba-naba lono olu minami wena Hagalikafo kedami, ido ma nelalo minámami wena olonafo Salakafo kedami ne. ²³ Etiti kedami, ya nelalo minami wenakafo kedami nalafo Isimaeli ya faifa mikaleka monalekati kedaifa, ido nelalo minámami olonafokafo kedami nalafo Aisaka ya Goti lo mele umami kalalekati oloto piyami ne.

²⁴ Ena kawa mona yauti mona ma ya eti loto kolinumo ne: Wenawa lele ya Gotikafo wenenalaki kutifi ledami ka lele yaidana oto ne. Ma ya Hagali nelalo kouba-naba lono olami wena ma nenako, nomilipala kedami yaki ayaidana oto nelalo minamo wenena minae. Ido ayaidana oto kutifami ka Sinai mowaloti oloto piyami ka ya litumate ne, loti kolamo wenena ya kawa yakafo nela wi gedainako, nelalo koubanaba lonola olu minamo wenena ya minae.

²⁵ Ido Sinai mowa ya Alebia mikaleka nemoma, ya nelalo minami wena Hagali ufa fiyami wenena ebanina ya ne. Ido ayaidana oto oiya ama numuna meya naba Yelusalemu ya lo melami kawa nelalo kouba-naba lonola olu minamo wenena numuni meya naba ya ne. ²⁶ Etito nefa, lalimo numude meya naba ya Yelusalemu ailo, kosinauka nemo numuna, ya nelalo kouba-naba lono ma minámami eba ya ne. Aya eba ya otefo yaidana oto nemoma nenako, lo melami kakafo nela wi ledámami nomilipala ya minone.

²⁷ Aya Yelusalemu lele yamu ya kepa ka ma eti limo, Kamo keni wena, nomilipa ma kedámanimo wena ya alikani o mino. Kamo nomilipa kedenagolo ukaga ogofu imo kolámanimo yamu wagafo elita o kedaifa, seka-muluga lalo kolito, nema lo naba oto lu fiyo. Kamo ya wena ma wanafoki faifa minami wena ya olu fulo edeto nomilipaka ufa melenawamo wenena so loti minenawamo yamu lalo kolimo uto alikani ka naba lo-lo o mino, loto ka mono lufuwau (*Ais 54:1*) ya nemo ne.

²⁸ Ena mono wenenane-motao, linate ya wena Sala nalafo Aisaka yaidana oti Goti lo mele umami kalalo ya nomilipala minamoma ne. ²⁹ Etiti minafa, ido komu ya Abalahamu nalafo ma mikaleka monalekati kedami kipa Isimaeli yakafo nalafo ma Ounadokati kedami kipa Aisaka olu nosámami o edami yamaidana oti oiya ama ya melemo wamo ne. ³⁰ Etito nemo nefa, ido ka mono lufuwau ya nediye liye?

Nelalo kouba-naba lono olami wena nalafo yakafo nelalo minámami wena nalafoki lakoina menibo netala iya ku gedaito olunami ma minámaiye. E'e, ma olámenagolinako, nelalo minami wenawate nalafote gilifi fulo, loto ka mono lufuwau (*Stt 21:10*) ya nemo ne. ³¹ Yamu mono wenenane-motao, lalimo ya nelalo lono olami wena nomilipala ma minámone. E'e, nelalo minámami wena nomilipala ya minone.

¹ Etito nelau minámenawae, loto Kilistokafo moda efili ledetaima ne. Yamu neta mamu kolito kouba-naba o edogeto nelalau kofa kilifuku ono ledetenaiye, loti auma witi minalo.

² Namu Polokafo ka ama logimowe. Kolife loti kolalo. Linate Gotikafo lalo leyenaiye, loti ukadigu ainala fuko gedenawamo ya Kilisto linatedoka u fa netaidana enagoliye.

³ Yamu komu logimoma ya kofa auma wito logimife lowe. Kolalo. We makafo Goti ainala ukanau fuko nedalo, loto ainawa olunami wewa ya lo melami ka muki-muki meyalo melámenami ya lifima ka mino edenagoliye. ⁴ Linate lo melami ka meyalo melonimo yamu Gotikafo monatina efe limo wenena minae, lo ledenami ne, loti kolamo wenena, linate Kilistoki kutifaguti ya fukoti, nasafilila fulitamo wenena ya minae.

⁵ Eti o minafa, lamo ya Ouna lulau mino edeto koli kikitonimo yamu Gotikafo monatina efe limo wenena minae, loto lo ledenagoliye, loto kolito kiyabala o minone.

⁶ Kilisto Yesu lulau mino edonimo ya Goti ainalaki minobemo, ido minámone? Lelewai ya kulawa minámaiye. E'e, koli kikito umonimo yamu sete-mulude giminumo mona melemo idonimo yakafoko kulawa iye.

⁷ Linate komu ya mono kanudo auma witi monimo wamo nefa, onema ya kemakafo kanu ku gedaito, ka ona kula ya meyalo melámoti minae? ⁸ Meyalo melámamo monawa ya iyaina o gedami we Gotidokati minámaiye. ⁹ Beletiku ya yisi kefo efema fulato, muki fudomo idami ne, loti koliti ya kati kife lalo.

¹⁰ Linate ya namoki lakoina Wekola lulau mino edonimo nenako, yamu linatemu kolito ya kati ailo ma kiyámenagilae, loto koli kikito minowe. Etito koli kikito minofa, ido we ma kemakafofe oto oudi-luti-kati olu kopaitami we ya lifimala keinawai ya itibito olunagoliye.

¹¹ Ido mono wenenane-motao, nanimo komu ya Goti ainala ya wemomo muki ukanigu fuko gedalo, loto lo oloto melomo yamaidana oto oiya lo oloto mele minomo neko, ya Yuda wenena yate olu nosámami-asámami o nedámagi ne. Ido wenenawa yá yofomu koli fulitamo yaki ya fuli lagi ne. ¹² Luti olu kopaitamo wenena ya inanimo ukani ya kulawai kofuto fuko fulitamo neko, ya lalo agi ne, loto kolowe.

¹³ Mono wenenane-motao, linate ya nelau minámoti minenawae, loto Gotikafo iyaina o gedami ne. Eti o gedami yamu nelau minámoninako, ukade-lute lalo kolami mona fa melenune, loti kolámalo. E'e, Goti wenenala muki ya seti-muludi gimiti, ani olu faka loti kouba-naba o gedalo. ¹⁴ Aya yamu ya eti limo, Kaimokamu kolanimo yamaidana oto wenenaka muki ya seka-muluga gimigimi o mino,

loto ka mono lufuwau (*Wkp 19:18*) nemo ka lawoko ya lo melami ka muki olu lawoko ito lo melami ne. ¹⁵ Goti monala etito nefa, ido linateki wenenatinaki wetikafo ka ligi-ligi loti lowa-fina fiti minenawamo ya linateki wenenatinaki muki olu kopa itotenune, loti monatina ya koti moinalo.

Ouna Felegaga aumalalo monito ya lute lila meyalo melámenumo ka

¹⁶⁻¹⁷ Etito ka ama ya logimowe. Kolalo. Ukade-lute lalo kolami mona yakafo Ouna kolami mona ya fina fi ofaiye. Ido Ouna kolami mona yakafo ukade-lute lalo kolami mona ya fina fi ofaiye. Etiti lele ya kuwolafo-kuwolafo minainako, linate neta enune, loti kolafa, ogoufámae. Yamu Ouna aumalalo yako moinalo. Eti enawamo ya ukadi-luti lalo kolami mona melámenagilae. ¹⁸ Ido Ounakafo kanulalo gilimito enami ya lo melami ka yamo wenabatina ámenagoliye.

¹⁹ Ena ukade-lute mona melenae, loto lalo kolami monala moda oloto nemo ya etito ne: kopa olu onamo mona, fuma wiyami mona, kopa moinamo mona, ²⁰ suki goti koli umamo mona, kibe-lusa kiyamo mona, koli nosámami gimamo mona, moila fiyamo mona, komumu wiyamo mona, seni kala-kala lo-lo amo mona, inanimomuko kolamo

mona, ka ailo-ailo loti foki filiga-aliga amo mona, ²¹ wenena netaninamu kolamo mona, no noti luni u kopa amo mona, alikani oti u wanoba idamo mona, ido mona liligaleka yaidana mona yamu komu ya fuka ka logimitoma nefa, oiya kofa eti loto logiminagolowe. Kolalo. Yaidana mona mele minamo wenena ya Goti wekudite kiyaba o ledami ebala olámenawae, loto logimowe.

²² Ido Ounakafo ilawa kula liyami mona ya etito ne: Sete-mulude gimonimo mona, luteu lalo kolonimo mona, you amene melonimo mona, sete-mulude leba fiyami mona, wenena olu lalo o gedeto ani olu faka lo gedonimo mona, mona ona kula mele-mele onimo mona, ²³ you lotoko minonimo mona, ukade-lute-kate kiyaba laloko onimo mona, muki ya Ounadokatiko ne. Mona yaidana melenumo ya lo fuko ledenawamo ma minámaiye. ²⁴ Ido Kilisto Yesu wenenala ya ukade-lute yo limo monala ido lalo kolami monala ya yá yofolo moda ofo fulutonimo ne.

²⁵ Ouna lulau mino edeto ya omude kofawa minoninako, yamu Ouna lulau mino edeto mona meletoko moinokele. ²⁶ Etito monito ya ukadelute oluto dinune, loto wenenate seni-muluni olu kisilo gedeto netaninamu kolámokele.

6

Mona yaidana-amaidana melenumo ya kulawa itibito olunumo ka

¹ Ena mono wenenane-motao, linate yauti wefe wenafe ma nosámami mona kilifulau lumu fou lagetoma, ya linate Ounaki koina wiyamo wenena yate wenenawa ya olu itibiti kanu lalotoka mele edalo. Eti o edenawamo ya linanimo monatina yamu koliti, ya nosámami mona ma ika o ledetenaiye, loti koti kiyaba oti, olu you lo edeti kanuwa laloko ilibalo. ² Keina kolinawamo ka ma wenenatidoka mino gedagetoma, ya ani olu faka lo gedalo. Eti enawamo ya Kilisto lo melami kalo ya moda golodenagilae. ³ Yamu kolalo. Wenena muki ya faifa mikaleka wenena minoninako, mate inanimomu oto diti kolinawamo ya inanimu luni-kani kola wiyamo wenena ya minae. ⁴ Yamu linate muki linanimo monatina lonotina eyefe loti koliti, ya lalo nefemo, ido nosámaiye, loti koti kiyaba otiko moinalo. Eti enawamo ya wenena ma monanina yamu kolámoti, linanimo monatina lonotina yamu koliti ya seti-muludi lalo kolinawamo ne. ⁵ Moda kolafe? Wenena muki ya inanimu keinanina ya olunawamo ne.

⁶ Ido linate mono ka kolamo wenena yate api gilibamo wenena olu lalo o gedeti, neta-mata lalo muki olamo yauti iya meleti gimalo.

⁷ Luti-kati kola wiyámalo. Goti kola winawamo ma minámaiye. E'e, neta kifinawamo ya kula lagetoma aya netawa olunagilae. ⁸ Mate inanimu ukani yamuko koliti lono olunawamo ya aya ukanidokati u kopa unawamo kulawa ya olunagilae. Ido ma yate Ounamu koliti lono olunawamo ya aya Ounadokati omuni kofawa minowa-minowa enawamo kulawa ya olunagilae. ⁹ Yamu ya kulawa oloto pinami kamenalo ya moda olunagolone, loto mona laloko mele minenune, loto eleka fiyámoto, meletoko minokele. ¹⁰ Etito ya kamena oiya mino ledami kamenawalo ya wenena muki olu lalo o gedokele. Eti enumo ya koli kikitamo wenena muki ya wenenate ona kula minae, loto oto dito olu lalo o gedokele.

Onowaleka ka

¹¹ Ena oiya ama ya nanimo anekafo lufuwa wi gedomo ya lufuwa naba nedoka ya eyalo.

¹² Wenena ma yate Kilisto Yesu yá yofola yamuko kolinumo ya kaila fi ledetenawae, loti kolamo yamu ukani atuwalo ya mono we ona kulaidana leyenawae, loti Goti ainala ya linate ukadigu fukalo, loti auma wi gimi minae. ¹³ Yamu kolalo. Goti ainala ukanigu fukamo we inanimoni yaki lo melami ka ya efe loti meyalo melámamoma minafa, ido linate ya lege ato ainala ya ukadigu fukenawamo, ayalo ya ukade-kulite olu faka

lenune, loti koli minae. ¹⁴ Eti o minafa, nanimo kuline olu faka ádenagolowe. E'e, Wekolate Yesu Kilisto yá yofola yamuko kolito kuliya olu faka lenagolowe. Amoki ekelomo yamu mikaleka mona-ana ya yá yofolalo folamidana oto ika o nedámaiye. Ido namo yaki yá yofolalo folomo yamaidana oto minonako, mikaleka mona-ana yamu kolámomo ne.

¹⁵ Kilisto lulau mino edonimo ya Goti ainala ya ukadeu fukafe, ido fukámafe? Lelewai ya kulawa minámaiye. E'e, kofawa olu oloto pi ledami yakafoko kulawa iye.

¹⁶ Kawa ya koliti, ayalo moninawamo wenenadoka ya you amene mona ido milumate kolami mona ya mino gedenaiye. Ido Isilaeli wenena yauti Goti wenenala ona kula minamo wenenadoka yaki ayaidana oto mino gedenaiye.

¹⁷ Ena namo Yesu kouba-nabala we fulanala ya ukanelo neto olu minomo yamu mate olu afima o nedenune, loti enawamo ya monanina fulitalo.

¹⁸ Mono wenenane-motao, Wekolate Yesu Kilisto nasafilila ya oudi-luti-katigu mino gedenaiye. Ona.

Efesusi Komu Ka

Efesusi ya numuna meya naba ya Esia ebau ya ne. Yalo ya wenena mumudi suki gotinina ma kuliya Atemisi ya ouni-luni-kani umuti, mono numuna naba ku edamo ne. (Aposolo 19:23-28) Ena Polo eba nedo-nedo moinami kamena lele (2), yalo ya Efesusi numudo uto, Yuda wenena mono numunigu dito api gilibami ne. (Aposolo 18:18-21) Ido eba nedo-nedo moinami kamena tili (3), yalo ya Efesusi numudo kofa itibito uto, melege tili (3) yalo ya minoto, koli kikitamo wenena ya api gilibimo wiye. (Aposolo 19:1-10)

Ena Lomu numudo nelau minami kamenalo ya nofo fulunawamo kamena moda adu nenako, ka ma api gilibinae, loto lufuwa ama wi fulu gedami, ya katoti oluti Esia ebau numudo-namado monolo mau wi-wi amo wenena minado yaki fulu gedato katenawae, loto lufuwa ama ya wi fulu gedami ne. Ido mono lono olu-olu imo we Tikikusi yakafo Polo monala ido kala muki ya logiminagoliye, loto Efesusi numudoka ilifi melami we ya lufuwa ama oluto uto gimaiye, loti wenena mumudi kani kiyamo ne. (Efesusi 6:21, 22)

Lo oloto melami ka

¹ Aiyo, linate felegaga wenena Efesusi numudo minoti, Kilisto Yesu lulau mino edeti koli kikito umu minamo wenena ya namo Polo, Kilisto Yesu aposolola, Gotikafo kala lalo kito lonowalo ya fulu nedaito olu minomo we, ya lufuwa ama wi fulu gedowe. Eyalo.

² Metefo Gotidokati ido Wekolate Yesu Kilistodokati ya nasafili mona ido you amene mona ya linatedoka mino gedenaiye.

Gotikafo Yesudoka mono kanuwa olu oloto pi ledami ka

³ Wekolate Yesu Kilisto Gotila minoto Melafo minoto imo we ebola ya oluto dito loto kolokele. Amokafo Kilisto lulau mino edonimo yamu kosinau mono ubalela mona-mona olumo faito ledetami ne. ⁴ Komu adeina mika apito oloto piyámami kamenalo ya amo lulau mino edenawae, loto iyaina o ledami, ya amo omunalo felegaga mo loti minenawae, loto iyaina o ledeto mono ubalewa olu lomami ne. Eti o ledami, ya siya-muluna lomami yamu ⁵ Yesu Kilistodokati olu nanimo nomilipane itenae, loto komu adeinati lo ledami yamu olu leboilami ne. Eti imo, ya moda aimola kala lalo kito ido siyamulunau lalo kolito ya eti o ledami ne. ⁶ Ido aimola nasafilila lamena imoma ebola olu faka lenawae, loto eti o ledami ne. Nasafililawa ya Nalafo siya-muluna umu-umu o minami we lulau mino edonimo yamu nasafili o ledami ne.

⁷ Ido amo lulau mino edonimo yamu wanulakafo meina fito efili ledeto, nosámami monate kilili o ledami, ya Goti aimola nasafili aboga minaima nenako yamu eti o ledami ne. ⁸ Nasafililawa mau naba-naba lekito lomami, ya ka manedeu minenami ka mona-mona ido kolife lo fuli lenumo ka naba yaki lomami ne. ⁹ Eti o ledami, ya aimola siya-mulunau lalo kolito ya kala lalo kiyami ka, komu falukuto nemo ka lo oloto pi lomami, ya etito ne: ¹⁰ Wenena, netamata, kosinaleka, mikaleka, muki-muki ya kofa itibito olu lawoko ito Kilisto ya kiyabani we wenaba mona aboga minenaiye, loto kamenawa melami yama moda o fedageto ya eti enami ne.

¹¹ Ya we ya lulau mino edonimo yamu lamo yaki ya nanimo wenenane ko nomo netane ona ya minenawae, loto iyaina o ledami ne. Eti loto komu adeina auma wito lo ledami, ya amokafo neta-mata enae, loto kala ki minami yamu moda olufe-fe limo we yakafo komu adeina eti lo ledeto iyaina o ledami ne. ¹² Eti o ledami, ya lalimo komu

apito Kilisto lulau mino edeto amomu kolito kiyaba onimo wenena ya oto meletu o minonimo monate yamo lamenala ebola olu faka lenaiye, lotu eti o ledami ne.

¹³ Ena linate ayaidana oti kala kuwa lalo olu omudi kami ka ona kula ya koliti koli kikito umuti lulau mino edamo yamu Ouna Felegaga lutigu mele gedena, lotu iya ku gedami yamamo aina wito eikawa wi gede ne. ¹⁴ Gotikafo lalimo muki kofa itibito olunae, lotu meina fito efili ledami, ya neta aiga lumunae, lotu Ouna Felegaga luteu ago o mele ledami ne. Eti o ledami, ya lamenala ebola olu faka lenawae, lotu eti o ledami ne.

Goti lamenala aumala ya mino faito gedenaie, lotu Polokafo loumu-umu o minami ka

¹⁵ Etito namo ya linate Wekola Yesu koli kikito umuti felegaga wenenala muki seti-muludi gimi-gimi o minamo ka kolomo, yaloti ¹⁶ ya kamena-kamena linatemu kolito, siyane, lalole, lotu Goti loumutoko minomo ya eti lotu loumu-umu o minomo, ¹⁷ Wekolate Yesu Kilisto Gotila Metefo lamena aboga yakafo Ounadokati oudi olu lamena o gedeto, ka manidigu mele gedeto, Goti monala olu oloto pi gimageto, kolife lenawae, lotu loumu-umu o minowe.

¹⁸ Eti o gedageto, luti-kati omuna olu lamena ageto, ya iyaina o ledami mona yamu kolito kiyaba o minonimo yama kolife loti, ido amo lamena abogakafo olu lamena o ledageto, aimola felegaga wenenala lalo lema minenawae, lotu olu mau wi ledeto olu amodoka ekele ledenami yamaki kolife loti, ¹⁹ ido aumala, naba-naba neta-mata muki olu fulu gedami aumala, ya lamo koli kikitonimo wenenadoka olu oloto pi ledami aumala yamaki kolife lenawae, lotu loumu-umu o minowe.

Aya aumalawa naba-naba yakafo ²⁰ Kilistodoka olu oloto pito, folaigniti olu nedi edeto ya kosinauka ana onaleka olu amedo edaito ne. ²¹ Yakafo ya mikauka kosinauka wenabafe, ido kulinigi wefe, ido auma wiyamo wefe, ido wekolafe, ido kulini kani kuni idami wenena mona-mona nabanina muki ya amokafo olu fulu gedeto dito ne. Etito minami ya kamena oiya yako minamaiye. Moda minowa-minowa oto minenagoliye.

²² Ido wenena, neta-mata, muki ya fulu kiyana feumau gedeto, ya u kiyabani we wenaba dito minenaiye, lotu, ido mono wenenala mau naba manini ya mino gedenaie, lotu fulu edami ne. ²³ Etito amo ya manede neto, ido lamo ya ukana minonimo, ya amo neta-mata muki netau yau mino faitoto minami weki kutifi filiga-fliga o minoninako, amo moda mino faito ledami, ido lamo ya mino faito edonimo ya minone.

2

Lifimateu folonigu yauti Gotikafo Kilistoki lakoina olu nedi ledami ka

¹ Ido linate ya komu nosámami monatina lifimatigu ya moda folamo yama ne.

² Kamena yalo ya linate aya mona melamo ya mikaleka ama mona ege meleti epe-uwapeku aumaniki minamo we enisole nosámamo kiyabani we wenaba nosámami aboga monalamaidana ya meleti moinae. Wewa ounawa ya wenena ka koliti kolámoti moinama wenena lunigu oiya amaleka lono olu-olu o minami we ya ne. ³ Aya wenena kiliyanigu yau lalimo muki yaki komuma monito ukade lalo kolami mona melonimo yama ukade-lute-kate leya-leya ido ya ege melone. Eti onimo ya wenena liliga luni lila monalawa yamu ya lifima ka naba olu minamo ya lalimo komuma ayaidana oto lute lila mona melonima ne.

⁴ Eti onima nefa, ido Goti miluma kolami mona aboga yakafo siya-muluna oluto dito lomainako, ⁵ yamu monate nosámaigu foloniguti ya Kilistoki lakoina olu omude kofawa o ledami ne. Ya koli minafe? Amo nasafilila yakafo olu omudi kami ne. ⁶ Ido Kilisto Yesu lulau mino edonima nenako, yamu amoki lakoina olu nedi ledeto, ido amoki lakoina olu kosinauka amedo ledaiye. ⁷ Eti o ledami, ya Kilisto Yesu lulau mino

edonimo ya olu lalo o ledami mona yakafo kamena minowa-minowa omo unaido yalo ya nasafilila naba-naba faitomo idami ya olu oloto pinaiye, loto eti o ledami ne.

⁸ Moda kolafe? Koli kikito umamo yamu amo nasafililakafo olu omudi kami ne. Ido aya netawa ya linatedokati minámaiye. E'e, Gotikafo faifa gimami neta ya ne.

⁹ Wenena mate lalimo mona-anate efe loto melenumo lono olonimo yamu lomami ne, loti inanimu ukani-kulinina oluti ditenawae, loto Gotikafo e'e, faifa gimowe, loto lomami ne. ¹⁰ Ido amokafo kofawa olu oloto pi ledami, ya lalo melenumo mona, komu olufe limo monawa lalo ya ayalo moninawae, loto Kilisto Yesu lulau mino edonimo ya kofawa olu oloto pi ledami ne.

Gotikafo Yuda wenenaki ailo feka wenenaki Kilisto lulau mino edamo ya olu lawoko itami ka

¹¹ Etito Goti aimolakafo olu omude kami yamu linate eti loti kati ki minalo: Komu adeinati ya Yuda wenenana, Goti ainala ukade atuwa fukonimo wenenana ya faifa lalimo adekafo fukoba, ido ainala mino ledaiye, loto, ido linate ailo feka wenenana ya fa wenenana ukadigu ainala minámami wenenana minae, loto lo-lo one. ¹² Ya kamenalo ya linate Kilisto mino edámoti, Isilaeli wenenana yaki wenenate minámoti ailo feka minanako, yamu Gotikafo iyaina o ledeto amoki kutifi edonimo ka ya lo mele lomaifa, ido linate ailo feka minanako, yamu logimámaiye. Eti inako, lutikafo neta kula ya ma olu yawa fiyámaito, Gotiki mino edámoti, faifa mikaleka wenenako ya minae. ¹³ Etiti komu ya faiga minama nefa, ido oiya ama Kilisto Yesu lulau mino edamo yamu amo wanulakafo olu adu bulu ledami ne, loti kati ki minalo.

¹⁴⁻¹⁵ Yamu ya eti loti kolalo: Amo aimoladoka yako you amene monate ya ne. Komu ya eti alo, eti ámaló, loto lo melami ka yamu Yuda wenenaki ailo feka wenenaki kuwolafo-kuwolafo minonima nefa, ido amo ukana yamo lo melami kawa kuwolafo-kuwolafo monatewa kilili o ledeto, ya kilawa muliti pito olu filiga-filiga mele ledami yama ikilito, lelewai ya moda olu lawoko itami ne. Eti o ledami, ya amo lulau mino edonimo wenenawa lelewai ya olu lawoko ito kofawa olu oloto pi gedoneto you lo minenawae, loto eti o ledami ne.

¹⁶ Ido komu ya kuwolafo-kuwolafo minonimo wenenana lelewai ya Goti kuwolafo yaki minoba, amo ukana lawoko yá yofolo folami yakafo kuwolafo-kuwolafo minonimo monate ofo fulu ledeto, ya lelewai olu lawoko o ledeto itibito Gotiki olu kutifi ledenae, loto eti o ledami ne. ¹⁷⁻¹⁸ Eti o ledeto, ya oto faiga minamo wenenana ido adu minonimo wenenana lelewai ya amodokati Ouna lawoko luteu mino ledami yakafo olu Metefodoka u fede ledami yamu lelewai ya olu you lo ledami ka ya lo oloto lomami ne.

Kilisto wenenala muki ya Goti numuna minonimo ka

¹⁹ Etito oiya ama linate ya ailo wenenana, kamena linako mino ledamo wenenana yaidana minámae. E'e, Goti felegaga wenenalaki olu ekele gedeito, aimola nomilipala ona ya minae.

²⁰⁻²¹ Ido Goti numuna kuwami yaidana oti minae. Kilisto Yesu aimola ya lagi ya ne. Ido aposolote polofete ya numuna kilawa fito olu auma wi gedageto, ya amo lulau mino edamo ya numuna naba efe loto mene-mene omo dito, u Wekola lulau mino edamo yamu felegaga kuliyai numuna naba oloto pito minomo idaiye. ²² Minomo idaito, ya linate yaki ayaidana oti Ouna lunigu mino gedami yamu u Goti numuna ona minenawae, loto amo lulau mino edamo ya mene oto ku gedami ne.

3

Kilisto kala kuwa ya ailo feka wenenana lo oloto pi gimami lono ya Polo anau melami ka

¹ Aya yamu ya namo Polo linate ailo feka wenenamu kolito Kilisto Yesu kala kuwa oluto moinoneto nela fi nedamo minowe.

² Ido linate ya moda eti loti koli minae: Gotikafo nasafilila nomami, ya linatemu kolito nasafiline giminamo kanu yamu logiminane, loto lonolawa nomami ya ³ eti loto nomaiye: Amokafo falukami ka lo oloto pi nomaito kolomo yama lufuwa ka lina efema wi fulo gedomo, ⁴ ya linate katoti ya lunekafo falukami kawa Kilisto yamu kolife lomo ya moda kolife lenawae. ⁵ Falukami kawa ya komu wenena adeina afimalekati minomo idamo ya lo oloto pi gimámami nefa, oiya felegaga aposolola ido polofetela ya Ouna lulau mino edonimo ya lo oloto pi lomami ne. ⁶ Kawa ya etito ne: Kala kuwa lalo yakafo Isilaeli wenenaki ailo feka wenenaki olu lawoko o ledaito, ya Kilisto Yesu lulau mino edonimo yamu kala lo mele lomami kula ya koli kikitoto olonimo wenena lakoina minoto, ukana lawoko ya lakoina minoto, ido iya ku ledami neta olunumo wenena lakoina minone, loto lo oloto pi lomami ne.

⁷ Kawa kuwalo lonodo wela minenane, loto Goti aumala namodoka olu oloto pito nasafilila nomaito, eti o minomo ne. ⁸ Namu ya felegaga wenenala muki yauti kiyenido we lumuto minofa, ido nasafililawa ya eti loto nomami ne: Kilistodoka ya mono netala, ko nami neta ogofuto katámenumo netala, ya ailo feka wenena lo oloto giminane, loto nasafili o nedeto lonowa nomami ne. ⁹ Ido neta-mata muki olu oloto piyami we Gotikafo adeina akaimati falukami ka lula-kalau falukuto kolami ka ya lo oloto pi giminane, loto nasafili o nedeto lonowa nomami ne.

¹⁰ Eti o nomami, ya oiya amaleka monolo mau wi-wi amo wenenala muki ya kawa olu oloto pi lomami ya kosinalo minamo wenena wenabani ido kulinigi we leyeti ya ka manenau nemo ka mona-mona kolife lenawae, loto nasafili o nedeto lonowa nomami ne. ¹¹ Eti enae, loto adeina akaimati kolami ka ya olu Wekolate Kilisto Yesudoka moda kulawa itami ne. ¹² Ido koli kikito umoninako, yamu amo lulau mino edonimo yamu koli kolámoto, auma wito minoto, u Gotidoka ekelone. ¹³ Yamu eti loto logiminagolowe. Kolalo. Namu linatemu oto ogofu kolomo yamamu muludi fou ádaneyo. Eti omo ya linate olu lamena o gedami mona ya ne.

Polokafo wenenawa yamu kolito Goti loumami ka

¹⁴ Aya yamu ya Metefo onobalalo ya kiyane umola fito loumu-umu o minowe. ¹⁵ Aya Metefodokatiko ya wenena muki mikaleka kosinaleka kulite naba ya olu-olu o minone.

¹⁶ Ido loumu-umu o minomo ya eti loto loumowe: Amo ya lamena auma mona abogadokati ya Ounakafo aumala luti-katigu olu auma wi gedageto, ¹⁷ ya koli kikito umato, ya Kilisto seti-muludigu mino gedageto, ya linate seti-muludi gimi-gimi o minenawamo mona yakafo numuna lagi yaki ido yá lufawaki yaidana oto olu kiki lo gedenaiye. ¹⁸ Eti o gedageto ya linateki felegaga wenenala ma muki yaki lakoina Kilisto siya-muluna lumu-lumu o minami monala naba-naba, fana-fana ba loto omo uto, akaimati dimo uto, akaiyati lumumo wimo monala ya kokatoti kolinawamo auma gimageto olunawae. ¹⁹ Ido siya-muluna lumu-lumu o minami monalawa kate-manede olu fulo edami mona ya kolife lato ya Goti faitoto minomo idami we yakafo mino faito gedenaiye, loto loumu-umu o minowe.

²⁰ Ena amo aumala yamo luteu lono olu-olu o minami yamu ya neta oto meletu o- o imo we yakafo neta mamu loumonimoti kate kiyonimoti muki ya olu fulo edemo uto lono naba-naba ogofuto olu minami we ²¹ ya kuliya akaiya dimo wimo ya mono wenenala mau minonidokati ido Kilisto Yesudokati ya wenena muki kedemo idamo mene-mene oti diti kuliya olu faka lato akaiya dito minomo uto minenaiye. Ona.

4

Ounakafo olu lawoko o ledaito u lawoko minonimo ka

¹ Etito namo Wekola lulau mino edomo yamu nela fi nedato minomo wekafo kati oluto ka ama eti loto logiminagolowe. Kolalo. Linate mona lalo melenawae, loto iyaina o gedaido aya monalo yako moinalo. ² Etiti monitima ya inanimu ukadi-luti oluti idámoti, amene meleti you loti moni-moni o minalo. Ena wenena maleka monanina eleka fi giminawamo ya itibi seti-muludi gimi minoti, sodoti ekeleti moni minalo. ³ Etiti moninawamo ya you amene mona yakafo nela kutifamo yaidana oto Ounakafo olu lawoko o ledaigu yau apasotenaiye, loti koti kiyaba otiko moinalo.

⁴ Amo ukana lawoko, ido Ouna lawoko ne.

Ido ayaidana oto ya namomu koliti kiyabane alo, loto lute fiyami ka yaki lawoko ne.

⁵ Ido Wekola lawoko ne.

Ido koli kikitonimo ya lawoko ne.

Ido noku wi ledami ya lawoko ne.

⁶ Ido Goti Metefo lawoko yakafoko wenena, neta-mata, muki olu fulu gedeto kiyabate we minoto, muki luteu mino ledeto, muki minonigu yau lonola olumo idami we ya lawoko ne.

Mono auma wi ledeto lonolalo fulu ledami ka

⁷ Etito lawoko minoba, ido Kilistokafo mono neta ailo-ailo etito lumunae, loto kolaido ayalo nasafilila olu ailo-ailo oto lomami ne. ⁸ Yamu ya eti limo,

Amo akaiya idami ya kuwolafo-mota olu afima o gedeto nelau minamo wenena gilimito dito ya mono neta olu gimami ne,

loto ka mono lufuwau (*Sng 68:18*) ya nemo ne.

⁹ Ido akaiya idaiye, limo ya egaidanamu liye? Komu ya lumu feumau mikau yau lomami ne, loto limo yaki ne. ¹⁰ Lomami wewa aya we ya dito kosina olu fulu edeto akaiya dito mulalo idami ya neta-mata muki netau mino faitoto minenae, loto lomaidoti idami ne.

¹¹ Ido aya we ya wenenala ma ya aposolo lono olunawamo auma gimaiye. Ido ma ya polofete lono olunawamo auma gimaiye. Ido ma ya eba negu-negu moniti kala kuwa lo oloto giminawamo auma gimaiye. Ido ma ya mono kiyaba we minenawamo auma ido mono wenena api gilibinawamo auma gimaiye. ¹² Eti o gedami, ya felegaga wenenala olufe-fe lo gedato, mono kouba-naba lonola olumo wogeto, Kilisto ukana u naba dito gedenaiye, loto etito gimimo wiye.

¹³ Mono netawa etito lomami, ya lonolawa olumo uto uto, ya muki koli kikitoto, ido Goti Nalafo monala kolife loto onido, yalo ya lutekate lawoko melogeto, Kilisto ge ona dimo we yamaidana oto lamo mono wenenala gedoti minenawae, loto mono netawa lomami ne. ¹⁴ Netawa etito lomami, ya oiya amalekati nomilipa kefolamaidana oti minámenawae, loto lomami ne. Nomilipa kefolo ya no satoto imo epekafo neta oluto olu ya ama imo yaidana oti minae. Ido ayaidana oti monoku ge ádamo wenena ya ka mono ailo-ailo ka suki-faki lenawamo wenena yate ka ona kula kanuwaloti ika o ledenuwe, loti koni wi-wi amo ka lenawamo ya koliti kopa u yau-amau oti mono ailo-ailo koli kikitoti ae.

Eti afa, ido lamo ya oiya amalekati ge ádamo nomilipa kefolo yamaidana oti minámenawae, loto mono netawa lomami ne. ¹⁵ Etito lomami, ya sete-mulude gimigimi o minenumo yamu ka ona kula yako loto, ido manede nemo we Kilistodokako mona muki melenumo yamu ya gedoti minenawae, loto mono netawa lomami ne.

¹⁶ Amo ya manede neto, ido wenenala muki ya ukana minoninako, amodokati olu kutifi ledami nela muki olu auma wi ledami yakafo olu enu wito ekele gunado lede minami ne. Eti o ledaito, ya kofala-ana-kiyana minonimo wenena muki ya mono lonote efe loto olonido, ayalo ya setemulude gimigimi o minonimo yamu ya ukana naba dito ufe loto gedomo unaiye.

Kofawa moninumo ka

¹⁷ Aya yamu namo Wekola lulau mino edomo wekafo amo onobalalo ka auma wito logiminagolowe. Kolalo. Linate oiya amalekati ya ailo feka wenena luni-kani fa netamu koliti moinamo yaidana oti moinámalo. ¹⁸ Amo ya seni-muluni gedinako, yamu luni-kanigu kolife ádoti, Goti omude kofawa mino kolimo dinumo mona lomami ya meni umuti, mino faiga iti ya kani-manini sini naba-naba diye. ¹⁹ Kani-manini sini naba-naba dito ya ukanido kolámoti, kopanapa moninawamo monaleka yako ukani fulo meleti ya neta olunumolae, ama neta olunumolae, loti ilulu kuti moinamo ya mona fuma wiyami yaidana-amaidana melemo u-u amo wenena minae.

²⁰ Amo ya eti o minafa, ido linate ya Kilistokafo yaidana mona gilíbámami ne. ²¹ Aimola monala koliti, ido amo lulau mino edamo yamu api gilíbami, ya Yesu lulau ya ka ona kula mino edaiye, loti koliti, ²² ya monatina komu melamo luti lila ya kopa netamu kolito koti wito olu kopa o gedami luti yama fulitalo. ²³ Fulititi ya oudi-kati olu kofawa o gedami ya oluti, ²⁴ luti kofawa ya Goti aimola monala yamaidana oto ka ona kula monala lalo fele lema nemo monau yau olu oloto pi gedami luti ya olu yau wiyalo, loto api gilíbami ne.

²⁵ Etito mono wenenate muki yaki amo ukana lawoko yakafoko kofala-ana-kiyana minoninako, loti suki mona fulititi, lokoli-fakoli enawamo ya ka ona kula yako loti minalo. ²⁶ Seti-muludi kala-kala lagetoma, ya nosámami mona meletenuwe, loti alako fo faifa nedo yako setimuludi olu you loti melalo. ²⁷ Eti oti ya kamade ki-ki imo we Satani ya kanu wi edámalo.

²⁸ Linate yauti mate ugele o-o amo wenena yama oiya amalekati ya ugele ámalo. Ugele ámoti, lono lalo neta yako auma witi olalo. Eti oti ya wenena ma ka keina ukanido minagetoma ya ani olu faka loto neta ma gimumo ya olunune, loti lonowa lalo neta inanimu adikafo ya auma witi olalo.

²⁹ Ka nosámami wetiguti lomámaneyo. Ka laloko wenena olu auma wi gedenami ka u efe lenami ka yako loti ya kolinawamo wenena nasafili o gedenaiye, loti aya ka yako wetiguti lomaneyo. ³⁰ Ido Goti ya efili gedenami kamena nabalo yamu koliti amo wenenala ona minone, loti kolinawae, loto Ouna Felegaga ya ainala yaidana oto oudi-lutigu mele gedami we ya siyamuluna olu keina koli edámalo. ³¹ Seti-muludigu ekefa imo mona, ido seti kala-kala limo mona, ido koti fudimo mona, ido kai-kai melamo mona, ido kamani kiyamo mona muki, ido nosámami mona muki yaki kiliyatigu yauti fulo faiga italo. ³² Fulo faiga iti ya Goti wenenala muki olu lalo o gedeti, seti-muludigu koliti lifimani kilili o gedalo. Gotikafo Kilisto lulau mino edeto linate lifimatina kilili o gedami yamaidana oti linate ya wenenatina lifimani kilili o gedalo.

5

Mona nosámami fulitoto Goti monala ege melenumo ka

¹ Etito Goti nomilipala siya-muluna gimami wenenama minanako, yamu amo monalalo ege meletiko moni minalo. ² Eti oti moniti ya Kilisto siya-muluna lomami yamaidana oti setimuludi gimi-gimi omo uti moinalo. Amo yamo siya-muluna lumuto ya Goti yokila ki umamo neta ladanuwa imo yaidana oto aimola ukana umaima ya lamomu umami ne. Eti o ledami ya linate ayaidana oti seti-muludi ya gimi-gimi omo uti moinalo.

³ Etiti moniti ya kopa olu onamo mona ido fuma wiyami mona muki ido ko lalotalo melenawamo mona ya linate minagu ya oloto pitenaiye, loti monawa yamu ka kefo efemaki ádalo. Linate ya felegaga wenena minama nenako, yamu ufe lenami mona yako melalo. ⁴ Ido ukanido kolamo kati, ido fa kati alikani kati yaki muki ya linate minagu ufe ádainako, yamu yaidana ka ya ádalo. E'e, siyane, lalole, loti nasafili ka yako loti moinalo. ⁵ Aya yamu ya eti loti koli gedoti kolama ne: Kopa olu onono amo wenenati, ido seni-muluni fuma wiyami wenenati, ido neta-mata maki

maki olunumolae, loti, netawa ya koli umuti kouba-naba o edamo wenenati, yaidana wenena muki ya u Gotite Kilistote kiyaba we wekudi kiyaba o ledamo ebanigu yau eba ma olámenagilae, loti moda koli gedoti kolamo ne.

⁶ Aya mona yamu ya ka koliti kolámoti amo wenenadoka ya Goti siya kala-kala limo ka moda oloto pi gimainako, yamu wenena mate fa ka logiminawamo ya kote witenawae, loti ya kolato kula ámaneyo. ⁷⁻⁸ Linate komu ya sinidimo wenenala minomo idamoma nefa, oiya Wekola lulau mino edeti ya lamena wenenala minanako, koliti kolámoti amo wenenawadoka ekelámoti, lamena nomilipala mona meletiko moinalo. ⁹ Moda kolafe? Mona lalo ido efe limo mona, ido mona ona kula muki ya lamena yakafo kulawa olu oloto pi-pi o minami ne. ¹⁰ Etití moniti ya neta enune, lotima ya Wekola omunalo lalo enami nefe, ido nosámenami ne? loti kolife lotiko ya eti alo.

¹¹⁻¹² Eti oti ya sinidimo mona, kula oloto piyámami monalo ya koina wiyámalo. Amo yate falukuti mele minamo mona faifa wetata enumo ya ukadelo kolinumoma nenako, yamu olu lamedo o gedalo. ¹³ Eti o gedenumo neta-mata ya lamenakafo netawa monala kula olu oloto pi edenami ne. Ido monawa oloto enami neta ya u eikawa wito lamedo minenami ne. ¹⁴ Yamu ya eti lonimo,

Linate oku onamo wenena ya neidalo. Folaguti neidato ya Kilisto olu lamena o gedenagoliye, loto lo-lo onimo ne.

¹⁵ Yamu linate ya koti moinalo. Ka maninigu minámami wenena yaidana oti moinámoti, ka luti-katigu nemo wenenaida mona meleti moni minalo. ¹⁶ Oiya ama ya kamena nosámamima nenako, loti kamenatina ya fa fulámoti, Goti kanulalo koti moinalo. ¹⁷ Etití ya ka kolámamo wenena yaidana oti moinámalo. Wekola lalo eyami mona ya kolife loti meyalo melalo.

¹⁸ Ido no noti kudu-kudu kilámalo. Yakafo ukadi-oudi-luti-kati olu kopaitenagolo ifa, ido linate oudi-luti-katigu yau Ouna mino faito gede-gede ageto minalo. ¹⁹ Eti o minoti ya lokoli-fakoli enawamo ya Ounakafo olu koto gedageto, mono nema lofi mele edeti, ya Goti ka lufuwala yauti nema loti, ido inanimono nemanina loti, ya Goti ebola nema loti ya wetiguti yako ádalo. Oudi-luti-katigu muki ya nema loti Wekola loumalo. ²⁰ Eti oti ya kamena-kamena neta-mata muki yamu siyane, lalole, loti Wekolate Yesu Kilisto kuliyalo ya Metefo Goti loumalo.

We wena kanina

²¹ Kilisto ya Wekolate ne, loti kuliya olu faka loti, Goti wenenala muki kiyanido ya minalo.

²² Linate wenaipa ya Wekola kiyanaló minamo yamaidana oti linanimoni wadibo kiyanido ya minalo. ²³ Kilisto wenenala mau naba ya amo ukana minonimo wenena olu omude kami we amo ya manede nemo yamaidana oti wemomo ya olonibo-mota manini ya minae. ²⁴ Yamu Kilisto wenenala mau naba ya amo welalo golodamo yamaidana oti linate wenaipa ya wadibo ka lenawamo muki ya koliti golodalo.

²⁵ Ido linate wemomo ya olodige-mota setimuludi gimalo. Kilistokafo wenenala mau naba ya siya-muluna lumuto, lamomu kolito oto meletó imo mona ya fulito folami yamaidana oti linate wemomo yate olodige-mota ya seti-muludi gimalo. ²⁶ Amo folami, ya wenenala mau naba ya kala yakafo noku wito olu mo lo ledeto felegaga o ledenae, loto folaiye. ²⁷ Eti o ledami, ya luteu subulafe, ido ksilupafe yaidanaamaidana neta ma minámageto minoto, mo loto felegaga wenenala minogeto olu lamena o ledeto ya ko meloneto nanimo wenenane minenawae, loto eti o ledami ne.

²⁸ Ido ayaidana oti linate wemomo ya linanimono ukadimu kolamo yamaidana oti olodige-mota ya seti-muludi gimalo. Olonafo siya-muluna umami we yakafo aimola ukana-lula-kala yaki lakoina siya-muluna umu minaiye. ²⁹⁻³⁰ We ma aimola ukana koli nosámami umunami we ma minámaiye. E'e, muki ya ukani wela-neta umuti,

kiyaba lalo otiko minae. Kilisto wenenala mau naba ya amo ukana kofala-ana-kiyana minanako, amokafo kiyaba lalo o gedetoko minami yamaidana oti wemomo muki ya inanimu ukani kiyaba lalo otiko minae. ³¹ Etito ya eti limo, Yamu wemomo yate onibo menibo fulo gedeiti olonibodo ekelamo, lele ya ukani u lawoko oti minenawaiye, loto ka mono lufuwau (*Stt 2:24*) ya nemo ne.

³² Falukami kawa ya ka naba ona kula nefa, ido namo ya Kilisto yaki ido wenenala mau naba yakimu kolito lowe. ³³ Ido linate wemomo muki yaki linanimu ukadi-luti-katimu kolamo yamaidana oti olodige-mota ya seti-muludi gimalo. Ido wenaipa linate ya wadige-mota kulini olu faka lalo.

6

Onige menige nomilipani kanina

¹ Ena linate nomilipa ya otige metige wenido golodamo mona ya efe limo mona ne, loti Wekola lulau mino edeti wenido golodalo. ²⁻³ Aya yamu ya eti limo, Otibo metibo kulini olu faka lalo, loto, ido ayalo ya ka ma eti limo, Eti enawamo ya mikaleka ama ya mino koliti kamena fana minomo dinawae, loto ka mono lufuwau (*Kis 20:12, Lo 5:16*) nemo ka, ya lo melami kalo, ayalo ka ma mene oto lo mele lomami kawa komu ka ya ne.

⁴ Ido linate menibo-mota yate nomilipatina seni kala-kala lenami mona mele gimámoti, Wekola kala efe loti auma witi kanido meleti api gilibiti, kiyaba lalo o gedetiko minalo.

Kouba-naba wenena ido wenabanina kanina

⁵ Ena linate kouba-naba wenena ya Kilisto welalo golodamo yamu luti-kati lawoko meleti koli koliti ukadi ololo oti mikaleka wenabatina wenido golodalo. ⁶ Eti oti ya wenena omunido lonowa ologeto leye lalo melenawae, loti olámalo. Kilisto kouba-nabala we minone, loti luti-kati kokatoti Goti lalo kolami monalo mele oluti walo. ⁷ Eti oti ya seti-muludigu lalo koliti auma witi kouba-naba o gedeti enawamo ya moda wenena yamu koliti olámalo. Wekolamu koliti ya olalo. ⁸ Etiti olunawamo ya moda eti loti koli minae: Mate nelalo minoti kouba-naba lono olamo wenenafe, ido ma faifa minamo wenenafe, mukite mona lalo efe loto melonido ayalo Wekoladokati lifima olu itibito olunagolone, loti koli minae.

⁹ Ena linate wenabanina moda ayaidana mona mele gedalo. Amoki linateki lakoina Wekolatina kosinau nemo ya wenena iya meletu eika wiyámami wema ne, loti koli minama nenako, loti olu ya ama oti logimámalo.

Mono lowa-fina ka

¹⁰ Ena ka ma lawoko ama ya eti loto wi fuli lenagolowe. Kolalo. Linate Wekola lulau mino edato ido amo aumala naba-naba mino gedaito agu yau auma witi minalo. ¹¹ Eti o minamo ya kamade ki-ki imo we Satanikafo ika o ledenae, loto kote wi-wi imo monala o fedagetoma, ya auma wito minenune, loti Gotidokati kiya-lawe kefa-nafa muki ya oluti minalo.

¹² Moda kolafe? Lamo lowa-fina fiyonimo ya mikaleka wenenaki fiyámone. E'e, kosinau Satani enisolela nosa naba ámamo kimiwela muki yaki fito, wenabani yaki fito, kulinigi weni yaki fito, sinidimo mona ama mika negu-negu kiyabani we yaki fito, yaleka wekiko fiyonima ne. ¹³ Yamu ya nosámami we fi lofenawamo kamenawalo ya itibito fi ginito lowa-fina fi fulito auma wito minenune, loti Gotidokati kiya-lawe kefa-nafa muki ya oluti minalo.

¹⁴ Eti o minenawamo ya etiti auma witi minalo: Ka ona kula yakafo kime yaidana ageto ya oluti wiyalo. Ido efe limo mona yakafo ikite lawela yaidana ageto ya oluti wiyalo. ¹⁵ Ido kala kuwa you amene ka olufe lo ledami yakafo kiyadelo neta yaidana ageto ya oluti wiyalo. ¹⁶ Ido koli kikitonimo mona yakafo lawe yaidana ageto ya kamena-kamena olu faka loti olu minalo. Eti ato ya nosámami aboga yo limo ilela muki ya ukanidoti keleutageto ya efinaiye. ¹⁷ Ido olu omude kami yakafo manede lawe yaidana ageto ya olu moufalo. Ido Goti kala yakafo Ounadokati emi fana yaidana ageto yaki olu minalo.

¹⁸ Eti oti ya leda lunaga kamena-kamena Ouna lulau mino edeti mono ka mona-mona loti neta-mata muki yamu Goti loumutiko minalo. Etiti loumamo yamu ya ko kopaitámoti auma witi kiyaba o-o minoti felegaga wenenala muki yamu koliti ya loumutiko minalo.

¹⁹ Ido namo yaki lakoina loumu nedalo. Eti ato ka wenelo mele nedageto ya kala kuwa lalo falukami kala ya wenena kolife lenawae, loto koli kolámoto lo oloto melenaiye, loti namomu loumalo. ²⁰ Aya lonodo ya nilifi melaito olomo yamu nela wi nedamo minowe. Eti o nedamo minofa, koli kolámoto kane kune logimo, loto lonowa nomaima nenako, loto auma wito logiminae, loto kolomo yamu linate namomu koliti Goti ayaidana oti loumalo.

Onowaleka ka

²¹ Ena oto meletu o minomo monane ya kolinawae, loto mono wenenate Wekola lulau mino edeto mono kouba-naba lono olu-olu imo we Tikikusikafo oto ya monane muki ya logiminagoliye. ²² Logimageto, ya oto meletu onimo monate kolato ya seti-muludi olu aila wi gedenaiye, loto linatedoka ilifoneto ya auwa aiye.

²³ Ena Metefo Gotidokati, ido Wekolate Yesu Kilistodokati ya you amene mona linate mono wenenatedoka mino gedetu ido koli kikito umamo mona yaki seti-muludi gimigimi o minamo mona yaki ya mino gedenaiye.

²⁴ Linate Wekolate Yesu Kilisto seti-muludi ona kula minowa-minowa oti umumo wamo wenena muki ya nasafili mona moda mino gedenaiye. Modae.

Filipai

Polokafo mono wenena Filipai numudo minamo ya lufuwa wi fulo gedami ka Komu Ka

Polokafo nelau minaido ya lufuwa ama wito, mono wenena Filipai numudo minamo ya fulo gedami ne. Filipai numuna meya ido Tesalonaika numuna meya ya Masedonia ebau ya ne. Komu, Polo Yesu lonodo monimo wimo kamenalo, ya Filipai numudo kamena maleka-maleka ya wimo, kana uto Yesu kala kuwa lo oloto melaito, ya wenena maleka seni-muluni olu eleyapa witi Yesu koli kikito umamo ne. Ido aiga ya itibito uto mono wenenawa koli kikinina olu auma wi gedami ne. (Aposolo 16:12-40, 20:1-6)

Etito ya siya-muluna naba-naba gimaito, ido wenenawa yaki seni-muluni naba-naba umuti, ya kamena-kamena kifana, neta-mata olu mau witi, ana olu faka lenune, loti fulo edae. (Filipai 4:14-16) Ido nelau minami kamenawalo ya ayaidana oti eti o edenune, loti Epafoloditusi anau melato, oluto monimo uto Polo umaito, olami yamu lufuwa amau ya netawa fulo nedamo ya moda olowe, siyane, lalole, loto wi fulo gedami ne. (Filipai 4:18) Lufuwa ama wiyami kamenalo ya nelau minami nefa, ido alikani imo yaidana oti wenenawa yaki keina ma kolafa, ido Yesu yamu koliti ya kamena-kamena alikani otiko minalo, loto logimami ne.

Lo oloto melami ka

¹ Aiyo, linate Kilisto Yesu lulau mino edamo felegaga wenena Filipai numudo minamo, ya linateki, mono kiyabatina weki, ido mono lono olu-olu amo wenena muki yaki ya lamo Polote Timotite Kilisto Yesu kouba-nabala lono olomi we ya lufuwa ama wi fulo gedoiye. Eyalo.

² Metefo Gotidokati ido Wekola Yesu Kilistodokati ya nasafili mona ido you amene mona ya linatedoka mino gedenaiye.

Polokafo wenenawa yamu kolito Goti loumu-umu imo ka

³ Namo ya linate kane ki gimomo kamena-kamena ya siyane, lalole, loto Gotine loumu-umu o minowe. ⁴⁻⁵ Linate kawa kuwa lalo kana apito koliti koli kikitamo kamenalo yaloti ya moda ade olu faka loti, mono lonowa lakoina olumo uti uti, oiya ama yaki ayaidana otiko minamo, yamu kamena-kamena linate muki yamu kolito Metefo adi olu faka lenami ka loumu-umu omo kamena muki ya moda sene-mulune alikani otoko minoto, eti loto loumu-umu o minowe. ⁶ Ido lono lalo oudi-lutigu apito olami we yakafo olumo uto uto, Kilisto Yesu kamenalalo ya moda olu fuli lenami ne, loto auma wito kolomo yamu lalo kolitoko loumu-umu o minowe.

⁷ Eti loto linatemu kolomo ya moda efe loto kolomo ne. Moda kolafe? Namo ya nelalo minodo, ido kawa kuwa lalo olu faka loto auma wito lo oloto melodo, ayalo ya nasafilila olomo mona ya linate muki lakoina olamoma nenako, yamu linate ya oune-lune-kaneu ya mino nedamo ne. ⁸ Yamu kolalo. Kilisto Yesu siya-mulunau mino edeto linatemu auma wito kolomo monane ya Gotikafo moda kolami ne.

⁹ Ido linatemu kolito loumu-umu o minomo ka ama ya logiminagolowe. Kolalo. Linate kolife-fe loti koli fuli lamo monatina yakafo seti-muludi gimini minamo monatina olufe-fe lo gedageto, ya naba-naba dimo unaiye, loto, ¹⁰ ido etito ya Kilisto kamenalalo ya monatina mo lotoko minoti, lifima ka ma minamageto minenune, loti mona ailo-ailo kepa mele umuti, ya mona lalo yako melenawamo ne, loto, ¹¹ ido eti o-o minamo linate ya Yesu Kilistokafo oudi-luti-katigu yau efe limo mona kulawa ya leki faito fuli

loitami yamu wenena muki yate Goti kuliya olu faka loti ebola lotiko minenawae, loto linatemu kolito loumu-umu o minowe.

Polo nela wi edamo yakafo kawa kuwa lalo kanula wiyami ka

¹² Ena mono wenenane-motao, ka ama kolife lenawae, loto logiminagolowe. Kolalo. Namu amalo kaila fi nedamo mona yakafo kawa kuwa lalo kanula kuwami ma minámaiye. E'e, kaila fi nedamo yamu ya kawa moda upatoto wiye. ¹³ Etito ya wenena amau wekudini numuna naba kiyaba o-o amo kimiwela muki, ido wenena liliga muki neyeti, ya Kilisto yamu nela wi edamo ne, loti kolife lo minae. ¹⁴ Ido Wekola lulau mino edeti mono kolamo wenenate muki yaki nela wi nedamo kawa koliti, ya seni-muluni olu auma witi oto dito koli kolámoti, Goti kala auma witi lo oloto mele minae.

¹⁵ Ena liliga yate kamo olu fulu nedenahe, ido namo olu fulu kedenafe, loti inanimu kulini yamu koliti ya Kilisto kala kuwa lo oloto melafa, ido liligate luni lalo meleti lo-lo o minae. ¹⁶ Wewa ya namokafo kawa kuwa lalo olu faka lenamo lonowa yamu amalo minami ne, loti koliti, ya seni-muluni numuti kawa kuwa lo oloto melafa, ¹⁷ ido liligate inanimu ukani-kulini olu faka lenune, loti Kilisto kala kuwa lo oloto melamo ne. Etiti lo oloto melamo mona ya efe loti melámæ. Eti amo mona yakafo nelau minogu ya keina ma mene oto mele edenuwe, loti kani kiti ya kawa kuwa lo minae. ¹⁸ Yamu nedi-nedi enune? Mona ailo-ailo melamo wenenawa malekate suki mona meleti kawa kuwa lo oloto melafa, ido malekate mona ona kula meleti lo oloto melamo, ya lelewai Kilisto kala kuwa lo oloto melamoma nenako, yamu moda lalo kolowe.

Ido oto dito lalo kolitoko minenagolowe. ¹⁹ Moda kolafe? Linate yate namomu koliti Metefo loumu-umu o minamo yakafo, ido Yesu Kilisto Ouna nomami yakafo, ane olu faka lagetoto ya keinawa ama kolodo yati moda olu omune kenami ne, loto kolomo, yamu oto dito lalo kolitoko minenagolowe. ²⁰ Aya yamu kolalo. Namu ya neta mamu ukanelo kolinamo neta ma minámenagoliye. E'e, namu ya adeinati moda auma naba-naba wito, ukane-lune-kaneu yau Kilisto olu faka lo edemo uto uto, oiya ama yaki ayaidana oto omune kofawa minenamofe, ido fulunamofe, mona lelewa yamo Kilisto olu faka lo edemo unagoliye, loto auma wito kolito kiyaba o-o minowe.

²¹ Omune kofawa minomo ya nena neta ne? Moda Kilisto yako ne, loto kolowe. Ido fulunamo ya oto dito lalo neta ona fede numunami ne, loto kolowe. ²² Etito nefa, ido ama ukaneki faifa minenamo ya lonone kulawa olu oloto pi nedenahe ne. Yamu nedi-nedi enamo ne? Yama kolife ádowe. ²³ Kanu lele yakafo ika yaleka-waka o nedaiye. Uto Kilistoki lakoina minenamo ya neta ma muki olu fulu edeto lalo neta ona ma nenako, yamu eti enae, loto auma wito kolomo nefa, ²⁴ ido ukaneki amau faifa minoto, linate adi olu faka lenamo ya moda lonone ona kula ne.

²⁵ Aya yamu auma wito kolife lomoma nenako, yamu faifa minenae, loto kolito, ido linate muki yaki lakoina minenamo yakafo koli kikitina olu alikani oto auma wi edenaiye, loto koli gedo minowe. ²⁶ Etito ya linateki kofa lakoina minenamo yamu linate ya namomu koliti Kilisto Yesu lulau mino edeti kuliya olu faka lenawamo mona ya dimo unaiye.

Keina fede lomaigu yau auma wito minenumo ka

²⁷ Ena komu kana neta lawoko ya linate oti meleti enawamo monatina muki ya efe loti Kilisto kala kuwa lalo api gilibami mona yako melalo. Eti enawamo ya moda namo oto geyenafe, ido faiga minoto kati kuti kolinafe, ya moda oudi-luti lawoko meleti auma witi nedi minamo ka, ido kati lawoko kiti kawa kuwa lalo koli kikitonimo lono ya lafa loti auma witi olu-olu o minamo ka, ²⁸ ido kuwotibo kolinina ma kolámamo ka ya kolinagolowe. Aya monatina ya kuwotibo eyeti, ya inanimu u kopa unawamo mona ido linate olu omudi kenami mona ya moda oloto pi gimagetoto kolife loti kolinagilae. Aya mona ya Gotidokati olunagilae.

²⁹ Moda kolafe? Gotikafo Kilisto yamu kolito linate faifa gimami neta ya koli kikito umamo mona yako minámaiye. E'e, linate amomu kolamo yamu kaila fi gedado ya keina kolamo mona yaki gimami ne. ³⁰ Aya keina kolonimo monawa ya namodoka naba-naba fede nomami yama komu eyama ne. Ido oiya yaki fede nomami ka ya moda koli minae. Aya monawa mele nomama ya ayaidana oto linatedoka oiya keina naba-naba fede gimaiye.

2

Kilisto ege meletu ukade oto lumuto wenenateki lute lawoko melenumo ka

¹ Etito ya Kilisto lulau mino edonimo yamu sete-mulude olu auma wi ledami ya nenako, ido siya-muluna lomami yakafo sete-mulude olu aila wi ledami ya nenako, ido Ouna mino ledaito amoki lakoina moni minonimo ya nenako, ido muludeu kolito wenena olu you lo gede minonimo ya nenako, ² yamu ya linate kati lawoko kiti, oudi-luti-kati lawoko meleti, seti-muludi gimi-gimi amo mona lawoko melenawamo, ya namo lalo kolinamo mona ya naba-naba umunuwe, loti eti alo, loto kati oluto logimowe.

³ Oti meleti enawamo ya linanimomuko koliti monatina ma melámalo. Ido linanimo ukadi olu faka lenuwe, loti monatina ya ma melámalo. E'e, linanimo ukadi oto lumuti ya wenena ma muki kiyanido we minenune, loti kati kife loti kolalo. ⁴ Linanimo netatina yamuko kolámalo. E'e, wenena ma netanina yaki koti kiyaba lalo o gedalo.

⁵ Kilisto Yesu lula-kalau kolami yamaidana oti linate luti-katigu ya kolalo.

⁶ Amo ya Goti ona kula minaifa, ido Goti yaidana oto minenami mona ya auma wito olu kiki lenae, loto kolámaiye.

⁷ E'e, aimola monala fulitito, kouba-naba we ona kula buluto, wenena yaidana oto oloto piyaito, ⁸ ya wenena yate eyamo, ya fa mikaleka wenena lalimo yaidana oto ne, loti eyae.

Amo ya ukana oto lumuto, Goti welalo meyalo meletu fulunae, loto imo yako minámaiye.

Yá yofolo fulunae, loto welalo melami ne.

⁹ Eti imo yamu Gotikafo olu akaiya edeto, amo kuliya yakafo wenena kulini, neta-mata kuliya, muki olu fulu gedeto oto dito minenami kuliya ya umami ne.

¹⁰ Eti o edami, ya moda Yesu kuliyalu ya wenena, neta-mata, muki kosinauka minamo, mikaleka minamo, mika feumauka minamo yate kiyani umola fiti, ¹¹ wenikafo ya Yesu Kilisto ya Wekola ne, loti lo oloto melenawamo yamo Melafo Goti lamenala kuliya olu faka lo akaiya itenawae, loto eti o edami ne.

Mikaleka wenena minagu ya lamena mona melenumo ka

¹² Etito ya linate sene-mulune gimomo wenenane-motao, linate adeinati ka koliti meyalo melemo idamo yamaidana oti oiya amaleka yaki linanimotina olu omudi kami lono olamo, ya moda kuliya koliti ukadi ololo oti olumo idalo. Etito komu namo linateki lakoina minonido yamaidana otiko meyalo melalo, loto ádowe. E'e, oiya ama faiga minomo kamenalo ya moda oto diti lonowa olumo idalo. ¹³ Moda kolafe? Gotikafo lutigu lonola olami, ya moda aimola lalo kolinami mona ya linate melenune, loti kolinawamo, ido ayaloti monawa efe lotiko meyalo melenawamo ya lutigu lonowa olu-olu o minainako, yamu meyalo meleti olu omudi kami lonowa ya olumo idalo.

¹⁴ Linate oti meleti enawamo monatina muki melenawamo, ya lukafa-mesafa oti moila fiyamo mona ma melámalo. ¹⁵⁻¹⁶ Etiti ya linatedoka ka ma minámageto minoti ya moda mo lotiko minenawamo ne. Eti o minenawamo, ya koinatibo mikaleka wenena kopa-napa tekaemakae loti moinamo wenena minagu yau Goti nomilipala oudi-lutigu ka ma minámageto minenawamo ne. Aya wenena minagu yau linate omude olu

kofawa o ledami ka olu kiki loti lo oloto gimi-gimi o minenuwe, loti mika lamena o edami neta yamaidana oti lamena o gede-gede o minae. Eti o-o amo yamu namo lonowa auma wito olu-olu omo idomo ya u fa neta ámami ne, loto kolito, ya Kilisto kamenalalo ya linatemu kolito alikani naba-naba enagolowe.

¹⁷ Ena linate koli kikito umuti ya yokila ki umamo yamaidana oti mono lono olado, yalo ya mene oto wenena ama yate nofo folato wanune no waini yaidana oto leikagetoma, ya moda lalo kolito linateki lakoina alikani o minenagolowe. ¹⁸ Ido linate yaki ayaidana oti lalo koliti namoki lakoina alikani oti minalo.

Timoti kala

¹⁹ Etito nefa, ido namo ya linate katina kolito lalo kolinae, loto kamena kefo ma minoto Timoti ya linatedoka ilifi melenae, loto kolito, ya Wekola Yesu lulau mino edeto kiyaba o minowe. ²⁰ Moda kolafe? Aya we yakafo linatemu kolito kiyaba o gedena, loto oto dito kolami yaidana we ma namodoka mino nedámaiye. ²¹ Ailo wenena muki ya Yesu Kilisto netala yamu kolámoti, inanimi netanina yamuko auma witi koli-koli o-o minamo ne. ²² Eti o minafa, ido aya we monala ya we ma nalafote melafote lakoina lono olu-olu ami we yamaidana oto, amo ya namote lakoina kawa kuwa lalo lonowa olu minomi mona ya linate moda koli minae. ²³ Yamu ya namodoka neta ma fede numunami ya kolife lenamo kamenalo, ayalo ya linatedoka ilifi melenae, loto kolowe. ²⁴ Ido nanimo yaki aiga kefola enamo ne, loto Wekola lulau mino edeto koli kikitoto minowe.

Epafoloditusi kala

²⁵ Ido oiya eti-mati ya mono koinatefo Epafoloditusi ya linatedoka itibito ilifi melenae, loto auma wito kolowe. Amo ya namoki lakoina mono lono olomi we, ido mono ka kuwolafo fina fi umomi we ya linate yate namodoka ilifi melato, amokafo keina kolodo ya ane olu faka loto minami we ne. ²⁶ Amo ya neta kilami ka ya linate moda kolitamo ne, loto kolainako, yamu linate amomu kati lapa kitenawae, loto linate muki yamu mulunau naba-naba koli minaiye. ²⁷ Aya yamu kolalo. Amo ya neta naba-naba ona kilito, fulunae, loto ifa, ido Gotikafo amo milumala kolami yako minámaiye. Namoki keina naba-naba oto dito kolitenaiye, loto namo milumane yaki lakoina kolito, olu faka lo edami ne.

²⁸ Aya yamu ya linate kofa eyeti alikani ato, ido namo keinane you lenaiye, loto oiya ama linatedoka ilifi melowe, loto oto dito kolowe. ²⁹ Yamu linate Wekola lulau mino edeti alikani naba-naba oti amoki koina wiyalo. Ido yaidana wenena ya kulini olu faka lalo. ³⁰ Moda kolafe? Amo ya linate ane olu faka lo-lo amo lononina ogofuti olámotenawae, loto aya lono olu fuli lenae, loto omuna kofawa minenami mona ya olu kiki ádoto, Kilisto lonola yamu kolito ya moda fululaigami ne.

3

Polokafo Kilisto Yesu monala yamuko kolami ka

¹ Ena mono wenenane-motao, ka ama mene oto logiminagolowe. Kolalo. Linate Wekola lulau mino edeti alikani oti minalo. Namoka komu logimomo ya kofa ayaidana oto logiminamo ya kolomo keina ámaiye. Ido linate ya kawa kolinawamo yakafo ani olu faka lenami ne.

² Kula fadena yaidana oti mona melamo wenena, lono wenena nosámamo, Goti ainala ukadeu minenaiye, loti ukani fuko-nako amo wenena yamu koliti ya koti moinalo. ³ Moda kolafe? Lalimo ya Goti Ounakafo auma wi ledageto mono lono olonimo wenena, Kilisto Yesu yamu kolito kuliya olu faka lonimo wenena, mikaleka monate yamu koli kiki ádonimo wenena, ya Goti ainala ona kula mino ledami wenena ya minone.

⁴ Eti o minoba, ido nanimo mikaleka monane yamu koli kikitena, loto kolomo neko, faifa eti ogi ne. Wenena mate mikaleka monanina yamu koli kikitenuwe, loti kolinawamo, ya moda namo monane yakafo amo monanina ya olu fulo edami ne. ⁵ Namu oloto piyoneto ya fo kamena eiti (8) ya utaito, Goti ainala ukaneu fuko nedamo ne. Ido Isilaeli wenena yauti oloto piyomo ne. Ido Benisamini ufa fiyaigu yauti ya minowe. Ido aunefo-kolofane muki ya Hibulu wenena minanako, ya namo Hibulu we ona kula ya minowe. Ido ka lo mele ledami ya auma wito kolito Falisi we ya minowe. ⁶ Ido mono lono ya auma wito olunae, loto komu Kilisto mono wenenala kaila fi gedegede omo we ya minowe. Ido Gotikafo monaka efe limo we minane, loto lo nedenaie, loto ka lo mele ledami ya mama oto meyalo melomo, ya namodoka ka ma minámaito minomo ne.

⁷ Eti omo we ya minofa, ido aya mona-ana yakafo olu lalo o nedename mona ma nefe? E'e, Kilisto yamu kolito ya aya monawa ya fa neta, olu nosámami o nedename neta ne, loto kane kife loto kolowe. ⁸ Ena yako minámaiye. Wekolane Kilisto Yesuki koina winamo ya neta naba-naba ona kula ma nenako, yamu neta ma muki ya fa neta, olu nosámami o nedename neta ne, loto kane kife loto kolowe. Kilisto yako olunamo ne, loto amomu kolito netane-matane muki ya moda mene umuto, fa neta, moita netaidana oto ne, loto kane kife loto kolowe. ⁹ Etito amo lulau mino ede kolito, ya nanimo efe limo monane, ka lo mele ledami mona ege melenadoka yati olunamo mona ya ma minámaiye. E'e, Kilisto koli kikito umomo yamu monaka efe limo we minane, loto lo nedename mona, ya Gotidokati nemo mona, koli kikitonimo yamu monatina efe limo wenena minae, loto lo ledename mona, aya yako olunamo ne, loto kolowe.

¹⁰ Etito ya amoki koina wito, ido folaiguti neidami aumala ya kolito, ido keina kolami yaki enu wito lakoina kolito, ya amo folami yamaidana oto fulunamo, ¹¹ ya etito fulunaguti nedinamo mona yaki moda ogofuto olunamo ne, loto aya mona yamu kolito, ya komu monane-anane muki ya fa neta, moita netaidana oto ne, loto mene umowe.

¹² Ena oiya eti-mati ya moda olutowe, loto ádowe. Ido moda olufe-fe lo nedetami ne, loto yaki ma ádowe. E'e, Kilisto Yesukafo aya monawa olunane, loto olu kiki lo nedami yamu nanimo yaki olu kiki lenae, loto aumafofo loto ege melewo wowe.

¹³ Mono wenenane-motao, nanimo oiya moda olu kiki lotowe, loto ádowe. E'e, mona lawoko yako melowe. Neta-mata komu nemo ya kane ki umámoto, aiga o fedename neta yamuko kolito ya aumafofo loto monimo uto uto, ¹⁴ Kilisto Yesu lulau mino edomo ya Gotikafo akaiya ido, loto lune fito le fi nedami neta ya olunae, loto aumafofo loto ege melewo wowe.

¹⁵ Etito lalimo monoku gedonimo wenena ya aya kate kife loto kolokele. Ido kati ailo ma kinawamo, ya Gotikafo aya yaki olu oloto pi giminagoliye. ¹⁶ Etito nefa, ido kate kife loto kolitonimo monalo ya moda meyalo meletoko moinokele.

¹⁷ Aiyo, mono wenenane-motao, namo monane melomo ya linate oudi-luti-kati lawoko meleti nege melalo. Eti enawamo ya wenena lamo yamaidana oti moinamo wenena yaki geyefe loti geyalo. ¹⁸ Moda kolafe? Namu adeinati logimi-gimi omo ka ya oiya ama yaki kufu oto kofa logiminagolowe. Kolalo. Wenena mukite Kilisto yá yofola kuwolafo monala meyalo meleti moinae. ¹⁹ Aya wenena ya moda fuluti u kopa unawamo ne. Inanimoni seni kofumawa ya gotinina ya ne. Ido ukanido kolinawamo monani yakafo kulite olu faka lenami neta ne, loti lalo koliti, mikaleka neta yamuko kani ki umamo ne, loto kolito ya kufu o gedowe.

²⁰ Eti o minafa, ido lalimo ya kosinau wenena minonimo, ya ayalekati olu omude kami we Wekola Yesu Kilisto itibito enaiye, loto kiyaba o ede-edo o minone. ²¹ Amokafo lamo mikaleka ukade, lumuto nemo neta ya moda aimola ukana lamena imo yaidana bulu ledename ne. Aya aumala mino edami yako minámaiye. E'e, neta-mata muki olu

aimoladoka oto olu afima edenami aumala yaki mino edami, ya aya aumala yakafafo lamo ukade olu aimolaidana bulu ledenami ne.

4

Lute lawoko meletu alikani oto kate kife lenumo ka

¹ Etito ya linate sene-mulune gimomo wenena, linatemu auma wito kolomo wenena, linate kokamune minamo wenena, linatemu kolito alikani o minomo wenena, sene-mulune gimomo mono wenenane-motao, linate etiti Wekola lulau mino edeti aumafoto loti nedi minalo.

² Ena wena Yuwodiata ido Sintikete, linate lele ya Wekola lulau mino edeti moila ka fulititi luti lawoko melailo, loto kati oluto ka auma wito logimowe. ³ Ido namoki lakoina lono olanimo we ona kula, kamo yaki wenawa lele ani olu faka lo gedo. Aya wenawa lele yate komu kawa kuwa lalo lonowa ya namoki lakoina aumafoto loto olonimo ne. Aya kamenalo ya Kilemeniki, ido lono koinanefo ma muki kulini ya omude kofawa minowa-minowa oto minenimo wenena kulite lufuwa witami bukuku yau moda lufuwa wi melami nemo wenena yaki, aya mono lonowa ya lamoki lakoina olu-olu onimo ne.

⁴ Kamena-kamena ya Wekola lulau mino edeti alikani otiko minalo. Ya kofa logiminagolowe. Alikani otiko minalo.

⁵ You loti meleti moinamo monatina ya wenena muki kolinawae, loti aya mona meletiko minalo. Wekola moda adu ne. ⁶ Neta-mata yaidana-amaidana yamu kati lapa kiyámoti, ka ma muki ya Goti anau meleti, siyane, lalole, loti neta-mata muki yamu lo oloto meleti loumu-umu otiko minalo. ⁷ Eti enawamo ya Goti you amene monala naba-naba, kolife lenumo monate olu fulu edeto akaiya dito nemo monala yakafafo Kilisto Yesu lulau mino edamo yamu luti-kati kiyaba o gede-gede o minenami ne.

⁸ Ena mono wenenane-motao, ka lawoko ma logiminagolowe. Kolalo. Mona ona kula nemo mona, olu faka lo ledenami mona, efe limo mona, mo loto nemo mona, omona biyane nemo mona, kuliya lalo nemo mona, mona lalo ona ma minenami mona, ido ebola lenumo mona ma minenami, aya monawa muki ya kati ki umuti metoliti kolalo.

⁹ Ido api gilibomo mona ya olu kiki loti koliti, ido nanimo mona melomo ya moda eyeti ido koliti amo, aya monawa ya melalo. Eti enawamo ya you amene aboga Goti ya moda mino gedename ne.

Filipai wenena yate Polo ana olu faka lamo ka

¹⁰ Ena oiya ama ya linate kofa namomu koliti ane olu faka lamo yamu Wekola lulau mino edeto alikani naba-naba oto minowe. Ido komu yaki moda namomu kolafa, ido ane olu faka lenawamo kanu ma minámáye, loto koli minowe. ¹¹ Etito nefa, ido neta mamu kolowe, loto ádowe. E'e, neta yaidana-amaidana fede nomaido, ya faifa sene-muluneu lalo kolomo mona yako melenamo ne, loto kane kife loto kolitoto ogofuto minowe. ¹² Lumuto minomo kamenalo ya moda ogofuto lumuto mino kolowe. Ido dito minomo kamenalo ya faifa dito mino kolowe. Neta-mata mona-mona fede nomami ya kadunamu folofe, ido neta naba nofe, ido netamata ko nofe, ido neta mamu kolofe? Netawa yaidana-amaidana fede nomaido, ya moda sene-muluneu lalo kolomo mona olu oloto pito melenamo ne, loto kane kife loto kolitoto ogofuto minowe. ¹³ Olu auma wi nedami we lulau mino edomo yamu neta-mata muki ya moda ogofuto minowe.

¹⁴ Etito minofa, ido keina ama kolomo, ya linate namoki lakoina koliti ane olu faka lo nedamo mona ya moda lalo mele nedae. ¹⁵ Ido kawa kuwa lalo apito lo oloto gimomo kamenalo, Masedonia ebaloti womo kamenalo, ya wenena liliga eba maleka-maleka monolo mau wi-wi amo ya mono lono ani olu faka lo gedofa, amo yate itibiti namoki koina witi ane olu faka loti neta ma nomámamo ne. E'e, linate Filipai wenena yako eti o edonimo ne, loti kolife lo minae. ¹⁶ Etito ya Tesalonaika numudo minomo kamenalo

yaki neta mamu koloneto, ya linate kamena-kamena neta fulu nedamo ne. ¹⁷ Eti lomo, ya faifa numunawamo netamu kolowe, loto ádowe. E'e, linate mono monatina kulawa ya u naba-naba dimo uto olu lalo o gedenami ne, loto aya yamu koli minowe.

¹⁸ Ido oiya ama ya linate neta-mata fulu nedamo ya Epafoloditusi analoti olomoma nenako, yamu neta mamu kolámoto, moda nabanaba ko nonako, neta maleka faifa ne. Netawa fulu nedamo, ya Gotikafo kolami ya lalo imo, yokila ki umamo neta lalo ona eyami yaidana oto, ladanuwa ona kolami yaidana oto nemo neta ya ne. ¹⁹ Ido namo Gotine ya neta-mata muki-muki lamenu nemo neta ko nami yakafo linate Kilisto Yesu lulau mino edamo wenena neta mamu keina kolinawamo ya adi olu faka loto olufe lo gede fuli lenagoliye.

²⁰ Ena Metefo Gotite kuliya naba-naba mino edamima ya minomo dito minowa-minowa oto nemo ne. Ona.

Onowaleka ka

²¹ Felegaga wenena muki Kilisto Yesu lulau mino edamo ya aiyo-koiyo logimonimo ka ya linate logimi fuli lalo. Mono wenenate namoki lakoina minonimo ya aiyo-koiyo ka ya linate fulu gede minae. ²² Felegaga wenena muki yate aiyokoiyo ka ya linate fulu gede minae. Ido aya wenena yauti liliga Sisa numunau lono olamo wenena yate moda aumafofo loti fulu gede minae.

²³ Wekola Yesu Kilisto nasafilila ya oudi-lutikatigu mino gedenaiye. Modae.

Kolosi **Polokafo mono wenena Kolosi numudo minamo ya lufuwa** **wi fulu gedami ka** **Komu Ka**

Polokafo nelau minaido ya lufuwa ama wito, koli kikitamo wenena Kolosi numudo minamo ya fulu gedaiye. Kolosi numuna meya ido Efesusi numuna meya ya Esia ebau ya ne. Polo aimola ya Kolosi numudo áumaifa, Efesusi numudo uto Yesu kala kuwa lalo lo oloto melaido, ya mate seni-muluni olu eleyapa witi Yesu koli kikito umae. Koli kikitamo wenenawa yauti maleka ya numuna meya adu nemoma, Kolosi, Laodisia, Hiyelapolisi, yalo ya uti kawa kuwa logimato, ya koli kikitamo wenena monolo mau wi-wi amo ya Epafalasikafo kiyaba o gedeto, api gilibi minaiye. (Aposolo 19:1, 8-10, Kolosi 1:6-7, 2:1)

Etito ya Polo nelau minami kamenawalo ya wewa Epafalasi uto mono wenenawa kani kuni ya Polo loumaiye. (Kolosi 1:8, 4:12-13) Loumaito, ya wenenawa mono monanina yamu lalo kolaifa, ido wenena mate mono ka ailo suki loti api gilibamo, ya koli kikinina olu kopaitotenawae, loto lufuwa ama wito, Tikikusite Onesimusite gimaito, oluti Kolosi numudo uti gimami ne. (Kolosi 4:7-9) Wewa Onesimusi kala ma ya Polokafo lufuwa ma wito Filemoni fulu edami lufuwau yau katenawamo ne.

Lo oloto melami ka

¹⁻² Aiyo, linate felegaga wenena Kolosi numudo minoti, Kilisto lulau mino edeti koli kikito umu minamo mono wenenane-motao, namo Polo, Kilisto Yesu aposolola, Gotikafo kala lalo kito lonowalo ya fulu nedaito olu minomo we, ya mono wenenate Timotite minoto, lufuwa ama ya wi fulu gedowe. Eyalo.

Metefo Gotidokati ya nasafili mona ido you amene mona ya linatedoka mino gedenaiye.

Polokafo wenenawa yamu kolito Goti loumu-umu imo ka

³ Lamo kamena-kamena Wekolate Yesu Kilisto Melafo Goti loumuto, ya linatemu kolito siyane, lalole, loto loumu-umu o minone. ⁴⁻⁵ Linate ya ka ona kula, kawa kuwa lalo ya komu koliti, ya kosinau mono mona mele gedami yamu koliti kiyaba oti minanako, Kilisto Yesu koli kikito umuti felegaga wenenala muki seti-muludi gimi minamo yamu kolito ya siyane, lalole, loto loumu-umu o minone.

⁶ Kawa kuwa lalo ya mikau-mikau oloto pito upatomo uto kula limo, ya linate yaki koliti, Goti nasafilila ona kula kolife loti kolamo, ya aya kamenaloti ya kawa kuwa linatedoka moda ayaidana oto oloto pito dimo uto kula liye. ⁷ Kawa kuwa api gilibami we Epafalasi ya sete-mulude umonimo we, lamoki lakoina mono kouba-naba lonowa olami we, ya ade olu faka loto Kilisto lonola olu kolami we yakafo kawa kuwa api gilibaido ya moda kolamo ne. ⁸ Ido linate oudi-luti-katigu ya Ounakafo lono olaido ya seti-muludi gimi minamo ka, ya aya we yakafo wetata o lomaito kolonimo ne.

⁹ Etito aya ka kolonimo kamenalo, yaloti ya lamo yaki kamena-kamena linatemu kolito Goti loumu-umu o minonimo, ya Ounakafo lamena o gedageto ya Goti lalo eyami monala kolife-fe lenawamo ka, moda aimola kolami ka, ka manenau nemo ka ya oudi-luti-katigu mele faito gedo, loto loumu-umu o minone. ¹⁰ Eti o gedageto, ya linate moda Wekola monalalo meyalo meletiko moinato, ya siya-muluna laloko kolinaiye. Etiti ya mono lono mona-mona olunawamo ya kula laget, ya Gotiki koina witi monala kolife-fe lomo uti minenawae, loto loumu-umu o minone. ¹¹ Eti o minenawamo, ya aimola aumala lamena imo yakafo olu aumafofo lo gedageto, ya neta keina agetoma ya moda

auma witi minoti, seti-muludi leba fiyageto, luti lalo koliti, ¹² ya Metefo siyane, lalole, loti loumu-umu o minenawae, loto loumu-umu o minone. Amo yakafo lamedo netala-matala felegaga wenenala iya mele giminami, ya linateki giminae, loto oudi-luti-kati olufe-fe lo gedami ne. ¹³ Eti o ledami, ya sini aboga aumalauti efili ledeto, siya-muluna umami we Nalafo kiyaba we wekudi kilalau ya fulu ledami ne. ¹⁴ Aya wewa yakafo meina fito efili ledeto lifimate kilili o ledami ne.

Goti aumala, monala, lamenala, muki ya Nalafodoka nemo ka

¹⁵ Nalafo ya Goti eyámonimo we lebonala imo, ya neta-mata muki olu oloto piyámaito minami we, amo ya kana we wenaba ne. ¹⁶ Moda kolafe? Amo lulau mino edeto neta-mata muki olu oloto pi fuli limo, ya kosinaleka, mikaleka, eyonimo, eyámonimo, wenenati, enisoleti, kiyabani we wekudinife, ido wekolanife, ido wenabanife, ido kulinigi wefe, muki ya Gotikafo olu oloto pinae, loto kolaido, ya Nalafokafo olu oloto pito, ido Nalafo yamu kolito olu oloto piyami ne. ¹⁷ Ido amo ya monau akaimati minomo dito nemo we ya neta-mata muki ya kana we wenaba ne. Ido amo anau yako netamata muki ufe-fe lomo wimo ne. Etito amo minámami neko, ya neta-mata muki u kopa wagi ne.

¹⁸ Ido mono wenenala mau naba ya amo ukana ya minogeto, amo ya manede ya ne. Amo ya aipami we, kana nalafo, ya olu komu mele edeto folaiguti olu nedi edami, ya neta-mata muki yauti amo ya kana we Wekola ya minenaiye, loto eti o edami ne. ¹⁹ Moda kolafe? Gotikafo Nanimono monane, aumane, lamenane, muki ya amo lulau mino faito edemo unaiye, loto lalo kolito, ²⁰ ido yá yofola wanula yakafo kuwonefo neta-mata muki-muki, mikaleka netafe, ido kosinaleka netafe, muki olu you lo gedeto ya kofa itibito olu namoki kutifi gedenae, loto lalo kolaiye.

²¹ Ido linate yaki komu Goti wenenala minámoti, monatina nosámami melamo yakafo luti-katigu kuwotibo bulu ede minamoma nefa, ²² ido oiya ama ya felegaga, mo loto, ka ma minámageto minenawamo wenena ya amo onobalalo mele gedenae, loto amo mikaleka ukana folami yakafo kofa itibito olu aimolaki kutifi gedami ne. ²³ Eti o gedenae, loto limo, ya linate kala kuwa lalo koliti kiyabala o minamo ya koli fulitámoti, moda koli kikito umamo mona olu lagi fi gedaido, yalo ya minomo idatoma, ya eti limo netawa o gedenami ne. Kawa kuwa, ya wenena muki mika negu-negu lo oloto pi gimimo wamo ka, ya namo Polo yaki kouba-nabala lonowa olomo we ya o minomo ne.

Polokafo auma wito Goti kala kuwa lo oloto gimami ka

²⁴ Ena namo oiya ama keina kolomo, ya moda linatemu kolito kawa kuwa lo oloto meleto keinawa kolomoma nenako, yamu alikani o minowe. Kilisto mono wenenala mau naba ya amo ukana nemo, ya aya wenenawa yamu ogofu kolami ya oiya fuli ádainako, yamu namo yaki linatemu kolito ukaneu ogofu kolomo, ya faitomo dito koli minowe. ²⁵ Ido aya wenenalawa kiyaba o gedenanimo lonone ya olunane, loto Gotikafo linatemu kolito lonowa nomami, ya ka welaloti api gilibinamo lonowa olu fuli lenane, loto nomaido, ya eti o minomo ne.

²⁶ Aya ka komu falukuto nemo ya adeina akaima wenena ufa fi melemo idado yalekati muki ya olu faluku gedami nefa, ido oiya ama ya aimola felegaga wenenala ya lo oloto pi gimami ne. ²⁷ Ailo feka wenena mikalo-mikalo minagu yauti aimola felegaga wenenalawa ya falukami kawa, lamenala meinala naba nemo kawa, ya Gotikafo lo oloto pi giminae, loto kolami ne. Aya kawa kulawa ya eti loti kolalo. Kilisto ya lutigu mino gedamima nenako, yamu lamenala olunune, loti koliti ya kiyabala o minae, loto lo oloto pi gimami ne.

²⁸ Etito ya wenena muki ya Kilisto lulau mino edamo wenena naba, gedamo wenenala ya amo onobalalo mele gedenune, loto wenena muki fuka ka logimito, ka manedeu nemo ka muki api gilibito, ya Kilisto monala lo oloto gimi minonimo ne.

²⁹ Ido aya yamu ya amo aumalakafo namo luneu olu auma naba-naba wi nedami, yakafo lonowa olomo ya aumafofo lotoko olumo idowe.

2

Kote winawamo wenena mete gimito Kilisto monala kolife lenumo ka

¹ Etito ya ka ama kolife lenawae, loto kolito ya logiminagolowe. Kolalo. Mono wenena linate ido Laodisia wenena ido wenena maleka yaki omudikafo kone neyámamo wenena muki, ya linatemu aumafofo loto kolito ya lonowa olu-olu o minowe. ² Eti o minomo, ya seti-muludi gimi-gimi o minenawamo mona yakafo mono wenenatinaki olu kutifi gedageto, yakafo oudiluti-kati olu auma wi gedenaiye, loto eti o minowe. Etiti minenawamo ya Goti falukami kala, Kilisto yamu kolife loti kolinawamo kala muki ya moda koli faito fulitenagilae, loto kolito ya lonowa olu-olu o minowe. ³ Goti ka manenau nemo ka, ido kolife lo minami ka, muki ya Kilisto lulau faitoto mino edami yamu kolife lenune, loto ya amodokatiko moni wilito olu oloto pinumo ne.

⁴ Kawa eti loto logimomo, ya wenena mate kati fiti koti witenawae, loto ya logimowe. ⁵ Moda kolafe? Ukane yakafo linateki mino gedámofa, ido oune-lune-kane yakafo linateki mino gedeto linatemu kolomo, ya monatina olu lawoko iti efe loti mele minoti, auma witi Kilisto koli kikito umamo mona yamu kolomo, ya sene-muluneu lalo kolito minowe.

Kilisto Yesuki mino kolinune, loto amodoka ekelenumo ka

⁶ Etito linate yate Kilisto Yesu ya Wekolate ne, loti amoki koina wiyamo yamaidana oti amo lulau mino edeti moni minalo. ⁷ Etiti moni minamo, ya lagitina ya amodoka fi kiki lo ititi, ido lufawatina ya amodoka auma wito olageto, yaloti amo lulau mino edeti u naba uti gedomo idalo. Etiti ya koli kikitamo kanuwa api gilibado, ayalo ya leya wi kiki lo minalo. Eti o minoti ya ebola seti-muludigu faitigu yauti siyane, lalole, loti loumu-umu o minalo.

⁸ Eti o minamo ya wenena mate mikaleka ka maninigu negu yauti ya fa ka loti, koti witi, oudi-luti-kati nela witenawae, loti ya koti kiyaba alo. Yaidana ka ya Kilistodokati ádoti, mikaleka ka wenena monanidokati ya api gilibi minae.

⁹ Yamu kolalo. Yesu ukanau ya Goti aimola mino faitoto neto, ¹⁰ ido linate ya amo lulau mino edamo ya moda ogofuti minae. Amo ya wenabati, ido kulinigi weti, muki ya kiyabani we Wekola ya minaiye.

¹¹ Ido amo lulau mino edamo yamu ya Goti ainala, wenena anikafo fukámamo ainala ya linatedoka ne. Ainalawa ya Kilistodokati nenako, yakafo ukadi-luti-kati lila, mikaleka neta ya olu fulo gedaito ya minae. ¹² Eti enae, loto linate mono noku wiyagu ya amodoka ekele gedeto, ya kaleku amoki lako mele gedaiye. Eti o gedami, ya Gotikafo folaiguti olu nedi edami we aumala ya koli kikito umamo yamu amoki lako olu nedi gedaiye.

¹³ Etito linate ya komu Goti ainala ya ukadilutigu minámaito, nosámami monatina melagu yau folamo wenena minafa, ido oiya amoki lakoina olu kofawa o gedami, ya nosámami monate muki ya kilili o ledeto, ¹⁴ lo melami ka lufuwa wiyamo ya kuwotefo lowa-fina fi lofami ka ya yá yofolo ofoito, kilili o ledeto, olu fulo faiga itami ne. ¹⁵ Eti imo yamo ya wenabati, ido kulinigi weti, muki olu fulo gedeto, ya wenena muki omunido ya olu afima o gedeto, u komu meleto gilimito wimo ne.

Kilistoki lakoina folonimo ka

¹⁶ Yamu linate ya weni-netati nonanoti noti ido ánoti enawamo yamu, ido foli mona-mona, melegeloti, ikana folami kamenaloti, Sabati foliwaloti yamu koliti ido kolámoti enawamo monatina yamu ya wenena mate ka ma logiminawamo, ya koli gimámalo.

¹⁷ Monawa ya aiga enami mona kamamuna yaidana nefa, ido kulawa ya Kilistodoka ne.

¹⁸ Ido wenena ma yate luni-kani lila yakafo inanimi ukani fa oluti diti, eti loti lo-lo amo, famoidana etito-etito konimo, yamu linate ukadi oluti lumuti, enisole koli gimiti kouba-naba o gedalo. Eti ámenawamo ya mono wenena kula ámamo wenena minenawae, loti kati oluti logiminawamo ya kolámalo. ¹⁹ Kilisto ya lamo manede nefa, ido wenenawa ya amodoka ekele guna ádo minae. Ekele guna ádo minafa, ido lalimo ukana minonimo wenena muki ya amodokati ya olu kifi ledami nela yakafo anakiyana, kofala-afala muki ya olu kikilo ledeto, ekele gunado lede minainako, ya gedenumo auma ya Gotikafo oloto pi lumu minami yamu ya gedomo idone.

²⁰ Ena mikaleka ka mona ya meni umuti, Kilistoki lakoina fulutamo wenena linate ya mikaleka wenena mona melamo yamaidana oti lo fuko gedamo kalo ya nediti meyalo mele minae? ²¹ Aya ka, ya neta ama ya olámalo, ido neta ama ya no kolámalo, ido neta ama ya olu kolámalo, loti ²² neta-mata yaidana-amaidana yamu eti loti lo-lo amo netawa, ya ukade atuwa neta, u fuli lenami netamu ya faifa lo minae. Yaidana ka ya wenena inanimoni kani kiyadoti lo meleti api-napi gilibi minamo ka, ya nediti koli minae? ²³ Aya ka ya koliti golodenawamo mona ya wenena mate eyenawamo, ya inanimi luni-kani yauti mono lono oluti, ya ukani oluti lumuti, neta-mata lalo neta ya auma witi moi wi-wi amo mona, ya ka maninigu nemo mona ne, loti geyenawafa, ido yaidana mona ya kula minámaiye. E'e, yakafo lute lila olu afima o edámenami ne.

3

Kilistoki lakoina olu nedi ledami ka

¹ Etito linate ya Kilistoki lakoina olu nedi gedamima nenako, yamu neta-mata akaiya nemo neta, Kilisto ya Goti ana onaleka amedoto minami ebalo nemo neta yamu koliti minalo. ²⁻³ Linate moda fulutiti, ido kofawa minamo monatina ya Kilistoki lakoina Goti lulau mino edamo yamu falukamima nenako, mikaleka netamatalo ya luti-kati melámalo. Akaiya nemo netalo ya luti-kati meleti minalo. ⁴ Eti o minamo, ya kofawa minonimo monate nemo we Kilisto oloto pinami kamenalo, yalo ya linate amoki lakoina lamenalau yau oloto pinagilae.

Kilisto luteu mino ledami yamu wenena kofawa minonimo ka

⁵ Etito ya mikaleka ukadi-luti-kati monatina, ya kopa olu onamo mona, fuma wiyami mona, ukadi yo limo mona, nosámami mona yamu kolamo mona, yaleka mona muki ya ofo folalo. Ido neta-mata ma-mamu kolamo mona ya neta koli umuti kouba-naba o edamo mona yaidana nemo yaki ya ofo folalo. ⁶ Yaleka monawa muki yamu ya Goti siyalo melami mona ya ka koliti kolámoti amo wenenadoka ya oloto pinagoliye. ⁷ Ido linate komu, aya monawa oti meleti o-o amo monatina melamo kamenalo, ya aya monau yau moni-moni ama ne.

⁸ Eti o-o ama nefa, oiya amaleka ya mona maleka, setido melami mona, seti kala-kala limo mona, wenena koli nosámami gimamo mona, kamani kiyamo mona, fuma wiyami ka wetiguti lomami mona, yaleka mona muki yaki fulitalo. ⁹ Ido suki ka ya wenena logimámalo. Linate luti lila yaki ido monala yaki ya olu fulititi, ¹⁰ luti kofawa olu witamoma nenako, yamu mikaleka monawa muki ya fulitalo. Aya luti kofawa ya Goti olu oloto piyami we aimola lebonalama nenako, yamu amo monala kolife lenawae, loto olu kofawa-kofawa o ledetoko mino-mino iye.

¹¹ Etito ya wenena kofawa minonimo monalo ya wenena olu iya mele gedenumo mona ma minámaiye. E'e, wenena ma Giliki wenenale, ido ma Yuda wenenale, loti lamo, ido ma Goti ainala ukanigu fukamo wele, ido ma ainalaki minámami wele, loti lamo, ido ma numuga wele, ido ma bomai megalu wele, loti lamo, ido ma nelalo kouba-naba lono olamo wele, ido ma nelalo minámamo wele, loti wenena olu iya mele gedamo

mona, ya lute kofawa monalau ya ma minámaiye. E'e, Kilisto yako muki ogofuto luteu mino ledami ne.

Mono mona kula melenumo ka

¹² Yamu ya linate Goti felegaga wenenala, iyaina o gedami wenena, siya-muluna gimami wenena yate monatina melenawamo, ya setimuludigu ya wenena milumani kolamo mona, olu lalo o gedamo mona, linanimo ukadi oluti idámamo mona, you lo minamo mona, setimuludi leba fiyami mona, yaleka mona muki ya ukanido owo yaidana oti olu witi mele minalo. ¹³ Wenena ma monanina eleka fi gimamo wenena ya itibiti sodoti ekeleti minoti, ido mate ekefa imo mona mele gedamo yamu setimuludigu koli nosámami giminawamo, ya Wekolakafo linate lifimatina kilili o gedami yamaidana oti linate ya wenena lifimanina kilili o gedalo. ¹⁴ Ido akaiya nemo mona yakafo yaleka mona muki olu lawoko ito ufe loto ogofuto nemo mona, ya seti-muludi gimi minenawamo mona ya ne. Yamu aya mona ya ukanido owo yaidana oti olu witi mele minalo.

¹⁵ Ido Kilisto you amene monala yamo setimuludigu kiyaba o gedaneyo. Aya monawalo ya amokafo ukane olu lawoko iti minenawae, loto iya ku gedami ne. Ido seti-muludigu ya siyane, lalole, loti koli umalo. ¹⁶ Ido Kilisto kala ya luti-katigu mino faito gedaneyo. Eti o minoti, ya aya ka manidigu naba-naba nemo yauti fuka ka loti wenenatina api gilibi minato, ido Ounakafo mino gedageto ya mono nema lofi mele edeti, ya Goti ka lufuwala yauti nema loti, ido linanimo mono nemanina loti, ya Goti ebola nema loti nasafili mona lutigu nemo yauti loumalo. ¹⁷ Etiti ya oti meleti o-o enawamo monatina muki, ka lenawamofe, ido mona melenawamofe, muki ya Wekola Yesu kuliyalo yako oti meleti o-o minalo. Eti o minoti, amodokati ya Metefo Goti siyane, lalole, loti ebola loumalo.

Wenaipa, wemomo, nomilipani kanina

¹⁸ Ena linate wenaipa, ya linanimoni wadibo ka lenawado ya kolalo. Aya mona ya Wekola lulau mino edeti efe limo mona melenawamo ya ne.

¹⁹ Ido linate wemomo, ya olodibo seti-muludi gimi-gimi o minalo. Etiti ya setido mele gimámalo.

²⁰ Ido linate nomilipani, ya otibo-metibo ka lenawado ayalo ya golodalo. Aya mona ya Wekola lalo ona eyami mona ya ne.

²¹ Ido linate menibo, ya nomilipatina keina kolitenawae, loti ya seni kala-kala lenami mona nosámami mele gimámalo.

Kouba-naba wenena ido wenabanina kanina

²² Ido linate kouba-naba lono olamo wenena ya mikaleka ama wenabatina ka muki lenawado ya goloko dalo. Eti oti, ya wenena omunido ya lono ologeto lalo leyenawae, loti ámoti, luti lawoko meleti Wekola koli umuti ya eti o minalo. ²³ Etiti ya oti meleti o-o enawamo monatina muki ya wenena yamu koliti melámoti, Wekola yako koli umuti oudi-luti-katigu yauti auma witi melalo. ²⁴ Eti oti ya Wekoladokati ya meinatina, aimola netala iya ku gedami, ya olunagolone, loti ya koli minae. Wekola Kilisto kouba-naba lonola ya olamoma ne. ²⁵ Etiti kolafa, ido mate mona nosámami melenawamo monalo ya lifimatina itibiti olunagilae. Amo ya wenena iya meletoto eika wiyámami ne.

4

¹ Ido linate wenaba, ya kouba-naba wenenatina ya efe loto ogofunami mona lalo yako mele gedalo. Linate yaki ya wenabatina kosinau nemo ya moda koli minae.

Mono wenena muki kanina

² Ena kamena-kamena Goti loumu-umu o minalo. Eti oti ya siyane, lalole, loti koti kiyaba edetiko loumu minalo. ³⁻⁴ Eti loti loumunawamo, ya lamomu yaki lakoina koliti,

ya Gotikafo ka mono kanuwa wi ledageto, ya Kilisto kala kuwa, falukami kala lo oloto melenawae, loti lamomu koliti loumalo. Eti loti loumunawamo, ya namo ka lo oloto melenamo, ya efe loto kokatoto lo oloto melenaiye, loti namomu koliti loumalo. Kawa yamu ya nela wi nedato minowe.

⁵ Ena mono kolámamo wenena omunido ya monatina efe lotiko meleti, ka manidigu nemo kanudo yaloko moni minalo. Kamenatina ya fa fulámalo. ⁶ Etiti moniti ya wenena ka itibiti logiminawamo, ya efe lenami ka, ogofunami ka kolife loto logiminune, loti, ya ka lenawamo ya kuwo filato, leya imo yaidana oti nasafili ka yako lo-lo o minalo.

Onowaleka ka

⁷ Ena sete-mulude umonimo mono kunatefo, Wekola lulau mino edeto kouba-nabala lono lakoina olonimo we, mono lonowa olu-olu o minami we Tikikusi yakafo uto namo Polo kane kune muki ya logiminagoliye. ⁸ Eti loto logimageto, ya linate lamomu kolife lenawamo ka yakafo seti-muludi aila wi gedenaiye, loto linatedoka ilifi melowe. ⁹ Ilifi melomo, ya mono we ma, sete-mulude umonimo we, koli kikitotoko moinami we, linate numunidoti ami we Onesimusi yaki lakoina gilifi meloneto, uti amaloti kawa muki wetata giminawaiye.

¹⁰ Ena mono we ma, lakoina nelalo minomi we Alistakusi yakafo aiyo-koiyo ka ya fulu gede minaiye. Ido Banabasi ofolafo Maki yaki ayaidana oto fulu gede minaiye. Amo ya linatedoka agetoma, ya olu lalo o edenawamo ka moda logimitonimo ya koli minae. ¹¹ Ido mono we ma Yesu kuliya ma Yasitusi yaki ayaidana oto aiyo-koiyo ka ya fulu gede minaiye. Wewa yaleka we tili (3) yako Yuda wenenau yati ade olu faka loti, Goti kiyabate we wekudi kilalau ya wenena maki giliminune, loti kouba-naba lonola lakoina olu minae. Wewa yalekate senemulune olu aila wi nedamo ne.

¹² Ena linate numunidokati we, Kilisto Yesu kouba-nabala we Epafalasi yaki aiyo-koiyo ka ya fulu gede minaiye. Amokafo linate ya Gotikafo lalo kolami mona ya kolife loti, auma witi melefe lotiko minenawae, loto linatemu kolito Goti loumu-umu o minami lono ya auma wito olaiye. ¹³ Wewa yakafo linateki, ido mono wenena maki Laodisia numudo minamo, ido Hiyelapolisi numudo minamo, muki yamu kolito siya-mulunau miluma naba-naba kolaiye, loto ya monala eye minoto, lo oloto gimowe.

¹⁴ Ena lusa we, sete-mulude umonimo we Luka yaki aiyo-koiyo ka ya fulu gede minaiye. Ido Demasi yaki ayaidana oto fulu gede minaiye.

¹⁵ Ena lamo ya mono wenenate Laodisia numudo minamo ya aiyo-koiyo ka fulu gedonimo ya linate logimalo. Ido mono wena Nimifa, ido numunau monolo mau wi-wi amo wenena yaki ayaidana oto aiyo-koiyo ka fulu gedonimo ya logimalo.

¹⁶ Ena ka lufuwa ama ya linate kiliyatigu katoti, koli fuli loti ya Laodisia numudo monolo mau wi-wi amo wenena katenawae, loti fulu gedalo. Ido lufuwa ma ya Laodisia wenena fulu gedomo yaki linate ayaidana oti oluti katalo.

¹⁷ Ena Akipusi ya Wekola lulau mino edanimo yamu mono lono komami ya kofe loto monito, aya lonowa ya olu fuli lo, loti loumalo.

¹⁸ Namu Polokafo aiyo-koiyo ka ama ya nanimo anekafo lufuwa wiyowe. Eyalo. Namu nelalo minomo yamu kati melámameyo. Nasafili mona ya linatedoka mino gedenaiye. Modae.

1 Tesalonaika

Polokafo mono wenena Tesalonaika numudo minamo ya lufuwa kana apito wi fulu gedami ka Komu Ka

Polokafo Kolinti numudo minami kamenalo ya Yesu koli kikito umamo wenena Tesalonaika numudo minamo ya lufuwa ama wi fulu gedami ne. Tesalonaika numuna meya naba ya Masedonia ebau ya kuwo no anawaleka ya ne. Polo eba nedonedo moinami kamena lelei-lawokoi (3) yalo ya kana Yesu kala kuwa Tesalonaika wenena lo oloto gimaito, wenena seni-muluni olu eleyapa wiyamo, ya maleka Yuda wenena minato, ido so loti ya ailo feka wenena minae. Etiti minato, Yuda mono kiyabani we ya Polo yamu komumu witi, seni-mulunigu nosámami kolanako, Yesu wenenala ya Polote Sailasite gilifi Belia numudoka melato waiye. (Aposolo 17:1-14) Utaito, aiga Yuda wenena yate Yesu wenenala keina gimi minamo ka ya Polo kolito, lono koinalafa we Timoti ya ka makafo olu auma wi gedenami ya logiminagoliye, loto wenenawa minadoka ilifi melaito wiye. Uto logimito, itibito Polo Kolinti minaidoka oto, kaninaki loga o edamo kaki ya loumaiye. Loumaito kolito ya ka ma itibito lufuwa wi fulu gedenae, loto lufuwa ama ya wi fulu gedami ne.

Lo oloto melami ka

¹ Aiyo, linate Metefo Goti ido Wekola Yesu Kilisto lunigu mino gedeti Tesalonaika numudo monolo mau wi-wi amo wenenao, lamo Polole, Sailasile, Timotile lufuwa ama ya wi fulu gedoge. Eyalo.

Nasafili mona ido you amene mona ya linatedoka mino gedenaiye.

Wenenawa yamu kolito Goti loumami ka

² Lamo kamena-kamena linate muki yamu kolito siyane, lalole, loto kulitina Goti loumuumu o minone. ³ Linate koli kikitamo lono kulawa ya oluti, seti-muludi gimigimi amo lono ya auma witi oluti, Wekolate Yesu Kilisto koli umuti kiyabala amo mona ya auma witi melemo wamo yamu kolito Metefo Goti onobalalo ya kamena-kamena lo oloto pito, siyane, lalole, loumu-umu o minone.

⁴⁻⁵ Aiyo, Goti siya-muluna gimami mono wenenate-motao, Yesu kala kuwa lalo lo oloto gimonimo ka kolamo ya faifa ka ne, loti koli fulitámae. E'e, ya aumalaki ido Ouna Felegagaki yate kawa ya ona kula ne, loto luti-kati olu auma wi kiki lo gedainako, linatemu kolonimo ya moda iyaina o gedaiye, loto koli minone. Linatedoka minonimo kamenawaloma ya linatemu kolito mona melonima ya linate moda koli minae.

⁶ Ido linate ya lamo monate ido Wekola monala yaidana oti monatina melamo, ya ka mono kolámamo wenena yate kaila naba fi gedafa, ido Ouna Felegagakafa olu aila wi gedaito kala kuwa koli seti-muludigu meleti alikani oti minamo mona meleti, ⁷ ya Masedonia ido Akaiya mikaloti koli kikitamo wenena muki ya monawa gilibato gege uti ayaidana oti melemo wamo ne. ⁸ Etito linatedokati Wekola kala kuwa ba loto Masedonia ido Akaiya mikalo ya oloto piyami yako minámaiye. E'e, linate Goti koli kikito umamo kawa ya eba nedo-nedo upatoto wimo yamu ka ma logiminumo ya ma minámaiye. ⁹ Kawa kuwa ya moda numudonamado u fuli lito kolitanako, linate minado wonimo mona yamu inanimonina yate lo-lo o minae. Linate ya suki goti yamu koli minadoti ya seti-muludi olu eleyapa witi Goti ona kula kofawa minowa-minowa oto minami we yamu koliti kouba-naba o edeti, ¹⁰ ido Nalafa Yesu folaiguti olu nedi edami we, lifima ka naba-naba o fede lumunaido yati olu omude kami we ya kosinauti enami ya kiyabala oti minae, loti kawa ya numudo-namado lo-lo o minae.

2

Polokafo mona meleto lono olami ka

¹ Ena mono wenenate-motao, linate minadoka oto lono olonimo u fa neta ámami yama linate moda koli minae. ² Ido komu Filipai numudo ya keina naba kologeto ka nosámami lo ledamo yamaki ya moda koli minae. Eti o ledafa, ido linate minadoka wonimo ya kuwotefomota ilulu ku minagu ya Gotite yakafo olu auma wi ledaito, kala kuwa lalo oluto lo oloto pi gimonimo yamaki ya moda koli minae.

³ Etito koli kikitenawae, loto kati oluto kawa kuwa lo oloto melonimo, ya kanu lalototi ika o gedunune, loto kolito lobemo, ido mona fuma wiyami api gilibinune, loto kolito lobe, ido koti winune, loto kolito lo oloto melonimo ya ma minámáiye. ⁴ E'e, Gotikafo lalo leyeto kane kune lo oloto pinawae, loto lonowa adeu melaito ya lo minone. Eti loto lo minonimo ya wenena yate lalo leyenawae, loto kolito ádone. E'e, lute-kateu ko fuli loto monate iya mele ledami we Goti yakafo lalo leyenaiye, loto kolito kawa ya lo minone.

⁵ Eti loto lo minonimo ya ka magu mele gedeto ádone. Moda linate koli minae. Ido neta-mata mamu kolonimo ya mono lonowa yamo olu falukunaiye, loto ámone. Moda Gotikafo leye minaiye. ⁶ Ido wenena linatefemo, ido malekafe kulite naba melenawae, loto ádonima ne. ⁷ E'e, Kilisto aposololama minoninako, linate ade olu faka lalo, loto ogofuto logimonimo nefa, ido wenaipa mate nomilipani kiyaba lalo o gedamo yamaidana oto linate minagu minoto olu you lo gedonima ne. ⁸ Linatemu auma wito kolito ya Goti kala kuwa lalo yako logiminune, loto kolámone. E'e, sete-mulude naba-naba gimoinako, oto meleto onimo monate muki yaki linate giminune, loto kolonimo ne.

⁹ Aiyo, mono wenenate-motao, lamo lonote ya koiya fito olonimo yama linate kati ki minae. Goti kala kuwa lalo logimonimo kamenalo ya linate weti-neta ika o gedetenune, loto atuwa lono yaki siniku ido ko lido yaki ya muki auma wito oluto kawa kuwa lalo lo oloto gimoinimo yama kati ki minae.

¹⁰ Ido monate yaki eyefe loti ko minae. Linate koli kikitamo wenena minagu ya felegaga minoto, monate mo loto feke lotoko minoto, lifimate minámami minonimo monate ya linate kama, ya Goti yaki ayaidana oto monatewa ko minaiye. ¹¹⁻¹² Menibomota mate nomilipani o gedamo yamaidana oto lamokafo linate muki ya seti-muludi olu auma wi gedeto kati oluto ka auma wito logimi-gimi ogeto, ya Gotikafo kiyaba o ledami kilaneu oti lameneu minenawae, loto mau wi gede minami we nomilipala kula minado yaloko moinalo, loto auma wito logimonimo monate yama moda koli minae.

Keina kolafa, koli kikitoti auma witi minamo ka

¹³ Ido Goti kala logimogeto, lalo oti kolamo ya wenena kanidana oti kolámama ne. Goti kala moda ona kula yakafo koli kikitamo wenena linatedoka lono olu minami ka ne, loti kolamo yamu ya siyane, lalole, loto Goti loumumo idone.

¹⁴ Mono wenenate-motao, linate Yudia mikalo Goti wenenala Kilisto Yesu lulau mino edeti monolo mau wi-wi amo wenena ya gege ato Yuda wenena liligalekate giniti keina naba olu gimamo yamaidana oti linanimotina wenenati liligaleka yate linate giniti keina naba olu gimae.

¹⁵ Aya Yuda wenena yate ya Wekola Yesu ido adeina polofete we yaki ayaidana oti gini fuluti, ido lamoki olu fulu ledeti lilifi melamo ne. Wenenawa ya Goti lalo kolami mona ya melámoti, ido wenena muki olu kuwonibo bulu gedae. ¹⁶ Eti amo ya ailo feka wenena yaki logimato Gotikafo olu omuni kotenawae, loti kanu ku lede minae. Eti o-o amo yamo nosámami monanina mulalo-mulalo melemo dito, lifimanina yakafo akaiya idaito ya Goti siya kala-kala limo mona ya amoguka oloto pi gimami ya ne.

Polokafo wenenawa siya-muluna gimami ka

¹⁷ Aiyo, mono wenenate-motao, lamo kuwotefo-mota ya kamena lina efema linate-dokati olu fulo ledamo, ya oude-lute-kate yakafo linate fulo gedámone. E'e, ukade yako fulo gedonimo yamu miluma-aluma kolito minoninako, kofa geyenune, loto sete-muludeu naba-naba koli minoto, uto geyenumo kanu ya auma wito moni wilone. ¹⁸ Eti loto koli minonimo yamu uto geyenune, loto nanimo Polo ya ya kamenalo nune, ama kamenalo nune, loto koli minofa, Satanikafo kanute ito ledaiye.

¹⁹ Ena Wekolate Yesu oloto pinami kamenawalo ya amo omunalo sete-muludeu lalo enami neta, ido alikani oto minenumo neta, ido kulite dinami meina neta ya egalekati enaiye? Linatedokati enagoliye. ²⁰ Linate ya lamo kulite dinami neta, ido kuli-kuli oto minonimo neta ya minae.

3

Timoti ilifi melaito wimo ka

¹ Etito linatemu muludeu naba kolito, Atenisi numudo ya moda lalimoko minenaliye, loto ² Timoti mono wenenate ya Gotiki lakoina lono oluto Kilisto kala kuwa lalo lo-lo imo we ya linate minadoka uto ka monalo olu kikito gedeto, olu auma wi gedenaiye. ³ Ido keinawa mona-mona o linatedoka fedagetoma koli kikitina olu kopaitotenawae, loto ilifi meloneto wiye. Gotikafo yaida neta lamodoka o fedenami ne, loto iya ku ledaima ya linate moda koli minae. ⁴ Lamo komu linateki lakoina minonimo kamenalo ya keina naba mona-mona o fede lumunaiye, loto logimi-gimi onimo ne. Ido aya kawama moda fedetami ne, loti koli minae.

⁵ Etito nemo yamu namo ya linatemu senemuluneu naba-naba kolito, onomo neidomo ya kepa mele ledami we Satanikafo kepa mele gedageto lonote u fa neta utenaiye, loto Timoti ilifi melomo ya koli kikitafe? Koli kiki ádafé? Uto koto enage wo, loto Timoti ilifi meloneto wimo ne.

Timoti itibito oto Polo siya-mulunau olu aila wi edami ka

⁶ Ena oiya ama ya Timotima linatedokati itibito oto, linate koli kikitamo, ido seti-muludi gimi-gimi o minamo kawa ya lolumuto ido lalimomu kolito ya linate koli lalo lumu minae, loto kawa ya lolumuto, ido linate geyenune, loto auma wito kolonimo ya linateki ayaidana oti leyenune, loti auma witi koli minamo kawa ya lolumu fuli limoma nenako, ⁷ yamu aiyo, wenenate-motao, lalimo kaila fi ledado miluma kolonigu ya linatemu kolito kate ligi-ligi kiyoba, ido linate Goti koli kikito umu minamo kawa kolonimo yakafo sete-mulude olu lalo o ledaiye. ⁸ Linate Wekola koli kikito umuti auma wi minamo yamu kolito sete-mulude lalo inako, mino kolimo idone.

⁹ Yamu linatemu kolito Goti onobalalo setemuludeu alikani oto kolonimo yamu siyane, lalole, loto loumonimo, ya ogofuto lo fuli ádenagolone. ¹⁰ Yamu linatedoka oto geyeto, koli kikitamo ka maleka kolámenawamo kaleka ya olu mene o gedenune, loto lumi wiyaiyu ido ko lido ka auma wito Goti loumone.

¹¹ Ena Metefo Goti aimola yakafo ido Wekolate Yesu yakikafo kanu olu oloto pi ledaito ya linatedoka enagolone. ¹² Ido setemulude ya linate gimimo idonimo mona ya Wekolakafo sete-muludeu mele ledami yamaidana oto linate yaki linanimo lulawanigu ido wenena liliga muki yaki seti-muludi gimimo dinawamo mona ya seti-muludigu mele gedeto, u faitoto uto upatenagoliye. ¹³ Eti enami ya Wekolate Yesu ya amo felegaga wenenala muki yaki oloto pinami kamenawalo ya Metefo Gotite omunalo Wekolakafo seti-muludi olu auma wi gedageto, mo loto lifimati minámenami felegaga minenawae.

4

Lute lamenaki minenumo ka

¹ Ena mono wenenate-motao, ka ama auma wito logiminagologe. Kolalo. Linate monimoni o minenawamo monatina ya Gotikafo eyeto lalo kolinaie, loto mona api gilbonimo ka ya koliti meyalo melamo nefa, ido oiya ama ya aya monawa oto diti efe lotiko melemo dinawae, loto Wekola Yesu lulau mino edonimo yamu kati oluto logimone.

² Wekola Yesu welaloti ka lo mele gedonimo ya moda koli minae. ³ Goti yakafo lula-kala auma wito kolami ka ya etito ne: Linate ya felegaga minomo diti kopa olu onámalo. ⁴ Linate muki ya linanimo ukani kiyaba o minenawamo mona ya felegaga ido efe lotiko melalo. ⁵ Ailo feka wenena ya Gotiki kutifámamo wenena yate kopa olu onenumolae, loti kani lapa-lapa kimo wamo yaidana oti ⁶ linate mono wenenatina elita oti koni wiyámalo. Wekola yakafo nosámami monawa muki yaidana melenawamo ya lifima ka itibito olu giminaiye, loto moda auma wito lo fuko gimitonima ne.

⁷ Koli minafe? Gotikafo luti fumaki minenawae, loto iyaina o ledámáiye. E'e, luti lamenaki felegaga minenawae, loto iyaina o ledaima ne. ⁸ Yamu mate ka ya koliti kolámoti amo ya faifa wenena kanina minámáiye. E'e, Goti yakafo Ouna ya felegaga nemoma gimami we aimolakafo ka limo ya koliti kolámoti o minae.

Sete-mulude gimito mona lalo meletoko minenumo ka

⁹ Ido mono kolamo wenenatina ya seti-muludi gimi-gimi alo, loto egaidana oto ka lufuwa wi gimumo ne? Linanimotina ya Gotikafo eti alo, loto seti-muludi gimi-gimi amo monawa ya moda api gilubitaima ne. ¹⁰ Ido Masedonia mika nedonedo mono wenenatina mino oluti wamo yaki moda seti-muludi gimi-gimi o minamo ne. Eti o minafa, ido aya monawa ya melemo idalo, loto kati oluto auma wito logimone. ¹¹ Ido lo mele gedonido ya ayalo linate sodoti minoti, linanimo netatina yamuko kati kiti, linanimo adikafo lono oluti ya olu lalo oto olunune, loti auma wiyalo. ¹² Etiti ya neta mamu kolone, loti mono kolámamo wenena omunido wako ádenawamo ya monate wanoba minenaiye, loti eti alo.

Wekola Yesu Kilisto itibito enami ka

¹³ Ena wenenate, linate fulutamo wenena yamu kolife ádatoma ya mono kolámamo wenena yate folamo wenena kofa itibiti nedinawamo ne, loti kolámoti kufu-nema oti kenanumu-kubanumu wi-wi o minamo yaidana otenawae, loto logiminagologe. Kolalo. ¹⁴ Yesu fulutoto neditami ka ya moda koli kikitonimo ne. Etito Gotikafo Yesu ilimi aimoladoka imo yamaidana oto Yesu koli kikito umuti folamo wenena yaki olu Yesudoka ekele gedenagoliye, loto kolife lone.

¹⁵ Aya yamu ya Wekola aimola ka limo ya eti loto logimone. Kolalo. Mikalo kofawa minonimo wenena lalimo ya Wekola o fedenaido ya fulutamo wenena olu aiga o gedámenagolone. ¹⁶ E'e, Wekola aimola kosinaiti lumuto, ka naba loto lu fiyageto, ido enisole kiyabani we wenaba yakafo nola melageto ido Goti bumu-wekilofa nomula nola melageto lumunagoliye. Lomageto, ya Kilisto koli kikito umuti folamo wenena yate komu nedinagilae.

¹⁷ Ena aya kamenalo wenena omude kofawa fa minonimo ya kaita lilimito kosinau dito wenenawa yaki enu wi ledeto limuku olu faka lo ledageto yalo ya Wekolaki katula enune. Etito Wekolaki minowa-minowa oto minenagolone. ¹⁸ Linate kawa ya lokoli-fakoli oti mono wenena muki logimiti luni-kani olu auma wi gedalo.

5

Wekolamu kolito kiyabala enumo ka

¹ Ena mono wenenate-motao, kamenawa ido ka melami yamu egaidana oto lufuwa wi giminumo ne? ² Linanimotina ya moda eti loti kolife lo minamo, ugele we ya luwaila kaita fede-fede amo yaidana oto Wekola kamenala kaita fedenagoliye. ³ Wenena yate sodoto minenumo kamena lalo ne, loti moni minenawado, yalo ya neta koliya fiyami neta ya kaita oloto pi giminagoliye. Wena ma nomilipala mulunau nemo kedenagolo ogofu kolami yaidana oto kaita oloto pi gimageto koli unune, loti enawafa, ido ogoufámanako, olu kopa o gedenagoliye.

⁴ Eti o gedenagolifa, ido mono wenenatemotao, linate ya siniku minámanako, egaidana oto Wekola kamenala ugele we yaidana oto kaita fede gimageto ukadi ololo enawamo ne? ⁵ Linate muki ya fo lamena wenenala minae. Lumi sinidimo wenenala minámone. ⁶ Yamu ya wenena liligama oku onoti minamo yaidana oti oku onámalo. Luti-kati kopa melámoti, kiyaba lalo oti minalo. ⁷ Oku onamo wenena yate luwaila ono minae. Ido no noti luni-kani olu kopaitamo wenena yate luwaila no noti olu kopaiti minae. ⁸ Eti o minafa, ido lalimo lamena wenenala minonimo ya lute-kate kiyaba lalo okele. Eti o minoto ya koli kikitonimo ido setemulude gimi-gimi onimo monawa yakafo ikite lawela yaidana oti olu wiyalo. Ido Gotikafo olu omude kenaiye, loto kiyabala oto minonimo monawa yakafo atete lawela yaidana oti olu wiyalo.

⁹ Aya ka monawa etito ne. Gotikafo lifima ka naba itibito lumunae, loto iya ku ledámami ne. E'e, Wekolate Yesu Kilstokafo olu omude kenae, loto iya ku ledaima ne. ¹⁰ Amokafo lamomu kolito folaima, ya enami kamenalo ya moda fulutonimowafe, ido faifa minenumowafe? ya olu lakoito amoki lawoko minowa-minowa oto mino kolinune, loto folami ne. ¹¹ Eti imo yamu lokoli-fakoli oti, lulawanigu ya wenena muki seni-muluni olu aila wi gedeti, ido luni-kani olu auma wi gedemo wamo mona ya moda meletiko minalo.

Gotikafo mona lalo melenawae, loto ade olu faka limo ka

¹² Ena mono wenenate-motao, neta mamu ka auma wito logiminagologe. Kolalo. Kiliyatigu ya Wekola lonola auma witi oluti kati oluti ka mono logimiti kiyaba o gedamo wenena ya kiyanido minoti, monatina efe lotiko mele gimalo. ¹³ Ena mono lonowa olamo yamu ya seti-muludi gimiti kulini olu faka lalo, loto lonimo ya auma wito lone. Ido you amene mona ya wenena muki mele gimi-gimi o minalo.

¹⁴ Ena mono wenenate-motao, ka ma kati oluto logiminagologe. Kolalo. Wenena lono olámoti faifa moinamo ya lo fuko gimalo. Ido wenena kani ligi-ligi kiyamo wenena ya kani olufe lo gedalo. Ido auma wiyámamo wenena ya ani olu faka lo gedalo. Ido wenena muki, lalo ido nosámamo wenena amene mele gimiti olu you-you lo gedalo.

¹⁵ Wenena mate mona nosámami mele giminawado, ayalo ya linate yauti maleka ya lifimawa itibiti mona nosámami mele gimitenawae, loti wenena muki koti kiyaba o gedetiko moinalo. Linanimotina ido wenena liligaleka muki ya mona laloko mele gimimo idalo.

¹⁶ Seti-muludigu alikani oti laloko minomo idalo. ¹⁷ Goti loumutiko minalo. ¹⁸ Neta-mata muki neta yamu siyane, lalole, loti Goti loumalo. Kilisto Yesu yamu koliti eti lonumunawae, loto Gotikafo kala lalo kito linatemu kolami ne.

¹⁹ Goti Ounakafo luti-katigu lono olami ya miwiyámalo. ²⁰ Goti welaloti lenawamo ka ya menumu o edámalo. ²¹ E'e, neta-mata muki koliti ya kolife loti iya meleti, lalo minenami ya olu kiki loti olu minalo. ²² Ido nosámami neta mona-mona ya ata wi fulitalo.

²³ Goti you amene aboga aimolakafo noku wito olu felegaga o gedageto, oudi mo lagetito minenawae. Ido ukadi-oudi-luti-kati muki ya amokafo kiyaba o gedageto, Wekolate Yesu Kilisto kofa itibito enami kamenalo ya lifimati minámoto, laloko minageto minenawae, loto Goti loumu minowe. ²⁴ Luti fiyami we ya ka lido meyallo meletoko minami we nemoma nenako, lonowa oluto ya olu fuli lenagoliye.

Onowaleka ka

²⁵ Mono wenenate-motao, lamomu koliti Goti loumu ledalo.

²⁶ Linate mono wenenate muki geyeti ya aiyokoiyo ka fulo gedonimo ya logimiti felegaga mona meleti abusa wi gedalo.

²⁷ Wekola onobalalo lo gedoto logimowe. Kolalo. Lufuwa ama ya mono wenenate muki kato gimato kolinawae.

²⁸ Wekolate Yesu Kilisto nasafilila ya linatedoka mino gedenaiye. Modae.

2 Tesalonaika

Polokafo mono wenena Tesalonaika numudo minamo ya lufuwa kofa aiga wi fulo gedami ka Komu Ka

Polo ya Kolinti numudo minomo wimo kamenalo ya Yesu koli kikito umuti monolo mau wi-wi amo wenena Tesalonaika numudo minamo ya lufuwa kofa aiga wi fulo gedami ka ama ya ne. Wenenawa yauti maleka yate Yesu Kilisto moda itibito otaiye, loti kani kiti lo-lo amo yamu Polo ya kawa kolito lufuwa ama wi fulo gedaiyu ya kamena fuli lenagolido neta ma o fedenami ka, ido Wekola kiyabala o minoto mona efe loto melenumo ka ya auma wito api gilibinae, loto lufuwa ama ya wi fulo gedami ne.

Lo oloto melami ka

¹ Aiyo, linate Metefo Goti ido Wekola Yesu Kilisto lunigu mino gedeti Tesalonaika numudo monolo mau wi-wi amo wenena, lamo Polole, Sailasile, Timotile lufuwa ama ya wi fulo gedoge. Eyalo.

² Metefo Gotidokati ido Wekola Yesu Kilistodokati ya nasafili mona ido you amene mona ya linatedoka mino gedenaiye.

Polokafo wenenawa yamu kolito Goti loumami ka

³ Mono wenenate-motao, lamo linatemu kolito Goti loumonimo, ya koli kikitamo mona nabanaba dimo uto, ido linate muki seti-muludi gimigimi o minamo mona yaki u naba dimo wimo yamu kolito ya siyane, lalole, loto kamenakamena loumu-umu onimo ya moda efe loto loumumo idone. ⁴ Yamu lalimo ya Goti wenenala numudo-namado monolo mau wi-wi agu ya linate gebotina logimonimo, ya mono kuwolafo kaila fi gedato, keina naba-naba koli minamo ya luti-kati efilámaito, ilulu kuti auma witi koli kikitoti mino-mino amo monatina yamamu gebotina logimi-gimi o minone.

Gotikafo monate iya meleto lifima meina efe loto itibito lomami ka

⁵ Keina naba o fede gimami yamakafa kepa mele gimaito, ya Goti wekudite kiyaba o ledami kilalau ya moda ogofuti dinawamo wenenane ona kula minae, loto geyami, ya efe lotoko iya mele ledami mona ya lilibami ne. Ena aya kilalamu kolamo yamu oiya ama ya moda keinawa naba ya koli minae. ⁶ Moda kolafe? Aiga ya Gotikafo efe limoko nemo monala ya meyalo meleto, kaila fi gedamo wenenawa ya lifima itibito gimito kaila fi gedeto, ⁷ ido linate keinawa koli minamo wenenawa ya lamoki lakoina olu you lo ledenagoliye.

Eti enami, ya Wekola Yesu ya enisolela auma wiyamo yaki kosinanti yo famula naba-naba ligu yau oloto pinami kamenalo, yalo ya ⁸ Gotiki kutifina ámamo wenenawa ido Wekolate Yesu kala kuwa lalo koliti golo ádamo wenenawa ya lifima ka naba itibito giminagoliye. ⁹ Lifimawa itibito giminami, Wekola kola-welalo ido aumala lamenalalo yati fulo faiga o gedageto, u kopa unawamo kanu ya lifima meinawa itibito gimageto, yalo ya minowa-minowa oti minenagilae.

¹⁰ Ido enami kamenawalo ya felegaga wenenawa, koli kikito umamo wenenawa muki yate eyeti eleigiti aiyo-koiyo loti kuliya olu faka lomo dinawae. Ido linate ya lo oloto gimonimo ka koli kikitamo yamu aya kamenalo ya linate ya lamoki ido wenenawa muki yaki lakoina minenagolone.

Wenenawa yamu koliti Goti loumamo ka

¹¹ Netawa muki o fedenami yamu ya moda kamena-kamena linatemu kolito Goti loumonimo, ya Gotite yakafo auma wi gedageto, ya mona laloko melenune, loti lalo koliti, ido koli kikitoti lono kula muki olunune, loti kolamo mona ya etiti melenawae, loto luti fiyami monawa ya linatedoka olu oloto pi gedeto, lalo geyenagoliye, loto loumu-umu o minone. ¹² Eti enawamo ya Wekolate Yesu lamena kuliya ya linate minagu u naba dimo unaiye. Ido linate yaki amo lulau mino edamo ya lamena kulitina naba giminami ne. Gotite ido Wekola Yesu Kilisto nasafili o gedami monawa yakafo netawa ya olu oloto pinagoliye.

2

Nosa naba ámami we oloto pinami ka

¹ Ena mono wenenate-motao, Wekolate Yesu Kilisto kofa itibito ageto, amodoka olu mau winumo yamu ka ama kati oluto logiminagologe. Kolalo. ² Wenena liligalekate Wekola kamenala moda otaiye, loti Ounakafo wetelo melaito lone, lenawamofe, ido wenena mate lolomato lone, lenawamofe, ido Polo lufuwa wiyaiguti lone, lenawamo, ya linate alako kati ligi-ligi kiti setimuludi fou ádaneyo. ³ Koti witi olu yaidaamaida ka logiminawamo ya kolámalo.

Kolafe? Kamena fuli lenagolido, komu ya mono kula meni umunawamo kanuwa naba oloto pinami, ido ka kolito kolámoto o-o imo we, u kopa unami we ya oloto pinami ne. ⁴ Aya we ya wenena neta-mata koli umuti gotite ne, loti kouba-naba o ede minamo neta muki ya olu fulu gedeto minenae, loto fina fi ginito, Goti felegaga kuliyai numuna nabau ya dito amedoto minoto, namoko ya goti minowe, loto aimola yamu eti loto lenami ne.

⁵ Netawa yamu komu linatedoka minoto logimitomo yama kati melaife? ⁶ Ido aimola kamenalalo ya oloto pinaiye, loto oiya kanula ku edami mona ya moda koli minae. ⁷ Yamu kolalo. Ka kolito kolámoto imo aumala yakafo oiya lonowa falukuto olu minaifa, ido kanula oiya ama ku edemo idami mona ya wenena minaguti wageto, ayalo ya moda oloto pinagoliye. ⁸ Aya kamenalo ya ka kolito kolámoto o-o imo wewa ya oloto piyageto, Wekola Yesukafo wela-muladuna ofo fulunami ne. Amo oloto pito enami lamenala yakafo moda ofo lilika winagoliye.

⁹ Ka kolito kolámoto o-o imo wewa ya Satani aumala mino edageto ya aumala mona-monaki oloto pito, neta kofawa aumala gilibageto eyeti eleiginawamo suki neta naba-naba olu oloto piyageto, ¹⁰ wenena liliga u kopa unawamo ya ka ona kula, olu omuni kenami ka ya senimuluni umunawamo mona ya fulitanako, wewa ya nosámami monawa suki neta muki olu oloto pinami yakafo luni ya kola winagoliye. ¹¹⁻¹² Etito ya ka ona kula ya koli kiki ádoti, nosámami mona yamu seni-mulunigu lalo kolamo wenenawa muki ya Gotikafo inanimu luni-kani auma wito kola winawamo kanu olu oloto pi gedoneto, suki kawa koli kikitato ya olu kalo mele gedeto lifima ka naba itibito giminae, loto eti o gedaiye.

Gotikafo iyaina o ledami ka

¹³ Wenena maleka ya eti enawafa, ido linate Wekola siya-muluna gimami mono wenenatemotao, kana akaimati Gotikafo namo wenenane minenawae, loto Ounakafo olu felegaga o gedaito ka ona kula koli kikitenawamo ya olu omudi kenae, loto iyaina o gedami yamu siyane, lalole, loto kamena-kamena loumu-umu onimo ya moda efe loto loumumo idone. ¹⁴ Etiti minenawae, loto linatemu kolami, ya kala kuwa lalo logimogeto ya koliti Wekolate Yesu Kilisto ekeina lamenala olunawae, loto Gotikafo luti fiyami ne. ¹⁵ Yamu mono wenenate-motao, linate auma witi minalo. Ido api gilimonimo ka ya wetekafo lonimofe, ido adekafo lufuwa wiyonimo, muki ya olu kiki loti meyalo meleti minalo.

¹⁶ Ena Yesu Kilisto, Wekolate nemo we, ido Metefo Goti, siya-muluna lomami we, nasafilila yakafo sete-mulude olu aila wi ledami mona minowa-minowa oto minenami mona ido lalo kolito kiyabala minonimo mona lomami we yate ¹⁷ seti-muludi olu aila wi gedeti, lagi fi gedaito, ka kula lenawamo mona ido lono kula olunawamo mona ya linate auma witi melemo dinawae.

3

Wekolakafo ade olu faka lo ledami ka

¹ Ena mono wenenate-motao, ka ma nemo ya kolalo. Wekola kalakafo ufe loto upatito linatedoka kuliya naba oloto pimo idami yamaidana oto oloto pimo dinaiye, loti ya lamomu koliti Goti loumalo. ² Ido wenena ma koli kiki ádamo yamu wenena luni-kani nosámami ido monani nosámami wenena ya aniguti olu fulo gedo, loti yaki lamomu koliti Goti loumalo.

³ Ido mona efe lotoko melami we Wekolakafo linate ya olu auma wi gedeto, nosámami aboga ika o gedetenaiye, loto kiyaba o gede minenaiye. ⁴ Linate kati oluto ka logimonimo ya oiya moda golodoti minoti, ido ayaidanako oti golodoti kolimo dinawae, loto Wekola lulau mino edeto linatemu kolito kate lawoko ki minone.

⁵ Wekolakafo luti-kati ya ilibageto, Goti monala, sete-mulude gimi-gimi enumo monala, ido Kilisto monala, keina kolonigu ya auma wito mino kolinumo monala ya meyalo melemo unawae, loto linatemu kolito ya Goti loumone.

Lono auma witi olalo, loto logimami ka

⁶ Ena mono wenenate-motao, Wekolate Yesu Kilisto kuliya ya kati oluto logimoge. Kolalo. Mono kolamo wenena maleka yate ka api gilimonimo ya koli fulititi, lono olámoti faifa moni minamo wenenawa ya ekena o gedalo. ⁷ Linate ya lamo monate yaidana oti monatina melenawamo ya moda efe lenagoliye, loti koli minae. Lamo ya linatedoka minonimo kamenalo yama fa kanu moinámoto, lonoguko minonimo yama linate moda kama ne.

⁸ Ido linatedokati weti-neta yama faifa ánonima ne. E'e, konuma-kobina aefa fi gimitenune, loto leda lunaga kamena-kamena adekafo lono auma wito oluto koiya fi-fi onima ne. ⁹ Etito minoba, ido lamo ya mono kiyabatina we minoninako, linate wete-neta faifa lomamo neko, ya efe lagi ne. Moda efe lenagolifa, ido linate ya lamo onimo yaidana enawae, loto auma wito monawa gilimonima ne.

¹⁰ Etito linatedoka minonimo kamenaloma yaki ya lono olámenawamo wenena ya weni-neta faifa gimámalo, loto kati oluto logimitonima ne. ¹¹ Ena ama ya linate yauti maleka lono olámoti, faifa minoti wenena ma monanina yamu lo yaleka waka oti moni minamo kawa ya aito kolone. ¹² Yaidana amo wenena ya Wekola Yesu Kilisto lulau mino edeto kani oluto eti loto logimoge. Kolalo. Lononina sodoti oluti, ya wenineta inanimononidokatiko ya noti minalo, loto auma wito logimonimo ka ya fulo gedone.

¹³ Ena mono wenenate-motao, linate mona lalo mele minamo ya seti-muludigu eleka fi umámalo. ¹⁴ Ido lufuwa wi fulonimo ka ya meyalo melámenawamo wenena ya geyefe loti geyeti, ya ukanido kolinawamo ne, loti wenenawaki ya koina wi gedámalo. ¹⁵ Eti o gedeti ya kuwotefole, loti koli gimámalo. E'e, mono wenenatele, loti kolife lenawamo ka ya auma witi logimalo.

Onowaleka ka

¹⁶ Ena you amene mona aboga Wekola aimola yakafo kamena-kamena neta-mata muki oti meleti enawado ya you amene monala mele gede minenaiye. Wekola ya linateguka mino gedemo dinaiye.

¹⁷ Namu Polo aiyo-koiyo ka fulo gedomo ya lufuwa onowaleka ama ya nanimo aneakafo wiyowe. Lufuwa wi-wi omo ane lebona imo ya etito ya wi-wi owe.

¹⁸ Wekolate Yesu Kilisto nasafilila ya linate muki mino gedenaiye. Modae.

1 Timoti

Polokafo Timoti ya lufuwa kana apito wi fulo edami ka Komu Ka

Timoti ya Esia ebalekati we neto, melafo ya Giliki we ido olafo ya Yuda wena minami ne. Etiti minamo, ya Polo eba nedo-nedo moinami kamena lele (2) yalo ya amo numunidoka o fedeto, Timoti eyeto ya ane olu faka lenami we minenaiye, loto ilimito uto, lelewai ya lakoina moniti mono lono olaiye. (Aposolo 16:1-3) Aiga Polokafo Timoti ya Yesu koli kikito umamo wenena Efesusi numudo minamo ya kiyaba o gedenaiye, loto lonowa analo meletu, Masedonia mikalo uto, yalo minoto, mono wenena kiyaba o gedenami mona yamu Timoti ya ka ma loumuna, loto lufuwa ama ya wi fulo edami ne.

Lo oloto melami ka

¹⁻² Aiyo, mono nanefo ona Timotiyo, namo Polo, Kilisto Yesu aposolola ya lufuwa ama wi fulo kedowe. Eyo. Omude olu kami we Goti ido kiyabala o minonimo we Kilisto Yesu ya aposolo lonowa olunane, loti anelo melaito olu-olu o minowe.

Metefo Gotidokati ido Wekolate Kilisto Yesudokati ya nasafili mona ido milumate kolami mona ido you amene mona ya kamodoka mino kedenaiye.

Suki ka muki ya olu fulenumo ka

³ Ena komu ya namo Masedonia mikalo unae, loto kaka oluto Efesusi numudo minoto, wenena liligate ka mono ailo suki neta api gilibamo wenena ya eti ádaló, loto auma wito logimo, loto lokomomo yama eti o. ⁴ Wenena ya ikaga loti aunibo-kolofani katoti kulini-kulini loti lodilumu o minamo mona yamo Goti koli kikito umuti kouba-naba o edamo mona ya olu oloto piyámaiye. E'e, aya mona melamo yamo etito nefe, matato nefe? loti fa ka lo yaleka-waka o minamo mona olu oloto piyainako, eti ámalo, loto auma wito logimo.

⁵ Eti loto logimageto, ya koliti seni-muluni mo limo ya minoti, Goti omunalo ka ukadelo minámaiye, loti luni-kani laloko minoti, kati lawoko koli kikito umu minoti, ya etiti wenena muki seti-muludi giminawae, loto kolito ya logimo. ⁶ Wenena liligate aya monawa ya ata witi u faifa ka olu oloto piti lodilumu oti ⁷ Gotikafo lo melami ka api gilibinumo we minenune, loti kolafa, ido kawa yaki ido monawa yaki auma witi lo oloto melamo ya kolife ádae.

⁸ Kolife ádafa, ido Goti lo melami ka ya ka lalo ne, loto kolone. Ido kawa ya wenena kolife loti koliti lonola efe loti olunawamo ya moda lalo enagoliye, loto kolone. ⁹ Lo melami kawa ya wenena monanina efe limo wenena yamu ádaiye. E'e, wenena ka koliti kolámoti oti kopa mona meleti moinamo wenena, Goti meni umuti nosámami mona melamo wenena, Goti felegaga monala melámoti, mikaleka monako melamo wenena, onibo menibo gini folamo wenena, ido ailo wenena gini folamo wenena, ¹⁰ kopa olu onamo wenena, Sodomu wenena monanina melamo wenena, wenena ma ugele oluti nelalo kouba-naba lonodo fulo gedeti meina olamo wenena, ka su lamo wenena, ka suki loiti ya kawa olu auma witi olu onale, loti Goti kuliya lamo wenena, ido mona maleka ka mono kula kuwolafo nemo mona yaidana o melamo wenena, aya wenena yamu kawa lo melami ne, loto kolone.

¹¹ Ka mono kulawa ya lalo koli minomo wimo we Goti kala kuwa lalo lamena imo ya lo oloto gimo, loto lonowa nomami ne.

Yesukafo Polo lifimala olu fuloto mono lono umami ka

¹² Ena Wekolate Kilisto Yesukafo olu auma wi nedeto, lonowa moda efe loto olunane, loto mono lono nomami yamu siyane, lalole, loto loumu minowe. ¹³ Komu ya namo kamana kito ka nosámami lo edeto ya kuwonefole, loto koli kikito umamo wenena ya ginito keina ka naba gimomo yama mono ya kolife loto koli kiki ádoma nenako, yamu milumane kolito, ¹⁴ Wekola nasafili monala ya oto dito oune-lune-kaneu faitoto leki nedaido ya Kilisto Yesu koli kikitoto sene-mulune umomo mona ya nomaiye.

¹⁵ Ena Kilisto Yesukafo nosámami mona melamo wenena ya olu omuni kenae, loto mikalo lomaiye, loti lamo ka ya ka ona nemoma ya wenena muki koli kikitenawamo ya moda efe lenami ne. Ido namo ya nosámami mona melamo wenena muki ya olu fulo gedeto, nosa naba ámami mona ya melomo ne. ¹⁶ Etito minofa, ido Yesu Kilisto kamena fana olu you lo ledami monala ya wenena muki olu oloto pi giminae, loto ya lifima olamo wenena komu we namo milumane kolami yama faifa kolámaiye. E'e, wenena aiga ya monawa namodoka melami ya eyeti, ayaidana oti koli kikito umuti omuni kofawa minowa-minowa oti minenawae, loto eti o nomami ne.

¹⁷ Ena wenena, neta-mata muki-muki kiyaba o lede minowa-minowa omo dinami kiyabate we wekudi, folámenami we, eyámonimo we, Goti lawoko lako kuliya naba ido lamenala ya olu faka lo edemo dito minowa-minowa oto nemo ne. Onae.

Nosámami mona olu fuloto, koli kikitoto mono lono auma wito olo, loto loumami ka

¹⁸ Ena mono nanefo Timotiyo, komu kamomu polofete ka lamo yama kane ki minoto, ka auma wito lufuwa ama ya wi fulo kedowe. Eyo. Kamo ya kawa yamamu kaka ki minoto, wenena mate auma witi lowa fina fiyamo yamaidana oto mono lono ya auma wito lalo olo. ¹⁹ Eti animo, ya koli kikito umuto, Goti omunalo ka ukanelo minámaiye, loto luka-kaka laloko minanimo mona ya koto kiyaba otoko lonowa ya olu mino. Wenena liligate monawa fulititi, koli kikitamo mona ya meni umamo wenena ya sipi lekami yaidana oti minae. ²⁰ Ayau yati Himeneusite Alekisadate lele ya Goti kamana kofa kiyámenawami mona ya api gilibinune, loto Satani anau fulowe.

2

Wenena muki yamu kolito Goti loumunumo ka

¹ Ena namo komu ka ma kaka oluto eti loto lokomowe. Wenena muki yamu kolito ani olu faka lo, loto Goti ka auma wito loumuto, siyane, lalole, loto ebola lokele. ² Ido lalimo sodoto you loto minoto, Goti felegaga monala muki ya meyalo melogeto, wenena liligate monawa lalo eyenawae, loto kiyaba o ledamo we wenaba ido kafuwalo we muki ya luni-kani olu lalo o gedo, loto Goti loumokele. ³ Yaidana mona ya efe limo ne, loto olu omude kami we Goti ya lalo kaiye. ⁴ Amokafo wenena muki olu omuni koneto ya ka ona kula kolife loti koli kikitenawamo ya lalo enaiye, loto auma wito kolami ne.

⁵ Goti ya lawoko ne. Ido lamo wenena yaki amo yaki kuwolafo-kuwolafo minogeto, ya we lawoko Kilisto Yesu ya muliti we lawokoko ne. ⁶ Amo yakafo wenena muki nelau minonimo yamu meina fito efililidene, loto oto meleto imo mona ya fulito folaiye. Ido kawa kuwa oloto piyami kamena ne, loto Gotikafo lo oloto piyaito upatiye. ⁷ Ido kawa ya lo oloto gimi-gimi oto moninane, loto namo aposolo lonolalo fulo nedami, ya ailo feka wenena minado ya uto, ka ona kula koli kikitenawamo ka api gilibo, loto fulo nedami ne. Kawa lomo ya suki ádowe. E'e, ka ona lowe.

⁸ Etito wemomo ya eba nedo-nedo Goti loumunawamo, ya seni kala-kala lito moila finawamo mona minámageto, ukani-ouni-lunikani mo lotoko minoti, ani sino loti loumunawae, loto kolowe.

Wenaipa mona lalo melenawamo ya ekeinani ona kula nemo ka

⁹ Ido ayaidana oti wenaipa ya ekeina olunune, loti kolinawamo ya kani kife loti, ogofuto efe lenami netako ya olunawae, loto kolowe. Wenena lalo leyenawae, loti

ya manini yowala ya olu lufuwa-afuwa witi, ekeina falake-falake limo neta, besekuti ukanido owoti neta-mata yaidana meinala naba lamo-lamo neta ya olu egelámalo. ¹⁰ E'e, monolo minone, lenawamo wenaipa yate lono lalo oluti mona lalo melenawamo ya ekeinanina ona kula ya ne.

¹¹⁻¹² Wenaipa yate wemomo api-napi gilibiti olu afima o gedámoti, sodoti lumuti minoti, ka kedámoti, kani kife loti ka kolalo, loto auma wito logimowe. ¹³ Ya neditole? Adamu ya komu olu oloto pito, aiga Ifi ya olu oloto piyami ne. ¹⁴ Ido Adamu ya Satanikafo kola wiyámami nefa, ido wena ya kola wiyaito, ka kolito kolámoto imo mona meyalo melaima nenako, yamu wenaipa ya sodoti lumuti minalo, loto logimowe. ¹⁵ Ido wenaipa kani kife loti mona lalo meleti, koli kikitoti seni-muluni gimiti, felegaga mona mele-mele enawamo ya nomilipani kedenawamo ya olu omuni kenaiye.

3

Mono kiyaba we kanina

¹ Ena ma yate mono kiyaba we bulunune, loti kolamo we ya lono kula yamu kolae, loti lo-lo amo ka ya moda ka ona lo-lo amo ne. ² Yamu mono kiyaba we monanina ya etiti melenawae: Ka ukanido minámageto minoti, wena lawokoko oluti, ukani-luni-kani koti kiyaba oti, kani lalo kiti, monanina efe lenami meleti, nasafili mona meleti, mono ka ogofuti api-napi gilibinawamo ne. ³ Ido no noti luni-kani u kopa enami mona melámoti, fina-kona fiyámoti you amene mona meleti, moilati yaki fiyámoti, ido kifana-afana yamu kolámoti minenawae. ⁴ Etiti minenawamo, ya sodoti kani kife loti inanimoni olonibo, nomilipani, netani-matani, muki ya kiyaba lalo o gedato, nomilipanina yate kulini olu faka loti, ka lenawado muki ya meyalo melenawae. ⁵ Moda kolafe? We ma aimola olonafu, nomilipala, netala-matala kiyaba lalo o gedámenami we yakafo egaidana oto Goti monolo mau wi-wi amo wenenala ya kiyaba o gedenaiye? Moda ogoufámenami ne.

⁶ Ido kamena linako koli kikitamo we ya mono kiyaba we bulu gedatoma, ya inanimoni kulini yamu oto diti kolato, Gotikafo kamade ki-ki imo we Satani ya lifima ka itibito umami yaidana oto gimitenaiye, loti ya bulu gedámalo. ⁷ Ido we ma mono kiyaba we bulu edenune, lenawamo, ya mono kolámamo wenena yate monala nosámami eyeti ya kamana kiyato, ukanalo kolinami yakafo olu Satani kilifulau ya you edetenaiye, loti feka minamo wenena yate lalo geyamo we yako bulu gedalo.

Mono kouba-naba wenena kanina

⁸ Ena mono kouba-naba we ya ayaidana oti wenena omunido ya monanina efe limo we, sodoti kani kife loti minoti, weniguti ka lele ádoti, no waini naba ya no kolámoti, kifana-koukame ko lalo melámoti, ⁹ Goti omunalo ka ukadelo ma minámaiye, loti luni-kani mo lotoko minoti ka mono kula olu oloto pi lomami ya koli kikitoti kolinawae. ¹⁰ Wewa monani ya komu eyefe loti ko fuli lato, ya monanina efe loto minomo idaitoma, ya mono kouba-naba lonodo ya fulu gedalo.

¹¹ Ido wenaipama ya ayaidana oti wenena omunido ya monanina efe limo wena, sodoti kani kife loti minoti, wenena kamani kiyámoti, ukani-luni-kani koti kiyaba oti, lononina monanina muki ya ufe lotiko melenawae.

¹² Ido mono kouba-naba we yate wena lawokoko oluti, olonibo, nomilipani, netanimatani, muki ya kiyaba lalo o gedenawae. ¹³ Eti o minoti ya mono lononina olunawamo u lalo unami ya kulini lalo melato, Kilisto Yesudoka koli kikito umunawamo ka logimi-gimi enawamo ya kotageto logiminagilae.

Goti monala ona kula ya Yesudoka lilibami ka

¹⁴⁻¹⁵ Ena namo kamodoka alako enae, loto kolofa, ido neta makafo kanune itageto minenafemo? loto kolito ya Goti wenenala minonimo monate kolife lenane, loto komu

lufuwa ama ya wi fulo kedowe. Aya wenenala ya kofawa minowa-minowa imo we Goti wenenala mau minonimo ya ka ona kula litumala ido mona lufawa ya minone. ¹⁶ Goti monala ona kula ya komu falukami nefa, oiya olu oloto pito Yesudoka lilibami ya neta naba-naba ona kula ne, loto kolonimo ka ya etito ne:

Amo ya u wenena yaidana oto ukanaki oloto piyaito, Ounakafo monala efe limo yamu lo oloto piyaito, enisole yate eyato, kala kuwa ya ailo feka wenena lo oloto gimato, mika onowa-lumauki wenena koli kikito umato, kosina lamenu ya itibito ilimito idaiye.

4

Wenena mate ka suki loti mono ka olu kopaitenawamo ka

¹ Ena Ouna ya eti loto lo oloto pito limo, Minomo dito aiga ya wenena liligaleka koli kikito umamo monanina ya fulititi, nosámami aboga ouna kimiwela yate koni witi api gilibamo ka ya koliti uti suki mono lenawagu yau u ekelenagilae. ² Ido suki monowa ya monabi lele wiyamo wenena, inanimu luni-kani ya wenena neta yoku kiti bodimo yamaidana oti minoti ya Goti omunalo ka ukadelo ne, loti kolámamo wenena yate ka suki eti loti logimamo, ³ Linate we wena mofu melámalo, loti, ido konumakobina maleka moi witi minalo, loti lo fukoti logimi minae. Eti lo minafa, ido konumakobinawa ya Gotikafo olu oloto piyami, wenena ka ona kula kolife loti koliti, koli kikito umamo wenena yate oluti, siyane, lalole, loti loumuti ya nenawae, loto olu oloto piyami ne. ⁴⁻⁵ Moda kolafe? Gotidokati oloto piyami neta-mata muki ya lalo yako oloto piyaima nenako, yamu siyane, lalole, loto loumuto olunumo yama Goti limo ka yaki ido loumonimo ka yaki ya olu felegaga otainako, loto moi winumo ma minámaiye.

Kilisto kouba-nabala wenena lalo ya mona melenawamo ka

⁶ Kawa ya mono wenenate lo oloto giminanimu ya Kilisto Yesu kouba-nabala we lalo minenane. Etito minageto ya ka mono lalo koli kikitoto api gilibonimo ka golodomo idanimu yakafo ouga-luka-kaka auma wi kedenagoliye. ⁷ Ido ikaga ya Gotidokati minámaiye. E'e, faifa mikaleka ka wena kilifo-akilifo lenawamo yamaidana oto nemo ka ya meka umuito, Goti monala yako melenae, loto ukaga-ouga-luka-kaka olu kokatoto mino. ⁸ Ukade atuwa olu kokatoto moinonimo ya lalo nefa, ido Goti monalalo ukade-oude-lute-kate olu kokatoto moninumo yakafo oiya kamenalo yaki ido aiga kamenalo yaki moda mino kolimo idonimo mona olu oloto pi lomami yamu lalo neta lema ne. ⁹ Ka ya ona kula nenako, yamu wenena muki olu lunigu melatoma ya lalo enagoliye. ¹⁰ Kofawa minowaminowa imo we Goti yakafo olu omude kenami ne, loto koli kikito umuto kiyabala omo idonima nenako, lonola auma wito gedoto olu-olu o minone. Amo ya wenena muki olu omuni kami we nefa, ido koli kikito umonimo wenena ya oto dito olu omude kami we ne.

¹¹ Kawa ya wenena muki meyalo melalo, loto auma wito logimito, api gilibo. ¹² Ena kamo ya we kofawe minanimu yamu wenena mate eleka fi numutenawae, loto ya ka lanimo, mona melanimu, seka-muluga gimanimo, koli kikitanimu, luka mo lotoko minanimu, muki ya koli kikitamo wenena neyeti ayaidana enawae, loto etito gilibo. ¹³ Goti kala katoto logimito, ka mono monawa lo oloto gimito, mona lalo api gilibanimo monalo ya luka-kaka auma wito meleto etito namo kiyabane o mino. ¹⁴ Komu ya mono kiyaba we yate manegalo anikafo olamo kamenalo ya polofete ka ma kamomu lo oloto piyaidoma ya mono lonola olunanimu auma komami yama koito edámoto, lonowa moda auma wito olu mino. ¹⁵ Wenena muki yate mono monaka dimo wimo ya kenawae, loto netawa muki lokomodo ya luka-kaka fulo yaloko ito olu kokatoto mino. ¹⁶ Kaimoka ukaga-ouga-luka-kaka ido ka mono api gilibanimo ya koto kiyaba

oto olu kikito mino. Eti enanimo yakafo kaimoka olu omuga kenami, ido ka lanimo kolamo wenena yaki olu omuni kenami ne.

5

Goti wenenala muki ya wenenate ona kula minamo ka

¹ Ena we kilofu ma monala yamu ka loumuna, lenanimo ya ka auma wito loumámo. E'e, menefole, loto you loto loumo. Ido wemomo kipa-apa yaki yanefo-kunanefole, loto mona lalo mele gimo. ² Ido wena kilofuakilofu ayaidana oto onefo-motao, loto, ido wenaipa nomilipa ya nemona-ilofo-motao, loto ukaga-ouga-luka-kaka mo lotoko minoto mona lalo mele gimo.

Wena-kena kiyaba o gedenumo ka

³ Ena wena-kena inanimoniko minamo ya kiyaba lalo o gedalo, loto logimo. ⁴ Ido wena-kena ma ya nomilipani nakunibo-mota minenawamo ya mono lononina komu lono ya inanimoni numunigu yau onige menige aunigemota yate komu afimaleka o gedadoma ya koliti, lifima itibiti giminawamo, ya Gotikafo geyeto lalo kolinagoliye, loto auma wito logimito api gilibo.

⁵ Ido wena-kena ona, aimolako minami yakafo Goti yamu kolito kiyaba o edeto ya leda lunaga loumutoko minoto, ane olu faka lo, loto loumami ne. ⁶ Etito minaifa, ido wena-kena ma yate inanimoni ukani yamuko koliti moni minenawamo ya omuni kofawa minafa, ido moda fulu fitala kitamo yamaidana oti ya minae. ⁷ Ka ukanido minámageto minenawae, loto kawa ya auma wito logimo.

⁸ Ido ma yate inanimoni wenenanina kiyaba o gedámoti, ido aya wenenaninawa yauti onibo, menibo, olonibo, nomilipani ya oto diti kiyaba lalo o gedámamo wenena ya koli kikitamo mona meni umutiti, koli kiki ádamo wenena ya olu fulu gedeti nosa naba ámami mona ya mele minae.

⁹⁻¹⁰ Ena wena-kena ma ya melegení sikisiti (60) olu fulamo wena-kena, wanibo lawokoloko minoti, mona lalo melemo idamo wena minae, loti monanina eyefe loti eyamo wenena yate lo gedamo, ya nomilipani kiyaba lalo o gedeti, wenega wenena nasafili o gedeti, Goti felegaga wenenala kouba-naba o gedeti, keina ma ukanido nemo wenena ani olu faka lo gedeti, mona lalo muki yaidana oti melemo idamo wena-kena yaidanako kulini wiyalo.

¹¹ Kulini etiti winawafa, ido wena-kena kofawa yate kulite wiyo, lenawamo ya, E'e, logimalo. Yaidana wenawa ya we mamu koliti, Kilisto yako koli umadokati ya we ma unune, loti ¹² komu ka lamoma fulitamo yamu ya lifima ka ukanido nemo ne. ¹³ Etiti minoti, ya lono olámoti, faifa u yau amau oti moni minamo yako minámaiye. E'e, fa ka yaki loti, wenena ma neta o melamo lodobe fi ya ama oti, ádenawamo ka yaki lo-lo amo ne. ¹⁴ Yamu wena-kena kofawa ya we malo uti, nomilipa kedeti, wenenani, netanimatani ya kiyaba o gedenawae, loto kane lalo kiyowe. Eti enawamo ya kuwotefo kamade kinami ka moni wilinami ya ma olu oloto piyámenagoliye. ¹⁵ Kolafe? Wena-kena ma yate kanu lalo fulititi, Satani ege meletamo ne.

¹⁶ Ido koli kikitamo wenaipa yate wenenanina yauti wena-kena ma minenawamo ya inanimoni wenenanina ani olu faka lalo, loto logimo. Eti ato ya monolo mau wi-wi amo wenena yate neta wena-kena giminawagu yauti olámato, wena-kena ma inanimoko minamo wenaipa yako ani olu faka lenawamo ya keina kolámenawae.

Mono kiyaba we ani olu faka loto meina lalo giminumo ka

¹⁷ Ena mono kiyaba we lonowa lalo olamo ya linete mono kolamo wenena yate kulini olu faka loti olu lalo o gedalo. Ido amo yauti ka mono monawa logimiti, api-napi gilibamo lono olu-olu o minamo we ya olu lalo o gedeti meina ya oto diti gimalo.

¹⁸ Aya yamu ya eti limo,

Bulumakau yakafo yuwa witi leya wito lilika wi kedageto, ya welalo nela melámalo, loto ka mono lufuwau (*Lo 25:4*) ya nemo ne. Ido ka ma ya eti limo, Lono olamo wenena yate meinanina olunawamo ne, loto Wekolakafa limo ka (*Lu 10:7*) ya nemo ne.

¹⁹ Ena we ma lawoko yakafo kiyaba we ma ligiya lo edenami ya kolámalo. Wenena lelefe, ido lelei-lawokoi inanimu omunikafo eyamo neta yamu weni lawoko unami ka lo oloto melenawamo yako kolalo. ²⁰ Ido mate mona nosámami melenawamo ya liligaleka yaki koli kolinawae, loti muki omunido olu oloto iti ka logimalo.

Mono mona koto kiyaba oto minenumo ka

²¹ Ena Gotite Kilisto Yesute iyaina o gedami enisoleki onobanido ya eti loto lo auma wi komowe. Kolo. Monawa lokomomo ya kaimo kakaloti mele fito etito ne, loto wenena mele dilumu o gimámo. E'e, kefoma olumo witenaiye, loto koto kiyaba o mino.

²² Wenena mate mono lono olunawae, loto agakafo alako maninido olámo. Ido wenena mate nosámami mona melenawamo yaki lakoina melámo. E'e, kaimo ukaga-ouga-lukakaka mo lotoko minenaiye, loto koto kiyaba otoko moino.

²³ Kamo muluga kelo oto ukaga kamenakamena neta kilanimu yamu ya faifa no yako ánoto, no waini ya kefo efema yaki no.

²⁴ Ena wenena liligaleka ya monani nosámami yamu lifima ka itibiti olunagilae, loto geyefe lone. Eti loto geyoba, ido liligaleka yate mona nosámami falukuti melamo ya lifima ka olunawamo ya aiga oloto pinagoliye. ²⁵ Ido ayaidana oti maleka mona lalo melamo ya moda oloto nefa, ido maleka oiya falukuto nemo ya aiga oloto piyageto kenagolone.

6

Nelalo kouba-naba wenena kanina

¹ Ena nelalo kouba-naba wenena muki ya eti loto logimo: Wenena mate Goti kuliya ido ka mono ya kamana kitenawae, loti wenabanina kouba-naba o gedeti, kulini olu faka lenune, loti auma witi kolalo, loto logimo. ² Ido wenabanina yauti mate Goti koli kikito umamo ya mono wenenate minae, loti eleka fi gimámalo. E'e, lonotina aboga ya lonowa meinala lalo olamo we ya Goti koli kikito umamoma nenako, loti seti-muludi gimiti luti-kati kokatoti kouba-naba o gedalo, loto logimo.

Ka ona kula koli fulititi kifana-koukame yamuko kolamo wenena u kopa unawamo ka

Kawa muki ya api gilibito auma wito logimo. ³ Ido ma yate ka ailo ma api gilibiti, Wekolate Yesu Kilisto kala kula koli fuliti, ka mono mona lalo api lilibami ya meni umunawamo, ⁴ ya inanimu ukani-kulini oluti diti, ka ma kolife ádoti ya minae. Ka mona yamu moila fiti, ka lifima-lifima lenune, loti kopa kolamo yamo neta-mata mamu luni ofo gimiti, ilulu kuti kamani kiti, kani-manini nosámami ki gimiti, ⁵ moila fi-fi amo wenena yate luni-kani u kopa wito ka ona kula ya luni-kaniguti fulititi, Goti kanula ya kifana-koukame olu oloto pinumo kanu ne, loti kani kopa-napa ki-ki ae.

⁶ Eti loti kani kiyafa, ido Goti monala melonimo wenena sete-mulude olu lata wi minogeto ya monate olu lalo ona lema o ledaito lalo minone. ⁷ Mikalo ya koukamete minámami oloto piyonimo, minoto fulunumo ya ayaidana oto koukamete minámami faifa fuluto unune. ⁸ Yamu ya konuma-kobina ukadelo owo mino ledenami ya moda lata wi minenune. ⁹ Etito minoba, ido wenena mate kifana-koukame naba ko nenune, loti kolinawamo wenena ya Satanikafo kepa mele giminaigu ya lumu fou loti kilifuku onenagilae. Etiti ya fa neta ido olu nosámami o gedenami neta eye lalo-talo melamo mona yakafo gini fulunami kanudo ya ika o gedageto u kopa unagilae. ¹⁰ Moda kolafe? Kifana-afana ya seni-muluni umamo mona yakafo nosámami mona muki-muki olu

oloto piyami mona ya ne. Etito nemoma nenako, wenena liligate kifana-afana yamu kolamo, ya koli kikitadokati ika o gedaito, inanimi ooniluni-kani kaila fiti ogofu naba-naba koli minae.

Goti wenenala auma wito mona melenumo ka

¹¹ Ido kamo Goti wenenala minanimi we ya aya mona muki ya meka umuto koli oluloto uto, ya efe limo mona, Goti monala, koli kikitenanimo mona, seka-muluga giminanimi mona, auma wito mino kolinanimi mona, amene meleto sodoto minenanimo mona yamu auma wito kolito ya melemo ido. ¹² Etito minoto Goti koli kikito umanido yati neta ma ika o nedetenaiye, loto nosámami mona ya kuwonefo ne, loto fina fi umumo wo. Gotikafo omuga kofawa minowa-minowa oto minenane, loto iya ku kedami mona yama olu kiki loto olu mino. Aya mona yamu wenena muki onobanido ya koli kikitanimi ka lo oloto meletanimi ne.

¹³ Ena neta-mata muki olu omuni kofawa oloto pi gede-gede imo we Goti yaki ido Kilisto Yesu aimola monala ya Pontiusi Pailati lo oloto umami we Yesu yaki onobanido ya auma wito lokomowe. Kolo. ¹⁴ Ka mono kula lolomami ya wenena mate ka nosámami lo edetenawae, loto kawa ya olu kopaitámoto, Wekolate Yesu Kilisto oloto pinami kamena yamu kolito ya kawa olu kikitoto lo oloto meleto kiyabala omo ido, loto auma wito lokomowe. ¹⁵ Kamenawa ya Gotikafo koli melaidoko oloto pinagoliye. Ido lalo koli minomo wimo we amo ya kiyabate we wenaba lawokoko ya ne. Amo ya kiyaba we wekudi muki ya Kiyabani We Wekudini minoto, ido wekola muki ya Wekolani minami ne. ¹⁶ Amo yako folámenami we, lamenalaleka o fedámenumo lamenu minami we, mikaleka wenena eyámonimo we ya ne. Ido eyenune, loto enumo ya ogoufámone. Kuliya diwa-diwa minoto, aumala minowa-minowa o edemo dinami ne. Ona.

Neta-mata ko namo wenena kanina

¹⁷ Ena wenena oiya ama mikaleka neta-mata ko namo wenena ya eti loto auma wito logimo: Inanimi ukani-kulini oluti idámoti, kifanakoukame ya fuli lenami neta ne, loti kolamo yamu netawa ya litumate ne, loti kolámalo. E'e, Gotikafo netawa-matawa muki lomami, ya seti-muludi lalo koliti ko noti minenawae, loto olu oloto pi lumu minami we yako litumate ne, loti koli umalo. ¹⁸ Eti loti koli umuti, ya mona lalo meleti, keina kolamo wenena kani koliti ko namo netatigu yauti naba oluti iya mele gimiti, mona lalo yaidana oto melenumolae, loti aya monawa ya ko noti minalo. ¹⁹ Eti enawamo ya oto meleto onimo mona ona kula ya oluto kofawa minowa-minowa enune, loti ya aiga kamenalo ya u lalo unawamo neta mau minageto eyenagilae, loto auma wito logimo.

Onowaleka ka

²⁰ Aiyo, Timotiyo, Gotikafo agalo melami ya kiyaba oto olu mino. Ido fa ka, mikaleka ka ya we mate oluti Goti kala olu kuwolafo bulu edeti, ya neta-mata monawa koli fuli lone, lamo ya suki loti ilulu kuti lo-lo amo ka ya koli fulito. ²¹ Wenena liligaleka ya kawa olutadoma nenako, Goti koli kikito umone, loti kolafa, ido ata wi minae.

Ena nasafili mona ya linatedoka mino gedenaiye. Modae.

2 Timoti

Polokafo Timoti ya lufuwa kofa aiga wi fulo edami ka Komu Ka

Polokafo Yesu kala kuwa lalo lo oloto melainako, ana-kiyanalo oluti gamani numuna meya naba Lomuka ya nela numugu fulo edato, yalo minoto, ya nofo fulunawamo kamena moda adu ne, loto kolainako, Timoti yamu kolito lufuwa ama ya wi fulo edami ne.

Timoti ya Polo ana olu faka limo we minoto, amoki lakoina lono oluto, Yesu koli kikito umamo wenena Efesusi numudo monolo mau wi-wi amo wenena kiyabani we ya ne. Yamu Polokafo etito-etito kiyaba o gedenane, loto lufuwa ma komu wito, ido lufuwa ama ya kofa aiga wi fulo edami ne.

Lo oloto melami ka

¹⁻² Aiyo, mono nanefo sene-mulune komomo we Timotiyo, namo Polo, Kilisto Yesu aposolola ya lufuwa ama wi fulo kedowe. Eyo. Kilisto Yesu lulau mino edonimo yamu omudi kofawa minenawae, loto iya ku ledeto lolomami ka ya lo oloto gimo, loto Gotikafo kala lalo kito lonowalo ya fulo nedaito olu-olu o minowe.

Metefo Gotidokati ido Wekolate Kilisto Yesudokati ya nasafili mona ido milumate kolami mona ido you amene mona ya kamodoka mino kedenaiye.

Wekola monala ido kala kuwa yamu ukadelo kolámonimo ka

³ Ena aunefo kolofane-mota mona melamo yamaidana oto namo ya Goti omunalo ka ukanelo minámaiye, loto lune-kane mo lotoko minoto ukane-oune-lune-kane umuto kouba-naba o edemo dito, kamena-kamena leda lunaga loumomo ya kamomu kolito, siyane, lalole, loto loumumo idowe. ⁴ Eti loto loumuto, ya kamo kufu o nedanimu yamamu kane ki minoto ya oto keyeto lalo kolito alikani enamo mona ya sene-muluneu faitenagoliye, loto ya oto keyenae, loto auma wito kolowe.

⁵ Ido Goti koli kikito ona kula umanimo yamamu kane ki minowe. Komu ya aukafo wena Lowisite okafo Yunisite koli kikito umu minami mona ya moda ayaidana oto oiya kamodoka yaki nemo ya moda kane kife loto kolowe. ⁶ Aya yamu kolito ya kaka meletenaiye, loto ya kaka oluto kofa lokomowe. Kolo. Namu ane ya manegalo meloneto Gotikafo mono auma komami yama kamo ya olu mumusi lagetó auma wito oloto pinaiye. ⁷ Kolabe? Gotikafo Ouna lomami ya mulude fou lenaiye, loto lomámami ne. E'e, auma wi minoti, seti-muludi gimi-gimi o minoti, ukadi-oudi-luti-kati koti kiyaba lalo enawae, loto Ouna ya lomami ne.

⁸ Yamu kamo ya Wekolate monala lo oloto melenanimo ya ukagalo kolámo. Ido namo ya amo kuliya yamu nelau minomo yamuki ukagalo koli nomámo. E'e, Gotikafo kala kuwa lalo lo oloto melenumo yamu ya kaila fi ledenawamole, loto aumala lomaima yamu ya kamoki ayaidana oto aumala ya olu minoto lo oloto meletó, kaila fi kedenawamo kanudo ya leya wi mino. ⁹ Amu yakafo olu omude kototo ya felegaga wenenane minenawae, loto iyaina o ledeto lute fiyami, ya lalimo monate yamu eti o ledámaiye. E'e, adeina afimaleka mika kosina oloto piyámami kamenalo ya aimola kala lalo kito nasafilila lomami yamu ya Kilisto Yesu lulau mino edonimo ya iyaina o ledeto lute fiyami ne. ¹⁰ Ido oiya amaleka ya olu omude kami we Kilisto Yesu oloto piyami yakafo nasafililawa olu oloto pi lomami, ya fulumo wonimo mona ya fulo fulitito, fulu fitala kiyámoto omude kofawa minowa-minowa omo dinumo mona yama kala kuwa lalo yakafo olu oloto pi lomami ne.

¹¹ Ido kawa kuwa lalo ya lo oloto meletu api-napi gilibito moninane, loto aposolo lonolalo fulu nedaito ya olu minowe. ¹² Lonowa etito olomo yamu ya keinawa mofu minofa, ido ukanelo kolámowe. E'e, koli kikitito umomo weki moda kutifito minomo, ya lonowa anelo melami ya amo aumala yakafo moda ogofuto kiyaba o edemo uto uto kamena nabalo ya moda oloto pife lenagoliye, loto kane lawoko kife loto koli minomo nenako, ukanelo kolámototo minowe.

¹³ Ena Kilisto Yesu lulau mino edeto, koli kikitoto seka-muluga umu-umu o minoto, ka mono kula namodokati kolanimo yamaidana oto lo oloto gimi mino. ¹⁴ Ido Ouna Felegaga luteu mino ledami yakafo aga olu faka lagetito kawa kuwa agalo melami ya olu kiki loto kiyaba o edo.

¹⁵ Ena Esia mikalo minamo wenena muki ya meni numuitamo ne, loto koli minane. Aya wenena yauti Figelusite Hemogenesite meni nomami yaki ya moda kolanimo ne.

¹⁶ Ido Onesifolusi ya nelau minomo yamu ukanalo koli nomámoto, kamena-kamena lunekane olu lalo o nede minainako, Wekolakafo amo wenenala milumani kolito ani olu faka lo gedami mona ya giminaiye, loto kolowe. ¹⁷ Amo ya Lomu numudo ya oto auma wito monine wilimo uto uto olu oloto pi nedami ne. ¹⁸ Yamu Wekolakafo lalo kolageto, kamena nabalo ya Wekoladokati milumala kolami mona ya olu oloto pinaiye, loto kolowe. Ido Efesusi numudo minomi kamenalo yaki auma wito ane olu faka limo monala yama ya kaimoka eyanimo ne.

2

Kilisto Yesu lonola ya auma wito olunumo ka

¹ Yamu mono nanefo, Kilisto Yesu nasafilila mino edami yakafo auma wi komaido, ayalo ya auma wito mino. ² Ido wenena mumudite omunido namodokati kolanimo ka ya ka ona kula kanuwalo monimo idamo wenena anido melageto, yaloti oluti wenena maki api gilibinawamo lono ya ogofuti olunagilae, loto api gilibo.

³ Ido Kilisto Yesu kimiwela lalo yaidana oto minanimo ya lamoki lakoina auma wito keina kolo. ⁴ Kimi lono olumo wamo wenena yate wenabanina olu lonowalo mele gedami we ya lonote lalo eyenaiye, loti atuwa lono mona-mona ya egaidana oti olu nuba enawae? Ya we ya olámenagilae. ⁵ Ido kafa-nafa lenawamo wenena yauti makafo kiyaba we ka lado muki olu meyalo melámenami ya manenalo kokamu ya mofu edámenagilae. ⁶ Ido neta olu kifiti lono naba oluti koiya finawamo wenena yate kobina kula lagetito olu komu iti nenawamo ya moda efe lenami ne. ⁷ Kawa lokomomo ya metolito kolito iya mele mino. Wekolakafo luka-kaka olu kokatageto muki kolife lenane.

⁸ Ena Yesu Kilisto ya kakaloko minageto mino. Amo ya Defiti ufa fiyami we yauti ya folaiiguti neidami ne, loto kala kuwa lalo lo oloto mele-mele o minowe. ⁹ Eti o minomo yamu keina naba kolimo idomo, ya kailai we nela wi gedamo yamaidana oti nela wi nedato ya minofa, ido Goti kala ya moda nela wiyámae. ¹⁰ Etito Goti iyaina o gedami wenena muki yaki Kilisto Yesu lulau mino edenawamo yamu olu omuni kageto, lamenawa minowa-minowa imo ya olunawae, loto kolito, keinawa muki ya olu mofu-mofu o minomo ne.

¹¹ Ka ama ya koli kikitonimo ka kula ya ne:

Amo folaiigu ya enu witoma, omuna kofawa minaigu yaki enu winune.

¹² Ido keina olu mofumo ditoma, amoki lakoina kiyaba we wekudi lono yaki olumo unune.

Ido mete umogetoma, amo yaki meya lumunami ne.

¹³ Ido kege melenune, loto loba, ka lonimo meyalo melámogetoma, amo ya aimola kala yamu E'e, lenami ogoufámainako, kala ya moda meyalo melemo dinami ne, loto lo-lo onimo ka ya ka ona kula ne.

Ka ona kula yamuko kolito mona lalo meletoko minenumo ka

¹⁴ Ena wenena kani meletenaiye, loto kawa ya kofa-kofa logimimo wo. Ka mono yamu moila fiyamo mona yakafo wenena ani olu faka ádaiye. E'e, moila kawa kolinawamo wenena ya olu kopa o gedetenaiye, loti monawa melámalo, loto Goti onobalalo lo fukoto logimo.

¹⁵ Ido kamo ya Gotikafo koli kumunami lalo enaiye, loto amo onobalalo ya auma wito lonoka olo. Eti oto ya ka mono ona kula kanula ya efe lotoko olufe-fe lo minenanimi, ya lonoka yamu ukagalo kolámenanimi ne. ¹⁶ Ido fa ka, mikaleka ka ya ekena oto mino. Eti loti ilulu kuti lo-lo amo ka yakafo Goti monala koli fulitenawamo mona ya oto dinagoliye. ¹⁷ Ido kanina yakafo ukanigu numuna ba limo yaidana oto ba lenagoliye. Yaida wenena minagu ya Himeneusi ido Filetusi yate ¹⁸ ka ona kula ya fulititi, folaguti neidamo mona ya moda oloto pitami ne, laito ya wenena liligaleka koli kikitamo yama olu kopa o gede minaiye.

¹⁹ Etiti minafa, ido Gotikafo kifana lagi fiyamima ya auma wito minaido ya aina melami ka ama ya eti limo, Wekolakafo wenenala geyefe lo minaiye, loto ka mono lufuwau (*Nam 16:5*) nemo, ido ka ma yaki etito nemo, Wekola kuliya olu minamo wenena muki ya nosámami monadokati ya eleyapa wiyalo, loto lo-lo onimo ka ya nemo ne.

²⁰ Ena numuna nabau yau nomu ma golikafo ido ma siluwakafo olufe lamo yako minámami ne. Ma mikakafo ido ma yákafo olufe lamo yaki lakoina negu yau mau ya neta laloko meleti, ido mau ya fa neta ido nosámami neta ya melamo ne. ²¹ Yamu wenena mate inanimi luni-kanigu yati fa neta ido nosámami neta fulitenawamo, ya nomuku yau neta laloko melamo yaidana oti minenawamo, ya aboga yakafo olu felegaga o gedeto, lono lalo muki ya anido melenami yamu kolito ya olufe-fe lo gedenami ne.

²² Yamu kamo ya kipa kofawe seni-muluni lalo kolami mona ya meka umuto koli oluloto uto, ya wenena luni-kani mo lotoko minoti Wekola loumu-umu o minamo wenenaki lakoina ya efe limo mona, koli kikitenawamo mona, seti-muludi giminawamo mona, you amene melenawamo mona yamu auma witi koliti ya melemo idalo.

²³ Ido fa ka, ka maninigu minámaidokati etito nefe? matato nefe? loti loga-miga amo ka ya moila fiyamo mona olu oloto pi-pi iye, loto kolito ya meka umo. ²⁴ Wekola kouba-nabala wenena ya moila finawamo mona ma melámaneyo. E'e, wenena muki olu lalo o gedeti, mono ka ogofuti api gilibi koliti, seni-muluni leba fi minoti, ²⁵ ukani-kulini oluti lumuti, wenena ofo gedamo ya you loti monani olufe lo gedenawamo mona ya amodoka minaneyo. Eti enawamo, ya Gotikafo lonola olu gedageto, wenenawa ouni-luni-kani olu eleyapa witi ka ona kula ya kolife loti kolinawafe? loti, ²⁶ ido kamade ki-ki imo we Satani kala lalo kiyami monalo ya meyalo melenawae, loto nela wi gedami we kilifulauti ya kofa itibiti kani kife lenawafe? loti ya you loti monani olufe lo gedenawamo mona ya amodoka minaneyo.

3

Kamena fuli lenami yamu limo ka

¹ Ido ka ama ya eti loto kolife loto kolo. Kamena fuli lenae, loto alitenami ya keina naba-naba imo kamena ya mino ledenagoliye. ² Wenena ya inanimi yamuko lalo kolinawamo, kifana eye lalo melenawamo, inanimi kulini olu faka lenawamo, inanimi ukani koli akaiya itenawamo, ka nosámami lenawamo, onige menige ka lato koliti kolámoti enawamo, wenena lalo o gedato ya itibiti lalo koli gimámenawamo, felegaga mona melámenawamo, ³ seni-muluni gimámenawamo, wenena lifimani kilili o gedámenawamo, kamani kinawamo, ukani-ouniluni-kani kiyaba lalo ámenawamo,

fina lowa yamuko kolinawamo, mona lalo ya eye nosámami melenawamo, ⁴ wenena kuwonibo anigu gilibinawamo, kaita moninawamo, wenena naba minone, loti kolinawamo, Goti seni-muluni umámoti, inanimo lalo eyenawamo neta monamona ya seni-muluni umunawamo ne. ⁵ Yaidana wenena ya mono atuwa olu minafa, ido kulawa aumala ya meni umae. Aya wenenawa ya meka gimi mino.

⁶ Eti o minamo wenena yauti mate wenena numunigu ya diti, wenaipa ouni-lunikani auma wiyámami wenaipa kani oluti api gilibato koli kikito gimae. Wenaipawa ya nosámami monani olu mau wi minoti keina kolamo yamu inanimo seni-muluni lalo kolami mona ailo-ailo yakafo ika o gedaito, ⁷ kamena-kamena ka mono yauti-amauti koli-koli o minafa, ido ka ona kula kolife lenawamo ya ogoufámae.

⁸ Ena komu adeina afimaleka ya Yanesite Yabelesite ya Mosesese kuwolafo bulu edami we ya ayaidana oti wenenawa yate ka ona kula kuwonibo bulu edamo wenena ya kanimanini u kopa utainako, kepa mele gimaido ya koli kikitenawamo wenena minámáe, loto geyefe limo ne. ⁹ Monanina etito nefa, ido neta enawamo ya egaidana oti omo dinawamo ne? Yanesite Yabelesite ka maninigu minámami monani oloto piyami ya wenena muki geyefe lamo yamaidana oto wenenawa ka maninigu minámami monanina opoilageto, wenena muki geyefe lenagilae.

Polo ido Timoti mono monanina ka

¹⁰ Ido kamo nege animo ya mono logimi-gimi omo, mona mele-mele omo, kane kiki omo, koli kikitoto mino-mino omo, lune-kaneu amene mele gede-gede omo, sene-mulune gimi-gimi omo, lono olumo womo, ¹¹ ido Antiyoku numudo, Aikoniyamu numudo, Listila numudo, yalo ya kaila fi nedato keina naba-naba kolomo ya moda kolane. Kailawa mona-mona fi nedato keinawa olu mofu-mofu omo nefa, ido muki yauti Wekolakafo olu omune kami ne.

¹² Ido Kilisto Yesu lulau mino edeti Goti monala meyalo melenune, loti kolinawamo wenena muki ya wenena mate olu nosámami o gedenagilae. ¹³ Ido nosámamo wenena ido koni winawamo wenena yate inanimonidoka ido wenena maleka yaki ya koni witi lonowa olumo diti nosámami monanina u naba-naba enami ne.

¹⁴ Etiti minenawafa, ido kamo ya api kilibonimo koli kikitanimo ka ya meyalo melewo. Ya ka api kilibonimo wenena monate ya moda koli minanima nenako, loto, ¹⁵ ido kipa kefola minanigumati ya felegaga ka mono lufuwa ya kolimo dito minanido yakafo luka-kaka olu lamena ageto, Kilisto Yesu koli kikito umanido ya olu omuga kami ka nemo yaki moda koli minanima nenako, loto kawa ya meyalo melewo.

¹⁶ Goti kala muki ka mono lufuwau wiyamo ya Ounakafo olu oloto pi fuli lito nemo ya ka mono mona api lilibito, fuka ka lolumuto, monate olufe lo ledeto, efe limo mona melenumo ya api lilibi minami ne. ¹⁷ Eti o ledami, ya Goti wenenala olufe-fe lo ledageto, mona lalo muki moda ogofuti melenawamo ne, loto eti o ledami ne.

4

Goti kala auma wito lo oloto melo, loto loumami ka

¹ Ena Goti yaki ido Kilisto Yesukafo kofawa minonimo wenena ido fulutamo wenena lifima olu itibito giminami we yaki onobanido ka lokomomo, ya amo oloto pinami yamu ido kiyabate we wekudi minami yamu ya lo auma wi komowe. Kolo. ² Kala ya lo oloto mele-mele o mino. Kamena lalo imo nefe, ido lalo ámami nefe? loto ádoto, koto kiyaba oto lo oloto gimi-gimi o mino. Kani oluto lo fuko gedeto, olu auma wi gimito, apinapi lono sodoto you loto oluto ya efe lotoko api gilibo. ³ Kolabe? Kamena ma alitageto, ya ka mono kula yamu eleka ginageto koli fulitenagilae. Koli fulititi mono ma lalimo katekafo lalo kolinumo ka yako kolinagolone, loti inanimoni api-napi gilibinawamo

wenenani olu mau wi gedenawamo ne. ⁴ Ido ka ona kula ya koli fulititi, ya u ikaga kalo ya kani fuloti kolinagilae.

⁵ Eti enawafa, ido kamo ya kamena-kamena luka-kaka kiyaba lalo otoko minoto, keina mona-mona olu mofuto, Yesu kala kuwa lalo lo oloto pito, mono lonoka muki ya olu fuli lo mino.

Fulunamo kamena moda adu ne, loto loumami ka

⁶ Ido Goti umunuwe, loti no waini yokila ki-ki amo folomolo leikamo yaidana oto namo kofawa minomo monane ya moda umutoto, unamo kamenane moda alili otaiye.

⁷ Lowa fina lalo moda fitomo ne. Kafa-nafa lomo dito ya u fuli limo ebalo ya moda u fedetomo ne. Koli kikitomo ya moda kiyaba lalo oto olu minomo ne. ⁸ Ido ama ya monate efe limo wenena manedelo kokamu mofu ledenami ya moda kiyabane imo, ya minoto kamena nabalo ya Wekola iya melefe lo ledami we yakafo numunagolimo, ya namoko minámaiye. E'e, Yesu oloto pinami yamu auma witi koliti seni-muluni umamo wenena muki yaki lakoina giminagoliye.

Onowaleka ka

⁹ Ena namo minodo ya alako enanimo kanu ya auma wito moni wilo. ¹⁰ Demasi ya oiya ama mikaleka mona ya siya-muluna umainako, fulo nedeito Tesalonaika numudo ya wito, Kelesenisi ya Galesia ebalo ya wito, Taitusi ya Dalimesia ebalo ya moda utami ne. ¹¹ Ama ya Luka yako lakoina minomi nenako, loto alako ano. Enanimo ya Maki yaki ya ane olu faka lenami mono lono ya olunaiye, loto ilimito ageto ya lakoina ailo.

¹² Ido Tikikusi ya ilifi meloneto Efesusi numudo ya moda utami ne.

¹³ Ido kamo enae, loto ya ukanelo owo feka wiyomo Tolowasi numudo Kalipusi numugu ya apasoto fulitomo yamaki oluto, ido bukune yaki ido aila yamu naba kolomo yaki oluto ano.

¹⁴ Ena Alekisada, neta ainikafo olufe lo-lo imo we yakafo olu nosámami naba o nedaito, monala melaido ayalo ya Wekolakafo lifima moda itibito umunami ne.

¹⁵ Wewa ya ka lonimo ya auma wito oluto lumunae, loto imoma nenako, loto kamo yaki amomu kolito koto kiyaba otoko moino.

¹⁶ Ena olu kalo mele nedamo kana kamenalo ya we makafo oto ane olu faka lenami we ma minámaito, muki ya fulo nedeiti wae. Eti amo yamu lifimani itibito gimámo, loto Goti loumowe. ¹⁷ Eti o nedafa, ido kawa kuwa lo oloto mele fuli loneto ailo feka wenena muki ya kolinawae, loto Wekolakafo ane olu faka loto olu auma wi nedami nenako, ya kula-laiyoni welauti olu omune kami ne. ¹⁸ Ido Wekolakafo ya nosámami mona muki yauti olu fulo nedeto, kosinawu wekudite kiyaba o ledenami kilalau ya niliminami ne. Amo kuliya naba-naba mino edamima ya moda minomo dito minowa-minowa oto nemo ne. Ona.

¹⁹ Ena Pilisilate wanafo Akuilate, ido Onesifolusi numunau minamo wenena muki ya aiyo-koiyo ka fulo gedomo ya logimo.

²⁰ Ena Elastusi ya Kolinti numudo ya minami ne. Ido Tolofimusi neta kilaito ya Miletusi numudo ya fulo edeito omo ne.

²¹ Ena ko wiyami kamenawa oiya ali ádenami kamenalo ya enanimo kanuwa alako moni wilito ano.

Ena Yubulusite Pudenisile Linusile Kolodiale mono wenenate muki yaki aiyo-koiyo ka ya fulo kede minae.

²² Wekola ya ouga-lukau mino kedenaiye. Nasafili mona ya linatedoka mino gedenaiye. Modae.

Taitusi Polokafo Taitusi ya lufuwa wi fulu edami ka Komu Ka

Taitusi ya Giliki we nemo, ya Polo welaloti Yesu kala kuwa kolito siya-muluna olu eleyapa wito koli kikitimo yamu Polokafo ya mono nanefo minaiye, loto lo edami ne. (Taitusi 1:4) Wewa ya Poloki lakoina mono lono oluto, ana olu faka loto mono wenena eba nedo-nedo ya seni-muluni olu auma wi gedeto mono ka api gilibami we ya ne. (2 Kolinti 7:5-7, 8:6, Galesia 2:1-3)

Ena Kiliti no muliti nemo ebalo ya lakoina moniti Yesu kala kuwa lo oloto gimami kamenalo ya Polo eba maleka unae, loto kolami, ya Taitusi ya Kiliti ebalo fa minoto mono lono onowa fa nemo ya olufe loto fulu lenane, loto fulu edeito wiye. (Taitusi 1:5) Uto eba maleka monito, aiga ya Kiliti wenenawa api gilibinami ka ma loumunae, loto lufuwa ama ya wi fulu edami ne. Kiliti wenena muki monanina ya nosa naba ámainako, yamu maleka seni-muluni olu eleyapa witi Yesu koli kikito umamo wenena ya monanina yamu ka auma wito api gilibo, loto lufuwa amau ya loumami ne. (Taitusi 1:10-14, 16, 2:1, 15)

Timoti lufuwa wi fulu edami yamaidana oto Taitusi yaki loumami ka ama ya ne.

Lo oloto melami ka

¹ Aiyo, lakoina koli kikitonimo nanefo ona Taitusiyo, namo Polo, Goti kouba-nabala we ido Yesu Kilisto aposolola ya lufuwa ama wi fulu kedowe. Eyo.

Lonowalo fulu nedami, ya Gotikafo iyaina o gedami wenena koli kikitenawae, loto, ido ka ona kula yakafa monate olu felegaga o ledami ka ya kolife lenawae, loto lonowalo ya fulu nedami ne. ² Omude kofawa minowa-minowa enumo kawa koli kikitoto kolife lonimo ya Goti ka suki ádami wekafo komu adeina mika kosina olu oloto piyámami kamenaloti ya lo mele ledami yamamu kolito kiyaba minone. Kawa ya adeinati limo nefa, ³ ido aimola kamenalalo ya kala lo oloto melonido olu oloto piyami ne. Kawa ya olu omude kami we Gotikafo anelo melete lo oloto melenane, loto lo melete nomami ne.

⁴ Lakoina koli kikitonimo nanefo ona Taitusiyo, Metefo Gotidokati ido olu omude kami we Kilisto Yesudokati ya nasafili mona ido you amene mona ya mino kedenaiye.

Mono kiyaba we kanina

⁵ Ena lono onowa ma fa nemo ya olufe loto fulu lenane, loto, ido numudo-namado ya namo lokomodo ayalo ya mono kiyaba we bulu gedemo unane, loto Kiliti ebalo ya fulu kedeito omoma ne. ⁶ Yamu ya mono wemomo mate monanina efe lotiko mele minoti, wena lawokoko olamo we ya nomilipani yaki koli kikitoti minenawamo yako mono kiyaba we bulu gedo. Ido nomilipani ya ka kolámoti kopa mona melae, loti wenena mate lenawamo, ya mono kiyaba we lono ma gimámo. ⁷ Kiyaba we yakafa Goti lonola kiyaba imoma nenako, ya monala efe lotoko minenami yako lonowa olunami ne. Yamu aimola lula-kala lalo kolami mona melámoto, siya kala-kala alako ádoto, no noto lula-kala u kopa enami mona melámoto, fina alako fiyámoto, kifana-koukame yamuko kolámoto minenami, ⁸ ido wenena nasafili o gedeto, mona lalo siya-muluna umuto, kala kife loto, monala felegaga efe lotoko melete, ukana-lula-kala kiyaba lalo otoko minenami, ⁹ ido mono wenenala koli kikitoti mona lalo melenawae, loto ani olu faka loto ka mono kula ya api gilibito, ido ka mono olu kopaitamo wenena kanina ya oluto lumunae, loto ka mono auma wiyami ka, api-napi gilibi-gilibi onimo ka ya olu kiki loto olu minenami we ya mono kiyaba we lalo minenaiye. Yaidana amo wemomo yako mono kiyaba we ya bulu gedo.

No muliti nemo eba Kilitilo minamo wenena monanina ka

¹⁰ Wenena mumudite ka kolámoti, fa ka loti koni witi minamo wenena ya minae. Ido aya wenena minagu ya Yuda wenena, Goti ainala ukanigu fukamo wenena ya oto diti eti o-o minae. ¹¹ Eti o minamo wenenawa ya kifanakoukame fa olunune, loti wemomo olonibo nomilipani wenenani liligaleka muki ya api gilibámamo neta ya api gilibiti olu kopa o gede minanako, weni uguninumo ya efe lenagoliye. ¹² Kilitilo minamo wenena minaguti ya inanimu polofetenina makafo ya eti limo, Kiliti wenena ya adeinati ka sukiko lo minoti, fadena neta yaidana oti kaila fi minoti, neta nenawamo yamuko koliti, lono eleka fiyamo minae, loto ¹³ geyefe lototo limo kawa ya ona ne. Yamu kamo ya auma wito lo fuko gedo. Eti ageto ya koli kikitamo mona kula melenawamo, ¹⁴ ya Yuda wenena ikaga kanina ido wenena ka ona kula meni umamo wenena lo fukamo kanina ya kolámenawae, loto auma wito lo fuko gedo.

¹⁵ Luni-kani mo limo wenena yate neta-mata muki yamu kolato mo limoko nefa, ido nosámami monakafo seni-muluni olu kopa o gedami wenena, koli kiki ádamo wenena ya oui-luni-kani muki ya fumako wi fulitainako, neta mamu kolato mo limo ma minámaiye. ¹⁶ Wenenawa ya Gotiki kutifone, loti wenikafo lafa, ido monanina yakafo E'e, lo minaiye. Ya wenena ya uwanuwa minoti, ka koliti kolámoti amo ya mona lalo melenawamo ma minámaiye. Yamu mono kiyaba we lalo, auma wiyamo we yako bulu gedo.

2

Mono wenena monanina efe loti melenawamo ka

¹ Kilitilo minamo wenena etiti minafa, ido kamo ya ka mono kula efe loti kolinawamo ka ya logimi-gimi o mino. ² Eti lagetó, ya we kilófo-akilofo yate nonano neta-mata nenawamo ya alili suwomo noti, kani kife loti koliti, ukani-luni-kani kiyaba lalo oti ya koli kikito minamo, ido seni-muluni gimi-gimi o minamo, ido auma wi kiki loti nedi minenawamo kulawa enami mona ya amodoka minaneyo.

³ Ido wena kilófo-akilofo yate ayaidana oti mona melenawamo ya wenena yoni kamani kiyámoti, ekefa imo nokafo nela wi gedámageto minoti, kanu lalo api gilibinawamo mona ya amodoka minaneyo. ⁴ Eti oti ya wena kofawena gilibinawamo ya wanibo nomilipanina sodoti olu lalo o gedeti, ⁵ ukani-luni-kani kiyaba lalo oti, monani feke limoko minoti, numuni ebani kiyaba lalo oti, mona lalo meleti, wanige-motate ka lenawamo ya koliti golodoti minenawamo mona ya gilibaneyo. Eti ámenawamo ya Goti kala kamana kitenawae, loti eti alo.

⁶ Ido we kofawe ya ayaidana oto kani oluto logimageto, ya ukani-luni-kani kiyaba lalo o minenawamo mona ya amodoka minaneyo.

⁷ Ido kaimoka ya neta-mata muki yau olu komu mele gedeto mona lalo yako mele minageto, keyeti ya eikawakau meyalo mele minenawae. Ido mono api gilibinanimu ya ka ona kulako efe loto logimito, ⁸ lofe lenanimu ka ya wenena mate koli nosámami enawamo ya ma minámenaiye. Eti ageto ya kuwotefo ka nosámami lolumunune, loti moni wilinawafa, ido minámainako, ukanido koliti fulitenagilae, loto eti o.

⁹ Ido kouba-naba wenena kani oluto logimageto, ya we nabanina yate ka lenawamo muki ya koliti kouba-naba lono laloko o gedato ya lalo kolinagilae, loti eti enawamo mona ya amodoka minaneyo. Ka latoma wenido ofámoti, ¹⁰ netani-matani kiyaba o gede minagu yauti ma ugele-agele ánoti, koito gedeti minoti, kiyaba laloko ona kula o gede-gede o minenawamo mona ya amodoka minaneyo. Eti oti ya mona muki melenawamo ya olu omude kami we Goti kala olu omona itenumo yamo kawa ekeina olu edenune, loti eti enawamo mona ya amodoka minaneyo.

Goti monala meyalo meleto Kilisto kiyabala enumo ka

¹¹ Goti nasafilila, wenena muki olu omude kami nasafilila ya moda oloto piyami ne. ¹²⁻¹³ Aya nasafilila yakafo api lilibami, ya Goti, wenabate, olu omude kami we Yesu Kilisto lamerala oloto pinami yamu kolito, alikani oto kiyabala onimo, ya Goti mete umonimo mona ido mikaleka netamu kolonimo mona ya fulitito, oiya ama mikaleka moinonimo kamenalo ya ukade-lute-kate kiyaba lalo oto, monate efe lotoko melete, Goti felegaga monala ya meyalo melete kiyabala o minenawae, loto api lilibi minami ne. ¹⁴ Amo yakafo lo melami ka kolito kolámoto onimo monate muki yauti meina fito efili gedena, loto, ido nanimo wenenane kula minoti, mona lalo ya auma witi mele-mele o minenawae, loto iyaina o ledeto, olu mo lo ledena, loto lalimomu kolito oto melete imo mona ya fulito folami ne.

¹⁵ Kawa ya Goti aumala mino kedami yamo kani oluto api gilibito, fuka ka auma wito logimito olufe lo gede mino. Eti o minanimo ya wenena mate nosámami keyenawamo mona ya ma melámo.

3

Mono mona melenumo ka

¹ Ido kani meletenaiye, loto ya kofa logimageto, ya wenena yate gamani wenaba ido kulinigi we idamo lomamo muki ka lenawamo ya kolito golodoti, ya lono lalo mona-mona mino oluto wimo ya kokatoti oluti, ² ido wenena kamani ma kiyámoti, ka moila ma fiyámoti, you lotiko minoti, ya wenena muki you amene mona ya gilibalo.

³ Yamu ya eti loti koli minalo: Lalimo komu ya ayaidana oto kate kopa-napa kito ka kolámoto minoto, kopa kanudo ika o ledado u ya di ama di oto monito, neta-mata mona-mona yamu sefela kilonimo neta ido lalo kolonimo mona yakafo nela wi ledeito minoto, wenena ma ka naba-naba lo gedeto, netanina olamo yamu geye nosámami onimo ya wenenate senimulunigu koli nosámami lomato, ido lalimo ya ayaidana oto koli nosámami gimi-gimi o minone.

⁴ Etito minoba, ido olu omude kami we Goti olu lalo o ledami monala ido siya-muluna lomami monala oloto piyaido ⁵⁻⁶ ya olu omude kami ne. Eti o ledami, ya lalimo monate efe loto melonimo yamu eti o ledámáiye. E'e, aimola siya-mulunau milumate kolami yamu ya olu omude kami we Yesu Kilistodokati ya Ouna Felegaga leki faitoto lomami yakafo noku wi ledaido ya kofawa olu oloto pi ledeto, monimo dinumo kanu kofawa lumuto olu omude kami ne. ⁷ Eti o ledami, ya aimola nasafilila yamu ya monatina efe limo wenena minae, loto lo ledaito, omude kofawa minowa-minowa enumo yamu kolito kiyaba o minonimo wenena ya nomilipala iya ku ledami neta aboga minenawae, loto eti o ledami ne. ⁸ Kawa ya kula nemo yamu koli kikitoto minonimo ne.

Etito nemoma nenako, Goti koli kikito umamo wenena yate mona lalo melenawamo lono ya mama oti olu-olu o minenawae, loto kamokafo kawa ya auma wito lo oloto gimo, loto kolito ya lokomowe. Netawa ya lalo ona kula, wenena olu lalo o gedami neta nefa, ⁹ ido mono mona mamu kopa etito nefe? matato nefe? loti ka maninigu melenawamo ka moni wiliti, aunibo-kolofani katoti kulini-kulini loti, moila fiti lo melami ka yamu ka lodilumu oti, itibi-natibi amo ka ya fa neta, kula minámami netama nenako, loto meka umu mino.

¹⁰⁻¹¹ Ido wenena makafo ka mono olu ailo itami we ya kala oluti kamena lawokofe, ido lelefe, loumato, kolámenami, ya yaidana amo wenena u ailo kopa kanudo moniti lifima olu minanako, inanimo monanina yakafo lifima ka olu itibito giminagoliye, loto kolanimoma nenako, loto fulo edeito, aimolako minenami ne.

Onowaleka ka

¹² Ena namo Atemasife, ido Tikikusife, kamodoka ilifi melonetoma, ya namodoka Nikopolisi numudo enanimo kanu ya auma wito moni wilo. Namu ya ko wiyami kamenalo ya numuna yalo ya minenae, loto kane ki minowe.

¹³ Ena Apolosi ido lo melamo ka kolami we Senasi ya mono lonodo unawami, ya neta mamu koliti aefa fiti moni wilitenawaiye, loto auma wito ani olu faka lo gedo.

¹⁴ Ido mono wenenate yaki mono monanina yakafo ilawa liyámotenaiye, loti atuwaleka neta mamu aefa fiti moni wilinawamo wenena ya ani olu faka lo gedenuwe, loti mona lalo melenawamo lono ya olu kolinawae, loto auma wito api gilibo.

¹⁵ Ena namoki minamo wenena muki yate aiyo-koiyo ka fulo kede minae. Ido koli kikitonimo kanudo lakoina moniti seni-muluni lumu minamo wenena ya aiyo-koiyo ka fulo gedonimo ya logimo.

Nasafili mona ya linate muki mino gedenaiye. Modae.

Filemoni Polokafo Filemoni ya lufuwa wi fulo edami ka Komu Ka

Filemoni ya neta-mata so loto ko nami we Kolosi numudoka ku onoto, ya Yesu koli kikito umaito, amo numunau ya Yesu wenenala monolo mau wi-wi amo ne. Wewa yakafa we ma nelalo kouba-naba lonola olunami we kuliya Onesimusi ya meina fiyaito, lonola olaifa, ido netala ma ugele oluto koli uto, Lomu numudo u fedeto minoto Polo eyaiye. Eyaito, ya Yesu kala kuwa loumaito, kolito siya-muluna olu eleyapa wito Polo ana olu faka lomo uto, aiga ya itibito Filemoni nedo ilifi meloneto unaiye, loto Polokafo kolito, ya lufuwa ama wiyami ne. Filemoni ya wewa lifimala kilili o edageto, lonola kofa olunaiye, loto lufuwa ama wito Onesimusi umaito, ya oluto uto Filemoni nedoka ya itibaiye.

Lo oloto melami ka

¹ Aiyo, lono koinatefo sene-mulune komomo we Filemoniyo, namo Polo, Kilisto Yesu yamu nelalo minomo we ya mono kunatefo Timotite minoto, lufuwa ama ya wi fulo kedowe. ² Kamoki, mono lemonate Apiyaki, lono koinatefo Akipusi, ido numugau ya monolo mau wi-wi amo wenenana muki yaki eyalo.

³ Metefo Gotidokati ido Wekola Yesu Kilistodokati ya nasafili mona ido you amene mona ya linatedoka mino gedenaiye.

Polokafo Filemoni yamu kolito Goti loumu-umu imo ka

⁴⁻⁵ Namu kamena-kamena Menefo Goti loumomo, ya kamokafo Wekola Yesu koli kikitoto seka-muluga umuto, ido felegaga wenenala muki yaki seka-muluga gimi-gimi o minanimo yamu kolito ya siyane, lalole, loto kulika loumu-umu o minowe. ⁶ Ido koli kikitano ka ya mono wenenana auma wito logimi-gimi animo nenako, Kilisto lulau mino edonimo wenenana mono neta lalo muki lomami ya kolife loto kolinane, loto kamomu loumu-umu o minowe. ⁷ Ido koinanefo, kamo Goti felegaga wenenala seka-muluga gimi-gimi animo yamu seni-muluni olu aila wi gedaninako, loto alikani naba oneto, namo sene-mulune yaki olu aila wi nedane.

Polokafo Onesimusi kala loumami

⁸ Etito seka-muluga gimi-gimi animo yamu namo Kilisto Yesu lulau mino edeto ya mona ma melenanimo ya eti o, loto ogofuto auma wito lokumunafa, ido eti loto lokomámenagolowe. ⁹ E'e, sene-mulune komomo yamu kaka oluto lokomowe. Kolo. Namu, Polo, we kilofo minoto, Kilisto Yesu yamu nelau minoto, ¹⁰ ya mono nanefo Onesimusi, nelau minomo kamenalo ya mono nanefo builami we yamu kaka oluto lokomowe. ¹¹ Wewa ya komu aga olu faka lo kedámami nefa, ido oiya ama ya kamote namote ade olu faka lo ledenami we ya builami ne.

¹² Ido kamodoka itibito ilifi melomo, ya senemuluneki yaidana oto ilifi melowe. ¹³ Ilifi melomo, ya Yesu kala kuwa lalo yamu nelau minomo ya ebaka olami neko, ane olu faka lagi ne, loto kolofa, ¹⁴ ido ane olu faka lo nedanane, loto auma wito lokumunae, loto eleka nofaiye. E'e, kamo kaka lalo kito eti o nedanae, loto ane olu faka lo nedananimo ya lalo kolinae. Yamu kamo O, lagetoyako eti enagolowe.

¹⁵ Ido wewa ya kamena lina efema kamodokati faiga minami, ya itibito kamodoka oto oiya yaloti kamoki lakoina minomo dinagoliye, loto kolowe. ¹⁶ Oiya nelalo kouba-naba lonoka olu-olu enami we yako minámaiye. E'e, mono kunakafa sekamuluga umunanimo we yaki minaiye. Namu sene-mulune umu minofa, ido nelalo kouba-naba lonoka olu minoto, Wekola lulau mino edami ya mono kunakafa minoto imo we

ya kamo seka-muluga umunanimomo mona yakafo namo sene-mulune umomo mona ya olu afima o edenaiye.

¹⁷Yamu ya namoki lakoina mono lono olomi koinanefo minowe, lenanimomo, ya wewa itibito enaido ya aiyo-koiyo lo nedenanimo yamaidana oto aiyo-koiyo lo edo. ¹⁸Ido mona nosámami mele kedaiye, ido neta ma itibito komámaito, ya namokafo lifimala itibito kumunagolowe. ¹⁹Namo Polo nanimome anekafo lufuwa ama ya wiyowe. Lifimala itibito kumunagolowe. Ido Gotikafo olu omuga kami yamu lifimawa itibito numunane, lenamo ya ukagalo kolitenane, loto eti ádenagolowe. ²⁰E'e, Wekola lulau mino edomi yamu ane olu faka lo nedene, loto kolomo, ya kamo Kilisto lulau mino edeto mono kuanefo minanimomo ya sene-mulune olu aila wi nedo.

²¹Ido lufuwa ama wi fulo kedeto ya eti o, loto lokomomo ka ya moda meyalome lenane, loto kolomo yako minámaiye. E'e, kamo ya lokomomo ka ya olu fulo edeto, mulalo-mulalo eti enane, loto koli minowe.

²²Ido neta lawoko ma lokomowe. Kolo. Linate namomu koliti Goti loumu-umu o minamo kawa ya Gotikafo kolito linatedoka olu itibito o nedengoliye, loto auma wito kolonako, yamu oku onenamo eba ya olufe lo nedo.

Onowaleka ka

²³Ena mono we ma Kilisto Yesu lulau mino edeto lakoina nelalo minomi we Epafalasi yakafo aiyo-koiyo ka ya fulo kede minaito, ²⁴ido lono koinatefo Maki, Alistakusi, Demasi, Luka yaki ayaidana oti fulo kede minae.

²⁵Wekolate Yesu Kilisto nasafilila ya onuniluti-katigu mino gedenaiye. Modae.

Hibulu Isilaeli wenena mono lufuwa wi fulo gedami ka Komu ka

Lufuwa ama ya Yuda wenena Yesu koli kikito umamo ya lufuwa wi fulo gedami we kuliya ya kolámone. Yuda wenena ya Hibulu ka lamo yamu Hibulu wenenale, loto lo-lo one.

Hibulu wenena maleka ya Yesu kala kuwa kuwolafo-mota minamo yate Hibulu wenena Yesu koli kikito umamo ya olu keina mofu gedanako, koli kikitamo wenenawa yauti maleka yate itibito uto Yuda mono kanina kofa meyalo melenune, loti kolamo ne. Eti o minamo yamu ya lufuwa ama wiyami we yakafo Yesu ya Goti Nalafo lawoko ona kula nemo yakafo enisoleki, adeina polofeteki, Moseseki, Aloniki ido Goti yokila ki umu-umu amo we muki yaki olu afima o gedaima nenako, kate ligi-ligi kiyámoto, moda koli kikito umuto, kala meyalo meleto, auma wi kiki loto monimo wokele, loto lufuwa amau ya auma wito logimami ne.

Yesudokati ya Goti monala eyefe lenumo ka

¹ Komu adeina Gotikafo autefo-kolofate-mota ka logimami, ya kamena malo-malo ido mona ailo-ailo ya polofete wenido melaito, mona gilibimo idamo ne. ² Etito nefa, ido oiya ama kamena naba alitido ya moda Nalafo welalo melaito mona lilibami ne. Ido aya we Nalafo ya neta-mata muki moda aboga minenaiye, loto iyaina o edami we, ya mika kosina muki olu oloto pinae, loto imo, ya Nalafokafo olu oloto pi fuli limo ne. ³ Amo ya Goti ekeina lamenala ido aimola lebonala ona minoto, ido kala aumala nemo yakafo neta-mata muki olu auma wi gede minami we yakafo lifima noku wiyami lonola olu fuli loito, ya akaiya kuliyai we wenaba ana onaleka amedoto minaiye.

Yesu yamo enisole olu fulo gedeto nemo ka

⁴ Etito Melafokafo Nalafo kuliya naba iya ku edami yakafo enisole kulini olu fulo edami yamaidana oto amo moda dito neto, ido enisole ya lumuti minae. ⁵ Moda kolafe? Amokafo eti limo,

Namo ya onema kamo kedoneto, ya nanimo Nanefo ya minane, loto loumuto (*Sng 2:7*), ido ka ma ya eti limo,

Namo ya Melafo minoneto, ido amo ya nanimo Nanefo minenagoliye,

loto ka mono lufuwau (*2 Sml 7:14*) nemo ka ya enisole mamu life? E'e, enisole yamu ádaiye. ⁶ Ido Kana Nalafo mikaleka ilifi melenae, loto imo kamenalo yaki ka ma ya eti limo,

Goti enisolela muki ya oudi-luti-kati umalo,

loto ka mono lufuwau (*Lo 32:43, Sng 97:7*) ya nemo ne. ⁷ Ido ka ma ya enisole yamu ya eti limo,

Kouba-naba wenenala enisole ya epe yaidana oto, ido yo famula yaidana oto olufe limo ne,

loto ka mono lufuwau (*Sng 104:4*) nemo ka ya enisole yamu lifa, ⁸ ido Nalafo yamu ya eti limo,

Gotiyo, kamo ekeina folomokalo ya kiyaba we wekudi minowa-minowa oto minomo dito minane.

Ido kiyaba we wekudi lono olanimo ya moda efe limo mona yakafoko kiyaba o gedemo idane.

⁹ Efe limo mona ya koli lalo umuto, ido lo melami ka meni umamo mona ya eleka naba-naba kofainako, yamu Goti, kamo Gotika yakafo koinakafo-mota olu fulo gedeto seka-muluga laloko kolinane, loto ya yá nowala fili kedomo ne,

loto ka mono lufuwau (*Sng 45:6-7*) nemo ka ya Nalafo loumami ka ya ne. ¹⁰ Ido ka ma ya eti loto loumami,

Wekolao, kana monau akaima ya mika olufe loto aumala umuto, ido kamo agakafo kosina yaki olufe lanima ne.

¹¹ Netawa muki ya moda u kopa unagolifa, ido kamo ya moda minowaminowa oto minomo dito minane.

Muki ya ukanido owo yaidana oto lila melageto, ¹² wenena ya kunu wakoti olu uku loti loloukamo yaidana oto kamo ya mika kosina muki olu uku loto lolokunanimone.

Ido wenena ukanido owo ma olu fuliti, ailo ma oluti wiyamo yaidana oto kamo ya mika kosina muki ya olu fulito, ailo ma olufe lenanimone.

Etito nefa, ido kamo kaimoka ya monau akaimati minanimone ya moda ayaidana otoko minomo uto uto, kamenaka ya fuli ádenami ne,

loto ka mono lufuwau (*Sng 102:25-27*) nemo ka ya Nalafo loumami ka ya ne. ¹³ Ido ka ma ya eti loto loumami,

Ane onaleka amedoto kiyaba oto minageto, ya kuwokafo-mota fulo kiyaga feumau gedenagolowe,

loto ka mono lufuwau (*Sng 110:1*) nemo ka ya kamena malo ya enisole mamu yaki life? E'e, enisole yamu ádaiye. ¹⁴ Enisole muki ya Goti kouba-naba wenenala, ounana yaidana oti minamo, ya olu omuni kenami mona mele gedami wenena ani olu faka lenawae, loto gilifi melami ne, loti ya ma kolámafe?

2

Goti olu omude kami kala ya naba ona kula nemo ka

¹ Etito ya ka mono kolonimo ya fa neta ne, loto keletoto koli kopaitotenuwe, loto kawa moda auma wito kolife loto kolokele. ² Moda kolafe? Gotikafo enisole wenido melaito ka logimato u ayalo wiyami ka ya koliti kolámoti fulo gegeka itado-itado ya lifima ka keinawa moda ayalo-ayalo efe loto itibito gimaima nenako, ³ yamu lamo olu omude kami mona lalo neta ona kula ya fa koitenumo, ya lifima ka keinawa ya egaidana oto koli wogeto lamodoka ámenami ne?

Olu omude kami kawa ya Wekolakafo komu apito lo oloto gimaito, kolamo wenena yate amo welaloti lolomamo ne. ⁴ Ido aya kawa yamu Goti yaki lakoina moda onale, loto aumala lilibami neta-mata ailo kofawa olu oloto piyami ya eleiginawae, loto ainala meleto, ido aimola lulakalauti ya Ouna Felegaga monala ailo-ailo iya mele lumumo wimo mona yakafa aya kawa ya olu auma wi edami ne.

Yesu lawoko ya olu omude kami mona aboga ka

⁵ Etito mika ma aiga oloto pinami ka lonimo ya enisole yate kiyaba enawae, loto ádaiye. ⁶ Eti ádaifa, ido we makafo ka auma wito eti limo,

Lamo fa wenena minoninako, nedito ya kaka ki lumu minane?

Ido fa wenena kede melonima nenako, nedito ya kiyaba o lede minane?

⁷ Kamena lina efema ya enisole diti minato, ido wenena ya lumuti minenagilae, loto fulo ledane.

Ido kokamu atetelo meleto kulite olu faka lo ledanimone, ⁸ ya neta-mata muki fulo kiyade feumau gedeto, kiyabani wenena bulu ledane,

loto ka mono lufuwau (*Sng 8:4-6*) ya nemo ne.

Ido neta-mata muki kiyabani wenena minenawae, loto lo mele ledaima nenako, neta lawoko ma kiyaba ámenumo ya ma minámaiye. Ma minámaifa, ido oiya ama ya neta-mata muki moda kiyabani wenena minone, loto ágone. ⁹ Etito ágoba, ido Yesu ya eyone. Goti nasafilila yamo wenena muki yamu kolito fulunaiye, loto kamena lina efema ya enisole diti minato, ido amo ya lumuto minenagoliye, loto fulo edaiye. Etito

fulo edami, ya ogofu kolito folainako, yamu kokamu atelalo meletu, kuliya olu faka lo edami ne.

¹⁰ Moda kolafe? Goti yako neta-mata muki ya mona aboga ne. Ido amo yakafoko muki neta olu oloto piyami we ne. Aya we yakafu nomilipala mumudi lamedoka gilimito enae, loto olu omude kami mona aboga ya ufe-fe lenaiye, loto keinawa kolami mona olu umami ya moda efe liye. ¹¹ Yamu kolalo. Wewa olu felegaga bulu ledami weki ido lamo felegaga o ledami wenenala yaki moda wenena lawoko minonimo, yamu amo ya ukanalo kolámoto moda kunanefomotale, loto lo ledami ne.

¹² Eti loto lo ledami yamu ya eti limo, Namo kunanefo-mota ya kulika lo oloto gimito, wenenaka monolo mau minagu yau keboka loto mono nema lenagolowe, loto ka mono lufuwau (*Sng 22:22*) ya nemo ne. ¹³ Ido ka ma ya eti limo, Koli kikine ya amodoka melenagolowe, loto (*Ais 8:17*), ido ka ma ya eti limo, Namoki nomilipane Gotikafo nomami yaki moda ama ya minone, loto ka mono lufuwau (*Ais 8:18*) ya nemo ne.

Yesukafo ade olu faka lo ledenae, loto mikaleka ukana olami ka

¹⁴ Etito ya nomilipawa mikaleka ukani ya emilaki ido wanuki nemo yamu amo yaki ayaidana oto mikaleka ukana olami, ya fuluto kamade ki-ki imo we, fulu-fulu onimo mona aboga Satani olu fulo edeto, ¹⁵ ya wenenawa mikalo minamo kamenanina muki ya fulunawamo monawa koliya koliti nelalau minamo ya efili gedenae, loto mikaleka ukana oluto lamomu folaiye.

¹⁶ Eti imo, ya enisole ani olu faka ádaiye. E'e, Abalahamu ufa fiyami wenena ani olu faka lo gedaiye, loto kolone. ¹⁷ Eti o gedami, ya wenena lifimanina kilili oto, Gotiki itibito kutifi gedenae, loto Goti lonola, yokila ki umu-umu amo we kiyabani we wenaba lonola ya olaiye. Eti imo, ya wenena yamu siya-mulunau kolito, lonowa ya efe lotoko olunae, loto ya kunalafomota ukani monani muki yaidana oto mikaleka ukana wito monate yaki kolito ya moda efe loto iye. ¹⁸ Moda kolafe? Amo ya kepa mele umaito, keinawa kolitaima nenako, yamu wenena kepa mele gimaito, keinawa koli minamo ya ani olu faka lenami aumala moda mino edami ne.

3

Yesu ya dito neto, ido Mosese ya lumuto nemo ka

¹ Etito ya felegaga wenenane-motao, Gotikafo kosinau wenena enawae, loto lakoina iyaina o gedami wenena linate ya Yesu yamu kati kife loti kolalo. Amo ya aposolo ido yokila ki umu-umu amo we kiyabani we wenaba kuliya lo oloto mele-mele onimo we, ² ya amokafo iyaina o edami we lonola moda efe lotoko olami, ya Mosesekafo Goti wenenala efe lotoko kiyaba o gedami yamaidana oto moda efe lotoko olaiye.

³ Moda kolafe? Numuna kuwami we kuliya dito minoto, numunawa kuliya ya olu fulo edami yamaidana oto Yesu kuliya ya dito minoto, Mosese kuliya ya olu fulo edeto minenaiye, loto Gotikafo koli umami ne. ⁴ Numuna-amuna muki ya wenena yate kuku amo neta ya nefa, ido wenena, neta-mata, muki olu oloto piyami we ya Goti ya ne. ⁵ Ido Mosese ya Goti koubanabala we minoto ya wenenala kiyaba o gedami lonola efe lotoko olami ya Gotikafo aiga lenae, loto kolami ka ya lo oloto gimi-gimi iye. ⁶ Eti ifa, ido Kilisto ya Goti Nalafo minoto ya wenenala kiyaba o gedami lonola efe lotoko olami ya lalimo amoki lakoina minenune, loto laloko kolito kiyaba o ede minonimo mona ya auma wi kiki loto melemo uto fulunune, loto minenumo ya moda wenenala ona minone, loto kolinune.

Isilaeli wenena koliti kolámoti amo ka

⁷ Etito yamu ya Ouna Felegagakafo eti limo,
 Nola lebona onema kolitima, ⁸ ya lukafa umámalo.
 Ka koliti kolámoti amo kamenalo lukafa umamo yamaidana ámallo.
 Moda kolafe? Kofo mikalo kepa mele nomamo kamenalo, ⁹ ya autibokolofatina yate
 aumala nefe? minámaife? loti kepa mele nomamo, ya melege foti (40) lulau
 ya aumane gilibomo mona moda eyetama nefa, ido ka koliti kolámoti oti lukafa
 nomamo mona mele-mele o minamo ne.

¹⁰ Eti amo yamamu namo ya aya wenenawa kamena-kamena senimulunigu keleutoti
 koli kopaiti, namo monane koliti kolámoti o minae, loto eleka naba-naba fi
 gimito, ¹¹ lune-kane mele nosámami gimomo yamu ya moda namo monane use,
 loti mino kolinawamo monane ya ma olámenawae, loto ka auma wito onale, loto
 lowe,

loto ka mono lufuwau (*Sng 95:7-11*) ya nemo ne.

¹² Yamu ya mono wenenane-motao, linate yauti lawoko ma lula-kala nosámageto
 koli kiki áduto omuna kofawa nemo we Goti ya meya umutenaiye, loti ya koti
 moinalo. ¹³ Eti o minamo, ya kamena oiya amaleka Gotikafo onemale, loto kuliya
 melami kamena mino ledaido ya wenenate yauti lawoko ma nosámami monakafo kola
 wiyageto, lukafa umutenaiye, loti kamena-kamena ka mono, ani olu faka lo gedenami
 ka ya lokoli-fakoli oti minalo.

¹⁴ Moda kolafe? Apito koli kikito umonidoti ya auma wi kiki loto kolonimo, ya aya
 monawa olu kikitoto moni minoto fulunumo ya moda Kilistoki kutifonimo wenenala
 ona minone, loto kolinune. ¹⁵ Yamu ya eti limo,
 Nola lebona onema kolitima, ya lukafa umámalo.

Ka koliti kolámoti amo kamenalo lukafa umamo yamaidana ámallo,
 loto ka mono lufuwau (*Sng 95:7-8*) nemo kawa ya moda logimowe.

¹⁶ Ido kema wenena yate ka koliti kolámoti oti lukafa umamo mona ya mele-mele
 o minae? Ya Mosesekafo Isipi ebaloti gilimito ami wenena muki yate eti o-o minae.

¹⁷ Ido kema wenena ya Gotikafo melege foti (40) lulau ya eleka naba-naba fi gimí
 minaiye? Ya nosámami mona mele-mele amo wenena eleka fi gimaito, ya kofo mikau
 lumu fou loti folato kono aumanina ya aya mikau ya nemo ne. ¹⁸ Ido moda use, loti
 mino kolinawamo monane ya ma olámenawae, loto ka auma wito onale, loto lo melami
 ka ya kema wenena yamu lo melaiye? Ya ka lido meyalo melámamo wenena yamu lo
 melami ne. ¹⁹ Etito ya use, loto mino kolinumo monala olunune, loti lafa, ido koli
 kikinina minámainako, moda ogoufámae, loto kolife loto koli minone.

4

Koli kikitamo wenena yako use, loto mino kolinumo monala olunawamo ka

¹ Etito ya use, loto mino kolinumo monala ya olunawae, loto lo mele ledami kama
 faifa nemoma nenako, yamu Gotikafo leyami ya linate yauti lawoko ma keleutoto ata
 witenaiye, loto koli kolokele. ² Moda kolafe? Kala kuwa lalo ya komu wenena lo oloto
 gimami yamaidana oto lalimo yaki moda lo oloto lumutaima ne. Etito nefa, ido kolamo
 wenenawa ya faifa koliti, koli kikinina olu meyalo melámanako, yamu kolamo kawa
 yakafo olu lalo o gedámaiye.

³ Etito ya koli kikito umonimo wenena ya use, loto mino kolinumo monala ya moda
 oluto minone. Aya yamu ya eti limo,

Lune-kane mele nosámami gimomo yamu ya moda namo monane use, loti mino
 kolinawamo monane ya ma olámenawae, loto ka auma wito onale, loto lowe,
 loto ka mono lufuwau (*Sng 95:11*) ya nemo ne. Etito nemo nefa, ido mika kosina olu
 oloto pi fuli limo kamenalo, yaloti ya lonowa moda fuli lito ya use, loto mino kolami
 ne. ⁴ Yamu ya ka ma etito nemo,

Gotikafo neta-mata muki olu oloto pi fuli loito, ya fo kamena seweni (7) yalo ya use, loto mino kolami ne, loto ka mono lufuwau (*Stt 2:2*) nemo, ya fo kamenawa seweni (7) yamu limo nefa, ⁵ ido aiga ya eti limo,

Moda namo monane use, loti mino kolinawamo monane ya ma olámenawae, loto lo melami kawa yaki ka mono lufuwau (*Sng 95:11*) ya nemo ne.

⁶ Etito ya use, loto mino kolinumo monala ya olunagilae, loto lo melami kawa ya faifa nefa, ido kala kuwa lalo ya komu lo oloto gimami wenena yate ka lido ya meyalo melámanako, ya olámae. Etiti olámanako, ⁷ yamu mino oluto uto uto ya kamena ma kofa melami kuliya onemale, loto limo ka ya Defiti lufuwa wiyauya ya eti limo, Nola lebona onema kolitima, ya lukafa umámalo, loto ka mono lufuwau (*Sng 95:7-8*) nemo kawa ya moda logimoma ne.

⁸ Yamu kolalo. Yosua yakafo Goti monala use, loti mino kolamo monala ya gimami neko, ya aiga kamena mamu ya ka ma ádagi ne. ⁹ Etito ya Goti wenenala use, loto mino kolinumo kamena, Sabati foliwa yaidana imo kamena, ya moda mino ledaima ne. ¹⁰ Moda kolafe? Goti aimola lonola olu fuli loito ya use, loto mino kolami yamaidana oto wenena ma use, loti mino kolamo monala olutamo wenena yate moda lononina olu fuli loiti ya use, loti mino kolamo ne.

¹¹ Yamu ya lalimo yauti makafo komu wenena ka meyalo melámamo yamaidana oto lumu fou lotenaiye, loto kolito ya use, loto mino kolinumo monala olunune, loto auma wiyokele.

¹² Yamu kolalo. Goti kala aumafofo loto, kofawa nemo ka yakafo emi fana wela filigafiliga nemo emi kaila ya olu fulu edami ka, ya luteu akaima uto lute-kateki ido oudeki iya melete, auma lulau dunumaki ido umolaki iya melete, ya lutekafo kate kiyonimo monawa ya olu oloto pi minaiye. ¹³ Ido Goti olu oloto piyami neta-mata muki yauti lawoko ma amo onobalalo falukunami neta ya ma minámami ne. E'e, amo monate katoto imo we omunalo ya neta-mata muki moda apako olotoko nemo ne.

Yesu ya yokila ki-ki amo kiyabani we wenabate nemo ka

¹⁴ Etito ya kuliyai we, kosina lulauka dito minami we Yesu, Goti Nalafo ya yokila ki umamo kiyabani we wenabate nemoma nenako, loto koli kikite lo oloto mele-mele onimo ya olu kikitoto olu minokele. ¹⁵ Moda kolafe? Yokila ki umamo kiyabani we wenabate ya neta-mata kepa mele lomami mona muki ya moda ayaidana oto kepa mele umaima nenako, yamu lamo aumate minámami yamu ya mulunau koli minaiye. Etito kolaifa, ido amo ya moda nosámami mona ma melámami ne. ¹⁶ Yamu ya Goti kiyaba we wekudi folomola ya nasafilu lumunami folomoma nenako, loto keina ma ukadelo minenaido yalo ya moda nasafilila yakafo ade olu faka lenami monala olu oloto pito, ido kate kolito olu you lo ledenami monala olunagolone, loto lalo kolito aumafofo loto amo nedo ya moda adu wokele.

5

Yokila kiyamo kiyabani we wenaba kanina

¹ Etito ya yokila kiyamo kiyabani we wenaba ya iyaina o gede-gede imo mona yamu kolalo. Gotikafo wenena yauti we lawoko ma olu oloto pi edami, ya wenenala yamu kolito, amo onobalalo lonowa oluto, lifimanina yamu neta ofo ki umunawamo yaki ido Goti faifa umunawamo neta yaki ya yokila ki numunaiye, loto iyaina o edaiye. ² Iyaina o edami wewa wenenala kanu lalo kolife ádoti kopa moni-moni amo monanina eyeto ya aimola yaki aumala minámmainako, yamu olu you lo gede koli minaiye. ³ Etito ya wenenala lifimanina yamu neta ofo kinawamo yokila ki umami yamaidana oto aimola

aumala minámami monala yamu ya aimola lifimala yamuki neta ofo kito yokila ki umu-umu imo ya moda efe loto iye.

⁴ Ido lonowa ya neta nabama nenako, yamu we ma aimola lula-kalauti kolito olunamila ya ma minámáiyē. E'e, komu kana lonowa ya mele pito aipami kamenalo ya Alonikafo olunaiye, loto iyaina o edami yamaidana oto wemomo malekaki iyaina o gedemo idami ne.

⁵ Etito ya Kilisto yaki moda aimola kuliya oto dito yokila kiyamo kiyabani we wenaba minenae, loto ádaiye. Eti ádaifa, ido Gotikafo eti limo, Namo ya onema kamo kedoneto, ya nanimo Nanefo ya minane, loto loumami (*Sng 2:7*), ⁶ ido ka ma eti limo, Melekisedeki yaidana oto kamo ya minowa-minowa oto yokila ki numunumu animo we ya minane,

loto loumami ka ya ka mono lufuwau (*Sng 110:4*) ya nemo ne.

⁷ Aya wewa ya mikaleka ukanaki minami kamenalo ya fulunaiguti olu omuna kenami aumala mino edami we wako lo edeto omuna nowala lomaito kufu auma wito oto loumaiye. Etito aimola ouna-lula-kala muki umu Melafodokako itainako, yamu ka limo ya moda kolaiye. ⁸ Amo ya Nalafo nefa, ido keina kolami monawa yamo ka meyalo melenami mona ya moda koli fuli liye. ⁹ Etito ya ka meyalo melami mona moda kolife-fe lo fuli loito, ya amo kalalo meyalo mele minamo wenena muki olu omuni kami mona minowa-minowa oto minenami mona ya olu oloto pi gedaiye. ¹⁰ Eti imo we ya Melekisedeki yamaidana oto yokila ki umamo kiyabani we wenaba minane, loto Gotikafo iyaina o edami ne.

Nomilipa kefolá yaidana oto minámenumo ka

¹¹ Aya yamu ka ma naba lenune, loto koloba, ido linate ya luti-kati u emi wela fiyámami yaidana inako, yamu kawa mona fokito gilibinune, loto onimo ya koiya fiyone. ¹² Moda kolafe? Linate ya kamena fana moda kolimo idamoma nenako, ya oiya amaleka wenena ma api gilibamo neko, moda efe lagi ne. Etito nefa, ido linate ogoufámánako, yamu mate kofa oti Goti kala mona kofa api gilibinawamo ya moda lalo enaiye. Ido oudi-luti-kati wela-neta auma wiyami neta nenawamo yaki ogoufámæ. Faifa aminako ogofuti nenawamo ne. ¹³ Moda kolafe? Wenena ya aminamuko kolamo ya nomilipa kefolá minanako, yamu efe limo mona kawa ya kolife loti kolámæ. ¹⁴ Ido gedamo wenena ouniluni-kani yakafo kamena-kamena lono auma wito oluto ya mona ma laloki ido ma nosámami yaki koti iya mele-mele o minanako, ouni-luni-kani wela-neta auma wiyami neta yamu kolife loti koli minae.

6

Koli kikite aumafofo loto olu minenumo ka

¹⁻² Etito ya Kilisto kala kuwa apiti lolomamo ka yako ádokele. Moda kolafe? Oude lila lofo fulunami mona mete umuto sete-mulude eleyapa wito koli kikite Gotidoka melonimo ka, ya noku wiyamo mona ailo-ailo, ido anikafo atetelo olamo mona, ido wenena folaguti nedinawamo mona, ido kamena nabalo iya mele ledeto lifima ka itibito lumunami mona ya moda minowa-minowa oto minenami mona, yaleka mona yamu api lilibamo ka ya numuna lagi yaidana oto ne. Etito ya numuna lagi kofa-kofa fiyámoti, moda auma witi fitado, yaloti enu witi numuna kumo wamo yaidana oto aya kawa api lilibitado, yaloti enu wito mono monate olufe lo ledenami ka lo-lo oto monolo u gedenumo kanudo ya monimo idokele. ³ Ido Gotikafo eti enawae, loto lalo kolinami ya moda eti enagolone.

⁴ Yamu kolalo. Wenena mate koli kikitamo monanina meni umunawamo ya egaidana oti kofa itibiti seni-muluni kofa eleyapa winawamo ne? Yaidana mona ma

minámaiye. E'e, wenena luni-kani olu lamena o gedaito, ido kosinaiti neta lomami neta no koliti, ido Ouna Felegaga lakoina lunigu oluti, ⁵ ido Goti kala yaki ido enami kamenala aumala lilibami mona yaki lalo lema ne, loti kolamo, ⁶ ya aya wenenawa lumu fou loti meni umunawamo, ya kofa itibiti seni-muluni kofa eleyapa winawamo kanuni ma minámaiye. E'e, eti amo mona yamo ya Goti Nalafo ya yá yofolo ya kofa ofo folanako, ya wenena muki omunido ukanalo kolinami mona ya o mele edae.

⁷ Moda kolafe? Mikalo ya kamena-kamena ko wito, fou loto olu you lito ya wenena lono kila olamo ya kobina lalo neta olu oloto pi gedami mika ya Gotikafo ubale fuko edami nefa, ⁸ ido nonami-anami kaila imo netako olu oloto piyami mika ya moda nosámoto u kopa unami kanula adu melainako, yokafo lenami ne.

⁹ Ena sene-mulune gimomo wenenane-motao, aya kawa logimonimo ya nefa, linate u kopa unawae, loto ádone. Olu omudi kami mona ya oto diti mele-mele o minenawae, loto metolito kolito lone. ¹⁰ Yamu kolalo. Goti ya efe lotoko nemo wema nenako, yamu lonotina yaki ido kuliya ya seti-muludi umamo monatina yaki olu oloto piti, ya felegaga wenenala adeinati ani olu faka lo-lo amo, ido oiya ama yaki kouba-naba lono olu gedegede o minamo monatina yamuki ya kala melámenagoliye. ¹¹ Ido linatemu kolonimo ya aya mona auma witi melemo idamo yamaidana oti ya linate muki koli kikito umuti kiyabala omo idamo monatina yaki aumafofo loti mele-mele o minenawamo, ya kamenatina fuli lenami ya moda kulawa fedenaiye, loti kolife loti koliti ya eti enawae, loto linatemu auma wito kolone. ¹² Eti enawamo ya moda kenoba ámoti, komu wenena koli kikito umuti kiyabala omo diti diti lo mele gimami ka kulawa olamo wenena ya monanido meyalo mele-mele enawamo wenena minenawae, loto linatemu auma wito kolito ya lone.

Goti lo mele lomami ka ya auma wiyami ka ona kula nemo ka

¹³ Moda kolafe? Gotikafo Abalahamu lo mele umami ka ya onale, loto kawa auma wi umunami, ya we makafo amo kuliya olu fulo edami we onobalalo lenami ma minámainako, yamu aimola kuliya lo onale, loto ya eti limo,

¹⁴ Namu ubale fuko-fuko omo wekafo ya kamo moda naba-naba fuko kedenagolowe. Ido namo kede melemo unawamo ufa gimi-gimi omo wekafo ya kamo moda ufa finanimo wenena naba-naba kumunagolowe, loto lo mele umami ka ya ka mono lufuwau (*Stt 22:17*) ya nemo ne. ¹⁵ Yamu ya Abalahamukafo kiyabala omo uto uto ya lo mele umami kawa kulawa olami ne.

¹⁶ Yamu kolalo. Wenena ya ka ma auma wi umuti onale, loti lenawamo, ya we ma kuliya dito nemo kuliya lo metoliti lenawado, ya wenena mate kawa olu fa neta itenawamo ma minámaiye. ¹⁷ E'e, Goti lula-kala kolami mona u ailo ámunagolinako, lo mele lomami ka kulawa olunumo wenena ya auma wito lilibinae, loto kolito ya aimola kuliya lo onale, loto lo mele lomami ne. ¹⁸ Etito ya u ailo ámunami neta lele yamamu Goti ka suki lenami ogoufámaiye, loto lilibaido, yalo ya lalimote koli amodoka wonimo wenena ya kawa moda kulawa mele ledami ne, loto lalo kolito kiyabala omo idonimo mona olu kiki lenawae, loto lute-kate olu auma wi ledaiye. ¹⁹ Etito moda kulawa mele ledami ne, loto kiyabala omo idonimo monawa ya oude litumala auma wito ge-gedimo neta nenako, ya Goti nedoka lulau idaiye. ²⁰ Ayau ya u komu mele ledami we Yesu ya Melekisedeki yaidana oto minowa-minowa oto yokila ki umamo kiyabani we wenaba minoto moda dito ayau mino ledami ne.

7

Melekisedeki monala ka

¹ Ena aya yamu kolalo. Wewa Melekisedeki ya numuna meya naba Salemu wenena kiyabani we wekudi, ido Goti akaiya nemo we yaki yokila ki umu-umu imo we,

ya Abalahamu lowa-finalo monito wenena ma kiyabani we wekudi gini fulu fuli loito, itibito kanudo ya aito, Melekisedekikafo katula oto ubale fuko edaito, ² ya Abalahamukafo lowa-finawa fiyagu yauti oluto ami neta-mata muki ya teni-teni (10-10) iya melaigu yauti-yauti lawoko-lawoko oluto Melekisedeki ya umaiye. Ena wewa Melekisedeki kuliya monawa ya efe limo mona kiyaba we wekudile, loto ne. Ido numuna meya naba Salemu wenena kiyabani we wekudile, loti kuliya melamo monawa ya moda you amene mona kiyaba we wekudile, loto ne. ³ Wewa ya olafo melafo ido aulafo-mota yamu lufuwau ya wi melámamo ne. Ido kedami kamenala ido folami kamenala yaki ayaida oto lufuwau ya wi melámamo ne. E'e, Goti Nalafo yaidana oto amodoka olumo metolito yokila ki umami we kuliya moda minowa-minowa oto minenami ne.

⁴ Ena wewa ya moda we naba-naba nemo yamu metoliti kolalo. Autefo-kolofate kana we Abalahamu yakafo lowa-fina fiyagu yauti oluto ami neta mau naba ya teni-teni (10-10) iya melaigu yauti-yauti lawoko-lawoko oluto umami we ne. ⁵ Ena Lifai ufa fiyami wemomo maleka yokila ki umamo lonowa Gotidokati olamo we ya wenenani yate netanina-matanina teni-teni (10-10) iya melemo wagu yauti-yauti lawokolawoko namodoka mele-mele amo ya olalo, loto Gotikafo Sinai ka lo mele gedaigu ya nemo ne. Ena wenenawa ya inanimu wenenani Abalahamukafo ufa fiyami wenenamako minafa, ido eti alo, loto lo mele gedami ne.

⁶ Etito nefa, ido wewa Melekisedeki ya Lifai ufa fiyaigu yauti minámaifa, ido Gotikafo auma wito lo mele umami ka olami we Abalahamukafo netala-matala teni-teni (10-10) iya melaigu yauti-yauti lawoko-lawoko umaito, ya Melekisedekikafo oluto ya ubale fuko edaiye. ⁷ Ido ubale gimamo we ya diti minamo we yate lumuti minamo wenena ya ubale fuko gedenawamo ne, loto koli minone.

⁸ Etito amaleka ya Lifai ufa fiyami we, ya wenenaninate netani-matani teni-teni (10-10) iya melagu yauti-yauti lawoko-lawoko Gotidoka mele-mele amo neta olamo we ya fulumo wafa, ido Melekisedeki ya kofawa nemo monala yamu lo edami ne. ⁹⁻¹⁰ Ido Lifai ufa fiyami we ya wenenaninate netani-matani teni-teni (10-10) iya melagu yauti-yauti lawoko-lawoko Goti umamo neta olu-olu amo we aunibo-kolofani Abalahamukafo Melekisedeki katula imo kamenalo ya nomilipala ma kede melámami ne. Ya kamenalo ya Lifai aulafo-kolofala Abalahamu ukanau faifa nemoma nenako, yamu Abalahamukafo netawa teni-teni (10-10) yautiyauti lawoko-lawoko Melekisedeki umami kamena ya Lifai yaki lakoina umami ne, loto lenune.

Yesu ya yokila ki-ki amo we muki olu fulu gedami ka

¹¹ Ena Lifai ufa fiyami we yokila ki umu-umu amo lonowa ya numuna lagi yaidana oto neto, yaloti mene oto Sinai ka muki ya Isilaeli wenena eti alo, loto lo mele gedami ne. Etito nefa, ido aya lonowa yakafo wenena olufe-fe lo gedami nemo neko, aiga ya yokila ki umunami we ma ailo oloto pinagoliye, loto ya ma ádagí ne. Ido ya we ya Aloni yaidana oto oloto pinaiye, loto ádaiye. E'e, Melekisedeki yaidana oto oloto pinaiye, loto limo ne.

¹² Moda kolafe? Yokila ki umu-umu amo lono lila fulitito kofawa ma olu oloto piyami, ya lo melami ka lila yaki moda ayaidana oto fulitito kofawa ma olu oloto piyami ne. ¹³⁻¹⁴ Etito we ma Melekisedeki yaidana oto oloto pinaiye, loto limoma, ya Wekolate yamu liye. Ido amo ya Lifai ufa fiyami wenena yauti oloto piyámaiye. E'e, ailo Yuda ufa fiyami wenena yauti oloto piyami ne, loto koli minone. Ena aya Yuda wenena yamu Mosesekafo yokila ki umunawamo ka ma ádainako, aya wenenawa yauti mate yokila ki umu-umu amo folomolo ya lonowa ma olámamo ne.

¹⁵ Ena yokila ki umu-umu imo we ma Melekisedeki yaidana oto moda oloto piyaiye, loto kolonimo yakafo kawa monawa ya olu oloto pi minaiye. ¹⁶ Ya we ya yokila ki umu-umu imo lonowa olami ya mikaleka aulafo-kolofala kulini yamu ya lo melami

ka yakafo lonowalo olu oloto pi edámaiye. E'e, omuna kofawa minowa-minowa oto minenami aumala yakafo lonowalo ya olu oloto pi edaiye. ¹⁷ Moda kolafe?

Melekisedeki yaidana oto kamo ya minowa-minowa oto yokila ki numunumu animo we ya minane,

loto ka mono lufuwau (*Sng 110:4*) nemo ka ya lo edami ne.

¹⁸ Yamu kolalo. Komu lo melami ka yama ya auma wito olu lalo o ledenami ma minámainako, yamu kilili fulitami ne. ¹⁹ Moda kolafe? Lo melami ka yamo neta ma olufe-fe ádaifa, ido olu fulo edami kanu ailo ma wiyami, ya koli kikito umuto kiyabala omo idonimo kanu yamo Gotidoka u adu melenumo kanu ya ne.

²⁰ Ido aya kanu wiyami ya faifa wiyámoto, moda aimola kuliyaló onale, loto auma wi edami ne. Moda kolafe? Komu yokila ki umu-umu amo we lononina olamo ya aimola kuliyaló onale, loto auma wi gedámami nefa, ²¹ ido amaleka wewa yamu ya eti limo, Kamo ya minowa-minowa oto yokila ki numu-numu animo we ya minane, loto Wekolakafa aimola kuliyaló onale, loto kawa auma wi umutami, ya lula-kala kofa eleyapa wi melámenami ne,

loto ka mono lufuwau (*Sng 110:4*) nemo ka ya eti loto loumaido, yalo ya moda onale, loto aumafofo loto loumuto iyaina o edami ne. ²² Etito ya Gotiki olu kutifi ledami ka yakafo komu ka olu fulo edeto akaiya dito nemo kawa ya Yesu aimolakafa olu auma wi edami ne.

²³ Ena komu yokila ki umu-umu amo we ya fulu-fulu amo we minanako, ya lonowa fuliti folato, ailo ma ebanina ya olumo wafa, ²⁴ ido Yesu ya kofawa minowa-minowa oto minami wema nenako, yamu yokila ki umu-umu imo lonola ya we ailo mate olámenawamo, moda minowa-minowa oto olumo dinami ne. ²⁵ Etito amo ya lamomu kolito Goti loumunae, loto kofawa minowa-minowa oto minaima nenako, yamu amo koli kikito umuto Gotidoka o fedonimo wenena ya olu omude koto olufe-fe lo ledenami aumala moda mino edami ne.

²⁶ Aya yokila ki umamo kiyabani we wenaba ya moda ogofuto ade olu faka lo-lo imo we ona ya ne. Amo lifimala minámaito, mo loto feke lotoko minoto, lamo nosámonimo wenena yaidana ámoto, ailo felegaga ona minami, ya kosina muki olu fulo edeto akaiya dito nemo we ya fulo edami ne. ²⁷ Amo ya yokila ki umamo kiyabani we wenaba ailo ma muki minamo yaidana oto minámaiye. E'e, amo yate inanimo lifimanina yamu kamena-kamena neta ma ofoti wanu ya lekiti ukana yokila ki umutiti, aiga ya wenena lifimanina yamuki ayaidana oti netamata ofo ki umu-umu afa, ido amo ya kamena lawoko yako aimola ukana ido wanula ya moda umaito fuli limo ne. ²⁸ Moda kolafe? Lo melami ka yakafo yokila ki umamo kiyabani we wenabale, loto aumani minámami we iyaina o gedami nefa, ido aya lo melami ka ya moda otaito, aiga ya aimola kuliyaló onale, loto olu auma wi edami ka yakafo Nalafo iyaina o edami ne. Aya Nalafo ya olufe-fe loto olu ogofu edeito ya etito minowa-minowa oto minenagoliye.

8

Yesu ya kosinauka Gotiki olu muliti mele ledami ka

¹ Ena kawa muki lufuwa wiyonimo ya olu lawoko ito logiminagolowe. Kolalo. Aya wewa ya yokila ki umu-umu amo we kiyabani we wenaba, ya lamomu kolito kosinau akaiya kuliyai we wenaba folomolalo ana onaleka amedoto minami ne. ² Aya wewa ya felegaga ebau, ya felegaga seli numuna ona kula, wenena kuwámamo, Wekola aimola kuwaigu yau mono lono kiyaba o-o imo we ya ne.

³ Moda kolafe? Yokila ki umu-umu amo kiyabani we wenaba muki ya wenena lifimanina yamu neta ofo ki umunawamo yaki ido Goti faifa umunawamo neta yaki ya yokila ki numunaiye, loto iyaina o gedemo idainako, ya aya wewa yaki neta ma umami ya moda efe loto iye. ⁴ Etito ya amo mikalo uma minami neko, yokila ki umami we

minámagi ne. Mikalo uma ya Goti lo melami kalo ya netawa umu-umu amo we yateko lonowa olu-olu ae. ⁵ Eti amo lononina ya kosinau neta kamamuna yaidana oto mebe-maba oti olu-olu afa, ido kulawa ya kosinauka ne. Moda kolafe? Mosesekafo felegaga seli numuna naba kuna, loto ito ya eti loto loumami, Neta-mata muki olufe lenanimo ya moda mowalo kilibomo kamamuna yalomako olufe loto mino, loto fuka ka loumami ya ka mono lufuwau (*Kis 25:40*) ya nemo ne.

⁶ Etito nefa, ena ama ya Yesu mono lono olami ya amo lononina olu fulo edeto lalo lema nemo monawa ya eti loti kolalo. Gotikafo Yesu yamu lo mele lomami ka yakafo komu ka lo mele gimami ya olu fulo edeto ka lalo lema ne. Etito yamu ya aya kawa yamo amoki olu kutifi ledami ka kofawa yakafo komu olu kutifi gedami ka ya olu fulo edeto ka lalo lema ne. Etito amo ya aya kutifi ledami kawa kofawa ya muliti we nemoma nenako, yamu amo mono lono olami yaki moda ayaidana oto komu mono kiyaba we lononina olu fulo edeto lalo lema ona ne.

Gotiki olu kutifi ledami ka kofawa yakafo komu ka olu lila itami ka

⁷ Yamu kolalo. Amoki olu kutifi ledami komu ka ya moda ogofuto efe loto nemo neko, aiga ya olu kutifi ledami kanu kofawa ma moni wilámagi ne. ⁸ Moda kolafe? Aya wenenawa yamu kolami nosámaito, ya eti limo,

Kolalo. Minoto kamena malo ya Isilaeli wenenane ido Yuda wenenane ya namoki olu kutifi gedenamo kanu ma kofawa olufe lo gedenagolowe, loto Wekolakafo liye.

⁹ Komu ya aunibo-kolofanina ya anido oluto Isipi ebaloti gilimito omo kamenalo ya namoki olu kutifi gedomo ka ya gimofa, ido amote kawalo ya meyalo melámato, namo mene gimonako, yamu komu olu kutifi gedomo yamaidana oto olu kutifi gedámenagolowe, loto Wekolakafo liye.

¹⁰ Moda kolafe? Ya kamena utaito, aiga ya namo lo melomo ka ya kani-maninigu mele gedeto, ido seni-mulunigu lufuwa wi gedeto, ya namo ya Gotini mino gedoneto ido amo ya wenenane ona kula minenawamo kawa kofawa, aya ka yakafo Isilaeli wenenane ya namoki olu kutifi gedenagolowe, loto Wekolakafo liye.

¹¹ Ido wenenawa yate wenenanina ido koinanibo-mota ya Wekolaki etiti koina wiyalo, loti api gilibinawamo lono ma minámenagoliye. E'e, wenena muki, kulini kefoko nemo wenena, kulini naba-naba olamo wenena, muki ya moda ekele gunadoti namoki koina winagilae.

¹² Yamu kolalo. Wenenawa efe ádami monanina kilili oto olu you lo gedeto, ido nosámami monanina yamu kane kofa kiyámenagolonako, yamu netawa lalo muki ya o gedenagolowe, loto Wekolakafo eti limo ne,

loto ka mono lufuwau (*Jer 31:31-34*) ya nemo ne. ¹³ Ena kofawale, loto amoki olu kutifi ledami kawa limo yamo ya moda komu ka ya olu lila itami ne. Ido lila meletami neta ya moda kilofo melainako, yamu fuli lenami kamenala moda alili melaiye.

9

Yuda wenena yokila ki-ki amo we mono lono olamo ka

¹ Ena komu olu kutifi ledami ya mono lono etiti olu-olu enawamole, loto lo melami ka yaki ido mikaleka felegaga numuna yaki nemo ne.

² Aya yamu kolalo. Felegaga seli numuna naba kuwamo, ya ofugu komu negu yau feiya kiyamo neta yaki ido folomo ma mulalo Goti onobalalo kobina beleti mele-mele amo yaki nemo eba ya felegagale, loti kuliya melamo ne. ³ Ido yaloti uto owo lafo-lafo ma kailado, egeka ya eba maleka felegaga ona kulale, loti kuliya melamo, ⁴ yalo yokila ladanuwa imo neta ki-ki amo folomo golikafo olufe lamo yaki ido olu kutifi ledami koukame feumalo mulalo onowalo-onowalo muki ya golikafoko ekelamo yaki nemo

ne. Aya koukamewa lulau yau masa ma golikafo olufe loti ayau ya kobina kuliya manale, loti melamo yaki, ido komu Aloni kolobola gala fokito idami kolobo yaki neto, ido kifana keta olu kutifi ledami ka lufuwa wiyami kifana yamaki ayau neto, ⁵ ido mulalo koukame welalo ya enisole lele olufe loti melado, ayalo Goti lamenala lumuto mino gedami, aya eballo ya wenena lifimani yamu wanu leikamo lono olu-olu amo eballo, ya enisole lele yate okanani yakafo olu fo-sema mele gedamo, aya netawa monawa ya oiya ama ya ogofuto lo oloto melámenagolone.

⁶ Ena netawa muki etiti olufe loitato ya yokila ki umu-umu amo we yate felegaga seli numugu ya kamena-kamena diti ofugu ya minoti lononina olu-olu afa, ⁷ ido owo lafo-lafo kailamo lulau ya yokila ki umu-umu amo we kiyabani we wenaba aimola yako melegelo-melegelo kamena lawoko yako idami, ya faifa idámaiye. Wanukiko dito, aimola lifimala yamu ido wenena lifimani nefa ágamo lifimanina yamuki ya dito leki-leki iye.

⁸ Ena aya monalo ya Ouna Felegagakafo lilibami monawa ya eti loti kolalo. Felegaga seli numuna komu nedo lonola faifa nemo kamenalo ya felegaga eba ona kula Goti nedo unumo kanu ya oloto pife ádami ne. ⁹ Ido aya netawa ya kamena oiya ama mebe-mabala ya ne. Ya kamenalo ya wenena lifimani yamu neta ofo kiti, ido Goti faifa umunawamo neta yaki yokila ki umu-umu amoma nefa, ido aya neta yamo wenena olufe-fe loto luni-kani olu you lo gedami ma minámaiye. ¹⁰ E'e, aya mono mona ya faifa kefa kobina nonano etiti no-no enawamo ka, ido noku winawamo mona ailo-ailo etiti mele-mele enawamo ka, ya ukade atuwaleka neta yamuko ka lo melaido, ya meyalo meleti minomo wato wato, kulawa o fedageto moda fuli lenaiye, loto lo melami ne.

Kilisto ya mono lono kula olami ka

¹¹ Etito nefa, ido Kilisto ya yokila ki umamo kiyabani we wenaba, ya neta kula oloto pitami neta kiyabala we wenaba moda o fedaiye. Amo ya felegaga seli numuna ona kula, wenena anikafo kuwámamo numuna, mika amalo minámami numuna, komu numuna olu fulo edami numugu yau idami ne. ¹² Ayau idami ya moda eba felegaga ona kula, Goti nedoka ya moda kamena lawoko dito, ayalo moda minowa-minowa oto minenae, loto unagolimo ya meme ido bulumakau momola wanula ya oluto idámami ne. E'e, aimola wanula oluto idami yakafo meina fito efili ledami mona, yakafo minowa-minowa oto minenami mona olu oloto pi ledami ne.

¹³ Moda kolafe? Wenena mate lo melami ka ma koli fuliti ukani atuwa koloutámenami, ya yokila ki umu-umu amo we yate meme ido bulumakau we wanula olunawamofe, ido bulumakau wena yoku kiyamo lainawa oluti ya ukanido itili o gedenawamo yakafo olufe lo gedageto, lo melami kalo ya ukani atuwa moda koloutenami ne. ¹⁴ Etito nefa, ido Kilisto wanula yakafo netawa ya olu fulo edami ne. Amo ya lifimala minámaito, feke mamakeke limo we yakafo Ouna minowa-minowa oto minami Ouna aumalalo ya aimola ukana Goti umainako, yamu Goti kofawa nemo we lonola olunawae, loto wanula yakafo ukade atuwa yako kilili o ledámoto, moda oude lila lofo folami mona ya lute-kateuti ya olu fulitito kilili o ledami ne.

Kilisto wanula yakafo Gotiki olu kutifi ledami ka kofawa olu auma wi edami ka

¹⁵ Etito Gotiki olu kutifi ledami ka komu lo melami ya kolito kolámoto onimo lifima yamu amo ya fulutoto meina fito efili ledainako, iyaina o ledami wenena ya minowa-minowa enami neta mele ledowe, loto lo mele lomami ka kulawa olunawae, loto Gotiki olu kutifi ledami ka kofawa muliti we ne.

¹⁶ Yamu kolalo. We makafo aiga foloneto ya netane-matane olunami wele, loto iya ku edami, ya kutifami ka yaidana oto iya ku kedami aboga ya folagetomako ya olu ukagaleka itenanimo ne. ¹⁷ Kofawa minenami ya kutifami kawa lo melami ya faifa minenagoliye. Ido folagetomako ya kulawa oloto pinagoliye.

¹⁸ Etito yamu ya Gotiki olu kutifi ledami ka lila ya wanukafoko kutifi ledami monawa ya olu auma wi edami ne. ¹⁹ Moda kolafe? Gotikafo lo melami ka ya Mosesekafo wenena muki lo oloto gimi fuli loto, ya bulumakau momola yaki ido memeki wanula ya oluto, no yaki leki ayau ito, mabanu oiyo ma kuliya hisopu yalo ya sipisipi yowala kisi limo ma asa wi meleto, yakafo wanuwa ya mono lufuwa aila loloukamo yaki ido wenena muki yaki itili o gedeto ²⁰ ya eti limo, Wanu ama ya Gotiki olu kutifi gedami ka olu auma wi edami wanuma ya ne. Kawa ya meyalo melalo, loto lo mele gedami ne, loto ka mono lufuwau (*Kis 24:8*) nemo ka ya logimito, itili o gedemo uto, ²¹ yaloti felegaga seli numuna ido mono lono olu-olu enawamo neta-mata muki ya moda wanuwa yakafo itili o gede fuli liye.

²² Yamu kolalo. Goti lo melami ka ya nediye loto lolomami ne? Moda adu neta-mata muki ya wanu yakafoko koloutenami ne. Ido wanu leikámenami ya lifima ya kilili enami ma minámaiye.

Yesu aimola ukana umami yakafo lifima olu fulami ka

²³ Etito netawa ofamo wanuwa yakafo kosinaleka neta kamamuna ya koloutenawae, loto lo mele gedami nefa, ido olu fulu gedami neta ofamo we ya aimola wanula yakafoko kosinaleka neta ona kula ya koloutimo ne. ²⁴ Etito Kilsto ya felegaga ebau idami, ya wenena anikafo kuwamo neta, eba ona kula kamamuna yau idámaiye. E'e, kosinauka ona kula Goti nedo ya dito, yalo ya oiya lamomu kolito Goti onobalalo oloto piyami ne.

²⁵ Ido melege wido-wido ya yokila ki umu-umu amo kiyabani we wenaba yate ailo neta wanula oluti felegaga ebau idamo ya nefa, ido Yesu ya eti ámaiye. Amo aimola ukana ya yokila ki umamo yaida oto umami ya kofa maki-maki mele umámaiye. ²⁶ E'e, eti imo neko, ya adeina mika kosina olu oloto piyaido yalomati ya kamena mumudi ukana ogofu kolimo oto oto oiya yaki kolagi ne. Ido etito minámaiye. E'e, oiya ama kamena fuli lenae, loto igu uma ya kamena lawoko moda lifima olu fuli lenae, loto omuna kofawa nemo ya fulito Goti yokila ki umamo yaida oto aimola ukana umunae, loto oloto piyami ne.

²⁷ Ido wenena ya kamena lawoko fuluti, ya aiga Goti onobalalo neidato olu kalo mele gedenami yaidana oto ²⁸ kamena lawoko Kilstokafo wenena muki lifimani ya aimola ukanalo mofuto, ya yokila ki umamo yaida oto aimola ukana umuto folaiye. Eti imo ya kofa oloto pinami ya lifima yamu ámenagoliye. Moda kiyabala o-o amo wenena olu omuni koto giliminae, loto oloto pi giminagoliye.

10

Lo melami ka ya kamamuna yako nemo ka

¹ Etito lo melami ka ya neta lalo aiga oloto pinami kamamuna ya ne. Netawa kulawa ona minámaiye. Yamu ya aya kalo ya melege wido-wido moda ayaida netako kofa-kofa ofoti yokila ki umu-umu otiko minamo yakafo Gotidoka etiti o fedamo wenena ya olufe-fe lo gedenamila ma minámaiye. ² E'e, olufe-fe lo gedenamila minenami, ya lonowa etiti olu-olu amo wenena luni-kanigu yau lifimanina moda kilili ageto, ka ukadelo ma minámaiye, loti kolamo neko ya yokila ki-ki amo lonowa fulitagi ne. ³ Etito nefa, ido aya netawa ki umu-umu o minamo yamo melege wido-wido ya lifimanina yamu kofa kani kinawamo mona ya gimi-gimi o minaiye. ⁴ Moda kolafe? Meme ido bulumakau we wanula yakafo lifima kilili enamila ma minámaiye.

⁵⁻⁶ Etito Kilsto ya mikaleka lumunae, loto imo kamenalo ya eti limo, Neta-mata ofoti yokila ki kumuti, ido neta ma kumunawamo yamu kolámane.

Ido neta ofoti yokila ki fuli loti, ido lifimani yamu neta-mata ofoti yokila ki-ki amo ya lalo eyámane. Ya lalo eyámaba, ido mikaleka ukane ya olufe lo nedane.

⁷ Yamu ya Gotiyo, mono lufuwa aila loloukagu yau namomu lufuwa wiyado ya aya ukaneu ya kaka lalo kiyanimo monalo ya meyalo melenae, loto o fedowe, loto lowe,

loto ka mono lufuwau (*Sng 40:6-8*) ya nemo ne.

⁸ Yaleka ka komu ya eti limo, Lo melami kalo meyalo meleti ya neta-mata ofoti yokila ki umuti, ido neta ma umuti, ido neta ma ofoti yokila ki fuli loti, ido lifimani yamu neta-mata ofoti yokila ki-ki amo yamu kolámoto, ya lalo eyámane, loto lido, ⁹ yaloti ya eti limo, Kaka lalo kiyanimo monalo ya meyalo melenae, loto o fedowe, loto limo kalo, yalo ya aiga mona olu auma wito gedoto melenae, loto ya komu mona olu fulitami ne.

¹⁰ Ena aya mona, Goti kala lalo kiyami monawalo, yalo ya Yesu Kilisto ukana kamena lawoko umutami yakafo lalimo moda olu felegaga o ledami ne.

Kilisto aimola ukana umami yakafo lifimate muki kilili o fulitami ka

¹¹ Moda kolafe? Yokila ki umu-umu amo we muki ya kamena-kamena nedi minoti mono lononina olu-olu amo, ya moda ayaida netako kofa-kofa ofowa-ofowa oti yokila kiwa-kiwa o minamo yakafo lifima olu fulenami ma minámaiye. ¹² Etito minámaifa, ido amo yakafo aimola ukana lawoko lifimate yamu yokila ki umamo yaidana oto mele umutami, ya moda minowa-minowa oto minenami mona ya ne. Etito umuitami, ya dito Goti ana onaleka amedoto minoto, ¹³ ya Melafokafo kuwolafo-mota fulo kiyana feumau gedenaiye, loto kiyaba o minaiye. ¹⁴ Moda kolafe? Amo wenenala felegaga monalo meyalo melenumo kanu olufe lo lede minami wenena ya aimola ukana lawoko umami yakafo Goti onobalalo olufe-fe lo ledetami mona ya moda minowa-minowa oto minenami mona ya ne.

¹⁵ Ena aya yamu ya Ouna Felegaga yaki lo oloto pi lomami ka komu ya eti limo,

¹⁶ Ya kamena utaito, aiga ya namo lo melomo ka ya seni-mulunigu mele gedeto, ido kani-maninigu lufuwa wi gedenamo kawa yakafo namoki olu kutifi gedengolowe, loto Wekolakafo liye,

loto ka mono lufuwau (*Jer 31:33*) nemo, ¹⁷ ido yaloti ya eti limo,

Nosámami monanina ido ka koliti kolámoti amo monanina yamu kane kofa kiyámenagolowe,

loto ka mono lufuwau (*Jer 31:34*) ya nemo ne. ¹⁸ Ena netawa moda kilili o ledaido, yalo ya kofa lifima yamu neta ma ofoto yokila ki umunumola ma minámaiye.

Yesu koli kikito umuto auma wito Goti nedo adu u fedenumo ka

¹⁹ Etito ya mono wenenane-motao, felegaga eba ona kula yau dinumo kanu wi ledami ya Yesu wanula ya ne, loto lute-kate kokatoto ne. ²⁰ Ya kanuwa ya kofawa, ido kofawa minowaminowa oto minenami kanudo, ya owo lafo-lafo kaliti itamo ya Yesu ukana yaidana oto nemo ya olu esama oto idami ne. ²¹ Ido amo ya yokila ki umami wete naba minoto ya Goti wenenala kiyaba o lede-lede o minaiye. ²² Aya yamo lutekateu nosámami monate keina kolonimo ya wanulakafo itili oto moda kilili otaima ne, loto kolito, ido ukade ya no feke limokafo noku wi ledaito ya minoto, ya koli kikitonimo yakafo olu auma wi ledenami, ya lute-kate ona kula amodoka meletto adu o fedokele.

²³ Ido amo ka lo mele lomami we ya mona onako melainako, yamu kiyabala o minone, loto lo oloto melonimo ya kate ligi-ligi kiyámoto, moda koli kikito umutoko lo oloto melokele. ²⁴ Ido sete-mulude gimi-gimi enumo mona yaki, ido mona lalo wenena ani olu faka lenumo mona yaki melemo idokele, loto mono wenenate yaki kate ki gimito auma wito logimokele. ²⁵ Etito ya mono wenenateki monolo mau wiyonido ya

wenena ma áumamo mona yaidana oto melámokele. Kamena naba moda alili melaiye, loti kolamo yamu auma wito wenenate senimuluni ya olu auma wi gedokele.

Goti Nalafo meni umunawamo ya ka naba-naba itibi giminami ka

²⁶ Etito ya ka ona kula kolitoto olu lute-kateu meletonidoti, ya aiga lalimo kate ma kito lifima kanudo moni minenumo, ya kemakafo wanu ma lekito yokila ki umuto lifimate kilili o ledenami ne? Ya ma minámaiye. ²⁷ E'e, eti enumo ya olu kalo mele ledenami yaki, ido yo ma kala-kala naba-naba limo ya Goti kuwolafo-mota ki fuli lenami yo yaki ya kiyabala oto koli naba-naba kolinagolone.

²⁸ Moda kolafe? Mosese lo mele umami ka koli fulitami we ya wenena lelefe, ido leleilawokoife, mate eyeti neta o melami ya lo oloto melatoma, ya kala koliti olu you lo edámoti, alako ofo folamo ne. ²⁹ Eti amo yamu mate Goti Nalafo koli kikito umadoti ya kofa itibiti meni umunawamo ya nediye loti kati kiyae? Wenenawa ya Gotiki olu kutifi ledami wanulakafo olu felegaga o gedaima nefa, ya amo yate wanuwa ya olu fa neta oiti, Ouna nasafili aboga lukafa-mesafa o ede minamo, ya lifima ka kefo efema olu oloto pi giminagoliye, loti kati kiyafe? E'e, wenenawa ya ka naba-naba olunagilae.

³⁰ Aya yamu ya Gotikafo eti limo,
Lifima ka giminamo ya nanimo lonone ma nenako, moda namo nanimonekafo itibito giminamo ne,
loto (*Lo 32:35*), ido ka ma eti limo,
Wekolakafo aimola wenenala olu kalo mele gedenagoliye,
loto ka mono lufuwau (*Lo 32:36, Sng 50:4, 135:14*) nemo ka eti loto lo melami we monala ya moda koli minone. ³¹ Goti kofawa minowaminowa imo we yakafa adelo oluto lifima itibi lumunae, loto enami, ya koli kolinumo neta naba-naba ne.

Koli kikitelo ya auma wito minenumo ka

³² Etito linate ya kamena komu yaukama kati kife lalo. Ya kamenalo ya luti-kati lamena o gedami kamenalo, ayalo ya keina naba-naba kolamo yakafa ilulu kuto ika o gedena, loti ifa, ido aumafofo loti minamoma ne. ³³ Kamena ma ya wenena omunido ka nosámami lo gedeti, mona nosámami mele gimato, ido kamena ma ya mate keina ayaidana oti olamo wenena yaki lakoina u ekeleti minoti ani olu faka lo-lo amoma ne. ³⁴ Eti o-o amo ya linate yate nela wi gedamo wenena kani koliti ani olu faka lo-lo oti, ido linanimo netatina-matatina ipoto oluti wamo ya moda koukamete kula ya minowaminowa oto minenaima ne, loti koliti ya setimuludi laloko koliti minama ne.

³⁵ Yamu ya koli kikitina auma witi olamo ya fulitámalo. Olu kiki loti minenawamo ya meinatina kulawa naba-naba olunagilae. ³⁶ Moda kolafe? Linate ya Goti kala lalo kiyami monalo meyalo meleti minenawamo ya neta ma lumunae, loti lo mele ledami ka ya kulawa olunune, loti auma witi kiyabala o-o enawamo ya moda ogofu ne. ³⁷ Aya yamu eti limo,

Enagolimo, ya kofa kiyaba ámoto, moda enami ne,
loto ka mono lufuwau (*Hab 2:3*) nemo ka ya kamena lina efemako wageto ya moda fedenaiye. ³⁸ Ena ka ma ya eti limo,
Monanina efe limo wenenane ya koli kikito minamo yamu ya kofawa mino kolinagilae. Ido ma ya koli koliti meni numunawamo ya oune-lunekaneu koli lalo gimámenagolowe,
loto ka mono lufuwau (*Hab 2:4*) ya nemo ne.

³⁹ Etito nefa, ido lamo ya koli kolito mete umuto u kopa unumola ya ma minámaiye. E'e, koli kikitoto oude-lute-kate kofawa minowaminowa enumo wenena ya minone.

¹ Ena koli kikitonimo mona ya enami netamu koli gedoto kiyabala o minonimo mona, ya eyámonimo neta moda lutekafo olu kiki lo ledaito olu minonimo mona ya ne. ² Etito ya adeina wenena koli kikitamo yamu Gotikafo lalo geyowe, loto lo gedaima ne. ³ Ido koli kikitoninako, ya eti loto kolife lonimo, Gotikafo mika kosina muki olu oloto piyami, ya ka limo yakafoko olu oloto piyami ne. Etito ya ogofuto eyámenu netawa yakafa neta-mata muki eyonimo neta ya olu oloto piyami ne, loto kolife lo minone.

Abelile, Enokule, Nowale koli kikitamo kanina

⁴ Ena Abeli koli kikitinako, ya neta ofoto Goti yokila ki umami yakafa Keini yokila ki umami neta ya olu fulo edaiye. Etito netawa umami ya Gotikafo lalo eyeto monala olu oloto piyami ya efe limo we ne, loto lo edami ya ne. Etito amo ya fulutaifa, ido koli kikila yakafa api lilibimo idaiye.

⁵ Ido Enoku koli kikitinako, ya folámenaiye, loto Gotikafo oluto idami ne. Oluto idaite ya wenena yate monila wilimo wafa, eyámamo ne. Moda kolafe? Oluto idámami kamenalo ya Gotikafo lalo eyami monalo moni-moni imo ka lo oloto mele edami ya ka mono lufuwau ya ne.

⁶ Ido koli kiki ádenumo, ya Gotikafo lalo eyami monalo moninumo ma minámaiye. E'e, Goti nedoka o fedenuwe, loti enawamo wenena yate Goti ne, loti koli kikitoti, ido auma witi monila wilimo wamo wenena ya meinanina kulawa lumunami we ne, loti koli kikito umunawamo yako amo nedoka o fedenawamo ne.

⁷ Ido Nowa koli kikitinako, ya Gotikafo neta komu eyámamo neta ma etito o fedenagoliye, loto fuka ka loumaito, ya auma wito kolito, aimola wenenalaki olu omude kenaiye, loto sipi naba olufe liye. Etito ya mikaleka wenena muki ya lifima monanina olu oloto pi gedeto, ido Goti koli kikito umamo wenena ya monanina efe limo wenena minae, loto lo gedami monala, nomilipala gimami monala ya olaiye.

Abalahamu ido olonafo Sala koli kikitami kanina

⁸ Ido Abalahamu koli kikitinako, ya Gotikafo eti loumami, Fokito eba maleka kaimo ebaka namodokati olunanidoka ya wo, loto loumaito, ya egalekamu liye? loto kolámoto, faifa welalo meleto fokito wiye. ⁹ Fokito uto lo mele umami ebalo u fedeto, ayau ya koli kikitinako, ya kopa eba ailoti oti minamo wenena yaidana oti seli numuna ku onoti, nalafo Aisakale nakulafo Yekopule yaki lakoina aya ka lo mele gimami ya kulawa olunune, loti ayalo etiti minae. ¹⁰ Ya we ya numuna meya ma, lagi auma wiyami numuna, Gotikafo olu oloto pito kuwami numuna, aya numuna yamu kolito kiyaba o-o minainako, yamu eti o minae.

¹¹ Ido olonafo Sala yaki moda mabuli meleto, nomilipala kedenami kamena moda fuli lifa, ido Gotikafo nomilipaka oloto pinaiye, loto lo mele umami we ya mona ona kulako melami we ne, loto metolito kolainako, yamu amo yaki ayaidana oto koli kikitinako, ya kedenami aumala moda amodokati oluto, ya nomilipala mulunau ne. ¹² Etito wewa lawoko ya mabuli meleto nomilipala olonafo mulunau melenami aumala moda fulutami yaidana oto nefa, ya amodokati ufa fiyami wenena kato fuli ádenagolone. Moda kosinalo ukulu minomo wimo, ido kuwo no anawalo ake minomo wimo yaidana oto wenenawa ya oloto pimo uwa-uwa minamo ne.

¹³ Ena yaleka wenena muki ya koli kikito umutiko minoti moda fulu fulu lamo ne. Gotikafo ka lo mele gimami ya kulawa olámoti, faifa faigako minoti netawa ya eyeti aiyo-koiyo loti luni-kanigu lalo koliti ya eti loti kolamo, Lamo ya wenena ailu malekati oti minamo yaidana oto, kamena lina efemako mikalo ama ya minenagolone, loti lo oloto melamo ne. ¹⁴ Ido eti loti lo-lo amo wenena ya inanimu ebanina ona kula yamu kolamo mona ya lo oloto melae. ¹⁵ Moda kolafe? Fulitamo eba yamu kolamo neko, ya itibinawamo kanu moda mino gedagi nifa, ¹⁶ ido oiya ama ya olu fulu edami eba,

kosinaleka eba yamu auma witi kolanako, yamu Gotite ne, loti lamo yamu Gotikafo ukanalo kolámoto, moda numuna meya ma olufe lo gedaiye.

¹⁷⁻¹⁸ Ido Gotikafo Abalahamu kepa mele umaito, moda koli kikitinako, ya nalafo Aisaka ofo fuluto yokila ki umunae, loto umaiye. Aya kipawa yamu Gotikafo komu eti limo,

Aisaka ufa finami wenena yako kamo ufa fiyanimo wenenale, loto kulini mine-nagoliye,

loto lo mele umami ka ya ka mono lufuwau (*Stt 21:12*) ya nemo ne. Ido ka ma muki lo mele umami ya koli kiki loto kolami wewa yakafo nalafo lawokoko kedami kipa ya yokila ki umunae, loto imo ya ¹⁹ eti loto metolito kolami, Goti ya wenena folaguti olu nedi gedenami aumala ya moda mino edamima ne, loto kolaiye. Aya mona melami yamu mebemabala kolito ya eti loto kolinumo, Kipawa ya moda folaiguti olu itibito umamidana oto olaiye, loto kolife lokele.

Aisakale, Yekopule, Yosefele koli kikitamo kanina

²⁰ Ido Aisaka koli kikitinako, ya nalafo lele Yekopute Isote aiga fede giminami neta yamu logimito ubale fuko gedaiye.

²¹ Ido Yekopu koli kikitinako, ya fulunami kamena alitito ya nalafo Yosefe nalafo lele olu filiga-filiga meleto ubale fuko gedeto, ya kolobola fito mulalo kuba wito ouna-lulakala ya Goti umaiye.

²² Ido Yosefe koli kikitinako, ya fulunami kamena alitito ya Isilaeli wenena aiga Isipi ebalekati unawamo yamu kala kito, ya kono aumala yamu ka lo mele gedaiye.

Mosese koli kikitimo ka

²³ Ido Mosese olafote melafote koli kikitainako, ya Isipi ebalo kiyabani we wekudi Felokafo ka lo melami ya koliya kolámoti, Mosese olafokafo kede kolaito ya eyeti omuni folami yamu ikana lelei-lawokoi olu faluku edaiye.

²⁴ Ido Mosese aimola koli kikitinako, ya naba idami kamenalo ya Felo olulafo nalafole, lenawamo ya E'e, liye. ²⁵ Amo ya lifima kanudo alikani oto kamena lina efemako moninami ya eleka ofaito, moda Goti wenenalaki keina numunawae, loto kolito u ekelaiye. ²⁶ Eti imo ya meinala lalo aiga olunami yamu kolainako, Kilisto olu nosámami o edato ukanalo kolami yaidana oto namo ukanelo kolinamo ya neta lalo ona kula nemoma nenako, yakafo Isipi ebalo kifana-koukame naba-naba nemo olu fulo edami neta ne, loto kolaiye.

²⁷ Ido koli kikitinako, ya Isipi ebalo kiyabani we wekudi Felo siya kala-kala limo ya koliya kolámoto, moda omudekafo eyámonimo we ya eyamidana oto auma wito minoto, ya Isipikati fokito wenenala muki gilimito wiye.

²⁸ Ido koli kikitinako, ya kana nomilipa gini fulunami enisole yakafo koito ledenaiye, loto sipisipi momola ofoti wanuwa yakafo numudi kanudo filalo, loto Goti Elita O Gedenami mona etito api gilibami ne.

Isilaeli wenena ma muki koli kikitamo kanina

²⁹ Ido Isilaeli wenena muki ya koli kikitinako, ya Kuwo No Kisi Limo ya kofala muliti ya fukoto lano oto gedito yau wato, ido Isipi kimiwe ya ayaida oto enune, loti afa, nowa yakafo itibito oto elele o gedami ne.

³⁰ Ido koli kikitinako, ya fo kamena seweni (7) lulau ya numuna meya Yeliko kila lawe ya olu ogona-ogona oti moni minato, ya kilawa leketo guludimo ne.

³¹ Ido wemomo kopa ika o gede-gede imo wena Lahapukafo koli kikitinako, ya Isilaeli we lele yate amo wenenala numuni ebanina ya momona oto ko melenaliye, loti ami we ya olu you loto olu lalo o gedaito, amoki minotiti kofa uti wenenani minadoka gilimiti oti, ya wenawa wenenala ka koliti kolámoti amo wenena muki ya giniti, ido wenawama ofo folámoti, koito edamo ne.

³² Ena ka ma liligaleka ya nediye loto lenamo ne? Gideyonile, Balakile, Samusonile, Yefitale, ido Defitile, ido Samuwelile, ido polofete muki, yaleka ya kanina lenamo kamena ya ogoufámaiye. ³³ Aya yaleka we yate koli kikitano, ya wenena mau naba kiyabani we wekudinina olu afima o gedamo, ido mona olu efe lo gedamo lono ya olamo, ido Goti lo mele gimami ka ya kulawa olamo, ido kula-laiyoni welalo ya itamo, ³⁴ ido yo auma wito limo ya eifamo, ido emi fanakafo kofa-kofa gininuwe, loti ado, yaloti koli uti faifa minamo, ido aumanina minámami kamenalo ya olu auma wi gedami, ido lowa-fina fiyagu yau auma witi minamo, ido mika malekati amo kimiwe ya giniti giyadamo ne. ³⁵ Ido wenaipa ma ya nanibo folaguti kofa olu nedi gedaito ya itibiti olamo nefa, ido wenena maleka ani-kiyani nela witi kefa nabakafo gini minamo, ya mono ya fulitatomá efili gedenuwe, lato, ya fologeto olu nedi ledenami mona yakafu oiya ama kofawa minonimo mona olu fulo edami neta ona kula ne, loti kolanako, ya E'e, lato, gini folamo ne.

³⁶ Ido maleka ya kiya ka nosámami lo gedeti ipi ginamo, ido maleka ya ani-kiyanido seni nelakafo wi gedeti nela numugu fulo gedamo, ³⁷ ido maleka ya kifanafo gini folamo, ido maleka ya kepa mele gimamo, ido maleka ya sokafo ukani fuko filiga-filiga o gedamo, ido maleka ya emi fanakafo gini folamo, ido maleka ya sipisipi atuwa ido meme atuwa yako lolokuti monimo uti uti, kadunamu fuluti, keina naba-naba kolamo ne. Ido wenena maleka ya olu kopa o gedato, ³⁸ ya monimo uti uti maleka kofu mikau no minámáigu monimo wamo, ido maleka ya mowalo-mowalo diti lumuti monimo wamo, ya kifana lula ligu ido mika lula ligu yau monimo u-u o minamo wenenawa ya mikaleka neta-mata muki olu fulo edamo wenena, wanoba neta ona kula ya minae.

³⁹ Yaleka wenena muki ya koli kikitamo yamu Gotikafo lalo geyami ka ya ka mono lufuwau nemo nefa, ido ka lo mele gimami neta kulawa ya olámamo ne. ⁴⁰ Ya neditole? Gotikafo lamo yakimu kolito, ya lalo neta dito nemo ma olufe lo ledami ne. Yamu ya komu koli kikitamo wenenawa ya olu komu meleti wato olufe-fe lo gedenuwe ma minámámaiye. E'e, amoki lamoki olu lakoito olufe-fe lo ledenami ne.

12

Yesu yamu kolito mono mona auma wito melenumo ka

¹ Etito ya adeina wenenawa mau naba yate limu yaidana oti olu ogona o ledeti koli kikitamo monanina lilibamo, yamu lalimo ya neta-mata keina enami neta yaki, ido lifima mona olu ekele ledemo idami mona yaki ya wadoto olu fuloto, ya oluloti walo, loto kanu lilibaido, yalo ya lute-kateu auma wito kolito ya olulotoko wokele. ² Etito uto ya koli kikitonimo monawa ido kulawa ya Yesu ya nenako, loto kogo eyetoko minokele. Amo ya siya-mulunau ya aiga lalo kolitoko minenae, loto kolainako, yamu auma wito yá yofolo ogofu kolito, ya ukanalo naba-naba kolami ya fa neta ne, loto kolito, ya koli onowa melami ne. Etito ya dito Goti folomolalo ana onaleka amedoto minaiye.

Gotikafo monate olufe lo ledenae, loto keina ka ma lomami ka

³ Linate keina kolamo ya eleka ginageto oudi-luti-kati lumu fou lotenaiye, loti Yesu yamu kati kife loti kolalo. Lifimanina mino gedami wenena muki yate auma witi kuwotefo bulu edokele, loti afa, amo moda aumafofo loto minami mona yamamu kati kiti metoliti kolalo. ⁴ Linate ya lifima mona olu afima o edenune, loti aumafofo loti minafa, ido ginato wanuti lumunami kamena yama oiya linatedoka o fedámámaiye.

⁵⁻⁶ Ido linate olu auma wi gedenuwe ka ya nomilipala yamaidana oto logimami ya kati melaife? Aya ka ya kofa eti loti kolalo, Nanefo-motao, Wekolakafo siyamuluna gimami wenena muki ya monanina olufe lo gede-gede o minaiye. Ido nanimo nomilipane onale, loto amoki koina wi gedami wenena muki ya moda ipi gini-gini o minaiye.

Yamu kamo monaka olufe lo kedenae, loto mona mele kede-kede o minami ya fa neta ne, loto kaka kiyámo. Ido auma wito olufe lo kedenae, loto keina kumunami ya koli fulitena, loto kolámo, loto ka mono lufuwau (*Snd 3:11-12*) nemo yamo eti loto lolomami ne.

⁷ Etito linate ya Gotikafo nomilipala yamaidana oto monate olufe lo ledaiye, loti koliti ya moda aumafofo loti minalo. Moda kolafe? Nomilipa ma menibo-mota yate monani olufe lo gedámamo nomilipa ma minafe? E'e, etito minámaiye. ⁸ Yamu nomilipala-mota muki ya monate olufe lo lede-lede iye. Ido linate ya eti o gedámenami, ya nomilipala ona minámae. Moda kanudo nomilipa yaida oti minae.

⁹ Ena ka ma ama ya kolife loti kolalo. Ukadeki mikaleka ama minonido ya metefo-mota yate monate olufe lo ledato, ya gebonina loto kanido meyalo melonima ne. Etito ya oude Melafo ya oto dito ebola loto, kalalo meyalo meletoto ya omude kofawa minowa-minowa oto mino kolinune, loti kolámafe? ¹⁰ Ido mikaleka metefo-mota yate inanimoni-luni-kanigu lalo koladoti ya kamena lina efemako monate olufe lo ledafa, ido amo ya aimola felegaga monala yaki lakoina olunawae, loto ade olu faka loto, monate ya olufe lo ledemo idaiye.

¹¹ Ena monate olufe lo ledena, loto imo kamenalo ya lalo kolámoto, keina koli minoba, ido aiga ya moda auma wito api lilibito olufe lo ledaido, yalo ya moda ilawa kulawa ya mona lalo meletoto, sete-mulude you loto mino kolone.

Auma wito nedi minenumo ka

¹² Etito ya adi bibi ádami, ido kiyadi folami ya olu auma wiyalo. ¹³ Ido wenena ma kiyani aumala minámami wenena ya kanu leya wi yau amau otenawae. Moda olu faka lo gedenuwe, loti linanimoni kiyadi ya kanu lalo yaloko efe loti leya wiyalo.

¹⁴ Wenena muki yaki lakoina you amene monawalo melenuwe, loti lonowa auma witi olumo idalo. Ido felegaga mona meyalo melámamo wenena ya Wekola eyámenagilae. Aya yamu koliti ya felegaga monalo meyalo melenuwe, loti aya lonowa yaki auma witi olumo idalo. ¹⁵ Ido makafo Goti nasafililalekati keletotenaiye, loti koti kiyaba alo. Ido makafo siya-mulunau ya yá ilawa ekefa imo liyami yaidana oto lito uwanuwa yakafo muki olu fuma wi gedetenaiye, loti koti kiyaba alo. ¹⁶ Ido makafo kopa olu onami monafe, ido Goti meya umami mona ya meletotenaiye, loti koti kiyaba alo. Yaidana wenena ya Iso kanulalo moni minae. Aya we ya Aisaka kana nalafo nefa, ido onemako nenami neta kefolo yamu aimola ebala, kuliya, muki ya fa fulitaiye. ¹⁷ Eti oto, aiga ya melafo ubalela olunae, loto kolaifa, ido E'e, loumaiye. Eti loumaito, ya amokafo kufu naba-naba oto, ubalewa itibito olunami kanu ma aefa fito moni wilaiya, ogoufámami yama linate moda koli minae.

Gotidoka adu ekelonimo ka

¹⁸ Etito ya kolalo. Isilaeli wenena mikaleka Sinai mowa ogofuti anikafo oluti kiyanikafo leya winawado o fedamo yamaidana oti linate ya ámae. Aya mowalo o fedato, ya yo famula naba oto, sini kamulu pito, epe naba-naba ito, ¹⁹ bumu wekilofu nomu ya nola melaito, ka welauti limo ya wenenawa yate lebona koliti ya ka ma kofa ádenaiye, loti Mosese wako lo edamo ne. ²⁰ Aya kawa ya eti limo,

Wenena mate mowalo ya kiyani kefo efema leya winawamo wenena ya linate kifanakafu gini folalo. Ido yako minámaiye. Yafu-kulafe, ido yakefefe, ma yaleka moninami yaki ofo folalo,

loto Gotikafo lo melami kawa ya ka mono lufuwau (*Kis 19:12, 13*) nemo ka ya wenenawa kolamo, ya kuliya naba-naba koliti, ya ka ma kolinumo ogoufámone, loti kolamo ne. ²¹ Ido aya netawa eyamo ya koli naba-naba gimami neta ma nenako, yamu ya Mosesekafo eti limo,

Koli naba-naba nomaito ukane ololo iye,

loto limo ka yaki ka mono lufuwau (*Lo 9:19*) ya nemo ne.

²² Etito nefa, ido linate ya mowa yaidanalo ámae. E'e, linate ya Saiyoni mowalo ya oti, ido omuna kofawa nemo we Goti numunala meya kosinau Yelusalemu yalo ya oti, ido enisole alikani oti mau naba-naba minado ya oti, ²³ ido Goti kana nomilipala kulini kosinauka lufuwa wiyami wenena mau minado ya oti, ido wenena muki monanina lifimala olu efe loto itibito gimami we Gotido ya oti, ido monanina efe limo wenena, olufe-fe lo gedetami wenena ouni minado ya oti, ²⁴ ido Gotiki kutifi ledami ka kofawa muliti we Yesudo ya oti, ido wanula itili o ledami wanukafo Abeli wanula olu fulo edeto nasafili ka lo-lo imo wanulalo yaloki ya moda o fedae.

Koti kiyaba oti moinalo, loto lolomami ka

²⁵ Ka lo minami we ya linate eleka fi umutenune, loti koti kiyaba oti moinalo. Moda kolafe? Komu ya mikaleka ama ka auma wito lo melami, ya wenenawa eleka fi umado ya lifima itibito gimami ya ta lenawamo ya ogoufámamima nenako, yamu lalimote kosinauti we ya mete umunumo yamu lifima itibito lumunami ya egaidana oto ta lenumo ne? ²⁶ Aya kamenalo ya nola lebona yakafo mika olu momoga imo nefa, ido oiya ama ya eti limo,

Kamena lawoko ma olu momoga enamo ya mika yako minámaiye. E'e, mika kosina muki ya olu momoga enamo ne,

loto lo mele ledami ka ya ka mono lufuwau (*Hag 2:6*) ya nemo ne. ²⁷ Etito kamena lawoko ma yamu limo ka ya monawa eti loto ya lolomaiye. Kolalo. Momoga ámenami neta yako faifa minenami ne, loto olu oloto piyami neta-mata muki ya olu momoga oto, olu fulo fulitenamo ne, loto yamu ya lolomaiye.

²⁸⁻²⁹ Yamu ya momoga ámenami eba kiyaba wenena naba minenumo eba ya amo anauti olunumoma nenako, yamu siyane, lalole, loto loumokele. Etito ya mono lono oluto Goti umonimo lonowa ya moda lalo eyenami ne. Eti onimo ya moda Gotite ya yo famula neta-mata ki fuli limo yo yaidana oto minaima nenako, yamu koliya kolito kuliya olu faka loto lalo eyenami lonowa ya olu umokele.

13

Mono mona kula melenumo ka

¹ Koli kikitamo wenena muki ya wenenate ona kulale, loti seti-muludi gimi-gimi o minalo. ² Wenena ma ailo malekati enawamo ya kati melámoti, moda nasafili o gedalo. Moda kolafe? Wenena mate wenena nasafili o gedamo, ya faifa mikaleka wenena o gedone, loti kolafa, aya wenenawa ya enisole ona ya minae.

³ Ido nela numugu minamo wenena ya moda amoki lakoina nela wi ledamoidana iye, loti koli gimiti minalo. Ido ukanido olu nosámami o gedamo wenena yaki linate moda ayaida ukadi nemo yamu koliti kati ki gimalo.

⁴ Kume-ugele namo wenena, ido kopa olu onamo wenena, ya Gotikafo lifima olu itibito giminamima nenako, loti linate muki ya we wena mo loti efe lotiko mofu melamo ya neta lalo ona ne, loti kolalo.

⁵ Linate oti meleti enawamo monatina muki ya moda kifana-koukamemu kolinawamo mona ya ma melámalo. E'e, neta oiya ama olu minamo ya moda ne, loti faifa laloko koliti minalo. Moda kolafe? Amokafo eti limo, Namu fulo gedenamo ya ma minámaiye.

Ido mene giminamo yaki ma minámaiye, loto ka mono lufuwau (*Lo 31:6, 8*) nemoma nenako, ⁶ yamu lalimote ya sete-mulude olu auma wito eti lokele,

Wekola ya ane olu faka lo-lo imo we ya nenako, loto koli kolámenagolowe. Wenena yate nedi-nedi o nedenawamo ne?

loto ka mono lufuwau (Sng 118:6, 7) nemo ka ya lokele.

Yesu yamuko kolito ege melenumo ka

⁷ Linate yate mono kiyabati wenena, Goti kala logimamo wenena ya kati ki gimalo. Aya we yate oti meleti o-o amo monanina ya kulawa eyefe loti koli kikinina ya meyalo melalo.

⁸ Yesu Kilisto monala melami ya moda ayaida otoko adeina akaimati melemo uto uto oiya ama yaki melemo dito, ya monala etitoko melewamelewa oto minenami ne.

⁹ Mono ka mona-mona ka ailo ona lo-lo amo yamamo ika o ledetenaiye, loti koti kolalo. Moda kolafe? Goti nasafilila yakafo oude-lute-kate olu auma wi lede-lede o minenami ya lalo ona nefa, ido nenumo neta yakafo oude-lute-kate olu auma wi ledenami neta ma minámaiye. E'e, aya netalo meyalo meleti moinamo wenena ya netawa yakafo olu lalo o gedename ma minámaiye.

¹⁰ Lalimo folomote neto, yaloti ya felegaga seli numuna yokila ki umamo lonola olamo we yate nenawamo ya efe ádaiye. ¹¹ Moda kolafe? Wenena lifimani yamu yokila ki umamo we kiyabani we wenaba yakafo bulumakaufe, ido sipisipife, yaidana neta wanuwa oluto uto eba felegaga ona yau dito umaifa, ido netawa ukanawa ya oluti uti numuni kila feka ya yoku ki fuli lo-lo amo ne. ¹² Yamu ya Yesu yaki aimola wanula yakafo wenena olu felegaga o gedena, loto numuna meya kila welalo feka ya keina ka naba-naba olu moufami ne. ¹³ Aya yamu ya lalimote moda kila feka amodoka uto ya ka nosámami lo edeti mona nosámami mele edamo keinawa olu moufami yaki lakoina u ekeleto minokele. ¹⁴ Moda kolafe? Mikaleka ama ya numude meya minowa-minowa enami ya ma minámaiifa, ido aiga enami numude mamu kolito ya moni minone.

¹⁵ Etito amo yamu kolito ya kamena-kamena Goti ebola lo-lo otoko minokele. Ayalo ya wetekafo kulawa ya amo kuliya lo oloto melemele enumo mona ya ne. Eti enumo yakafo yokila ki umonimoidana iye. ¹⁶ Ido mona lalo meleti wenena ani olu faka loti linanimo netatina yauti giminawamo mona ya kati melámalo. Yaki ya yokila ki umonimoidana imo monawa ya Gotikafo lalo ona eyami ne.

Gotikafo mino kolonimo kanu wi ledami ka

¹⁷ Mono kiyabati wenena yate lononina yamu Goti onobalalo wetata umunumoma ne, loti kolanako, yamu oudi-luti-kati ya koti kiyaba o gede-gede o minae. Eti o gedamoma nenako, yamu ka lenawamo ya linate moda koliti meyalo melalo. Eti enawamo ya mono kiyabati wenenawa lalo koliti lonowa olunawamo ne, loti eti alo. Ido eti ámenawamo ya keina koliti lonowa olunawamo yakafo linate adi olu faka ádenagoliye.

¹⁸ Lalimo ya oto meleto onimo monate muki ya moda efe lotoko moninagolo koloninako, yamu Goti omunalo oude-lute-kate moda laloko minone, loto kolone. Yamu linate yate lamomu koliti Metefo loumu-umu o minalo. ¹⁹ Ido linatedoka alako itibito enamo kanu ya wi edo, loti loumu-umu o minalo, loto oto dito kati oluto ya logimowe.

²⁰ Ena you amene aboga Goti yakafo Wekolate Yesu moda sipisipi kiyabani we wenaba ne, loto amoki olu kutifi ledami ka, minowa-minowa oto minenami ka ya wanulakafo olu auma wi edami ne, loto folaiguti olu nedi edami ne. ²¹ Aya Goti yakafo linate lalo kolami mona ya mele-mele o minenawae, loto mona lalo muki oudi-luti-katigu olufe lo gedenaiye, loto kolito loumu-umu o minowe. Eti o gedeto ya amo omunalo lalo kolami mona oudelute-kateu yau Yesu Kilistokafo olufe lo ledenaiye, loto loumu-umu o minowe. Amo kuliya naba-naba mino edamima ya moda minomo dito minowa-minowa oto nemo ne. Ona.

Onowaleka ka

²² Ena mono wenenane-motao, namo ka ama lina efemako lufuwa wi gimomo yamu linate setimuludi lalo meleti ya oudi-luti-kati olu auma wi gedenami kawa kolife lalo, loto kati oluto logimowe.

²³ Ena mono koinatefo we Timoti ya moda efili edetamo ne, loti kolalo. Amo ya alako o fedagetoma, ya amoki lakoina oto linate ya geyenaliye.

²⁴ Linate mono kiyabati wenena muki ido felegaga wenena muki yaki lamo aiyo-koiyo ka fulo gedonimo ya logimalo. Itali wenena yate aiyo-koiyo ka ya linate fulo gede minae.

²⁵ Nasafili mona ya linate muki mino gedenaiye. Modae.

Yemusi **Yemusikafo Isilaeli wenena Yesu koli kikito umamo ya** **lufuwa wi fulo gedami ka** **Komu Ka**

Lufuwa ama wiyami we Yemusi, ya Yesu kunalafo ne. (Matiu 13:55) Komu ya Yemusite kunalafo-motate Yesu koli kikito umámafa, aiga Yesu folaiguti neidaito ya seni-muluni olu eleyapa witi koli kikitamo ne. (Yoni 7:3-5) Ido Yemusi ya Yelusalemu numudoka monolo mau wi-wi amo wenena kiyabani we ya ne. (Aposolo 12:17, 15:4, 13-21, Galesia 1:19, 2:9) Ido Yuda wenena Yesu koli kikito umamo ya Yesu kuwolafo-mota yate keina naba olu mofu gedato, mikau-mikau upatoti wamo wenena ya lufuwa ama wi fulo gedami, ya Yesu koli kikito umamo wenena ya mona lalo melenawamo yakafo Yesu wenenala ona kula minae, loto olu oloto pi gedenaiye, loto monawa api gilíbami ka ya lufuwa ama wi fulo gedami ne.

Lo oloto melami ka

¹ Aiyo, linate Isilaeli wenena afo monalomonalo tuwelu (12) ya upatoti mino oluti wamo, ya namo Yemusi, Goti ido Wekola Yesu Kilisto kouba-nabani we ya lufuwa amau ya aiyokoiyo ka wi fulo gedowe. Eyalo.

Keina o lumuto fedagetoma lute-kate olu auma wi ledenami ka

² Ena mono wenenane-motao, keina monamona o linatedoka fedagetoma, sete-muludeu lalo kolito minenune, loti etiti kati kiyalo. ³ Koli kikite ya kepa mele umunami yakafo lute-kate olu auma wi ledenagoliye, loti kolamo yamu setimuludigu ya lalo koliti minalo. ⁴ Ido luti-kati auma winami yakafo lono olageto linate gedoti minamo monatina efe lotoko minomo dito ya keleutámenagoliye.

Ka manedeu kefo nemo yamu Goti loumunumo ka

⁵ Ena linate ka manedeu ya kefo nenako, loti, neta-mata yaidanamu ya kolito Goti loga o edonimo wenena muki ya loudámoto, faifa lumulumu imo we ya ka manedeu ma mele lumunabe? loti loga o edenawamo ya moda giminagoliye. ⁶ Ido ka manedeu ma lumunabe? loti loga o edenagilima ya kati ligi-ligi kiyámoti, koli kikito umuti loumalo. Wenena kani ligi-ligi kiyamo ya no satito epekafo olu upatito fokito wimo yaidana oti minae. ⁷⁻⁸ Aya wenenawa kani ligi-ligi kiyamo ya neta-mata muki ado ouniluni-kani auma wiyámami wenena minamo ne. Etiti minamo nenako, Wekoladokati neta ma olunumo ne, loti kani kinawamo ya ma olámenagilae.

Neta-mata ko namo ido ko ánamo wenena kanina

⁹ Ena linate mono wenenate kulitina lumuto nemo wenena ya Gotikafo olu akaiya o gedami yamu ya seti-muludigu lalo kolalo. ¹⁰ Ido neta-mata ko namo wenena ya neta ugawa gululudomo wiyami yaidana oti fulunawamo nenako, yamu linate neta-mata ko namo wenena ya Gotikafo olu afima o gedami yamu setimuludigu faifa lalo kolalo. ¹¹ Koli minafe? Fo auma wito dito limo yakafo ugawa megunito gululudoto olumo wiyaito omona biyanela u kopa wimo yamaidana oti neta-mata ko namo wenena ya lono kofalau piti fulunagilae.

Keina naba o lumuto fedami ka

¹² Ena keina naba o gimito fedami ya auma witi minomo uti lumu fou ádamo wenena ya Gotikafo lalo geyeto, seni-muluni nomamo wenena ya kofawa minomo idamo kokamu ya giminae, loto lo mele ledami kokamuwa ya olunawamo yamu moda lalo kolimo idae. ¹³ Ena kepa mele lumunami kamenalo ya Gotikafo kepa mele ledaiye,

loti ádalo. E'e, neta nosámami yakafo Goti kepa mele edenami ya ogoufámaiye. Ido Gotikafo ya kepa mele ledámenami ne. ¹⁴ E'e, wenena muki ya inanimó lalo kolamo mona yakafo kanu laloto yati ika o gedeto ya kepa mele gimaiye. ¹⁵ Ena lalo kolonimo mona ya wenaipa nomilipani mulunigu nemo yaidana oto nosámami mona ya kedaiye. Ido nomilipa naba idami yaidana oto nosámami mona naba dito ya fulumo wonimo mona ya kedami ne.

¹⁶ Aiyo, sene-mulune gimomo mono wenenane-motao, yaidana mona yakafo kote witenaiye, loti kati kife lalo. ¹⁷ Efe loto lalo nemo neta-mata muki faifa lomami ya Metefo kosinalo lamena muki olu oloto piyami we nedokati lomami ne. Ido Metefo monala ya lamena lido neta kamamuna ya kamena ma fana uto ido kamena ma lina wimo yaidana oto minámáiye. E'e, amo monala u ailo-ailo áumaiye. ¹⁸ Aimola kala lalo kito ya kofawa oloto pinawae, loto kala ona kula yakafo kofawa olu oloto pi ledami ne. Eti o ledami, ya miguti kula limo neta kana olonimo yaidana oti linate ya wenena, neta-mata muki olu oloto piyogu yauti u komu kana olu oloto piyomo wenenane minenawae, loto eti o ledami ne.

Koli kikitamo wenena ya Goti kala koliti meyalo melenawamo ka

¹⁹ Aiyo, sene-mulune gimomo mono wenenanemotao, kolife loti kolalo. Linate muki ya ka alako-alako ádalo. E'e, mate ka lenawamo moda alako kolife loti kolalo. Ido seti-muludi ya alako kala-kala ádaneyo. ²⁰ Moda kolafe? Sete kalakala lagetoma, Goti mona efe limo melenawae, loto kolami monawa ya melámenagolone. ²¹ Yamu fuma wiyami mona muki ido mona nosámami oloto pimo wimo ya meti umuti, you loti minoti, Goti olu omudi kenami kala lutikatigu mele gedami ya koli kiki loti olalo.

²² Ido Goti kala ya koliti welalo golodalo. Linanimó luti kola witi kati atuwaloko kolámalo. ²³ Moda kolafe? Wenena mate Goti kala ya koliti welalo golodámamo wenena ya noku koni-weni kamamuna kamo wenena yaidana oti minae. ²⁴ Aya wenenawa koni-weni kamamuna koti wafa, alako koni-weni kamoma ya kani melami ne. ²⁵ Eti o minafa, ido wenena mate Goti lo melami kala, efe ona limo ka, efili ledami ka ya kofe lomo wamo ya koliti kani melámageto, efe loti meyalo meleti moni minamo wenena ya netamata o-o enawamo ya moda lalo koli minomo unagilae.

²⁶ Ido we makafo mono kolomo we minowe, loto kolaifa, ido wela koto kiyaba ámami ya aimola lula-kala kola wiyainako, yamu mono kolami monala ya u fa neta unagoliye. ²⁷ Metefo Goti onobalalo ya mono mona kula feke loto mo ona limo ya etito ne: Nomilipa lifati wenakenati keina naba kolitenawae, loto milumani kolito kiyaba o gede-gede enumo, ido mikaleka mona yamo olu fuma wi ledetenaiye, loto ukade-oude-lute-kate koto kiyaba o-o minenumo mona ya mono mona kula feke ona limo ya ne.

2

Wenena muki ayaidana otoko sete-mulude giminumo ka

¹ Ena mono wenenane-motao, linate Wekolate laménala naba-naba nemo we Yesu Kilisto ya koli kikito umamo yamu wenena iya meleti eika wiyámalo. ² Moda kolafe? Linate mono numudigu we lele idami, ma ya ukanalo owo lalo wito analo neta falake limo olu egelami we idaito, ³ ido ma ya neta ko ánamima nenako, yamu ukanalo owo nosámami wito idagaiyama, linate we ma ukanalo owo lalo wiyami we ya lalo eyeti, siyane, eba amalo laloto ya amedoto mino, loti loumafa, ido neta ko ánamí we ya yolalo nedi mino, loti loumunawafemo, ido faifa mikalo kiyadelo amedoto mino, loti loumunawamo, ⁴ ya luti-katigu nosámami koliti wenena ya iya meleti eika wiyamo mona ya melone, loti kolámafe?

⁵ Aiyo, sene-mulune gimomo mono wenenanemotao, kolalo. Goti seni-muluni umamo wenena yate amo wekudite wenenala kiyaba o ledami ebala ya olunawae,

loto lo mele gedami we yakafo mikaleka neta ko ánamo wenena iyaina o gedami, ya koli kikitina ko nenawae, loto, ido aya ebane iya ku gedomo ya olunawae, loto iyaina o gedami ya ma kolámafe? ⁶ Eti o gedaifa, ido linate ya neta ko ánamo wenena eleka fi gimamo ne. Linate olu afima o gedeti, ka olu efe lo-lo amo numudo gilimiti uti ligiya lo gedamo wenena ya kema ne? Neta ko namo wenena yate eti o gede-gede ae. ⁷ Ido aya wenenawa yate Kilisto kuliya lalo linate gimami kuliya ya kamana ki-ki amo ya kolámafe?

⁸ Goti kiyaba we wekudi lo melami kala naba ya eti limo, Kaimokamu kolanimo yamaidana oto wenenaka muki ya seka-muluga gimigimi o mino,

loto ka mono lufuwau (*Wkp 19:18*) nemo ka ya linate meyalo melayama ya moda lalo minenagilae. ⁹ Etito nefa, ido linate wenena iya meleti eika winawamo ya moda nosámami mona meleti, lo melami kala koliti kolámoti amo yamu kawa yakafo olu ligiya lo gedenagoliye.

¹⁰ Aya yamu kolalo. Goti lo melami kala muki ya meyalo melenawamo nefa, ido kawa yauti ma lawoko koli fulitenawamo yamo u muki koli fulitamo wenena lifima olagu yau linateki lakoina olunagilae. ¹¹ Moda kolafe?

Kume-ugele ánalo,

loto lo melami we yakafo ka ma yaki,

Wenena gini folámalo,

loto lo melami ka ya ka mono lufuwau (*Kis 20:13-14, Lo 5:17-18*) ya nemo ne. Yamu linate ya kume-ugele ánafa, ido wenena ma gini folamo ya moda lo melami kala ya koli fulitae.

¹² Etito Goti lo melami kala efili ledami ka yakafo olu kalo mele ledenagoliye, loti koli minanako, yamu ka lenawamo ya moda koti kiyaba otiko lo-lo o minalo. Ido mona melenawamo yaki moda koti kiyaba otiko melemele o minalo. ¹³ Moda kolafe? Kamokafo wenenaka milumani kolámenanimo ya Gotikafo ayaidana oto milumaka kolámoto, moda lifima ka olu kumunagoliye. Yamu milumani kolalo. Ido milumate kolami mona yakafo lifima ka olu lumunami mona olu afima o edenagoliye.

Mona lalo melámenumo ya koli kikitonimo mona u fa neta unami ka

¹⁴ Ena mono wenenane-motao, we makafo namo Goti koli kikito umowe, loto lifa, ido mona lalo melámenami ya egaidana oto lalo enaiye? Faifa kawa yamo olu omuna kenami nefe? ¹⁵ Kati kiyalo. Mono wenenate ma ukanalo owo ko ánoto, wela-neta minámagetoma, ¹⁶ linate yauti makafo eti loto loumunami, Seka-muluga you lagetoto minoto, ukaga olu mumusi loto, ukagalo owo wito, weka-neta nenage wo, loto wela-netati ukanalo owoti umámoto, ya ka loumunami yakafo egaidana oto ana olu faka lenagoliye? ¹⁷ Ido ayaidana oto koli kikitamo mona yako meleti, ido mona lalo yaki melámenawamo, ya koli kikitina ya moda fulutami neta ne.

¹⁸ Ido we makafo, Kamo koli kikika ya mino kedageto, ido namo monane lalo ya mino nedaiye, loto lenaiye. Mona lalo melámanimo yamu koli kikika egaidana oto nilibageto eyenae? Namu monane lalo melomo yakafo koli kikine ya kiliboneto kenagolane.

¹⁹ Linate Goti lawoko ne, loti koli kikitamo ya moda lalo kolafa, ido Satani kimiwela muki ya ayaidana oti koli kikitamo yamu koli gimaito, ukani ololo o minae.

²⁰ Linate kati kopa-napa kiyamo wenena, koli kikitafa, ido monatina lalo melámamo yamu ya koli kikitina ya u fa neta unagoliye, loti kolámafe? Ka ama logiminamo ya kolalo. ²¹ Autefo-kolofate Abalahamukafo Goti yokila ki umunae, loto nalafo Aisaka ya mono folomolo melaito ya Gotikafo eyeto, monala efe limo we ne, loto lo edami ne.

²² Yamu kolalo. Abalahamu koli kikitimo yamu Goti loumami ka yaki meyalo melami, ido monalawa melami yakafo koli kikila ya olu efe lo edaiye. ²³ Etito ya, Abalahamukafo Goti koli kikito umami yamu monala efe limo we ne, loto lo edami ne,

loto ka mono lufuwau (*Stt 15:6*) nemo ka ya ayalo wiyaiye. Ido wenena ya Abalahamu ya Goti yowola we ne, loti lo-lo o minae. ²⁴ Yamu kolalo. We ma faifa koli kikitimo yamuko ya monala efe limo we ne, loto lo edámenami ne. E'e, monala melenami yamuki ya monala efe limo we ne, loto lo edenami ne.

²⁵ Ido Yosuwakafu momona oti uti kuwotefomota aumanina ya eyeti oti lolomailo, loto Isilaeli we lele gilifi melaito wami, ya kopa olu ono-ono imo wena Lahapukafo numunau ya nasafili o gedeto, wenenane yate ginitenawae, loto olu fulo kanu ailo gedaito ya Gotikafo eyeto, monala efe limo wena ne, loto lo edami ne. ²⁶ Yamu kolalo. Ukani oui mino gedámaito ya moda fulutami yaidana oto ya ma koli kikitafa, monani lalo olu oloto piyámamo ya koli kikinina waki ya moda fulutaiye.

3

Ka lenumo ya koto kolife lotoko lenumo ka

¹ Ena mono wenenane-motao, ka mono api gilibamo lono ya kotimo neta minámami yamu linate yauti lono yaidanalo muki builámalo. Ya neditole? Fa wenena ya lifima ka giminagolifa, ido ka mono api gilibonimo wenena ya kawa moda kolitonima nenako, yamu lifima ka itibito lumunami ya you loto lomámenagoliye.

² Ena lalimo muki ya oto meletu onimo monate mona-mona ya moda ufe ádami ne. Yamu we makafu ka ufe limoko lenami ya aimola ukana-ouna-lula-kala muki kiyaba lalo oto, monala efe lotu meleto dinagoliye. ³ Yafo-hosi ya kate olu meyalo melenaiye, lotu nela kefolu welau meletu, yalo nune, lotu kolonido ya nela ika ogetu, yafo-hosi ya moda meyalo meletu, ukana naba ya olu eleyapa witu ayalo ya wiye.

⁴ Ido sipi yamu kati kiyalo. Sipi naba-naba neta ya epe nabakafu fu lotu olutu nolo mulalo ya wimo netawa kola witu olu ya-ama amo neta ya kefo efelako nefa, sipi olutu moínami we yakafu yaleka unae, lotu kala kinaido ya kola wiyami neta ika yaleka itami, moda ayaleka ya wiye. ⁵ Ido ayaidana oto ukadeu wete kuluma ya kefolu neta nefa, aimola kuliya olu faka lotu ka naba-naba lomo wimo ne.

Kati kiyalo. Kofuku ya yo famulu kefo efema olumo wiyami yakafu lomo uto uto yá-nela menefa-aneffa muki ya yo liye. ⁶ Ido wete kuluma yaki yo famulu ya ne. Ukade-akade negu wete kuluma ya kefo neta nefa, nosámami mona naba-naba olu oloto piyami ne. Yo eifámenami ebau yati oloto piyamidana oto ukade-oudelute-kate ido oto meletu onimo monate muki ya olu kopaitami ne.

⁷ Fadena neta-mata muki, kefa fadenati, nema-afati, koiyofati, noku-kefati, muki ya wenena mate kiyaba oti olu you lo gede minafa, ⁸ ido wete kuluma ya olu you lenami we ma minámaiye. E'e, wete kuluma ya lono nosámami naba olutu monitu, wenena gini fulunami mona naba amodoka mino edami ne.

⁹ Wete kuluma yakafu Metefu Wekola ya ebola lo minoba, ido wenenate Goti lebonala minamo wenena ya olu kopa o gedenumo ka lo gedone. ¹⁰ Etitu wete lawoko yautiko ka lele idami, ya ebola ka ido olu kopa o gedenumo ka ya lo-lo o minone. Aiyo, mono wenenanemotao, aya monawa ya efe ádaiye. ¹¹ No fiya lawoko yautiko ya no laloki ido kuwo noki lakoina lumunaife? ¹² Ido mono wenenanemotao, yá adekafu ya olifi ilawa linaife? Ido nela waini yakafu ade ilawa linaife? E'e, etitu minámaiye. Ido ayaidana oto kuwo no fiyau yati no lalo lomámenami ne.

Mona lalo ya Gotidokatiko ami ka

¹³ Ena linate minagu yati kema ya ka manenau netu kolife lotu kolami we ne? Aya we ya ukana ya olutu lumutu mona lalo meletu oto meletu enami mona lalo yakafu ka manenau nemo monala ya lilibinami ne. ¹⁴ Ido setimuludigu ya komumu ekefa oto wiyamo mona ido linanimo ukadi-kulitina olu faka lamo mona ya mino gedagetoma, ka manedeu ne, lotu alikani oti ka ona kula meti umuti suki lotu linanimo gebotina

ádalo. ¹⁵ Aya ka manidigu nemo monawa ya kosinau Metefodokati lomámáiyé. E'e, mikaleka ama wenenadokati Satanidokati ami mona ya ne. ¹⁶ Kolafe? Komumu winawamo mona ido inanimu ukani-kulini olu faka lenawamo mona minaidoka, yalo ya kopa moimamo mona ido nosámami mona muki ya olu oloto pinawamo ne.

¹⁷ Etito nefa, ido kosinau Metefodokati ka manedeu nemo mona ya komu ya ukade-oudelute-kate mo limo mona ya ne. Ido yaloti ya sodoto lata wito, you loto minoto, ka kolito, wenena milumani kolito olu lalo o gedenumo mona lute-kateu faitimo mona, kate lele kiyámoto, monabi lele wiyámonimo mona ya ne.

¹⁸ Ido ufa lalo kifato fokito dito ilawa kulawa liyami olunawamo yaidana oto muliti mele gede-gede o minoto you limo mona melenumo ya monate efe lomo dinami kulawa olunune.

4

Mikaleka netamu kolamo wenena ya Goti kuwolafo builamo ka

¹ Linate minagu ya fina lowa fiyamo mona ido moila fiyamo mona ya egalekati oloto piyaiye? Linanimu lalo kolamo mona yakafo ukadi-oudi-luti-katigu lowa-fina fiyaidokati ya oloto piyami ne, loti kolámafe? ² Neta-mata etito-etito olunumolae, loti koliti monimo wafa, ido olámæ. Olámanako, yamu gini fuluti komumu wiyafa, ido ogofuti olámoti, ka moila fiti fina fiyae. Kolalo. Linate netawa yamu Goti loumánako, ya olámæ. ³ Ido loumunawamo, ya alikani enune, loti seti-muludigu mikaleka netamuko kolimo idamo ya neta yaidanaamaidana olunuwe, loti lamo ya kopa loumanako, moda olámæ.

⁴ Aiyo, linate Gotiki ekelone, loti lafa, ido wenaipa kopa ono-ono oti moimamo yamaidana oti mikaleka neta-mata seti-muludi umu-umu oti moni minamo mona ya Goti kuwolafo builamo mona ne, loti kolámafe? Yamu mikaleka netamata sete-mulude umunuwe, loti kolinawamo wenena ya Goti kuwolafo builamo ne. ⁵⁻⁶ Ido Gotikafo ouna mele ledami, ya namoko setimuludi numunawae, loto auma wito kolito, ido nasafili mona ya mulalo-mulalo oto mele ledemo idami ne, loto ka mono lufuwau lolomami ka ya faifa ka ne, loti kolafe? Etiti kolámalo. Aya yamu ya eti limo, Inanimu ukani-kulini oluti idamo wenena ya Gotikafo fina fi ginito, ido inanimu ukani-kulini oluti lomamo wenena ya nasafili o gede minaiye, loto ka mono lufuwau (*Snd 3:34*) ya nemo ne.

⁷ Yamu ya linate ukadi-kulitina oluti lumuti Goti kalalo meyalo melalo. Kamade kiki imo we Satani ya fina fi umato, moda fulu gedeito koli unaiye. ⁸ Luti-kati Gotidoka mele umato, amo yaki linatedoka mele giminagoliye. Linate adi noku wiyamo yaidana oti mona nosámami melamo ya moda fulitalo. Ido kati ligi-ligi kiyato seti-muludi olu fuma wiyami mona ya kilili oti mo lagetó minalo. ⁹ Linate lifimatina yamu keina naba-naba fuluti ei-ai loti kufu naba alo. Kiya amo monatina olu eleyapa witi kufu nema loti minalo. Ido lalo kolamo monatina olu eleyapa witi keina naba kolalo. ¹⁰ Wekola onobalalo ya linanimu ukadi-luti-kati oluti lomato, ya amokafo olu faka lo gedename ne.

Wenena kamani kiyámenumo ka

¹¹ Ena mono wenenane-motao, wenena kamani kiyámalo. Goti wenenala kamani kiti iya melenawamo wenena ya lo melami ka yaki kamana kiti iya melae. Yaidana amo wenena ya lo melami kawa ya meyalo melámæ. E'e, kawa iya mele-mele o minamo mona melae. ¹² Ido ka ya olufe loto iya mele ledeto enami we lawoko ya ne. Aya wewa yakafoko olu omude ko ledeto ido olu kopa o ledeto enami ya moda ogofuto ne. Etito linate ya egaidana wenena minoti ya wenenate iya melenune, lae?

Lalimo kulite olu faka ádenumo ka

¹³ Ena linate minagu yauti mate eti lamo, Onemafe, ledafe numuna malo uto melege lawoko minoito neta-mata olumo yaleka waka oto ko nenumo lono olunumolae, loti kati ki-ki amo wenenama ya ka ama lenama ya kolalo. ¹⁴ Linatedoka ya leda fede giminami neta ya ma kolife ádae. Ido kofawa minonimo mona ya nedi imo neta ne? Yokila idami ya oloto pito kamena kefo efema minoito fuli limo yaidana oto kofawa minonimo mona ya etito ne.

¹⁵ Etito linate ya Wekolakafo kala lalo kito yaida enawae, lenami ya omude kofawa minoto neta yaida-amaida enune, loti lenawamo ya efe lenami ne. ¹⁶ Etito nefa, ido linate ya linanimo gebotina loti kulitina olu faka lo-lo o minae. Aya monawa ya nosámáye. ¹⁷ Yamu kolalo. Wenena yate efe limo mona ya kolafa, ido monawa ya meyalo melámenawamo ya lifima moda mino gedenaiye.

5

Neta ko namo wenena kanina

¹ Ena linate kifana-koukame ko namo wenena ya ka ama lenama ya kolalo. Kamena nabalo keina naba linatedoka fedenagolimo yamu koliti ya kufu naba oti ei-ai loti minalo. ² Ko namo netatina moda fitala kitaito, ido ukanido owo ya kanu sigefakafo moda no fuli loitami ne. ³ Ido golikafo ido siluwakafo olufe lamo netatina ya moda ufa loitami ne. Ufa limo monawa yakafo nosámami mona melamo ya olu oloto piyageto, yokafo ukade limo yaidana oto ukadi olu kopaitenagoliye. Kamena fuli lenae, loto imo kamenalo ya linate mikaleka neta yamuko koliti olu mau naba wiyamo ne.

⁴ Koli minalo. Linate lonodo we midigu ya weti-neta doilamo lono meinanina efe loti gimámamo yakafo ligiya lo gedami ne. Wenenawa lonotina olamo kanina ya Wekola aumafofo limo we ya moda koli minaiye.

⁵ Linate mikaleka minoti ya onoti nediti omudi folami neta-mata olu mau witi no fuli loiti lalo koli minamo, ya yafu neta-mata muki umato no-no ito naba di kaito, ofo folamo yaidana oto linate kamenatina ya moda alito ne. ⁶ Linate ya monani efe limo wenenama, koli nosámami gimámamo wenena ya olu kalo mele gedeti gini fulutamo ne.

Sete-mulude olu auma wi edeto Wekola kiyabala enumo ka

⁷ Etito mono wenenane-motao, Wekola kofa itibito enami kamena ya auma witi kiyabala omo idalo. Migu ufa neta kifi-kifi amo wenena yate auma witi kiyaba omo kula naba lito oloto pinaido wamo monanina yamu kati kiyalo. Amote ya komu ko wiyami kamena ido aiga ko kofa winami kamena auma witi kiyaba omo wae. ⁸ Ido ayaidana oti linate Wekola kofa enami kamenala alitimo yamu sodoti kiyabala oti seti-muludi olu auma wi edeti minalo.

⁹ Ido mono wenenane-motao, kolalo. Iya mele-mele imo we moda kanudo nemoma nenako, lifima ka itibito lumutenaiye, loti ya linanimotina ka nosámami lo filiga-filiga o gedámalo. ¹⁰ Mono wenenane-motao, Wekola welaloti ka lamo we polofete ya keina naba-naba o fede gimado ya auma witi sodoti minomo idamo monanina yamu kati kiyalo. ¹¹ Wenena keina naba o gimito fedami kamenalo ya koli kikitoti auma witi minamo wenena yama moda lalo kolimo idae, loto kolonimo ne. Komu adeina we ma kuliya Yopu ya keina naba-naba kolaifa, ido koli kikitoto auma wito minomo idaito, aiga Wekolakafo olu lalo o edami ka ya moda kolitama ne. Etito ya Wekola mulunau kolami mona ido milumate kolami mona faitoto mino edami yama linate moda koli minamo ne.

Kuliya ya loto ka ma olu onale, loto ádenumo ka

¹² Ena mono wenenane-motao, ka naba ama ya ne. Linate wenena ma ka logiminagilima ya kosina kuliyafe, ido mika kuliyafe, ido neta-mata yaidana-amaidana

kuliya ya loti kawa ya olu onale, loti ádalo. Linate O, lenune, lotima faifa O, loti, ido E'e, lenune, lotima faifa E'e, lenawamo ya Gotikafo ka naba itibito gimámenagoliye.

Monanina efe limo wenena yate Goti loumunawamo ka

¹³ Linate minagu yauti mate keina kolitima, Goti ya loumalo. Ido seti-muludigu lalo kolitima, Goti ebola loti nema lalo. ¹⁴ Ido linate minagu yauti makafo neta kilagetoma, ya monolo mau wi-wi amo kiyabani we luni fiyato, oti ya Wekola kuliya ya yá nowala ukanalo filiti ya neta kilamila yamu koliti Goti loumalo. ¹⁵ Eti loti loumunawamo ya koli kikito umanako, Wekolakafa kolito ya neta kilinawamo wenena ya olu faka lo gedeto, ido lifimani mino gedagetoma ya kilili o gedenami ne.

¹⁶ Yamu linate mona nosámami melamo yamu mono wenenatina lo oloto mele gimato, amote linatemu koliti Goti ya loumato, lifimatina kilili o gedeto ya neta kilamo olu faka lo gedenaiye. Kolalo. Monanina efe limo wenena yate Goti ka loumunawamo ya u faifa neta ámunagoliye. E'e, ka lenawamo ya Gotikafo moda kolainako, yamu loumunawamo kawa ya aumafoko limo neta ne.

¹⁷ Polofete ma kuliya Elaiya ya lamo faifa mikaleka wenena yaidana oto minaifa, auma wito koli kikitoto minoto ko wiyámenaiye, loto Goti loumaito, ya moda melege tili hafu (3 ½) yalo ya mikaleka ko wiyámaiye. ¹⁸ Ido kofa aiga Goti loumaito ya kosinaukati ko wiyaito mikau ufa neta-mata fou loto idami ne.

We ma kanu lalo fulitenami ya kofa itibito ilimito enumo ka

¹⁹ Ena mono wenenane-motao, linate minagu yauti makafo ka ona kula kanula fulitito ailo wagetoma, mate kofa itibiti ilimiti enawamo ²⁰ ya eti loti kolalo: Lifimala nemo we ya kanu nosámaidido moinami, yaloti ya we mate olu itibiti ilimiti ato, aya wewa lifimala muki ya Gotikafo kilili o edeto, folaiguti olu omuna kenaiye, loti kolalo. Modae.

1 Pita

Pitakafo mono wenena minagu-minagu ya lufuwa kana apito wi fulu gedami ka Komu Ka

Saimoni Pitakafo Yesu mono wenenala eba negu-negu upatoti wamo wenena ya lufuwa kana apito wi fulu gedami ka ama ya ne. Wi fulu gedami kamenalo ya gamani wenena ido inanimu wenenani mono kolámamo wenena yate mono wenenawa kaila nosa naba ámami fi gedanako, keina naba-naba folato, ya Pitakafo mono auma wi gedanae, loto lufuwa ama wi fulu gedami ne.

Lo oloto melami ka

¹ Aiyo, linate Gotikafo iyaina o gedami wenena upatoti uti eba kuliya Pontusi, Galesia, Kapadosia, Esia, Bitinia, yaleka eba muki yau wau wenena yaidana oti minamo wenena ya namo Pita, Yesu Kilisto aposolola ya lufuwa ama wi fulu gedowe. Eyalo.

² Metefo Gotikafo komu adeinati geye fulu loto iyaina o gedami, ya Yesu Kilisto wanula yakafo itili o gedenaiye, loto, ido Ounakafo olu felegaga o gedageto ya golodenawae, loto iyaina o gedami ne.

Nasafili mona ido you amene mona ya linatedoka mino faito gedenaiye.

Mino kolinumo eba kiyabate nemo ka

³ Wekolate Yesu Kilisto Melafo Gotila kuliya oluto idokele. Amokafo siya-mulunau naba-naba kolito ya kiyabane enawamo monatina oudi-luti-katigu ya kofa-kofa o minenaiye, loto olu kofawa o ledami, ya Yesu Kilisto folaiguti olu nedi edami yakafo eti o ledami ne. ⁴ Eti oto, kosinauka ubale olu yawa fi ledami, ya fitala kiyámenami, ido fuma wiyámenami, ido lila melámenami, moda aimola ana lufuwa ya linate kiyabatina melami, ⁵ ya koli kikito umu minamo yamu ya Goti aumalakafo kiyaba o gedemo uto uto moda kamena nabalo ya olu omudi kami mona u oloto pi fulu lenagoliye.

⁶ Aya yamu ya linate seti-muludigu lalo koliti alikani naba-naba o minafa, ido oiya amaleka kamena lina efemako neta-mata mona-mona yakafo kepa mele gimaigu yau keina koli minae. ⁷ Eti o minamo yakafo koli kikitina ya kepa mele umu-umu iye. Ya koli minafe? Kifana goli ya moda fulu lenami neta nefa, ido monala yoku ya kepa mele edamo ne. Ido koli kikitina ya kifana goli olu fulu edeto lalo lema neta ona nemoma nenako, yamu keina koli gimami netawa yakafo yo yaidana oto kepa mele umaigu yau kulawa oloto pi lalo ageto, ya Yesu Kilisto oloto pinaido ya gebotina, ido lamematina, ido kulitina naba moda olu oloto pi gedenagoliye.

⁸ Amo ya omudikafo eyámafa, ido seti-muludi umu-umu o minae. Moda kolafe? Oiya ama ya eyámamo nefa, ido koli kikito umuti ya moda seti-muludigu lalo koliti alikani o-o amo monatina lamena olu akaiya idaima nenako, loto egaidana oto lenune? Moda ogoufámone! ⁹ Ido koli kikitina kulawa olu minama, ya olu omudi kaima nenako, loti alikaniwa naba-naba o-o amo ne.

¹⁰ Ena polofete yate nasafili o gedenaiye, loti linate yamu adeinati lo oloto melamo we yate olu omude kami kawa mona kulawa ya auma witi moni wilimo idamo ne.

¹¹ Aya we ya Kilisto ukana ogofu kolinami ka, ido yaloti lamena kuliya naba olunami ka ya Kilisto Ouna lunigu nemo yakafo u komu meletu lo oloto itaima ne. Eti loto lo oloto itami, ya nena kamena yamu liye? Kamena yaidanafe, ido amaidanafe? loti loga-loga oti monawa moni wilimo idamo ne. ¹² Eti loti monawa moni wilimo idado, ya aya netawa yamu lo oloto meleti mono lonowa olamo kulawa ya inanimonidoka

minámaito, moda linatedoka oloto pinaiye, loto lo oloto pi gimami ne. Ido oiya ama ya aya kawa kuwa lalo ya Ouna Felegaga kosinaito ilifaito lomami we welaloti ya wenena mate linate lo oloto pi gimama ne. Aya netawa yamu Goti enisolela yate mona kulawa ya koli apasenumolae, loti koli minae.

Felegaga mona yako melalo, loto iyaina o ledami ka

¹³ Yamu ya linate kati-manidi olu kikitoti lutioudi koti kiyaba o minoti, Yesu Kilisto oloto pinami kamenalo ya nasafili o gedenamei mona yamu kati kife loti kiyabala o minalo. ¹⁴ Welalo golodoti minamo nomilipa yaidana oti minalo. Komu ya kawa kolámamo kamenalo ya linanimo oudi-luti-kati kolamo monau minomo idamo yaidana oti oiya melámalo. ¹⁵ Luti fiyami we ya felegaga nemo yamaidana oti linate yaki neta ma-ma enawamo ya felegaga mona yako meletiko minalo. ¹⁶ Moda kolafe? Namo ya felegaga minoma nenako, yamu linate ya felegaga minalo, loto ka mono lufuwau (*Wkp 11:44-45, 19:2, 20:7*) ya nemo ne.

Gotikafo meina naba meletu fa mona yauti efili ledami ka

¹⁷ Ena Gotikafo wenena iya meletu eika wiyámoto, wenena muki ya inanimono monanido ya lifima itibito efe lotoko gimami we ya Metefole, loti loumamo yamu ya oiya ama wau wenena yaidana oti mikaleka minado ya koliya koliti monatina melalo. ¹⁸⁻¹⁹ Moda kolafe? Komu ya fa mona, autige-motadokati olamo mona meletu minagu yauti meina fito efili gedaima, ya u kopa unami neta, kifana siluwafe, ido golife, yakafo meina fito efili gedámami ne. E'e, Kilisto wanula meinala naba-naba yakafo meina fito efili gedaima ne, loti koli minae. Ya we ya sipisipi momola ukanalo nosámami neta ma minámoto, mo ona limo sipisipi yaidana oto ne. ²⁰ Adeina akaima mika kosina olu oloto piyámaidokati ya moda metoli edaima nefa, ido oiya ama kamena alili melaido ya linatemu kolito moda olu oloto pi edami ne. ²¹ Ena linatemu kolami wenena linate ya Kilistodokati ya Goti koli kikitito umamo minae. Moda kolafe? Aya we Goti yakafo amo folaiguti olu nedi edeto ya lamena kuliya naba umaima nenako, yamu koli kikitina, ido amomu koliti kiyaba o minamo monatina, ya Gotidoka ya ne.

Goti wenenala muki ya sete-mulude gimi-gimi enumo ka

²² Ena ka ona kula meyalo melamo yamu ya oudi mo lito minanako, yamu mono wenenatina seti-muludi ona gimamo, ya moda luti-kati ona kula gimi-gimi amo mona ya moda aumafoto loti mele minalo. ²³ Moda kolafe? Linate ya kofawa olu oloto pi gedaima, ya mikaleka fitala kinami ufa melado yati minámaiye. E'e, moda fitala kiyámenami ufa, Goti kala kofawa minowaminowa imo kaloti ya kofawa olu oloto pi gedaima ne. ²⁴ Moda kolafe? Ka ama ya eti limo, Wenena muki mikaleka ukade ya yuwa yaidana oto ne. Ido kulite idami mona ya yuwa ugawa imo yaidana oto ne. Ena yuwa ya meguinaito, ugawa ya olumo wito fitala kiyaima nefa, ²⁵ ido Goti kala ya minowa-minowa oto nemo ne, loto ka mono lufuwau (*Ais 40:6-8*) ya nemo ne. Ido aya kala ya lo oloto pi gimamo kawa kuwa ya ne.

2

Wekola ya kifana lagi kofawa minomo idami ka

¹ Etito ya linate wenena koli nosámami o gedamo mona, koni wiyamo mona, suki mona, netaninamu koliti seti-muludi nosámami mele gimamo mona, kamani kiyamo mona, muki ya moda wakoti fulalo. ² Wakoti fulo meletu, ya nomilipa namuna kofawa oloto piyamo yate aminamu kolamo yaidana oti linate amina ona kula oudi-luti-kati nenami yamu kolalo. Eti enawamo yakafo olu omudi kami monatina u naba

dinagoliye. ³ Moda kolafe? Wekola ya moda lalo ona kula minaiye, loti kolamo, ya aya aminamu kolutiko minalo.

⁴ Ido amo ya kifana kofawa minowa-minowa imo yaidana oto minaifa, ido wenena mate eye fa netaidana ae. Eti afa, ido Gotikafo eye lalo neta ona kula ito, kiyaka oto numuna lagi yaidana oto fulo edami ne. Etito linate ya amodoka o fedeti, ⁵ moda ayaidana oti kifana kofawa minowa-minowa imo yaidana oti minamo, ya ika mau wito olu mene-mene o gedeto, Ouna numunala ku minaiye. Ido felegaga kuliyai numuna nabau yau yokila ki umamo yaidana oti linate oudi-luti-kati umamo wenena felegaga ya netawa umamo ya Yesu Kilisto yamu kolito lalo eyaima ne. ⁶ Aya yamu ya eti limo, Kolalo. Saiyoni numudo ya kifana lagi meinala naba-naba nemo ya ko lalo meleto oluto kiki loto fiyowe. Amo koli kikito umamo wenena ya moda ukanido kolámenagilae,

loto ka mono lufuwau (*Ais 28:16*) ya nemo ne. ⁷ Yamu ya linate koli kikitamo wenena ya moda eye lalo ona itafa, ido koli kiki ádamo wenena yamu ya eti limo,

Kifana ya numuna kuwamo wenena eye fa netaidana itamo nefa, ido aya kifanawa yama moda numuna lagi kola fiyami ne,

loto ka mono lufuwau (*Sng 118:22*) ya nemo, ⁸ ido ka ma ya eti limo,

Uteba ginito olu kopa o gedemami kifana ya ne,

loto ka mono lufuwau (*Ais 8:14*) ya nemo ne. Amo kala ya koliti meyalo melámamo yamu ya uteba-ateba wi minae. Ido eti enawae, loto adeina lo mele gedaima nenako, yamu moda eti o minae.

⁹ Eti o minafa, ido linate ya iyaina o gedami wenenala, yokila ki umamo wenena kiyaba we wekudi wenenala, felegaga wenenala mau naba, aimola wenenala ona ya minae. Eti o minamo, ya sinidigu yauti luti fito olu aimola lamenala lalo neta omona biyane lamenalau o gedami we lonola lalo naba auma wito olami kawa kuwa lo oloto melenawae, loto eti o gedami ne. ¹⁰ Linate komu ya fa wenena yako minamoma nefa, ido oiya ama ya Goti wenenala ona kula ya minae. Ido komu ya mulunau kolami mona olámamoma nefa, ido oiya ama ya mulunau koli gimami mona ya moda olu minae.

Goti wenenala mona melenumo ka

¹¹ Sene-mulune gimomo wenenane-motao, linate ya wau wenena yamaidana oti mikaleka ama ya kamena lina efemako minenagilae. Yamu namo ya kati oluto eti loto logimowe. Kolalo. Ukade lalo kolami mona ya oude lowa-fina fi umami mona nemo yamu ya fulitalo. ¹² Aya mona ya fulititi, ailo feka wenena minagu yau monatina lalo yako melalo. Etiti moninawamo, ya amote nosámami wenena minae, loti kamadi kinawamo, ya linate lalo melamo monatina eyefe lanako, Goti amodoka o fedenami kamenalo ya kuliya olu faka lenawae, loti ya etiti moinalo.

¹³ Linate Wekola yamu koliti, ya gamani ka lo mona-mona melado ya meyalo melalo. Moda kolafe? Gamani kiyaba we wekudi ya kuliya dito nemo yamu welalo melalo.

¹⁴ Ido kafuwalo wenena mika negu-negu ya kiyaba o gedeti, mona nosámami melamo wenena lifima olu gimiti, ido efe limo mona melamo wenena ya gebonina lenawae, loto gamani lonodo gilifi melami, yamu lo melamo kanina yaki lakoina golodaló. ¹⁵ Eti enawamo, ya ka kolámamo wenena ka maninigu minámami ka lo-lo amo, ya linate mona lalo melenawamo yakafo ka kenebanido winagoliye, loto Gotikafo lalo kolami ne.

¹⁶ Yamu linate ya neta makafo nela wi gedámaito, moda efliti minamo yaidana oti moni minalo. Eti oti, ya nelalo minámamo monawa yakafo mona nosámami olu asa witi falukámoti moda Goti nelalalo wenenala yaidana oti ya minalo. ¹⁷ Wenena muki ya monatina efe lotiko mele gimalo. Goti wenenala muki ya seti-muludi gimalo. Goti kuliya kolalo. Gamani kiyaba we wekudi ya monatina efe lotiko mele gimalo.

Kilisto keina olu moufami yaidana oto olu mofunumo ka

¹⁸ Linate kouba-naba lono olamo wenena yate wenabatina kulini olu faka loti kiyenido ya minalo. Wenaba you loti minoti mona lalo mele giminawamo wenena yamuko ádowe. E'e, ka aumafofo loti nosámami mona mele giminawamo wenabatina yaki ayaidanako o gedalo. ¹⁹ Yamu kolalo. Linate lifimatina minámaidu ya wenena kopa olu nosámami o gedatoma, ya linate Goti yamu koliti auma witi keinawa olu mofunawamo ya moda lalo geyenagoliye. ²⁰ Moda kolafe? Linate ya nosámami mona ma melatoma, ya itibiti kaila fi gedenawado ya faifa auma witi olu mofunawamo, ya egaidana oto kulitina dinami ne? E'e, etito minámaifa, ido mona lalo meleti moninawado ya olu kopa o gedatoma, ya auma witi keinawa olu mofunawamo ya moda Goti omunalo yaidana mona ya lalo neta ona ne.

²¹ Yamu aya mona meyalo melenawae, loto luni fito iyaina o gedami ne. Kilisto aimola ya olu komu meletu eikawanelo ya nege melenawae, loto linatemu oto ogofu kolami yama monawa gilíbami ne.

²² Amo ya nosámami mona ma melámami ne. Ido welauti ya suki ka ma olu oloto piyámami ne, loto ka mono lufuwau (*Ais 53:9*) ya nemo ne. ²³ Ido ka nosámami loumado ya amokafo ka ma nosámami itibito logimámami ne. Ido ukana ogofu kolaido ya lifima ka ma itibito logimámami ne. E'e, ka olufe lo ledami we analo ya kawa muki moda melami ne.

²⁴ Amo yakafo lamomu kolito yá yofolo folami, ya nosámami monate olu aimola ukanalo mofuto ya folaiye. Eti o ledami, ya nosámami monatina fulu umuti, ya omudi kofawa minoti, efe limo mona yako meleti minenawae, loto eti o ledami ne. Ido amo ofamo yamakafo linate ya moda olu faka lo gedami ne.

²⁵ Moda kolafe? Linate ya sipisipi yaidana oti moni fuisami ya minafa, ido oiya ama ya itibiti oudi koto kiyaba imo weloka ya ae.

3

Olonibo wanibo kanina

¹⁻² Linate wenaipa ya ayaidana oti linanimo wadibo kafunigu ya minalo. Eti o minenawamo, ya wadibo maleka Goti kala koli fuliti moninawamo, ya linate olonibo ka ma ádoti, Goti kuliya olu faka loti monatina felegaga meleti moinamo mona ya eyefe lenawamo, yakafo Gotidoka ika o gedenami ne, loti wadibo kafunigu ya minalo.

³ Ido ukadi atuwa ekeinalla, ya manidi yowala minawamofe, ido kifana golikafo olufe lamo neta egelenawamofe, ido ukadido owo lalo neta winawamo ya olu egelámalo.

⁴ E'e, ukadi lulau falukuto nemo ekeinalla ya oudi-luti you amene melenawamo mona, u kopa ámunami ekeina, Goti omunalo lalo ona nemo ekeina yama olu egelalo. ⁵ Moda kolafe? Felegaga wenaipa komu adeina minamo ya Goti yamu koliti kiyaba o edeti, aya ekeina olu egeleti wanibo kafunigu ya mino-mino ae. ⁶ Etito Salakafo ayaidana oto wenabane, loto Abalahamu loumuto welalo melami yaidana oti linate monatina efe lotiko meleti, neta ma koliya kolámoti, amo olulafo-mota ya minae.

⁷ Ena linate wemomo yaki ayaidana oti kati ki efe loti koliti, olodiboki lakoina ekeleti minalo. Wenaipa ukani aumala ya lumuto nemoma nenako, loti, ido linateki amoki lakoina olu kofawa o gedami nasafilila gimito mino ko-ko enawamo iya ku ledaima nenako, loti ya koti kiyaba lalo yako o gedalo. Eti oti ya Goti loumunawamo kanu ya neta makafo ku ledámenagoliye, loti eti o gedalo.

Wenena muki kanina

⁸ Ena kawa ama ya eti loto lo fuli lenae. Kolalo. Linate muki luti-kati lawoko meleti, muludigu koliti, mono wenenatina seti-muludi gimiti, wenena muki milumanina koliti, linanimo ukadi-luti-kati oluti idámoti ya minalo. ⁹ Etiti minato ya ido mate mona

nosámami mele gedenawamo, ya linate lifima itibiti mele gedámalo. Ido ka mesafa kiti logiminawamo, ya ka itibiti moila fi gimámalo. E'e, eti o gedenawamo ya linate itibiti Metefokafo olufe lo gedenaiye, loti koliti, ya mona lalo mele gedalo. Moda kolafe? Metefo Goti aimola ubalela ya olunune, loti aya mona meyalo melalo, loto iya ku gedaima ne. ¹⁰ Yamu ya ka ma eti limo,

Makafo mino kolinae, loto kolito ido kamena lalo eyenae, loto kolinanimo we ya monaka etito melo: Weka kuluma yakafo ka nosámami ma lotenae, loto ido weka atuwa yauti suki ka ma lotenae, loto weka koto kiyaba o. ¹¹ Ido nosámami mona ya meka umuto mona lalo melo. Ido you amene mona olu oloto pinae, loto kaimo luka ido wenenaka luni olu you lo gedenanimo lonowa auma wito olo.

¹² Moda kolafe? Monanina efe limo wenena ya Wekola omuna yakafo koto kiyaba o gedeto ido ka loumamo ya moda kapepe o-o minaifa, ido mona nosámami melamo wenena ya amo onobalalo melanako, yamu geyami nosámainako, ka itibiti olunawamo ne, loto ka mono lufuwau (*Sng 34:12-16*) ya nemo ne.

Keina olu mofuto mona lalo yako melenumo ka

¹³ Ena linate ya mona lalo yako melenuwe, loti auma witi koliti monimo unawamo, ya kemakafo olu kopa o gedenami ne? ¹⁴ Yaidana ma minámaifa, ido efe limo monatina yamu ka keina imo ma linatedoka o fedenami, ya moda lalo kolinawamo wenena ya minae. Moda kolafe?

Kolini ya kolámalo. Ido muludi fou ádaneyo. ¹⁵ E'e, seti-muludigu ya Felegaga we Wekolate ne, loti aumafofo loti kolalo, loto ka mono lufuwau (*Ais 8:12-13*) nemo ka ya Kilisto yamu auma witi kolalo. Wekola koli kikito umuti kiyaba o ede minamo mona yamu ya wenena mate loga-miga o gedenawamo, ya linate kokatoti monawa fokiti lo oloto pi giminuwe, loti kamena-kamena olu lele loti minalo.

¹⁶ Ido lo oloto pi giminuwe, lenawamo ya sodoti you amene mona meleti Goti koliya koliti logimalo. Eti enawamo yamu mate kamadi kinawamo ya Kilisto lulau mino edeti monatina lalo mele-mele o minado ya itibiti ka nosámami lo gedamo wenenawa ukanido kolinagilae, loti luti-kati olu lamena oti minoti, kawa monawa lo oloto pi gimalo. ¹⁷ Moda kolafe? Lamo ya nosámami mona melogetoma ya itibito keina kolinumo ya moda lalo nefa, ido Goti ya lalo kolito lenami ya mona lalo melonido ya itibito keina kolinumo, ya moda lalo neta ona kula dito nemo ne.

Kilisto ya Gotidoka gilimito unae, loto fulutoto neidami ka

¹⁸ Etito Kilisto aimola ya efe limo we yakafo lamo efe ádonimo wenena yamu kolito nosámami monatemu kamena lawoko folami, ya linate Gotidoka gilimito unae, loto folami ne. Amo ukanau ofato folamima nefa, ido ounakafo olu kofawa o edami ne. ¹⁹ Ido aya ounawa yakafo uto ouni nelalo minado ya ka lo oloto gimami ne. ²⁰ Ya wenena koliti kolámoti o minamo, ya komu adeina Nowa kamenalalo, nolo unami numuna sipi yaidana oto ku minami kamenalo, ya Gotikafo kamena-kamena koito gedeto kiyaba omo idaito, ya wenena kefo efema eiti (8) yaidanako sipiku idato, no lafa naba-naba oto wenena muki ginito, aya wenena yako olu omuni kami ne.

²¹ Ido aya netawa ya moda mono noku wiyonimo yakafo lalimo olu omude kaiye, loto mebe-maba iye. Aya nokafo ya ukade fuma ya olu fulitamile, loto ádowe. E'e, Yesu Kilisto folaiguti neidami yakafo Goti onobalalo lute-kate olu lamena o ledó, loto lula fiyonimole, loto lowe. ²² Ya we ya kosinau dito Goti ana onaleka minaito, ya enisole, ido wenabanina, ido aumani nemo wenena muki ya amo kiyanalo ya minae.

4

Mono kolámamo wenena monanina fulitenumo ka

¹⁻² Etito Kilisto ukana ogofu kolami yamu linate yaki ayaidana oti kati kinawamo yakafo kiya-lawe yaidana oto auma wi gedageto minalo. Moda kolafe? Ukana ogofu kolami we yakafo mikaleka faifa minenami kamenalo ya wenena ukani lalo kolami monalo meyalo melámoto, moda Goti lalo kolami monalo ya meyalo melemo dinae, loto nosámami mona ya moda olu fulitami ne.

³ Aya yamu kolalo. Ailo feka wenena lalo kolamo monanina ya kopa-napa olu onamo mona, ukani-luni-kani lalo kolami mona, no noti kani-manini olu kopaitamo mona, alikani amo kamenalo ya weni-neta ido ekefa imo no ya kopa ilulu kuti no-no amo mona, suki goti kibelusa lo fuko ledami neta-mata kopa kouba-naba o edamo mona, muki ya linate komu melemo wamo kamena ya moda fuli lotaiye, loti kolalo.

⁴ Etito linate oiya ama ya amoki lakoina uti kopa-napa monawa ilulu kuti melámamo yamu ya wenenawa yate kani ligi-ligi kiti kamadi ki-ki o minae. ⁵ Eti o minafa, ido monawa melamo monanina ya moda Goti onobalalo fokiti monawa loununagilae. Amo ya ka olufe-fe limo we naba ya nenako, wenena muki, kofawa minamo ido folamo yaki, muki ya mona melonimo ka moda olufe-fe lo ledenagolo moda kala ki minaiye. ⁶ Aya yamu ya kawa kuwa lalo ya folamo wenena yaki lo oloto gimaima ne. Eti o gedami ya wenena muki mikaleka ukani monala melamo yamu ya lifima ka olufe-fe lo ledami yaidana oto amoki ya eti o gedenae, loto ido Goti kofawa nemo yamaidana oti ya ouni kofawa minenawae, loto kawa kuwa lo oloto gimaima ne.

Kamena alitimo yamu nasafilila lomaido ya lonola lalo olunumo ka

⁷ Ena neta-mata muki ya moda onowa meleto fuli lenami kamena ya alili melaiye. Yamu linate kati ki efe loti minoti ya auma witi Goti loununuwe, loti ukadi-luti-kati koti kiyaba o minalo. ⁸ Sete-mulude gimonimo mona yakafo nosámami mona muki ya olu fito minaiye. Eti imo yamu u komu melenawamo mona ona ya auma witi seti-muludi ya gimi-gimi otiko minalo. ⁹ Mono wenena wenega enawamo ya eleka fiyámoti moda kiyaba lalo o gedalo.

¹⁰ Linate ailo-ailo muki ya Goti nasafilila ailo-ailo yauti mono lono olunawamo auma iya mele gimami, ya aya nasafilila yakafo olu auma wi ledageto, mono lonola olunumo ya koto kiyaba lalo lema enune, loti aya mono aumawa gimami yakafo mono wenenatina ani olu faka lo gedalo. ¹¹ Moda kolafe? Linate ka mono lo oloto melenawamo wenena ya Goti kala ona lema yako lo oloto melalo. Ido wenena ani olu faka lenawamo wenena ya Goti aumala gimaido yaloko mono lonowa olalo. Eti oti ya neta-mata o-o amo yakafo Yesu Kilistodokati Goti kuliya olu faka lenaiye, loti eti alo. Amo kuliya naba ido aumala moda minowa-minowa oto minenaiye. Ona.

Kilisto keina kolami yaki lakoina kolinumo ka

¹² Sene-mulune gimomo wenenane-motao, linatedoka ka naba-naba o fedeto kepa mele giminae, loto aigu yau kati ligi-ligi kiti neta ailo ona ma fede lomaiye, loti kolámalo. ¹³ E'e, Kilisto yaki keinala lakoina olu mofu minone, loti lalo yako kolalo. Eti loti koliti ya amo lamenala oloto pinaido ayalo yaki ya lakoina seti-muludi lalo ona koliti alikani naba-naba enagolone, loti eti alo. ¹⁴ Linate Kilisto kuliya yamu ka nosámami lo gedatoma, ya Goti Ouna lamena imoma mino gedaima nenako, yamu moda lalo koliti minenagilae.

¹⁵ Ido linate minagu yauti mate wenena gini folamofe, ido ugele olamofe, ido wenena ma keinanina lodobe fiyamofe, ido nosámami mona ma melenawamo ya aya mona yamu lifima keinawa itibito olutenuwe, loti inanimono monatina koti kiyaba alo. ¹⁶ Ido Kilistodoka ekeleti minamo yamu keina mona mele gedatoma, ya ukanido kolámalo. E'e, amo kuliya olu kiki loti minado ya Goti ebola olu faka lalo.

¹⁷ Yamu kolalo. Gotikafo ka muki monawa opolinami lonola ya aimola wenenal-adoka apito olami kamena moda otaiye. Etito lalimo ya kawa komu apito lomaima nenako, yamu uto kala kuwa lalo koliti kolámoti o minamo wenena ya moda nena ka olu gimito onowa mele gedenami ne? ¹⁸ Etito, Monanina efe limo wenena olu omuni kami kanudo ya keina koliti aefa fiti moinamo yama nenako, yamu Goti meni umamo wenena, ido nosámami mona mele-mele amo wenena, ya nedi-nedi enawamo ne? loto ka mono lufuwau (*Snd 11:31*) ya nemo ne. ¹⁹ Yamu Goti lalo kolito lido ya keina naba kolamo wenena linate yaki monatina lalo yako meleti ido oudi mele Goti analo yalo iti moinalo. Amo lawoko neta-mata muki olu oloto piyami we yakafo kamena-kamena kiyaba lalo yako o lede-lede o minaiye.

5

Mono kiyaba wenena kanina

¹ Etito ya kiliyatigu yau mono kiyaba we linate ya namo koinatibo kiyaba we minoto, ido Kilisto keinala naba kolami ya eyeto kawa kuwa lo oloto mele-mele omo uto, ido lamenala oloto pinami yaki lakoina olomo we yakafo kati oluto eti loto logimowe. Kolalo. ² Goti wenenala ya linate mono kiyaba we adigu melami ya aimola sipisipila yaidana oti minamo yama nenako, loti koti efe loti kiyaba o gedalo. Etiti kiyaba o gedato ya nela lono olamoidana oti olámalo. E'e, moda Goti onobalalo seti-muludi lalo meletiko olalo. Ido kifana-koukame ko nenumolae, loti fa netamu koliti lonowa olámalo. E'e, moda aya lonowa yamu muludi idageto olalo. ³ Ido kiyaba we naba buluti ya wenenawa adigu melami wenena ya olu afima o gedámalo. E'e, moda sipisipi mau naba yaidana oti minamo ya lege alo, loti kanuwa gilibalo. ⁴ Eti o minato, ya sipisipi kiyabani we Wekola oloto pito enami kamenalo, ya moda kafa-nafa lagu yauti ma u komu uti neta olamo yaidana oto kokamu atenido moufamo netaidana, kosinauti lamena imo fitala kiyámenami ekeina ya olunagilae.

Ukade oto lumuto kate kife loto auma wito minenumo ka

⁵ Ido ayaidana oti linate we kofawe ya gedamo wenena ka lenawamo ya kolife loti koliti, wenido meyalo melalo.

Ido linate muki ya linanimo ukadi ya oluti lumuti, ido wenenatina kulini ido ani olu faka lenawamo mona ya ukanido owo yaidana oto olu wiyalo. Aya yamu ya kolalo. Wenena mate inanimo ukani-luni-kani oluti idamo, ya Gotikafo fina fi ginito, ido mate inanimo ukani-lunikani oluti lomamo ya nasafili o gedami ne, loto ka mono lufuwau (*Snd 3:34*) ya nemo ne.

⁶ Yamu linate ya Goti ana gedimo feumau yau linanimo ukadi-luti-kati oluti lumuti minalo. Ya aimola kamenala melaido ya moda olu faka lo ledenami ne, loti. ⁷ Amo ya lamomu kolaimea nenako, loti keina kolamo ka muki ya amodoka fulu umalo.

⁸ Kati kife loti ukadi-luti-kati koti kiyaba o minalo. Kuwotibo kamadi ki-ki imo we Satani ya kula-laiyoni wela atoto ka naba limo yaidana oto monito, yalekati ofo nenafe? amalekati ofo nenafe? loto u ya fede ama fede oto moni wili minaiye. ⁹ Ena mono wenenatina mikau-mikau ya keinawa ayaidanako oloto pi gede fulitami ne, loti koli minanako, yamu koli kikitina auma witi nedi minoti, fina fi umalo.

¹⁰ Ido linate ya keinawa kamena lina efema ya kolato, ya Goti, nasafili mona-mona aboga, ya Kilisto lulau mino edeti aimola minowaminowa oto minami lamenalaleka enawae, loto luti fiyami we yakafo kofa olufe-fe lo gedeto, lituma fi gedeto, olu auma wi kikito gedenagoliye. ¹¹ Amo aumala naba-naba mino edamima ya moda minomo dito minowa-minowa oto nemo ne. Ona.

Onowaleka ka

¹² Ena Sailasi anakafo ya ka ama lina efe ya lufuwa wi fulo gedowe. Amo ya mono wenenate ka ona kula kanuwalo efe loto moni-moni o minami we ne, loto koli umowe.

Ena nasafili lulau minagu ya Goti nasafilila ona kula nemoma nenako, loti ayau moda auma witi nedi minalo, loto kati oluto olu auma wi gedomo ka ya lufuwa amau ya lo oloto mele gimowe.

¹³ Linateki lakoina iyaina o gedami wenena Babiloni numudo monolo mau wi-wi amo yate linatemu koliti aiyo-koiyo ka ya fulo gede minae. Ido mono nanefo Maki yaki ayaidana oto fulo gedaiye.

¹⁴ Ena linate mono wenenatina geyeti aiyokoiyo ka logimiti ya seti-muludi gimamo mona ya gilibinune, loti abusa wi gedalo.

Linate muki Kilisto lulau mino edamo ya you amene mona mino gedenaiye. Modae.

2 Pita

Pitakafo mono wenena minagu-minagu ya lufuwa kofa aiga wi fulo gedami ka Komu ka

Saimoni Pitakafo Yesu mono wenenala eba negu-negu upatoti wamo wenena ya lufuwa kofa aiga wi fulo gedami ka ama ya ne. Aya wenena minagu ya api gilibamo wenena so loti moniti suki ka lamo, ya mona-ana nosámami ya lalole, loti, ido Yesu kofa itibito ámenagoliye, loti suki ka yaidana oti lo-lo amoma nenako, yamu Yesu wenenala monolo auma witi minadoti ya ka koliti kolámoti oti moinamo wenenawa fuisamo monanina yakafo ika o gedaito, ya lumu fou lotenuwe, loti koti kiyaba oti moinalo, loto fuka ka logimami ne.

Lo oloto melami ka

¹ Aiyo, lamo Gotite olu omude kami we Yesu Kilisto efe limo monalaleka mino edeto koli kikite lalo neta ona kula olonimo ya linate yaki ayaidana oti olamo wenena ya namo Saimoni Pita, Yesu Kilisto kouba-nabala we ido aposolola ya lufuwa ama wi fulo gedowe. Eyalo.

² Linate ya Goti ido Wekolate Yesu ya moda kolife lo gimamo yamu nasafili mona ido you amene mona ya linatedoka mino faito gedenaiye.

Mono ona kula yako olu luteu melenumo ka

³ Amo ya aimola lamenala ido lalola yamu iyaina o ledami ne. Eti o ledami wewa kolife lo umonimo yamu ya kofawa minenumo neta, ido aimola monalalo meyalo melenumo netamata muki ya aimola Goti aumala yakafo ogofuto lumutami ne. ⁴ Aya mona melami yakafo lo mele ledami ka naba-naba, lalo neta ona kula moda lomami ne. Etito lomami ka yamo mikaleka ukade-lute-kate lalo kolami mona, olu kopa o ledami mona kilifula yauti efili ledaito, ya Gotiki lakoina aimola monala melenawae, loto lomami ne.

⁵ Aya yamu ya lono aumafofo loti oluti, ya koli kikitina olado, yalo olu enu witi mona lalo mele lawoko italo.

Ido monatina lalo melado, yalo olu enu witi ka manidigu minenami lono ya auma witi olu lawoko italo.

⁶ Ido ka manidigu nedo, yalo olu enu witi ukadi-luti-kati koti kiyaba enawamo lono ya aumafofo loti olu lawoko italo.

Ido ukadi-luti-kati koti kiyaba o minado, yalo olu enu witi keina mona-mona kolinawagu yau auma witi minenawamo lono ya aumafofo loti olu lawoko italo.

Ido auma witi minado, yalo olu enu witi Goti monalalo meyalo melenawamo lono ya auma witi olu lawoko italo.

⁷ Ido Goti monalalo meyalo melado, yalo olu enu witi wenenatina olu lalo o gedenawamo lono ya auma witi olu lawoko italo.

Ido wenenatina olu lalo o gedado, yalo olu enu witi seti-muludi gimi-gimi enawamo lono ya aumafofo loti olu lawoko italo.

⁸ Moda kolafe? Aya monawa muki linatedoka mino gedeto u naba-naba wagetoma, ya Wekolate Yesu Kilisto kolife lo umamo mona ya u fa neta ámunagoliye. E'e, moda monawa kulawa ya fede giminagoliye. ⁹ Etito nefa, ido wenena mate aya monawa mino gedámami wenena ya omuni likami wenena yaidana oti neta kula faiga nemo yama eyefe ádanako, mona nosámami komu melamo lifimani kilili o gedaima ya moda kani melaiye.

¹⁰ Yamu mono wenenane-motao, linate luti fito iyaina o gedami kanudo ya leya wi kiki loto moninuwe, loti auma witi lonowa olalo. Moda kolafe? Aya monawa melenawamo ya moda lumu fou ádenagilae. ¹¹ Etito ya Wekolate olu omude kami we Yesu Kilisto kiyaba we wekudi minowaminowa oto minami ebalalo dinawamo kanu naba-naba ya wi gedenagoliye.

¹² Etito aya netawa yamu linate moda koli fuli loti, ido ka ona kula kolititi, ayalo ya moda auma witi nedi minamoma nefa, ido kati meletenaiye, loto moda kati oluto kofa-kofa logimitoko minenagolowe. ¹³ Moda kolafe? Namu ya oiya ama mikaleka ukaneki minomo kamenalo ya oudi-luti-kati olu ekuto, kofa-kofa logimitoko minenamo ya moda efe loto ne, loto kolowe. ¹⁴ Ido kamena lina efe ya wageto, ukane ama ya kilili o fulitenagolowe, loto kolowe. Aya yamu ya Wekolate Yesu Kilisto moda olu oloto pi nomami ne. ¹⁵ Etito ya namo fulu gedenamo ya linate netawa yamu kati ki-ki o minenawamo kanu moda olufe lo gedenae, loto lonowa aumafofo loto olu minenagolowe.

Goti lamenala Yesudoka mino edami ka

¹⁶ Moda kolafe? Linate ya Wekolate Yesu Kilisto aumala ido enami kala lo oloto pi gimonimo, ya wenena ka maninigu nemo yauti faifa kani kiti olufe lamo ka ya meyalo meletu ádone. E'e, moda aimola Goti lamenala aumala mino edami ya lalimo omudekafo eyetoto, ya kawa lo oloto melonimo ne. ¹⁷ Aya yamu kolalo. Amo kuliya naba ido lamenala ya Melafo Gotidokati olaito, ya kosina lamena feke ona kula limo wewa nola lebona yakafu amomu ya eti limo, Ama ya sene-mulune umomo Nanefo ya ne. Amo ya lalo eyowe, loto ¹⁸ kosinauti nola lebona imo, ya lamo amoki lakoina felegaga mowalo ya minoto kolonimo ne.

¹⁹ Etito ya polofete kanina ya moda ge-gedimo ona ne, loto kolife loto koli minone. Kawa ya eba sinidigu feiya lamu lamena o minami yaidana oto ne. Etito linate ayaidana oti siniku minoti ya ko lomo-lomo ukulu moikabo oloto pito lenami kamena kiyaba amo yamaidana oto, lamena imo we ya enamile, loti seti-muludigu kiyabala o minamo kamenalo ya aya kawa kolife loti kolimo idamo, ya moda lalo efe loti minae.

²⁰ Etiti komu ya eti loti kolife lalo: Ka mono lufuwau yau polofete lufuwa witamo ka ya makafu aimola lula-kala yauti kawa monawa kolife lenamila ma minámaiye. ²¹ Aya yamu kolalo: Wewa polofete inanimu ouni-luni-kanigu koladoti ya Goti welaloti logimamo ka ma minámaiye. E'e, Felegaga Ounakafu weni olu koto gedaito, ya Gotidokati yako lo oloto melamo ne.

2

Ka mono olu kopaitamo wenena kanina (Yu 4-19)

¹ Ido komu wenena kiliyanigu ya wenena mate Goti welaloti kala logimone, loti suki ka ma lo-lo amo, ya moda ayaidana oto linate kiliyatigu yaki ya wenena mate ka mono ma api gilibi minone, loti suki ka lenawamo ne. Amo yate ka suki mono olu kopa o gedenami ka ya olu momona oti ka ona kula yaki lakoina kopa lo oloto gimiti, ido ouni meina fi gedami aboga Wekola yaki meni umuti, ya alako u kopa unawamo kanu moda inanimote wi minenawamo ne. ² Etiti ya inanimu ukani-luni-kani lalo kolami monalo meyalo melenawamo monanina ya wenena ma mukite gege melenagilanako, yamu ka ona kula kanu ya moda kamana kinawamo ne. ³ Ido neta-mata ma-ma ko lalo melamo yamu linate ka suki logimiti kifanakoukametina ika enawamo ne. Eti enawamo wenenawa yamu ya moda adeinati lifima ka olu itibito giminae, loto lo melami ka ya moda kenoba ámoto, ido u kopa unawamo kanuni yakafu oku onámoto, moda kiyabani o minami ne.

⁴ Moda kolafe? Enisole maleka nosámami mona melamo, ya Gotikafo koito gedámáiye. E'e, lowa eba Talitalo sini ona digu ya fulu nelalo gedeito, ayau lifima ka olu itibito giminami kamena ya kiyabawa o minenawae, loto eti o gedami ne.

⁵ Ido mikalo adeina minamo wenena muki yaki koito gedámáiye. E'e, Nowa yakafoko efe limo mona lo oloto mele gimi-gimi imo we yaki ido wenenala seweni (7) yakiko kiyaba o gedeitito, mikalo wenena ma muki yate Goti meni umamo, ya no lafa naba-naba yakafo olu afima o gedami ne.

⁶ Ido numuna meya Sodomu ido Gomola yaki lifima ka olu itibito gimito, ya yokafo ki fuli loitaito lainako nemo ne. Eti o gedami, ya aiga wenena yate Goti meni umunawamo mona ya fa melenagolone, loti moni minenawamo wenena ya lifima ka olu itibito giminamo mona moda gilibinae, loto eti o gedami ne. ⁷ Eti o gedaifa, ido monala efe limo we kuliya Loti ya ayauti ilimito olu omuna koto, numuna meya nabawa ya yo ki fuli limo ne. Wenenawa ka koliti kolámoti amo, faifa inanimu ukani-luni-kani lalo kolami monalo yako meyalo mele-mele amo monanina yamu wewa Loti siya-mulunau keina naba-naba koli minami ne. ⁸ Moda kolafe? Wewa ya wenenawa kiliyanigu minami ya ka koliti kolámoti amo monanina eyeto ido kolito yamu ya aimola ouna efe ligu ya kamenakamena keina naba-naba kolimo dito minami ne.

⁹ Ena yaleka monawa muki yamu kolalo. Goti koli umamo wenena ya kepa mona-mona yakafo ika o gedaigu yauti Wekolakafo gilimito olu omuni kenami aumala moda mino edami ne. Ido monanina efe ádami wenena ya lifima ka olu itibito giminami kamena naba ya moda kiyabani imo ne, loto, oiya ama lifima ka olu itibito gimigimi o minami aumala yaki moda mino edami ne. ¹⁰ Ido aya wenena yauti mate ukani lalo kolami mona, fuma ona wiyami monalo kopa meyalo mele-mele o minoti, wenabanina lukafa mesafa koli gimamo wenena ya moda lifima ka naba-naba ona kula itibito giminami ne.

Ya we ya ka kolámoti, inanimu luni-kanigu kolado yaidana enune, loti amo, ya lamenu minamo wenena kamani kitenuwe, loti koli kolámæ. ¹¹ Eti o minafa, ido enisole yate wenenawa ya olu fulu gedeti, ukani-luni-kani muki ya aumafofonina naba-naba mino gedami wenena minafa, ido Wekola onobalalo ya ligiya ka lo gedeti kamani kiyámæ.

¹² Eti ámafa, ido wenenawa ya nema-kefa ka manenau minámaito ukana monalalo yako meyalo melami, ya olafokafo kedami ya wenena analo oluti ofo folato u kopa unaiye, loto kedami yamaidana oti minoti, ya neta-mata monawa kolife ádamo ka ya kopa loti kamani ki-ki oti, u kopa wamo kanudo moni minanako, yamu u kopa ona unawamo ne. ¹³ Ya we ya nosámami mona melamo meinala ya moda itibito nosámami mona olunagilae. Amo folilo ya kopa no noti kobina naba-naba no-no amo ya alikani mona lalo ona ne, loti kolamo, ya linate koti witi kiliyatigu ya minoti, olu ono witi nosupa wi gedeti, linateki mono weti-neta lakoina no minagu ya naba-naba noti olu kopa iti minae. ¹⁴ Omuni ya kopa ugele olu onamo mona yamuko koliti feloli omuni koti, ido nosámami-asamami mona ya melewa-melewa omo unawamo fuli ádenami ne. Etiti minoti, ya wenena ma ouniluni-kani auma wiyámami wenena ya ika o gedeti, kifana-koukame ko nenumolae, loti ouniluni-kanigu ya auma witi koli minae.

Yaidana amo wenena ya moda no-lowá nomilipala ona minae. ¹⁵ Efe limo kanu ya meni umuti, uti u fusiti Beyo nalafo Balamu kanulalo ya ege melamo ne. Ya we ya nosámami monalo meina lalo neta olunamolae, loto auma wito kolito, ¹⁶ ya Goti lo fukami kala kolamima nefa, ido aimola kala kito mene umunae, loto kolami monala olu oloto pi edami ya etito ne: Yafu-dogila ya ka welauti ádenamima nefa, wenena ka lamo yaidana oto ka loto monala yamu oduto, ya wewa polofete kudu-kudu kilamila ya kanu ku edami ne.

¹⁷ Ena wenenawa ya no fiya lenu imo yaidana oti, ido limu epe naba-naba yakafo itufaito u filiga-falaga imo yaidana oti minato, ya sini ona doto kamulu piyami kila kiyabani imo ne. ¹⁸ Ya we ya ka naba-naba faifa ka loti, ya wenena fuisamo mona meleti minamo wenena kilifunigu yauti oiya efe yako efilamo wenena ya ukani lalo kolami mona ailo-ailo gilibiti ika o gedeti, ¹⁹ ya moda efiliti ona minenawae, loti ka lalo logimafa, ido aya wenenawa inanimoni u kopa wamo monanina yakafo moda nela wi gedami ne. Moda kolafe? Mona makafo we ma olu afima o edenami mona ya moda nela wi edami mona ya ne.

²⁰ Aya yamu kolalo. Wenena mate Wekola olu omude kami we Yesu Kilisto kolife lo umagu yau mikaleka olu kopa o ledami mona nelalauti moda efiliti moninagilafa, ido aya monawa nelala yakafo kofa itibito olu kilifuku gedeto olu afima o gedagaiyama, ya moda oiya kofa itibiti wamo kanunina nosámami yamakafa komu kanunina nosámamila yama olu fulu edeto, nosa naba ámami mona o gede minaiye. ²¹ Moda kolafe? Yaidana wenena ya efe limo kanuwa kolife ádamo neko, ya moda kefolo nosámagi nefa, ido oiya ya kanuwa kolife loti koliti, ya felegaga ka lo mele gimaidoti ya kofa itibiti meni umamo, ya moda nosa naba ámami neta ya ne.

²² Eti amo yamu ka ma ama ya kolalo:

Kula ya aimola omu kilamila ya kofa itibito nenami ne,
loto ka mono lufuwau (*Snd 26:11*) ya nemo ne. Ido ka ma,
Yafo ya noku onototo, ya alako kofa itibito kaba wiyaiyu ya kese-kese winami ne,
loto lo-lo onimo ka yama moda yaidana wenenawadoka ya wiyami ne.

3

Wekola itibito enami ka

¹⁻² Ena sene-mulune gimomo wenenanemotao, oiya ya linate kofa lufuwa wi fulu gedomo ka ama ya ne. Ido aya lufuwa leleku ya felegaga we polofete yate komu adeina lotamo ka, ido Wekola olu omude kami wekafo lo melami ka, ya linanimo aposolotina moda logimitamoma ya kati meletenaiye, loto katimanidi olu eku oneto, ya oudi-luti-kati lawoko meleti kati kife lenawae, loto lufuwa lele ya wi fulu gedowe.

³ Ena komu ka ama ya eti loti kolife loti koli gedalo: Kamena fuli lenae, loto alili melenami, ya mono ka koli fa neta itamo wenena o fedeti, inanimo ukani-luni-kani lalo kolami monalo meyalo meleti, kuwa kawa kiya o edeti ⁴ eti loti lenawamo, Mika kosina apito oloto piyami kamenalo yalomati neta-mata muki ya faifa ayaidana otoko mino oluto idaito, ya autefokolofate-mota moda ayaidana oti fulumo wato wato, ena oiya amaki muki neta ya ayaidana oto faifa ne. Yamu itibito enagolowe, loto lo mele lomami ka ya kulawa ega ya ne? loti kawa kuwa kiya o edeti lo-lo enawamo ne.

⁵ Yaidana amo wenena ya mika kosina monawa yamu kolámenune, loti kolamo wenena minae. Aya monawa etito ne: Adeina akaima kosina oloto piyami ya Gotikafo ka lito ya oloto piyami ne. Ido mika ya nokuti oloto piyami ido nokafo olu oloto piyami yaki moda Gotikafo ka lito ya oloto piyami ne. ⁶ Ido yaloti mino oluto uto kofa lito, no ya kosinauti mikauti oloto pito ami yakafo mikawa olu afimau ito, wenena neta-mata ayalo nemoma muki olu kopa o gedeitami ne. ⁷ Etito nefa, ido aya ka limo yakafo moda mika kosina oiya ama nemo ya yo famula iya ku edeto kiyaba o edemo uto uto, ya ka muki olufe lenami kamena nabalo ya Goti meni umamo wenena u kopa unawae, loto kiyabani o minaiye.

⁸ Etito nefa, ido sene-mulune gimomo wenenane-motao, linate ya neta ma lawoko yamu eti loti kolinawamo ya kati melámaneyo: Wekola ya fo kamena lawoko yamu kolami ya melege wani tauseni (1,000) yaidana oto ne. Ido melege wani tauseni (1,000) yamu kolami ya fo kamena lawoko yaidana oto ne. ⁹ Wekola ka lo mele lomami ya kula olu oloto pinae, loto kenoba ámaiye. Mate ya kenoba iye, loti kolafa, ido etito

minámaiye. Amokafo wenena liligaleka u kopa utenawae, loto kolito, ido wenena muki seni-muluni olu eleyapa winawae, loto kolami, ya moda linatemu kolito kiyaba o minami ne.

Mika kosina fuli lenami ka

¹⁰ Ido Wekola kamenala naba ya moda ugele we kaita amo yamaidana oto kaita enami ne. Aya kamenalo ya kosina muki nola naba fu loito u fuli lenami ne. Ido neta-mata muki neta mona lufawa yaki yokafo lo fuli lenami ne. Ido mikaki, ido neta-mata muki ayalo olufe lamo neta-mata lono-ano muki yaki moda ki fuli lenami ne. ¹¹ Etito netawa-matawa muki ya u fuli lenamima nenako, loti linate ya moda egaidana wenena minenumo ne, loti kolae? Monatina moda felegaga yako meleti, ya Goti monala olu kiki loti olu minalo.

¹² Eti o minoti, ya Goti kamenala naba ya moda alakoko enamile, loti auma witi lonola oluti kiyabala oti minalo. Aya kamenalalo ya kosina muki moda yokafo kiyageto, u fuli lenami ne. Ido neta-mata muki ya moda yowa kala-kala yakafo lageto, u nokako bulunami ne. ¹³ Etito enami nefa, ido kosina kofawa ido mika kofawa ayau ya mona efe limo yako minenami eba ya oloto pinamile, loto iya ku ledami, yamu kiyabala o-o minone.

Wekola kiyabala oto, amo monala meyalo melenumo ka

¹⁴ Ena sene-mulune gimomo wenenane-motao, linate etiti netawa-matawa yamu kiyaba o minama nenako, yamu amo onobalalo oudiluti-kati fuma ma minámaito, nasamula wi ledámageto, you ameneku mino kolinune, loti auma witi lonowa olalo.

¹⁵ Ido Wekolate ya kiyaba o minoto, olu you lo ledami mona ya olu omude kami neta iye, loti kolalo. Aya ka ya mono koinatefo lute umonimo we Polo yaki ka manenau mele edaigu yauti moda lufuwa wi fulu gedami ne. ¹⁶ Ido lufuwalau muki yau moda ayaidana oto netawa yamu lo-lo imo ne. Aya lufuwalau yau ka maleka lapau nemo ya monawa kolife lenuwe, loto koiya naba fito kato minone. Aya kawa ya wenena ma, ka mono koliti kolámoti o minamo wenena, ido monolo auma wiyámamo wenena yate koli kopaiti, ido mono lufuwa ma muki yaki moda ayaidana oti koli kopaitamo monanina yakafo inanimoni u kopa unawamo kanunina ya moda wi gedami ne.

¹⁷ Yamu ya linate sene-mulune gimomo wenenane-motao, netawa muki ya moda kolitamoma nenako, yamu monolo auma witi minadoti ya ka koliti kolámoti oti moinamo wenenawa fuisamo monanina yakafo ika o gedaito, ya lumu fou lotenuwe, loti koti kiyaba oti moinalo. ¹⁸ Eti oti moniti, ya Wekolate, olu omude kami we Yesu Kilisto nasafilila ido monala ya kolife loti kolimo idalo.

Amo kuliya naba-naba mino edamima ya moda oiya yaki, ido minowa-minowa oto minenami kamenalo yaki moda mino edetoko nemo ne. Ona.

1 Yoni

Yonikafo mono wenena muki lufuwa wi fulo gedami ka Komu ka

Yesu ege-ege moinami we Yoni ya we kilofo melami kamenalo ya Efesusi numudo minoto, Yesu koli kikito umamo wenena Esia ebau minamo ya lufuwa ama wi fulo gedami ne.

Lufuwa ama wiyaiigu ya suki ka api gilibamo wenena ya koni witenawae, loto Goti wenenala fuka ka logimito, ido sete-mulude ona kula gimi-gimi enumo mona yamu ya logimami ne. Ido Goti Nalafo kuliya koli kikito umonimo wenena ya kofawa minowa-minowa oto minomo dinumo mona ya moda olu minonimo ne, loti kolife lenawae, loto lufuwa ama ya wi fulo gedami ne.

Yesu yamu lo oloto melami ka

¹ Kofawa minowa-minowa imo Ka yamu lo oloto mele-mele o minone. Kawa ya kana monau akaimati minomo dito minami yama kolito, omudekafo eyone. Amo ya eyeto, adekafo olu kolitonimo ne. ² Aya we kofawa minomo idami kula ya oloto piyaito eyonima nenako, loto kofawa minowa-minowa oto minomo idami kula ya Metefodoka minomo oto minami, amodokati lamodoka oloto pito ami we kala kuwa lo oloto meleto logimi-gimi o minone. ³ Ido linate ya lamoki koina winawae, loto neta ya koto kolito onimo ayawa ya linate yaki logimi minone. Ido koina wiyonimo ya moda Metefoki Nalafo Yesu Kilistoki koina wiyone. ⁴ Etito sete-muludeu alikani mona yakafo faitenagoliye, loto lufuwa ama ya wi fulo gedone. Eyalo.

Lamenalo ya moni minenumo ka

⁵ Ena ka kula amodokati kolonimo kawa eti loto logimi minonimo ya etito ne: Goti ya lamena nenako, sini ya amodoka ma minámaiye. ⁶ Lamo ya Gotiki koina wiyone, loto, ido sinidigu moni minenumo ya ka suki loito, ka ona kula monala meyalo melámonimo ne. ⁷ Etito nefa, ido aimola ya lamenalo nemo yaidana oto lamoki lamenalo moni minenumo yamo koina wi filiga-filiga ogeto, ido Nalafo Yesu wanula yakafo nosámami monate muki ya kilili o ledageto mo loto minenune.

⁸ Ena nosámami monate minámaiye, lenumo ya lute-kate kola wiyogeto, ka ona kula oudelute-kateu minámami ne. ⁹ Ido nosámami monate lo oloto melogetoma ya amokafo ka limo muki moda meyalo meleto, monala efe limoko nemo we yakafo nosámami monate olu fulo ledeto, efe ádami monate muki ya kilili o ledageto mo loto minenune. ¹⁰ Ido nosámami mona ma melámone, lenumo ya Goti ka su we ne, loto lo edonimoidana inako, amo kala ya lute-kateu minámaiye.

2

Yesu Kilisto ade olu faka lo ledami ka

¹ Nomilipane kefolao, linate ya nosámami mona meletenawae, loto ka ama ya lufuwa wi fulo gedowe. Ido nosámami mona ma melogetoma, ya Metefokafo olu kalo mele ledenaido ya monala efe limoko nemo we Yesu Kilisto ya lamodoka meleto loumu-umu o minaiye. ² Amo yakafo lamo nosámami mona lifimate yamu aimola wanula lekito folaiye. Ido lalimo yamuko folámaiye. E'e, mikalo wenena muki lifimanina yamu folaiye.

Gotiki kutifamo wenena ya ka lido meyalo melenawamo ka

³ Ido Goti ka lido meyallo mele minenumo ya koto amoki kutifone, loto kolife lo minone.

⁴ Makafo amoki kutifowe, loto lifa, ido ka lido meyallo melámenami we ya ka suki we minaito, ouna-lula-kalau ya ka ona kula minámaiye. ⁵ Ido amo kalalo meyallo melenawamo wenena ya Goti siya-muluna gimami mona ya amoguka oloto pife lenami ne. Eti enumo ya amo lulau mino edone, loto etito kolife lenumo ne: ⁶ Amo lulau mino edone, loti lamo wenena ya Yesu monala melami yamaidana oti monanina melemo unawamo ya moda efe lenagoliye.

⁷ Sene-mulune gimomo wenenane-motao, namo lo melami ka ailo kofawa ya lufuwa ama wi fulo gedámowe. E'e, lila kana akaimati logimato kolimo idamo kawa yama ne. Adeina kawa limo ya moda kolitamoma nemo ne. ⁸ Etito nefa, ido kawa lufuwa wi fulo gedomo ya lo melami ka kofawa idami, ya lamena kula ya moda oloto pitaito lamena o minaito, sini ya u fuli lenami nenako, yamu kawa ya Yesudoka ido linatedoka lakoina ona kula o minami monawa etito yamu ya wiyowe.

⁹ Makafo lamedo minowe, loto, ido wenenala siya-mulunau koli nosámami umu minenami ya moda siniku fa minaiye. ¹⁰ Ido mate wenenanina seni-muluni gimi minamo wenena ya moda lamedo minomo idato, ido amodoka olu uteba wi gedenami mona ma minámaiye. ¹¹ Etiti minafa, ido mate wenenanina koli nosámami gimi minamo wenena ya moda siniku minoti, sini kanuwalo ya moinato, sini yakafo omuni olu likainako, kanu unawamo ya ágamo ne.

¹² Linate nomilipane kefolao, Yesu kuliyallo Gotikafo lifimatina kilili o gedetaima nenako, loto lufuwa ama ya wi fulo gedowe.

¹³ Ido linate menibo-mota ya kana monau akaimati minomo idami weki kutifina oti minamo yamu lufuwa ama ya wi fulo gedowe.

Ido linate we kofawe ya nosámami aboga olu fulo edetamo yamu lufuwa ama ya wi fulo gedowe.

¹⁴ Linate nomilipane-mota ya Metefoki kutifina oti minamo yamu lufuwa ama ya wi fulo gedowe.

Ido linate menibo-mota ya kana monau akaimati minomo idami weki kutifina oti minamo yamu lufuwa ama ya wi fulo gedowe.

Ido linate we kofawe ya auma witi minoti, Goti kala lutigu mino gedaito, nosámami aboga ya olu fulo edetamo yamu lufuwa ama ya wi fulo gedowe.

Sete-muludeu ya mikaleka mona yamu kolámenumo ka

¹⁵ Ena mikaleka mona ido mikaleka nemo neta-mata ya oudi-luti-kati umámalo. Ouni-lunikani mikaleka neta umamo wenena ya Metefo seni-muluni umamo mona ya mino gedámaiye. ¹⁶ Moda kolafe? Mikaleka mona-ana muki, ya mikaleka ukade-lute-kate yakafo neta ma-mamu kolonimo mona, ido omudekafo ko lalo-talo melonimo mona, ido ukade-kulite oluto idonimo mona, muki ya Metefodokati minámaiye. E'e, ya mikalekatiko nemo ne. ¹⁷ Ena mikaleka mona yaki ido mikaleka neta-mata yamu kolonimo mona yaki u fuli lenami nefa, Goti kala lalo kiyami mona mele minamo wenena ya minowaminowa oti minomo dinagilae.

Kilisto kuwolafo oloto pitamo ka

¹⁸ Nomilipane-motao, fuli lenami kamena ya moda adu meletaiye. Ido Kilisto kuwolafo oloto pinaiye, lato kolamo yama oiya kuwolafo mumudi moda oloto piti minamo yamu ya kamenawa moda adu meletaiye, loto kolone. ¹⁹ Wenenawa yama lamo minoniguti fulo ledeiti wamoma nefa, ido mono wenenate ona kula ya minámae. E'e, mono wenenate ona kula minamo neko, moda lamoki lakoina fa minagi ne. Ido fulu ledeiti utama nenako, loto muki ya mono wenenate kula ya minámae, loto kolife lonima ne.

²⁰ Eti o minafa, ido linate ya felegaga aboga yakafo Ouna Felegaga lutigu mele gedaima nenako, yamu linate muki ka kulawa kolamo wenenako minae. ²¹ Etito linate ka ona kula kolife ádae, loto lufuwa wi fulo gedomo minámaiye. E'e, moda kolife loti kolae. Ido ka suki mona-mona ya ka ona kulau yati oloto piyámami ne, loti koli fuli lotama ne, loto lufuwa ama ya wi fulo gedowe.

²² Ena ka su we ya ne, loto kemamu lenune? Yesu ya Gotikafo mikaleka ilifami we Kilisto minámaiye, loti lo-lo amo wenena ya moda ka su wenena ya minae, loto geyefe lenune. Aya wenena ya Melafote Nalafote meni gimamo wenena ya Kilisto kuwolafo ya minae. ²³ Mate Nalafote meni umunawamo ya moda Melafo yaki lakoina meni umunawamo ne. Ido mate Nalafoki kutifinawamo ya Melafoki yaki lakoina kutifinawamo ne.

Ouna Felegagakafo ka ona kula api lilibi minami ka

²⁴ Linate ya kana akaimati kolimo idamo ka yama oudi-luti-katigu olu kiki loti koli minalo. Kana akaimati kolimo idamo kawa ya lutigu mino gedenami ya linate yaki Nalafote Melafote lunigu moda mino gedenawae. ²⁵ Ido olu lumunae, loto lo mele ledami ya moda kofawa minowa-minowa oto minomo dinumo mona ya ne.

²⁶ Ena wenena mate kanu ma ailo gilibinune, loti oudi-luti-kati olu kopa o gedetenawae, loto lufuwa ama ya wi fulo gedowe. ²⁷ Ido linate ya wenena mate egaidana oti api gilibinawamo ne? Ouna Felegaga gimami ya moda lutigu mino gedamima nenako, yamu Ouna Felegagawa yakafo neta-mata muki api gilibi minaiye. Ido amo api gilibami ya suki ma minámaiye. E'e, ka ona kula yako nenako, yamu linate api gilibaido, ayalo ya meyalo meleti Kilisto lulau mino edalo.

Oiya ama ya Goti nomilipala minonimo ka

²⁸ Ena nomilipane kefolao, linate amo oloto pito enami kamenalo ya onobalalo u falukuto ukadelo kolámoto, moda auma wito mino kolinune, loti amo lulau mino edalo. ²⁹ Linate ya amo monala efe limoko ne, loti kolamo, ya ayaidana oti wenena monanina efe limoko mele-mele o minamo wenena yaki Gotidokati oloto piyamo minae, loti kolife lalo.

3

¹ Aiyo, Metefo Goti ya siya-muluna lomami mona ya lumu ailo ito, nomilipane minae, loto lo ledaima nenako, moda ona eti o minonimo ne. Ido mikaleka wenena yate amo eyefe ádanako, yamu lamo yaki leyefe ádae. ² Sene-mulune gimomo wenenanemotao, oiya ama ya Goti nomilipala minone. Ido aiga ya egaidana oto minenumo ne? Oiya moda oloto pife ádaifa, ido amo oloto piyageto ya eyefe lenumoma nenako, yamu ukade monate muki ya amo ukana monala lebonaidana oto minenagolone, loto kolife lo minone. ³ Ido eti loto koli umuto kiyabala o minonimo wenena muki ya Wekola lula-kala mo loto minami yamaidana oto mo loto minenune, loto ukadeoude-lute-kate ya koto kiyaba otoko minone.

⁴ Ena nosámami mona ya lo melami ka koli fulitami mona ya ne. Yamu nosámami mona melamo wenena yate lo melami ka ya koli fulito minae. ⁵ Ido linate ya amokafo nosámami mona lifima mofunae, loto oloto piyaima ne, loti koliti, ido nosámami mona ma amo lulau mino edámaiye, loti kolife lo minae. ⁶ Etito ya amo lulau mino edamo wenena ya nosámami mona melemo ámunagilae. Ido nosámami mona melemo wamo wenena ya amoki kutifina ámoti, eyefe ádoti minae.

⁷ Nomilipane kefolao, wenena mate efe limo kanudokati ika o ledetenawae, loti koti moinalo. Monanina efe lotiko melemo unawamo wenena ya amo monala efe limo we minami yamaidana oti monanina efe limo wenena ya minae. ⁸ Kana monau akaimati kamani ki-ki imo we Satanikafo nosámami mona meletoko minaima nenako, yamu

mate nosámami mona mele-mele o minamo ya Satani wenenala ya minae. Ido Goti Nalafokafo oloto piyami, ya Satani monala ya ofo fulo fulitenae, loto oloto piyami ne.

⁹ Gotidokati oloto piyamo wenena ya Goti monala lunigu mino gedaima nenako, yamu nosámami mona mele-mele ámamo minae. Wenenawa ya Gotidokati oloto piyamoma nenako, yamu nosámami mona mele-mele enawamo ya ma minámaiye.

¹⁰ Etito ya Goti nomilipala ido Satani nomilipala ya geyefe lenune. Monanina efe loti mele-mele ámamo wenena ya Goti wenenala minámae. Ido wenenani seni-muluni gimi-gimi ámamo wenena yaki ya Goti wenenala minámae, loto geyefe lenune.

Yesu yakafo sete-mulude giminumo mona lilibami ka

¹¹ Ena kana akaimati ka mono kolimo idamo ka etito ya ne: Sete-mulude gimi-gimi o minokele, loti kolamoma ne. ¹² Adeina we Keini ya nosámami abogadokati nemo we yakafo kunalafo ofo folami ya nedito ofo folami ne? Aimola monala melami ya nosámaito ido kunalafo monala melami ya efe limo yamu ya ofo folami ne. Eti imo yaidana ámokele.

¹³ Ena mono wenenane-motao, mikaleka wenena yate koli nosámami gimatoma, ya kati mumudi kiyámalo. ¹⁴ Lalimote ya Goti wenenala sete-mulude gimi-gimi onimo mona eyeto ya moda foloniguti uto kofawa minomo idonigu yau moda u minone, loto kolife lone. Seni-muluni gimi-gimi ámamo wenena ya moda folagu ayau ya minae.

¹⁵ Wenenani koli nosámami gimi-gimi amo wenena lunigu yau moda gini folamo wenena minae. Ido gini folamo wenena muki ya kofawa minomo dinawamo mona lunigu mino gedámaiye, loti linate ya moda kolife lo minae.

¹⁶ Yesukafo lamomu kolito kofawa minami ya fulito folami yamu siya-muluna lomami monawa ya koli minone. Etito lalimo yaki Goti wenenala yamu kolito kofawa minonimo ya fulito fulunumo ya moda efe lenagoliye. ¹⁷ Ido we ma mikaleka neta-mata mino edagetoma, yakafo wenenala neta mamu fulunami ya eyeto, siyamulunau koli fulitoto ya egaidana oto Goti siya-muluna umunami ne? Ya ma minámaiye.

¹⁸ Nomilipane kefolao, sete-mulude giminumo ya faifa kakafo ido wetekafo lenumo yako minámaiye. E'e, ani olu faka lo gedeto sete-mulude ona kula gimokele.

Sete-mulude ona kula giminumo ya Goti onobalalo lalo kolinumo ka

¹⁹⁻²⁰ Wenena ani olu faka lo gedeto setemulude ona kula giminumo yamu ka ona kula wenenala minone, loto kolife lo minoto, ido lifimate yamu lute-kate lapa-lapa kinumo, ya Goti lute-kate olu fulo edeto nemo we yakafo neta-mata muki koli fuli lo minainako, loto amo onobalalo lute-kate olu you lo meleto minenagolone.

²¹ Sene-mulune gimomo wenenane-motao, lifimate yamu lute-kate lapa-lapa kiyámogetoma ya Goti onobalalo auma wito mino kolito ²² ka limoma golodoto lalo eyami mona mele-mele o minoninako, yamu neta-mata yaidanaamaidanamu loumogeto ya moda lumu-lumu o minaiye. ²³ Ido lo melami kala ya etito ne: Nalafu Yesu Kilisto kuliya koli kikito umuti, wenenala muki seti-muludi gimi-gimi o minalo, loto lo melami kalawa meyalo melenumo ya moda efe lenagoliye. ²⁴ Lo melami kala meyalo mele-mele o minamo wenena ya amo lulau mino edato, ido amo yaki lunigu mino gedaiye. Ena Ouna lomamima nenako, yamu luteu mino ledami ne, loto kolife lo minone.

4

Ouna Felegagakafo ka wenido melami wenena ido ka wenido melámami wenena kanina

¹ Sene-mulune gimomo wenenane-motao, polofete suki we muki ya oloto piti mikalomikalo monimo wanako, yamu we ma Ounakafo wenelo melaito lowe, loto ya kawa lenami ya kopa koli kiki ádalo. Yaidana wenena ka lenawamo yama Gotidokati

ona kula nefemo, ido minámaiye? loto kolife lenune, loti ya koti kolalo. ² Goti Ounakafo ka wenido melami wenena yate Yesu Kilisto ya Gotidokati mikaleka ukanaki oloto piyami we ne, loti lo oloto melenawamo ne. Yamu linate eti loti koliti ya Gotidokati lae, loti geyefe lenawae. ³ Ido Yesu yamu eti loti lo oloto melámenawamo wenena ya Gotidokati ádoti, Kilisto kuwolafo ounakafo wenido melaito lo-lo amo ne, loti geyefe lalo. Ya we ya oloto pinaiye, loti linate kolitamoma ya moda oiya ama mikaleka oloto pito minami ne.

⁴ Nomilipane kefolao, linate ya Gotidokati minamo yamu lutigu minami we aumala yakafo nosámami aboga mikaleka nemo we aumala ya olu afima itamima nenako, yamu linate ya suki wenenawa moda olu fulo gedetamo ne. ⁵ Ya we ya mikalekati minanako, lo-lo amo ka ya mikalekati ka lato, ido mikaleka wenena yate kani fuloti koli-koli o minae. ⁶ Ido lamo ya Gotidokati minoninako, Gotiki kutifamo wenena yate ka lonimo ya kani fuloti koli-koli o minafa, ido Gotidokati minámamo wenena yate ka lonimo ya koli fulo minae. Etito ya ka ona kula aboga Ouna ido suki ka aboga ouna ya moda kolife loto koli minone.

Goti sete-mulude umonimo ya wenenala yaki sete-mulude giminumo ka

⁷ Sene-mulune gimomo wenenane-motao, setemulude gimi-gimi onimo mona ya Gotidokatima nenako, loto, ido wenena seni-muluni gimi-gimi o minamo wenena ya Gotidokati oloto piti, Gotiki kutifi minamoma nenako, loto setemulude gimi-gimi o minokele. ⁸ Goti ya siyamuluna gimami mona kula abogama nenako, yamu seni-muluni gimi-gimi ámamo wenena ya Gotiki kutifámae. ⁹ Gotikafo Nalafo lawokodokati ya kofawa minomo dinumo auma lumunae, loto mikalo ilifi melaido, ayalo ya siya-muluna lomami monawa olu oloto pi ledaima ne. ¹⁰ Ido siya-muluna lomami monawa etito ya ne: Lalimo Goti ya sete-mulude umámoba, aimolakafo siya-muluna lumuto, nosámami mona lifimate yamu Nalafo wanula lekito fulunaiye, loto ilifi melami ne.

¹¹ Sene-mulune gimomo wenenane-motao, Gotikafo etito siya-muluna ona kula lomaima nenako, loto lalimo yaki sete-mulude gimi-gimi o minenumo ya moda efe lenagoliye. ¹² Wenena ma Goti eyamo wenena ma minámae. Setemulude gimi-gimi o minogetoma ya Goti luteu mino ledeto, siya-muluna lomami mona ya lamoguka oloto pife limo ne.

¹³ Amokafo aimola Ouna lomainako, yamu amo lulau mino edogeto, ido amo ya luteu mino ledami ne, loto kolife lo minone. ¹⁴ Ido Melafokafo Nalafo mikau-mikau wenena olu omuni kenaiye, loto ilifi melami ya lamo eyonima nenako, loto kawa kuwa lo oloto mele minone. ¹⁵ Mate Yesu ya Goti Nalafo ne, loti lo oloto melamo wenena ya Goti lulau mino edato, ido amo ya lunigu mino gedami ne. ¹⁶ Etito ya Goti siya-muluna lomami ya kolife loto koli kikitoto minone.

Goti ya siya-muluna gimami mona aboga nenako, yamu seni-muluni gimi-gimi o minamo wenena ya Goti lulau mino edato, ido amo ya lunigu mino gedami ne. ¹⁷ Etito ya Yesu minami yamaidana oto lamo yaki mikaleka amalo minoninako, yamu olu kalo mele ledenami kamena nabalo ya moda auma wito mino kolinawae, loto sete-mulude gimi-gimi o minonimo mona ya lamoguka olufe-fe lo fuli liye. ¹⁸ Sete-mulude enumo ya koli kolinumo ma minámaiye. Koli kolonimo mona ya etito ne: Lifima ka itibito lomagefo ya miluma naba-naba kolinumo ne, loto koli koloninako, yamu sete-mulude gimi-gimi onimo mona olufe-fe lo fuli limoma yakafo koli kolonimo mona ya ilifi fulami ne. Ido koli kolamo wenena ya senimuluni gimi-gimi amo mona olufe-fe lo fuli ádami ne, loto kolone.

¹⁹ Gotikafo komu apito siya-muluna lomainako, yamu lamo sete-mulude gimi-gimi o minone. ²⁰ Makafo Goti sene-mulune umowe, loto lifa, ido wenenala koli nosámami umu minenami ya moda suki we ne. Moda kolafe? Omunikafo geyamo wenenani seni-muluni gimámamo wenena yate egaidana oti Goti eyámamo we ya seni-muluni

umunawamo ne? Moda ogoufámenagilae. ²¹ Yamu linate Goti seti-muludi umamo wenena ya wenenatina yaki lakoina seti-muludi gimi-gimi o minalo, loto lo mele ledaima ne.

5

Kilisto wenenala ya mikaleka mona olu fulo edonimo ka

¹ Wenena mukite Yesu ya Gotidokati mikaleka ilifami we Kilisto ne, loti koli kikito umamo wenena muki ya Gotidokati oloto piyamo wenena ya minae. Ido melafo senimuluni umu minamo wenena ya nomilipala yaki lakoina seni-muluni gimi minenagilae. ² Etito Goti sete-mulude umuto ka lido meyalo melemele o minonido, ayalo ya nomilipala-mota setemulude gimi-gimi o minone, loto koli minone. ³ Goti ya sete-mulude umu minonimo mona ya ka lido meyalo mele-mele o minonimo mona ya ne. Ido ka lo melami ya keina ámaiye. ⁴ Gotidokati oloto piyamo wenena muki ya mikaleka mona olu fulo ede-ede o minae. Mikaleka mona olu fulo edonimo auma ya koli kikitonimo ya ne.

Gotikafo Nalafo yamu lo oloto melami ka

⁵ Kema wenena yate mikaleka mona olu fulo ede-ede o minae? Yesu ya Goti Nalafo ona kula ne, loti koli kikito umamo wenena yako eti o minamo ne.

⁶ Yesu Kilisto ya noki wanuki yau oloto piyami we ne. Nokiko yau ámaiye. E'e, noki wanuki yau lakoina oloto piyami ne. Ido Ouna ya ka ona kula aboga nenako, Ouna ya eyefe loto lo oloto mele-mele imo we ne. ⁷⁻⁸ Yamu Ounaki noki wanuki lelei-lawokoi (3) yate ka lawokoko lamo yamo Yesu monala ya olu oloto pife lo minae.

⁹ Ena wenena yate neta ma eyefe loti lo oloto melenawamo ka ya moda koli-koli one. Ido Gotikafo Nalafo monala eyefe loto lo oloto melami ka ya Goti aimola lo oloto melami kalama nenako, yamu kawa ya fa wenena kanina olu fulo edami ka ya ne. ¹⁰ Goti Nalafo koli kikito umamo wenena lunigu yau lo oloto melami kawa ya moda koli minamo ne. Ido Goti koli kikito umámamo wenena ya Nalafo yamu lo oloto melami ka koli kiki ádamo yamo Goti ka su we ne, loti lo edamoidana iye.

¹¹ Ido lo oloto melami ka ya etito ne: Gotikafo kofawa minowa-minowa oto minomo dinumo mona moda lomaito, ido aya kofawa minomo dinumo monawa ya Nalafodoka ne. ¹² Nalafoki ekelamo wenena ya kofawa minomo dinawamo monawa ya moda olu minae. Ido Nalafoki ekelámamo wenena ya kofawa minomo dinawamo mona olámæ.

Kofawa minomo dinumo mona kolife lenumo ka

¹³ Linate Goti Nalafo kuliya koli kikito umamo wenena ya kofawa minowa-minowa oto minomo dinumo mona ya moda olu minonimo ne, loti kolife lo minenawae, loto lufuwa ama ya wi fulo gedowe. ¹⁴ Ido amo omunalo ya eti loto auma wito mino koli umu minone: Amo kala lalo kiyaido ya neta mamu loumogetoma ya moda koli lumu minaiye, loto kolife lo minone. ¹⁵ Ido ka yaidana-amaidana muki loumonimo ya moda koli minaiye, loto kolife lonimo, ya netawa yamu loumonimoma ya moda olu minone, loto kolife lone.

¹⁶ Ena makafo mono wenenala nosámami mona ma mele minenaido eyenami, ya nosámami monawa yakafo ofo fulunami mona minámageto eyetoma, ya amomu kolito Goti loumageto, kofawa minenami mona ya umunami ne. Eti lomo, ya gini fulunami mona melámamo wenena yamu lowe. Ido nosámami mona ma ya lofo fulunami mona ya nemo ne. Yaidana mona melenawamo yamu Goti loumalo, loto ádowe. ¹⁷ Efe ádami mona muki ya moda nosámami mona nefa, ido nosámami mona ma ya lofo folámenami mona ya ne.

¹⁸ Ido Gotidokati oloto piyamo wenena muki ya nosámami mona melemo idámamo ne. E'e, Goti Nalafo yakafo koto kiyaba o gedainako, nosámami aboga yakafo

olámenagoliye, loto kolife lo minone. ¹⁹ Lamo ya Gotidokati oloto piyone, loto kolito, ido mikaleka wenena, neta-mata, muki ya nosámami aboga kemanau ya minae, loto kolife lo minone.

²⁰ Ido Goti Nalafokafo lumuto ya ona kula abogaki kutifina oto minenune, loto lutekate olu lamena o ledaiye, loto kolife lo minone. Ido ona kula aboga lulau mino edonimo, ya Nalafo Yesu Kilisto lulau ya mino edonimo ne. Ya we ya Goti ona kula nemo, ya kofawa minowaminowa oto minomo dinumo aboga ne.

²¹ Nomilipane kefolao, wenena mate neta yaidana-amaidana yamu koliti koubanaba o edamo neta ya linate ukadi-oudi-luti-kati koti kiyaba oti fulo gegeitalo. Modae.

2 Yoni

Yonikafo mono wena ma lufuwa wi fulo edami ka Komu Ka

Lufuwa amau ya Yesu ege-ege moinami we Yonikafo aimola kuliya ya lufuwa wiyámaifa, ka maninigu nemo wenena yate Yonikafo ona lufuwa wiyami ne, loti lo-lo ae. Amo ya kuwolafo yamu kolito kuliya ya lufuwa wiyámaife? Ya kolife ádone. Etito mona yaidana oto meletoto eti loto lufuwa wiyami, Gotikafo iyaina o kedami wena, namo kiyaba we, we kilofu ya kamoki ido nomilipaka yaki lufuwa ama ya wi fulu gedowe, loto lufuwa wiyami, ya mono wena ma kuliya ádami yamu lifemo, ido Yesu wenenala Esia eba malo ya monolo mau wi-wi amo yamu kolito kulini olu faluku gedeto, wenaki nomilipalaki yamu limo ya asa wiyami ka life? Aya yaki ya kolife ádone.

Lufuwa ama wiyaiyu yau sete-mulude gimi-gimi onimo mona ya Goti ka lido meyalo meletoto moni minonimo mona yamu loto, ido Yesu kala kuwa ona kula koli fulititi, mono ka ailo ma api gilibamo wenena yamu fuka ka auma wito loto api gilibami ne.

Lo oloto melami ka

¹⁻² Aiyo, Gotikafo iyaina o kedami wena, namo kiyaba we, we kilofu ya kamoki ido nomilipaka yaki lufuwa ama ya wi fulu gedowe. Eyalo.

Namo sene-mulune ona kula gimi minomo ya namoko minámaiye. E'e, ka ona kula luteu mino ledami ya lamodoka minowa-minowa oto mino ledenagolinako, yamu ka ona kula kolife lo minamo wenena muki yateki sete-mulude gimigimi o minone.

³ Metefo Gotidokati ido Nalafo Yesu Kilstodokati ya nasafili mona ido milumate kolami mona ido you amene mona ya mino ledenaiye. Etito ya mona ona kula ido setemulude gimi-gimi omo idonimo mona yaki moda mino ledenami ne.

Sete-mulude gimi-gimi enumo ka

⁴ Ena nomilipaka mate Metefokafo ka lolomaido meyalo meleti ka ona kula kanulalo moni minamo ya geyeto sene-muluneu alikani naba-naba owe.

⁵ Ido wena, oiya ama ka lokomomo ya kofawa minámaiye. E'e, kana akaimati kolimo idonimo ka yama sete-mulude gimi-gimi okele, loto lokomowe. ⁶ Ido sete-mulude gimonimo mona ya Goti ka lido meyalo meletoto moni minonimo mona ya ne. Aya monawalo moni mino, loto lo melami kawa ya kana akaimati moda kolimo idanimo ne.

Yesu Kilsto kala olu kiki lenumo ka

⁷ Ena kote wiyamo wenena mumudi ya Yesu Kilsto mikaleka ukanaki oloto piyaiye, loti koli fulu gegeitamona wenena ya mika negu-negu minomo wae. Yaidana amo wenena kote wiyamo ya Kilsto kuwolafo ona minae. ⁸ Etito ya lono olonimo meina ma ya u kopa otenaiye, loti linanimotina ya koti kiyaba o-o minalo. Etiti minoti aiga kulawa faitimo ya olunawamo ne.

⁹ Wenena ma ya Kilsto ka mono api lilibami kalo moni minámoti, uti ka ailo malo ekelamo wenena ya Goti mino gedámaiye. Ido api lilibami kalalo moni-moni amo wenena ya Melafote Nalafote lakoina mino gedaito ya minae. ¹⁰ Wenena ma ya mono kawa olu minámamo wenena ya linatedoka oti ka mono api gilibinune, loti lenawamo ya linate ya E'e, loti aiyo-koiyo ka ma logimámalo. Ido numudeu idalo, loti koina wi gedámalo. ¹¹ Yaidana amo wenena koina wi gedenawamo ya nosámami lono olu-olu amo ya ani olu faka lenagilae.

Onowaleka ka

¹² Ena ka liliga muki ya faifa nefa, oiyokafo ailalo lufuwa winae, loto eleka nofaiye. E'e, sete-muludeu alikani mona yakafo faitenaiye, loto oto linateki lakoina minoneto ya wetekafo lokoli-fakoli enune, loto kolowe.

¹³ Ena kamo atekafo Goti iyaina o edami wena nomilipala yamate aiyo-koiyo ka fulo gede minae. Modae.

3 Yoni

Yonikafo mono we ma kuliya Gaiyusi ya lufuwa wi fulo edami ka Komu ka

Lufuwa amau ya Yesu ege-ege moinami we Yonikafo aimola kuliya lufuwa wiyámoto, faifa Gaiyusiyo, namo kiyaba we, we kilofu ya lufuwa ama wi fulo kedowe, loto limo ne. Wewa Gaiyusi ya Goti lonola olamo wenena ani olu faka loto, kiyaba o gedami mona melami yamu ebola lifa, ido we ma Diyotelefese mona melami yamu fuka ka lo edami ne.

Lo oloto melami ka

¹ Aiyo, sene-mulune komomo we Gaiyusiyo, namo kiyaba we, we kilofu ya lufuwa ama wi fulu kedowe. Eyo. Namu sene-mulune ona kula kumu minowe.

² Sene-mulune komomo we, kamo ouga lalo minomo dito minami yamaidana oto ukaga yaki neta kilámoto, netaka-mataka muki yaki moda laloko minomo dito minenaiye, loto kamomu kolito Metefo loumu-umu o minowe. ³ Kamo ka ona kula kanulalo moni-moni o minanimo we, ya mono wenenate liligaleka oti ka ona kula meyalo meletoko minanimo yamu lo oloto melamo ya kolito sene-muluneu alikani nabanaba owe. ⁴ Nomilipane ka ona kula kanuwalo moni minamo ka ya kolito sene-muluneu alikani naba-naba o minomo ya alikani omo mona ailo makafo olu fulu edámenagoliye.

Gaiyusi mono lono lalo olami ka

⁵ Aiyo, sene-mulune komomo we, kamo mono wenenate kiyaba o gedanimo ya faigati afa, koina wi gedena, loto olu lalo o gede-gede animo mona ya lalo neta ne.

⁶ Wenenawa yate monolo mau wi-wi agu yau seka-muluga gimanimo mona yama lo oloto melae. Aya wenenawa nune, loti kolinawamo, ya kamo Goti lalo eyenami mona yamu kolito ani olu faka lo gedeto gilifi melageto unawamo ya lalo enagoliye. ⁷ Amote Wekola kuliya yamu koliti inanimu ebanina fulititi ya mono kolámamo wenenadokati neta ma olámoti, faifa mono lonodo wanako, ⁸ yamu lalimo yaki ka ona kula upatenami lonowa ya lakoina olu-olu o minenune, loto yaidana enawamo wenena ya koina wi gedeto ani olu faka lo gede-gede okele.

Diyotelefese mona nosámami melami ka

⁹ Ena monolo mau wi-wi amo wenena ya ka ma lufuwa wi fulu gedofa, Diyotelefese ya kiyabani we komu we minenae, loto ka ya koli fulitito koina wi ledámoto, ¹⁰ ka nosámami ilulu kuto kamade ki-ki o minami ya lamoko o ledámaiye. E'e, mono wenenate ma ato ya amo yaki koina wi gedámaiye. Ido wenena mate koina wi gedene, loti amo, ya amokafo E'e, loto monolo mau minaguti ya gilifi feka mele-mele o minaiye. Yamu namo otoma ya monala yamu lo oloto melenagolowe.

Demitiliusi mona lalo melami ka

¹¹ Ena sene-mulune komomo we, nosámami mona ya ege moinámo. E'e, mona lalo yako ege moino. Moná lalo mele-mele o minamo wenena ya Gotidokati oloto piyamo minae. Ido mona nosámami mele-mele o minamo wenena ya Goti eyefe ádamo minae.

¹² Demitiliusi monala lalo yamu wenena muki lo oloto melato, ido ka ona kulau yaki monala oloto piyami, ya lamo yaki monala lo oloto mele minonimo ya ka ona lo oloto melae, loto lamomu ya moda koli minane.

Onowaleka ka

¹³ Ena ka liliga muki ya faifa nefa, oiyoki no lumuki yakafo lufuwa winamo lalo neyámaiye. ¹⁴ Aiga kefolá kamodoka oto keyenae, loto kolonako, yamu o fedoneto wetekafo lokolifakoli enaliye.

¹⁵ You amene mona ya mino kedenaiye.

Yowote wenena amau minamo ya aiyo-koiyo ka fulo kede minae. Ido kamo ya yowote wenena auwauka minamo ya kulini katoto aiyo-koiyo ka fulo gedonimo ya logimo. Modae.

Yuti Yutikafo mono wenena lufuwa wi fulo gedami ka Komu Ka

Yuti ya Yesute Yemusite kunalafo minoto (Matiu 13:55, Maki 6:3), ya Yesu koli kikito umamo wenena lufuwa wi fulo gedami ka ama ya ne. Wenenawa minadoka ya suki ka api gilibamo wenena oti, ya Yesu koli kikito umamo kanulaloti ika o gedetenawae, loto mono wenenawa ya fuka ka logiminae, loto lufuwa ama ya wi fulo gedami ne.

Lo oloto melami ka

¹ Aiyo, linate Metefo Gotikafo iyaina o gedami wenena amo lulau mino edamo ya siya-muluna gimaito, Yesu Kilistokafo kiyaba lalo o gede-gede imo wenena ya namo Yuti, Yesu Kilisto kouba-nabala we, Yemusi kunalafo ya lufuwa ama wi fulo gedowe. Eyallo.

² Milumatina kolami mona ido you amene mona ido siya-muluna gimami mona ya linatedoka oto dito mino gedenaiye.

Koli kikitonimo ka olu kopaitamo wenena kanina (2 Pi 2:1-19)

³ Sene-mulune gimomo wenenane-motao, linateki lamoki olu lawoko o ledeto olu omude kami mona yamu lufuwa wi fulo gedenae, loto auma wito kolofa, ido oiya ama ya koli kikitonimo ka, felegaga wenenala kamena lawoko adeu melami ka ya linatedoka u kopa utenaiye, loto kati oluto ya linate auma witi kawa kuwa kuwolafo kanina ya yoto meleti olufe lo gedalo, loto lufuwa wi fulo gedenae, loto aumafofo loto kolito minowe. ⁴ Yamu kolalo. Wenena ma Goti meni umamo wenena ya momona oti kiliyatigu diti minae. Aya wenena ya Wekolate Yesu Kilisto kiyaba we lawoko ya mesafa wi umuti, Goti nasafilila olu ailo iti, nasafili moda lumutaima nenako, yamu kopa mona faifa melokele, loti eti o-o amo wenena ya minae. Aya wenenawa lifima ka moda itibito giminagoliye, loto komu adeina mono lufuwa wiyagu ya nemo ne.

⁵ Ido linate ya namo ka lenagolomo ya muki moda koli fuli lo minafa, ido namo ya kofa olu kanido itoneto kati ki minenawae, loto eti loto logiminagolowe. Kolalo. Wekolakafo Isilaeli wenena mau naba ya Isipi mikaloti eflito gilimito oto, ya aiga koli kikito umámamo wenena ya ginito olu kopa o gedami ne. ⁶ Ido enisole yaki inanimi kiyaba lono gimami ya koti kiyaba ámoti, inanimi ebanina fulitamo yamu ya kamena nabalo lifima ka itibito giminamo ya kiyabawa o minenawae, loto nela gedimo minowa-minowa enami nelakafo wi gedeto, ya sini kamulu piyaigu yau fulo nelalo gedeitami ne. ⁷ Ido numuna meya Sodomu ido Gomola, ido ma filiga-filiga minomo wamo yaki moda aya wenenawa yaidana oti kopa olu onamo mona meleti, ya ukani yo lito kopa-kopa olu onamo mona ailo ona melema u-u amoma nenako, yamu lifima ka itibito gimaito, yoku lo fuli lamo yowa ya moda minowa-minowa omo idami yo yama olu lilibi minaiye.

⁸ Ena ayaidana oto wenena ama famo kamo wenenawa yate ukani olu kopa o gedamo yako minámaiye. Wekola aumala yaki ya mesafa wi umuti, ido lamedo minamo we yaki kamani ki-ki o minae. ⁹ Eti o minafa, ido Goti enisole kiyabani we wenaba kuliya Maikoli yakafo Mosese kono ukana yamu Satani yate moila fiyami kamenalo, ya kamana kito lifima ka itibito loumunae, loto kolami keina ito, ya Wekolakafo moda lifima ka itibito kumunagoliye, loto loumami yako ne.

¹⁰ Eti loto yako loumaifa, ido wenena ama ya ka monawa kolife ádamo neta ya kopa kamana ki-ki o minafa, ido mona muki eyamo mona yama ya nema-kefa kani-manini

minámami neta yaidana oti faifa lunikafo koliti meyalo mele minamo monawa yakafo olu kopa o gede minaiye. ¹¹ Aiyoy, wenenawa egaidana enawamo ne? Ya we ya Adamu nalafo Keini kanulalo moni minae. Ido kifana-koukame yamu koliti, ya Beyo nalafo Balamu koli kopaitami monawa ya kopa melemo wae. Ido Lifai nakulafo Kola eleka fiyami monala melamo yakafo moda muki ya u kopa ona wamo ne.

¹² Linate mono wenenatinaki mau witi setimuludi gimamo kobina ofo ki nenawagu ya aya wenenawa kiliyatigu ya minoti, fuma wi gedami neta yaidana oti ya koli kolámoti, linateki lakoina no-no afa, ido inanimoy ukani yako kiyaba o-o minae. Eti amoy wenenawa ya limu oto mau wito ko winae, loto ifa, epekafo olu upatito ko wiyámami yaidana oti minae. Ido yá ma ilawa liyami kamenalo ya ilawa liyámoto, moda fulutaito ya mona lufawaki atae lo fulitamo yaidana oti, ya kamena lele fulutamo wenena ya minae. ¹³ Ido kuwo no sato nabanaba ito ketufula olumo mulalo kesa imo yaidana oto amoy ukanido kolamo mona ya mele minae. Ido ukulu moinami yaidana oti minamo wenenawa ya sini naba-naba ge ona dimoy ebau minowa-minowa oti minenawamoy eba yakafo moda kiyabani imo ne.

Meina nosámami olunawamoy ka

¹⁴⁻¹⁵ Ena Adamu kedemelaido, yalotiy oloto piyamoy wenena faifu (5) ya oloto piti diti nomilipani kedetiy fulu utiy utiy omo wato, aigay ya Enokuy oloto pito minami we yakafo yaidana wenena yamuy etiy loto lo mele gedami ne:

Kolalo. Wekola otoy ya wenena mukiy lifimaninay kay itibitoy giminaey, loto enami ne.

Eti enami, yay meni umamoy wenena mukiy yate meni umutiy, yay iluluy kutiy meni umamoy mona kopay mele-meley o minamoy yamuy, ido mona nosámami melamoy wenena yate meni umutiy kay nosámami mona-monay aumay witi lo ede-edey o minamoy yamuy, yay koliti sefe lenawae, loto monaninay olu oloto pi gedenaey, loto enami ne. Eti enami, yay felegagay enisolelay mau naba-nabay tauseni-tauseniy yakiy gilimitoy enami ne,

loto adeinay we Enokukafoy limoy kay yamay u yay wenenawaloy yay wiyami ne.

¹⁶ Wenenaway yay seni-muluniguy koliy nosámamiasamami oti, ido kay nosámami momonay kay lo yalekay wakay oti, ido inanimoy ukani-luni-kani laloy kolami monay meyaloy mele-meley oti, ido inanimoy kadinaniy fitiy wenikafoy kulini olu fakay lo-lo oti, ido wenena matay ade olu fakay lenawae, lotiy kay maguy-saguy mele gimiy-gimiy amoy, yaidanay monaloy yay moni minae.

Koliy kikitonimoy monay yakafoy olu aumay wi ledami kay

¹⁷ Ido linate senemuluney gimomoy wenenanemotao, Wekolatay Yesuy Kilistoy aposololay kay komuy lotamoy yamay kofay kani kitiy koliti minaloy. ¹⁸ Kamena alitenaide yay wenena matay kay koliti kolámotiy kiya o edenawamoy wenena oloto piti, yay inanimoy ukani-luni-kani laloy kolami monay, Gotiy meni umamoy monaloy yakoy meyaloy melemo unawamoy ne, lotiy logimitamay ne. ¹⁹ Aya wenenaway yate monoy wenena iyay mele fokiy gedamoy, yay Gotiy Ounay yay minoy gedámami ne. Mikalekay oniy yakoy minoy gedaiye.

²⁰ Eti o minafay, ido senemuluney gimomoy wenenane-motao, linate koliy kikitinay felegagay onay nemo yay numunay lagi aumay wiyami yaidanay oto ne. Aya yamoy yay linanimoy oudiy-lutiy-katiy olu aumay wi gedagetoy, yay oti meletiy enawamoy monatina kulay yakoy mulaloy mulaloy oti melemo idaloy. Eti oti yay Gotiy loumutiy, yay Ounay Felegagay lulay minoy edetiy loumutikoy minaloy. ²¹ Wekolatay Yesuy Kilistoy milumatay kolami monay yakafoy omuday olu kofaway minoway-minoway o ledenami ne, lotiy kiyabalay oti minotiy, yay Gotikafoy siyamulunay gimami monay yay linanimoy ukadi-oudilutiy-katiy kotiy kiyabay otikoy minoy edaloy.

²² Ena monoy koliy kikitenubey, koliy fulitenubey? lotiy kani ligiy-ligiy kiyamoy wenenay yay milumani koliti aniy olu fakay laloy. ²³ Yokuy unawaguy yautiy alakoy ika fekay o gedetiy olu omuni kaloy. Ido malekay inanimoy ukani-luni-kaniguy nemo monakoy melamoy, yay ukadeloy

owo fuma ona wiyami yamaidana oto nemo yamu aya monawa ya eleka naba-naba fi umuti, koliya koliti wenenawa milumani kolalo.

Goti ebola lenumo ka

²⁴ Ena linate uteba witenawae, loto koto kiyaba o gedami we, aimola lamenalalo onobalalo ya moda lifimani minámage to alikani naba-naba oti minenawae, loto etito ayalo mele gedenami aumala mino edami we, ²⁵ Goti lawoko nemo we, olu omude kami we, ya Wekolate Yesu Kilistodokati moda kuliya naba-naba, ido kiyaba we wenaba aumala, ido mika kosina neta-mata muki-muki kiyaba o gedami aumala, ido neta-mata enae, loto eti enami aumala, ya komu adeina kamena minámaigu mino edami yakafo moda ayaidana otoko mino edemo uto uto, oiya ama yaki, ido aiga yaki, moda ayaidanako minowa-minowa otoko mino edemo dito nemo ne. Onae.

Oloto Piyami Ka Yoni oloto pi umami ka Komu Ka

Yonikafo kuwo nokafo ogona imo eba kuliya Patimosi yalo nelau minami kamenalo ya famoidana kaigu Yesu ya neta ma o fedenami olu oloto pi edaito ya kaiye. Netawa kami ya Yesukafo Sataniki wenenalaki olu afima o gedainako, Yesu koli kikito umonimo wenena Gotikafo olu lalo o ledeto, eba lalo lumunaiye, loti auma witi koli kikito umumo walo, loto Yesu wenenala keina naba kolamo ya api gilibito lufuwa ama ya wiyami ne.

Yonikafo lufuwa ama wiyami ka monala

¹ Adeina afimalekati ka ama ya falukuto mino oluto ami nenako, Gotikafo aiga fedenami neta alitenami ya kouba-naba amo wenenane kolinawae, loto Yesudoka olu oloto pi umaiye. Olu oloto pi umaito, Yesukafo ya enisolela namo Yoni minodo ilifaito oto neta oloto pi nomaiye. ² Neta muki oloto pi nomaito eyomo ya Goti kala yaki, ido Yesu kala yaki ya ona kula ne, loto lufuwau ama ya wiyowe.

³ Kamena naba alitimo yamu welaloti lonomaito, lufuwa wiyomo kawa ama ya katenami we ya alikani naba ageto ido kawa koliti meyalo melenawamo wenena yaki ayaidana oti alikani naba enagilae.

Setinane, loto fulu gedami ka

⁴ Namu Yonikafo Esia mikau yau numuna meya maleka seweni (7) yalo monolo mau wi-wi amo wenena ya lufuwa wi fulu gedowe.

Adeina afimalekati minomo dito, ido oiya minoto, ido aiga enami we nedokati, ido ouna seweni (7) ya ekeina folomolalo minamo nedokati, ⁵ ido Yesu Kilisto Metefo kala kuwa efe lotoko lo oloto melami we, folaiguti kofa nedito komu melami we, mikalo kiyaba we wekudi kiyabani we wenaba minami we nedokati ya nasafili mona ido you amene mona ya mino gedenaiye.

Yesu siya-muluna lumuto folaito, wanula yakafo monate nosámami nela wi ledaido yaloti efili ledeto, ⁶ Gotine Menefo ya kouba-naba o edenawae, loto kiyaba we wekudi wenenala, ido yokila ki umonimo wenenala bulu ledaiye. Amo lamenala naba-naba ido aumala naba-naba mino edamima ya moda minomo dito minowa-minowa oto nemo ne. Ona.

⁷ Moda enami kamenalo ya limulo ageto wenena muki omunikafo eyenawamo ne. Ido yá yofolo ofamo wenena yaki eyenawamo ne. Ido wenena muki mikalo minamo yate amomu kufu nema naba-naba enawamo ne. Eti enamile. Onae.

⁸ Wekola Gotikafo eti loto limo, Kana ona afimalekati nanimone ya minomo oto, ido aiga afimaleka muki neta fulu lenami kamenalo ya minenamo ne, loto limo ya amo ya adeina afimalekati minomo dito, ido oiya yaki minoto, ido aiga ya enagolimo ya aumafofo aboga ya ne.

Famo yaidana oto ona omunalo oloto pi umami ka

⁹ Namu Yoni linate koinanibo minomo ya Yesu lulau mino edonimo yamu linateki koina wito keina naba kolamoidana oto keina naba koloneto, kiyabate we wekudi wenenala kiyaba o ledenami kamena ya you loto keina auma wito olu mofuto kiyaba o minone. Namu ya Goti kala, ido Yesu kala kuwa lo oloto melonako, yamu ane-kiyanelo oluti kuwo nokafo ogona imo eba kuliya Patimosi yalo fulu nedato minomo ne.

¹⁰ Minoneto, Wekola fo kamenala yalo Ouna mino nedaito, negeka yati ka nola naba

nemo bumu wekilofu nomu yaidana oto koloneto, ¹¹ eti lonomami, Neta eyenanimu ya monolo mau wiyamo wenena ya numunina meya seweni (7) Efesusi, Simena, Pegamumu, Taiyataila, Sadisi, Filadelifia, Laodisia yaleka ya lufuwa wi fulu gedo, loto lonomaiye.

¹² Lonomaito, wewa ka lonomami ya eyenae, loto eleyapa wito neta golikafo olufe lamo mulalo lamu mele-mele amo seweni (7) ya eyoneto, ¹³ ido neta mulalo lamu mele-mele amo neta minagu yau ma minaito, eyomo We Kula yaidana oto minami, ukanalo owo fana-fana ya kiyano lomami wito, ido kime golikafo olufe lamo ya ikiyalo wiyaiye. ¹⁴ Ido atela yowala ya nema kiyoba yowala kiyoba limo yaidana oto ido limu feke limo yaidana oto feke liye. Ido omuna ya yo famula yaidana oto ne. ¹⁵ Ido kiyana ya kapa bolonisi yoku kiyato falake limo yaidana oto lamena imo ne. Ido nola ya noila naba satimo nola yaidana oto ne. ¹⁶ Ido ana onaleka ukulu seweni (7) ya olu minami, ido wela yauti emi kaila fiyami onawala filiga-filiga wela fitami ya o feka aiye. Ido kola wela ya folilo fokafo loitami yaidana oto limo ne.

¹⁷ Wewa eyomo ya lumu fou loto kiyano ya folamoidana oto onomo ne. Ono minoneto, ana onaleka yakafo ukanelo oluto eti loto lonomami, Koline kolámo. Namo kana afimalekati nanimone ya minomo oto, ido aiga afimaleka muki neta fuli lenami kamenalo ya minenamo ne. ¹⁸ Namo ya kofawa mino-mino omo we ya minowe. Foloma nefa, oiya moda kofawa minowa-minowa oto minomo dito minowe. Ido fulumo wamo mona, ido folamo eba kuliya Eidisi yauki ya kiyaba we minowe.

¹⁹ Yamu neta moda eyanimu yaki, ido oiya nemo yaki, ido aiga oloto o fedenami yaki ya lufuwa wi melo. ²⁰ Ido ukulu seweni (7) ya ane onaleka yau oloneto eyanimu, ido neta golikafo olufe lamo mulalo lamu mele-mele amo neta seweni (7) ya eyanimu ya monawa lokomowe. Ukuluwa seweni (7) ya numuna meya seweni (7) yalo ya monolo mau wi-wi amo enisolenina ya minae. Ido feiya lamu (7) golikafo olufe lamo yama ya monolo mau wi-wi amo seweni (7) ya minae, loto lonomaiye.

2

Efesusika monolo mau wi-wi amo wenena lufuwa wi fulu gedami ka

¹ Ido ka ma enu wito etito lonomami, Efesusika monolo mau wi-wi amo wenena enisolenima ya etito lufuwa wi fulu edo.

Ka ama ya ukulu seweni (7) ana onaleka yau olu minoto, ido feiya lamu seweni (7) golikafo olufe lamo minagu yau moni-moni imo we kala ya ne. ² Eti limo, Linate mona melamo, lono auma witi olamo monatina ido luti-katigu auma witi minamo monatina ya koli minowe. Ido nosámamo wenena oti ya aposolo minone, loti lamo ya iya meleti suki monanina olu oloto piti seti-muludi gimámamo monatina ya koli minowe. ³ Ido namomu linate ya luti-katigu auma witi minoti ido keina o fedaito auma witi minoti ya aisa loti fulitámæ.

⁴ Eti amo nefa, neta mamu ligiya logimowe. Komu ya linate yate seti-muludi numu-numu minama nefa, ido oiya ya etiti minámæ. ⁵ Komu mona laloko mele-mele amo monatina yamamu kati kiti minalo. Seti-muludi olu eleyapa witi komu mele-mele amo monati ya kofa itibiti melalo. Ido seti-muludi olu eleyapa wiyámatoma namokafo minado oto neta mulalo lamu melemele amo netatina ya ebalalo yaloti olu fulitenagolowe. ⁶ Ido mona ma linate melamo ya lalole. Nikolasi ege melamo wenenala mona mele-mele amo ya linate eleka naba-naba ginami ya namoki eleka naba-naba nofaiye.

⁷ Wenena kani nemo yate kawa ya kolife loti kolalo. Ouna Felegagakafo monolo mau wi-wi amo wenena logimami kawa ya fokiti kolife loti kolalo. Wenena ya Satani fina fi ofoti olu afima o edenawamo ya Goti mina lalo lema negu yau ya ilawa kofawa minomo idamo ya nalo, logimoneto nenagilae. Lufuwa wi fulu gedo, loto lonomaiye.

Simenaka monolo mau wi-wi amo ya lufuwa wi fulo gedami ka

⁸ Ena ka ma eti loto lonomami, Ido Simenaka monolo mau wi-wi amo wenena enisolenina ya etito lufuwa wi fulo edo.

Ka ama ya we kana afimalekati aimola ya minoto, ido aiga neta muki fuli lenaido ya minami we komu folaifa, oiya moda kofawa minami we kala ya ne. ⁹ Linate keina naba kolamo ido mikalo neta ko ánamo wenena minamo ya koli minofa, ido kosinau neta yamu neta ko namo wenena ona ya minae. Ido linate kamani ki minamo wenena yamu koli minowe. Wenenawa yate, Yuda wenena mono monalalo mele minone, loti lafa, etito minámaito, Satani wenenala ona minae. ¹⁰ Ido keina naba linate olu mofunagilamo yamu koli kolámalo. Moda Satanikafo kepa mele gedenae, loto wenenala logimageto linate yauti mate ya ani-kiyanido oluti nela numugu fulo gedato, fo kamena teni (10) ukani ogofu koliti keina naba olunagilae. Ido aya kamenalo koli kolámoti, ka ona kula kanuwalo moni-moni o minoti folatoma, kokamu lalo kofawa minomo idamo kokamu ya giminagolowe.

¹¹ Wenena kani nemo yate kawa ya kolife loti kolalo. Ouna Felegagakafo monolo mau wi-wi amo wenena logimami kawa ya fokiti kolife loti kolalo. Wenena ya Satani fina fi ofoti olu afima o edenawamo ya kofa fulunawamo mona olu kopa gedenami ya moda ogoufámenaiye. Etito lufuwa wi fulo gedo, loto lonomaiye.

Pegamumuka monolo mau wi-wi amo wenena lufuwa wi fulo gedami ka

¹² Ena ka ma eti loto limo, Ido Pegamumuka monolo mau wi-wi amo wenena enisolenima ya etito lufuwa wi fulo edo.

Ka ama ya emi onowa filiga-filiga wela fitami nemo olami we kala ya ne. ¹³ Linate numuna meya nabau onoti nediti minamo yalo Satani ekeina folomola ne, loto koli minowe. Etito nefa, linate koli kikito numuti fulo nedámæ. Fulo nedámoti, ido numudi meya nabalo Satani lono olu minami yau Antipasi kane kune efe lotoko lo oloto melami we ya ofo folamo kamenalo yaki linate koli kikito numuti fulo nedámæ.

¹⁴ Etito nefa, ido neta-mata mamu ligiya logimowe. Linate minagu yau liligate Balamu kala api gilibami ya meyalo melae. Balamukafo ya Balaki Isilaeli wenena kani oluto weni-neta suki goti gimamo ya noti, kopa-kopa olu onamo mona melenawae, loto mona nosámami ya api gilibaito melenawae, loto mona api ilibaito ilulu kuto gilibimo idami ne. ¹⁵ Ayaidana oti wenena ma linate minagu ya Nikolasi api gilibami kala ya meyalo melamo wenena minae. ¹⁶ Yamu setimuludi olu eleyapa witi melalo. Eti ámatoma, linate minadoka alako oto emima weneu nemo yakafó wenenawaki fina finagolowe.

¹⁷ Wenena kani nemo yate kawa ya kolife loti kolalo. Ouna Felegagakafo monolo mau wi-wi amo wenena logimami ka ya fokiti kolife loti kolalo. Wenena ya Satani fina fi ofoti olu afima o edenawamo muki ya kosina kobina kuliya mana faluku nemo ya gimito ido kifana kiyoba limo yalo kuliya kofawa lufuwa nemo ya olunami we aimola yako kuliya kolinami ya giminagolowe. Lufuwa wi fulo gedo, loto lonomaiye.

Taiyatailaka monolo mau wi-wi amo wenena lufuwa wi fulo gedami ka

¹⁸ Ena ka ma eti loto limo, Kamo ya Taiyatailaka monolo mau wi-wi amo wenena enisolenima ya lufuwa wi fulo edo.

Ka ama ya Goti Nalafo omuna ya yo famula yaidana imo ido kiyana ya kifana bolonisi falake limo yaidana oto nemo kala ya ne. ¹⁹ Linate mona melamo ya setimuludi gimamo monatina, koli kitito nomamo monatina, mono wenena ani olu faka lamo monatina, luti-katigu auma witi minomo wamo monatina ya koli minowe. Ido komu monawa mele-mele ama nefa, oiya mona melamo yakafó kana mona melamo yama olu afima o edaiye, loto koli minowe.

²⁰ Etito nemoma nefa, ligiya ma logimowe. Wena ma Yesebeli ya namo polofete wena minowe, loto limo wena yamu kolito koito faifa minenaiye, loti lo minae. Aya wenawakafo lonodo wenenane suki ka api gilibito, kanu lalotokati ika o gedaito, kopanapa ono-ono amo mona meleti, ido suki goti kobina ofo ki edamo oluti no-no amo mona melae. ²¹ Namu ya monala fulo edeto, siya-muluna olu eleyapa winaiye, loto kiyabala o minofa, E'e, loto eti ámaiye. ²² Yamu moda ukana ogofu naba-naba neta kilami ya olu mofu edenae. Ido mate wenawaki kume-ugele mona melamo ya monala meni umuti seni-muluni olu eleyapa wiyámatoma ukani ogofu gimito keina moda naba-naba giminagolowe. ²³ Wenawa ege melamo ya nomilipala yaidana oti amo ya muki gini foloneto monolo mau wi-wi amo wenena muki ya namo ya wenena muki kani-maninigu, ido senimulunigu koli fuli lito mona melenawado yamu lifima itibito giminagolomo we ya minaiye, loti kolinagilae. ²⁴ Taiyataila numudo wenena liliga minamo ya ka logiminagolowe. Kolalo. Linate wenawa kala meyalo melámoti Satani kala ya falukamile, loti lamo kalawa ya linate koli kikitámamo keina ma olu mofu gedámoto ²⁵ linate neta olamo ya aumafofo loti olu minomo enamo kamenalo walo.

²⁶ Linate wenena ya Satani fina fi ofoti minoti olu afima o edenawamo ya monane meyalo melemo uti kamena fuli lenami yalo Menefokafo aumala nomami yaidana oto mikau-mikau wenena kiyabani wenaba minenawae, loto auma giminagolowe. ²⁷ Ido auma umunamo we yamu eti limo, Kolobo gedimo ainikafo olufe lamo ya olu minoto auma wito kiyaba o gedenaiye. Ido we ma kaba masa ofaito foki-naki imo yaidana oto ginito foki-naki enaiye, loto ka mono lufuwau (*Sng 2:9*) ya nemo ne. ²⁸ Ido yako minámaiye. Ukulu Moikabo yaki giminagolowe. ²⁹ Wenena kani nemo yate kawa ya kolife loti kolalo. Ouna Felegagakafo monolo mau wi-wi amo wenena logimami ka ya fokiti kolife loti kolalo. Lufuwa wi fulo gedo, loto lonomaiye.

3

Sadisika monolo mau wi-wi amo wenena lufuwa wi fulu gedami ka

¹ Ena ka ma eti loto lonomami, Ido Sadisika monolo mau wi-wi amo wenena enisolenina ya lufuwa wi fulu edo.

Ka ama ya Goti ouna seweni (7) ido ukulu seweni (7) ya olu minami we kala ya ne. Linate mona melamo ya koli minowe. Wenena yate geyamo omuni ya kofawa minae, loti kolafa, ido linate moda fulutae, loto koli minowe. ² Menefokafo mono wenenane mona efe lotoko mele-mele enawae, loto limo ka linate meyalo melámamo ya koli minowe. Yamu oku onaguti nediti, monatina kefo efema lalo nemo ya adu fulunagolimo ya olu auma wi edalo. ³ Ka mono ya api gilibato, kolitamo yama kati kiyalo. Kawa ya meyalo meleti seti-muludi ya eleyapa wiyalo. Etiti oku onaguti neidámatoma namo enamo kamena ya kolámoti minanako, linate minado ugele we yaidana oto enagolowe.

⁴ Etito nefa, Sadisi minamo wenena yauti wenena liliga ukanido owo olu fuma wiyámamo ya mono wenenala mona lalo melanako, yamu ukanido owo feke limo wi gedoneto namoki koina wito moninagolone.

⁵ Ido ayaidana oti wenena ya Satani fina fi ofo minoti olu afima o edenawamo ya ukanido owo feke limo wiyato, kulini ya kofawa minomo idamo bukuku yauti kulini ya kilili o gedámenagolowe. Ido Menefoki enisolelaki omunido wenenawa ya namo wenenane minae, loto lo oloto melenae. ⁶ Wenena kani nemo yate kawa ya kolife loti kolalo. Ouna Felegagakafo monolo mau wi-wi amo wenena logimami ka ya fokiti kolife loti kolalo. Lufuwa wi fulu gedo, loto lonomaiye.

Filadelifiaka monolo mau wi-wi amo wenena lufuwa wi fulu gedami ka

⁷ Ena ka ma eti loto limo, Ido Filadelifiaka monolo mau wi-wi amo wenena enisolenina ya lufuwa wi fulo edo.

Ka ama ya felegaga nemo we ona kula nemo we anau yau Defiti kanu winami oiyola ki ya olu minami we kala ya ne. Amokafo kanu winami ya we makafo kunami ya ogoufámaiye. Ido kanu kunami ya we makafo winami yaki ogoufámaiye. ⁸ Linate mona mele-mele amo ya koli minowe. Aumatina naba minámaifa, ido kane ya meyalo meleti, kuline ya olu faluku nedámamo ya koli minowe. Yamu moda omunido kanu wi gedomo ya we makafo kanuwa kunami ya ogoufámenaiye.

⁹ Moda Satani mono wenenala, Yuda wenena mono mona ya mele minone, loti lafa, eti ámoti suki lamo wenenawa ya linate kiyenido oti kiyani umola fiti linate Yesu siya-muluna gimami wenenala ya minae, loti kolinagilae, loto eti o gedenagolowe.

¹⁰ Linate you loti kiyaba minoti keina auma witi moufalo, loto logimito melomo kane ya meyalo melamo yamu keina yakafo mikau-mikau wenena muki kepa mele gedenae, loto enami ya linatedoka otenaiye, loto kiyaba lalo o gedenae.

¹¹ Kofa itibito enamo kamenane adu melaiye. Wenena mate kokamuti olunawamo ya olu ipotenawae, loti koli kikito nomamo ya aumafofo loti olu minalo.

¹² Wenena mate Satani fina fi ofo minoti olu afima o edenawamo wenena ya namokafo Goti wenenala kiyaba o gedami ebau yau kifana lagi yaidana oto olu nedi gedenae. Ido aya ebalo yalo minoti minomo diti fuliti ámunagilae. Ido Gotine kuliya yaki, ido Gotine numuna meya naba kuliya Yelusalemu Kofawa Nemo ya kosinauti Gotine nedoka lumunami kuliya yaki wenenawadoka kuliniwa ya lufuwa winagolowe. Ido namo kuline kofawa yaki ya amodoka lufuwa winagolowe. ¹³ Wenena kani nemo yate kawa ya kolife loti kolalo. Ouna Felegagakafa monolo mau wi-wi amo wenena logimami ka ya fokiti kolife loti kolalo. Lufuwa wi fulu gedo, loto lonomaiye.

Laodisiaka monolo mau wi-wi amo wenena lufuwa wi fulu gedami ka

¹⁴ Ena ka ma eti loto lonomami, Ido Laodisiaka monolo mau wi-wi amo wenena enisolenina ya lufuwa wi fulu edo.

Ka ama ya we ona kula aboga minami, Goti kala kuwa ya ona efe lotoko lo-lo imo, netamata muki Gotikafo olu oloto piyami neta ya kiyaba we imo kala ya ne. ¹⁵ Linate kouba-naba o nedamo monatina ya moda koli fuli lotomo ya auma witi kouba-naba o nedámafa, ido meti nomámamo ne. Namu kolomo ya linate meti numunawafe, ido auma witi kouba-naba o nedenawae, loto kolofa, ¹⁶ ido faifa mulitiko minamo auma witi kouba-naba o nedámoti meti nomámanako, yamu no mumusiko limo yaidana oto weneu yauti umu kili fulu gedenagolowe.

¹⁷ Linate eti lamo, Lamo koukame muki neta ogofuto ko noninako, neta mamu moni wilámone, loti kati ki minafa, ya mino nosámoti, wenena milumati kolinawamo minoti ya neta ko ánamo minoti, omuni likami wenena minoti, apako minoti minamo yamu kolife loti kolámae. ¹⁸ Yamu logiminagolowe. Kolalo. Neta ko nenumo minenune, loti lenawamo ya namodokati kifana goli yoku kiyato, moita ukanalo witámami netawa lalo ona ya meina fiyalo. Ido linate ya ukani apako nemo ya olu falukunune, lotima oti ukanido owo feke limo ya namodokati meina fiyalo. Ido omunido filato, omudi kofa falatenaiye, lotima kefa nowala omunido filinawamo ya namodokati meina fiyalo.

¹⁹ Namu sene-mulune gimomo wenena mona nosámami melatoma ya goduto olu efe lo gede-gede owe. Yamu linate auma witi setimuludi olu eleyapa wiyalo.

²⁰ Moda kolalo. Namu kanudo feka ya nedi minoto kesoba-kesoba wi minowe. Ena makafo none kolito kanu wi nedenamí ya numunau yau dito wete-neta amoki noneto ido amo ya namoki nenagoliye.

²¹ Namokafo Satani olu afima o edeito oiya Menefo kiyaba o gedami folomola yalo lakoina amedoto minomo yaidana oti Satani fina fi ofo minoti olu afima o edenawamo

wenena kiyaba o gedenamo folomolo namoki amedoti lakoina kiyaba o gedenune, loto logimowe.

²² Wenena kani nemo yate kawa ya kolife loti kolalo. Ouna Felegagakafo monolo mau wi-wi amo wenena logimami ka ya fokiti kolife loti kolalo. Lufuwa wi fulo gedo, loto lonomaiye.

4

Kosinau Goti kuliya olu faka loti ebola lamo ka

¹ Namu netawa ya koto koli fuli loto, moda kosinau yalo kanu ma godu nemo ya kowe. Ido nolama bumu wekilofu nomu yaidana oto komu kolomo yamakafo kofa loto eti lonomami, Kamo umalo ido. Idageto neta ma aiga oloto pito fedenami kiliboneto ya kenane, loto lonomaiye. ² Eti loto lito, ayalo Ouna Felegagakafo mino o nedaito, omunelo ya kosinau yau ekeina folomo ma neto yalo we ma amedoto minami ya eyomo ne. ³ Amedoto minami kola-wela ya kifana lalo ma nemo kuliya yasipa yaidana oto falake lito, ido kifana lafama kuliya koniliyani yaidana oto falake limo ne. Ido fuweba ma kifana yaila limo kuliya emelali yaidana oto nemo yakafo ekeina folomola olu ogona o edeto nemo ne. ⁴ Ido ekeina folomo ma ya tuwedi-fo (24) nemo ya ekeina folomowa ya olu ogona edeti minato, ido yalo we kilofu kulini we tuwedi-fo (24) amedoti minamo ya ne. Wewa ukanido owo feke limo witi, ido atenido ya kifana golikafo kokamu olufe lamo mofuti minamo ne. ⁵ Ido ekeina folomolawa yalekati kopana imo eyoneto, kalake lumuto nola naba limo ya kolomo ne. Ido folomolawa kolaleka ya feiya lamu seweni (7) ya lamena o minamo ne. Feiya lamuwa ya Goti ouna seweni (7) ya minae. ⁶ Ido ekeina folomolawa kolaleka yalo neta kuwo no yaidana oto no keyamula wilito kamamuni keletu lamena ku-ku limo yaidana oto nemo ya eyowe.

Ido ekeina folomolawa muliti neto ogona o edeti filiga-filiga minamo neta omuni kofawa nemo fo (4) minomo wamo ya ukani konidoka ido menidoka yaki omuni so loto nemo ne. ⁷ Netawa omuni kofawa nemo neta ma ya kolawela kula-laiyoni kelaiye. Ido ma ya kola-wela bulumakau we kelaiye. Ido ma ya we koni-weni kelaiye. Ido ma ya nema lubiya kosinalo asa limo kelaiye. ⁸ Ido neta kofawa nemo muki okanani sikisi (6) ya minomo wimo ido ukanalo yaki, ido okanani feumau yaki omuni so loti minomo wamo ne. Ido sinidigu ido fo lido kamena-kamena ya nema lomo uti eti lotiko lamo, Wekola Goti aumafufo aboga ya adeina afimalekati nemo, ido oiyaki minami, ido u minowa-minowa omo unami we ya felegagale, felegagale, felegagale, loti nema lo-lo amo ne.

⁹ Ido neta omuni kofawa minamo yate ekeina folomolo amedoto minami we, kofawa minowaminowa oto minomo dito nemo we ya nema loumuti kuliya olu faka loti, ebola loti, siyane, lalole, loumuti ado ¹⁰ ya we kilofu kulini nemo we tuwedi-fo (24) minamo yate kofawa minowaminowa oto minomo dito nemo we, ekeina folomolalo amedoto minami we kiyanaloto kiyani umola fiti ouni-luni-kani umu-umu oti, kiyabate we wekudi ya minane, loti atenido ya kokamuni kifana golikafo olufe lamo ya wakoti ekeina folomolo kiyanaloto meleti eti loumamo,

¹¹ Wekolate ido Gotite minoto ya kamo muki neta olu oloto pito, ido kaimo kolanidoti neta olu oloto pi fuli lagetoto, netawa minomo idaiye.

Eti animo yamu moda kulika lamenala naba-naba idaito, ido kulika akaiya dito minomo idaito, ido mikakosina neta-mata muki kiyaba o ledanimo aumaka ya kamodoka ne, loto lokomonimo ya efe lotoko ne, loti lo-lo ae.

5

Sipisipi Momolakafo Gotidokati lufuwa olami ka

¹ Ena ekeina folomolo amedoto minami we ana onaleka lufuwa lolokuto olu minami eyomo ya filiga-filiga lufuwa wito, ido eba seweni (7) yalo neta ma fuma yaidana oto nemokafo olu ekeleto lagoilami ya eyowe. ² Ido eyomo ya enisole aumafofola nemo yakafo ka au naba loto eti limo, Mona efe limoko melami we lufuwawa ekeleto lagoilami ya oluto fumala kololototo fukoto apasenami ya kemakafo ogofunaiye? loto lo oloto melaiye. ³ Eti ifa, we makafo kosinau minaife, ido mikalo minaife, ido mikau lulau folamo ebalo minaife, lufuwawa lolokuto lagoilami oluto, fumala fukoto, foladoto lulau ogofuto eyenami we ya minámaiye. ⁴ Ido lufuwawa lolokuto lagoilami oluto, fumala fukoto foladoto lulau ogofuto eyenami we yama minámainako, yamu kufu naba omo ne. ⁵ Eti oneto, we kilofu kulini nemo we minaguti makafo lonomami, Kufu ya ámo. Moda we kuliya Kula-Laiyoni ya Yuda wenena afo monama minaguti Defiti ufa fiyami we kuliya nemo we yakafo kuwolafo ya moda olu afima o gedeitaiye. Amo ya lufuwawa lolokuto nemo yaki, ido fumala olu ekeleto lagoilami seweni (7) yaki ogofuto foladenaiye, loto lonomaiye.

Sipisipi Momola kala

⁶ Ena ekeina folomolo muliti nedo yalo Sipisipi Momola nedi minaito, neta omuni kofawa nemo fo (4) yaki, ido we kilofu kulini nemo we yate olu ogona o edeti minamo ya geyowe. Sipisipi Momolawa ofo fulutamo kelami ne. Atela kauwa seweni (7) ido omuna seweni (7) nemoma ya Goti ouna seweni (7) mikaumikau muki yau gilifami ya minae. ⁷ Sipisipi Momolakafo uto ekeina folomolo amedoto minami we lufuwa loloukama ana onaleka yau olu minami ya olaiye. ⁸ Olutaito, neta omuni kofawa nemo fo (4) ido we kilofu kulini we tuwedi-fo (24) minamo yaki Sipisipi Momola kiyanaló kiyani umola fiyae.

Kiyani umola fiyamo we muki neta ma kuliya hapu ofoto nema lenune, loti anigu olu minoti, ido golikafo olufe lamo masa yau ladanuwa imo yokila ki umamo neta ya felegaga wenenala Goti loumu-umu amo kanina ya nemo faitoto nemo ya olu minae.

⁹ Ido nema kofawa ya eti loti lamo,

Kofato folanimo ya Goti wenenala minenawae, loto folageto wanuka yakafo wenena luwa-lawa numuguti, ido afo monalo-monalo minadokati, ido ka noni ailo-ailo lamo minadokati ido ukani ailo-ailo wiyami muki minadokati, wenena meina fito Goti umanima nenako, lufuwawa ekeleto lagoilami ya oluto fumala kololototo fukanimo ya ogofuto foladenane.

¹⁰ Eti animo wenenawa ya wenenane minoti, ido muliti we Goti yokila ki umamo we minoti Goti kouba-naba o edenawae, loto bulu gedageto mikalo kiyaba o gedenawae,

loti lae.

Sipisipi Momola ebola lamo ka

¹¹ Ena kofa komo ya enisole tauseni-tauseni naba-naba mau minamo katoto ogoufámoneto yate nema naba lamo ya kolomo ne. Ido enisolewa yate ekeina folomoki, ido neta omuni kofawa nemo fo (4) ido we kilofu kulini nemo ya olu ogona o gedeti

¹² au loti nema eti lamo,

Sipisipi Momola ofo folamo ya kiyaba we wekudi aumala mino edaito, neta-mata ko noto, ka manenau minoto, aumala nemo yamu kuliyai we minoto, kuliya oluto idaito ebola lonimo ya efe lotoko ne,

loti lae.

¹³ Ena mikaleka, kosinaleka, mika waka feumau, kuwo noku ya minomo wamo muki minamo yate nema lato kolomo eti lamo,

Ekeina folomolo amedoto minamiki, Sipisipi Momolaki geboni logeto, kulini akaiya dito minomo idaito, ido kulini lamenala naba-naba idaito, ido neta-mata muki

kiyaba o gedami aumanina ya amodoka mino gedami, ya moda minowa-minowa oto mino gedemo dinami ne, loti lamo ya kolowe.

¹⁴ Eti lato, neta omuni kofawa nemo fo (4) yate ya onae, loti lato, we kilofu kulini nemo we ouni-luni-kani ona umone, loti kiyanalalo kiyani umola fiyae.

6

Sipisipi Momolakafo lufuwa ekeleto lagoilami fuma fukami ka

¹ Ena Sipisipi Momolakafo lufuwa ekeleto lagoilami fuma ma ya fuko apasaito eyomo ne. Eyoneto, neta ma kofawa nemo fo (4) minaguti makafo nola kalake limo yaidana oto, Ano, lito kolomo ne. ² Kolito eyomo ya moda yafo-hosi feke limoma ami ya meyalo we ma minami anau ya kimi olu minaito ya kuwolafo olu afima gedami kokamula ya atelalo mofu edaito, wenena lowa fina fito olu afima o gedenami we yaidana oto wimo ne.

³ Utaito, Sipisipi Momola yakafo lufuwa ekeleto lagoilami fuma mama naba tu (2) ya fuko apasaito neta kofawa nemo minaguti makafo, Ano, loti limo kolowe. ⁴ Koloneto, yafo-hosi maki kisi limo ami ya meyalo minoto ami we ya mikau-mikau yalekati you amene mona ya oluto wenena inanimoniki lowa fiti gini fulumo unawamo mona melenawae, loti emi naba umaito wimo ne.

⁵ Ena Sipisipi Momolakafo lufuwa ekeleto lagoilami fuma ma naba tili (3) ya fuko apasaito eyomo ne. Eyomo ya neta kofawa nemo fo (4) minaguti ya makafo, Ano, loti limo kolomo ne. Kolito eyomo ya yafo-hosi lumu limo ya aito, meyalo ami we ya neta iya mele-mele amo neta anau olu minaiye. ⁶ Olu minaito, kofa kolomo ya neta kofawa nemo fo (4) minaguti ya wenena ka lamo yaidana oto limo, Konuma kobina minámainako, yuwa witi meina finami ya fo kamena lawoko lono olami meinalakafo yuwa witi kilogilamu lawokoko meina finaiye. Ido yuwa bali meina finami ya fo kamena lawoko lono olami meinalakafo yuwa bali kilogilamu tili (3) yako meina finaiye. Ido yá olifi ilawa nowala ido no waini ya olu kopaitámo. Faifa minenaiye, loti limo ya kolomo ne.

⁷ Ena Sipisipi Momolakafo lufuwa ekeleto lagoilami fuma ma naba fo (4) ya fuko apasaito, eyomo ne. Eyomo ya neta kofawa nemo fo (4) minaguti neta naba fo (4) yakafo, Ano, lito kolomo ne. ⁸ Kolito eyomo ya yafo-hosi komulege ma aito, meyalo ami we ya kuliya Fulumo Wamo Monale, loti nemo ne. Ido egeka nemo we ya kuliya Folamo Ebale, loti nemo ido kuliya ma Eidisi ne. Ido mikalo minamo wenena muki ya olu mau fo (4) wi gedaigu yauti mau lawoko ma wewa lele anigu meletto gini fulunawami auma gimaiye. Gini fulunawami ya maleka emi yamo gini fulageto, ido maleka ya kadunamu yamo gini fulageto, ido ma ya neta kilamo yamo gini fulageto, ido ma ya fadena netakafo gini fulunaiye, loti auma ya gimaiye.

⁹ Ido lufuwa ekeleto lagoilami fuma ma naba faifu (5) ya fuko apasaito eyomo ya Goti umu-umu amo folomo feumau yau wenena gini folamo ouni ya geyomo Goti kala kuwa aumafofo loti lo oloto pimo wamo nenako, kuwonibo ya gini folae. ¹⁰ Ouni geyomo yate au naba loti eti lamo, Aumafofo Aboga neta-mata muki mikau-kosinau nemo Wekola wekudi minanimo felegaga nemo we ona kula nemo we, kamena nenaki kiyabaka minogeto wenena mikalo minoti lofo folamo ya iya meletto lifima itibito giminanimo ne? loti loga o edae. ¹¹ Loga o edato, muki ukanido owo feke limo ya gimito eti logimami, Linate ya kamena lina mako kiyaba minomo wato, wenenawa linate giniti folamo yaidana oti koinatige-mota liliga koubanaba o nedamo ya giniti fulumo diti idato, modae, loti lodo ya lifima ka itibito giminamo ne, loti logimaiye.

¹² Ido lufuwa ekeleto lagoilami fuma ma naba sikisi (6) ya fuko apasaito, eyomo mika mima naba-naba oto ido fo ya áduto lafo-lafo lumu ona kelaito, ido ikana ya wanu

yaidana oto lafa kisi ona limo ne. ¹³ Ido ukulu kosinalo nemo ya epe nabakafo yá ade ofaito, ade ilawa liyámami yáloti olumo wiyami yaidana oto kosinaloti olumo wiyami ne. ¹⁴ Ido kosina ya kunu olu uku loti kululu wiyamo yaidana oto kululu wito, mowa muki ido nokafo ogona imo eba muki ya komu minamo ebanina yaloti atae loti u ailo wae.

¹⁵ Ena mikalo kiyaba we wekudi muki, kulinigi nemo we muki, kimiwe kiyabani wenaba muki, neta-mata ko namo we muki, auma wiyamo we muki, kouba-naba lono olamo wenena muki, ido inanimononido olamo wenena muki ya mika lula ligu yau ido kifana naba mowau yau faluku minae. ¹⁶ Falukuti minamo yate mowaki ido kifanaki au loti logimamo, Ekeina folomolo amedoto minami we yakafo leyageto Sipisipi Momolakafo lifimate itibito lumutenaiye, loti linate mowaki kifanaki lamodo olumo witi olu fito ledalo. ¹⁷ Yamu lifimate itibiti lumunami kamena nabalo ya oiya moda fedeitaiye. Kemakafo omunalo ya ogofuto aumafofo loto nedi minenaiye? loti lae.

7

Gotikafo Isilaeli wenena iya ku gedami ka

¹ Netawa ya fuli lotaito mika onowa fo (4) yalo enisole fo (4) ya nedi minamo geyowe. Nedi minamo we anigu yau mikalo moninami epe fo (4) ya mikalo, ido kuwo nolo, ido yá-nelalo ya fu-fu ádenaiye, loti olu kikito minamo geyomo ne. ² Ena fo idaidoka afimati enisole ma idaito eyomo ne. Idami ya Goti kofawa minomo wimo we ainala neta ya olu minami ne. Aya enisolewakafo Goti mika ido kuwo no ya olu kopaitenawae, loto enisole fo (4) auma gimami we ya au loto eti logimami, ³ Linate ya alako mikati, kuwo noti, yáti ya olu kopaitámalo. Komu ya Gotite kouba-nabala wenena onobanido yalo ainala wi gedenune, loto logimaiye. ⁴ Eti logimaito, Goti wenenala iya melami ainala wiyamo wenena ya Yuda wenena afo monalo-monalo muki minaguti ya wani hadeti foti-fo tauseni (144,000) wenena minae, loto lito kolomo ne.

⁵ Ido afo mona Yuda yauti tuwelu tauseni (12,000) ya ainala wi gedamo ne.

Ido afo mona Lubeni yauti tuwelu tauseni (12,000),

ido afo mona Gati yauti tuwelu tauseni (12,000),

⁶ ido afo mona Aseli yauti tuwelu tauseni (12,000),

ido afo mona Napitali yauti tuwelu tauseni (12,000),

ido afo mona Manase yauti tuwelu tauseni (12,000),

⁷ ido afo mona Simeyoni yauti tuwelu tauseni (12,000),

ido afo mona Lifai yauti tuwelu tauseni (12,000),

ido afo mona Isaka yauti tuwelu tauseni (12,000),

⁸ ido afo mona Sebuluni yauti tuwelu tauseni (12,000),

ido afo mona Yosefe yauti tuwelu tauseni (12,000),

ido afo mona Benisamini yauti tuwelu tauseni (12,000) ya ainala etiti wi gedamo ne.

Wenena naba mau wiyamo Goti ouni-luni-kani umamo ka

⁹ Netawa ya fuli lotaito eyomo mau naba-naba minamo ya makafo katenami ya ogoufámaiye. Amo ya mikau-mikau yauti ido afo monalomonalo minaguti, koni-weni-ukani mino ailo-ailo mona mona nemo yauti, ka noni yaki ailo-ailo lamo minagu ya yauti oti ekeina folomo kolaleka Sipisipi Momola omunalo mau minae. Mau minamo ya ukanido owo feke limo witi, ya yá akawa anigu olu minoti, ¹⁰ ka naba loti eti lamo, Gotite ekeina folomolo amedoto minami we yaki ido Sipisipi Momola yate omude olu kaima ne, loti lo minae.

¹¹ Ido enisole muki ya ekeina folomo ido we kilofo kulinigi nemo we ido netama kofawa nemo fo (4) ya olu ogona o gedeti minamo ekeina folomo kolaleka mikalo lumuti, Goti ouni-luni-kani umuti kuliya olu faka loti ¹² eti lamo, Ya onae. Gotite ya ebola, ido kuliya lamenala naba-naba, ido ka manenau nemola, ido siyane, lalole, loti lamo ka, ido kuliya akaiya dito nemola, ido kiyaba we wenaba aumala, ido netamata muki kiyaba o gedami aumala ya moda minowa-minowa oto mino edemo dinami ne. Ya onae, loti lae.

Wenena keina naba olu mofu gedaguti amo ka

¹³ Ena we kilofo kulini we minaguti ma yakafo loga o nedami, Wenenawa ukanido owo feke limo wiyamo ya egaleka wenena minae? Ido egalekati ya ae? loto loga o nedaito, ¹⁴ namokafo itibito loumomo, Wenabane, kaimoka ya koli minane. Namu ya kolámowe, loto loumowe. Loumoneto, amokafo lonomami, Wenenawa ya keina naba-nabama olu mofu gedaguti amo wenena ya ukanido owo ya Sipisipi Momola wanulau noku wito olu mo feke limo ne. ¹⁵ Yamu ya, Goti ekeina folomolalo kolaleka minoti, kamena-kamena fo limo sini dimo ya felegaga kuliyai numunala naba yau kouba-naba o edemo wae.

Ido ekeina folomolo amedoto minami we yakafo mino gedeto kiyaba o gedenaiye.

¹⁶ Kofa kadunamu kolámenawamo ne. Ido kofa nonano yamu folámenawamo ne. Ido fo ya kiyámenawamo ne. Ido fo loitami yakafo ukani olu kopaitámenami ne.

¹⁷ E'e, Sipisipi Momola ekeina folomo muliti minami ya wenenawa ya sipisipi kiyabani we ya minenami ne. Ido no kofawa minomo idami fiyalo yalo gilimito unaiye.

Ido Gotikafo omuni nowala ya kilili o gedageto kufu ma kofa ámenawamo ne, loto lonomami ne.

8

Lufuwa asa wito lagoilami fuma fukami ka

¹ Sipisipi Momola yakafo lufuwa ekeleto lagoilami fuma ma naba seweni (7) ito ya fuko apasoitoto kosinalo kamena lina hafu auwa yaidana ka meto fulitaito minamo ne.

² Ena eyomo ya enisole seweni (7) Goti kolaleka nedi minamo we bumu wekilofo nomu seweni (7) ya gimaiye.

³ Ido enisole makafo oto yo yokila ki umu-umu amo folomolo adu yalo minoto, masa golikafo olufe lamo olu minoto, yokila ladanuwa lalo imo kinami neta so loto ya Goti umunaiye, loto ya umaito, oluto yokila yaki Goti wenenala loumamo kanina yaki olu lakoito, ekeina folomo kolaleka yokila ki umu-umu amo folomolo golikafo olufe lamo yalo kito yokila umaiye. ⁴ Umaito, yokila ladanuwa lalo imo neta masau kiyami yokila yaki, Goti loumu-umu amo kanina yaki enisole anauti uto Goti minaidoka idaiye.

⁵ Idaito, enisolema masama golikafo olufe lamoma oluto, folomolo yaloti yo limo oluto, masau meleto olu faitoto, fululu kito fiyalo mikalo itaito, ko kalake naba loto, ko nunu loto, kopana lamenala kiya fulamo yaidana oto wito mika mima iye.

bumu wekilofo nomu ka

⁶ Ena enisole seweni (7) bumu wekilofo nomu seweni (7) olu minamo ya fu lenune, loti olu kenumu oti wenido melae.

⁷ Ido enisole komu wekafo bumu wekilofo nomula fu lito, ome gedimo ido yo famula ya wanu yaki olu lakoito mikalo ya lomaiye. Lomaito, mika uma muki ya eba tili (3) iya melaigu yaumati lawoko ma moda lo fuli loto ido eba lawoko ma yá maleka loto ido menefaaneffa yuwa-nela ya lo fuli liye.

⁸ Ido enisole naba tu (2) bumu wekilofo nomula fu lito, yo naba-naba mowa naba yo limo yaidana oto limo ya fiyalo kuwo noku yau itaito lomaiye. Lomaito, kuwo no

ya no tili (3) iya melaigu yauti mau lawoko ya wanuko bulaito, ⁹ ido muki kefa kofawa nemo kuwo noku minamo ya tili (3) iya melaigu yauti mau lawoko ya folamo ne. Ido sipi muki ya sipi mau tili (3) iya melaigu yauti mau lawoko ya olu nosámami oto olu kopaitami ne.

¹⁰ Ido enisole naba tili (3) bumu wekilofo nomula fu lito, ukulu naba-naba feiya yaidana famula imo kosinaloti olumo wiyami ya no muki yaki, ido no fiya muki yaki ya mau tili (3) iya melaigu yaumati mau lawoko yau lomami ne. ¹¹ Ukuluwa lomami ya kuliya Ekefa Yukeke Imo ne. Ido no ya olu ekefa yukeke imo bulaito, wenena muki nowa noti ya folamo ne.

¹² Ido enisole naba fo (4) bumu wekilofo nomula fu lito, fo ikana yaki, ukulu yaki ginami yamu lenawamo kamenanina ya tili (3) iya melaigu yauti mau lawokolo ya ádae. Ido yamu fo kamena lawoko ya tili (3) iya melaigu yauti mau lawoko yau fo ádaiye. Ido ayaidana oto luwaila iya melaigu yauti mau lawokolo ikanaki ukuluki ya ádae.

¹³ Ido nema lubiya kosina aufalo bu loto moinami eyomo yakafo au naba-naba loto eti limo, Ake, enisole tili (3) liliga ya bumu wekilofo nomuni fu lenawado ya wenena muki mikalo minamo keina naba-naba kolinagilae, loto limo ne.

9

Enisole naba faifu (5) bumu wekilofo nomula fu limo ka

¹ Ido enisole naba faifu (5) bumu wekilofo nomula fu lito, ya ukulu ma kosinanti lifito olumo mikalo wiyami ya eyomo ne. Eyomowa ya lowa eba kanu ya winaiye, loto ukuluwa kanu winami oiyo ya umaiye. ² Umaito, lowa eba naba-naba kanu wiyaito, yo naba kiyamo yokila yaidana oto yokila naba-naba yakafo lowa ebauti dito, fo yaki kosina yaki ogoufaito sinidoto kamulu piyami ne. ³ Ido yokila lulau yati ebenu ya oloto piti mikalo lomamo ya fuma makana mikalo minamo ya wenena gini-gini amo aumani yaidana oto gimaiye. ⁴ Auma gimami neta yakafo ya mikalo yuwa-nelati, ido yá nelati, ido yáti ya ofámoti, wenena onobanido Goti ainala wiyámamo yako ya gininawae, loto fuka ka logimaiye. ⁵ Ido wenena gini fulunawamo auma gimámaiye. E'e, ya faifa ikana faifu (5) yaidanako ukani ginato ogofu naba koliti minenawae, loto auma ya gimami ne. Ido ukani ogofu naba-naba kolamo ya ine-ine bulume yakafo adala ito ogofu kolonimo yaidana oto ne. ⁶ Ido aya kamenalo ya wenena ogofu kolamo yate, Moda fulunune, loti aumafofo loti kolinawafa, folámenagilae. E'e, fulunawamo mona ya oloto pi gimámenami ne.

⁷ Ido ebenuwa ya yafo-hosi fina lowalo unagili olu kenumu amo yaidana oti kelamo ne. Ido atenido yalo neta golikafo olufe lamo kosa yaidana nemo neta ya mofu minamo ne. Ido koni-weni wenena koni-weni kelamo ne. ⁸ Ido manini yowala ya wenaipa manini yowala fana nemo yaidana oto ne. Ido weni-kauwa ya kula-laiyoni weni-kauwa fitami yaidana oto ne. ⁹ Ido ikinido ya lawe kapa kelami neta olufe lamo ya wiyamo ne. Ido okanani nola limo ya yafo-hosi so loti fina lowa ebalo yalo oluloti, wenena moninawamo neta ika oti wamo nola limo yaidana oto ne. ¹⁰ Ido afowanido ya naka yalo nemo ya ine-ine afowa yaidana oto nemo naka yakafo wenena ukanigu ginato ikana faifu (5) ogofu naba-naba koliti minenawae. ¹¹ Netawa mikalo kiyabani we wekudi ya lowa eba kiyaba imo enisole kuliya ya Hibulu kalekati Abadoni ya ne. Ido Giliki kalekati Apoliyoni ya ne.

¹² Keina naba-naba komu fedaito kolamo yama moda fuli loitaiye. Ido keina lele ma aiga fedenaiye.

Enisole naba sikisi (6) yakafo bumu wekilofo nomula fu limo ka

¹³ Ido enisole naba sikisi (6) yakafo bumu wekilofu nomula fu lito, ya Goti yokila ki umu-umu amo folomo kifana golikafo olufe lamo Goti omunalo nedo yalo onowalo-onowalo welakauwa fo (4) nedokati nola limo ya moda kolowe. ¹⁴ Nola limo yakafo enisole naba sikisi (6) bumu wekilofu nomu olu minami we eti loto loumami, Enisole fo (4) Yufuletisi no nabalo nela wi gedami ya efili gedo, loto loumaiye. ¹⁵ Loumaito, enisolewa fo (4) ya Goti kiyaba o gedemo u aya kamenawa ya fo life, lunagafe, fo kamenafe, ikana yaufe, melege yaufe, kamena efe loto ya enaido ya wenena muki mau tili (3) iya melaigu yauti mau lawoko minagu muki ya gini fulunawae, loto kiyaba o gedami enisolewa ya efili o gedaiye. ¹⁶ Efili gedaito, ido kimiwe yafo-hosi meyalo minamo wenena naba-naba tu hadeti miliyoni (200,000,000) wenena yaidana minae, lato kolomo ne.

¹⁷ Ido mebe-maba komo ya etito geyomo ne. Yafo-hosi ido wenena meyalo minamo ikinido lawe wiyamo ya kisi limo yo yaidana oto, ido lumu limo kifana safaiya yaidana oto, ido komulege limo kifana kuliya salifa yaidana oto ne. Ido yafo-hosi manini kula-laiyoni manini yaidana oto ne. Ido wenigu yauti ya yo famulati yokilati kifana salifati yaki auma wito lomaiye. ¹⁸ Ido wenena olu kopa o gedenami netawa nosámami tili (3) ya yafo-hosi wenigu yauti enami yakafo mikalo minamo wenena muki ya iya meleto olu mau tili (3) wito mau lawoko ya gini folae. ¹⁹ Gini folato, ido yafo-hosi afowani ya koiyofa ateni yaidana oto nenako, wenena ginamo aumani ya wenigu ido afowanido yalo minaiye.

²⁰ Ido wenena liliga netawa nosámami gini folámamo wenena yate neta-mata anikafo olufe lamo ya koli umuti moinamo kanu yalekati eleyapa witi ámamo ne. Ido Satani kimiwela koli gimi-gimi amo monanidokati seni-muluni ya eleyapa witi melámamo ne. Ido suki goti netamata ágamo, ka kolámamo, kanu moinámamo neta goli, siluwa, bilonisi, kifana ido yákafo olufe lamo yaleka neta ya ouni-luni-kani gimi-gimi o minamo ne. ²¹ Ido yako minámaiye. Wenena gini folamo monati, lota kiyamo monati, kopa olu onamo monati ido neta ugele namo monati yalekati eleyapa witi meni umámamo ne.

10

Enisole lufuwa iya fito loloukami kefolo olu minami ka

¹ Ena enisole ma aumala naba-naba nemo ya kosinaiti lomaito eyomo ne. Lomami ya limukafo asa wi edaito, fuweba ya manenalo neto ido kola-wela ya fo lamenala yaidana oto siligaegae fuloto neto ido kiyana ya numuna lagilo yo famula ogona oto nemo yaidana oto ne. ² Ido anau lufuwa loloukami kefolo ya foladoto olu minaiye. Ido kiyana onaleka ya kuwo nolo ya leya wito, kiyana adowaleka ya mikalo leya wito minoto, ³ kula-laiyoni wela atoto ka naba limo yaidana oto au naba liye. Au naba lido ko kalake seweni (7) yaki ka lae. ⁴ Ido ko kalake seweni (7) moda lamo ka moda lufuwa winae, loto kolofa, kosinaloti nola ma kolomo eti lonomami, Ko kalake seweni (7) yate ka lamo ya lufuwa wiyámo. Kawa falukuto fa minenaiye, loto lonomami ne.

⁵ Lonomaito, ena enisolema komu eyomo kuwo nolo ido mikalo leya wito minamimakafo ana onaleka sino lo kosinau itaito, ⁶ we ya kofawa minowa-minowa oto minomo dito nemo we, kosina ido neta-mata muki ayalo nemo ya olu oloto piyami, mika ido neta-mata muki ayau nemo olu oloto piyami, ido kuwo no ido netamata ayau nemo ya olu oloto piyami we kuliya loto olu onale, loto eti limo, Gotikafo kamena ma enu wito kiyaba ámenagoliye. ⁷ Kiyaba ámenagolifa, ido enisolema naba seweni (7) ya bumu wekilofu nomula fu lito lenami kamenalo kala falukuto nemo ya kouba-nabala we polofete logimami yaidana oto ya ayalo winaiye, loto liye.

⁸ Ena kosinaiti nola komu kolomomakafo kofa oloto pito eti lonomami, Kamo enisole kuwo nolo ido mikalo kiyana leya wito nedo uto lufuwa loloukami foladoto nemo

anau olu minami ya, Olo, loto lonomaiye. ⁹ Lonomaito, kolito enisole nedo uto lufuwa loloukami kefolo ya nomo, loumoneto itibito limo, Neta ya oluto nenanimo ya mulugau ya ekefa enami ne. Nefa, wekau ya fimona nowala yaidana oto leya fulunami ne, loto lonomaiye. ¹⁰ Eti lonomaito, lufuwa loloukami kefolo ya enisolema anauti oluto nowe. Noneto, weneu ya fimona nowala yaidana oto leya folami nefa, ido mikilitomo ya muluneu ekefa naba-naba kolowe.

¹¹ Ena eti loto lonomami, Kamo neta ya wenena mikau-mikau minadoka, ido afo monalomonalalo minadoka, ido ka noni ailo-ailo ladoka, ido mikalo kiyaba we wekudi minadoka o fedenami neta yamu kofa lo oloto meletu logimimo wo, loto lonomami ne.

11

We lele ma oloto pinawami ka

¹ Ena kolobo numuto eti lonomami, Goti felegaga kuliyai numunala naba yalo ya uto kolobo yakafo meletu koto katoto yokila ki umu-umu amo folomo yaki ayaidana oto kato. Ido yalo wenena mau witi ouni-luni kani umuti ebola loti minamo ya nenaki minae, loto yaki kato. ² Eti enagolaba, eba ya felegaga kuliyai numuna naba kilala feka mau wiyamo eba ya fulito katámo. Ebawa ya ailo feka wenena gimainako, numuna meya felegaga Yelusalemu yalo ikana foti-tu (42) ya leya witi moninagilae. ³ Ido kamena yalo ya namo kane lo oloto pinawami we lele gilifi meloneto kufu nema enagili ukanido owo witi o-o amo neta ya witi fo kamena wani tauseni tu hadeti sikisiti (1,260) yalo kane ya lo oloto melemo unagilaiye, loto lonomaiye.

⁴ Wewa lele ya yá olifi lele ido neta mulalo lamu mele-mele amo neta lele ya minoti mikaleka muki mikau Wekolala onobalalo ya nedi minami ne. ⁵ Ido we makafo kuwonibo buluto olu kopa o gedena, loto lenami ya wewa lele wenigu yauti yo ya lumuto ki ludo gedenagoliye. Etito we makafo lelewa olu kopa o gedena, lenami ya ludoto fulunami ne. ⁶ Ido wewa lele ya lo oloto melenami kamenalo yalo ko wiyámenaiye, loto aumawa gimainako, ko wiyámenagoliye. Ido no ya olu wanu bulunawami auma ya gimito ido neta mona-mona yakafo oto mikalo minamo wenena ya olu keina giminamile, loti kolinawami auma yaki giminaiye.

⁷ Ena wewa lele ka lo oloto mele-melami lono ya fuli lagetto kefa kaila fiyami yakafo lowau negu yauti dito, we lele fina fi ginito, olu afima o gedeto ginageto fulunagilaiye. ⁸ Fulunawami ya kanudo numuna meya nabau kono ukani ya ono minenami ne. Aya numunawa asa wiyami kuliya Sodomu ido Isipi ya ne, loti lamo aya ebalu Wekolani yaki yá yofolo ofato folami ne. ⁹ Ido kono ukani ya ono minageto wenena mikau-mikau afo monalo-monalo muki, ido ka noni ailo-ailo lamo muki, ido ukani ailo-ailo wiyami muki minadoti wenena yate fo kamena tilite hafute (3 ½) kono ukani geyetiko minoti kale li gedámenune, loti lenawamo ne. ¹⁰ Ido wewa lele fulutami yamu mikalo minamo wenena muki yate seni-muluni laloko koliti, kookame olu filiga-filiga oto oluti, alikani naba enagilae. Wewa lele yate lo oloto mele logimami ka yamo mikalo minamo wenena ya keina naba-naba olu mofu gedeti fulutaima nenako, yamu alikani enagilae.

¹¹ Eti afa, fo kamenawa tilite hafute (3 ½) ya wageto Gotikafo omuni kofawa minenawaiye, loto weni-mula gimaito, nediti minaito, geyeti ya koli naba-naba kolae. ¹² Koli kolato, lelewa kolami ya kosinaito ka nola nabakafo eti limo, Linate umalo idailo, loto logimaito, kuwonibomota geye minato wewa lelema limu lulau ya kosinaito idaiye.

¹³ Ido kosinaito idami kamena ayalo mika mima naba-naba oto, ido numuna meya nabawa yau numuna muki mau teni (10) iya melaigu yauti mau lawoko ya guludoto, ido wenena seweni tauseni (7,000) ginaito folato, wenena liliga kofawa minamo ya koli naba-naba koliti senimuluni olu eleyapa witi meleti, Goti kosina aboga ya lamena kuliya naba ya umamo ne.

¹⁴ Kolalo. Keina naba-naba kolamo naba tu (2) ya moda fuli lotaito, ido keina naba tili (3) ya alili melaiye.

Enisole naba seweni (7) bumu wekilofo nomu fu limo ka

¹⁵ Ena enisole naba seweni (7) bumu wekilofo nomula fu lito, kosinaiti noni ma ka naba-naba eti loti lamo, Oiya ama ya Wekolate ido ilifi melami we Kilisto yate mikalo wekola auma ya moda mofuti, mikau-mikau kiyaba we wekudi lono ya minowaminowa oto olumo unagilaiye,

loti lae.

¹⁶ Ena we kilofo kulinigi nemo we tuwedi-fo (24) Goti onobalalo ekeina folomonido amedoti minamo yate kiyani umola fiti koni-weni mikalo meleti ouni-luni-kani umuti eti loumamo,

¹⁷ Wekola Goti aumafofo aboga komu afimaleka minoto, oiya minomo idanimu we, kamo aumaka yakafo mika uma kiyaba o ledanimu lonoka ma olu aipaninako, yamu siyane, lalole, loto lo minone.

¹⁸ Kamo wenenaka minámamo wenena yate seni kala-kala lito seka kala-kala naba-naba limo monaka ya oloto pito fedaito, folamo wenena lifima itibito giminanimu kamena ya oloto pito fedaiye.

Ido kouba-nabaka we polofete ido wenenaka kolika kolamo kulini nemo yaki kulini minámami yaki lifima itibito giminanimu kamena ya oloto pito fedami ne. Ido mika olu kopaitamo wenena ya olu kopa o gedanimu kamena yaki oloto pito fedami ne,

loti lo minae.

¹⁹ Eti lato, Goti felegaga kuliyai numuna naba kosinau nemo kanu wiyaito, felegaga kuliyai numuna lulau Gotiki olu kutifi gedami koukamela ya oloto piyaiye. Oloto piyaito, kopana lamenala kiya fuloto, ko nunu loto, ko kalake naba loto, mika mima naba ito, ome naba lomami ne.

12

Wenate ido koiyofa nabate ka

¹ Ena kosinalo mebe-maba naba ma oloto piyami etito ne. Wena ma nemo fokafu ukanalo owo yaidana oto asa wi edaito, ikana ya kiyana feumau neto, ido ukulu tuwelu (12) yakafo kokamu olufe lamo ya atelalo moufami ne. ² Wenawa nomilipala mulunau nemo ya nomilipa kedenagolinako, ukana ogofu naba-naba kolito, au naba limo ne. ³ Etito neto mebe-maba ma kosinalo oloto piyami ya moda koiyofa naba-naba ma ne. Minami ya ukana kisi limo ne. Ido atela seweni (7) ya ne. Ido atela kowa teni (10) neto, ido atelalo mikalo kiyaba we kokamuni yaidana oto kokamu seweni (7) ya mofu minami ne. ⁴ Ido afowa yakafo kosinau ukulu mau lele ya koito mau lawoko ya kililifa oto gitufu fulaito mikalo lomae.

Lomato, koiyofawa yakafo wenawa nomilipala oloto pinaido ayalo ofo nena, loto kolaleka minoto kiyaba o minaiye. ⁵ Kiyaba o minaito, wenawama nalafo kedaito, kipawama kiyaba we minoto ya kolobo ainikafo olufe lamo ya oluto mikau-mikau minamo wenena aumafofo loto kiyaba o gedenami ya oloto piyaiye. Oloto piyaito, makafo nalafo ipoto oluto Goti nedo ekeina folomolalo ilimito wiye. ⁶ Wito, wenama ya kofu mikalo koli wito, Gotikafo eba olufe lo mele edeito fo kamena wani tauseni tu hadeti sikisiti (1,260) ya kiyaba o edena, loto eba olufe lo edami ebalo ya u fedaiye.

⁷ Ena kosinau fina lowa oloto piyaito, enisole kiyabani we Maikoli enisolelaki uti, koiyofa enisolelaki fina fi ginato, amote itibiti fina fi giniti, ⁸ ido aumanina yakafo olu afima o gedámato, kosinau ebanina yaloti fulitae. ⁹ Koiyofa naba ya salopaina adeina afimalekati nemo kuliya ya Kamade Kiyamile, ido kuliya ma ya Satanile, loti lamo

yakafo mikau-mikau minamo wenena muki ya olu kanu lalotokati ika o gede minami we ya kosinaloti enisolela yaki lakoina gitufato, mikalo lomamo ne.

¹⁰ Ena kolomo kosinauti ka nola naba eti limo, Gotite ya olu omude kami monala, ido aumafofo limo monala, ido kiyaba we wekudi minami monala ya oloto piyami ne. Ido ilifi melami we Kilisto neta-mata enae, loto enami aumala yaki oiya oloto piyami ne.

Yamu koinatefo-mota ligiya lo gede-gede imo we ya fo limo, sinidimo ya Goti onobalalo nedi minoto ligiya lo gede-gede omo wimo we ya kosinaloti moda itufato, mikalo lomami ne.

¹¹ Ido amo yate Sipisipi Momola wanula yakafo kala kuwa lalo ya lo oloto melamo monanina yakafo ya kuwonibo olu afima o gedamo ne. Ido inanimoni koliti lofo fulutenawae, loti ádae.

¹² Yamu kosina ido kosinau yau minamo muki ya alikani naba-naba alo. Alikani naba-naba afa, linate mikalo minamo, ido kuwo noku minamo ya kamade ki-ki imo we ya linate minadoka lomainako, keina naba-naba kolinagilae. Ido kamenala lina ne, kolainako, siya kala-kala naba-naba liye,

loti lo minamo ne.

¹³ Ena koiyofa itufu melato, mikalo lomami ya kolito kipa kedami wenama ya ege uto iyadami ne. ¹⁴ Iyadaifa, ya bu loto eba ko mele edamo kofo mikalo wimo ya faiga koiyofa fulu faiga edenaiye, loto wenawama nema lubiya okana lele ya umaito, u ebawa wito koiyofa fulu faiga ito, minaito yaleka wela-neta umuto, melege tilite hafute (3 ½) ya kiyaba o edemo wimo ne. ¹⁵ Etito ya koiyofawamamo ya wena no yakafo ofageto wenawa ya u kopa unaiye, loto no naba yaidana oto welauti omu kilito fulaiye.

¹⁶ Eti ifa, mika yakafo wenama ana olu faka loto kale godito koiyofa welauti umu kilami noma ya kaleku yau lumuto fuli limo ne. ¹⁷ Etito wena yamu kolito koiyofa siya kala-kala naba-naba lito, nomilipala liliga yaki fina fi gininae, loto wiye. Wenenawa Goti lo melami kala meyalo meleti Yesu kala kuwa lo oloto melamo wenena ya minae. ¹⁸ Ido koiyofa ya uto kuwo no akelo ya nedi minaiye.

13

Kuwo no lulau yati kaila fiyami kefa di fedami ka

¹ Ena eyomo ya kuwo no lulau yati kaila fiyami kefa ma idami ya atelalo welakauwa teni (10) ya nemo, ido atela seweni (7) ya nemo, ido atela wela-kauwa muki yalo mikalo kiyaba we wenaba kokamuni yaidana oto kokamu teni (10) ya mofuto minami ne. Ido atela muki yalo Goti kamana kiti lufuwa wiyamo ya mofuto minami ne. ² Ido kefawa kaila fiyami eyomo ya kula-lepati yaidana kelaifa, ido kiyana ya kulabeya kiyana yaidana kelami, ido wela ya kulalaiyoni wela yaidana kelami ne. Ido koiyofa yakafo kaila fiyami kefawa ya namote kiyaba we wenaba minoto ido mika kosina neta-mata muki kiyaba gedeto, ido neta-mata ma enae, loto kolinami ya eti enaiye, loto aumala ya umami ne.

³ Ido eyomo kaila fiyami kefawa ya fulunaiye, loti ofato folaiifa, ido kuwaito u lalo wimo ne. U lalo wimo ya wenena muki mikau-mikau minamo yate neta eyeti elegiti ege melae. ⁴ Ege melato, koiyofakafa kaila fiyami kefa ya namote kiyaba o gedenaliye, loto aumala naba umami yamu ouni-luni-kani umuti ebola-abola lo-lo ae. Eti o-o minoti ido kaila fiyami kefa yaki olu akaiya edeti ebola-abola loti eti lamo, Kemakafo kefawa yaidana oto ne? Ido kemakafo amoki ogofuti fina finawae? loti lae.

⁵ Ido kefawa aimola ebola loto Goti kamana kinaiye, loto koito edami ne. Ido auma wito kiyaba o gedenami lonola ikana foti-tu (42) olu minenaiye, loto kamena mele umami ne. ⁶ Amokafo Goti kamana apito kito, Goti kuliya kamana kito, Goti minami eba yaki kamana kito, ido wenena ya kosinau minamo yaki kamani kiyaiye. ⁷ Ena

felegaga wenena olu kuwonibo buluto fina lowa fi ginito, ya olu afima o gedenagolowe, lito Gotikafo, O, lito, eti o-o minaiye. Ido wenena mikau-mikau minamo, ido afo monalo-monalo minamo, ido koni-weni-ukani ailo-ailo nemo minamo, ido ka noni ailo-ailo lamo minamo yate ka lodo ya meyalo melenawae, lito Gotikafo, O, lito eti o-o minaiye. ⁸ Ido kana adeina akaimati mika kosina olu oloto piyámami kamenalo yalo Sipisipi Momola ofo folamo kofawa minomo idamo bukula yau mikalo minamo wenena kulini lufuwa wiyámami wenenawa yate kefawa ouni-luni-kani umuti ebola lo-lo enawamo ne.

⁹ Linate kani nemo yate kawa ya kolife loti kolalo.

¹⁰ Makafo ani-kiyanido olato, nela numugu minenawae, loto lenami ya ani-kiyanido olato nela numugu minenawae. Ido emi fanakafo gini fulunawae, loto lenami ya emi fanakafo gini fulunawae.

Yamu felegaga wenena ya you loti keina auma witi olu moufamo mona meleti ka ona kula kanuwalo efe loti moni-moni enagilae.

Mika lulauti kaila fiyami kefa ya idami ka

¹¹ Ena mika lulauti kefa kaila fiyami ma ya idaito eyomo ne. Atelalo wela-kauwa lele sipisipi momola wela-kauwa yaidana oto nefa, nola ka limo ya koiyofa naba nola limo yaidana oto ne. ¹² Ido aiga ami kefa ya kaila fiyami kefa komu idami aumala yaidana oto nemo, komu idami kefa ya welalo auma wito lono olu minaiye. Lono olu minaito, kefa kaila fiyami komu idami ya ofoti fulutamo kuwaito u lalo imoma ya muki mikalo minamo wenena ya ouni-luni-kani umuti kuliya olu faka lenawae, loto ilulu ku gede minaiye. ¹³ Ido mebe-maba ya olu oloto pimo uto, wenena muki omunido ya kosinaito yo mikalo lomami ya olu oloto pito gilibami ne. ¹⁴ Eti imo kaila fiyami kefa komu idami welalo mebe-maba ya olu oloto pi gedenami auma ya umainako, yamu mebe-mabawadunu mikalo minamo wenena koni wiyami ne. Ido kefa kaila fiyami emi fanakafo ofo folafa, kofa nedito kofawa nemo ya koli umuti kuliya olu faka loti ido kola-wela lebonala olufe loti ouni-luni-kani umunawae, loto aumafofo loto logimami ne. ¹⁵ Logimaito, welalo golodato, ido kefa kaila fiyami lebonala yakafo ka lenaiye, loto welamula umaito, wenena ya koli umuti kuliya olu faka loti ebola ádamo wenena muki ya ginaito fulunawae, lito Gotikafo, O, lito eti imo ne.

¹⁶ Ido yako minámáiye. Kefawa kaila fiyami aiga ami yakafo wenenala muki kulini nemo, ido kulini minámami, ido neta ko namo, ido neta ko ánamo, ido inanimi lononina olamo, ido nelalo lono olamo yaleka wenenala ya linate ani onaleka yafe, ido onobanidofe yalo aina ofo melenawae, loto aumafofo loto logimami ne. ¹⁷ Ainawa ya kefa kaila fiyami kuliyafe, ido kuliya katamo nabalafe ne. Yamu wenena ainala ukanido wiyámamo ya neta-mata meina fiti, ido neta-mata kifanalo fuloti enawamo ya ogoufámae.

¹⁸ Linate wenena ka maninigu nemo yako netawa fokiti kolife loti kolinagilae. We ma ka manenau nemo yakafo kefa kaila fiyami nabala mona ya kataneyo. Nabawa ya sikisi hadeti sikisiti-sikisi (666) we nabala ya ne.

14

Sipisipi Momolaki wenenalaki ka

¹ Ena komo moda Sipisipi Momola ya Saiyoni mowalo nedi minaito, ido wenena mau naba-naba wani hadeti foti-fo tauseni (144,000) onobanido yalo amo kuliya ido Melafo kuliya lufuwa wiyami nemo wenena ya amoki lakoina minamo ne. ² Ido kolomo ya kosinaloti nola limo ya noila naba satimo nolaki ido ko kalake limo nolaki yaidana oto ne. Ido nolawa ya wenena nema loti lenawamo neta kuliya hapu ofato, nola limo yaidana oto ne. ³ Aya wenenawa ya ekeina folomo onobalalo ido neta kofawa nemo fo

(4) ido we kilofu kulini nemo we onobanido yalo nema kofawa lo-lo minamo ne. Nema lamo ya wenena ma koliti ogofuti lenawamo wenena ya ma minámæ. Wenena wani hadeti foti-fo tauseni (144,000) minamo ya mikalo wenena muki minagu yauti meina fito efili gedami wenena yako koliti nemawa lamo ne. ⁴ Aya wenenawa wenaipaki ekelámamo yamu inanimoni ukani ya mo loto feke lotoko minae. Ido Sipisipi Momola nedo-nedo wimo ya ege mele-mele ae. Amo ya Gotite Sipisipi Momola wenenani minamo konuma kobina miguti kula limo komu idami ya kofuto Goti umunumo neta yaidana oti minae. ⁵ Ido wenigu yauti ka suki ka lomámaito lifimani ya minámáiye.

Enisole tili (3) nemo ya ka

⁶ Ena eyomo ya enisole ma kosinalo yowa bu loto monimo wimo yakafo kala kuwa lalo minowa-minowa oto nemo ka ya oluto, wenena mikau-mikau minamo, ido afo monalo-monalo muki, ido ka noni ailo-ailo lamo muki, ido ukani ailo-ailo wiyami minamo ya lo oloto pi gimimo wiye. ⁷ Amokafo ka naba loto eti limo, Goti lifima iya mele gedenami kamenala fedainako, koliya koliti, lamena kuliya naba ya loumu minalo. Linate ya kosina, ido kuwo no, ido no fiyawa olu oloto piyami we ya ouni-lunikanani umuti ebola-abola ya lo minalo, loto logimo wiye.

⁸ Eti loto logimo wito, ya enisole ma yakafo oto eti limo, Numuna meya naba Babiloni ya moda guludiye. Moda ona u kopa utaiye. Babiloni wenena mona nosámami melamo yakafo mikau-mikau wenena monani olu kopa o gedeti monani nosámami yamo no waini kaila fiyami yaidana oto wenena olu kopa o gedami ne, loto limo ne.

⁹ Eti loto wito, enisole naba tili (3) oto ka naba loto eti limo, Wenena yate kefa kaila fiyami ido kefa kaila fiyami lebonala ouni-lunikanani umuti ebola loti, ido ainala ani onalekafe ido onobanidofe olunawamo wenena ya ¹⁰ Goti siya kala-kala naba-naba limo monala yaki kolinagilae. Goti siya kala-kala limola ya no waini kaila fiyami no olu you ádaito, aumafofola faifa nemo yaidana oto ya nomuku lekinami ya nenagilae. Noti ya felegaga enisoleki ido Sipisipi Momola yaki omunido ya yo naba-naba kifana salifa limo negu ogofu naba-naba kolinagilae. ¹¹ Ido yoku yau ogofu naba-naba kolinawamo yo ya minowa-minowa oto lomo unagoliye. Etiti wenenawa kefa kaila fiyami ido kefa kaila fiyami lebonala ouni-lunikanani umuti, ebola loti ido ainala ani onalekafe, ido onobanidofe olunawamo ya fo limo sinidimo ogofu kolinawamo monani ya fuli ádenami ne.

¹² Yamu Goti wenenala Goti lo melami ka meyalo meleti auma witi Yesu koli kikito umuti, ya you loti keina auma witi olu moufamo mona mele-mele enawae.

¹³ Ena namo kolomo kosinaiti nola ma lonomami, Kamo ka ya etito lufuwa wiyo. Oiya kamena amaloti wenena Wekoladoka ekeleti minoti fulunawamo ya alikani enagilae, loto lonomaito, ido Ouna Felegagakafa limo, Ya onae. Ido wenenawa komu koiya fiti lono naba olamo ya monanina lalo melamo ka ya gege meleta lo gedotainako, foli minenagilae, loto liye.

Kamena naba ya ka

¹⁴ Ena namo ko faka loto eyomo limu kiyoba limo yalo we ma We Kula yaidana oto minami, ya amedoto minoto atelalo ya wekola kokamu golikafo olufe lamo mofuto ido anau emi wela fitami ya olu minami ne. ¹⁵ Minaito, ido enisole ma felegaga kuliyai numuna nabauti o feka oto, limulo minami ya lula fito eti loumami, Emika oluto lono olo. Mikalo kobina muki ya kula linako, fukoto olu mau winanimo kamena fedeitaiye, loto loumaiye. ¹⁶ Yamu limulo amedoto minami yakafo emila oluto mikalo neta kula limo neta lalo muki fukoto olu mau wiyaiye.

¹⁷ Ido enisole ma felegaga kuliyai numuna naba kosinau nemo yauti o feka oto amo yaki emi wela fitami ya olu minaiye. ¹⁸ Ido enisole ma yakafo yo famula kiyaba imo yokila ki umu-umu amo folomolo yaloti oto, emi wela fitami olu minami ka naba lula

fito loumami, Mikalo nela waini ilawa ya kula lotami nenako, kamo emika oluto nela waini ilawa laloto kula limo ya fuko, loto loumaiye. ¹⁹ Loumaito, enisolema emila oluto mikalo ya nelaloti nela waini ilawa muki ya fukoto mau wito, kifana masa nabau nela waini ilawa fuloti lipi-lipi agu yau fulaiye. Ayaidana oto Gotikafo siya kala-kala naba-naba loitamila oloto pinaiye. ²⁰ Ido numuna meya naba kilala feka yalo nela waini ilawa leya witi lilika wiyato, kifana masa yauti wanu naba lumuto lumuto nofunaidana nemo minoto ya yafo-hosi ya olu waka edenae, loto welalo idami tili hadeti mita (300) yaidana minomo wimo ne.

15

Enisole yate neta nosámami mikalo minamo giminawamo ka

¹ Ena kosinalo mebe-maba naba ma oloto piyami ya eyomo etito ne. Eyomo ya enisole seweni (7) yate neta nosámami seweni (7) ya wenena keina naba olu giminami ya olu minato, netawa nosámami ya fuli lagetoto Goti siya kala-kala loitamila yama fuli lenami ne.

² Ido neta ma eyomo ya neta kuwo no kelami ya botolokafo ido yokafo olufe lamo ya eyowe. Eyomo onowaleka ya wenena yate kefa kaila fiyami ido kefa kaila fiyami lebonala ido kuliya nabala ya olu afima o edetamo wenena nedi minamo ya geyomo ne. Wenenawa nema lenawae, loto Gotikafo neta ma kuliya hapu gimaito anigu olu minato geyomo ne. ³ Ido amo yate Goti kouba-nabala we Mosesememala ido Sipisipi Momola nemala ya etiti nema lamo,

Wekola Goti aumafofo aboga, kamo mona melanimo naba-naba nemo animo ya eyeti eleigiyae.

Kamo ya muki wenena kiyabani we minanimo monaka muki ya efe lotoko minoto ido ona kulako ne.

⁴ Wekolate kaimoka yako felegaga minaninako, kemakafo kolika kolámenaiye? Ido kemakafo lamena kulika naba ya komámenaiye?

Mikau-mikau wenena muki monaka efe lotoko nemo ya eyanako, kamodoka oti ouni-luni-kani kumuti keboka lenawamo ne, loti nema eti lae.

⁵ Namo ya kawa kolito eyomo ya kosinau felegaga kuliyai numuna naba ya felegaga seli numuna ona kula negu yau Goti monala ona kula olu oloto pi gimami eba ya kanu godo minami ne. ⁶ Kanu godo neto enisole seweni (7) ya neta nosámami wenena olu kopa o gedename neta seweni (7) anigu olu minamo feka amo ne. Ido ukanido owo feke loto falake limo witi, ido golikafo olufe lamo kime ya ikinido wiyamo ne. ⁷ Ido neta kofawa nemo fo (4) yauti lawoko makafo enisole seweni (7) ya lape seweni (7) golikafo olufe lamo gimaito, olu minamo ne. Ido lapewa yau Goti minowaminowa imo we siya kala-kala naba loitami netawa yama faitimo ne. ⁸ Ena felegaga kuliyai numuna naba lulau yau Goti lamenala nabalekati ido aumafofofolo yalekati yati yokila dito felegaga kuliyai numuna naba ya olu faitoto minainako, yamu wenena yau dinawamo ya ogoufámæ. Dinawamo ogoufámamo yamu kiyaba o minato, enisole seweni (7) yate neta nosámami wenena keina naba giminawamo lononina fuli lagetoto felegaga kuliyai numuna nabau ya dinawamo ya ogoufamo ne.

16

Goti siya kala-kala limola lapeku nemo ka

¹ Ena felegaga kuliyai numuna naba yauti nola naba ma kolomo ya amokafo enisolema seweni (7) ya eti logimami, Linate ya uti lape seweni (7) ya oluti Goti siya kala-kala limola lapeku nemo mikalo ya leikalo, loto logimaiye.

² Logimaito, enisole komu nemo yakafo lapela oluto uto lapelauti neta ya mikalo leikageto wenena kefa kaila fiyami ainala mino o gedageto lebonala ouni-luni-kani umuti kuliya olu faka lamo wenena ya numuni nosámami-asámami ukanido yalo ogofu naba imo neta ya oloto pi gimimo wiye.

³ Ido enisole naba tu (2) lapela oluto lapelauti netawa ya kuwo noku leikageto kuwo nowa ya wenena folamo wanuni yaidana oto bulageto, neta-mata muki kofawa nemo kuwo noku minamo ya fulu fuli lamo ne.

⁴ Ido enisole naba tili (3) lapela oluto, lapelauti neta no nabau, ido no fiyawau yau leikageto no ya wanu bulami ne. ⁵ Wanu bulaito, kolomo enisole no kiyaba imo yakafo eti limo,

Felegaga minanimo weyo, kamo oiya minoto, ido kana ona minanimo ya lifima iya mele gimanimmo monakawa ya efe limo ne. ⁶ Wenena yate wenenaka ido wekaloti kaka logimamo wenenaka yaki giniti, ya wanunina lekiti gini folamoma nenako, kamo ya nenawae, loto no ya wanu bulu edeto gimanimmo ya lifimani efe limo ya olae,

loto loumaiye.

⁷ Ido yokila ki umu-umu amo folomolo yaloti ka nola limo kolomo eti limo, O, Wekola Goti aumafofo aboga, lifima iya mele gimanimmo monakawa ya ona kula minoto ido efe limo ne, loto liye.

⁸ Ena enisole naba fo (4) lapela oluto, lapelauti neta fo yalo leikageto fokafo aumafofo loto wenena muki kinae, lito Gotikafo o, limo ne. ⁹ Etito fo kala-kala limo yakafo wenena muki kiyaito, amo yate Goti neta nosámami gimami kiyaba imo we ya kamana kiyafa, ido seni-muluni eleyapa wi meleti lamena kuliya naba umámamo ne.

¹⁰ Ido enisole naba faifu (5) lapela oluto, lapelauti neta ya kefa kaila fiyami ekeina folomola yalo leikageto, ayalo kiyaba o gedami ebala ya sinidimo ne. Ido wenena yate ogofu naba koliti weni kofala kuti, ¹¹ ido ukani naba ogofu ito numuni nosámami linako, Goti kosina aboga ya kamana kiyafa, seni-muluni eleyapa wi meleti monani nosámami melamo ya meni umámamo ne.

¹² Ido enisole naba sikisi (6) lapela oluto, lapelauti netawa ya no naba Yufuletisi yau leikageto, no ya lano ageto fo idaidokati ya mikalo kiyaba we wekudi ya o fedenawae, loto kanu olu oloto piyami ne. ¹³ Eti o gedaito, eyomo ya Satani kimiwela tili (3) ya kela kola-wela yaidana oti minae. Kelawa koiyofa naba welau yauti ido kefa kaila fiyami welau yauti ido suki polofete wela yauti o feka amo ne. ¹⁴ Amo ya Satani kimiwela minanako, ya mebe-maba olu oloto pimo wamo ya mikaumikau mikalo kiyaba we wekudi minado ya moniti Goti aumafofo aboga kamenala nabalo ya lowa fina finawae, loti olu mau wi gedemo wae.

¹⁵ Yesukafo eti limo, Linate kolife loti kolalo. Moda namo ya ugele we yaidana oto kaita fedenagolowe. We makafo oku onámoto apako minoto ukanalo kolitenae, loto ukanalo owola adu melami we ya alikani naba enagoliye, loto limo ne.

¹⁶ Ena Satani kimiwelawa yate mika ma kuliya Hibulu kalekati Amagedonile, lamo yalo mikalo kiyaba we wekudi olu mau wi gedamo ne.

¹⁷ Ena enisole naba seweni (7) lapela oluto, lapelauti neta ya kosinau leikageto felegaga kuliyai numuna nabau ya ekeina folomolo yati nola ma au loto eti limo, Moda fuli loitaiye, loto liye. ¹⁸ Eti lito, kopana lamemala kiya fuloto, ko nunu loto, ko kalake naba loto, mika mima naba-naba iye. Eti imo ya kana wenena mikalo minado afimalekati ya mimawa naba-naba imo yaidana oto minámami ne. ¹⁹ Etito numuna meya naba mika foki-naki oto olu tili (3) ito, ido mikau-mikau numuna meya naba ya moda olu kopaitami ne. Ido Gotikafo Babiloni numudo minamo wenena ya monani nosámami-asámami melamo, yamu kala koli fulo gedámoto siyamulunau

nosámami naba-naba kolainako, yamu wenena no waini namo yaidana oti wenenawa Gotikafo, Nenawae, loto siya kala-kala nabanaba limola yama nomu yau faitimo ya gimaiye. ²⁰ Etito gimaito, ido nokafo dito mika mowa olu afimau sapitaito, ido mowa ma minámami ne. ²¹ Ido ome naba-naba nemo muki keinala fotifaifu (45) kilogilamu yaidana oto ya kosinaloti wenena minado lumuto ginaiye. Ginaito, ukani gelo naba-naba inako, yamu amo yate Goti neta nosámami gimami yamu kamana kiyamo ne.

17

Kopa olu ono-ono moinami wena ka

¹ Ena enisole seweni (7) lape seweni (7) ya olu minagu yauti makafo namo minodo oto eti lonomami, Ano, kopa olu ono-ono moinami wena muki koli minamo wenawa ya numuna meya naba no naba muki adu nedo ku onami ya lifima ka olunagoliye. Ano, kilibinae. ² Amoki mikalo kiyaba we wekudi kopa olu onamo mona mele-mele ato, ido wenena mikalo minamo ya amoki kopa olu onamo ya wenena no noti omuni u kopa wimo yaidana oto minae, loto lonomaiye.

³ Lonomaito, Ouna Felegaga mino nedaito, enisole nilimito mika kofo mikalo wimo ne. Yalo eyomo wena ma kefa kaila fiyami kisi limo meyalo amedoto minaiye. Kefa kaila fiyami ukanalo ka lufuwa wiyami mona-mona Goti kamana kiyami ya neto, ido atela seweni (7) ya neto, ido atelalo wela kauwa ya teni (10) ya ne. ⁴ Wenawa ukanalo owo kamulu limo ido kisi limo wi minoto ekeina golikafo olufe lamoki, ido kifana meina naba nemo yakafo olufe lamo yaki, ido okani omuna biyane nemokafo olufe lamo yaki, ukanalo olu egelaiye. Ido nomu golikafo olufe lamo olu minaito, lulau yau neta nosámami-asámamiki, kume-ugele nami monalaki Goti omunalo lubanu imo ya faitimo ne. ⁵ Ido onobalalo etito lufuwa wiyami monawa falukuto nemo ka ya eti limo, Numuna meya naba-naba Babiloni ya kopa olu ono-ono moinamo wenati, mikalo ukani koliti nosámami-asámami mona melamo wenena onibole, loto nemo ne. ⁶ Ido eyomo ya wenawa felegaga wenena Yesu koli kikito umuti kala kuwa lo oloto melamo wanuni ya noito ouna-lula u kopa wimo ne. Eyoneto wene-lawa apaitaiye.

⁷ Yamu enisole yakafo loga o nedami, Kamo weka-lawa ya nedito apaitaiye? Namu wenawa monalaki, ido kefa kaila fiyami monalaki, ido atela seweni (7) ya neto, ido atelalo wela-kauwa (10) ya meyalo moinami yaki, monani muki ya lokumunagolowe. Kolo. ⁸ Kefawa kaila fiyami eyanimo ya komu kofawa nemo nefa, oiya kofawa minámami ya aiga lowauti itibito neidageto ofo fulunawae. Ido mikalo minamo wenena ya kana adeina akaimati mika kosina olu oloto piyámami kamenaloti kofawa minomo idamo bukuku yau kulini lufuwa wiyámami wenena yate kefa kaila fiyami eyamo komu kofawa nemo nefa, oiya kofawa minámami, aiga itibito enainako, yamu eletinagilae.

⁹ Linate wenena ka manidigu nemo yako netawa fokiti kolife loti kolinagilae. Kefawa kaila fiyami atela seweni (7) ya mowa seweni (7) nemo yalo wenama amedoto minaiye.

¹⁰ Ido atela yaki ya mikalo kiyaba we wekudi ya ne. Minaguti ya faifu (5) ya folato, lawoko kofawa ne. Ido ma oiya oloto piyámami ya aiga oloto pito, kamena linako, wenena kiyaba o gede minenagoliye. ¹¹ Ido kefa kaila fiyami komu kofawa nemo, oiya kofawa minámami, aimola ya mikalo kiyaba we wekudi naba eiti (8) ya minaiye. Amo ya mikalo kiyaba we wekudi seweni (7) minaguti yauti minami ya u kopa unagoliye.

¹² Ido atela wela-kauwa teni (10) eyanimo mikalo kiyaba we wekudi seweni (7) ya neto, oiya kiyaba o gedamo lononi olámafa, ido kamena linako, wani auwa yaidana oto kefa kaila fiyami yaki lakoina kiyaba o gede minenagilae. ¹³ Luni-kani lawoko minageto, kiyaba o gedamo aumanina ya kefa kaila fiyami umunawamo ne. ¹⁴ Ido amoki Sipisipi Momola yaki lowa fina finawafa, ido Sipisipi Momola ya wekola muki Wekolanina minoto, ido kiyaba we wekudi muki Kiyabani We Wekudi minainako,

amoki ege melamo weki yate wenenawa olu afima o gedenawae. Ido ege melamo wenena luni fito, iyaina o gedami ka ona kula kanuwalo efe loto moni-moni o minamo wenena ya amoki lakoina minenawae.

¹⁵ Ido enisolewa yakafo kofa eti loto lonomami, No naba yalo kopa olu ono-ono moinami wena ya anawalo amedoto minami ya eyanimoma nowa ya wenena mikau-mikau minamo, ido afo monalo-monalo minamo, ido ka noni ailo-ailo lamo minamo, ido ukani ailo-ailo wiyami ya nowa ya minae. ¹⁶ Ido kefa kaila fiyami yaki wela kauwa yaki geyanimo yate kopa olu ono-ono moinami wenawa seni-mulunigu nosámami koliti, neta-matala muki ya oluti olu kopa edeti, ukana emila ya noti, ukana ya yoku kiti budenagilae. ¹⁷ Yamu Gotikafo kolami ya luni-kani lawoko minageto, kiyaba o gedamo aumanina muki ya kefa kaila fiyami umunawae, loto kani fiyaito, Goti ka lido winami kamenalalo yalo fuli lenaiye. ¹⁸ Ido wenawa eyanimo ya numuna meya naba ya mikalo kiyaba we wekudi mikau-mikau kiyaba o gede-gede imo ya ne, loto lonomaiye.

18

Babiloni u kopa wimo ka

¹ Eti lonomaito, enisole ma kosinauti lomaito eyomo ne. Enisolewa ya aumala naba mino edami ido lamena ogona imo yakafo mika lamena o fulitami ne. ² Amokafo au naba loto eti limo,

Numuna meya naba Babiloni ya u kopa wimo ne. Ido aya numuna ebawau ya oiya Satani kimiwela ku onato, ido ouni nosámami olu yawa fiyamo ne. Ido nema-afa fuma wiyami wenena eleka ginaito ánenawamo nema muki ya ayau olu yawa fiyamo ne.

³ Etito wenena mikau-mikau minamo ya no waini gimiti luni-ouni olu kopaitamo yaidana oti amoki kopa olu onamo mona mele-mele o minamo ne. Ido mikalo kiyaba we wekudi yate amoki kopa olu onamo mona mele-mele amo ne. Ido numuna meya nabau minamo wenena ya mona nosámami-asámami meleti neta-mata muki so loto nemo ya olunune, olunune, loti kolanako, wenena mikau-mikau kifana lono olamo yate netawa oluti kifanalo fuloti, wenenawadokati kifana-afana ya oluti u neta ko namo wenena bulamo ne,

loto lonomaiye. ⁴ Ena kosinauti nola ka limo ma ya kolomo eti limo,

Linate wenenane minamo ya amoki lakoina mona nosámami meleti, lifima olunawamo yaidana oti olutenawae, loto numuna ya fuliti koli walo. ⁵ Amo lifimala omo dito, kosina ana olaito, ido Gotikafo monala nosámami-asámami melami ya kala koli fulo edámmainako, linate fuliti koli walo.

⁶ Wenawa ya linate gimami yaidana oti itibiti umalo. Ido linate gimami mulalo-mulalo lifima naba ya itibiti umalo. Ido nenaiye, loto no waini kaila fiyami aumafoko limo no ya olufe lo gedami yaidana oti umalo.

⁷ Ido aimola ukana atuwa kolito, kuliya oto dito epola loto, neta lalo-talo yamu auma wito kolito netawa olami ya linate oiya neta umunumo netawa ya olu afima gedelaiye, loti ukana ogofu nabanaba yaki, ido keina naba-naba yaki olu mulalo-mulalo umalo.

Wenawa ya aimola siya-mulunau eti loto epolali limo, Namu kiyaba wena wenakudi ya minomo idomo ne. Ido wena-kena minámowe. E'e, wenakena minámomo ya kufu nema ya ámenagolowe, loto kolainako, ⁸ kamena lawoko maloko ayalo mona nosámami ailo-ailo ya amo nedo oloto pi umunaiye. Eti enami neta ya neta kilamo mona, ido kufu nema amo mona, ido kadunamu folamo mona ya amodoka oloto pi umunaiye. Ido Wekola Goti yakafo lifima iya mele umunami ya aumafoko aboga minainako, ukana ya yo kito ludo edenagilae,

loto limo ne.

⁹ Ena mikalo kiyaba we wekudi wenawa yaki kopa olu onoti, amoki mikaleka neta yamu auma witi koliti olamo we yate yo ludamo yo yokila ya eyeti, kufu nema oti, ikinido kesoba winagilae. ¹⁰ Ido lifimala olunami ya eyeti, koli naba-naba gimageto, faiga aufaleka nedi minoti, eti lenawamo,

Aiyo, aiyo, numuna meya naba Babiloniyo, numuna ge kofa danimo ya kamo kaita lifimaka oloto pi komami auwae, loti lenagilae.

¹¹ Ena koukameni meina finawamo wenena ma minámanako, mikau-mikau kifana lonodo we wenawamu koliti, kufu nema enagilae. ¹² Ido koukamenina ya kifana goli, ido kifana siluwa, ido kifana fowena meina naba nemo, ido beseku lulu okani kelami neta meina finagilamo ya minámenawamo ne. Ido lafo-lafo feke wanoba nemo, ido lafo-lafo kumulu limo, ido lafo-lafo dowá limo, ido lafo-lafo kisi limo meina finagilamo ya minámenawamo ne. Ido yá monamona ladanuwa imo, ido yafo-elefeni welakauwakáfo neta olufe lamo, ido yá meinála nemokáfo neta olufe lamo, ido bilonisikáfo neta olufe lamo, ido ainikáfo neta olufe lamo, ido kifana dowá limo yakáfo neta olufe lamo, neta-mata mona-mona olufe lamo ya meina finagilamo ya minámenawamo ne. ¹³ Ido koukamenina neta ma kulini sinamoni, ido gene, neta kiyato yokila ladanuwa imo, ido yá nowála ladanuwa imo kuliya mulu, ido yokila ladanuwa imo kiyamo kuliya falagenesenisi ya meina finagilamo ya minámenawamo ne. Ido koukamenina no waini, ido olifi nowála, ido palawa lalo nemo, ido yuwa witi meina finagilamo ya minámenawamo ne. Ido koukamenina bulumakau, ido sipisipi, ido yafohosi, ido yafo-hosi ika imo neta, ido wenena ukani ido ouni meina finagilamo ya minámenawamo ne.

¹⁴ Ido kifana lonodo we yate loumunawamo, Neta-mata muki yamu seka-mulugau lalo kolito olunae, loto kolanimo ya fulo kedetaiye. Ido neta-mataka lalo-talo nemo, ido kulika faka limoma ya moda fuli lito kofa olámenagolane, loti loumunagilae.

¹⁵ Ido kifana lonodo we netawa kifanaló fuloti, amodokati meina naba olu-olu amo we yate faiga aufaleka nedi minoti, lifimala olami eyato, koli naba-naba gimaito, yamu kufu naba oti, au loti lenawamo,

¹⁶ Aiyo, aiyo, numuna meya nabao, ukagalo owo ya lafo-lafo feke wanoba nemo, ido lafo-lafo kumulu limo, ido lafo-lafo dowá limo, ido lafo-lafo kisi limo ya wiyanimó, ido goli yakáfo, ido kifana fowena meina naba nemo yakáfo, ido beseku lulu okani kelami neta yakáfo ukaga ya olu egele minane. ¹⁷ Ido kamena lina efemako wani auwa yalo ya muki netawa ko nanimo moda u kopa utaiye, loti lenagilae.

Ido sipi kiyaba we muki, ido sipiku moinamo wenena muki, ido sipiku lono olamo we muki, ido kuwo nolo kifana lono olamo we muki ya faiga nedi minenawae. ¹⁸ Ido ludami yo yokila eyeti, au loti lenawamo, Aya numuna meya naba gedimo yamaidana imo ma ya egaleka ne? loti lenagilae. ¹⁹ Eti loti maninido ya mika momupa ya fuliti, kufu naba-naba oti, seni-muluni folaito, au loti lenawamo,

Aiyo, aiyo, aya numuna meya nabalo sipi kiyaba we oti koukameni kifanaló fuloti ko namo we bulamo ne. Ido kamena lina efemako wani auwa yalo ya olu u kopa utaiye.

²⁰ Linate kosinau minamo ya amomu alikani naba-naba alo. Ido linate Goti wene-nalaki, ido aposoloki, ido polofeteki ya alikani naba-naba alo. Gotikáfo wenawa mona nosámami linate mele gedami yamu lifima iya mele umaiye, loti lenagilae.

²¹ Ena enisole ma aumafofo limo yakáfo kifana naba-naba olu faka loto kuwo noku yau fuloto eti limo,

Namo kifanama aumafofo loto fulomo monane yaidana oto numuna meya nabama Babiloni ya auma witi fulato, fuli lito kofa oloto piyámenagilae.

²² Ido Babiloniyo, kamodoka nema loti melege olunune, loti hapu ofamo neta monalo-monalo nola limo, ido nema nomu wiyamo nola limo, ido bumu wekilofu nomu fu lamo nola limo ya kofa kolámenagilae.

Ido lono monalo-monalo lono olu kolamo we ma kamodoka ya kofa oloto piyámenagilae. Ido lonogunu kulolo-kalolo ya kamodoka kofa kolámenagilae.

²³ Ido kamodoka lamu lamenala ya kofa lamena ádenagoliye. Ido kipate nomilite mofu melenagilami ya noni ya kamodoka kofa kolámenagilae. Komu kamo kifana lonodo we ya kulinigi nemo wenaba minae. Ido kibe-lusaka kiyanimu yakafo wenena mikau-mikau ya koni wiyaiye.

²⁴ Ido aya ebalo ya polofete gini folamo wanunina, ido Goti wenenala gini folamo wanunina, ido mikaumikau gini folamo wenena muki wanunina ya oloto piyamo ne, loto limo ne.

19

¹ Ena namo kosinanti ya wenena mau naba-naba au loti lamo kolomo eti loti lamo, Goti ebola lokele. Amo ya olu omude kami we minoto, kuliya dimo wito, aumafofolá naba ne. ² Yamu lifima iya mele lomami monala ya ona kula minoto efe limo ne. Ido kopa olu ono-ono moinami wena auma wiyami nemo mona nosámamila yakafo mikau-mikau minamo wenena kani oluto olu kopaitami ya iya meleto lifimala umaiye. Ido koubanabala wenena gini folami yamu lifima itibito umaiye,

loti lae. ³ Ido kofa au loti lamo,

Goti ebola lokele. Amo ludami yo yokila ya minowa-minowa oto dimo unaiye, loti lae.

⁴ Ena we kilofu kulini nemo we tuwedi-fo (24) ido neta kofawa nemo fo (4) yate Goti ya ekeina folomolo amedoto minami we ya ouniluni-kani umuti ebola loti eti lamo, Ya onae. Goti ebola lokele, loti lae. ⁵ Ido ekeina folomolokati nola makafo eti limo, Linate kouba-nabala we muki koliya kolamo ya kulini nemo wenenate, ido faifa lumuti minamo wenenate linate muki Gotite ebola lalo, loto liye.

Sipisipi Momola ya wena olunami ka

⁶ Ena wenena mau naba-naba au loti lato kolomo ya noni ya noila naba satimo nola yaidana oti lamo, ido ko kalake naba-naba limo yaidana oti au loti lamo,

Wekolate Goti aumafofo aboga ya kiyaba we wekudi minainako, ebola lokele. ⁷ Etito lalimo alikani nabanaba oto sete-mulude olu lalo oto, kuliya olu faka lokele.

Yamu Sipisipi Momola ya wena olunami kamenala adu melainako, olonafo ya aimola olu kenumu o minaiye. ⁸ Ido Gotikafo nomiliwa ukanalo owo feke loto falake loto mo limo winami ya umaiye,

loti lae. Ukanalo owo feke limo ya Goti wenenala efe limo monani ya ne.

⁹ Ena enisole yakafo eti lonomami, Etito lufuwa wiyo. Sipisipi Momola wena olageto, linate oti konuma kobina nenune, loti luni finami wenena yate seni-muluni alikani naba enagilae, loto liye. Eti loto ka ma enu wito limo, Aya kawa ya Goti kala ona kula ne, loto lonomami ne. ¹⁰ Eti lito, ounelune-kane umunagolowe, loto kiyanaló kiyane umola fiyofa, eti limo, Kamo eti ámo. Namokafo kamoki ido koinakafo-mota Yesu ka ona kula ya oloto pi ledami ya koli kikito olu-olu amo we yamaidana oto Goti kouba-nabala we minowe. Kamo Goti yako ouga-luka-kaka umuto kuliya olu faka lo. Yamu

Yesu kala ona kula ya oloto pi ledami yakafo polofete kala kuwa lo oloto melenawae, loto mino o gedami ne, loto lonomami ne.

Yafo-hosi feke ma meyalo moinami ka

¹¹ Ena kosina godo neto eyomo ya moda yafo-hosi feke ma nedi nemo meyalo minami we ya kuliya Monala Efe Lotoko Melami We ido Ona Kula Gedimo We ne. Lifima olu iya melaido ido lowa fiyaido mona efe lotoko melemele iye. ¹² Ido omuna ya yo famula yaidana oto neto ido atelalo mikalo kiyaba we wekudi kokamu yaidana oto kokamu so loto mofu minami ne. Ido amodoka kuliya lufuwa nemo ya aimolako kolaito, kuliya kolinami ma ya minámami ne. ¹³ Ukanalo owo ya wanu builami wi minaito, ido kuliya ya Goti Kala ne. ¹⁴ Ido kosina kimiwe mau naba yafo-hosi meyalo minoti, ukanido owo feke loto falake loto mo limo wiyamo ya ege melemo wae. ¹⁵ Ege melemo wato, ido welauti emi wela kaila fiyami ma idami yakafo wenena mikau-mikau ya olu afima o gedenami ne. Ido aimolakafo kolobo ainikafo olufe lamo ya oluto aumafoto loto kiyaba o gedenami ne. Ido amokafo kifana masa nabau nela waini ilawa leya wiyageto, nowala lomami ya Goti siya kala-kala naba-naba limola ya ne. ¹⁶ Ido ukanalo owo yalo, ido kiyana amanalo kuliya etito lufuwa wiyami, Kiyaba we wekudi muki ya Kiyabani We Wekudini minoto, ido wekola muki ya Wekolani minami ne, loto nemo ne.

¹⁷ Ena eyomo enisole ma folo nedi minami yakafo muki nema kosinalo akawa bu loti moinamo ya au loto eti logimami, Linate ya Gotikafo konuma kobina naba ofo kiyaido yalo oti olu mau wiyalo. ¹⁸ Mikalo kiyaba we wekudi ukani emila, ido kimiwe kiyabani wenaba ukani emila, ido kulini nemo we ukani emila, ido yafo-hosiki ido meyalo moinamo we yaki ukani emila, ido muki wenena ya kouba-naba lono olamoki, ido inanimi lononi olamo faifa wenena ido wenena kulini nemo ukani emila linate nenune, loti oti mau wiyalo, loto logimami ne.

¹⁹ Ena eyomo ya kefa kaila fiyami ido mikalo kiyaba we wekudiki, kimiweni mau minamoki yate yafo-hosi meyalo moinami we yaki kimiwela mau minamo yaki lowa finune, loti mau witi minae. ²⁰ Eti afa, ido kefa kaila fiyami ya ana-kiyanalo oluti, ido suki polofetema ya kefa kaila fiyami welalo ya neta kofawa Satani aumala olu oloto pito gilibami we ya amoki ana-kiyanalo oluti nela wi gedae. Nela wi gedami we ya mebe-mabawa yakafo wenena kefa kaila fiyami ainala oluti ukanido witi, ido lebonala ouni-luni-kani umuti, kuliya olu faka lamo wenena ya koni wi-wi ami ne. Yamu lelewai ya kofawa minami ya ani-kiyanido oluti yo nofunama kifana salifakafo loto kisilo minaigu yau fulo gedaiye. ²¹ Ido liliga ya emi wela kaila fiyami yafo-hosi meyalo moinami we welauti idami yakafo gini folaito, nema yate o fedeti ukani emila noti muni fudimo ne.

20

Satani nela finami ka

¹ Ena namo enisole ma kosinanti lomami ya eyomo lowa eba kanu winami oiyo ya olu minoto ido ana filiga ya nela naba keina imo ma ainikafo olufe lamo ya olu minaiye. ² Olu minoto koiyofa nabama, adeina afimalekati minomo idami salopainawa ya nosámami aboga Satani minami ya ana-kiyanalo oluto, melege wani tauseni (1,000) yalo nelau onenaiye, loto nela wi edaiye. ³ Nela wi edeto lowa ebau fulu edeto, kanu kuto, mikau-mikau wenena kofa koni wiyámageto, melege wani tauseni (1,000) fuli lenaiye, loto welalo ito kikito itaiye. Melegewa ya fuli lagetoto efilu edato, kamena lina efema feka moninagoliye.

⁴ Ena namo ekeina folomo eyomo mulalo amedoti minamo Gotikafo olu kalo mele gedenawamo lono olunawae, loto auma gimami ne. Ido wenena Yesu kala kuwa

lo oloto melemo wamo yamu kenebani fukato, folamo we ouni ya geyomo ne. Aya wenenawa yate kefa kaila fiyami, ido lebonala ouni-luni-kani umuti kuliya olu faka ádamo ainala ya onobanido ido anido oluti wiyámamo ne. Wiyámoti folaguti kofa nediti, Kilisto yaki lakoina kiyaba amo lononi melege wani tauseni (1,000) yalo olumo wamo ne. ⁵ Aya wenena u komu meleti folaguti kofa neidamo ne. (Folamo wenena liliga ya melege wani tauseni (1,000) fuli lageto folaguti kofa neidamo ne.) ⁶ Wenenawa u komu meleti folaguti kofa neidamo ya alikani naba-naba oti, Goti felegaga wenenala minamo ne. Ido aiga ona fulunawamo mona ya aya wenenawa ya gini folámaito, Gotiki ido Yesuki yokila ki gimi-gimi enawamo weni minoti melege wani tauseni (1,000) yalo amoki kiyaba we wekudi lono olumo unawamo ne.

Satani olu afima o edami ka

⁷ Ena melege wani tauseni (1,000) ya wageto Satani efili edageto, nela numugu yauti oto ⁸ koni winae, loto wenena numudo-namado mika filiga-falaga yaleka waka minadoti uto, Goki wenenala yaki, ido Magoki wenenala ya ile fali seni-mulunigu ito, Goti wenenalaki fina finawae, loto olu mau wi gedenami ne. Mau winawamo wenenawa ya kuwo no anawalo ake yaidana oti kato fuli ádenagilae. ⁹ Wenenawa yate mikaumikau monimo uti uti Goti wenenala ku onamo eba numuna meya naba Goti siya-mulunau lalo kolami yalo fedeti, ogona o edenawamo ne. Eti enawafa, ido kosinauti yo ya lumuto muki ya kito ludaiye. ¹⁰ Kito ludageto, Satani koni wiyami we ya yo nofunu kifana salifakafo yo eifámenaigu yau kefa kaila fiyami ido suki polofete ya fulu gedagu yau amo yaki ya fulu edae. Yau ya fo limo sinidimo minowa-minowa oti ogofu naba-naba kolimo unagilae.

Lifima olu giminami ka

¹¹ Ena ekeina folomo naba feke limo yaki, ido yalo amedoto minami we yaki eyomo ne. Amo nedokati mika kosina ya koli utaito, kofa oloto piyámenagilae. ¹² Ido eyomo wenena folamo kulini nemo, ido kulini minámami ya ekeina folomo omunalo nedi minato, buku-aku ya olu ata lae. Ido buku ma ya kofawa minomo idamo buku yaki olu ata lae. Bukuwama olu ata lamo yalo folamo wenena monani melamo ka ya bukuwa yau lufuwa wiyami ya kato, lifimani iya mele gedaiye. ¹³ Aya kamenalo kuwo no lulau folamo wenena ya folaguti kofa neidato, ido wenena fulumo wamo mona melamo, ido folamo eba Eidisi yau minamo wenena muki ya folaguti kofa neidato, ido muki inanimonani ya buku yau lufuwa wiyami yamu lifima iya mele gedami ne. ¹⁴ Ena fulumo wonimo mona ido folamo eba Eidisi ya yo nofunu yo eifámenaigu yau fulaiye. Yo nofunawa yo eifámenami ya ona fulunawamo eba ya ne. ¹⁵ Ido we makafo kuliya ya kofawa minomo idamo buku yau minámaitoma nofunawa yo eifámenami yau fulami ne.

21

Kosina kofawa ido mika kofawa ka

¹ Ena namo kosina kofawa ma ido mika kofawa ma eyomo ne. Yamu kosina lilama ido mika lilama fuli lito, kuwo no oiya ya minámaiye. ² Ido eyomo ya felegaga kuliyai numuna meya naba ya numuna meya naba kofawa nemo Yelusalemu ya wena ma wanafote anido olu giminawamo ya ukanalo ekeina egelami yaidana oto kosinalo Gotidokati lomo wito eyomo ne. ³ Ido ekeina folomolo yati nola naba kolomo ya eti limo, Moda oiya ama Goti numuna ku onami ya wenena minagu neto, ido amo ya minagu minenaiye. Ido wenenala minato, Goti aimola amodoka minoto Gotinina mino gedenami ne. ⁴ Omuni nowala muki kilili o gedenami ne. Mika kosina lilama ya fuli limoma nenako, wenena folamoti, kufu nema amoti, kono miluma kolamoti, ukani ogofu kofa kolamoti ya minámenaiye, loto liye.

⁵ Ido ekeina folomolo amedoto minami yakafo limo, Neta-mata muki ya kofawako olu oloto pi minowe, loto lonumuto kofa enu wito limo, Kawa ona kula gedimo ya lufuwa wiyo, loto lonomaiye.

⁶ Ena lonomami, Neta-mata muki ya moda fuli liye. Kana ona afimaleka nanimone ya minoto, ido aiga muki neta fuli lenami ya minoto, ya aipomo we minoto, onowa melomo we minowe. We makafo nomu kolinami no ya no fiyawa yaidana oto faifa umunae. ⁷ Ido makafo Satani fina fi ofoti olu afima o edenami we ya netawa lalo nemo namodoti olaito, Gotila minoneto, ido amo ya nanefo minenami ne.

⁸ Etito minenaifa, ido koli gegigi wiyamo, ido koli kikito ádamo, ido mona ailo-ailo nosámami ona melamo, ido wenena gini folamo, ido kopa-kopa olu onamo, ido kibe lusa kiyamo, ido suki goti olufe loti ouni-luni-kani gimiti kulini olu faka lamo, ido suki ka lamo muki ebanina ya yo nofunu salifakafo yo eifámenaigu ya nenako, yau unawamo ne. Aya ebawau yau ona fulunawamo ne, loto lonomaiye.

Yonikafo Yelusalemu kofawa ya eyami ka

⁹ Ena enisole seweni (7) lapema seweni (7) ya negu-negu ya neta nosámami Goti mikalo wenena giminami neta ya seweni (7) faitimo ya olu minaguti makafo namodo oto eti lonomami, Kamo ageto Sipisipi Momola olonafo minenami nomili ya kilibinae, loto lonomaiye. ¹⁰ Lonomaito, Ouna Felegaga mino nedaito, enisole nilimito u mowa naba fana nedo fedeto, felegaga kuliyai numuna meya naba Yelusalemu ya kosinalo Gotidokati lomo wimo ya nilibaiye. ¹¹ Neta nilibami ya Goti lamenala naba nemo yakafo lamena kuku limo minomo wiye. Kifana fowena meina naba fi onami kuliyaya yasipa falake imo yaidana oto lamena kuku limo ne. ¹² Ido kifana kila naba fana fana ya numuna meya nabama olu ogona ito kanu wela tuwelu (12) neto, ido yalo enisole tuwelu (12) ya minomo wae. Ido kanu wela nedo-nedo Isilaeli wenena afo monalo-monalo kulini tuwelu (12) ya lufuwa witi melamo ne. ¹³ Kila fo idaidoka negu kanu wela tili (3) neto, ido kila filigaleka negu kanu wela tili (3) neto, ido kila fo lomaidoka negu kanu wela tili (3) neto, ido kila filigaleka negu kanu wela tili (3) nemo ne. ¹⁴ Aya numuna meya naba kilalawa naba monalo ya kifana tuwelu (12) ya meleti, mulalo kila kuwamo nedo yalo Sipisipi Momola aposolola tuwelu (12) kulini lufuwa witi melamo ne.

¹⁵ Enisolema ka lonomami ya numuna meya nabati, ido kanu welalati, ido kifana kilalati, ya fanala koto katenae, loto kolobo golikafo olufe lamo ya anau olu minaiye.

¹⁶ Numuna meya nabama kilalawa ya yofoto nemoki sino loto nemoki ya kolobola yakafo meleto koto katami ya numuna meya naba fanala ya tu tauseni fo hadeti (2,400) kilomita ne. Ido yofototo ido sino loto yaki ayaidana ne. ¹⁷ Ido enisolemakafo wenena neta mele koti olu minamo yaidana oto kila mele kami sikisiti (60) mita ne.

¹⁸ Ido kilawa ya kifana yasipakafo olufe loti, ido numuna meya nabama ya goli ona botolo yaidana oto falake limo yakafo olufe lamo ne. ¹⁹ Kila monalo kifana naba nemo ya kifana ailo-ailo meina naba dito nemo falake-falake loto nemo yakafo ekeina olu edae. Ido kila mona naba wani (1) kifana yasipa ya ne. Ido kila mona naba tu (2) kifana diyau limo kuliyaya safaiya ya ne. Ido kila mona naba tili (3) kifana yailako limo kuliyaya ageti ya ne. Ido kila mona naba fo (4) kifana yailako ona limo kuliyaya emelali ya ne. ²⁰ Kila mona naba faifu (5) kifana lafa limo kuliyaya sadonikisi ya ne. Ido kila mona naba sikisi (6) kifana lafa limo kuliyaya koniliyani ya ne. Ido kila mona naba seweni (7) kifana komulege limo kuliyaya kilisolaiti ya ne. Ido kila mona naba eiti (8) kifana lumu limo kuliyaya belili ya ne. Ido kila mona naba naini (9) kifana komulege limo kuliyaya topasi ya ne. Ido kila mona naba teni (10) kifana kiyoba limo kuliyaya kilisopelesi ya ne. Ido kila mona naba leweni (11) kifana lumu limo kuliyaya yasiniti ya ne. Ido kila mona naba tuwelu (12) ya kifana kamulu limo kuliyaya ametisiti ya ne. ²¹ Ido kanu wela tuwelu (12) ekeina neta meinala naba idami lulu okani yaidana kelami yakafo olufe lae. Kanu

muki ya ekeina netawakafo olufe lae. Ido numuna meya nabau kanu moninawamo eba ya kifana goli ona botolo yaidana oto falake limo yakafo olufe lae.

²² Ena Wekola Goti aumafofo abogati Sipisipi Momolati felegaga kuliyai numunala minainako, numuna meya nabau ya felegaga kuliyai numuna ya eyámomo ne.

²³ Ido aya numuna meya nabau ya Goti lamenala naba yakafo lamena umaito, ido Sipisipi Momola ya ebawa feiya lamula nenako, yamu fofe, ido ikanafe egaidana oto lenami ne?

²⁴ Ido mikau-mikau minamo ya aya lamenalawa yakafo lamena aido ya moinato, ido mikalo kiyaba we wekudi muki ya netani-matani lalo-talo oluti aya numudo enawamo ne.

²⁵ Ido yalo kofa sini ádenagolinako, ya kamena-kamena kanu kuwámenawamo ne.

²⁶ Ido yalo mikaumikau minamo wenena yate kifana koukameni lalo-talo kulini naba yaki oluti enamo ne.

²⁷ Ido neta nosámami fuma wiyami ido mona nosámami-asámami yalo idámaito, ido wenena mona nosámami mona-mona melamo ido ka suki-faki loti moinamo wenena ya numunau idámato, wenena ya kulini Sipisipi kofawa minomo idamo bukula yau nemo yako dinawamo ne.

22

¹ Ena enisolema yakafo no naba kofawa minomo dinawamo falake limo ya nilibaito eyomo ne. No nabawa ya Gotite Sipisipi Momolate ekeina folomoni yaloti lumuto ² uto numuna meya nabau kanu kofalalo muliti yalo wiye. Wito, no naba onowa filiga-filiga yá kofawa minomo idami ya minomo lomaiye. Ido yáwa ya ikanalo-ikanalo tuwelu (12) ya ilawa li-li imo ne. Ido yáwa aila yakafo wenena mikau-mikau olu faka lo gede-gede imo ne. ³ Ido neta-mata Goti meya umami ya neta ma aya ebawa yalo minámami ne.

Numuna meya nabau ya Gotite Sipisipi Momolate ekeina folomoni yalo neto, koubanabala wenena ouni-luni-kani umu-umu amo ne. ⁴ Amo kola-wela ya eye minato, ido onobanido yalo kuliya minenami ne. ⁵ Ido sini kofa ádenagoliye, loto Wekola Gotikafo lamenala gimainako, yamu feiya lamu lamenalafe, ido fo lamenalafe lenawamo kamenani ya moda fuli limo ne. Ido kiyaba enawamo lononi ya moda minowa-minowa oti olumo dinagilae.

Yesu itibito enami ka

⁶ Ena enisolema yakafo eti loto lonomami, Kawa ya ona kula gedimo ka ne. Ido Wekola Goti ka mono lo oloto mele-mele amo we ya mino gedami wekafo neta fedenami alitimo neta ya oloto pi gedageto kolinagilae, loto enisolela ya ilifi melami ne, loto lonomaiye.

⁷ Yesukafo limo, Kolalo. Moda namo alako fede giminagolowe, loto liye. Eti lito, wenena ya ka lo oloto melami lufuwa negu yau katoti koliti kawa meyalo melenawamo ya alikani naba enagilae.

⁸ Namu Yoni nanimo ya netawa-matawa kolito eye fuli lomo ne. Kolito eye fuli loto enisole netawa nilibi minami ya ounelune-kane umunae, loto kiyanalo kiyane umola fiyofa, ⁹ ido amokafo, Kamo eti ámo. Namu ya kamoki ido koinakafo-mota polofete ido lo oloto melami ka bukuwa negu ya meyalo mele-mele amo wenena muki yaki lakoina kouba-nabala we ya minone. Yamu Goti yako ouga-luka-kaka umuto, kuliya olu faka lo mino, loto lonomaiye.

¹⁰ Eti lonumuto ya ka ma enu wito limo, Kamena alitimo nenako, lo oloto melami ka bukuwa nemo ya olu falukámo. ¹¹ Etito wenena mona nosámami mele-mele amo ya mona nosámami yako mele-mele omo unagilae. Ido wenena mona fuma wiyami mele-mele amo ya fuma wiyami mona yako o mele-mele omo unagilae. Ido wenena mono efe limoko melemele amo ya mona efe limoko mele-mele omo unagilae. Ido felegaga mona mele-mele amo ya felegaga monako mele-mele omo unagilae, loto lonomaiye.

¹² Yesukafo eti limo, Moda namo alako fede giminagolowe. Ido wenena muki inanimoni mona melado ya lifimanina olu le fi gedomo oluto enagolowe. ¹³ Kana ona

afimaleka nanimone minoto, ido aiga muki neta fuli lenami ya minenagolowe. Apito minoto ido onowa ya minomo minowe.

¹⁴ Ido wenena ukanido owo noku wi minenawamo wenena yate yá kofawa minomo idamo ilawa ya noti, numuna meya nabau ya dinawae, loto auma mino gedageto ya numuna kanu welau dinawamo ya alikani naba-naba enagilae ¹⁵ Eti enawafa, ido wenena ukanido koliti, mona nosámami-asámami mona-mona melamo, ido kibe-lusa kiyamo, ido kopa olu onamo, ido gini folamo, ido suki goti olufe loti ouni-luni-kani gimamo, ido wenena muki suki ka seni-mulunigi lalo koliti suki lo-lo amo ya aya wenenawa numuna meya naba kilala feka yalo minomo dinagilae.

¹⁶ Namu Yesukafo mono wenenane mau wiyamo kawa ona kula ya logiminaiye, loto enisolene ya kamodoka ilifi melowe. Namu ya Defiti ufa fiyaigu yauti gala ya minowe. Ido ukulu ya leda luwaila lamena naba imoma Moikabo namu ya minowe, loto limo ne.

¹⁷ Ena Ouna Felegaga ido Sipisipi Momola olonafu yate, Yesuwo, Ano, loti loumato, ido wenena muki bukuwa wiyomo kawa kolinawamo yaki, Ano, loumalo. Ido wenena muki ya nomu kolinawamo ya alo. Oti no kofawa minomo idamo no nenune, loti kolatoma, ya faifa gimageto nenawae.

Fuka ka ido lo melami ka

¹⁸ Ena wenena muki kawa lo oloto mele gimomo bukuku yau kolinawamo ya fuka ka logiminagolowe. Kolalo. Aya kawa yalo ka ma enu winami ya Gotikafo neta nosámami ya bukuwau melami yama umunaiye. ¹⁹ Ido aya kawa yaloti ka ma olu fulunami ya Gotikafo yá kofawa minomo dinawamo ilawa ya iya meletu umaito, ido felegaga kuliyai numuna meya nabau ebala umami yaki ya amodokati itibito olunaiye. Aya buku ya negu netawa lolomaiye.

²⁰ Amo ya netawa oloto pi ledami we Yesukafo eti loto limo, Ya onae. Namu moda kenemane alako fede giminagolowe, loto liye. Ya onae. Wekolate, Yesuwo, ano.

²¹ Yesu Kilisto nasafilila Goti wenenala muki minadoka ya mino gedenaiye. Onae.

Read the New Testament daily

January

date	Scripture
1	Matiu 1:1-2:12
2	Matiu 2:13-3:6
3	Matiu 3:7-4:11
4	Matiu 4:12-25
5	Matiu 5:1-26
6	Matiu 5:27-48
7	Matiu 6:1-24
8	Matiu 6:25-7:14
9	Matiu 7:15-29
10	Matiu 8:1-17
11	Matiu 8:18-34
12	Matiu 9:1-17
13	Matiu 9:18-38
14	Matiu 10:1-23
15	Matiu 10:24-11:6
16	Matiu 11:7-30
17	Matiu 12:1-21
18	Matiu 12:22-45
19	Matiu 12:46-13:23
20	Matiu 13:24-46
21	Matiu 13:47-14:12
22	Matiu 14:13-36
23	Matiu 15:1-28
24	Matiu 15:29-16:12
25	Matiu 16:13-17:9
26	Matiu 17:10-27
27	Matiu 18:1-22
28	Matiu 18:23-19:12
29	Matiu 19:13-30
30	Matiu 20:1-28
31	Matiu 20:29-21:22

February

date	Scripture
1	Matiu 21:23-46
2	Matiu 22:1-33
3	Matiu 22:34-23:12
4	Matiu 23:13-39
5	Matiu 24:1-28
6	Matiu 24:29-51
7	Matiu 25:1-30
8	Matiu 25:31-26:13
9	Matiu 26:14-46
10	Matiu 26:47-68
11	Matiu 26:69-27:14
12	Matiu 27:15-31
13	Matiu 27:32-66
14	Matiu 28:1-20
15	Maki 1:1-28
16	Maki 1:29-2:12
17	Maki 2:13-3:6
18	Maki 3:7-30
19	Maki 3:31-4:25
20	Maki 4:26-5:20
21	Maki 5:21-43
22	Maki 6:1-29
23	Maki 6:30-56
24	Maki 7:1-23
25	Maki 7:24-8:10
26	Maki 8:11-9:1
27	Maki 9:2-29
28	Maki 9:30-10:12

date	Scripture
1	Maki 10:13-31
2	Maki 10:32-52
3	Maki 11:1-26
4	Maki 11:27-12:17
5	Maki 12:18-37
6	Maki 12:38-13:13
7	Maki 13:14-37
8	Maki 14:1-21
9	Maki 14:22-52
10	Maki 14:53-72
11	Maki 15:1-47
12	Maki 16:1-20
13	Luka 1:1-25
14	Luka 1:26-56
15	Luka 1:57-80
16	Luka 2:1-35
17	Luka 2:36-52
18	Luka 3:1-22
19	Luka 3:23-38
20	Luka 4:1-30
21	Luka 4:31-5:11
22	Luka 5:12-28
23	Luka 5:29-6:11
24	Luka 6:12-38
25	Luka 6:39-7:10
26	Luka 7:11-35
27	Luka 7:36-8:3
28	Luka 8:4-21
29	Luka 8:22-39
30	Luka 8:40-9:6
31	Luka 9:7-27

date	Scripture
1	Luka 9:28-50
2	Luka 9:51-10:12
3	Luka 10:13-37
4	Luka 10:38-11:13
5	Luka 11:14-36
6	Luka 11:37-12:7
7	Luka 12:8-34
8	Luka 12:35-59
9	Luka 13:1-21
10	Luka 13:22-14:6
11	Luka 14:7-35
12	Luka 15:1-32
13	Luka 16:1-18
14	Luka 16:19-17:10
15	Luka 17:11-37
16	Luka 18:1-17
17	Luka 18:18-43
18	Luka 19:1-27
19	Luka 19:28-48
20	Luka 20:1-26
21	Luka 20:27-47
22	Luka 21:1-28
23	Luka 21:29-22:13
24	Luka 22:14-34
25	Luka 22:35-53
26	Luka 22:54-23:12
27	Luka 23:13-43
28	Luka 23:44-24:12
29	Luka 24:13-53
30	Yoni 1:1-28

date	Scripture
1	Yoni 1:29-51
2	Yoni 2:1-25
3	Yoni 3:1-21
4	Yoni 3:22-4:3
5	Yoni 4:4-42
6	Yoni 4:43-54
7	Yoni 5:1-23
8	Yoni 5:24-47
9	Yoni 6:1-21
10	Yoni 6:22-40
11	Yoni 6:41-71
12	Yoni 7:1-29
13	Yoni 7:30-52
14	Yoni 7:53-8:20
15	Yoni 8:21-30
16	Yoni 8:31-59
17	Yoni 9:1-41
18	Yoni 10:1-21
19	Yoni 10:22-42
20	Yoni 11:1-53
21	Yoni 11:54-12:19
22	Yoni 12:20-50
23	Yoni 13:1-30
24	Yoni 13:31-14:14
25	Yoni 14:15-31
26	Yoni 15:1-27
27	Yoni 16:1-33
28	Yoni 17:1-26
29	Yoni 18:1-24
30	Yoni 18:25-19:22
31	Yoni 19:23-42

date	Scripture
1	Yoni 20:1-31
2	Yoni 21:1-25
3	Aposolo 1:1-26
4	Aposolo 2:1-47
5	Aposolo 3:1-26
6	Aposolo 4:1-37
7	Aposolo 5:1-42
8	Aposolo 6:1-15
9	Aposolo 7:1-29
10	Aposolo 7:30-50
11	Aposolo 7:51-8:13
12	Aposolo 8:14-40
13	Aposolo 9:1-25
14	Aposolo 9:26-43
15	Aposolo 10:1-33
16	Aposolo 10:34-48
17	Aposolo 11:1-30
18	Aposolo 12:1-23
19	Aposolo 12:24-13:12
20	Aposolo 13:13-41
21	Aposolo 13:42-14:7
22	Aposolo 14:8-28
23	Aposolo 15:1-35
24	Aposolo 15:36-16:15
25	Aposolo 16:16-40
26	Aposolo 17:1-34
27	Aposolo 18:1-21
28	Aposolo 18:22-19:12
29	Aposolo 19:13-41
30	Aposolo 20:1-38

date	Scripture
1	Aposolo 21:1-16
2	Aposolo 21:17-36
3	Aposolo 21:37-22:16
4	Aposolo 22:17-23:10
5	Aposolo 23:11-35
6	Aposolo 24:1-27
7	Aposolo 25:1-27
8	Aposolo 26:1-32
9	Aposolo 27:1-20
10	Aposolo 27:21-44
11	Aposolo 28:1-31
12	Lomu 1:1-17
13	Lomu 1:18-32
14	Lomu 2:1-24
15	Lomu 2:25-3:8
16	Lomu 3:9-31
17	Lomu 4:1-12
18	Lomu 4:13-5:5
19	Lomu 5:6-21
20	Lomu 6:1-23
21	Lomu 7:1-14
22	Lomu 7:15-8:6
23	Lomu 8:7-21
24	Lomu 8:22-39
25	Lomu 9:1-21
26	Lomu 9:22-10:13
27	Lomu 10:14-11:12
28	Lomu 11:13-36
29	Lomu 12:1-21
30	Lomu 13:1-14
31	Lomu 14:1-23

date	Scripture
1	Lomu 15:1-21
2	Lomu 15:22-16:7
3	Lomu 16:8-27
4	1 Kolinti 1:1-17
5	1 Kolinti 1:18-2:5
6	1 Kolinti 2:6-3:4
7	1 Kolinti 3:5-23
8	1 Kolinti 4:1-21
9	1 Kolinti 5:1-13
10	1 Kolinti 6:1-20
11	1 Kolinti 7:1-24
12	1 Kolinti 7:25-40
13	1 Kolinti 8:1-13
14	1 Kolinti 9:1-18
15	1 Kolinti 9:19-10:13
16	1 Kolinti 10:14-11:1
17	1 Kolinti 11:2-16
18	1 Kolinti 11:17-34
19	1 Kolinti 12:1-26
20	1 Kolinti 12:27-13:13
21	1 Kolinti 14:1-17
22	1 Kolinti 14:18-40
23	1 Kolinti 15:1-28
24	1 Kolinti 15:29-58
25	1 Kolinti 16:1-24
26	2 Kolinti 1:1-11
27	2 Kolinti 1:12-2:11
28	2 Kolinti 2:12-17
29	2 Kolinti 3:1-18
30	2 Kolinti 4:1-12
31	2 Kolinti 4:13-5:10

date	Scripture
1	2 Kolinti 5:11-21
2	2 Kolinti 6:1-13
3	2 Kolinti 6:14-7:7
4	2 Kolinti 7:8-16
5	2 Kolinti 8:1-15
6	2 Kolinti 8:16-24
7	2 Kolinti 9:1-15
8	2 Kolinti 10:1-18
9	2 Kolinti 11:1-15
10	2 Kolinti 11:16-33
11	2 Kolinti 12:1-10
12	2 Kolinti 12:11-21
13	2 Kolinti 13:1-14
14	Galesia 1:1-24
15	Galesia 2:1-16
16	Galesia 2:17-3:9
17	Galesia 3:10-22
18	Galesia 3:23-4:20
19	Galesia 4:21-5:12
20	Galesia 5:13-26
21	Galesia 6:1-18
22	Efesusi 1:1-23
23	Efesusi 2:1-22
24	Efesusi 3:1-21
25	Efesusi 4:1-16
26	Efesusi 4:17-5:2
27	Efesusi 5:3-33
28	Efesusi 6:1-24
29	Filipai 1:1-26
30	Filipai 1:27-2:18

date	Scripture
1	Filipai 2:19-3:6
2	Filipai 3:7-4:1
3	Filipai 4:2-23
4	Kolosi 1:1-20
5	Kolosi 1:21-2:7
6	Kolosi 2:8-23
7	Kolosi 3:1-17
8	Kolosi 3:18-4:18
9	1 Tesalonaika 1:1-2:9
10	1 Tesalonaika 2:10-3:13
11	1 Tesalonaika 4:1-5:3
12	1 Tesalonaika 5:4-28
13	2 Tesalonaika 1:1-12
14	2 Tesalonaika 2:1-17
15	2 Tesalonaika 3:1-18
16	1 Timoti 1:1-20
17	1 Timoti 2:1-15
18	1 Timoti 3:1-16
19	1 Timoti 4:1-16
20	1 Timoti 5:1-25
21	1 Timoti 6:1-21
22	2 Timoti 1:1-18
23	2 Timoti 2:1-21
24	2 Timoti 2:22-3:17
25	2 Timoti 4:1-22
26	Taitusi 1:1-16
27	Taitusi 2:1-14
28	Taitusi 2:15-3:15
29	Filemoni 1:1-25
30	Hibulu 1:1-14
31	Hibulu 2:1-18

date	Scripture
1	Hibulu 3:1-19
2	Hibulu 4:1-13
3	Hibulu 4:14-5:14
4	Hibulu 6:1-20
5	Hibulu 7:1-19
6	Hibulu 7:20-28
7	Hibulu 8:1-13
8	Hibulu 9:1-10
9	Hibulu 9:11-28
10	Hibulu 10:1-18
11	Hibulu 10:19-39
12	Hibulu 11:1-16
13	Hibulu 11:17-31
14	Hibulu 11:32-12:13
15	Hibulu 12:14-29
16	Hibulu 13:1-25
17	Yemusi 1:1-18
18	Yemusi 1:19-2:17
19	Yemusi 2:18-3:18
20	Yemusi 4:1-17
21	Yemusi 5:1-20
22	1 Pita 1:1-12
23	1 Pita 1:13-2:10
24	1 Pita 2:11-3:7
25	1 Pita 3:8-4:6
26	1 Pita 4:7-5:14
27	2 Pita 1:1-21
28	2 Pita 2:1-22
29	2 Pita 3:1-18
30	1 Yoni 1:1-10

date	Scripture
1	1 Yoni 2:1-17
2	1 Yoni 2:18-3:2
3	1 Yoni 3:3-24
4	1 Yoni 4:1-21
5	1 Yoni 5:1-21
6	2 Yoni 1:1-13
7	3 Yoni 1:1-14
8	Yuti 1:1-25
9	Oloto Piyami Ka 1:1-20
10	Oloto Piyami Ka 2:1-17
11	Oloto Piyami Ka 2:18-3:6
12	Oloto Piyami Ka 3:7-22
13	Oloto Piyami Ka 4:1-11
14	Oloto Piyami Ka 5:1-14
15	Oloto Piyami Ka 6:1-17
16	Oloto Piyami Ka 7:1-17
17	Oloto Piyami Ka 8:1-13
18	Oloto Piyami Ka 9:1-21
19	Oloto Piyami Ka 10:1-11
20	Oloto Piyami Ka 11:1-19
21	Oloto Piyami Ka 12:1-18
22	Oloto Piyami Ka 13:1-18
23	Oloto Piyami Ka 14:1-20
24	Oloto Piyami Ka 15:1-8
25	Oloto Piyami Ka 16:1-21
26	Oloto Piyami Ka 17:1-18
27	Oloto Piyami Ka 18:1-24
28	Oloto Piyami Ka 19:1-21
29	Oloto Piyami Ka 20:1-15
30	Oloto Piyami Ka 21:1-27
31	Oloto Piyami Ka 22:1-21

Ka ma monala

Akaiya eba Giliki wenena mikanina filigaleka ya kuliya Akaiyale, loti, ido filigaleka ya kuliya Masedoniale, loti melamo ne. (Ap 19:21; Lm 15:26; 2 Ko 9:2; 1 Te 1:7, 8) Akaiya ebau numuna meya naba ya Atenisi, Kolinti ido Senkilia ya ne. Atenisi numudo yalo ka maninigu nemo wenena sikulini naba ya ne. Ido Kolinti numudo yalo wenena bisinisi lono naba ya olamo ne.

Ailo feka wenena (Lu 2:32; Ap 9:15; Lm 3:29) Yuda wenena yate wenena mikau-mikau minoti Yuda wenena minámamo wenena ya ailo feka wenenale, loti kuliya melamo ne. Ido Yuda wenena ya Gotikafo iyaina o ledainako, loti ailo feka wenena koli nosámami gimi-gimi amo ne.

Aposolo (Mt 10:1-4; Mk 3:13-19; Lu 6:12-16) Yesu mikalo moinami kamenalo ya wenena mukite ege melafa, ido amokafo we tuwelu (12) ya namo kane kune ya oluti uti lo oloto meleti, wenena neta kilamo ya olu faka lo gedeti, ido weneloti ya Satani kimiwela olu fulu gedeti gilifi melenawae, loto kiyaka o gedaito amoki lakoina minato api gilibami ne. (Mk 3:13-19) Aiga Yesu folaiguti kofa neditami kamenalo ya aya wewa omunikafo eyamo ne. Amokafo neta eyamo ido kane kune lalo kolamo ya mikau-mikau uti lo oloto meleti; koli kikitamo wenena kiyaba o gede-gede enawae, loto gilifi melami ne. (Mt 28:18-20; Ap 1:8) Aiga Yesukafo Polote Banabasite yaki lonolalo gilifi melainako, yamu amo yaki aposolole, loti melamo ne. (Ap 13:2)

Babiloni numuna meya (Mt 1:11, 12, 17; Ap 7:43; OPK 17:5, 18:1-24) Babiloni numuna meya naba kuliya nemo numuna ya Mesopotemia ebau ya ne. Babiloni wenena mumudi neta-mata ko namo minoti, mona nosámami-asámami mele-mele amo ka ya mikau-mikau upatoto wimo ne. Adeina afima ya Babiloni wenena yate Isilaeli wenenaki lowa fina fiti olu fulu gedeti ani-kiyani nela witi kouba-naba o ledenawae, loti inanimu mikanido gilimiti wato, melege sewedi (70) yalo ya minamo ne. (Ap 7:43) Yonikafo lufuwa wiyaiigu (OPK 14:8, 17:5, 18) yaki; ido Pitakafo lufuwa wiyaiigu (1 Pi 5:13) yaki ya Babiloni numuna meya kala lufuwa wiyami ya wenena maleka yate Lomu numuna meya yamu asa wiyami ka laife? loti lo-lo ae.

Beleti olufe lagu yisi melámoti faifa kiti no-no amo foliwa (Mk 14:1; Lu 22:1) Goti Elita O Gedami Foliwa kamena yalo foliwa maki kuliya beleti olufe lagu yisi melámoti faifa kiti no-no amo foliwa yaki mele-mele amo ne. Gotikafo Yuda wenena Isipikati efilu gedoneto koli unawae, loto limo yamu netani-matani olufe loti kenemaneto unune, loti weni-neta ofo kiyamo ya beleti fudenami kamena minámaito beleti olufe lagu ya yisi melámoti faifa kiti namo ne. Eti amo yamu aiga melegelo-melegelo ya netawamu koliti aya monawa melamo foliwa ya etiti melae. (Goti Elita O Gedami Foliwa kala yaki kato.)

Belesebuli (Mt 10:25; Mk 3:22; Lu 11:15) Satani kuliya ma ya Belesebuli ya ne. (Satani kala yaki kato.)

Beliyali (2 Ko 6:15) Kawa Hibulu kalokati nemo monala ya fa we nosámami we ne. Satani monala yaidana oto nenako; yamu amo kuliya ma Beliyalile, loti lo-lo ae. (Satani kala yaki kato.)

Denaliyasi (Mt 18:28, 22:18; Mk 6:37; Lu 10:35) Denaliyasi ya Lomu wenena kifanani siluwakafo olufe lamo ne. We ma fo kamena lawoko lono olunami meinala denaliyasi lawoko ya ne. (Mt 20:2)

Enisole Enisole so loti Goti kouba-nabala we minamo ya kosina ebato amo omunalo mino-mino amo, ya wenena minámoti, ido wenena folamo ouni yaki minámoti, ido kolofa yaki minámamo ne. E'e, enisole muki ya moda Goti kouba-nabala

wenena ouna-ana yaidana oti minae. (Hi 1:14) Ouna-ana yaidana oti minanako; yamu wenena omunikafo geyámato, olu oloto pi gedenawamo yako ya geyenawae. Enisole lononi ma ya Goti wenenala kiyaba o gede-gede ae. (Ap 12:6-11, 27:23; Hi 1:14) Ido lononina ma ya Gotikafo wenena ka fulu gedenae, loto kolami kamena malo ya enisole ma welalo ka meletu ya mikalo wenenawa minadoka ilifi melaito, uto olu oloto pi gedami ya famokufe, ka logimami ne. (Mt 1:20, 2:13; Ap 5:19, 8:26, 10:3, 12:7) Enisole kiyabani we wenaba ya kuliya Maikoli ya ne. (Yu 9) Ido kiyabani we ma kuliya Gebiliyeli ya ne. (Lu 1:19, 26)

Falisi we (Mt 5:20, 16:6; Ap 23:6; Fi 3:5) Falisi wemomo ya Yuda mono wenena minagu ya minoti, Goti lo melami kala Mosesese umami ka ya kolafa, ido mona-ana maki ido kuifa ka maki ya enu witi meyalo melenawae, loti api gilibi-gilibi ae. Falisi we maleka monabi lele wiyamo mona melamo yamu Yesu lo fuko gimaito (Mt 23:1-36); koli nosámami umuti, ofo fulunuwe, loti kanu moni wilimo wae. (Mt 21:45-46, 26:3-5)

Felegaga kuliyai numuna naba (Mt 12:6, 27:51; Lu 21:5; Yo 2:14) Felegaga kuliyai numuna naba ya Yuda wenena mono numuni naba nemo ya Yelusalemuka ya ne. Aya numudo ya Yuda wenena muki foli kamenanina yalo diti lifimanina yamu neta ofo ki umunawamo yaki, ido Goti faifa umunawamo neta yaki, ya yokila ki umunuwe, loti netawa oluti felegaga kuliyai numuna nabau ya diti yokila ki umumu amo we gimae. Ailo feka wenena ya felegaga kuliyai numuna nabau idámoti, faifa kilalau yako idae. Numunawa lulau Goti felegaga netala-matala melamo eba ya ne. Aya ebau yau yokila ki umumu amo we kiyaba we wenaba yako kamena lawokoko melegelo-melegelo di-di amo ne. Ido lulau eyetenawae, loti aya felegaga eba kanu welalo lafo-lafo naba kailamo ne. Lafo-lafowa naba kailamo ya Yesu folami kamenalo ayalo ya yaleka atelalokati fekalito waka lomami ne. (Mt 27:51; Mk 15:38; Lu 23:45)

Felegaga seli numuna (Hi 9:2, 21; Ap 7:44) Adeina afimaleka Mosesekafo Yuda wenena kofo mikau gilimami kamenalo ya Gotikafo loumami, Felegaga seli numuna naba kuwalo, loto kunawamo mona ilibaito, ya loumami kala meyalo meleti kuwae. (Hi 8:5) Felegaga seli numuna kuwamo yau Goti felegaga netala melamo ne. (Hi 9:2-5) Ido ayau ya Yuda wenena mono lomo uti uti Solomonikafo felegaga kuliyai numuna naba kuwami kamenalo yalo wamo ne.

Felo (Ap 7:10, 13, 21; Lm 9:17; Hi 11:24) Isipi wenena kiyabani we wenaba ya kuliya Felole, loti melae. Kiyabani we wenaba ma folageto, ailo ma dito ebala olami we ya moda ayaidana oti kuliya Felole, loti melemo wamo ne.

Giliki wenena Giliki wenena mikanina filigaleka ya kuliya Akaiyale, loti, ido filigaleka ya kuliya Masedoniale, loti melamo ne. (Ap 19:21; Lm 15:26; 2 Ko 9:2) Giliki wenena muki ya kafi lufuwa kamo ka maninigu nemo yamu wenena numudo-namado yate kulini olu faka lae. Ido Yesu mikalo moinami kamenalo yalo eba nedo-nedo kafi lufuwa kamo wenena muki ya Giliki ka lo kolamo ne. Ido Gotiki Olu Kutifi Ledami Ka Kofawa lufuwa wiyamo we yate kawa ya Giliki wenena kanidokati ya lufuwa wiyamo ne.

Goti ainala ukanigu fuko gedamo mona (Lu 1:59, 2:21; Ga 5:2-6) Yuda wenena nanibo kedato, kamena eiti (8) wageto ya Goti lo melami kala ya meyalo meleti Goti ainala nanibo ukanigu fuko gede-gede amo ne. (Stt 17:9-14) Aya kamenalo onibo menibo ya nanibo kulini mele-mele ae. Goti ainala ukanigu fukamo we ya Yuda we ona minae; loti lo-lo amo ne.

Goti Elita O Gedami Foliwa (Mk 14:12; Lu 22:1; Hi 11:8) Goti Elita O Gedami foliwa ya Yuda wenena foliwa naba nemo monala etito ne: Adeina afima Yuda wenena Isipika nelau minamo ya keina naba-naba kolato, Gotikafo enisolela Isipi wenena kana nanibo-mota gini fulunaiye, loto ilifi melaito wifa, ido Yuda wenena Gotikafo

enisoleta ya linate koito gedenaiye, loto sipisipi momola ofoti wanuwa ya numudi kanudo filalo, loto logimo, loto loumaito eti logimaiye. Eti loto logimami ka ya meyalo melato, enisole oto wanuwa eyeto, ya aya numunau minamo wenena muki elita o gedeto kana nanibo gini folámaiye. Yamu Elita O Gedami foliku ya numugunumugu Yuda wenena muki yate sipisipi momola ofo kiti no-no ae. (Beleti olufe lagu yisi melámoti faifa kiti no-no amo foliwa ka yaki kato.)

Gotikafo olu amoki kutifi gedami mona We makafo we mamaki kutifinagolowe, loto kolinami, ya neta eti o kedenae, loto lo mele edaito, itibito eti o kedenae, loto lo mele edenaiye. Etito Gotikafo wenena olu namoki kutifi gedenae, loto ya eti limo, Linate lo melomo kane meyalo melenawamo ya nanimo wenenane minato, ido namo ya Metibo ido Wekolatina minenae, loto lo mele gedami ne. Etito nefa, ido wenenala lo melami kala ya meyalo melenawamo ogoufámae. Aya ka ya olu kutifi gedami mona lila ne, loto limo ne. (Hi 8:6-13) Etito nemoma nenako; yamu Gotikafo wenenane ya namoki olu kutifi gedenamo kanu ma kofawa olufe lo gedenagolowe, loto limo ya mate Yesu koli kikito umuti ege meleti kiyabala o o enawamo wenena ya Yesu monala efe limoko nemo ya amodoka mele gedeto, etito namoki olu kutifi gedeto olu omuni kenae, loto lo melami ne. (Hi 9:13-28) Aya yamu ya adeina afimaleka lo melami ka ya Gotiki olu kutifi gedami ka lila ya ne; loti kuliya meleti, ido Yesu yamu lo oloto melami ka ya Gotiki olu kutifi ledami ka kofawa ya ne, loti kuliya melamo ne.

Goti Sipisipila Momola (Yo 1:29, 36) Yoni noku wi gede-gede imo wekafo Yuda wenena ya Goti lifimate kilili o ledaiye; loti sipisipi momola ofo ki umu-umu amo monanina yamu kolito ya Yesu eyeto eti limo, Eyalo. Goti Sipisipila Momola yolakafo wenena mikau-mikau lifimate olu moufami we ya ne, loto limo ne. (OPK 5:6-14, 6:1, 7:9-17, 14:1-5, 19:7, 21:22-27)

Goti wekudite wenenala kiyaba o ledami mona Matiu Yuda we nemo yakafo lufuwa wiyagu ya Yuda wenena monani meleto Goti kuliya ádoto, Goti wenenala kiyaba o ledami mona yamu eti limo, Kosinau nemo we wekudite wenenala kiyaba o ledamile, loto limo ne. Ido Maki ido Luka yate ailo feka wenena gotinina so loti koli kikito gimamo yamu Gotite lawokoko ne, loti kolinagilae, loti Goti wekudite wenenala kiyaba o ledamile, loti lami ne.

Yuda wenena Mesaiya ya oto kuwotefo aniguti eflili ledenagoliye, loti koli kikito kolato, Yoni noku wi gedami we yakafo kamenawa enami yamu logimito Gotikafo wenena lifima ka giminagolinako, seti-muludi olu eleyapa wi melalo, loto fuka ka gimaiye. (Mt 3:2, 4:17) Ido Yesu yaki ayaidana oto fuka ka logimito; aimola o fedami yamu ya Goti wekudi wenenala kiyaba o ledami kamenawa moda o fedetaiye, loto limo ne. (Lu 9:17-21)

Ido aiga mika kosina fuli lenami kamenalo yalo ya omudekafo kiyaba we wekudite We Kula limulo aumalaki lamemala nabaki oto wenenala ido neta-mata muki ya kiyaba o gedenami ya eyenune. (Mt 24:30)

Heloti Gotiki olu kutifi ledami ka kofawa (Nupela Testamen) yau we fo (4) kulini Heloti yamu lufuwa wiyamo ne. Etiti minae:

1. Kana, Yesu oloto piyami kamenalo ya Yuda wenena kiyabani we wenaba Heloti ya ne. Amo welaloti kimiwe yate kipa namuna muki Betelehemu minamo ya gini folamo ne. (Mt 2:1-22)
2. Ido ayalo uti Yesu lo oloto melami kamenalalo ya Galili wenena kiyabani we wenaba ma Heloti Antipasi ya ne. Aya wewa yakafo wena Helotiyasi oluto, Yoni noku wi-wi imo we ofo folaiye. (Mk 6:14-29) Aiga Yesu olu kalo mele edamo kamenalo ya aya we Heloti omunalalo ligiya lo edamo ne. (Lu 23:6-12)
3. Ido gamani kiyaba we wenaba ma Helotikafo wenena ma Yesu koli kikito umuti

mau wi-wi amo wenena ya keina naba gimito, maleka ani-kiyanido oluto nelalo fulo gedeto ya Yoni yalafu Yemusi ya emi fanakafo ofo folaiye. (Ap 12:1-23)

4. Ido yaloti uti kiyaba we wenaba ma Heloti Agilipakafo Polo olu kalo mele edamo ka kolito, ya Lomuka kiyabate we wekudi Sisakafo ka koli edenaiye, loto amo nedo ilifi melaiye. (Ap 25:26)

Hibulu Abalahamu aulafo-mota yauti ma ya kuliya Ebeli ya nemo (Lu 3:35) yamu Abalahamu ya Hibulu we ne; loti kuliya melae, loti lo-lo ae. (Stt 14:13) Etito Abalahamu ufa fiyaiguti wenena yaki Hibulu wenenale; loti kuliya melae. Aiga ya Hibulu wenena ya Isilaeli wenenale, ido Yuda wenenale, loti lo gedamo ne. Aya wenenawa kanina ya kuliya Hibulu kale, loti melamo ne. (Isilaeli ka ido Yuda ka yaki kato.)

Hisopu (Hi 9:19) Yokila ki umu-umu amo we ya hisopu yáaila oluti wanufe; ido nofe, yau meleti, Goti omunalo mo lenagilae, loti hisopukafo ya wenenafe, ido neta-matafe, ya itili o gedamo ne.

Isilaeli Gotikafo Aisaka nalafo ma Yekopu ya kuliya ma Isilaelile, loto melaiye. (Stt 32:28) Isilaeli ya nalafo tuwelu (12) kedaito wenena ufa fiyaiguti afo monalo-monalo minaguti kulini ya Isilaeli afo monalo-monalo tuwelu (12) yafe; ido Isilaeli wenenafe, ido Hibulu wenenafe, ido Yuda wenenale, loti melamo ne. Ido mikani ya komu kuliya ya Kenanile, loti melamo aiga ya Isilaelile, loti melae. (Yuda ka ido Hibulu ka yaki kato.)

Kilisto (Mt 1:16, 16:16; Mk 1:1; Yo 20:31; Ap 2:36; OPK 11:15) Giliki wenena kanidokati ya Kilistole, loti lato, ido Yuda wenena kanidokati ya Mesaiyale, loti ya lae. Kawa lele monawa ya yánowala ukanalo fili edami wele, loto monala etito ne: Adeina afimalekati ya Gotikafo we ma Yuda wenena kiyabani we wekudi minenagoliye, loto olu oloto pi edaito, wenena ya Gotikafo iyaina o edaiye, loti yáolifi nowalakafo wewa ukanalo lekiti fili edae. Ido mono kiyaba we yaki ya Gotikafo iyaina o gedaiye, loti yáolifi nowalakafo ukanido lekiti fili gedeti lononido melamo ne.

Adeina ya Gotikafo eti limo, We ya wenenala lifimanina olu mofuto, olu omuni koto, wenenane kiyaba o gedomo mona olu oloto pi gedenami we ya ilifi melenae, loto lo mele gedaiye. Lo mele gedami wewa ya Goti iyaina oto ilifi melainako, kuliya Kilistole, loto melaiye.

Lo melami ka (Mt 22:36; Yo 1:17) Gotikafo lo melami kala ya Mosese olu oloto pi edaito, ya amokafo kawa buku ailo-ailo negu lufuwa wiyami ya kulini etito ne: Stat (Kana), Kisim Bek, (Gotikafo wenenala efili gedeto Isipikati itibito gilimito wimo ka), Wok Pris (Goti yokila ki umu-umu amo we kanina), Namba (Yuda wenena katamo ka), Lo (Goti lo melami kala) ya ne. Goti lo melami kala ya Yuda wenena meyalo melenawae, loto Mosese loumaito ya lufuwa wiyami ne.

Masedonia Giliki wenena mikanina filigaleka ya kuliya Akaiyale, loti, ido filigaleka ya kuliya Masedoniae, loti melamo ne. (Ap 19:21; Lm 15:26; 2 Ko 9:2) Masedonia ebalo ya numuna meya naba ya Filipai, Tesalonaika, Belia ya ne.

Mono numuna (Lu 4:17; Ap 17:2) Yuda wenena mono numunani kuliya sinagogu yau mau wi-wi amo numuna ya ne. Aya numugu yau Wekola oude-lute-kate umunune, loti yamuko mau wiyámae. E'e, mono numugu yau Goti lo melami kala ya wenena api gilibi-gilibi amo ne. Ido nomilipa Hibulu ka lufuwa katoti lo melami ka ya kolife loti kolinawae, loti kawa ya aya mono numugu yau api gilibi-gilibi amo ne. Ido kamena ma ya mono numugu ya ka olufe lo-lo amo we omunido ya olu kalo mele gede-gede amo ne. (Lu 21:12)

Nasafili mona Gotikafo lamo mikalo minonimo wenena ya lifimateki minonimo yamu siya-muluna lumuto, milumate kolito, Nalafo Yesu Kilisto lifimala minámami

we ya lamo lifimate mofuto lamomu fulunaiye, loto ilifi melami ne. Ilifi melami wewa ofo folato, folaiguti olu nedi edami, ya koli kikito umonimo wenena lifimate ya kilili o ledeto monanina efe limo wenenale, loto lo ledami, ya nasafili mona ya etito mele ledaiye. (Lm 3:23-24) Ido onema yaki nasafili monala ya mele ledeto ade olu faka lomo idaiye. (2 Ko 4:14-15; Ef 2:4-10; Hi 4:16)

Noku wi-wi amo mona (Mt 3:6, 3:16; Mk 1:8; Lu 3:7) Yoni noku wi-wi imo we yakafo linate nosámami monatina meti umuti, seti-muludi olu eleyapa wi melamo ne, loti wenena mate moda kolinagilae, loti mono noku wiyalo, loto logimi-gimi iye. (Mk 1:4; Lu 3:3) Yamu noku wi gedamo wenena ya nosámami monani meni umuti, seni-muluni moda eleyapa wi meleti, Yesu Kilisto koli kikito numunawamo ya lifimani kilili o gedena, loto limo we ya koli kikito umuti, ege meleti, kala meyalo melenagolone, loti kolamo yamu noku wi gedamo ne, loti wenena muki yate kolinagilae.

Olu kutifi gedami koukame Gotiki olu kutifi gedami koukame ya Yuda wenena yate yákafo olufe loti feumalo mulalo onowalo-onowalo muki ya golikafoko ekelamo ne. Aya koukamewa lulau yau kifana keta lele ya Gotikafo olu kutifi gedami ka lufuwa wiyami kifana ya melamo ne. (Hi 9:2-5) Eti oti ya kofu mikau moni-moni amo kamenalo ya aya koukamewa yafalo meleti mofuti oluti wae. Ido moinámamo kamenalo ya felegaga seli numugu lulau eba felegaga ona kula ayau ya melamo ne. Koukamewaki ido neta-mata lulau nemo yaki Gotikafo Isilaeli wenenala olu kutifi gedami mona mebe-mabala nenako; yamu netawa ya felegaga ona kula ne, loti lo-lo amo ne.

Polofete (Mt 10:41, 12:39; Lu 1:76; Yo 1:21) Polofete ya Gotikafo olu oloto pi gedami ka lo-lo amo we ya ne. Komu ya Gotikafo polofete so loti gilifi melaigu yauti ma ya Samuweli, Elaiya, Aisaiya ido Yelemaiya ya minae. Neta-mata etito-etito aiga o fedenaiye, loto wenido melami ka yaki lo-lo ae. Etito adeina afimaleka Yesu oloto piyámami kamenalo ya yaidana we ya oloto pinaiye, loti, ido monala etito melenaiye, loti, ido wenena mate etiti neta o mele edenawae, loti lo-lo ae. Eti loti lo-lo ato ya Yesu mikalo moinami kamenalo ya ka muki lado ya wiyami ne. Ido ka ma, kamena naba yamu lo-lo ado ya aiga winami ne.

Sadusi we (Mt 16:6; Mk 12:18; Ap 23:8) Sadusi wemomo ya Yuda wenena minagu ya minae. Wewa ya Falisi we yaidana oti Yuda wenena mono monanina yaki ido Goti lo melami kala yaki ya efe loti meyalo melenawae, loti api gilibamo ne. Ido Falisi wemomo yate wenena fulunawaguti kofa nedinawae, loti koli kikitamo nefa, ido Sadusi wemomo etiti koli kikitámanako, yamu moila fi-fi amo ne.

Saiyoni (Mt 21:5; Yo 12:15; Lm 9:33, 11:26; 1 Pi 2:6) Mowa malo numuna meya naba Yelusalemu kuwamo ya kuliya Saiyonile, loti melae. Aya mowalo Yuda wenena felegaga kuliyai numuna nabanina ya neto ebawa ya felegaga ona kula ne.

Kamena ma ya wenena Yelusalemu yamu koliti ya Saiyonile, loti lamo ne. Ido kamena ma ya wenena Yelusalemu kosinau nemo yamu koliti ya Saiyonile, loti asa wiyami kawa lamo ya Goti minami eba mebe-mabala ya ne. (Hi 12:22; OPK 14:1)

Salemu Salemu numuna meya naba ya kuliya monala ya you amene monale, loto nemo, ya adeina afimaleka ya Melekisedeki yakafo kiyabala we ya ne. (Hi 7:1-2) Aiga ya kuliya kofawa ya Yelusalemule; loti ya melamo ne.

Samalia (Lu 10:33, 17:16; Yo 4:4, 5; Ap 1:8, 8:1-14, 9:31) Adeina afimaleka ya Asilia mika kiyabala we wenaba yakafo Samalia wenena ya Isilaeli wenena mikalo uti minenagilae, loto gilifi melaito wamo ne. Yalo olonibo Yuda wenaipa minámamo ya olamo ne. Ido komu Samalia wenena mononi ya Yuda wenena mononina yaidana oti lafa, aiga ya Samalia wenena mononina ya u ailo wiye. Ido Yuda wenena felegaga kuliyai numunani naba ya Yelusalemu neto, ido Samalia wenena

felegaga kuliyai numunani naba ya Gelisimi mowalo ya nemo ne. (Yo 4:19-21) Etito nemo yamu Yuda wenena yate seni-mulunigu koli nosámami naba gimae.

Satani (Mt 12:26; Mk 4:15; Lu 10:18; OPK 20:2) Nosámami aboga kuliya Satani ya enisole nosámami minoto Goti kuwolafo ne. Etito nemoma nenako, adeina afi-malekati uto uto oiya onema yaki wenena kote wito mona nosámami melenawae, loto kepa mele ledemo wimo ne.

Kuliya ya so loto etito nemo: Belesebulile, loti (Mt 10:25); ido mika amalo wenabaninale, loti (Yo 14:30); ido epe-uwapeku aumaniki minamo we enisole nosámamo kiyabani we wenaba nosámami abogale, loti (Ef 2:2); ido ligiya lo-lo imo wele, ido koiyofa nabale, ido kamade kiyamile, loti (OPK 12:9) etiti-etiti lo edae.

Ido Matiu 25:41 yau Yesukafo yo eifámenami yo ya nosámami aboga kimiwelaki ya olufe lo gedaiye, loto limo ne. Ido Oloto Piyami Ka 20:10 yau Yonikafo Satani yaki wenenala yaki lifimani olamo ka ya lufuwa wiyami ne.

Satani kimiwela Satani kimiwela ya ouna-ana nosámamo-asámamo nemo yate wenena u kopa unawae, loti olu kopa o gedenawamo kouba-naba lonola auma witi olu-olu ae. Ma yate wenena seni-mulunigu diti mino gedeti olu kopa o gedamo ne. (Mk 5:1-17; Lu 8:30-33, 36) Ido mate suki ka api gilibinawae, loti api gilibamo we kani-maninigu diti mino gedamo ne. (1 Ti 4:1; 1 Yo 4:1-6; Ye 3:15) Eti amo nefa, Yesukafo olu fulo gedeto gilifi melenawae, loto aumala ya koli kikito umonimo wenena lomami ne. (Mk 16:17)

Suki goti (Ap 19:26) Wenena mate Wekola Goti ya koli kikito umámoti; suki goti ya koli kikito gimiti kouba-naba o-o ae. Ailo feka wenena mate fo, ikana, ukulu ido suki goti ailo-ailo koli kikito gimamo suki gotini lebonani ya olufe loti ouni-lunikani gimi-gimi amo ne. Gotinina lebonani kulini ailo-ailo etito nemo, ma Atemisile, (Ap 19:24); ma ya Balile, (Lm 11:4) ma ya Belesebulile; (Mt 10:25) ma ya Hemesile; (Ap 14:12) ma ya Lefanile; ma ya Molokile, (Ap 7:43) ido ma ya Susi ya ne. (Ap 14:12).

Ido lamo yaki neta-mata ma-mamu kolonimo mona, ya neta koli umuto kouba-naba o edonimo mona yaidana nemo yaki ya suki gotite yaidana oto ne. (Ef 5:5; Ko 3:5).

Taleni (Mt 18:24, 25:15-28) Taleni ya Giliki wenena kifanani naba-naba ne. Taleni ma ya golikafo olufe loti ido ma ya siluwakafo olufe loti ido ma ya kapakafo olufe lanako; yamu meinala ailo-ailo nefa, ido meinala muki ya modanaba-nabako ne.

We Kula (Mt 8:20, 12:8; Mk 10:45; Ap 7:56) Yuda wenena ya we ma oto kuwonibo anidoti eflile ledenaiye, loti Mesaiya kiyabala o edamo ne. Kiyabala o edamo wewa yamu koliti amokafo ya Lomu kimiwe Isilaeli mikalekati giyadoto Isilaeli wenena kofa kulinigi wenena bulu ledenaiye, loti kopa kani kiyae. Yesukafo oto aimola yamu limo ya kuliya We Kulale, loto melaito, ido Polote ailo wenenate ka mono lufuwa wiyagu yau Yesu ya Goti Nalafole, loti kuliya melae.

Yesu ege-ege moinamo we (Mt 10:1; Mk 16:20; Yo 2:11) Yesu mikalo moinami kamenalo ya wenena mukite ege melafa, ido amokafo we tuwelu (12) ya namoki lakoina minoti; kane kune lalo lo oloto meleti, namo weneloti ya wenena neta kilamo ya olu faka lo gedeti ido Satani kimiwela olu fulo gedeti gilifi melenawae, loto iyaina o gedaiye. (Mt 10:1-10; Mk 3:13-19) Aya wewa ya Yesu ege-ege moinamo we tuwelule, loti ido aposolole, loti lo-lo ae. (Aposolo ka yaki kato.)

Yisi (Lu 13:20; 1 Ko 5:6) Wenena ma beleti ofo kinagolone; loti beleti olu fudodo imo neta kuliya yisi oluti palawa naba yaki olu kofu-nafu oto meleti kiyaba ato, ena yisikafo beleti muki olu fudodo imo ne. Etito Yesu ege-ege moinamo we ya fuka ka logimami, Falisi weki ido Sadusi weki yisinina ya ekena oti minalo, loto logimami kala monala etito ne: Yisi kefolo ya beleti naba yau upatoto uto muki ya olu fudodo imo yaidana oto Falisi weki Sadusi weki api gilibamo kanina ya upatoto

uto wenena muki ya olu kopaitaiye. (Mt 16:12)

Ido kamena ma ya eti limo, Kosinau nemo we wekudite wenenala kiyaba o ledami monala ya yisi monala yaidana oto ne, loto logimaiye. (Mt 13:33)

Yo eifámenami eba (Mt 5:22, 29; Lu 12:5) Yo eifámenami eba Ka Maleka ya kuliya Hel ya ne. Ebawa yau Gotikafo Sataniki kimiwelaki fulo gedeto ido wenena seni-muluni eleyapa witi koli kikito Yesu umámamo wenenaki fulo gedenaiye. (Mt 25:41)

Yonikafo ebawa kala lufuwa wito ya yo nofunu yo eifámenami ya kuliya melaiye. (OPK 20:14)

Yokila ki umu-umu amo we (Mt 21:45; Hi 7) Yuda wenena yokila ki umu-umu amo we ya Lifai afo monauti Aloni ufa fiyaiguti ya kiyaka o gedemo idamo ne. Komu felegaga seli numuna nemo kamenalo ya ayau ya lonowa oluti, ido aiga Yelusalemu numudoka felegaga kuliyai numuna nabau ya lonowa olu-olu amo ne. Wewa ya Goti ido wenena muliti we minamo nenako, Goti neta ofo ki umunawamo wenena yate netawa ya yokila ki umu-umu amo wewa gimato, ya aya we yateko ofo ki umu-umu amo ne.

Yokila ki-ki amo folomo (Mt 5:23; Hi 13:10; OPK 6:9) Komu ya Yuda wenena neta ofo kiti Goti umu-umu enawamo kamenalo ya sipisipife, memefe, bulumakaufe, nemafe ya ofoti, felegaga folomolo yalo meleti ki fuli loti yokila ya Goti umu-umu amo ne.

Yuda (Stt 29:35; Mt 2:6) Yekopu nalafu tuwelu (12) minagu yauti ma kuliya Yuda ya ne. Yuda ufa fiyaiguti wenena ya Yuda afo monala minamo ebanina kuliya Yudia yalo minamo ne. Ido aya ebawa yau numuna meya naba Yelusalemu ya ne. Yesu Kilisto ya Yuda ufa fiyaigu yauti ya ne. (Hi 7:14; OPK 5:5) (Isilaeli ka ido Hibulu ka yaki kato.)

Yudia (Lu 23:5; Ap 1:8, 10:37, 26:20) Yuda wenena ebanina kuliya Yudale, loti lamo ya Giliki wenena kanidoka ya Yudiale, loti lo-lo ae.